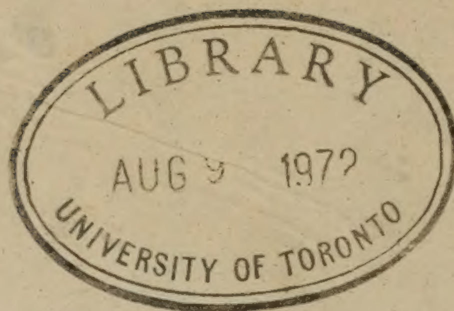

LIBRARY
AUG 9 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

﴿ فهرست بهجة الفتاوى ﴾

'Abdullāh, Yeñişehrli

Behcet ül-fetāvá

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى احكم احكام الشرع على احسن الترتيب والنظام * وجعل علماء الشريعة خلفاء رسوله فى بيان الحلال والحرام * صلى الله تعالى عليه وسلم وعلى سائر الانبياء العظام * وعلى آله واصحابه مادامت الشهور والايام (وبعد) فيقول الفقير الى الله الغنى محمد فقهى العينى لله درّ علامة زماننا * وفريد اواننا * منبع عيون الروايه * مشرع متون الدرايه * زين الملة الحنيفيه * صدر العلماء الحنفيه * ناصر الشريعة القويمه * سالك الطريقة المستقيمه * مظهر الاحكام الربانيه * مفتى السلطنة الاسلامية العثمانيه * مولانا ابو الفضل عبد الله افندى اليكيشهرى * فقد بذل جهده فى الافتاء لذوى الحاجات * وفتح اقفال ابواب الفقه والخيرات * وغاص بحار الفقه واستخرج منها اجناس فوائد الدرر * وانواع جواهر الغرر * وفاق على المفتين السابقين بنشر ما استخرجه على المستفتين وصار ما جمع من خطه المبارك من الفتاوى كتابا عظيم الفوائد كثير العوائد جامعا لمهمات المطالب الشرعيه * حاويا لاصناف النوادر الفرعيه * الا ان اكثر مسائله قد وقعت فى غير محلها من مساهلة الجامع الاول * وانى لما استسعدت بخدمته العليا * وتلمذت عنده مدد اللفتيا * واخذت حظا وافرا من موائد فوائده * وذخرا وافيا من مطمور عوائده * اردت ان ارتب هذا الكتاب المستطاب * ليسهل الاطلاع على تفاريق الواقعات * ويرغب فيه كل من يرغب فى المهمات * فجمعت منثور جواهر فرائده * ومنشور نفائس فوائده * فيما يناسب من الابواب والفصول * على ترتيب مصنفات الفحول * والحقت الى ذلك المجموع ما افتى به بعده من المسائل الواقعات تزيد على القدر الاول واثبت فى الهامش نقل كل مسئلة بحذائها من معتبرات مشايخنا ببابها وفصلها من غير تغيير لعباراتهم المستفيدة والفاظهم المستعملة * ليعتمد عليها المفتون والحكام * فى الافتاء وفصل الخصام * فلما صار ذلك كتابا مرتبا لا ينقضى عجائبه * واثرا جليلا لا ينتهى غرائبه سميته (بهجة الفتاوى) ومنتهى مقصودى ان اخدم بذلك لحضرته العليه وسدته السنيه حتى يكون راضيا عنى لانه اسبغ على احسانه اسبغ الله تعالى عليه عفوه وغفرانه انه ولى الاجابة والتوفيق

المسائل

﴿المسائل المتعلقة بالاعتقادات﴾

مسلم اولان زيده نه ملتدن سن ديو سؤال اولنسه ملت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدنم ديمكى كركدر يوخسه ملت ابراهيم عليه السلامدنم ديمكى كرك * الجواب * ملت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدنم ديمك كركدر

(شرايع من قبلنا هى تلزمنا على انها شريعة لنا لقوله تعالى ثم اورثنا الكتاب الذين الآية والارث يصير ملكا للوارث مخصوصا به فنعمل به على انه شريعة لنبينا محمد صلى الله تعالى عليه وسلم (توضيح فى فصل فى شرايع من قبلنا من الركن الثانى ملخصا) قوله تعالى ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا اشارة الى ان شرايع من قبلنا انما تلزمنا على انها شريعة لنبينا عليه الصلاة والسلام لا انها بقيت شريعة لهم فان الميراث ينتقل من المورث الى الوارث على انه يكون ملكا للوارث ومضافا اليه لا انه ملكا للمورث فكذلك هذا (كشف الاسرار للشيخ الامام علاء الدين عبد العزيز بن احمد شرح اصول البزدوى فى باب شرايع من قبلنا من بيان اقسام السنة)

دار اسلامده تولد ايدوب مسلم اولادندن زيد عاقل بالغ اولوب كلمتين شهادتينى تلفظ ايدر اولدقده زيدك مواجهه سنده حق تعالى واردر وهر شيئك ربيدر وملائكه لرى واردر كتابلر انزال ورسوللر ارسال ايتمشدر بعد الموت بعث واردر خير وشر حق تعالى حضرتلرندندر ديلوب بعده زيده بوذكر اولنان اموره ايناتوب تصديق ايتدكمى ديدكلرنده ايناندم تصديق ايتدم ديسه بومرتبه ايله زيد مؤمن اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(الايمان على ضربين مجمل ومفسر هكذا روى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى فصورة المجمل ان يقول آمنت بالله وبجميع ماقال الله تعالى وآمنت برسول الله وبما قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وصورة المفسر ان يذكر جميع شرائط الايمان ومؤمن به واختلفوا ان الايمان المفسر بعد المجمل هل يكون ايمانا ام لا قال بعضهم هذا تكرار المجمل وقال بعضهم يكون ايمانا كاملا بنفسه والاصح ان يقول انه لوكان بحال اذا ذكر اوصاف الايمان وشرائطه بين يديه فيقول آمنت بذلك كله فالمفسر يكون تكرارا للمجمل ولوقال كنت ماعلمت بان الايمان به واجب فانه ينظر ان كان حربيا اوكان ذميا وآمن ايمانا مجملا وكان لا يعلم التفسير فاذا علم فيقول كنت ما علمت ذلك والآن آمنت فانه يكون ايمانه ايمان الاول فان لم يؤمن بهذا فانه يحكم بردته وان كان مسلما ولد فى دار الاسلام فقال كنت ما علمت ان الايمان به واجب فان ايمانه المجمل ماكان ايمانا والآن يجب عليه الاستئناف فى الايمان والاحكام التى قبل ذلك من النكاح وغيره غير جائز ولا منعقد وكله يكون باطلا ثم الايمان المجمل يتم بشهادة واحدة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو ان يقول لا اله الا الله ثم يجب عليه الثبات والتقرير باوصاف الايمان وعند الشافعى رحمه الله تعالى يتم بشهادتين وهو ان يقول لا اله الا الله محمد رسول الله ثم يجب عليه سائر اوصاف الايمان وشرائطه (من المضمرات شرح القدورى فى آخر كتاب السير)

بوصورتده زيدك مواجهه سنده وجه محرر اوزره صفت ايمان توصيف و بيان اولندقده زيد ذكرا واثان وجداوزره ايناندم تصديق ايتدم ديموب بلكه بن بوامور ايمان واجب اولديغنى بلمزايدم ديسه زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى *الجواب* اولور

(وصف الاسلام لصغير بلغ قال الان عرفت هل هذا دليل على انه لم يسلم بعد البلوغ قال لا والمراد به انى عرفت تفاصيله وكنت معتقدا جملته (خلاصه فى الفصل الاول من كتاب الفاظ الكفر وكذا فى البزازية وكذا فى جواهر الفقه فى الباب الثالث والرابع من كتاب اصول الدين)

اهل سنت وجماعت مذهبى اوزره افعال عباد ده اختيار جزئى وارميدر *الجواب* واردر بوصورتده اختيار جزئى بى انكار ايدوب عبد ايچون فعل واستطاعت يوقدر عبددن اولان افعالك حقيقتده فاعلى حق تعالى حضرتلريدر دين زيده نه لازم اولور* الجواب * تجديد ايمان ونكاح رجوع ايتمز ايسه قتل اولنور

(وللعباد افعال اختيارية يثابون بها ان كانت طاعة ويعاقبون عليها ان كانت معصية (من شرح عقائد النسفية لسعد الدين) ومن كلام الجبرية والمرجئة ماهو كفر مثل قولهم بانه لبس للعباد افعال على الحقيقة لافى الخير ولافى الشر ومايفعل العبد فالفاعل هو الله تعالى لذلك وهذا كفر لانهم وصفوا الله تعالى بالقبايح والزنا (من تمهيد للامام ابى الشكور السالمى الحنفى فى القول فى الجبرية وفيه تفصيل)

انبياء عليهم الصلوة والسلام حضراتندن غيرى اولياء اللهدن اولان كمسه لر برآيلق دخى زياده مسافه يه بركونده واررلركلورلر ديو اعتقـاد ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده وجه محرر اوزره قطع مسافه ادعى وجوازينه اعتقاد ايدن كمسه لر تضليل و يا تبديع اولنورلرمى *الجواب* اولنمازلر

(وكرامات الاولياء حق فيظهر الكرامة على طريق نقض العادة للولى من قطع المسافة (من عقائد النسفيه)

اهل جنت لسانى عربيميدر يوخسه فارسيميدر * الجواب * عربى وفارسية دريه در

(ذكر ابوسعيد البردعى ان ابا حنيفة رحمه الله تعالى انما جوز قراءة القرأن بالفارسية خاصة دون غيرها من الالسنة لقربه بالعربية على ماجاء فى الحديث لسان اهل الجنة العربية والفارسية الدرية والاصح ان الاختلاف فى جميع الالسنة واللغات نحو التركية والهندية والرومية خلاف واحد (محيط البرهانى فى نوع القراءة بالفارسية فى فصل فى القراءة فى فرائض الصلوة وواجباتها من كتاب الصلوة الدرية بتشديد الراء كما فى الكرمانى وغيرها (قهستانى فى كتاب الصلوة)

(ما قول حضرت شيخ الاسلام ومفتى الانام اعزه الله الملك العلام فى الجنة والنار هل هما مخلوقتان والآن موجودتان واذا كانتا موجودتان هل يطرؤ عليهما العدم بينوا لنا الجواب

اثابكم

اثابكم الله العزيز الوهاب * الجواب * اعلم وفقك الله ان الجنة والنار مخلوقتان والآن موجودتان لايطرؤ عليهما الفناء بالعدم بالكلية ولا بتفرق الاجزاء عند اهل السنة والجماعة وهو الحق (الجنة والنار مخلوقتان اليوم خلافا للمعتزلة ولا فناء لهما ولاهلهما ابدا خلافا للجهمية (من عمدة الاصول لابى البركات النسفى كذا فى عقائد عمر النسفى)

اصناف كفره اوزرلرينه صوم وصلوة وسائر طاعات مفروضه نك فرضيتنه اعتقاد ايتمك فرضميدر * الجواب * فرضدر

بوصورتده من بورون طاعات مفروضه نك فرضيتنه اعتقاد ايتمسه‌لر يوم قيامتده انكار توحيد لر يله مؤاخذه اولندقلرنده اول طاعاتك عدم فرضيتنه عدم اعتقادلرى ايچون مؤاخذه اولنورلرمى * الجواب * اولنورلر

(لاخلاف فى ان الخطاب بالشرايع التى هى الطاعات يتناول الكفار فى حكم المؤاخذة فى الاخرة على معنى انهم يؤاخذون بترك الاعتقاد لان موجب الامر اعتقاد اللزوم والاداء فانهم ينكرون اللزوم اعتقادا وذلك كفر منهم بمنزلة انكار التوحيد فان التصديق والاقرار بالتوحيد لايكون مع انكار شئ من الشرايع فيعاقب عليه فى الاخرة كما يعاقب على اصل الكفر (من كشف الاسرار)

يهود ونصارى وسائر اصناف كفره اوزرلرينه صوم وصلوة وسائر طاعات مفروضه نك اداسى لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(واما فى وجوب الاداء فى احكام الدنيا فذهب العراقيين من اصحابنا ان الخطاب يتناولهم وان الاداء واجب عليهم وهو مذهب الشافعى وعامة اصحاب الحديث رحمهم الله تعالى وقال عامة مشايخ ديارنا انهم لا يخاطبون باداء مايحتمل السقوط من العبادات واليه مال القاضى الامام ابو زيد والشيخان وهو المختار (من كشف الاسرار لعبد العزيز ابن احمد البخارى شرح البزدوى فى باب بيان الاهلية وكذا فى شرح البزدوى للاكمل)

زيد مشتهاة اولان قزى هندى شهوت ايله مس وتقبيل ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب اول ذنبدن توبه واستغفار ايلسه زيدك توبه سى شرعا مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(قال اهل السنة والجماعة التوبة مقبولة من كل ذنب من العبد سواء كان ذاكرا لذنبه او ناسيا والحجة لاهل السنة والجماعة ان التوبة الواحدة يكفى لجميع الذنوب سواء كان ذاكرا او ناسيا لقوله تعالى توبوا الى الله توبة نصوحا وقال جل وعلا غافر الذنب وقابل التوب (من التمهيد للامام ابى الشكور السالمى الحنفى فى القول فى التوبة)

﴿ كتاب الطهارة باب الوضوء ﴾

زيدك باشنده نزله علتى اولوب آبدست آلورا ولدقده ماء بارد يا حار ايله باشنه مسح ايلسه اول علت مشتد اولديغى تجربه ايله يا خود اطباء مسلمين حذاقك اخبارلريله متعين اولمغله زيد آبدستنده غسل لازم اولان اعضاسنى غسل ايدوب باشنه مسح ايلماسه آبدستى تمام اولوب اول آبدست ايله نماز

قیلمق جائز اولورمی * الجواب * اولور
(سئل عن المتوضئ اذا تضرر بمسح الرأس اجاب اذا غلب علی ظنه انه یضره مسح رأسه سقط عنه المسح ولایجب علیه شئ (من فتاوی قارئ الهدایة وکذا فی منح الغفار فی باب التیمم) او باخبار طبیب مسلم غیر ظاهر الفسق وقیل عدالته شرط (منح الغفار فی بیان احکام العوارض من الصوم)
زیدك ایکی اللری چولاق اولوب بنفسه آبدست وتیمم ایتمکه قادر اولمیوب وآبدست وتیمم ایتدیررکیمسه سی دخی اولماسه زید نوجهله نماز قیلمق کرکدر * الجواب * ایکی اللرینی دیرسکارینه وارنجه مسح ویوزینی دیواره مسح ایدوب قیلمق کرکدر
(ولوشلت یداه وعجز عن الوضوء والتیمم یمسح ذراعیه مع المرفقین علی الارض ووجهه علی الحائط ولایدع الصلوة (خانیه فی باب الوضوء والغسل من الطهارات ومثله فی العنایة فی فصل الطهارات وکذا فی البزازیة)
وجع عینه مبتلا اولان زید آبدست الدقده کوزلرینك اوزرینی غسل یا مسح ایتمك مضر اولدیغی ظن غالبی اولیحق اعضاء وضوئك سائرلرینی غسل ایدوب کوزی اوزرینی غسل ومسح ساقط اولمغله غسل ومسح ایتمسه زیدك اول آبدست ایله قیلدیغی نماز صحیح اولورمی * الجواب * اولور
ان من به وجع فی رأسه لایستطیع معه مسحه سقط فرض المسح فی حقه (شرح منظومه ابن وهبان لابن شحنة فی الطهارات)
بیت خلاده آبدست الان زید خلالنده وارد اولان تسبیحاتی ذکر ایتمکی کرکدر یوخسه ترك ایتمکی کرکدر * الجواب * ترك ایتمك کرکدر
(یتوضأ فی الخلاء لایذکر التسبیحات التی وردت (قنیه فی باب الاستنجاء)
مصلی اولان زید صبی داخل صلوتده قهقهه ایلسه آبدستی منتقض اولورمی * الجواب * اولماز
(واما قهقهة الصبی غیر ناقضة کما قال الجمهور کذا فی حاشیة الهدایة (قهستانی فی کتاب الطهارات) وهو کالبالغ فی نواقض الوضوء الا القهقهة (اشباه فی احکام الصبیان)

باب الغسل

مسن واختیار اولوب جماعه قدرتی اولیان زید احتلام اولدیغی بعد الیقظه تذکر واوزرنده برمقدار یاش بولوب اول یاش منی ومذی اولمیوب ودی اولدیغی تیقن ایلسه زیده غسل لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا یجب الغسل اتفاقا فیما اذا تیقن انه ودی تذکر الاحتلام اولا (بحر رائق فی الطهارة) الودی فانه غیر موجب للغسل عندهم وان تذکر الاحتلام کما فی الحقایق (قهستانی فی الطهارة) وصحح فی الظهیریة قول الامام بالوجوب وکذا صححه فی السراج الوهاج وقال به کان یفتی الصدر الشهید فکان هو المذهب (منح فی الحیض)
هند حامل بر ولد طغوردقده قان کورمسه هنده غسل لازم اولورمی

* الجواب * اولور

(النفاس هو الدم يفيد انها لو والدت و لم تر دما لاتكون نفساء ثم يجب الغسل عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى احتياطا لان الولادة لاتخلو ظاهرا عن قليل دم وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى لايجب لانه تعلق بالنفاس ولم يوجد (فتح القدير فى فصل النفاس)

زيد بالغ جاريه سى هند صغيره يه جماع ايدوب انزال واقع اولسه زيد وهنده غسل لازم اولورمى * الجواب * زيده لازم اولور هنده لازم اولماز لكن مراهقه ايسه تخلقا غسل ايله امر اولنور

(غلام ابن عشر سنين جامع امرأته البالغة فعليها الغسل لوجود السبب فى حقها وهو موارات الحشفة بعد توجه الخطاب ولا غسل على الغلام لعدم الخطاب الا انه يؤمر بالغسل تخلقا واعتيادا ولو كان الرجل بالغا والمرأة صغيرة تجامع مثلها فعلى الرجل الغسل ولا غسل عليها لوجود السبب فى حقه وانعدام السبب فى حقها (محيط برهانى ملخصا فى الفصل الثالث من الطهارات وكذا فى الولوالجية والمحيط الرضوى والمنح)

بعد الجماع غسل ايدن هند خارج فرجنى غسل ايدكده اصبعنى فرجنه ادخال ايدوب غسل ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجب على المرأة غسل الفرج الخارج لانه يمكن غسله (من الفتاوى العتابية) ولاتدخل المرأة اصبعها فى فرجها عند الغسل وعن محمد رحمه الله تعالى ان لم تدخل الاصبع فليس بشئ بتنظيف والمختار هو الاول (تاتارخانية فى الثالث من الطهارات)

زيد استنجا ايدركن پارمغنى دبرينه ادخال ايلسه زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا عند ادخال اصبع ونحوه فى الدبر (درر فى الطهارات)

زيد احتلام اولوب باخود شهوت ايله آخرى مس وتقبيل ايتمكله صلبندن منى شهوت ايله منفصل اولدقده ذكرينى يديله امساك باخود برشى ايله سد ايدوب رأس احليله چيقماسه اول مدتده زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ووجوب الغسل يتعلق بمجموع المزايلة والخروج ولا يجب الا بهما الاترى ان المزايلة اذا وجدت على الشهوة ولم يوجد الظهور والخروج من الفرج لايجب بالاجماع (غاية فى شرح الهداية فى شرح قوله ثم المعتبر فى الغسل)

بو صورتده وجه محرر اوزره ذكرينى امساك ايدوب ذكرى منكسر وشهوتى زائل اولدقدنصكره منفصل اولان منى من غير دفق رأس احليله چيقسه زيده غسل لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ثم الشهوة شرط وقت الانفصال عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ومحمد رحمه الله تعالى ووقت الخروج عند ابى يوسف رحمه الله تعالى حتى لو انفصل عن مكانه بشهوة واخذ رأس العضو حتى سكنت شهوته فخرج بلا شهوة يجب الغسل عندهما لاعنده (من شرح الوقاية لصدر الشريعة من كتاب الطهارات)

﴿ باب المياه ﴾

زید شطرنج اوینایوب فارغ اولدقده ایکی اللرینی برقوغه ایچنده اولان صویه صوقوب غسل ایلسه زیدك اللرنده نجاست اولمیوب انجق کیر اولسه مجرد کیردن غسل ایتمکله اول صو مستعمل اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده اول صو ایله آبدست المق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولوغسل يده للطعام اومنه صار الماء مستعملا لانه اقام به قربة لانه سنة ولوغسل يده من الوسخ لا يصير مستعملا لعدم ازالة الحدث واقامة القربة كذا فى المحيط (بحر رائق فى الطهارات)

آتش ایله یاخود هوانك حرارتندن اریین قار صویی ایله آبدست الوب غسل ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(يرفع الحدث بماء مطلق كماء سماء واودية وعيون وآبار وبحار وثلج مذاب وبرد وندى وهو داخل تحت ماء السماء قد استدلوا على جواز الطهارة بماء البرد والثلج بما ثبت فى الصحيحين عن ابى هريرة رضى الله تعالى عنه ان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم كان يسكت بين تكبيرة الاحرام والقراءة سكتة فيقول فيها اشياء منها اللهم اغسل خطاياى بالماء والثلج والبرد (منح الغفار فى باب المياه ملخصا)

﴿ باب التيمم ﴾

زید برپاك وطیب موضعدن تیمم ایتدکدنصکره عمرو دخی اول موضعدن تیمم ایلسه زید وعمرونك تیمملری جائز اولورمی * الجواب * اولور

اذا تيمم ثم تيمم غيره من ذلك المكان جاز لان المستعمل ما التزق بيده وهو كفضل ماء فى الاناء (ولوالجيه من كتاب الصلوة)

﴿ باب المسح على الخفين ﴾

زید طهارت کامله اوزره اياقلرينه كيديكى مستلرك اوزرينه حدث واقع اولمدين آخر مستلر كيوب بعده زيده حدث واقع اولوب آبدست الدقده اوزرنده اولان مستلر اوزرينه مسح ايتدكدنصكره زيد اوزرنده اولان مستلرى چيقاروب تكرار آبدست الدقده ابتدا كيديكى مستلر اوزرينه مسح كفايت ايدرمى يوخسه اياغنى غسل ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اول مستلر اوزرينه مسح كفايت ايدر

(واذا لبس الجرموق وهو خف يلبس فوق الخف من الجلد او الكرباس المجلد قبل الحدث بعد الخف مسح عليه (فى الحاوى القدسى فى المسح على الخفين) وان لبس الجرموقين قبل ان يحدث ويمسح جاز المسح على الجرموقين وان لبس فوق الجرموقين فهو على هذه التفاصيل (خزانة المفتين فى باب المسح) ويجوز المسح على الخف الذى يكون من اللبدوان لم يكن منعلا لانه يمكن قطع المسافة به وكذا الخف الذى يقال له بالفارسية ريش بنده وهى ان يكون مشقوقا مشدودا اومايقال بالفارسية چارق ان كان يستر القدم لايرى الكعب ولامن ظهر القدم الا قدر اصبع او اصبعين جاز المسح عليه فى قولهم وان لم يكن كذلك فعلى قياس ظاهر الرواية وهو قول عامة المشايخ لايجوز وبعضهم جوزوا

﴿ذلك﴾

ذلك لان عوام الناس يسافرون بها خصوصا فى بلاد الشرق (قاضيخان)

بالكز بر اياغى اولان زيد اول بر اياغنه مست كيوب اوزرينه مسح ايتمك جائز اولورمى
* الجواب * اولور

(ولو لم يكن له الا رجل واحدة فلبس الخف عليه جاز له ان يمسح (خانيه فى المسح)

طهر تام اوزرينه ملبوسين اولان جوربين ثخينين اوزرينه مسح جائز اولورمى
* الجواب * اولور

(جاز المسح بالسنة المشهورة مرة ولو كان الماسح امرأة لا جنبا ملبوسين على طهر تام عند الحدث للمقيم يوما وليلة وللمسافر ثلثة ايام ولياليها من حين الحدث على ظاهر خفيه اوجرموقيه الملبوسين على الخف قبل الحدث (درر فى المسح على الخفين)

وصورتده اول جوربين نه كيفيت ايله اولمق كركدر * الجواب * اياغنه كيدكده ارالقلرندن اياغنك يوزى كورنميوب وبلاشد ساق اوزره طورمق كركدر

(او جوربيه الثخينين اى بحيث يستمسكان على الساق بلاشد كان الامام لا يجوز المسح عليهما اولا ويجوز صاحباه ثم رجع الى قولهما وبه يفتى وفى الحدادى قال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى يجوز المسح على الجوربين اذا كانا ثخينين لا يشفان اى لا يرى تحتهما من بشرة الرجل فى خلالهما من قولهم شف الثوب اذا رق حتى يرى ما وراه فعلى هذه الرواية يكون شرط صحة المسح على الجورب شيئين التزام الثخانة وهى الاستمساك بلاشد وعدم رؤية ماتحتهما (وانى حاشية درر)

زيدك اياقلرينه كيدكى چارقلر اياقلرينك اوستنى طوپقلرينه وارنجه نصفندن زياده سنى ستر ايتماسه اوزرينه مسح ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ان كان يستر القدم لا يرى الكعب ولا من ظهر القدم الا قدر اصبع او اصبعين جاز المسح عليه وان لم يكن كذلك فعلى قياس ظاهر الرواية وهو قول عامة المشايخ لا يجوز (قاضيخان فى فصل المسح على الخفين من كتاب الطهارات)

﴿ باب فى اعيان النجسة واحكامها ﴾

زيدك اياغنك پارمغنده ياره سى اولمغله ياره دن چيقوب ثوبنه يا بدننه اصابت ايدن جراحات رقيقه ال ايه سى قدر اولمايجق مانع صلوة اولورمى * الجواب * اولماز

(وعفى قدر الدرهم وهو مثقال فى النجس الكثيف يعنى ان المراد بالدرهم الدرهم الكبير وهو المثقال كما ذكر فى الهداية لا ما يكون عشرة سبعة مثاقيل كما هو المشهور وعرض الكف وهو داخل مفاصل الاصابع فى النجس الرقيق (درر فى تطهير الانجاس)

عشرا فى عشر اولميان بر قيويه نجس واقع اولمغله اول قيونك صويى بالكليه نزح لازم اولوب لكن اول قيونك صويى بالكليه نزح اولنمق ممكن اولماسه اول قيودن نه مقدار صو نزح اولنمق كركدركه اول قيونك صويى طاهر اوله * الجواب * اوچيوز قوغه صو نزح اولنمغله طاهر اولور

(ويبزح مائتان فى حالة وجوب نزح الكل لو لم يمكن نزحها بان كانت منبعا بذلك افتى محمد

رحمه الله تعالى فى آبار البغداد لكثرة مائها بمجاورتها الدجلة وفى الخلاصة الفتوى انه ينزح الى ثلثمائة وجعله فى العناية رواية عن الامام رحمه الله تعالى وهو المختار و الايسر
(نهر فائق شرح كنز الحقايق فى كتاب الطهارات ملخصا)

عشرا فى عشر اولميان صو قيوسنه نجاست دوشوب قيوده اولان جمله صويى نزح ممكن اولمغله صوينك جمله سى نزح اولنمدقجه اول قيونك صويى پاك اولورمى
* الجواب * اولماز

(بئر دون عشر فى عشر وقع فيها نجس يخرج الواقع فى البئر فينزح كلها اى كل مائها (درر فى فصل البئر ملخصا) بئر وقع فيها نجس ينزح كل مائها ان امكن النزح بسد منبع الماء مثلا
(قهستانى فى احكام البئر ملخصا)

عشرا فى عشر اولميان بر قيويه حية كبيره واقع اولوب بعده شيشوب ياخود طاغلسه اول قيونك صوينك جمله سى نزح ممكن اولمغله جمله سنى نزح لازم اولورمى * الجواب * اولور
(ان مات فيه اى فى الماء القليل غير دموى كزنبور وعقرب و بق ومائى مولد كسمك وسرطان وضفدع مطلقا الا اذا كان كبيرا له دم سائل فانه يفسد كما فى التجنيس كحية كبيرة لها دم وفى منية المصلى وهو الصحيح وكذا لو مات خارجه والقى فيه (منح فى المياه)

بو صورتده اول حية قيويه نه زمان واقعه اولديغى معلوم اولماسه اول قيونك صويى ايله حدثدن آبدست الوب جنابتدن غسل ايدن كيمسه زه اول آبدست وغسل ايله قلدقلرى نمازدن قاج كونلك نمازك اعاده سى لازم اولور * الجواب * اوچ كونلك واوچ كيجه لك
(ويحكم بنجاستها اى البئر من وقت وقوع ان علم ذلك الوقت والا اى وان لم يعلم وقت الوقوع فمن يوم وليلة ان لم ينتفخ فى حق الوضوء حتى يلزم اعادة الصلوة اذا توضؤا منها ثلثة ايام ولياليها ان انتفخ او تفسخ الحيوان الواقع فى البئر (منح الغفار)

بر قيويه كلب دوشوب هلاك اولسه اول قيونك جمله صويونى نزح ممكن اولمغله اول قيونك طهارتى انجق جمله صويى نزح ايله مى يوخسه غسل احجار ايله نقل اوحاله توقف ايدرمى * الجواب * ايتمز
(وكله بنحو كلب اوشاة او آدمى و انتفاخ الحيوان اوتفسخه و ان لم يمكن نزحها نزح قدر ما كان فيها (ملتقى الابحر فى باب البئر) او مات نحو آدمى يخرج الواقع فى البئر فينزح كلها اى كل مائها فكان نزح ما فيها من الماء طهارة لها وقال فى النهاية اشارة الى انها تطهر بمجرد النزح من غير توقف على غسل الاحجار ونقل الاوحال (درر فى فصل البئر)

بئر ماء ايله ادبخانه نك ما بينى نه مقدار بعيد كركدركه قيونك صويى نجس اولميه * الجواب * ارضك صلابت و رخاوتنه كوره تقدير اولنور تعديل و اعتماد اثر نجاست اولان لون وطعم ورايحه دن برى نفوذ ايتمامكدر
(البعد بين البالوعة و البئر المانع من وصول النجاسة الى البئر خمسة اذرع فى رواية ابى سليمان و سبعة فى رواية ابى حفص و قال الحلوانى المعتبر الطعم او اللون او الرايحة فان لم يتغير جاز والا لا ولوكان عشرة اذرع (فتح القدير فى البئر)

زيدك

زيدك منزلنده اولان صو قيوسى ايچنه نجاست طولوب اول حال اوزره برمدت مرور ايدنصكره زيد اول قيو ايچنده اولان نجاستى وجوانبنده وقعرنده نجاست تأثير ايلديكى طاش وطپراغى قازوب بالكليه اخراج ايدوب اصلا نجاستك اثرى قالمسه اول قيو شرعا پاك اولوب صوينى استعمال جائز اولورمى * الجواب * اولور

(بئر بالوعة جعلوها بئرماء ان حفروها قدر ما وصلت اليه النجاسة فالماء طاهر والجوانب نجس وان حفروها اوسع من الاول فالماء والجوانب طاهر خلاصة الفتاوى (قبيل الفصل الثامن من الطهارات وكذا فى البزازيه) وتطهر الارض وماكان ثابتا كالحيطان وكذا الاجر المفروش لا الموضوع للنقل باليبس وذهاب الاثر (نهر فائق فى باب الانجاس)

برپاك قيويه آبدست باغسلدن استعمال اولنان صو واقع اولوب قيونك صويونه قارشسه قيونك صويى واقع اولان مستعمل صودن آكثر اولنجق اول مخلوط صو ايله آبدست الوب وغسل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وقع الماء المستعمل فى البئر يفسد ماء البئر كله عند ابى يوسف رحمه الله تعالى لانه نجس وعند محمد رحمه الله تعالى لا يفسد ويجوز التوضئ به مالم يغلب على ماء البئر وهو الصحيح لان الماء المستعمل طاهر غير طهور فصار كالماء المقيد اذا اختلط بماء مطلق (محيط رضوى قبيل الابار من الطهارة)

برپاك جكر صو قيوسنه دوشوب برمدت مكث ايتمكله اول جكر قوقوب قوردلنسه اول جكر متنجس اولورمى * الجواب * اولماز

وقع فى اللحم دود وانتن فهو طاهر (قنية فى باب الاعيان النجسة واحكامها)

زيد خمر ايله اون يوغروب خامور ايدوب اندن اتمك طبخ ايلسه اول اتمك پاك اولورمى * الجواب * اولماز

والدقيق اذا صب فيه الخمر لا يطهر وليس لهذا حيلة وكذا فى خبز عجن عجينه بخمر (فى الفصل السادس فى غسل الثوب وغيره من الخلاصة)

بعض بلاده كوهرجله اتخاذ ايدن كيمسه معدندن اخراج ايتدكلرى طپراق ايله مخلوط كوهرجله يى اصلاح ايچون فشقى ايله خلط ايدوب بعده آتش ايله قينادوب اول فشقى يانوب كولى كوهرجله يه قارشسه اول كول كوهرجله يه قارشمغله كوهرجله متنجس اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يكون رماد قذر وملح كان حمارا نجسا لانقلاب العين وهو من المطهرات فان كان فى الخمر فلا خلاف فى الطهارة وان كان فى غيره كالخنزير والميتة تقع فى المملحة فتصير ملحا يؤكل والسرقين والقذرة تحرق فتصير رمادا يطهر عند محمد رحمه الله تعالى خلافا لابى يوسف وضم الى محمد ابو حنيفة رحمهما الله تعالى وكثير من المشايخ اختار قول محمد وعليه الفتوى كما فى الخلاصة وفى فتح القدير انه المختار من منح الغفار فى تطهير الانجاس * فرع * والمسك حلال على كل حال تؤكل فى الطعام ويجعل فى الادوية ولا يقال ان المسك دم لانه وان كانت دما فقد تغيرت فتصير طاهرا كرماد القذرة (قاضيخان فى فصل النجاسة التى تصيب الثوب من كتاب الطهارات)

بول یاخود غیری نجاست ایله متنجس اولان باقر طاس یاخود اوردك پاك صو ایله اوج کره غسل اولنوب اثر نجاست قالماسه اول طاس واوردك پاك اولورمی یوخسه قلایلمق لازممیدر * الجواب * پاك اولور قلایلمق لازم اولماز

(واذا غسل الید والثوب المصبوغ بصبغ نجس بحیث یسیل منه ماء ابیض فقد طهر وقیل یغسل بعده مرة وقیل مرتین وقیل ثلاثا کما فی النهایة وعلی هذا الخلاف اذا ادهن الجلد بشحم نجس (قهستانی فی فصل فیما یطهر الشیء من کتاب الطهارات)

بر موضعده تحت ارضده مفروش اولان قنوات ایله بر چشمه یه جریان ایدن صویه برکاریزدن نجاست قارشمغله متنجس اولان صو قنوادن چشمه نك صو خزینه سنه جریان ایدوب قنوات و خزینه متنجس اولسه اول قنوانك تطهیری نه وجهله در * الجواب * متنجس اولان صویك جریان ایلدیکی محله پاك صو اجرا اولنوب اثر نجاست قالمیوب طهارتی مظنون اولیجق قنوات پاك اولور

بوصورتده اول خزینه نك تطهیری نه وجهله اولور * الجواب * خزینه نك ایچنه پاك صو برجانبدن کیروب آخر جانبدن چیقوب اثر نجاست قالمازسه خزینه پاك اولور

(اذا تنجس الحوض فیدخل فیه ماء ویخرج منه بحیث لم تتبین النجاسة فیه یصیر طاهرا وان لم یخرج مقدار ما کان فی الحوض وعلیه الفتوی (خزانة الاکمل فی کتاب الصلوة نقلا من الطحاوی)

قان ایله مخلوط اولان بویا ایله بویانن بوغاسی ماء طاهر ایله صویه صفوت کاوب صو بیاض اولنجه غسل اولنسه اول بوغاسی پاك اولمش اولورمی * الجواب * اولور لکن بوندنصکره اوج کره غسل ایتمك احوطدر

بوصورتده اول بوغاسی وجه محرر اوزره غسل اولنوب بعده لونی باقی ایکن اول بوغاسی ایله نماز قلمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(اذا احتضب بالحناء النجس ثم غسل ذلك الموضع ثلث مرات یطهر وبقاء الاثر لایضر به وکذا الصبغ النجس والدهن النجس (مختارات النوازل فی فصل النجاسة التی تصیب الثوب من الطهارات وفی المجتبی غسل یدیه من دهن نجس طهرت ولایضر اثر الدهن علی الاصح (منح فی تطهیر الانجاس)

﴿ فصل فی الاستنجاء ﴾

زیدك ایکی اللری چولاق اولوب بنفسه استنجایه قادر اولمیوب استنجاء ایتدیرر کیمسه سی دخی اولماسه زیددن استنجا ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(ولوشلتا سقط عنه الاستنجاء (قهستانی فی تطهیر الانجاس)

﴿ کتاب الصلوة ﴾

یوم نحرده مزدلفه ده نماز قیلان حاجدن غیریلری صلاة ضحی وقتی اولنده می قیلمق افضلدر یوخسه اقتضاء ایدرسه اعاده قابل اوله جق مرتبه ده آخر وقته تأخیر ایدوب قیلمقمی افضلدر * الجواب * اعاده قابل اوله جق مرتبه تأخیر افضلدر

(يستحب تأخير الفجر ولايؤخرها بحيث يقع الشك فى طلوع الشمس بل ايسفرها بحيث لو ظهر فساد صلوته يمكنه ان يعيدها فى الوقت بقراءة مستحبة (زيلعى فى اوائل كتاب الصلوة) الاسفار بالفجر افضل فى الازمنة كلها الاصبحة يوم النحر للحاج بالمزدلفة فان هناك التغليس افضل (محيط برهانى فى الفصل الاول من الصلوة)

صلوة ظهر وعصر وعشا دردر ركعتى فرض اولدى يوخسه ايكيشر ركعتى فرض اولدى * الجواب * قبل الهجره ايكيشر فرض اولوب بعد الهجره ايكيشر دخى فرض اولوب سفرده فرض اول اوزره ترك اولنوب حضرده دردر اوزره متقرر اولدى

(وفيه حديث عايشة رضى الله تعالى عنها فى الصحيحين قالت رضى الله تعالى عنها فرضت الصلوة ركعتين ركعتين فاقرت صلوة السفر وزيد فى صلوة الحضر وفى لفظ قالت فرض الله تعالى الصلوة حين فرضها ركعتين اتمها فى الحضر واقرت صلوة السفر على الفريضة الاولى وفى لفظ البخارى قالت فرضت الصلوة ركعتين ركعتين ثم هاجر النبى صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم ففرضت اربعا فتركت السفر على الاول (فتح القدير فى صلوة المسافر وكذا فى النهاية ملخصا)

شرب خمر واكل حرام وبونك امثالى معاصى يى مرتكب اولان كيمسه نك شرائط اركانى ايله اداء ايلديكى صلوة وسائر عباداتى شرعا صحيحه اولورمى واول كيمسه عبادتنك ثوابنه نائل اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده وجه محرر اوزره اولنان عبادات عند الله تعالى مقبوله در ديو حكم اولنورمى * الجواب * مختار اولان حكم اولنمامقدر

(قال المتعلم اخبرنى عمن يزعم ان شارب الخمر لاتقبل منه صلوة اربعين يوما واربعين ليلة قال العالم من قال هذا القول فانه يصف الله تعالى بالجور وقد امن الله تعالى عز وجل العباد من الجور والظلم بقوله فلاتظلم نفس شيئا ولاتجزون الا ماكنتم تعملون قال المتعلم اخبرنى هل من الاعمال شئ يهدم الحسنات ويبطلها قال العالم اما الحسنات فانه لايهدمها شئ غير ثلث خصال اما واحده فالشرك بالله عز وجل والاخرى الامتنان والثالثة ماكان من عمل يرائى به الناس فماكان سوى هذا من السيئات فانه لايهدم الحسنات من العالم والمتعلم (من تأليف الامام الاعظم ملخصا)

﴿باب الاذان﴾

اذانى استماع ايدن كيمسه يه مؤذنه لسانا اجابتدن غيرى مؤذن شهادتينى تلفظ ايتدكده ابهاميننك ظفرلرينى كوزلرى اوزرينه وضع ياخود سبابتيننك باطنلرينى كوزلرينه مسح ايتمك سنتميدر وكوز اغريسنه شفاميدر واذان تمام اولمدين بعض ادعيه قرائتى ياخود صلاة على النبى ايتمك سنتميدر * الجواب * ذكرا ولنانلر اموردن بريسى كتب معتبره ده بولنمامشدر

(اعلم انه يستحب ان يقال عند سماع الاولى من الشهادة الثانية صلى الله عليك يارسول الله وعند سماع الثانية منها قرة عينى بك يارسول الله ثم يقال اللهم متعنى بالسمع والبصر

بعد وضع ظفر الابهامين على العينين فانه صلى الله تعالى عليه وسلم يكون قائدا له الى الجنة كذا فى كنز العباد (قهستانى فى فصل الاذان من كتاب الصلوة)

نسوانه صلوة مفروضه ايچون اذان واقامت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وندب الاذان والاقامة للمسافر والمقيم فى بيته لا للنساء اى لايندب للنساء لانهما من سنن الجماعة المستحبة (زيلعى فى الاذان)

برقاچ كيمسه لر سيره كيدوب صحراده بر يره جمع اولوب بلا اذان جماعت ايله نماز قيلسه لر ترك اذان ايتدكلريچون آثم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قوم اجتمعوا فى بيت اوكرم اومفازة وصلوا جماعة بلا اذان ولا اقامة جاز بلا اثم لان الاذان لاجتماع الناس وههنا كلهم مجتمعون عالمون بالشروع فيها (معين المفتى من كتاب الصلوة)

﴿ باب شروط الصلوة ﴾

معرفت قبله ده موثوق به اولميان كيمسه لرك وضع ايتديكى محراب اصحاب كرام وتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك اول معرفتده معتمد اولان كيمسه لرك وضع ايتدكلرى محارب قديمه ياخود اول محارب قديمه نك وضعلرى سمتنه موافق اولمايحق اول محاربه اعتبار اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اذا لم يكن المحراب من وضع الصحابة والتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ولا من وضع ذوى العلم الموثوق بهم فى معرفة القبلة ولا على سمت وضعهم فلا عبرة به اجماعا (خيريه فى الصلوة ملخصا)

تكبير افتتاح نمازك شروطندنميدر يوخسه اركانندنميدر * الجواب * شروطندندر

(التحريمة شرط وليست بركن (اكمل على الهداية) التحريمة شرط فى اصح الروايتين وليست بركن حتى لو احرم للفرض ثم اراد ان يؤدى بها التطوع جاز (حاوى القدسى فى فصل التحريمة)

﴿ باب صفة الصلوة ﴾

صلوتده قيامك فرض اولديغى صلوة مفروضه يه مى مخصوصدر يوخسه صلوة نافله ده دخى فرضميدر * الجواب * صلوة مفروضه يه مخصوصدر

(ومنها اى من فرائضها القيام فى فرض سواء كان اعتقادا او عملا كالوتر فلا يكون فرضا فى النفل (منح الغفار فى باب صفة الصلوة)

نسايه حالت سجده ده اياقلرينك پارمقلرينى ديكمك لازممیدر * الجواب * ديكمامك كركدر

(والمرأة تخفض اى توقع الخفض المعهود فلا تنصب اصابع القدمين ولا تبدى الضبعين وتفرش الذراعين (قهستانى فى بيان السجود)

مصلى اولان زيد سجده ايدركن النى اصلايره وضع ايتميوب باشنده اولان صارغى النه ملاصق دكل ايكن صارغى ايله بلا عذر بورنى اوزرينه سجده ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ويكره سجوده بكور عمامته وان صح سجوده بشرط كونه اى السجود على الكور على جبهته او بعضها اما اذا كان السجود على رأسه فقط وسجد عليها اى على العمامة مقتصرا على ذلك كما يقع من بعض الاتراك لا اى لا يصح سجوده و بهذا صرح صاحب البحر نقلا عن تلميذ المحقق الكمال هو العلامة ابن امير الحاج الحلبى حيث قال ان صحة السجود على الكور اذا كان الكور على الجبهة او بعضها اما اذا كان على الرأس فقط وسجد عليه ولم تصب جبهته الارض على القول بتعينها ولا انفه على القول بعدم تعينها فان الصلوة لا تصح لعدم السجود على محلها وكثير من العوام يتساهل فى ذلك فيظن الجواز
(منح فى صفة الصلوة ملخصا)

صلوة نافله يه ياخود قيامدن عجز ايله صلوة فرضه قاعدا شروع ايدن زيده مسنون اولان قيامده ايتديكى كبى قعودده ده يمينى شمالى اوزرينه وضع ميدر يوخسه ارسال ميدر
* الجواب * يمينى شمالى اوزرينه وضعدر

(الوضع شرع للخضوع وهو مطلوب فى حالة الذكر قال شمس الائمة الحلوانى ان كل قيام لبس فيه ذكر مسنون فالسنة فيه الوضع وبه كان يفتى شمس الائمة السرخسى والصدر الكبير برهان الائمة والصدر الشهيد والمرام من القيام ما هو الاعم لان الفاعل يفعل كذلك (مجمع الانهر شرح ملتقى الابحر فى صفة الصلوة)

{ باب الامامة }

امامته متعين كيمسه بولنمايان مجلسك اصحابندن زيد اعلم بالسنه وعمرو اقرأ اولسه امامته زيد وعمردن قنغيسى اولى در * الجواب * زيد اولى در

(وقيد فى السراج الوهاج تقديم الاعلم بغير الامام الراتب واما الامام الراتب فهو احق من غيره وان كان غيره افقه منه (بحر رائق فى باب الامامة) واولى الناس بالامامة اعلمهم بالسنة ثم اقرأهم وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى بالعكس ثم اورعهم ثم احسنهم خلقا
(ملتقى الابحر فى فصل الجماعة)

اعمى اولان زيد برقريه ده واقع مسجد شريفده برات ايله امام اولوب صلاة مفروضه ده امامت ايدوب خلق زيده اقتداء ايلسه لر زيد اول قريه ده سائر اهاليدن اعلم اولوب زيددن افضل كيمسه دخى اولماسه زيدك امامتنده ياخود زيده اقتداده كراهت وارميدر
* الجواب * يوقدر اهالينك افضلى اولينجه اكا اقتداء سائره اقتدادن افضلدر

بوصورتده قريه مذكوره اهاليسندن بعض كيمسه لر زيد اعمى اولمغله اقتداء مكروهدر ديو امامتدن اخراجه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتكره امامة عبد واعرابى و فاسق واعمى الا ان يكون اعلم القوم وقيد كراهة امامة الاعمى فى المحيط وغيره بان لا يكون افضل القوم فان كان افضلهم فهو اولى (منح الغفار من باب الامامة ملخصا)

زيد اعرج اولوب سجده ايتدكده ديزلرينك برينى وضع ايده ماسه زيدك امامتى جائز اولورمى * الجواب * اولور غيرى اولى در

(وكذا الاقتداء بالاعرج او من بقدمه عوج وان كان غيره اولى (بحر رائق فى باب الامامة)

احدب اولان زيدك احدب اولميان كيمسه يه امامتى صحيح اولورمى

* الجواب * اولماز

(ولا يصح امامة الاحدب للقائم هكذا ذكر محمد رحمه الله فى مجموع النوازل وقيل يجوز والاول اصح من صلوة الظهيرية فى الفصل الرابع فيما يجب المتابعة ويجوز امامة الاحدب للقائم بمنزلة اقتداء القائم بالقاعد (قاضيخان فيمن يصح الاقتداء)

اصمك امامتى جائز اولورمى * الجواب * اولور بوصورتده برمسجد شريفك امامى اولان زيده خسته لك سببيله صمم عارض اولسه جماعتى مجرد صمم عارض اولمغله زيدى امامتدن عزل ايتديرمكه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر

(و يصلى القائم خلف القاعد اذا كان الامام قاعدا يركع و يسجد فاقتدى به من يصلى قائما بركوع وسجود جاز فى قولهما استحسانا ولهما ما روى انه عليه السلام لما ضعف فى مرضه تقدم ابو بكر و جلس يصلى و ابو بكر رضى الله تعالى عنه يصلى بصلوته والناس يصلون بصلوة ابى بكر يعنى ان ابابكر كان يسمع تكبير رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فيكبر والناس يكبرون بتكبير ابى بكر وهذا آخر فعل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فى مرضه فكان ناسخا لما قبله (نهاية شرح الهداية فى باب الامامة)

مؤذن اولان زيد صلاة مفروضه ده اقتداء ايتديكى امامك انتقالات تكبيراتنى جماعته تبليغ ايدر اولدقده تغيير وتلحين وصيحه ايتميوب مجرد صوت اعلا ايله تبليغ ايلسه زيدك وجه محرر اوزره ايتديكى تبليغ زيدك ياخود جماعتك نمازينه خلل ويررمى

* الجواب * ويرمز

(قال الاعمش فى قولها والناس يصلون بصلوة ابى بكر رضى الله تعالى عنه يعنى انه كان يسمع الناس تكبيره صلى الله تعالى عليه وسلم وفى الرواية وبه يعرف جواز رفع المؤذنين اصواتهم فى الجمعة والعيدين وغيرهما انتهى اقول ليس مقصوده خصوص الرفع الكائن فى زماننا بل اصل الرفع لابلاغ الانتقالات اما خصوص هذا الذى تعارفوه فى هذه البلاد فلا يبعد انه مفسد فانه يشتمل غالبا على مد همزة الله او اكبر او بائه وذلك مفسد وان لم يشتمل فانهم يبالغون فى الصياح زيادة على حاجة الابلاغ والاشتغال بتحريرات النغم اظهارا للصناعات النغمية لا اقامة للعبادة والصياح ملحق بالكلام الذى بساطه ذلك الصياح

(فتح القدير من باب الامامة)

برمسجد شريفده تكبير امام كفايت ايدركن مؤذن جهرا تكبير ايتمك لازم اولورمى

* الجواب * اولماز اما ايتسه ضرر يوقدر قدر حاجتدن زياده ايدوب چاغررسه مسئ اولور

(وكذا اساء المؤذن بجهر فوق الحاجة كما فى كشف الاصول وحكم ابن همام بفساد صلوة المؤذن بجهر فوق الحاجة بتحريرات النغم وليس بينهما منافاة كما لا يخفى (عبد الحليم

على الدرر (وفى السراج الوهاج الامام اذا جهر فوق الحاجة فقد اساء (بحر رائق فى فصل اذا اراد الدخول فى الصلوة)

برقريه نك امامى اوليوب اهاليسى اذان وجماعت ايله نماز قلمغى ترك ايلسه لر اهالئ مزبوره امام اتخاذ نه و جماعته مداومته جبر اولنورلر مى * الجواب * اولنورلر اباء ايدرلر ايسه قتللرى مشروعدر

(الاذان سنة لاداء المكتوبة بالجماعة عرف ذلك بالسنة واجماع الامة وانه من شعائر الاسلام حتى لو امتنع اهل مصر او قرية او محلة اجبرهم الامام فان لم يفعلوا قاتلهم (قاضيخان فى الاذان)

زيد فرائضدن برنمازى جماعت ايله اداايتمك ايچون مسجده واردقده امام ركوعده ايكن ادراك ايدوب بعده نمازه شروع ايتدكده افتتاح تكبيرينى قائما ايتميوب راكعا ايلسه زيدك شروعى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادركه فى الركوع وكبر قائما ثم ركع معه يصح شروعه ولوكبر راكعا لايصح شروعه (مختارات النوازل فى باب الامامة) ولوان رجلا جاء الى الامام وهوراكع فكبر الرجل وهو راكع اوهو الى الركوع اقرب فصلوته فاسدة وان كان الى القيام اقرب جازت صلوته (نوازل ابى الليث قبيل باب الزكوة)

﴿ باب مايفسد الصلوة ومالا ﴾

صلوة مفروضه يه امامت ايدن زيد ركعات صلوتدن برنده قرأن عظيم الشاندن مايجوزبه الصلوة مقدارى قراءت ايتدكدنصكره حصر اولوب بعده اول صلاتى اتمام ايتمدين عمروى استخلاف ايدوب كندو آخر مكانه كتسه زيده اقتدا ايدن كيمسه لرك صلاتلرى باطله اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا يستخلف اذا حصر عن قراءة لخجل قدر المفروض قيدنا بالقدر المفروض لانه لوقرأه لايجوز الاستخلاف اجماعا لعدم الحاجة اليه ذكره فى المحيط بصيغة قيل وظاهره ان المذهب الاطلاق ورجحه شيخنا فى بحره لما انهم صرحوا فى فتح المصلى على امامه بانها لاتفسد على الصحيح سواء قرأ الامام مايجوزبه الصلوة اولا فلذلك يجوز الاستخلاف مطلقا انتهى و قد يقال انه لاضرورة الى الاستخلاف بعد صحة صلوته بقراءته قدر المفروض بخلاف فتح المصلى على امامه فانه لاضرورة الى القول ببطلان صلوة الفاتح بالقراءة وان كان امامه غير محتاج اليها فى اقامة الفرض (منح فى باب الحدث والاستخلاف فى الصلوة ملخصا)

مصلى اولان كيمسه بلاعذر وغرض صحيحى يوغيكن صلوة ايچنده تنحنح ايدوب حروف ظاهر اولسه صلاتى فاسده اولورمى * الجواب * اولور

(والتنحنح بلاعذر اوغرض صحيح فان كان التنحنح بعذر فانه لايبطل الصلوة بلاخلاف وان حصل به حروف وان كان من غير عذر ولاغرض صحيح فهو مفسد عندهما خلافا لابى يوسف رحمه الله فى الحرفين وان كان من غير عذر لكن لغرض صحيح كتحسين

صوته للقراءة اوللاعلام انه فى الصلوة اوليهتدى امامه عند خطائه ففيه اختلاف (منح فى بيان مايفسد الصلوة ملخصا)

زيد نماز ايچنده دنيا كلامى سويلسه نمازى فاسد اولورمى * الجواب * اولور (يفسدها الكلام ولوسهوا (ملتقى الابحر فيما يفسد الصلوة)

برهره موذيه اولوب ذبحنه مساغ شرعى اولمغله زيد وجه شرعى اوزره اول هره يى ذبح وجلدينى سلخ ايدوب اول جلد ايله قبل الدباغه نماز قلسه جلد مزبورده مانع جواز صلوة اولور نجاست اولمايجق زيدك صلوتى صحيحه اولورمى * الجواب * اولور (وماطهربه اى بالدباغ طهر بذكاة سواء كان مأكولا اولا وهو ظاهر المذهب (منح فى الطهارة من باب المياه) وماطهر بالدباغ طهر بالذكاة وهى الذبح وان لم يكن مأكول اللحم (خلاصه فى السادس من الطهارة)

زيدك ياننده درهمدن زياده مسك ياعنبر موجود ايكن نماز قلسه نمازى صحيح اولورمى * الجواب * اولور طاهردر

(ولوصلى ومعه من المسك والعنبر اكثر من قدر الدرهم يصح صلوته (جواهر الفتاوى من الباب الاول من كتاب الصلوة)

مصلى اولان كيمسه صلوتده سورۀ عصرى قرائت ايدركن وتواصوا بالصبرده اولان بايى كسر ايله ورايى سكون ايله كتف وزننده قرائت ايلسه اول كيمسه نك صلوتى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(وان غير المعنى بان قرأ من الجنة والناس بنصب الجيم قال بعضهم لا تفسد صلوته وهكذا روى عن بعض اصحابنا وهو الاشبه لان فى اعتبار الصواب فى الاعراب ايقاع الناس فى الحرج والحرج مدفوع شرعا (ذخيره فى فصل اللحن فى الاعراب ملخصا)

مصلى اولان زيد صلوتده انا اعطيناك الكوثريرينه سبنله الكوسر اوقوسه زيدك نمازى فاسد اولورمى * الجواب * اولور

(وان قرأ حرفا مكان حرف آخر ولم يغير المعنى وهو فى القرأن كمسلمين مكان مسلمون لا تفسد عند الكل اما اذا لم يختلف المعنى لكنه ليس فى القرأن كالحى القيام عندهما لا تفسد وعند الثانى تفسد وان تغير المعنى وليس مثله فى القرأن تفسد عند الكل ولا عبرة لقرب المخرج وانما العبرة لاتفاق المعنى عندهما ولوجود المثل عنده (بزازيه فى الثانى عشر من كتاب الصلوة ملخصا)

قرأن عظيم الشانك وجوه قرائتنده حرفلرينك مخارج وصفاتلرينى اداده اعتبار نه در * الجواب * فن قرائته عالم وعدل وضابط اولان مشايخك امثاللرندن اخذ وسند صحيح ايله رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم حضرتلرينه منتهى اولان روايت مشهوره لرينه در

بوصورتده حروف قرأنيه دن صاد حرفنى حالا موجود اولان مشايخ فن قراءتك عالم وعادل وضابطلرى امثاللرندن كتب قرائتده مسطور اولان روايته موافق بيلنلرنده منتهى صاحب شريعت صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم حضرتلرينه سند صحيح ايله

منتهى

منتهى اولان روايتلرى اوزره سائرناسه تعليم ايتدكلرى اداىى قبول واول وجه اوزره
مكلفينه ادا ايتمك لازميدر * الجواب * لازمدر

بوصورتده فن قرائتده مهارت ادعاسنده اولوب مشايخ فنك عدولندن اخذ وروايتى
معلوم اولميان بعض كيمسه‌لر اهل فنه مخالفت قصديله حرف ضادى ظادن تميز ايتميوب
صلوة وخارج صلوتده قرآن مبنده اولان ضاد حرفلرينى ظا اوقيوب حق بودر ديو
اشاعه ايلسه‌لر مزبورلرك صلوتلرينك حكم شرعيسى نه در وبووجه اوزره ادالرينه
اعتبار اولنورمى * الجواب * مزبورلرك وجه محرر اوزره قرآن كريمده اولان ضاد
حرفنى ظا اوقيوب قلدقلرى نماز فاسد اولور بو وجه اوزره اولان ادالرينه اعتماد
واتباع جائز دكلدر

(واما علم القرائة فمعرفة الروايات المتعلقة بلفظ القرآن نحو هزوا بالواو والهمزة ونحو قال رب وقل رب وبادائه من الاظهار والادغام وترقيق الراء وتفخيمها والوقف والابتداء ونحوها ومعرفة مايتعلق بذلك من رسم الخط الموافق للمصحف العثمانى (من مجموعة الحفيد الهروى فى الفاصلة الاولى) كل قراءة اذا وافقت العربية ولو بوجه فصيح مختلف فيه وكان مخالفه افصح ووافقت احدى المصاحف العثمانية ولواحتمالا وصح سندها فهى القراءة الصحيحة التى لايجوز ردها ولايحل انكارها بل هى من الاحرف السبعة التى نزل بها القرآن ووجب على الناس قبولها سواء كانت عن الائمة السبعة او عن غيرهم من العشرة اوسواهم وقولنا سند صحيح نعنى به انه يروى القراءة العدل الضابط عن مثله كذاحتى ينتهى ومع ذلك كانت مشهورة عند اهل هذا الفن غير معدودة عندهم من الغلط اومما يشذ بعضهم ومتى اختل ركن من هذه الاكارن اطلق عليها ضعيفة اوشاذة اوباطلة سواء كانت عن السبعة اوعمن هو اكثر منهم هذا هو الصحيح عند اهل التحقيق فلا ينبغى ان يغتر بكل قراءة تعزى الى واحد من هؤلاء السبعة المشهورين فان الاعتماد على استجماع هذه الشرائط والاوصاف لاعلى من ينسب اليه (من مجموعة الحفيد الهروى فى العقد الاول من المطلب) ولوقرأ الطاء مكان الصاد والضاد مكان الطاء اوالسين مكان الصاد تفسد صلوته عند عامة المشايخ منهم ابومطيع وعند بعضهم لاتفسد منهم محمد بن سلمه (خلاصة الفتاوى فى الثانى عشر من كتاب الصلوة)

زيد امام صلوة جهريه ده قراءة قرآن ايدركن حصر اولدقده اول صلوتده زيده
اقتداء ايدن عمرو زيدك حصر اولديغى محلده فتح وقراءت ايدوب زيد عمروك فتحنه
بناء اول محلدن قراءت واتمام صلوة ايلسه زيدك ياخود عمروك صلوتى فاسد اولورمى
* الجواب * اولماز

(وذكر فى الاصل والجامع الصغير انه اذا فتح على امامه يجوز مطلقا لان الفتح وان كان تعليما ولكن التعليم ليس بعمل كثير وانه تلاوة حقيقة فلايكون مفسدا وان لم يكن محتاجا اليه وصحح فى الظهيرية انه لا تفسد صلوة الفاتح على كل حال وتفسد صلوة الامام اذا اخذ من الفاتح بعد ما انتقل الى آية اخرى وصحح فى الكافى انه لا تفسد صلوة الامام ايضا

فصار الحاصل كما فى البحر ان الصحيح من المذهب ان الفتح على امامه لا يوجب فساد صلوة احد لا الفاتح ولا الآخذ مطلقا فى كل حال (منح الغفار من باب ما يفسد الصلوة)

﴿ باب ما يكره فى الصلوة وما لا ﴾

نسوان طائفه سندن هند صلوة مفروضه يى ادا يا قضا ايدركن قعدهٔ اولى يا قعدهٔ اخيره ده صاغ جانبنه اوتوروب اياقلرينى صول جانبندن چيقارسه صلوتنه كراهت كلورمى * الجواب * كلمز اما مستحب اولان صول جانبى اوزره اوتوروب اياقلرينى صاغ جانبندن چيقارمقدر

(اذا رفع رأسه من السجدة الثانية فى الركعة الثانية افترش رجله اليسرى فجلس عليها ونصب اليمنى نصبا ووجه اصابعه نحو القبلة ووضع يديه على فخذيه وبسط اصابعه وتشهد فان كانت امرأة جلست على اليتها اليسرى واخرجت رجليها من جانب الايمن (هدايه فى صفة الصلوة ملخصا)

مصلى اولان زيد سجده ده اياق پارمقلرينى قبله يه توجه ايتميوب منحرفا يره وضع ايتمكده كراهت وارميدر * الجواب * واردر

(ثم يضع وجهه مجافيا بطنه عن فخذيه موجها اصابع رجليه نحو القبلة فان انحراف اصابعها عن القبلة مكروه كما فى خزانة المفتين فتوجيههما نحوها سنة كما فى الجلابى (قهستانى فى فصل فرضها من كتاب الصلوة)

زيد نمازده تحياته اوتوردقده من غير عذر صاغ اياغنى ديكميوب مفترشا اوزرينه اوتورسه ترك سنت ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(وسنتها نصب اليمنى فى القومة والجلسة (ملتقى فى صفة الصلوة)

هند بوينته كفره سكه‌سيله مضروب ذى روح تصاويرينى مشتمل التون وكومش حليلرينى طاقنوب كندويى تزيين ايتمشيكن اول حالده نماز قيلسه تصاوير صغير اولمغله ناظر اولان كمسه يه من غير تكلف ظاهر اولميوب كورلمسى تأمله محتاج اولسه اول نمازده كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر

(كراهة الصلوة بالتصاوير اذا كان التماثيل كبيرا وان كان صغيرا لا تكره لما روى انه كان على خاتم ابى هريرة رضى الله تعالى عنه ذبابا وعلى خاتم دانيال عليه السلام اسد ولبوة بينهما صبى يلحسانه واصل ذلك انه لما القى فى غيضة وهو رضيع فبعث الله تعالى اليه اسدا يحفظه ولبوة ترضعه وهما يلحسانه فنقش ذلك على خاتمه ليحفظ منة الله تعالى عليه (محيط رضوى فيما يستحب فى الصلوة وما يكره)

زيد كندوده صورت حيوان اولان دراهم ودنانيرى كيسه ايچره ياجيبنه قويوب ياخود حيوان صورتى اولان ورق قويندده ياجيبنده مستور اولوب ياخود حيوان صورتى اولان برثوبى كيوب اوزرينه صورتى ستر ايدر صورت اولميان آخر ثوبى دخى كيوب وجه مشروح اوزره صورتلر يانده موجود ايكن نماز قيلسه زيدك اول قيلديغى نماز مكروه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفی المحیط رجل فی بدنه تصاویر وهو یؤم الناس لایکره امامته لانها مستورة بالثیاب فصار کصورة فی نقش خاتم وهو غیر مستبین انتهی وهو یفید ان المستبین فی الخاتم تکره الصلوة معه ویفید انه لایکره ان یصلی ومعه صرة اوکیس فیه دنانیر اودراهم فیها صورة صغار لاستتارها ویفید انه لوکان فوق الثوب الذی فیه صورة ثوب ساتر له فانه لایکره ان یصلی فیه لاستتارها بالثوب الآخر (بحر رائق فی باب مایفسد الصلوة ومایکره فیها من کتاب الصلوة)

زید یوزینی واللرینی وطوپقلرندن اشاغی اباقلرندن ماعدا سائر اعضاسنی ستر ایدوب صلوة مفروضه یه امامت ایلسه مجرد اباقلرینی ستر ایتمامکله زیدك صلوتنه فساد ویا کراهت کلورمی * الجواب * کلز

(واللبس فی الصلوة ثلثة انواع جائز ومستحب ومکروه فالجائز ثوب واحد متوشح به کقمیص صفیق ونحوه والمستحب ثلثة اثواب قمیص وازار ورداء اوعمامة وعن محمد ثوبان ازار ورداء وزیادة الزینة معزیادة الخشوع زیادة فی الخدمة والمکروه ثوب واحد لایستر الاعورته کسراویل اوازار واحد (حاوی القدسی فی باب شروط الصلوة)

بوصورتده عمرو زیده اباقلریکی ستر ایتمامکله صلوتك فاسده اولدی دیوب بووجهله زیده عداوت ایدوب زید دخی عمروه ملاقی اولوب سلام ویردکده سلامنی الماسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزیر وتوبه واستغفار

(من ارتکب منکرا واذی مسلما اومعاهدا بغیرحق بفعله اوقوله وجب علیه التعزیر الا اذا ظهر کذبه فانه لم یجب علیه (قهستانی فی آخر کتاب الحدود)

مصلی اولان زید سورهٔ فاتحه یی قراءت ایتدکدنصکره برسوره یاخود برقاچ آیتی قراءت اوزره مداومت ایتمکده کراهت واریدر * الجواب * واردر

(وکره تعیین سورة ای الملازمة علی قراءة سورة معینة سوی الفاتحة لصلوة فرض اوغیره فلا بأس فی بعض الاوقات (قهستانی فی فصل یجهر الامام من کتاب الصلوة)

باب النوافل

(ماقول الائمة الحنفیة رضی الله تعالی عنهم فیمن صلی رکعتی الفجر اوالاربع قبل الظهر واشتغل بالبیع والشراء والاکل والشرب اولبس خفیه وفیمن تکلم بعد اداء الفریضة قبل اداء السنة اواشتغل بعمل ینافی التحریمة فهل یبطل السنة اوینتقص ثوابها افتونا مأجورین * الجواب * امافی صورة الاشتغال بالبیع والشراء والاکل والشرب اولبس خفیه فانه یعید السنة وامافی صورة التکلم بکلام الدنیا بعدالفرض قبل السنة والاشتغال بماینافی التحریمة فلا یبطل السنة ولکن ینقص ثوابها وهوالاصح (واذا صلی الظهر اوالمغرب ولم یصل عقیبها السنة حتی اشتغل بشغل ینافی صلوته فهل یسقط السنة ام لا لا روایة فیه ایضا والظاهر انه لایسقطها (من صلوة الجلابی فی باب صلوة المسنونة) (والکلام بعد الفرض لا یسقط السنة لکن ینقص ثوابه وکل عمل ینافی التحریمة ایضا قال هو الاصح (قنیه فی باب السنن)

(ماقول الائمة الحنفية رضوان الله تعالى عليهم اجمعين فيما اذا نزل بالمسلمين نازلة شديدة مثل الفتنة وعموم المرض وغير ذلك فهل يجوز لائمتهم ان يقنتوا فى صلوتهم المفروضة وهل لدفعها صلوة واذا كانت صلوة فكيف يصلى هى افتونا مأجورين * الجواب * (اذا نزلت بالمسلمين نازلة من النوازل يجوز ان يقنت الامام فى الصلوة عند الفقهاء رحمهم الله تعالى وعند جمهور اهل الحديث رضى الله تعالى عنهم القنوت عند النوازل مشروع فى الصلوة كلها وللمسلمين ان يجتمعوا عند النوازل و يصلوا ركعتين فرادى كصلوة الخسوف و يدعوا و يتضرعوا الى الله تعالى لانه اقرب الى الاجابة (ولا يقنت فى الفجر عندنا من غير بلية فان وقعت بلية فلا بأس به كما فعل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فانه قنت فيها شهرا يدعو على رعل وذكوان و بنى لحيان ثم تركه (سراج الوهاج فى صلوة الوتر) وفى شرح النقاية معزيا الى الغاية وان نزل بالمسلمين نازلة قنت الامام فى صلوة الفجر وهو قول الثورى واحمد وقال جمهور اهل الحديث القنوت عند النوازل مشروع فى الصلوة كلها (بحر رائق فى الوتر والنوافل)

قيامه قادر اولوب لكن بر ياخود مزاجنده ضعف اولان زيد صلوة تراويحى قاعدا قيلسه شرعا جائز اولورمى * الجواب * اولور

(و يتنفل قاعدا مع قدرته على القيام ابتداء و بناء اطلق فى التنفل فشمل السنة المؤكدة و التراويح (بحر رائق فى الوتر والنوافل)

باب قضاء الفوائت

برقاج كيمسه‌لر برقيودن برقاج كون ابدست آلوب اول ابدست ايله اول كونلرده صلوة مفروضه يى سنتلريله ادا ايدوب بعده قيونك صويى نجس اولديغى ظاهر اولمغله اول ابدست ايله ادا اولنان صلوات صحيحه اولمامغين اول كيمسه‌لر آلدقلرى ابدست ايله ادا ايلدكلرى صلوات مفروضه يى اعاده ايتدكلرنده سنتلرى دخى اعاده لازمه اولورمى * الجواب * سنت فجرى فجرينك قضايه قالديغى كونده قبل الزوال معا قضاء واعاده ايدرلر وقت مذكوردن صكره قضاء واعاده لازم اولماز سنت ظهرى ظهرينك وقتنده اعاده وقضاء ايدرلر وقتى خروجندن صكره قضاء اولنماز سائر صلواتك سننى اصلا قضا لازم دكلدر

(ولا يقضيها اى سنة الفجر الا بطريق التبعية لفرضها قبل الزوال لا بعده افاد كلامه انها لا تقضى قبل طلوع الشمس اصلا ولا بعد الطلوع اذا كان قد ادى الفرض اما اذا فاتت مع الفرض فان قضاها قبل الزوال قضاها معه وان قضاها بعد الزوال لا يقضيها معه و هو الصحيح كما فى غاية البيان لان النص ورد بقضائها فى الوقت المهمل بخلاف القياس فغيره عليه لا يقاس قيد سنة الفجر لان سائر السنن لا يقضى بعد الوقت لا تبعا ولا مقصودا (منح الغفار فى ادراك الفريضة)

باب سجدة السهو

صلوة مفروضه دن برصلوته امامت ايدن زيد قعدهٔ اخيره ده تشهد مقدارى اوتوروب

بعده سلام ویردکده جماعتدن زیده اقتدا ایدوب مسبوق اولان عمرو قضاء ماسبق ایچون قیام ایدوب زید اوزرینه سجدهٔ سهو لازمه اولمغله سهو ایچون سجده ایدوب عمرو زید ایله سهوا ایچون سجده ایتمیوب نمازینی تکمیل ایلسه عمروك نمازینه خلل کلورمی * الجواب * کلز انجق سجدهٔ سهو لازمه اولور

المسبوق اذا قام الی قضاء ما سبق به بعد ما سلم الامام ثم تذکر الامام ان علیه سجدتی السهو قبل ان یقید المسبوق رکعته بسجدة فعلیه ان یرفض ذلك و یعود الی متابعة الامام ثم اذا سلم الامام قام الی قضاء ماسبق به و لایعتد بما فعل من القیام والقراءة و الرکوع وان لم یعد الی الامام ومضی علی صلوته یجوز و یسجد للسهو بعد فراغه من القضاء استحسانا (خلاصه فی الفصل السادس عشر من الصلوة)

زید وترده سهوا قنوتی ترك ایدوب بعده رکوعدن قالقدقده تذکر ایلسه قنوتی اوقورمی یوخسه سجدهٔ سهومی ایدر * الجواب * سجدهٔ سهو ایدر

(ولو ترك القنوت فتذکر فی القعدة او بعد ماقام من الرکوع لایقنت وعلیه السهو (من صلوة قاضیخان فیمایوجب السهو) ولوضمها فی آخر رکعتی الفرض ساهیا لایسجد للسهو وعلیه الفتوی (فی صلوة الاشباه من الفن الثانی)

﴿ باب فی سجدة التلاوة ﴾

طیور جنسندن طوطینك آیت سجده یی قرائت ایتدیکنی استماع ایدن زیده سجدهٔ تلاوت واجبه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوتلاها مجنون او نائم او طوطی لاتجب ای سجدة التلاوة علی من سمعها لان تلاوتها صدرت من غیر معرفة وتمییز (محیط رضوی فی باب سجدة التلاوة)

قرأن عظیم الشاندن اولان سجده آیتنی تهجی اوزره قراءت ایدن کیمسه یه سجدهٔ تلاوت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجب بکتابة ولا علی اصم ولابقراءة آیة السجدة هجاء (منح فی سجدة التلاوة) اذاقرأ آیة السجدة بالهجاء لم یجب علیه السجدة لانه لایقال انه قرأ القرأن و انما یقال قرأ الهجاء (ولوالجیة فی الفصل الثانی عشر من کتاب الصلوة)

بوصورتده اول کیمسه داخل صلوتده تهجی اوزره قراءت ایتمش اولسه صلوتنه خلل کلورمی * الجواب * کلز

(ولوفعل ذلك فی الصلوة لم یقطع الصلوة لانه قرأ الحروف التی فی القرأن من المحل المذکور وفی اضافة السجدة الی التلاوة اشارة الی انه اذا کتبها او تهجئ بها لایجب علیه سجود ولاتفسد الصلوة بالهجاء لانه موجود فی القرأن (بحر رائق فی باب سجود التلاوة)

﴿ باب فی صلوة المسافر ﴾

مسافر اولان زید اقامته صالح برموضعده قلبندن اون بش کون اقامته نیت ایدوب لکن لسانا اقامته نیتی تلفظ ایتمسه قلبا نیت ایتمکله زید مقیم اولمش اولورمی * الجواب * اولور

(والنية هى الارادة لاالعلم والمعتبر فيها عمل القلب اللازم للارادة وهوان يعلم بداهة اى صلوة يصلى والتلفظ بها مستحب و قيل سنة (تنويرالابصار فى باب شروط الصلوة)
والمسافر لوعلم الاقامة لايصير مقيما ولونواها يصير مقيما (منح فى الصلوة)

مدت سفراولان بربلده يه مسافراولان زيد بولده برقصبه يه نزول ايتدكده بعض مصالحى ظهور ايدوب بوكونيارين اتمام مصلحت ايدوب قالقايم ديه رك يكرمى اوتوزكون اوتوروب لكن اقامت نيت ايتمسه زيد مجرد يكرمى كون اوتورمق ايله مقيم اولمش اولورمى يوخسه قصر صلوة ايدرمى * الجواب * قصر صلوة ايدر
(ولودخل المسافر مصراعلى عزم ان يخرج غدا او بعد غد و لم ينوالاقامة حتى بقى على ذلك سنين قصر لان ابن عمر قصر فى اذربيجان ستة اشهركان اقام بهاولم ينوالاقامة وكذلك علقمة بن قيس رضى الله تعالى عنه اقام بخوارزم سنتين فقصر الصلوة
(من باب المسافر من العناية)

مسافر اولان زيد صلوات خمس مفروضه يى ادا ايتدكده سنن مؤكداتى قلقمى افضلدر يوخسه ترك ايتمكمى * الجواب * حال امنده قلمق حال خوفده ترك ايتمك افضلدر
(واختلفوا فى ترك السنن فى السفر فقيل الافضل هو الترك ترخصا و قيل الفعل تقربا وقال الهندوانى الفعل حال النزول والترك حال السير وقيل يصلى سنة الفجر خاصة وقيل سنة المغرب ايضا والمختار انه ان كان حال امن وقرار يأتى بها لانها شرعت مكملات والمسافر اليه محتاج وان كان حال خوف لايأتى لانه ترك بعذر (منح فى صلوة المسافر)

تركمان واعراب واكراد و بونلرك امثالى كوچر اولى طائفه سى مفازه ده بر موضعده خيمه لرينى قوروب اول موضعده اون بش كون اقامت نيت ايلسه لر بونلر موضع مرقومدن قالقوب مسافهٔ سفر بعيد آخر موضعه نقل قصديله رحلت ايتمد كجه اقامت ايلدكلرى موضعده مقيملر اولوب نمازلرينى تكميل ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور
(اهل الكلاء فى المفازة كالاعراب والاكرادوالترك الذى فى الاخبية والفساطيط لايصيرون مقيمين و ان نووا الاقامة فى رواية عن ابى يوسف رحمه الله تعالى و فى رواية عنه انهم يصيرون مقيمون وعليه الفتوى لان موضع اقامتهم المفازة عادة فلوا رتحلوا عن موضع اقامتهم وقصدوا موضعا آخر للاقامة و بينهما مسيرة سفر يصيرون مسافرين فى الطريق
(محيط رضوى فى صلوة المسافر)

بو صورتده اقامت نيت ايلدكلرى اول موضعه مدت سفر بعيد اولان بلده يا خود قريه اهاليسندن بعض كيمسه لر طائفهٔ مزبوره يه اقامت ايتمك ايچون نفسلرينى برآيه ياخود زياده يه مزبورله اجرت معلومه ايله ايجارانلر دخى استيجار ايدوب اقامت ايلسه لر اول كيمسه لر متبوعلرى اولان طائفه كبى مقيم اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(كل من كان تبعا للانسان يلزمه طاعته يصير مقيما باقامته و مسافرا بنيته و خروجه الى السفر كالعبد مع سيده والاجير مع مستأجره والمحمول مع حامله والجيش مع الامير و سفر الطاعة والمعصية سواء فى رخصة القصر والافطار وجواز الصلوة على الراحلة عند الخوف

و اكل الميتة عند الضرورة وغيره وقال الشافعي رحمه الله تعالى سفر المعصية لايفيد الرخصة (محيط رضوى فى صلوة المسافر)

﴿باب الصلوة فى السفينة﴾

بر ليمان كنارنده مربوط اولان سفينه دن قره يه چيقمق ممكن ايكن سفينه ده اولان كيمسه لر قره يه چيقميوب سفينه ده صلوة مفروضه يى قلسه لر جائزميدر * الجواب* سفينه ارضده مستقر ايسه جائزدر لكن چيقوب قره ده قلمق احسندر دكل ايسه جائز اولماديغى وجيز سرخسى ومستصفى وايضاح وغيرى كتب معتبره ده تصريح اولنمشدر

ومن صلى فى السفينة قاعدا من غير عذر اجزأه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى و القيام افضل و قالا لايجزيه الا من عذر لان القيام مقدور عليه فلايترك و له ان الغالب فيها دوران الرأس وهو كالمتحقق الا ان القيام افضل لانه ابعد من شبهة الخلاف ان امكنه لانه اسكن بقلبه (هدايه فى صلوة المريض)

بر ليمان كنارنده مربوط اولوب لكن ارض اوزرنده قرار ايتمدن سفينه دن قره يه چيقمق ممكن ايكن چيقميوب اول سفينه ده نماز قلمق جائز اولورمى *الجواب* اولماز

(اذا كانت السفينة سائرة فان امكنه الخروج الى الشط يستحب له الخروج اليه لانه يخاف دوران الرأس فى السفينة فيحتاج الى القعود وهو امن من الدوران فى الشط فان لم يخرج وصلى فيها قاعدا بركوع وسجود اجزأه لما روى عن ابن سيرين انه قال صلى بنا انس رضى الله تعالى عنه فى السفينة قعودا ولوشئنا لخرجنا الى الشط (بدايع فى بيان اركان الصلوة)

وقت ظهر داخل اولوب بعده زيد صلوة ظهرى ادا ايتمدين قايغه بنوب استانبولدن اسكداره كيدر ايكن وقت ظهرك خروجى قريب اولوب وقايقدن چيقمق ممكن اولمامغله قايقده صلوة ظهرى قاعدا ادا ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

(القادر على القيام فى السفينة و القادر على الخروج عنها صلى قاعدا فيها جازت تلك الصلوة بمعنى ان القضاء لايلزم لان الغالب العجز واسوداد العين والغالب كالكائن لكنه ترك الافضل والافضل القيام فى الاول والخروج فى الثانى (درر فى الصلوة فى السفينة ملخصا)

﴿باب صلوة الاخرس و المريض﴾

اخرس اولان زيد صلوة مفروضه ده امامت ايدوب كندو مثلى اخرسلر زيده اقتداء واول صلوتى ادا ايلسه لر مز بورلرك صلوتى جائز اولورمى *الجواب* اولور

(الاخرس اذا ام خرسا جاز صلوتهم بالاتفاق وفى امامة الاخرس الامى اختلاف المشايخ (مجتبى للزاهدى فى بحث الامامة)

اخرس اولان زيد صلوة مفروضه ده اقتداء ايده جك قارى امام موجود ايكن اقتداء ايتميوب منفردا قلسه صلوتى جائز اولورمى * الجواب * اولور

(الاخرس اذا صلى منفردا جاز وان كان قادرا على الاقتداء بالقارى (فتاواى سراجيه فى باب صلوة المريض) ولوصلى امى وحده بجنب قارئ وصلوته موافق لصلوته فسدت

صلوته عندابی حنیفة رحمه الله تعالی (مجتبی للزاهدی فی الامامة)
باش اغریسنه مبتلی اولان زیدی باشی اغریسی اخذ ایتدکده ایکی کون کاه اوچ کون خسته و عاجز اولوب اصلا صلوة مفروضه یی ادایه قادر اولمیوب ادا ایده مامسه زید صحت بولدقده اول کونلرده فوت ایتدیکی صلوة مفروضه یی قضا لازم اولورمی * الجواب * اولماز
واذا اشتد مرضه حتی عجز عن الایماء بالرأس یسقط عنه فرض الصلوة ثم خف مرضه هل یلزمه الاعادة قیل ان کان یعقل لایسقط عنه الفرض والاول اصح لان مجرد العقل لایکفی لتوجه الخطاب کما عرف فی مسئلة الاقطع (عمادیه فی احکام المرضی)

﴿باب فی صلوة الجمعة﴾

صلوة جمعه ده شرط اولان جماعتک اقلی امامدن غیری رجالدن قاچدر * الجواب * اوچدر
(واقل الجماعة ثلثة سوی الامام وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی اثنان وقیل محمد رحمه الله تعالی معه (ملتقی فی باب الجمعة)
بر بلده نک اراضی امیریه سنک اعشار شرعیه سی تحصیلی طرف دولت علیه دن زید ذمی یه تفویض اولنسه بلدهٔ مزبوره شرایط صلوة جمعه یی جامعه ایکن مجرد وجه مشروح اوزره اعشار تحصیلی زید ذمی یه تفویض اولنمق بلدهٔ مزبوره ده جواز صلوة جمعه یه مانع اولورمی * الجواب * اولماز
(والسابع الاذن العام من الامام وهو یحصل بفتح ابواب الجامع للواردین کما فی الجامع (در المختار شرح تنویر الابصار)
بر بلده اهالیسی اوزرلرینه فرض اولان صلوة جمعه یی ادا ایچون اول بلده ده اولان جامعلرینه واروب مجتمع اولدقلرندنصکره اول بلده یی محیط اولان حصنک ابوابنی امیر بلده قپادوب علی سبیل الاشتهار صلوة جمعه یی ادا ایلسه لر ابواب حصنک قپانمسی خلقی جمعه نمازندن منع ایچون اولمیوب خوف عدودن ناشی عادت اولدیغی اجلدن اولیجق وجه مشروح اوزره قیلدقلری صلوة جمعه صحیحه اولورمی * الجواب * اولور
(فلایضر غلق باب القلعة لعدو اولعادة قدیمة لان الاذن العام امر مقرر لاهله وغلقه لمنع العدو لالمنع المصلی نعم لولم یغلق لکان احسن کما مجمع الانهر معزیا لشرح عیون المذاهب (من المحل المذکور فی فصل الجمعة)
بر جامع شریفده براتایله خطیب اولان زید آخر دیاره کتدکده یرینه عمروی قائمقام نصب ایتمش اولسه حالا عمرو زید کلنجه اول جامعده خطابت ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولور
(وذکر فی البدایع ان کل من یملک اقامة الجمعة فانه یملک اقامة غیره مقامه انتهی وهو صریح فی جواز الاستنابة للخطیب مطلقا (بحر رائق فی الجمعه) فلااعتماد علی مافی الدرر من ان الخطیب لیس له الاستخلاف ابتداء الابالاذن (فتاوای سراج الدین الحانوتی)
اهل مصرک غیری قری اهالیلری اوزرلرینه صلوة جمعه فرضمیدر * الجواب * دکلدر

﴿قال﴾

(قال ابو حنيفة رحمه الله لا تجب الجمعة الا على اهل المصر (عتابيه فى احكام الجمعة)
بو صورتده اول قرى اهاليلرى جمعه كونى صلوة ظهرى جماعت ايله قيلمرنده كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر
ويكره ان يصلى الظهر يوم الجمعة فى المصر بجماعة فى سجن وغيره بخلاف القرى حيث يصلى اهلها الظهر بجماعة لانه ليس على من يسكنها شهود الجمعة فكان هذا اليوم فى حقهم كسائر الايام (محيط رضوى فى كتاب الصلوة)

﴿ باب فى صلوة العيدين ﴾

صلوة عيدك ركوعنه ادراك ايدن كمسه ركوعده تسبيحاتمى ايدر يوخسه تكبيرات عيديمى ايدر * الجواب * تكبيرات عيدى ايدر
ومن ادرك الامام راكعا فى صلوة العيد فخشى ان يرفع رأسه يركع ويكبر فى ركوعه عندهما خلافا ابى يوسف رحمه الله تعالى (بحر رائق فى صلوة العيدين)
بو صورتده اول كمسه ركوعده تكبيرات ايدرايكن رفع يدين ايدرمى * الجواب * ايتمز
بو صورتده اول كمسه ركوعده تكبيراتى اتمام ايتمدين امام ركوعدن رفع رأس ايلسه اول كمسه يه امامه متابعت ايتمك لازم اولوب باقى قلان تكبيرات ساقط اولورمى * الجواب * اولور
(ولا يرفع يديه اذا اتى بتكبيرات العيدين فى الركوع لان الوضع سنة فى محله والرفع سنة لا فى محله وان رفع الامام رأسه سقط عنه ما بقى من التكبيرات لانه ان اتى به فى الركوع لزم ترك المتابعة المفروضة للواجب (كافى شرح الوافى فى صلوة العيدين)

﴿ باب فى احكام الجنائز ﴾

زيد صغير فقير فوت اولدقده تجهيز وتكفينى باباسى عمرو اوزرينه لازم اولورمى * الجواب * اولور
(وان لم يكن له مال فكفنه على من تجب عليه نفقته وكسوته فى حياته (منح الغفار)
لجه سى حرير اولان صندل وبونك امثالى شئ ايله اركك كمسه نك ميتى تكفين اولنمق جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(وماجاز لبسه فى الحيوة يكفن فيه ومالا فلا (وجيز سرخسى فى التكفين)
ميتى يشل ثوب ايله تكفين ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر لكن مستحب اولان بياض ثوب ايله تكفين در
ويستحب الابيض ولا يكفن الا فى ما يجوز له لبسه حال حياته (ملتقى فى الجنائز)
زيد متوفانك تركه سندن قدر معروف تجهيز وتكفينى كورلمدين ديونى قضا اولنورمى * الجواب * تجهيز وتكفين تقديم اولنور
زيد متوفانك تجهيز وتكفينى كورلمدين ورثه سى تركه سنى اقتسامه قادر اولورلرمى * الجواب * تجهيز وتكفين تقديم اولنور
بر ميتك نمازنده امام اعظم ووالى وقاضى بلده ونائب ديوانى ونائب القاضيدن برى

حاضر اولميوب ميتك محله سى امامى زيد حاضر ايكن آخر محله امامى عمرو اول ميتك نمازينى قلمق مراد ايلسه زيد عمروى منع ايدوب كندى قلمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(السلطان احق بصلوته نص عليه ابو حنيفة رحمه الله تعالى بقوله الخليفة اولى ان حضر وان لم يحضر فامام المصر وهو سلطانها لانه فى معنى الخليفة و بعده القاضى و بعده صاحب الشرط و بعده خليفة الوالى و بعده خليفة القاضى و بعد هؤلاء امام الحى فان لم يحضر فالاقرب من ذوى قرابته (زيلعى فى الجنائز) والمختار ان الامام الاعظم اولى الى آخره والحاصل ان امام الحى احق بالصلوة على الميت من سائر الاولياء (خلاصه فى صلوة الجنائز)

برميتك امام حيى اولوب نمازينى قلمغه احق اولان زيد حاضر ايكن اجانبدن عمرو زيدك اذننسز اول ميتك نمازينى قلمق جائز اولورمى * الجواب * اولور لكن امام حى معا قلمديسه صلوتى اعاده ايدرسه جائزدر
(فان صلى غير الولى اعاد الولى لان الحق له و لو صلى رجل و الولى خلفه و لم يرض به ان صلى معه لايعيد لانه صلى مرة قالوا لو صلى الولى اعاده لبس لمن صلى عليه ان يصلى مع الولى مرة اخرى (بحر رائق فى الجنائز)

استانبول اهاليسندن زيد فوت اولديغمده بنى استانبول ايچنده اولان منزلمده دفن ايدك ديوورثه سنه وصيت ايدوب بعده فوت اولدقده ورثه سى زيدى مزارستانده دفن ايلسه لر آثم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ولو اوصى بان يدفن فى داره فهذه الوصية باطلة (خزانة المفتين فى الوصايا)

زيد مسلمك زوجهٔ نصرانيه سى هند حامل فوت اولدقده مقابر مسلمينده مى دفن اولنور يوخسه مقابر كفره ده مى * الجواب * عتبه بن عامر رضى الله تعالى عنه قولى اوزره على حدة برمحلده دفن اولنمق اسلمدر
بوصورتده هند غسل اولنمق جائز اولورمى * الجواب * ثوب نجس كبى غسل اولنوب و برمقدار بزايله صاريلوب حفره يه القا اولنمقده بأس يوقدر
وان مات الكافر وله ولى مسلم يغسله و يكفنه و يدفنه ولكن يغسل كغسل الثوب النجس و يلف فى خرقة (هنديه قبيل الفصل الثالث من الجنائز ومثله فى المنح) وقال سعيد بن جبير سئل رجل عبد الله بن عباس رضى الله تعالى عنهما فقال امرأتى ماتت نصرانية فقال اغسلها وكفنها وادفنها (بدايع فى فصل واما شرائط وجوبه من الجنائز) نصرانية تحت مسلم حبلت منه ثم مات اختلفت الصحابة رضى الله تعالى عنهم فى دفنها فرجح بعضهم جانب الولد وقال تدفن فى مقابر المسلمين ورجح بعضهم جانبها وقال تدفن فى مقابر المشركين لان الولد فى حق هذا الحكم جزء منها مادام فى بطنها وقال عتبة بن عامر تتخذ لها مقبرة على حدة ليكون بين مقبرة المسلمين و بين مقبرة الكفار ولما امكن اعتبار حالهم بين الحالين وجب اعتباره لكن يحول وجهها عن القبلة حتى يكون وجه الولد الى القبلة لان الولد فى البطن وجهه الى ظهر امه (اشباه فى الفن السابع)

هند فوت اولوب زوجی زیدی وقزی زینبی ترك ایتدكده زید آخر دیارده اولمق ایله زینب
هندك تجهیز وتكفیننه اذن قاضی یوغیكن كندی مالندن شوقدر اقچه صرف ایلسه زید
كلدكده زینب مبلغ مزبوری زیدن الـمغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
وان لم يترك شيئا فالكفن على من يجب عليه نفقته الا الزوج فی قول محمد رحمه الله تعالى
وعند ابی یوسف رحمه الله تعالى يجب على الزوج ولو تركت مالا وعليه الفتوى (فتح قدير
فی التكفين) وفی القنية ولو مات ولاشئ له وجب كفنه على ورثته وان كفن الحاضر من مال
نفسه ليرجع على الغائب منهم بحصتهم ليس له الرجوع كما اذا انفق عليه بغير اذن
القاضی (بحر رائق فی الجنائز)
بر كفره قریه سی قربنده یهودی مزارستانی كنارنده بر مقتوله عورت جسدی بولنوب لكن
اول جسدده سيماء مسلماندن نسنه بولنماسه اول جسد غسل اولنوب نمازی قیلنور می
* الجواب * غسل اولنماز ونمازی قلنماز
(وان كان فی قرية من قرى اهل الشرك فالظاهر انه منهم فلا يصلى عليه الا ان يكون فيه
سيماء المسلمين فحينئذ يغسل ويصلى عليه (مبسوط سرخسی فی باب الشهيد)
قطاع طریقدن اولان زید مسلم بعد الاخذ صلب و قتل اولنسه زید غسل اولنوب
جنازه سنك نمازی قیلنورمی * الجواب * نه غسل اولنور ونه نمازی قلنور
(قوله لا البغی اوقطع الطريق ای لا يغسل من قتل للبغی اوقطع الطريق واذا لم يغسل
لم يصل عليه لان عليا رضی الله تعالى عنه لم يصل على البغاة ولم ينكر عليه فكان اجماعا
وقطاع الطريق بمنزلتهم فشمل ما اذا قتلوا فی حال الحرب اوقتلوا بعده (بحر رائق)
كندوبی عمدا صلب وقتل ایدن زید غسل اولنوب نمازی قلنمق لازم
اولورمی * الجواب * اولور
(ولا يصلى على قاتل نفسه عند الثانی وبه اخذ السغدی والاصح انه يغسل ويصلى عليه
كما هو رأی الامامين وبه افتى الامام الحلوانی (بزازیه فی الجنائز)
هند مسلمه ایله راضیهٔ نصرانیه بر منزلده ساكنه لر ایكن منزل مزبور یاندقده هند
وراضیه دخی یانوب مسلمه ونصرانیه تمییز اولنماسه مزبوره لرك غسل وصلوة ودفنلرینك
امری نوجهله در * الجواب * هر برى غسل اولنوب برخالی يرده على حدة دفن اولنورلر
لكن قبرلری تسنیم اولنميوب تسويه اولنور و مسلمه صلوة دعا نيتی ايله
صلوة دخی تجویز اولنمشدر
(واذا اختلط موتى المسلمين بموتى الكفار فالاعتبار للغلبة وان اشتبه لا يصلى عليهم
لان الصلوة على الكفار منهی عنها وعلى بعض المسلمين يجوز تركها
(مختارات النوازل فی فصل الشهيد)
هند بر سفینه ده فوت اولوب هندی غسل ایده جك نسواندن كیمسه بولنميوب اول
سفینه ده هندك زوجی زید ودامادی عمرو واوغلی بكردن غیری كیمسه سی بولنماسه هنده
مزبورلردن قنغیسی تیمم ایدیرر * الجواب * بكر

ولو ماتت امرأة بين الاجانب تيمموها فان كانت حرة اخذ المتيمم خرقة بيده لانه لايحل مسها بيده متجردة و ان كانت امة او ذات رحم محرم منه جاز بيده متجردة كما فى حالة الحيوة (محيط رضوى فى الجنائز)

﴿باب الشهيد﴾

زيد وطنى اولان بلده سنه مدت سفر بعيد اولان آخر دياره كيد وب آخر دياره ده غريبا فوت اولسه زيد مرتبهٔ شهادته نائل اولورمى * الجواب * اولور

(بقى من الشهداء صاحب السبل رواه الطبرانى والغريب رواه ابن ماجه من حديث ابن عباس والبيهقى فى شعب الايمان من حديث ابى هريرة والدار قطنى من حديث ابن عمر والصابونى من حديث جابر والطبرانى من حديث عنترة قال الباجى هذه ميتات فيها شدة الالم فتفضل الله تعالى على امة محمد صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم بان جعلها تمحيصا لذنوبهم وزيادة فى اجورهم حتى يبلغهم مراتب الشهداء و فى النهاية فى الاصل من قتل فى سبيل الله تعالى ثم اتسع فيه فاطلق على هؤلاء (كوكب النير شرح جامع الصغير للعلقمى فى حديث الشهادة)

﴿كتاب الزكوة﴾

زيد تارلاسنده حاصل اولان بغداى واربه نك عشرينى صاحب ارضه ويروب ماعداسنى انبارينه وضع ايدوب تجارت نيت ايدوب اوزرينه حول حولان ايتدكدنصكره زيد اول بغداى واربه يى بيع ايدوب ثمنى نصابه بالغ اولسه زيده زكوة لازم اولورمى * الجواب * ثمن مرقوم اوزرينه حول حولان ايتمدكجه لازم اولماز

ومن وجد فى ارضه حنطة تبلغ قيمتها نصابا ونوى ان يمسكها و يبيعها فامسكها حولا لايجب فيها الزكوة كما فى الميراث وفى الحجة حتى يستغل ثمنها و يحول الحول حينئذ تاتارخانيه قبيل الفصل الرابع من الزكوة وكذا فى الخانية و الفتح القدير و البحر و المنح الحاصل ان نية التجارة فيما يشتريه يصح بالاجماع وفيما يرثه لايصح بالاجماع و يلحق بالميراث ما دخل له من حبوب ارضه فنوى امساكها للتجارة فلا يجب لو باعها الابعد حول

(ملخصا من فتح القدير)

زيد حلالدن كسب ايتديكى شوقدر اقجه سنى حرامدن كسب ايتديكى شوقدر اقجه سنه خلط ايدوب احدهمانى آخردن تميز ممكن اولماسه حول حولان ايديجك اول اقجه نك جمله سيچون زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(السلطان اذا غصب مال الغير فخلطه بمال لايمكنه التميز يملكه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى حتى يجب عليه الحج و الزكوة (مختارات النوازل لصاحب الهداية فى الغصب) وما يأخذه الاعونة من الاموال ظلما و يخلطه بما له او بمال مظلوم آخر يصير ملكا له و ينقطع حق الاول فلا يكون اخذه عندنا حراما محضا نعم لايباح الانتفاع قبل اداء البدل فى الصحيح من المذهب (بزازيه قبيل الزكوة)

زيد صغيرك مالندن زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولماز

(لاتجب الا على حر مكلف اى عاقل بالغ ولاتجب على المجنون والصبى (قهستانى فى اول الزكوة)

اوجيوز غروش نقد واوجيوز غروش قيمتلو تجارت ايچون اولميان جواهر ونحاسه مالك اولان زيدك ثمن مبيعدن عمروه اوچيوز غروش دينى اولسه حولان حول ايتدكده اوچيوز غروش ايچون زيد اوزرينه زكوة لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل له دراهم ودنانير وعروض التجارة وسوائم ومال قنية وعقار وعليه دين مستغرق فلا زكوة عليه وان استغرق الدين بعض هذه الاموال يصرف الدين الى نصاب الدراهم والدنانير ثم الى مال التجارة ثم يصرف الى السائمة ولا يصرف الى مال القنية (محيط برهانى فى العاشر من الزكوة وكذا فى الرضوى والتاتارخانية وغيرها ملخصا)

نصاب زكوته مالك اولان زيد مالك اولديغى مالك اوزرينه حولان حول ايتمدين برسنه يا برسنه دن اكثر ايچون اداء زكوتى تقديم وتعجيل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وان قدم الزكوة على الحول وهو مالك للنصاب جاز لانه ادى بعد سبب الوجوب فيجوز كما اذا كفر بعد الجرح وفيه خلاف مالك رحمه الله ويجوز التعجيل لاكثر من سنة لوجود السبب (هدايه قبيل باب زكوة المال)

اللى درهم كمش ويوز اللى درهم قيمتلى اون مثقال التونه مالك اولان زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(فما كان من جنس الذهب والفضة تجب الزكوة فيها كيف ما امسكها للتجارة اولغير التجارة (خزانة المفتين فى الزكوة)

زيد كتب حديث وفقه وآدابدن قيمتى نصابه بالغ شوقدر كتابه ياخود مصنف واحدك تصنيف ايتديكى كتابدن ايكى نسخه يه مالك اولوب تجارت نيت ايتماسه زيد اول كتابلر ايچون زكوة ويرمك واجب اولورمى * الجوب * اولماز

(له كتب علم يساوى نصابا يحتاج اليها للدرس والحفظ اومكرر لمصنف واحد احدهما محتاج الى التصحيح منه لايجب الزكوة وصدقة الفطر والاضحية ونفقة المحارم وحل اخذ الصدقة له ان كان حديثا اوفقها اوادبا وان زاد على الحاجة منع اخذ الزكوة ولو كان له نسختان من صلوة اونكاح لمصنفين لايمنع اخذ الزكوة مطلقا وان لمصنف واحد فقد ذكرنا هذا هو المختار (بزازيه وكذا فى الدرر)

بوصورتده زيد حفظ وتدريس ايچون اولقدر كتابه وتصحيح ايچون ايكى نسخه يه محتاج اولمحق زيده اخذ زكوة حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان له نسختان الخ (كما مر من البزازية والدرر آنفا)

﴿ باب المصرف ﴾

زيد مالنك زكوتى فقير اولان قرنداشى عمروه وخالى بكره ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وقيد باصله وفرعه لان من سواهم من القرابة يجوز الدفع لهم وهو اولى لما فيه

من الصلة مع الصدقة كالاخوة والاخوات والاعمام والعمات والاخوال والخالات الفقراء ولهذا قال فى الفتاوى الظهيرية ويبدأ فى الصدقات بالاقارب ثم الموالى ثم الجيران (بحر رائق فى باب المصرف)

هند مالنك زكوتى زوجى زيد فقيره ويرمك جائز اولورمى *الجواب* اولماز

(قوله ولا تدفع المرأة الى زوجها عند ابى حنيفة رحمه الله ورجح صاحب الهداية وغيره قوله واعتمد النسفى وبرهان الشريعة (من تصحيح القدورى) ولايجوز الدفع لزوجته ولادفع المرأة لزوجها اطلق الزوجة فشمل الزوجة من وجه فلا يجوز الدفع لمعتدته من باين ولو بثلث كذا فى المعراج (بحر رائق فى المصرف من الزكوة)

زيد زوجه سى هندى طلاق باين ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد مالنك زكوتنى هنده ويرمك جائز اولورمى *الجواب* اولماز

(فلايجوز الدفع لمعتدة الخ (كامر آنفا من بحر الرائق)

زيد مالنك زكوتى اوغلينك زوجه سى هند فقيره يه ويرمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

اخذ وقبضى تعقل ايدن زيد صغيره زكوة ويرمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

(دفع الزكوة الى مجنون اوصغير لايعقل فدفعه الى ابويه اووصيه لايجوز ولوقبض وهو مراهق اوكان يعقل القبض ان كان لايرمى به ولايخدع عنه جاز (من زكوة البزازيه فى الثانى من المصرف وكذا فى الخانية)

طرف سلطنتدن عادت اغنام جمعنه مأمور اولان زيد عمروك قيونلرينى صايوب رسمنى آلدقده عمرو ويرديكى قيونلرى زكوتنى ايله وير بجك زكوتى يرينه كچرمى *الجواب* كچر

(السلطان الجابر اذا اخذ زكوة الاموال الظاهرة الصحيح انه يسقط عن اربابها ولايؤمر بالاداء ثانيا (معين المفتى فى الزكوة) ولهذا لاتتأدى الزكوة اى ولان الزكوة وجبت لغنى الاغناء لا تتأدى الابعين متقومة اى بتمليك عين متقومة حتى لواسكن الفقير داره سنة بنية الزكوة لايجزيه لان المنفعة ليست بعين متقومة (كشف الاسرار لعبد العزيز)

زيد مالنك زكوتندن نصابدن زياده اولان شوقدر اقچه يى اولقدر مديونى اولان عمروه دينى اداء ايتمك ايچون ويرسه بأس وارميدر *الجواب* يوقدر

(ويكره ان يعطى الفقير اكثر من مأتى درهم فان اعطاه جاز عندنا هذا اذا لم يكن الفقير مديونا فان كان مديونا فدفع اليه مقدار مالوقضى به دينه لايبقى له شئ او بقى دون المأتين لابأس به (خانيه قبيل النذر من كتاب الزكوة)

زيد مديونى عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى يدنده موجود اولان ماليله سائر كيسه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنك زكوتى ايچون عمروه هبه ايدوب عمرو دخى قبول ايلسه زيد موجود اولان ماليله اول كيسه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنك زكوتى اداء ايتمش اولورمى *الجواب* اولماز

بوصورتده عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبورك زكوتى ساقط اولمش اولورمى *الجواب* اولور

(رجل وهب دينه من مديونه الفقير ونوى به الزكوة عن الدين الذى عليه يجوز ولونوى به زكوة نصاب عند نفسه اوزكوة دين كان على غيره لايجوز ولووهب كل دينه للمديون ولم ينو شيئا يسقط الزكوة (مختارات النوازل فى الزكوة وكذا فى البزازية ووالواجية)

زيد شوقدر اقچه مديونى عمرو فقيره مالنك زكوتندن اولقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى دين ايچون زيده ويرسه زيد مالنك زكوتندن اولقدر اقچه زكوة ادا ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(ومن له على فقير دين واراد جعله عن زكوة العين فالحيلة ان يتصدق عليه ثم يأخذه منه من دينه وهو افضل من غيره (من حيل الاشباه)

اراضى اميريه دن تارلالره متصرف اولان كمسنه لر اول تارلالرك رقبه لرينه مالك اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بوصورتده اراضىٔ مرقومه دن شوقدر ريك دونم تارلالره طاپو ايله متصرف اولان زيدك حوايج اصليه سندن ماعدا نصاب زكوة مقدارى مالى اولماسه زيده زكوة المق جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وانما تجب الشفعة مقصودة فى العقارات كالدار والكرم وغيرهامن الاراضى مما يحتمل القسمة اولايحتمل كالحمام والبئر والرحى وغير ذلك وانما تجب فى الاراضى التى تملك رقابها حتى ان الاراضى التى حازها الامام لبيت المال ويدفع الى الناس مزارعة فصار لهم فيها كردارا كالبناء والاشجار والكبس اذا كبسوها ترابا نقلوهامن موضع يملكونهافان بيعت هذه الاراضى فبيعها باطل وان بيع الكردار وكان معلوما يجوز بيعهاولكن لاشفعة فيه (محيط فى الشفعة)

هند حوايج اصليه سندن زياده اون مثقال التون بلازكه مالكه اولوب اندن غيرى التون وكمش نسنه يه مالكه اولماسه اولقدر التون ايچون هنده اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولماز

نصاب الذهب عشرون مثقالا (درر غرر فى زكوة المال)

﴾ باب العشر ﴿

زيد تارلاسنده كتان تخمنى زرع ايدوب بعده بچوب خرمنه كتوروب بزرنى آيردقده صاحب ارض حاصل اولان بزردن وكتاندن برموجب امر ودفتر عشر المق استدكده زيد انجق كتاندن عشر ويررم بزردن ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اتخذ ارضه مشجرة اومقصبة اومنبتا للحشيش يجب فيها العشر ويجب فى الكتان وبزره لان كل واحد منهما مقصود (شرح مجمع البحرين لابن ملك فى العشر)

زيد قديمدن برموجب امر ودفتر اوزمندن عشر الاكلن باغنك بعض خالى يرينه صوغان وصارمساق اكسه صاحب ارض حاصل اولان صوغان وصارمساقدن عشر المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويجب العشر فى الجوز واللوز والبصل والثوم فى الصحيح (منح الغفار فى العشر)

روم ايلنده واقع برتيمار طپراغنده بيت المالدن مستنبط نهر صغيردن سقى اولنان شومقدار

اراضی یه بعض کیمسه لر برقاچ سنه ده برد فعه ملك چلتك تخملرینی زرع ایدوب حاصل اولان محصوللرك اوجده برینی خراج ارض اولمق اوزره طرف سلطاندن قبضه مأمور چلتك امینی میری ایچون اخذ ایتدکده نصکره اول تیماره متصرف اولانلر قدیمدن بومقوله محصولدن عشر الهکلمش دکللر ایکن حالا تیماره متصرف اولان زید محصول مزبوردن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وماء الخراج هو ماء الانهار الصغار التی حفرها الاعاجم مما یدخل تحت الایدی وماء العیون والقنوات المستنبطة من بیت المال (بحر رائق فی العشر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده طوت باغچه‌لری اولان کیمسه‌لر توت اشجاری یاپراقلرینی هر سنه قطع وآخره بیع ایدر اولسه‌لر زید اول یاپراقلرك عشرینی مزبورلردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اتخذها مقصبة او مشجرة او منبتا للحشیش ففیها العشر ویمکن ان یلحق بها اغصان التوت عندنا واوراقها لانها یقصد بها استغلالها بخوارزم وخراسان وقد نص علیه فی درر الفقه فقال یجب العشر فی ورق التوت (زاهدی فی زکوة الزرع ملخصا)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده واقع پلاموداشجارندن حاصل اولان پلامودك بر موجب امر ودفتر قدیمدن النه کلن عشرینی اول اشجاره متصرف اولان کیمسه‌لردن طلب ایتدکده اول کیمسه‌لر پلاموددن عشر اولمازدیوب ویرمکده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وعند ابی حنیفة رحمه الله یجب العشر من کل ما اخرجته الارض قل او کثر الا الحطب والقصب والحشیش والسعف والتبن الا اذا اتخذ الارض مقصبة (فی الثانی من زکوة الظهیریه)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالری اولان کیمسه‌لر بر موجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلن محصوللرینك عشرینی زیده ویردکلرنده زید قناعت ایتمیوب صمانلرندن دخی عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الا الحطب والقصب والحشیش والسعف والتبن الخ (کما مر آنفا من الظهیریه)

زید اراضی عشریه دن طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلالرینی عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی اول تارلالره کندی تخمنی زرع ایدوب محصول حاصل اولسه صاحب ارض عشر محصولی زید وعمرودن قنغیسندن الور * الجواب * زیددن

(استأجر ارضا عشریة فالعشر علی الآجر عند ابی حنیفة رحمه الله وعندهما علی المستأجر (زاهدی فی کتاب الزکوة)

(ماقول سادة الائمة الحنفیة لا زالت اقوالهم نافذة علی البریه فی ارض وقف یؤخذ من الخارج منها قسم من الخمسة بموجب الدفتر السلطانی زرعها متصرفها بطیخا فاراد المتولی ان یأخذ الخمس من الحاصل منها علی موجب الدفتر السلطانی وزارعه یمتنع عن ذلك ویقول اعطی مقاطعة علی خلاف الدفتر معللا بان اهالی بعض القری فی اطرافنا لا یعطون القسم من الحبوب ویعطون المقاطعة من سائر المزروعات فهل له

ذلك

ذلك افتونا مأجورين * الجواب * ليس له ذلك

برقصبه اهالیسندن برقاچ کیمسه لرك زیدك متولیسی اولدیغی وقف اراضیده باغلری اولمغله زید اول کیمسه لردن اول باغلرده حاصل اولان محصولك برموجب امر ودفتر قدیمدن النه کلن عشرینی طلب ایتدکده اول کیمسه لرك اوزم زمانی سکنی ایچون اول باغلر ایچنده اراضیٔ مرقومه اوزرینه مبنی منزللری اولمغله اول کیمسه لر منزل حوالیسنده اولان میوه دن عشر لازم کلمز دیو اول منزللرینك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولك عشرینی ویرمامکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بوصورتده زید اول منزللرك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولك عشرینی بکر قاضی حضورنده اول کیمسه لردن دعوی ایتدکده بکر اول منزللرك حوالیلرنده اولان باغلرده حاصل اولان محصولدن عشر لازم کلمامك اوزره حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

برقریه اهالیسندن زید اشترا ایتدیکی شوقدر تیمور معدنیدنك تعبیر اولنان کارخانه سنده قینادوب تیمورینی اخراج ایلسه اول قریه سپاهیسی اول تیموردن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید سپاهینك تیماری طپراغنده شوقدر عرصه یه متصرف اولان عمرك محصولندن قدیمدن عشر النورکن زید عمروه عرصهٔ مزبوره ده اشجار غرس ایدوب عشر بدلی سنه ده شوقدر اقچه مقاطعه ویردیمکله عمرو دخی اول عرصه ده اشجار غرس ایدوب برقاچ سنه مقاطعه اولمق اوزره زیده اولقدر اقچه ویردکدنصکره عمرو اول اشجارك اراسنه حبوب زرع ایدوب حالا زید برموجب امر ودفتر اول اشجار وزرع اولنان حبوبدن حاصل اولان محصولك عشرینی عمرودن المق استدکده عمرو مجرد سن عشر بدلی سنه ده شوقدر اقچه مقاطعه ویردیمشیدك دیو عشر محصولی ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده طاپو ایله متصرف اولدیغی تارلاسنده التی سنه دنبرو حاصل اولان شوقدر کیل بغدای واریه یی عشرینی ویرمدین اخذ واستهلاك ایلسه عمرو اول بغدای واریه نك عشرینی زیده تضمینه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولایحل الاکل من الغلة قبل اداء العشر الااذا کان المالك عازما علی اداء العشر وان اکل قبله ضمن العشر (فی اخر الثالث من زکوة البزازیه)

زید سپاهینك رعایاسی اکنلرینی خرمن یرنده دوس ایدوب برموجب امر ودفتر عشرینی زیده ویردکلرنده اول عشری سپاهینك انبارینه نقل ایچون لازم اولان اجرت رعایا اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ومؤنة حمل العشر علی السلطان لا علی رب الارض (خزانة الاکمل فی العشر من الزکوة)

اوقاف قدیمه دن شام شریفده واقعه برقریه نك اراضیسی شوقدر فدان تعبیر اولنور

جفتلك اولوب اول فدانلره متصرف اولانلر سنه ده هر فدانك اجر مثلنه معادل شوقدر غراره بغدای وشوقدر غراره اربه وشو قدر غروش وقف ایچون متولی اولانلره وعشر محصولی مالكانه وزعامت اصحابنه ویره كلوب دفتر خاقانی وامر سلطانی وعمل قدیم بومنوال اوزره ایكن حالا مالكانه وزعامت اصحابی عشر محصوله قناعت ایتیوب خلاف امر ودفتر متولیلرك اله كلدكاری اولقدر غراره بغدای واربه یی المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

برخاص قریه لرینك طپراغنده اولان زیتون اشجارنده حاصل اولان زیتونك بموجب امر ودفتر قدیمدن نصفنی خاص ضابطی ونصف آخرینی اصحاب اشجار اله كلشلر ایكن خاص مزبور ضابطی نصفنه قناعت ایتیوب خلاف امر ودفتر اول اشجاردن حاصل اولان زیتونك مجموعنی السه اشجار اصحابی نصف حصه لرینی ضابطدن استرداده قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

اراضی عشریه ده قوانلری اولوب قوانلرنده حاصل اولان عسللرندن اروارك نفقه لرینه كفایت مقداری الیقویوب زیاده سنی اخذ وقطع وعشرینی صاحب ارضه ادا ایدن كمسه لرك اروارك نفقه لری ایچون الیقودقلری مقداردن عشر المیه دیو امر سلطانی وارد اولمشیكن صاحب ارض قناعت ایتیوب خلاف امر ودفتر مقدارمی قومدن دخی عشر المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید سپاهینك تیماری طپراغنده زیتون باغچه لرینك عشری مقابله سنده دونم باشنه شوقدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول باغچه لرك اصحابی بموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله كلان اولقدر اقچه یی زیده ویررلر ایكن خلافنه امر وارد اولمدین زید اشجاردن حاصل اولان زیتونلری تحریر وعشرینی تخمین ایدوب دونم باشنه تعیین اولنان مبلغ مقدارینی تقاص ایتدكدنصكره زیاده یی باكه ویرك دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

﴿باب الخراج﴾

زید خراج مقاسمه ایله برتارلایه متصرف اولوب خارجدن بشده برینی صاحب ارضه ویررکن اذن صاحب ارضله اول تارلایه اشجار غرس ایدوب باغچه ایتدکدنصکره برقاچ سنه باغچه ادراك ایدنجه محصول حاصل اولماسه زید محصول حاصل اولدقده بموجب امر ودفتر بشده برینی ویرمك استدكده صاحب ارض قناعت ایتیوب غرس اشجار ایله ادراك محصول مابیننده بحاصل اولان سنه لر ایچون دخی بكا شوقدر اقچه ویر دیو زیده جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وقید بالخراج الموظف لان كلامه فیه لانه لوكان مقاسمة فلاشئ علیه بالتعطیل كذا فی السراج الوهاج (بحر رائق من باب العشر والخراج)

(فی قریة وقف لها متول وتیماری وعلی ارضها الخراج المقاسمة من قبل السلطان وهو الربع مما یحصل فیها من الحبوب وغیرها ویقسم ذلك الربع علی عشرة ستة منها للوقف

﴿ویأخذها﴾

ويأخذها المتولى واربعة للتيمارى وهكذا اجرى الامر بينهما من قديم الزمان بموجب الدفتر السلطانى والآن لايرضى التيمارى بماعين له السلطان ويطلب من فلاحى القرية شيئا زائدا بلا سند فهل له ذلك * الجواب * ليس له ذلك

زيد برات ايله متصرف اولديغى مقاطعه لو ميرى چلتك تارلاسنى اجرت معلومه ايله برسنه يه دك عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى تخمنى زرع ايلسه مقاطعهٔ مزبوره زيد وعمرودن قنغيسنك اوزرينه لازمه اولور * الجواب * زيدك اوزرينه

(وخراج المستأجر على الموجر وخراج المستعار على المعير (بزازيه فى الثالث من الزكوة)

برقاج كيمسه لرك اراضىٔ خراجيه ده مزروع اولان حبوباتى اورافنى قبل الحصاد طلو اوروب بالكليه اهلاك ايدوب اول اراضى يى اول سنه زراعت ممكن اولميوب آخرسنه يه دك معطل قالسه اول سنه نك خراجى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(وفى خراج الوظيفة اذا هلك الخارج قبل الحصاد بآفة سماوية لايمكن دفعها كالحرق والبرد والغرق يسقط الخراج اذا لم يبق من السنة مقدار مايتمكن فيه من الزراعة فان بقى لايسقط الخراج وتجعل كان الاول لم تكن (قاضيخان فى العشر والخراج)

زيد سپاهينك تيمارى طپراغنده طاپو ايله تارلايه متصرف اولان عمرو بر موجب امر ودفتر حاصل اولان محصولك عشرينى زيده ويرركن زيد قناعت ايتميوب اول تارلاده مقدما اشجار اولوب باغچه ايكن سنه ده شوقدر راغجه مقاطعه ويريلورايدى اويله اوليجق عشردن ماعدا اولقدر راغجه دخى ويرديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الاصل لايجمع العشر والخراج فى ارض واحدة سواء كانت الارض عشرية اوخراجية (محيط برهانى قبيل الخراج)

اراضىٔ عشريه وخراجيه اوزرينه مغروسه اولان ملك باغلره طلو اصابت ايتمكله اول سنه ده اصلا نسنه حاصل اولماسه سنهٔ مزبوره ده اول باغلرك اصحابنه عشر وخراج ويابدلرى اولان رسم دونم نامنه نسنه ويرمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

سئل اذا اصاب الزرع آفة فى ارض الخراج بنوعيه هل يسقط الخراج ام لا اجاب فى المتون والشروح اذا اصاب الزرع آفة سماوية كالغرق والحرق وشدة البرد لاخراج ومثل الزرع الكرم والرطبة ونحوها وهذا هو الصحيح والاقرب الى العدل و الابعد من الظلم (فتاوى الخيريه فى فصل العشر والخراج ملخصا)

اراضىٔ عشريه دن اولوب طاپو ايله زيدك تصرفنده اولان تارلايى عمرو تغلبا ضبط وملك تخمنى زرع ايدوب بعده ثابت اولوب آكين ادراك ايتدكدنصكره مدت مزبوره ده زيد عمروك زراعتيله ترتب ايدن نقصان ارضى عمروه تضمين ايتديروب السه صاحب ارض عشر محصولى زيد وعمرودن قنغيسندن الور * الجوب * زيددن

ولوغصب غاصب ارضا عشرية فزرعها فان لم ينتقصها الزراعة فالعشر على الغاصب فى الخارج لا على رب الارض لانه لم يسلم له منفعة كما فى العارية وان نقصها الزراعة على الغاصب نقصان الارض كانه اخرجها منه وعشر الخارج على رب الارض عند

ابی حنیفة رحمه الله تعالی و عندهما فی الخارج (من زکوة البدایع قبیل فصل شرائط المحلیة)

﴿ باب صدقة الفطر ﴾

بر بلده ده متمکن اولان زیدك حوایج اصلیه سندن فضله سی اولیوب انجق دیار آخرده قیمتی نصابه بالغ بر منزله مالك اولوب عیالنده سکنایه محتاجه اولان اناسی هندی اول منزلده اسکان ایلسه زیده صدقهٔ فطر واضحیه لازمه اولورمی *الجواب* اولماز

(تجب علی حر مسلم ذی نصاب فاضل عن مسکنه وثیابه واثاثه وفرسه وسلاحه وعبیده الی آخره و لما کان حوایج عیاله الاصلیة کحوایجه لم یذکرها فانه لابد ان یکون النصاب فاضلا عن حوایجه و حوایج عیاله کما صرح به فی الفتاوی الظهیریه (بحر رائق فی صدقة الفطر)

نصاب زکوته مالك اولان زید اوزرینه صدقهٔ فطر و اضحیه لازمه و واجبه اولورمی * الجواب * اولور

(تجب علی حر مسلم له نصاب الزکوة ای مائتا درهم اوقیمتها وبه ای النصاب یجب علی ماله الصدقة ای الزکوة و العشر و الفطرة وبه یجب الاضحیة ونفقة القریب (قهستانی فی صدقة الفطر ملخصا)

﴿ کتاب الصوم فصل فیمایفسده ﴾

زید نهار رمضانده قولاغنه صو طمله تسه زیدك صومی فاسد اولورمی *الجواب* اولماز

(ولو اقطر فی اذنه الماء اودخله لایفسد صومه (هدایه فیمایوجب القضاء)

زید نهار رمضانده دریایه کیروب طالدقده قولاقلرینه صو کیرسه زیدك صومی فاسد اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو خاض الماء فدخل الماء اذنه لایفسد صومه (ظهیریه فی الصوم)

زید صائم نهار رمضانده بلاصنع قیٔ ایدوب صومی فاسد اولمق ظنیله اکل ایلسه زیده یالکز قضامی لازم اولور یوخسه کفارت دخی لازمه اولورمی * الجواب * یالکز قضاء لازم اولور

ذرعه القیٔ فظن انه یفطره لاکفارة علیه لوجود شبهة الاشتباه بالنظر (منح فیمایفسد الصوم) اذا عاد القیٔ فالمعتبر عند ابی یوسف رحمه الله تعالی الکثرة ای ملأ الفم و عند محمد رحمه الله تعالی یعتبر الصنع ای الاعادة ففی اعادة الکثیر یفسد اتفاقا وفی عود القلیل لایفسد اتفاقا وفی اعادة القلیل لایفسد عند ابی یوسف رحمه الله تعالی خلافا لمحمد رحمه الله تعالی وفی عود الکثیر تفسد عند ابی یوسف رحمه الله تعالی صدر الشریعة فیما یوجب الفساد و ان ذرعه القیٔ لم یفطر ویستوی فیه ملأ الفم و ما دونه (هدایه فی باب القضاء والکفارة)

زید نهار رمضانده صائم ایکن زوجه سیله ملاعبه ایدوب من غیر قرار بان انزال واقع اولمغله

مجرد انزال مفطردرظن ایدوب عمدا اکل ایلسه زیده یالکز قضامی لازم یوخسه کفارت دخی لازمه اولورمی * الجواب * یالکز قضا لازم اولور

(اذا اکل ناسیا فظن انه افطر فاکل عمدا اواحتقن اووطیء امرأة میتة او بهیمة اوفخذا او بطنا او قبل او لمس فانزل او صبی بلغ او کافر اسلم کلهم یقضون الا الاخیرین یعنی صبی بلغ و کافر اسلم (منح فیما یفسد الصوم)

زید نهار رمضانده صائم ایکن استمنا بالکف ایدوب بعده اول کونی قضا ایلسه زیده کفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(جامع بهیمة و لم ینزل او میتة و لم ینزل اوناکح بیده و لم ینزل فان انزل فی هذه الوجوه کلها علیه القضاء دون الکفارة (من صوم قاضیخان)

زید مقیم رمضان شریفده صومه نیت ایتمدین صباحه داخل اولوب بعده اکل وشرب ایلسه زیده کفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن اصبح غیرناو للصوم فاکل لاکفارة علیه عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی . (هدایه فیمایوجب القضاء والکفارة)

یوم معینك صومنی نذر ایدن زید عذر ضیافت ایله اول یومده افطار ایتمك مباح اولورمی * الجواب * اولماز

(ویفطر النفل اباحة بعذر الضیافة ثم یقضی المفطر سواء کان ضیفا اومضیفا وفی کلامه اشارة الی انه لایفطر بلاعذروالی ان غیرالنفل لایفطر کما فی المحیط (قهستانی)

بوصورتده زید اول یومده صومه شروع ایتدکدنصکره عذر ضیافت ایله افطار ایلسه زید اوزرینه یوم مزبوری قضامی لازم اولور یوخسه کفارت می لازم اولور * الجواب * قضاء لازم اولور

(وهی ای کفارة الصوم بافساد اداء صوم شهر رمضان بعضا اوکلا لاغیر ای لایکفر بافساد صوم غیررمضان وهوقضاؤه والکفارة والنذروغیرها (قهستانی فی فصل من جامع)

﴿ فصل فیمایوجب الکفارة ومالا ﴾

زید نهار رمضانده صائم ایکن عمروه لواطه ایلسه زیده قضا وکفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(الجماع فی الدبر کالقبل وهوالصحیح والمختار انه بالاتفاق (بحر رائق فی الصوم)

زید مسلم نهاررمضانده صائم ایکن طوعا ومتعمدا شرب خمر ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قضا وکفارت وحد شرب وتعزیر

(شرب خمرا فی رمضان اوزنی فعلیه الحد والتعزیر والکفارة لاختلاف الاسباب (زاهدی شرح القدوری فی الصوم)

زید مسلم علنا نهاررمضانده صائم ایکن طوعا و متعمدا شرب خمر ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنور

(ومن اکل فی رمضان شهرة وعیانا یؤمر بقتله لان صنعه دلیل الاستحلال (بزازیه)

هر آیك اونجی کونی حیض کورمك معتادی اولان هند رمضان شریفك اونجی کونی صائمه ایکن حیضم کونیدر دیو افطار ایدوب بعده اول کون مرور ایدوب حیض کورماسه هنده نه لازم اولور * الجواب * قضا وکفارت

(والمرأة اذا افطرت على انه يوم حيضها ثم لم تحض فى يومها ذلك الاظهر ان عليها الكفارة (ظهيريه فى الخامس من الصوم)

اوزرینه کفارت صوم لازمه اولان هند رجب شریفك دردنجی کونی کفارت ایچون صومه شروع واللی التی کون صائمه اولدقدنصکره رمضان شریف داخل اولوب رمضان شریفده درت کون دخی صائمه اولسه اول درت کون رمضان شریفدن عد اولنوب هنده کفارت مرقومه یی استینافی لازم اولور یوخسه کفارت عد اولنوب رمضان شریفك درت کونی قضاسی لازم اولور * الجواب * کفارت مزبوره یی استیناف لازم اولور

(ولو صام شهرين متتابعين وكان احدهما رمضان استأنفها لان صوم رمضان يستحق عن رمضان فوقع عن نفسه فينقطع التتابع (والواجيه فى الثانى من الصوم)

اوزرینه کفارت صوم واجبه اولوب کفارت ایچون صومه شروع ایدن هند برقاچ کون مرورنده حیض کورمکله اوچ درت کون افطار ایلسه تتابع منقطع اولوب هنده کفارتی استقبال لازمه اولورمی * الجواب * اولمازلکن هند طاهره اولدقده عذر حیض ایله افطار ایلدیکی ایامك صومنی متصل قضایه شروع واتمام لازم اولور متصلا شروع ایتمزسه استقبال لازم اولور

(اذا كان الرجل صام شهرين متتابعين بقتل او ظهار او كفارة فصامها وافطر يوما لمرض فعليه الاستقبال فرق بين هذا وبين ما اذا كانت امرأة فافطرت فيما بين ذلك للحيض لم يكن عليها الاستقبال والفرق وهو ان المرأة لا تجد شهرين فى العادة لا تحيض فيها فلو انقطع التتابع بالحيض لم تقدر على الاداء فلم ينقطع التتابع بخلاف المريض والمريضة لانهما تجدان شهرين لا يمرض فيها عادة لكن اذا طهرت تصل بما مضى لانها قدرت على الوصل فان لم تصل استقبلت لان الاصل هو الوصل وانما تركت البعض لحكم الحيض ولا عذر فيها وراء الحيض (ولواجيه فى الثانى من الصوم)

زید بر رمضان شریفده نهارا برقاچ کون متعمدا بلاعذر افطار ایدوب بلا کفارت برقاچ افطاری حاصل اولدقدنصکره زید کفارت مرادایتدکده برقاچ کون افطار ایچون بر بر کفارتمی لازمه اولور یوخسه مجموعندن بر کفارت کفایت ایدرمی * الجواب * بر کفارت مجموعندن کفایت ایدر

(اذا افطر فى رمضان فى يوم ولم يكفر حتى افطر فى يوم آخر كان عليه كفارة واحدة وان افطر فى رمضانين عليه لكل فطر كفارة وقال محمد رحمه الله تعالى يكفيه كفارة واحدة (قاضيخان قبيل الفصل السابع ومثله فى آخر كفارة البزازيه)

زید نهار رمضانده صائم ایکن زوجه سی هنده جماع ایلسه زیده قضا وکفارت لازم

اولورمی * الجواب * اولور

(وان جامع فی رمضان اداء اوجومع فی احد السبیلین اواکل اوشرب غداء اودواء اواحتجم وظن انه فطر به فاکل عمدا قضی وکفر (تنویر الابصار فی الصوم)

نهار رمضانده صائم اولان کیمسنه بلاعذر متعمدا اکل وشرب یاجماعله افساد صوم ایدوب اوزرینه کفارت لازمه اولدقدنصکره اول کون غروبدن مقدم اول کیمسه ده افطاری مبیح مثلا مرض کبی عذر ظهور ایلسه مزبوردن کفارت ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(اذا جامع امرأته فی نهار رمضان ثم حاضت المرأة اومرضت فی ذلك الیوم لاکفارة علیها عندنا وکذا اذا مرض الرجل سقط عنه الکفارة وکذلك اذا اکلت او شربت ثم حاضت اومرضت فی ذلك الیوم لاکفارة علیها (محیط برهانی وقاضیخان من الصوم)

نهار رمضانده صائم اولان زیدی قودز کلب طلادقده زید هلاك اوله جغنه کند و اجتهادی یا خود طبیب مسلمك اخباریله ظن غالب حاصل اولوب و انك دواسی بجالة طلاین کلبك یننی اکل ایتمك اولمغله زید نهار رمضانده صائم ایکن کندویه دواء ایچون کلب یننی اکل ایلسه زیده کفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل شیخ الاسلام ابو القاسم رحمه الله تعالی عمن لدغته حیة فافطرت وشرب الدواء قال اذاقیل له ان ذلك تنفعه فلا بأس به (تاتارخانیه فی السابع من الصوم)

* فصل فیما یبیح افطار الصوم *

شیخ فانی اولوب صومدن عاجز اولان زید نهار رمضانده افطار ایدوب فدیه و یرمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وللشیخ الفانی العاجز عن الصوم الفطر ویفدی ای علیه الفدیة لاغیرها (مبح فی العوارض من الصوم)

بوصورتده فدیه نه مقدار درونه زمان ویرلمك کرکدر * الجواب * هر بر کون ایچون دیلرسه بغدایدن یاخود اوزمدن نصف صاع دیلرسه خرمادن یاخود آر په دن برصاع فقرایه تصدق اید ر دیلرسه جمله سنی ابتداء رمضانده ویرر دیلرسه آخرنده ویرر

(و یطعم ولیها کل یوم کالفطرة بوصیة و اراد تشبیهه من جهة المقدار بان یطعم عن صوم کل یوم نصف صاع من بر اوزبیب او صاعا من تمر او شعیر (بحر رائق فی الصوم ملخصا) و فی فتاوی ابی حفص الکبیر رحمه الله تعالی ان شاء اعطی الفدیة فی اول رمضان بمرة وان شاء اعطاها فی آخره بمرة (بحر رائق فی الصوم)

ثغور اسلامیه دن برقلعه نی تعمیر وخندقنی تطهیره طرف سلطنت علیه دن مأمور اولان مسلمین اول قلعه نی نهار رمضان شریفده صائما تعمیرو تطهیر ایتدکلرنده شدت حرارتدن ناشی عقللرینه نقصان ترتبی یاخود هلاکلری ظن غالبلری اولمغله مزبورلر مفطر اولدقلری حالده خدمت مزبوره یی کوروب بعده قضا ایتمك مباح اولورمی یوخسه بویله ایتمکله آثم اولورلرمی * الجواب * مباح اولور آثم اولمازلر

(وفى التبيين والصحيح الذى يخشى ان يمرض بالصوم فهو كالمريض ومراده بالخشية غلبة الظن كما اوردناه من الخوف وكذا موكل السلطان الى العمارة فى الايام الحارة والعمل الحثيث اذا خشى الهلاك او نقصان العقل اذا كان يعلم يقينا انه يقابل العدو فى شهر رمضان ويخاف الضعف ان لم يفطر قبل الحرب مسافرا كان او مقيما (منح فى العوارض)

﴿كتاب الاعتكاف﴾

امام ومؤذنى اولوب جماعت ايله صلوة مفروضه اداء اولنان مسجدك غيرى موضعده رجاله اعتكاف جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(روى الحسن عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى الاعتكاف لايكون الا فى مسجد له امام ومؤذن معلوم تصلى فيه الخمسة بالجماعة وصححه بعض المشايخ بقوله صلى الله تعالى عليه وسلم لا اعتكاف الا فى مسجد له اذان واقامة (فتح القدير فى الاعتكاف)

﴿كتاب الحج﴾

زيد صبى ايكن باباسى عمرو ايله كعبهٔ مكرمه يه كيدوب حج ايتمش اولسه عمرودن فرض حج ساقط اولورمى يوخسه بعد البلوغ اعادهٔ حج لازممیدر * الجواب * لازمدر

(الصبى اذا حج مع الاب لاينوب ذلك من حجة الاسلام ويلزمه الاعادة (احكام الصغار فى الحج)

مكهٔ مكرمه دن مسافهٔ سفر بعيد اولان بلده اهالیسندن هندك اوزرينه حج فرض اولوب لكن هندك زوجى ومحارمندن كيمسه سى اولماسه اداء فريضهٔ حج ايچون هند نفسنى بر بالغ و عاقل كيمسه يه تزويج واجب اولورمى * الجواب * اولور

(واختلفوا فى ان الزوج او المحرم شرط الوجوب ام شرط الاداء على حسب اختلافهم فى امن الطريق ويظهر ثمرة الخلاف فى وجوب الوصية على ماذكرنا وفى وجوب نفقة المحرم وراحلته اذا ابى ان يحج معها الا بالزاد والراحلة وفى وجوب التزويج عليها ان لم يجد محرما فمن قال هو شرط الوجوب لايجب تحصيله ولهذا لو هلك المال ووهب له المال كان له الامتناع عن القبول حتى لايجب عليه الحج ومن قال شرط الاداء وجب عليها جميع ذلك (زيلعى فى الحج وكذا فى فتح القدير والبحر والمنح)

كندويه حج فرض اولان هند زوجى زيد آخر دیارده اولمغله كمسنه توقف ايتميوب محرمى اولان دامادى عمرو ايله مكهٔ مكرمه يه كيدوب اسقاط فريضهٔ حج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اذن الزوج لايشترط لان حقه لايظهر فى الفرائض (قهستانى فى الحج) ولو كانت معه فلها نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء (صدر الشريعة من باب النفقات من كتاب الطلاق وكذا فى الهداية)

هند زوجى زيد ايله اسقاط فريضهٔ حج ايچون كعبهٔ مكرمه يه كيدر اولدقده زيد هندى نفقهٔ حضر ايله انفاق ايدركن هند قناعت ايتميوب نفقهٔ حضردن زياده بنى انفاق ايله وكراء ودوابى وسائر سفر لوازمى مالكدن ويرديو زيده جبره قادره

اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوكانت معه فلها نفقة الحضر لا السفر ولا الكراء (فى نفقة صدر الشريعة)

اوزرینه حج فرض اولان زید حجه کیدوب بعد الاحرام عرفاته وقوفدنصكره طواف زيارتى ترك ايدوب بعده بش التى آى مرورنده طواف زيارتى ايتمدين زيد فوت اولسه فرض حج زيدن ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(و فرضه الاحرام و الوقوف بعرفة و طواف الزيارة فاذا فات واحد منها بطل الحج و وجب القضاء فى العام القابل و الاول شرط كالتحريمة فى الصلوة و الباقيان ركنان وعند الشافعى الاول ايضا ركن وثمرة الخلاف تظهر فيما اذا احرم قبل اشهر الحج جاز عندنا لا عنده (درر غرر فى الحج) وهو اى طواف الزيارة ركن بالاجماع الا انه لا يفوت الحج بفوته لانه موسع فى حق وقته باعتبار جوازه (شرح المناسك لعلى القارى)

بوصورتده زيد بر سنه زياده مرورندنصكره عودت ايدوب طواف زيارتى قضا ايلسه زيدك حجى تمام اولورمى * الجواب * اولور

(واوترك طواف الزيارة كله اوطاف اقله وترك اكثره فعليه حتما ان يعود بذلك الاحرام و يطوفه ولايجزى عنه البدل (شرح مناسك لعلى القارى)

حائض اولان هنده طواف بيت الله ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتطوف بالبيت لان الطواف فى المسجد (هدايه فى باب الحيض)

بوصورتده هند حائض اولمغله طواف زيارتى تأخير ايلسه هنده دم لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا دم على الحائض بتأخير طواف الزيارة لانها كانت ممنوعة عن الطواف فكان التأخير بعذر (محيط رضوى فى طواف الزيارة)

بوصورتده هند طواف زيارتى حائضا ايدوب اهلنه رجوع ايتمش اولسه اول طواف معتدبه اولوب ناقصا اذا اولمغله احرام جديدايله طاهرة اعاده وياخود بدنه ارساليله جبر اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند احرام جديد ايله عود ايدوب طواف زيارتى اعاده مى افضلدر يوخسه بعث بدنه مى * الجواب * بعث بدنه افضلدر

بوصورتده هند طواف زيارتى حائضا ايتديكيچون مع البدنه توبه واستغفار لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولوطاف للزيارة جنبا اوحائضا اورجع الى اهله فان شاء عاد باحرام جديد و يطوف وان شاء بعث بدنة وهوافضل لان الطواف وقع معتدابه لكنه مع النقصان والتغلظ فيه فله ان يعيده كاملة باحرام جديد لان التحليل قد حصل بالطواف الاول والطواف لايؤتى به الا فى الاحرام وله ان يجبر النقصان ببعث البدنة وهو افضل لان منفعة القضاء يخصه ومنفعة بعث البدنة يعود الى الفقراء ومايعود الى غيره افضل ممايخص نفسه

(محيط رضوى فى طواف الزيارة)

اهل مكه دن اولميوب آخر بلده اهالیسندن هند حج شريفه كيدوب بعد الاحرام عرفاته وقوفدن صكره حيض كورمكله طواف زيارتى ايتميوب حيضى ممتد اولمغله ايام نحر وتشريق مرور ايدوب پاك اولميوب طواف ايتمدين بلده سنه كتسه هندك حجى تمام اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده طواف زيارتى ايچون مكهٔ مكرمه يه عودت ايدوب اتمام حج ايچون طواف زيارت ايتمك هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ولو حاضت عند الاحرام اتت بغير الطواف لقول النبى عليه الصلوة و السلام لعايشة رضى الله تعالى عنها حين حاضت بسرف افعلى مايفعل الحجاج غير ان لاتطوفى بالبيت حتى تطهرى فافاد ان طوافها حرام وهو من وجهين دخولها فى المسجد وترك الواجب فان الطهارة واجبة فى الطواف فلا يحل لها ان يطوف حتى تطهر فان طافت كانت عاصية مستحقة لعقاب الله تعالى ولزمها الاعادة فان لم يعد كان عليها بدنة وتم حجها (بحر رائق قبيل الجنايات)

﴿ فصل فى الجنايات فى الحج ﴾

حج شريفه كيدن زيد بالغ محرم ايكن باشنى ستر ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كاملا بر كون ستر ايلديسه دم لازم اولور اقل ستر ايلديسه بغدايدن نصف صاع فقرايه تصدق ايدر

(ولو غطى جميع رأسه او وجهه بمخيط او غيره يوما او ليلة فعليه دم و فى الاقل من يوم صدقة و الربع منها كالكل (مناسك الكبير فى تغطية الرأس) و تصدق بنصف صاع من بر ان طيب اقل من عضو اوستر رأسه اولبس اقل من يوم (غرر فى باب الجنايات)

محرم اولان زيد بغير عذر بر كون تماما ياخود بركيجه ثوب مخيط ياغير مخيط ايله باشنى ستر ايلسه زيده عين دم لازم اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيدك وجه محرز اوزره سترى بعذر اولسه زيده دم ياخود التى مسكينه بغدايدن يادقيقدن نصف صاع بغدايك يادقيقك غيريدن بر صاع اطعام يا اوچ كون صومدن برى لازم اولورمى * الجواب * اولور

(فى جزاء اللبس والتغطية والتطيب والحلق قلم الاظفار اذا فعل شيئا من ذلك على وجه الكمال فان كان بغير عذر فعليه الدم عينا لايجوز عنه غيره و ان كان بعذر فهو مخير بين الدم والاطعام و الصيام ولو كان موسرا فان اختار الطعام فعليه ان يطعم ستة مساكين كل مسكين بنصف صاع من بر اودقيقه اوصاعا من تمر اوشعير وان اختار الصيام فعليه صوم ثلثة ايام و يجوز ولومتفرقا (مناسك الكبير فى جزاء اللبس) وان باشر مافيه الدم بعذر بان اضطر الى تغطية الرأس بخوف الهلاك من البرد اوالمرض اولبس السلاح لاجل المقاتلة كان عليه ما نص الله تعالى فى كتابه ففدية من صيام او صدقة او نسك واراد بالنسك الشاة و بالصيام صيام ثلثة ايام و بالاطعام ستة مساكين لكل مسكين بنصف صاع (قاضيخان فيما يجب بلبس المخيط)

بو

بوصورتده دم مطلق ذکر اولندقده مراد نه در * الجواب * شاتدر
(اعلم انه حیثما اطلق الدم فالمراد الشاة وهی تجزی فی کل موضع الا فی الموضعین الاول اذا جامع الحاج بعد الوقوف بعرفة فانه یجب علیه بدنة والثانی اذا طاف طواف الزیارة جنبا او حائضا او نفساء فیجب فیه ایضا بدنة لا ثالث لهما فی الحج (مناسک الکبیر لعلی القاری)

﴿ باب الحج عن الغیر ﴾

زید حجه کیدوب بر وجه شرعی اتمام حج ایدوب اول حجك ثوابنی بکر متوفایه بغشلسه اول حجك ثوابی بکرك اولورمی * الجواب * اولور
(وللانسان ان یجعل ثواب عمله لغیره فی جمیع العبادات (ملتقی فی الحج عن الغیر) فلا یجوز حج الغیر عنه بغیر امره الا الوارث عن مورثه فانه یجزیه ان شاء الله تعالی لوجود الامر دلالة (بحر رائق فی الحج عن الغیر)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمیوب وکندی ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایتمدین فوت اولدقدنصکره ورثه دن عمرو کندی مالیله زید ایچون حج ایلسه زید دن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولور
(ولا یجوز حج الغیر الخ کما مر آنفا)

اوزرینه حج فرض اولان زیدك قابل زوال اولمیان عجزی اولمغله بنفسه حجه کیتمکه قادر اولمیوب عمروی کندیدن حج ایتمك ایچون نائب ایدوب عمرو دخی واروب زید طرفندن حج ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور
(واذا کان الآمر عاجزا لا یرجی زواله کالزمانة والعمی جاز ان یأمر غیره بالحج (قاضیخان فی الحج عن الغیر)

زید فوتمدنصکره مالمدن اون غروش ایله بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب لکن مبلغ مزبور زیدك وطنندن احجاجه کفایت ایتماسه مبلغ مزبور ایله احجاج ممکن اولان مکاندن احجاج اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولور
(رجل اوصی بان یحج عنه وهو فی منزله ان بین مکانا یحج عنه من ذلك المکان بالاجماع وان لم یبین یحج عنه من وطنه عندنا وان کان لا یکفی یحج عنه من حیث یمکن الاحجاج عنه (خلاصه فی الفصل الثالث من کتاب الحج)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین پیر ناتوان اولوب بنفسه حجدن عاجز اولمغله زید عمروی کندودن حج ایچون ارسال عمرو دخی وجه شرعی اوزره زید ایچون حج ایتدکدنصکره زید فوت اولسه زیدك وجه محرر اوزره عجز وناتوانلغی موتنه دك مستمر اولمغله زید دن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولور
(واذا امر الرجل غیره بالحج لا یصح امره الا اذا کان عاجزا عن الحج بنفسه عجزا یدوم الی الموت کالمریض اذا احج عنه ودام المرض الی ان مات هذا اذا کان الآمر عاجزا یرجی زواله کالمرض والحبس ونحو ذلك فان کان لا یرجی زواله کالزمانة والعمی جاز ان یأمر

غیره بالحج (قاضیخان فی الحج عن المیت ملخصا وکذا فی الخلاصة)
هند مالدن شوقدر راقچه ایله بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت ایتدکدنصکره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله هندك وصیسی ترکه دن اولقدر راقچه یی هند ایچون حج ایله دیو زیده ویردکده هند ایچون آخری احجاجه اذن ویرمکله زید اثناء طریقده برمحلده خستهاولمغله مبلغ مزبوردن باقی قلان مقداریله عمرو هند ایچون حج ایلسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولسه عمرو مبلغ باقی یی الوب محل مزبوردن هند ایچون حج ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور
(الحاج عن المیت اذا مرض فی الطریق لیس له ان یدفع المال الی غیره لیحج عن المیت الا اذا قیل له وقت الدفع اصنع ماشئت فحینئذ کان له ان یدفع الی غیره مرض اولم یمرض (قاضیخان قبیل محظورات المحرم)
زید فوتمدنصکره مالمدن بشیوز غروش ایله عمرو بنم ایچون حج ایلیه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره ورثه ترکه دن بشیوز غروش زید ایچون حج ایتمك ایچون عمروه ویروب عمرو دخی اوچیوز غروش ایله حج ایدوب ایکیوز غروش فضله قالسه زید فضله یی عمروه وصیت ایتمش اولمامغله عمرو اول فضله یی ورثه یه رد ایتمك لازم اولورمی * الجواب *اولور
(فلا یحل للمأمور بالحج مازاد بل یجب رده الی صاحبه الا اذا قال وکلتك ان تهب الفضل من نفسك وتقبضه لنفسك فان کان علی موت قال والباقی منی لك وصیة الخ فالحاصل ان المأمور لایکون مالکا لما اخذه من النفقة بل یتصرف فیه علی ملك المحجوج عنه حیا کان اومیتا معینا کان اوغیر معین ولا یحل الفضل الا بالشرط المتقدم سواء کان الفضل کثیرا او یسیرا (بحر رائق فی الحج عن الغیر)
اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمیان زید وارثی اولمیان عمروه مالدن شوقدر راقچه ایله بنم ایچون حج ایله دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو ترکهٔ زیددن اولقدر راقچه آلوب زید ایچون حجه کیدوب مکهٔ مکرمه یه دك اول اقچه دن نفسنه انفاق ایدوب بعده یدنده باقی قلان مبلغ مکه ده بلاتعد ولاتقصیر سرقه اولنمغله عمرو عودت ایتدکده کندی نفسنه مالندن قدر معروف شوقدر راقچه انفاق ایلسه حالا عمرو عودتنده مالندن نفسنه انفاق ایتدیکی اولقدر راقچه یی ثلث مساعد اولمغله زیدك ثلث مالندن مراجعت ایدوب المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(ولو ضاع مال النفقة بمکة او بقرب منها ولم یبق مال النفقة فانفق المأمور من مال نفسه کان له ان یرجع فی مال المیت وان فعل ذلك بغیر قضاء لانه لما امره بالحج فقد امره بان ینفق عنه المأمور بالحج (قاضیخان فی الحج عن المیت)
بر بلده اهالیسندن اولوب اول بلده ده وطنی اولان زید بلدهٔ اخرایه واروب انده دخی وطن اتخاذ والتی سنه انده ساکن ایکن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمامکله احجاج ایچون وصیت ایدوب بلدهٔ اخراده مصرا فوت اولسه زید ایچون بلدتین مزبورتینك قنقیسندن

احجاج اولنمق كركدر * الجواب * مكهٔ مكرمه يه اقرب اولان بلده سندن
(فان كان له وطنان فى موضعين يحج عنه من اقربهما الى مكة (قاضيخان فى الحج عن الميت)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتميان هند وارثى اولميان زيده مالمدن شوقدر اقچه ايله بنم ايچون حج ايله ديو وصيت ايدوب مصرة فوت اولدقدنصكره ثلث مساعد اولمغله زيد مبلغ مزبورى هندك وصى مختارى عمرويدنده اولان مالندن الوب هند ايچون حج ايتمك استدكده عمرو بن مبلغ مزبور ايله آخر كيمسه يى حج ايتديررم ديوب مبلغ مزبورى زيده ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اوصى بكفارة لمعين فللوصى صرفها الى آخر وكذا لو اوصى بالحج لمعين (وقال الصدر الشهيد والشرف المكى انه ليس للقاضى والوصى صرفه الى غيرمن عينه الموصى قال الزاهدى وهو الصحيح وقال ولايفتى الا بعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغيرهم فيها (ادب الاوصياء فى تنفيذ الوصيه)

ادرنه اهالىسندن زيد ثلث مالمدن شوقدر اقچه ايله بنم ايچون احجاج اولنه ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله زيدك وصيسى تركه دن اولقدر اقچه يى بلدهٔ مزبوره ده نفسيچون حج ايتميان عمروه ويروب بعده عمروك حج ايتمديكنه واقف اولدقده عمرو هنوز مبلغ مرقومدن نسنه صرف ايتمامشيكن مبلغ مزبورى عمرودن ادرنه ده تماما الوب نفسيچون حج ايده نى احجاج افضل واولى اولمغله مقدما نفسيچون حج ايتمش بكره ويروب ميت ايچون حج ايتديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوصى اذا دفع الدراهم الى رجل ليحج بها عن الميت ثم اراد ان يسترد المال منه كان له ذلك مالم يحرم فاذا استرد وطلب المأمور نفقة الرجوع الى بلده قال ينظر ان استرد المال منه بخيانة ظهرت منه فالنفقة فى ماله خاصة وان استرد المال لضعف رأيه اولجهله بامور المناسك فالنفقة فى مال الميت وان استرد لالخيانة ولا لتهمة فالنفقة فى مال الوصى (تاتارخانيه فى ١٦ من كتاب المناسك وكذا فى عمدة الفتاوى)

زيد مرض موتنده فوتمدنصكره ثلث مالمدن اوچيوز غروش ايله بنم ايچون حج اولنسون ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره زيدك وصى مختارى عمرو احجاج ايچون بكرى تعيين ايتدكده تركه دن بكره ايكيوز غروش ويروب ثلث مساعد ايكن اوچيوز غروشى بكره تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان قد اوصى بان يحج عنه ثم مات فاما ان تعين قدرا اولا فان عين قدرا اتبع ماعينه حتى لايجوز النقص عنه ان كان يخرج من الثلث (بحر رائق فى الحج عن الغير)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتميان زيد مرض موتنده ثلث مالمدن شوقدر اقچه ايله حج اولنسون ديو وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو زيدك مالندن اولقدر اقچه يى الوب زيد ايچون حج ايله ديو بكره دفع وتسليم

ایدوب بعده مبلغ مز بور بکرك یدنده تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه ثلث مساعد اولمغله ترکهٔ زید دن تکرار اولقدر اقچه الوب زید ایچون احجاجه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قاسمهم ای الوصی مع الورثة فی الوصیة بحج واخذ الوصی المال فهلك المال فی یده اوید من یحج عن الموصی یحج بثلث مابقی من الترکة لان القسمة لا تراد لذاتها بل لمقصودها وهو تأدیة الحج فلم یعتبر دونه فصار کما اذا هلك قبل القسمة

(درر فی الثانی من الایصاء)

بر بلده اهالیسندن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید خسته اولدقده وارثی اولمیان عمرو ایچون ثلث مالدن اوچیوز غروش عمروه و بر بلوب بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولسه حالا اول بلده دن انجق اوچیوز غروش ایله حج اولنوب نقصان ایله اولمق ممکن اولمامغله اوچیوز غروشی الوب زید ایچون حج ایتمك استدکده زیدك وصیسی بکر عمروه شوقدر غروش ناقص آل یاخود آخری احجاج ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اوصی بان یحج عنه بمال مسمی فان بلغ ذلك بان یحج من بلده یحج من بلده والا یحج من حیث یبلغ لانه یجب الحج بهذا القدر من المال وفی النوادر لو اوصی بان یحج عنه بمائة درهم و ثلثه اقل من مائة یحج عنه بالثلث من حیث یبلغ لانه لاعبرة بالمسمی فی الحج فانه یجوز النقصان عنه حتی لو احج الوصی عنه رجلا باقل من مائة جاز لان الموصی به لایختلف فصار کانه اوصی بان یحج عنه بثلث ماله (محیط رضوی فی الحج عن الغیر)

بر بلده اهالیسندن اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید ثلث مالدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون حج اولنه دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو ترکه دن الدیغی اقچه یی بلدهٔ مزبوره ده نفسیچون حج ایتمش اولان بکره زید ایچون حج ایتمك اوزره و یردکدنصکره بکر هنوز مبلغ مزبوردن نسنه صرف ایتمدین عمروك رأیی متحول اولوب مبلغ مزبوری بکردن الوب بشره و یروب میت ایچون حج ایتدرمك استدکده بکر مجرد مبلغ مزبوری باکه و یردکدنصکره بندن المغه قادر اولامزسك دیو و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید ثلث مالدن اوچیوز غروش ایله ورثه مدن عمرو بنم ایچون حج ایلسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث دخی مساعد اولوب لکن سائر ورثه سی وصیتی مجیز اولماسهلر ورثه یه مبلغ مزبور ایله زید ایچون آخری احجاج لازم اولورمی یوخسه میراثه ادخال ایدرلرمی * الجواب * میراثه ادخال ایدرلر

(ولو اوصی المیت ان یحج عنه ولم یزد کان للوصی ان یحج بنفسه فان کان الوصی وارث المیت اودفع المال الی وارث المیت لحج عن المیت فان اجازت الورثة وهم کبار جاز وان لم یجیزوا لایجوز لان هذه بمنزلة التبرع بالمال (قاضیخان فی الحج عن المیت)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید مرض موتنده مالدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون اولدیغی سنه ده حج ایتدیر یله دیو وصیت وعمروی وصی نصب ایتدکدنصکره

مصرا فوت اولدقده عمرو اول سنه مرور ايدوب زيد ايچون حج ايتديرميوب آخر
سنه ده مبلغ مزبوری بكره ويروب زيد ايچون حج ايلسه زيددن فرض حج
ساقط اولورمی *الجواب* اولور
(ولو اوصى بالحج فى سنة معينة فان للوصى ان يحج عنه فى سنة غيرها (ادب الاوصياء فى التنفيذ)
استانبول اهالیسندن زيد مالمدن شوقدر اقچه ايله بنم ايچون احجاج اولنه ديو
وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله زيدك وصيسی تركه‌دن
اولقدر اقچه‌يی استانبولدن مكه مكرمه‌يه واروب بعده مكهٔ مكرمه‌ده ياخود مدينهٔ منوره‌ده
مجاور قلاجق عمروه دفع ايدوب عمرو دخی واروب وجه شرعی اوزره زيد ايچون حج
ايتدكدنصكره مكه‌ده يا مدينه‌ده مجاور قالسه زيد ايچون ايتديكی حج صحيح اولورمی
الجواب اولور لكن افضل اولان حج ايدوب عودت ايده‌جك كيمسه‌يی احجاجدر
(ولو احجوا عن الميت من يؤدى الحج ويقيم بمكة جاز لان الفرض اداء الحج دون العود
والافضل ان يحجوا من يذهب ويرجع لان ثواب النفقة اكثر (ولوالجية فى الحج)
اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمدين زيد ثلث مالمدن اوچيوز غروش ايله بنم ايچون
حج ايتديريله ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده زيدك وصی مختاری عمرو ثلث
مالندن احجاج ايچون اوچيوز غروش بكره ويروب بكر دخی مبلغ مزبوری قبض وزيد
ايچون حجه كيدركن طريقده خسته اولوب كيده‌ماسه يدنده اولان مبلغ مزبوری عمروك
اذنسز آخر كيمسه‌يه ويروب زيد ايچون احجاجه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
بو صورتده بكر مبلغ مزبوری عمروك اذنسز بشره ويروب بشر دخی طريق حجده
نفقه‌سنه صرف ايدوب زيد ايچون حج ايلسه اول حج زيد ايچون واقع اولوب
فرض حج زيددن ساقط اولورمی *الجواب* اولماز
بو صورتده عمرو مبلغ مزبوری تماما بكره ياخود بكرك نفقه‌سنه مصروفی مقداريني بكره
و بشرك نفقه‌سنه صرف ايتديكی مقداری بشره تضمينه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(امر غيره بحج فرض فى الطريق لا يدفع النفقة الى آخر ليحج الا باذن آمره وكذا
(جف) وصى دفع الى رجل دراهم ليحج عن الميت فرض فى الطريق فدفع الدراهم الى رجل
بلا اذن الوصى فحج عن الميت لا يقع عن الميت ولا عن وصيه والحاج الاول والثانى ضامنان
(جامع الفصولين فى اربع وثلثين من كتاب الحج)

﴿ كتاب النكاح ﴾

زيد غيرك زناسندن حامل اولان هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور
لكن وضع حمل ايدنجه وطئ ايتمك جائز دكلدر
(وصح نكاح حبلى من زنا للدخول تحت قوله تعالى واحل لكم ما وراء ذلكم ولكن لا يطأ
قبل وضعها لئلا يسقى ماءه زرع غيره لا لاحترام الزانى هذا اذا كان الناكح غير الزانى واما
اذا كان ذلك فالنكاح صحيح عند الكل وتستحق النفقة عند الكل ويحل له وطئها
عند الكل كذا فى النهايه (درر فى كتاب النكاح)

زيد هنده زنا واحبال ايتدكدنصكره زيد هندى وضع حمل ايتمدين تزوج ووطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ويحل له وطئها عند الكل كذا فى النهاية (كما مر آنفا من الدرر فى كتاب النكاح)

هند نفسنى زيده تزويج ايدر اولدقده اوزريمه تسرى ايدرايسك باكه بيك التون نذرك اولمق اوزره تزوج ايدر ايسك نفسمى ساكه تزويج ايتدم ديوب زيد دخى شهود محضرلرنده هندك اوزرينه تسرى ايدرسه هنده اولقدر الجه نذرى اولمق اوزره تزوج ايلدم ديسه عقد مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولور

(اذا قال الرجل لامرأة اتزوجك على ان تعطينى عبدك هذا فاجابته بالنكاح جاز النكاح بمهر المثل ولاشئ له من العبد لان هذا شرط فاسد واما جواز النكاح فلان النكاح لا تبطل بالشروط الفاسدة (ذخيره فى الثالث من النكاح)

زيد قزى هند كبيره يى هندك توكيليله شهود محضرلرنده شوقدر الجه مهرتسميه سيله عمروه تزويج ايدر اولدقده عمرو زيده شوقدر سنه خدمت ايتمك شرطيله تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو هندى زيددن آلوب كندى منزلنه كوتورمك استدكده زيد مجرد اولقدر خدمت ايتمدكجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومالا يبطل بالشرط الفاسد القرض والهبة والصدقة والنكاح والطلاق والخلع والعتق (تنوير الابصار فى المتفرقات قبيل الصرف)

زيدك مطلقه سى هند وقت تطليقدن يتمش كون مرورنده اوچ حيض كوروب دم عدتم منقضيه اولدى ديونفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره وقت تزويجدن اوتوز كون مرورنده مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الولوالجية رجل تزوج امرأة فجائت بسقط قد استبان خلقه فان جائت لاربعة اشهر جاز النكاح ويثبت النسب من الزوج الثانى وان جائت به لاربعة اشهر الا يوما لم يجز النكاح لانه فى الوجه الاول الولد للزوج الثانى وفى الوجه الثانى من الزوج الاول لان خلقه لا يستبين الا فى مائة وعشرين يوما ليكون اربعين يوما نطفة واربعين علقة واربعين مضغة (بحر رائق فى ثبوت النسب)

زيد صغير اوغلى عمروه صغيره ايكى قزى اولان بكرك قزلرندن برينى تزويج مراد ايتدكده بكر قزلرندن برينى تعيين واسمنى ذكر ايتميوب شهود محضرلرنده زيده قزيمى اوغلك عمروه نكاحله ويردم ديوب زيد دخى عمرو ايچون قبول ايلدم ديسه نكاح منعقد اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الاب زوجت بنتى فلانة من ابن فلان وقال اب الابن قبلت لابنى ولم يسم الابن ان له ابنان لا يصح ولو واحدا جاز وكذا لوقال زوجت بنتى وله بنتان لا يصح (بزازيه فى اول النكاح)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد سنتسز اولمغله بعدالعقد كندويه ختان ايتديسه هند مجرد عقد ده سنتسز اولمغله عقد صحيح اولماز ديوب زيد ايله ازواج معامله سندن امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد برمجلسده برقاچ كيمسه لرك محضرلرنده صغيره قرزم عايشه يى قرنداشم اوغلى محمده ويردم ديوب لكن محمد اول مجلسده حاضر اولميوب وبر كيمسه وكالة يافضولا محمد ايچون قبول ايتميوب بعده عمرو اول مجلسك غيرى آخر موضعده محمده واروب عمك زيد قزى عايشه يى ساكه ويردى ديدكده محمد مسرور اولوب عمروه شوقدر اقچه مژده ويردكدنصكره محمد زيدك يانه كلدكده زيد صغيره قرزم عايشه يى ساكه ويردم ديوب لكن محمددن قبوله دلالت ايدر قول صادر اولميوب بعده تكرار عقد نكاح ايتمدين زيد فوت اولسه بو مرتبه ايله نكاح منعقد اولوب عايشه محمدك منكوحه سى اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وينعقد النكاح بالايجاب والقبول ومن شرائطه الايجاب والقبول واتحاد المجلس اذا كان الشخصان حاضرين ولواختلف المجلس لم ينعقد (منح الغفار فى اول النكاح)

بو صورتده محمد زيدك زوجه سى عايشه نك اناسى هندى بعد انقضاء العدة تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وحرم امزوجته وان لم توطأ وقيدنا بالزوجة فانصرف الى النكاح الصحيح فان تزوجها فاسدا فلاتحرم امها بمجرد العقد بل بالوطئ ومايقوم مقامه (منح فى المحرمات)

زيد جاريه سى هندى اعتاق ايتمدين شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد هندى اعتاق ايلسه زيد وجه شرعى اوزره تجديد عقد ايتمدين عقد مزبوره بناء هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايصح للمولى نكاح امته اى لايترتب عليه مايترتب على النكاح من وجوب المهر وبقاء النكاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق وغيرها (قهستانى فى النكاح) ولايجوز للمولى ان يتزوج امته يريد به فى احكام النكاح من ثبوت المهر فى ذمة المولى وبقاء النكاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق عليها وغير ذلك اما اذا تزوجها متنزها عن وطئها حراما على سبيل الاحتمال فهو حسن (مضمرات فى اول النكاح)

بر بلده اهاليسندن هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده زيده تزويج ايدوب لكن اذن قاضى بولنماسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده اول بلده قاضيسى عمرو اذن قاضى بولنمامغله عقد مزبور وسائر اذن قاضى بولنميان نكاحلر جائز دكلدر وحاصل اولان ولدك دخى نسبى ثابت اولماز ديوب محيطدن نقل اوزره ومن نكح بغير اذن القاضى او بغير امره لايجوز النكاح ولايثبت النسب بولدها ديو مجموعه سندن مسئله ابراز ايلسه قاضئ مزبورك قول مذكورينه اعتبار واول مسئله ايله عمل اولنورمى * الجواب * اولنماز

بو صورتده وجه محرر اوزره مجازف اولان قاضى يه شرعا نه لازم اولور * الجواب * عزل اولنمق لازمدر

﴿باب المحرمات﴾

زيد زوجه‌سی هند حرمك اوزرينه مدبره اولان زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(وصح نكاح حرة على الامة لاعكسه فيشمل الامة والمدبرة وام الدلد والمكاتبة
(منح الغفار فی المحرمات)

زيد باباسی عمروك جاريه‌ء موطوءه‌سی هندك بعد العتق زوجی بكردن اولان قزی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ويثبت حرمة المصاهرة بالوطیء عن الشبهة وبالزنا حتی لووطیء امرأة بفجور حرمت عليه امها وبنتها ويحرم الموطوئة على اصول الواطیء وفروعه ولايحرم اصولها وفروعها على ابن الواطیء وابيه (محيط السرخسی فی اول النكاح)

زيد هندی نكاح صحيح ايله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوة هندی تطليق ايلسه زيدك اوغلی عمرو هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(واما المحرمات بالصهرية فالصهرية تثبت بالعقد الجائز وبالوطیء حلالاكان اوعن شبهة اوزنا ما المحرمات بالعقد فمنكوحة الاب والجد من قبل الام وان علاومنكوحة الابن وابن الابن وابن البنت وان سفل والمرأة والقربی والبعدی دخل بالمرأة اولم يدخل
(قاضيخان فی المحرمات)

زيد مزنيه‌سی هندك درت بش ياشنده اولان صغيره قزی زينبی تزوج ايدوب بعده عقد مزبور صحيح اولمامغله زيد هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته فی اول الكتاب من المنح)

زيد هندی تزوج ايدوب قبل الدخول والخلوه هندی تطليق ايلسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلاتحرم بمجرد العقد الفاسد كما فی النظم والنتف وغيرها (قهستانی فی المحرمات)

بوصورتده زيد هندی تطليق ايتدكدنصكره بركون مرورنده هندك قز قرنداشی زينبی تزوج ايدوب زينب ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان تزوجها فاسدا فلا تحرم امها بمجرد العقد بل بالوطیء اوما يقوم مقامه
(منح الغفار فی المحرمات)

زيد زوجه‌سی هندك اوكی اناسی زينبی هندك اوزرينه تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(فجاز الجمع بين امرأة وبنت زوجها اوامرأة ابنها فانه يجوز الجمع بينهما عند الائمة الاربعة رحمهم الله كما فی البحر لانه لوفرضت بنت الزوج ذكرا بان كان ابن لم يجز له ان يتزوج بها لانها موطوئة ابيه ولوفرضت المرأة ذكرا لجاز له ان يتزوج بنت الزوج لانها بنت رجل اجنبی وكذلك المرأة وامرأة ابنها فان المرأة لوفرضت ذكرا لحرم عليه التزوج بامرأة ابنه ولوفرضت امرأة الابن ذكرا لجاز له التزوج بالمرأة لانه اجنبی عنها (منح فی المحرمات)

﴿زيد﴾

زيد زوجه‌سى هندك اوزريئه هندك باباسى عمرو متوفانك ام ولدى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور (يفهم جوابه مما مر من المحيط)

زيد باباسى عمروك مزنيه‌سى هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور (ولايحرم اصولها وفروعها على ابن الواطئ وابيه (محيط السرخسى فى النكاح)

نوع آخر

زيد اوغلى عمروك موطوئه‌سى اولان جاريه‌سى هندى شهوت ايله مس وتقبيل ايلسه هندك وطئ زيد وعمروه على التأبيد حرام اولورمى * الجواب * اولور

(واراد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال (بحر رائق فى المحرمات)

زيد زوجه‌سى هندك رضاعا قزى اولوب مشتهاة اولان زينبى شهوت ايله مس وتقبيل ايدوب انزال واقع اولماسه هند زيده حرام اولورمى *الجواب* اولور

(امرأة ارضعت صبية فكبرت فجامعها زوج المرضعة تحرم عليه امرأته سواء كان اللبن من هذا الزوج اولم يكن (من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه‌سى هندك قز قرنداشى زينبى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الحواب * اولماز

(وفى فتاوى النسفى رجل وطئ اخت امرأته لاتحرم عليه امرأته (من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه‌سى هندك اناسى زينب ايله چكشدكده فلانمى اولورسك ديو ذكرنى چقاردقده من غير قصد ولا شهوة زينب زيدك ذكرينى كورسه هند زيده حرام اولورمى * الحواب * اولماز

(والعبرة لوجود الشهوة عند المس والنظر حتى لووجد من غير شهوة ثم اشتهى بعد الترك لايتعلق به حرمة (بحر رائق فى المحرمات)

بوصورتده بويله بى ادبلك ايتديكيچون شرعا زيده نه لازم اولور *الجواب* تعزير

زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوينى ثوبى اوزرندن شهوت ايله مس ايدوب لكن ثوب ثخين اولمغله زيد عضو ممسوسك حرارتنى اصلا احساس ايتماسه مجرد وجه محرر اوزره مس ايتمكله حرمت مصاهره ثابته اولورمى *الجواب* اولماز

(وان مسها وعليها ثوب صفيق لايصل حرارة الممسوسة ولينتها الى يده لايثبت الحرمة وان كان رقيقا يصل حرارة الممسوسة تثبت الحرمة كما لومس متجردة ومس المرأة الرجل كمس الرجل المرأة فى الحرمة (خزانة المفتين فيمن يجوز نكاحه)

شاب اولان زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوينى بلاحائل مس ايتدكده زيده اشتها وميل قلب حاصل اولوب لكن انتشار آلت بولنماسه زيد هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

شاب اولان زيد هند اجنبيه‌نك اعضاسندن برعضوينى بلا حائل مس ايتدكده زيده

اشتها ومیل قلب حاصل اولوب لکن انتشار آلت بولنماسه زید حرمت مصاهره نك ثبوتنده انتشار آلتی شرط قیلان ائمه نك قوللری اوزره عمل ایدوب هندك قزی زینبی تزوج ایلسه زینبی زیددن تفریق لازم اولورمی *الجواب* اولماز

(ولم یذکر المصنف رحمه الله حد الشهوة للاختلاف فقیل لابد ان ینتشر آلته ان لم یکن منتشرة اوتزداد انتشاره ان کانت منتشرة وقیل حدها ان یشتهی بقلبه ان لم یکن مشتهیا اوتزداد ان کان مشتهیا ولایشترط تحرك الالة وصححه فی المحیط والتحفة وفی غایة البیان وعلیه الاعتماد وصحح الاولی فی الهدایة وفائدة الاختلاف کما فی الذخیرة تظهر فی الشیخ الکبیر والعنین والذی ماتت شهوته فعلی القول الاول لایثبت الحرمة وعلی الثانی یثبت وقد اختلف التصحیح لکن فی الخلاصة وبه یفتی ای بما فی الهدایة وکان هو المذهب (بحر رائق فی المحرمات)

زید زوجه سی هندك قزی زینبك قزی اولوب مشتهات اولان خدیجه نك اعضاسندن برعضونه شهوت ایله مس ایلسه هند زیده حرام اولورمی *الجواب* اولور

زیدك مشتهات اولان زوجه سی هند زیدك باباسی عمرونی شهوت ایله مس ایتدی دیوب لکن زید هندی تصدیق ایتمیوب وعمروك شهوت ایله هندی مس ایتدیکنه زیدك ظن غالبی دخی اولماسه مجرد هند بویله دیمکله هند زیده حرام اولورمی *الجواب* اولماز

(وثبوت الحرمة مشروط بان یصدقها اویقع فی اکبر رأیه صدقها وعلی هذا ینبغی ان یقال فی مسه ایاها لاتحرم علی ابیه و ابنه الا ان یصدقاه او یغلب علی ظنهما صدقه (فتح القدیر فی المحرمات)

هند دامادی زیدی شهوت ایله مس وتقبیل ایدوب لکن انزال واقع اولماسه هندك قزی زینب زیده حرام اولورمی *الجواب* اولور

(وذکر فی الظهیریة اصلا مضبوطا فقال ویحرم الموطوءة علی اصول الواطئ وفروعه ویحرم علی الواطئ اصولها و فروعها وکذلك النظر الی داخل الفرج واللمس بشهوة (تاتارخانیه فی السابع من النکاح)

زیدك زوجه سی هنددن متولده و مشتهاة اولوب صرع مرضنه مبتلاة اولان قزی زینب مصروعة یاتورکن فرجی اچلمغله زیدك نظری من غیر قصد ولاشهوة زینبك فرجنه اصابت ایلسه هند زیده حرام اولورمی *الجواب* اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید زوجه سی هنددن اولان اوغلنك مشتهاة اولان قزی زینبی شهوت ایله مس ایلسه هند زیده حرام اولورمی *الجواب* اولور

(وان مس بنت بنت امرأته حرمت علیه امرأته (تاتارخانیه من النکاح)

زید هندی شوقدر اقجه مهر تسمیه سیله تزوج ودخول ایتدکدنصکره زید هندك قزی زینب کبیره یی شهوت ایله مس ایلسه هند زیده علی التأبید حرام اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده زید و هند حرمت مرقومه یه بناء مفارقت ایلسه لر هند مهرمز بوری تماما

زيد دن المغه قادره اولورمى * الجوب * اولور
(وحرم اصل مزنيته واصل ممسوسته بشهوة وماسة وناظرة الى ذكره والمنظور الى فرجها الداخل ولو من زجاج او ماء هى فيه و قيدنا بالفرج الداخل لانه مختار صاحب الهداية وصححه فى المحيط والذخيرة وفى الخانية وعليه الفتوى و فى فتح القدير وهو ظاهر الرواية لان هذا حكم تعلق بالفرج والفرج الداخل فرج من كل وجه قال مولانا صاحب البحر وظاهر ما فى الذخيرة و غيرها انهم اتفقوا ان النظر بشهوة الى سائر اعضائها لاعبرة به ماعدا الفرج ومن ثمه وقع مقيدا فى المختصر به واما كلام صاحب الكنز فهو اطلاق فى محل التقييد كما لايخفى (منح فى المحرمات ملخصا)
بر رجل ايله ايكى عورت زيد زوجه سى هندك زوج آخردن اولوب مشتهاة اولان قزى زينبى شهوت ايله مس ايلدى ديو زيدك حضورنده شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولوب هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور
(وتقبل الشهادة على الاقرار باللمس بشهوة وعلى الاقرار بالقبلة بشهوة وهل تقبل الشهادة على نفس اللمس و التقبيل عن شهوة اختلف المشايخ فيه قال بعضهم لاتقبل واختاره ابن الفضل لانهما امر باطن لايوقف عليها عادة وقيل تقبل واليه مال الامام على البزدوى وهكذا ذكر محمد رحمه الله تعالى فى نكاح الجامع لان الشهوة مما لاتوقف عليها فى الجملة اما بتحرك العضو او بآثار اخر ممن لايتحرك عضوه كذا فى الذخيرة والمختار القبول كما فى التجنيس وفى فتح القدير (بحر رائق فى المحرمات)
زيد زوجه سى هندك اناسى زينبك فرج داخلنه شهوت ايله نظر ايدوب انزال واقع اولماسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور
(يفهم جوابه مما مر)

﴿ باب الاولياء ﴾

هند صغيره نك ولايت تزويجى اناسنك باباسى زيد ايله لابوين خالته سى زينبدن قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر
(ثم لذوى الارحام الاقرب التزويج (ملتقى فى الاولياء)
هند صغيره نك لابوين عمى عمرو دن غيرى كيمسه سى اولميوب لكن عمرو مدت سفر بعيد آخر دياره اولمغله قاضى هندى كفوخاطبى بكره مهر مثليله تزويج ايلسه عمرو كلدكده مجرد اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
وفى جامع الفقه اذا غاب الولى او عضل بها الولى زوجها القاضى صغيرة كانت اوكبيرة (منبع شرح المجمع فى الاولياء)
هند صغيره يى ولى اقربى لابوين عمى اوغلى عمرو مهر مثلندن نقصان فاحش ايله كندى نفسيچون تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
سكز ياشنده اولان هند صغيره بالغه اولدم ديو اقرار و ولبسى اذنسز نفسنى زيده تزويج ايلسه اقرارى معتبر اولوب عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

طقوز یاشنی تکمیل ایدوب جند سنك بلوغه تحملی اولمیان هند صغیره حیض کوروب بالغه اولدم دیو اقرار وولیسی اذنسز نفسنی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

هند قزی زینب صغیره یی کفوی اولمیان عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(غیر الاب و الجد اذا زوج الصغیرة من غیر کفو لایجوز بالاتفاق (عمادیه فی آخر تصرفات الفضولی)

شافعی المذهب اولان زید متوفانك قزی هند صغیره یی ولی اقربی لابوین عمی عمرو حنفی المذهب اولوب هنده کفو اولان بکره مهر مثلیله تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده هندك ولیسی بشر هندك باباسی شافعی المذهب اولوب مذهب شافعیده بابانك غیری اولیانك صغیره یی آخره تزویجی صحیح اولماز اویله اولیجق عمروك هندی بکره تزویجی جائز اولمازدیسه بشرك بو قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

زید جنون مطبق ایله مجنونه اولان قزی هندك اوغلی اولمامغله عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(و ابن المجنونة مقدم علی ابیها (ملتقی فی الاولیاء) تزویج المجنونة الی الابن لا الاب (منیة المفتی فی الولی)

زید قزی هند صغیره یی قاضیدن غیری ولیسی اولمیان عمرو صغیره تزویج ایدوب قاضی دخی هند عمروك کفوی اولمغله مهر مثلیله هندی عمرو ایچون تزوج وقبول ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

ما دام له قریب فالقاضی لیس بولی فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی و عند صاحبیه رحمهما الله مادام له عصبة فالقاضی لیس بولی قاضیخان فی فصل الاولیاء ان القاضی لایزوج الیتیم والیتیمة الا عند عدم ولی لهما فی النکاح (اشباه فی الفن الاول فی القاعدة السادس عشر الولایة الخاصة اقوی من ولایة العامة)

﴿ نوع آخر ﴾

هند صغیره نك وصی مختاری اولوب لکن ولایت انکاح صاحبی اولمیان زید هندی وصایة عمروه تزویجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید قزی هند صغیره یی عمروه نامزد ایدوب بعده بکری و صایاسنی تنفیذه وصی نصب ایتدکده هندی عمروه تزویج ایله دیو اصمرلیوب بعده فوت اولسه بکر هندی ولی اقربی اذنسز عمروه تزویجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصی لایملك انکاح الصغیر والصغیرة وان اوصی الیه الاب ذلك (ادب الاوصیاء فی النکاح)

مجهول الحال اولان زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده کفوی اولمیان عمروه تزویج ایلسه اناسی زینب اذنم بولنمدی دیو نکاحی حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره

اولورمی * الجواب * اولماز

فان لم یکن عصبة فالولایة للام (تنویر الابصار فی باب الولی) ان زوجها الاب اوالجد بغیر کفو ولو بغبن فاحش لزم النکاح فلا یمکن رفعها ولو بعد البلوغ وهذا عند ابی حنیفة واما عندهما فلا یجوز النکاح وعن محمد انه یجوز وعن ابی یوسف ان التسمیة لا یجوز والاول هو الصحیح کما فی الجامع (قهستانی فی الاولیاء)

بر بلده اهالیسندن زیدك قزی هند صغیره یی کفو خاطبی عمروه تزویجدن امتناع ایلسه زید اول بلده ده حاضر ایکن هندك ولایت تزویجی ولی ابعدی اولان لابوین قرنداشی بکره می انتقال ایدر یوخسه اول بلده قاضیسی بشر عمروه تزویج ایدرمی * الجواب * اول بلده قاضیسی بشر عمروه تزویج ایدر

بوصورتده بشر هندی کفو خاطبی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید هندك آخر کفوی اولان بکره تزویج ایدرم دیسه قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو کان للصغیرة اب امتنع من تزویجها لا تنتقل الولایة الی الجد بل یزوجها القاضی لکن تزویجه هنا نیابة عن العاضل باذن الشرع لا بغیره لان العاضل ظالم بالمنع وللقاضی کف ایدی الظلمة (فیض کرکی فی تزویج الصغار)

هند صغیره یی ولی اقربی لابوین عمی زید کفوی عمروه مهر مثلیله شهود محضرلرنده تزویج ایدوب بعده عمرو هندی وطیء ایتدکدنصکره صغیره ایکن طلاق رجعی ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولمدین هنده مراجعت ایلسه زید فوت اولمغله هندك حالا ولی اقربی اناسی زینب مراجعته بنم رضام بولنمدی اویله اولیحق مراجعتك صحیح دکلدر دیوب هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

والفرق بین الرجعی والباین اربعة عشر خصلة احدها الطلاق الرجعی لا یحتاج الی تجدید النکاح الخ والرابع لا یحتاج الی رضاه والخامس لا یحتاج الی رضاء الولی وان کانت صغیرة (نتف فی الطلاق)

﴿ باب الاکفاء ﴾

هند بالغه نصرانیه نفسنی زید نصرانی یه تزویج ایلسه هندك باباسی عمرو ذمی اذنم بولنمدی دیوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط الکفاءة بین الذمیین لا یعتبر ولیس للولی ان یطالبها التفریق الا اذا کان بنت ملك خدعها حائك اوکناس یفرق لانعدام الکفاءة لتسکین الفتنة

(فی الفصل الخامس من اکفاء الخلاصة وکذا فی البزازیه)

باباسی مسلم اولمیان زید مهتدی باباسی مسلم اولان هند مسلمه یه کفو اولورمی * الجواب * اولماز

(ومسلم بنفسه لیس کفو للتی لها اب واحد فی الاسلام (خانیه فی الاکفاء)

مسلم اولوب لکن قبطی اولان زید سادات کرامدن عمروك قزی هنده کفو اولورمی * الجواب * اولماز

(و بنوا باهلة ليسوا باكفاء لعامة العرب لانهم معروفون بالخساسة (منح فى الكفاءة)
زيد صالح قزى هند شريفة صالحه بى عمرو قبطى اولوب كفوى اولماديغى بيلديكن كفو اولمق اوزره عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروك قبطى واجهل ومكاسب رديه يى مرتكب اولديغنه واقف اولدقده نكاح مزبورى شرعله فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(رجل زوج ابنته الصغيرة من رجل ذكر انه لايشرب المسكر فوجده يشرب بها مدمنا فبلغت الصغيرة فقالت لاارضى فقال الفقيه ابو جعفر ان لم يكن ابو البنت يشرب المسكر وكان غالب اهل بيته على الصلاح فالنكاح باطل لان والد الصغير لم يرض بعدم الكفاءة وانما زوجها منه على ظن انه كفو (قاضيخان فى الكفاءة)
باباسى و باباسنك باباسى حر الاصل اولان زيد حرة الاصل اولان هنده كفو اولورمى * الجواب * اولور
(ومن ابوه مسلم او حر غير كفو لذات ابوين وابوان فيهما كالاباء لتمام النسب بالجد (در المختار فى الكفاءة)
هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده كفوى اولميانزيده تزويج ايتدكده هندك ولى اقربلرندن لابوين قرنداشى عمرو عقد مزبوره راضى اولسه حالا هندك آخر لابوين ار قرنداشى بكر بن راضى اولمام ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وله اذا كان عصبة الاعتراض فى غير الكفو مالم تلد منه ويفتى بعدم جوازه اصلا لفساد الزمان وعلى الاول فرضى البعض كالكل لو استووا فى الدرجة والا فللاقرب الفسخ (تنوير الابصار فى الولى)
هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده ولى اقربى باباسى زيدك اذنسز كفوى اولميان عمروه تزويج ايدوب بعده هند عمرودن ولد كتورسه حالا زيد راضى اولميوب هندى عمرودن تفريقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وله اى للولى الاعتراض فى غير كفو ان شاء فسخ وان شاء اجاز مالم تلد منه اما اذا ولدت منه فليس للاولياء حق الفسخ كيلا يضيع الولد بعدم مربيه (درر فى الولى)
زيد هندى رضاسيله شهود محضرلرنده تزويج ايتدكدنصكره زيد سنتسز اولمغله كندويه ختان ايتدرسه هند مجرد حين عقدده سنتسز اولمغله بكا كفو اولماز ديوب كندوبى تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ثم الكفاءة تتعلق بخمسة النسب والاسلام والحرية والمروة والحرفة (قاضيخان)
هند معتقة بالغه نفسنى ولى اقربى كندوبى اعتاق ايدن زيد متوفانك اوغلى عمروك اذنسز كفوى اولميان بكره تزويج ايدوب لكن هندك بكردن ولدى اولماسه عمرو راضى اولميوب هندى بكردن تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(والولى هو العصبة نسبا او سببا على ترتيب الارث (ملتقى الابحر فى الاولياء)
هند بالغه نفسنى ولى اقربى باباسى زيدك اذنيله شهود محضرلرنده كفوى اوليان بكره تزويج ايدوب بعد الدخول بكر هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره هند نفسنى زيدك

اذنسزینه بکره تزویج ایدوب لکن هندك بکردن ولدی اولماسه زید راضی اولمیوب هندی بکردن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان زوجها الولی غیر کفوودخل ثم بانت عن زوجها بالطلاق ثم زوجت نفسها هذا الزوج بغیر اذن ولی کان للولی ان یفسخ وان کان الطلاق رجعیا لم یکن له الفسخ (من نکاح الخانیة)

زید صلحادن عمروك صغیره قزینی استنکاح ایتدکده بعض کیمسه لر زید صالح ومتدین در دیملریله عمرو هندی زیده تزویج ایتدکدنصکره زیدك شارب خمر اولدیغی ظاهر اولسه هند بالغه اولدقده راضیه اولمامغله حاکمه مرافعه اولدقده حاکم هندی زیددن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(زوج ابنته ممن ذکر انه لایشرب المسکر فوجده الاب شریبا فکبرت و لم ترض و ابوها وغالب اهل بیته علی الصلاح یفرق بینهما (منیة المفتی فی الکفاءة)

﴿ فصل فی نکاح الوکیل ﴾

هند نفسنی عمروه تزویج مراد ایتدکده عمروك قولی بکری تزویجه توکیل ایدوب بکردخی شاهدین محضرلرنده هندی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(واما البلوغ والحریة فلیسا بشرط لصحة الوکالة فتصح وکالة الصبی العاقل والعبد سواء کانا مأذونین اومحجورین وهذا عندنا (بدایع فی الوکالة)

هند زوجی زیده سنك ایله خلع اولدیغمده بنی نفسکه تزویج ایله دیو توکیل ایدوب بعده هند زیدایله خلع اولدقدنصکره زید وکالت مزبوره یه بناء هندی شهود محضرلرنده نفسنه تزویج ایلسه عقد مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة لها زوج قالت لرجل انی اختلع عن زوجی فاذا فعلت ذلك و انقضت عدتی فزوجنی من فلان جاز ذلك علی ماقالت (قاضیخان فی الوکالة من النکاح)

هند زوجی زیدی احیانا تجدید نکاح ایچون توکیل ایتدکده ایکی شاهد محضرنده توکیل ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(واذا اذنت امرأة لرجل ان یزوجها من نفسه فعقد بحضرة شاهدین جاز (کما فی شرح الوافی من الولایه)

بو صورتده هند زوجی زیدی تجدید عقده توکیل زید دخی قبول ایتدکدنصکره زید هندی وجه محرراوزره تزویج ایتدیکی مجلسده شاهدین سامعینك حضوری لازممیدر * الجواب * لازمدر

(ولایشترط الشهادة علی الوکالة بالنکاح بل علی عقد الوکیل وانما ینبغی ان یشهد علی الوکالة اذا خیف جحد الموکل ایاها (فتح القدیر فی الوکالة بالنکاح)

هند زوجی زیده هرنه زمان بنی تطلیق ایدرسك ینه کندو نفسکه بنی تزویجه سنی توکیل ایتدم دیوب زید دخی قبول ایتدکدنصکره زید هندی ابتداء برطلاق باین ایله تطلیق ایدوب بعده شهود محضرلرنده هندی نفسمه تزویج ایتدم دیسه بو لفظله نکاح منعقد اولوب هنده ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لغیره وکلتك فی جمیع اموری واقمتك مقام نفسی لاتکون الوکالة عامة ولوقال

وكلتك فى جميع اموري التى يجوز بها التوكيل كانت الوكالة عامة تتناول البياعات والانكحة وفى الوجه الاول اذا لم تكن عامة ينظر ان كان الرجل تاجرا بتجارة معروفة تنصرف الوكالة اليها (قاضيخان فى اوائل كتاب الوكالة)

هند زيده سنى جميع اموريمه توكيل ايتدم ديوب بو وجهله توكيل ايتدكدنصكره زيد هندى اذنسز اوغلى عمروه تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

﴿ فصل فى نكاح الفضولى ﴾

زيد عمروك ام ولدى هندى عمروك اذنسز شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو زيدك هندى تزوج ايتديكنه واقف اولمدين زيد عقد مزبوره بناء هندى وطئ ايتمش اولسه عمرو مهر مثليله مسمادن اقلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وحكم الدخول فى النكاح الموقوف كالدخول فى النكاح الفاسد فيسقط الحد و يثبت النسب و يجب الاقل من المسمى ومهر المثل (منح فى المهر)

اجانبدن زيد عمرو اخرسك صغيره قزى هندى عمروك اذنسز بكره تزويج ايلسه عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب اشارت معهوده سيله رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(والاشارة من الاخرس معتبرة وقائمة مقام العبارة فى كل شئ من بيع واجارة وهبة ورهن وطلاق وعتاق وابراء واقرار وقصاص الا فى الحدود (اشباه فى احكام الاشارة)

زيد قزى هند بالغه بى هندك اذنسز شهود محضرلرنده مهر تسميه ايتمكسزين عمروه تزويج ايدوب بعده زيد وجه محرر اوزره تزويج ايتديكنى هنده اعلام ايتدكده هند سكوت ايلسه عقد مزبور نافذ اولوب هند عمروك منكوحه سى اولورمى *الجواب* اولور

(الاب اذا زوج بنته وهى بكر فبلغها فسكتت فهو رضاء سواء استأمرها اولم يستأمرها لكن بلغها فسكتت و فى الكتاب لم يشترط تسمية الصداق فى النكاح فى الاستيار لكن شرط تسمية الزوج و بعض المتأخرين يقولون لابد من تسمية الصداق و الاصح انه ليس بشرط ذكره القاضى الامام فخر الدين فى شرح الجامع الصغير قال الاترى ان تسمية الصداق فى النكاح ليس بشرط فكذا فى الاستيار (خلاصه فى النكاح)

زيد هندى شهود محضرلرنده فضولا عمرو غائبه تزويج ايتدكده بكر دخى عمرو ايچون فضولا قبول ايتدكدنصكره هند و عمرو واقف اولدقلرنده عقد مزبورى مجيز اولسه لر عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ووقف تزويج فضولى اوفضوليين على الاجازة (ملتقى الابحر فى تزويج الفضولى)

زيد قز قرنداشى هند بالغه بى هندك اذنسز عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند واقفه اولدقده

انامزینب راضیه اواورسه بندخی اجازت ویردم دیسه مجرد بویله دیمکله هندعقدمزبوری مجیزه اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده هند قول مذکوردنصکره مجیزه اولمیوب رد ایلسه عقد مزبورباطل اولورمی * الجواب* اولور

(سئل القاضی الامام فخرالدین عمن زوج بنته البالغة بغیر رضاها ثم بلغها الخبر فقالت اجزت ان رضیت امی قال الاجازة باطلة لان التعلیق یبطل الاجازة اعتبارا بابتداء العقد (عمادیه فی الفصل الرابع والعشرین)

نکاح فضولی‌یه محتاج اولان زید هندی تزوج مراد ایتدکده هدیه و اغرلق نامنه هنده شوقدر اشیا ارسال ایدوب بعده عمرو هندی زیده فضولا تزویج ایتدکدنصکره زید قولیله قبول ایتمیوب فعلیله قبول ایلسه زیدک وجه محرر اوزره هنده هدیه وآغرلق ارسالیله عقد مزبوره خلل کلورمی * الجواب * کلمز

زید قزی هند بالغه یی فضولا عمروه تزویج ایتدکدنصکره هند عقد مزبوری مجیزه اولمادین عمرو فوت اولسه هند عمروک ترکه سندن مهرو حصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

زید هندی توکیلله فضولا عمره تزویج ایدوب بعده عقدی مجیز اولمدین عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(اذازوج الفضولی فمات احدالزوجین قبل الاجازة حیث لایثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بیان الروایه فی الولی والکفو)

﴿ فصل فی خیار البلوغ والعتق ﴾

هند صغیره یی ولی اقربی اولان لابوین ارقرنداشی عمرو بکرک صغیر اوغلی بشره تزویج ایدوب بعده هند بالغه اولدقده نفسنی اختیار ایدوب لکن بشرهنوز صغیر بولنسه هند بکرک حضورنده کندوبی بشردن حاکمه تفریق ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الجامع للقاضی ابی جعفر الاسروشنی زوجت صبیة من صبی فادرکت قبل بلوغه واختارت الفرقة فالحاکم لایفرق بینهما الا بحضرت الخصم من جانبه من اب اووصیه فان لم یکونا فالجد اووصیه فان لم یوجد احدهما ینصب القاضی وصیا یخاصم عنه ویحضره ویطلب منه حجة للصغیر تبطل دعوی الفرقة من بینة علی رضاها بالنکاح بعد البلوغ او تأخیرها طلب الفرقة فان لم یحضرها واراد تحلیفها یحلفها فان حلفت یفرق القاضی بینهما بحضرة الخصم بلا انتظار الی بلوغ الصبی (ادب الاوصیاء فی النکاح)

هند صغیره‌یی ولی اقربی لابوین عمی زید مهرمثلیله کفوی عمروه تزویج ایلسه هند بالغه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب عمروک حضورنده عقد مزبوری حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(واماخیار الادراک وهوالصغیر اذا زوجها ولیها فادرکت فان لها الخیار عند الادراک

فان شاءت فارقته ولاتبين من الزوج الا ان يفرق القاضي بينهما فان مات احدهما قبل تفريق الحاكم و بعد ماقالت لاارضى يرثه الآخر (تتف فى النكاح)

بوصورتده عمرو ديار آخرده ايكن هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب لكن عمرود يار آخردن كلوب حاكم عقد مزبورى فسخ ايتمدين عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمى *الجواب* اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد قولى عمروه هندى تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروى اعتاق ايلسه عمرو ايچون خيار عتق وارميدر *الجواب* يوقدر

(وخيار العتق يثبت للانثى دون الذكر (من العمادية فى ١)

﴿فصل فى نكاح الرقيق﴾

هندك مكاتب ومدبر اولميان قولى عمرو شوقدر اقچه مهر ايله هندك اذنيله زينبى تزوج و دخول ايتدكدنصكره عمرو زينبى تطليق ايلسه زينب هنده مهر مزبورى مالكدن بكا ويرو ياخود عمروى بيع ايتديروب ثمندن مهريمى استيفاء ايدرم ديمكه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(واذا وجب المهر على العبد بنكاح باذن المولى يباع فيه وما يجب على المكاتب اوالمدبر يسعيان فى ذلك (فى نكاح المماليك من الخانية)

زيدك قولى عمرو زيدك اذنسز هندى تزوج ايدوب بعده زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين عمروى اعتاق ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى *الجواب* اولور

(ولوتزوج العبد اوالامة اوالمدبرة بغير اذن المولى ثم اعتقه او عتقت المدبرة بموت مولاها نفذ النكاح لان امتناع النفاذ كان بحق المولى فاذا زال حقه بالعتق نفذ (محيط رضوى فى باب نكاح العبد)

زيد مدبره جاريه‌سى هندى اعتاق ايتمدين شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

(واذا تزوج الرجل امته اومكاتبته اومدبرته اوام ولده اوامته بملك بعضها لم يكن ذلك نكاحا (خانية فى اقرار احد الزوجين بالحرمة والفساد من النكاح)

زيد عمروك مدبره جاريه سى هندى عمروك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايلسه عمرو واقف اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى *الجواب* اولور

(نكاح العبد والامة والمكاتب وام الولد بلااذن السيد موقوف فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقى الابحر)

بوصورتده زيد عقد مزبوره بناء هندى وطئ ايلسه عمرو مهر مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى *الجواب* مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

(وحكم الدخول فى النكاح الموقوف كالدخول فى النكاح الفاسد فيسقط الحد ويثبت النسب و يجب الاقل من المسمى ومن مهر المثل (منح الغفار فى المهر)

زيدك قولى عمرو زيدك اذنسز شوقدر آقچه مهر تسميه سيله هندى تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد واقف اولدقده عقد مزبورى مجيز اولمامغله عقد مزبور باطل اولسه هند عمروك رقبه سنه تعلق ايدن مهر ونفقهٔ عدتى مالكدن بكا ويرديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز نكاح العبد والامة الا باذن مولاها وكذلك المكاتب والمكاتبة لاتملك تزويج نفسها بدون اذن المولى (هدايه فى نكاح الرقيق)

زيد معسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى عمروك اذنسز اعتاق ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمرو جاريه يى حصه سنده استسعا ايدركن جاريه نفسنى عمروك اذنسز بكره تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ودخل فى المكاتب معتق البعض فانه لايجوز نكاحه عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما يجوز لانه حرمديون (بحر رائق فى نكاح الرقيق)

﴿ فصل فى نكاح الكافر ﴾

زيد يهودى زوجه سى هندك قزقرنداشى قزى زينبى هند اوزرينه تزوج وهند ايله جمع ايتدكدنصكره زيد شرف اسلامله مشرف اولسه زينب زيددن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنور

(اسلم المتزوجان بلاشهود اوفى عدة كافر معتقدين ذلك اقرا عليه ولوكانا محرمين اواسلم احد المحرمين اوترافعا فرق بينهما وبمرافعة احدهما لا (درر فى نكاح الكافر)

زيد مسلم هند حربيه وكتابيه يى دار حربده تزوج ايدوب ومعاسى ودار اسلامه چيقسه لر بينلرنده نكاح قالوب زوجيت معامله سنه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مسلم تزوج حربية كتابية فى دار الحرب فخرج عنها الزوج وحده بانت عندنا ولوخرجت المرأة قبل الزوج لم تبن كذا فى الظهيريه (هندية فى نكاح الكافر) فلوخرج الينا مسلما اواخرج مسبيا بانت زوجته لتباين الدار وان سبيا معا لاتقع الفرقة لعدم تباين الدارين (منح فى نكاح الكافر)

بلاد حربيه دن بربلده اهالسندن زيد حربى ايله زوجه سى هند حربيه معاسى ودار اسلامه معا اخراج اولنوب بعده زيده بكر مسلم وهنده بشر مسلم مالك اولسه لر زيد وهندك بينلرنده اولان عقد نكاح منفسخ اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبين الزوجة عند تباين الدارين اى باختلاف دار الاسلام والحرب حقيقة بان يخرج احد الزوجين الكافرين من دار الحرب الى دار الاسلام مسلما اوذميا فلواختلفا حكما بان يخرج احدهما مستأمنا لم تبن كما فى شرح الطحاوى (قهستانى فى نكاح القن)

دارحربدن زيد حربينك زوجه سى هند حربيه سبى ودار اسلامه اخراج اولنوب بلدهٔ اسلاميه اهالسندن عمرو مسلم مالك اولدقدنصكره هندى آزاد ايدوب كندويه شهود محضرلرنده عقد ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد دار اسلامه كلسه مجرد دار اسلامه كلمكله هند عمرودن تفريق

اولنورمی *الجواب* اولماز
هند نصرانیه قزی زینب صغیرۀ مسلمه‌یی ولایة تزویجه قادره اولورمی *الجواب* اولماز
(ولا یثبت الولایة للکافر علی المسلم ولا للمسلم علی الکافر (فی نکاح التاتارخانیه)
زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده بالغه اولان قزی هند نصرانیه یه سندخی
اسلامه کلدیو جبر اولنورمی *الجواب* اولنماز
بو صورتده هند نفسنی عمرو ذمی یه تزویج ایتمك استدکده زید هندی منعه قادر
اولورمی *الجواب* اولماز
(الذمیة اذا زوجت نفسها رجلا لم یکن لولیها حق الفسخ (قاضیخان فی الکفاءة)
زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه دن متولد اوغلی عمرو مجنونك زوجه سی زینب
نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقده حاکم زید وهنده اسلام عرض ایدوب من بورلر
اسلامه کلیوب ابا ایلسه‌لر حاکم زینبی عمرودن تفریقه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(المجنون لو اسلمت امرأته یعرض الاسلام علی ابویه فی الحال ولا یؤخر وفی الصبی یؤخر
لانه محدود فیؤخر الی غایة العقل (فصولین فی احکام الصبیان)
زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه دن متولد اوغلی عمرو مجنونك زوجه سی زینب
نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقده حاکم زید وهنده اسلام عرض ایتدکده
زید اسلامه کلسه زینب عمرودن تفریق اولنورمی *الجواب* اولنماز
بو صورتده عمروك زیده تبعیت ایله اسلامنه حکم اولنورمی *الجواب* اولنور
(امرأة المجنون اذا اسلمت وهما کافران عرض الاسلام علی اب المجنون فان اسلم والا فرق
بینهما وذکر فخر الاسلام البزدوی فی باب الامور المعترضة فی اصول الفقه ولو اسلمت
امرأة المجنون یعرض الاسلام علی ابویه ویصیر مسلما تبعا لابویه وکذا یصیر مرتدا تبعا لهما
(من احکام الصغار للاسروشنی فی النکاح)
طقوز یاشنده اولوب تعقل دین ایدن زید صغیر نصرانینك زوجه سی هند نصرانیه
شرف اسلام ایله مشرفه اولوب بعده زیده اول حالده اسلام عرض اولنوب زید ابا
ایلسه هند زیددن تفریق اولنورمی *الجواب* اولنور
(اسلمت وزوجها صبی نصرانی یؤخر التفریق الی ان یعقل الاسلام لان الفرقة انما یستحق
بعد ابائه وله غایة معلومة فاذا عقل عرض علیه الاسلام فان اسلم والا فرق ولا ینتظر
بلوغه لانه مطالب بحقوق العباد (شرح الوافی للنسفی فی نکاح الکافر)
دار اسلامده غائب اولوب مکانی معلوم اولمیان زید ذمینك زوجه سی هند نصرانیه
شرف اسلام ایله مشرفه اولسه زید حاضر اولوب اسلام عرض اولندقده اسلامدن
اباسی متحقق اولمادقجه غائب ایکن هند زیددن تفریق اولنورمی *الجواب* اولنماز
(کل فرقة یحتاج الی الحکم لم یجز الحکم عند غیبته کما فی خیار الادراك والتزویج من غیر
کفو والفرقة بلعان وعنة وجب واباء عن الاسلام وکل فرقة لا یحتاج الی الحکم یصح
بغیبة الآخر کخیار مخیرة وعتق وامر بالید (فصولین فی ٢٥)

زید نصرانینك زوجه‌سی هند نصرانیه شرف اسلام ایله مشرفه اولدقدنصكره حاكم طرفندن زیده اسلام عرض اولنیوب زید كفر اوزره ایكن هند اوچ حیض كورسه مز بورلر بینلرنده فرقت واقعه اولورمی * الجواب * اولماز

(امرأة النصرانی اذا اسلمت رفع الامر الی القاضی فوكل الزوج رجلا بالخصومة وغاب الزوج فالقاضی لایفرق بینهما حتی یحضر الزوج فیفرق بینهما اذا ابی عن الاسلام (محیط برهانی فی نكاح الكافر)

بوصورتده زید ایله هند بینلرینی اسلامدن اباایله حاكم تفریق ایتمش دكل ایكن هند نفسنی عمرو مسلمه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولماز

بوصورتده هند نفسنی عمروه تزویج ایتدكدنصكره زید شرف اسلام ایله مشرف اولسه حالا زید هندی حاكمه تفریق ایتدیردوب هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان اسلمت المرأة ولم یسلم الرجل فان الرجل یعرض علیه الاسلام فان اسلم فهما علی نكاحهما وان ابی فرق بینهما فان لم ترافعا الینا حتی مضی ثلث حیض وقعت الفرقة بینهما فی قول ابی عبدالله ومالك والشافعی رحمهم الله ولایقع فی قول ابی حنیفة واصحابه رحمهم الله مالم یعرض علیه الاسلام و یأبی و یفرق السلطان بینهما (تف فی النكاح ملخصا)

﴾ باب المهر ﴿

هند زوجی زید ایله بینلرنده نكاح قائم ایكن ذمتكده اولان مهر مؤجلمی بكا شمدی ادا ایله دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان كان تأجیل المهر الی غایة معلومة فقد اختلف المشایخ فبعضهم قال لایصح و بعضهم قال یصح وهو الصحیح وهذا لان الغایة معلومة فی نفسها وهو الطلاق او الموت (محیط برهانی فی المهر فی المرأة یمنع نفسها)

زید زوجه‌سی هندی باینا تطلیق ایتدكدنصكره زید ذمتنده اولان مهر مؤجلنی اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه هند قبل حلول الاجل مهرینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ماتت المرأة والمهر علی الزوج فاجل سائر الورثة شهرا فهل لهم ان یطالبوه قبل الشهر ام لا اجاب نعم لان التأجیل صفة العقد فیستدعی بقاء العقد كالزیادة و بقاء العقد ببقاء المعقود علیه ولم یبق الا یری انه لو اجل فی الثمن بعد هلاك المبیع اوزاد فی الثمن او فی المبیع لایصح ولو اجل بعد هلاك البایع والمشتری او المبیع قائم صح (قاعدیه فی كتاب الدعوی)

زید هندی سكز یوز غروش مهر تسمیه سیله شاهدین محضرلرنده تزوج ایتدكدنصكره التی بیك ایكیوز غروش مهر تسمیه سیله علانیة تزویج ایدوب تسمیهٔ علانیه سمعه اولدیغنه زید وهند اتفاق واشهاد ایلسه‌لر بوتقدیرجه عقد ثانیده اولان تسمیه مهر لغو اولوب عقد اولده تسمیه اولنان سكز یوز غروشدن زیاده هند ایچون مهر نامنه زید اوزرینه

نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(تزوجها بمهر سرا بشئ وعلانية باكثر ان تواضعا فى السر على مهر وتعاقدا فى العلانية باكثر فالعلانية الا ان يكون اشهد عليها او على الولى ان المهر مهر السر والعلانية سمعة (بزازيه فى المهر ومثله فى الخلاصة)
زيد عمروك مطلقه سى هندى قبل انقضاء العده تزوج ايدوب قبل الوطئ زيد دن تفريق اولنسه هند زيد دن مهر نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يجب شئ فى عقد فاسد بلا وطئ وان خلا بها فان وطئ فمهر المثل لا يزيد على ما سمى (صدر الشريعة فى المهر)
زيد ذمى هند نصرانيه يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوه هند شرف اسلام ايله مشرفه اولوب بعده زيده اسلام عرض اولندقده زيد ابا ايتمكله هند زيد دن تفريق اولنسه هند مهر مسمانك نصفنى زيد دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(والاباء نظير ذلك فان كان بعد الدخول فلها كل المهر وان كان قبله فلها النصف ان كان هو الآبى عن الاسلام وان كان هى الآبية فلاشئ لها (منح الغفار فى نكاح الكافر)
زيد مرض موتنده زوجه سى هندك اون غروش مهرى اوزرينه طقسان غروش دخى ضم ايدوب بعده زيد فوت اولسه سائر ورثه مجيز اولمايجق هند ضم اولنان طقسان غروشى دخى تركه دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(لها مهر معروف فاقر فى مرض موته بازيد منه اوزاد فى مهرها او اقرلها بمهر آخر او اقر لها بعد الابراء لا يلزمه شئ منها (قنيه فى اقرار المريض)
زيدك قولى عمرو كار وكسب ايدوب شوقدر اقچه تحصيل ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين عمرو قبل العتق فوت اولوب عمرو مبلغ مزبورى قبض ايلسه هند عقد مزبوره بناء اول مالدن مهر وحصهٔ زوجه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(وان نكحوا به اى بالاذن كان المهر والنفقة عليهم اى على القن والمدبر وغيره ويموتهم يسقطان اى المهر والنفقة لفوات محل الاستيفاء (درر فى نكاح الرقيق)
زيد هندى بكر اولمق اوزره شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدنصكره هندك بكر اولماديغى ظاهر اولمغله زيد هندى تطليق ايلسه حالا هند مهرى تماما زيد دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(تزوجها على انها بكر فاذا هى ليست كذلك يجب كل المهر حملا لامرها على الصلاح با نزالت بوثبة وان تزوجها بازيد من مهر مثلها على انها بكر فاذا هى غير بكر لا تجب الزيادة والتوفيق واضح للمتأمل (بزازيه فى المهر)
هند زيدك عنين ايديكنى بلمدين نفسنى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزويج ايدوب بعده عنتى ظاهر اولمغله هند زيدى حاكمه برسنه تأجيل ايتدردكدنصكره برسنه مرور ايدوب

زيدهنده واصل اولمامغله هند كندوبى حاكمه تفريق ايتدردكده خلوت صحيحه دخى بولنمغله هند مهر مسمايى زيددن المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(واما كل المهران خلا بها لان خلوة العنين صحيحة وتجب العدة للاحتياط (درر فى العنين)

زيد سكز ياشنده اولان قزى هند صغيره يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايتدكدن صكره زفاف واقع اولوب لكن هند مهزوله اولوب جماعه مطيقه اولمامغله وطئ بولنمدين عمرو هندى تطليق ايلسه زيده مهر مسمانك نصفنى لازم اولوريوخسه تماميمى *الجواب* نصفى

(والخلوة بلامانع وطئ حسا اوشرعا اوطبعا كمرض يمنع الوطئ اوصوم رمضان اواحرام لفرض اونفل تؤكده اى المهر (صدر الشريعة فى المهر)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه واقعه اولوب حسا وشرعا وطبعا مانع وطئ يوغيكن زيد هندى وطئ ايتمدين تطليق ايلسه هندمهر مسمايى زيددن تماما المغه قادره اولورمى* الجواب *اولور

(والخلوة بلامانع حسى وشرعى وصغرلايطاق معه الجماع كالوطئ (تنويرالابصار فى المهر)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايلسه هند زيد ذمتنده اولان مهرينى زيددن المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(وذكرصدر الاسلام ان الطلاق بالرجعى لايتعجل المؤجل لانه اما بالموت اوالفراق والرجعى ليس بفراق وذكر القاضى انه يتعجل ولايعود الاجل بالرجعة فى الصحيح لان الاجل زال فلايعود الا بالتأجيل ولم يوجد (بزازيه من كتاب النكاح)

زيد هندى بكرمى بيك اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره نكاح قائم ايكن زيد احتياطا هندى بكرمى بيك اقچه مهر تسميه سيله تجديدعقدنكاح ايدوب بعده هندى تطليق ايلسه زيدعقداولده تسميه اولنان بكرمى بيك اقچه مهرينى هنده ويركن هند قناعت ايتميوب وجه محرر اوزره عقد ثانيده مهر نامنه تسميه اولنان بكرمى بيك اقچه يى دخى زيددن المغه قادره اولورمى* الجواب * اولماز

(وان جدد النكاح للاحتياط لاتلزم الزيادة بلانزاع لان الغرض ابقاء الاول ولان العقد الثانى لم يثبت فكيف يثبت ما فى ضمنه (فى الثانى عشر من نكاح البزازيه)

زيد هندى شوقدر اشيا مهر معجل تسميه سيله تزوج ودخول ايدوب اشياء مزبوره يى هنده تسليم ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم اشياء مزبوره يى هندەدن الوب بعده زيد اشياء مزبوره نك قيمتلرينى هنده ضامن اولمدين فوت اولوب هند اشياء مزبوره نك قيمتلرينى زيدك تركه سندن تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فرق محمد رحمه الله تعالى بين الاجارة والنكاح فان المهر لواستحق يرجع بقيمته على الزوج (جامع الفصولين فى ٧ وكذا فى العمادية)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد هندى مهر تسميه ايتمدين شهود محضرلرنده تزوج ايدوب قبل الدخول هندى تطليق ايلسه زيد هنده متعه ويرمك واجب اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يسم المهر اونفاه فلها مهر مثلها ان وطئ اومات والمتعة ان طلقها قبل الوطئ (زيلعى فى المهر ملخصا)

بوصورتده متعه ديدكلرى اثوابدن ندر * الجواب * درع وخمار وملحفه در

(وهى درع وخمار وملحفة لا تزيد على نصفه اى نصف مهر المثل لوكان الزوج غنيا ولا تنقص من خمسة دراهم لوكان الزوج فقيرا او تعتبر المتعة بحالهما (منح الغفار فى باب المهر)

هند صغيره نك باباسى زيد حاضر ايكن هندى لابوين عمى زيدك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله بكره تزويج ايد وب بكر هندى وطئ ايتدكدنصكره زيد واقف اولدقده عقد مزبورى مجيز اولميوب رد ايلسه زيد مهر مسمايى بكردن الوب هند ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

(وحكم فى النكاح الموقوف كالدخول فى الفاسد فيسقط الحد ويثبت النسب ويجب الاقل من المهر المسمى ومن مهر المثل (منح الغفار فى المهر)

هند صغيره زينب صغيره نك فرجنه دكنك صوقوب بكارتنى ازاله ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * مهر مثل

(صبيتان وقعت احديهما على الاخرى فزالت بكارة احديهما بفعل الاخر يجب مهر المثل على الصبية واصل هذا من فتاوى الصغرى لوزنى صبى لصبية لاحد عليه وعليه المهر لانه مؤاخذ بافعاله (فى آخر الفصل الثانى من جنايات الخلاصة)

زيد رضاعا قرنداشى عمروك رضاعا قزى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد بلامكاله هندى شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطئ ايدوب بعده بينه ايله ثابت اولوب هند زيد دن تفريق اولنسه هند مهر مسمايى زيد دن المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور

وفى النكاح الفاسد ان فرق القاضى انما يجب مهر المثل بالوطئ ولم يزد على المسمى (مسكين فى المهر) وفى النكاح الفاسد اى الباطل كالنكاح بالمحارم المؤبدة او الموقتة او باكراه من جهتها او بغير شهود او الامة على الحرة او فى العدة او غيرها ان لم يطأ لم يجب شئ (قهستانى فى المهر)

هند نفسنى اون بيك اقچه مهر ايله تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى اولقدر اقچه يه تزويج ايتميوب التى بيك اقچه مهر ايله زيده تزويج ايدوب بعده هند بلامكله زفاف واقع اولوب زيد هنده داخل اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايتمكله هند زيد دن تفريق اولنسه هند زيد دن مهر مثل المغه قادره اولورمى

﴿ الجواب ﴾

*الجواب * اولور

(وكلت بالتزويج بالف فزوجها فاقامت معه مدة ثم قال الزوج المهر دينار وصدقه الوكيل ان اقر الزوج ان المرأة لم توكله بدينار فلها الخيار فان ردت فلها مهر مثلها بالغا مابلغ وليس لها نفقة العدة لانفساخ النكاح من الاصل (بزازيه فى الوكالة بالنكاح)

هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده رضاسيله مهرمثلندن اقل شوقدر اقجه مهر تسميه سيله زيده تزويج ايدوب بعد الدخول زيد هندى تطليق ايدوب مهر مسمايى هنده ويروكن هند قناعت ايتميوب زيده بنم مهرمثلم مسمادن زياده در ديوب مهر مسمايى الميوب مهر مثل الورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ووجب مهر المثل ايضا فيما لم يسم المهر اونفى اذا لم يتراضيا على شئ واذا تراضيا على شئ فذاك الشئ هو الواجب (درر فى المهر)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند زيد ذمتنده اولان مهرم قرق بيك اقچه در ديو قول مجرد يله اولقدر اقچه يى تغلبا تركه دن الدقدنصكره سائر ورثه هند دن سنك مهرك يكرمى بيك اقچه در ديو دعوى و هندك بينه سى اولمامغله سائر ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايديجك هند دن يكرمى بيك اقچه يى الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

ان اقام بينة قبلت سواء شهد له مهر المثل اولا لان المرأة تدعى الزيادة فان اقامت بينة قبلت ايضا لان البينة تقبل لرد اليمين كما اذا اقام المودع بينة على رد الوديعة الى المالك تقبل وان اقاما البينة فبينتها مقدمة ان شهد له مهر المثل وبينته مقدمة ان شهد لها (منح الغفار فى باب المهر)

﴿ نوع فى الاختلاف فى الجهاز ﴾

اشراف ناسدن اولان هند قزى زينبى اره ويردكده زينبه برمقدار جهاز ويروب بعده زينب فوت اولوب هندى و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند اثواب مزبوره نك بعضى ايچون شوقدر اثوابى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى وسائر ورثه هبه ايتمشيدك ديو دعوى ايدوب لكن سائر ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده مامسه لر هند مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اول اشيايى مستقلة اخذه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجل جهز ابنته بماله فوجه الابنة مع الجهاز الى زوجها فماتت الابنة فادعى الاب انه كان عارية وزوجها يدعى المملك اختلفوا فيه قال بعضهم القول قول الزوج والبينة على الاب وبه قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالى وقال بعضهم القول قول الاب لانه هو الدافع والملك قال مولانا ينبغى ان يكون الجواب على التفصيل ان كان الاب من الكرام و الاشراف لايقبل قول الاب لان مثله يأنف عن الاعارة و ان كان من اوساط الناس يكون القول قول الاب لانه هو الدافع وليس بمكذب فيما قال من حيث الظاهر (قاضيخان فى فصل هبة الوالد من ولده من كتاب الهبة)

﴿ نوع فى الاختلاف فى متاع البيت ﴾

زيدوزوجه سى هند متعاقبا فوت اولدقلرنده زيدك ورثه سى زيد وهندك ساكن اولدقلرى منزلده اولوب رجال و نسايه صالح اولان شوقدر اشيا ايچون تركهٔ زيددندر ديوب هندك ورثه سى هندك ملكيدر ديوب طرفينك بينه سى اولماسه قول قنغيسنكدر
* الجواب * زيدك ورثه سنكدر
(اما اذا ماتا فاختلف ورثتهما فالقول قول ورثة الزوج فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وعندابى يوسف رحمه الله تعالى القول قول ورثة المرأة الى قدر جهاز مثلها (لسان الحكام)

زيدفوت اولوب زوجه سى هندوسائرورثه سنى ترك ايتدكده زيدايله هندك ساكن اولدقلرى منزلده بولنان شوقدرنقود اقجه ايچون هند بنمدر ديوب سائرورثه زيدكدر ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنغيسنكدر * الجواب * هندكدر
(والقول له فيمايصلح لهما كالفرش والامتعة والاوانى والرقيق والمنزل والعقار والمواشى والنقود وهذا اذا كانا حيين فان مات احدهما فالكل للحى مع يمينه
(درر فى التحالف من الدعوى)

﴿ فصل فيماللزوجة ومالا ﴾

زيد زوجه سى هندك اولاد وابوينك غيرى محارمنى سنه ده بركره دن غيرى منزلنه دخولدن منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ولا نمنع من زيارة الابوين واولادها الذين من زوجها الاول فى كل جمعة وفى غيرها من المحارم فى كل سنة وكذا لواراد ابوها واولادها المجئ اليها لايلى الزوج المنع
(بزازيه فى ٢١ من الحظر و الاباحة من النكاح)

زيدك زوجه سى هندك قرنداشلرى عمرو و بكر هركون زيدك منزلنه هندى كورمك ايچون كلور اولسه لر زيد راضى اولميوب عمرو و بكرى سنه ده بركره دن غيرى منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واذا اراد الزوج ان يمنع اباها اوامها او احدا من اهلها عن الدخول عليها فى منزله لايمنع من الدخول عليها للزيارة فى كل جمعة و انمايمنعهم عن البيتوتة عندنا وبه اخذ مشايخنا وعليه الفتوى (خزانة المفتين فى النفقة)

زيدك زوجه سى هندك اناسنك اناسى زينب هركون زيدك منزلنه هندى كورمك ايچون كلور اولسه زيد راضى اولميوب زينبى سنه ده بركره دن غيرى منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اذا منع الرجل ام المرأة اواباها اوواحدا من اهلها من الدخول عليها فى منزله فله ذلك وفى الصغرى وابوها يزورانها بحضرة زوجها وكذلك اذا منعها عن الخروج الى بيت الابوين فله ذلك ولكن لايمنعها من النظر اليها و التكلم معها فيقومان على باب الدار والمرأة داخلة الدار (تاتارخانيه فى ٢١ من كتاب النكاح)

زيد زوجه سى هندايله ساكن اولديغى منزلنك اوطه لرندن براوطه ده جاريهٔ موطوءه سى

زینبی اسکان ایتدکده هند زینب ایله برمنزلده ساکنه اولمام باشقه منزل طوت بنی انده اسکان ایله دیو زیده جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقالت انالااسکن مع امتك واريد بيتا على حدة ليس لها ذلك عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى وهو قول محمد رحمه الله تعالى آخرا (قنيه فيما يسقط نفقة الزوجة من الطلاق)

زيدك زوجه سى هندك اناسى و باباسى هر جمعه ده هندى زيارت ايچون زيدك منزلنه كلدكلرنده زيدك اذنسز منزلده بيتوتته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد بربلده اهاليسندن هندى اول بلده ده تزوج ايتدكدنصكره زيد اول بلده ده منزلم محترق اولدى مسكن استكراسنده صعوبت واردر ديو هندى رضاسنسز اول بلده يه مسافة سفر بعيد اولان كندو بلده سنه كوتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فله نقلها حيث شاء مادون السفر وقيل له السفر بها فى ظاهر الرواية والفتوى على الاول (ملتقى فى المهر)

بو طورنده بلدهٔ اولادن بلدهٔ اخرايه اقصر ايامده مشى اقدام وسير وسط ايله اوچ كونده واريلور اولسه بلدتين مزبورتين بربرلرينه مسافهٔ سفر بعيد عد اولنورمى * الجواب * اولنور

(من فارق بيوت بلده قاصدا مسافة ثلثة ايام ولياليها بسير وسط وهو ماسار الابل والفلك اذا اعتدلت وفى الجبل ما يليق بالجبل (قهستانى فى المسافر) والمراد بثلثة ايام من اقصر ايام السنة وهل يشترط سفر كل يوم الى الليل اختلفوا فيه والصحيح انه لايشترط (بحر رائق فى المسافر)

زيدك منكوحه سى اولوب حاضنه سى هندك يانده اولان زينب صغيره اون برياشنده اولوب لكن نحيفه و مهزوله اولوب جماعه مطيقه اولماسه زيد مجرد اون برياشنده در ديو زينبى هندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

واختلفوا فى حد البلوغ مبلغ الجماع فقيل تسع سنين والصحيح انه لاعبرة للسن وانما العبرة للاحتمال والقدرة (من الكافى شرح الوافى فى النفقات)

بربلده محلاتندن برمحله ده منزلى اولان هند نفسنى زيده تزويج ايدر اولدقده كندو يى منزلندن اخراج ايتمامك شرطيله مهر مثلندن اقل مهر تسميه سيله تزويج ايلسه زيد هنده مهر معجلنى ايفاء ايتمكله هندى اول بلده ده آخر محلده اولان كندو منزلنه كتورمك استدكده هند شرط مزبوره بناء امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا تزوج امرأة على ان لايخرجها من البلدة او على ان لايتزوج عليها يريد به اذا سمى لها مهرا اقل من مهر المثل فان قبضت المرأة مهرها فالزوج ان ينقلها الى حيث شاء وليس لها ان يمتنع من الخروج (تاتارخانيه من المهر)

برقصبه اهاليسندن زيد اون برياشنده اولان صغيره قزى هندى شوقدر اقچه مهر معجل تسميه سيله عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو هندك مهر معجلنى زيده و يرمدين هندى

زيد دن الوب اول قصبه ده اولان كندى منزلنه كتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(صغيرة زوجت فذهبت الى زوجها قبل قبض الصداق كان لمن له حق امساكها قبل النكاح ان يردها الى منزله ويمنعها من الزوج حتى يدفع الزوج مهرها الى من له حق القبض لان منع النفس بالصداق حق المرأة فلا يبطل ذلك بابطال الصغير وكذا الرجل اذا زوج ابنة اخيه وهى صغيرة وسلمها الى الزوج قبل قبض المهر كان له ان يمنعها من الزوج (خزانة المفتين فى المهر)

﴿ فى القسم ﴾

ايكى زوجه سى اولان زيد زوجه لريله بيتوتت ايتمه ده بينلرنده تعديل وتسويه ايتمك اوزرينه واجب اولورمى * الجواب * اولور

(وفى البدايع تجب عليه التسوية بين الحرتين او الامتين فى المأكول والمشروب والملبوس والسكنى والبيتوتة انتهى وهكذا ذكر الولوالجى والحق على قول من اعتبر حال الرجل وحده فى النفقة فالتسوية فيهما واجبة ايضا واما على القول المفتى به من اعتبار حالهما فلا لان احديهما قد تكون غنية والاخرى فقيرة فلا تلزم التسوية بينهما مطلقا فى النفقة (بحر رائق فى القسم)

بو صورتده زيد زوجه لرى بيننده وجه محرر اوزره تسويه ايتمامكله قاضى يه مرافعه اولندقلرنده قاضى تسويه ايله قضاء ايتدكدنصكره ينه جور ايدوب وجه محرر اوزره تسويه ايتماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * عقوبت ايله ايجاع اولنور

(وفى المعراج ولو قام عند احديهما شهرا فخاصمته الاخرى فى ذلك قضى عليه ان يستقبل العدل وما مضى هدر غير انه آثم فيه لان القسمة تكون بعد الطلب ولو عاد بالجور بعد مانهاه القاضى اوجعه عقوبة وامره بالعدل لانه اساء الادب وارتكب ما هو حرام عليه وهو الجور فيعزر فى ذلك (بحر رائق فى القسم)

﴿ مسائل شتى فى النكاح ﴾

زيد هنده نامزد اولدقده هنده نشان نامنه شوقدر اشيا اهدا ايدوب بعده هندى تزوجدن فارغ اولسه زيد اشياء مرقومه يى قائمه اولنجق هنددن استردا ده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل خطب ابنة رجل فقال ابو البنت بلى ان كنت تنقد المهر الى ستة اشهر او سنة ازوجها منك ثم ان الرجل بعث بهدايا الى بنت الاب ولم يقدر على ان ينقد المهر فلم يزوج بنته منه هل له ان يسترد ما بعث قالوا ما بعث للمهر وهو قائم او هالك يسترد وكذا كل ما بعث هدية وهو قائم واما الهالك والمستهلك فلا شئ له فى ذلك (قاضيخان فى حبس المرأة نفسها بالمهر)

زيد هنده نامزد اولدقده هنده نشان نامنه بر يوزك اهدا ايدوب بعده قبل التزوج يوزك هندك يدنده ضايع اولوب هند دخى فوت اولسه زيد اول يوزكى هندك تركه سندن تضمينه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(یفهم مما مر آنفا من قاضیخان فی حبس المرأة نفسها بالمهر)
زید هندی تزوج ایتدکده هنده بعض اشیا ارسال ایدوب هند دخی اول اشیا مقابله سنده زیده بعض اشیا ارسال ایتدکدنصکره زید هندی تطلیق ایتدکده زیدن اول اشیایی هنده عاریت طریقیله ویرمشیدم دیوب هند دخی هبه ایتمشیدك دیوب طرفینك بینه لری اولمامغله زید اشیاسنی قول کندینك اولمغله شرعا هنددن السه حالا هند دخی زید اول اشیایی هبه ایتدی ظن ایدوب ویردیکی اشیایی معاوضه طریقیله ویرمش اولمغله اشیاسنی استردادده قادره اولورمی * الجواب * اولور
رجل تزوج امرأة و بعث الیها هدایا وعوضته المرأة لذلك عوضا و زفت الیه ثم فارقها فقال الزوج کنت بعثت ذلك عاریة و اراد ان یسترد و ارادت المرأة استرداد العوض ایضا قالوا القول قول الزوج فی متاعه لانه انکر التملیك و للمرأة ان یسترد مابعثت لانها تزعم بعث عوضا للهبة فاذا لم یکن ذلك هبة لم یکن عوضا فکان لکل واحد منهما ان یسترد متاعه و قال ابو بکر الاسکاف ان صرحت حین بعث انها عوض فکذلك وان لم یصرح بذلك لکنها حسبت ونوت ان یکون عوضا کان ذلك هبة منها و بطلت نیتها (قاضیخان فی المهر)
زید عمروك ام ولدی هندی عمروك اذنسز تزوج و وطئ ایدوب هند زید دن بر ولد کتورسه حالا عمرو واقف اولدقده مجیز اولمامغله هندی زید دن تفریق ایدوب الدقده ولد مزبوری دخی الوب استخدامه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(فان زوجها المولی فجاءت بولد من الزوج فهو فی حکم امه حتی لایجوز بیعه وهبته و یعتق بموت المولی من کل المال ولایسعی لاحد وله استخدامه واجارته الا اذا کانت جاریة لایستمتع بها لانه وطئ امها (فتح القدیر فی الاستیلاد)
هند بالغه نفسنی زیدك غیابنده شهود محضرلرنده زیده تزویج ایدوب عمرو دخی فضولا زید ایچون قبول ایتدکدنصکره زید عقد مزبوری مجیز اولمدین فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی * الجوب * اولماز
(واذا زوج الفضولی فمات احد الزوجین قبل الاجازة لایثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بیان الروایات فی الولی والکفو)
زید آخردیاره کیدن عمروك منکوحه سی هندی تزوج ایدوب بعده عمرو کلوب هندی زیددن تفریق ایتدرمدین زید فوت اولسه هند زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(ولاتوارث بالانکحة الفاسدة الا ان النکاح مع کونه فاسدا یثبت به النسب و یتوارثون به (تتمة البرهانیه فی میراث اهل الکفر)
هند زوجی زید دن سن بنی اوج طلاق ایله تطلیق ایتدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایده میوب و زید انکارنده مصر اولوب وجه شرعی اوزره اوج طلاق ثابت اولماسه مجرد هندك دعوای مرقومه سیله اوج طلاق حکم

اولنورمی * الجواب * اولمماز

بوصورتده هنددعوای مرقومه سندن فارغه اولوب خلعه طالبه ومهری اوزرینه زیدایله خلع اولدقدنصکره بلا حله نفسنی زیده تزویج ایلسه حاکم مقدما هند زید بنی اوج طلاق ایله تطلیق ایتمشیدی دیودعوی ایتمکله حله لازم اولور اویله اولیجق حالا بلا حله زیدك هندی تزویجی صحیح اولمازدیو هندی زیددن تفریقه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(قالت طلقنی زوجی ثلثا ثم ارادت ان یتزوجت نفسها منه ان اصرت علی ذلك اوقالت کذبت جاز فی المختار (منیة المفتی وکذا فی البزازیه فی ٤ من الرضاع)

زید قولی عمروه جاریه سی هندی تزویج ایتمدین عمروه هندك وطئنی اباحه ایلسه عمرو هندی وطئ ایتمك حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(واعلم ان الفروج لا یحل وطئه الا من وجهین لاثالث لهما وهما النکاح و الملك لقوله تعالی والذین لفروجهم حافظون الاعلی ازواجهم اوماملکت ایمانهم فانهم غیر ملومین الایة فاعدا الوجهین فهوحرام (نتف فی اول کتاب النکاح)

زیدك زوجه سی هند زیدك فراشندن بطن واحد ده اوج ولد ذکر طوغرسه حالا هنده کالاول ازواج معامله سنی ایتمك استدکده هند بطن واحدده اوج ولد ذکر طوغرمله سکا حرام اولمش اولورم دیوزیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

زیدك زوجهٔ مطلقه سی هند عدتی منقضیه اولمدین نفسنی عمروه شوقدر اقچه مهرایله تزویج ایتدکده عمرو بیلورکن هندی وطئ ایلسه عمروه نه لازم اولور

* الجواب * تعزیر وتفریق ومهر مسمی ایله مهر مثلنك اقلی

هند زیددن سن بنی تزوج ایلدك بن سنك منکوحه لك ایم دیودعوی و زید انکار ایدوب بعده زید و هند نکاح اوزرینه مصادقه ایلسه‌ز نکاح ثابت

اولورمی * الجواب * اولماز

(قال ادعت نکاحه فانکر ثم تصادقا علی ان النکاح کان لایثبت النکاح لانهما فی الابتداء لوتصادقا که‌مازن وشویم لایثبت النکاح (جامع الفصولین فی ۲۰)

زید جاریه سی هندی قولی عمروه وطئ ایتمکه راضی اولوب هندی عمروه تسلیم ایدوب عقد نکاح ایتماسه مجرد وطئنه راضی اولمغله عمرو هندی وطئ ایتمك حلال

اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو هندك وطئنی زیدك رضاسیله کندویه حلال ظن ایدوب وطئ ایلسه حالا زید هندی عمرودن تفریق ایتدردکدنصکره بعد انقضاء العده زید هندی وطئ ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(قال المشتری شراء فاسدا کالمغصوب یحرم اکله وان کانت جاریة حرم وطئها وکذلك جمیع الانتفاعات لانه وان رضی به المالك لکنه حرم حقا للشرع و رضاء العبد لایبیح ماحرم لحق الشرع اذ لاولایة له فی ذلك الایری ان الزنا لما حرم لایعمل فیه رضاء العبد

حتی

حتى لايجرى فيه البذل والاباحة وكذلك فى عقد الربا لايحل له ذلك وان رضى به البايع

(قاعديه فى البيوع)

زيد عمروك منزلنده اولان هند دن سن بنم منكوحهم سن ديو دعوى ايتدكده هند سن بنى تزوج ايدوب بعده تطليق ايتمكله عدتم منقضيه اولدقدنصكره نفسمى عمروه تزويج ايتمشيدم حالا عمروك تحت يدنده منكوحه سيم ديوب عمرو دخى هندى تصديق ايتدكدن صنكره زيدك بينه سى اولمامغله هند زيد ايله بر مقدار اقجه اوزرينه خلع اولسه خلع مزبور صحيح اولوب هنده زيددن عدت لازمه اولورمى *الجواب* اولماز

(قال فان ادعى كل منهما نكاح امرأة واقاما بينة دعوى نكاح المرأة من رجلين اما ان يكون متعاقبة اولا فان كان الثانى ولابينة لهما فاماان تقر لاحدهما اولا فان اقرت فهى امرأته لتصادقهما وان لم تقر لم يقض لواحد فان كان ثمه بينة فمن اقام البينة فهى امرأته وان اقرت لغيره لان البينة اقوى من الاقرار وان اقامها فاما ان تكون فى بيت احدهما او دخل بها اولا فان كان ذلك فهى امرأته لان النقل الى بيته او الدخول بها دليل سبق تاريخ عقده الاان يقيم الخارج بينة على سبق نكاحه فانها تقبل لان التصريح اولى من الدلالة وان لم يكن ذلك فمن اثبت سبق التاريخ لان الثابت بالبينة كالثابت عيانا

(عنايه شرح الهدايه فيمايدعيه الرجال)

بو صورتده عمرو تجديد عقد ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ادعى نكاحها فقالت كنت تزوجتك فطلقتنى وانقضت عدتى وتزوجت بهذا الرجل وصدقها الثانى ولابرهان للاول فاختلعت بشئ من الاول تحل للثانى بلاتجديد العقد ولاتجب العدة لعدم صحة الخلع ولعدم ثبوت النكاح والاقدام على الخلع وان دل على اقرارها بالنكاح الاول لكن بعد الاقرار الصريح للثانى فلايبطل الصريح السابق بالاقرار اللاحق لانه لايكون اقوى من الصريح (بزازيه فى ١٤ من النكاح)

﴿ كتاب الرضاع ﴾

زيد نسبا قز قرنداشى هندك رضاعا قز قرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وتحل اخت الاخ رضاعا ونسبا كاخ من الاب له اخت من امه تحل لاخيه من ابيه

(ملتقى الابحر فى الرضاع)

زيد نسبا قرنداشى عمروك رضاعا اناسى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

(يجوز له ان يتزوج ام اخته من الرضاع (درر فى الرضاع)

زيد رضاعا قرنداشى عمروك رضاعا قزى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولماز

(فيحرمان اى المرضعة والزوج مع فروعهما فيه تغليب عليه اى الرضيع كالنسب اى حرمته كحرمته الخ فيحرم ابن الرضيع على المرضعة لانها جدته وكذا بنته على زوجها لانه جدها وكذا زوجته على زوجها لانها زوجة فروعه وكذا زوج الرضيعة على المرضعة لانها ام زوجته (قهستانى من الرضاع)

زيد رضاعا اوغلى عمروك زوجهٔ موطوئه سى اولوب تطليق ايتديكى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك لام قرنداشى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

هند زيدى زينب ايله مدت رضاعده ارضاع ايلسه بعده عمرو زيدك قزى خديجه ايله زينبك نسبا قز قرنداشى فاطمه يى تزوج ايدوب ايكيسنى جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

هند زينبك اوغلى عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك اوغلى بكر زينبك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

هند زيدك اوغلى اولوب اوچ ياشنده اولان عمروى ارضاع ايدوب و بكرك قزى زينبى دخى مدت رضاعده ارضاع ايتمش اولسه عمرو زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ومدة الرضاع عند ابى حنيفه رحمه الله ثلثون شهرا وقالا سنتان فاذا مضت مدة الرضاع لايتعلق بالرضاع تحريم (حاوى القدسى فى الرضاع)

هند زيدك اوغلى عمرو صغيرى مدت رضاعده ارضاع ايدوب بعده اون سنه مرورنده بكرك قزى زينب صغيره يى مدت رضاعده ارضاع ايتمش اولسه عمرو زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاحل بين رضيعى امرأة لانهما اخوان من الرضاع سواء ارضعتهما فى زمان واحد او فى ازمنة مختلفة متباعدة وسواء ارضعتهما فى ثدى واحد او احدهما من ثدى والاخر من آخر (درر فى الرضاع)

هند زيدك اوغلى عمرو ايله بكرك اوغلى بشرى مدت رضاعده ارضاع ايلسه بشر زيدك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

هند قزى زينبك اوغلى زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك اوغلى عمروك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك لابوين عمه سى هند زيدك قز قرنداشى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزينك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

زيد زوجهٔ مدخول بها سى هندك رضاعا قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اناسنك رضاعا قز قرنداشى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

مدت رضاعدن صكره صبى يى ارضاع يا خود من غير ضرورة عورتك سودى ايله انتفاع جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولم يبح الارضاع بعد مدته قال شيخ الاسلام فى شرح المنظومة الوهبانية الرضاع بعد مدته حرام لانه جزء الادمى والانتفاع به بغير ضرورة حرام على الصحيح نعم اجاز البعض

التداوی به اذا علم انه یزول به الرمد کذا ذکره التمرتاشی والبعض لم یجوز شربه للتداوی
قال صاحب البحر ولایخفی ان التداوی بالمحرم لایجوز فی ظاهر المذهب اصله بول مالایؤکل
لحمه فانه لایشرب اصلا (منح فی الرضاع)

زیدک فراشندن حاصل زوجه‌سی هنددن متولد ولد صغیر رضیعک مالی اولمیوب زید
دخی فقیر ومحتاج اولوب هند ذات لبن اولسه هند ده ولد مزبوری ارضاعه جبر
اولنورمی * الجواب * اولنور

(واذا لم یکن للصبی والاب مال اجبرت الام علی الارضاع وهو الصحیح لانها ذات یسار
باللبن فصار کالاب اذا غاب ولیس له مال وترک امرأة وصغیرا وللمرأة مال فالمرأة تجبر
علی الانفاق علی الصبی ثم هی ترجع علیه کذا هذا (ذخیرة البرهانی فی الفصل الثالث
من کتاب النفقة ملخصا)

زید زوجه‌سی هنددن تولد ایدن ولد صغیرینی زینب مرضعه‌یه ارضاع ایتدرسه زینبک
اجرتی زید وهنددن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

(واجرة الارضاع کالنفقة وهی علی الاب (مختارات النوازل فی نفقة الصغار)

﴿نوع آخر﴾

زید هندک قزی زینبی تزوج مراد ایتدکده زیدک اناسی خدیجه بن زینبی زید ایله
مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیو خبرویرسه خدیجه عدل وثقه اولیجق زید
زینبی تزوج ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(واما اذا اخبره عدل ثقة یؤخذ بقوله ولایجوز النکاح بینهما فان کان الخبر بعد النکاح
وهما کبیران فالاحوط ان یفارقها روی ذلک عن رسول الله صلی الله تعالی علیه
وسلم انه امر بالمفارقة (قاضیخان فی المحرمات)

بوصورتده عدل وثقه کیمه اطلاق اولنور * الجواب * کبائردن اجتناب صغائره مصر
اولمیوب خیری شرینه غالب اولاندر

(واتفقوا علی ان اعلان کبیرة من الکبائر یمنع الشهادة وفی الصغائر ان کان معلنا نوع فسق
مستشنع یسمیه الناس بذلک فاسقا مطلقا لاتقبل شهادته وان لم یکن کذلک ان کان صلاحه
اکثر من فساده وصوابه اغلب من خطائه یکون سلیم القلب ویکون عدلا فتقبل شهادته
لان غیر المعصوم لایخلو عن قلیل ذنب فیعتبر فیه الغالب
(ظهیریه فی القسم الثانی فی البینات)

زید هندی تزوج ایتدکدنصکره هند زیدک زوجه اخراسی زینبک رضاعا اناسی اولدیغی
وجه شرعی اوزره ثابت اولسه هند زیددن تفریق اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور
بوصورتده رضاع ایکی رجل یاخود بر رجل ایکی عورت شهادتلریله ثابت
اولورمی * الجواب * اولور

(ولو شهد رجلان عدلان اورجل وامرأتان بعد النکاح عندهما لایسعهما المقام مع الزوج
لان هذه شهادة لوقامت عند القاضی یثبت الرضاع فکذا اذا قامت عندهما

(قاضيخان فى آخر الرضاع)

زيد هند ايچون رضاعا انام در ديو اقرار ايدوب واقرار مزبوردن رجوع ايتمبوب هند رضاعا انامدر ديو اقرار ايتديكم حقدر وديديكم كبيدر ديوب بعده هندى تزوج ايلسه هند زيددن تفريق اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال هذه رضيعتى ثم رجع عن قوله صدق فى رجوعه ولو ثبت عليه اى على قوله وقال هو حق كما قلت ثم تزوجها فرق بينهما (درر غرر فى الرضاع ملخصا)

﴿ نوع آخر ﴾

آيسه اولان هند ذات لبن اولمغله زيد صغيرى مدت رضاعده ارضاع ايلسه حكم رضاع ثابت اولورمى *الجواب* اولور

(هو مص الرضيع اللبن ولو قليلا من ثدى الادمية ولو بكرا اوميتة كما سيأتى اوآيسة كما هو مقتضى الاطلاق وهى حادثة الفتوى (نهرفائق فى الرضاع)

طقوز ياشنده اولان هند بكرك ممه لرينه سود كلوب اول سود ايله زيد صغيرى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هند وزيد بينلرنده حكم رضاع ثابت اولورمى *الجواب* اولور

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد صغير اغلادقده مرضعه اولميوب ممه سنك سودى اولميان هند زيدى اسكات ايچون ممه سنى زيدك اغزينه ادخال ايدوب زيد مص ايتدكده سود كلماسه مجرد هند ممه سنى اغزينه ادخال ايتمكله حكم رضاع ثابت اولوب زيد هندك رضاعا اوغلى اولمش اولورمى *الجواب* اولماز

(لو ادخلت امرأة حلمة ثديها فى فم رضيع ولاتدرى ادخل اللبن فى حلقه ام لا لايحرم النكاح لان فى المانع شكا (كذا فى الولوالجية) وفى القنية امرأة كانت تعطى ثديها صبية واشتهر ذلك فيمابينهم ثم تقول لم يكن فى ثديى لبن حين القمتها ثديى ولايعلم ذلك الا من جهتها جاز لابنها ان يتزوج بهذه الصبية (بحر رائق فى الرضاع)

زيد مسلم ولد صغيرينى ارضاع ايچون هند نصرانيه يى استيجار ايدوب صغيرى هند ارضاع ايتدرمكده بأس وارميدر *الجواب* يوقدر

(لابأس ان يستأجر المسلم الظئر الكافرة اوالتى ولدت من فجور (منية المفتى)

هند زيدك فجوردن ولد كتورمش جاريه سى زينبى اشترا ايدوب صغير اوغلى عمروى زينبه ارضاع ايتدرمده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله زيدك قولى عمرو صغيرى مدت رضاعده ارضاع ايلسه عمرو مجرد زيدك رضاعا اوغلى اولمغله آزاد اولورمى *الجواب* اولماز

زيد هندك قزى زينبى تزوج مراد ايتدكده هند بن زيدى مدت رضاعده ارضاع ايتمشيدم ديو خبر ويردكده زيد وزينب هندى تصديق ايتميوب بعده هند بن زيدى مدت رضاعده ارضاع ايتمشيدم ديديكمده كاذبه ايدم زيدى ارضاع ايتمامشيدم ديسه حالا زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب* اولور

زید باباسنك رضاعا ار قرنداشی عمروك نسبا قز قرنداشی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولم یعتق بعبده کبنت العم ولا محرم غیر رحم کالمحرم بالرضاع (قهستانی فی اول العتق

﴿ کتاب الطلاق باب مایقع به ومالا ﴾

دلسز اولان زید زوجه‌سی هندی اشارت معهوده سیله تطلیق ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ویقع طلاق الاخرس بالاشارة یرید بالاخرس الذی ولد وهو اخرس اوطرأ علیه ذلك ودام حتی صارت اشارته مفهومة کذافی المضمرات (هندیه فیمن یقع طلاقه)

زید اخرس اولمیان عمروه زوجه‌ك هندی تطلیق ایله دیدکده عمرو اصلا نسنه نطق ایتمیوب انجق باشنی اکسه مجرد بویله ایتمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقیل لرجل طلقت امرأتك فاومی برأسه ای نعم ینبغی أن لا تطلق کمافی العتق واما طلاق الاخرس یقع بالاشارة (جامع الفصولین فی ٣٤)

شرط اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید زوجه‌سی هنده شرط اولسون دیدکده قلبندن اوچ طلاق بوش اولمغی نیت ایدوب لکن اوچ طلاق بوش اولمغه متعلق نسنه دیمیوب مجرد شرط اولسون دیوب اوچ طلاق بوش اولمغی نیت ایتمکله هند زیددن برطلاقی بوش اولور یوخسه اوچ طلاقمی * الجواب * برطلاق

(صریحه مااستعمل فیه دون غیره مثل انت طالق ومطلقة وطلقتك وتقع بها واحدة رجعیة وان نوی ضدها ای ضد الواحدة وهو الواحدة البائنة او اکثر من الواحدة (فی باب ایقاع الطلاق من صدر الشریعه)

برقریه اهالیسی بعدالیوم سپاهیمزه یدنده اولان امر شریفدن زیاده نسنه ویرمیه لم دیو اتفاق ایدوب عادت جاهلانه‌لری اوزره اورته‌یه برچبوق وضع ایدوب طلاقه متعلق کلام سویله مکسزین جمله‌سی اول چبوغی اتلایوب بووجه اوزره چبوق اتلامقدن مرادلری طلاق ثلثه اولسه بعده مزبورلر سپاهی‌یه امر شریفدن زیاده نسنه ویرسه‌لر مجرد مرادلری بناء مزبورلرك عورتلری بوش اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قالت لزوجها طلقنی فاشار الیها بثلث اصابع یرید بذلك ثلث تطلیقات لا تطلق مالم یقل بلسانه لانه لووقع لوقع بالضمیر والطلاق لا یقع بالضمیر (محیط برهانی فی الایقاع)

زید زوجه‌سی هندی تطلیقه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره عمرو وکالت مرقومه‌یه بناء هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه زید ثلاثه‌یه توکیلی نیت ایتمیجك هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل وکل غیره بالطلاق فطلقها الوکیل بالثلاثة ان کان الزوج نوی بالتوکیل توکیل بالثلث طلقت ثلاثا وان لم ینو الثلاث لا یقع شیء فی قول ابی حنیفة رحمه الله

(قاضیخان فی الطلاق الذی یکون من الوکیل)

زید زوجه‌سی هنده بوش اول دیدکده جهرا ومتصلا باراده الله تعالی دیسه هند زیددن فی الحال بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال انت طالق بمشیئة الله تعالی اوبارادته او برضائه او بمحبته لایقع به (زیلعی فی تعلیق الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده بوکون بندن بوش اول دیسه هند زیددن فی الحال بوش اولورمی * الجواب * اولور

(لان قوله انت طالق الیوم ایقاع (ذخیرة البرهانیه فی ٦ من الطلاق)

هند بالغه نفسنی ولی اقربی ارقرنداشی عمروك اذنسز کفوی اولمیان بکره تزویج ایدوب بکر هنده بعد الدخول ولد کتورمدین عمرو راضی اولمیوب هندی بکردن تفریق ایتدردکدنصکره بکر هندی عدتی ایچنده اوج طلاق ایله تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده بکر عمروك اذنیله هندی رضاسیله بلا حله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذاوقعت الفرقة بخیار البلوغ او بعدم الکفاءة فطلقها الزوج وهی فی العدة لایقع الطلاق علیها وکذلك اذاوقعت الفرقة بخیار العتق فطلقها الزوج وهی فی العدة لایقع الطلاق (وجیز فی ١٤)

هند زوجی زیددن سن بکا اوج طلاق بوش اول دیوب بووجهله بنی تطلیق ایتمشیدك دیو دعوی وزید اوج طلاق بوش اول دیدکده جهرا ومتصلا ومسموعا ان شاءالله تعالی دیمشیدم دیو دعوی ایتدکده هند ان شاء الله تعالی دیمامشیدك دیو مدعاسنه اقامه ایتدیکی شاهدلر زید هنده اوج طلاق بوش اول دیوب ان شاءالله تعالی دیمامشیدی دیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری مقبوله اولوب هند زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ولوشهدا بخلع اوطلاق بلا استثناء بان قالانشهد انه خالع بلااستثناء اوخالع ولم یستثن لاتقبل قول الزوج وتطلق وهذه المسئلة مماتقبل فیه الشهادة علی النفی (فصولین فی ١٢ ملخصا)

زید دیار آخره کتدکدنصکره زوجه‌سی هنده معنون ومرسوم مکتوب یازوب مکتوبده وصول مکتوبده بندن بوش اول دیو تحریر ومکتوبی هنده ارسال ایلسه هند کندویه مکتوب وصولنده زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وان قال فی المکتوب اذاوصل الیك فانت کذا فالم یصل لم تطلق (اشباه فی الکنایه)

زید زوجه‌سی هندی تطلیقه عمری توکیل ایدوب لکن عمرو هندی تطلیق ایتمیوب عمروك حضورنده فضولا بکر تطلیق ایدوب عمرو دخی مجیز اولسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(الوکیل بالطلاق اذا وکل غیره لایصح فان وکل غیره فطلقها الثانی بحضرة الاول

اوطلقها اجنبی فاجاز الوکیل لایقع طلاق الفضولی وکذا الوکیل بالاعتاق بخلاف البیع والنکاح والخلع والکتابة (قاضیخان فی مسائل التوکیل بالطلاق)

زید حال غضبنده زوجه سی هندی تطلیق ایتدیکنی یقینا بیلوب لکن برطلاقله می یاخود ثلثه ایله می تطلیق ایتدیکنی بیلموب شك ایلسه هند زیددن قاچ طلاق بوش اولور * الجواب * بر

(من شك انه فعل شیئا ام لا فالاصل فیه لم یفعل ومن تیقن الفعل وشك فی القلیل والکثیر حمل علی القلیل لانه المتیقن وعلیه مسائل منها شك انه طلق امرأته ام لا لایقع ولوشك انه واحدة اواکثر بنی علی الاقل کما ذکره الاسبیجابی الا ان یتیقن الاکثر او یکون اکبر ظنه علی خلافه (اشباه فی القاعدة الثانیة الیقین لایزول بالشك)

بو صورتده زیدك هندی تطلیق ایتدیکی مجلسده حاضره اولان زینب زید هندی تطلیق ایتدکده طلاق ثلثه ایله تطلیق ایتمشیدی دیو خبر ویروب لکن زید زینبی تصدیق ایتمیوب بعد التحری انجق برطلاق ایله تطلیق ایتدیکنه یقینی اولوب خلافنه ظنی دخی اولماسه زینبك قول مذکوری ایله هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اخبره عدول حضروا ذلك المجلس بانها واحدة وصدقهم اخذ بقولهم ان کانوا عدولا وعن الامام الثانی حلف بطلاقها ولایدری اثلاث ام اقل تحری وان استویا عمل باشد ذلك علیه (کذا فی البزازیه من المحل المذکور)

باشکه کون طوغسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنده متعارف اولان بلده اهالیسندن زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده باشکه کون طوغسون دیسه هند زیددن طلاق رجعیله بوش اولورمی * الجواب * اولور

﴿ باب مایقع به الطلاق کنایة ومالا ﴾

زید زوجه لری هند وزینبه سزی اطلاق ایتدم دیوب طلاق نیت ایلسه هند وزینب مبانه اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوقال لها انت مطلقة بالتخفیف اوقال اطلقتك ان نوی به الطلاق یقع والا فلا (قاضیخان فی الطلاق)

زید زوجه سی هنده سن بنم عورتم دکلسن دیوب لکن طلاق نیت ایلماسه مجرد بو یله دیمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی لست لی بامرأة لایقع وان نوی عندهما رحمهما الله وعند الامام رحمه الله یقع بالنیة (بزازیه فی انکار النکاح من کتاب الطلاق)

زید زوجه سی هنده باکه یارامزسن دیسه مجرد بو یله دیمکله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال لاحاجة لی فیك اوما اریك اومرا بکارنیستی لایقع وان نوی (من طلاق الخلاصة فی اواخر الفصل الثانی)

زید حامل اولان زوجه سی هنده یوکگدن بوش اول دیوب مرادی وضع حمل ایله خلاص

اول ديمك اولسه مجرد بو يله ديمكله هند زيد دن بوش اولورمى *الجواب* اولماز

زيد زوجه سى هنده استديكك يره كيدرسك باكه عورت اولمازسك ديوب غيرى نسنه سويلماسه هند استديكى يره كيديجك بوسوزايله هند زيد دن بوش اولورمى *الجواب* اولماز

ارادتك الكده اولسون ديمك امرك يدك معناسنه اولميوب طلاق زوجه ده متعارف اولان بلده اهالبسندن زيد مذاكرهٔ طلاق اثناسنده زوجه سى هنده ارادتك الكده اولسون ديسه هند زيد دن باين طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده زيدك طلاق نيتى ياخود هندك اول مجلسده نفسنى تطليق لازممدر *الجواب* دكلدر

(رجل عرض عليه امر فقال مراسوكند خانه است كه اين كارنكنم ثم فعله فهذا اقرار بطلاق امرأته فتطلق فان قيل لاتصريح منه بالطلاق ولافى كلامه ذكرامرأة ولاماذكر البيت وفى البيت سكان سوى المرأة والحلف محتمل فلماذا حملتم على المرأة ارأيت لوفسر وقال عنيت بهذا انى قلت بجان وسرفلان كه اين كارنكنم قلنابلى لاتصريح فيه ولاذكرالمرأة تنصيصا ولكن تعارف الناس بهذا اليمين فى بلادهم طلاق امرأته والمراد من البيت اهل البيت بطريق الاضمار وهو يتناول المرأة عند الاطلاق لان الحلف لايكون الا بهذا وتفسيره بخلاف ذلك خلاف الظاهر فلايدين فى القضاء ولايقال اذالم يكن صريحا كان من الكنايات فلابد من اشتراط النية لان ماصارمنها متعارفا صح بدون النية كقوله حلال خداى برمن حرام ونحو ذلك ولايصدق انه مانوى الطلاق وان كان جواب المتقدمين من اصحابنا انه لايكون طلاقا الا بالنية لان ذلك لم يكن متعارفا بينهم و فى بلادنا وزماننا متعارف (من جواهرالفتاوى فى الثالث من الايمان) وذكرالامام ظهير الدين لانقول لاتشترط النية لكن يجعل ناويا عرفا فان قلت اذاوقع الطلاق بلانية ينبغى ان يكون كالصريح فيكون الواقع رجعيا قلت المتعارف به ايقاع الباين كذافى البزازية (بحررائق فى باب الايلاء ومثله فى فتح القدير فى باب الايلاء)

عاقل و بالغ اولان زيده جنون عارض اولوب كاه افاقت بولوب افاقتى حالنده زوجه سى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى *الجواب* اولور

زيد مذاكرهٔ طلاق وحال غضبنده زوجه سى هندك باباسى عمروه قزك هندى استم كيمه استرسه وارسون وكيمه استرسك تزويج ايله ديسه مجرد بويله ديمكله هند زيد دن بوش اولورمى يوخسه هند مبانه اولمغه بو لفظله زيدك طلاق نيتى لازممدر *الجواب* طلاق نيتى لازمدر

بوصورتده زيد ذكراولنان لفظله طلاق نيت ايتمامشيدم ديو يمين ايديجك تجديد نكاح ايتمدين هندايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وقسم من الكنايات يصدق الرجل على اى وجه كان فى حال الرضاء اوفى حال الغضب اوعلى مقدمة مذاكرة الطلاق وهو قوله خلعتك اوفارقتك اوخليتك اوانكحى من شئت

اوتزو بجی من شئت اوقومی اواذهبی الی اخره (تتف فی الکتاباب)
هند زوجی زید ه بنی سیره صالیویردیکده زیدبن سنی ایپ ایله باغلامدم بوش سك کیت دیدکدنصکره زید هنده بنم بویله دیمه دن مرادم طلاق شرعی اولمیوب ایپ ایله باغدن بوش سك دیمك ایدی دیسه زید تصدیق اولنورمی *الجواب* اولنور
(ولوقال انت طالق عن وثاق صدق مطلقا ای لم یقع فی القضاء ایضا شئ لانه صرح بما یحتمل اللفظ فیصدق دیانة وقضاء (درر فی ایقاع الطلاق)

باب التعليق

زید عمروه خطاب ایدوب اکر فلان فعلی اشلرسم هرنه سویلرسك اویله اولسون دیدکدنصکره اول فعلی اشلیوب لکن زید وعمرو طلاقه متعلق سوز سویلمسه لر مجرد بویله دیوب اول فعلی اشلمکله زیدك زوجه سی بوش اولورمی * الجواب *اولماز
(الطلاق شرعا ازالة النکاح اونقصان حله بلفظ مخصوص (قهستانی فی کتاب الطلاق)
زید شرب خمر ایدرسم زوجه لرم هند وزینب یدی طلاق بوش اولسونلر دیدکدنصکره زید شرب خمر ایلسه مزبوره لر اوج طلاق بوش اولورلرمی *الجواب* اولورلر
(ولوقال لنسائه الاربع بینکن تطلیقة طلقت کل واحدة تطلیقة وکذا لوقال بینکن تطلیقتان اوقال ثلث اواربع الا ان ینوی قسمة کل واحدة بینهن فتطلق کل واحدة ثلاثا ولوقال بینکن خمس تطلیقات یقع کل واحدة طلاقان هکذا الی ثمان تطلیقات فان زاد طلقت کل واحدة ثلاثا (درر فی ایقاع الطلاق)
زید زوجه سی هنده اکر ساکن اولدیغم منزلك قپوسندن طشره اذنمسز چیقار ایسك بندن اوج طلاق بوش اول دیدکدنصکره زید هنده قز قرنداشی زینبك منزلنه کتمك ایچون اذن ویروب هند دخی چیقوب زینبك منزلنه واردقدنصکره ینه اول ساکن اولدقلری منزله کلوب بعده زیدك اذنسز قپوسندن طشره چیقوب تکرار زینبك منزلنه کتسه هند زیددن اوج طلاق بوش اولورمی *الجواب* اولور
(وفی روضة الزند وستی لوقال لها ان خرجت من الدار بغیر اذنی فانت طالق فاذن لها مرة فخرجت ثم خرجت مرة اخری بغیر اذنه حنث (خلاصه فی ١٠ من الایمان)
(سئل فی زید وقع التشاجر بینه وبین شریکه عمرو فحلف بالطلاق قائلا لعمرو ان کلمتك مادمت فی داخل قسطنطینیه فامرأتی طالق ثلثا ثم خرج منها وذهب الی اسکدار ثم عاد وکلمه هل تطلق امرأته ثلاثا ام لا افتونا مأجورین * الجواب * لاتطلق حیث انتهت الیمین بالخروج (ولوقال والله لا اکلمك مادمت ببغداد فخرج بنفسه لایبقی الیمین (قاضیخان فی الکلام والقراءة من الایمان)
زید منزله کیررسم زوجم هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره برقاچ کیمسه لر زیدی طوتوب مکرها منزلنه اللریله چکدرك ادخال ایلسه لر هند بوش اولورمی *الجواب* اولماز

بوصورتده زيد منزلدن چيقوب بعده اختياري ايله ينه دخول ايلسه هند شرط مزبوره بناء زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولور

(واذا احتمله انسان وادخله فيها فان كان الحالف لايقدر على الامتناع لايحنث فى قولهم وان كان يقدر ولم يمتنع وهو راض بقلبه اختلفوا فيه والصحيح انه لا يحنث روى ذلك عن ابى حنيفة رحمه الله (قاضيخان فى الدخول من الايمان)

زيد قزى هند ايله برمنزلده ساكن ايكن بومنزله جاريه كتوررسم زوجهم زينب بوش اولسون ديوب بعده هند زيدك اذنسز اول منزله جاريه كتوروب زيد واقف اولدقده جاريه يى اخراج ايلسه زيدك مرادى على الاطلاق كيم كتوررسه كتورسون منزلده امساك ايدرسم ديمك اولميوب بنفسه كندم كتوررسم ديمك اولمحق هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(تزوج امرأة فقال اكر ويرا بخانه آرم فهى طالق فحملها غيره الى بيته بغيرامره ان عنى حقيقة الحمل بنفسه لاتطلق وان عنى الامساك فى بيته فان خلا بها فى بيت ولم يخرجها تطلق (وكذا قال نجم الدين فى ١٧ من ايمان الخلاصة ومثله فى البزازية)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده عمروك منزله واررسك بوش اول بوش اول بوش اول ديسه هند اوزرينه حالا اوچ طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

زيد اناسى هنده زوجهم زينبى استمزسك اوچ طلاق بوش اولسون ديدكده هند زينبى استرم ديسه مجرد بويله ديمكله زينب زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(اصله ان الشرط متى كان سابقا والجزاء لاحقا فانه لايتعلق الجزاء بالشرط الا بالصاق حرف الفاء بالجزاء ثم المسائل على سبعة اوجه احدها لوقال لامرأته ان دخلت الدار فانت طالق يتعلق الجزاء بالدخول لانه بدأ بالشرط ويأتى بالجزاء و قدالصق به حرف الفاء فيتعلق بالشرط و الثانى لوقال ان دخلت الدار انت طالق طلقت للحال لانه لم يذكر حرف التعليق فى الجزاء وهو الفاء فيكون ارسالا

(محيط رضوى فيمايصلح التعليق ومالا ملخصا)

زيد اناسى هنده زوجهم زينب سكا يرامديسه باكه دخى يرامز اوچ طلاق بوش اولسون ديسه زينب زيددن منجزا اوچ طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده زيد زينبى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بربلده اهاليسندن زيد آخر دياره كيدر اولدقده زوجه سى هنده التى آى تمامنه دك كلمزسم غائب اولورسم بندن طلاق باين ايله بوش اول ديوب كتدكدنصكره درت آى مرورنده بلده سنه كلوركن حربى كفره زيدى اخذ وجبرا وقهرا دارحربه كوتوروب اسير ايتمكريله زيد كلميوب التى آى مرور ايلسه هند زيددن طلاق باين ايله بوش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند التى آى مرورندنصكره فوت اولوب بعده برقاچ آى مرورنده زيد

برتقريله خلاص اولوب كاسه هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(لوحلف وقال ان لم اخرج من هذا المنزل اليوم فامرأته كذا فقيد ومنع من الخروج حيث لاتطلق امرأته وكذلك لوقال لامرأته وهى فى منزل والدها ان لم تحضرى الليلة منزلى فانت طالق فمنعها الوالد عن الحضور فانها تطلق هو المختار للفتوى وان كان فيه اختلاف المشايخ رحمهم الله تعالى والفرق فى قوله ان لايسكن هذه الدار شرط الحنث هو السكنى وانما يكون السكنى فعله اذا كان باختياره امافى قوله ان لم اخرج من هذا المنزل وفى قوله لامرأته ان لم تحضرى الليلة منزلى شرط الحنث عدم الفعل والعدم يتحقق بدون الاختيار (محيط برهانى فى الثانى عشر من الايمان وكذا فى الرضوى وولوالجية فى هذا الباب) ان كان شرط الحنث عدميا وعجز عن مباشرته فالمختار الحنث وان كان وجوديا وعجز فالمختار عدم الحنث (شرح منظومة ابن وهبان لابن شحنه فى الايمان)
شرط اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالبسندن زيد قاينى عمروه منزلمه كيررسك شرط اولسون ديدكدنصكره عمرو زيدك منزلنه كيرسه زيدك عورتى بوش اولورمى * الجواب * اولور
بوصورتده شرط اولسون ديمكده طلاقه نيت لازممىدر * الجواب * دكلدر
(جعل امرها بيدها فقالت طلاق افكندم تطلق نوى اولا وكذا لوقال امر افكندم تطلق نوى اولا لان هذا اللفظ معين للطلاق عرفا يقال زن فلان امر افكندم يفهم فيمابينهم طلقت نفسها اقول على هذا لوقال رجل من اهل بلاد الروم كما اولسون اوكماى شرعى اولسون ان فعل كذا ينبغى ان يصح اليمين على الطلاق لانه متعارف بينهم فيه (فصولين فى ٢٣)
زيد بربلده ده نائب اولان عمروه اكرسندن ديوانده شكايت وخصومت ايدرسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد بكره وار عمرودن ديوانده شكايت وخصومت ايله ديو امر ايدوب بكردخى ديوانده عمرودن شكايت وخصومت ايلسه مجرد امر ايتمكله زيدك زوجه سى هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
وحنث بفعله فقط اى دون فعل وكيله فى حلف البيع والشراء والاجارة والصلح عن مال والخصومة (درر فى القول من الايمان)
زيد عمروه فلان زمانه دك سوزمى سويليوب وفلان فعلى ايشلرسك عورتك اوج طلاق بوش اولسونمى ديبوب عمرو دخى اولسون ديدكدنصكره عمرو اول زمان مرور ايتمدين اول سوزى سويليوب لكن اول فعلى اشلماسه مجرد بويله ديمكله عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(وان علق الطلاق بفعلين يقع عند آخرهما (محيط رضوى فى الطلاق وكذا فى القهستانى فى الايمان)
زيد زوجه سى هنده ساكه بوآيده يوز اون پاره هبه ايتمزسم بندن اوج طلاق بوش اول

زيد كدنصكره زيد هنده اول آيده يوز اون پاره هبه ايدوب لكن هند قبول ايتميوب اول آى
مرور ايلسه مجرد هند قبول ايتمامكله هند زيد دن اوج طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوحلف ان يهب عبده لفلان فوهبه ولم يقبل فقد برئ فى يمينه خلافا لزفر رحمه الله
تعالى فانه يعتبر بالبيع لانه تمليك مثله ولنا انه عقد تبرع فيتم بالتبرع ولهذا يقال وهب
ولم يقبل لان المقصود اظهار السماحة وذلك يتم به واما البيع فمعاوضة فاقتضى الفعل
من الجانبين (هدايه فى مسائل متفرقة من الايمان)
زيد زوجه سى هنده اكرسكا فاحشه وروسى وكارخانه جى ديرسم بندن بوش اول ديدكدنصكره
زيد هنده فاحشه ديوب لكن روسبى وكارخانه جى ديميوب شرط مذكوردن برينى
دخى نيت ايتمش اولماسه مجرد فاحشه ديمكله هند زيد دن بوش
اولورمى * الجواب * اولماز
(قال لامرأته طالق ان كلمت فلانا او اكلت كذا او شربت كذا او اخر الطلاق فقال
ان كلمت فلانا و اكلت كذا و شربت كذا فامرأته طالق فهما سواء مالم يجتمع الشروط
لم يقع الا ان ينوى شيئا وان قال انت طالق ان كلمت فلانا او ان اكلت اوان شربت فاى
شئ وجد من هذه الاشياء يقع ثم لايقع لوجود الاخر وان اخر الطلاق واعاد كلمة الشرط
مالم يجتمع لايقع فوقع التفاوت بين تقديم الشرط اذا اعاد كلمة الشرط وفى مالم يعد لاتفاوت
(منية المفتى فى مسائل اليمين على امرين)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقنى طلب ايتدكده عمرو زيده مبلغ مزبورى ساكه
ويررسم زوجه م هند بوش اولسون ديوب بعده بكره اولقدر اقچه ويروب دين مزبورى
ايچون زيده ويرسه عمروك زوجه سى بوش اولورمى * الجواب * اولور
(حلف لايدفع الى فلان ماله فامر غيره فضمنه ونقده بضمانه فهو حانث وكذلك لواحاله
عليه فاعطاه ولوكانت الحوالة والكفالة بغير امره لم يحنث بادائه
(بحر رائق فى قوله ومايحنث بهما النكاح والطلاق)
ايكى عورتى اولان زيد فلان فعلى ايشلرسم عورتم بوش اولسون ديوب بعده اول فعلى
اشليوب لكن برينى تعيين ايتمش اولماسه ايكيسى دخى بوش اولورمى * الجواب * اولماز
برى بوش اولوب زيده تعيين ايتدير يلور
(اذا قال لامرأته طالق وله اكثر من واحدة اجاب شيخ الاسلام الاوزجندى رحمه الله
تعالى لايقع الا على واحدة واليه البيان (بزازيه فى الثانى من الطلاق (ل)
برقاچ كسنه لر برمقدار لحم طبخ ايتدردوب اكل مراد ايتدكلرنده ايچلرندن زيد هركيم
بو لحمدن اكل ايدرسه عورتى اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول لحمدن
اكل ايلسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور
(جماعة كانوا يتحدثون فى مجلس فقال رجل منهم من تكلم بعد هذا فامرأته طالق
ثم تكلم الحالف طلقت امرأته لان كلمة من للتعميم والحالف لم يخرج نفسه عن اليمين فيحنث

كما لو قال ان دخل لهذه الدار احد فامرأته طالق ثم دخل الحالف لان احدا نكرة والحالف لم يصر معرفة فبقى داخلا فيها بخلاف ما لو قال ان دخل دارى احد فامرأتى طالق فدخل الحالف لم يحنث لانه صار معرفة باضافة الدار الى نفسه فلا يدخل تحت النكرة

(قاضيخان فى الكلام من الايمان)

زيد زوجه سى هنده اكرشو يورغانى بندن اذنسز اليكه الورسك بندن باين طلاق بوش اول ديدكدنصكره هند زيدك اذنسز اول يورغانى النه السه هند زيد دن باين طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هنداول يورغانى زيدك اذنسز النه الوب زيد دن مبانه اولدقدنصكره اوج آى زيد ايله برمنزلده اولوب لكن زيد هندى وطئ ايتميوب هندك عدتى منقضيه اولدقدن صكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه هند زيد دن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد فلان فعلى ايشلرسم زوجهم هند حره اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى بر يا ايكى طلاقله تطليق ايدوب اول ايشى اشلمدين هندى ينه تزوج ايتدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه هند زيد دن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(واما مادونها فلا يبطل التعليق لان الجزاء باق لبقاء محله فلوطلقها ثنتين ثم عادت اليه بعد زوج آخر وقد كان علق الثلث ثم وجد المعلق طلقت ثلثا اتفاقا

(منح الغفار فى التعليق ومثله فى البزازية والدرر)

زيد زوجه سى هنده آخر زوجهم زينبى عن قريب تطليق ايتمزسم زينب اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره برسنه مرورنده زيد زينبى تطليق ايتماسه زينب زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(حلف لا يكلمه قريبا فهو على اقل من شهر لانه ادنى القريب لانه فى حكم العاجل والعاجل قريب (محيط رضوى فى الحلف على الكلام) فالقريب والسريع على اقل من شهر والبعيد على اكثر من شهر (وجيز سرخسى فى الحلف)

طلاق اوزرمه اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالسندن زيدى عمرو ضرب ايتمك استدكده زيد بن كنديمى ساكه ضرب ايتدرمم ضرب ايتدررسم طلاق اوزرمه اولسون ديدكدنصكره زيد عمروى قولا نهى ايدوب لكن فعلا منعه قادر ايكن منع ايتمامكله عمرو زيدى ضرب ايلسه زيدك زوجه سى هند زيد دن بوش اولورمى * الجواب * اولور

(حلف لا يدع فلانا يدخل الدار فهى على النهى ان لم يملك منعه والا فعلى النهى والمنع جميعا

(منية المفتى فى مسائل اليمين)

شرط اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالسندن زيد زوجه مدخول بهاسى هندك قرنداشى عمرو ايچون فلان دكانك تمسكنى استرم و يرمزسه

هندی عمروه کوسترم شرط اولسون شرط اولسون شرط اولسون دیدکدنصکره زید عمرو دن اول دکانك تمسکنی استیوب عمرو دخی ویرمیوب بعده زید هندی عدتی ایچنده عمروه کوسترسه هندزیدن قاج طلاق بوش اولور * الجواب * اوچ

(ولوقال ان کلمت فلانا فانت طالق طالق طالق فان کان دخل بها تعلقت الاولی بالکلام ووقعت الثانیة والثالثة فی الحال وان کان لم یدخل بها تعلقت الاولی بالکلام ویقع الثانیة فی الحال والثالثة لغو (مبسوط سرخسی فی الطلاق ومثله فی البزازیه)

بوصورتده وجه محرر اوزره شرطك وقوعندنصکره عمرودکانك تمسکنی زیده ویروب زید مجرد تمسکنی ویرمکله طلاق واقع اولماز دیو هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولور می * الجواب * اولماز

زید زوجه‌سی هندك منزلنده هند ایله معا ساکن ایکن هندی آخر منزله کوتورمك مراد ایدوب هند امتناع ایتدکده زید هنده مادامکه سن آخر منزله کتمیوب کندی منزلکده ساکن اولورکن بن منزلکه کلورسم بندن بوش اول دیدکدنصکره هند منزلندن چیقوب زید ایله آخر منزلده برمدت ساکن اولدقدنصکره هند کندی منزلنه کلوب بعده زید دخی هندك منزلنه کلسه هند زیددن شرط مزبوره بناء بوش اولور می * الجواب * اولور

(واذا قال والله لا اکلم فلانا مادام علیه هذا الثوب اوما کان علیه اومازال علیه فنزعه ثم لبسه وکلمه لایحنث ولو قال لا اکلمه وعلیه هذا الثوب فنزعه ثم لبسه وکلمه حنث (هندیه فی ٦ من الایمان)

زید داینی عمروه ساکه اولان شوقدر راجد دینمی یکرمی کونه دك اداء ایتمزسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره یکرمی کون مرور ایتمدین دین مزبوری زیدك قرنداشی زیدك امریله عمروه ادا ایلسه زیدك زوجه سی هند شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولور می * الجواب * اولماز

(حلف لیعطین فلانا حقه فامرغیره بالاداء اواحاله فقبض بری‌ء ولوکان بغیرامره حنث (بحر رائق فی الیمین)

هند زوجی زیده سن آخر زوجه‌ك زینب ایله جماعی چوق ایدرسك دیدکده زید زینبك جماعی لذیذدر اکر زینبك جماعی سنك جماعکدن لذیذ دکل ایسه سن بندن بوش اول دیسه حکم شرعی نه در * الجواب * معلوم ومقدور اولان اموردن اولمامغله طلاق واقع اولماز

(سکران قال لامرأته ان لم یکن فلان اوسع دبرا منك فانت طالق قال ابو بکر الاسکاف رحمه الله هذا شیء غیر معلوم ولامقدور فلایحنث (قاضیخان فی التعلیق)

زید زوجه‌سی هنده ساکن اولدیغی منزلدن اذنمسز طشره چیقارسك بندن اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره زید هنده هرنقدر منزل مزبوردن چیقارسك اذن ویردم دیوب بعده هند اول منزلدن تکرار زیددن اذن المادن برقاج کون طشره چیقسه هند

زيد دن بوش اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل حلف على امرأته ان لايخرج الا باذنه فخاف ان يخرج بغير اذنه فيقول اذنت لك بكل خروج فاذا خرجت لايحنث (ولوالجيه فى كتاب الحيل)

زيد فلان فعلى اشلرسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره اول فعلى اشلمدين زيد هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده هند ذات حيض اولمغله ايكى دفعه حيض كونلرنده قان كوروب اوچنجى دفعه حيض كونلرنده بولانق صو ياخود طپراق رنكى صو كوروب قان كورمسه اول صو قان حكمنده اولوب هندك عدتى منقضيه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده وجه محرر اوزره هندك عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء هنداوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره اول فعلى ينه اشليجك شرط مزبوره بناء هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب* اولماز

(قوله و ما سوى البياض الخالص حيض اعلم ان الوان الدماء ستة السواد و الحمرة والصفرة والكدرة والخضرة والترابية وهى التى على لون التراب نوع من الكدرة قال يمنع صلوة وصوما فنقول الحيض يتعلق به احكام احدها يمنع صحة الطهارة والثانى يمنع وجوب الصلوة الى آخره الثامن عشر تبلغ به الصبية التاسع عشر يتعلق به انقضاء العدة (بحر رائق فى الحيض ملخصا) والكدرة اى ماهو كالماء المكدرة وهو حيض مطلقا عندهما وكذا عند ابى يوسف ان تأخرت عن الحيض (قهستانى فى الحيض)

زيد زوجه سى ام كلثومه اكر سنى تطليق ايدرسم آخر زوجه م رابعه اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد ام كلثوم ايله مفارقت مراد ايلسه رابعه بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر *الجواب* زيد بر رضيعه يى تزوج ايدوب ام كلثومك قز قرنداشنه ياخود ام كلثومك اناسنه رضيعه يى ارضاع كركدر

رجل حلف بايمان مغلظة ان لاتطلق امرأته ثم اراد الخلاص منها فالحيلة المشروعة ان تتزوج امرأة رضيعة ويأمر اخت امرأته او امها ان يرضعها فتبين منه المرأتان جميعا ولايحنث لان فى الوجه الاول تصير جامعا بين الخالة و بنت الاخت وفى الوجه الثانى تصير جامعا بين الاختين (واقعات حساميه فى الطلاق بعلامة النون)

* نوع آخر *

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم هر حلال بكا حرام اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايدوب بعده اول فعلى اشلسه هند زيد دن بوش اولورمى *الجواب* اولماز

(قوله كل حل على حرام فهو على الطعام والشراب والفتوى على انه تبين امرأته بلانية وان حلف على هذا على امر فى المستقبل فان لم تكن له امرأة وقت اليمين ثم تزوج امرأة ثم باشر الشرط اختلفوا فيه قال الفقيه ابو جعفر رحمه الله تعالى تبين المتزوجة و قال

وقال غيره لا تبين وبه اخذ الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى وعليه الفتوى (بحر رائق فى الايمان ملخصا) ولو قال حلال الله على حرام وله اربع نسوة طلقن وان لم يكن له امرأة ثم تزوجها يلزمه الكفارة (وجيز سرخسى فيما يقع به الطلاق وكذا فى البحر)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه تزوج ايدرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج مراد ايلسه هند وزينب بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح اولنوب زيد فعليله قبول ايتمك كركدر

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج مراد ايلسه هند بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح اولنوب زيد فعليله قبول ايتمك كركدر

بوصورتده نكاح فضولى يه محتاج اولديغنى نوجهله بيان ايتمك كرك * الجواب * برعالمه واروب وجه مذكور اوزره يمين ايتديكنى بيان ونكاح فضولى يه محتاجم ديوب نكاحه امر ايتمامك كركدر

(والتزوج فعلا اولى من فسخ اليمين فى زماننا وينبغى ان يجئ الى عالم ويقول له ما حلف واحتياجه الى نكاح فضولى فيزوجه العالم امرأة ويجيز بالفعل فلا يحنث (بزازيه قبيل الثامن من الطلاق ومثله فى الفصولين)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بردفعه دخى آخر فعل ايچون اول فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بردفعه دخى آخر فعل ايچون اول فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بووجهله اوچ فعله بشقه بشقه تعليق ايتدكدنصكره زيد ذكر اولنان فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايلسه هند قاچ طلاق بوش اولور * الجواب * اوچ

(اذا قال ان تزوجت فلانة فهى طالق ثم قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق ثم تزوج فلانة طلقت طلقتين بحكم اليمين فلانة وامرأة وكذلك لو قال لامرأته ان كلمت فلانا فانت طالق وان كلمت انسانا فانت طالق فكلمت فلانا تطلق طلقتين بحكم اليمين (ذخيرة البرهانيه فى دخول شخص تحت يمينين وكذا فى البحر)

(زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده اوزريكه هر كيمى تزوج ايدرسم اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى برطلاق باين ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتى ايچنده زينبى تزوج ايلسه زينب شرط مزبوره بناء زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

لابان نكحتها عليك فهى طالق فنكح عليها فى عدة البائن اى لا تطلق امرأته الجديدة (درر)

﴿نوع اخر﴾

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشليوب بعده هندى زيده فضولى نكاح اولنوب زيد فعلى ايله قبول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده رضاسيله هندى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء

هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(قال کل امرأة اتزوجها فکذا فزوجه فضولی واجازه فعلا ثم ابانها فتزوجها بنفسه قیل تطلق وقیل لا اذالیمین ینحل بنکاح الفضولی لانه صار به متزوجا فی الحکم
(فصولین ٢٤)
الوب الاجغم بوش اولسون دیمك کل امرأة اتزوجها فهی طالق معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن اولوب مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده هندی تزوج ایتمکله هند بوش اولدقدنصکره زید زینبی تزوج ایلسه زینب دخی شرط مزبوره بناء زیددن بوش
اولورمی * الجواب * اولور
(ولوقال کل امرأة اتزوجها فهی طالق فکل امرأة تزوجها تطلق واحدة فان تزوجها ثانیا لاتطلق لاقتضائها عموم الاسماء لاعموم الافعال (بحر رائق فی باب التعلیق)
الوب الاجغم بوش اولسون دیمك کل امرأة اتزوجها فهی طالق معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن اولوب مجرد اولان زید برفعلی اشلیوب بعده اکر بن اول فعلی اشلدم ایسه الوب الاجغم بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج ایتمکله هند شرط مزبوره بناء زیددن بوش اولسه زید هندی ینه تزوج ایدیجك هند شرط مزبوره بناء تکرار بوش اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه تمامی)
زید خمردن سکران ایکن زوجه سی هنده برآیه دك منزلمه ات کتوررایسم بندن بوش اول دیوب بعده بر آی مرور ایتمدین زید منزلنه ات کتورمکله شرط مزبوره بناء هند بوش اولدقدنصکره بعد انقضاء العده زید هنده بندن اوچ طلاق بوش دیسه زید هندی بلاحله تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(واما شرط وقوعه فشیئان احدهما قیام العقد فی المرأة نکاحا اوعدة لانه موضوع لازالة القید (محیط رضوی فی اول الطلاق)
زید زوجهٔ مدخول بها سی هنده اکر سنك اوغلك عمروه سویلرسم الوب الاجغم بوش اولسون دیوب بعده زید عمروه سویلمکله هند زیددن طلاق رجعی ایله بوش اولدقدنصکره زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایلسه شرط مزبوره بناء هند زیددن تکرار بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو قال ان فعلت کذا فامرأته طالق ولیست له امرأة وقت الحلف فتزوج ثم فعل لم تطلق (من ایمان الخلاصة قبیل الرابع وکذا فی ایمان البزازیه)
شرط اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید توتون ایچرسم شرط اولسون دیدکدنصکره زیدك زوجه سی هند فوت اولوب بعده زینبی تزوج ایتدکدنصکره توتون ایچسه شرط مزبوره بناء زینب بوش اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه تمامی)
زید مطلقه سی هند ایچون اکر هندی تزوج ایدرسم یاخود برکسنه هندی باکه تزویج

ایدرسه بندن اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج مراد ایلسه طریق شرعی ندر * الجواب * برآخر کسنه هندی فضولا زید ایچون تزوج ایدر هند درعقب طلاق ثلثه ایله شرط مذکوره بناء بوش اولور لکن هند زیدك ملکنه داخله اولمامغله زیده حرام اولماز بعده هند زیده تکرار فضولا تزوج اولنور عقد ثانی یی زید فعلیله قبول ایدیجك نکاح صحیحا منعقد اولور

(سئل نجم الدین رحمه الله عمن قال کل امرأة اتزوجها او یزوجها غیری لاجلی فهی طالق ثلاثا فالوجه قال ان یتزوج الفضولی لاجله فیقع الطلقات الثلث لکن لاتحرم علیه لانها تطلق قبل دخولها فی ملك الزوج فلاتحرم علیه الاتری ان بعد عقد الفضولی لوطلقها الزوج ثلاثا لاتحرم علیه لان الطلاق انمایقع قبل دخولها فی ملك الزوج فکذا ههنا الاانه لایقبل الاجازة لانه صار مردودا فیقعد الفضولی ثانیا لاجله فیجیز هو بالفعل علی ماذکرنا هکذا حکی عن نجم الدین رحمه الله وعندی ان فی الکرة الثانیة لاحاجة الی عقد الفضولی بل اذاتزوج بنفسه لاتطلق لان الیمین فی حق هذه انحلت بتزوج الفضولی له الاتری ان من قال ان تزوجت فلانة اوامرت انسانا ان یتزوجها منی فهی طالق فامر انسانا لیتزوجها منه فزوجها لم تطلق لان الیمین انحلت بالامر لا الجزاء وکذلك اذاقال ان خطبت فلانة اواتزوجها فهی طالق فخطبها ثم تزوجها لم تطلق لان الیمین انحلت بالخطبة لا الجزاء وسئل هو ایضا عمن قال کل امرأة اتزوجها اوتزوجها غیری لاجلی واجیزه فهی طالق ثلاثا قال لاوجه بجوازه لانه شدد علی نفسه (محیط برهانی من النکاح ومثله فی جواهر الفتاوی)

﴿ نوع آخر ﴾

زید زوجه سی هنده مادامکه تحت نکاحده سن اوزریکه تزوج یاخود تسری ایدرسم بندن بوش اول دیدکدنصکره زید هندك اوزرینه تزوج یاخود تسری ایدوب هند بوش اولدقدنصکره زید هندی ینه تزوج ایدوب اوزرینه تکرار تزوج یاخود تسری ایلسه هند تکرار بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(فان علق الطلاق بشیئین یقع ان وجد الثانی فی الملك (قهستانی فی التعلیق)

زید زوجه سی هنده اوزریکه زینبی تزوج ایدوب بعده سنی تطلیق ایدرسم زینب اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید زینبی تزوج ایدوب لکن هندی تطلیق ایتماسه شرط مزبوره بناء زینب زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وان علق الطلاق بفعلین یقع عند آخرها (محیط رضوی فی الطلاق وکذا فی القهستانی)

بوصورتده زید هندی تطلیق ایتمدین زینبی برطلاق ایله تطلیق ایدوب زینبك عدتی منقضیه اولدقدنصکره هندی تطلیق ایدوب بعده زینبی تزوج ایلسه شرط مزبوره بناء زینب زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذا لوقال ان فعلت کذا فامرأته طالق ثم طلق امرأته بائنا ثم فعل ذلك الفعل وهی فی العدة تطلق من غیرنیة لان الیمین تناولها فلا تخرج عنها بخلاف ما لوقال امرأتی

طالق وله معتدة من طلاق بائن حيث لاتطلق بدون النية وان انقضت عدتها ثم وجد الشرط انحلت اليمين لا الجزاء حتى لوتزوجها ثم وجد الشرط ثانيا لاتطلق
(خلاصه قبيل فى ٤ من الايمان)

زيد زوجه‌سى هنده اكر شو منزله كيررسك بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره هند اول منزله كيرمدين زيد هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولوب بعده زيد هندى بلاشهود تزوج ايتدكدنصكره هند منزل مزبوره كيرسه شرط مزبوره بناء هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(وشرط لصحة النكاح سماع كل منهما من المتعاقدين لفظ الاخر وشرط ايضا حضور شاهدين حرين الخ (قهستانى فى اول النكاح)

بوصورتده زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(والطلاق فى النكاح الفاسد متاركة لاطلاق (جامع الفصولين)

زيد اكر زنا ايدرسم زوجه‌م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد زينبى متعه ايله الوب وطئ ايلسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور
(فقوله تعالى والذين هم لفروجهم حافظون الا على ازواجهم او ماملكت ايمانهم حرم الجماع الا باحد الشيئين ملك النكاح او ملك اليمين والمتعة ليست بنكاح ولاملك يمين فيبقى التحريم والدليل على انها ليست بنكاح انها يرتفع بانقضاء المدة المعينة عند القائلين بها من غير طلاق ولافرقة ولايجرى التوارث بينهما ولايثبت النسب فلوكانت المتعة نكاحا لثبت احكامه فيها عند القائلين بها فحيث لم يثبت احكام النكاح فيها دل على انها ليست بنكاح فليست هى بزوجة لقوله تعالى فى آخر الآية فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون سمى مبتغى ماوراء ذلك عاديا (وعن عمر رضى الله تعالى عنه متعتان كانتا على عهد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وانا انهى عنهما واعاقب عليهما ولوتقدمت عليهما لرجمت متعة النساء وقال ابن الزبير المتعة الزنا الصريح ولا احد يعمل بها الارجمته
(منبع شرح الجمع فى المحرمات)

زيد هرنه زمان شرب خمر ايدرسم زوجه‌م هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد شرب خمر ايدوب زوجه‌سى هند بوش اولدقدنصكره زيد هنده تجديد نكاح ايدوب بعده ينه شرب خمر ايلسه هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولور

زيد زوجه‌سى هنده عمروك منزلنه واررسك بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره هند بن عمروك منزلنه واردم شرط واقع اولوب سندن اوچ طلاق بوش اولدم ديو زيددن دعوى وزيد انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيد شرط مزبورك عدم وقوعنه يمينى ايله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
(قوله وان اختلفا فى وجود الشرط فالقول له اى للزوج لانه منكر وقوع الطلاق وهى تدعيه (بحر رائق فى التعليق)

زيد اگر شرب خمر ايدرسم زوجه‌م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره هند

زيد دن سن بعد التعليق شرب خمر ايدوب بن سندن اوچ طلاق بوش اولدم ديو دعوى و زيد انكار ايتدكده هندك مدعاسنه شهادت ايدن كمسنه لر زيدك شرب خمر ايتديكنى كورمدك لكن زيدى سرخوش كوردك ديسه لر بو وجهله هندك مدعاسى ثابت اولوب هند زيددن تفريق اولنورمى *الجواب* اولنماز

(سئل ابو القاسم رحمه الله عن رجل قال لامرأته ان شربت شيئا من المسكر الى سنة فانت طالق فرأه الناس سكرانا خارج مجلس الشراب وجحد ان يكون شرب فشهدوا عند الحاكم قال ينبغى للحاكم ان يحتاط لنفسه ولا تقبل شهادة من لا يعاين الشرب و ينبغى للمرأة ان تحتاط لنفسها فى مفارقته بالفداء (محيط برهانى فى المتفرقات)

زيد فلان وقتده منزلدن چيقمازسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديو عدم سكنى مراد ايتمش اولسه زيدك عورتى بوش اولمامغه زيد اول وقتده اهل وعيال ومتاعى ايله منزلندن بوردن چيقوب آخر منزلده ساكن اولمق لازم اولورمى *الجواب* اولور

(لابد من نقل جميع الاهل والمتاع وهو فى الاهل بالاجماع واما فى الامتعة ففيه اختلاف فقال الامام رحمه الله المتاع كالاهل وقال ابو يوسف رحمه الله يعتبر نقل الاكثر وقال محمد رحمه الله يعتبر نقل ما تقوم به السكنى فالفقيه ابو الليث رحمه الله فى شرح الجامع الصغير رجح قول الامام واخذ به كما فى غاية البيان ورجح فى الهداية قول محمد بانه احسن وارفق بالناس ومنهم من صرح بان الفتوى عليه كما فى فتح القدير و صرح كثير بان الفتوى على قول ابى يوسف فقد اختلف الترجيح كما ترى والافتاء بمذهب الامام اولى لانه احوط وان كان غيره ارفق (بحر رائق فى اليمين فى الدخول والخروج) ثم لابد من نقله الى منزل آخر حتى لا يبر بنقله الى السكة او المسجد (ملتقى فى اليمين فى الدخول والخروج)

زيد بر منزلده ساكن ايكن اكر شو منزلك قپوسندن چيقارسم زوجه م هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول منزلك قپوسندن چيقميوب آخر موضعدن طشره چيقسه هند زيددن بوش اولورمى *الجواب* اولور

(ان خرجت من هذه الدار فانت كذا فخرجت من غير الباب حنث وقيل لا يحنث والاول اصح لان المراد خروجها من الدار لا من الباب (حاوى الزاهدى فى اليمين يحمل على معناها ومثله فى الذخيرة)

زيد قولم دلاورى آزاد ايدرسم زوجه م هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد دلاورى شوقدر اقچه كتابته كسوب قبض ايلسه هند زيددن بوش اولورمى *الجواب* اولور

(وذكر فى طلاق النوازل لو حلف لا يعتق عبده فكاتب او اشترى قريبا حنث (جواهر الفتاوى فى العتاق)

زيد شريكى عمرودن شوقدر اقچه طلب ايدوب بينلرنده نزاع واقع اولدقده بكر زيده اكر بن سنى يارين عمرو ايله صلح ايتمزسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره بكر يارينه توقف ايتميوب يمين ايتديكى كون زيدى عمرو ايله صلح ايلسه مجرد مقدم صلح ايتمكله هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى *الجواب* اولماز

(حلف ليقضين حقه رأس الشهر فله الليلة الاولى منه ويومها وان قضاه قبل رأس الشهر اومات الطالب اوالمطلوب قبل رأس الشهر لم يحنث (منية المفتى فى مسائل اليمين على النكاح من الايمان)

زيد ايله زوجه‌سى هند بينلرنده مشاجره واقع اولوب هند زيده كلمات بشيعه واوضاع شنيعه ايتمكله زيده زياده غضب وكدر عارض اولوب اول حالده زيد هنده سنك واولادمك محبتلرى بندن زائل اولدى ديسه محبت امر باطندن اولمغله زيد بوقولنده تصديق اولنورمى *الجواب* اولنور

بوصورتده زيد هنده قول مذكوردن صكره سكا واولاده ومالكه محبتم وار ايسه بندن اوج طلاق بوش اول ديسه وجه محرز اوزره محبتى اولماديغنه يقينى اولمحق شرط مزبوره بناء هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

اذاقال لامرأته ان كنت تحبين ان يعذبك الله تعالى اوماشبه ذلك فقالت انا احب العذاب وقع الطلاق عليها وهذا لان المحبة امر باطن لايوقف عليها ولها سبب ظاهر يدل عليها وهو الاخبار فيسقط اعتبار حقيقة المحبة و يتعلق الحكم بالسبب الظاهر وهو الاخبار (محيط برهانى من الايمان ملخصا) الاصل فى المحبة القلب واللسان خلف عنه وعدم امكان الوقوف على مافى قلبها اوجب النقل الى الخلف مطلقا والقلب منقلب لايثبت على شئ فالوقوف على حقيقة المحبة متعذر والاحكام انما تناط بالامور الظاهرة لا الخفية كالرخصة فى السفر والحدث بالنوم والجنابة بالتقاء الختانين (فتح القدير فى الايمان من الطلاق ملخصا)

﴿باب طلاق المريض﴾

زيد مرض موتنده زوجه مدخول بهاسى هندى رضاسنسز اوج طلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى *الجواب* اولور

(الاصل فيه ان من ابان امرأته فى مرض موته بغير رضاها وهى ممن ترثه ثم مات عنها وهى فى العدة ورثه وان مات بعد انقضاء عدتها فلاميراث لها خلافا للشافعى رحمه الله (عنايه فى اول طلاق المريض) اطلق البائن فشمل الواحدة والثلث (بحر رائق فى طلاق المريض)

زيد مرض موتنده زوجه سى هندى طلبيله اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدن صكره هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى *الجواب* اولماز (يستنبط جوابه مما مر آنفا)

﴿باب الرجعة﴾

زيد هندى تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدن صكره زيد هنده دخول ايتمدين بوش اول ديسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعته قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(حتى لوطلقها بعد الخلوة لايملك مراجعتها فى العدة (قاعديه فى كتاب النكاح)

زيد زوجه‌سى هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايتدكدن صكره قبل مضى المدة زيد هندك غيابنده هنده مراجعت ايتدم ديوب اشهاد واعلام ايلسه زيد هنده شرعا

مراجعت ایتمش اولورمی *الجواب* اولور
(بنحو راجعتك فی الحضرة وراجعت امرأتی فی الحضرة او الغیبة بشرط الاعلام
(قهستانی فی الرجعة)

زید آخر دیاره کتدکدنصکره زوجهٔ مدخول بهاسی هنده معنون ومرسوم مکتوب یازوب مکتوبده بوش اول دیو تحریر ومکتوبی هنده ارسال ایلسه واقع اولان طلاق رجعیدر *الجواب* رجعیدر

بوصورتده زید عدتی ایچنده هنده مراجعت ایتدم دیو قولیله مراجعت ایدوب بعد انقضاء العده اول دیاره واروب مراجعتنی هنده اعلام ایتدکده هند دخی زیدی تصدیق ایلسه تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(ادعاها بعد العدة فیها فصدقته صحت والالا (تنویر فی الرجعة)

شرط اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید انام هندك منزلنه کیررسم شرط اولسون دیدکدنصکره هندك منزلنه کیرمکله زوجهٔ مدخول بهاسی زینب زیددن بوش اولسه زید زینبه عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین زینب ایله ازواج معامله سنه قادراولورمی *الجواب* اولور

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هند حاملی رجعیا بوشایوب بعده زید هنده مراجعت ایتدم دیدکده هند متصلا عدتم منقضیه اولدی دیوب لکن وقت طلاقدن مضی عدت ممکن اولور وقت کچمش اولماسه هند قولی ایله تصدیق اولنورمی *الجواب* اولنماز
(وصدقت الزوجة فی مضی عدتها ای فی ادعائها عند انشائها الرجعة فلو قال راجعتك فقالت قد مضت عدتی لم تصح الرجعة علی الصحیح وقالا انها تصح فلو سکتت ساعة ثم اجابت فقد صحت بالاجماع ان امکن تصدیقها بان کان بین الحیض الاول والاخبار ما یحتمل مضی العدة من المدة (قهستانی فی الرجعة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند عدتی ایچنده زیدی شهوتله مس یاخود تقبیل ایتمسی رجعت اولورمی *الجواب* اولور
(مس المرأة زوجها بشهوة منه کسه فی حق الرجعة کما فی حرمة المصاهرة (مختارات النوازل فی صریح الطلاق وکنایته) قال نصیر ابن یحیی رحمهما الله فی رجل نظر الی فرج امرأته بشهوة وهو فی الصلوة وقد طلقها فانها تصیر مراجعة وتفسد صلوته وقال محمد بن سلمه لو مسها فسدت صلوته (من نوازل ابی اللیث رحمه الله فی باب الصلوة)

﴿ فصل فی البینونة المغلظة والتحلیل ﴾

زید مسلم زوجه سی هند نصرانیه یی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایدوب بعده عدتی منقضیه اولدقدنصکره نفسنی عمرو نصرانی یه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایلسه تحلیلی شرعا حاصل اولمش اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده عمرو فوت اولسه زید هندی رضاسیله تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ولوكانت النصرانية تحت مسلم طلقها ثلاثا فتزوجت بنصرانى ودخل بها حلت للمسلم الذى طلقها ثلاثا لانه دخول فى نكاح صحيح (محيط برهانى فى نكاح المحلل)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايدوب بعده عمرو زيده هندى قاج طلاق ايله بوشادك ديو سؤال ايتدكده زيد اوج طلاق ايله بوشادم ديو اقرار ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

خالعها ثم قيل له زن راچند طلاق دادى قال صد هزار طلاق يتم الثلث (قنيه فى الاقرار بالطلاق)

بوصورتده زيد بن هندى برطلاق ايله بوشادم اوج طلاق ايله بوشامدم ديو اقرارم كاذب ايدى ديوب هندى بلاحله تزوج ايتسه حاكم الشرع هندى زيددن تفريق ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولاتحل الحرة بعد الثلث ولا الامة بعد الثنتين الابعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح (ملتقى الابحر فى الرجعة)

زيد زوجه سى هندى اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العدة نفسنى شهود محضرلرنده تحليل ايچون عمروه تزويج وخلوة صحيحه بولنوب لكن عمرو هندى وطئ ايتماسه مجرد خلوتله تحليل شرعى حاصل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة وثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (هدايه فيما تحل به المطلقة)

زيد زوجه سى هندى اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمرو صغيره وليسى اذنيله تزويج ايدوب بعده زيددن اولان سوديله عمروى مدت رضاعده ارضاع ايدوب بعده هند نفسنى بكره دخى تزويج ايدوب بكر هندى وطئ ايتدكدنصكره هندى تطليق ايلسه زيده تحليل شرعى حاصل اولدى ديو هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولماز

(اشتمل البيت على مسئلتين هما فى كل الكتب الاولى ان المرأة بمجرد عقد الرجل عليها قبل الدخول يحرم على اولاده وان سلفوا ويدخل فيه الولد نسبا ورضاعا الثانية عكس هذه وهما بمجرد العقد يحرم على ابائه وان علوا وهما مذكورتان فى الكافى والنهاية وغيرهما ويدخل هنا فرع لطيف وتقع مغلطة صورته طلق زوجته طلقتين وبهامنه لبن فاعتدت ثم تزوجت بصغير فارضعته فحرمت عليه ثم تزوج بزوج آخر ودخل بها ثم طلقها فهل تعود الى الاول بواحدة ام بثلاث فيما اذا اجاب من ذلك اخطأ والصواب انها لاتعود اليه لانها صارت حليلة ابنه من الرضاع (شرح منظومة الوهبانيه فى النكاح)

زيد زوجه سى هند حاملى اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايدوب بعده نفاس ايامنده برقاچ كون مرورنده هند نفسنى تحليل ايچون شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايلسه عمرو دخى دخول ووطئ ايلسه تحليل شرعى بولنمش

اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده داخل نفاسده عمرو هندی تطلیق ایدوب القاء جنین وقتندن قرق کون بعضا دم و بعضا طهرايله مرور ایتدکدنصکره هند ذات حیض اولمغله التمش کون تمامنده زید هندی تزوج مراد ایتدکده اوج حیض کوروب عدتم منقضیه اولدی دیسه زید هنده اینانیجق هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل بوطئ الزوج فی الحیض والنفاس والاحرام وان کان حراما

(فتح القدیر فیماتحل به المطلقة)

زید زوجه سی هند حامل اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند وضع حمل ایتمدین نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایدوب بعده هند عمردن تفریق اولنسه تحلیل شرعی حاصل اولوب زید هندی تزوج ایتمك جائز

اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

﴿نوع آخر﴾

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العده نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العده نفسنی زیده تزویج ایلسه حالا هند عمرو باکه دخول ایتمدی دیسه تصدیق اولنورمی

* الجواب * شرائط تحلیلی عالمه ایسه تصدیق اولنماز جاهله ایسه تصدیق اولنور

(لوتزوج بمطلقة ثلاثا بعد ماطلقها الزوج الثانی و اعتدت منه ثم ادعت ان الزوج الثانی لم یدخل بها فان کانت المرأة عالمة بشرائط التحلیل لاتصدق لان اقدامها علی النکاح اقرار منها بشرائط الحل فاذا ادعت ماینعدم به الصحة صارت مناقضة فلاتقبل قولها کما اذا ادعت انها کانت مجوسیة اومرتدة اوکان النکاح بغیر شهود ان کانت جاهلة صدقت لان اقدامها علی النکاح لایکون اقرارا بهذه الشرائط

(محیط رضوی فیمایحل المطلقة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده هند عمرو باکه واصل اولدی دیو اقرار وزید دخی تصدیق ایدوب نفسنی زیده تزویج ایتدکدنصکره هند عمرو باکه واصل اولمادی دیسه تصدیق

اولنورمی * الجواب * اولنماز

(قالت للاول تزوجت بآخر وانقضت عدتی فتزوجنی فتزوجها ثم بعد زمان قالت کذبت ولم اکن تزوجت فان لم تکن اقرت بدخول الثانی تصدق و بطل النکاح و ان اقرت لا

(منیة المفتی فی مسائل الزوج الثانی من النکاح)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده هند نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره برمدت مرورنده زید هندی تزوج مراد ایتدکده هند عمرو بکا واصل اولمادی دیوب عمرو دخی داخل

اولدم دیسه هند زیده حلال اولورمی * الجواب * اولماز
(اخبرت ان الثانی جامعها وانکر الثانی الجماع حلت للاول وعلی القلب لا
(بزازیه فی التاسع من الطلاق وکذا فی الخلاصة)

زید زوجه سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره هند نفسنی وابسی عمروك اذنیله کفوی اولمیوب عمروك معلومی اولان بکره نکاح صحیح ایله تزویج بکردخی هندی وطئ ایدوب تحلیل شرعی بولندقدنصکره بکردخی هندی تطلیق ایدوب بعد انقضاء العدة بند نفسنی زیده تزویج ایلسه حالا بعض کمسنه لر بکر هندك کفوی اولمامغله تحلیل شرعی بولنمش اولماز دیوب زیدی هند ایله ازواج معامله سندن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قال صدر الاسلام لوزوجت المطلقة الثلاث نفسها من غیر کفو و دخل بها الزوج ثم طلقها لاتحل للزوج الاول علی ماهو المختار وفی الحقایق هذا ممایجب حفظه لکثرة وقوعه و فی فتح القدیر فان المحلل فی الغالب یکون غیرکفو و اما لو باشر الولی عقد المحلل فانها تحل للاول انتهی وسیأتی فی الکفاءة ان کثیرا من المشایخ رحمهم الله تعالی (افتوا بظاهر الروایة وهذا کله اذا کان لها ولیا واما اذا لم یکن لها ولی فهو صحیح مطلقا اتفاقا ولایخفی انه لم یشترط مباشرة الولی للعقد لان رضاه بالزوج کاف لکن لوقال الولی رضیت بتزوجها من غیرکفو ولم یعلم بالزوج عینا هل یکفی صارت حادثة للفتوی وینبغی ان لایکفی لان الرضاء بالمجهول لایصح کما ذکره قاضیخان وفی فتاواه فی مسئلة ما اذا استأذنها الولی ولم یسم الزوج فقال لان الرضاء بالمجهول لایتحقق ولم اره منقولا صریحا (بحر رائق فی الاولیاء)

زید زوجه سی هند حامله اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند مستبین الخلقه برجنین القاء ایدوب بعده یکرمی کون مرورنده مستبین الخلقه برجنین دخی القاء ایلسه هندك عدتی قنغی جنیندن منقضیه اولور * الجواب * جنین ثانیدن

بو صورتده جنین اولی القاء ایتدکدنصکره لاجل التحلیل نفسنی عمروه تزویج عمرو دخی هنده دخولدنصکره هندی تطلیق ایدوب بعده جنین اخری القاء ایتمش اولسه تحلیل شرعی اولمش اولورمی * الجواب * اولماز
(والنفاس من توأمین من الاول والعدة من الآخر وفاقا لان العدة متعلقة بوضع الحمل مضاف الیها فیتعلق بالجمیع (منح الغفار فی الحیض)

زیدك زوجهٔ مدخول بهاسی هند زیددن سن بنی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایلدك دیوب دعوی و زید انکار ایتمکله هندك مدعاسنه شهادته کلان عمرو زید هندی برطلاق ایله تطلیق ایلدی دیوب بشر دخی زید هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلدی دیوب بووجه اوزره من بورلر شهادت ایلسه لر هندك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولور
بو صورتده زید هندی بلا حله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی نوادر بن سماعه عن محمد رحمهما الله اذا شهد شاهد علی رجل انه طلق امرأته واحدة وشهد آخر انه طلقها ثلاثا وان لم یکن دخل بها فهی طالق ثنتین قال فی تعلیل وقوع

الثلث من قبل اى صاحب الثلث وصاحب الثنتين قداجمعا على الثنتين وصاحب الثلث مع صاحب الواحدة اجمعا على الواحدة فطلقت ثلثا (محيط برهانى فى ١٩ من الطلاق)

﴿ فصل فى وقوع الفرقة بارتداد احد الزوجين ﴾

(هندك زوجى زيددن ايكى دفعه كلمهٔ كفر صادر اولوب هردفعه ده تجديد نكاح ايدوب بعده هندى برطلاق باين ايله تطليق ايلسه حالا زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ويتوقف الفرقة بالاباء على القضاء ولايتوقف بالردة (زيلعى فى نكاح الكافر)

(زيد مسلم زوجهٔ مدخول بهاسى هند حرهٔ مسلمه يه بره دين وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايتدكدنصكره تجديد ايمان ايدوب هندى رضاسيله تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى ابتداايكى طلاق باين ايله تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيددن كلمهٔ كفر صادراولوب زوجه سى هند مبانه اولدقده قاضى يه مرافعه وتفريق ايله حكم لازميدر * الجواب * دكلدر (يفهم جوابه ممامر آنفا)

﴿ باب الخلع ﴾

هند زوجى زيده سنكله مهرم اوزرينه خلع اولدم ديوب لكن زيد قبول ايتميوب مجلسدن قالقوب كتدكدنصكره بعض احبابى زيده نيچون قبول ايتمدك ديو لوم ايتدكلرنده زيددخى قبول ايتدم ديسه بومرتبه ايله مبانه اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والخلع معاوضة فى حقها فيصح رجوعها قبل القبول بعدما اوجبت وشرط الخيار لها ويبطل بالقيام عن المجلس قبل قبوله (من خلع الملتقى)

برقاچ كسنه لر زيده زوجه لك هند ايله مهرى اوزرينه خلع اول ديدكلرنده زيد اصلا خلعى قبوله متعلق كلام سويليوب لكن باشى ايله اشارت ايلسه مجرد باشى ايله اشارت ايتمكله خلع اولمش اولوب هند زيد دن باين طلاق ايله بوش اولورمى * الجواب * اولماز

زيد زوجه سى هند ايله خلع اولور اولدقده زيدك هند دن اولوب ايكى ياشنده اولان اوغلى عمروى هندك يانده ترك ايتمك اوزره خلع اولوب عمرو زيدك يانده قالسه حالا هند عمروى زيد دن الوب بحق الحضانه امساك وتربيه يه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اختلعت من زوجها على ان يترك ولدها عندالزوج فالخلع جائز والشرط باطل (ذخيرة الفتاوى فى الخلع)

قبرس جزيره سنده اولان زيد استانبولده اولان زوجه م هند ايله ذمتده اولان شوقدر اقچه مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدم ديوب بووجه اوزره خلعى هنده اعلام وهند قبول ايتمدين زيد فوت اولسه زيدك قول مذكورى باطل اولورمى * الجواب * اولور

(الخلع عقد مفتقر الى الايجاب والقبول ليثبت الفرقة ويستحق عليها العوض (تاتارخانيه فى ١٦ من الطلاق)

بوصورتده هند زيدك تركه سندن مهرنى وماعدا دن حصه سنى المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

زيد شو قدر اشياسنى زوجه سى هنده ثمن معلوم بيع و تسليم ايدوب بعده قبض ثمن ايتمدين هند زيدايله مهرى اوزرينه خلع اولوب هربرى حقوق زوجيته متعلقه دعاويدن آخرك ذمتنى ابراء ايتدكدنصكره زيد ثمن مزبورى هند دن طلب ايتدكده هند مبارات مزبوره يه بناء ويرممكه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(و يسقط الخلع والمباراة كل حق لكل منهما على الآخر مما يتعلق بالنكاح كالمهر مقبوضا اوغيرمقبوض قبل الدخول بها او بعده واما نفقة العدة فلا يسقط الا بالذكر قيد بالنكاح لانه لا يسقط ما لا يتعلق به كالقرض وثمن ما اشترى ونحوها (من خلع الدرر ملخصا)

زيد قاضى يه واروب هندك آخر دياره اولان زوجى عمرو هند ايله مهرى اوزرينه خلعه بنى توكيل ايلدى ديوب خصم شرعى يوغيكن بكر و بشر توكيله شهادت ايتدكدنصكره زيد هند ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب بعده عمرو كلوب وكالتى انكار ايدوب وكالت ثابته اولمامغله عمرو خلعى مجيز اولميوب هنده ازواج معامله سنى ايتمك استدكده هند مجرد بكر و بشرك وجه محرراوزره شهادتلريله وكالت ثابته اولمش اولوردي يو عمروى منعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(قوم جاؤا الى رجل وزعموا ان امرأته وكلهم بالاختلاع مخالعا معهم على الفى درهم ثم انها انكرت التوكيل فان كان القوم ضمنوا المال للزوج يقع الطلاق ويلزم البدل لانها لما انكرت التوكيل بقى هذا خلع الفضولى و الفضولى اذا خاطب الزوج فى الخلع و ضمن البدل يكون اصيلا فيتم الخلع بقبوله وان كان القوم لم يضمنوا بدل الخلع كان الخلع موقوفا على اجازة المرأة وقبولها و لم يوجد فان كان الزوج ادعى انها وكلتهم كان الطلاق واقعا باقراره ولا يجب المال (قاضيخان فى الخلع)

هند زوجى زيد ايله مهرى وزيددن اولان صغيره قزى زينبى بش سنه تمامنه دك وصغير اوغلى عمروى ايكى سنه تمامنه دك انفاق ايتمك اوزره خلع اولدقدنصكره اوج آى مرورنده هند نفسنى صغيرلره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرلرك نسواندن حاضنهٔ آخرلرى اولمامغله زيد صغيرلرى هند دن السه زيد زينبك درت سنه طقوزآيلق وعمروك برسنه طقوزآيلق نفقه لرينى دخى هنددن الوب صغيرلرى انفاقه قادراولورمى *الجواب* اولور

(وفى القنية لواختلعت نفسها بالمهر ونفقة ولده سنة ثم مات الولد بعد خمسة ايام يرجع ببقية نفقة ولده سنة انتهى واذا تزوجت فللزوج ان يأخذ الولد ولا يتركه عندها و ان اتفقا على ذلك لان هذا حق الولد وينظر الى مثل امساك الولد فى تلك المدة فيرجع به عليها كما فى فتح القدير (بحر رائق فى الخلع)

زيد عمروه ديار آخرده اولان زوجه لك هندك ذمتنده اولان شو قدر اقجه مهرى اوزرينه سنكله خلعه بنى توكيل ايتدى ديوب عمرو دخى زيدى تصديق ايتمكله زيد عمرو ايله

وكالة هندك مهری اوزرینه عمرو ایله خلع اولوب لكن زید بدل خلعی ضامن اولمیوب بعده هند بن زیدی خلعه توكیل ایتمامشیدم دیوب عمرو توكیل ایتمامشیدك دیو دعوی ایدوب خلعه وكالت ثابته اولماسه هند زیددن خلعمز بوره بناء باین طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده هند مهرمز بوری عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

هند زوجی زید ایله مهری اوزرینه خلع اولور اولدقده زید برمعین كوركنی هنده ویرمك شرطیله خلع اولوب بعده زید اول كوركی هنده ویرمیوب استهلاك ایتدكدنصكره فوت اولسه هند اول كوركك قیمتنی زیدك تركه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(هلك بدله فی یدها یعنی خالعت مع زوجها علی مال فقبل ان یدفعه الیه هلك المال اواستحق فعلیها قیمته ان كان قیمیا اومثله ان كان مثلیا ولا تبطل الخلع لانه لایقبل الفسخ بل یجب الضمان علیها تحقیقا للمعاوضة (درر فی الخلع)

﴿ نوع فی خلع الفضولی ﴾

زید قزی هند كبیره نك زوجی عمرو ایله هندك اذنسز هندك مهری اوزرینه خلع اولوب لكن مهره ضامن اولماسه هند واقفه اولدقده خلعمز بوری مجیزه اولمایجق هنده طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

(الفضولی اذا لم یضمن ولم یضف الی ماله لایجوز الخلع ولا یقع الطلاق الا ان ترضی اذا بلغها الخبر فان اجازت وقع الطلاق وبرئ الزوج من الصداق (عمادیه فی ٢٤ من صلح الفضولی)

هند صغیرۀ ممیزه نك اناسی زینب هندك زوجی زید ایله بعد الدخول هندك اذنسز مهر مسماسی اوزرینه خلع اولدقده مهره ضامنه اولمیوب بعده هند واقفه اولدقده قبول ایتدكدنصكره هند بالغه اولمدین فوت اولسه ورثه سی هندك مهرینی تماما زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اما الكبیرة اذا خلعها ابوها او الاجنبی بمثلها جاز والمال علیها وان تجز یرجع بالصداق علی الزوج والزوج علی الاب ان ضمن الاب وان لم یضمن فالخلع یقف علی قبولها ان قبلت یتم الخلع فی حق المال هذا یشیر علی ان الطلاق واقع قال صاحب المحیط وقد كتب فی شرح الحیل ان الطلاق فی هذه الصورة لایقع الا باجازتها (خلاصه فی كتاب الطلاق) ولو اختلعت الصغیرة التی تعقل وتعبر عن زوجها علی صداقها یقع الطلاق باینا ولایسقط الصداق (قاضیخان فی الخلع)

﴿ باب الایلاء ﴾

زید زوجه سی هنده من بعد سنك دوشككه كیروب سكا جماع ایدرسم بندن اوچ طلاق بوش اول دیدكدنصكره زید هندی درت آی مرور ایتمدین وطئ ایلسه زید هندی بلا حله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الايلاء هو اليمين على ترك وطئ المنكوحة اربعة اشهر فصاعدا وانه على نوعين احدهما ان يكون باسم الله وصورة الايلاء باسم من اسماء الله تعالى ان يقول لامرأته والله لااقربك اربعة اشهر و الثانى ان يكون بطلاق و ماشبهه و صورة الايلاء بطلاق او عتاق ان يقول لامرأته ان قربتك فامرأتى فلانة طالق وحكم الايلاء شيئان احدهما يتعلق بالحنث ان قربها فى مدة الايلاء والثانى بالبرهان لم يقربها حتى مضت مدة الايلاء وهو وقوع تطليقة بائنة (محيط برهانى فى ٢٤ من الطلاق)

بوصورتده زيد هندى درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن مبانه اولدقدن صكره زيد تجديد نكاح ايدوب ينه درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن مبانه اولوب بعده ينه تجديد نكاح ايدوب ينه درت آى مرور ايدوب وطئ ايتماسه هند زيددن تكرار مبانه اولسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد هند وزينبى تزوج ايتدكدنصكره خديجه يى دخى تزوج ايدوب بعده زيد خديجه يه اكر هند وزينبى وطئ ايدرسم بندن اوج طلاق بوش اول ديوب بعده زيد هند وزينبى وطئ ايتميوب درت آى مرور ايلسه ايلاء واقع اولوب هند وزينب مبانه اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده حلف مزبوره بناء خديجه زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

الايلاء على ثلثة اوجه احدها مؤبد والثانى مجهول و الثالث موقت اما المؤبد فهو ان يقول الرجل لامرأته والله لااقربك ابدا اونحوه واما المجهول فهو ان يقول الرجل والله لااقربك ولم يقيده بالابد فحكمه حكم الابد (تتف فى الايلاء ملخصا)

زيد زوجه سى هنده بعد اليوم ساكا جماع ايدرسم انام ايله زنا ايتمش اولايم ديدكدنصكره درت آى مرور ايتمدين زيد هنده جماع ايلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا قال ان فعلت كذا فهو زان لايكون يمينا لانه ليس بمتعارف (فتح القدير فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده بردخى سنى مس ايتميه يم ملائكه لر ويركوك شاهد اولسون اكر سنى مس ايدرسم انام ايله زنا ايتمش اولايم ديسه ايلاء منعقد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد هندى مس ايلسه زيده كفارة يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى البدايع وجوامع الفقه والله لايمس جلدى جلدك لايكون موليا لانه يمكنه ان يلف ذكره بحريرة ويجامع بغير مماسة الفرج (منبع شرح مجمع فى الايلاء)

﴿ باب الظهار ﴾

زيد زوجه سى هنده سنك الك انام زينبك الينه بكزر ديسه مجرد بويله ديمكله هند زيده

حرام اولوب زيده كفارت ظهار لازمه اولورمى * الجواب * اولماز
(وكذلك لوشبه عضوا من امرأته يعبربه عن جميع البدن او جزء شايع كقوله فرجك اوظهرك كفرج امى اوكظهر امى وان ذكر جزء لايعبربه عن جميع البدن كاليد والرجل لم يثبت الظهار خلافا للشافعى رحمه الله تعالى (محيط رضوى فى الظهار)
زيد زوجه سى هنده سن بنم اوزريمه انامك ظهرى كبى سن ديدكدنصكره قبل التكفير هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب بعد انقضاء العده هند نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بعدانقضاء العده زيد هندى تزوج ايلسه قبل التكفير زيد هندى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
و لهذا جازت الكفارة بعد ما ابانها او بعد ما انفسخ العقد بالارتداد او غيره لان هذه الحرمة لاتزول بغير التكفير من اسباب الحل كملك اليمين واصابة الزوج الثانى (در رغرر فى الظهار)
زيد صغيره قزى هندك فرجنى كوردكده زوجه سى زينبه قزيمك فرجى سنك فرجنه بكزر ديسه مجرد بو يله ديمكله زيده كفارت ظهار لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(اذا قال انت على كبطن امى او كفخذ ها او كفرجها فهو مظاهر لان الظهار ليس الا تشبيه المحللة بالمحرمة (هدايه فى الظهار)

﴿ باب اللعان ﴾

زيد زوجه سى هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره ايكى آى مرورنده هند زيددن بر ولد طوغردقده زيد بو ولد بندن دكلدر ديو نفى نسب ايلسه لعان اولنورمى * الجواب * اولنماز
(شرطه اى اللعان قيام الزوجية فلالعان بقذف المبانة (منح فى اللعان)
زيد زوجه سى هند عفيفه يه بره زانيه ديو قذف ايتمكله هند زيدى موجبيله مطالبه ايدوب شرايط لعان موجود اولمغله لعان تكليف اولندقده زيد نفسنى تكذيب ايتميوب لعاندن ابا ايتمامكله وجه شرعى اوزره تلاعن ايتدكلرنده قاضى هندى زيددن تفريق ايلسه هند زيددن مبانه اولورمى * الجواب * اولور
(وحكمه حرمة الوطئ والاستمتاع بعد التلاعن ولوقبل التفريق بينهما صرح به المحقق فى فتح القدير حيث قال وطئها حرام بعده قبل التفريق وان كان النكاح قائما لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم المتلاعنان لايجتمعان ابدا (منح الغفار فى اللعان)
بوصورتده هندك عدتى منقضيه اولنجه نفقه سى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور
(وفى التاتارخانية ولها النفقة والسكنى مادامت فى العدة من المحل المذكور

﴿ باب العنين ﴾

هند زيدك مقطوع الخصيتين اولديغنى بلدين نفسنى زيده تزويج ايدوب بعده مقطوع الخصيتين اولديغى ظاهر اولمغله هند زيدى حاكمه برسنه تأجيل ايتدردكدنصكره

برسنه مرور ایدوب زید هنده واصل اولماسه هند کند وبی حاکمه تفریق ایتدرمکه قادره اولورمی *الجواب* اولور
(ولو وجده عنینا اوخصیا اجل سنة قمریة (تنویر فی العنین) والخصی یؤجل کالعنین (هدایه فی العنین) فان وصل العنین اوالخصی الی زوجته بقی نکاحه والافرق بینهما بطلبها (ابن ملك فی العنین)
هند نفسنی زیده تزویج ایدوب زید دخی وطئ ایتدکدنصکره زیده عنت حادث اولمغله زید وطئدن عاجز اولسه هند کند وبی حاکمه تفریق ایتدرمکه قادره اولورمی *الجواب* اولماز
(وفی الخانیة لووصل الیها ثم صار مجبوبا اوعنینا لاخیارلها (ابن ملك فی العنین) فلوجب الزوج بعد وصوله الیها مرة اوصار عنینا بعده ای بعد الوصول الیها لایفرق بینهما لحصول حقها بالوطئ مرة (منح الغفار فی العنین)

﴿باب العدة﴾

هند صغیرهنك زوجی زید فوت اولسه هنده زیددن عدت لازمه اولورمی *الجواب* اولور
(عدة المتوفی عنها زوجها اربعة اشهر وعشرا مدخولة اولا صغیرة اوکبیرة مسلمة اوکتابیة (بزازیه فی العدة)
زیدسن ایاسه داخله اولوب حیضدن کسیلان زوجه مدخول بهاسی هندی تطلیق ایلسه هندك زمان عدتی نه مقداردر *الجواب* اوج آیدر
(وفیمن لم تحض لصغراوکبر او بلغت سن ایاس لم تحض ثلثة اشهر (غرر فی العدة)
زید ام ولدی هندی اعتاق ایدوب هند دخی نفسنی عمروه تزویج مراد ایلسه هنده عدت لازمه اولورمی *الجواب* اولور
(وهی ای العدة فی حرة تحیض بطلاق اوفسخ ثلث حیض کوامل وکذا امة مات مولاها واعتقها فان عدتها ایضا اذا کانت ممن تحیض ثلث حیض کوامل (منح فی العدة)
بو صورتده هند حائل وذات حیض اولیحق عدتی نه ایله منقضیه اولور *الجواب* اوج حیض ایله
زید متوفانك ام ولدی اولوب ذات حیضدن اولان هند زیدك فوتندن التمش کون تمامنده نفسنی عمروه تزویج مراد ایتدکده اوج حیض کوروب عدتم منقضیه اولدی دیسه عمرو هنده اینانیحق هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور
حامل اولمیان هند نصرانیهنك زوجی زید ذمی فوت اولدقدنصکره اعتقادلرنده عدت اولمامغله برقاج کون مرورنده هند نفسنی لدی الشهود عمرو مسلمه تزویج ایلسه محله سی امامی بکر قبل تمام عدة اره واردی دیو هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(واذاطلق الذمی ذمیة اومات عنها فلاعدة علیها فلوتزوجها مسلم اوذمی فی فورطلاقها جاز وهذا اذاکان لاتجب فی معتقدهم بخلاف مااذاطلقها مسلم اومات عنهافان علیها

العدة بالاتفاق لانها حقه ومعتقده (ابن همام فی العدة)
زید صحتنده ذات حیض اولوب حامل اولمیان زوجه سی هند حره یی طلاق ثلثا یله تطلیق ایدوب بعده اوچ کون مرورنده زید فوت اولسه هندك عدتی عدت وفاته منقلب اولورمی * الجواب * اولماز
(الحرة المطلقة اذا مات عنها زوجها فی العدة ان کان الطلاق رجعیا ینقلب عدتها عدة الوفاة وان کانت مبتوتة فان کانت لا ترث عن زوجها لاینقلب عدتها عدة الوفاة (خانیه فی فصل انتقال العدة)
بوصورتده هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله
زید جاریهٔ موطوئه سی هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله هند آزاد اولسه هنده زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا مات مولاها عنها وقد کان وطئها فلا عدة علیها واحکام المدبرة فی النکاح والعدة احکام الامة (احکام الصغار للناطقی فی احکام المدبرین)
ذات حیض اولان هند مسلمه نك زوجی زید مسلم العیاذ بالله تعالی مرتد اولدقدنصکره برقاچ کون مرورنده بعد الاستمهال مرتدا قتل اولنسه هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ حیض ایله
(امرأة المرتد تحیض بثلث حیض سواء قتل بعد الردة اولم یقتل الاعلی قول سعید بن المسیب رحمه الله فانه یقول اذا قتل فعلیها ان تعتد اربعة اشهر وعشرة ایام وهذا لیس بقوی لان الفرقة وقعت بالردة ثم لایتغیر حکم تلك الفرقة بالقتل بعد الردة فلا یتغیر العدة ایضا بمنزلة ما لو ابان امرأته فی صحته ثم مات اوقتل (شرح سیر الکبیر فی المرتد)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هند حره یی طلاق رجعی ایله تطلیق ایتدکدنصکره زید هندك عدتی ایچنده فوت اولسه هند حامل اولمایجق هندك عدتی عدت وفاته منقلبه اولورمی * الجواب * اولور
(الحرة المطلقة اذا مات عنها زوجها فی العدة ان کان الطلاق رجعیا ینقلب عدتها عدة الوفاة (خانیه)
زید عمروك تحت نکاحنده اولان هندی نفسنی عمروه تزویجدن مقدم بالکه شهود محضرلرنده تزویج ایتمشیدك دیو عمروك حضورنده دعوی وهند انکار ایتمکله زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
بوصورتده عمرو هندك زوجی اولدیغنی بلمدین هندی تزوج ووطئ ایتمش اولمغله هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(رجل تزوج بمنکوحة الغیر ودخل فان کان لایعلم انها منکوحة الغیر کانت علیها العدة ولا نفقة لها (خانیه فی العدة)
زید ذات حیض اولان ام ولدی هندی منزلندن اخراج وآخر محلده برمدت اسکان ایدوب اول مدتده هندی وطئ ایتمیوب هند اوچ حیض کوروب بعده زید هندی اعتاق ایلسه

هند وقت اعتده نصكره اوج حيض كورمدكجه عدتى منقضيه
اولورمى * الجواب * اولماز
زيد متوفاك ام ولدى هند زيدك فوتندنصكره مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلدم ديسه
هند قوليله تصديق اولنوب نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(قالت المعتدة اسقطت سقطا استبان خلقه اوبعض خلقه تصدق وتنقضى به العدة وان
اخبرت بعد الطلاق بساعة اويوم (قع بق) اذا قالت انقضت عدتى فى يوم او اقل تصدق
ايضا وان لم تقل بسقط لاحتماله (بو) خلافه (قنيه فى آخر العدة)
زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هند شابه يى اوچ طلاق ايله تطليق ايلسه
هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * اوچ حيض ايله
بو صورتده زيد هندى تطليق ايتدكدنصكره هندك طهرى ممتد اولوب حيض كورماسه
هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * ياشى اللى بش سنه يه وارنجه دم
كورمزسه اوچ آى مروريله
(التى حاضت ثم امتد طهرها لاتعتد لاستبراء الرحم بثلاثة اشهر للعدة ولوقضى به القاضى
نفذ قال الزاهدى وقد كان بعض اصحابنا رحمه الله يفتون به للضرورة (بحر رائق)
زيد سكز ياشنده اولان زوجه سى هند صغيره ايله زفاف واقع اولوب لكن هند مهزوله
اولوب جماعه مطيقه اولمامغله وطئ بولنمدين زيد هندى تطليق ايلسه هنده عدت لازمه
اولورمى * الجواب * اولماز
(العدة لحرة تحيض للطلاق بعد الدخول اوالخلوة الصحيحة فانه لوطلقها قبل الدخول او بعد
الخلوة الفاسدة والفساد لعجزه عن الوطئ حقيقة لم تجب العدة (قهستانى فى العدة)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى برطلاق باين ايله تطليق ايتدكدنصكره عمرو هندك
عدتى منقضيه اولماديغنى بيلوركن هندى عدتى ايچنده تزوج ووطئ ايدوب بعده فساد
نكاحه بناء حاكم هندى عمرودن تفريق ايلسه حالا زيد هندى تزوج مراد ايتدكده
عمرودن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز
(كل نكاح اختلف العلماء رحمهم الله فى جوازه كالنكاح بلاشهود فالدخول فيه موجب للعدة
امانكاح منكوحة الغير ومعتدته فالدخول فيه لايوجب العدة ان علم انها للغير لانه لم يقل بجوازه
احد فلم ينعقد اصلا فعلى هذا يفرق بين فاسده و باطله (بحر رائق فى العدة)
زيد ذمى هند مسلمه يى تزوج ودخول ايتدكدنصكره هند زيددن تفريق اولنسه هنده
عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل ظهير الدين التمرتاشى رحمه الله ببخارا عن نكاح المسلمة بكافر فولدت منه قال
لايثبت النسب منه لان هذا نكاح باطل ولهذا لايجب العدة (مجمع الفتاوى فى العدة)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد فوت اولوب زوجه سى هند زيدك فوتندن درت آى اون كون مرورنده هند نفسنى
شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايدوب زيدك فوتندن التى آى مرور ايتدكدنصكره عمرو

دخول مراد ایتدكده هند بن زیددن حامل اولوب دخی وضع حمل ایتمامكله سكانكامم
عدت ایچنده اولمغله صحیح اولماز دیو عمرویی منع ایلسه هندك قولنه اعتبار
اولنورمی * الجواب * اولنماز
(قالت فی عدة الوفات لست بحامل ثم قالت فی العدة انا حامل كان القول قولها وان قالت
بعد اربعة اشهر وعشرة ایام لست بحامل ثم قالت انا حامل لایقبل قولها الا ان یأتی بولد
لاقل من ستة اشهر من موت زوجها فیقبل قولها و یبطل اقرارها بانقضاء العدة
(فی ۲۹ من طلاق التاتارخانیه)
زید زوجهٔ مطلقه سی هند زیدك یوم تطلیقندن التمش كون مرورنده نصكره عمروه
شهود محضرلرنده نفسنی بعد التزویج عمرو هنده دخول مراد ایتدكده هند نفسنی عمروه
تزویج ایتدیكمده هنوز اشبو حاضر بالمجلس اولان زیددن عدتم ایچنده ایدم بیتمزده اولان
عقد فاسددر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(وانقضاؤها لاینحصر فی اخبارها بل یكون به و بالفعل بان تزوجت بزوج آخر بعد مامضت
مدة تنقضی فی مثلها العدة حتی لوقالت بعده لم تنقض لم تصدق لافی حق الزوج الاول ولا
الثانی لان الاقدام علیه دلیل الاقرار كذا فی البدایع (بحر رائق فی العدة)
زید زوجه سی هندی عقیب ولادنده تطلیق ایلسه سكسان بش كوندن اقلده عدتم
منقضیه اولدی دیسه تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز
(وفی السراجیة المطلقة عقیب الولادة اذا قالت انقضت عدتی لم تصدق فی اقل من
خمسة وثمانین یوما (تاتارخانیه فی الثانی والعشرین من الطلاق)

﴿باب الاحداد﴾

زید متوفانك زوجه سی هند حین وفاتنده ساكن اولدیغی زیدك منزلنده عدتی منقضیه
اولنجه بحق الشرع ساكنه اولمق مراد ایدوب لكن هند مال ونفسی اوزرینه خوف ایلسه
هند قبل انقضاء العدة اول منزلدن چیقوب اناسی زینبك منزلنده سكنا یه مساغ
شرعی وارمیدر * الجواب * واردر
بوصورتده زیدك باباسی عمرو هندی زینبك منزلنه كیدوب سكنادن منعه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اذا خافت علی نفسها ومتاعها من اللصوص فلها التحول للضرورة (بحر فی الاحداد)
وتعتد ان فی بیته وجبت فیه الا ان تخرج او تنهدم وتخاف تلف مالها اولاتجد كراء
البیت ولابد من سترة بینهما فی البائن وان ضاق المنزل علیهما اوكان فاسقا فخروجها اولی
(تنویر الابصار فی الاحداد)
زید زوجه سی هند ایله برمنزلده ساكنلر ایكن زید هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه
منزل مذكور واسع وزید صلحادن اولوب بینلرنده سترده دخی وار ایكن هند عدتی منقضیه
اولمدین منزل مزبوردن بغیر وجه شرعی چیقمغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید وزوجه‌سی هند زیدڭ منزلنده ساکنلر ایکن زید فوت اولسه هند عدتی منقضیه اولنجه منزل مزبورده یتوتت ایتمیوب بغیر وجه آخر منزلنه چیقوب یتوتته قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومعتدة موت تخرج فی الجدیدین وتبیت فی منزلها لان نفقتها علیها فتحتاج الی الخروج لتکتسب امر المعاش فیباح لها الخروج فیها غیر انها لایجوز لها ان یبیت فی غیر منزلها اللیل کله ولها ان تبیت اقل من نصف اللیل لان المبیت عبارة عن الکون فی مکان اکثر اللیل (منح الغفار فی باب الاحداد)

﴿ باب ثبوت النسب ﴾

اقل مدة حمل نه مقداردر * الجواب * التی آیدر (اقل مدة الحمل ستة اشهر واکثرها سنتان (ملتقی فی ثبوت النسب)

زید هندی تزوج ایتدکدن صکره یکرمی یدی کون مرورنده هنده دخول وطئ ایدوب وقت وطئدن بش آی اون کون مرورنده هند برولد طوغرسه اول ولدڭ نسبی زیددن ثابته اولورمی * الجواب * اولور

(قیام الفراش کاف ولایعتبر امکان الدخول لان النکاح قائم مقامه کما فی تزوج المشرقی بمغربیة وبینهما مسیرة سنة فجاءت بولد لستة اشهر من یوم تزوجها (بحر فی ثبوت النسب)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایلدکدن صکره هند انقضاء عدته اقرار ایتمدین عمرو هندی تزوج ووطئ ایتدکدن صکره هند عمروڭ وطئندن التی آیدن اقلده وزیدڭ تطلیقندن ایکی سنه‌دن اقلده برولد طوغرسه اول ولدڭ نسبی زید وعمرودن قنغیسندن ثابت اولور * الجواب * زیددن

(کما یثبت النسب فی مبتوتة جاءت به ای بالولد لاقل منهما ای السنتین بلادعوة لاحتمال کون الولد قائما وقت الطلاق فلایتیقن بزوال الفراش ویثبت النسب احتیاطا لم یقر بمضیها (منح فی احکام النسب)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدن صکره هند عدتی ایچنده نفسنی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره هندی تزوج ووطئ ایدوب هند بعده انقضاء عدته اقرار ایتمدین زیدڭ تطلیقندن ایکی سنه‌دن اقلده وعمروڭ تزوجندن التی آیدن اکثرده برولد طوغرسه هند نفسنی عمروه تزویج وقتنده زیدڭ تحت عدتنده اولدیغی معلوم اولیجق ولد مزبورڭ نسبی زید وعمرودن قنغیسندن ثابته اولور * الجواب * زیددن

(واذا تزوجت المعتدة بزوج آخر ثم جاءت بولد ان جاءت به لاقل من سنتین منذ طلقها الاول او مات ولاقل من ستة اشهر منذ تزوجها الثانی فالولد للاول وان جاءت به لاکثر من سنتین منذ طلقها الاول او مات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی فهو للثانی (هندیه فی ثبوت النسب)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدن صکره یوز کون مرورنده هند

حیض ایله عدتم منقضیه اولدی دیو اقرار ونفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده وقت اقراردن درت آی اون بش کون تمامنده هند بر ولد طوغرسه هندك انقضاء عدت ایله اقراری وعقد مزبور باطل اولورمی* الجواب* اولور

بو صورتده ولد مزبورك نسبی زید وعمرودن قنغیسندن ثابت اولور* الجواب* زیددن

(وان جائت به لاقل من سنتین منذ طلقها الاول اومات لستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی فهو للثانی والنکاح جائز لان اقدامها علی التزوج دلیل انقضاء عدتها من الاول اذ الظاهر من حال العاقلة المسلمة ان لا تتزوج وهی معتدة الغیر فصح نکاح الثانی فکانه مولود علی فراش صحیح فیثبت نسبه منه هذا اذا لم یعلم وقت التزوج انها تزوجت فی عدتها فان علم ذلك ووقع النکاح الثانی فاسدا فجائت بولد فان النسب یثبت من الاول ان امکن اثباته منه بان جائت لاقل من سنتین منذ طلقها الاول او مات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی لان النکاح الثانی فاسد ومهما امکن احالة النسب الی الفراش الصحیح کان اولی وان لم یمکن اثباته منه وامکن اثباته من الثانی فالنسب یثبت من الثانی بان جائت به لاکثر من سنتین منذ طلقها الاول اومات ولستة اشهر فصاعدا منذ تزوجها الثانی لان النکاح الثانی وان کان فاسدا لکن لما تعذر اثبات النسب من النکاح الصحیح فاثباته من النکاح الفاسد اولی من الحمل علی الزنا (بدایع فی العدة)

یدی یاشنده اولان زید صغیرك منکوحه سی هند بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل زوج ابنه وهو صغیر ولا یأتی من مثله وقاع ولا احبال فجائت بولد لا یلزم الولد (ظهیریه فی الطلاق) امرأة الصبی اذا جاءت بولد لا یثبت منه النسب لعدم الماء (شرح المنظومه)

هند حربیه یدنده اولان بر ولد صغیر ایله سبی ودار اسلامه اخراج اولندقدنصکره زید هند وصغیری ثمن معلومه بعد الاشترا والقبض هند دن سؤال ایتدکده هند صغیر مزبوری اوغلمدر دیوب زید هند ایله صغیری اعتاق ایتدکدنصکره هند فوت اولسه مجرد هند قبل العتق اوغلمدر دیمکله ولد مزبورك نسبی هنددن ثابت اولورمی* الجواب* اولماز

(اذا سبیت ومعها ولد ها تحمله وتدعیه ولا یعرف ذلك الا بدعواها فانه لا یثبت نسبه ولا یکون ولدها بدعواها (تتف فی واما العول من کتاب الفرائض)

مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم آلوب الاجنم اوچ طلاق ایله بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده هندی تزوج ووطئ ایدوب هند زیددن بر ولد کتورسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی* الجواب* اولور

(قال ان تزوجت امرأة فلانة فهی طالق ثلاثا فتزوجها طلقت ثلاثا فوطئها فجائت بولد یثبت النسب وهو منصوص عن اصحابنا رحمهم الله وان حرمت علیه ولم یبق بینهما نکاح ولاعدة ولکن لما کان فصلا مجتهدا فیه لم ینقطع النسب (مضمرات فی اوائل النکاح)

زید کمسنه نك تحت نکاح وعدتنده اولمیان هنده زنا ایدوب بعده هندی تزوج ایتدکدنصکره هند وقت تزوجدن التی آیدن اقلده بر ولد کتورسه زید ولد بندندر

دیوب هنده زنا ایتدیکن دیمجک ولدک نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولور
(رجل زنی بامرأة فحبلت منه فلما استبان حملها تزوجها الثانی ولم یطأها حتی ولدت قالوا ان لم تکن فی عدة الغیر جاز النکاح وعلیهما التوبة وقال الفقیه ابو اللیث رحمه الله ان جائت بولد لستة اشهر فصاعدا من وقت النکاح جاز النکاح ویثبت النسب وان جائت بولد لاقل من ستة اشهر من وقت النکاح لایثبت النسب ولایرث منه الا ان یقول الرجل هذا الولد منی ولایقول من الزنا (خانیه فی النسب)
زید هندی نکاح صحیح ایله تزوج ایتدکدنصکره هندک جاریه سی زینبی هندک اوزرینه تزوج ودخول ایدوب وقت دخولدن التی آی تمامنده زینب بر ولد طوغرسه اول ولدک نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولور
(اما حرمة نکاح الامة مع الحرة فانها علی ثلثة اوجه احدها ان یکون نکاح الامة قبل الحرة والثانی ان یکون مع الحرة والثالث ان یکون بعد الحرة فان کان نکاحها قبل الحرة صح نکاحها ونکاح الحرة علیها وان کان نکاحها مع الحرة او بعد نکاح الحرة صح نکاح الحرة وبطل نکاح الامة (نتف فی النکاح)
زید جاریه سی هندی وطئ ایتدکدنصکره هند درعقب زیدک فراشندن حاصله زوجه سی زینبدن متولده زوجی اولمیان بکر بالغه خدیجه ایله مساحقه ایدوب اول سببدن خدیجه حامل اولوب بر ولد طوغرسه ولد مزبورک نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
بوصورتده بعض کسنه لر هندک خدیجه ایله مساحقه سی زیدک هندی وطئ عقیبنده اولمغله زیدک منیسندن خدیجه حامل اولوب ولد اندن حاصل اولمشدر اویله اولیجق زینب زیده حرام اولوردیسه لر مزبورلرک قوللرینه اعتبار اولنوب زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز
زید زوجه مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره هند التمش کون مرورنده اوچ حیض ایله عدتم منقضیه اولدی بعده وقت اقراردن التی آیدن اکثرده بر ولد کتورسه ولد مزبورک نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(امرأة قالت فی عدة الوفاة لست بحامل ثم قالت من الغد انا حامل کان القول قولها وان قالت بعد اربعة اشهر وعشرة ایام لست بحامل ثم قالت انا حامل لاتقبل قولها الا ان تأتی بولد لاقل من ستة اشهر من موت زوجها فیقبل قولها ویبطل اقرارها بانقضاء العدة (قاضیخان فی النسب)
زید متوفانک زوجه سی هند زیدک فوتندنصکره زید دن حملم یوقدر حامل دکلم دیو اقرار ایدوب بعده زیدک فوتی وقتندن اون برآی مرورنده هند زید دن حملم واردر دیوب بر ولد طوغرسه هند تصدیق اولنوب ولدک نسبی زید دن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا اعترفت المعتدة بانقضاء عدتها ثم جائت بالولد لاقل من ستة اشهر یعنی من وقت الاقرار یثبت نسبه لانه ظهر کذبها بیقین فبطل اقرارها وان جائت به

لستة اشهر لم يثبت لانا لم نعلم بطلان الاقرار لاحتمال الحدوث بعده وهذا اللفظ باطلاقه يتناول كل معتدة (هدايه فى ثبوت النسب من الطلاق)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره هند وقت بيعدن بش آى تمامنده بر ولد طوغرسه زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه اول ولدك نسبى زيددن ثابت و بيع مذكور فسخ اولنوب هند زيدك ام ولدى اولورمى * الجواب * اولور
(باع امة فولدت لاقل من ستة اشهر منذ بيعت فادعاه ثبت نسبه فيفسخ البيع ويرد الثمن وان ادعاه المشترى قبله يثبت منه ولو معه اى مع البايع او بعده لايثبت نسب المشترى (درر غرر فى دعوى النسب ملخصا)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم عمرو دخى هندى وطئ واحبال ايدوب هند بر ولد طوغردقده عمرو ولد بندندر ديو دعوت ايتدكدنصكره هندك حرة الاصل ايدوكى ثابت اولسه اول ولدك نسبى عمرودن ثابت اولورمى * الجواب * اولور
(الملك الفاسد والملك بشبهة كالملك الصحيح فى وقوع حرمة المصاهرة وفى حق الفراش وفى اثبات نسب الولد منه بالدعوة (نتف فى النكاح)

زيد جاريه سى اولمق اوزره هندى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى هندى وطئ ايدوب بر ولد طوغردقده عمرو ولد بندندر ديدكدنصكره هند زيدك ام ولدى اولديغى ثابت اولسه اول ولدك نسبى عمرودن ثابت اولوب عمرو فوت اولدقده عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولور
(رجل باع ام ولد من رجل والمشترى لايعلم بذلك فاستولدها فجائت بولد فادعاه يثبت نسبه منه ويكون الولد حرا فانه فى معنى المغرور وولد المغرور حر (ولوالجيه فى ٦ من دعوى النسب)

زيدك جاريه سى هند بر ولد طوغردقدنصكره زيد اول جاريه يى ولديله عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده اول ولد بندندر ديو دعوت ايلسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور
(رجل باع ام ولده من رجل والمشترى يعلم بذلك فجائت بولد فادعاه المشترى لايثبت نسبه منه ويثبت من البايع لان بيع ام الولد باطل ولام الولد فراش فهذا ولد على فراشه فيكون ثابت النسب منه الا اذا نفاه المولى فحينئذ يثبت النسب من المشترى ويكون عند البايع بمنزلة امة لان ام الولد اذا جائت بولد يثبت النسب من غير دعوى لكن ينبغى بالنفى فاذا نفاه وهذا يدعى يثبت نسبه منه كيلا يبقى الولد بغير اب وكذا اذا لم يعلم المشترى ذلك فالجواب ما ذكرنا الا ان الولد ههنا حر اذا نفاه البايع وادعى المشترى فانه فى معنى المغرور (ولوالجية فى ٦ من دعوى النسب)

زيد جاريه سى هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكد نصكره هند حامل اولدقده زيد هندك حملى بندندر ديو دعوت ايدوب بعده زيد فوت اولوب وقت اقراردن اون بر

آی مرورنده هند بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(واذا استولد الرجل مدبرته صح الاستيلاد و بطل التدبير معنی قوله بطل التدبير لا يظهر حكم التدبير بعد ذلك (محيط برهانی فی ۱۰ من العتاق)

بو صورتده هند زیدك فوتندنصكره بن حیض كوردم وحیضدن پاك اولدم دیو نفسنی عمروه تزویج ایتمش اولسه هندك بو یله دیوب نفسنی عمروه تزویج ایتمكله اول ولدك نسبی زیددن منتفی اولورمی * الجواب * اولماز

زید هندی تزوج ووطئ ایدوب هند زیددن بر ولد اتی كتوردكدنصكره هند زیدك فراشندن حاصله متوفاة زوجه سی زینبدن متولده قزی اولدیغی ظاهر اولسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده زید فوت اولوب هندی واول ولدی ولابوین ارقرنداشی عمروی ترك ایلسه قسمت تركه نیجه در * الجواب * ثلثان هنده واول ولده باقی عمروه دكر

(ولو تزوج بها فولدت وهما يعلمان بفساد النكاح يثبت نسب الولد عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى وقالا لا يثبت تزوج بمحارمه يثبت النسب وان لم يعلما الفساد يثبت النسب اجماعا (جواهر الفتاوی فی الطلاق) المجوسی لا يرث بالانكحة الباطلة لبطلانها و يرث بالقرابة لثبوتها كما لو مات وترك امرأة وهی امه او اخته يرث بالامومة والاخوة دون الزوجية (خزانة المفتين فی الفرائض)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدكده هندك حملی ظاهر اولمیوب بعده اون بر آی مرورنده بر ولد ذكر طوغرسه ولد زیددندر دیوب سائر ورثه اول ولدك زیددن اولدیغنی انكار ایلسه لر ولدك نسبی ثبوتی خصوصنده حین ولادتده قابله اولان زینبك ولادته شهادتی كفایت ایدرمی یوخسه ایكی رجل یاخود بر رجل ایكی عورت ولادته شهادت ایتمك لازممیدر * الجواب * لازمدر

بو صورتده ایكی رجل یاخود بر رجل ایكی عورت ولد مزبوری هند طوغردی دیو حاكم حضورنده شهادت ایلسه لر شهادتلری مقبوله اولوب اول ولدك هنددن ولادتنه وزیددن ثبوت نسبنه حكم اولنورمی * الجواب * اولنور

(وان كانت معتدة من طلاق باين اومن وفاة فجاءت بولد الى سنتين فانكر الزوج الولادة او الورثة بعد موته وادعت هی فان لم يكن الزوج اقر بالحبل وما كان الحبل ظاهرا لا يثبت النسب الا بشهادة رجلين اورجل وامرأتين فی قول الامام وان كان الزوج اقر بالحبل او كان الحبل ظاهرا فالقول قولها فی الولادة وان لم يشهد بها القابلة (بدايع فی احكام العدة)

﴿ نوع آخر ﴾

اناسی سیده اولوب باباسی سید اولمیان زید سید اولورمی * الجواب * اولور

(سئل الشيخ الامام حميد الدين رحمه الله عمن له ام سيدة وابوه ليس بسيد اهو سيد فقال استادی شمس الائمة الكردری هو سيد واستدل بان الله تعالى جعل عيسى عليه السلام من ذرية نوح و ابراهيم عليهما السلام بجهة الامومة قال الله تعالى تلك حجتنا الاية

ورأيت فى التأويلات ان عيسى عليه السلام من اولاد اسحق عليه السلام
(مجمع الفتاوى قريبا من آخره)

هندك زوجى زيد فوت اولدقدنصكره هند زيدك فوتندن ايكى سنه تمامنده برولد طوغرسه اول ولد زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(ويثبت لاقل منهما والا لاصادق بصورتين كما اذا اتت به بسنتين فقط وبما اذا اتت به لاكثر منهما واقتصر الشارح على الثانى وصرح فى المجتبى والنهاية بان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر (مختصر البحر فى ثبوت النسب من النكاح ملخصا)

﴿ باب الحضانة ﴾

زيد صغيرك حق حضانه سى باباسنك اناسى زينب ايله لابوين قز قرنداشى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * زينبكدر
(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة وبعدها ثم امها وان علت ثم ام الاب ثم اخت الولد لابوين (ملتقى الابحر فى الحضانة)

زيد صغيرك حق حضانه سى لابوين خالى عمرو ايله عمى بكردن قنقيسنكدر * الجواب * بكركدر
(ماتت الام ولبست من النساء ذات رحم محرم منه فالحق للعصبة من الرجال فان لم يكن عصبة فالى ذوى الارحام على الترتيب (منية المفتى فى الحضانة) فام الام ثم ام الاب والا فالاخت لاب وام (بزازيه فى الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى اناسنك اناسنك اناسى زينب ايله باباسنك اناسى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * زينبكدر (مسئلته تقدم قبل الصورة)

زيد صغيرك حق حضانه سى زيدك اناسنك اناسى هند ايله زيدك باباسنك ارقرنداشى قزى خديجه دن قنغيسنكدر * الجواب * هندكدر
(وفى غاية البيان وفتح القدير وغيرهما ان بعد العمات خالة الام لاب وام ثم لام ثم لاب ثم بعد هن خالة الاب لاب وام ثم لام ثم لاب ثم بعد هن عمات الامهات والاباء على هذا الترتيب (بحر رائق فى الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى لاب ارقرنداشى زيد ايله لام ارقرنداشى عمرودن قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر (يفهم جوابه مما مر)

زيد صغيرك نسواندن كسنه سى اولميوب رجالدن اناسنك باباسى عمرو ايله باباسنك باباسى بكردن غيرى كسنه سى اولماسه صغيرى عمرو وبكردن قنغيسى تربيه ايدر * الجواب * بكر
(قوله ثم العصبات بترتيبهم يعنى ان لم يكن للصغير احد من محارمه من النساء واختصم فيه الرجال فأولاهم به اقربهم تعصيبا لان الولاية للاقرب فيقدم الاب ثم الجد اب الاب وان علا ثم الاخ الشقيق ثم الاخ لاب ثم ابن الاخ الشقيق ثم ابن الاخ لاب وكذا كل من سفل من اولادهم (بحر رائق فى الحضانة)

هند معتقه زوجى زيد معتق متوفا دن اولان عمرو صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره

ایکن نفسنی صغیره اجنبی یه تزویج ایدوب صغیرك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمیوب
صغیرك اقرب عصباتی باباسی اعتاق ایدن بکر صغیری هنددن الوب تربیه وامساکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لاتدفع صبیة الی عصبة غیر محرم کمولی العتاقة و ابن العم فیدفع الیهما الغلام
(شرح النقایه لقطلو بغا فی الحضانه)
زید صغیرك اناسنك اناسی وحاضنه سی هند فوت اولدقده زیدك نسواندن خاله سی زینب ایله
باباسنك خاله سی خدیجه دن غیری کمسنه سی اولماسه زینب اجنبی یه متزوجه اولمغله
زیدی خدیجه الوب تربیه وامساکه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(والاصل فیه ان کل من لها حق الحضانة اذا تزوجت ینظر ان کان زوجها ذارحم محرم
من هذا الولد فانها احق به من سائر الناس کالجدة اذا تزوجت بجده والام اذا تزوجت
بعمه وان تزوجت بمن لیس بذی رحم محرم یؤخذ الولد منها و یسلم الی من هو اقرب الیه منها
(ینابیع فی الحضانة)
زید فوت اولوب امولدی هند زید دن اولان صغیر اوغلی عمروی بحق الحضانه امساك
مراد ایتدکده صغیرك لاب قزقرنداشی زینب مجرد ام ولد ایچون حق حضانه یوقدر
دیوب منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(فلا حق للامة وام ولد قبل عتقها فاذا اعتقها کان لها حق الحضانة فی اولادهما الاحرار
لانهما واولادهما احرار حال ثبوت الحق (دررفی الحضانه ملخصا)
هندك معتقه سی زینب متوفانك اوغلی زید صغیرك کمسنه سی اولمامغله هند زیدی الوب
تربیه وامساکه قادره اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر)
هند قزینك اوغلی زید صغیری بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیرك لابوین
عمه سی اوغلی عمرو اجنبی یه تزویج ایدوب صغیرك نسواندن حاضنه سی اولمامغله
باباسی بکر هند دن المق استدکده هند عمروه مجرد ذوی الارحام جهتندن اقرباسندن
اولمغله بندن حق حضانه ساقط اولماز دیوب ویرمامکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(یفهم جوابه مما مر آنفا)
زید وعمرو صغیرلرك بابالری وانالری فوت اولدقلرنده مزبورلرك بابالرینی وانالرینی اعتاق
ایدن بکردن غیری کمسنه لری اولماسه بکر مزبورلری الوب تربیه وامساکه قادر
اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر)
مشتهاة اولیان هند صغیره نك نسواندن کمسنه سی اولمامغله هندی زید اجنبی الوب
امساك ایلسه هندك خاله سنك اوغلینك اوغلی عمرو رأی حاکمله هندی زید دن الوب
امساکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(اذا لم تکن للصغیر عصبة تدفع الی الاخ لام ثم لاب ثم الی ولده ثم الی الخال لاب وام ثم لاب
ثم لام (بحر رائق فی الحضانه)
زید صغیرك لام عمی عمرو ایله لابوین خالی بکردن غیری کمسنه سی اولماسه حق حضانه سی

مزبورلردن قنغيسنكدر * الجواب * عمروكدر

﴿ نوع آخر ﴾

هند صغيره نك قزقرنداشلرى زينب وخديجه دن غيرى كمسنه لرى اولميوب مزبورلر دخى صغيره اجنبى يه مزوجه اولسه لر صغيره نك تربيه سى كيمك اولور
* الجواب * رأى قاضى يه مفوضدر
(واذا اجتمع النساء ولهن ازواج اجانب يضعها القاضى حيث شاء منهن
(محيط برهانى فى ٢٤ من النكاح)

زيد صغيرك لابوين عمه سى اوغلى عمرو ايله لابوين خالتـه سى اوغلى بكردن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن حاكم صغيرك عمرو يانده طورمسنى رأى ايتمكله عمرو صغيرى امساك اوزره ايكن بكر بن امساك اولميم ديو صغيرى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

هند معتقه قزينك قزى صغيره زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولميوب عصباتدن انجق باباسنى اعتاق ايدن عمرو موجود اولوب لكن زينب مشتهاة اولوب عمرو امين اولمامغله قاضى زينبك هند يانده طورماسنى رأى ايلسه عمرو زينبى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولاتدفع اليهم الصغيرة لانهم غير محارم وكذا لاتدفع الى الام التى ليست بمأمونة ولاللعصبة الفاسق ولاالى مولى العتاقة تحرزا عن الفتنة وبهذا علم ان اطلاق المصنف فى محل التقييد لكن ينبغى ان يكون محل عدم الدفع الى ابن العم امااذاكانت الصغيرة تشتهى وكان هو غير مأمون امااذاكانت لاتشتهى كبنت سنة مثلا فلامنع لانه لافتنة وكذا اذاكانت تشتهى وكان مأمونا (بحر رائق فى الحضانة)

زيد آزادلى قولى عمرو صغيرى تربيه وامساك مراد ايتدكده صغيرك اناسنه مالك اولان بكر اجنبى بمجرد جاريه م ولديدر ديو عمروى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند يهوديه زوج مطلق زيد مسلمدن اولان اوغلى عمرو صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن يدى ياشنى تكميل واسلام سبب نجاة اولديغنى بيلوب تعقل دين ايتمكله زيد غائب اولوب مسلماندن اقرباسندن كمسنه سى اولميوب الف كفر خوفى اولمغين حاكم صغيرك صلحادن بكر مسلمك يانده طورمسنى رأى ايديجك بكر صغيرى هنددن الوب تربيه وامساكه قادراولورمى * الجواب * اولور
(والذمية فى الحضانة كمسلمة مالم يعقل دينا او يخاف ان يألف الكفر فاذابلغ الى ماذكر ينزع منها لاحتمال الضرر اطلق الذمية فشمل الكتابية والمجوسية كمافى غاية البيان وغيره
(منح الغفار فى الحضانة)

زيد صغيرك اناسى وحاضنه سى هند نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن

كسنه سی اولميوب انجق عصباتدن لابوين عمی اوغلی عمرو ايله باباسنك لابوين عمی اوغلی بكر موجود ار اولوب لكن عمرو صغيری اخذ و امساكدن امتناع ايلسه بكر رأی حاكمله صغيری هنددن الوب تربيه يه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(اما اذا كانت له جدة مثلا وامتنعت الام عن امساكه و رضيت الجدة بامساكه فانه يدفع الى الجدة لان الحضانة كانت حقا لهما فاذا اسقطت حقها صح الاسقاط منها (بحر فی الحضانة)

هند زوج مطلقی زيددن اولان ولد صغيری بحق الحضانه امساك اوزره ايكن زيد ولد مز بورك يدی ياشنی تكميل ايدوب استغنا حاصل اولمشدر ديو هنددن طلب ايدوب هند ولد مزبور انجق التی ياشنده در ديوب اختلاف ايلسه‌لر حكم شرعی ندر *الجواب* قاضی صغيره نظر ايدر اگر يالكز اكل وشرب ولباس كيمكه قادر اولوب استغنا حاصل اولديسه زيده دفع ايدر اولماديسه هندك يانندە ابقا ايدر

(فان اختلف الزوجان فی سن الولد فقالت الام هو ابن ست سنين وانا احق به وقال الاب هو ابن سبع سنين وانا احق به فان القاضی لا يحلف احدهما لكن ينظر الى الصبی ان رأه يستغنی عن الام بان يأكل وحده ويشرب ويلبس وحده يدفعه الى الاب و الا فلا (خانيه فی الحضانة وكذا فی الخلاصة)

هند زوجی زيد متوفادن اولوب ايكی اوج ياشنده اولان صغيره قزی زينبی بحق الحضانه تربيه ايدركن هند فاجره اولمغله بيانلرده ياتوب صغيره يی يالكز براقمغله ضياع احتمالی غالب اولوب هندك اناسی دخی فاجره اولوب صغيره يی الديغی تقديرجه منزلندە يالكز براغوب ضياع احتمالی غالب ومتحقق اولسه حق حضانه صغيره نك باباسنك اناسی عايشه‌نك اولمغله عايشه صغيره يی رأی حاكمله هنددن الوب تربيه وامساكه قادره اولورمی * الجواب * اولور

هند زوج مطلقی زيددن اولوب رضيع اولميان صغير اوغلی عمرو ی بحق الحضانه تربيه وامساك ايچون اجرت نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(سئل قاضی القضاة فخر الدين خان عن المبتوتة هل لها اجرة الحضانة بعد فطام الولد فقال لا (جواهر الفتاوی فی ٦ من الطلاق)

نوع فی نقل الولد من بلد الی بلد

هند زوج مطلقی زيددن اولان صغيره قزی زينبی بحق الحضانه امساك اوزره ايكن صغيره طقوز ياشنی تكميل ايتميوب هندك حق حضانه ساقط اولمدين زيد صغيره يی هندك رضاسنسز الوب مدت سفر بعيد آخر دياره كتورمكه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وفی المجمع ولا يخرج الاب بولده قبل الاستغناء انتهی وعلله فی الشرح بانه لما فيه من الاضرار بالام بابطال حقها فی الحضانة وهو يدل علی ان حضانتها اذا اسقطت جازله السفر (بحر رائق فی الحضانه)

استانبول اهالیسندن هندك زوج مطلقی زيددن اولوب حضانه سنده اولان عمرو صغير يدی ياشنی تكميل ايدوب استغنا حاصل اولمغله زيد عمرو ی هنددن الوب متوطن اولديغی

ازمیره کتورمك مراد ایلسه هند زیدی بغیر وجه شرعی منعه قادره اولورمی*الجواب*اولماز

(وفی الفتاوی السراجیة سئل اذا اخذ المطلق ولده من حاضنته لتزوجها هل له ان یسافر به فاجاب بان له ان یسافر به الی ان یعود حق امه انتهی وهو صریح فیما قلنا و هی حادثة الفتوی فی زماننا (بحر رائق فی الحضانه)

هند زوج مطلق زید دن اولوب ایکی یاشنده اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره یه اجنبی اولان بکره تزویج ایدوب صغیره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله زید صغیره یی هند دن الوب کندو بلده سنه کتورمك مراد ایلسه هند بکرك تحت نکاحنده ایکن زیدی منعه قادره اولورمی *الجواب *اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند صغیره نك اناسی و حاضنه سی زینب فوت اولوب نسواندن تیزه سی خدیجه دن غیری حاضنهٔ اخراسی اولمامغله خدیجه رأی حاکمله هندی تربیه اوزره ایکن هندك باباسی زید هندی الوب بغیر وجه شرعی مسافهٔ سفر اولان بلدهٔ اخرایه کتورمك مراد ایلسه خدیجه زیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وهذا السفر ای السفر بالولد الی الوطن الام فقط فلا یخرجه الاب الا ان یستغنی ولا غیره ممن یستحق الحضانة نظرا للصغیر (قهستانی فی الحضانه)

زید بر بلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایدوب هنددن قزی زینب تولد ایتدکدن صکره زید هند وزینبی بلدهٔ اخرایه کتوروب انده تطلیق ایلسه صغیره نك حق حضانه سی هندك اولمغله هند صغیره یی الوب بلدهٔ اولایه کتوروب انده بحق الحضانه امساکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولا تسافر مطلقة بولدها الا الی وطنها و قد نکحها ثمه لان بالسفر به اضرار لابیه فاذا خرجت به الی وطنها وقد کان تزوجها الزوج فیه فلها ذلك (بحر فی الحضانه)

زید بر بلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایتدکدنصکره هندی مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخرایه کتوروب بعده هند فوت اولدقده هندك زیددن اولان قزی زینب صغیره یی هندك اناسی خدیجه بحق الحضانه زیددن الدقدنصکره زیدك اذنسز صغیره یی بلدهٔ اولایه کتوروب انده امساك ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب* اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من القهستانی)

﴿ نوع آخر ﴾

اون بر یاشنده اولان زیدك حق تربیه سی لاب عمی عمر ایله لام خالی بکردن قنغیسنکدر * الجواب * عمروکدر

(و بعد ما استغنی الغلام و بلغت الجاریة فالعصبة اولی یقدم الاقرب فالاقرب (خانیه فی الحضانه وکذا فی البحر والمنیة)

هند بکر بالغه اناسی زینب صالحه ایله استانبولده ساکنه اولمق استدکده هندك رأی

وعقلی مجتمع ونفسنه مأمونه ایکن هندك باباسی زید اناك ایله ساکنه اولدیغکه راضی اولمام
غله اسکدارده ساکنه اول دیو بغیر وجه شرعی هنده جبره قادر
اولورمی *الجواب* اولماز

(ومتی کانت الجاریة بکرا یضمها الی نفسه وان کان لایخاف علیها واذا کانت حدیثة السن واما اذا دخلت فی السن واجتمع لها رأی وعقلت فلیس للاولیاء حق الضم ولها ان تنزل حیث احبت حیث لایخاف علیها (منح فی الحضانه)

باب النفقة فصل فی نفقة الزوجة

هند غنیه نك نفقه سی زوجی زید اوزرینه واجبه اولورمی *الجواب* اولور

(وتجب علی الرجل نفقة امرأته المسلمة والذمية والفقيرة والغنية دخل بها اولم يدخل بها (تاتارخانيه فی النفقة)

زید صغیرك زوجه سی هندك نفقه سی زید اوزرینه لازمه اولورمی *الجواب* اولور

(فتجب علی الزوج ولو صغيرا اوفقيرا لزوجته بقدر حالهما وهو اختيار الخصاف وعليه الفتوی (درر فی النفقة ملخصا وفيه تفصيل)

هندك زوجی زید اوزرینه شرعا لازم کلان نفقه وکسوه یی ایکیسنك حاللرینه نظر ایله میدر یوخسه برینك حالنه نظر ایله میدر *الجواب*
ایکیسنك حاللرینه نظر ایله در

زید عمروك قزی هند بالغه یی تزوج ایدوب لکن هندی منزلنه نقل ایتمیوب وهند نفسنی زیده تسلیمدن امتناع ایتمش دکل ایکن قبل الزفاف زید هندی عمروك منزلنده بلانفقه براغوب آخر دیاره کتدکده هند قاضی یه واروب زید اوزرینه نفقه تقدیر واستدانه یه اذن الوب برقاچ سنه زید کلمامکله هند استدانه ایله نفسنی انفاق ایتدکدنصکره زید کلوب هندی تطلیق ایلسه حالا هند نفقهٔ مستدانه یی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد زفاف بولنمدی دیو ویرمامکه قادر اولورمی *الجوب* اولماز

(وتجب النفقة للزوجة علی الزوج الخ ولوهی فی بیت ابیها قال فی الهدایة اذاسلمت نفسها الی منزله فعلیه نفقتها قال فی النهایة هذا الشرط لیس بلازم فی ظاهر الروایة فانه ذکر فی المبسوط وفی ظاهر الروایة بعد صحة العقد النفقة واجبة لها وان لم تنقل الی بیت الزوج ثم قال وقال بعض المتأخرین من ائمة بلخ رحمهم الله لایستحق النفقة اذا لم تزف الی بیت زوجها والفتوی علی جواب الکتاب وجود النفقة وان لم تزف
(منح الغفار فی النفقة)

هند زوجی زید ایله مهری وعدتی حیض ایله منقضیه اولمق اعتقادی ایله نفقهٔ عدتی اوزرینه خلع اولدقدنصکره هند انقضاء عدته اقرار ایتمدین قاضی یه واروب بنم زیددن حملم ظهور ایتدی وضع حمل ایدنجیه دك زید اوزرینه نفقهٔ عدت تقدیر ایله دیسه قاضی هندی تصدیق ایدوب هند ایچون زید اوزرینه یومی قدر معروف نفقه تقدیر ایلسه هند نفقهٔ مقدره یی زیددن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور

(سئل ماقولكم فى شخص خلع زوجته على مهرها على ان تنفق على نفسها فى زمن العدة الى انقضائها ثم بعد ذلك ذكرت انها حامل و طلبت ان يفرض لها النفقة فهل تقبل و يفرض لها القاضى النفقة ام لا اجاب نعم تقبل قولها فى ذلك و يفرض لها القاضى لنفقة (نقد المسائل فى الدعوى)

زيد ذات حيض اولان زوجه سى هندى تطليق ايتدكد نصكره هند حيض كورمدم حمل واردر ديو اون برآى زيدك شو قدر اقچه نفقه الوب بعده هند حمل وارظن ايتمشيدم يوق ايمش حيض كوردم ديسه زيد مدت مزبوره ده نفقهٔ عدت نامنه ويرديكى مبلغ مزبورى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعت الحبل فان لها النفقة الى سنتين فان مضتا ثم تبين ان لاحبل فلارجوع عليها كما فى فتح القدير (اشباه فى القاعدة الثالثة اليقين لايزول بالشك)

بوصورتده هند مدت مزبوره دن صكره اوچ حيض ايله عدتى منقضيه اولنجه زيددن نفقه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ان قالت اظن ان هذا الذى لى ريح وانا اريد النفقة حتى تنقضى عدتى وقال الزوج قد ادعت الحبل واكثر مدته سنتان فان القاضى لايلتفت الى قوله و يلزمه النفقة مالم تنقضى العدة لان هذا امر مشتبه فان معرفة مافى الارحام حقيقة لله تعالى كما قال و يعلم مافى الارحام وتكون معذورة فى ذلك وكان لها النفقة (وجيز سرخسى فى ٢ من نفقة المعتدات)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك مديونى عمرودن متندن اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبور دينى ايديكنه وزوجيته مقر اولنجق قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير واداية امره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان للغائب وديعة فى يد رجل من جنس النفقة او دين على رجل فطلبت المرأة بنفقتها من الوديعة اوالدين ان كان المودع اوالمديون مقرا بالوديعة والنكاح والدين يؤمر باداء النفقة (خزانة المفتين فى النفقة فى القضاء على الغائب)

(سئل فى زيد من اهالى المدينة المنورة على منورها الصلاة والتحية سافر الى بلدة اخرى وترك زوجته هندا بلا نفقة وله وظيفة فى الدفاتر السلطانية يأخذ وكيله عمرو وعمرو يقر بالزوجية وان ما اخذه لوظيفة زيد من الدراهم موجودة بيده فطلبت هند من القاضى ان يفرض لها نفقة من تلك الدراهم الموجودة فهل للقاضى ان يفرض * الجواب * نعم له ذلك

زيدك زوجهٔ مدخول بهاسى هند زيدك منزلنده ساكنه ايكن زيد هندى تطليق ايلسه عدتى منقضيه اولنجه منزل مزبورده ساكنه اولميوب بغير وجه شرعى آخر منزله چقمغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده هند منزل مزبوردن بغير حق خروج ايدوب زيدك اسكاننسز برمدت آخر منزلده ساكنه اولسه اول مدتده نفقه يه مستحقه اولورمى * الجواب * اولماز

(المعتدة اذا خرجت عن بيت العدة تسقط نفقتها هكذا روى عن ضحاك مطلقا وهذا

عندنا مادامت على النشوز فان عادت الى بيت الزوج كان لها النفقة والسكنى كما فى حال قيام النكاح ثم الخروج عن بيت العدة على سبيل الدوام ليس بشرط لسقوط النفقة فانها اذا خرجت زمانا وسكنت زمانا لاتستحق النفقة (محيط برهانى فى سقوط نفقة الزوجة وكذا فى الذخيره)

زيدك زوجه سى هند مجنونه اولدقده برطبيب استيجار ايدوب هنده مداوات ايتدرمك زيده اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(واجرة القابلة على من استأجرها من الزوجة والزوج فان جائت بغير استيجار فلقائل ان يقول عليه لانه مؤنة الجماع ولقائل ان يقول عليها كاجرة الطبيب (بحر رائق فى النفقة)

زيدك زوجه سى هند مجنونه اولدقده هندك اناسى زينب هنده خدمت ايچون برجاريه آل ديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

هندك زوجى زيد آخر دياردة ايكن عمرو هندك زوجى وار ايدوكنى بلمامكله هندى تزوج ووطء ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدردوب بعده هندك عمرودن عدتى منقضيه اولمدين هندى تطليق ايلسه هند زيد وعمرودن نفقۀ عدت نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(غاب فتزوجت وجاء الاول وفرق بينهما وبينه فلا نفقة على الزوج حتى تنقضى عدة الثانى فلوطلقها الاول فى عدة الثانى لاتجب نفقة العدة على الاول لانها محبوسة للثانى ولا على الثانى لكون النكاح فاسدا (بزازيه فى ١٩ من النفقات وكذا فى الخانية)

هندك زوجى زيد آخر دياردة ايكن عمرو هندك زوجى اولديغنى بلمامكله هندى تزوج ووطء ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هنده عمرودن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند عمرودن نفقۀ عدت نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل غاب عن امرأة فتزوجت المرأة بزوج آخر ودخل بها الثانى فعاد الاول وفرق القاضى بينها وبين الزوج الثانى كان عليها العدة ولا نفقة لها فى عدتها لا على الاول ولا على الثانى اما الثانى لان نكاحه كان فاسدا والنكاح الفاسد لايوجب النفقة لاقبل الفرقة ولا بعدها فى العدة واما الزوج الاول لانها صارت ناشزة (قاضيخان فى اوائل باب النفقة)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد جوارى وخادملرى اولان زوجه سى هنده قدر معروف كندى نفقه سيله خادمۀ واحده نفقه سنى ويروركن هند قناعت ايتميوب جوارى وخادملريك جمله سنى مالكدن انفاق ايله ديو زيده جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ويفرض عليه نفقة خادم واحد لها لو موسرا وعند ابى يوسف رحمه الله نفقة خادمين ولو معسرا لايلزم نفقة الخادم فى الاصح (ملتقى فى النفقة)

زيد بربلده اهاليسندن هندى اول بلدهده تزوج ايدوب هندك منزلنده هند ايله ساكن اولوب ومهر معجلنى هنده ايفاء ايتمش ايكن هند زيدى منزلنه دخولدن منع ايلسه

هندك زيدى منعى سنك منزلكه كيدرم ياخود بنم ايچون منزل اكترا ايله سنكله انده اوطوره لم ديمك ايچون اولماسه هند ناشزه اولورمى * الجواب * اولور
(ولوكان الزوج ساكنا معها فى منزلها فمنعت زوجها عن الدخول عليها كانت ناشزة الا اذا منعت لتحولها الى منزله او يكترى لها منزلا فحينئذ لا تكون ناشزة
(قاضيخان فى النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكدنصكره هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه كندويه شوقدر نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب لكن استدانه ايتميوب برمدت كندومالى ايله كچندكدنصكره هند نفقۀ مقدره يى زيددن المدين زيد هندى باينا تطليق ايلسه نفقۀ مزبوره ساقطه اولورمى * الجواب * اولور
(النفقة المفروضة تسقط بالموت وهل تسقط بالطلاق اختلف المشايخ رحمهم الله واختار جمال الدين انه لا تسقط وذكر القاضى ابوعلى النسفى ان فيه رواية وفرق بعض مشايخنا بين الطلاق الرجعى والباين والفتوى فى الرجعى انها لا تسقط كيلا يتخذ الناس ذلك حيلة جواهر الفتاوى فى الثانى من الطلاق الا اذا استدانت بامر قاض فانها لا تسقط بالموت والطلاق وفى الخلاصة ان فى سقوط المستدانة بالموت روايتان والصحيح انها لا تسقط كما فى المحيط (قهستانى فى النفقة) اما المستدانة على اصح الروايتين يجب ان لا تسقط
(مجمع الفتاوى فى النفقات)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه كندويه قدر معروف شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب برمدت استدانه ايله كچندكدنصكره هند فوت اولوب بعده زيد كلدكده سائر ورثه سى هند مدت مزبوره ده زيدك اوزرينه استدانه ايله كچنمكله نفقۀ مقدرۀ مزبوره زيد اوزرينه لازمه اولوردبوب زيد دخى هند بنم اوزريمه استدانه ايتمامشدر اويله اولنجق اوزريمه مقدره اولان نفقه موت ايله ساقط اولمشدر ديو اختلاف ايلسه لر قول قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر
(فاذا استدانت هل تصرح انى استدين على زوجى اوتنوى اما اذا صرحت فظاهر وكذلك اذا نوت واذا لم تصرح ولم تنو لم تكن استدانة عليه ولوادعت انها نوت الاستدانة عليه وانكره الزوج فالقول قوله كذا فى المجتبى (منح فى النفقة)

زيد مصلحت رجاله صالحه اولان قيزى هند صغيره يى نكاح صحيح ايله عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو هندى برمدت طلب ايتميوب زيدك منزلنده ساكنه اولسه هندك مدت مزبوره ده نفقه سى عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور
(تزوج كبيرة وطلب النفقة وهى فى بيت الاب بعده فلها ذلك لولم يطلبها الزوج بالنفقة اذ النفقة حقها والانتقال حق الزوج فاذا لم يطلبها فقد ترك حقه هو ولا يبطل حقها وبه يفتى وقيل لا نفقة لها اذا لم تزف الى زوجها ولو امتنعت عن الانتقال بحق كطلب المعجل فلها النفقة ولو امتنعت بغير حق ككون المهر مؤجلا فلا نفقة لها وكذا الجواب فى صغيرة

تجامع مثلها والا فلانفقة لها حتى تصير بحال يطيق الجماع سواء كانت فى بيت الزوج او فى بيت الاب (جامع الفصولين فى ٢٠)

﴿فصل فى نفقة الاصول والفروع والاقارب﴾

زيد فقير محتاجك اوغللرى عمرو وبكر موسرلردن غيرى كمسنه سى اولماسه زيدك وزوجه سى هندك نفقه لرى عمرو وبكر اوزرلرينه لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(والابن يجبر على نفقة زوجة ابيه ولايجبر الاب على نفقة زوجة ابنه (بزازيه فى النفقات)

فقير اولان زيد ذمينك نفقه سى موسر اولان اوغلى عمرو مسلم اوزرينه لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(لا تجب النفقة مع اختلاف الدين الا للزوجة والابوين والاجداد والجدات والولد وولد الولد (هدايه فى النفقه)

زيد فقيرك نفقه سى قزينك قزى زينب موسره ايله لاب قرنداشى زيد موسردن قنغيسنك اوزرينه لازمه اولور *الجواب* يالكز زينب اوزرينه

(فلو كان له بنت بنت واخ فنفقته على بنت البنت مع ان كل ارثه للاخ (ملتقى الابحر فى النفقه)

هند فقيره نك نفقه سى معسره اولان قزى زينب اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زينب حوايج اصليه سندن فاضل اوزرينه صدقهٔ فطرى ايجاب وقبول صدقه يى تحريم ايدر نصابه مالكه اولماسه زينب شرعا معسره اولورمى *الجواب* اولور

(وعلى الموسر يسارا يحرم الصدقة نفقة اصوله الفقراء الخ ولايجب النفقة للغير على فقير الا الزوجة والولد (ملتقى فى النفقه)

زيد صغير فقيرك اناسى هند موسره ايله باباسنك باباسى عمرو موسردن غيرى كمسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نوجهله لازمه اولور *الجواب* ثلث هنده ثلثان عمروه

(وفى غير الولد يعتبر على قدر الميراث حتى يكون نفقة الصغير على الام والجد اثلاثا (هدايه فى النفقه)

زيد صغير فقيرك موسر اولان اناسى هند ولابوين قز قرنداشلرى زينب وخديجه ولابوين عمى عمرودن غيرى كمسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب * التى سهمدن برر سهم هند وعمروه ايكشر سهم زينب وخديجه يه لازمه اولور

(فاذا كان للولد ام وجد اوام وعم اواخ لاب وام فالنفقة عليهما اثلاثا كالارث (خلاصة فى النفقات) اذا كان له ام وعم موسران فالنفقة عليهما (قنيه فى نفقة الاقارب)

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله باباسنك باباسى عمرودن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن هند موسره اولوب عمرو معسر اولسه زيدك نفقه سى يالكز هند اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى *الجواب* يالكز هند اوزرينه لازمه اولور

(صغيرله أب معسر وجد اب الأب موسر يؤمر الجد بالانفاق عليه و يكون ذلك دينا له على الاب والصحيح من المذهب ان الاب الفقير ملحق بالميت فى حق استحقاق النفقة على الجد (احكام الصغار للاسروشنى فى النفقة ملخصا)

زيد صغير فقيرك مالى اولميوب باباسى عمرو دخى فقير ومحتاج اولوب عمروك باباسى بكر موسر اولسه صغيرك نفقه سى بكر اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور
(يفهم جوابه من المسئلة المحرره قبل الصورة)

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله لابوين عمى عمرودن غيرى كمسه سى اولميوب لكن هند معسره اولوب عمرو موسر اولسه صغيرك نفقه سى عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغير فقيرك اناسى هند موسره ايله لابوين قرنداشى زينب موسر ايله لابوين عمى بكر موسردن غيرى كمسه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده نصف زينبه باقى عمروه لازمه اولور
(ثم الاصل فى نفقة الوالدين والمولودين يعتبر القرب والجزئية ولا يعتبر الميراث (تاتارخانيه فى نفقة ذوى الارحام)

زيد زوجه سى هندى واولاد صغارينى بلا نفقه براغوب غائب اولدقده صغار فقيرلر اولوب زيدك باباسى عمرو موسر اولسه عمرو زوجه وصغارى انفاق اوزره جبر اولنورمى * الجواب * اولنور
(ويجبر الجد على نفقة امرأة ابنه الغائب وولدها وكذا الام على نفقة الولد لترجع بها على الاب (قنيه فى نفقة الاقارب)

هند صغيرهٔ فقيره نك اناسى زينب موسره ايله باباسنك اناسى خديجهٔ موسره دن غيرى كمسه سى اولماسه هندك نفقه سى بالكز زينب اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه خديجه اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز زينب اوزرينه لازمه اولور

هند فقيره و محتاجه اولوب اوغلى زيد صغير ايله قزى زينب صغيرهٔ موسرلردن غيرى كمسنه لرى اولمامغله مزبورلرك مالرندن كندويه قدر معروف نفقه تقدير ايتدردوب بعده امر حاكمله مزبورلره رجوع شرطيله برمدت استدانه ايله كچندكدنصكره نفقهٔ مستدانه يى المدين صغيرلر فوت اولسه لر هند نفقهٔ مستدانه يى صغيرلرك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(فلوقضى بنفقة الاولاد والقريب ومضت مدة سقطت الا ان يأذن القاضى بالاستدانة افاد المصنف رحمه الله بعدم السقوط بعد الاستدانة المأذون فيها انه لومات من عليه النفقة بعد ذلك لاتسقط على الصحيح بل تؤخذ من تركته (بحر فى النفقه)

هند صغيرهٔ فقيره نك نفقه سى باباسنك لابوين عمى اوغلى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا تجب النفقة على ابن العم وان كان وارثا (تاتارخانيه فى نفقة ذوى الارحام)

زيد متوفانك صغيره قزى هندك اناسنك اناسى وحاضنه سى زينب معسره زيدك مالى
اولمامغله هندك باباسنك باباسى عمرو اوزرينه هند ايچون نفقه تقدير ايتدرسه زينب نفقهٔ
مقدره‌يى عمرودن الوب صغيره‌يى انفاقه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغيرفقيرك اناسى هند ايله باباسنك باباسى عمرودن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن هند
معسره اولسه زيدك نفقه‌سى يالكز عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور
(فان كانت الام فقيرة كانت نفقة الصغير على الجد ويجعل الام كالمعدومة (من الخانيه)

* نوع فى نفقة الصغار *

زيد صغيرك اناسنك اناسى وحاضنه سى هند صغيرك مالى اولمامغله باباسى عمرو اوزرينه
حاكم قدر معروف نفقه تقدير ايتدردوب بعده امر حاكم ايله عمروه رجوع شرطيله
برمدت زيدى استدانه ايله انفاق ايدوب نفقهٔ مستدانه‌يى المدين عمرو فوت اولسه هند
نفقهٔ مقدرهٔ مستدانه‌يى عمروك تركه‌سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(قضى بنفقة غير الزوجة فمضت مدة سقطت الا ان يستدين بامر القاضى وينفق منها
فلومات الاب بعدها فهى دين فى تركته على الصحيح (تنوير الابصار فى النفقة)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه سنده اولان زيد صغير ايچون زيد اوزرينه
تقدير ايتدرديكى نفقه قليله اولوب صغيره كافيه اولمامغله حاكم نفقهٔ مزبوره‌يى زيد اوزرينه
قدر معروف مرتبه سنه دك زياده ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولو قضى القاضى عليه النفقة فغلى الطعام اورخص فان القاضى يغير ذلك الحكم
(قاضيخان فى باب النفقة)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه سنده اولان صغير اوغلى عمروك مالى اولمامغله
زيد موسر ايكن صغيرك نفقه سنى زيددن طلب ايتميوب زيدك باباسى بكردن المغه قادره
اولورمى * الجواب * اولماز
(ونفقة الطفل الفقير على ابيه لايشاركه فيها احد (ملتقى فى النفقة)

هند قزينك اوغلى زيد صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن صغيرك مالى اولميوب
صغيرك باباسى عمرودخى صغيرى بلانفقه براغوب آخر دياره كيتمكله هند قاضى يه واروب
صغير ايچون عمروك مودعى بكر يدنده اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه
بكر مبلغ مزبوره وزيد صغير عمروك اوغلى اولدوغنه مقر اولديغى قاضى صغير ايچون
مبلغ مرقومدن نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واذا غاب الرجل وله مال فى يد رجل معترف به وبالزوجية فرض القاضى فى ذلك المال
نفقة زوجة الغائب وولده الصغير ووالديه (هدايه فى فصل النفقة على الزوج)

بر بلده اهاليسندن اولان زيدك زوجهٔ مطلقه سى هند بلدهٔ مزبوره قاضيسى عمروه
واروب زيددن اولوب حضانه سنده اولان اولاد صغار ايچون زيد اوزرينه نفقه تقدير ايله
ديو عمرودن طلب ايتدكده زيد اول بلده ده حاضر اولوب مجلس شرعه احضارى
متعسر دكل ايكن عمرو زيدك غيابنده صغار ايچون زيد اوزرينه يومى شوقدر اقچه نفقه

تقدیر ایلسه تقدیر مزبور معتبر اولورمی و هند وجه محرر اوزره نفقه تقدیر ایتدردم دیو
زیددن نفقه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فیما لوفرض القاضی علی الزوج الحاضر ببلدته الغائب عن مجلس الحکم لزوجته
واولاده الصغار نفقة بغیر حضرة الزوج مع تیسر احضاره بغیر مشقة هل یجوز ام لا اجاب
لا یجوز ذلك والحالة هذه فقد صرح فی البحر فی اول باب النفقة انه یشترط لوجوب الفرض
و جوازه منه شرطان احدهما طلب المرأة و الثانی حضرة الزوج و انما عمل بقول زفر
فی الغائب لاحتیاج الناس الیه وذلك فی الغائب مدة السفر وحیث کان حاضرا فی البلدة
مع تیسر احضاره للقاضی لا یجوز الفرض فی غیبته و لا یلزم کما هو صریح کلامهم
(خیریه فی النفقة)

هند صغیره نك حاضنه سی اناسی زینب معسره ایله لابوین عمی زید موسردن غیری کسنه سی
اولمیوب زید مدت سفر بعید آخر دیارده ایکن زینب حاکه واروب زید اوزرینه نفقه
تقدیر ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(و لا یقضی بنفقته من مال الغائب الا لهؤلاء و وجه الفرق ان نفقة هؤلاء واجبة قبل
القضاء ولهذا کان لهم ان یأخذوه فکان قضاء القاضی اعانة لهم اما غیرهم من المحارم
فنفقتهم انما یجب بالقضاء لانه مجتهد فیه و القضاء علی الغائب لا یجوز
(هدایه فی النفقة)

بو صورتده زید آخر دیارده ایکن زینب زید اوزرینه هند ایچون نفقه تقدیر ایتدرمش
اولسه حالا زید کلدکده زینب وجه محرر اوزره تقدیر ایتدردیکی نفقه ایچون نسنه المغه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالی اولمامغله
عمرو ایچون حاکه واروب زید اوزرینه قدر معروف نفقه تقدیر ایتدردوب استدانه یه
اذن الدقدنصکره هند برمدت عمروی استدانه ایله انفاق ایلسه هند نفقهٔ مستدانه یی
زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده هند نفسنی صغیره اجنبی یه تزویج ایدوب صغیرك زید ایله هند دن غیری
کسنه سی اولمیوب و زید آخر دیارده اولمغله زید کلنجه دخی صغیری وجه محرر اوزره
استدانه ایله انفاق ایدوب بعده زید کلدکده هند نفقهٔ مستدانه یی زیددن طلب ایتدکده
زید حق حضانه سقوطندنصکره نفقه اولماز دیو و یرمامکه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان ولد صغیری ایچون زید اوزرینه
حاکه قدر معروف یومی شوقدر اقچه تقدیر ایتدردیکی نفقه یی زید هنده و یروب اولقدر
اقچه صغیرك نفقه سنه کفایت ایدرکن هند قناعت ایتمیوب نفقهٔ مقدره دن زیاده شوقدر
اقچه دخی ویر یاخود یازلق وقشلق و بیراملق اثواب ایدیویر دیو زیده جبره قادره
اولورمی * الجواب * اولماز

(هی اسم بمعنی الانفاق قال هشام رحمه الله تعالی سئلت محمدا رحمه الله تعالی عن النفقة فقال هی الطعام والكسوة و السكنی (درر غرر فی باب النفقة)

﴿ فی نفقة المملوك ﴾

زید كسبه قادر اولمیوب آزادسز اولان ام ولدی هندی انفاقدن اباء ایلسه زید هندی انفاق اوزرینه جبر اولنورمی *الجواب* اولنور

(فان ابی ای امتنع المولی ان ینفق علیه كسب ای المملوك ان قدر علی الكسب وانفق علی نفسه والا ای وان لم یقدر علیه امر ای المولی یعنی امره القاضی ببیعه اورقیقا وفی المدبر و ام الولد اجبر المولی علی الانفاق لامتناع البیع فیهما
(درر غرر فی النفقة)

زیدك جاریه سی هند حامل اولدقده زید حملی بندندر دیو اعتراف ایتدكدنصكره زید فوت اولسه هند وضع حمل ایدنجیه دك نفقه سی زیدك تركه سندن ویرلمك لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لاتجب النفقة لمعتدة الموت ولوحاملا الا اذا كانت ام ولد وهی حامل فلها النفقة من جمیع المال كذا فی الفتاوی وینبغی ان یكون معناه اذا حبلت امة من سیدها واعترف بان الحبل منه لكنها لم تلد الا بعد الموت (نهر فائق شرح الكنز فی النفقة ملخصا)

هند جاریه سی زینبی حر اولان عمروه تزویج ایتدكدنصكره زینب عمرودن برولد كتورسه اول ولدك نفقه سی هند وعمرودن قنغیسنك اوزرینه لازمه اولور *الجواب* هندك اوزرینه لازمه اولور

(وكذلك الحر اذا تزوج امة اومكاتبة او ام ولد فنفقة اولادهن علی مولاهن فان كان مولیهن فقیرا والزوج ابو الولد غنیا لا یؤمر الاب بالنفقة علی ولده لكن یبیعه مولاه او ینفق علیه (وجیز سرخسی فی النفقة)

زیدك قولی عمرو هند حره یی زیدك اذنیله تزوج ایدوب بعده هندك عمرودن اولادی اولدقدنصكره عمرو هندی تطلیق ایلسه حالا هند زیده عمرویی اذنكله تزوج ایتمش ایدی دیوب عمروك اولادینك نفقه سی نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(تزوج عبد اومدبر اومكاتب امرأة باذن المولی فولدت اولادا لایجبر علی نفقة الاولاد سواء كانت امهم حرة اوامة اومدبرة اوام ولد اومكاتبة لان نفقة الولد صلة محضة ولایستحق الصلة علی هؤلاء (مجمع الفتاوی فی نفقة الاقارب)

زید عمرودن قرض الدیغی شو قدر اقچه مقابله سنده قوللری بكر و بشری عمروه رهن و تسلیم ایتدكده مزبورلرك نفقه سی زید و عمرودن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

بو صورتده عمرو امر قاضی ایله مزبورلرك نفقه سنه كندو مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایلسه عمرو مصروفنی زیددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وعلى الراهن خراج الرهن ومؤنة نفقته و اصلاح منافعه كنفقة الرهن وكسوته وكل ما وجب على احدهما فاداه الاخر كان متبرعا لانه قضى دين غيره بغير امره الا ان يأمر به القاضى لان له ولاية عامة فكأنه صاحبه امر به (درر فى الرهن ملخصا)

﴿ مسائل شتى فى الطلاق ﴾

زيد هندى تزوج ايدوب بعده قبل الدخول هندى تطليق ايتدكدنصكره يكرمى كون مرورنده زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولماز
(واشار بقوله فى عدتها الى انها مدخولة فلو ابانها قبل الدخول فلاميراث لها
(بحر الرائق فى طلاق المريض)

هند صغيره نك زوجى زيد فوت اولسه هنده زيد دن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند صغيره اولمغله عدت لازمه دكلدر ديو زيدك فوتندن برآى صكره ولیسى هندى عمروه تزويج ايدوب بعده فوت اولسه عمرو عقد مزبوره بناء هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(عدة المتوفى عنها زوجها اربعة اشهر وعشر امدخولة اولا صغيرة اوكبيرة مسلمة اوكتابية
(بزازيه فى العدة)

زيد عمرو متوفانك زوجه سى هنده نفسنى كندويه تزويج ايتمك شرطيله نفقه سنه صرف ايچون بر مقدار اقچه كوندروب هند دخى صرف ايتدكدنصكره عدتى تمامنده نفسنى زيده تزويجدن اباء ايلسه زيد مبلغ مزبورى هنده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(انفق على معتدة غيره على ان يزوجها بعد العدة فرضيت به فله ان يرجع بما انفق زوجت نفسها منه اولا وقيل انما يرجع لو شرط الرجوع بان قال انفق عليك بشرط ان تتزوجى والا فارجع عليك بما انفق ولا يرجع لو لم يشترط الرجوع والاصح انه يرجع لو لم تتزوج لا لو تزوجت سواء شرط الرجوع اولا (جامع الفصولين فى دعوى النفقة فى ٣٠)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه هركيمى تزوج ايدرسم اول عورتك امرى سنك الكده اولسون ديدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده زينبى تزوج ايلسه هند تفويض مزبوره بناء زينبى تطليقه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قال ان تزوجت عليك امرأة فامر تلك المرأة بيدك ثم خالعها اوابانها ثم تزوج اخرى لا يصير امرها بيد المفوض اليها لانه ما تزوج عليها (فصول عمادى فى الثالث والعشرين)

﴿ كتاب العتاق ﴾

زيدك جاريه سى هند زيده خدمت ايدر كن زيد هنده تلطيفا قيجى يوك قزم ديسه بو مرتبه ايله هند آزاد اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قال لعبده يا ابنى ذكر فى النوادر انه يعتق وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه لا يعتق وهو الصحيح (من اعتاق المحيط البرهانى وكذا فى عامة الكتب فى ٢)

زيد جاريه سى هنده قادنم ديوب عتق نيت ايتماسه مجرد بو يله ديمكله هند آزاد
اولورمى * الجواب * اولماز
(قال لامته ياسيده ياكد بانو ولم ينو لاتعتق و لو نوى قيل يخشى ان تعتق
(منية المفتى فى العتاق)
جوارى وعبيدى اولان زيد بنم قولم يوقدر جمله سى احرار در ديسه زيدك حين
تكلمنده ملكنده اولان قوللرى آزاد اولورلرمى *الجواب *اولورلر
(رجل قال عبيدى احرار وهم عشرة عتق عبيده و ان كانوا مائة
(من عتاق الخانيه فى فصل الصريح)
عبيدى وجواريسى اولان زيد بنم عبيدوجواريم احرار كبيدر ديسه مجرد بو يله ديمكله
زيدك عبيد وجواريسى آزاد اولورلرمى *الجواب*اولمازلر
(واذا قال لعبده انت مثل الحر لم يعتق لان المثل يستعمل للمشاركة فى بعض المعانى عرفا
فوقع الشك فى الحرية (من عتاق الهدايه)
زيد قولى عمروه بن سنى اشترا ايتمزدن مقدم سن حرسن ديسه عمروك عتقنه حكم
اولنورمى *الجواب *اولنور
(اذا قال لعبده انت حر قبل ان يشتريك او قال قبل ان تولد عتق فى القضاء لانه اقر
بحريته فان نوى فى قوله قبل ان يشتريك عتاقا من قبله وسعه ان يسترقه
(تاتارخانيه فى ١ من العتاق)
زيدك جاريه سى هند زنادن حامل اولوب بر ولد كتوردكدنصكره زيد انجق هندى اعتاق
ايدوب ولد مزبورى اعتاق ايلمايه اول ولد تبعيت ايله آزاد اولمش
اولورمى * الجواب * اولماز
(واما الولد بعد الوضع فلايتبعها فى شئ مما ذكر حتى لو اعتق الام بعد الولادة لايعتق
الولد (بحر رائق فى العتاق)
زيد قولى عمرو آبق غيابنده اعتاق ايدوب بعده عمرو كلدكده زيد عمروى آبق ايكن
ايتديكم اعتاق صحيح دكلدر ديو عمروى استرقاقه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
(اعتق الآبق عنها جاز (منية المفتى فى النذر والكفارة)
زيد ام ولدى هنده غضب ايدوب سن شمدنصكره بنم دكل سن هر كيمك اولور ايسك
اول ساكه تربيه ايتسون ديوب لكن عتق نيت ايتمش اولماسه مجرد بو يله ديمسيله هند آزاد
اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(ويصح بكنايته اى كناية لفظ الاعتاق ان نوى الاعتاق كلا ملك لى عليك و لاسبيل
ولارق وخرجت من ملكى وخليت سبيلك (قهستانى فى الاعتاق ملخصا)
زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله زيدك قولى عمرو صغيرى مدت رضاعده
ارضاع ايلسه عمرو مجرد زيدك رضاعا اوغلى اولمغله آزاد
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا محرم غير ذى رحم كالمحرم بالرضاع والصهرية (قهستانى فى الاعتاق)
زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذوفضولا بشره بيع وتسليم بشر دخى بكرى اعتاق
ايتدكدنصكره عمرو بيعى مجيز اولسه عتق مزبور نافذ
اولورمى * الجواب * اولور
(والمشترى من الغاصب اذا اعتق ثم اجاز المولى البيع نفذ عتقه خلافا لمحمد رحمه الله
تعالى (وجيز سرخسى فى بيع الفضولى وكذا فى الهدايه)
زيد حربينك قولى عمرو دار حربده مسلمان اولوب دار اسلامه اباق ايتدكدنصكره زيد
مستأمنا دار اسلامه كلدكده عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(اسلم عبد الحربى فى دار الحرب فابق الى دار الاسلام فانه يعتق (قاضيخان فى اعتاق الحربى)
زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى عمروك اذنسز اعتاق
ايلسه عمرو حصه سنى تدبيره قادر اولورمى * الجواب * اولور
بوصورتده زيدك اول جاريه دن حصه سنى اعتاقدنصكره عمرو دخى حصه سنى تدبير
ايلسه حالا جاريه عمروك حصه سنده قيمتنى سعى ايدوب عمروه ادا ايتدكده سبيلى تخليه
اولنورمى * الجواب * اولنور
(عبد بين رجلين اعتق احدهما نصيبه يعتق نصيبه لا غير عند ابى حنيفة رحمه الله
تعالى لان الاعتاق عنده متجزء فاعتاق البعض لا يوجب اعتاق الكل بل يعتق بقدر ما
اعتق ويبقى الباقى رقيقا وللشريك الثانى خمس خيارات ان شاء اعتق نصيبه وان شاء
دبره وان شاء كاتبه وان شاء استسعاه معسرا كان المعتق او موسرا ويسعى وهو رقيق
وان شاء ضمن المعتق قيمة نصيبه ان كان موسرا وليس له خيار الترك على حاله لانه لا سبيل
الى الانتفاع به مع ثبوت الحرية فى جزء منه وترك المال من غير انتفاع احد به بسبب له وانه
حرام فلا بد من تخريجه الى العتق وله الخيار فى ذلك بين الوجوه التى وصفناها
(بدايع فى صفة الاعتاق)
بوصورتده اول جاريه نك بعد التدبير قيمتى ندر * الجواب * قن فرض اولندقده اولان
قيمتنك نصفيدر
(وقيمة المدبر قيل نصف قيمة القن و اختاره ابو الليث رحمه الله تعالى و به يفتى (بزازيه
فى العتاق ملخصا كذا فى كثير من الكتب)

﴿ نوع آخر ﴾

مجرد اولوب عدم تزوجه يمين ايدن زيده بعض كسنه لر تسرى ايله ديدكده زيد اكر جاريه
اشترا ايدرسم و ملكمه جاريه داخل اولور سه آزاد اولسون ديدكدنصكره عمرو بكرك
جاريه سى هندى ثمن معلومه زيد ايچون فضولا بكردن اشترا ايدوب بعده عمرو واقف
اولدقده قوليله ياخود فعليله مجيز اولوب بووجهله هند زيدك ملكنه داخل اولسه هند
آزاد اولورمى * الجواب * اولماز
(قوله كل عبد دخل فى ملكى فهو حر فانه يحنث بعقد الفضولى ان اجاز بالفعل لان

ملك اليمين لايختص بالشراء فحسب بل له اسباب من الهبة والميراث وغير ذلك فلايكون ذكر الملك ذكر الشراء (جواهر الفتاوى فى تعليق الطلاق من النكاح)

باب العتق على جعل

زيد قولى عمروى وجاريه سى هندى كندويه سكز سنه خدمت ايتمك اوزره آزاد ايدوب عمرو وهند دخى قبول ايلسه‌لر عمرو وهند اول حينده آزاد اولمش اولوب هر برى سكز سنه خدمت ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولوحرره على خدمته حولا فقبل عتق فى الحال يعنى من ساعته وخدمه اى العبد المولى مدته اى المدة المضروبة له وهى حول او اقل او اكثر اى شئ عينه (منح الغفار فى العتق على جعل)

بو صورتده هند عمروك زوجه سى اولمغله وجه محرر اوزره زيد آزاد ايتدكدنصكره هند عمرودن بر ولد كتورسه زيد خدمت تمام اولمدين والد كلكله ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد قولى عمروه باكه شوقدر سنه خدمت ايله بعده آزاد اول ديسه عمرو قبل الخدمه آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

قالت لمولاها ان اعتقتنى خدمتك مادمت حيا وادفع لك ثمنى فاعتقها بهذا الشرط فتركته عتقت ولزمها ان تسعى فى قيمتها (قنية فى الالفاظ التى يقع بها العتق)

زيد جاريه سى هندى اولنجه چفتلكنده ساكنه اولوب خدمت ايتمك اوزره اعتاق وهند دخى قبول ايدوب بعده هند چفتلكنده ساكنه اولميوب وخدمت ايلماسه هند زيده قيمتنى ويرلكن زيد الميوب اولنجه چفتلكمده ساكنه اولوب خدمت ايله والا سنى بيع ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد قولى عمروى درت سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره آزاد ايدوب عمرو دخى قبول ايتمكله درت سنه زيده خدمت ايتمك لازم اولدقده زيد عمروى مدت مزبوره ده نوجهله استخدام ايدر * الجواب * ناس بيننده متعارف اولان وجه اوزره

(ونص الحاكم الشهيد رحمه الله ان الخدمة الخدمة المعروفة بين الناس (منح فى باب العتق)

زيد قولى عمروه التمش كون تمامنه دك باكه سكسان غروش اداء ايدرايسك آزاد اول ديوب لكن التمش كون مرور ايدوب عمرو سكسان غروشى ادا ايلماسه زيد مجرد بو يله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال اذا اديت الى الفا فى هذا الشهر فاداه فى غيره لم يعتق (وجيز سرخسى فى العتق على مال)

زيد قولى عمروى ايكى جاريه ويرمك اوزره كتابه كسوب بعده عمرو بدل كتابتى ويرمدين عجزى ظاهر اولمغله حاكم زيدك طلبيله كتابتى فسخ ايلسه زيد عمروى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند جاريه سى زينبه بش سنه باكه خدمت ايدرايسك صكره آزاد اول ديوب بعده اوچ سنه

زینب هنده خدمت ایدوب هند فوت اولسه زینب قیمتنك بش سهمندن ایکی
سهمنی ورثه یه ویرمدکجه آزاد اولورمی * الجواب * اولماز
(ولومات تجب قیمته ای لومات المولی او العبد قبل الخدمة وجبت قیمة العبد علیه عندهما
وقال محمد رحمه الله تعالی علیه قیمة الخدمة وقیدنا بموته قبل الخدمة لانه لو خدم بعض
المدة کسنة من اربع سنین ثم مات فعلی قولهما علیه ثلثة ارباع قیمته وعلی قول
محمد رحمه الله تعالی قیمة خدمته ثلث سنین کذا فی شرح الطحاوی
(بحر رائق فی العتق علی جعل)
بوصورتده زینب قیمتنك اول مقداربنی ورثه یه ویرمکله آزاد اولدقده ورثه تعلیق عتق
زماندن آزاد اولنجه دك مکسوبی اولوب یدنده اولان مالی زینبدن المغه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی اعتاق ایتمکله بدل کتابت ساقط اولمازدیو بدل
کتابت نامه هنده اولقدر الجه حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ
وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ باب عتق البعض ﴾

زید موسر عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی جاریه دن حصه سنی عمروك اذنسز
اعتاق ایتدکدنصکره عمرو جاریه دن حصه سنی بیع ایلسه بیع مزبور جائز
اولورمی * الجواب * اولماز
(اذا کان العبد بین رجلین اعتق احدهما نصیبه وهو موسر ثم ان الاخر باع نصیبه من
الذی اعتق ووهبه له علی عوض منه ذکر محمد رحمه الله فی الاصل ان هذا واختیاره
الضمان فی القیاس سواء غیر ان هذا اقبحهما وافحشهما وفی الاستحسان لایجوز البیع
واذا لم یجز البیع کان له خیار ان یضمن المعتق وان یستسعی العبد فکذا بعد البیع
(محیط برهانی فی ٥ من العتاق ملخصا)
بوصورتده زید عمروك جاریه دن حصه سنك قیمتی اولان الجه یی ضامن اولدقدنصکره
مبلغ مزبور ایله جاریه یه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(قن لهما اعتقه احدهما وهو موسر فلوشری المعتق نصیب الساکت لم یجز ولم یتمکن
الساکت من نقل ملکه الی احد لکن لو ادی المعتق الضمان الی الساکت ملك نصیبه (جامع
الفصولین فی ٣٩) قال قاضیخان فی جامعه اذا ضمن المعتق وادی الضمان ملك نصیب
الساکت ان شاء اعتق وان شاء استسعی بمنزلة ما لو کان الکل له فاعتق بعضه وانما
رجع المعتق علی العبد بما ضمن لقیامه مقام الساکت باداء الضمان وقد کان للساکت الاستسعاء
فکذا لمن قام مقامه بخلاف العبد المستسعی ولا رجوع له بما ادی علی العبد باجماع اصحابنا
رحمهم الله تعالی لانه ادی لفکاك رقبته (بحر رائق فی عتق البعض ملخصا)

﴿ فصل فی العتق بالسعی ﴾

زیدك قولی عمرو برخالی منزل ایچنده بچاغله زیدك اوزرینه هجوم ایدوب بنی اعتاق ایله

﴿ یوخسه ﴾

يوخسه سنى قتل ايده رم ديدكده بطريق ايله خلاص ممكن اوليوب قتل خوفندن عمرو ى اعتاق ايلسه عمرو آزاد اولوب زيد عمروه قيمتنى استسعايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(عبد اخذ مولاه فى موضع خال فقال له ان اعتقتنى والا قتلتك فاعتقه مخافة القتل يعتق وسعى فى قيمته لمولاه (من اعتاق الخانية)

زيد يهوديك ام ولدى هند يهوديه شرف اسلامله مشرفه اولدقده زيده اسلام عرض اولنوب قبول ايتماسه هند سعى ايدوب قيمتنى زيده ويريجك هند آزاد اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هندك قيمتى نه مقداردر * الجواب * قن فرض اولنديغى قيمتك ثلثيدر

(واذا اسلمت ام ولد النصرانى فعليها ان تسعى فى قيمتها وهى بمنزلة المكاتب لا يعتق حتى يؤدى السعاية وقال زفر رحمه الله تعتق فى الحال و السعاية دين عليها وهذا الخلاف فيما عرض على المولى الاسلام وابى فان اسلم تبقى على حالهما (تاتارخانيه فى ١٢ من العتاق) واما قيمة ام الولد فثلث قيمة القن لان البيع والاستسعاع قد انتفيا و بقى ملك الاستمتاع (فتح القدير فى قيمة المدبر من العتاق)

سكز جاريه سى اولان زيد صحتنده اول جاريه لردن ايكيسى آزاد اولسون ديوب بعده اصلا بيان ايتمدين فوت اولسه حكم شرعى ندر * الجواب * هر برينك ربعى آزاد اولوب ثلثه ارباعنده ورثه مز بورلرى استسعا ايدرلر

(اذا قال لعبده احدكما حر فالخيار اليه فى تعيين العتق فان رهن احدهما او آجره او ملكه بوجه من الوجوه او دبره او كاتبه اومات عتق الاخر فان مات المولى قبل البيان وقبل شى من هذه الاشياء عتق كل واحد منهما نصفه وسعى فى نصف قيمته للورثة (حاوى القدسى فى عتق المبهم)

بش قولى اولان زيد مرض موتنده اول قوللرندن درديني تدبير مطلق ايله مدبر اولسون ديوب بعده بيان ايتمدين مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه حكم شرعى ندر * الجواب * هر برينك درت خمسى آزاد اولوب برخمسنده ورثه مز بورلرى استسعا ايدرلر

ديونى تركه سنى مستغرق اولان زيد مرض موتنده جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده فوت اولسه داينلرى هنده قيمتنى استسعايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

﴿باب الاستيلاد﴾

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره وقت بيعدن التى آيدن اقلده بر ولد كتوردكده زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب هند زيدك ام ولدى اولورمى * الجواب * اولور

(مبيعة ولدت لاقل من ستة اشهر مذ بيعت فادعاه ثبت نسبه وصارت ام ولده فيفسخ ويرد الثمن (تنوير الابصار فى دعوى النسب ومثله فى الدرر)

بوصورتده زيد ولد بندندر ديوب دعوت ايتدكده عمرو دخى زيد ايله برابر يا خود زيدك

دعوتند نصکره اول ولد بندندر دیو دعوت ایلسه ولدك نسبی عمرودن ثابت
اولورمی * الجواب * اولماز
(وان ادعاه المشتری قبله یثبت ای نسبه منه ولو ادعاه معه ای البایع او بعده لا ای لا یثبت
نسب المشتری (منح فی دعوی النسب ملخصا)
زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکد نصکره هند وقت بیعدن
التی آیدن اقلده بر ولد کتوردکده زید وعمرو ولد بندندر دیو دعوت ایدوب لکن
عمروك دعوتی زیدك دعوتندن مقدم اولسه اول ولدك نسبی قنغیسندن ثابت
اولور * الجواب * عمرودن
(وان ادعاه المشتری قبله یثبت نسبه منه ویحمل علی انه نکحها واستولدها ثم اشتراها
(درر فی دعوی النسب وکذا فی المنح)
زید وعمرو وبشر اشترا کا مالك اولدقلری جاریه لری هندی اوچی دخی وطئ ایدوب
بعده هند بر ولد کتوردکده مزبورلرك اوچی دخی ولد بندندر دیو دعوت ایتسه لر ولدك
نسبی قنغیسندن ثابت اولور * الجواب * جمله سندن
بوصورتده زید وعمرو وبشر فوت اولسه لر اول ولد هر برینه وارث
اولورمی * الجواب * اولور
(وان ادعیاه معا یثبت منهما وهی ام ولد لهما وعلی کل نصف عقرها وتقاصا ویرث من
کل منهما میراث ابن ویرثان منه میراث اب واحد (ملتقی الابحر فی الاستیلاد)
زیدك جاریه سی هند حامل اولدقده زید هندك حملی بندندر دیو دعوت ایدوب بعده
هند ایکی سنه دن اقلده بر ولد طوغرسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب هند
زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور
(لو قال هذه حامل منی یلزمه الولد وان جائت لاکثر من ستة اشهر الی سنتین
(بحر رائق فی ثبوت النسب)
زیدك جاریه سی هند ابتدا بر ولد طوغردقده زید ولد بندندر زوجه م هند دعوتمه
راضیه اولورسه دیو دعوت ایدوب بعده زید فوت اولسه اول ولدك نسبی زیددن
ثابت اولوب ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور
(ومالا یبطل بالشرط الفاسد القرض الخ ودعوة الولد بان قال لامته التی ولدت هذا الولد
منی ان رضیت امرأتی بذلك (بحر رائق فی مسائل شتی قبیل الصرف ملخصا)
زید ام ولدی هندك اناسی زینبی وطئ ایتدکد نصکره هند بر ولد طوغروب لکن زید
ولد مزبور بندندر دیو دعوت ایتماسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت
اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو حرمت علیه بسبب بان وطئها ابوه او وطئ هو امها لا یثبت النسب بعده الا بالدعوة
لان الفراش قد انقطع به وهو الحل (مختارات النوازل فی الاستیلاد)
زید هندی حراولمق اوزره تزوج ووطئ ایدوب بعده هند زیددن بر ولد طوغردقدنصکره

هند عمروك ام ولدی اولدیغی ثابت اولوب عمرو هندی السه عمرو ولد مزبوری استرقاقه قادر اولورمی*الجواب* اولماز لکن زید ولدك یوم قضاده قیمتنی ضامن اولور

بوصورتده ولد مزبورك قیمتی نمقدارد ر* الجواب * قن فرض اولندیغی قیمتنك بر ثلث مقداریدر

(وحاصله انه وطئ امرأة معتمدا علی ملك یمین او نكاح فولدت ثم استحقت الوالدة غرم الاب قیمة الولد (منح فی دعوی النسب من الدعوی) رجل اشتری امة هی ام ولد الغیر من رجل اجنبی ولاعلم له بحالها فولدت منه ولدا ثم استحقها مولاها وقضی له فعلی اب الولد وهو المشتری قیمة الولد لمولی ام الولد بسبب الغرور (بحر رائق فی الاستیلاد)

زیدك جاریه سی هند دن بر ولدی اولوب بعده هندی اعتاق ایتمدین قولی عمروه تزویج ایدوب هندك حال رقیتده عمرودن دخی بر ولدی اولسه زید عمرودن اولان ولدی هنده تبعیت ایله استرقاق واستخدامه قادر اولورمی*الجواب* اولور اما بیع ایدهمز

(والولد یتبع الام فی الملك والرق والعتق وفروعه (تنویر الابصار قبیل عتق البعض)

زید ام ولدی هندی اعتاق ایتمدین عمروه تزویج ایدوب بعده هند عمرودن بر ولد طوغرسه اول ولدی بیعه قادر اولورمی *الجواب * اولماز

بوصورتده زید فوت اولسه هند وولد مزبور مجانا آزاد اولورلرمی*الجواب*اولورلر

(فان زوجها المولی فجائت بولد یعنی من الزوج فهو فی حكم امه حتی لایجوز للسید بیعه ولاهبته ولارهنه و یعتق بموته من كل المال و لایسعی لاحد وله استخدامه و اجارته الا انه اذا كان جاریة لایستمتع بها لانه وطئ امها وهذه اجماعیة (فتح القدیر فی الاستیلاد)

زیدك ام ولدی اولمیان جاریه سی هند بر ولد كتوردكده زید دعوت ایتمدین اول ولد زیدك اوغلی اولوب هند زیدك ام ولدی اولمش اولورمی*الجواب*اولماز

(ولدت امته الموطوءة له ولدا لم یثبت نسبه حتی یدعیه (غرر فی آخر ثبوت النسب)

زید حامل اولان جاریه سی هند ایچون هندك حملی بندندر دیو اقرار ایلسه هند زیدك ام ولدی اولورمی*الجواب*اولور

بوصورتده زید هندی عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی اولور*الجواب*اولماز

(واذا كانت الامة حاملا فاقر ان حملها منه فانها تكون ام ولد له (محیط برهانی فی ١٠)

﴿باب التدبیر﴾

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب بعده تسلیم مبیع وقبض ثمن بولنمدین عمرو هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایلسه تدبیر مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو هندی بكره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی*الجواب* اولماز

بوصورتده عمرو هندی قبض مراد ایتدكده زید و یرمیوب قبض ثمن ایدنجه هندی امساك ایدهرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو دبره قبل القبض جاز التدبیر ولیس للبایع ان یحبسه بالثمن (من بیوع التاتارخانیه فی ٤)

زید مالك اولدیغم قوللریمك هر بری فوتمدنصكره حردر دیدكدنصكره برقول اشترا

ایدوب بعده زید فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه‌سی زیدك وقت تكلمده موجود اولان قوللریله بعد التكلم اشترا ایتدیكی اسنیعا یه یاخود بیعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(كل مملوك لی اواملكه حر بعد غد او بعد موتی یتناول من ملكه منذ حلف فقط وبموته عتق من ملك بعده من ثلثه ایضا (كنز فی باب الحلف بالعتق)

زید تدبیر مطلق ایله مدبری عمروه فوتمدن نصكره ورثه‌مه یدی سنه خدمت ایدوب بعده آزاد اول دیدكدنصكره زید فوت اولوب ورثه سنی ترك ایلسه ثلث مساعد ایكن ورثه عمروه مجرد زید بویله دیمكله بزه یدی سنه خدمت ایله یاخود یدی‌سنه‌لك خدمتك اجر مثلنی ویردیمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان كانت مدبرته جاز لانها باقیة علی ملكه كام الولد قوله وان مات المولی ولامال له غیره كانت بالخیار بین ان تسعی فی ثلثی قیمتها اوجمیع مال الكتابة وهذا قول ابی حنیفة رحمه الله وقال ابو یوسف رحمه الله تسعی فی الاقل بلاخیار وقال محمد تسعی فی الاقل من ثلثی قیمتها اوثلثی الكتابة والصحیح قول ابی حنیفة رحمه الله واذا مات المولی وهی تخرج من الثلث عتقت وسقطت عنها السعایة بالاجماع (مضمرات فی آخر المكاتب)

اكراه معتبر ایله اولان تدبیر شرعا صحیح ومعتبر اولورمی * الجواب * اولور

(جاز تدبیر المكره لاوصیته (فصولین فی كتاب العتق من احكام المرضی)

زید قولی عمروه اكر بن اولنجیه دك شرب خمر ایتمزسك مدبر اول دیدكدنصكره عمرو شرب خمر ایلسه زید عمروی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال انت حر بعد موتی ان لم تشرب الخمر فان شرب بعد موته فی عمروه فلا عتق (خزانة المفتین فی التدبیر)

هند جاریه سی زینبه اولنجه یاكه خیانت ایتمیوب صداقت ایله خدمت ایدرسك مدبر اول دیدكدنصكره زینب هندك بعض متاعنی سرقه وآخره دفع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه هند زینبی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

ثم التدبیر قد یكون مطلقا وقد یكون معلقا بشرط وقد یكون مضافا الی وقت اما المطلق فما ذكرنا واما المعلق فنحو ان یقول اذا كلمت فلانا واذا قدم فلان فانت حر (بدایع فی كتاب التدبیر)

زید جاریه سی هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدكدنصكره فوت اولسه هند زیدك ثلث مالندن آزاد اولورمی * الجواب اولور

(واذا مات سیده عتق من ثلث ماله وان لم یخرج من الثلث فبحسابه وان لم یترك غیره سعی فی ثلثیه وان استغرق دین المولی سعی فی كل قیمته (ملتقی فی التدبیر)

بو صورتده زید مستغرق بالدین اولمایجق هندك قنة قیمتی ثلثدن معتبره اولور یوخسه مدبرة قیمتمی * الجواب * مدبرة قیمتی معتبره در

(اقول قد اختلف تصحیح المشایخ فی قیمة المدبر فقیل هی ثلثا قیمته قنا قال فی الحجة

وعليه الفتوى وفى المصفى واليه مال صدر الشهيد وعليه الفتوى
(وفى فتح القدير وعليه الفتوى)
بو صورتده هندك مدبرة قيمتى نه مقدار در *الجواب* قنة نصف قيمتيدر
(وقال فى جامع المضمرات اختلفوا فى قيمة المدبر والمختار نصف قيمته لوكان قنا (تنوير البصائر)

فصل فى المكاتب

زيد جاريه سى زينبى شو قدر اقچه كتابته كسوب بعده بدل كتابتى المدين زينبى اعتاق ايلسه هند بدل كتابتى نامنه زينبدن نسنه المغه قادره اولورمى *الجواب* اولماز
بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى اعتاق ايتمكله بدل كتابت ساقط اولماز ديوب بدل كتابت نامنه هنده اولقدر اقچه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز
(وعتق مجانا اى بلابدل ان اعتق مولاه لاسقاطه حقه (درر فى المكاتب)
زيد جاريه سى هندى درت سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره كتابته كسدكدنصكره هند زيده خدمتدن امتناع وكتابتى فسخه طالبه اولسه زيد كتابتى هندك رضاسيله فسخ ايدوب هندى آخره بيعه قادر اولورمى * الجواب* اولور
(فان اجل غير السلطان فرده مولاه برضاه فهو جائز لان الكتابة تفسخ بالتراضى من غير عذر فبالعذر اولى (هدايه فى المكاتب) ولورضى المكاتب بالبيع ففيه روايتان والاظهر هو الجواز (هدايه فى البيع الفاسد)
زيد قولى عمروى شو قدر اقچه كتابته كسوب عمرو بدل كتابتى زيده ادا ايدوب آزاد اولدقدنصكره فوت اولوب زيدى ترك ايلسه امين بيت المال تركهٔ عمروه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مسائل شتى فى العتاق

زيد اوتوز سنه دنبرو مالك اولديغى قولى عمروى آزاد ايتميوب بيع مراد ايتدكده عمرو طقوز سنه دن زياده قول استرقاق اولنماز ديو اوتوز سنه خدمت ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو انقياد ايتمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز لكن قولى طقوز سنه استخدامدن مستحب اولان آزاد ايتمكدر ايتمزسه آزاد ايتمك مأمول اولان برذى مرحمته بيع ايتمكدر
(ويستحب للرجل اذا استخدم عبده تسع سنين ان يعتقه او يبيعه من غيره لعله يعتقه كذا فى التاتارخانية (هنديه فى آخر الباب الاول من العتاق)
هند موسره زيد صغير ايله اشتراكا مالك اولديغى جاريه دن حصه سنى اعتاق ايلسه صغيرك وصيسى عمرو صغيرك جاريه دن حصه سنى هنده تضمين يا خود جاريه يى استسعايه قادر اولورمى *الجواب* اولور
(اعتق عبدا بينه وبين صغير يستأنى بلوغ الصغير ان لم يكن له ولى او وصى وان كان له وصى اوولى ان شاء ضمن المعتق وان شاء استسعى العبد لانه ضمان نقل الملك فصار كالبيع

(محيط رضوى فى الاعتاق ملخصا)
معتقة البعض اولان هنده سعايت لازمه اولدقده هندك قيمتى يوم اعتاقدهمى اعتبار اولنور يوخسه يوم خصومتدهمى * الجواب * يوم اعتاقده
(ويعتبر القيمة فى السعاية والضمان يوم الاعتاق فان الاعتاق سبب لوجوب الضمان فيعتبر القيمة حينئذ كالغصب (خزانة المفتين فى اعتاق بعض الشركاء)
زيدك قولى عمروك كسب ايتديكى مال زيدك اولورمى * الجواب * اولور
(والمولى احق بكسبه وارثه وبمهر المدبرة (تنوير الابصار فى التدبير)

﴿ كتاب الولاء ﴾

زيد قولى عمروى شوقدر الجه اوزرينه اعتاق ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب زوجهسى هندى وزيدك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ربع هندهو باقى من جهة الولاء بكره در
(كل من حصل له العتق من انسان ثبت ولاء العتق منه سواء شرط الولاء او لم يشرط اوتبرأ عنه وسواء كان الاعتاق ببدل او بغير بدل (فى اوائل ولاء المحيط البرهانى)
باباسى معتق اناسى معتقه اولان زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندى ولاب قز قرنداشى زينبى وباباسنى اعتاق ايدن عمروك اوغلى بكرى واناسنك معتقنى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * التى سهمدن اوچ سهم هندهو برسهم زينبه ايكى سهم بكره در
(وان كان الاب معتقا لايرث معتق الام وان لم يبق من قوم الاب لان الولاء لقوم الاب فان بقى معتق الاب فهوله (ولواجيه فى فرائضه ملخصا)
هند فوت اولوب باباسنك اناسى زينبى وباباسنك باباسنى اعتاق ايدن زيدك اوغلنك اوغلى عمروى واناسنى اعتاق ايدنى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * سدس زينبه باقى عمروه در
(الابوان اذا كانا حرين اصليين بالمعنى الثانى فلا ولاء على الولد واذا كانا معتقين اوفى اصلهما معتق فالولاء لقوم الاب (درر فى الولاء)
هند معتقه فوت اولوب زوجى زيدى وقزى زينبى وكندويى اعتاق ايدن خديجهيى اعتاق ايدن عمروك لابوين ار قرنداشى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن برر سهم زيد وبكره ايكى سهم زينبه در
(ولو ترك ابامولاه وابن مولاه كان الولاء للابن (زيلعى فى الولاء وكذا فى خزانة المفتين)
زيد معتق فوت اولوب كندويى اعتاق ايدن عمروك اوغلى بكرى وباباسى بشرى ترك ايلسه بكر وبشردن قنغيسى ولاء جهتندن زيده وارث اولور * الجواب * بكر
(الام اذا كانت حرة الاصل بمعنى عدم الرق فى اصلها فلا ولاء على ولدها والاب اذا كان كذلك فلو عربيا لاولاء عليه مطلقا ولو عجميا لاولاء عليه لقوم الاب ويرث معتق الام وعصبته خلافا لابى يوسف رحمه الله (درر غرر فى الولاء)

زيد معتق فوت اولوب زوجه‌سی هندی واوغلی عمروی ترك ايدوب قبل القسمه هند دخی
فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيد وهندی احرازه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(الولاء قرابة حكمية حاصلة من العتق ولو تدبيرا اوكتابة اوايلادا ای جعل الامة ام ولده
اوملك قريب بان يملك قريبه (درر غرر فی الولاء ملخصا)

بوصورتده عمرو دخی فوت اولوب لابوين خاله‌سی زينبی ترك ايتدكده عمروك اناسی
هندك اصلنده اصلا رق طاری اولمش اولمامغله زينب تركه‌یی احراز ايتمك استدكده
زيدی اعتاق ايدن بكر ولاجهتندن بن وارثم ديو تركه‌يه مداخله‌يه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زيد قولی عمروی شوقدر اقچه كتابته كسوب عمرو بدل كتابتی زيده اداء ايدوب آزاد
اولدقدنصكره فوت اولوب زيدی ترك ايلسه امين بيت المال تركهٔ عمروه مداخله‌يه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا كان الاب معتقا اوفی اصله معتق والام حرة الاصل بذلك المعنی سواء كانت عربية
اولا فلا ولاء علی الولد لقوم الاب (درر فی الولاء) واما عصبة عصبة المعتق اذا لم يكن عصبة
المعتق لايرث المعتق مثاله امرأة اعتقت عبدا ثم ماتت عن ابن وزوج ثم مات المعتق فالميراث
لابنها لانه عصبتها ولو مات الابن وترك الاب الذی هو زوج المعتقة لايرث الاب
(فتاوی الصغری فی آخر الفرائض وكذا فی منية المفتی)

زيد عمرو ايله علی الاشتراك السويه مالك اولدقلری قوللری بكری اعتاق ايتدكلرندنصكره
زيد وعمرو فوت اولوب بعده بكر دخی فوت اولوب بكر زيدك اوغللری بشر وخالد وسعيدی
وعمروك اوغللری نذير ووليدی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون ايكی
سهمدن ايكشر سهم بشر وخالد وسعيده اوچر سهم نذير ووليده دكر

(ولو اعتق رجل هو وابنه عبدا ثم مات الرجل وترك ابنين احدهما شريكه فی الاعتاق
ثم مات العبد المعتق فنصف الولاء لابنه الذی هو شريك ابيه خاصة لانه شريكه فی الاعتاق
والنصف الباقی بينهما نصفان لان ذلك حصة الاب فيكون بينهما بالسوية فيصير الولاء بينهما
علی اربعة اسهم ثلثة ارباعه للابن الذی كان شريك ابيه والربع للاخر فان مات شريك
ابيه قبل العبد وترك ابنا ثم مات العبد المعتق فلابن الابن نصف الولاء الذی كان لابيه
خاصة والنصف الآخر للابن وحده لان الكبير من عصبة الاب فكان احق بنصيبه
من الولاء فيصير نصف الولاء للعم ونصفه لابن اخيه (بدايع من كتاب الولاء)

والده‌سی اصلنده اصلا رق طاری اولمامق اوزره حرا لاصل اولان زيد فوت اولوب
زوجه‌سی هندی ولابوين ارقرنداشنك اوغلنك قزی زينبی وباباسنی اعتاق ايده نك
اوغلنی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن برسهم هنده
اوچ سهم زينبه دكر

اناسی اصلنده اصلا رق طاری اولمامق اوزره حرالاصل اولان زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندی ترك ایتدکده هند ترکهٔ زیدی احراز مراد ایتدکده زیدك باباسی اعتاق ایده نك اوغلی بشر مجرد اناسی عربی اولیوب عجمی اولمغله ترکه نك نصفی سا که اصابت ایدوب ماعداسی ولاء جهتندن با که اصابت ایدردیو هندی احرازدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اناسنك باباسی آزادلی اولان زید فوت اولوب اناسی هندی ولابوین قز قرنداشی زینبی و باباسی اعتاق ایدن عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * التی سهمدن ایکی سهم هنده اوچ سهم زینبه برسهم عمروه دکر

زید معتق فوت اولدقده معتقه سی هندك اوغلی عمروك باباسی اولوب هندك زوجی اولان بکر ولاء جهتندن زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعتقة لوتزوجت بمعتق وجائت بولد ثم مات الوالد وترك معتق الام هل یرث قال لایرث وان لم یبق من قوم الاب احد لان الولاء لقوم الاب (من فرائض الولوالجیة ومثله فی شرح المنظومة لابن شحنه ملخصا)

باباسی معتق اناسی معتقة اولان هند فوت اولوب باباسی طرفندن مولای عتاقه سی قالمیوب اناسنك معتقنك اوغلینك اوغلی بشر قالوب غیری کمسنه سی اولماسه ترکهٔ هندی بشرمی الوریوخسه امین بیت المالمی * الجواب * امین بیت المال الور

زید مرض موتنده جاریه سی زینبی اعتاق ایتدکدنصکره هند فوت اولوب قزلری خدیجه وفاطمه یی ترك ایتدکده ثلث مساعد اولمیوب لکن خدیجه وفاطمه زیدك مجانا عتقنی مجیزه اولوب سعایتدن ابراء ایتدکدنصکره زینب فوت اولوب قزی رقیه یی ترك ایتدکده منبوره لر مجرد زینبی سعایتدن ابراء ایتمکله بزم ایچون ولاء ثابت اولوردیو زینبك ترکه سنه مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومایجوز باجازة الوارث فالموصی له یملك من جهة الموصی لا من جهة المجیز حتی یجبر الوارث علی التسلیم وقال الشافعی رحمه الله یملك من جهة المجیز حتی لایجوز الوارث علی التسلیم کالووهبوا وعلی هذا لواعتق المریض عبده ولا ملك له غیره فاجاز الورثة عتق بعد موته نفذ العتق من جهة المیت حتی یکون الولاء له وقال الشافعی ثلث الولاء للمیت وثلثاه للمجیز کانه اعتق ثلثیه (محیط رضوی فی الوصیة لبعض الورثة)

زیدك معتق اولوب زیددن ولاسی ثابت اولان عمرو بن بکر متوفانك معتقی یم دیواقرار ایتدکدنصکره بلا وارث زید فوت اولوب بعده عمرو دخی فوت اولوب قزی هندی ترك ایلسه هند ترکهٔ عمروی احراز ایتمك استدکده بکرك اوغلی بشر اقرار مشروحنه بناء ترکه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح اقراره بالمولی من جهة العتاق ان لم یکن ولاؤه ثابتا من جهة غیره (تنویر الابصار فی اقرار المریض ملخصا)

زید متوفانك ام ولدی هند فوت اولوب زیددن اولان اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك زوجهٔ

اخراسندن اولان اوغلی بکرهنده ولاجهتندن وارث اولورمی * الجواب * اولماز

باباسی حر الاصل عجمی اولان هند فوت اولوب انجق اناسنی اعتاق ایدن زینبی ترك ایلسه زینب ترکهٔ هندی احرازه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید معتق فوت اولوب کندویی اعتاق ایدن عمروك لام قرنداشی بکری ترك ایلسه بکر ولاجهتندن زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(ثلثة من الذكور لا يرثون بالولاء ذوى الارحام و الزوج و الاخ من الام (خزانة الفقه فى الولاء)

هند زینب بنی اعتاق ایدوب بن زینبك معتقه سی یم دیو اقرار ایدوب لکن زینب هندی تصدیق ایلماسه مجرد هندك اقراریله ولاسی زینب ایچون ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(اما الاول فهو ان يقر بان هذا معتق قد اعتقنى او معتق قد اعتقته وهذا يصح بثلث شرائط ان لا يكون المعتق حر الاصل وان لا يكون له ولاء ثابت من الغير وان يصدقه (زاهدى)

فصل فى عقد الموالاة

ساکن اولدیغی بلده ده مجهول النسب اولان زید عمروایله عقد موالات ایدر اولدقده عمروه سن بنم مولام سن فوت اولدیغمده وارثم اول و جنایت ایتدیکمده عاقلهم اولوب جنایتمك دیتنی ویر دیدکده عمرو دخی قبول ایلسه بووجه اوزره اولان عقد موالات صحیح ومعتبر اولوب زیدك اولوقتده موجود و بعده تولد ایدن اولاد صغاری عقد مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده زیدك اولاد کباری و زوجه سی عقد مزبورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مجهول النسب اذا عقد عقد الموالات مع انسان على ان يرثه ذلك الانسان اذا مات و يعقل عنه اذا جنى فقبل ذلك الانسان صح ويدخل فى الولاء اولاده الصغار ومن يولد بعد ذلك (محيط رضوى فى باب التوريث مولى الموالاة من الفرائض)

كتاب الايمان

زید خمردن سکران ایکن زوجهم هنده نفقه جنسندن برشی الیویرسم کافر اوله یم دیوب بعده زید هنده نفقه جنسندن شو قدر اشیاء الوب ویرسه زیده نه لازم اولور * الجواب * کفارت یمین

(قوله لعمر الله يمين و كذا قوله ان فعل كذا فهو كافر او يهودى او نصرانى او برئ من الله يمين ولا يصير كافرا بالحنث فيهما سواء علقه بماض او مستقبل ان كان يعلم انه يمين وان كان عنده انه يكفر يصير به كافرا (ملتقى فى الايمان) السكران كالصاحى الا فى ثلث الردة والاقرار بالحدود الخالصة والاشهاد على شهادة نفسه (اشباه فى احكام السكران ملخصا)

زید والله وبالله وتالله فلان فعلى اشلیه یم دیو هر بر اسم بیننده حرف عطف ذکریله یمین ایدوب بعده اول فعلی اشلسه زیده اوچ کفارت یمینمی لازم اولور یوخسه بر کفارتمی

* الجواب * اوج كفارت لازمه اولور

(تكرار الاسم هل يكون يمينا واحدة او يمينين قال محمد رحمه الله تعالى فى الجامع الكبير اذا قال الرجل والله والرحمن لاافعل كذا كان يمينين حتى اذاحنث بان فعل ذلك الفعل كان عليه كفارتان فى ظاهر الرواية وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله تعالى انها يمين واحد والاصل فى جنس هذه المسائل ان الحالف بالله تعالى اذا ذكر اسمين و بنى عليهما الحلف فان كان الاسم الثانى يصلح نعتا للاسم الاول ولم يذكر بينهما حرف العطف كان يمينا واحدة باتفاق الروايات كلها كما فى قوله والله الرحمن الرحيم لاافعل كذا وان كان الاسم الثانى لايصلح نعتا للاسم الاول وذكر بينهما حرف العطف كانا يمينين فى ظاهر الرواية وروى الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله تعالى انها يمين واحدة هذا اذا كان الاسم الثانى يصلح نعتا للاول فاما اذا كان الاسم الثانى لايصلح نعتا للاول ان ذكر بينهما حرف العطف كما فى قوله والله والله لاافعل كذا كانا يمينين فى ظاهر الرواية و روى ابن سماعة عن محمد رحمهما الله تعالى انها يمين واحدة وهكذا روى عن ابى يوسف رحمه الله تعالى (فى المنتقى) والصحيح ما ذكر فى ظاهر الرواية لماقلنا فى قوله والله والرحمن وان لم يذكر بينهما حرف العطف كانت يمينا واحدة باتفاق الروايات (محيط برهانى فى تكرار الاسم وكذا فى التاتارخانيه ملخصا)

زيد والله بالله تالله فلان فعلى اشلميه يم ديو هر براسم شريف بينده حرف عطف ذكر ايتميوب يمين ايتدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه زيده اوج كفارت يمين مى لازم اولور يوخسه بركفارتمى * الجواب * بركفارت لازمه اولور

(ولوقال والله والله لاافعل كذلك يتعدد اليمين فى ظاهر الرواية وروى ابن سماعة عن محمد رحمهما الله ان فى الاسم الواحد لايتعدد اليمين و يحمل الثانى على التأكيد والتكرار (قاعديه فى اول كتاب الايمان) هو يهودى هو نصرانى هو مجوسى ان فعل كذا فهو يمين واحدة بغير الواو ولوقال والله والله اوقال والله الرحمن يمين واحدة استحسانا الخ والله لله تالله سواء (خزانة الاكمل فى الايمان)

زيد زوجه سى هنده غضب ايدوب اكر سنكله برسفره ده طعام يرسم كافراوله يم ديوب بعده زيد كافراولمق اعتقادنده اولميوب يمين اعتقاديله برسفره ده طعام يسه زيده كفارت يميندن غيرى نسنه لازم اولورمى * الجوب * اولماز

زيد يمين اوزريمه اولسون اكر فلان فعلى اشلرسم ديوب بعده ايشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

(اوعلى نذر او يمين اوعهد لان كل واحد منهما يمين وان لم يضف الى الله تعالى (منح فى الايمان)

زيد فلان فعلى اشلرسم انام حلالم اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى ايشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

(والحاصل ان كل شئ هو حرام حرمة مؤبدة بحيث لايسقط حرمته بحال من الاحوال

كالكفر واشباه ذلك فاستحلاله معلقا بالشرط يكون يمينا (تاتارخانيه فى الايمان)

زيد فلان فعلى والله اشلميه يم ديو برقاج دفعه يمين ايدوب بعده هر برنده حانث اولسه زيد اوزرينه هر بر يمين ايچون بر كفارت لازم اولورمى * الجواب * هر بر يمين ايچون بر كفارت لازم اولور

(وذكر فى كشف المنار ان الكفارة لم تداخل بالاجماع فاليمين اذا تعددت تعددت الكفارة (قهستانى فى الايمان)

اغنيا دن اولان زيده كفارت يمين لازم اولدقده عتق رقبه ايتميوب وجه مشروع اوزره اون مسكينى اطعام ايلسه كفارت يمين ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(و الاصل فى ذلك قوله تعالى فكفارته اطعام عشرة مساكين الايه او للتخيير فكان الواجب احد اشياء الثلثة (منح الغفار فى الايمان)

زيد اكر هند شو منزله كلورسه و الله بن منزله كيرميه يم ديدكدنصكره هند اول منزله كلوب بعده زيد دخى منزله كيروب حالا زيد اوزرينه كفارت يمين لازمه اولدقده نه كيفيتله لازمه اولور * الجواب * جنس منفعتى فائت اولميان رقبه يى تحرير يا اوسط طعام ايله اون فقيرى اطعام يا عامهٔ بدنى ساتر كسوه ايله اون فقيرى اكسا ايله اولور

(وكفارته اى كفارة القسم او الحلف تحرير رقبة او اطعام عشرة مساكين كما فى الظهار اوكسوتهم بما يستر عامة البدن (منح فى الايمان ملخصا)

زيد زوجهٔ مطلقه سى هنده سنى تزوج ايدرسم اللهك لعنتى اوزريمه اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايلسه زيد يمين ايتمش اولوب اوزرينه كفارت يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وان فعله فعليه غضبه اوسخطه اولعنة الله او هو زان او سارق اوشارب خمر اوآكل الربوا لايكون قسما لعدم التعارف (من المحل المذكور)

زيد فلان فعلى ايشلرسم انام ايله كعبهٔ مكرمه ايچنده زنا ايتمش اوله يم ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كافر اولمق اعتقادنده ايشلمديسه نسنه لازم اولماز

زيد عمروه دنيا كلامى سويلرسم كافر ديتده اوله يم ديوب بعده عمروه دنيا كلامى سويلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اعتقادنده اولوب سويلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده سويلديسه تجديد ايمان ونكاح

هند زوجى زيد مسئله فلان فعلى اشلدك ديدكده زيد اول فعلى اشلدمسه جماع لفظيله دين و ايمانمى فلان ايتمش اوله يم ديسه زيده نه لازم * الجواب * اول مردار كلامى تكلم ايتديكى وقتده يمين اعتقادنده اولوب تكلم ايلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب تكلم ايتديسه تجديد ايمان ونكاح

اشرافدن زيد عمروك يانندن مرور ايدركن عمرو زيده قيام ايتمك استدكده زيد والله قيام ايتمه ديوب بعده زيد قيام ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نسنه لازم اولماز

لكن اسم اللهه تعظيم ايدوب بومقوله لغوى ترك ايتمك كرك
(رجل مر على رجل فاراد الذى مر عليه ان يقوم فقال المار بالفارسية ازمن بالله نخيزى فقام لايلزم شئ لان هذا لغو من الكلام (ولوالجيه فى ١ من الايمان) رجل مر على رجل فاراد ان يقوم فقال والله لاتقم لايلزم المار شئ لكن عليه تعظيم اسم الله تعالى (بزازيه)

﴿ نوع آخر ﴾

(عمدا وكذبا برامر حال ياخود امر ماضى اوزرينه يمين ايلين زيده شرعا نه لازم اولور
* الجواب * آثم اولوب توبه واستغفار لازم اولور
(اليمين تقوية احد طرفى الخبر بالمقسم به وهى ثلث غموس وهى حلفه على امر ماض اوحال كذبا وعمدا وحكمها الاثم ولا كفارة فيها الا التوبة (ملتقى فى الايمان)
زيد برفعلى اشليوب بعده اول فعلى اشلمدم اكر ايشلدم ايسه حق تعالىيه ايكى دياندردن اوله يم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اعتقاديله ديديسه توبه و استغفار كفر اعتقاديله ديديسه تجديد ايمان ونكاح
ساداتدن اولان زيد اكر فلان فعلى اشلرسم جدمه لعنت اولسون ديوب بعده اول فعلى اشلسه زيد جديمه لعنت اولسون ديمه دن مرادم جد اقربم اولان بابامك باباسى ايدى ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير واستغفار
(وفى الشفاء من قال لرجل هاشمى لعن الله بنى هاشم وقال اردت الظالمين منهم يؤدب بقدر اجتهاد السلطان وكذا لو قال لمن هو من ذرية النبى عليه الصلاة و السلام قولا قبيحا فى آبائه اوفى نسله اوفى ولده على علم منه انه من ذرية النبى صلى الله تعالى عليه وسلم و لم يكن قرينة فى المسئلتين تقتضى تخصيص بعض آبائه واخراج النبى عليه السلام ممن سبه منهم انتهى (جامع الفصولين فيما يتعلق بالشرع والعلم والعلماء)
زيد فلان فعلى اشلرسم يوم قيامتده شفاعتدن محروم اوله يم ديوب بعده اول فعلى ايشلسه زيده كفارت يمين لازم اولورمى * الجواب * اولماز استغفار لازم اولور
(لوقال انا برئ من الشفاعة لايكون يمينا فى الاصح (بزازيه فى الثانى من الايمان)

﴿ فصل فى النذور ﴾

زيد فلان فعلى اشلرسم فلان وقفه شوقدر اقچه نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى ايشلسه اول وقفك متوليسى مجرد نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وان علق نذره بشرط بان قال ان فعلت كذا فعلى حجة اوصوم سنة ففعل فعليه الوفاء بنفس النذر لاطلاق الحديث وهو ظاهر الرواية ولايخرج عن العهدة بالكفارة وعن ابى حنيفة رحمه الله انه رجع عن ذلك وقال اجزأه كفارة يمين وهو قول محمد رحمه الله تعالى ويخرج عن العهدة بالوفاء بما سمى ايضا يعنى هو مخير بين الكفارة و بين الوفاء بما سمى وهو احد قولى الشافعى رحمه الله تعالى وهو اختيار شمس الائمة السرخسى رحمه الله تعالى (مختارات النوازل فى النذر من الايمان)

زيد فلان مرادم حاصل اولورسه هر اثنين و خميس كونى صائم اولمق نذرم اولسون
ديدكدنصكره زيدك اول مرادى حاصل اولسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * كفارت يمين
(ولوقال ان فعلت كذا فعلى حجة وان فعلت كذا فمالى فى المساكين صدقة وان فعلت كذا
فعلى صوم سنة ففعل يجب الاشياء عندنا وقال مالك والشافعى رحمهما الله تعالى عليه كفارة
يمين و روى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه قال موجب النذر الكفارة وعليه الفتوى
(تاتارخانيه فى الخامس عشر من كتاب الايمان فى تعليق الاجزية المختلفة)

﴿ كتاب الحدود ﴾

عاقل و بالغ اولان زيد حداشتهايه بالغه اولان هند صغيره يه زنا ايلسه زيداوزرينه حدزنا
شرعا اجرا اولنورمى * الجواب * اولنور
(و يشترط ان يكون الموطوءة مشتهاة و الواطئ مكلفا طايعا ولو قال الزنا وطئ مكلف
فى قبل المشتهاة عار عن ملكه وشبهته عن طوع كان اتم ليخرج منه بذلك وطئ غير المكلف
كالمجنون والصبى ووطئ غير المشتهاة كالصغيرة التى لم تبلغ حدا تشتهى والميتة والبهايم
لان كل ذلك لايوجب الحد (زيلعى فى الحدود)
زيد عمروك بكر اولان جاريه سى هندى غصبا اخذ و هنده زنا ايدوب بكارتى ازاله ايلسه
زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور وجاريه نك نقصان
بكارتى ضامن اولور
(و فى نكاح فوائد صاحب المحيط الحد والضمان لايجتمعان الا فى مسئلتين الاولى اذا زنى
بجارية بكر لانسان يجب الحد و نقصان البكارة و الثانية اذا شرب خمر ذمى يجب الحد
وقيمة الخمر (من حدود احكام الصغار)
بوصورتده اول جاريه نك نقصان قيمتى نه ايله معلوم اولور * الجواب * بى غرض
اهل وقوفك اخبار يله
محصن اولميان زيد باباسنك جاريه سى هنده حرام ايديكنى بيلور ركن زنا ايلسه مجرد
مزنى بها باباسنك جاريه سى اولمغله زيددن حد زنا ساقط
اولورمى * الجواب * اولماز
زيد اناسى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنى ايله وطئ ايلسه زيده حد زنا لازم
اولورمى * الجواب * اولماز
(وان وطئ جارية احد والديه اوامرأته وقال ظننتها تحل لى فلا حد على كل واحد منهما
ايهما ادعى ذلك ولايثبت النسب وان قال علمت انها على حرام حد
(كافى فى الحدود فى الاقرار بالزنا)
زيد زوجه سى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنى ايله وطئ ايلسه زيده حد زنا لازم
اولورمى * الجواب * اولماز
محصن اولان زيد محصنه اولان هنده زنا ايتمك استدكده هند طايعة نفسنى زيده تمكين

ايدوب زيد دخى هنده زنا ايلسه زيد وهنده نه لازم اولور * الجواب * رجم
(ويرجم محصن فى فضاء حتى يموت (تنوير الابصار فى الحدود) والمرأة كالرجل اذا زنت وهى محصنة رجمت (احكام ناطقى فى احكام النساء)

هند صغيره نك وليسى زيد حاكم حضورنده عمرو صغيره دن سن هنده ى وطئ و بكارتى ازاله ايلدك ديودعوى ايتدكده عمرو اقرار ايلسه مجرد اقرار ايتمكله عمروه حد زنا ياخود هنده ايچون مهر لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(الحد عقوبة مقدرة تجب حقا لله تعالى و الزنا وطئ مكلف خرج به وطئ المجنون والصبى فى قبل مشتهاة خال عن ملك و شبهته ويثبت بشهادة اربعة فى مجلس واحد و باقرار العاقل البالغ عطف على قوله بشهادة واشترط العقل والبلوغ اذلا اعتبار لقول الصبى والمجنون خصوصا فى وجوب الحد (درر غرر فى الحدود ملخصا) الصبى اذا زنى بصبية وازال بكارتها لاحد عليه وعليه المهر فى ماله لانه يواخذ بافعاله (احكام الصغار للاستروشنى) صبى زنى بصبية عليه المهر وان اقر بالزنا لامهر عليه (بزازيه فى ١٢ من النكاح)

﴿ باب حد الشرب ﴾

زيد طايعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران اولمغله هند محصنه يه روسبى ديو قذف ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب وحد قذف
(الحد يكفر ذنب المعصية التى حد لها وقد جاء ذلك صريحا فى حديث عبادة بن صامت رضى الله تعالى عنه وهو قوله صلى الله تعالى عليه وسلم من فعل شيئا من ذلك فعوقب به فى الدنيا فهو كفارته ولانعلم فى هذا خلافا و فى هذا الحديث دليل على سقوط اثم المعاصى الكبائر بالتوبة وهو باجماع المسلمين الا ماقدمناه عن ابن عباس فى توبة القاتل خاصة (شرح مسلم للنووى فى حد الزنا) سكران قذف رجلا يجب حدان حد الشرب وحد القذف لان السبب مختلف (جواهر الفتاوى فى ٥ من الحدود)

زيد مسلم طايعا شرب خمر ايدوب شرعا دنياده زيد اوزرينه حد شرب اقامت اولنسه يوم قيامتده دخى شرب مزبور ايچون زيد معاقبه اولنورمى * الجواب * اولنماز
(واعلم ان المسلم اذا حد اواقتص لايحد ولايقتص فى الآخرة لقوله عليه السلام من اذنب ذنبا فعوقب فى الدنيا لايعاقب فى الآخرة (معدن الحقايق شرح كنز الدقايق) اسلام السكران يصح لاردته و لا تبين امرأته بها و يجبر على العود الى الاسلام و يقاد بموجبه ولو قذف اواقر به لزمه الحد ولو زنى حد اذا صحا (جامع الفصولين فى احكام السكارى)

﴿ باب حد القذف ﴾

زيد هند محصنه نك غيابنده رسبيدر ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد قذف
(ويحد الحر اوالعبد قاذف المسلم الحر البالغ العاقل العفيف بصريح الزنا او بزنأت فى الجبل اولست لابيك اولست بابن فلان لابيه وامه محصنة فى غضب بطلب المقذوف و لوغائبا حال القذف (تنوير الابصار فى حد القذف)

زيد محصنه اولان قزى هنده يه روسبى ديسه زيده حد زنا لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يحبس والد فى دين ولده لانه عقوبة ولا يستحق الوالد عقوبة لاجل الولد لان التأفيف لما حرم كان الحبس حراما لانه فوقه وكذا لا يحد له اذا قذفه ولا يقتص منه اذا قتله (فتح القدير فى الحبس من القضاء)

زيد طايعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن هند محصنه يه بره روسبى ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد قذف

زيد هند محصنه يه بره روسبى ديوب بعده هندك طلبيله قاضى زيد اوزرينه حد قذف ايله حكم ايتدكدنصكره هند زيددن شوقدر اقچه الوب زيدى عفو ايلسه زيددن حد قذف ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده هند مبلغ مزبورى زيده رد ايدوب حد قذف ايله زيدى مطالبه يه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا ثبت الحد لم يجز الاسقاط واذا عفا المقذوف عن القاذف فعفوه باطل وله ان يطالب بالحد (حاوى الحصيرى فى الحدود) واذا قضى القاضى بحد القذف على القاذف ثم عفا المقذوف عنه بعوض او بغير عوض لم يسقط الحد بعفوه عندنا (مبسوط سرخسى فى القذف)

﴿باب التعزير﴾

زيد ساداتكرامدن عمرو ايله چكشدكده بن سنك باباكدن بناك آلورم بره ترك ديوب عمروه عار لاحق اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(من اذى غيره بقول اوفعل يعزر كما فى التاتارخانية ولو بغمز العين (اشباه فى الحدود والتعزير)

زيد علمادن عمروه بره ميانجى ديوب عمرو متأذى اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيد مالك اولديغى جاريه سى هندك وطئنى عمروه احلال ايتمكله عمرو دخى هندى وطئ ايلسه حلال اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو مجرد احلال ايتمكله هندى وطئ حلال اولور ظن ايدوب وطئ ايتمش اولسه عمروه حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز تعزير اولنور

(سئل فى امرأة اذنت لولدها فى وطئ امتها فوطئها ما الحكم فى ذلك * اذنها باطل لان الوطئ لا يحل الا بالنكاح او بملك اليمين وان ظن الحل فلا حد وان علم الحرمة كان عليه الحد ويجب التعزير ان انتفى الحد (نقد المسائل فى النكاح)

زيد كافر مسلم زينه كيروب هند مسلمه يى تزوج ايلسه عقد مزبور باطل اولوب زيده تعزير لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يصح تزوج الكافر مطلقا مسلمة ولو وقع عوقب وعوقبت ايضا ان كانت عالمة بحاله (ابن همام فى نكاح اهل الشرك)

مضمونى موافق شرع شريف اولان امر سلطانى يه اطاعت ايتميان زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(ودلت الاية على ان اطاعة ولى الامر واجبة اذا وافقوا الحق فاذا خالفوه فلا طاعة
(من انوار التنزيل)

پادشاه دين اسلام خلد الله تعالى خلافته الى يوم القيام حضرتلرى طرفندن فى زماننا رايج اولان التونلر وسائر اقچه دن هر برى بر مقدار معين اوزرينه رايج اولوب زياده يه اخذ واعطاء اولنميه ديو امر عالى صادر اولمشيكن بعض كمسنه لر اطاعت امر عالى ايتميوب خلافنه زياده و نقصانه اخذ و اعطا ايلسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

هند نصرانيه زينب نصرانيه يه بر زانيه ديو شتم ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(يعزر من قذف مملوكا اوكافرا بالزنا (ملتقى فى التعزير)

زيد هندك آخر دياره زوجى وار ايديكنى بيلوركن هندى تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد
(منكوحة الغير ومعتدته كالمحرم (فتح القدير ملخصا)

زيد عمروك مطلقه سى هندى عمرودن عدتى منقضيه اولماديغنى بيلوركن عدتى ايچنده تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتفريق اولنور

هند زينب بكرى اخذ ايدوب سن قزدكل ايمشسن ديو بغير حق شرعى جبرا ياتوردب فرجنه باقسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد
(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير (اشباه فى الحدود)
وعزر كل مرتكب منكرا ومؤذى مسلم بغير حق بقول اوفعل ولو بغمز العين
(تنوير الابصار فى التعزير)

رمضان شريف ايام صيفه مصادف ايتمكله علمادن كچين زيد مسلمانلره صومه نيت ايتميكز وصائم اولميكز بعد زمان شتا واقصر ايامده قضا ايليكز نيت ايتمدين اكل ايتمكله كفارت لازم اولماز ديو مسلمينى اكل وترك صومه ترغيب و بعض كمسنه لرى بو وجهله تضليل وسائر بونك امثالى ناسه حيل مكروهه تعليم ايدر اولسه شرعا زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد زجر ومنع
(بل يحجر مفت ماجن وهو الذى يعلم العوام الحيل الباطلة كتعليم الارتداد لتبين المرأة من الزوج اوليسقط عنه الزكوة ولايبال من تحليل الحرام وتحريم الحلال
(منح الغفار فى الحجر)

بر قريه ده ساكن اهل اسلام طائفه سنك رجالى بهر سنه بر يوم مخصوصده البسه نفيسه لرينى كيوب ودوزنوب وشابه قزلرين وعورتلرين انواع زينتلر ايله يوم عيد ده كى كبى تزيين ايدوب قريه قربنده بر موضع معينده جمله سى معا جمع اولوب جمله نساء مكشوفة الوجوه اولدقلرى حالده شاب وامرد يكتلر ايله معا اوتوروب مكالمه ومزاح ايدوب طرفيندن برى برينه بلا مسوغ شرعى نظر ايدوب وتهيئه ايتدكلرى اطعمه يى مختلطا اوتوروب اكل ايتمكى عادت ايلسه لر مز بورلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله زجر ومنع

﴿صورت﴾

صورت مزبوره ده قریهٔ مزبوره نك امامی اولان زید دخی جمعیت مزبوره یه وارمغه متهیء اولدقده علمادن عمرو زیده سن بونلری منع ایتمدیککدن ماعدا کندك دخی انلرایله معا کتمك امام اولماکی مخلد ردیو نصح ونهی عن المنکر ایتدکده زید اصغا ایتمیوب نسوانی ایله معا اول جمعیته واروب کالاول انلرایله اوتورسه زیده نه لازم اولور

* الجواب * تعزیر شدید وعزل ابد

(وینظر الرجل من الحرة الاجنبیة الی الوجه وهذا فی زمانهم واما فی زماننا فمنع من الشابة وفیه اشارة الی انه یحل النظر الی وجه الاجنبیة الا انه مکروه (کما فی ایمان الولوالجیة) وهذا اذا لم یکن عن شهوة والاحرام کما فی نادرة الفتاوی (قهستانی فی الکراهیة ملخصا)

واعظ نامنه اولان زید کرسی یه چیقوب انسانك بوغازنده کوچك دل التنده برچقور وارد رتوتون ایچلدکده زفری اول چقورده مجتمع اولور وتوتون ایچنلره جنابتدن غسل لازم اولدقده اول چقوری آیتلیوب تطهیر ایتمکه محتاجدر تطهیر اولنوب زفر اخراج اولنمادقجه انلرك جنابتدن خلاص اولملری محل نظر در دیسه زیدك بوقولی مطابق شرعمیدر * الجواب * دکلدر بومقوله خلاف شرع سویلین جاهل تعزیر شدید ایله منع او لنمق حکامه واجبدر

(اغتسل من الجنابة وبین اسنانه طعام ولم یصب الماء تحته جاز لان مابین اسنانه رطب والماء شیء لطیف یصل الی کل موضع غالبا (فی الغسل من التجنیس)

زید زوجه سی هندی حائض ایکن وطیء ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر وتوبه

(قالت حضت وکذبها الزوج حرم وطئها واختلف فی کفر المستحل وان وطئها لاشیء علیه الا التوبة (قهستانی فی الحیض)

زید عمرو ذمی یه بره زانی دیو شتم ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر

(وعزر بقذف مملوك عبدا اوامة اوام ولد اوکافر بزنا لانه جنایة قذف وقد امتنع وجوب الحد لفقدان الاحصان فوجب التعزیر (درر فی فصل التعزیر)

زید برقریه یه واروب بن جزیه دارم دیو برمقدار ساخته جزیه اوراقنی قریهٔ مزبوره اهالیسندن بعض ذمیلره ویروب شوقدر اقچه لرینی السه مزبورلر مبلغ مرقومی زیددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر زیده دخی تعزیر لازم اولور

زیدك یلان یره شهادت ایتدیکی ثابت اولسه زیده نه لازم اولور

* الجواب * تعزیر بالتشهیر

(ومن اقر انه شهد زورا یشتهر ولا یعزر ای لایضرب وهذا عند ابی حنیفة رحمه الله وقالا یوجع ضربا ویحبس ولابی حنیفة ان شریحا رضی الله عنه کان یشتهر ولا یضرب وکان یبعثه الی سوقه ان کان سوقیا والی قومه ان کان غیر سوقی بعد تفقد اجمع مایکونون ویقول ان شریحا یقرؤکم السلام ویقول وجدنا هذا شاهد زور فاحذروه وحذروه الناس (زیلعی فی الشهادة)

بوصورتده زید سوقی ایسه قاضی زیدی سوقنه دکل ایسه اجتماعلری وقتنده قومنه

كوندروب قاضی سزه سلام ایدربو شخص شاهد زور در بوندن حذر ایدیکز وناسی تحذیر ایدیکز دیسه تعزیر بالتشهیر بولنمش اولورمی * الجواب * اولور

سیادتده علاقه سی اولمیان زید باشنه یشل صاروب آل رسولم دیو خلاف واقع نسل طاهره انتساب ادعا ایلسه زیده شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتوبه وصلاحی ظاهر اولنجه حبس وعلامت خضرادن منع اولنور

(من انتسب الى آل النبي عليه الصلوة والسلام يضرب ضربا وجيعا ويشتهر ويحبس طويلا حتى يظهر توبته فانه استخفاف بحق النبي عليه السلام (معين الحكام في السب)

﴿ نوع آخر ﴾

زید ام ولدی هندی قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وزندانك اخبث موضعنده حبس اولنور

(واذا قتل الرجل عبده اومدبره او ام ولده فانه يعزر ولا يجب القصاص ولا الدية (ضمانات في جناية الرقيق وكذا في القهستاني)

بر بلده ده عالم نامنه اولان زید وقف نقود حرامدر وقف ایدنلر اهل ناردر ورد ورابحه حاصل اولان ربح دخی حرامدر انی اکل ایدن امامه اقتدادن منع ایتمکله اکثر مساجدك تعطیلنه واول بلده اهالیسی بینلرنده اختلاله باعث اولوب وبونك امثالی کلمات القاسیله فتنه ظهوری خوف اولنسه شرعا زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید ایله منع وزجر اولنور ممتنع اولمازسه رجوع ایدنجه زندانده حبس اولنور

مدینهٔ منوره صلی الله تعالی علی منورهاده حاکم الشرع وشیخ الحرم رأیلریله محلول اولان جهت زیده توجیه اولندقده اهالیٔ مدینه دن اغراض فاسده لری اولان عمرو وبکر وبشر وخالد جهت مذکوره نك زیده توجیه اولندیغنه راضی اولمازز فلان کمسنه یه توجیه اولنسون دیو تجمع ایدوب اوچ کون مقداری حرم شریف آچلیوب بغیر حق برایکی نفر کمسنه لری قتل وبعض کمسنه لرك مالارینی نهارا غصب ایلسه لر بومقوله فساده رئیس اولوب واول جمعیتده بولنوب یدا ولسانا فساده مباشرت ایدنلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * صاحب شریعت صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن حیا ایتمیوب مدینهٔ طیبه ده فساده رئیس ومباشر اولانلر اخذ اولنوب اوزرلرینه قتل نفس ثابت اولانلر قصاصا قتل واخذ مال ایدنلردن الدقلری مال استرداد اولندقدنصکره تعزیر شدید وحبس مدید ونفی واجلا ایله تأدیب اولنوب من بعد بومقوله فساده شروع ایتماملریچون سائرلره دخی تنبیه اکید اولنمق کرك

برقاچ کمسنه زیدك زوجه سی هندی اضلال ایدوب عمروه تزویج ایلسه لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید

(رجل خدع امرأة انسان واخرجها وزوجها من غيره اوصغيرة يحبس الى ان يحدث توبة او يموت لانه ساع في الارض بالفساد كما في قضاء الولوالجية (من حدود الاشباه)

زید وعمرودن هر بری هندی تزوجه طالب اولوب هند نفسنی عمروه وجه شرعی اوزره

تزويج ايتدكدنصكره زيد نهارا هندك منزلنه كيروب جبرا منزلندن اخراج وكندو
منزلنه كتوروب البتده عمرودن بوشانوب نفسكى باكه تزويج ايله ديو برقاچ كون هندى
منزلنده اليقويوب بينلرنده فعل فاحش واقع اولمقسزين هند زيدك يدندن خلاص
اولسه زيده نه لازم اولور *الجواب* تعزير شديد وحبس

زيد سادات كرامدن عمروه بره اناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايتدكدنصكره
عمرو بن حضرت حسن وحضرت حسين رضى الله تعالى عنهما اولادندنم ديدكده
زيد حسن وحسين انالرينى دخى فلان ايدهيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * ملعونه اشد عقوبت اولنوب مدت مديده زندانده حبس وتوبه وصلاحى
ظاهر اولمادقجه حبسدن اطلاق اولنماز

(ومن سب غير عايشة رضى الله تعالى عنها من ازواج النبى صلى الله تعالى عليه وسلم ففيها
قولان احدهما يقتل والاخر انها كسائر الصحابة ويجلد جلد المفترى قال والاول اقوى
(شفاء للقاضى عياض رحمه الله)

زيد سادات كرامدن اولان عمرو ايله چكشدكده عمروه بره منسيد ديوب عمرو دخى
بن سادات كرامدنم ديدكده جدكه لعنت بره كافر ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير واجداد قريبنى مراد ايديجك استغفار لازم اولور

زيد برمقدار بال شربتى ايچنه عقلى زائل ايدراشيادن برشى قاتوب عمروه ايچورمكله
عمروك عقلى زائل اولدقده عمروك بعض اشياسنى السه زيده نه لازم اولور *الجواب*
الديغى استرداد اولنوب عقوبت شديده ايله عقوبت وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه حبس

(واما الذى يسقى الناس البنج والسيوكران وجوزبوا وجوز ماقل ونحوها مما يذهل
الانسان ويذهب بالعقل ثم يأخذ ماله فان هؤلاء لايقتلون ولكن يعاقبون بالعقوبة الشديدة
ويحبسون حتى يعلم توبتهم ويغرمون ما اخذوا من الناس (نتف قبيل كتاب الاكراه)

بر بلده اهاليسندن زيد نفوس واموال ناسى اتلاف قصدنده اولمغله زيددن اول
بلده اهاليسى اوزرلرينه خوف اولنسه حاكم زيدى توبه سى ظاهر اولنجه حبس ايتمك
لازم اولورمى *الجواب* اولور

(والداعر من يقصد اتلاف اموال الناس وانفسهم اوكليهما فاذا كان يخاف الناس منه
فى النفس اوالمال حبس فى السجن حتى يظهر منه التوبة (تاتارخانيه فى ٢٧ من القضاء
وكذا فى قضاء البزازيه)

زيد عمرودن سن بكا موجب تعزير اوله جق اذا ايلدك ديو دعوى ايدوب لكن اذانك قولا وفعلا
نه اولديغنى بيان ايلماسه مجرد زيدك بو يله دعوسيله عمروه نسنه لازم اولورمى *الجواب* اولماز

﴿نوع فى التعزير بالقتل﴾

ساحر وساعى بالفساد اولان زيد قبل التوبه اخذ اولنسه زيده نه لازم
اولور * الجواب * قتل اولور

(ولا تقبل توبة الساحر والزنديق فى ظاهر المذهب واما قتله فيجب ولا يستتاب اذا عرفت

من اولئه لعمل السحر لسعيه بالفساد فى الارض لا بمجرد علمه اذا لم يكن فى اعتقاده مايوجب كفره (فتح القدير فى المرتد ملخصا)

زيد ساحر آيات قرآنيه مكتوب اولان مصحف شريف كاغدلرينى اهانة دكرمن طاشى التنه قيوب فلانك باشنى چويردم وفلانك قلبنى فلان طرفه چويردم ديو بو وجهله آيات عظامى طاشلر التنده جويرمك وسحر ايتمك عادتى اولديغى شرعا ثابت اولوب قبل التوبه اخذ اولنسه زيدك سياسة قتلى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

لواطه معتادى اولان زيد نهار رمضانده عمرو امرده لواطه ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنور

(وفى فتح القدير ولو اعتاد اللواطة قتله الامام محصنا اوغير محصن سياسة اما الحد المقدر له شرعا فليس حكماله انتهى (منح فى باب الوطئ الذى يوجب الحد من الحدود)

زيد وعمرو وبكر وبشر خالد صغيره جبرا لواطه ايدوب مزبورلرك اول فعل شنيعلرندن ناشى خالد فوت اولسه زيد وعمرو وبكر وبشره شرعا نه لازم اولور * الجواب * ديت وتعزير شديد وحبس مديد معتادلرى ايسه جمله سى سياسة قتل اولنور

(وليس فيه تقدير بل هو مفوض الى رأى القاضى ويكون بالقتل (تنوير الابصار فى التعزير)

برقريه ده ساكن مسلمينك عورتلرى كندولره اجنبى اولان رجالدن قاچيوب وبعض ازمانده رجال ونساء بريره جمع اولوب جمله نساء وجوه ونحور وتراقيلرى مكشوفه اولديغى حالده شاب امرد يكتلر له معا اوتوروب مكالمه ومزاح وبربرلرينه نظر شهوانى ايدوب بو وجهله اختلاط وابتلائى عادت ايدنسه لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله منع اولنورلر

بوصورتده بعض كسنه لر اول طائفه يه بويله ايتميكز ديو نصيحت صددنده اولدقلرنده ايچلرندن عمرو شقى بو وجهله اولان افعال نامشروعلرينى استحسان ايدوب تعنتا العادة محكمة ديو عبارت اوقيوب استحلال محارم ايدر اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتجديد ايمان ونكاح مصر اولوب رجوع ايتمز سه قتل اولنور

مسلم ويهودى طائفه سندن برقاچ كسنه لر بين الناس رايج اولوب تام الوزن اولان پاره لرى دوشروب اطرافندن ثلث وخمس مقدارلرينى قرقوب وقرپنديلرى خلقه نشر ايتملريله بيع وشرا وسائر معاملاتده خلقه ضرر ونظام مملكته كدر وروب بو فعل شنيع معتادلرى اولديغى شرعا ثابت اولسه مزبورلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزيد شديد وحبس مديد

بوصورتده وجودى سبب نظام عالم اولان پادشاه ايده الله تعالى ونصره حضرتلرى مزبورلرك قتللرينى رأى ايدوب قتل ايتملرى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد بربلده ده عمروه بكرى بغيرحق ايپ ايله خنق وقتل ايله ديو وبشره خالدى قتل ايله ديو كذا وكذا امر ايدوب مأمورلر قتل ايتمدكلرى تقديرجه زيد مأمورلرى قتل ايده جكى معلوملرى اولمغله مأمورلر ايپ ايله اول ايكى معصوم الدمى

بغیرحق حنق وقتل ایلسه زیدك بووجه اوزره حنق وقتل وناسه ظلم عادت مستمرەسی اولدیغی شرعا ثابت اولیجق ولی الامر ناسی شرندن صیانت وفتنه سنی عباد الله اوزرلرندن دفع ایچون زیدی سیاسة قتل ایتمك مشروعمیدر *الجواب* واجبدر

قطاع طریق اشقیاسندن اولمق اوزره زید اخذ اولندقده قطع طریق واخذ اموال وقتل نفوس عادت مستمرەسی اولدیغی حاکم الشرع حضورنده بطوعه اقرار واعتراف ایدوب اخذ اولندیغی قضا و حوالیسنده قاضی اولانلر دخی بووجه اوزره احوالی اعلام ایتملریله شقاوتی ولی الامر عندنده ظاهر اولسه امر ولی الامر ایله قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

زید احراری اضلال و بیع ایدر اولدیغی شرعا ثابت اولسه زیده نه لازم اولور *الجواب* تعزیر شدید وحبس مدید عادتی ایسه سیاسة قتل اولنور

زیده برمیری ایش سپارش اولندقده میری یه خیانت ایدوب مأمور اولدیغی خدمتده رعایا فقراسنك خلاف شرع شریف ومغایر امر منیف ظلما اقچه لرین الوب تنبیه حکام شرعله متنبه اولمیوب ظلمی عادت ایلمکله ساعی بالفساد اولسه امر ولی الامر ایله قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

دولت علیه ده نیجه مناصب ایله شرفند اولوب مظهر الطاف پادشاهی اولان زیدك سلطان دین خلدت خلافته الی یوم الدین حضرتلری حقنده کسر شان سلطنت اولور بعض ناسزا اکاذیب سویلمك دأبی اولدیغندن ماعدا سبب راحت عباد الله اولان نظام دولت علیه یه خلل حصولی ایچون ناسی فتنه وفساده سوق وسعی ایدر مفسد اولسه پادشاه اسلام زیدی سیاسة قتل ایتمك مشروعمیدر *الجواب* مشروعدر

تجار مسلمین ایله بعض سفاین برطرفه روانه اولدقده زید ذمی چکه لوه تعبیر اولنور سفینه سنی حربیلره ویروب مسلمینك کتدکاری سمتی حربیلره خبر ویروب بووجه اوزره حربیلر ایله مشارکت ومسلمینه ضرره سبب اولمق عادت مستمرەسی ایدوکی ثابت اولسه زیدك امر ولی الامر ایله سیاسة قتلی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

مدینهٔ طیبه اهالیسندن شوقدر نفر کمسنه لر اصحاب وظایفك وظیفه لرینی تغلبا اخذ وطرف دولت علیه دن وارد اولان اوامر شریعه نك اجراسنه مانع وشریعت مطهره یه مخالف نیجه اوضاع واطواری اولدیغندن ماعدا اول حوالیده اولان اهل بادیه اشقیاسیله اتفاق ایدوب حرمین محترمینه کلان ذخائری نهب وغارت ایتملریله قحط وغلایه وقحطدن نیجه نفوسك هلاکنه باعث اولوب حجاج مسلمینك یوللرینه اینوب مااللرینی اخذ ایدن قطاع طریق ایله اتحاد و انلره معین وبونك امثالی نیجه شر و فساد و ظلم عباد عادت مستمرەلری اولدیغی شرعا ثابت اولسه اول کمسنه لره شرعا نه لازم اولور * الجواب * سلطان کونین صلی الله تعالی علیه وعلی آله وسلم حضرتلرندن حیا ایتمیوب بومقوله شر وفسادی ارتکاب ایدن اشخاصك قتلری مشروعدر وجه ارضدن ازاله لریله اول بلدهٔ مبارکه یی شر وفسادلرندن تطهیر واجبدر

﴿ كتاب السرقه ﴾

زيد بردفعه عمروك بعده بشرك بعده بكرك بعده خالدك مكان محرزلرندن قيمتلرى نصاب سرقه يه بالغه هر برينك شوقدر اشيالرينى سرقه ايلديكى شرعا ثابت اولسه زيدك امر ولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

(وفى السراجية فاذا سرق ثانيا و ثالثا و رابعا لم يقطع بعد ذلك عندنا وللامام ان يقتله سياسة لسعيه فى الارض بالفساد (مضمرات فى السرقه)

زيد باباسى عمروك منزلنده مكان محرزندن قيمتى نصاب سرقه يه بالغ شوقدر اشياسنى سرقه ايلسه زيده قطع يد لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولان سرق من ذى رحم محرم منه سواء كان المال ماله او مال اجنبى للشبهة فى الحرز (صدر الشريعه فى السرقه)

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن قيمتى نصاب سرقه يه بالغ بر متاعمى سرقه ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلان بكرو بشر عمروك سرقه يى اقرارينه شهادت ايلسه لر شهادت مزبوره ايله عمروك يدى قطع اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو قامت الشهود على اقراره ويجحد اوسكت ولم يكذبهم ولم يصدقهم لايقطع (وجيز سرخسى فى السرقه)

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن سكز سنه مقدم شوقدر بيك اقچه مى سرقه واستهلاك ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده تضمين مال حقنده بينه سى مقبوله اولوب مبلغ مزبورى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وضمن بالسرقة اى ان شهدوا بالسرقة المتقادمة يثبت الضمان لانه حق العبد وهو لايسقط بالتقادم (صدر الشريعة فى الشهادة بالزنا)

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر اقچه قيمتلو اشيامى سرقه ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايتدكده تضمين مال حقنده عمروك اقرارينه بينه سى مقبوله اولوب اشياى مرقومه يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقر بذلك ثم رجع عن اقراره وانكر لم يقطع ويضمن المال كما فى سراج الوهاج (هنديه)

﴿ باب قطاع الطريق ﴾

اشقيادن بر قاچ كمسنه لر كيجه ايله زيدك منزلنى باصوب مالنى نهب وغارت ايدوب لكن قتل نفوس ايتمسه لر هر برينك الديغى نصاب سرقه يه بالغ اولمق مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * الدقلرى موجود ايسه استرداد اولنوب يد يمنالرى رسغندن رجل يسرالرى كعبندن قطع اولنور

اشقيادن برقاچ كمسنه لر كيجه ايله آلت حربله زيدك منزلنى باصوب زيدى قتل ومالنى

نهب و غارت ایلسه لر اول کمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * الدقلری موجود ایسه استرداد اولنوب قتل اولنورلر

(وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی انهم لوکانوا فی المصر لیلا اوفیما بینهم و بین المصر اقل من مسیرة سفر یجری علیهم احکام قطاع الطریق قال فی الاختیار وعلیه الفتوی (درر فی قطع الطریق)

بوصورتده وجه محرر اوزره زیدی قتلده اول کمسنه لره هند مشارکت ایتمش اولسه مجرد هندك مشارکتیله اول کمسنه لردن حدا قتل ساقط اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی السراجیة ولوکان بین قطاع الطریق صبی او مجنون یسقط عن الباقین و لوکان بینهم امرأة فقتلت و اخذت المال دون الرجال لم تقتل المرأة و قتل الرجال هو المختار (منح فی قطع الطریق)

کنجه جانبنده برمحلده متمکن برطائفه تجمع و فتنه و فساده مباشرت ایتملریله کندو حاللرنده اولوب فساددن بری اولملریچون من له الامر طرفندن تنبیه اولندقده متنبه اولمیوب نیجه قرالری باصوب حیوانلرینی وسائر اموالارینی نهب و غارت وقطع طریق و انواع ظلمه مباشرت ایتملریله طرف سلطاندن طائفهٔ مزبوره اخذ وشررلرینی دفعه مأمور اولان زید والی طائفهٔ مزبوره یی اخذ مراد ایتدکده مزبورلر شرع شریفه واوامر سلطانی یه اطاعت ایتمیوب محاربه صددنده اولسه لر امر ولی الامر ایله طائفهٔ مزبوره ایله مقاتله ایدوب شررلرینی دفع ایچون قتل ایتمك جائز اولورمی * الجواب * واجبدر

ای شرفبخش مسند افتا	قائد رکب جمله فضلا
علم وفضل ایچره بحر رائق سن	کلشن فقهه نهر فایقسن
برسؤالم وار ای کریم الشان	نوله ایتسك جواب ایله احسان
زید برقریه یه واروب تغلبا	باصه اول قریه اولرین عمدا
قتل ایدوب بی کنه برانسانی	دخی غصب ایتسه نیجه حیوانی
ایکی حامل هراس وخوفندن	ایتسه القاء اودمده جوفندن
خلق بین ایکی جنین ذکر	بری حی بری میت بی فر
لیك زید اولماسه تك وتنها	اولسه یاننده برنیجه سفها
ایتسه لر بو شهادتی تحمیل	مال اصحابی هم ولی قتیل
ایکی کیمسه یه قریه دن فرضا	طوتیلورمی شهادتی شرعا
نیجه در بونده حکم شرع قویم	ای جمیل الشیم خدیو کریم

* الجواب * الله تعالی اعلم بالصواب

ایله ای سائل زکی نبیه	کوش اصغایی قولمه توجیه
زید وتابعلری اولان سفها	مرحتسز دشمنان اهل شقا
صاحب امتناع قهر و شکوه	ایسه بین الانام او کروه
الدیلرسه باصوب مجاهرة	خلقك اموالنی مکابرة

باب قطاعده كتاب منح
حكم قطاع طريقى بى پروا
مالنى صاحبى بولورسه اكر
تالف ومتلفه ضمان اولماز
واجب القتلدر بوله حدا
شاهد اولماز اهالى قريه
بودرر مقتضاى شرع خطير

بو سؤاله يازار جواب اصح
حقلرنده قضاة ايدر اجرا
عينى بدلرندن اخذ ايلر
بونلره عفو ايله امان اولماز
عفو اولنماز انك ايچون جدا
خصما در بوله بلا مريه
نسخهٔ خاطركده قيل تحرير

﴿كتاب السير﴾

كورجى كفره سى ديارنده دارحرب اولان شوقدر ولايت اهاليسنك برمقدارى وحاكملرى اولان خانلرى شرف اسلام ايله مشرف اولوب سيد السلاطين سلطان المسلمين آل عثمان پادشاهى طرفندن اول ولايت اوزرينه اول خانلرى حاكم نصب اولنوب اراضيلرى اوزرينه خراج واسلامه كلميان اهاليسى اوزرلرينه جزيه وضع اولنوب احكام اسلام اجرا اولنسه اول دياره متمكن اولوب اسلامه كلوب وكلمينلرينى سبى واسترقاق ومماللرينه تعرض جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(لاخلاف بين اصحابنا فى ان دار الكفر يصير دار الاسلام (بدايع فى السير)

غزاة مسلميندن برقاچ نفركسنه لر دار حربدن سبى واخذ ايتدكلرى اسارى واموالى دار اسلامه اخراج ايتمزدن اول مالك اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولاتقسم الغنيمة ثمه والاصل عندنا انه لايملك قبل الاحراز بدار الاسلام فتحرم القسمة والبيع قبله (منح فى المغنم وقسمته)

ثغور اسلاميه دن بربلده ده ساكن فارس وراجل مسلميندن برجماعت مجتمع ودار حربيه چته يه كيدوب اهل حرب ماللرندن شوقدر مال اخذ ودار اسلامه اخراج ايلسه لر جماعت مذكوره صاحب منعه اولملريله اول مالك خمسى امام مسلمين ايچون اخراج اولندقدنصكره باقى قلان مال مزبورلر بينلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * فارس ايچون ايكى وراجل ايچون برسهم ويريلور

(وان دخل جمع ذومنعة دارهم بلااذن خمس مااخذوا والالااى وان لم يكونوا ذا منعة لايخمس لان الغنيمة هو المأخوذ قهرا وغلبة لااختلاسا ولايضر كونه بغيراذن الامام لانه يجب عليه ان ينصرهم (بحر رائق فى كيفية الغنائم من السير ملخصا) واذا اصاب المسلمون الغنائم واحرزوها و ارادوا قسمتها فعلى قول ابى حنيفه رحمه الله تعالى يعطى الفارس سهمين سهم له وسهم لفرسه وللراجل سهما (شرح سير الكبير فى سهمان الخيل)

زيد مسلم متلصصا دار موادعه اولميان دار حربه كيروب هند حربيه يى قهراسيى ودار اسلامه اخراج ايلسه زيد هنده مالك اولوب هندى استرقاقه و بيعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(واما المتلصص اذا اخذ جارية لايطأوها ولايبيعها حتى يخرجها الى دار الاسلام لانه

لايملكها قبل الاحراز لان سبب الملك هوالاستيلاء ولم يتحقق ولهذا المدد اذالحقه شاركه فيما اخذه (محيط رضوى فى السير)

بلاد حربيه دن اولوب دار الموادعه اولان بر بلده اهالىسندن زيدايله زوجه سى هندى بعض كمسنه لر اخذ وقهرا دار اسلامه اخراج ايلسه لر مزبورلرك استرقاق و بيعلرى جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن كان من اهل دارالموادعة لاسبيل لنا عليه (من السيرالكبير فى الموادعة)

زيد ذمى نقض عهد و دارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيد اسيرا دار اسلامه اخراج اولنسه زيدك استرقاقى جائزاولورمى * الجواب * اولور

(ولاينقض عهده بالاباء عن الجزية اوبزنائه بمسلمة اوقتله مسلما اوسبه النبى عليه الصلوة والسلام بل باللحاق بدارالحرب اوالغلبة على موضع لمحاربتنا ويصير كالمرتد لكن لواسر يسترق والمرتد يقتل (ملتقى فى الجزية)

افلاق قريه لرندن برقاج اهل ذمت قريه لريك اهاليلرى نقض عهدايدوب شرعاسبى واسترقاقلرى جائزاولمغله قبل سلطنت عليه دن اوزرلرينه عسكر تعيين اولنوب اهالى قراء مزبوره لرايله مقاتله و جمعيتلرين پريشان و برمقدارين اثناء محاربه ده سبى ودار اسلامه اخراج ايتملريله زيد اول سبيلردن هنده شراء مالك اولوب بعدالاستيلاء استفراش ووطئ ايتمك مراد ايتدكده زيدك قومشولرى نقض عهدايله سبى واسترقاق اولنان نساء حقنده دكلدر اويله اوليجق هندى بلانكاح وطئ ايتمه ديسه لر سوزلرينه اعتبار اولنورمى *الجواب*اولنماز

(وينتقض عهده بالغلبة على موضع للحرب او بجعل نفسه طليعة للمشركين وصاركالمرتد فى قتله ودفع ماله لورثته و غيرذلك الا انه اى الذمى يسترق و لايجبر على قبول الجزية ذكرا كان اوانثى (منح فى الجزية ملخصا)

عسكر اسلام دار حربه داخل اولوب طرف سلطنتدن تنفيل عام واقع اولمغله اهل سرايادن زيد حربى اولمق اوزره دار حربدن اخذ ايدوب دار اسلامه اخراج ايتديكى عمروى استرقاق و بيع مراد ايتدكده عمرو دار حربده اخذ اولنديغنه اعتراف ايدركن بن اهل ذمتدنم دار حربه امانله تجارت ايچون داخل اولمشيدم اويله اوليجق استرقاق و بيع اولنمام مشروع دكلدر ديودعوى وزيد انكارايتدكدنصكره عمرومدعاسنه اقامت بينه ايدمجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنور

(ان قالت الاسارى اخذونا هؤلاء فى دار الحرب ونحن من اهل الاسلام او من اهل الذمة دخلنا دارالحرب للتجارة اوقالوا كنا اسارى فى ايديهم و قال السرية كلهم كانوا من اهل الحرب القول فيه قول السرية فان اقام الاسارى البينة على ماادعوا جاز وان لم يكن لهم بينة الاان بهم سيماء المسلمين و علامة من علامات المسلمين قبل قولهم و لايتعرض لهم (شرح الزيادات لقاضيخان فى كتاب السير)

﴿ باب استيلاء الكفار ﴾

موره جزیره سنی حربی کفره الوب املاك مسلمینی ضبط ایدوب بلدهٔ مزبوره دار حرب اولدقدنصکره عسکر اسلام ظفر بولوب تکرار فتح ایتدکلرنده اول بلده ده اولان باغ و باغچه وچفتلك منزللری وسائر منازل ودکاکینی پادشاه اسلام حضرتلری بین الغانمین قسمت ایتدین املاك مذکوره اصحابی ظهور ایتسه لر ملکلرینی مجانا الوب ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان ظهر المشرکون علی ارض من اراضی المسلمین فصارت دار شرك ثم غلب المسلمون علیها فمن حضر من اصحابها قبل القسمة اخذها بغیر شیٔ ومن حضر بعد القسمة اخذها بقیمتها ان احب لان الارض مال المسلم کسائر الاموال فان بناها من وقعت فی سهمه ثم حضر المالك القدیم فلیس له ان یأخذها لان البناء استهلاك ولیس له ان ینقض البناء لیأخذه کما لایکون له ان ینقض سائر التصرفات وکذلك لو کان بنی فیها اهل الحرب حین احرزوها لان المالك القدیم انما یثبت له حق الاخذ فیما کان مملوکا ولیس له هذا البناء قط فلا یثبت له حق اخذ البناء ویتعذر علیه اخذ الارض بدون البناء

(شرح سیر الکبیر فی الاسیر ملخصا)

زید بر بلده ده واقع چفتلك منزلنی عمروه دینی مقابله سنده رهن و تسلیم ایدوب عمروك ضبطنده ایکن بلدهٔ مزبوره یی حربی کفره الوب دار حرب اولدقدنصکره عسکر اسلام ظفر بولوب اول بلده یی تکرار قبضهٔ تسخیره الدیلر منزل مزبوری زید وعمرودن قنغیسی الورونه وجهله اولور * الجواب * قبل القسمه ایکیسی مجانا الورلر لکن راهن مقدم الورسه مرتهن اندن الوب رهنیت اوزره کالاول ضبط ایدر

بعد القسمه دیلرایسه قیمتی ایله الورلر

(وان کان العبد رهنا فی ید المأسور منه والمسئلة بحالها فان وجده المرتهن قبل القسمة فهو احق باخذه باعتبار یده وقد کانت یده مستحقة علی الرهن فلا ینتظر حضور الراهن فی اخذه اذا اقام البینة علی انه اخذ من یده ثم بعد الاخذ یعود رهنا کما کان وان حضر الراهن فانکر الدین و الرهن فالقول قوله الا ان یعید المرتهن علیه البینة کما بینا ان الرد علیه کان بمجرد ثبوت الاخذ من یده لا بثبوت صفة یده وهو ید الراهن فان حضر المرتهن بعد القسمة فان شاء اخذه بقیمته وان شاء ترکه فان اخذه بالقیمة عاد رهنا کما کان قبل الاسر ثم اذا حضر مولاه فاراد اخذه بعد قضاء الدین فان کان قیمة الرهن و الدین سواء اوکان اکثر فالمولی ذلك عندهم جمیعا لان جمیع مالیة الرهن کان مضمونا علی المرتهن و الفداء فی المضمون یکون علی الضامن لا یرجع به علی غیره و ان کان الدین مثل نصف قیمته علی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی الجواب کذلك و عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی یکون للمرتهن ان یرجع علی الراهن بنصف الفداء ولا یدفع العبد حتی یقبض ذلك فهذا نظیر الفدا من الجنایة اذا فدی المرتهن والراهن غائب و قیمته فضل علی الدین فان المرتهن یکون متطوعا فی الفضل فی قولهما وفی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی لا یکون متطوعا ولکن یرجع به علی الراهن فکذلك حکم الفداء بعد الاسر و لا حاجة الی اعادة

البينة ان انكر الراهن الرهن والدين (شرح سير الكبير فى فداء العبد)

بلاد اسلاميه دن بر بلده يه حربى كفره استيلاء ايدوب برمدت ضبط واراضيسى اوزرينه منازل بناء واشجار غرس ايدوب بعده عسكر اسلام اول بلده يى قهرا فتح ايلدكدنصكره اراضى مرقومه اوزرنده اولان ابنيه واشجاريله مسلمينه تقسيم اولنسه حالا اول اراضينك استيلادن مقدم مالكلرى اولان كمسنه لر ابنيه و اشجارى قلع و اراضينك قيمتلرينى مسلمينه ويروب اراضى يى ضبط ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر)

بلاد اسلاميه دن بر بلده يى حربى كفره برمدت ضبط واراضيسى اوزرينه اشجار غرس ايدوب بعده پادشاه اسلام حضرتلرى اول بلده يى قهرا فتح ايتدكدنصكره اراضى مرقومه يى اوزرنده اولان اشجاريله اهاليسى يدلرنده ابقاء و رؤسلرى اوزرينه جزيه وضع ايلسه حالا اول اراضينك استيلادن مقدم مالكلرى اولان كمسنه لر اشجارى قلع واراضينك قيمتلرينى اهالئ مرقومه ويروب اراضى يى ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

موره جزيره سنه حربى كفره مستولى اولوب ضبط ايتدكلرندنصكره عساكر اسلام ظفر بولوب تكرار الدقلرندنصكره طاپو تمسكى ايله زراعتنك تصرف ايده كلدكلرى اراضى ميريه دن بر مقدار يراوزرينه خراج وضع اولنوب طرف ميريدن بعض كمسنه لره وجه شرعى اوزره بيع وتسليم اولندقدنصكره اول يرلره قبل الاستيلاء طاپو تمسكى ايله متصرف اولان كمسنه لر مجرد مقدما تصرفزده ايدى ديو مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيدك قولى عمروى حربى كفره اسير ايدوب دارحربه ادخال ايتدكلرندنصكره بكر تاجر عمروى حربيلردن شوقدر اقچه يه اشترا ودار اسلامه اخراج ايلسه زيد اولقدر اقچه يى بكره ويروب عمروى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيد بكرك عمروى اشترا ودار اسلامه اخراج ايتديكنه عالم اولدقدنصكره ايكى سنه سكوت ايدوب عمروى بكردن الماسه حالا زيد اولقدر اقچه يى بكره ويروب عمروى بكردن المق استدكده بكر مدت مذكوره ده سكوت ايتمكله حقك ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ترك اخذه بعد العلم بشرائه واخراجه من دار الحرب زمانا طويلا له ان يأخذه بعده فى ظاهر الرواية وفى رواية ابن سماعه عن محمد رحمهما الله تعالى ليس له ان يأخذه كالشفيع اذا لم يطلب الشفعة بعد علمه بالبيع والظاهر هو الاول (فتح القدير فى استيلاء الكفار)

زيدك امولدى هندى حربى كفره اسير ايدوب دارحربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمرو تاجر هندى حربيلردن اشترا ودار اسلامه اخراج ايلسه زيد هندى عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

لواسروا ام ولد لمسلم اومكاتبا اومدبرا ثم ظهر على دارهم اخذه مالكه بعد القسمة بغير شئ وعوض الامام من رفع فى قسمته من بيت المال قيمته ولواشترى تاجر ذلك منهم اخذه منه بغير ثمن ولا عوض (فتح القدير فى استيلاء الكفار)

﴿ نوع آخر ﴾

زيدك دوه سنى حربيلر قهرا اخذ ودار حربه بعد الادخال عمرو امثاله دار حربه واروب دوه يى حربيلردن بش غروشه اشترا و دار اسلامه اخراج واون غروشه بكره بيع وتسليم ايلسه بكر اول دوه يى زيده الديغى بهايه ويرركن زيد راضى اولميوب مجرد عمرو حربيلردن بش غرشه المغين بندخى بش غروشه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اشتراه مسلم منهم واخرجه الى دار الاسلام وباعه من آخر كان للمالك القديم ان يأخذه من الثانى بالثمن الثانى وليس له ان ينقض البيع ويأخذه من المشترى لاول بالثمن الاول (قاضيخان فى الاستيلاء)

زيد حربى عمروك شو قدر اشياسنى درياده قهرا اخذ ودار حربدن بر بلده يه ادخال ايتدكدنصكره اول بلده صلحا فتح اولنوب زيد فوت اولمش اولمغله عمرو زيدك اشياء مزبوره يى قبض ايدن ورثه سنه مصادفه ايلسه عمرو وجه محرر اوزره بندن اخذ اولنمشيدى ديو اشياء مزبوره يى ورثهٔ زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان غلبوا على اموالنا واحرزوها بدارهم ملكوهم (تنوير الابصار فى استيلاء الكفار)

زيد حربى عمروك شو قدر اشياسنى درياده قهرا اخذ ودار حربه ادخال ايتمدين امثاله بلاد اسلاميه دن بر بلده يه كلوب بعده عمرو اول بلده ده زيده راست كلوب متاعنى طلب ايتدكده زيد حالا يانمده در ويره يم ديو اقرار وبر ايكى آى استمهال ايتدكدنصكره عمرو بعد ايام اشياسنى طلب ايتدكده زيد بغير وجه شرعى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قيدنا بالاحراز لانهم لواستولوا عليها فظهرنا عليهم قبل الاحراز فانها تكون لملاكها بغير شئ ولواقتسموها فى دارنا لم يملكوها (منح فى الاستيلاء)

ساقز اهالبسندن اولوب تجاردن اولان زيد شو قدر امتعه سنى آخر دياره كتورركن اثناء طريقده عمرو حربى امتعه يى قهرا اخذ ايدوب زيد برطريقله خلاص اولدقدنصكره عمرو امتعه يى دار حربه ادخال ايتمدين امثاله استانبوله كتوردكده زيد امتعه يى عمروك يدنده بولسه زيد اول امتعه يى عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد ذمى يى حربيلر اسير ايدوب دار حربه ادخال ايتدكلرندنصكره زيدك دار اسلامده اولان املاكنى بعض كسنه لر تغلبا ضبط ايدوب بعده زيد برطريقله خلاص اولوب كلدكده املاكنى مزبورلردن المق استدكده مزبورلر زيده مجرد حربيلرسنى دار حربه ادخال ايتمكله سندخى حربى اولمش اولورسك ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اهل الحرب اذا اسر واهل الذمة من بلاد المسلمين لا يملكونهم لانهم احرار (خانيه)

﴿ زيد ﴾

زيدك سفينه سنى حربى كفره قهرا اخذ ودارحربه ادخال ايتدكدنصكره كفره سفينه يى طونادوب قورصانلق ايچون دريايه چقدقلرندنصكره دريا بكلرندن عمرو سفينه يى السه زيد سفينه يى قبل القسمه عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وان غلبوا على اموالنا واحرزوه بدارهم ملكوها وان غلبنا عليهم فمن وجد ملكه قبل القسمة فهوله مجانا اى بغير شئ وان وجده بعدها اى بعد القسمة فهوله بالقسمة اى يأخذه بالقيمة (منح الغفار فى استيلاء الكفار)

زيدك سفينه سنى حربى كفره درياده قهرا اخذ ودارحربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمرو سفينه يى حربيلردن اشترا ودارسلامه اخراج وثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه زيد واقف اولدقده ثمن مزبورى بكره ويروب سفينه يى بكردن المغه قادراولورمى *الجواب* اولور بوصورتده زيد ثمن مزبور ايكى بيك غروشدر ديوب بكر اوچ بيك غروشدر ديوب اختلاف ايلسه لر قول قنقيسنكدر *الجواب* بكركدر

(وكذلك ان باعه من آخر اخذه المولى من المشترى الآخر بالثمن الذى اشتراه به والقول فى الثمن قول المشترى مع يمينه (كافى للحاكم الشهيد فى السير)

زيد مسلمك قولى عمرو مسلم اباق ودارحربه داخل اولوب لكن مرتد اولميوب وحربيلر عمروى اخذ وتقييد ايتميوب بعده عمرو داراسلامه چقسه زيد فوت اولمغله ورثه سى عمروى استرقاق مراد ايتدكلرنده عمرو مجرد دارحربه اباق ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو انقياددن امتناعه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(واذا ابق عبد لمسلم فدخل دارالحرب فاخذوه لم يملكوه عند ابى حنيفة وان ندبعير اليهم فاخذوه ملكوه وقالا يملكون العبد ايضا والصحيح قوله (مضمرات فى السير) والصحيح قوله واعتمده المحبوبى والنسفى وغيرهما (تصحيح قدورى)

زيد مسلمك قولى عمرو مرتد اولدقدنصكره اباق ايدوب ودارحربه داخل اولدقده حربيلر عمروى اخذ وتقييد وبكر تاجره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى داراسلامه اخراج ايلسه زيد عمروى مجانا بكردن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وانما قيدنا اول المسئلة بكون العبد مسلما لانه لو ارتد وابق اليهم فاخذوه ملكوه اتفاقا (فتح القدير فى السير) دخل دارالحرب بامان فاشترى عبدا منهم فابق هناك ثم دخل التاجر دارالاسلام فوجده فى يد انسان يأخذه بالثمن ان ملكه ذلك الانسان بالشراء وبالقيمة ان ملكه بالهبة (قنيه فى استيلاء الكفار)

دارحرب اولان اباظه ديارينك اهاليسى بربرلرينه قهر وغلبه ايله مالك اولوب آخره بيع ايتمك جائز اولمغله زيد مسلم امانله اول دياره واردقده اهالى مذكورهدن عمرو قهر وغلبه ايله اول ديار اهاليسندن مالك اولوب ذى رحم محرمى اولميان بكرى ثمن معلومه زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر دارحربه اباق ايدوب بعده زيد داراسلامه چقدقدنصكره بشر مستأمن اول دياره واروب بكرى حربيلردن ثمن معلومه اشترا وداراسلامه اخراج ايلسه حالا زيد ثمنيله بشردن المغه راضى اولميوب مجانا المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وان دخل تاجر واشتراه واخرجه الى دار الاسلام فالكه بالخيار ان شاء اخذ بثمنه وان شاء تركه وان وهب له اخذه بالقيمة وان اشتراه بعرض يأخذه بقيمة العرض (خزانة المفتين في الغنائم من السير) وان قهر حربي حربيا و باعه من مسلم مستأمن ان كانوا يرون التملك بالقهر جاز الشراء و الا فلا (بزازيه في الثاني من السير)

﴿باب احكام المستأمن﴾

زيد ذمى شريكى عمرو ايله متاع بيعى ايچون امانله دار حربه داخل اولدقدنصكره زيد دارحربده عمرودن شو قدر اقچه استقراض وقبض ايدوب بعده قبل الاداء فوت اولمغله عمرو كلوب مبلغ مزبورى زيدك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه مجرد دارحربده استقراض ايتمكله ويرمزديمكله قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
(ولوكانا المسلمين فى دار الحرب بامان كان حالهما فى دار الحرب كحالهما فى دار الاسلام فى كل معاملة تجرى بينهما الا فى ثلث خصائل احدهما ان قتل صاحبه عمدا لم يجب على القاتل قصاص ولكن تجب الدية فى ماله وكذلك ان قتله خطأ لايكون على عاقلته شئ من الدية وكذلك ان ارتكب احدهما شيئا موجبا للحد فامافيماسوى هذه الثلثة حال المستأمن فى دارالحرب كحاله فى دارالاسلام وفى الاسيرين كذلك الجواب عندابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى (شرح سير الكبير فى معاملة المسلم مع الحربى)
زيد وعمرو شريكلر اولوب بينلرنده مشترك متاعلرينى بيع ايچون امانله دارحربه كتدكلرنده صكره زيد دار حربده فوت اولوب عمرو جمله متاعى قبض ودار اسلامه چيقوب زيدك ورثه سى متاع مزبوردن حصه لرينى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو مجرد زيد دارحربده فوت اولمغله سزه ميراث اولماز ديوب ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
زيد مسلم عمرو مسلم ايله دار حربه امانله واردقلرنده زيد عمروى دارحربده آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور *الجواب* ديت
(واذا دخل مسلمان دار الحرب بامان فقتل احدهما صاحبه عمدا اوخطأ فعلى العاقلة الدية فى ماله وعليه الكفارة فى الخطأ (هدايه فى المستأمن من السير)
زيد حربى اوغلى عمرو حربيى دار حربده بكرمسلم مستأمنه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكر ايله طوعا دار اسلامه چيقسه لر بكر بيع مزبوره بناء عمروى استرقاقه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
(مسلم دخل دار الحرب بامان فاشترى من احدهم ابنه او بنته بطوع قال الكرخى رحمه الله يجوز اذا رؤا جوازه والا فلا وقال عامة مشايخنا رحمهم الله لايجوز والصحيح ان كان البايع يرى جواز البيع ملكه المشترى مطلقا وان كان لايرى جوازه فان ذهب به وهوطايع لايملكه وان ذهب به كرها يملكه (وجيز سرخسى فى المعاملة مع اهل الحرب) الحربى اذا باع اباه اوابنه فى دارالحرب من المسلم المستأمن يكون باطلا وهو رواية الحسن عن ابى حنيفة رحمهما الله ورواية هشام عن محمد رحمهما الله سواء يرى البايع او لايرى فى قول عامة المشايخ رحمهم الله اتفقت الروايات انه لايجوز بيعه فى دار الاسلام ومتى لم يجز البيع فى دار الحرب على قول العامة فان اخرجه المشترى الى دار الاسلام اختلف المشايخ رحمهم الله

﴿والصحيح﴾

والصحيح ان اخرجه كرها يملكه وان جاء به وهو طايع لايملكه سواء كان البايع يرى جواز البيع اولا يرى (قاضيخان فى معاملة المسلم مع اهل الحرب)

زيد حربى اوغلى عمرو حربى بى دار حربده شوقدر اقجه داينى بكر مسلم مستأمنه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكر ايله طايعا دار اسلامه چقسه بكر رهن مذكوره بناء عمروى استرقاقه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

هند حربيه امانله دار اسلامه كلدكده نفسنى عمرو ذمى يه تزويج ايلسه هند ذميه اولمش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند نفسنى عمرو ذمى يه بعد التزويج ينه دار حربه رجوع وذهاب مراد ايلسه هند منع اولنورمى *الجواب* اولنور

(واذا ارادالرجوع الى دارالحرب بعد الحول منع من ذلك لان عقد الذمة لاينتقض لكونه خلفا عن الاسلام كالووضع عليه الخراج اوصارلها اى للمستأمنة زوج مسلم اوذمى لانها التزمت المقام تبعا فتكون ذمية (منح فيما لايمكن حربى مستأمن فيناسنة)

زيد حربى امانله دار اسلامه كلوب هند ذميه يى تزوج ايدوب هندك زيددن ولدى اولدقدنصكره زيد دار حربه كتسه ولد مزبور زيد وهنددن قنغيسنه تابع اولور *الجواب * هنده تابع اولور

(ولودخل حربى مع امرأته دارنا بامان ومعهم اولاد صغار وكبار فاسلم احدهما الخ ولو صاراحدهماذميا كان الصغارمن الاولاد ذميين تبعاله (شرح سيرالكبير)

زيد حربى مستأمنا دار اسلامه چقدقدنصكره دار اسلامده هند نصرانيه يى تزوج ايلسه مجرد هندى تزوج ايتمكله ذمى اولمش اولورمى *الجواب * اولماز

(ولو تزوجت المستأمنة ذميا صارت ذمية بخلاف ما اذا تزوج المستأمن ذمية لايصير المستأمن ذميا (عتابيه فى الاول من السير)

بوصورتده زيد شوقدر مالنى دار اسلامده هندك يانده براغوب دار حربه كيدوب دار حربده فوت اولسه حالا عمرو حربى دار اسلامه مستأمنا چيقوب بن دار حربده زيده شوقدر اقجه ادانه ايتمش ايدم ديو دعوى ايلسه عمروك دعواسنه التفات اولنوب مبلغ مزبور تركۀ زيددن حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولوادان المسلم حربيا فى دار الحرب اوكانا حربيين ثم خرجا مستأمنين لم يقضى بينهما شئ الا ان يسلم الحربى اويصير ذا ذمة ولو اسر الحربى بطل دينه (عتابيه فى الاول من السير)

زيد تاجر دار حربه امانله كيروب عمروى حربيلردن اشترا وينه دار حربده عمرو اباق ايدوب بعده زيد دار اسلامه چيقوب عمروى دار اسلامده بولمغله زيد عمرودن بنسنى دار حربده اشترا ايدوب سن دار حربده ملكمدن اباق ايتمكله عبد آبقمسن ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل الخندى عمن اشترى عبدا فى دار الحرب فابق منه هل يأخذ العبد بالقيمة فقال

ان ادعى ان يملكه فى دار الحرب فليس له على العبد سبيل (يتيمة الدهر فى السير)

﴿ باب فى احكام الذمى فصل فى الجزية ﴾

برقاج قريه لرك ذميلرى اوزرلرينه شرعا لازم اولان جزيه لرينى ادادن امتناع ايتملريله قبل سلطانيدن اوزرلرينه تعيين اولنان والى عسكر ايله وجباة جزيه ايله واروب جزيه لرين جمع مراد ايتدكلرنده ادادن امتناع ومحاربه يه تصدى ايتسه لر والئ مزبور اول ذميلر ايله مقاتله ايدوب جزيه لرين جبرا بووجه اوزره مقاتله ايله الق مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

(وفى الخانية ولو امتنع اهل الذمة عن اداء الجزية قاتلهم الامام (تاتارخانية)

بر جزيرهٔ حربيه اهاليسى سنه ده جزيه زيچون ميرى يه شوقدر مال ويرمك اوزره صلحا فتح اولنوب اهالى يدلرينه من بعد جباة جزيه مغاير صلح زياده نسنه طلب ايتميه لر ديو اوامر شريفه ويرلمش ايكن عمرو جزيه دار اهالى جزيره دن بكره مجرد ذمت قبول ايتمكله سائر ذميلر كبى حالكه كوره سنه ده شوقدر الجه ويروبندن جزيه كاغدى آل ديو خلاف امر جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الموضوع من الجزية بصلح لا يغير اى لو وضعت الجزية بتراض لا تعدل عنها لان الموجب هو التراضى فلا يجوز التعدى الى غير ما وقع عليه التراضى (منح فى الجزية وكذا فى الملتقى)

مجنون اولوب كار وكسبه قادر اوليان زيد ذميدن جزيه النورمى * الجواب * النماز

(ولا يؤخذ الجزية من النسوان والصبيان والمجانين والعميان والشيخ الفانى والزمن (وجيز سرخسى فى الجزيه)

دربند تعبير اولنور بر محل مخوفى محافظه ايدوب مرور ايدن ابناء سبيلى حراست ايچون اول دربندده يوز اون درت نفر روم ذميلرى اسكان اولنوب مزبورلرك خدمت محافظه مقابله سنده جزيه لرى النميه ديو يدلرينه امر شريف ويريلوب مزبورلر دخى اداء خدمت محافظه ايدرلر ايكن جزيه دار اولان زيد خلاف امر مزبورلردن جزيه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الجزية لو وضعت بتراض اى بتراضى الامام ورضاء من وضع عليه فيقدر بحسب ما يقع عليه الاتفاق لا يعدل عنها (مسكين شرح الكنز فى الجزيه ومثله فى المنح)

ملاحدهٔ اكراددن زيد طائفه سنك اولاد صغارندن عاقل اولانلرك بعضيلرى اسلامه كلوب امصار مسلمينده تمكن ايلسه لر حالا طائفهٔ مزبوره نك الحاد وكفرلرى جزاسى ايچون جزيه نامه اوزرلرينه طرف سلطنتدن وضع اولان مقطوع الجه يى قبضه مأمور اولان كمسنه لر اول اسلامه كلن كمسنه لره جزيه نامه شوقدر الجه ويرك ياخود امصار مسلميندن قالقوب طائفهٔ مزبوره ايچلرنده ساكن اولك ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر تصدى ايدرلر ايسه تعزير شديد ايله منع اولنورلر

﴿ نوع فى الكنيسة وما يتصل بها ﴾

بر بلده ده واقعه كنيسهٔ قديمه خرابه ومرمته محتاج اولدقده بلدهٔ مرقومه ذميلرى

با فرمان عالی اول کنیسه‌یی نسنه زیاده ایتمکسزین وضع قدیمی اوزره تعمیره مباشر اولدقلرنده کنیسهٔ مرقومه‌نك دیوارلری اکیلوب انهدامه متوجه اولوب اقامت و تعمیر ممکن اولمامغله اول دیوارلری هدم ایدوب بلا توسیع ولا ترفیع وضع قدیمی اوزره تجدید ایتمك استدکلرنده بلدهٔ مزبوره قاضیسی یاخود اهل عرف طائفه‌سی مجرد کنیسهٔ مرقومه منهدم اولمیوب سز کندیکز هدم ایتمکله اعاده جائز اولمازدیو بغیر وجه مزبورلری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولایحدث بیعة ولا کنیسة ولاصومعة ولابیت نار ولامقبرة فی دار الاسلام و یعاد المنهدم من غیر زیادة علی البناء الاول (تنویر الابصار فی الجزیة)

بر کنیسهٔ قدیمه خرابه مشرف اولوب باامر سلطانی ذمیلر تعمیر ایتدکلرنده کنیسه‌نك خرابه اولان کارکیر قبه‌لرینی ینه کالاول کارکیر ایتمیوب آغاج ایله بنا ایتدکلرنده حالا بنا ایتدکلری کیفیت تشییدا و احکاما و اعتبارا کیفیت اولادن دون ایکن اهل عرف طائفه‌سی مجرد طرز قدیمنه مغایر ایتدیکز دیو ذمیلری تجریمه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بر کفره قریه‌سنده اولان کنیسهٔ قدیمه خراب اولوب ذمیلر امر سلطانی ایله تعمیره مباشر اولدقلرنده کنیسه‌نك انقاضی وضع قدیمی اوزره تعمیر و بنایه کفایت ایتمامکله ذمیلر مقدار کفایه مجددا کراسته وسائر لوازمنی طشره‌دن کتوروب وضع قدیمی اوزره بلا ترفیع ولا توسیع مقتضای شرع اوزره بنایه قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

بو صورتده اهل عرف طائفه‌سی کنیسه تعمیرینه خارجدن کراسته وسائر لوازم کتورمك جائز دکلدر دیو مزبورلری بنادن منعه یاخود تجریمه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(اجاب نعم لهم اعادة ما انهدم کما تظاهرت علیه المتون لافرق فی ذلك بین الدیر والصومعة والکنیسة و بیت النار و تعمیر ما تشعث منها و اعادة ما انهدم منها من البیوت والدور الجاریة فی ملکهم المعدة للسکنی جائزة بلاخلاف (خیریه فی السیر)

بر بلده‌ده واقع کنیسه‌دن منفصل اولوب غله‌سی کنیسه‌نك فقراسنه مشروطه اولان وقف باغچه‌نك دیوارلری و قدیمدن کشیشلری ساکن اوله کلدکلری اوطه‌لرك بعض یرلری ییقلوب و بعض یرلری اسکیوب ییقلمغه یوز طوتمغله ذمیلر او دیوارلرك و اوطه‌لری وضع قدیم اوزره تعمیر مراد ایتدکلرنده بعض مسلمانلر مزبورلری بغیر وجه شرعی منعه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

صلحا فتح اولنان بر دیارده واقع کنیسهٔ قدیمه‌نك سقفنی مسلمیندن بعض کمسنه‌لر بر طریقله هدم ایلسه‌لر اول دیار ذمیلری کنیسهٔ مزبوره بالکلیه مهجور اولمایجق وضع قدیمی اوزره بلا تزیین مرمت ایتمکه قادر اولورلرمی * الجواب * امر سلطانی ایله هدم اولنمش ایسه اولمازلر (نقل من الترتیب الاول من خط ساجد افندی)

صلحا فتح اولنان بر بلده‌ده واقع کنیسهٔ قدیمه‌نك حولیسی داخلنده اولان رهبان اوطه‌لری حریقده محترق اولسه رهبانلر اول اوطه‌لری وضع قدیمی اوزره بنادن منع اولنورلرمی *الجواب * اولنمازلر

عنوة فتح اولنان بلده ده واقع كنيسه يى مسلمين اذن امام ايله مسجد اتخاذ ايتدكلرندنصكره اول بلده ده ذميلرى قديمى كنيسه مز ايدى ديو اول مسجده تعرض ايتمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا فتح الامام بلدة عنوة فهو بالخيار ان شاء قسمها بين المسلمين وان شاء اقر اهلها عليها ووضع عليهم الخراج وتبقى الاراضى ملكا لهم يتوارثونها كما كانت وان شاء دفعها للمسلمين لتكون ارض خراج ويكون خراجها فيئا للمسلمين وان شاء ينقل اليها قوما آخرين من اهل الذمة ويجرى عليهم احكامهم (حاوى القدسى فى السير) ونحن نملك بالاستيلاء عليهم وقوفهم ولا يملكون وقوفنا (من المحل المذكور)

مقدما دار حرب ايدن بر بلده يى پادشاه دين اسلام عنوة فتح ايتدكده اول بلده ده واقع كنيسه يى مسجد اتخاذ ايدوب مسلمينه صلوته اذن ويرمكله برمدت ايچنده جماعت ايله اداء صلوة اولنوب بعده بلده مزبوره دارحرب اولوب اول مسجدى ينه كنيسه اتخاذ ايتدكلرندنصكره پادشاه اسلام خلد الله خلافته الى يوم القيام حضرتلرى اول بلده يى صلحا فتح ايدوب اهالیسی ذمت قبول ايلسه لر اول كنيسه يى ذميلردن اخذ ومسلمين ايچون مسجد اتخاذ اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(واما اذا وقف السلطان من بيت المال ارضا لمصلحة العامة فذكر قاضيخان فى فتواه جوازه (اشباه فى كتاب الوقف) واذا غلبوا على اموالنا واحرزوها بداراهم او غلبوا دارنا وسكنوا بها حتى صارت دار حرب ملكوها ونحن نملك بالاستيلاء الى آخره كما مر آنفا (من سير حاوى القدسى فى الغنائم)

﴿ نوع فى سائر احكام الذمى ﴾

مسجد شريفى اولوب شعائر اسلام اقامت اولنان مسلمين قريه لرندن برقريه ده ساكن كفره طائفه سى منزللرنده اتخاذ ايتدكلرى خنزيرلرينى صاليويروب اظهار ايدراولسه لر حاكم مزبورلرى خنزيرلرينى اظهاردن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يمكنون من اظهار بيع الخمر والخنازير فى ذلك المصر ولا يدخلون شيئا من ذلك فى المصر لان فى امصار المسلمين يجب اظهار شعائر الاسلام واعلان الدين ويمنع من اظهار الفسق وشعائر الكفر (محيط رضوى فى السير)

زيد ذمى برقصبه ده واقع منزلنده آيينى اوزره عبادت ايدوب ورفع صوت ايتمكسزين انجيل اوقوسه منع اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولورفعوا اصواتهم بقراءة الزبور والانجيل ان كان فيه اظهار الشرك منعوا عن ذلك وان لم يقع بذلك اظهار الشرك لا يمنع (قاضيخان فى اهل الذمة من السير)

زيد ذمينك برشهرده كفره محله سنده اولان منزلى محترق اولوب كالاول بنا مراد ايتدكده زيدك منزلى محلهٔ مزبوره يه متصل اولان مسلمين جامعنك امامى شهر ايچنده كفره منزلى اولماز ديو زيدى بنادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واختلفت الروايات فى سكناهم بين المسلمين فى المصر والمعتمد الجواز فى محلة خاصة (منح)

ارمنی رهبا نندن زید بعض ارمنیلرك منزللرینه اذنلرنسز کیروب کندویه نامحرم اولان
نسوانلریله مکالمه ایدر اولمغله منزللرك صاحبلری زیده منزلمزه کیردیککه راضی دکلز
دیو زیدی منع ایتدکلرنده زید دیمزده جائزدر دیو ممنوع اولماسه حاکم ارمنیلرك
طلبلریله زیدی مزبورلرك منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(فاذا ترافعوا اواسلموا وجب الحکم فیهم بماهو حکم الاسلام کما فی نکاح المحارم (فی نکاح
اهل الذمة من المبسوط) وفی الملتقط کل شیء منع منه المسلم منع منه الذمی الا الخمر والخنزیر
(ناقلا من اشباه فی احکام الذمی)

ارمنی طائفه سندن اولان زید تجارت طریقیله دار حربه کیدوب آنده خسته اولمغله
دار اسلامده اولان زوجه سی مریم واوغللری اووانس واووه دك ذمیلر نقض عهد
ایتمکسزین مجرد زیدك یانه واروب زیدك ومزبورلرك برینك نقض عهد ایله لحوقنه
حکم حاکم لاحق اولمادین زید دار حربده فوت اولوب ومزبورلر ذمیا دار اسلامده کلوب
زیدك قزی اقسانی نام نصرانیه یدنده اولان مالنی بینلرنده اقتسام ایتمك استدکلرنده
اقسانی زید وسز نقض عهد ایتدیکز وحربی اولدیکز بو وجهله نقض عهد ایتمکز ایله
اول مالك جمله سی بکا انتقال ایدر سزه حصه دکلز دیسه اقسانینك قول مذکورینه
التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز
(ان العهد لا ینتقض بالقول ولذا قال فی المحیط عقد الذمة ینتقض بالفعل وامان الحربی
ینتقض بالقول (بحر رائق فی الجزیه من السیر)

زید ذمینك هند نصرانیه دن تولد ایدن اوغلی عمرو طقوز یاشنی بعد التکمیل اسلامه
کلدکدنصکره زید وهند عمروه تلقین کفر ایدر اولسه لر حاکم عمروی مزبورلردن الوب
صلحا دن بکر مسلمه تعلیم علم وتربیه ایچون ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والذمیة احق بولدها المسلم حتی یعقل الادیان لان الحضانة تبتنی علی الشفقة وهی
اشفق علیه فیکون الدفع الیها انظر لها فاذا عقل الادیان ینزع منها لاحتمال الضرر
(بحر رائق فی الحضانة وکذا فی المنح)

ارمنی طائفه سندن اولان زید ذمی نقض عهد ایتدم حربی اولدم دیسه زید مجرد
بویله دیمکله نقض عهد ایتمش اولورمی * الجواب * اولماز

زید ذمی نقض عهد ایدوب دار حربه لحاق ولحاقیله حکم اولنسه زیدك دار اسلامده
اولان ام ولدی آزاد اولورمی * الجواب * اولور
(الذمی الذی نقض العهد ولحق بدار الحرب بمنزلة المرتد فی سائر الاحکام من الارث والحکم
بعتق امهات الاولاد والمدبرین ونحو ذلك (بدایع من قبیل احکام البغاة من السیر) قوله بل
باللحاق ثم الخ یفید اختصاص ما ینتقض به العهد حتی لوقال نقضت بالقول لا ینتقض
ذکره فی المحیط (زیلعی فی العشر والجزیة)

اهل ذمت کفره سندن شوقدر نفر کمسنه لر بر بلده ده بر محله ده مستقلا ساکنلر ایکن
بعض مسلملر اهل محله ده منازل اشترا وعمرو دخی محلهٔ مزبوره ده مسجد شریف بنا ایلسه

حالا بعض كسنه لر مجرد محله مزبوره ده مسجد شريف بنا اولنمغله مسلم محله سى اولمش اولور ديو محله مذكوره ده ساكن اولان كفره يى مزبورلرك اخراجه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد ذمى بر بلده ده مسلمين محله سنده اولان مزبورلى مسلمين منزللرندن زياده ترفيع ايلسه ترفيع ايتديكى بناسى مسلمين منزللرينه مساوى اولنجه هدم اولنورمى * الجواب * اولنور (سئل هل يجوز لاهل الذمة ان يعلوا بنائهم على بناء المسلمين اجاب لا يجوز لاهل الذمة ذلك (قارئ الهدايه ملخصا وكذا فى التاتارخانيه)

جمله اهاليسى ذمى اولان قريه ذميلرينك دفن موتى ايچون معد اولان عرصه لرى ضيق اولمغله مزبورلر ملك عرصه لرينك برمقدارينه موتالرين دفن ايدر اولسه لر اهل عرف طائفه سى مزبورلرى منع وتحجيره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (سئل شيخ الاسلام عن قوم من اليهود اشتروا دارا او بستانا من دور المسلمين فى مصر واتخذوا مقبرة لهم هل يمنعون عن ذلك فقال لا لانهم ملكوها فيفعلون ما شاؤا كالمسلمين انتهى (فتاواى خيريه فى السير وفيه تفصيل)

بلاد اسلاميه دن بر بلده ده واقع مسلمين ساكن اولدقلرى محله ده اولان منزللرى ذميلر اشترا ايدوب ساكن اولملريله اول محله ده واقع مسجد شريفك جماعتى قالميوب معطل اولسه بلده مزبوره ده حاكم الشرع اولان زيد اول ذميلرى محله دن اخراج ايدوب مسلمين اولماديغى بشقه محله ده اسكانه قادر اولورمى * الجواب * اولور

مسلمين وكفره مختلطا ساكن اولدقلرى محله ده شو قدر عرصه يه مالك اولان زيد مسلم اول عرصه يى ثمن معلومه عمرو ذمى يه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده مسلميندن بعض كسنه لر عرصه مزبوره مقدما مسلم ملكى ايدى ديو عمروه ضبط ايتدرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(فان مصر الامام فى اراضيهم مصرا للمسلمين كما مصر عمر رضى الله تعالى عنه البصرة والكوفة فاشترى بها اهل الذمة دورا ليسكنوا مع المسلمين لم يمنعوا من ذلك لانا انما قبلنا منهم عقد الذمة ليقفوا على محاسن الدين فعسى ان يؤمنوا وباختلاطهم بالمسلمين فى السكنى معهم يتحقق ماقلنا قال رضى الله تعالى عنه وكان شيخنا الامام يقول هذا اذا قلوا فكان بحيث لا يتعطل بعض جماعات المسلمين ولا يتقلل الجماعة بسكناهم بهذا الصفة فاما اذا كثروا على وجه يؤدى الى تعطيل بعض الجماعات او تقليلها منعوا من ذلك وامروا بان يسكنوا ناحية ليس فيها للمسلمين جماعة وهذا محفوظ عن ابى يوسف رحمه الله تعالى (فى الامالى شرح سير الكبير للامام السرخسى فى احداث الكنائس لاهل الحرب)

﴿ نوع فيما يكون اسلاما من الكافر ومالا ﴾

زيد نصرانى شرف اسلامله مشرف اولسه زيدك معتوه اولان اوغلى عمرو وعمروك اولاد صغارينك تبعا اسلاملريله حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولو اسلم ابو المعتوه صار مسلما وكذا اولاد المعتوه (عنايه فى ٢ من السير)
زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولدقده زيدك اولاد صغارينك زيده تبعيتله
اسلاملرينه حكم اولنورمى *الجواب* اولنور
بوصورتده زيد صغارك اناارى هندى نصرانيه يى تطليق ايتمش اولسه صغارك مسلماندن
حاضنهٔ اخرالرى اولماسه زيد صغارك تعقل دين ايدنلرينى هند دن المغه قادر
اولورمى *الجواب* اولور
(ويصير الصغير مسلما باسلام ابيه دون جده (اشباه فى الفرائض)
زيد ذمينك انى ياشنده اولوب عاقل اولميان اوغلى عمر صغير اسلامه كلسه اسلامنه
حكم اولنورمى *الجواب* اولنماز
(سئل عن صغير اسلم فادعى ابوه النصرانى ان عمره خمس سنين وانه غير مميز وادعت
امه المسلمة ان عمره سبع سنين وانه مميز فالقول لمن وما المراد بقول صاحب المجمع ويصح
اسلام الصبى العاقل (اجاب يعرض على اهل الخبرة ويرجع اليهم فيه والمراد بالصبى
العاقل المميز وهو من بلغ سبع سنين فافوقها لانه روى ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم
عرض الاسلام على على رضى الله تعالى عنه وهو ابن سبع فاجابه اليه
(من فتاوى قارئ الهدايه وكذا فى المنح فى المرتد)
تسبيح بيع ايدن زيد ذمى يه سن نيچون تسبيح بيع ايدرسن ديو اعتراض اولندقده بن
الى كره نماز قيلدم ديوب لكن جماعتله ديمسه مجرد بويله ديمكله زيدك اسلامنه حكم
اولنورمى *الجواب* اولنماز
(والكافر لو صلى بجماعة اواقر انه صلى بجماعة اواذن فى بعض المساجد يحكم باسلامه
(محيط رضوى فيما يصير الكافر مسلما)
هند كافرهٔ حربيه ولد صغيرى ايله دارحربدن سبى ومعا داراسلامه اخراج اولنسه اول
ولدك اسلاميله حكم اولنورمى *الجواب* اولنماز
بوصورتده هند اسلامه كلمدن اول ولد اهل ذمته بيع اولنمقده بأس
وارميدر *الجواب* يوقدر
بوصورتده اهل ذمتدن زيد يهودى اول ولدى اشترا ايدوب بعده عاقل وبالغ اولدقده بنفسه
اسلامه كلسه زيده ولد مزبورى برمسلمه بيع ايله ديو جبر اولنورمى *الجواب* اولنور
(ولا بأس ببيع العبد الذمى من الذمى الا فى فصل واحد ان سبى صغير ليس معه واحد
من ابويه فهذا لا ينبغى ان يباع من اهل الذمة لانه صار مسلما بالاخراج الى دار الاسلام
اوالقسمة فى دار الحرب باعتبار ان الاحراز فيه يتم بالقسمة كما يتم بالاخراج ولهذا لومات
يصلى عليه ولو كانت كتابية فاستبرأها من وقعت فى سهمه كان له ان يطأها واذا ظهر
انها محكومة باسلامها قلنا لا يحل للمسلم ان يبيعها من اهل الذمة وان كان لو باعها نفذ
البيع وان كان سبى ومعها احد ابويها فلا بأس بيعها من اهل الذمة لانه لم يحكم باسلامها ههنا
(شرح سير الكبير فيما يباح من اهل الذمة من السير)

دارحربدن سبی اولنوب دار اسلامه اخراج اولنان برصغیره جاریه یی اهل ذمتدن زید یهودی اشترا ایدوب بعده جاریه عاقله و بالغه اولدقده بنفسها اسلامه کلیوب زیدك ملکنده ایکن اهل اسلامدن عمرو و بکر قاضی‌یه واروب زید وجاریه محضرلرنده اشبو جاریه حال صغرنده ابویندن بری معا اولمیوب منفردة دار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدارالاسلام مسلمه دردیو شهادت ایتدکلرنده زید دخی اول جاریه حال صغرنده اناسی هند کافرهٔ حربیه ایله دارحربدن سبی اولنوب معا دار اسلامه اخراج اولندقدنصکره اشترا ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه مراد ایلسه قاضی عمرو و بکرك وجه محرر اوزره شهادتلرینی قبول و اول جاریه نك اسلامنه حکم ایدوب جاریه یی برمسلمه بیع ایله دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده اول جاریه برمسلمه بیع اولندقده اوزرینه ترتب ایدن حکم شرعی ندر *الجواب* مزبوره یه اسلام عرض اولنور قبول ایدرسه فبها واکر قبول ایتمزسه مولاسی ضرب وحبسله اسلامه جبر ایدر

(ولو قال انا ذمی ولست بمسلم فشهد شاهدان عدلان مسلمان انه مسلم جعلته مرتدا لانه ثبت الاسلام بشهادة الشهود فجحوده بعد ما ثبت الاسلام بشهادة الشهود ردة منه فیجعل کانه کان مسلما ثم ارتد فیقاس بسائر المرتدین فان اسلم فهو حر ان لم یرجع الاسلام قتل (شرح سیر الکبیر فیما یصدق انه المسلم ومالا) ولا تقتل امرأة حرة کانت او امة عندنا وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی انها تقتل کما فی النظم ثم ان ابت تجبر علیه وتحبس وتطعم کل یوم لقمة وشربة وتمنع من سائر المنافع حتی تسلم او تموت

(قهستانی فی الجهاد)

بربلده ده یهوده اولان زید قاضی‌یه واروب عمرو یهودینك یدنده ملك مشتراسی اولوب عاقله و بالغه اولان کافره جاریه سیچون جاریهٔ مزبوره حال صغرنده دارحربدن ابویندن بری ایله سبی و اخراج اولنموب منفردة سبی و منفردة دار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدارالاسلام مسلمه ایکن جاریهٔ مزبوره یی اشترا ایتمشدر دیدکده قاضی عمرو وجاریه یی مجلس شرعه احضار ایدوب سؤال ایلدکده عمرو جاریه حال صغرنده اناسی هند کافره ایله سبی ومعا دار اسلامه اخراج اولندقدنصکره هند وجاریه یی اشترا ایتمشیدم دیدکده جاریه عمرو ی تصدیق ایدوب جاریه نك منفردة سبی ودار اسلامه اخراج اولنوب تبعا لدار الاسلام مسلمه اولدیغی شرعا ثابت اولماسه زیدك قول مجردیله جاریهٔ مزبوره نك تبعا لدار الاسلام اسلامنه حکم اولنوب عمروه جاریه یی برمسلمه بیع ایله دیوجبر اولنورمی *الجواب* اولنماز

(واذا سبی الصبی من اهل الحرب واخرج الی دار الاسلام دون ابویه ثم مات قبل ان یعقل الاسلام صلی علیه لانه لو لم یکن معه ابواه ولا احدهما کان تابعا للدار فیکون مسلما بالدار فیصلی علیه (احکام الصغار فی مسائل السیر) فان باعهم الامام او قسمهم ثم ان رجلا من المسلمین شهد لبعضهم انه مسلم او ذمی لم تقبل شهادته لانه صار ملکا خاصا لرجل منهم فلا یبطل ملکه الا بشهادة رجلین (شرح سیر الکبیر فیما یصدق فیه مسلم ومالا)

﴿باب﴾

باب احكام المرتدين والزنادقة

زيد مسلم مرتد اولوب دار حربه لاحق اولدقدنصكره لحوقنه حكم اولنوب زيدك مسلم وارثلری زيدك اسلامی حالنده مالك اولديغی اشياسنی اقتسام ايتدكارندنصكره زيد مسلما عودت ايلسه مزبورلرك يدلرنده قائمه اولان اشياسنی رضاء ياقضا ايله مزبورلردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وان عاد مسلما بعد الحكم بلحاقه فاوجده فی يد وارثه اخذه والا لای ان لم يجده فليس له ان يضمنه بعد ما تصرف فيه الوارث وانما يأخذ عين ماله لان الوارث كان خلفه لاستغنائه عنه فان عاد ظهرت حاجته و بطل حكم الخلف ولو عاد بعد الموت الحقيقی كان الحكم كذلك ثم انما يعود فی ملكه بقضاء اورضاء من الوارث لانه دخل فی ملكه بحكم شرعی فلا يخرج من ملكه الا بطريقه ولهذا ليس له ان يضمنه بعد ما اخرجه من ملكه واتلفه (زيلعی فی باب المرتد)

زيد ذمی شرف اسلام ايله مشرف اولدقده زيدك قزی زينب صغيره نك زيده تبعيت ايله اسلامنه حكم اولندقدنصكره زينب بالغه اولدقده مرتده اولوب نفسنی عمرو ذمی يه تزويج ايلسه زينبه نه لازم اولور *الجواب* اسلامه كلنجه حبس اولنور

(كل مسلم ارتد فانه يقتل ان لم يتب الا المرأة والخنثی ومن كان اسلامه تبعا والصبی اذا اسلم والمكره علی الاسلام و من ثبت اسلامه بشهادة رجلين ثم رجعا (تنوير الابصار فی المرتد)

بوصورتده زينبك عمرودن ولدی اولمش اولسه ولد مزبور دخی اسلامه جبر اولنورمی *الجواب* اولنور

(فان المرتد مسلم حكما من حيث انه مجبور علی الاسلام ولهذا لو ولدت المرتدة ولدا فی هذه الحالة فانه يتبع المرتدة منها دون الكتابی (قاعديه فی المواريث)

زيدك قولی عمرو اسلامنه كلدكده حضرت موسی وحضرت عيسی عليهما السلامك نبوتی انكار ايتدكده مسلميندن بعض كمسنه لر بوسوزدن رجوع ايله مشار اليهما حضرتلرينك حق پيغمبر اولدقلرينی اقرار ايله ديدكلرنده عمرو اقرار ايتميوب مصر اولسه عمروه نه لازم اولور *الجواب* احكام مرتدين اجرا اولنور

(من لم يقر ببعض الانبياء عليهم الصلوة والسلام اوعاب نبيا بشیء اولم يرض بسنة من سنن المرسلين عليهم الصلوة والسلام فقد كفر (عماديه فی ٣٨)

بغداد حوالبسنده اولان طوائفدن برطائفه اسلام ادعاسنده اولوب لكن حرمتی قطعی الثبوت اولان نيجه محرماتی احلال وكنشه طاپوب وابلبس لعينی ذكر بالخير ايله تعظيم ورئيسلری ايله اطاعت امر ولی الامردن خروج واستيلاء وتمكن وتحصن ايتدكاری جهتله احكام كفری اجرا ايدوب اول موضع شرعا دار حرب اولمغله بغداد والبسی عسكر ايله مقتضای شرع شريف اوزره صادر اولان امر عالی موجبنجه اوزرلرينه سفر ومحاربه ايدوب طائفهٔ مزبوره نك رجالی حقنده اما السيف و اما الاسلام معناسنی اجرا ونسوان و ذراريلرينی سبی و استرقاق ايلسه لر اول نسوانه مالك اولانلر مزبورلری استخدام

واستفراش ایتملری مشروعمیدر * الجواب * اکر نسوانی ارتداددن رجوعله قبول اسلام ایدرلر ایسه ملك یمین ایله وطئلری حلالدر بعدالظهور قبول اسلام ایدرلرسه رقدن خلاصلرینه سبب اولماز اکر قبول ایتمزلر ایسه نه ملك یمین ایله ونه ملك نكاحله وطئ وقربان ایتمك حلال اولماز بغیرالقتل حبس وضربله اسلامه جبراولنورلر اکر مالکلری نسوانك خدمتلرینه محتاج اولورلرایسه اسلامه جبر ایده رك استخدام ایدرلر

(ولوان اهل بلدة ارتدوا حتی صارت دارهم دار حرب ثم وقع الظهور علیهم فانه یقتل رجالهم وسبی نساؤهم وذراریهم کما فعله الصدیق رضی الله تعالی عنه لبنی حنیفة حین ارتدوا (شرح سیرالکبیر فیمن ارتدمن المسلمین)

ارنودلقده واقع برناحیه نك اهالیلری اسملرینی اهل اسلام اسملریله تسمیه ایدوب مسلمان ایله کورشدکلرنده بزکافرد کیلوز مسلمانز دیو اسلام ادعاسنده اولورلر ایکن قریه لرنده استحلالا خنزیراتی ییوب و کنیسه پاپاسلری ایله کفره کبی عبادت و بین النصاری معتبره اولان ایام معروفه لرنده آیین کفری اجرا ایدراولملریله سلطان اسلام خلدت خلافته الی یوم القیام حضرتلری ولات انامدن زیدی عسکر اسلام ایله اوزرلرینه تعیین بیورسه لر اهالئ مزبوره ایله محاربه وقتل واسیرایلدیکی رجال ونسالرینك بیع وشرالری حقنده حکم شریعت سیدالانام علیه الصلوة والسلام ندر * الجواب * طائفهٔ مزبوره اکراولدقلری یره استیلاء وتحصن واطاعت ولی الامردن بالکلیه خروج ایتدیلرایسه رجالی خصوصنده اماالسیف واماالاسلام معناسی اجرا اولنور استرقاق اولنمازلر ماللری غزاة مسلمینه قسمت اولنور ونسوان وذراریسی سبی واسترقاق اولنورلر نسوانی قبول اسلام ایدرلرسه ملك یمین وملك نكاحله وطئلری حلالدر امابعدالظهور قبول اسلاملری رقدن خلاصلرینه سبب اولماز اکر قبول اسلام ایتمزلرسه نه ملك یمین ونه ملك نكاحله وطئ وقربان ایتمك حلال اولماز بغیرالقتل حبس وضربله اسلامه کلیکز دیو نسوان وذراری یه جبر ایده رك استخدام ایدرلر اکر طائفهٔ مزبوره استیلاء وتحصن ایتمیوب اطاعت ولی الامردن خروج ایتمش دکللرایسه اخذ اولنوب رجالی حقنده اماالسیف واماالاسلام حکمی اجرا اولنور لکن نسوان وذراریسی قتل وسبی اولنماز حبس وضرب ایله اسلامه جبر اولنورلر

(وبعد ماغلبوا علی دارهم فقد صارت دارهم دار الحرب حتی اذا وقع الظهور علیهم یکون مالهم غنیمة للمسلمین (شرح سیر الکبیر فی الموادعه) بلدة یدعی اهلها الاسلام یصومون ویصلون ویقرؤن القرآن ویعبدون الاوثان مع ذلك فاغار علیهم المسلمون وسبوهم فاشتری مسلم من تلك السبایا قالوا ان لم یکونوا مقرین بالعبودیة والرق لملکهم یجوز شراء النساء والصغار منهم ولایجوز شراء الکبار الذکور منهم لانهم لما اقروا بالاسلام ثم عبدوا الاوثان کانوا مرتدین فیجوز استرقاق نسائهم وصغارهم ولایجوز استرقاق کبارهم کما لایجوز من اهل الردة وان کانوا مقرین بالرق والعبودیة لملکهم فیجوز سبیهم واسترقاقهم فاذا ملکهم السابی جاز بیعهم (قاضیخان قبیل فیمایجوزلامیرالعسکر) وان کانت امة واهلها

يحتاجون الى خدمتها دفعت اليهم يستخدمونها او يجبرونها على الاسلام لان حبسها لحق الله تعالى وحق المولى فى خدمتها مقدم على حق الله تعالى فى حبسها

(شرح سير الكبير فى المرتد كيف الحكم فيهم)

زيد مسلم مرتد اولوب دار حربه مرتدا لحوقنه حكم حاكم لاحق اولمغله زيدك دار اسلامده اولان ام ولدى هندك عتقنه حكم اولنوب بعده زيد مسلما دار اسلامه عودت ايدوب اقرباسى يدنده موجود اولان مالنى اخذ ايتدكده هندى استرقاق واستخدامه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(قوله وان عاد المرتد بعد الحكم بلحاقه الى دار الاسلام فوجده فى ورثته من ماله بعينه نقدا اوعروضا اخذه بخلاف امهات اولاده ومدبريه لايعودون فى الرق

(فتح القدير فى المرتد ملخصا)

زيد وعمرو مسلملر قاضى حضورنده بكر نصرانى مواجهه سنده بكر اون كون مقدم اديان باطله دن تبرى و شهادتينى تكلم ايدوب مسلم اولمشيدى ديدكلرنده بكر انكار ايدوب مدعى آخر يوغيكن زيد و عمرو بكرك وجه محرر اوزره اسلامنه شاهدلر وشهادتلرى دخى ايدهرزديسه لر مز بولرك بووجه اوزره شهادتلرى مقبوله اولوب بكرك اسلامنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(تسمع الشهادة بدون الدعوى فى الحد الخالص (اشباه فى القضاء)

بوصورتده قاضى زيد وعمروك شهادتنى قبول ايدوب بكرك اسلامنه حكم ايتدكدنصكره بعدالاستمهال اوچ كون بكرى حبس وهركون اسلام عرض ايتدكده بكر قبول ايتميوب ردتده مصر اولسه بكرك حداقتلى مشروعميدر *الجواب* مشروعدر

بلاد اسلاميه دن بر بلده اهالیسندن زيد ذمى نقض عهد ودار حربه لحاق ولحاقيله حكم اولنسه زيدك دار اسلامده ورثه سى دار اسلامده اولان مالنى اقتسامه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

بوصورتده امين بيت المال اولان عمرو زيد نقض عهد و دار حربه لحاق ايتمكله بلده مذكوره ده اولان مالى ميرى يه عائد اولمش اولور زيدك مالنى قبض و بكره بيع ايدوب بعده زيد ذميا دار اسلامه چيقوب برمدتدنصكره مالنى اخذ ايتمدين فوت اولسه ورثه اول مالى بكردن الوب بينلرنده اقتسامه قادر اولورلرمى*الجواب* اولورلر

(اهل الذمة بالالتحاق او بالغلبة كالمرتدين فى قتلهم و دفع مالهم لورثتهم لانه التحق بالاموات لتباين الدار (بحر رائق فى الجزيه من السير)

مسلم نامنه اولان زيد مشيخت ادعاسنده اولوب بعض مسلمينه سكا صلوة مفروضه يى بغشلادم قيله و بعضيلرينه صوم مفروضه يى بغشلادم طوتمه ديوب بونك امثالى الحاد و زندقه اعتقادنده اولديغنى اظهار و بووجه اوزره ساعى بالفساد اولديغى شرعا ثابت اولسه زيدك امر ولى الامرايله سياسة قتلى مشروعميدر*الجواب*واجبدر

بوصورتده زيد وجه محرر اوزره الحاد وزندقه ايله اخذ اولندقدنصكره توبه سى مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

﴿ فصل فی احکام الروافض ودیارهم ﴾

ام المؤمنین عایشهٔ صدیقه رضی الله تعالی عنها یه زنا ایله قذف و ابو بکر و عمر رضی الله تعالی عنهما یه سب ولعن وخلافتلرینی انکار واکثر اصحاب کرام حضراتنی تکفیر ایدوب ائمهٔ اثنی عشر اولی العزم انبیاء علیهم الصلاة والسلامدن افضلدر دیوب واهل سنتدن اولان مسلمینك قتلارینی مباحدر دیوب و بونك امثالی کفری موجب اعتقادات باطله ایله معتقد اولان روافض عجم طائفه سی ملت اسلامده داخلرمیدر یوخسه خارجلرمیدر وقتاللری مشروعمیدر ومقتوللری نه حکمده در ✱ الجواب ✱ طائفهٔ خاسرهٔ مذکوره ملت اسلامدن خارجلردر و مرتدین حکمنده در قتاللری واجبدر من غیر مصلحة حاللری اوزرینه ترك اولنمق جائزدکلدر مقتوللری وسائر موتالری اهل نار حکمنده در نمازلری قلنماز و مقابر مسلمینه دفن اولنماز

(اهل المذاهب الفاسدة مالم یخرجوا داعین الی مذاهبهم لم یقاتلوا واقروا علی ما هم علیه مالم یکن ذلك المذهب کفرا اما اذا کان کفرا صاروا مرتدین ولایقرون علی الجزیة (خزانة الاکمل فی آخر السیر) ویجب اکفار الروافض فی قولهم برجعة الاموات الی الدنیا و بتناسخ الارواح وانتقال روح الاله الی الائمة وان الائمة آلهة و بقولهم فی خروج امام باطن و بتعطیلهم الامر والنهی الی ان یخرج الامام الباطن و بقولهم ان جبریل علیه السلام غلط فی الوحی الی محمد صلی الله تعالی علیه وسلم دون علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنه وهؤلاء القوم خارجون عن ملة الاسلام واحکامهم احکام المرتدین (ظهیریه فی النوع السابع من السیر) قال لماسئل عن حکم الملاحدة ان حکمهم حکم اهل الردة ام حکم اهل البغی وعن حکم المقاتلة معهم وعن حکم اموالهم وذراریهم وعن قتلهم وعن توبتهم اختلف العلماء فیهم قال بعضهم حکمهم حکم اهل الردة فانهم یجوزون النسخ بقول امام الوقت ومن کان معتقده هذا یکون حکمهم حکم اهل الکفر دماؤهم مباحة واموالهم و ذراریهم فیء لاهل الاسلام وفی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی حکم دیارهم علی اصلهما حکم دار الحرب لظهور احکامهم فیها وفی قول ابی حنیفة رضی الله تعالی عنه لمالم یکن اراضیهم متأخمة بدار الحرب لایکون لحکمها سببا

(جواهر الفتاوی فی کتاب اصول الدین)

روافض عجم دیاری تحت حکمنده اولوب شاه نامنه اولان رافضینك اذنیله روافضدن صاحب منعه اولان برجماعت داراسلامده مسلمیندن برطائفه ایله علانیة مقاتله ایلسه لر شاه مزبور امام مسلمین سلطان سلاطین اولان آل عثمان پادشاهی ایله عقد ایتدیکی صلحی نقض ایتمش اولورمی ✱ الجواب ✱ اولور علی الخصوص ملاعین مذکورونك رجالنك استیصال وجهی اوزره قتللری واجبدر عن اصل وقوع بولان صلح لطف الهی ظهورینه انتظار ایچون لمصلحة عقد متارکه در هرنه زمان قدرت و قوت اهل اسلامه ظهور ایتدکده حقلرنده واجب اولانی اجراءاعهٔ مسلمینه واجبدر

(ولا بأس فى هذه الحالة بموادعة المرتدين الذين غلبوا على دارهم لانه لاقوة للمسلمين على قتالهم فكانت الموادعة خيرا لهم ولكن يكره اخذ الجعل منهم على الموادعة بخلاف اهل الحرب لان مايؤخذ على الموادعة من المال بمنزلة الخراج ولايجوز اخذ الخراج من المرتدين بعقد الذمة فكذلك بالموادعة بخلاف اهل الحرب وان اخذ الامام ذلك منهم لم يرده عليهم لانه لاامان لهم من المسلمين فى نفوسهم ولا فى اموالهم و بعدما غلب على دارهم فقد صارت دارهم دار حرب حتى اذا وقع الظهور عليهم يكون مالهم غنيمة للمسلمين فكذلك مايؤخذ منهم بالموادعة يكون سالما للمسلمين لايرد عليهم و ان اسلموا
(شرح سير الكبير فى الموادعة)

روافض عجم ديارلرى اوزرلرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن كسنه دن ملاعين مزبورونك اسلامه كليان رجاللرينى قتل ايدنلر غازيلر اولوب وملاعينك مسليمندن قتل ايلدكلرى كسنه لر شهيد اولورلرمى * الجواب * اولورلر

شاه اسمعيل اولادينك تحت حكمنده اولان ديار عجمده متمكن روافض خذلهم الله تعالى ابو بكر وعمر وعثماندن رضوان الله تعالى عليهم خلفاء على الحق اولدقلرينى اقرار ايدنى اكفار ايدوب وحضرت عليدن ماعدا اكثر اصحاب رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنه وعايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنها حضرتلرينه مرتددرلر ومنافقلردر ديو علنا سب ولعن وعايشهٔ صديقه رضى الله تعالى عنها حضرتلرينه زنا ايله قذف كندولره عبادت بيلوب وقرأن عظيم الشاندن نيجه آيات كريمه يه قواعد عربيه دن خارج و دأب زنادقه اوزره رأى فاسدلريله معنالر ويروب كفره ومنافقلر حقلرنده اولان آيات قرأنيه يى اصحاب كرام مذكور حقلرنده در ديوب اهل سنتدن اولان مسلمينك قتللرينى مباح وسائرلرندن اسير ايتدكلرينك بلا نكاح وطئلرينى حلال بيلوب علماء ضاله سى بووجه اوزره فتوالر ويروب رئيسلرى اولان شاه وسائر حكام كراهلرى وسائر سامعلرى بو اقوال كاسده وافعال فاسده يى حق اعتقاد ايلسه لر بومقوله اقوال وافعالى حق اعتقاد ايدن ملاعينك اوزرلرينه وكندولرى تمكن ايتدكلرى ديارلرى دار حرب اولورمى * الجواب * ديارلرى دار حربدر احكام مرتدين اجرا اولنوب واوزرلرينه احكام مرتدين اجرا اولنور

بوصورتده مسليمندن برطائفه ملاعين مزبورونك اوزرلرينه هجوم ايلسه لر ذكر اولنان مفاسدلرى مرتكب ومعتقد اولانلرك رجال ونساء وصبيانى واموالرينك واول دیارده متمكن اولوب كفر اصلى ايله كافر اولان كفره نك نفوس واموالرينك حكم شرعيسى نوجهله در * الجواب * ملاعين مزبورونك اسلامه كليان رجالى على طريق الاستيصال قتل ونساء وصبيانى قتلدن غيرى طريقله اسلامه جبر اولنورلر نسالرينك اسلامه كلدكجه وطئلرى حلال اولماز واول دیارده متمكن اولوب كفر اصلى ايله كافر اولانلر حربى حكمنده در رجال ونساء وصبيانى استرقاق اولنوب مماللرى مال غنيمتدر لكن رجال ونساء وصبيانى اسلامه جبر اولنماز واسلامه كليان كتابيه نسالرينك دخى وطئلرى حلالدر انجق اول دیارده اولان اهل سنته تعرضدن احتراز تام كركدر

(الرافضي ان كان يسب الشيخين ويلعنهما يكون كافرا وان كان يفضل عليا على ابي بكر وعمر وعثمان رضي الله تعالى عنهم لايكون كافرا لكنه مبتدع الا اذا قال باستحالة الرؤية فحينئذ هو كافر (خلاصه في ١ من الفاظ الكفر) ومن انكر خلافة ابي بكر فهو كافر في الصحيح ومن انكر خلافة عمر فهو كافر في الاصح رضي الله تعالى عنهما ويجب اكفار الخوارج لاكفارهم جميع الائمة سواهم ويجب اكفارهم باكفار عثمان وعلي وطلحة والزبير وعائشة رضي الله تعالى عنهم (بزازيه في الفاظ تكون اسلاما او كفرا وخطأ) ومن قذف عائشة رضي الله تعالى عنها بالزنا اوقال ابو بكر لم يكن من الصحابة او قال الله بريء من علي يكفر (حاوي القدسي في جنايات اللسان من الجنايات) واذا ارتد اهل ارض حتى لم يبق فيها مسلم ولاذمي الا وغلب عليه المرتدون وجرت احكامهم فيها فقد صارت ارض حرب اتصلت بدار الحرب اولا وهذا عندنا وعليه الفتوى (حاوي القدسي في المرتدين من السير) الدار انما تكون دار حرب ودار ذمة ودار امان بالمنعة وذلك يكون بسلطانها الذي يحكم فيهم فاذا كان السلطان حربيا كانت الدار دار حرب يحل سبي من فيها الا من عرف بالاسلام اوالذمة (شرح سير الكبير في الموادعة) قوله واذا ظهر عليهم اي على مشركي العرب والمرتدين فنساؤهم وصبيانهم فيء يسترقون لانه صلى الله تعالى عليه وسلم استرق ذراري اوطاس وهو ازن وابو بكر رضي الله تعالى عنه استرق بني حنيفة حين ارتدوا (فتح القدير في الجزية من السير)

روافض عجم ديارلري اوزرلرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن مسلمين روافضك اسلامه كلميان رجالني قتل ايتمك لازم ايكن قتل ايتميوب سبي واسترقاق واسلامه كلنلريني دخي سبي واسترقاق و بيع ايتملري مشروعميدر *الجواب* دكلدر

روافض عجم ديارلري اوزرينه اهل اسلامدن هجوم ايدن كمسنه لرك ملاعين مزبورونك نسالرندن سبي واسترقاق ايتدكلري جاريه لر مرتد حكمنده اولملريله اسلامه كلمدكجه وطئلري حلال اولورمي *الجواب* اولماز

(والمحرمات للشرك كالوثنيات والمجوسيات وغيرهن من الكفار سوى اهل الكتاب اليهود والنصارى فلايجوز نكاحهن ولاوطؤهن بملك اليمين وغيره (حاوي القدسي في النكاح)

ديارلري دار حرب واهاليسي مرتد حكمنده اولان روافض عجم دياري اوزرينه سيد سلاطين وامام المسلمين اولان پادشاهمزك طرف باهر الشرفلرندن تعيين اولنان عسكر اسلامدن زيد اول ديارده واروب عمرو رافضينك كفري موجب رفض اعتقاديله معتقد اولان زوجه سي هند رافضه يي استرقاق ودار اسلامه اخراج ايتدكدنصكره هند رفض اعتقادندن توبه ورجوع ايدوب اهل سنت وجماعت مذهبني معتقد اولدقدنصكره زيد هندي بلا نكاح ملك يمين ايله وطئ ايتمك حلال اولورمي *الجواب* اولور

بو صورتده بعض كمسنه لر هند عمرو رافضينك زوجه سي ايكن سبي اولنوب عمرو حياتده اولمغله هندك وطئ حلال اولمازديسه لر اول كمسنه لرك بو قوللرينه اعتماد اولنورمي *الجواب* اولنماز

(لكن الامة تدفع الى مولاها فيجعل حبسها فى بيت السيد سواء طلب هو ذلك ام لا فى الصحيح و يتولى هوجبرها جمعا بين حق الله تعالى وحق السيد فى الاستخدام فانه لامنافاة بخلاف العبد المرتد لانه لافائدة فى دفعه اليه لانه يقتل و يستثنى من خدمتها وطئها فقد صرح الاسبيجابى رحمه الله بانه لايطاؤها (بحر رائق فى باب المرتدين) القتال مع اهل الاهواء اذا ظهرت بدعتهم بحيث يوجب كفرا فانه يباح قتلهم جميعا ان لم يرجعوا ولم يتوبوا فاذا تابوا و اسلموا يقبل توبتهم جميعا (وقال بعضهم يقبل توبتهم الا الغالية و الشيعة من الروافض (تمهيد سالمى الحنفى فى القول فى كفر اهل الاهواء)

ديارلرى دار حرب واهاليسى اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم بلادندن نخجوان نام بلده اهاليسندن زيد رافضى اول بلده ده ايكن كفرى موجب اولان اعتقادات فاسده سندن رجوع وشرف اسلامله مشرف اولوب اهل سنت و جماعت مذهبى اوزره معتقد اولدقدنصكره تمكن وتأهل ايدوب بعده فوت اولسه زيدك حال رفضنده مالك اولوب نخجوانده اولان عقاراتى داراسلامده اولان ورثه سنه انتقال ايدرمى * الجواب * ايمز

بوصورتده مسلميندن برطائفه بلدۂ مزبوره اوزرينه هجوم وعنوة فتح ايدوب داراسلام ايتدكلرندنصكره زيدك اول عقاراتى غنيمت اولنورمى * الجواب * اولنور

(اسلم حربى فى دارهم فاستولى المسلمون على تلك الدار يترك له ما فى يده من ملكه ورقيقه وولده الصغير و يغنم اولاده الكبار وامرأته الحبلى ومافى بطنها ودوره واراضيه ووديعته عند حربى وقال الشافعى رحمه الله لايغنم والصحيح قولنا لان ما فى يده من المال فقد سبقت اليه ايدى المسلمين وكل من سبقت يده على المال المباح فهو اولى به ولان يده عاصمة محرزة فصار مافى يده معصوما محرزا عن الاستغنام كما صارت نفسه معصومة وولده الصغير مسلم باسلامه تبعا له فثبت له العصمة عن الاستغنام وولده الكبير وامرأته لم يصيرا مسلما باسلامه تبعا له فبقى كافرا حربيا فالكافر الحربى غير معصوم عن الاستغنام والجنين تابع للام فى الرق والحرية لانه جزء من اجزائها فيتبعها فى الاسترقاق لان الاستيلاء يرد على جميع اجزائها واما العقار فانه تابع للدار محفوظ بيد سلطانهم محمى بحمايته فلم يكن له على العقار اليد الحافظة الحامية ولا اليد الناقلة المتصرفة فكان العقار تابعا للدار والتابع لايفارق اصله فاذا ملكت بقاع اهل الحرب بالقهر والغلبة وظهر حكم الاسلام فيها ملك ما هوتابع لها (محيط رضوى فى باب الرجل يسلم فى دار الحرب) ولواسلم فى دار الحرب وخرج الينا ثم ظهر المسلمون على الدار فاهله وولده الصغير لايصير مسلما باسلامه (وجيز سرخسى فى الرجل يسلم فى دار الحرب من كتاب السير)

اشبو سنۀ مباركه ده روافض عجم ديارلرى اوزرينه سيد سلاطين سلطان المسلمين پادشاه حضرتلرى طرف باهر الشرفلرندن تعيين اولنان عسكر اسلامدن زيد اول ديار اهاليسندن رفض اعتقاديله معتقده اولان هندى سبى ودار اسلامه اخراج ايتدكدنصكره عمرو هندى زيددن اشترا ايلسه هند ذات ابن اولمغله عمرو ولد صغيرى هنده ارضاع

ایتدرمکده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

{ نوع آخر }

دار حرب اولان روافض عجم مملکتی اهالیسندن اولوب کفری موجب معتقدات باطله یه معتقد اولان زید رافضی بین الروافض سیادت ایله معروف اولسه مجرد سیادتله معروف اولمغله اوزرینه حکم مرتد اجرا اولنمقدن خلاص اولورمی * الجواب * اولماز

کفری موجب معتقدات باطله یه معتقد اولوب مرتد حکمنده اولان زید رافضینك رفض اعتقادنده اولوب مرتد حکمنده اولان زوجهسی هند اعتقاد باطلدن توبه ورجوع وتجدید اسلام ایدوب اهل سنت وجماعت مذهبنی معتقده اولسه هند زیددن تفریق اولنورمی * الجواب * اولنور

بوصورتده زید دخی اعتقاد باطلدن توبه ورجوع واهل سنت وجماعت مذهبنی معتقد اولدقدنصکره شاهدین محضرلرنده هندی رضاسیله تزوج ایدوب هند ایله ازواج معامله سی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(یفهم جوابه تمامًا من تمهید سالمی الحنفی)

اشبو سنهٔ مبارکه ده فتح وتسخیری میسر اولان روافض عجم دیاری اهالیسندن اولوب کفری موجب معتقدات باطله یی معتقد اولان غلاة روافضك رجالندن شوقدر نفر کمسنهلر معتقدات باطلهلرندن توبه ورجوع وتجدید اسلام ایدوب اهل سنت وجماعت مذهبنی معتقد اولملریله قتل حقنده توبهلرینك قبولنه ذاهب اولان مشایخ حنفیهنك رحمهم الله قوللری اوزره پادشاه اسلام اول کمسنهلری قتل ایتمیوب اول دیارده تمکن ایتمش اولسهلر منبورلرك ذبیحهلرینی اکل حلال اولورمی * الجواب * اولور

{ نوع آخر فی احکام الکفرة بالکفر الاصلی من دیار روافض العجم }

دار حرب اولان روافض عجم دیاری اوزرینه امام مسلمین سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیارده متمکن کفر اصلی ایله کافر اولانلردن وروافضك نسوان وصبیانلرندن اسیر ایدوب مملکت عثمانی یه وغیری یه اخراج ایتدکلری نفوسك استرقاق وبیعلری مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(قوله وان جاءنا حربی بامان وله زوجة ثمه وولد ومال عند مسلم اوذمی اوحربی فاسلم هنا ثم ظهر علیهم فالکل فیٔ بیان لحکم ماترکه المستأمن فی دار الحرب ثم صار من اهل دارنا اما باسلامه او بصیرورته ذمیا فتقییده باسلامه فی المختصر لیفهم منه حکم الآخر بالاولی اما المرأة واولاده الکبار فلانهم حربیون کبار ولیسوا باتباع وکذلك مافی بطنها لوکانت حاملا لماقلنا انه جزؤها واما اولاده الصغار فلان الصغیر انمایتبع اباه فی الاسلام عند اتحاد الدار ومع تباین الدار لایتحقق ولذا اطلق فی الولد لیشمل الکبیر والصغیر والجنین ولوسبی الصغیر فی هذه المسئلة وصار فی دار الاسلام فهومسلم تبعا لابیه لانهما اجتمعا فی دار واحدة بخلاف ماقبل اخراجه وهو فیٔ علی کل حال واما امواله فلانها لایصیر محرزة باحراز نفسه لاختلاف الدار فبقی الکل غنیمة (بحر رائق فی باب المستأمن من السیر)

{ روافض }

روافض عجم دیارنده متمکن شاه نامنه اولان رافضینك تحت قهرنده اولوب کفر اصلی ایله کافر شوقدر نفر کسنه‌لر دار اسلام اولان مملکت عثمانیه‌یه امانله چیقوب بعده دار اسلامده ذمت قبول ایتدکلرنده نصکره مسلمینك بر طائفه اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اول کسنه‌لرك انده اولان اولاد کبار وصغار ونساءلرینی سبی واسترقاق ومالارینی غنیمت ایتملری مشروعمیدر *الجواب* مشروعدر

بوصورتده اول کسنه‌لر وجه محرر اوزره ذمت قبول ایتمکله دیار عجمده اولان اولاد ونسوانلری ذمی اولمش اولورمی بو اولاد ونسوانلرینه ویاخود غنیمت اولان مالارینه تعرضه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(لوصار احد الوالدین ذمیا فینا والصغیر فی دار الحرب لم یکن ذمیا کما لایکون مسلما تبعا له (شرح سیر الکبیر فی الوقت الذی یتمکن فیه المستأمن)

روافض عجم دیارلری اوزرینه اهل اسلامدن هجوم ایدن کسنه‌لرك اول دیارده کفر اصلی ایله کافر اولوب کتابی اولان نسواندن استرقاق ایتدکلرینك قبل الاسلام وبعد الاسلام ملك یمین ایله وطئلری حلال اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده اول نسواندن عاقله وبالغه اولوب اسلامه کلینلرینك اهل ذمته بیعلری مشروعمیدر *الجواب* مشروعدر

(ولابأس ببیع العبد الذمی من الذمی الا فی فصل واحد ان سبی صغیر لیس معه واحد من ابویه فهذا لاینبغی ان یباع من اهل الذمة لانه صار مسلما بالاخراج الی دار الاسلام والقسمة فی دار الحرب (شرح السیر الکبیر فیما یباع من السبی من اهل الذمة)

دیارلری دار حرب واهالیسی اهل حرب حکمنده اولان روافض عجم دیاری اوزرینه سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اهالیسندن کفر اصلی ایله کافر اولانلرك اولاد صغارینی سبی ایتدکلرنده صغارك احد ابوینلرینی معا سبی ومعا دار اسلامه اخراج ایلسه‌لر احد ابوینلری اسلامه کلدکجه صغار مرقومك اسلاملرینه حکم اولنورمی *الجواب* اولنماز

بوصورتده صغارمز بورونك اهل ذمته بیعلری مشروعمیدر *الجواب* مشروعدر

(الصبی یتبع ابویه فی الاسلام والکفر ولاعبرة بالدار مع وجود الابوین او احدهما فاذا سبی مع ابویه او احدهما واخرج الی دار الاسلام ومعه ابواه او احدهما فهو علی دین ابویه وان اخرج الی دار الاسلام ولیس معه احدهما فهو مسلم لان التبعیة انتقلت الی الدار (بدایع فی بیان مایعترض من اسباب المحرمة للقتال من کتاب السیر ملخصا)

دیارلری دار حرب واهالیسی اهل حرب حکمنده اولان روافض عجم دیاری اوزرینه سید السلاطین امام المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب اهالیسندن کفر اصلی ایله کافر اولانلرك اولاد صغارینی سبی ودار اسلامه اخراج ایتدکلرنده صغارك احد ابوینی معا سبی ودار اسلامه

اخراج اولنماسه صغار مزبورونك دار اسلامه تبعاً اسلاملرينه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

بو صورتده صغار مزبورونك بعضلرينى اهل ذمت طائفه سى اشترا ايتمش اولسه لر حاكم مزبورلره اشترا ايتدكلرى صغارى مسلمانلره بيع ايدك ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده حاكم اول ذميلره اشترا ايتدكلرى صغار مرقومه يى مسلمانلره بيع ايدك ديو جبر ايتدكده مزبورون بيعدن امتناع ايلسه لر حاكم اول صغارى مسلمانلره ثمن معلومه بيع ايدوب ثمنلرينى ذميلره ويرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اشترى الكافر عبداً مسلماً يجبر على اخراجه عن ملكه بالبيع فان فعل والا باعه القاضى عليه ودفع ثمنه اليه (فتح القدير فى استيلاء الكفار)

روافض عجم ديارنده متمكن شاه نامنه اولان رافضينك تحت قهرنده اولان كفر اصلى ايله كافر شو قدر نفر كسنه لر دار اسلام اولان مملكت عثمانى يه وغيرى يه امانله چيقوب بعده دار اسلامده ذمت قبول ايتدكلرندنصكره امام مسلمين سيد السلاطين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن تعيين بيوريلان عساكر نصرت مآثر اول ديار اوزرينه هجوم ايتدكلرنده اول كسنه لرك انده اولان اولاد كبار وصغار ونسوانلرينى سبى واسترقاق ايدوب ودار اسلامه اخراج ايتدكلرندنصكره اول كسنه لردن بعضيسى اقرباسندن ذى رحم محرم اولان اول اسيرلردن بعضيسنه شرا يا هبه ايله مالك اولسه لر مزبورلر شرعاً آزاد اولورلرمى * الجواب * اولورلر

ديارلرى دار حرب واهاليسى اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم بلده لرندن نخجوان نام بلده ده شاه نامنه اولان رافضينك حكمنده ايكن بلدهٔ مزبوره اهاليسندن كفر اصلى ايله كافر اولان زيد نصرانى امانله دار اسلامه چيقوب بروسه ده فوت اولسه حالا زيدك نخجوانده اولان اناسى هند نصرانيه زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده بلدهٔ مزبوره اوزرينه زيدك فوتندنصكره تعيين اولنان عسكر اسلام اول بلده يى فتح ودار اسلامه الحاق ايتدكلرنده سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرى بلدهٔ مزبوره اهاليسندن كفر اصلى ايله كافر اولانلرى استرقاق ايتميوب رجاللرينك رؤسلرينه جزيه واراضيلرينه خراج وضع ايدوب نساء وصبيان واموالليله بلدهٔ مزبوره ده ابقا ايتدكدنصكره هند زيدك ورثه سى بكا منحصره در ديو اخذ وقبض ايچون عمرويى توكيل ايدوب عمرو دخى بروسه ده وصى مختارى بكرك يدنده اولان تركه يى دعوى واخذه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ديارلرى دار حرب واهاليسى اهل حرب حكمنده اولان روافض عجم ديارلرى اوزرينه سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينك طرف باهر الشرفلرندن تعيين بيوريلان عسكر اسلام اول دياردن بر بلده يى عنوة فتح ايتدكلرنده مشار اليه حضرتلرى بلدهٔ مذكوره اهاليسندن كفر اصلى ايله كافر اولانلرك رجال ونسا وصبيانلرينى استرقاق

ومالرینی غنیمت ایتمك جائز ایکن استرقاق وغنیمت ایتمیوب نفوس مزبوره نك رجاللری اوزرینه جزیه وضع ویدلرنده اولان اراضیلرینه خراج وضع ایدوب نساء وصبیان ومالری ایله اول بلده ده ابقا ایتمسی مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(ولو فتحها عنوة قسمها بین الجیش اواقر اهلها علیها بجزیة وخراج اواخرجهم منها وانزل بها قوما غیرهم ووضع علیهم الخراج لوکانوا کفارا (تنویر الابصار فی المغنم وقسمته)

مسائل المتفرقة فی هذا الفصل

روافض عجم دیاری اهالیسندن اولوب اصلنده مسلماندن اولدیغی معلوم اولمیان نسوان دن سبی اولنان هند بطریق الاشترا کندویه واضع الید اولان زید دن بن اصلنده مسلمه ایدم دیو دعوی وزید انکار ایدوب هندك مدعاسی ثابت اولمیوب کندوده مسلمه سیماسی اولماسه قول مجردیله سبیلی تخلیه اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ثم هذا اذا علم ان النساء کن فی الاصل مسلمات فان لم یعلم ذلك فهن فیء واولادهن لانهم وجدن فی دار الحرب ومن وجد فی دار الحرب فهو حربی مالم یعلم له اصل الاسلام الاان یکون علیهن سیماء المسلمات فقد بینا ان تحکیم السیماء اصل فی باب الاسلام فاذا وقع فی قلب المسلمین انهم صادقات وجب تخلیة سبیلهن وسبیل اولادهن

(من شرح سیر الکبیر فیمن ارتد من المسلمین)

زید مسلم قزلباش کفره سنه مخصوص اولان قالپاغی رضاسیله باشنه کیسه نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

وضع قلنسوة المجوسی علی رأسه قال (ض) کفر وقال (ص) لا وبعض المتأخرین قالوا لولضرورة کدفع برد اوغیره بان کانت البقرة لاتعطیه اللبن بدونها لابأس به والصحیح انه یکفر

(جامع الفصولین فی الفصل الثامن والثلثین)

دیارلری دار حرب واهالیسی مرتدین حکمنده اولان روافض عجم اوزرینه سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف باهر الشرفلرندن جهاد ایچون تعیین اولنان عساکر اسلام اول دیار اوزرینه هجوم ایدوب مقدما ویریلن فتوای شریفه نك منطوقی اوزره روافض مذکوره نك رجاللرینی قتل ونساء وصبیانلرینی سبی واسترقاق ومالرینی غنیمت ایدوب دار اسلامه کلنلرینی مالك اولان کمسنه لر ملك یمین ایله وطئ ایتدکلرنده مسلم اولان زید روافض مذکوره نك اوزرلرینه جهاد ورجاللرینی قتل حرامدر ونساء وصبیانلرینی سبی واسترقاق ومالرینی غنیمت مشروع دکلدر نسالرینی بعد الاسلام وطئ زنادر دیوب بو وجه اوزره اعتقاد ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح مصر اولورسه قتل اولنور

دیارلری دار حرب واهالیسی مرتدین حکمنده اولان روافض عجم دیاری اوزرینه سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینك طرف باهر الشرفلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام هجوم ایدوب رفض اعتقادنده اولان نسالرینی سبی ودار اسلامه اخراج ایتدکلرندنصکره دار اسلامده کفر اصلی ایله کافر اولان ذمیلر اول نسالردن بعضیسنی اشترا ایلسه لر

اول نسازی مسلمانلره بیع ایلك دیو ذمیلره جبر ایتمك حاكمه لازممیدر * الجواب * لازمدر

بوصورتده ذمیلر اول نسازی اشترا ایتدكدنصكره وطئ ایتمش اولسه لر من بورلره نه لازم اولور *الجواب * تعزیر شدید

(ولو ان ذمیا او حربیا مستأمنا اشترى امة مرتدة جاز الشراء واجبر على بیعها صغیرة كانت او كبیرة لان المرتدة مجبرة على العود الى الاسلام فكان حكمها كحكم المسلمین ولا تترك الامة المسلمة فی ملك الكافر صغیرة كانت او كبیرة فكذلك المرتدة

(شرح سیر الكبیر فیما یباع من اهل الذمة)

روافض عجم دیاری اهالیسندن كفری موجب اعتقادات باطله یی معتقده اولوب مرتده حكمنده اولان نسوان سبی و استرقاق ودار اسلامه اخراج اولندقلرندنصكره ذمیلردن بعض كسنه لر اول نسواندن بعضیلرینی اشترا ایلسه لر ذمیلر اشترا ایلدكلری اول نسوانی مسلمینه بیعه جبر اولنورلرمی * الجواب * اولنورلر (مرت مسئلته آنفا)

احكاملری احكام مرتدین اولان روافض عجم متمكن اولوب دار حرب اولان ممالك ایرانده شوقدر بلاد وقصبات اوزرینه اهل اسلامدن برطائفه هجوم وضبط ایدوب احكام اسلامی على سبیل الاشتهار اجرا ایلسه لر اول بلاد وقصبات شرعا دار اسلام اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده اول بلاد و قصبات اهالیلرندن كفر اصلی ایله كافر اولوب ذمت قبول ایدنلر وكفری موجب اعتقاد ایله معتقد اولان رافضیلردن توبه و رجوع ایدوب اهل سنت مذهبنی معتقد اولانلر اولدقلری مكانلرده ابقا اولنوب بلاد وقصبات من بوره دار اسلام اولمدین یاخود اولدقدنصكره اهالیلرندن ممالك عثمانیه یه چیقان ذمیلر و رفض اعتقادندن رجوع ایدوب سبی اولنانلردن بعضیلری فوت اولدقده تركه لری اول بلاد و قصباتده اولان ورثه لرینه شرعا انتقال ایدرمی * الجواب * ایدر

(جمع العلماء ان دار الحرب عند ظهور المسلمین علیها تصیر دار الاسلام باجراء احكام الاسلام فیها على الاشتهار ودار الاسلام عند استیلاء الكفار علیها عندهما تصیر دار الحرب باجراء احكام الكفر على سبیل الاشتهار وعند ابی حنیفة رحمه الله تعالى لا تصیر دار الحرب الا بشرائط ثلثة احدها اجراء الاحكام على سبیل الاشتهار والثانی ان یكون متأخمة بارض الحرب ای متصلة لا یتخلل بینهما بلدة من بلاد المسلمین والثالث ان لا یبقى مؤمن امن فی نفسه بامانه اوذمی امن فی نفسه بامانه الاول وهو امان المسلمین (محیط برهانی فی ٢٤ من السیر) اهل الحرب فانهم لا یتوارثون فیما بینهم اذا كانوا اهل دار مختلفة لان حكم اختلاف الدار فیهم باختلاف المنعة فان دارهم لیست بدار احكام حتى یجمعهم حكم بخلاف دار الاسلام

(شرح سیر الكبیر فی مواریث القتلى)

بوصورتده من بورلردن ممالك عثمانیه ده فوت اولان كسنه لرك یانلرنده موجود اولان مالارینی

وصيتلری ورثه لرینه ایصال ایچون قبض مراد ایتدکلرنده امین بیت المال بیت الماله عائدر دیوب ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

دیارلری دار حرب واهالیسی مرتد حکمنده اولان روافض عجم دیارلری اوزرینه پادشاهمز حضرتلری طرف باهر الشرفلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلامدن زید اول دیار اهالیسندن عمرو رافضینك كفری موجب رفض اعتقادیله معتقده اولان زوجه سی هندی رافضیه یی استرقاق ودار اسلامه اخراج ایتدکده هند رفض اعتقادندن رجوع ایدوب اهل سنت وجماعت مذهبی ایله معتقده اولدقدنصکره زید هندی اعتاق ایدوب وهند رضاسیله نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایدوب بعده برمدت مرورنده عمرو کلوب هندی اضلال وهند وعمرو آخر دیاره فرار ایلسهلر حالا عمرو هنده ظفر بولمغله هندی عمرودن الوب ازدواج معامله سنی ایتمك استدکده عمرو هند وجه محرر اوزره زوجه مدر دیوب زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ نوع فیمایکون کفرا من المسلم ﴾

هند زوجی زیده بنی بوشه دیوب زید بوشدم دیوب هند البتده بوشاتورم دیدکدنصکره هند الله تعالی صاغلغله تطلیق رجاله تفویض ایتمیدی نه عجب بد ایتمش دیسه هنده نه لازم اولور * الجواب * کافره اولور تجدید ایمان ونکاح لازم اولور

(قال لاخر خدای راشاید که کند همه ان کند که تو کوبی کفر

(بزازیه فیمایتعلق بالله تعالی)

هند مسلم نامنده اولان عمرو مریضه اوزریکه فرض اولان بش وقت نمازی اداء ایله بلکه بو مرضدن خلاص اولورسك دیدکده عمرو بو قیاقده خسته ایکن نه نماز قیلارم ونه تکری یه منت ایدرم بعدالیوم شیطانلره منت ایدرم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

واذا وصف الله تعالی بمالایلیق به اوتمسخر باسم من اسمائه او بامر من اوامره اوانکر وعده اووعیده یکفر (عمادیه فی ٢١ من الفاظ الکفر)

زید موجب کفر بعض کلمات سویلمکله زیده بویله سوز نیچون سویلرسك مسلم دکلیسك اللهدن قورقازمیسین دینلدکده زید بن مسلم دکلم اللهدن دخی قورقام دیسه زیده نه لازم اولور *الجواب* تجدید ایمان ونکاح

زید مسلم مقلدلك ایدرکن قرأن عظیم الشاندن نیجه آیات کریمه یی مزاح وجهی اوزره اوقیوب ونمازی استهزا و استخفاف ایتدکده اول مجلسده بولنان مسلمین صقالنوب اختیارا ضحك ایتسهلر زیده واول مجلسده بولنان مسلمینه نه لازم اولور * الجواب * زیده ومسلمینه تجدید ایمان ونکاح وتعزیر شدید

(ادخال آیة القرأن فی المزاح والدعابة کفر لانه استخفاف به (بزازیه فی التاسع فیمایقال فی القرأن والاذکار والصلوة)

مسلم بکچینن زید مقلد کیجه ایله حلوا صحبتنده تقلید ایدرکن باشنه صارق صاروب ومکتب

خواجه سی کبی الینه برچبوق الوب و بر قاچ اوشاقلری اوکونه اوتورد وب مالا یعنی ترهات سویلکی تعلیم ایدوب سویلمکه قادر اولمیانلرینی فلقه یه قیوب بونك امثالی مسخره لق ایله استهزاء علم ایدوب ومجلسده بولنان مسلمانلردخی صفالنوب بالاختیار ضحك ایلسه لر زیده واول مسلمانلره نه لازم اولور * الجواب * جمله سی کافر اولورلر تجدید ایمان ونکاح وتعزیر لازم اولور

(لجلس رجل علی مکان مرتفع وتشبه بالمذکورین ومعه جماعة یسئلونه ویضحکون منه ثم یضربون بالمخارف کفر فی الصور کلها وکفروا جمیعهم لاستخفافهم بالشرع وکذلك لولم یجلس علی مکان مرتفع لکن یستهزئ بالمذکورین ویسخر والقوم یضحکون کفروا وکذا من تشبه بالمعلمین فی مجمع ویأخذ الخشبة بیده ویجلس القوم حوله کالصبیان ویستهزئ والقوم یضحکون منه کفروا جمیعا (خزانة المفتین فیما یتعلق بالعلماء والصلحاء من کتاب السیر)

زید مسلم پاسقلیه اولدقده کفره یه پاسقلیه کز مبارك اولسون دیسه زیده نه لازم اولور *الجواب* تجدید ایمان ونکاح

اجتمع المجوس فی یوم النیروز فقال مسلم خوب سیرت نهادند یکفر وکذا لو سأل مجوسیا چه شود این سال یکفر (بزازیه فی ٦ التشبیه من الفاظ الکفر)

زید مسلم مکهٔ مکرمه یه وارن عمرو ه واردیغك کعبه نك اورتاسنه یستهلیه یم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * کافر اولور تجدید ایمان ونکاح توبه ایتمزسه قتل اولنور

(ومن استخف بفریضة من فرائض الله تعالی او بحکم من احکامه المجمع علیه او بذکر القیامة او الحساب او الجنة او النار کفر (حاوی القدسی فی جنایات اللسان)

اوزرینه حج فرض اولان هند کعبهٔ مکرمه یه کید وب اسقاط فریضهٔ حج ایدوب کلدکدنصکره زید مسلم هند ایله چکیشوب هنده سنك حجك نه اوله جق درحجکه کلب یستهلسون دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتجدید ایمان ونکاح (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید ذمی فوت اولدقده عمرو مسلم زید کفر اوزرینه وفات ایتمش ایسه دخی اهل نار واهل جنت اوله جغنی الله بیلور دیوب کافرك اهل نار اوله جغنده شك ایلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(ولوقال لوانصف الله تعالی یوم القیمة انتصفت منك یکفر وکذلك لوقال ان قضی الله تعالی یوم القیمة بالحق والعدل اخذتك بحقی فهذا کفر لان هذا شك انه یعدل او ینصف (ذخیره فی ٢٥ من مسائل المرتدین من السیر)

زید مسلم جمیله اولان هند نصرانیه یی کوردکده نه اولیدی کافر اولیدم هندی تزوج ایدردم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وتجدید ایمان ونکاح

(رأی کافرة جمیلة فقال لیتنی کنت کافرا اتزوج بها کفر (بزازیه فی ٧ من کلام الفسقة فی الفاظ الکفر)

زید مسلم کفره لرك قزل یمرطه لرنده من بورلرك محل اجتماعنه واروب انلر ایله اظهار سرور ومن بورلر ایله ال طوتیشوب آیین کفره اوزره خروش دبسه زیده نه لازم اولور

* الجواب * تجدید ایمان و نکاح

(قال ابو بکر بن طرخان من خرج الی السدة کفر اذ فیه اعلان الکفر فکانه اعانه علیه وعلی قیاس السدة الخروج الی نیروز المجوسی والموافقة معهم فیما یفعلون فی ذلك الیوم کفر

(جامع الفصولین فی ٣٨)

زید رمضان شریفده بلا عذر صائم اولمادیغیله زیده نیچون صائم اولمازسك دینلدکده زید رمضان کونی سائر کونلرکبی برکوندر سندخی بنم کبی صائم اولمه کناه دکلدر اکر کناهی وار ایسه بن چکه یم دیوب صوم رمضانك فرضیتنی انکار ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب تجدید ایمان ونکاح

زید علمادن عمروه بره علمی فلان ایتدیکم دیو جماع لفظیله شتم ایلسه زیدك مرادی علم دین اولیجق زیده نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(قالت لعنت برسوی دانشمند اوقالت ایرانحمار فی دبر علمك یکفر ان ارادت به علم الدین

(بزازیه فی الاستخفاف بالعلم من الفاظ الکفر)

زید عمرو مسلم ذمتنده اولان شو قدر غروش حقنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو زیده اولقدر غروش دخی ویر ایکیسنی دخی آخرتده الدیسه عمروه نه لازم اولور

* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

رجل له علی رجل عشرة دراهم فقال صاحب الدین للمدیون این ده کانه بدین جهان بده که بدان جهان نیابی فقال له المدیون ده دیکر بده تا ینست بقیامت بازدهم قال الشیخ ابو بکر محمد بن الفضل رحمه الله تعالی یکفر المدیون لان هذا استخفاف منه بالقیامة و قال غیره من المشایخ رحمه الله تعالی لا یکفر

(قاضیخان فیما یکون کفرا من المسلم من السیر)

زیده حلالدن اکل ایله دینلدکده زید باکه حرام سوکیلودر دیسه زیده نه لازم اولور

* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

قیل لرجل کل من الحلال فقال الحرام احب الیّ من الحلال کفر

(بزازیه فی ٧ من کلام الفسقة من الفاظ الکفر)

مسلم اولان زیدك لساندن کلمهٔ کفر صادر اولوب لکن قلبا معتقد اولماسه زیده تجدید ایمان ونکاح لازم اولورمی * الجواب * اولور

زید موجب کفر بعض کلمات سویلدکده اول مجلسده بولنان مسلمین صفالنوب اختیارلریله ضحك ایتسه لر زیده و اول مجلسده بولنان مسلمینه نه لازم اولور

* الجواب * تجدید ایمان ونکاح

(ومن تکلم بکلمة الکفر وضحك غیره یکفر الضاحك الا ان یکون الضحك ضروریا بان یکون الکلام مضحکا (درر فی الکراهیة والاستحسان)

زيد استخفافا و استهزاء بلاطهارة نماز قيلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تجديد ايمان ونكاح
(ولو صلى الى غير القبلة فوافق القبلة كفر وبه اخذ ابو الليث رحمه الله تعالى وكذا اذا صلى في الثوب النجس متعمدا وكذا اذا صلى بلاطهارة (بزازيه في ٩ من الفاظ الكفر)
زيد مسلم عمرو امامه اوقودوغك قرأني فلان ايده يم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير وتجديد ايمان ونكاح
(وكذا استخفافه بالقرأن و المسجد و نحوهما مما يعظم
(قنيه من كتاب السير في ٨ من المتفرقات)
زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولدقدنصكره عمرو زيده حالا سن مسلمان دكلسين كافرسن ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * عمرو زيده كافر اولمق اعتقادنده اولوب كافرسن ديديسه تجديد ايمان ونكاح شتم قصديله ديديسه تعزير
(والمختار للفتوى في جنس هذه المسائل ان قائل مثل هذه المقالات لو اراد الشتم ولا يعتقده كافرا لا يكفر ولو اعتقده كافرا فخاطبه بناء على اعتقاده انه كافر كفر لانه لما اعتقد المسلم كافرا فقد اعتقد دين الاسلام كفرا ومن اعتقد دين الاسلام كفرا كفر (جامع الفصولين)

﴿ نوع فيما يتعلق بسب النبي عليه الصلاة والسلام ﴾

زيد مسلم مدينهٔ منوره اهاليسندن عمروه چكشدكده عمرو بن اهالئ مدينه دنم ديدكده زيد لعنت مدينه يه ومدينه اهاليسنه ديو ب بكر نيچون لعنت ايدرسك حضرت رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم انده در ديدكده زيد استرسه اولسون ديسه زيده نه لازم * الجواب * بلاتأخير قتل اولنور
كل من ابغض رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم بقلبه كان مرتدا فالساب بطريق الاولى ثم يقتل هذا عندنا فلا تعمل توبته في اسقاط القتل
(فتح القدير في احكام المرتدين من السير)
زيد مسلم طايعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن عيسى صلوات الله على نبينا وعليه حضرتلرينه سب ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * بلاتأخير قتل اولنور
اذا سب الرسول صلى الله تعالى عليه و سلم او واحدا من الانبياء فانه يقتل حدا ولا توبة له اصلا سواء بعد القدرة عليه او الشهادة او جاء تائبا من قبل نفسه كالزنديق لانه وجب عليه حقا فلا يسقط بالتوبة كسائر حقوق الادميين (بزازيه في ٣ من الفاظ الكفر) قالوا يقتل وان سب سكرانا ولا يعفى عنه ولابد من تقييده بما اذا كان سكره بسبب محظور باشره مختارا بلا اكراه والا فهو كالمجنون قال الخطابي رحمه الله تعالى لا اعلم احدا خالف في وجوب قتله
(منح الغفار في احكام المرتد)
زيد ذمى پيغمبريمز حضرت محمد مصطفى صلى الله تعالى عليه و سلمه ياخود سائر انبياء صلوات الله تعالى عليهم حضراتندن برينه علنا سب ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * بلاتأخير قتل اولنور

﴿ بوصورتده ﴾

بوصورتده زيدك قتلى سب ايله نقض عهد ايتمش اولمغله ميدر ياسياسة ميدر
* الجواب * سياسة در
(واما الحنفية واصحابه فقال لاينقض العهد بالسب ولايقتل الذمى بذلك لكن يعزر على اظهار ذلك كما يعزر على اظهار المنكرات التى ليس لهم فعلها من اظهار اصواتهم بقرائة كتابهم ونحوه حكاه الطحاوى من الثورى ومن اصولهم ان ما لاقتل فيه عندهم مثل القتل بالمثقل والجماع فى غير القبل اذا تكرر فللامام ان يقتل فاعله وكذلك له ان يزيد من القتل فى هذه الجرايم على انه رأى المصلحة فى ذلك ويسمونه القتل سياسة وان كان حاصله ان له يعزر بالقتل فى الجرايم التى تغلظت بالتكرار وشرع القتل فى جنسها ولهذا افتى اكثرهم بقتل من اكثر سب النبى صلى الله تعالى عليه وسلم من اهل الذمة وان اسلم بعد اخذه و قالوا يقتل سياسة وهذا متوجه على اصولهم (سيف المسلول لابن تيمية الحنبلى)
زيد عمرو مسلمه حضرت داود عليه السلامك قاج اولادى وار ايدى بيلور ميسك ديدكده عمرو طقسان طقوز عورتى اولان كدينك قاج اولادى وار ايديكنى نه بيله يم ديوب بووجهله شتم ايتمش اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * بلا تأخير قتل اولنور

﴿ نوع فيما يكون كفرا من المسلم ﴾

هندك قرى زينب عمدا وكسلا تاركة الصلوة اولمغله هند زينبه نيچون نماز قيلمزسك ديو عتاب ايدوب اللهدن قورقازميسك ديدكده زينب قورقام ديوب بعده زينبه نيچون بويله سويلرسك ديلدكده زينب الله كريمدر وغفوردر انك ايچون قورقام ديدم ديسه مجرد بويله ديمكله زينب كافره اولمش اولورمى * الجواب * اولماز لكن تعزير اولنور
(وسئل عبد الكريم عمن قال لامرأته حالة المعاتبة على ترك الصلوة اما تخافين الله تعالى فقالت لا ينبغى ان لاتكفر بهذا القدر لان الظاهر ان مرادها من ذلك ان لاتخاف الله حقيقة الخوف و اكثر ما لايخاف الله تعا لى حقيقة الخوف و لولا ذلك لما عصيناه و وجه آخر ان بهذا الكلام تأويلا يمكن ان يقال لاتخاف الله تعالى لانه كريم فلا يحكم بكفره (ذخيرة الفتاوى فى السير فى ٢٥ من المرتدين)
زيد مسلم الله عظيم الشان حاضر وناظر در ديسه زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(ان ماتوا تر فى رساتيق آذربيجان ان قولهم لله تعالى ياحاضر ياناظر كفر ليس بصحيح فان الحضور بمعنى العلم سائغ شايع ومايكون من نجوى ثلثة الاهو رابعهم والنظر بمعنى الرؤية الم يعلم بان الله يرى وقد ورد فيكون المعنى ياعالم يامن يرى فلايكون كفرا وان لم يصح قول من قال ان الله بكل مكان بالعلم كما عرف فى علم الكلام (بزازيه فى ١١ من الفاظ الكفر)
بين الناس شايع ومستفيض اولان كلامكه بركمسنه من درويش د رو يشا ن ديسه كافر اولور ديو سو يلنور فى نفس الامر مجرد من درو يش دروبشان ديمكله بويله دين كمسنه كافر اولوب اول كمسنه يه تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(وقد استفاض ايضا فى رساتيق شروان ان من قال من درو يش درو يشان يكفر لان معناه

جميع الاشياء مباحة فيلزم ان يدخل فيه مالايجوز اباحته فيكون مبيح الحرام وانه كفر وهذا باطل فان معناه مسكنة المساكين اوفقر الفقراء فكانه قال تمسكن اليك بمسكنة المساكين اوافتقر اليك بفقر الفقراء ولادلالة فيه قط على ماذكر من اباحة شئ ما فضلا عن اباحة جميع الاشياء (بزازيه فى الفاظ الكفر فى ١١)

ما قول مولانا حضرت شيخ الاسلام دام حلالا لمشكلات الانام فيمن قال خداى باشد وچيزى نباشد هل يكفر هذا القائل لكون معنى قوله ذلك ان الجنة تفنى وهو خلاف قوله تعالى فى حق الجنة اكلها دائم وقوله تعالى وماهم منها بمخرجين بينوا لنا الجواب اثابكم الله الملك الوهاب * الجواب * قد اكفر بعض الفقهاء قائل هذا القول وخطأ بعضهم والحق انه خطأ اذ غاية مافى قوله يصير به من المبتدعين المتأولين من اهل القبلة مالم ينكروا امرا من الضرورات الدينية ولم يصدر منهم شئ يوجب الكفر وتأويل الآيتين ظاهر اولهما كثير من السلف وذهبوا الى فناء الجنة والنار بتفرق اجزائهما ولو لحظة ثم يعيدهما الله تعالى نظرا لظاهر قوله تعالى كل شئ هالك الا وجهه وجمعا بين الدليلين

قال خداى بود وهيچ نبود وخداى باشد وهيچ نباشد فقد قيل الشطر الثانى من كلام الملاحدة فان تحته ان الجنة والنار ومافيهما للفناء وهو كفر عند (ض) وخطأ عظيم عند آخرين (جامع الفصولين فى ٨٣ قريب من اوله)

ما قول حضرة شيخ الاسلام ومفتى الانام اعزه الله الملك العلام واذا كانتا موجودتين هل يطرؤ عليهما العدم بينوا لنا الجواب اثابكم الله الملك الوهاب * الجواب * اعلم وفقك الله تعالى ان الجنة والنار مخلوقتان الآن موجودتان لايطرأ عليهما الفناء لا بانعدام بالكلية ولا بتفرق الاجزاء عند اهل السنة والجماعة

زيد مسلم زوجه سى هند مسلمه ايله چكشدكده جوارنده اولان كمسنه لر زيده نيچون چكشرسين ديدكلرنده زيد كافره اولانه كافر لازمدر ديوب مرادى هند يا كندى كافر اولمق اعتقادنده اولميوب هندك باكه معامله سى بد وخيانت اوزره اولمغله اكا دخى زجرا انك معامله سى كبى معامله كركدر ديمك اولسه مجرد بويله ديمكله هند زيددن مبانه اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا كان فى المسئلة وجوه يوجب الكفر ووجه واحد يمنع التكفير على المفتى ان يميل الى الوجه الذى يمنع التكفير ثم ان كانت نية القائل ذلك وهو مسلم وان كانت نية الوجه الذى يوجب الكفر لاينفعه حمل المفتى كلامه على الوجه الذى لايوجب الكفر ويؤمر بالتوبة والرجوع عن ذلك وتجديد النكاح بعد الاسلام (خزانة المفتين فى الفاظ الكفر من السير)

زيد بر فعل شنيع اشليوب بعض كمسنه لر زيدى لوم ايتدكلرنده زيد اعتذار ايدوب اظهار ندامتده مبالغه قصدى ايچون بردخى ايتميم كافر ايدم مسلمان اولدم ديسه زيد بويله ديمكله كافر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز لكن بومقوله كلام موحشدن احتراز واستغفاره مداومت ايتمك كركدر

(قوله فى ضمن الاعتذار كنت كافرا فاسلمت لايكفر لانه للمبالغة دون التحقيق

(من سير القنيه فيما يكفر به الانسان)

هند زوجى زيده سن ساحرلرك سحرينه اينانورسنك ديدكده زيد سحرك وقوعى واردر اينانورم ديسه هند زيده سن بويله ديمكله كفر سويلمش اولوب بن سندن مبانه اولمش اولورم ديوب زيدى كندى ايله ازواج معامله سندن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

السحر يطلق ويراد به الالة التى يسحر بها ويطلق ويراد به فعل الساحر واختلف فى السحر فقيل هو تخييل ولا حقيقة له والصحيح ان له حقيقة وبه قطع الجمهور وعليه عامة العلماء (من كوكب النير فى شرح حديث سحر هاروت)

زيد مسلم عمرو ذمى يه سلام ويروب الى كوكسى اوزرينه قويسه زيدك بو وجه اوزره عمروه تعظيمى عمروك كفرى ايچون اولميوب بعض مصلحت ملاحظه سيله اولنجق زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده بكر قاضى زيد وجه محرر اوزره عمروه سلام ويروب الى كوكسى اوزرينه قومغله كافر اولمش اولوب زوجه سى هند مبانه اولور ديو هندى زيددن تفريق وبو وجه اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(وانما يكره ان يبدأ بهم بالسلام اما اذا ابتدأ الكافر فلا بأس بان يرد عليه ولكن لا يزيد على قوله عليك هذا اذا لم يكن للمسلم حاجة اليه والا فلا بأس بالسلام عليه (قاضيخان فى فصل التسبيح من كتاب الحظر والاباحة) اذا دخل ذمى على مسلم فقام له طمعا فى ميله الى الاسلام فلا بأس وان فعل ذلك تعظيما له من غير ان ينوى ما ذكرنا اوقام تعظيما لغنائه كره له ذلك انتهى قال الطرسوسى ان قام تعظيما لذاته وما هو عليه كفر لان الرضاء بالكفر كفر فكيف بتعظيم الكفر (بحر رائق فى باب الجزيه)

زيد مسلمك عمرو ذمى ايله معامله سى اولمغله عمرو زيدك يانينه كلدكده زيد عمروك كفرينه تعظيم قصد ايتميوب معامله سنه بناء عمروه خوش كلدك صفا كلدك وبونك امثالى تعظيمه متعلقه كلمات سويلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

زيد مسلم هند نصرانيه يى تزوج مراد ايتدكده هند زيده اكر بنى تزوج ايدرسك بن دخى مسلمان اولورم ديوب بعده زيد هندى تزوجدن فارغ اولمغله هند دخى بنى تزوج ايتمدك ديو اسلامه كلماسه بو مرتبه ايله زيد هندك كفرينه راضى اولمش اولوب كفر يله حكم اولنورمى * الجواب * اولماز

(نصرانى جاء الى رجل وقال اعرض على الاسلام لاسلم فقال له الرجل اذهب الى فلان الفقيه حتى يعرض عليك الاسلام فتسلم اختلف المشايخ رحمه الله فيه وينبغى ان لا يكفر لانه عسى لا يعلم ذلك لان من الكفر ما لا يزول بقوله لا اله الا الله محمد رسول الله ما لم يتبرأ عن دينه وهو لا يعلم بذلك (ولوالجيه من الفاظ الكفر) الرضاء بكفر نفسه كفر وفاقا واختلفوا فى الرضاء بكفر غيره وفى السير الكبير مسئلة تدل على ان الرضاء بكفر غيره ليس بكفر صورتها المسلمون لو اخذوا اسيرا وخافوا ان يسلم فشدوا فمه بشئ او فعلوا شيئا لئلا يسلم فلم يسلم

فقد اساؤا فی ذلك ولم یكفروا (جامع الفصولین فی فصل ٣٨)

﴿ باب فی احكام بیت المال فی الاراضی ومؤنتها ﴾

صلحا فتح اولنان بلده اراضیسندن موات اولان بر سنجاقلق اراضی یی پادشاه اسلام حضرتلری اوجاقلق اولمق اوزره عمروه تملیك واحیایه اذن ویرمكله عمرو دخی اول اراضی یی احیا ایلسه اراضیٔ مرقومه خراجیه اولوب عمروك ملكی اولورمی * الجواب * اولور

(الموات ارض لم یملك اوملكت ولم یعرف مالكها وتعذر زرعها ملكها محییها باذن الامام (درر غرر فی احیاء الموات ملخصا)

بو صورتده عمرو فوت اولدقده ورثه سی اول اراضی یی عمروك سائر تركه سی كبی ملكیت اوزره ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فان عرف انها كانت مملوكة لكن لایعرف المالك فی الحال ذكر القاضی الامام السغدی عن استاده الحاكم الامام انه یجوز للامام ان یدفعها الی رجل و یأذن له بالاحیاء فتصیر لمن احیاها و فی رسالة ابی یوسف رحمه الله الی هارون الرشید لمن احیاها ولیس للامام ان یخرجها من یده و علیه فیها خراجها (قاضیخان فی احیاء الموات)

پادشاه اسلام حفظه الله تعالی ونصره حضرتلری بلاد حربیه دن بر بلده یی قهرا فتح ایتدكده اهالیسی اوزرلرینه جزیه وضع واراضیسنی یدلرنده ابقاء ایلسه اول اراضی خراجیه اولوب مزبورلرك ملكلری اولورمی * الجواب * اولور

(والسواد ما فتح عنوة واقراهلها اوفتح صلحا خراجیة (هدایه وكنز ووقایه)

بو صورتده اهالی مزبوره دن فوت اولانلرك اول اراضیدن یدلرنده اولان اراضی یی ورثه لری ضبط و بالفریضة الشرعیة بینلرنده اقتسام مراد ایتدكلرنده اول اراضینك خراجی قبضنه مأمور اولان زید سپاهی ورثه لرینی منع ایدوب اول اراضی یی طاپو ایله آخره تفویضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا باعها انتقلت بوضیفتها من الخراج وكذا اذا مات انتقلت الی ورثته كذلك (بحر رائق فی العشر)

بر بلده كارنده اولوب كسندنك علاقهٔ شرعیه سی اولمیان برمقدار میری یرلری قبل سلطنت علیه دن زیده تملیك اولنمق مراد اولنوب بیت المالده مضایقه اولماسه اول یرنه وجه اوزره تملیك اولنمق كركدركه شرعا صحیح ومعتبره اوله * الجواب * پادشاه عالم پناه ایده الله تعالی وقواه حضرتلری مصالح مسلمین ایچون ناظر اولدقلری اجلدن قول مفتی به اوزره طرف عالیلرندن ضعف قیمتی ایله بیع اولنمق ایله اولور

(قول المصنف انه اذا كان فیه مصلحة وان لم یكن لحاجة كبیع عقار الیتیم اقول ان الامام نصب ناظرا لمصالح المسلمین وصرح ابن الهمام رحمه الله فی فتح القدیر بانه كوصی الیتیم واختلفوا فی وصی الیتیم علی بیع عقار الیتیم فذهب المشایخ المتقدمون الی ان له البیع مطلقا واختاره القاضی الاسبیجابی وغیره وذهب المتأخرون الی ان له البیع بشرط ان یباع بضعف قیمته الخ والفتوی علی قول المتأخرین المفتی به كما علمت لحاجة اومصلحة

﴿ حاشیه ﴾

(حاشية علي- المقدسي على الاشباه)

دار حربدن برقريه اهاليسى طوعا اتفاق ايله شرف اسلامله مشرف اولسه لر اول قريه نك اراضيسى عشريه مى يوخسه خراجيه مى اولور *الجواب* عشريه اولور

(وكل ارض اسلم اهلها اوفتحت عنوة وقسمت بين الغانمين فهى ارض عشر لان الحاجة الى ابتداء التوظيف على المسلم والعشر اليق به لمافيه من معنى العبادة وكذا هو اخف حيث يتعلق بنفس الخارج (هدايه فى العشر من السير)

موره جزيره سنى كفره يدلرندن پادشاه اسلام استخلاص وفتح ايتدكده جزيرۀ مزبوره ده بيت المال ايچون اعداد اولنان يرلردن برمقدار يرلرى جزيرۀ مزبوره دفترداريبا امر شريف بيعه مأمور اولدقده ثمن مثلدن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه حالا باش دفتردار اولان بكر اول يرلرى بافرمان عالى شرعا عمروك يدندن نزع ايدوب بيت المالده مضايقه اولمغله قيمتى ايله شرايه طالب اولانلره بيع وتسليم ايتمك مشروعميدر *الجواب* مشروعدر

(فكان له بيع الغنائم وله ان يوكل غيره فان باع الوكيل من الغنائم بثمن اقل من قيمته نظر الامام فيما باع فان كان اقل بمقدار ما يتغابن الناس فى مثله فبيعه جائز وان كان بحيث لايتغابن الناس فى مثله فالبيع مردود (ذخيرة الفتاوى من السير ملخصا)

برخاصك حدودى داخلنده واقع ميرى قوريده پادشاه اسلامك قسراقلرينى رعى ايدن كمسنه لره اول خاصك طپراغندن برمقدار يرقبل سلطانيدن تعيين اولنوب اول يرده راعيلرك حاصل ايتدكلرى محصوللرندن خدمت رعى مقابله سنده قديمدن الى كلان اونده برخراج مقاسمه الثميه ديو امر سلطانى صادر اولمشيكن حالا قسراقلرك معين راعيلرى اولان زيد وعمرو اول يرلرى زراعت ايتدكلرنده اول خاصك ضابطى بكر خلاف امر شريف حاصل اولان محصوللرندن عشر ورسم نامنه نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(الثالث الخراج والجزية ويصرف ذلك الى عطايا المقاتلة والى مافيه صلاح المؤمنين والى كل من يقلد شيئا من امور المسلمين ولوترك السلطان لرجل خراج ارضه يجوز عند ابى يوسف رحمه الله وعند محمد لايجوز ولو وهب العشر منه لايجوز بالاجماع ومحمد سوى بينهما لان الخراج مؤنة الارض وهو فى جماعة المسلمين كالعشر لماينا وابو يوسف رحمه الله فرق والفرق ان للسلطان فى الخراج حقا فاذا تركه صح وهو بمنزلة صلة منه ولا كذلك العشر لانه حق الفقراء على الخلوص وعليه الفتوى (محيط رضوى من باب الخراج)

﴿ نوع فى احكام مصارف بيت المال ﴾

اموال بيت المالدن مال جزيه نك شرعا مصارفى نه محلدر *الجواب* سد ثغور وبناء قناطير وكفاية قضاة وعلماء وعمال ومجاهدين مال جزيه نك مصارفيدر

(ويصرف الخراج والجزية فى مصالح المسلمين كسد الثغور وبناء القناطير والجسور وكفاية العلماء والمدرسين والمفتين والقضاة والمقاتلة وذراريهم (ملتقى فى الجزيه ملخصا)

خراج ارض واعشاردن بيت الماله حاصل اولان مالدن بعض علماء مستحقينه دولت عليه دامت معمورة بالعناية لربانيه قبلندن وظيفه تعيين اولنمق مشروعيدر * الجواب * علمادن فقير وغنى مطلقا مصرف خراجدرلكن اغنيا رده علمانك فقراسنه مصرفدر اغنياسنه حلال اولماز

(مصرف الزكوة والعشر هو الفقير والمسكين والعامل ومنقطع الغزاة (منلا مسكين فى مصرف الزكوة)

بوصورتده اوقاف صحيحه دن اولميوب مستغلاتى قرى ومزارع اولمغله ايرادى خراج ارض واعشاردن اولان وقفك غله سندن بعض مستحقينه خلاف شرط واقف وظيفه لر احداث وتعيين اولنوب استحقاقلرى اوزره غله دن ويريله ديو يدلرينه برات شريف ويرلمكله مزبورلر وظايف مقابله سنده معين اولان خدمات عليه يى بعد الاداء مستحق اولدقلرى وظيفه لرينى متولى يدلرنده اولان غله دن طلب ايتدكلرنده متولى مجرد خلاف شرط واقفدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرأى الى الامام فى التفضيل والتسوية من غير ان يميل الى الهوى ويحل لهم اى مايكفيهم ويكفى لاعوانهم (من المحل المزبور)

زيد زعمادن اولمغله نيجه سنين سفره كيدوب پيروفقير اولوب مالا وبدنا سفره اقتدارى قالمامغله قانون اوزره جبه لى ويرمك اوزره زيده تقاعد احسان اولنوب زعامتى محصولى شرعيه سندن ميرى يه ويرديكى جبه لوسندن فضله سنه ده زيده كچنمكه كافى برمقدارنسنه قالور اولسه اول زعامتك يرلرى اراضىء عشريه دن اولوب زيد دخى فقير اولسه قلان فضله زيده حلال اولورمى * الجواب * اولور

قريم خانلرندن زيده ميريدن تعيين اولنان سنوى شوقدر اقچه علوفه طرف ميريدن بربلده جزيه دارندن سبب تحريرايله حواله اولنوب زيد سفر همايونه كتمكله مبلغ مزبورى جزيه داردن قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى بعدالقبض فوت اولوب ورثه سى مبلغ مزبورى قبض ايتدكدنصكره زيد سفردن كلوب مبلغ مزبورى ورثه دن طلب ايتدكده ورثه زيده اولقدر اقچه يى جزيه دن تعيين مشروع اولمامغله جائزكه جزيه دار مبلغ مزبورى بزدن استرداد ايدر ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

ارباب جهاده بيت المالدن ويريلن علوفه وتيمار وزعامتلردن تعيين اولنان محصول اجرتميدر يوخسه صله ميدر * الجواب * صله در

﴿نوع فى التزام مؤنة الاراضى﴾

بربلده نك واليسى زيد سفر همايونه كتدكده خاصلرى قريه لرينى آخره ويرمكه متسلمى توكيل ايتمكله متسلم دخى خاصلرك قريه لرينى شوقدر اقچه التزام ايله عمروه ويردكده بدل التزامدن زياده سى عمروك اولمق اوزره وكالت ويروب عمرو دخى خاصلرك قريه لرينى ضبط ومحصول شرعيسنى قبض ايتدكدنصكره زيد سفردن عودت ايتدكده عمروك مقبوضى بدل التزامدن زياده اولمغله زيد التزامه راضى اولميوب عمروك مقبوضندن

عملك اجرمثلندن ماعداسنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید سپاهی تیماری قریه سنی عمروه یوز غروشه التزامله ویروب یوز غروشی الدقدنصکره عمرو اول تیماری ضبط و حاصل اولان محصولنی قبض ایتدکدنصکره مقدما امر شریف ایله محصول تیماردن میری یه ویرمکه مأمور اولدیغی جبدلو اقچه سنی برقاج سنه ویرمامکله سنین مذکوره نك جبه لو اقچه سیچون محصول مزبورك مجموعی قبل سلطانیدن امر شریف ایله عمرودن النسه عمرو زیده ویردیکی یوزغروشی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر وقف طوزله ده حاصل اوله جق طوزی متولیسی عمرو برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه التزامله ویردکدنصکره متولینك التزام صحیح اولمامغله طوزله یی عمروه ضبط ایتدرمیوب وقف ایچون کندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید سپاهی تیماری قریه لرینی شوقدر اقچه یه التزامله عمروه ویروب مبلغ مزبورك برمقدارینی پشین عمرودن الوب عمرو تیماری ضبط ومحصولنی قبض ایتدکدنصکره عمرو دیوننی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه حالا زید عمرودن پشین الدیغی مبلغ مزبوری زیدك داینلرینه ویروب عمروك مقبوضی اولان محصولی اخذ ایتمك استدکده داینلر المیوب اول محصولی بیننمزده تقسیم ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

نوع فی فراغ التیمار

زید قید حیات ایله متصرف اولدیغی میری مقاطعه سنی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ ایتمکله اول مقاطعه زیدك فراغندن برات ایله عمروه توجیه اولنوب بعده زید مبلغ مزبوری عمرودن المدین فوت اولسه ورثه سی بدل مزبوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بوصورتده عمرو زیده بدل مزبوردینی اولمق اوزره حجت ویرمش اولسه ورثه سی اول حجته بناء مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید متولیسی اولدیغی وقف مقاطعه یی شوقدر اقچه یه التزامله عمروه ویردکده محصولدن بدل التزامدن زیاده سی عمروك اولمق اوزره ویروب عمرو دخی ضبط و برقاج آی سعی ایدوب محصولنی قبض ایتدکده مقبوضی بدل التزامنه بالغ اولماسه عمرو مقبوضندن عملك اجرمثلندن ماعداسنی زیده ویرکن زید المیوب عمروك مقبوضنی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید بر تیماره براتله متصرف ایکن اول تیماره متصرفی زید فوت اولدی دیو براتله عمروه توجیه اولنوب عمرو دخی تیماری ضبط ومحصولنی در انبار ایتدکدنصکره تیمار عمروك رفعندن براتله زیده توجیه اولنسه زید عمروك قبض ودر انبار ایتدیکی محصولنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * امر سلطانی اوزره عمل اولنور لكن عمروك کذب وحیله سیله توجیه اولنمش ایسه محصول مرقوم عمرودن الینوب زیده ویرلمك رأی حسندر

مسائل شتی فی السیر

بر بلده دارحرب ایکن اهالیسندن زید حربی عمرو حربی یه شوقدر اقچه قرض ویروب بعده بلدهٔ مزبوره فتح اولنوب دار اسلام اولدقده زید وعمرو ذمت قبول ایلسه لر حالا زید مبلغ مزبوری عمرودن دعوی ایتدکده قاضی زیدك دعوای مرقومه سنی استماع وحکم ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولوکانت المعاملة بین الحربیین ثم دخلا الینا بامان فخاصم فیه احدهما صاحبه لم یسمع القاضی خصومته بخلاف ما اذا اسلما اوصارا اهل ذمة وهو نظیر ما لواقرض احدهما صاحبه مالا اوداینه ثم خرجا الینا بامان فان القاضی لایسمع الخصومة بینهما بخلاف ما اذا اسلما اوصارا ذمیا (شرح سیر الکبیر فی معاملة المسلم المستأمن)

زید مسلم حربی کفره یه کوهرچله و باروت بیع ایدر اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید ایله زجر ومنع اولنور

(ولایباع منهم سلاح ولاخیل ولاحدید ولو بعد الصلح (ملتقی الابحر فی السیر)

سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمزك طرف باهر الشرفلرندن دارحربه جهاد ایچون تعیین اولنان عسکر اسلام تنفیل عام اولمغله اول عسکردن برقاچ کمسنه لر دار حربدن بر محله واروب هجوم ایتدکلرنده اخراج ایده جکمز اسیر وسائر مالی بیننمزده مشترك اولسون دیو عقد شرکت ایدوب ایچلرندن زیدی بارکیر و بعض اشیالرینی حفظ ایچون اول محله قیوب آخرلری هجوم وشو قدر اسیر ومال اخذ ایدوب دار اسلامه اخراج ایلسه لر حالا زید فوت اولمغله ورثه سی وجه محرر اوزره عقد شرکته بناء هجوم ایدن کمسنه لره اخراج ایتدیککز اسیر ومالدن زید ایچون حصه ویرك دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ودار الحرب دار اباحة لا دار عصمة (شرح سیر الکبیر فی باب الامامه)

بوصورتده زیدك اول محلده بارکیر واشیالری حفظ ایتدیکی ایچون اول مدتك اجرمثلی مزبورلر اوزرینه لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولاتصح عقد الشرکة فی شیٔ لایصح فیه الوکالة فلاتصح فی اخذ المباحات ای فی کل شیٔ یباح اخذه کاخذ الصید والملح والسنبلة الخ فتخصت بمن اخذها فلاحق فیها لمن لم یأخذها وللمعین فی الجمع والقطع اوالربط اوالحمل اوغیرها اجر المثل (قهستانی فی الشرکه ملخصا)

زیدك زوجه سی هند دن کلمهٔ کفر صادر اولوب تجدید ایمان ایلسه زید هندی تزوجه طالب اولیجق مهر یسیر ایله نفسنی زیده تزویجه هنده جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

بوصورتده هند عنادا نفسنی زیده تزویجدن امتناع ایلسه هند تجدید عقد ایدنجه حبس اولنورمی * الجواب * اولنور

(امرأة ارتدت العیاذ بالله تعالی واخذت دین النصاری حرمت علی زوجها فان اسلمت وابت تجدید النکاح فانها تلزم حتی تجدد النکاح فان لم تجدد النکاح لا یکون توبتها صحیحة فتحبس کما تحبس قبل رجوعها لان التوبة لا تظهر الا اذا رضیت بالزوج

لان ارتفاع النكاح حكم الردة فاذا امتنعت عن تجديد العقد فهى غير تائبة مصرة على الكفر فتحبس الى ان تتوب وذلك بان ترضى بتجديد النكاح (جواهر الفتاوى فى الباب الاول من النكاح)

﴿كتاب البغاة﴾

اهل اسلام عصر واحدده ايكى كمسنه يه بيعت ايدوب امام نصب ايتمك جائز اولورمى *الجواب* ايكى امامك عصر واحدده اجتماعنك عدم صحتى اجماع اصحاب ايله ثابتدر مكر هر برينك مملكت وايالتلرى بيننده بحر هند كبى برحاجز عظيم اوله كه هر برى آخرك مملكتنده تدبير وحمايه يه قادر اولميه لر

(لايجوز نصب امامين فى عصر واحد خلافا للروافض ولنا ان الانصار لما قالوا منا امير و منكم امير فقال ابو بكر رضى الله تعالى عنه لا يصلح سيفان فى غمد واحد انقادوا له ولم ينكروا عليه فكان ذلك اجماعا منهم ولوعقدت الامامة لاثنين على التعاقب كان الثانى باغيا يجب خلعه فان ابى فيقاتل كما هو حكم الباغى (اعتماد شرح العمده)

بو صورتده آباء كرام واجداد عظامى ملوك وائمه اولان سلطان البرين والبحرين خادم الحرمين الشريفين سلطان احمد خان ادام الله تعالى اجلاله ما كر الجديدان حضرتلرينه جمهور مسلمين عقد بيعت وامام نصب ايدوب بوقدر سنه دنبرو امامتى متقرر اولمقدنصكره ضبط وايالتنده اولوب سيف ايله فتح ايتديكى مما لكنه متصل بلدهٔ اصفهان وقربنده اولان بعض بلاده اطالهٔ دست تسلط ايدن زيد دعواى امامت وسلطنت ايدوب مسلميندن بعض كمسنه لردخى بيعت ايدوب امام نصب ايتملريله سلطان مومى اليه حضرتلرينه آدم ومكتوب كوندروب بلدهٔ اصفهان كرسئ مملكت روافض اولوب حالا بنم ضبطمده اولمغله خليفهٔ مشاراليه اقام الله تعالى دعائم دولته حضرتلرينك روافض يدندن فتح وتسخير ايلديكى بلاد وايالتى باكه تسليم ايدك ديو الحاح صددنده اولسه زيدك حكم شرعيسى نه وجهله در *الجواب* زيد باغى اولوب خلعى واجبدر اكر تصدى ايتديكى دعوادن رجوع ايدوب ربقهٔ بيعت ظل الله مشار اليه حضرتلرينى قلادهٔ كردن اطاعت ايدرسه فبها واكر دعواسنده اصرار ايدوب اطاعتدن اباء ايدرسه فان بغت احديهما على الاخرى فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله نص كريمنك حكمنجه وصحيح مسلمده ابوسعيد الخدرى رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن روايت اولنان اذا بويع لخليفتين فاقتلوا الآخر منهما حديث شريفى موجبنجه قتالى عامهٔ مسلمينه واجب اولور

(م) ابو هريرة رضى الله تعالى عنه اذا بويع لخليفتين فاقتلوا الآخر منهما الحديث قيل معناه اذا بويع لخليفتين متعاقبا فبيعة الاول صحيحة يجب الوفاء وبيعة الثانى باطلة يحرم الوفاء بها ويحرم عليه طلبها سواء عقدوا للثانى عالمين بالاول اوجاهلين وسواء كان فى بلدة او بلدتين وسواء كان دار الاسلام متسعة اولم تكن فيجب ابطال بيعة الآخر وتوهين امره والقاؤه فى عداد القتلى لاامر له ولانهى وان اتفق معه نفر ولم يمتنع عن طلب الخلافة يقاتلون وهذا كما ترى يشير الى ان قوله عليه السلام فاقتلوا الآخر ليس على حقيقته بل المراد به

كسر شوكته وتوهين امره من قولهم قتلت الشراب اى مزجته وكسرت سورته او المقاتلة
(شرح المشارق لا كمل الدين)

بوندن اقدم ولايت ايرانده بلدهٔ اصفهان وحواليسنده اولان بلاده اطالهٔ دست تسلط
ايدن ميراشرف نام شخصك سلطنت وامامت ادعاسی مشروع اولميوب امام اقدم سلطان
المسلمين پادشاهمز حضرتلرينه اطاعت ودعواى سلطنتدن فارغ اولمديغى تقديرجه باغى
وقتالى مشروعدر ديو نص قرآنى وحديث نبوى منطوقى اوزره فقهاء حنفيه واهل كلام
سنيه نك مقالات حقه لرينى محتوى تسطير اولنان فتواى شريفه وعلماء شريعتك امضا
وختملرينى مشتمل شخص مزبورك اطرافنده اولوب زى علماده اولان كسنه لره خطابا
تحرير وارسال اولنان عربى مكتوب مزبورلره واصل اولدقده منطوقيله عامل اولميوب الائمة من
قريش حديث شريفنه تشبث ايدوب بو حديثك حكمى اليوم جاريدر قريشى يه امامتم
حق اوزره دريدوب وابو بكر رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن جمهور فقهاء واهل كلامك
عصر واحدده عدم جواز تعدد امامه استدلال ايتدكلرى لايصلح السيفان فى غمد واحد
حديث شريفنك معناسنى تغيير وجميع علمانك اتفاق ايتدكلرى معنايى ترك ايدوب تعدد
امامك جوازينه جمهور علما ذاهب اولمشلردر ديو مزبورلرك جواب صددنده تحرير
وارسال ايتدكلرى مقالات معتمده ومعول عليهاميدر *الجواب* الائمة من قريش حديث
شريفى صاحب شريعت صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرندن صحيحا مرويدر لكن
حكمى خلافت كامله زماننده كه بعد رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم اوتوز سنه يه
مقصور اولديغى اكثر كتبده مسطوردر وحديث صديقى يه بوآنه دك جميع علمانك ويرديكى
معنايى ترك ايدوب كنديلر ويردكلرى معنى غلط فاحشدر فقهاء كرام وكبراء اهل كلام
عصر واحدده تعدد امامك عدم جوازنى على وجه التحقيق بيان ايتدكلرى موضعده
حديث مذكورايله استدلال ايلديلر تعدد امامك جوازنده اولان قول شاذ در معتمد عليه دكلدر
ديو معتبراتده مصرحدر تعدد امامك جوازى قول جمهور علمادر ديو ادعالرى وترويج ايچون
تحرير ايلدكلرى نقول كه عبد الجباردن و بونك امثالى معتزلى ومعمول بها اولميان كتبدندر اهل
سنت كتابلرندن اخذ ايتدكلرى نقولك معنالرينى عدم فهملرندن ناشى جواب صددنده ايتدكلرى
مقالات سخيفه ومغالطه در باخصوص شخص مزبورك قريشى اولديغى دخى ثابت دكلدر
مجرد دعوى وعلامت خضر ايله ثابت اولماز شخص مزبور دعواى مذكوره سنده مصر
اولوب اطاعت وانقياد ايتزسه كندى واتباعى باغيلر در قتاللرى
عامهٔ مسلمينه واجبدر

قال ابن عرفة قال مالك ان قام وال على وال لازال اقاتل وان كان مثل عمر بن عبد العزيز وجب
الدفع عنه و قال القرطبى لاينبغى للناس ان يتسارعوا الى نصرة خارجى مظهر للعدالة
وان كان الاول فاسقا لان كل من طلب الملك اظهر من نفسه الصلاح فاذا تمكن عاد الى
خلاف ما اظهر (من شرح الكبير على جوهرة التوحيد فى بحث الامامة ملخصا لابراهيم اللقانى
ومثله فى التبصرة) قال ابو حنيفة رضى الله تعالى عنه واصحابه لايشترط لصحة تولية السلطان
ان يكون قريشيا ولا مجتهدا ولا عدلا بل يجوز التقليد من السلطان العادل والجابر واصله

قصة معاوية فان الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين تقلدوا من معاوية الاعمال بعدما اظهر الخلاف مع على رضى الله تعالى عنه فى نوبته و الشافعية كلهم شرطوا ان يكون السلطان مجتهدا قريشيا وهذا لايوجد فى الترك ولافى العجم فلايصح سلطنة الترك عندهم ولايصح توليتهم للقضاء من الترك على مذهبهم لان من لايصلح ان يكون سلطانا كيف يصح التقليد منهم وفى هذا القول من المفاسد مالايخفى و فيه من الاذاء للسلطان وصرف الرعية عنه ومنافرة الجند عنه مالايخفى ولهذا قلنا ان مذهبنا اوفق للترك واصلح لهم من مذهب الشافعى (من تحفة الترك للعلامة الطرسوسى الحنفى صاحب انفع الوسائل من اوله) ثم فى زماننا سقطت القريشية ضرورة حتى يقام الجمع والاعياد وتصح الانكحة بدونها قال عليه الصلاة والسلام اسمعوا واطيعوا ولو استعمل عليكم عبد حبشى وقد ذكر ان العدالة ليست بشرط للامامة عندنا خلافا للشافعى وان فسق العادل استحق العزل عندنا وعنده يعزل اقول المراد انها غير شرط للملك عندنا ضرورة لكنها شرط للخلافة النبوية التى تمت على الثلثين (تعديل العلوم للعلامة صدر الشريعة فى بحث الامامة ملخصا) يجوز قتال اهل البغى بكل مايقاتل به اهل الحرب كالرمى بالنبل والمنجنيق وارسال الماء و النار عليهم لان قتالهم فرض لقوله تعالى فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله فصار قتالهم كقتال اهل الحرب (زيلعى فى البغاة) والجهاد مع اهل البغى واجب بقدر مايندفع به شرهم والمروى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى من لزوم البيت محمول على عدم الامام واما اعانة الامام من الواجبات عند القدرة من المحل المزبور وقتال اهل العدل البغى وقتالهم مع اهل الشرك سواء (ولواجية فى ١٣ من كتاب الصلوة)

بوندن اقدم اصفهان وحوالبسنده اولان بلادى تغلب ايله ضبط ايدوب امامت وسلطنت ادعاسنده اولان مير اشرف نام شخص دعواى مذكوره سندن فارغ وامام حق پادشاهمز حضرتلرينه اطاعت وانقياد ايتمامكله مزبور واتباعى باغيلر اولوب قتاللرى مشروع اولمغله مشار اليه حضرتلرينك طرف عاليلرندن مزبورلرك قتاللرى ايچون تعيين اولنان عساكر منصوره اوزرلرينه قتال واجب اولورمى *الجواب* اولور

(مرت مسئلته آنفا)

بوصورتده تعيين اولنان عساكر منصوره ايله باغيلر ايله مقاتله ايتدكارنده باغيلرى قتل ايدنلر غازى اولوب باغيلرك عسكر مرحومه دن قتل ايتدكارى كمسنه لر شهيد اولورلرمى *الجواب* اولورلر

الشهيد من قتله اهل الحرب والبغى وقطاع الطريق اووجد فى المعركة وبه اثر او قتله مسلم ظلما ولم تجب بقتله دية وكذا اذا قتله ذمى و لم تجب بقتله دية

(زيلعى فى الشهيد من كتاب الصلوة)

بلاد عجمدن اصفهان وحوالبسنده اولان بلادى بوندن اقدم تغلب ايله ضبط ايدوب امامت و سلطنت ادعا سنده اولان مير اشرف نام شخص دعواسندن فارغ اولميوب امام اقدم سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينه اطاعت وانقياد ايتمامكله كندى واتباعى

باغیلر اولوب قتاللری واجب اولمغله سلطان مشارالیه حضرتلرینك طرفلرندن مزبورلر ایله
مقاتله ایچون تعیین اولنان عسكر اول باغیلر ایله مقاتله ایتمیوب فرار ایلسه لر اول فرار
ایدن كمسنه لره شرعا نه لازم اولور *الجواب* كبیره یی مرتكب اولملریله اثم عظیم ایله
آثم اولوب دنیاده تعزیر شدیده عقباده عذاب الیمه مستحق اولورلر
(الفرار من الزحف من الكبائر على ماقال صلى الله تعالى عليه وسلم خمس من الكبائر لا كفارة
لهن وذكر في الجملة الفرار من الزحف (سير كبير في باب الفرار من الزحف)
ممالك عثمانیه دن بر محلده متمكن اكراد سلیمندن بر طائفه سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینه
اطاعتدن خروج ایدوب الحق معنا والولایة لنا ادعاسیله بر موضعده مجتمعلر اولوب خلاف
شرع شریف افعال قبیحه لرینی اظهار ایتملریله انقیاد ایتدرملری ایچون طرف سلطاندن
تعیین اولنان سردار عسكر اسلامله اوزرلرینه واردقده جمعیتلرینی طاغدوب اطاعت
وانقیاد ایتملری ایچون صادر اولان امر سلطانی یی اعلام ایتدكده مزبورلر اطاعت ایتمیوب
مهیئا للقتال جمعیتلری اوزره دعوالرنده مصر اولسه لر اول حالده طائفهٔ مزبوره نك حكم
شرعیسی نه در *الجواب* باغیلر اولوب قتاللری مشروعدر
(الجهاد مع كل امیر ای عادلا كان اوجابرا فلا ینبغی للغازی ان یمتنع من الجهاد معه
(سیر الكبیر فی الجهاد مع الامراء)
ممالك عثمانیه حدودی داخلنده واقع قریم و بوجاق واول حوالیده متمكن تاتار طائفه سنك
امور كلیه وجزئیه لری پادشاه اسلام حضرتلرینك طرفلرندن قریم خانلرینه تفویض اولنوب
طائفهٔ مزبوره خانك اطاعتدن خروجلری پادشاهمزه اطاعتدن خروج اولوب حالا
بوجاق نام محلده متمكن نوغای طائفه سندن شوقدر كمسنه لر قریم خاننه اطاعتدن خروج
وتجمع ایدوب خان طرفندن كندولره ظلم وتعدی اولمش دكل ایكن بو خانی استمزز مراد ایتدیكمز
كمسنه خان اولسون دیوب ایچلرندن بر كمسنه یی رئیس ایدوب انك رأیله حركت و بعض
فساده مباشرت ایلسه لر مزبورلر بو وجه اوزره اطاعتدن خروج ایتمش اولملریله حكم
شرعیلری نیجه در * الجواب * جمله سی باغیلر اولوب جمعیت و فسادلرنده اصرار
ایدرلرسه قتاللری لازم اولور
(والفتنة یسرع الیها اهل الفساد وهم الاكثر والكفرة ما اباح القتال الا لحرابة والبغاة كذلك
ویجب علی كل من اطاق الدفع ان یقاتل مع الامام (فتح القدیر فی البغاة)
اشقیادن اولوب دائما نهب اموال وعصیان وطغیان اوزره اولان زیدی دولت علیه طرفندن
بافرمان عالی شرعه احضار ایچون مباشر تعیین اولندقده زید اطاعت امر عالی ایتمیوب
بغی وطغیان وباشنه اشقیا جمع ایدوب تعیین اولنان مباشر ایله محاربه ایلسه لر مزبورلر ایله
مقاتله اولنورمی *الجواب* اولنور

﴿كتاب اللقیط﴾

بلاد اسلامیه دن بر بلده ده واقع حمام قپوسنده بولنان هند صغیره نك حریتنه حكم
اولنورمی *الجواب* اولنور

﴿وهو﴾

(وهو اى اللقيط حر الابحجة رقه لان الاصل فى بنى آدم الحرية
(منح الغفار فى اللقيط)

هند حمام قپوسنده براغلمش برپاشنده براوغلان بولوب الدقدنصكره لقيط اوزرينه دين اولمق اوزره قاضى امريله برمدت اول لقيط اوغلانى كندى مالىله قدرمعروف انفاق واكساء ايلسه اول اوغلان بالغ اولدقده هند مدت مزبوره ده نفقه وكسوه سنه مصروفنى المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(امر القاضى للملتقط ان ينفق على اللقيط على ان يرجع به على اللقيط جاز و يرجع عليه بما انفق اذا كبر (منية المفتى فى اللقيط)

مسلمين وكفره ساكن اولدقلرى بلده ده اولان كنيسه نك خارجنده قپوسى اوكنده طريق عام اوزرينه براغلمش زيد صغيرى هند ذميه بولوب منزلنه كتوروب تربيه اوزره ايكن عمرو ذمى زيد ايچون اوغلمدر ديو دعوى ايلسه دعواسى صحيحه اولوب بلابينه اقرار مجرديله زيدك نسبى عمرودن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(واما حاله فى النسب فهو انه مجهول النسب حتى لو ادعى الملتقط نسبه او غيره تصح دعوته و يثبت النسب منه على ماذكرنا فى كتاب الدعوى (بدايع فى اللقيط)

بوصورتده دار اسلامه اتباعاً زيدك اسلامنه حكم اولنورمى *الجواب* اولنور

(ولو ادعى الملتقط اوغيره انه ابنه تسمع دعواه من غير بينة حتى لو ادعى نسبه ذمى تصح دعوته حتى يثبت نسبه منه لكنه يكون مسلما (بدايع فى اللقيط) وان ادعى ذمى نسب اللقيط يثبت نسبه منه و اللقيط مسلم اما ثبوت النسب فلان هذا اقرار و اما الاسلام فانه حكم باسلامه تبعا للمكان و ليس من ضرورة اثبات النسب من الذمى ان يكون الولد كافرا (من الملتقطات للامام مسعود بن شجاع فى كتاب اللقيط) وان وجد اللقيط فى مكان الاسلام وادعى ذمى انه ابنه فى القياس لا يصح دعوته الا ببينة وفى الاستحسان يصدق فى دعوى النسب دون الميراث (قاعديه فى اللقيط)

* كتاب اللقطة *

زيد برطريق عام اوزرنده شوقدر اقچه بولوب صاحبنه رد ايچون اخذ واشهاد ايتدكدنصكره زيد بنفسه تعريفدن عاجز اولمغله اول اقچه يى تعريف ايچون اذن قاضى ايله عمروه ويردكدنصكره مبلغ مزبور عمروك تعدى و تقصير نسز عمروك يدندن سرقه اولنوب ضايع اولسه زيده ياخود عمروه ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى المنتقى و قال ابو يوسف رحمه الله تعالى اذا عجز الملتقط عن التعريف بنفسه فله ان يعطيها الى من يعرفها و يأمره به فلو هلكت فى يده لم يضمن احد
(ضمانات فى اللقطة)

هند ملك منزلنى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو منزلده ساكن ايكن اول منزلك ديوارى ايچنده اهل اسلام سكه سيله مسكوك برمقدار اقچه بولوب اخراج ايتدكدنصكره هند اول اقچه بنم ملكمدر ديو دعوى ايلسه قوليله تصديق اولنوب اقچه يى عمرودن المغه قادره

اولورمی * الجواب * اولور (يفهم جوابه من المسئلة الاتية)

بوصورتده عمرو مجرد بن اول اقچه‌يی بولوب اخراج ايتمكله بنم اولمش اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بروقف بزازستان سوقنك بر جانبنده بر كوچك صندوق ايچنده بر كيسه ايله اهل اسلام سكه‌سيله مسكوك برمقدار اقچه بولنوب صاحبی معلوم اولماسه مبلغ مزبورك حكم شرعيسی نه وجهله در * الجواب * بولانلر خلقه اعلام ايدوب صاحبی ظهور ايدنجه حفظ ايدرلر صاحبی ظهور ايتميه‌جكنه ظن غالب حاصل اوله جق مدت حفظ ايتدكلرندنصكره بولانلر فقيرلر ايسه كندی نفسلرينه صرف ايدرلر اغنيا ايسه فقرايه تصدق ايدرلر مال ذمی اولديغی معلوم اولور ايسه بيت الماله وضع اولنور

(يفهم جوابه من المسئلة الاتية)

برقريه اهاليسندن زيد اراضیء ميريه دن طابو ايله تصرفنده اولان تارلاده تيموره معدنی بولسه اول معدنك حكم شرعيسی نه وجهله در * الجواب * جمله سی بيت المالكدر

اذا وجد الرجل الركاز من الذهب او الفضة او الجوهر مما يعرف انه قديم فاستخرجه من ارض الفلاة ففيه الخمس و مابقی فهوله و هذا علی وجهين اما ان يكون فيه شیء من علامات الاسلام كالمصحف و الدرهم المكتوب عليه كلمة الشهادة يكون بمنزلة اللقطة وعليه ان يعرفها او يكون فيه شیء من علامات الشرك كالصنم و الصليب فحينئذ فيه الخمس لماروی عن رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم مايوجد فی الارض الميتة فهی لقطة يعرف ومايوجد فی الخراب العادی ففيه وفی الركاز الخمس ولانه اذا كان فيه شیء من علامات الشرك علمنا انه من اهل الحرب وقع فی ايدی المسلمين بايجاف الخيل والركاب ففيه الخمس واذا كان فيه شیء من علامات الاسلام عرفنا انه وضع اهل الاسلام و مال المسلم لايغتنم والموجود فی باطن الارض كالموجود علی ظاهرها وان لم يكن فيه علامات يستدل بها فهولقطة فی زماننا لان العهد قد تقادم والظاهر انه لم يبق شیء مما دفنه اهل الحرب و يستوی ان يكون الواجد مكاتبا اوذميا اوصبيا اوحرا مسلما وقد بيناه فی المعدن وهوكذلك فی اللقطة وكذلك فی الركاز وان وجد فی دار رجل فان قال صاحب الدار انا وضعته فالقول قوله لانه فی يده وان تصادقا علی انه ركاز ففيه الخمس والباقی لصاحب الخطة سواء كان الواجد ساكنا فی الدار بعارية اواجارة اوشراء وهذا قول ابی حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو يوسف رحمه الله تعالی انا اراه للذی وجده استحسن ذلك وجعل الموجود فی الدار والارض كالموجود فی المفازة لعله ان الواجد هوالذی اظهره وحازه (من المبسوط للسرخسی فی المعادن) وان وجد الركاز فی دار رجل وتصادقا انه ركاز ففيه الخمس والباقی لمالك الدار وكذلك اذا كان الواجد ساكنا فيها باجارة اوعارية فهو لصاحب الدار

(كافی للحاكم الشهيد فی المعادن)

زيد يوله بولديغی شوقدر اقچه‌يی صاحبنه رد ايچون اخذ و اشهاد ايتدكدنصكره عمرو اول اقچه بنمدر ديوب مقدار و جنسنی بيان ايدوب لكن زيد عمرودن بينه طلب

ایدوب مبلغ مزبوری عمروه ویرمکدن امتناع ایلسه زیده مبلغ مزبوری عمروه دفع ایله دیو جبر اولنورمی *الجواب* اولنماز

(رجل رفع لقطة واشهد فجاء رجل وادعى انها له وذكر وزنها وكيلها وعددها وكل علامة كانت لها واصاب جميع ذلك فلم يدفع اليه اللقطة وطلب البينة عندنا لا يجبر الملتقط على الدفع اليه وعلى قول مالك رحمه الله تعالى يجبر على الدفع (خانیه فی اللقطه)

زید سفرده برمحلده وفات ایدوب اول محلده قاضی اولمامغله زیدك رفیقی عمرو زیدك قولی بکری ثمن مثلیله بشره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه بیع مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

(مات فی مکان لا حاکم ثمة کقریة اومفازة اوطریق فباع رفقاؤه متاعه جاز ویجوز للمشتری ان ینتفع بالمبیع (بزازیه فی تصرفات الاب والوصی وکذا فی لقطة الخانیة)

بوصورتده زیدك ورثه سی ظهور ایتدکلرنده بکر بشرك یدنده قائم ایسه بیعی مجیزلر اولمیوب بکری بشردن یاخود بیعی مجیزلر اولمغله ثمنی الوب مستهلك ایسه قیمتنی عمرو و بشرك قنقیسندن دیلرلرسه المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

(وان جاء الوارث بعده فان اجازه اخذ الثمن وان المتاع قائما ان شاء اخذه وان شاء اخذ الثمن وان باعه بوکس او بذمة له ان یضمنه (بززیه فی المحل المذکور)

﴿کتاب الآبق﴾

زیدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر اخذ ایتدکدنصکره زید بعد الاثبات والحلف والحکم بکره جعلنی ویروب عمروی بکردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(فان ادعاه آخر دفعه الیه ان برهن واستوثق بکفیل ان شاء لجواز ان یدعیه آخر ویحلفه القاضی مدعیه مع البرهان بالله ما اخرجه من ملکه بوجه من الوجوه (منح الغفار فی الآبق)

بربلده اهالیسندن زیدك عبد آبقی عمروی بکر مدت سفر بعید آخردیارده اخذ واشهاد ایتدکدنصکره عمرو بکری کتوروب زیده تسلیم ایلسه بکر زیددن نه مقدار نسنه الور *الجواب* کشدن قرق درهم

(ولمن رده من مدة السفر اربعون درهما وان کانت قیمته اقل من اربعین فقیمته الا درهما عند محمد رحمه الله تعالی وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی اربعون وان رده من دونها فبحسابه (ملتقی الابحر فی الآبق)

ضابط اوابق اولان زید عبد آبق اولان عمروی اخذ ایتدکده مولاسی اوزرینه دین اولمق اوزره حاکم عمرو ایچون یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر و برمدت عمروی کندی خدمتنده استخدام اوزره ایکن مولاسی بکر ظهور ایدوب بعد الاثبات والحکم عمرودن السه زید وجه محرر اوزره نفقه تقدیر ایتدرمش ایدم دیو نفقه بها نامنه بکردن نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولوان رجلا غصب عبدا كان فى ضمانه ويجب عليه رده الى صاحبه ويكون نفقته عليه فان طلب من القاضى ان يأمره بالنفقة او بالبيع فالقاضى لايفعل ذلك لان المالك لايحتاج الى ذلك الامر لان العبد فى ضمان الغاصب فلا يأمر بذلك الا ان يكون الغاصب مخوفا لايؤمن فحينئذ يأخذ العبد ويبيعه ويمسك ثمنه لان هذا انفع لصاحبه
(شرح نفقات الخصاف للصدر الشهيد)

﴿كتاب المفقود﴾

زيد مفقود طقسان ياشنده اولدقده موتنه حكم اولنوب زوجه سى هند بعد انقضاء العده نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد حيا كلسه هند عمرودن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اذا قضى القاضى بموته بعد تمام المدة المضروبة فيه اختلاف المشايخ رحمهم الله تعالى فيها فتعتد امرأته فتزوجت لمن شاءت بحكمه وقسمت تركته ثم جاء حيا لاينفسخ النكاح الثانى لانه بحكم الشرع وهو لاينفسخ كمرتد لحق وحكم به ويعتق مدبره ثم جاء مسلما لاينفسخ العتق وما وجد به من ماله فى يد وارثه اخذه ولايضمنه بماهلك كمرتد حكم بلحوقه ثم جاء مسلما
(حاوى المنيه للزاهدى فى المفقود ملخصا)

زيد مفقودك ورثه سى يدلرنده منقولاتدن برمقدار مالى اولوب ورثه زيدك موتنه مقر اولمحق قاضى ورثه نك يدلرنده اولان مال مزبورى ورثه بيننده قسمت ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقر ورثته بموته وفى ايديهم مال قسم القاضى بينهم لان قولهم معتبر فيما تحت ايديهم لان الحق لهم لايعدوهم ولايصدقون على دينه ووديعته اذا جحد الغريم او المودع موته
(محيط رضوى فى المفقود)

زيد مفقودك مالنى حفظه قيم نصب اولنان عمرو زيدك عنانا شريكى بكر يدنده اولان مال شركتدن زيدك حصه سنى ياكه ويرديو بكره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو بكرك يدنده اولان مال شركتدن شو قدر متاعى تغلبا المش اولسه بكر متاع مزبورى عمرودن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايخاصم فى الدين الذى تولاه المفقود ولا فى نصيب له فى عقار او عروض فى يد آخر لانه ليس بمالك ولانائب عنه بل هو وكيل بالقبض من جهة القاضى وانه لايملك الخصومة بلاخلاف (درر فى المفقود)

زيد مفقود اولدقده حاكم زيدك مالنى حفظه عمروى قيم نصب ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان باغ وشو قدر اشياء ايچون زيدك ملكيدر ديو دعوى و بكر بنم ملكمدر ديو انكار ايلسه عمروك دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(و نصب القاضى من يأخذ حقه و يحفظ ماله ويقوم عليه لكنه ليس يخصم فيما يدعى على المفقود من دين ووديعة وشركة فى عقار اورقيق ونحوه (تنوير الابصار فى المفقود)

زيد عمرو مفقودك مالنی حفظه قيم نصب اولنان بكردن عمروك مالندن اولمق اوزره يدنده اولان شوقدر اشياء ايچون بنم ملكم اولوب عمروه ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمی *الجواب* اولماز

﴿ كتاب الشركة ﴾

زيدك عنانا شريكی عمروك يدنده اولان مال شركتدن نقود موجوده ايكن شركتلری جنسندن اولان برجاريه يی شوقدر اقچه يه اشترا وثمننی كندی مالندن ادا ايلسه عمرو زيدی اول جاريه ده تشريك ايتميوب مجرد ثمنی كندی مالدن اداايتمكله جاريه مستقلا بنم ملكم اولمش اولوردبو زيدی اول جاريه يه مداخله ايتدرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز اول جاريه بينلرنده مشترك اولور

(ويرجع على شريكه بحصة منه ان ادی من مال نفسه (تنوير الابصار فی الشركة) هذا اذا ادی من مال نفسه مع بقاء مال الشركة ولذا قال مولانا فی البحر حاكيا عن المحيط اذا لم تكن فی يده مال حاصل وصار مال الشركة اعيانا وامتعة فاشتری بدارهم اودنانير لنفسه فالشراء له خاصة دون شريكه لانه لووقع على الشركة صار مستدينا على مال الشركة واحد شريكی العنان لايملك الاستدانة الاان يؤذن له فی ذلك (منح فی الشركة)

زيد عمی اوغلی عمرو وبكرك عيالارنده ايكن مزبورلره كاروكسبده معاونت ايدوب برمقدار مال حاصل اولسه زيد مجرد اعانتله حاصل اولدی ديو مزبورلره اول مالده مشاركته قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اب وابن يكتسبان فی صنعة واحد ولم يكن لهما شیء فالكسب كله للاب اذا كان الابن فی عيال الاب لكونه معينا له (فی المسائل المتفرقة من القنية)

زيد عمروك شوقدر تختهسنی ثمن معلومه عمرودن اشتراء وقبض ايتدكدنصكره بكر زيده اول تختهلرده بنی تشريك ايله ديدكده زيد دخی سنی اول تختهلرده شريك ايتدم ديسه بوقول ايله اول تختهلرك نصفنه ثمنك نصفی ايله مالك اولوب تختهلرده زيده مشاركته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اشتری شيئا فقال له الآخر اشركنی فيه فاشركه فهذا بمنزلة البيع والشراء فان كان قبل قبض المشتری لم يصح لانه بيع مالم يقبضه وان كان بعده فان عرف مقدار الثمن جاز وان لم يعرف فله الخيار اذا عرف وهذا لان الشركة تقتضی المساواة فاذا قال اشركنی فكانه قال اجعل نصفه لی فاذا فعله الآخر يصير تمليكا الا ان الثمن كان مجهولا عند المشتری لكن الحالة غير متأكدة فاذا علم به المشتری يثبت له الخيار ولم يفسد العقد (ولوالجيه فی الفصل الاول من الشركة)

زيد مسلم عمرو ذمی ايله عقد شركت مفاوضه ايتمك جائز اولورمی *الجواب* اولماز

زيد مسلم عمرو ذمی ايله عقد شركت عنان ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(وعنان وهو شركة بين اثنين كل منهما اواحدهما حر اوعبد مسلم اوذمی اوصبی مأذون اوبالغ اوامرأة (قهستانی فی الشركة)

زيد وعمرو بكر ايله عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو مال شركت ايله عمل ايدوب حاصله اولان فائده دن شرطلرى اوزره بكره حصه سنى ويروب بعده زيد وعمرو بكره بزسنكله شركتى فسخ ايتدك ديوب بعده زيد وعمرو مال شركت ايله تكرار عمل ايتدكلرنده شو قدر فائده حاصله اولسه مزبورلر بكره رأس مالنى ضامن اولوب فائده نك جمله سنى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(شريكان شركة عنان اشتريا امتعة ثم قال احدهما لصاحبه لا اعمل معك بالشركة وغاب فعمل الحاضر بالامتعة فما اجتمع كان للعامل وهو ضامن لقيمة نصيب شريكه لان قوله لا اعمل معك بالشركة بمنزلة قوله فاسختك الشركة واحد الشريكين اذا فسخ الشركة ومال الشركة امتعة قالوا يصح فسخه وفى المضاربة بعد ماصار المال عروضا لايصح فسخه (قاضيخان فى شركة العنان)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو بكردن ثمن معلومه شو قدر اشياء اشترا ايلسه بكر ثمن مزبورى زيد وعمرودن قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما المفاوضة فى الشركة بالاموال بان تضمنت وكالة وكفالة بان يكون كل منهما كفيل الآخر يتحقق المساواة بينهما وطولب كل منهما فيما باشراه احدهما (درر فى الشركة)

زيد عمرو ايله عقد شركت عنان ايتدكلرنده مال شركتده ضرر ايدرسه جمله ضررى عمرو چكمك اوزره شرط ايلسه‌لر بو شرطله شركت فاسده اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد وعمرو مال شركتى اعمال ايدوب بلانقد مال شركتده ضرر ترتب ايلسه حالا عمرو زيده اول ضررى رأس مالدن بعده كوره چكملم ديدكده زيد راضى اولميوب شرط مذكوره بناء جمله ضررى عمروه چكدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشركة تبطل ببعض الشروط الفاسدة ولا تبطل بالبعض حتى لو اشترط التفاضل فى الوضيعة لاتبطل وتبطل باشتراط ربح عشرة لاحدهما وان كان كلاهما شرطا فاسدا (منية المفتى فى كتاب الشركة)

﴿ نوع فيما يتعلق بالربح ﴾

زيد وعمرو بينلرنده عقد شركت عنان ايدوب لكن زيد خسته اولمغله عمرو بالكز مال شركتى اعمال ايدوب شو قدر فائده حاصله اولدقده زيد فائده دن حصه سنى المق استدكده عمرو سن عمل ايتمامكله حصه مشروطه‌ك نقصان آل ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شرطا العمل عليهما فالربح بينهما على ماشرطا وان عمل احدهما دون الآخر (محيط برهانى فى ٤ من الشركة) فان عمل احدهما لمرض الآخر اوغيبته فالاجر على الشرط لان عمله كعملهما ويستوى ان يمتنع الاخر من العمل بعذر او بغير عذر لان العقد لايرتفع بمجرد امتناعه واستحقاق الربح بحكم الشرط فى العقد لا العمل (بزازيه من كتاب الشركة)

زيد وعمرو قزازلقده عقد شركت عنان ايتدكلرند نصكره زيد اختيار وعليل اولمغله انجق عمرو عمل ايدوب شو قدر فائده حاصله اولدقده جمله فائده يي عمرو قبض ايلسه زيد شرطلري اوزره فائده دن حصه سني طلب ايتدكده عمرو مجرد بنم عملم ايله حاصل اولدي ديوب ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايتدكلرند نصكره مال شركت اعمال اولنمدين زيد فوت اولوب بعده عمرو مال شركتي اعمال ايدوب شو قدر فائده حاصله اولسه عمرو مال شركتدن زيدك حصه سني ورثه يه ويروكن ورثه قناعت ايتميوب اول فائده دن دخي حصه المغه قادر اولورمي * الجواب * اولمازلكن عمروه دخي طيب اولماز

(الشركة تنفسخ باطاقه كالموت فيكون العامل بعده كالغاصب لمال المجنون فيضمن له حصته من المال وما ربح من حصة نفسه يطيب له وما ربح من حصة المجنون يتصدق به لحصوله بسبب خبث وهو الغصب (ضمانات فضيليه من الشركة)

برسفينه نك ثلثي زيدك ثلثاني عمروك على الاشتراك ملكلري اولوب زيد عمروه سفينه يه اجرتله آخرك متاعني تحميل وحاصل اولان اجرتدن حصه مي ويردمكله عمرو دخي اول سفينه يه بعض كمسنه لرك اجرتله متاعلريني تحميل وآخر دياره برقاچ دفعه سفر ايلسه زيد حاصل اولان اجرتدن حصه سني عمرو دن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ارض بين رجلين آجر احدهما الكل من الآخر باجرة معلومة ان آجرها لنفسه يكون حكمه في نصيب شريكه كحكم الغصب لايختلف والحكم في الغصب ان المالك ان اجاز في اول المدة فالاجرة له وان اجاز بعد انقضاء المدة فالاجرة للغاصب وان اجاز في اثناء المدة قال ابو يوسف رحمه الله اجرة الماضي والباقي للمالك وقال محمد رحمه الله ما مضى للغاصب ومابقي للمالك (جواهر الفتاوى قبيل الباب الثالث من الاجارة)

* نوع في الشركة الفاسدة *

زيد وعمرو برطاغدن اوطون كسمك اوزره عقد شركت ايتدكلرندنصكره زيد كندي منفردا قطع وجمع ايتديكي اوطوني مستقلا اخذ مراد ايتدكده عمرو مجرد عقد شركت ايتمشيدك ديو اول اوطونه مداخله يه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ولايجوز الشركة فيمالاتصح الوكالة به كالاحتطاب والاحتشاش والاصطياد والاستقاء وماجمعه كل فله وان اعانه الآخر فله اجر مثله لايزاد على نصف ثمن المأخوذ عند ابي يوسف رحمه الله خلافا لمحمد رحمه الله وما اخذه معا فلهما نصفين

(ملتقى الابحر في الشركة)

زيد وعمرو فقيرلرسؤالده عقد شركت ايتدكلرندنصكره ايكيسي دخي ناسدن سؤال ايدوب لكن زيده اصحاب خيرك احسان ايتديكي عمروك تحصيلندن زياده اولسه عمرو زياده ده زيده مشاركته قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ولواشتركا على ان يسألا من الناس اموالا على ان الحاصل بينهما نصفان يفسد اذالتوكيل بالتكدي والسؤال باطل (جامع الفصولين في الثلثين)

زيد شو قدر ايپك قوردينى عمروه ويروب عمرو كندى ملكى اولان طوت باغچه سنك يپراغيله قوردلرى بسليوب كوروب كوزدب حاصل اولان ايپك قوزالغى مناصفة بينلرنده مشترك اولمق اوزره قول ايدوب بعده عمرو اول قوردلرى يپراغيله بسليوب وكوروب كوزدوب شو قدر قوزالق حاصل اولسه حالا زيد اول قوزالغك جمله سنى اخذ ايدوب عمروه يپراغينك قيمتيله اجرمثلنى ويرركن عمرو راضى اولميوب قول مز بوره بناء قوزالغك نصفنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وعمرو بعضه ايله بعض كتاب استنساخ ايتمك مراد ايدوب مالمريله شو قدر كاغد ومركب وبعضه آلاتى اشترا ايتدكارندنصكره بعضه صنعتنده مهارتى اولان بكر اشبو لغات وتواريخ كتابلرندن فلان ناميله اولان كتابلرك صورتلرينى اوراق اوزرلرينه بصوب بعد الاتمام حاصل اولان نسخه لر بيع اولندقده ثمنلرندن اوراق ومركب وآلاته صرف اولنان مبلغ اخراج اولندقدنصكره حاصل اولان فائده بش حصه اولوب برحصه سنى بكر اينكيشر حصه سنى زيد وعمرو المق اوزره عقد شركت ايدوب بعده بكر وجه محرر اوزره كتابلرك صورتلرينى باصوب شو قدر جلد كتاب حاصل اولسه بو وجه اوزره اولان عقد شركت صحيحميدر فاسد ميدر و بو بابده حكم شرعى ندر * الجواب * بو وجه اوزره اولان عقد شركت فاسددر اول كتابلر زيد وعمروك اولور بكرك عملنك اجرمثلى مز بورلر اوزرينه لازم اولور

بوصورتده اول كتابلرى زيد وعمرو بينلرنده نوجهله قسمت ايدرلر * الجواب * رأس مالرينه كوره

بوصورتده عمرو وبكره عملنده اعانت ايتمش اولسه اول كتابلردن حصه سنه قناعت ايتميوب زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى اسكاف اشترك مع آخر على ان يشترى له الجلود بماله وهو يصنعها نعالا والربح بينهما انصافا لهذا النصف بعمله وللآخر النصف بماله هل تصح هذه الشركة ام لاتصح واذا قلتم لاتصح فما الحكم فى الحاصل من ذلك اجاب لاتصح هذه الشركة والحاصل كله لصاحب الجلود وللعامل اجرة مثل عمله لانه عمل فيها باذنه على ان يكون له نصف مازاد فى ثمنها وهذا فاسد كما اذا دفع جارية الى طبيب وقال عالجها فان برئت فما زاد فى قيمتها بالصحة فهو بيننا فانه لايصح وللطبيب اجرة المثل وقدر ماانفق فى ثمن الادوية (فتاواى خيريه فى الشركة)

زيد سفينه سنى برقاج كسنه لره ويروب اول كسنه لر سفينه يى الاتيله استعمال وحاصل اولان اجرتك ثلثانى زيدك وثلثى اول كسنه لرك اولمق اوزره عقد شركت ايتدكارندنصكره مز بورلر برمدت سفينه يى استعمال ايدوب شوقدر اجرت حاصل اولسه زيد اول كسنه لرك عملرينك اجرمثللرينى ويروب حاصل اولان اجرتك جمله سنى المق استدكده اول كسنه لر مجرد اجرمثلمز ثلثدن ناقص اولمغله عقد مز بوره بناء انجق ثلثانى ويررز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا اشترکا ولاحدهما بغل وللآخر راویة لیستقی علیها الماء والکسب بینهما لم تصح الشرکة والکسب کله للذی استقی وعلیه اجر مثل الراویة ان کان صاحب البغل والربح فی الشرکة الراویة فعلیه اجر مثل البغل والربح فی الشرکة الفاسدة علی قدر المال (خزانة المفتین فی الشرکة) له سفینة فاشترك معه اربعة علی ان یعملوا بسفینته والآتها والخمس لصاحب السفینة والباقی بینهم بالسویة فهی فاسدة فالحاصل لصاحب السفینة وعلیه اجر مثلهم لهم (قنیه فی اول الشرکة)

سید السلاطین پادشاهمز حضرتلرینك طرفلرندن دار حربه جهاد ایچون تعیین اولنان عسکر اسلامه تنفیل عام واقع اولمغله اول عسکردن زید وعمرو دار حربدن برمحله واروب هجوم مراد ایتدکلرنده اخراج ایتدیکمز اسیر بیننرده مشترك اولسون دیو عقد شرکت ایتدکلرندنصکره زید وعمرو معا سعی واخراج ایتدکلری اسیرده قول مز بوره بناء مناصفة مالك اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(لاتصح الشرکة فی اخذ المباحات ای فی کل شیء یباح اخذه کاخذ الصید والملح والسنبلة وثمار الجبال الخ فخصت المباحات اذا اخذت بمن اخذها فلا حق فیها لمن لم یأخذها و نصفت بینهما ان اخذاها معا لاستوائهما فی الاخذ (قهستانی فی کتاب الشرکة) مال الحربی علی اصل الاباحة (تجرید للقدوری)

نوع فی ضمان احد الشریکین

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو تجارتلری جنسندن اولوب لکن تجار مابینده رایج اولمیان شوقدر قلب عصفوری زیدك اذنسز غبن فاحش ایله مال شرکتدن شوقدر اقچه یه اشترا وقبض ایدوب بعده عمرو بیع ایتدکده شوقدر ضرر ایلسه زیدك اولقدر ضرردن حصه سنی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(لواشتری ذلك الوکیل شیئا بعشرة دراهم فامتنع الموکل من اخذه لکونه غالیاعنده فعرض المشتری علی المقومین فقوم بعض بتسعة و بعض بعشرة فهو داخل تحت تقویم مقوم فهو الغبن الیسیر فلزم الموکل وان لم یقوم احد منهم بعشرة فلایدخل ولایتغابن فهو الغبن الفاحش فلزم الوکیل هذا هو الحد الفاصل بینهما و به یفتی کما فی بیع الصغری وهو الصحیح (قهستانی فیما لایصلح بیع الوکیل)

زید وعمرو عقد شرکت عنان ایتدکلرنده زید عمروه نسیئة بیع ایتمه دیو نهی ایتمشیکن عمرو مال شرکتدن برمتاعی زیدك اذنسز بکره نسیئة بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره افلاس طاری اولمغله ثمنك تحصیلی ممکن اولماسه زید اول متاعدن حصه سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الخلاصة وکذا یفید التقیید بالنقد فلو قال لصاحبه لا تبعه بنسیئة جاز قلنا فلو باع ینبغی ان یضمن حصة شریکه لافادة التقیید (ضمانات فضیلیه فی الشرکة)

زید عمرو ایله برجبل مباحدن کراسته قطعنه واروب ایکیسی بالطهر لریله هر براغاجی معا قطع ومعا برداخت ایدوب بو وجهله جمع ایتدکلری شوقدر کراسته یی زید عمروك

اذنندن آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه عمرو اول کراسته‌نك نصفنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایجوز الشركة فی الاحتطاب والاحتشاش والاصطیاد وماحصل لكل فله وما اخذاه معا فلهما نصفین وماحصل له باعانة الآخر فله وللآخر اجر مثله بالغا مابلغ عند محمد (صدر الشریعه فی الشركة)

زید عرصه‌و بناسنده عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزلنی هدم وعرصه‌سنده کندی ما لیله واغاج وطاش وسائر لوازم مملوکه سیله نفسیچون مجددا منزل بنا ایتدکده نقض مرقومی بنایه ادخال ایله استهلاك ایلسه عمرو عرصه‌یی حاکمه قسمت وکندی حصه‌سنده واقع اولان بنایی زیده قلع ایتدردوب ونقض مستهلکك مبنا قیمتندن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وعن محمد رحمه الله ارض بینهما بنی فیها احدهما وطلب الآخر الرفع تقسم الارض فاوقع من البناء فی نصیب غیرالبانی یرفع (بزازیه فی الانتفاع بالمشترك من الحیطان)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری شوقدر اقچه‌یی بکره اقراض وتسلیم ایتدکلرندنصکره زید فوت اولوب بعده عمرو مبلغ مزبورك جمله‌سنی بکردن تغلبا السه بکر مبلغ مزبوردن زیدك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری عمرودن الوب زیدك ورثه‌سنه ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید وعمرو شرکت عنان ایله شریکلر ایکن زید مال شرکتدن شوقدر رقیونی ثمن مثلاریله بکر ملی یه بیع وتسلیم ایدوب بعده ثمنی المدین بکره افلاس طاری اولوب مفلسا فوت اولسه عمرو زیدی نسئة بیعدن نهی ایتمش دکل ایکن ثمن مزبوردن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لكل منهما ای شریکی العنان بیع مال الشركة بالنقد والنسئة (قاضیخان فی شركة العنان)

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو مال شرکتدن شوقدر اشیایی بکره ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره اشیاء مزبوره بکرك یدنده تعدی وتقصیرسز ضایعه اولسه عمروه یا بکره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولكل من هذین الشریکین ای المفاوضین وشریکی العنان ان یبضع لانه معتاد فی عقد الشركة ویودع لانه من عادة التجار ویضارب (درر فی الشركة)

زید عنانا شریکی عمروه مال شرکتدن شوقدر متاعی فلان بلده‌ده بیع ایتمه بلدهٔ اخراده بیع ایله دیدکدنصکره عمرو اول متاعی زیدك نهی ایتدیکی بلده‌ده بیع ایدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده عمرو زیده اصل مالدن حصه‌سنی ویردکن زید راضی اولمیوب عمرو متاعی بلدهٔ اخراده بیع ایتمش اولسه شوقدر فائده زیاده حاصله اولوردی اوله اولیجق اول زیاده دن حصه‌می ضامن اول دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید وعمرو بغدای واربه الوب صاتمه ده عقد شرکت عنان ایدوب بتون مال شرکت ایله

بغدای واریه الوب درمحزن ایتدکلرندنصکره زید عمروك اذننسز شوقدر بغدای دخی اشترا وثمنی کندی مالندن اداو بغدایی برمخزنه قودقدنصکره عمرو اول بغدای بیمزده مشترك اولمق اوزره الدم دیوافاده ایدوب عمرو راضی اولمدین حریقده محترق اولسه زید اول بغدای ایچون ویردیکی اقجه نك نصفنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اشتری ان کان فی یده مال الشرکة فهو علی الشرکة و ان لم یکن فاشتری بدراهم ودنانیرفالشراء له خاصة دون شریکه لانه لوصارعلی الشرکة یصیرمستدینا علی شریکه وانه لایملك ذلك (برازیه فی ٢ من الشرکة)

(زیدك عنانا شریکی عمرو مال شرکتدن شوقدر اقچه یی زیدك اذننسز بکره قرض ویروب استهلاك ایلسه زید مبلغ مزبوردن حصه سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لوقال کل واحد لصاحبه اعمل برأیك فلکل واحد منهما ان یعمل فیما یقع فی التجارة من الرهن والارتهان ودفع المال مضاربة والسفر والخلط بماله والشرکة مع الغیر واما الهبة والقرض وماکان اتلافا للمال او تملیکا بغیرعوض فانه لایجوز و ان قال کل واحد منهما لصاحبه اعمل برأیك الااذانص علیه (خلاصه فی ٢ من الشرکة)

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو مال شرکتدن برمتاعی زیدك اذننسز بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو ثمن مزبورك برمقداری اوزره بکرایله زیدك اذننسز صلح اولسه زید صلحی مجیز اولمیوب ثمن مزبوردن حصه سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان حط احد الشریکین شیئا ان کان المصالح عاقدا جاز حطه حط الکل او بعضه فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی ویضمن نصیب شریکه ان حط الکل اما اذا حط البعض فلانه مالك وفی نصیب صاحبه عاقد والعاقد یملك الحط فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی فیصح حطه (قاضیخان فی الابراء من الصلح)

چینیجی طائفه سندن زید وعمرو فائده سی بینلرنده برابر اولمق اوزره چینیجیلکده عقد شرکت ایتدکلرندنصکره زید وعمرو اشترا ایتدکلری طبراغی چینی اشلیوب شوقدر فائده حاصل اولدقده فائده نك جمله سنی زید اخذ واستهلاك ایلسه عمرو فائده دن حصه سنی زیده تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولور

(والشرکة فی الاحتطاب فاسد الی آخره وکذا لواشترکا علی ان یبنیا من طین غیرمملوکة ویطبخا آجرا فان کان الطین والنورة مملوکا واشترکا ان یشتریا ذلك و یطبخاه و یبیعاه جاز وهو شرکة وجوه (برازیه فی الشرکة)

زید وعمرو عقد شرکت عنان ایتدکلرنده زید عمروه مال شرکت ایله الدیغك متاعی نسئة بیع ایتمه دیونهی ایتمش ایکن عمرو مال شرکت ایله الدیغی متاعی بکره نسئة بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره افلاس طاری اولمغله ثمننك تحصیلی ممکن اولماسه زید اول متاعدن

(مؤنة رد المستأجر والوديعة على مالكها المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء امانة بدايع فى حكم الوكالة (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر اشياسنى اوغلى بكره ثمن مثليله بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح ونافذ اولورمى *الجواب* اولور

(بيع المفاوض ممن لا تقبل شهادته له تنفذ على المفاوضة اجماعا اما الاقرار بالدين لاينفذ عنده (بزازيه فى ٣ من كتاب الشركة)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو هندى شوقدر مهر تسميه‌سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره عمرو هندى باينا تطليق ايلسه حالا هند مهر مسماىى عمرودن طلب ايتميوب زيده مجرد شريكى اولمغله كندى مالندن باكه ويرديوجبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وكل دين لزم احدهما بما يصح فيه الشركة وسيأتى بيانه وهو احتراز عن لزوم دين بما لايصح فيه الشركة كالجناية والصلح عن دم العمد والنكاح والخلع والنفقة ضمنه اى ذلك الدين الآخر (درر فى الشركة ملخصا)

زيد عمرو ذمتنده يوز غروش حقنى المدين فوت اولوب اوغللرى بكر وبشرى ترك ايتدكده عمرو بكره اللى غروش هبه وتسليم ايدوب بكر دخى مبلغ مزبوردن كندى حصه سنه اصابت ايدن اللى غروشدن عمروى ابرا ايلسه بشر بكرك بطريق الهبه مقبوضى اولان اللى غروشدن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(فالحيلة فى ذلك ان يهب المديون منه مقدار حصته من الدين ويسلم له ثم يبرأ الغريم عن حصته من الدين فلا يكون لشريكه حق المشاركة فيما اخذ بطريق الهبة (قاضيخان فى شركة العنان)

زيدك شركت مفاوضه ايله شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر اشيايى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمدين عمرو فوت اولسه عمروك ورثه سى زيدى قبض ثمنه توكيل ايتمش دكللرايكن زيد بكره مجرد عمروك شريكى اولمغله ثمنى باكه ويرديوجبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى المحيط لو باع احد المتفاوضين شيئا نسيئة ثم مات احدهما ليس لصاحبه ان يخاصم فيه لانه انما يكون له مطالبة المشترى ومخاصمه بحكم الوكالة وقد انقطعت بالموت (بحر رائق فى الشركة الفاسدة ملخصا)

زيد وعمرو تجاراتدن برنوع مخصوصده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد مال شركتله كندى تجارتلرى جنسندن اولميان برقطعه زيتون باغچه سنى اشترا ايدوب حين شراده زيدك خاصة نفسيچون اشترا ايتدم ديديكنه بينه سى وارايكن عمرو مال شركتدن حصه سنى اليوب اول باغچه ده زيده مشاركته قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(سئل اذا اشترى احد الشريكين عينا ونقد الثمن من مال الشركة ثم ادعى انه شراه لنفسه خاصة هل يقبل قوله اجاب ان كانت شركة عنان وله بينة تشهد انه عند العقد

صرح بالشراء لنفسه خصوصا فالمشترى له وان لم يكن له بينة فان نقد من مال المشترك فالمشترى على الشركة (قارئ الهدايه)

زيد وهند وزينب على الاشتراك مالك اولدقلرى شو قدر عقارى صفقهٔ واحده ايله اجرت معلومه يه معا عمروه ايجار وتسليم عمرو دخى اول عقارى برمدت ضبط ايتدكدن صكره مجتمعه اولان اجرتدن شو مقدارنى زيد وهند عمرودن اخذ ايلسه لر زينب زيد وهندك قبضلرينى مجيزه اولميوب اجرت مرقومه دن حصه سنى عمرودن المغه قادره اولورمى *الجواب* اولور

(كل دين مشترك بين رجلين اذا قبض احدهما شيئا منه يشاركه الآخر فى المقبوض وان كان اجود اواردى فان شاء سلم المقبوض للقابض واتبع الغريم بنصيبه (وجيز سرخسى فى قبض احد ربى الدين نصيبه من الشركة) ولو آجر دارا مشتركا بينهما من رجل باجر معلوم اشتركا فيما يقبضان لانهما باعا منفعة مشتركة باجر واحد فيعتبر كما لو باعا عينا مشتركة بثمن واحد (محيط برهانى فى ٧ من الشركة)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شو قدر راجحه سنى سائر ورثه اذنلرنسز بكردن السه سائر ورثه عمروك قبضنى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن حصه لرينى بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال وللذى لم يقبض شيئا ان يسلم للقابض فى هذه الوجوه كلها اى كل ما قبضه من الغريم ويرجع على الغريم بكل حقه وهو نصف ماعلى الغريم لان تسليمه الى شريكه لا يسقط مالزمه بعقد المداينة (ضمانات فضليه فى التصرف فى الدين المشترك)

﴿ نوع فى الاختلاف ﴾

زيد متوفانك ورثه سى زيدك عنانا شريكى عمرودن مال شركتدن زيدك حصه سندن سنده شو قدر راجحه حقى وار در ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو زيد ايله صحتنده حسابلشوب مال شركتدن حصه سنى زيده تماما ايفاء ايدوب بنده براجحه حقى قالمامشدر ديو يمين ايدبجك ورثه نك مطالبه سندن خلاص اولورمى *الجواب* اولور

(وظاهر كلامهم ههنا انه لو ادعى دفع المال الى شريكه فالقول له مع اليمين سواء كان بعد موته اوفى حياته (بحر رائق فى الشركة فى قوله ويده فى المال امانة)

﴿ كتاب الوقف ﴾

زيد ملك منزلنى وقف ايتدم ديوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرمدين وقفى اولمق اوزره آخره ايجار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه منزل مزبور وقفمى اولور يوخسه ورثه سنه سائر تركه سى كبى موروثمى اولور *الجواب* حاكم الشرع وقفى ترجيح ايدوب امام يوسف رحمه الله تعالى قولى اوزره وقفك صحت ولزومنه حكم ايدوب منزل مزبور وقفيت اوزره قالور اكر حاكم وقفى فسخ ايدرسه زيدك ورثه سى سائر تركه سى ايله ملكيت اوزره ضبط ايدرلر

(اما اذا قال وقفت هذا على فلان فقال الحاكم حكمت بصحته فانه ينبغى ان يقول واخرجته

من حيز الخلاف وارسله فى حيز الوفاق ليكون حكما على مذهب ابى يوسف رحمه الله تعالى وقد عرفت من مذهبنا ان الفصل المختلف اذا كان مجتهدا فيه وحكم حاكم على مايعتقده فالصحيح انه ينفذ كذا ههنا (معين المفتى فى الوقف)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملك اولان منزلنك بناسنى وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى و تسجيل شرعى بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب بناء مذكورى ملكيت اوزره ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولايلزم الوقف عنده الابطريقين احدهما قضاء القاضى بلزومه وذلك بان يسلم الواقف ماوقفه الى المتولى ثم يريد ان يرجع عنه فيختصمان الى القاضى فيقضى القاضى بلزومه والثانى ان يخرج الوقف مخرج الوصية الى آخره هذا عند الامام وعندهما الوقف جائز فى الصحة والمرض بدون هذه التكلفات والناس اخذوا بقولهما (قاضيخان فى الوقف)

زيد صحتنده معين ملك عقارينى برجهت مؤبده يه وقف و توليتنى كندو نفسنه شرط ايدوب وقفيه يازلدقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى مجرد وقفيه ده معتاد اوزره وقفدن رجوع ومخاصمه و بعده وقفك لزومنه حكم تحرير اولنمامغله وقفى طوتمازز ديو اول عقارى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى الخلاصة واذا شرط الواقف ان يكون هو المتولى فعند ابى يوسف رحمه الله تعالى الوقف والشرط صحيحان وعند محمد وهلال رحمهما الله تعالى الوقف والشرط كلاهما باطلان (بحر رائق فى اواسط كتاب الوقف)

زيد يانى تعمير اولنور ملك منزلنى مرض موتنده وقف ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه سى وقفى حاكمه فسخ ايتدردوب منزل مزبورى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

بوصورتده زيدك ورثه سى وقف مزبورى فسخ ايتدرمك ايچون قاضى يه وار دقلرنده قاضى عمروى وقفه متولى نصب ايدوب ورثه ايله ترافع ايتدكلرنده قاضى جانب وقفى ترجيح ايدوب زيدك مجرد وقف ايتدم ديديكنه بناء امام ابى يوسف رحمه الله تعالى قولى اوزره وقفك صحت ولزومنه شرعا حكم ايلسه ثلث مساعد اولديغى منزل مزبورك مجموعى وقف صحيح ولازم اولورمى *الجواب* اولور

(ولووقف محدودا ثم باعه وكتب القاضى شهادته فى صك البيع وكتب فى الصك باع فلان منزل كذا وكان كتب اقر البايع بالبيع لايكون حكما بصحة البيع و نقض الوقف ولوكتب باع بيعا جائزا صحيحا كان حكما بصحة البيع و بطلان الوقف (بزازيه فى اول الوقف)

(سئل فى هند وقفت حصة شايعة من دارلها ثم باعت الدار من زيد بتمامها قبل التسجيل الشرعى وسلمها من زيد ثم ذهبا الى القاضى وذكر اله وقفية ملك الحصة و بيعها من زيد فكتب القاضى صك البيع و ذكر فيه بانها باعت بيعا صحيحا جائزا فهل يكون هذا من القاضى حكما ببطلان الوقف وصحة البيع ام لا افتونا مأجورين *اجاب* نعم يكون هذا حكما ببطلان الوقف و صحة البيع

﴿زيد﴾

زيد ملك منزلنی داينی عمروه شوقدر رايجه دينی مقابلنده سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد منزل مزبوری قبل الفك عمروك اذنسز اولادينه واولاد اولادينه وقف ايدوب بعده عمرو اول وقفی مجيز اولمدين زيد فوت اولوب منزل مزبوردن غيری مالی اولماسه وقف مزبور باطل اولورمی *الجواب* اولور

(ولو وقف مااشتراه قبل قبضه اوما رهنه بعد تسليمه صح ويجبره القاضی علی دفع ماعليه ان كان موسرا وان كان معسرا بطل الوقف وباعه فيما عليه بخلاف عتق المرهون لعدم امكان رفعه بعد نزوله وبخلاف الوقف بعد الاجارة والتسليم الی المستأجر لعدم تعلق حقه بما ليتها (اسعاف فيما يجوز وقفه ومالا)

بوصورتده وقف مزبور باطل اولمغله زيدك اولادی منزل مزبوری رأی حاكمله بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب اداء دين ايتدكلرندنصكره مزبورلر منزل مزبوری زيدك بزه مشروطه وقفی ايدی ديو بكردن المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

زيد ملك منزلنی وقف ايدر اولدقده زيدحين اقتضاده منزل مزبوری بيع وثمنی كندی مصارفنه صرف ايتمك اوزره وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی *الجواب* اولماز

(ولو وقف بشرط ان يبيعها وتصرف ثمنها الی حاجته لايصح الوقف فی المختار (بزازيه فی ٣ فی صحة الوقف وفساده)

بوصورتده زيد منزل مزبوری وجه محرر اوزره وقف وتوليت وغلهسنی اولاكندويه بعد وفاته عتقاسنه شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثهسی وقف مزبور صحيح ظنيله منزل مرقومی زيدك وجه محرر اوزره وقف ايتديكنی اقرار وزيدك عتقاسندن موجود اولان بكر وبشره تسليم ايلسهلر حالا زيدك ورثهسی منزل مزبوری بكر وبشردن الوب ميراثه ادخال مراد ايتدكلرنده بكر وبشر مجرد منزلك وقف اولديغنی وجه محرر اوزره اقرار ايدوب تسليم ايتمكلرله منزل مزبور وقف صحيح ايلهوقف اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادراولورلرمی *الجواب* اولمازلر

برقريه اهالیسندن زيد ملك منزلنی وقف ايدوب سكناسنی اولا كندويه بعده قرنداشی عمروه بعده عمروك زوجهسی هندهيه بعدها قريۀ مزبورهده فلان جامع شريف متولیسی متولی اولوب منزل مزبور ثمن مثلی ايله بيع اولنوب ثمنی اول جامع متولیسی قبض ووجه شرعی اوزره استرباح ايدوب حاصل اولان نماسندن برايجهسنی جامع مزبورده امام اولانلره ويروب روحم ايچون بعد العشاء سورۀ ملك تلاوت ايدوب ثوابنی روحمه اهدا ايليه ماعدا نماسنی متولئ مزبور جماعت معرفتيله جامع مزبورده وقف چشمهنك تعمير وترميمنه خرج وصرف ايليه ديووقف وشرط وتسليم الی المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدرسه وقف مزبور صحيح اولورمی *الجواب* اولور

(وان شرط فی الوقف ان له ان يبيع ذلك ولم يشترط الاستبدال بثمنه ما يكون وقفا

مكانه قال محمد رحمه الله الوقف باطل وعن ابى يوسف رحمه الله ان الوقف جائز والشرط باطل وفى الكبرى هو المختار (تاتارخانيه فى ٤ من الوقف)

بوصورتده زيد وعمرو وهند فوت اولملريله جامع مزبور متولیسی اولان بكر منزل مزبوری اذن حاكمله ثمن مثلنه بيع وثمنى قبض ايتدكدنصكره وجه شرعى اوزره استرباحا يدوب حاصل اولان ربحى وجه محرر اوزره واقفك تعيين ايلديكى محله صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا شرط الواقف ان يبيعه وان يجعل ثمنه فى وقف افضل حتى جاز الشرط والوقف عند ابى يوسف رحمه الله فله ان يبيعه وذكر الانصارى رحمه الله فى وقفه انه لايبيع الا باذن الحاكم (تاتارخانيه فى ٤ من الوقف)

زيد ملك منزلنى وقف وتوليت وغله سنى اولا كندى نفسنه بعده برجامع شريفده امام اولانلره شرط ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه حالا زيد وقفى حاكمه فسخ ايتدرمدين مجرد تسجيل شرعى بولنمدى ديو منزل مزبورى ملكيت اوزره بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد منزل مزبورى حاكمه فسخ ايتدرمدين عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره حاكم بيعك صحتنه حكم ايتمدين زيد فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولمامغله منزل مزبورى وسائر تركه سنى امين بيت المال اولان بكر قبض ايدوب بعده اول مسجد شريفك امامى اولان بشر بكر ايله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى امام ابى يوسف رحمه الله قولى اوزره منزلك وقفيتنه حكم ايلسه وقف مزبور لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والاخذ بقول ابى يوسف رحمه الله احوط واسهل (بحر رائق فى الوقف فى شرح قوله ولايتم حتى)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره باكه بيع ايتمشيدى ديو منزلى بشردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك عقارينى وقف ايتدكده حسبة لله تعالى شوقدر عقارى وقف وغله سنى اولادمه شرط ايلدم ديوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردوب لكن تأبيد ذكر ايتماسه زيدك اولادى منقرض اولدقده اول عقار ملكيته عودت ايدوب ورثه يه مى انتقال ايدر يوخسه وقفيت اوزره باقى قالوب غله سى فقرايه مى صرف اولنور * الجواب * وقفيت اوزره باقى قالوب غله سى فقرايه صرف اولنور

(ويجيزه اى ابى يوسف رحمه الله الوقف من غير ذكر التأبيد ويكون للفقراء وان لم يسمهم (شرح المجمع لابن ملك فى الوقف)

ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه دن بر منزلى استخلاص ايتمدين غرما اذنلرنسز وقف ايدوب وغرما مجيز اولماسه لر وقف مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(والخامس من شرائطه الملك وقت الوقف الخ ولو وقف المريض والمديون الذى احاط الدين

بماله فانه يباع وينقض الوقف (بحر رائق فى الوقف قريبا من اوله).

استانبول بوغازى ايچنده برمحلده دريادن بعض كسنه لر بالق صيد ايتمك استدكده زيدك وقفى متوليسى عمرو زيد براغرب براغوب ودريا ده اغرب احاطه ايتدوكى محلى وقف ايتمكله اول محلده واقع اولان بالقلرى يالكز وقف ايچون اغرب ايله بن صيد ايتديروب آخر كسنه يه صيد ايتدرمم ديو مزبورلرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن البحر المالح اهو من دار الحرب ام من دار الاسلام اجاب ليس هو دار احد الفريقين لانه لاقهر لاحد عليه (قارئ الهدايه وكذا فى البحر فى الركاز)

زيد تصرفنده اولان منزل ايچون توليت وعلوفه سى عمروك مسجدنده امام اولانلره مشروطه وقفيدر ديو اقرار واجاره سنى امام مسجد مزبوره ويريله كلشيكن زيد فوت اولدقده ورثه سى اقرار مزبورى طوتميوب مسجد مزبوره امام اولان بكره منزلك وقف اولديغنى اثبات ايله والا ملكيت اوزره منزلى ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا اقر رجل صحيح بارض فى يده انها صدقة موقوفة ولم يزد على ذلك صح اقراره ويصير وقفا على الفقراء والمساكين لان الاوقاف تكون فى يد العوام عادة فلو لم يصح الاقرار ممن هى فى ايديهم لبطلت اوقاف كثيرة (اسعاف فى اقرار الصحيح بارض)

زيد يدنده اولان دكانلرك عرصه لرى ايچون عمروك وقفى اولوب مقاطعه ايله تصرفده در ديو اقرار ويرمدت عمروك وقفى متوليسنه عرصه لرك مقاطعه لرينى ويره كلشيكن حالا دكانلرى محترق اولدقده زيد عمروك وقفى متوليسنه عرصه لرك وقف اولديغنى اثبات ايله والا بعد اليوم مقاطعه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هذا اذا لم ينسبهما الى رجل معروف واما اذا ذكرلها واقفا معروفا فان ذكره عند اقراره بالوقف يرجع اليه فيه ان كان حيا والى ورثته ان كان ميتا وان ذكره بعد الاقرار به لا يصح لاستلزامه احتمال بطلان ما صار وقفا بالاقرار الاول لكون القول قول المنسوب اليه فى الوقفية وعدمها (اسعاف فى المحل المزبور)

طفسان ياشنده اولوب معتوه اولان زيد ملك دكرمنى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرائطه اهلية الواقف للتبرع من كونه حرا عاقلا بالغا (بحر رائق فى الوقف)

ولا من الصبى والمجنون الذى لا يعقل لعجزهما عن التصرف

(اسعاف فى الفاظ الوقف)

بر وقف متوليسى زيد مال وقف ايله عمروك ملك خاننى ثمن معلومه وقف ايچون اشترا ايلسه مجرد مال وقف ايله اشترا ايتمكله اول خان وقف اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخلاصة المشترى بمال الوقف لا يلحق بالدور الموقوفة هو المختار قال نجم الدين النسفى فى فتاواه يجوز بيعها هو الاصح لان فى صحة الوقف والشرائط التى يصير الوقف بها لازما كلاما كثيرا ولم يوجد هنا (وقف كرماستى فى ١٣)

﴿ نوع فيما يصح وقفه وما لا ﴾

چلتك وقفی متعارف اولان بلده اهالیسندن زید شو قدر مدلك چلتكنی وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدردوب فلان قریه اهالیسندن تخمه محتاج اولان کمسنه لره هر سنه اول چلتكدن کفایت قدر قرض ویریلوب تفسلر یچون زرع و بعد الادراك ویریلن مقدارینه وقف ایچون اخذ وحفظ اولنه دیو شرط ایلسه وقف مزبور جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ولو وقف کرا من الحنطة علی ان یقرض ممن لابذر له ثم یؤخذ منه وقت الادراك ثم یقرض کذلك ابدا علی هذا الوجه من الذین لابذر لهم یجوز (بزازیه فی الوقف)

بوصورتده متولیسی اول چلتكدن قریهٔ مزبوره اهالیسندن تخمه محتاج اولان کمسنه لره بر مقدار قرض ویروب انلر دخی نفسلری یچون زرع و بعد الادراك متولی قرض ویردیکی مقداری وقف ایچون طلب ایتدکده مزبورلر محصول نقصان حاصل اولدی اویله اولیجق نقصان الدیوب الدقلری مقداری تماما ویرمامکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

بر بلده اهالیسندن زید صحتنده بلدهٔ مزبوره ده مسافرین نزول ایتدکده استعمال ایتملر یچون برقاج اورته یچه سی ویندر واوانی نحاسیه وغزایه کیدنلر استعمال ایتملر یچون برقاج اورته قلیجی وغداره وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدروب متولیسی بر مدت تصرف ایتدکلرندنصکره زید فوت اولدقده ورثه اول بلده ده اشیاء مزبوره نك وقفی متعارف اولوب وقف صحیح ایله وقف وتسجیل اولنمشیکن وقفی طوتمیوب میراثه دخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(ووقف النقلی بالاصالة *لیس یجوز فاحفظوا مقاله* ونحن نفتی بجوازه* لما فیه تعامل الناس فاعلما (ملتقی البحار فی الوقف فیما یقوله ابو یوسف)

زیدك وقفی متولیسی عمرو برعرصه یی زیدك وقفیدر دیو بکره ایجار وتسلیم بکر دخی عمروك اذنیله اوزرینه ملکیت اوزره بنا احداث ایدوب بنایی جهت اخرایه وقف ایتدکدنصکره بکر فوت اولوب بشرك وقفی متولیسی خالد عرصهٔ مرقومه بشرك وقفیدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینهٔ عادله ایتمکله عرصهٔ مزبوره بشرك وقفی اولمق اوزره حکم اولنسه بکر عرصه متولیسنك اذنسز بنا ایتمش اولمغله بنا مستحق قلع ایکن بناء مرقومی بکرك وقف ایتمسی صحیح اولمش اولورمی *الجواب* اولماز

(ولایجوز وقف البناء فی ارض عاریة اواجارة (بزازیه فی ٣ قبیل نوع فی الوقف)

هند عمرو ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی حامدن حصه سنی برجهته وقف ایلسه وقف مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولور

(والشیوع فیما لایحتمل القسمة لایمنع الوقف بلاخلاف (جامع الفصولین فی ٣١ من مسائل الشیوع)

زید فوت اولورسم قرنداشم ایله علی الاشتراك مالك اولدیغم عرصه دن حصه شایعه می لله وقف ایتدم دیوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله حاکم الشرع زیدك وصی مختارینه تنفیذ وصیت ایله دیو تنبیه ایتدکده ورثه بغیر وجه مما نعته

قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(لوقال هذه موقوفة لله تعالى اوقال هذه موقوفة على فلان جاز الوقف اتفاقا لان المراد من ذكراسم الله تعالى ان يكون للفقراء عادة (شرح المجمع لابن ملك فى الوقف)
بوصورتده زيد اول عرصه يى وجه محرر اوزره وصيت طريقيله وقف ايتدكده برجهت تعيين ايتمامش اولسه عرصهٔ مزبورهنك غله سى نره يه صرف اولنور * الجواب * فقرايه
(قال ان مت فهذه الدار سبيل لمسجد المحلة ثم مات صارت مسبلة
(قنيه فى اول الوقف)
زيد وفات ايدرسم ملكم اولان فلان خانمى وقف ايلدم وغله سنى فقرايه شرط ايلدم ديوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه بلا حكم حاكم صحيح ولازم اولورمى * الجواب * اولور
(اماتعليقه بالموت فالصحيح انه لايزول ملكه الا اذا تصدق بمنافعه مؤبدا فيلزم فصار بمنزلة الوصية بالمنافع فيلزم من غير حكم الحاكم (مختارات النوازل فى الوقف)

﴿ فصل فى وقف المريض ﴾

هند مرض موتنده يرى دخى ملك دكان وفروننى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين هند فوت اولوب ثلث دخى مساعد اولماسه ورثه سى متولى ايله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى اماءين قوللرى اوزره اول فرونك ثلث مساعد اولديغى مقدارده وقفيتلريله حكم ايلسه وقف مزبور لازم اولورمى * الجواب * اولور
(اووقف فى مرض موته قال الطحاوى بمنزلة الوصية بعد الموت والصحيح انه لايلزم عند ابى حنيفة وعندهما يلزم ان يعتبر من الثلث (بحر رائق فى الوقف فى شرح قوله والملك يزول بالقضاء)
بوصورتده هندك ورثه سندن عمرو اول فروندن ثلثدن زياده اولان حصه سنده وقفى مجيز اولسه حصهٔ مرقومه دخى وقف اولمش اولورمى * الجواب * اولور
(قلت ارأيت ان جعل ارضه صدقة موقوفة لله عز وجل ابدا وهو مريض على وارث من ورثته دون غيره وهى تخرج من ثلث ماله قال ان اجاز ذلك ورثته الباقون فالوقف جائز وتكون الغلة للوارث الذى وقفها عليه وان لم يجز ذلك الباقون من الورثة كانت الارض وقفا من الثلث وتكون غلتها بين من وقفت عليه وبين سائر الورثة على مواريثهم من الواقف فاذا مات الوارث الذى وقفت عليه هذه الارض كانت غلتها للفقراء قلت فان مات بعض ورثة الواقف والذى وقفت عليه هذه الارض فى الحيوة يكون الغلة بين من وقفت عليه وبين من بقى من الورثة من مات منهم فما اصاب الاحياء منهم اخذوه وما اصاب من مات منهم كان ذلك لورثته فلا يزال ذلك مادام الموقوف عليه الارض احياء فاذا ماتت كانت الغلة للمساكين (من الخصاف فى وقف المريض)
زيد مرض موتنده ملك عقارينى وقف صحيح ولازم ايله وقف وغله سنى ورثه سندن بعضيلرينه شرط ايدوب سائر ورثه سنه شرط ايتميوب فوت اولسه وقف مزبور جائز

اولورمی * الجواب * اکرسائر ورثه مجیز اولورلرسه وقف جائز اولور مجیز اولمزلرسه عقار مذکور ترکهٔ زیدك ثلثنه مساعد ایسه جمله سی وقف اولور دکل ایسه ثلث مساعد اولدیغی مقدارنده وقف جائز اولور ماعداسی جمله ورثه بالفریضة الشرعیه بینلرنده اقتسام ایدرلر

بوصورتده وقف مزبورك غله سی نوجه اوزره صرف اولنور * الجواب * سائر ورثه مجیز اولدیغی صورتده جمله سنی ورثه دن واقفك شرط ایتدیکی کسنه لر الورلر مجیز اولمادقلری صورتده جمله ورثه غلهٔ وقفی سائر ترکه کبی بینلرنده بالفریضة الشرعیه اقتسام ایدرلر

بوصورتده ورثه دن بعضیلر فوت اولوب یاخود واقفك شرط ایدیکی کسنه لر منقرضلر اولسه وقف مزبور غله سنك حکم شرعیسی نوجهله در * الجواب * وقف مزبور کندوزه مشروطه اولان ورثه دن بری حیاتده اولدقجه فوت اولان وارثك غله دن حصه سی ورثه سنه انتقال ایدر مشروط لهم منقرض اولدقلرنده غلهٔ وقف بالجمله فقرایه صرف اولنور

﴿ باب فیما یتعلق بالشرط ﴾

(سئل فی رجل من اهالی المدینة المنورة علیه وظیفة من غلة وقف مشروطة لسكان المدينة فسافر هو الى بلدة اخرى بقضاء مصالحه وعند الضرورة اليها واقام فيها سنة اونحو ذلك ولم يبع مسكنه الذی فی المدينة المنورة ولم يتخذ مسكنا آخر فی تلك البلدة فهل يعد من سكان المدينة ولا يحرم من الوظيفة المرقومة (اجاب) نعم يعد من سكان المدينة المنورة ولا يحرم من تلك الوظيفة ولو وقف على العلوية الساكنين ببلخ مثلا وجعل لهم شيئا من الوظيفة ومنهم من يغيب عن البلدة سنة اونحو ذلك قال الفقيه ابو بكر البلخی رحمه الله من غاب منهم ولم يبع مسكنه ولم يتخذ مسكنا آخر فهو من سكان البلخ ولا تبطل وظيفته ولا وقفه (اسعاف فی الوقف على العلوية)

هند وقف ایتدیکی منزلك سکناسنی معتقه سی زینبه و بعد وفاتها اولادنه و بعد الانقراض علینك اولادنه واولاد اولادنه بطنا بعد بطن شرط ایتدکدنصکره زینب فوت اولوب زینبك قزی خدیجه شرط واقف اوزره منزلده ساکنه ایکن خدیجه فوت اولوب زینبك غیر ولدی دخی قالمیوب وزینبك اولادینی واقفهٔ مزبوره برکره ذکر ایتمش اولسه سکنای منزل مزبوره خدیجه نك اولادیله علینك اولادندن قنغیلری شرعا مستحق اولور * الجواب * علینك اولادی

رجل وقف ارضا على اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم يصرف الوقف الى الباقی فان ماتوا يصرف الى الفقراء لا الى ولد الولد (خلاصه فی الوقف على نفسه واولاده)

بر مدرسهٔ قدیمه نك وقفیهٔ معمول بهاسنده اول مدرسه ده مدرس اولانلره یومی اوتوز درهم ویریله دیو تحریر اولنوب لکن واقفك درهمدن مرادی درهم شرعیدر یوخسه اول حینده رایج اولان درهم میدر معلوم اولمامغله اول مدرسه ده مدرس اولانلره اول اوتوز درهم مقابله سنده یومی یتمش ایکیشر اقچه ویریله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه ایکن حالا متولی اولان عمرو عمل قدیمی تغییر ایدوب اول مدرسه ده مدرس اولانلره هردرهم

مقابله سنده بر راجه ویرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ذکر فی الذخیرة قال سئل شیخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما یصرف الی مستحقیه قال ینظر الی المعهود من حاله فیما سبق من الزمان من ان قوامه کیف یعملون فیه والی من یصرفونه فیبنی علی ذلك لان الظاهر انهم کانوا یعملون ذلك علی موافقة شرط الواقف وهو المظنون بحال المسلمین فیعمل علی ذلك هذه عبارة الذخیرة قلت وهذا ایضا ظاهر لاخفاء فیه وهو موافق لقواعد المذهب والمراد بشیخ الاسلام الله تعالی اعلم خواهر زاده (انفع الوسائل فی اشتباه مصارف الوقف)
استانبولده مرحوم شیخ وفا جامع شریفی اطرافنده شیخ وفا بنا ووقف ایتدیکی منازلده توجیه حاکله ساکن اولانلر بلا اجر ساکن اوله لر دیو شرط ایدوب و بو آنه دك سکاننده اجاره النه کلمش دکل ایکن حالا متولیسی سکاننده ن خلاف شرط واقف اجاره المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
بو صورتده اول منازلدن برنده توجیه حاکله ساکن اولان زید برقاچ سنه اجاره لازم اولور ظنیله وقف مزبور متولیسنه شوقدر راجه ویرمش اولسه متولی زیده مجرد وجه محرر اوزره برقاچ سنه ویرمکله بعد الیوم دخی ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
تولیت وزراعتی بر زاویه دار اولانلره مشروطه اولان تارلایی اول زاویه ده زاویه دار اولان زید خلاف شرط واقف بغیر وجه طاپو ایله عمرویه ویردکدنصکره زیدك یرینه بکر زاویه دار اولسه بکر اول تارلایی عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه وزراعته قادر اولورمی * الجواب * اولور
(شرط الواقف یجب ان یتبع لقولهم شرط الواقف کنص الشارع ای فی وجوب العمل به فی المفهوم والدلالة (اشباه فی الوقف)
زید ملك خانی وقف وغله سنی زوجه سی هنده شرط ایتدکدنصکره تبدیل وتغییر شروطنی یدنده قومش اولمغله حالا زید شرط مزبوردن رجوع ایدوب اول خانك غله سندن دائنم عمرو ذمی یه شوقدر دینم ادا اولنسون بعد الاداء ینه هند متصرفه اولسون دیو شرط ایتدکدنصکره زید فوت اولوب متولیسی خانك غله سندن دینی مزبوری قضا ایتمك استدکده هند دین مزبور قضا اولنمدیغی خلاف شرط واقف اول خانك غله سنه مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(قلت ارأیت الواقف اذا اشترط ان له ان یقضی من غلته دینه قال ذلك جائز وکذلك ان قال ان حدث علی الموت وعلی دین یبدأ من غلة هذا الوقف بقضاء ما علی من الدین فاذا قضی دینی کانت غلة هذا الوقف جاریة علی ماسبلتها قال ذلك جائز (من وقف الخصاف فی الوقف علی الانسان والشرط فیه)
فخری خاتون وقف ایتدیکی منزلك وقفیه معمول بهاسنده وقفته علی زوجی حسام وبعد وفاته لاولاده ثم اولادهم دیو تحریر ایدوب بعده منزلك غله سنه حسام متصرف ایکن فوت اولوب بعده

اولادی خدیجه و عایشه ومریم متصرفه لر ایکن متعاقبة فوت اولوب نوبت تصرف مرتبه زلرك اولادلری محمد واحمد وحسینه کلوب متصرفلر ایکن محمد بلاولد احمد عن اولاد فوت اولمقدن اولدقده حسین مزبورك غله سنه حصرا متصرف اولمق استدکده احمدك اولادی مجرد اولاددن اولمغله غله ده حسینه مشارکته قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولاخلاف فی ان فی ثم ترتیبا وکذا لفظ الاقرب فالاقرب وقد الحقوا بطنا بعد بطن بهما فدل انه للترتیب لا للتشریك وهذا الترتیب یکون مجموع اهل البطن الثانی علی انقراض مجموع البطن الاول لا انه ترتیب کل شخص بابیه خاصة بل بابیه وعمه وعمته لانهم جعلوا لفظ بطنا بعد بطن مثل ثم والاقرب فالاقرب وترتیب ثم والاقرب فالاقرب ترتیب المجموع (انفع الوسائل فی الوقف علی اولاده)

زید واقف بناء ووقف ایتدیکی مدرسه یی علما دن اولوب شافعی المذهب اولان کمسنه یه توجیه اولنه دیو شرط ایلسه مدرسه مزبوره حنفی المذهب اولان کمسنه یه توجیه اولنمش اولسه حالا مدرسه مزبوره شافعی المذهب اولان برعالم مستحقه توجیه اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(فان قلت هل الوصف فی الموقوف علیهم کصریح الشرط کما لووقف علی امام حنفی قلت نعم فلایجوز تقریر غیرالحنفی قال فی القنیة وقف ضیعة علی اولاده الفقهاء واولاد اولاده ان کانوا فقهاء ثم مات احدهم عن ابن صغیر تفقه بعد سنین لا یوقف نصیبه ولایستحق قبل حصول تلك الصفة وانما یستحق الفقیه وان کان واحدا (بحر رائق من بنی مسجدا لم یزل ملکه عنه)

سئل فی وقف تقادم اصله لم یثبت له شرط بشهادة الشهود ولیست وقفیة موجودة ولکن القوام کانوا یصرفون غلته لاولاد الواقف واولاد اولاده الذکور والاناث علی السوی واستقر الامر علی هذا من القدیم والآن یرید ناظر الوقف ان یغیر العمل القدیم وتخصیص الغلة باولاده الذکور وتحریم الاناث فهل له ذلك * اجاب * لیس له ذلك

ماقول شیخ الاسلام سلمه السلام لازال باب فتواه مفتوحا بعنایة الملك العلام فی وقف قدیم لم یعلم له شروط وفیه وظائف معلومة تصرفها بعض المستحقین بالبراءة السلطانیة ویأخذها من ریع الوقف من القدیم الی هذا الآن بید القوام السابقین ومتولیه یرید الآن ان یغیر العمل القدیم وانه لایعطی وظائفة المستحقین وتصرفها الی جهة اخری او یمسکها للوقف تعللا بان تلك الوظائف لم یثبت بشهود من لسان الواقف فهل للمتولی ذلك ام لیس له تغییر العمل القدیم * الجواب * لیس له تغییر العمل القدیم

مضمونی ثابت اولمیوب قدیمدن عمل اولنه کلیان وقفیه ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز

بوصورتده وقفیه مزبوره ده بنا ایتدیکم مکتبده خواجه اولانلره وقفمك غله سندن یومی دردر درهم ویریله دیو تصریح اولنوب لکن مکتبده خواجه اولانلره وقف مزبور غله سندن یومی یکرمیشر اقچه ویریله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه اولمغله حالا اول

مكتبده خواجه اولان زيد بعد اداء الخدمه مستحق اولديغى يومى يكرمى بشر اقچه‌يى متوليسندن طلب ايتدكده متولى وقفيه‌ده ذكر اولنان درهمدن مراد درت اقچه‌در اويله اولنجق هر بر درهم مقابله‌سنده بر راقچه ويررم ديو عمل قديمى تغييره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

محصولى سنوى اولان بر مدرسهٔ قديمه‌نك وقفيه‌سى اولميوب لكن مدرسهٔ مزبوره‌ده مدرس اولانلر قديمدن مدرسه مرقومه‌يى مع التوليه ضبط و محصولك جمله‌سنى قبض ايده كلمشلر ايكن زيد توليت مرقومه‌يى بر طريقله افراز و كندويه توجيه و برات ايتدرسه توليت مزبوره‌نك مدرس اولانلردن افراز اولنديغى بيلوركسنه اولمايجق توليت مزبوره قديمى اوزره ترك اولنوب حالا مدرسهٔ مرقومه‌ده مدرس اولان عمروه توجيه اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

بر بلده‌ده سيد جعفر زاويه‌سى ديمكله معروف وقف زاويهٔ قديمه‌نك وقفيه‌سى اولميوب قديمدن زاويه دارلر ساكن اوله كلوب عمل قديم بونك اوزرينه اولمغله حالا زاويه دار اولان زيد زاويه‌ده ساكن ايكن سيد جعفرك زاويه ديدنده اولان تربه‌سنده عمرو برات شريف ايله تربه دار اولدقده زيد عمروه تربه دارلغى ضبط ايله ديركن عمرو يالكز تربه دارلغه قناعت ايتميوب زيده زاويه‌نك سكناسى زاويه داره مشروطه ايديكنى اثبات ايله والا زاويه‌دن سنى چيقاروب بن ساكن اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وقفيه‌سى اولميان بر وقف قديمك متوليلرى اجر مثلى اولان درد راقچه وظيفهٔ توليت الوكلوب دفترخاقانيده اول وجه اوزره مقيد ايكن توليت زيده توجيه اولندقده براتنده وظيفهٔ معينه ديو يازلسه زيد اجر مثلى اولان درد راقچه وظيفه‌يه قناعت ايتميوب سنه‌ده ايراد وقفك ربعى وظيفهٔ توليتدر ديو عمرو بكر قاضى‌يه خبر ويرملريله قاضى زيده بهر سنه ربع ايراد وقفى وظيفه تعيين ايدوب عمل قديمى تغييره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد واقف وقفيه تحرير ايتدرر اولدقده وقف ايتديكى زاويه‌نك مشيختنى كندو نفسنه و بعد وفاته طرف دولت عليه‌دن بر مستحق كمسنه‌يه توجيه اولنه ديو شرط ايدوب تبديل و تغيير شروطنى يدنده قوميوب وجه محرر اوزره تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد شرط مزبوره نادم اولوب تكرار تبديل و تغيير شروطى يدنده اولسون ديوب زاويه‌نك بعد وفاته مشيختنى عمروه شرط ايلسه عمل اولنورمى * الجواب * اولنماز

(لو اشترط فى وقفه ان يزيد فى وظيفة من يرى زيادته وان ينقص من وظيفة من يرى نقصانه من اهل الوقف وان يدخل معهم من يرى ادخاله وان يخرج من يرى اخراجه جاز ثم اذا زاد احد منهم شيئا او نقصه مرة واحدة او ادخل احدا او اخرج احدا ليس له ان يغيره بعد ذلك لان شرطه يقع على فعل يراه فاذا راه وامضاه فقد انتهى ماراه واذا اراد ان يكون له ذلك دائما مادام حيا يقول على ان لفلان بن فلان ان يزيد فى مرتب من يرى زيادته و ان ينقص من يرى نقصانه وان ينقص من زاده و يزيد من نقصه منهم و يدخل معهم من يرى ادخاله وان يخرج منهم من يرى اخراجه مرة بعد اخرى رأيا بعد رأى ومشية بعد مشية

مادام حيا ثم اذا احدث فيه شيئا مما شرط لنفسه اومات قبل ذلك يستقر امر الواقف على حاله التى كان عليها يوم موته وليس لمن يلى عليه بعد شئ من ذلك الا ان يشترط له فى اصل الوقف واذا شرط هذه الامور او بعضها للمتولى من بعده ولم يشترط لنفسه جازله ان يفعلها مادام حيا لان شرطها لغيره شرط منه لنفسه ثم اذا مات جاز للمتولى فعل ماشرط له ولو شرط هذه الامور للمتولى مادام حيا جاز وللمتولى ذلك مادام هو حيا

(اسعاف فى فصل اشتراط الزيادة والنقصان)

(ما قول شيخ الاسلام دام بابه مرجعا للانام فى رجل وقف عقارا و جعل غلته لنفسه ثم لاخيه زيد ثم لفقراء الحرمين وجعل تبديل الشرط وتغيرها بيد زيد و بعد ما توفى الواقف وآل الوقف الى زيد غير زيد المشروط و جعل غلة الوقف لاولاده ثم لعتقائه ثم لمطلق الفقراء القاطنين فى الشام واخرج فقراء الحرمين وسجل به القاضى ثم مات زيد وال الوقف الى الفقراء وكانوا متصرفين فيها بموجب شرط زيد والان ينازعهم متولى الحرمين ويريد وضع يده عليه متمسكا بشرط الواقف فهل يعمل بشرط زيد ولا يسمع دعوى المتولى *الجواب* نعم يعمل بشرط زيد ولا يسمع دعوى المتولى

زيد واقف وقفنك غله سنى مسلمين وكفره مختلطا ساكن اولان محله نك عوارضنه شرط ايلسه وقف مزبورك غله سى بالكز مسلمينك عوارضنه مى صرف اولنور يوخسه مسلمين وكفره نك جمله سنك عوارضنه مى *الجواب* مسلمين وكفره نك جمله سنك عوارضنه

(ارأيت رجلا قال ارضى هذه صدقة موقوفة على موالى وهو رجل من العرب قال فالوقف جائز والغلة لكل من اعتقه هذا الواقف ولكل من يدركه العتق من قبله بعد هذا الوقف ومن كان على دين المولى ومن كان على دين غيره

(خصاف فى الرجل يقف الارض على مواليه)

سكناسى علمايه مشروطه وقف منزلده علما دن زيد توجيه حاكمله ساكن ايكن منزل محترق اولمغله زيد عرصه سنده كندى ماليله نفسيچون مجددا منزل بنا ايتد كدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب منزل علمادن اولوب زيدك اوغلى عمروه توجيه اولنسه عمرو بنانك قيمتى زيدك داينلرينه ويروب بنايى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده داينلر اول بنايى آخره بيع ايدوب عرصه سنى آخره توجيه ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو جعل سكناها لواحد بعد واحد تكون مرمتها و اصلاحها على من بدأ به الوقف بالسكنى ويقال له رمها مرمة لاغنى عنها وهى مايمنع من خرابها ولا يلزمه از يد من ذلك ولوزروا الاولون حيطانها اوادخل جزوعا فى سقفها بدلا عما تكسر منها ثم مات وانتقلت الدار الى الثانى يكون ذلك لورثة الاول ويقال للثانى ان شئت فادفع اليهم قيمة ذلك ويكون ملكا لك والا توجر وتدفع اليهم قيمة ذلك من الاجرة ثم يعود سكناها اليك ولو انهدمت فقال الاول انا ابنيها واسكنها كان له ذلك واذا مات كان البناء لورثته ويقال

لهم ارفعوا بنائكم عن الدار وخذوه و الفرق بين هذه و بين ما قبلها ان رمم به لايمكن
تخليصه اوتميزه الابضرر بخلاف البناء فانكله لهم فلهم اخذه وليس للثانى ان يملك
البناء بقيمته بدون رضاهم ولوجصصها الاول اوطين سطوحها ثم مات لا ترجع ورثته
بشئ لان ما لايمكن اخذ عينه هو فى حكم الهالك

(اسعاف فى وقف داره على سكنى اولاده)

زيد واقف ملك منزلنى وقف صحيح ايله وقف ايدوب تولیت وسكناسنى حياتده اولدقجه
كندو يه بعده حادث اولاجق اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض عمروه بعده برجهت
مؤبده يه شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب حين وقفدنصكره تولد ايدن اوغلى بكر
منزل مزبورى شرط واقف اوزره ضبط ايتمك استدكده عمرو مجرد حين وقفده تولد ايتمامكله
ساكه شرط صحيح دكلدر ديو منزل مزبورى بكره ضبط ايتدرميوب كندو ضبطه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وقف غلة ارضه على ولد يحدث له بعده صح (بزازيه فى ٥ من الوقف)

بر محله اهاليسندن زيد ملك منزلنى وقف و سكناسنى قرنداشى عمروه بعده عمروك
زوجه سى هنده بعدها غله سنى اول محله ده واقع وقف چشمه نك صويوللرى تعميرينه
شرط وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايدردكده تبديل و تغيير شروطنى يدنده
قويوب لكن زيد تبديل وتغيير شروط ايتميوب وقفدن رجوع ايدوب قاضى دخى خلاف
شرع منزل مزبورك وقفيتنك بطلانته حكم ايدوب حجت ويردكدنصكره زيد فوت اولسه
ورثه سى رجوع وقاضينك خلاف شرع بطلان وقف ايله حكمنه بناء منزل مزبورى
ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

اوقاف متعدده سى اولان زيد واقف بر بلده ده واقع محله ده ملكى اولوب وقف ايتديكى
منزلك داخليه وخارجيه سنده تجديد وتعيين ايتديكى مستغلاتنه اوغلى عبدالله ايله قزى
رقيه حياتده اولدقلرنده على الاشتراك السوى بش اقچه اجرت ايله متصرف اولوب ديلرسه
ساكن ديلرسه آخره ايجار ايده لر بامر الله تعالى فوت اولدقلرندنصكره الى الانقراض
اولادلرى واولاد اولادلرى على السويه متصرف اوله لر و بعد الانقراض وقف اولمه ضم
اولنه ديو شرط ايتدكدنصكره رقيه فوت اولوب حالا عبد الله و عمرو موجود لر ايكن
وقف اول متوليسى منزل مزبوردن رقيه نك حصه سنى وقف اوله ضم ايدرم ديو مداخله يه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ باب الوقف على الاولاد ﴾

زيد ذمى ملك منزلنى وقف وسكناسنى حياتده اولدقجه كندى نفسه بعد هلاكه اوغلى
عمرو ايله زوجه سى هنده بعد هلاكهما مزبورلك اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض
عمى اوغلى بكر ذمى يه بعده بكرك اولادلرينه و اولاد اولادنه بعد الانقراض قرنداشى
قزلرينه بعد هن اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض منزل مزبور ايجار اولنوب
اجاره سى قدس شريفده فقرايه ويريله ديو شرط ايتدكدنصكره زيد و عمرو بلاولد

فوت اولوب بعده هند دخی هالکه اولوب قزی مریم ورقیه و بلانکی وماریه یی ترك ایدوب مـفورلر شرط واقف اوزره منزل مزبوره متصرفه لر ایکن ماریه هالکه اولسه منزلدن حصه سی قز قرنداشلرینه می و یریلور یوخسه فقرایه می * الجواب *
قز قرنداشلرینه و یریلور

(وقف علی اولاده واولاد اولاده یصرف الی اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا ولا یصرف الی الفقراء مادام واحد منهم باقیا وان سفل لان اسم الاولاد یتناول الکل بخلاف اسم الولد فانه یشترط ذکر ثلثة بطون حتی یصرف الی النوافل ما تناسلوا
(بزازیه فی ٥ من الوقف)

بو صورتده وجه محرر اوزره مشروط لهم بالکلیه منقرض اولمدین قدس شریفده متمکن اولان فقرایه مشروطه اوقافك متولیلری منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید ملك عقاری یی وقف وغله سنی قزلری هند وزینبه بعدهما مزبورلرك اولادلرینه واولاد اولادلرینه بعد الانقراض فقرایه صرف اولنه دیوب شرط ایتدکدنصکره هند فوت اولوب اولادینی ترك ایلسه زینب حیاتده ایکن هندك غله دن حصه سی اولادینه می صرف اولنور یوخسه فقرایه می * الجواب * فقرایه

(ولو وقف ضیعته علی ولدیه بلفظ الصدقة فاذا انقرضا فعلی اولادهما واولاد اولادهما ابدا ما تناسلوا فان انقرض احد ولدیه وخلف ولدا یصرف نصف الغلة الی الولد الباقی والنصف الی الفقراء فان مات ولده الباقی صرف الکل الی اولادهما واولاد اولادهما لان شرط الواقف مراعی فی الوقف وانما جعل الغلة لاولاد الاولاد بشرط انقراض الولدین ولم ینقرضا فکانت حصة الذی انقرض للفقراء للفظ الصدقة
(محیط رضوی فی رجل یقف علی اولاده)

زید صحتنده وقف لازم ایله وقف ایتدیکی خانك غله سنی فقرایه شرط ایتمش اولسه غله مزبوره واقفك اولاد اولادندن فقیرلر اولان عمرو و بکره صرف اولنمق می اولادر یوخسه اجانبدن اولان فقرایه می * الجواب * اولاد اولادندن اولان فقرایه صرف اولادر لکن هر برینه و یریلن ایکیوز درهمدن اقل اولمق کرکدر

(ان الوقف اذا کان فی حالة الصحة ولم یکن مضافا الی ما بعد الموت فالصرف الی ولد الواقف اولی ثم الی قرابة الواقف ثم الی موالی الواقف ثم الی جیرانه ثم الی اهل مصره ایهم اقرب الی الواقف منزلا وذکر هلال فی وقفه انه یعطی اقل من مائتی درهم وهذا اولی من سائر الفقراء (تاتارخانیه فی ١٣ من الوقف)

زید واقف وقفنك غله سنی اولا کندی نفسنه بعده اولاد اولادنه بعد الانقراض عتقاسنه واولاد عتقاسنه بعد الانقراض عمی عمروك اولادنه واولاد اولادنه شرط ایدوب اولاد عتقایی برکره ذکر ایلسه حالا عتقانك اولاد صلبیه سی منقرضلر اولملریله غله وقفه عتقانك اولاد اولادیمی متصرف اولور یوخسه عمروك اولادیمی

﴿الجواب﴾

* الجواب * عمروك اولادی

(و فی الخلاصة وفی واقعات القاضی الامام فخر الدین رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم یصرف الوقف الی الباقی فان ماتوا یصرف الی الفقراء لاالی ولد الولد (من وقف کرماستی فی ۲۱)

زید وقف صحیح لازم ایله وقف ایلدیکی قری ومزارعك غله سنی فقرایه شرط ایلسه واقفك اولادندن فقیر و محتاج اولان کسنه لره وقف مزبور غله سندن صرف اولنمق سائر اجانب فقراسنه صرف اولنمقدن اولی وافضل اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه بمامر)

بو صورتده واقفك اولادندن اولوب فقیر و محتاج اولان عمروه طرف سلطنتدن کفایت مقداری وقف مزبور غله سندن تعیین ویدینه برات ویرلسه عمرو برات موجبنجه مقدار مرقومی غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید وقفنك غله سنی اولادنه واولاد اولادنه علی طریق الارث شرط ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترك ایلسه اول غله عمرو ایله هند بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * للذکر مثل حظ الانثیین

(لوقال ارضی هذه موقوفة علی ولدی و ولد ولدی الذکور قال هلال رحمه الله تعالی یدخل فیه الذکور من ولد البنین والبنات و هو الصحیح (درر فیما یتعلق لوقف الاولاد) والصحیح ماقاله هلال رحمه الله تعالی لان اسم الولد یتناول اولاد البنات

(اسعاف فی الوقف علی الاولاد)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفنك غله سنه حیاتده اولدقجه کندم متصرف اولوب فوتمدنصکره ابنام و ابناء ابنام وابناء ابناء ابنام بطنا بعد بطن متصرف اوله لر دیو یازدقدنصکره زید فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ایتمکله عمرو غلهٔ وقفه متصرف ایکن عمروك اوغلی بکر فوت اولوب بشری ترك ایدوب بعده عمرو فوت اولوب آخر اوغللری خالد وولیدی ترك ایدوب انلر دخی فوت اولوب خالد اوغلی نذیری ترك ایلسه حالا بشر وقفك غله سنه متصرف اولمق استدکده نذیر بشره باباك بکر وقفك غله سنه مستحق اولمدین عمرودن مقدم فوت اولمغله وقفك غله سنه سن دخی مستحق اولمازسك دیوب غله نك جمله سنی مستقلا اخذ ایدوب بشری حصه سنی اخذ دن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولومات احد من البطن الثانی قبل الاستحقاق عن ولد واخوة کما لومات المسمی بعمرو مثلا من البطن الثانی عن ولد وعن اخوة ثم مات ابوهم من البطن الاعلی یکون نصیبه لاولاده فقط ولایستحق بکر شیئا لان نصیبه من نصیب ابیه و انه مات قبل الاستحقاق فلایستحق شیئا ما بقی من البطن الثانی لکونه ذکر البطون مرتبة فاذا انقرض البطن الثانی یشارك بکر البطن الثالث لکونه منه (اسعاف فی الوقف علی اولاده)

غله سی واقفك اولادنه و اولادنك اولاد ذکورینه مشروطه وقفك غله سندن واقفك

اوغلنك اوغلنه قزينك اوغلى مشاركتده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و لو قال ارضى هذه صدقة موقوفة لله عز وجل ابدا على قرابتى اوقال على ارحامى اوانسابى اورحمى اوذى نسب منى فاذا انقرضوا فهى على المساكين جاز الوقف وتصرف غلته الى قرابته الموجودين يوم الوقف والى من يحدث من قرابته ابدا لايدخل فيه ابواه ولااولاده الصلبية ويدخل فيه النافلة و ان سفلت

(اسعاف فى الوقف على قرابته وارحامه)

زيد ملك منزلنك غله سنى اوغللرى عمرو و بكره بعدهما اولادلرينه وقف ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب اوغلى بشرى ترك ايتدكده بكر حياتده اولد لجه عمروك حصه سنى متوليسى حاكم رأيله فقرايه صرف ايتمك استدكده بشرمجرد عمروك اوغلى اولمغله عمروك حصه سى باكه انتقال ايدر ديو منزل مزبورك غله سنه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنده متعارف اولان بلده اهاليسندن زيد وقفنك غله سندن جهات متعدده يه اولان مصارف معينه دن فضله قلانى اقرباسنك فقراسنه و انلرك اولاد لرينه و اولاد اولاد لرينه على السويه نسلا بعد نسل شرط ايلسه غلهء مزبوره نك فضله سنده واقفك اولاد اولادينك بطن اولدن فقير اولوب متصرف اوانلره بطن ثانيدن اولانلر مشاركتده قادراولورمى * الجواب * اولمازلر

زيدواقف صحتنده وقفنك غله سنك مصارف معينه دن فضله سنى وقفه ولى اولنلر كندى اقربالرينه ووجوه بره وكندى نفقه لرينه وولد لرينه قدر معروف صرفده مختار اولهلر ديو شرط ايلسه حالا وقف مزبوره ولى اولان عمرو وقفك فضلهء مرقومه سنى قدر معروف كندى نفقه سنه صرف ايتدكدنصكره باقى قلان فضله يى زيد فقيره اولان قزينه وعمروك اقرباسندن اولوب محتاجه اولان هنده صرف ايله سائر وجوه بره صرفدن قنقيسى اولى در * الجواب * زيدك قزينه وهنده صرف اولى در

زيد صحتنده وقف ايتديكى اراضينك وقفيهء معمول بهاسنده وقفك غله سنى اولاد بناتنه و بعد الانقراض فقرايه شرط ايلسه حالا اولاد بنات منقرضلر اولوب اولاد اولاد بناتى موجودلر اولوب وفقيرلر اولسه لر غلهء وقف اولاد بناته مى صرف اولنمق اوليدر يوخسه اجانبدن اولان فقرايه مى * الجواب * اولاد اولاد بناتدن فقرايه

توليت و غله سى واقفك اولاد اولاد اولاد نه مشروطه وقفك توليت و غله سنه اولاد واقفدن زيد متصرف ايكن عمرو ايچون اولاد واقفدندر ديواقرار ايدوب عمروايله برمدت وقف مزبورك توليت وغله سنه متصرف اولدقلرندنصكره زيد دونوب عمروه و قفك اولادندن اولديغنى اثبات ايله والابعداليوم توليته مداخله ايتمه غله دن دخى ساكه حصه ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر المشروط له الريع انه يستحقه فلان دونه صح ولوجعله لغيره لم يصح وكذا المشروط له النظر على هذا (اشباه فى الاقرار)

برمحله اهاليسندن زيد واقف وقف ايتديكى منزلك وقفيهء معمول بهاسنده منزلك

سكناسى حياتده اولدقجه كندويه و بعد وفاته زوجه لرى اسمخان و شيوه كاره بعد
وفاتهما شيوه كاردن متولده قزى امينه يه و بعد وفاتها اولادنه واولاد اولادنه مشروطه
اوله بعدالانقراض منزل مزبور ايجار اولنوب وغله سى محلهٔ مزبوره عوارضنه صرف
اولنه ديو تحرير اولنمش اولسه زيدك امينه دن غيرى اولاددن متولد اولان اولاد دخى
شرط مزبورده داخل اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
بوصورتده اسمخان وشيوه كار فوت اولوب بعده امينه دخى بلاولد فوت اولمغله محلهٔ مزبوره
عوارضنك اوقافنه متولى اولان بكر منزل مزبورى شرط واقف اوزره ضبط ايتمك
استدكده زيدك اوغلنك اولادلرى مجرد واقفك اولادندن اولمغله منزل مزبورده بز ساكن
اولورز ديو بكرى منعه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
(ولو زاد البطن الثالث وقال على ولد ولدى وولد ولد ولدى صرف الى اولاده
ماتناسلوا لا الفقراء مابقى واحد من اولاده وان سفل يستوى فيه الاقرب والابعد الا ان
يذكر مايدل على الترتيب بان يقول الاقرب فالاقرب او يقول على ولد ولدى او يقول بطنا
بعد بطن فحينئذ يبدأ بمابدأ به الواقف (درر فى الوقف على الاولاد)
زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده ثم شرط الواقف ان يكون الغلة لاولاده ثم لاولاد
اولاده ثم وثم الى ان ينقرض ديو شرط ايلسه وقف مزبورك غله سنده واقفك بطن
رابعده موجود اولان اولادنه بطن خامسده اولان اولادى مشاركته قادر
اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
رجل وقف عقارا وجعل ولايته الى نفسه مادام حيا ثم الى ولده فلان ماعاش ثم بعده الى
الاعف الارشد من اولاده فالهاء منصرف الى الابن دون الواقف لان الكناية تنصرف
الى اقرب المكنيات بمقتضى الوضع وخالفه فى ذلك القاضى كامل الدين مفتى الامة الخطيب
باصفهان وقال الهاء منصرف الى الواقف دون ابنه والصحيح هو الاول
(جواهر الفتاوى قبيل الباب الثالث من الوقف)
زيد واقف وقفيتك غله سنى بناتنه و بناتنك اولادنه و ابناء بناتنك اولادنه شرط ايلسه
زيدك اوغلى قزى واوغلى قزينك اولادى شرط مزبورده داخل
اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وان وقف على بناته كان للبنات دون البنين فان لم يكن له بنات وكان له بنون فهو للفقراء
(من وقف الناظفى فى باب وقف الاولاد)

* نوع آخر *

توليتى واقفك اصلح اولادنه مشروطه وقفك توليتنه واقفك اولادندن زيد وعمرو صلاحده
مساوى اولوب لكن زيد عمرودن سنا اكبر وامور وقفه اعلم اولسه مزبورلردن قنغيسى
اوليدر * الجواب * زيد
(واذا شرط الولاية الى افضل من اولاده وكانوا كلهم فى الفضل سواء يكون الولاية الى
اكبرهم سنا (انفع الوسائل فى ان الواقف الى شرط الناظر)

تولیتی واقفك افضل اولادنه مشروطه وقفك تولیتنده اولاد واقفدن زید وعمرو هر بری افضلیت ادعاسنده اولوب نزاع اوزره اولسه لر ایکیسی دخی دیانة وسداد وفضل ورشادده مساوی اولوب لکن زید امور وقفده عمرودن اعلم اولسه مز بورلردن قنغیسی تولیته اولیدر * الجواب * زید

(وفسر فی الذخیرة الافضل فقال هو الاورع والاصلح و الاهدی فی امور الوقف واذا استووا الثنان فی الصلاح فالاعلم بامور الوقف (انفع الوسائل فی اذا شرط النظر)

تولیتی ارشد اولاده مشروطه وقفك تولیتنده اولان برقاچ کمسنه لردن هر بری ارشدیت ادعاسیله استحقاق دعواسنده اولسه لر بحسب الشرع الشریف رشید کیمه اطلاق اولنور که اکه نسبت ایله ارشد معلوم اوله * الجواب * وجوه مصالحه مهدی اولوب مالنی حرامدن امساك ومصارفنده تبذیر و اسرافدن احتراز اوزره اولان کمسنه یه رشید اطلاق اولنور

(وان بلغ الصبی غیر رشید ومعنی الرشید ان ینفق المال فیما یحل و یمسك عما یحرم ولایتصرف فیه بالتبذیر والاسراف لم یدفع الیه ماله حتی یبلغ خمسا وعشرین سنة (مسکین شرح الکنز فی الحجر)

زید واقف وقفنك تولیتنی ابناسنه وابناء ابناسنه بعد انقراضهم اقرب اقرباسنك ذکورینه شرط ایدوب حالا ابناء ابناء ابناء منقرضلر اولوب واقفك قزینك اوغلی زید ایله واقفك لابوین ارقرنداشنك اوغلنك اوغلی عمرو موجود اولسه لر وقف مربورك تولیتنه زید وعمرودن قنغیسی اولی واحرادر * الجواب * زید

(رجل قال ارضی صدقة موقوفة علی اقرب قرابتی وله اخت لاب وام و بنت بنت بنته قال الفقیه ابو بکر البلخی بنت بنت البنت اولی وان سفلت لانها من صلبه فتکون اقرب من التی من صلب ابیه (قاضیخان فی الوقف علی القرابات)

زید واقف وقفیۀ معمو ل بهاسنده یومی بر اقچه وظیفه ایله وقفنك نظارتنی اوغلی اسکندره بعد وفاته ابناسنه وابناسنك ابناء ابناسنه ثم وثم اصلحی ناظر اوله دیو یازدقدن صکره وقفنك نظارتنه اسکند ر و بعد وفاته ابناسند ن و ابناء ابناسندن اصلح اولنلر متصرف اوله کلوب حالا اسکندرك ابناء ابناء ابناسندن بطن اولدن اصلح اولان عمرو نظارته مستقلا متصرف اولمق استدکده بطن ثانیدن اولان بکر وقفیه ده اولا ن ثم وثم ترتیب ایچون دکلد ر اویله اولیجق نظارتده عمروه مشارك اولورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحاصل جواب السبکی ان ما خصه المتوفی وهو النصف المقسوم بین اولاده الثلثة فمن مات من اهل البطن الاول انتقل نصیبه الی ولد البطن الاول و یقسم الربع علی هذا فاذا لم یبق من البطن الاول احد تنتقض القسمة وتکون بینهم بالسویة من مات من اهل الثانی عن ولد انتقل نصیبه الیه الی ان ینقرض اهل تلك الطبقة فتنتقض القسمة یقسم بینهم بالسویة وهکذا یفعل فی کل بطن واما قوله ینتقض القسمة بعد انقراض کل بطن

فقد افتى به بعض علماء العصر وعزوا ذلك الى الخصاف و لم يتنبهوا لماصوره الخصاف
(اشباه فى القاعدة التاسعة من ان اعمال الكلام اولى من اهماله)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وشرط التولية لاصلح اولاده واولاد اولاده واولاد اولاد اولاده نسلا بعد نسل من الذكور ديو يازلمش اولسه واقفك اولاد اولادندن موجود اولوب متولى اولان عمرو فوت اولدقده توليت مزبور عمروك لابوين ار قرنداشى اوغلى اولوب اصلح اولان بكره توجيه اولندقده عمروك لابوين قز قرنداشى اوغلى اولوب اصلح اولان بشر دخى توليت مرقومه ده بكره مشاركته قادر اولورمى *الجواب* اولور
(وقف على اولاده واولاد اولاده وذريته على ان يبدأ بالبطن الاعلى ثم وثم قلنا لاشئ للبطن الثانى مادام واحد من الاعلى فلومات واحد من البطن الثانى وترك ولدا مع وجود الاعلى ثم انقرض الاعلى فلا مشاركة مع البطن الثانى لانه من الثالث فاذا انقرض الثانى شارك الثالث من المحل المذكور (اعنى الاشباه)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده (انشاء الواقف وقفه على نفسه مدة حيوته ثم من بعده على اولاده الذكور والاناث الموجودين يومئذ وهم محمد وعبد المحسن وابو السعود وعبد الرحيم وكريمه وعلما وكاتبه وامة الله وعلى من سيحدث للواقف من الاولاد الذكور والاناث بينهم على الفريضة الشرعية للذكر مثل حظ الانثيين ثم من بعدهم على اولادهم كذلك ثم على اولاد اولادهم مثل ذلك ثم على اولاد اولاد اولادهم شبه ذلك ثم انسابهم واعقابهم وذرياتهم ابدا ما عاشوا دائما ما بقوا على انه من مات منهم ومن اولادهم واولاد اولادهم وانسابهم واعقابهم وذرياتهم عن ولد عاد نصيبه من ذلك لولده ثم للاسفل منه ومن مات منهم ومن اولادهم واولاد اولادهم من غير ولد ولا ولد ولد ولا اسفل منه انتقل نصيبه من ذلك من هو معه فى درجته وذوى طبقة يستوى فيه الاخ الشقيق والاخ لاب ومن يجرى مجراهم وعلى انه من مات منهم ومن اولادهم وان سفل قبل استحقاقه بشئ من منافع هذا الوقف وترك ولدا اسفل منه استحق ذلك المتروك وكان يستحقه المتوفى ان كان حيا وقام فى الاستحقاق مقامه كل ذلك على الشرط والترتيب المعينين اعلاه فاذا انقرضوا ولم يبق لهم نسل ولا عقب ولا ذرية يعود على جهات بر متصلة) ديو تحرير ايتدكدنصكره زيدك حياتنده قزى كاتبه بلا ولد فوت اولوب بعده اوغلى عبد الرحيم قبل الاستحقاق فوت اولوب قزى حامده يى ترك ايدوب بعده زيد واقف فوت اولوب اوغللرى محمد وعبد المحسن وابو السعود ايله قزلرى كريمه وعلما وامة اللهى ترك ايتدكده مزبورلر غلهٔ وقفدن شرط مذكور اوزره للذكر مثل حظ الانثيين نصيبلرينه وحامده متوفى باباسى عبد الرحيم حياتنده اولسه مستحق اولاجق نصيبه منحصر فلر ايكن عبد المحسن وابو السعود وعلما وكريمه متعاقبا فوت اولوب هر برى اولادينى ترك ايدوب بعده محمد بلا ولد فوت اولوب درجه ده مساويه قز قرنداشى امة اللهى ومذكور الاسامى متوفى قرنداشلرينك اولادلرينى ترك ايلسه محمدك غلهٔ وقفدن نصيبى يالكز امة اللهه مى انتقال ايدر يوخسه قرنداشلرى اولادلرينه مى انتقال ايدر *الجواب* يالكز امة اللهه انتقال ايدر

بو صورتده متوفی عبد الرحیمك قزی حامده وسائر اولاد اولاد واقفدن فوت اولان من بورونك اولادلری بابالرینك غلهٔ وقفدن نصیبلرینه ومن بوره امة اللهه غله دن کندی نصیبنه متصرفلر اولوب بو منوال اوزره غلهٔ وقف من بورلر بینلرنده قسمت اولنورکن امة الله بلا ولد فوت اولوب طبقهٔ اولی منقرضلر اولسه حالا قسمت مذکوره منقضیه اولوب غله سی ذکر اولنان اولاد اولاد واقف بینلرنده شرط مقدم اوزره للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنورمی * الجواب * اولنور

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده اولادنه واولاد اولادنه شرط وتعیین ایلدیکی محلده ثم مافضل من الدراهم المعینة جعله وقفا لاولاده واولاد اولاده واولاد اولاد اولاده ماتناسلوا وتعاقبوا بطنا بعد بطن یرثون منهم حسبما عین الرب فی کتابه الکریم وطبق ما بین النبی الکریم الامین بیانا للکلام المبین ولایرث البطن الثانی مادام فی البطن الاول فرد من صواحب الفروض والعصوبة ذکورا کانوا واناثا ولایرث المحجوب مادام الحاجب موجودا ثم اذا لم یبق فی البطن الاول من الاولاد یرث البطن الثانی علی الترتیب المذکور ثم وثم الی ان یرث الله تعالی الارض ومن علیها وهو خیر الوارثین دیو کتب ایدوب زیدك اولاد اولاد اولادندن عمرو وهند وعابده درجهٔ واحده ده بولنوب شرط واقف اوزره وقف من بورك غله سنه متصرفلر ایکن عمرو فوت اولوب اوغلی عبد الحمیدی وهند فوت اولوب قززی عایشه وضحی یی ترك ایدوب بعده عابده فوت اولوب اوغلنك اوغلی اسمعیلی ترك ایلسه حالا وقف من بورك وجه محرر اوزره شرط ایلدیکی غله یه من بورلردن قنغیسی مستحق اولور ونوجهله قسمت اولنور * الجواب * عبد الحمید وعایشه وضحی بینلرنده للذکر مثل حظ الانثیین قسمت اولنور

بو صورتده عبد الحمید وعایشه وضحی دن هر بری حیاتده ایکن اسمعیل غلهٔ من بوره دن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

مصارف معینه دن فضله سی واقفك اولادنه مشروطه وقفك مصارف معینه دن فضله غله سنه واقفك اولادندن انجق زید موجود اولمغله متصرف ایکن اول فضله یی رضاسیله عمروه فراغ وحجت دخی ویروب عمرو برمدت تصرف ایتدکدنصکره زید نادم اولوب فضلهٔ مرقومه یی بر موجب شرط واقف ینه کندی المق مراد ایتدکده عمرو مجرد فارغ اولمغله بنم اولمش اولور دیو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

تولیت وغله سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك تولیت وغله سنه واقفك اولادندن زید متصرف ایکن زید عمرو ایچون واقفك اولادندندر دیو اقرار ایدوب عمرو ایله وقف من بورك تولیت وغله سنه برمدت متصرف اولدقلرندنصکره زید دونوب عمروه واقفك اولادندن اولدیغنی اثبات ایله والا تولیت وغله ده بعد الیوم سنی تشریك ایتمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سکناسی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل صغیر اولوب نوبت سکنا اصحابی اولان اولاد جمله سی ساکن اولمق ممکن اولمامغله ایچلرندن زید وعمرو سائرلرینه

مهايأة ساكن اولالم ديدكلرنده سائر اولاد راضيلر اولميوب انجق بز ساكن اولورز ديمكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(ويجوز المهايأة فى سكنى الدار الموقوفة للسكنى وان لم يشترط الواقف السكنى اختلفوا فيه (وجيز سرخسى فى تصرفات المتولى)

غله‌سى واقفك اولادنه مشروطه وقفك غله سنى متوليسى قبض ايتدكدنصكره اولاد واقفدن زيد مستحق اولديغى شو قدر راقجه وظيفه‌سنى المدين فوت اولسه ورثه سى متوليدن طلب ايتدكلرنده متولى مجرد خدمت مقابله سنده اولمامغله ورثه يه انتقال ايتمز ديوب ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(سئل فى كرم موقوف على اولاد الواقف مات ولد منهم بعد خروج زهوه وصيرورته حصرما هل حصته ميراث عنه ام لمن آل اليه الوقف بعده اجاب هي ميراث عنه لان المراد بطلوع الغلة اوخروجها اومجيئها فى كلامهم صيرورتها ذات قيمة كما صرح به فى انفع الوسائل ولاشك ان الحصرم له قيمة وقد صرحوا بانه اذا مات بعد خروج الغلة فحصته ميراث عنه بل صريح كلامه فى انفع الوسائل انه ميراث ولولم يبدأ صلاحه قال بعد كلام كثير فعلى هذا يحمل كلام هلال يوم تجئ الغلة ويأتى الغلة على ظهور الزرع من الارض والزهو من الغصون لان له قيمة فى الجملة كما قالوا فى جواز بيع مالم يبدأ صلاحه (خيريه فى الوقف فى الثلث الاخير)

غله‌سى واقفك اولادنه مشروطه وقفك زيتون باغچه سنك اشجارندن زيتون ظاهر اولوب لكن كمال بولميوب قبض اولنمدين اولاددن هند فوت اولسه اول ظاهر اولان زيتوندن حصه‌سى تركهٔ هنددن اولمق اوزره ورثه‌سنه انتقال ايدرمى *الجواب* ايدر

(قلت ارأيت لوكان له ولد يوم وقف الوقف عشرة قال كل من مات منهم بطلب حصته وكان الوقف على من بقى منهم قلت ارأيت من مات منهم بعد مجئ الغلة قال حصة من مات بعد مجئ الغلة ميراث لورثته على كتاب الله تعالى اقضى من ذلك دينه وانفذ من ذلك وصاياه واورث منه زوجته لانه مال قد ملكه قبل ان يموت واما مايحدث من الغلة بعد وفات من هلك منهم فهى لمن بقى منهم دون من هلك منهم (انفع الوسائل فى الغلة)

بوصورتده هندك ورثه‌سى اول زيتون بعد الكمال هندك حصه سى اولوب تركه سندن اولمق اوزره ميراثه ادخال ايتمك استدكلرنده واقفك اولادندن موجوده اولان زينب مجرد هند قبل الكمال والقبض فوت اولمغله اول زيتون مستقلاً باكه انتقال ايدر ديوب هندك ورثه سنى منعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

غله‌سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنه واقفك اولاد اولادندن زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن عمرو ايچون واقفك اولادندندر ديو اقرار ايدوب عمرو ايله وقف مزبورك غله سنه على السويه متصرفلر ايكن زيد فوت اولوب اولادينى ترك ايلسه عمرو اولاد واقفدن اولديغى ثابت اولمدين زيدك اقرارينه بناء وقف مزبورك

غله‌سنده زیدك اولادینه مشارکته قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(الاقرار حجة قاصرة على المقر ولا تتعدى الى غيره (اشباه فى الاقرار) قلت فان كان الواقف جعل ارضه هذه صدقة موقوفة على زيد ثم من بعده على المساكين قال الوقف جائز فان اقر زيد لهذا الرجل بهذا الاقرار قال يشاركه الرجل فى غلة هذا الوقف ابدا ما كان حيا فاذا مات زيد كانت للمساكين ولم يصدق زيد عليهم (خصاف فى باب الرجل الموقوف عليه يقر بان الوقف عليه وعلى رجل آخر) فاذا مات زيد كانت الغلة للمساكين ولا يصدق زيد على ابطال حق المساكين وانما يصدق فى حق نفسه (خصاف من المحل المزبور)

﴿ نوع فى الوقف على الاقارب ﴾

زید واقف وقفنك تولیت وغله‌سنی اولا کندویه بعده لابوین قرنداشی عمروه بعده کندی اولاد نه بعد الانقراض اقرباسنه شرط ایدوب حالا زیدك اولادی منقرضلر اولسه لر عمروك قزینك قزی هند ایله زیدك لاب قز قرنداشی قزینك اوغلی بکردن غیری اقرباسی اولماسه هند و بکر وقف مزبورك تولیت وغله‌سنه توجهله متصرف اولورلر *الجواب* برابر
(رجل قال ارضى صدقة موقوفة على اقاربى او على اقربائى او على ذى قرابتى قال هلال رحمه الله صح الوقف ولا يفضل الذكر على الانثى ولا يدخل فيه ولد الواقف ولا جده ولا ولده (قاضيخان فى فصل الوقف على القرابات)

﴿ باب نصب المتولى وعزله ﴾

شام شریفده واقع بر جامع شریفك تولیتنه قدیمدن اولاد واقف مشروطیت اوزره متصرفلر اولوب وحالا اهل شامدن زید اولادیت ومشروطیت اوزره متصرف ایکن عمرو مغربی تولیت جامع مزبور مغاربه‌یه مشروطه در دیو خلاف واقع انها ایتمکله تولیت مغاربه‌یه مشروطه اولدیغی واقع ایسه عمرو مغربی متصرف اوله دیو برات ویراسه حالا تولیت مزبوره مغاربه‌یه مشروطه اولدیغی غیر واقع ایکن عمرو مجرد براتم واردر دیو تولیتی ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(سئل فى مسجد توالت عليه ايادى النظار من اهل الشام الذى المسجد به مدة سنين متعددة فانهى رجل مغربى الى السلطنة العلية ان نظره مشروط للمغاربة والحال ان النظر قديما وحديثا الى الان لا يعرف الا لاهل الولاية المذكورة فولاه السلطان بناء على ذلك هل اذا ظهر الامر بخلاف ما انهى ينعزل الاول ام لا اجاب نعم اذا ظهر الامر بخلاف ما انهى لا ينعزل الاول لان تولية الثانى معلقة بالشرط والمعلق بالشرط ينتفى بانتفائه فانتفى بانتفاء ما انهاه فافهم والله تعالى اعلم (خيريه فى الوقف فى الثلث الاول)
ناظر متولی معناسنه متعارف اولان بلده‌ده واقع نظارتی ارشد اولاده مشروطه بر وقفك قدیمدن ناظری اولانلر تولیت امورینی کوروب باشقه متولی نصب اولندیغی اولمیوب حالا اولادك ارشدی ووقفك ناظری اولان زید مستقیم امور تولیتی کورر کن عمرو وقفك متولیسی یوقدر دیو کندویه غله‌ء وقفدن خلاف شرط واقف شوقدر

اقچه وظیفهٔ تولیت احداث ایله متولی نصب ایتدردکدنصکره زید عمروی عزل رتولیتی کند ویه برات ایتدردوب شرط واقف اوزره نظارت وظیفه سیله وجه قدیمی اوزره امور تولیتی کوردکن عمرو مجرد زیدك براتنده تولیت یازلمغله نظارت ایله تولیت بر یرده جمع اولماز دیو امور تولیته مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اوقاف صحیحه دن بر وقفك تولیتی ارشد اولاده مشروطه اولمق اوزره قدیمدن اولاد واقفدن ارشدی متولی وقف اوله کلوب عمل قدیم بونك اوزرینه اولمغله تولیت مزبوره محلوله اولدقده ارشد اولاد اولاددن زید با برات عالیشان متولی اولدقدنصکره اولاد اولاددن ارشد اولمیان عمرو تولیت ارشده مشروطه ایدیکی دفتر خاقانیده اسکیدن مقید دکلدر دیو تولیتی کندی اوزرینه برات ایتدردوب تولیت مزبوره عمل قدیم اوزره زیده می ابقا اولنمق لازم اولور یوخسه مجرد دفتر خاقانیده مشروطیت قیدی اسکیدن یوقدر دیو عمل قدیم تغییر اولنوب عمرو اوزرنده می قالور * الجواب * زید اوزرنده قالور عمل قدیم تغییر اولنماز

(القیم والمتولی والناظر فی کلامهم بمعنی واحد کما یشهد به فروعهم المتعاقبة علیها تلك الالفاظ یفهم ذلك من کان من اهل الفقه وعرف اصطلاحهم (خیریه من کتاب الوقف)

* نوع فیما یتعلق بعزل المتولی *

مستغلاتی مسقفات اولان وقفك غله سندن بعض کمسنه لر خلاف شرط واقف بر ر مقدار وظیفه احداث و برات ایتدرسه لر وقف مزبورك متولیسی زید خلاف شرط واقف اولمغله ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولیس للقاضی ان یقرر وظیفة فی الوقف بغیر شرط الواقف ولا یحل للمقرر الاخذ الا النظر علی الوقف ذکر الحسام فی واقعاته ان القاضی نصب القیم بغیر شرط ولیس له نصب خادم للمسجد بغیر شرط فاستفدت منها ما ذکرته (اشباه فی الوقف)

بوصورتده زید خلاف شرط واقف اول کمسنه لره احداث ایتدکلری وظیفه نامنه غلهٔ وقفدن شوقدر اقچه ویرمش اولسه زید خائن اولوب عزله مستحق اولورمی * الجواب * اولور

(وفی القنیة قیم یخلط غلة الدهن بغلة البواری فهو سارق خائن انتهی فاستفید منه انه اذا تصرف مالا یجوز کان خائنا یستحق العزل (بحر رائق فی شرح قوله اذا جعل الوقف غلة الوقف فی ٦ ورقه)

زید متولیسی اولدیغی وقفك بعض عقارینی عن علم ومن غیر ضرورة اجر مثلندن نقصان فاحش ایله ایجار ایلسه زید شرعا خائن اولمش اولوب عزله مستحق اولورمی * الجواب * اولور

بر وقفك مشروطیت اوزره متولیسی اولمامغله من جهة الحاکم وقف مزبوره متولی نصب اولنان زیدك وقفه خیانتی ثابت اولمیوب وقفه انفع اولدیغی ظاهر ایکن مرتزقه حاکمه واروب زیدك متولی اولدیغی استمزز دیسه لر مجرد مزبورلك بو وجه اوزره شکایتلریله

حاكم اوزرينه زيدى عزل ايتمك لازم اولورمى *الجواب* اولماز
(لايكون للقاضى عزل الناظر المشروط له بلاخيانة ولو عزله ونصب الآخر لايصير الثانى متوليا كذا فى فصول العمادى (اشباه فى الوقف)

هند زيدى وقفنه متولى ايدوب لكن توليتنى زيده شرط ايتميوب فوتندنصكره وصاياسنى تنفيذه وصى مختار نصب ايتدكدنصكره هند زيده سنى جميع اموريمى كورمكدن عزل ايتدم ديوب بعده هند فوت اولسه حالا زيد مقدما هند بنى وقفنه متولى ووصاياسنى تنفيذه وصى نصب ايتمشيدى ديو هندك وقفى توليتنى ضبط ووصاياسنى تنفيذ ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ويملك عزله بلاشرط وتبطل ولايته بموته (اشباه فى اوائل الوقف) وحاله فى الوصية كحال الوكيل فى الوكالة (تنف فى الوصايا قريبا من اولها)

سئل فى وقف توليته مشروطة لارشد الاولاد وزيد متوليه بتقرير القاضى بموجب شرط الواقف لكونه ارشد الاولاد فالان اراد القاضى ان يخرج التولية بلاجنحة منه فهل للقاضى ذلك *الجواب* ليس له ذلك
(سئل فى رجل بيده وظيفة تولية فهل يجوز اخراج الوظائف عن اربابها بغير جنحة شرعية ثابتة بوجه صاحب الوظيفة ام لا اجاب قال فى البحر واما عزل القاضى له فشرطه ان يكون بجنحة واستدل عليه بمانقله عن الاسعاف وجامع الفصولين ثم قال فقد افاد حرمة تولية غيره بلا خيانة وعدم صحتها لو فعل ثم قال واستفيد من عدم صحة عزل الناظر بغير جنحة عدمها لصاحب وظيفة فى الوقف واستدل بمانقله عن البزازى وغيره فاذا علم ذلك فقد ظهر عدم جواز العزل من السلطان بنفسه ومن وكيله وزيرا كان اوقاضيا (خيريه فى الثلث الاول من الوقف ملخصا)

﴿ نوع فيما يتعلق لمحاسبة المتولى ﴾

زيد بروقفه برقاچ سنه متولى اولوب بعده قاضى اول سنه لرك محاسبه سنى كوروب ودفترينى امضا ايتدكدنصكره زيد عزل اولوب يرينه عمرو متولى اولسه دفتر محاسبه ده بعض مواده شبهه اولوب جواب طلبنه محتاج اولمغله عمرو قاضى يه اعلام ايتدكده قاضى زيددن جواب طلبنه قادر اولورمى * الجواب* اولور
(وينبغى للقاضى ان يحاسب امناءه فيما فى ايديهم من اموال اليتامى ليعرف الخائن فيستبدله وكذا القوام على الاوقاف ويقبل قولهم فيما حصل فى ايديهم من الغلات والوصى والقيم فيه سواء قنيه (فى تصرفات القيم من الوقف) سئل فى وقف على جهة بر وله متولى فوكل زيدا فى تعاطى امور الوقف فباشر زيد ذلك ومضى عليه سنون وفى كل سنة يرى الحساب القاضى بعد اطلاق على ايراد الوقف ومصارفه ويمضى الدفتر ثم اخرج المتولى زيدا من الوكالة ووكل عمروا فطلب عمرو حساب القاضى من زيد فاحضر زيد دفاتر المحاسبة الممضاة فلم يمنع عمرو حساب القاضى وليس فى دفاتره محل اشكال وتكلف زيدا ان يكرر المحاسبة تعنتا فهل يكون محاسبة القاضى معتبرة ويمنع عمرو من نقضها ام لا *اجاب *

نعم يكون محاسبة القاضى معتبرة و يمنع عمرو عن نقضها
بروقفك متولیسی اولوب امانت واستقامت ایله معروف اولان زید وقفك مستغلاتی تعمیرینه
غلهٔ وقفدن بر مقدار اقچه صرف ایدوب بعده ناظری عمروی محاسبه یه دعوت ایدوب
عمرو محاسبه یه حضوردن امتناع ایتمکله بر قاچ سنه وقفك محاسبه سی کورلیوب حالا
محاسبه کوردکلرنده مفردات مصارف زیدك خاطرندن کتمکله زید شیئا فشیئا مصارفنی بیان
ایدهمیوب بطریق الاجمال مصروفم شوقدر دیو یمین ایدوب دیدیکی مقداردخی قدر معروف
ایکن ناظر یاخود حاکم البته مفردات مصارفکی بیان ایله دیو زیده جبره قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
بوصورتده زید معروف بالامانه اولمیوب متهم اولسه نیجه اولور * الجواب * حاکم زیدی
ایکی اوچ کون احضار وتفصیل و بیان ایچون من غیر حبس تخویف وتهدید ایدر
بیان ایلرسه فبها والا زیدی تحلیف ایله اکتفا ایدر
(فان عرف بالامانة يقبل القاضى الاجمال ولا يجبره القاضى على التفسير شيئا فشيئا وان
كان متهما يجبره القاضى على التفسير شيئا فشيئا ولا يحبسه ولكن يحضره يومين او ثلثة
و يخوفه و يهدده ان لم يفسره فان فعل فبها والا يكتفى منه باليمين
(قنيه فى تصرفات القيم من الوقف)
بر بلده اهالیسندن زید واقف وقفنه متولی اولانلرك محاسبه سی کورلمك لازم اولدقده
وقفنه ناظر اولانلرك رأیلریله کورله دیو شرط ایتمشیکن حالا بلدهٔ مزبوره قاضیسی زیدك
وقفنه متولی اولان عمروك یدینه قول مجردنه بناء زیدك وقفنه ناظر اولان بکرك رأینسز
بر محاسبه دفتری و یرسه اول دفتر ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز
(فالحاصل ان تصرفات القاضى فى الاوقاف مقيد بالمصلحة لا انه يتصرف كيف شاء
فلو فعل مايخالف شرط الواقف فانه لا يصح الا لمصلحة ظاهرة
(بحر رائق فى الوقف قوله ان جعل الواقف غلة الوقف)

﴿ باب فى تصرفات المتولى ﴾

غله سنك ثلثی واقفك اولادینه وثلثانی جهت اخرایه مشروطه وقف حمامی متولیسی
زید اجر مثلیله آخره ایجار مراد ایتدکده واقفك اولادی راضیلر اولمیوب غله نك ثلثی
بزه مشروط اولمغله ثلثنی بز ایجار ایده رز دیو زیدی منعه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(والموقوف عليهم لم يملكوا اجارة الوقف (نور العين فى ١٣ وكذا فى العماديه فى ١٠)
بر جامعك داخلی واسع اولمغله متولیسی زید اوطه بناء ایدوب اول اوطه ده بعض
کسنه لری اسکان ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(مسجد واسع جعل المتولى بعضه حانوتا للمسجد لا يجوز (عماديه قريبا من اواخره)
ماقول مولانا شيخ الاسلام لا زال بابه مرجعا للسائلين على الدوام فى ارض وقف يؤخذ
من الخارج منها للوقف من قديم الزمان قسم من الخمسة بموجب الدفتر السلطانى فذهب

المتولى لبعض حوايجه الى بعض البلاد فاتفق وكيله مع الرعايا على التقسيم من الثمانية واخذ منهم الغلة على النقصان سنين متعددة فهل للمتولى ان يأخذ منهم مانقصوه فى السنين افتونا مأجورين *الجواب* نعم له ان يأخذ مانقصوه فى السنين المذكورة

زيدك اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف حمام غايتده بيوك اولمغله استيعاب ومصارف كثيره ايله اسنسه دخى اطرافنده سكان آز اولمغله نفع حاصل اولميوب و زيدك يدندن النسه كمسنه استيجارنه طالب اولمامغله بو وجه اوزره على حاله معطل قالوب وقفه غدر كلى اولمغله حامك برمقدارينى افراز ايدوب كوچك حمام ايله برمقدارينك برينه وقف ايچون مالندن معجله سنه محسوب اولمق اوزره انجه صرف ايدوب اوطه لر بناء ايله ديو متوليسى رأى حاكمله زيده اذن ويروب و بو وجه اوزره اولمق وقفه نافع اولسه متولينك اذنى مطابق شرع ومعتبر اولورمى *الجواب* اولور

(ويجوز للمستأجرين غرس الاشجار والكرم فى المراعى الموقوفة اذا لم يضر بالارض بدون صريح الاذن من المتولى دون حفر الحياض وانما يحل للمتولى الاذن فيما يزيد الوقف به خيرا قلت وهذا اذا لم يكن لهم حق قرار العمارة فيها اما اذا كان فيجوز الحفر والغرس والحايط من ترابها لوجود الاذن فى مثلها دلالة

(قنية فى المسائل المتفرقات من الوقف)

بر وقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله قائم مقام متوليسى اولان زيد امر حاكمله عمرودن شوقدر اقچه استدانه وقبض واول مستغلاته قدر معروف صرف ايتدكدنصكره غلهٔ وقفه رجوع ايتمدين زيد معزول اولوب يرينه بكر قائم مقام متولى اولسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتميوب بكرك يدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(قال هلال اذا احتاجت الصدقة الى العمارة وليس فى يد القيم ما يعمرها فليس له ان يستدين عليها لان الدين لايجب ابتداء الا فى الذمة وليس للوقف ذمة والفقراء وان كانت لهم ذمة الا انهم لكثرتهم لايتصور مطالبتهم ولايثبت الدين باستدانة القيم الا عليه ولايملك قضاءه من غلة هى للفقراء (بحر رائق فى شرح قوله يبدأ بعمارته)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبورى بشر قاضى حضورنده زيددن دعوى وطلب ايتدكده بشر زيده لازم كلمز وقفه لازم كلور ديو زيدك برات ذمتيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ و حجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

بر وقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب لكن وقفده موجوده غله اولميوب ور بحسز استدانه دخى ممكن اولمامغله متوليسى زيد امر حاكمله اونى اون بر بحق حسابى اوزره على وجه المعاملة الشرعية ربحله بعض كمسنه لردن شوقدر اقچه استدانه وقبض ومبلغ مزبورى اول مستغلاتك تعميرينه قدر معروف صرف ايلسه زيد مبلغ مزبورى وربح مرقومى ايله غلهٔ وقفه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للمتولى ان يستدين على الوقف للعمارة قال رضى الله تعالى عنه و المختار ما اختاره

الصدر الشهيد و ابو الليث انه اذا لم يكن بد من الاستدانة يرفع الى القاضى و يأمره به فحينئذ يرجع فى الغلة (وتمامه فى القنية فى تصرفات القيم من الاوقاف) قال المصنف هل يصح بالربح ايضا وهل يكون القيم ضامنا الربح اذا استدان بالربح ام لا قال لاجواب عن المشايخ فيها وقال ان الظاهر انه لايعدل عن القرض الى مافيه ربح الا ان لايجد الا بربح فيأمر القاضى و يفعل والا ادى الى خراب الوقف لاسيما فى زماننا لقلة القرض فيه

(شرح الوهبانيه لابن شحنه فى قوله جازله ان يستدين)

بر وقفك متولیسی زید غلهٔ وقفه رجوع شرطيله كندى مالندن وقف مز بورك مرتزقه سنه وظيفه لريچون شوقدر اقچه ويروب زيد مبلغ مز بورى ايله غلهٔ وقفه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى الملتقط مايدل على صحة رجوع الوصى بلا رفع الى الحاكم فانه قال اذا انفق قيم الوقف فى الوقف من ماله ليرجع فى غلته فله الرجوع فيها وكذلك الوصى قال لكن اذا رفع الامر الى الحاكم وادعى لايكون القول قوله ولابد من اقامة البينة (من ادب الاوصيا فى الانفاق) الثالثة لوصرف المتولى على المستحقين وهناك عمارة لايجوز تأخيرها فانه يكون ضامنا لما فى الذخيرة اذا كانت فى تلك السنة غلة فتفرق القيم الغلة على المساكين ولم يمسك للخراج شيئا فانه يضمن حصة الخراج لان بقدر الخراج و مايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنى عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن انتهى واذا ضمن ينبغى ان لايرجع على المستحقين بما دفعه فى هذه الحالة اليهم قياسا على مودع وعلى هذا فينبغى انه اذا صرف على المستحقين وهناك تعمير واجب فعمر من ماله ان لايكون متبرعا بالتعمير ويكون عوضا عما لزمه من الضمان (بحر رائق عند قوله ويبدأ فى غلته بعمارته فى الوقف)

زيد متولیسی اولديغى وقفك مستغلاتنى مدت معلومه تمامنه دكين بعض كسنه لره ايجار ايدوب بعده اجاره لر بنى المدين زيد فوت اولوب يرينه عمرو متولى اولسه اول مستغلاتك اجاراتنى عمرو ايله زيدك ورثه سندن قنغیسى الور * الجواب * عمرو الور

(ولو آجر القيم ثم عزل و نصب آخر فقيل اخذ الاجرة للمعزول و الاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (قنيه فى تصرفات القيم من الاوقاف)

توليت وغله سى واقفك اولادنه و اولاد اولادنه مشروطه وقف حمامى واقفك اولادندن زيد سائر اولاد اذنلرنسز عمروه ايجار ايلسه سائر اولاد واقف اولدقلرنده مجيزلر اولميوب رد ايديجك عقد مز بور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(و بطل فعل احد الوصيين كالمتولين فانهما كالوصيين فى ان احدهما لا ينفرد بالتصرف فى مال الوقف و يستفاد منه ان احدهما لو آجر ارض الوقف بدون استطلاع رأى الاخر لايجوز الاجارة بل تتوقف على اجازته قد صارت واقعة الفتوى

(منح الغفار فى الوصى ملخصا)

بر وقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولدقده وقفده موجوده غله اولمامغله قائم مقام متولى اولان زيد امر حاكمله وقفه رجوع شرطيله عمرودن شوقدر اقچه قرض الوب تعميره

صرف ایتدکدنصکره اداء دین ایتدین زید فوت اولسهٔ حالا عمرو ورثه زیدك توکیل واحاله‌لرنسیزدین مزبوری غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز.
الدين لايجب ابتداء الافى الذمة وليس للوقف ذمة فلايثبت الدين باستدانة القيم الا عليه (بحرعند قوله ويبدأمن غلته بعمارته ملخصا) ولايثبت الدين الاعليه و يرجع به على الوقف وورثته تقوم مقامه فى الرجوع عليهم فى تركة الميت ثم يرجعون فى غلة الوقف بالدين لمن ولى الوقف بعده (خيريه فى الوقف فى جواب الفتوى)
زید متولیسی اولدیغی وقف قریه یی شو قدر اقجه یه برسنه تمامنه دك التزامله عمروه ویروب محلول اولان تارلازی سن تفویض ایدوب رسم طاپولرین سن آل دیوب عمرو دخی وجه محرر اوزره برقاچ آی ضبط ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب ورثه‌سنی ترك ایتدکده قریه اراضیسندن بعض تارلالر محلول اولوب زید طاپوایله بکرو بشره ویرمك استدکده ورثه مجرد عمرو برسنه تمامنه دك التزام ایتمکله اول تارلالری بزدیلدیکمز کمسنه لره ویروب طاپو ومقاطعه سنی بز الورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
وتبطل الوكالة بالبيع والشراء وغيره بموت احدهما اى الموكل والوكيل وينتقل الحقوق من القبض والتسليم والرد بالعيب ونحوه الى من كان حيا منهما كما فى العمادى (قهستانى فى الوكالة بالخصومة)
زید بر وقف عرصه اوزرینه متولی اذنسز بناء احداث ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی اول بنایی قلع ایتمك استدکلرنده بنانك قلعی وقفه مضر اولمغله متولی ورثه یه بناء مرقومی قائما ومنزوعا قیمتلرینك اقلی ایله وقف ایچون باکه بیع ایلك یاخود متخلص اولنجه تربص ایلك دیدکده ورثه راضیلر اولمیوب قلع واخذایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(غصب وقفا فنقص فالاخذ بنقضه يصرف الى مرمته لاالى اهل الوقف لانه بدل الرقبة وحقهم فى الغلة لا فى الرقبة (فصولين ١٣)
زید مشروطیت اوزره متولیسی اولدیغی وقفك غله سندن شو قدر اقچه ایله مستغلات وقفدن اولمق اوزره برعرصه اشترا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب یرینه مشروطیت اوزره متولی اولان اوغلی عمرو اول عرصه یی ملکیت اوزره بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور
بوصورتده عمرو ثمن مرقومی وقف ایچون حفظ مراد ایتدکده زیدك سائر ورثه سی ثمن مرقومی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر
اراضی امیریه دن برمقدار عرصه زیده طرف سلطنتدن تملیك صحیح ایله تملیك اولنوب زید دخی عرصه یی برجهته وقف ایتدکده اول عرصه یی زراعت ایتمك ایچون بعض کمسنه لره ویریلوب حاصل اولان محصولك عشری وقف ایچون اخذ اولنوب کمسنه یه طاپو ایله ویرلیه دیو شرط ایتمشیکن حالا متولی اول عرصه نك برمقدارینی خلاف شرط واقف بعض کمسنه لره طاپو ایله ویرسه معتبر اولورمی * الجوب * اولماز

بر وقف منزلك مستأجری زید منزل مزبورك بناسنی تغلبا هدم ونقض استهلاك ایتدكدنصكره وقف مزبور متولیسی عمرو بناء مرقومك مبنیا شو قدر اقچه قیمتنی زیده تضمین ایتدردوب مبلغ مزبوری مرمات وقفه صرف ایتمك استدكده مرتزقه مبلغ مزبوری وظیفه مزه كوره ویر دیو متولی یه جبره قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلتین وهو قوله غصب وقفا)

زید متولیسی اولدیغی وقف خانی برسنه تمامنه دك اجرمثلی اولان شوقدر اقچه یه اجرت معجله اولمق شرطیله عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی اول شرط ایله قبول ایلسه زید اجر مسمایی عمرودن پشین المغه قادراولورمی *الجواب* اولور

(فلاتجب الاجرة بالعقد بل بتعجیلها فان المستأجر اذا عجل الاجرة فالمعجل هوالاجرة الواجبة بمعنی انه لایكون له حق الاسترداد او بشرط فانه اذا شرط تعجیل الاجرة تجب معجلة (صدر الشریعه فی الاجارة ملخصا)

بو صورتده زید وجه محرر اوزره اول خانی عمروه ایجار وتسلیم واجرت مرقومه یی عمرودن پشین الدقدنصكره سنهء مرقومه اثناسنده زید معزول ویرینه بكر متولی اولسه بكر عمروه اجر مسمادن آخرسنه یه دك بقیهء مدته اصابت ایدن مقداری باكه ویروالا خانی آخره ایجار ایدرم دیمكه قادراولورمی *الجواب* اولماز

(القاضی اذا آجر الدار الموقوفة ثم عزل قبل انقضاء المدة لاتبطل الاجارة كما لاتبطل بموت المتولی اوالوكیل فی الاجارة وكذا لومات بعض الموقوف علیهم قبل تمام المدة لاتبطل الاجارة (قاضیخان فی اجارة الوقف)

زید شو قدر اقچه سنی برچشمه نك صو یولی تعمیرینه وشو قدر اقچه سنی دخی جهت اخرایه بشقه بشقه وقف لازم ایله وقف ایتدكدنصكره صو یولی تعمیرینه وقف اولان مبلغ مزبور ضایع اولسه متولیسی جهت اخرایه وقف اولان مبلغ مزبورك غله سندن فضله یی صو یولی تعمیرینه صرفه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(اذا اختلف الواقف اواتحد الواقف واختلف الجهة بان بنی مدرسة ومسجدا وعین لكل وقفا وفضل من غلة احدهما لایبدل شرط الواقف (بزازیه فی وقف المنقول)

﴿نوع آخر﴾

زید بناء ووقف ایتدیكی جامع شریفك نظارتنی عمروه شرط ایتدكده خدامنك عزل ونصبلرینی دخی عمروه شرط ایتمكله جامع مزبور خدمتلرندن بعض جهات محلوله اولدقده عمرو شرط واقف اوزره جهات محلوله یی مستحقیندن بعض كمسنه لره توجیه وتعیین ایلسه قاضی بن عمروك توجیهنه راضی اولمام دیو اول كمسنه لری عزل ویرلرینه آخری نصبه قادراولورمی *الجواب* اولماز

(مما افتی به الشیخ ابوالقاسم رحمه الله تعالی بانه لوشرط التقریر للناظر لیس لغیره ولایة ذلك ولوكان قاضیا (نهر فائق فی الوقف)

زیدواقف بربلده ده وقف ایتدیكی عقارك تولیتنی اولادنه شرط ایتدكده وقف مزبورك

مرتزقه سنك عزل ونصبى يدنده اولسون ديو شرط ايتمش اولسه وقف مز بوردن خدمت مقابله سنده وظيفه يه متصرف اولان عمرو اداء خدمت ايتميوب عزله مستحق اولدقده اولاد دن متولى اولان بكر عمروى عزل ويرينه بشرى نصب ايتدكده اول بلده قاضيسى بكرك عزل ونصبى معتبردكلدر بنم ولايت عامه م واردر ديو يرينه خالدى نصب ايلسه قنقيسنك نصبنه اعتبار اولنور * الجواب * بكرك

(ولاية القاضى متأخرة عن المشروط له ووصيه فيستفاد منه عدم صحة تقرير القاضى فى وظايف الاوقات اذا كان الواقف شرط التقرير للتولى

(بحر رائق عند قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

زيدك اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقدن صكره زيد اول عرصه ده متولى اذنسز ماليله نفسيچون بنا احداث ايتدكدنصكره ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب قلعى وقفه مضر اولمغله متولى اول بنانك مقلوعا قيمتنى زيدك داينلرينه رضالريله ويروب اول بنا وعرصه يى وقف ايچون شرعا ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل استأجر ارضا موقوفة وبنى فيها حانوتا ينظر ان كان رفع البناء لايضر بالوقف فله رفعه لانه ملكه وان كان يضر به ليس له رفعه لانه وان كان ملكه فليس له ان يضر بالوقف فبعد ذلك ان كان رضى المستأجر بان يتملكه القيم للوقف بقيمته مبنيا او منزوعا ايهما اقل يتملكه القيم وكذا لو بنى رجل بغير امر القيم يتملكه باقلهما قيمة وان لم يرض لايتملكه القيم لان التمليك بغير رضاه لايجوز فيبقى الى ان يتخلص ملكه (من فتاوى الكبرى فى عمارة المستأجر للوقف ملخصا)

بوصورتده زيدك اولادى اول عرصه سى بابامزك اجارتين ايله تصرفنده اولمغله انتقال عادى يه بناء عرصه بزه انتقال ايدوب بنا دخى ملكى اولمغله اقل قيمتنى داينلره بز ويروب بنايى ملكيت اوزره ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد بر وقف دكانه اجارتين ايله متصرف ايكن محترق اولمغله زيد عرصه سنده نفسى ايچون بناء احداث ايتمك استدكده قاضيدن ملكيت اوزره بنايه اذن حجتى الوب متولى اذنسز بنا احداث واول بنايى عمروه بيع وتسليم بعده عمرو فوت اولسه متولى قلعى وقفه مضر اولمامغله ورثه سنه بنايى قلع ايتدرمك استدكده ورثه مجرد اذن قاضى ايله بنا اولمغله قلعدن امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى القنية لايملك القاضى التصرف فى مال اليتيم مع وجود وصيه ولو كان منصوبه انتهى وعلى هذا لايملك القاضى التصرف فى الوقف مع وجود ناظر ولو من قبله (اشباه فى القاعدة السادسة عشر) قاضى البلد اذا نصب رجلا متوليا للوقف بعد ماقلد الحاكم الحكومة فليس للحاكم على الوقف سبيل حتى لايملك الاجارة ولا غيرها

(من المقطعات فى الوقف)

زيد برعرصه يى توليت وغله سى كندويه مشروطه وقف اولمق اوزره عمروه ايجار وتسليم

واوزر ينه ملكيت اوزره نفسيچون بنايه اذن ويرمكله عمرو دخى ملكيت اوزره نفسيچون
بردكان بنا وبر قاج سنه ضبط ايتدكدنصكره عرصه نك توليت وغله سى بكره مشروطه
وقف اولديغى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه بكر قلعى وقفه مضر اولمامغله عمرونك بناسنى
قلع ايتدردوب مشروطيت اوزره عرصه يى ضبطه قادر
اولورمى * الجواب * اولور

زيد متوليسى اولديغى وقف تارلايى طاپو ومقاطعه ايله عمروه ويروب اول تارلاده كرمد
خانه بنا وطپراغندن كرمد قطع ايتمك اوزره اذن ويرمكله عمرو دخى نفسيچون تارلاده
كرمدخانه بنا وبرمدت طپراغنده كرمد قطع ايدوب بعده فوت اولدقدنصكره
اوغلى بكر دخى تارلايى ضبط وطپراغنده كرمد قطع ايدوب بعده بكر بلاولد فوت اولسه
حالا متولى بنايى ورثه سنه تسليم ايدوب تارلايى ضبط وآخره طاپو ايله ويرمك استدكده
ورثه زيدى منع ايدوب كندولرى ضبطه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بوصورتده متولى عمرو وبكرك كرمد قطع واستهلاك ايلدكلرى طپراغك قيمتى اولمغله قيمتنى
مزبورلرك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بر بلده ده ساكن يهود طائفه سى قديمدن موتاريني دفن ايده كلدكلرى وقف عرصه نك
مقاطعهٔ قديمه سنى متوليسنه ويررلركن متولى قناعت ايتميوب شو قدر زياده ويرك والا
بعد اليوم دفن ايتدرميوب ودفن ايتدكلرينى اخراج ايتدرزيرم ديمكه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

فصل فى استبدال الوقف

زيدك متوليسى اولديغى وقف مكتب حريقده محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالوب بنايه
وقفده مساعده اولميوب عرصه سنى استبدال خير اولديغى ظاهر اولمغله زيد رأى حاكمله
وامر سلطانى ايله شرائط استبدال موجود اولديغى حالده عمروك عرصه وبناسى ملكى
اولان مكتب ايله استبداله قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن مسئلة استبدال الوقف ما صورته وهل هو على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى
ام على قول اصحابه اجاب الاستبدال اذا تعين بان كان الموقوف لا ينتفع به وثمه من يرغب
فيه ويعطى بدله ارضا اودارا لها ريع يعود نفعه على جهة الوقف ريع ولكن يرغب
شخص فى استبداله ان اعطى مكانه بدلا اكثر ريعا منه فى صقع احسن من صقع الوقف
جاز عند القاضى ابى يوسف والعمل عليه والا فلا يجوز (قارئ الهدايه)

زيدك وقفى مستغلاتندن اولوب محل رغبتده ريعا ورغبة اكثر وانفع اولان عمروك منزليله
منزل مزبورى متوليسى اولان بكر اذن حاكمله وامر سلطانى ايله استبداله قادر
اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده بكر متولى وجه محرر اوزره استبدال ايدوب حاكم الشرع دخى بعد المرافعه
اول استبدالك صحت ولزومنه حكم ايتدكدنصكره بكر ياخود يرينه متولى اولان بشر
ياحكامدن برحاكم استبدال وقفى نقضه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ فصل فی ایجار الوقف ﴾

بر واسع جامع شریف تعمیره محتاج دکل ایکن اول جامعدن اولان بر محلی متولیسی بر کسنه یه ایجار ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده متولی اول محلی عمروه ایجار عمرو دخی اوزرینه نفسیچون بنا احداث ایدوب منزلنه الحاق ایتمش اولسه قلعی مضر اولمامغله شرعا عمروه بناسنی قلع ایتدردوب اول محل جامع شریفدن اولمق اوزره ابقا اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی استحسان فتاوی الدیناری مسجد واسع جعل المتولی بعضه حانوتا للمسجد لا یجوز وفی آخر وقف المحیط ان لم یکن للمسجد اوقاف واحتاج المسجد الی العمارة لا بأس بان یوجر جانب من المسجد (عمادیه فی آخر العاشر)

تولیت وغله سی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلی اولاد دن درجه ده برابر اولان زید وعمرو متصرفلر ایکن عمرو منزلدن حصه سنی تعیین مدت ایتمکسزین حیاتده اولدقجه نوبت تصرفنی شوقدر اقجه یه زیده ایجار ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(لو باع القیم مال الوقف او آجر ممن لا تقبل شهادته لم یجز عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی (جامع الفصولین فی ٢٧)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی اجر مثلیله زوجه سی هنده ایجار ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده زید منزل مزبوری اجر مثلیله هنده ایجار وتسلیم ایدوب هند دخی منزلی برمدت ضبط وتصرف ایلسه زیدك یرینه متولی اولان عمرو اجاره نك عدم صحتنه بناء منزلی هنددن الوب آخره ایجار ایدوب ومنزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنی هنددن طلب ایتدکده هند مجرد اجاره صحیحه اولمامغله اجر مثلی ویرمم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(الواجب فی الاجارة الفاسدة اجر المثل لا یجاوز به المسمی (هدایه فی الاجارة الفاسدة)

زید تولیت وسکناسی کندویه مشروطه وقف منزلی عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی برمدت ساکن اولوب بعده فوت اولدقده اوغلی بکر دخی برمدت ساکن اولوب حالا زید منزل مزبوری بکردن الوب شرط واقف اوزره سکناسنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده زید عمروك منزل مزبورده ساکن اولدیغی مدتك اجر مثلنی عمروك ترکه سندن الوب وبکرك ساکن اولدیغی مدتك اجر مثلنی بکردن الوب وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(من جعل له السکنی لیس له الاجارة فان آجر یستحق الاجرة وکانت للوقف (نقد المسائل فی اوائل الوقف)

بر مسجد شریفك حرمندن اولوب دفن موتی ایچون معد اولان عرصه یی متولیسی ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اون سنه یه دك ایجاری مشروطه اولان وقف خانك متولیسی زید اول خانی شرط واقف اوزره اون سنه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله عمروه ایجار وتسلیم ایتدكدنصكره زید فوت اولوب یرینه بكر متولی اولسه بكر اول خانی قبل تمام المدة عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(هذا اذا لم ینص الواقف علی مدة الاجارة فان شرط لذلك شیئا من المدة فهو علی ما شرط طال اوقصر لان شرط الواقف یراعی كالنصوص (زیلعی فی اول الاجارة)

برجامع شریفك متولیسی زید جامعدن تابوت وضع اولنمق ایچون اعداد اولنوب ایجار ایچون معد اولمیان محلی ایجاری مقتضی مضایقه یوغیكن عمروه ایجار وتسلیم ایلسه حالا زید اول محلی عمرودن الوب وضع قدیم اوزره ابقایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بروقف عرصه اوزرینه اذن متولی وكندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدكدنصكره اول بنا محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زید اول عرصه اوزرینه متولی اذننسز كندی نفسیچون بنا احداث ایلسه متولی قلعی وقفه مضر اولمامغله زیده بناسنی قلع ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

﴿ فصل فی ضمان المتولی وعدمه ﴾

بروقفك متولیسی زید وقفك غله سنی اكل قصدیله بغیر اقتضاء وقفك مستغلاتنی دیوارلرینی تجصیص وتزیین وبعض مواضعنی بویایوب ولوازم وقفه صرف ایتدكده قدر معروفدن زیاده صرف ایلیوب غله سنی بو وجهله اتلاف ایتدكدنصكره معزول اولسه یرینه متولی اولان بكر غله دن تجصیص وتزیینه صرف اولنان ایله لوازم وقفه صرف اولنان مقدارك قدر معروفدن زیاده سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اوصی بشیء لعمارة المسجد فی ای شیء یصرف ذلك قال ابو القاسم رحمه الله تعالی یصرف فیما كان من البناء دون التزیین (قاضیخان فی الرجل یجعل داره مسجدا)

بروقفك متولیسی هند كندی ادانه سیله زید متوفی ذمتنده مال وقفدن اولان شوقدر اقچه دن شو مقداری اوزرینه زیدك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سیله صلح اولوب قبض بدل ایلسه هنده مبلغ مزبورك بدل صلحدن زیاده سنی ضمان لازم اولورمی *الجواب* اولور

(ذكر الحاكم رحمه الله فی شروط ابراء الاب والوصی والمتولی للمستأجر عن الاجرة یصح فیما باشروه ویضمنون للوقف والصغیر ویبرأ المستأجر فی القضاء ولا یبرأ فیما بینه وبین الله تعالی (احكام الصغار للاستروشنی فی الاجارة)

زیدك بنا و وقف ایدیكی مدرسه وجامع شریفك مستغلاتنك بعض مواضعی خرابه مشرف اولوب تعمیری ضروری ایكن وقف مزبور متولیسی عمرو تعمیره احتیاجدنصكره وقف مزبور مستغلاتندن حاصل اولوب تعمیره وفا ایده جك شوقدر غله یی قبض

ایتدکدنصکره تعمیره صرف ایتمیوب اول غله نك شو مقداريني مرتزقه یه باقیسنی تولیت ومدرسه نك مدرسی اولمغله مدرسلك وظیفه سیچون کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایدوب تعمیر ایچون نسنه قالماسه غلهٔ مزبوره یی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو غله یی ضامن اولدین فوت اولوب یرینه بکر متولی اولسه حالا بکر غله یی عمرولك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سنه تضمین ایتدردوب مدرسه وجامع وحمام تعمیرلرینه صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذ لاحق لهم فی الغلة زمن التعمیر بل زمن الاحتیاج بل زمن الاحتیاج الیه عمر اولا وفی الذخیرة مایفید ان الناظر اذا صرف لهم مع الحاجة الی التعمیر فانه یضمن (اشباه فی الوقف)

مصارف معینه دن فضله سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنك مصارف معینه دن فضله سنده واقفك اولاد ابناسنده واقفك اولاد بناتی مشارکته قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده شرط مزبورده اولاد بنات داخل اولماز دیو حصه طلبنده اولان اولاد بناته متولی حصه ویرمیوب فضلهٔ مرقومه یی بالکز اولاد ابنایه صرفله استهلاك ایتمکله واقفك اولاد بناتی متولی واولاد ابنا ایله مرافعه اولدقلرنده قاضی شرط مزبورده اولاد بناتك دخولیله حکم ایلسه متولی بعد الحکم اولاد بناته غلهٔ موجوده دن حصه لرینی ویرمکه راضی ایکن مزبورلر راضی اولمیوب اولاد ابنا قبل الحکم اخذ واستهلاك ایتدکلری غله دن حصه لرینی تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قضی القاضی بدخول اولاد البنات فی الوقف علی اولاد الاولاد وبعد مضی سنین لایظهر حکمه الا فی غلة المستقبل دون مامضی قیل له الیس یستند هذا الحکم الی وقت الواقف فقال بلی لکن فی حق الموجود وقت الحکم وغلات تلك السنین معدومة کالحکم بفساد النکاح بغیر ولی لا یظهر فی الوطئات الماضیة والمهر قیل له الیس ان القضاء یظهر فی عدم وقوع الثلث وان کانت معدومة فقال انما یظهر فی حکمها لافیها وهی بطلان محلیة النکاح وانه امر باق بخلاف الغلة المستهلکة حتی لوکانت غلة السنین الماضیة قائمة یستحق اولاد البنات حصتهم منها وغیره ان الحکم یظهر فی الغلات القائمة دون الهالك (قنیه قبیل کتاب الهبة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن معامله طریقیله عمروه شوقدر راقچه ویروب بعده عمرو فوت اولدقدنصکره زید عمرولك ورثه سی یدلرنده اولان ترکه سندن شوقدر اشیایی ثمن مثلندن زیاده فاحشه ایله زائد مبلغ مزبور مقابله سنده ورثه دن اشترا وقبض وآخره بیع وتسلیم ایتدکده قبض ایتدیکی ثمن مبلغ مزبوردن شوقدر نقصان اولسه اول نقصانی زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ثم اذا جاز البیع والوقف وشرط الاستبدال بالثمن فباعه بمایتغابن الناس فیه فالبیع جائز

وان باعه بما لايتغابن الناس فيه فالبيع باطل (تاتارخانيه فى ٤ من الوقف) ولو باعها بغبن فاحش لايجوز بيعه فى قول ابى يوسف وهلال رحمهما الله لان القيم بمنزلة الوكيل فلايملك البيع بغبن فاحش ولوكان ابوحنيفة يجيز الوقف بشرط الاستبدال لاجاز بيع القيم بغبن فاحش كالوكيل (بحر رائق عند شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

بر وقفك متوليسى زيد وقفك بعض مستغلاتنى متغلبلرك يدلرندن استخلاص ايچون و بعض مستأجر مماطللرندن تحصيل اجاره ايچون حكام قپولرينه على وجه الاجاره مال وقفدن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وللقيم صرف شئ من مال الوقف الى كتبة الفتوى ومحاضر الدعوى (قنيه فى تصرفات القيم فى الاوقاف)

بر وقفك مشروطيت اوزره متوليه‌سى هند وقف مزبورك امورينى كورمك ايچون رأى حاكمله زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد مال وقفدن شوقدر اقچه يى قبض وكندى مصارفنه صرف ايدوب بعده مفلسا فوت اولسه هنده مبلغ مزبورى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(المتولى يملك التفويض الى غيره توكيلا لحاجة مرة بعد اخرى (فوائد ظهيريه فى القضاء)

بر وقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب ضرورى ايكن وقف مزبور متوليسى زيد تعميره احتياجدنصكره وقف مزبورك مستغلاتندن حاصل اولوب تعميره وفا ايده جك شوقدر غله يى قبض ايدوب بعده تعميره صرف ايتميوب بعد اداء الخدمه اول غله نك عشرينى كندى وظيفه‌سى اولمق اوزره مصارفنه صرفله استهلاك و باقيسنى مرتزقه‌يه وظيفه لرى ايچون ويروب تعمير ايچون نسنه قالماسه غلهٔ مزبوره دن زيدك عملك وعملنك تركنده ضرر بين اولان مرتزقه‌نك اجرمثللرندن ماعدا تعميره كفايت ايده جك مقدارى زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(لما فى الذخيرة اذا كانت فى تلك السنة غلة ففرق القيم الغلة على المساكين ولم يمسك للخراج شيئا فانه يضمن حصة الخراج لان بقدر الخراج ومايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنى عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن (بحر رائق عند شرح قوله و يبدأ من غلته بعمارته فى كتاب الوقف) واما الناظر ان كان المشروط له من الواقف فهو كاحد المستحقين فاذا قطع للعمارة قطع الا ان يعمل فيأخذ قدر اجرته وان لم يعمل لايأخذ شيئا (بحر رائق فى المحل المزبور) فظاهره ان من عمل من المستحقين زمن العمارة فانه يأخذ قدر اجرته لكن اذا كان ممالايمكن ترك عمله الا بضرر بين كالامام والخطيب فلايراعى المعلوم المشروط زمن العمارة فعلى هذا عمل المباشران زمن العمارة يعطيان بقدر اجرة عملهما فقط واما ما ليس فى قطعه ضرر بين فانه لايعطى شيئا اصلا زمن العمارة

(بحر رائق من المحل المزبور)

بو صورتده زيدك يرينه متولى اولان عمرو عملنك تركنده ضرر بين اولان مرتزقه نك اجر مثللرندن ماعدا كفايت ايده جك مقدارى زيده تضمين ايتدردكده زيد دخى مقدار مزبورى ويرديكى مرتزقه دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان كان فى تأخير المرمة ضرر بين فانه يصرف الغلة الى المرمة فان فضل شئ يصرف الى ذلك البر قد وقعت المناظرة بين بعض العلماء من اهل التصنيف فى ذلك فمن قال بعدم الرجوع مطلقا وهذا لايصح على اطلاقه ومن قال يصح الرجوع عليهم مادام المدفوع قائما لاهالكا او مستهلكا ومنهم من قال انه يرجع به قائما ويضمن بدله مستهلكا لانه مادفعه على وجه الهبة وانما دفعه على انه حق المدفوع اليه وهذا اصح الوجوه

(خيريه فى جواب مسئلة فيما اذا صرف المتولى)

بر بلده ده واقع بر وقفك متولیسى زيد وقف مزبورك عقاراتى تعميرينه غلهٔ وقفدن شو قدر اقجه صرف ايلدم ديو بلدهٔ مزبوره قاضيسنه اعلام ايتدكده قاضى دخى زيدك قول مجردينه اعتماد ايدوب يدينه كشف حجتى ويردكدنصكره زيدك يرينه عمرو متولى اولدقده زيد تعميره مصارفى اولمق اوزره اول حجتده تحرير اولنان قدر معروفدن زيادهٔ فاحشه اولديغى شرعا ظاهر اولسه عمرو تكرار حاكمه كشف صحيح ايله كشف ايتدردوب اول زياده يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولوب اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار اولنه گلن عقارى وقف مزبور متولیسى زيد اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ مثلى ايله آخره ايجار وتسليم ومعجلهٔ مرقومه يى قبض ايتدكدنصكره مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

﴿نوع فيما يصدق به المتولى ومالا﴾

هند وقفنك غله سندن بهر سنه شو قدر التون مدينه فقراسنه ويريله ديو شرط وتعيين ايتمكله وقف مزبور متولیسى زيد برسنه وظيفه سيچون سنهٔ مرقومه غله سندن اولقدر التون افراز ايدوب لكن زيد بنفسه حج شريفه كيدن عمروى طرفندن توكيل وشرط واقف اوزره مدينهٔ منوره ده مستحقينه ويرمك ايچون التونلرى عمروه ويروب عمرو دخى كيدركن طريقده فوت اولوب التونلر ضايع اولسه زيد بنفسه التونلرى كتورميوب وجه محرر اوزره عمرو ايله ارسال ايتمكله زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد اول التونلرى كوتورميوب وجه محرر اوزره عمرو ايله ارسال ايتدم ديمسيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولايكلف المتولى من العمل بنفسه الا مثل مايفعله امثاله ولاينبغى له ان يقصر عنه

(اسعاف فيما يجعل للمتولى من غلة الوقف) اذا آجر الواقف او قيمه او وصى الواقف او القاضى او امينه ثم قال قبضت الغلة فضاعت اوفرقتها على الموقوف عليهم فانكروا فالقول له مع يمينه (كرماستى فى الباب التاسع عشر)

﴿بر وقفك﴾

بر وقفك متولیسی زیدك حاكم محاسبه سنی كوردكده زید نقود موقوفه دن شو قدر
اقچه یی عمرو و بكر و بشره معامله ایله ویروب ذمتلرنده در دیوب اقرار ایتدكدنصكره
مبلغ مزبورك مرقوملرك ذمتلرنده اولمدیغی ظاهر اولدقده زید اقرار مذكورده كاذب
ایدم قبل الاقرار مبلغ مزبور بلا تعد یدمدن سرقه اولندی دیسه تصدیق
اولنورمی * الجواب * اولنماز
بوصورتده مبلغ مزبوری زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(اذا طلب صاحب الوديعة الوديعة فقال المودع اطلبها غدا فلما كان الغد قال المودع
ضاعت الوديعة فالقاضي يسئله عن وقت الضياع متى ضاعت قبل قولك اطلبها غدا
او بعد ذلك ان قال قبل ذلك فهو ضامن لانه متناقض لان قوله اطلبها غدا اقرار منه
انه ماضاع فاذاقال بعد ذلك قد كان ضاع قبل ذلك صار متناقضا وان قال بعد ذلك
فلاضمان لانه لا تناقض (محيط برهاني في السادس من كتاب الوديعة)

باب الوظائف

زید بر مسجد شریف ایله بر كبری بنا وهر برینه باشقه باشقه وقف وضع وتعیین ایلسه
احدهمانك وقفنه ضعف طاری اولدقده ضعیفك مصارفنه آخرك غله سندن
صرف اولنمق جائزمیدر * الجواب * دكلدر
بر وقف نقودك واقفی زید نقود موقوفه یه نقصان طاری اولورسه ربحندن مال اصل تكمیل
اولنمدقجه مرتزقه یه وظیفه ویرلمیه دیو شرط ایلسه حالا نقود موقوفه یه نقصان طاری
اولسه اصل مال تكمیل اولنمدین وقف مزبورك مرتزقه لری وظیفه المغه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
بر وقفك مرتزقه سی بعد اداء الخدمه شرط واقف اوزره مستحق اولدقلری شو قدر
كیل بغدای وظیفه لرینی متولی یدنده اولان غله ٔ وقفدن المق استدكلرنده متولی بن
بغدایی بیع ایدرم سز اقچه سنی الك دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الوقف على المتفقهة حنطة فيدفعها القيم دنانير فلهم طلب الحنطة ولهم اخذ الدنانير
ان شاؤا (قنيه في مايحل للمدرس)
محصولی سنوی اولان زاویه نك زاویه داری اولان زید بر قاچ آی خدمت ایدوب بعده
زید عزل اولنوب یرینه عمرو زاویه دار اولوب محصول حاصل اولدقده عمرو قبض
ایلسه زید زاویه دارلق خدمتی مقابله سنده اول آیلره اصابت ایدن مقداری
عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
بوصورتده سنه باشی نه زمان اعتبار اولنور * الجواب * هر محصولك تمامی تمام سنه اعتبار
اولنوب صكره كی سنه نك باشی سنه ٔ سابقه نهایتندن اعتبار اولنور
(سئل في سهم من غلة وقف صحيح مشروط للفقراء الساكنين في بلدة بيت المقدس وقد وجد
ذلك السهم بالبراءة السلطانية لزيد لكونه من تلك الفقراء ثم باع زيد مسكنه الذي في تلك
البلدة المقدس وهاجر منها الى مدينة قسطنطينية واتخذ مسكنا وتوطن فيها مدة

سنوات ولم يرجع الى بلدة القدس والآن يطلب السهم المرقوم من متولي الوقف فهل للمتولي ان لا يعطيه ذلك السهم * الجواب * نعم له ان لا يعطيه ذلك السهم

(رجل وقف على العلوية الساكنين ببلخ وجعل لهم شيئا من الوظيفة ومنهم من يغيب عن البلد سنة اونحو ذلك قال الفقيه ابو بكر البلخي من غاب منهم ولم يبع مسكنه ولم يتخذ مسكنا آخر فهو من سكان بلخ لا تبطل وظيفته ولا وقفه قال مولانا دلت المسئلة على جواز الوقف على بني هاشم كما يجوز الوصية لهم ولا يجوز صرف الزكوة اليهم وهكذا قال الامام الدبوسي رحمه الله تعالى (قاضيخان في آخر فصل الوقف على القرابات)

بر وقف قديمك غله سندن واقفك بنا ايتديكي دار الشفا سنده طبيب اولانلره ادويهٔ مرضى بهاسى اولمق اوزره قديمدن بهر آى التيشر بيك اقجه ويريله كلوب مبلغ مزبور ايله الناز ادويه مرضايه انجق كفايت ايلسه حالا وقف مزبور متوليسى عمرو مضمونيله عمل اولنه كلمان برقطعه وقفيه ابراز ايدوب وقفيه ده ادويهٔ مرضى بهاسى نقصان تحرير اولنمغله عمل قديمى تغيير واول وقفيه ده تحرير اولنديغى وجه اوزره شو قدر اقجه نقصان ويرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر جامع شريفده خطيب اولان زيد سفر شرعى اقتضا ايتمكله يرينه عمروى نائب نصب ايدوب آخر دياره كتمكله زيد كلنجه عمرو اول جامعده خطابت وامامت ايلسه حالا زيد كلوب خطابت خدمتى مقابله سنده تعيين اولنان وظيفه يى متوليسى يدنده اولان مدت مزبوره غله سندن طلب ايتدكده متولى مجرد بنفسه اداء خدمت ايتمدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وعمل الناس بالقاهرة على جواز الاستنابات في الوظائف وعدم اعتبارها شاغرة مع وجود النيابة ثم رأيت في الخلاصة من كتاب القضاء ان الامام يجوز استخلافه بلا اذن بخلاف القاضى وعلى هذا لا تكون الوظيفة شاغرة ويصح النيابة ومما يرد على الطرسوسى ان الخصاف صرح بان للقيم ان يوكل وكيلا يقوم مقامه وله ان يجعل من معلومه شيئا وكذا في الاسعاف وهذا كالصريح بجواز الاستنابة لان النائب وكيل بالاجرة كما لا يخفى فالذى يجوز الاستنابة في الوظائف في غياب المعلم عن البلد اياما (بحر رائق في الوقف)

مستغلاتى قرى ومزارع اولوب ايرادى خراج ارض واعشاردن اولان بر وقف مدرسه نك مدرسى زيد آخر دياره كتدكده عمروى توكيل ايدوب بعده عمرو فوت اولمغله مدرسه ده برمدت اداء خدمت اولنماسه حالا زيد علما وفقرادن اولمغله وظيفه سى تماما ويريله ديو امر سلطانى اعطا اولنمغله كلوب وظيفه سنى متولى يدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدكده متولى مجرد اداء خدمت اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (منها الفقير ومنها العامل الى آخره (هنديه في الزكوة ملخصا)

بو صورتده زيد وظيفه سنى تماما المق ايچون صدور بولان امر سلطانى مطابق شرعميدر * الجواب * مطابق شرعدر

(ما يوضع فى بيت المال اربعة انواع الاول زكوة السوائم والعشور وما يأخذه العاشر من تجار المسلمين ومحله ماذكرنا من المصارف منها الفقراء (هنديه من الزكوة)

بر وقف قديمدن تعليم صبيان خدمتى مقابله‌سنده وظيفه‌يه متصرف اولان زيد برمدت آخر دياره كيدوب عمرو‌ى برينه توكيل ايتمكله عمرو تعليم صبيان ايتدكدنصكره زيد مستحق اولديغى وظيفه سنى متولى يدنده اولان غله‌دن المق استدكده متولى بنفسه خدمت ايتمامكله ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

غله‌سى بر مسجد شريفده امام ومؤذن اولانلره وتوليتى مسجد مزبورك متوليسنه مشروطه زيدك وقفى اولان منزل محلول اولوب متوليسى عمروه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار ايتدكده اول مسجدده امام ومؤذن اولان بكر وبشر اجارهٔ معجله‌دن مستحق اولدقلرى وظيفه‌لريني متوليدن طلب ايتدكلرنده متولى اجارهٔ معجله غله‌دن دكلدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب * اولماز

سلاطين ماضيه‌دن زيد بربلده‌ده بنا ووقف ايلديكى عمارت ومدرسه‌نك وقفيهٔ معموله بهاسنده (وتعطى مماطبخ فى عمارة الوقف الى من يكون مستعدا فى المدرسة المذكورة فى كل وقت مائتا درهم من الخبز وقطعة لحم وكبجة من المطبوخ ثم الى كل فرد من سائر الفقراء من طلبة العلوم وغيرهم فى كل وقت مائة درهم والى اثنين منهم كأس واحد من ذلك المطبوخ وفيه قطعة واحدة من اللحم الا ان طلبة العلوم يقدمون بالاعطاء على سائر الفقراء فى الاطعام وعند خروج الطلبة الى المصيف المسمى سابقا يعطى لهم على وجه الكمال كل مايعطى قبله لكن غير مطبوخ سوى الخبز) ديو تحرير ايتمكله وقف مزبور متوليسى عمرو مدرسه‌ده ساكن مستعدينه وغيريلره واقفك وجه محرر اوزره تعيين ايلديكى خبزى ولحم مطبوخك عينلريني ويرميوب غلهٔ وقفدن شو قدر اقچه قيمتلريني ويرمك جائز اولورمى *الجواب * اولور

بو صورتده متولى مدرسهٔ مزبوره‌ده ساكن مستعدينه واقفك تعيين ايلديكى طعامك غلهٔ وقفدن قيمتنى ويردكده مزبورلر قناعت ايتميوب بز وقفك مدرسه‌سنده ساكن اولمغله زياده‌يه مستحقز ديو سائر فقرايه تعيين اولنان طعامى ياقيمتنى المغه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر

(واوشرط المستحقين خبزا اولحما معينا كل يوم فللقيم ان يدفع القيمة من النقد وفى موضع آخر لهم طلب العين واخذ القيمة (اشباه فى اوائل الوقف)

زيد واقف وقفنك غله‌سندن بنا ايتديكى جامع شريفده امام اولانلره يومى يكرمبشر اقچه ويريله ديو شرط ايتمكله اول جامعده امام اولان زيد بعد اداء الخدمه مستحق اولديغى يومى يكرمبشر اقچه‌يى متوليسندن طلب ايتدكده متولى زيدك وجه محرر اوزره شرطى ثابت ايكن مجرد وقفيه‌ده اولقدر اقچه يازلمامش ديوب يومى يكرمبشر اقچه‌يى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم ان الاعتبار فى الشرط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف فلواقيمت

بينة بشرط تكلم به الواقف ولم يوجد فى المكتوب عمل به (بحر رائق عند شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

برمدرسه زيده توجيه اولنان قدره وظيفهٔ معينه سيله متصرف اوله ديو براتنده ذكر وتصريح اولنسه اول براتده ذكر وتصريح اولنان وظيفهٔ معينه سيله واقفك شرط وتعيين ايلديكى وظيفه مى مراد اولنور يوخسه ديوان كاتبلرينك درت اجماعتبارلرى مى مراد اولنور * الجواب * واقفك شرط وتعيين ايلديكى وظيفه مراد اولنور

﴿نوع آخر﴾

غالب مستغلاتى قرى ومزارع اولان اوقاف امرادن بروقف قديمك شروطى ثابت اولميوب انجق واقفك بنا ايلديكى مدرسه سنده مدرس ووقفنه ناظر اولانلر غلهٔ وقفك برمقدارينى قبض ايدوب بينلرنده نزاع واقع اولدقده پادشاه اسلام حضرتلرى وقف مزبور غله سنك ثلثنى متولى وناظر اولانلره وثلثانينى مدرسهٔ مزبوره ده مدرس اولانلره تعيين ايدوب بومنوال اوزره امر شريف ويريلوب دفتر خاقانى يه قيد اولنسه بو وجه اوزره تعيين معتبر اولوب ويريلن امر خاقانى ايله عمل لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ونقل عن المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الواقف لان اصلها لبيت المال (در مختار شرح التنوير فى فروع مهمة من الوقف)

سئل فى وقف صحيح كانت مستغلاته مسقفات احدث زيد وعمرو فيه وظيفة طعامية لنفسهما كل يوم ثلثة عشر عثمانيا بتقرير القاضي بغير شرط الواقف فهل يعتبر التقرير المزبور من القاضي وهل لناظر الوقف ان لا يعطى تلك الوظيفة من الغلة * الجواب * نعم له ان لا يعطى تلك الوظيفة ولا يعتبر تقرير القاضي

مستغلاتنك اكثرى مسقفات وبعضىسى وقف صحيح لازم ايله وقف اولمش قرى ومزارع اولان وقفك شرط واقف اوزره تعيين اولنان برات سلطانى ايله متوليسى زيدك امور وقفى كورمكدن عجزى وخيانتى يوغيكن مجرد قاضى بكرى غلهٔ وقفدن يومى شوقدر اقچه وظيفه ايله خلاف شرط واقف نائب متولى نصب ويدينه حجت ويرسه بكر يديمه حجت ويرلدى ديو امور وقفه مداخله وغله سندن نائب متولى وظيفه سى نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد قاضينك وجه محرر اوزره بكرك نصبنى در دولته اعلام ايتدكده بكر وقف مزبورك اموريته مداخله ايتميوب وغله سندن جهت مذكوره ايچون نسنه ويرلميه ديو امر سلطانى ويرلك لازمميدر * الجواب * لازمدر

(القضاء بخلاف شرط الواقف كالقضاء بخلاف النص لقول العلماء شرط الواقف كنص الشارع صرح به فى شرح المجمع لابن ملك (اشباه قبيل القاعدة الثانية اذا اجتمع الحلال)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان زاويه نك توليت ومشيختى واقفك اولادنه واولاد اولادنه

مشروطه اولمغله اولاددن موجود اولان زيد شرط واقف اوزره زاويهٔ مزبوره نك توليت ومشيختنه متصرف ايكن اجانبدن عمرو زيدى رفع وتوليت ومشيختى كندويه توجيه و برات ايتدردكدنصكره برمدت اداء خدمت ايدوب توليت ومشيخت وظيفه لرينى السه حالا زيد دخى عمروى رفع وتوليت ومشيختى كندويه توجيه ايتدرد وب ضبط ايتدكده عن اصل توليت ومشيخت باكه مشروطه دردبو مدت مزبوره ده عمروك الديغى وظيفه يى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقف زاويه نك توليت وزاويه دارلغنه برات ايله متصرف اولان زيد برقاچ سنه دنبرو زاويهٔ مرقومك غله سنى اخذ و استهلاك ايتدكدنصكره حالا عمرو سكز سنه مقدم تاريخ ايله مورخ يومى شوقدر اقچه دعاكوى وظيفه سنى احداث ايتدرمشيدم ديو برات ابراز ايلسه اول برات ايله سنين ماضيه ايچون زيددن نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقفك اولاديت ومشروطيت اوزره متوليسى زيدك مال وقفه خيانتى ثابته اولمغله رأى حاكمه وامر سلطانى ايله زيد حجر اولنوب وقف مزبوره عمرو مستقيم قائم مقام متولى نصب اولنوب لكن واقفك توليت خدمتى مقابله سنده تعيين ايلديكى وظيفه متولى اولنلره كفايت ايتميوب حاكم وقفك زوائدندن عمروه سنه ده اجرمثلى مقدارى شوقدر اقچه اجرت تعيين ايدوب عمرو دخى بعد اداء الخدمه سنه ده اولقدر غروشى زوائد وقفدن اخذ و مصارفنه صرفله استهلاك ايلسه حالا زيد ياخود اولاد واقفدن متولى اولان بكر مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

قديمدن بر امامى اولان جامع شريفده امام اولنلره مشروطه وقف منزللره اول جامعده امام اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن عمرو اول جامعه يومى شو قدر اقچه وظيفه ايله خلاف شرط واقف مجددا امام ثانى نصب اولنسه عمرو يومى اولقدر اقچه وظيفه يه قناعت ايتميوب خلاف شرط واقف اول منزللره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب* اولماز

بر وقفك مرتزقه سى برسنه خدمت ايدوب لكن اول سنه ده غله اولمامغله وظيفه لرينى الميوب بعده سنهٔ اخراده حاصله اولسه مرتزقه اول سنه نك وظيفه سنى سنهٔ اخراده اولان غله دن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

بو صورتده وقف مزبوره متوليسى زيد مرتزقه يه سنهٔ اخرى غله سندن وظيفه لرى لازم كلور زعميله سنهٔ اخرى غله سندن سنهٔ اولى وظيفه سيچون شوقدر اقچه وظيفه ويرمش اولسه زيد مبلغ مزبورى مرتزقه دن استرداده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولو ظن ان عليه دينا فبان خلافه رجع بما ادى (اشباه فى آخر القاعدة السابعة عشر)

﴿باب تصرفات الحاكم فى الاوقاف﴾

سكناسى فقرايه مشروطه وقف منزلك سكناسنه واقفك اولادندن فقيره و سكناسنه

تولیت و سکناسی باکه مشروطه وقف منزل عرصه سید ر اویله اولیحق ایجارم صحیح دکلدر دیوب قبل تمام المدة اجاره یی فسخ و عرصه ده منزل بنا ایدوب سکنایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اقر بارض فی یده انها صدقة موقوفة ولم یزد علی ذلك جاز اقراره وتصیر الارض وقفا علی الفقراء لان الاوقاف عادة یکون فی ایدی القوم ولو اقر رجل بارض فی یده انها وقف علی قوم معلومین وسماهم ثم اقر بعد ذلك ان الوقف علی غیرهم اوزاد معهم اونقص عنهم لایلتفت الی قوله الاخیر ویعمل بقوله الاول

(خانیه فی رجل یقر بارض فی یده من الوقف)

بر وقف قریه طپراغنده واقع کمسنه نك طاپو ایله تصرفنده اولمیان قشلاق عرصه سنی وقف مزبور متولیسی ضبط ایدر اولدقده قریهٔ مزبوره اهالیسی زیده ضبط ایتدرمیوب بغیر حق کندیلری ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بر وقفك متولیسی زید یدنده اولان غلهٔ وقف ایله وقف ایچون بر منزل اشترا وقبض ایتدکدنصکره منزل مصارف وتعمیراته محتاج اولوب وقفه نفعی اولمدیغی ظاهر اولمغله ثمن مثلیله عمروه رأی قاضی ایله بیع وتسلیم وثمنی وقف ایچون الوب حفظ ایتدکدنصکره زید منزل مزبورك بیعی جائز دکلدر زیرا وقف ایچون اشترا ایتمشیدم دیو ثمنی عمروه رد ایدوب منزلی عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری المتولی بمال الوقف دارا للوقف لاتلحق بالمنازل الموقوفة ویجوز بیعها فی الاصح

(در المختار شرح تنویر الابصار)

برجامع شریفده امام اولان زید آخر دیاره کیدوب بر سنه دن زیاده ترك خدمت ایلسه زیدك آخر دیاره ذاهب اولمسی اسقاط فریضهٔ حج وصلهٔ رحم وانك امثالی اسفار واجبه دن اولماسه زید شرعا عزله مستحق اولورمی * الجواب * اولور

(غاب المعلم عن البلد ایاما ثم رجع وطلب وظیفته فان خرج مسیرة سفر لیس له طلب مامضی وکذا اذا خرج واقام خمسة عشر یوما وان اقل لامر لابد له منه کطلب القوت والرزق فهو عفو ولایحل لغیره ان یأخذ حجرته ووظیفته وتبقی حجرته ووظیفته علی حالها ان کانت غیبته مقدار شهر الی ثلثة اشهر فاذا زاد کان لغیره اخذ حجرته ووظیفته ثم انه قال ینبغی ان تکون الغیبة المسقطة للمعلوم المقضیة للعزل فی غیر فرض کالحج وصلة الرحم واما فیهما فلایستحق العزل ولایأخذ المعلوم وهذا کله مفهوم من عبارة قاضیخان بحر من المحل المزبور (بحر رائق عند شرح قوله ان جعل الواقف لنفسه)

زیدك برجهته مشروطه وقفی اولان نقود متولیسی عمرو نقود موقوفه دن حاصله اولان غله دن شو مقداریني اول جهته صرف ایدوب برمقداری باقی قالسه حالا بکرك وقفی اولان مسجدك متولیسی مقدار باقی یی باکه ویر مسجدك لوازمنه صرف ایدوب مسجدی تعمیر ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اما اذا اختلف الواقف اواتحد الواقف واختلف الجهة بان بنی مدرسة ومسجدا وعین

لكل وقفا و فضل من غلة احدهما لايبدل شرط الواقف وكذا اذا اختلف الواقف
لاالجهة يتبع شرط الواقف (بزازيه فى نوع من وقف المنقول)

زيد يدنده اولان عرصه ايچون غله سى فلان مسجدده امام اولنلره مشروطه وقفدر ديو اقرار ايدوب برمدت اول مسجدده امام اولان عمروه عرصهٔ مزبوره نك اجاره سيدر ديوب وقف ايچون شو قدر اقچه ويردكدنصكره زيد عرصهٔ مذكوره اول مسجدده امام اولانلره مشروطه وقف دكلدر جهت اخرايه وقفدر ديسه بو كلامنه التفات اولنورمى
* الجواب * معتبر اولان قول اولدر

زيد برجهته عسكرى براتيله متصرف ايكن اول جهت ماليد براتيله عمروه توجيه اولنوب لكن زيدك رفعنه تعرض اولنميوب بعده زيد فوت اولوب جهت مزبوره زيدك محلولندن عسكرى براتيله بكره توجيه اولنسه بكرو عمرودن قنقيسنك براتيله عمل اولنور * الجواب * بكرك

زيد متوفانك حصرا وارثى اوغلى عمرو بردكرمن و باغچه يه متصرف ايكن بلا ولد فوت اولوب عمروك ورثه سى اول دكرمن و باغچه يى عمروك تركه سندن اولمق اوزره ضبط ايتدكلرندنصكره حرمين شريفين اوقافى متوليسى بكر عمروك ورثه سندن اول دكرمن و باغچه حرمين شريفين فقراسنه وقفدر حتى زيد حرمين شريفين فقراسنه وقف اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى و ورثه انكار ايلديلر بكر زيدك اقرارينه اقامت بينه ايديجك اول دكرمن و باغچه يى مدينهٔ منوره فقراسيچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

شام شريفده واقع بروقفك متوليسى تقرير قاضى ايله ضبط اولنميوب برات سلطانى ايله ضبط اولنه كلمكله توليت مرقومه يه برات سلطانى ايله متصرف اولان زيد فوت اولدقده اول توليت زيدك محلولندن برات سلطانى ايله عمروه توجيه اولنوب لكن مقدما زيد حياتنده جهت مرقومه يى بكره فراغ ايتمكله تقرير جهته مأذون اولميان قاضى بكره تقرير حجتى ويرمش اولسه بكر حجت مرقومه ايله جهتى عمروه ضبط ايتدرميوب تقرير قاضى يه بناء كندو ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ماقول مولانا شيخ الاسلام بركة الانام فى زيد اشترى من عمرو دارا شراء فاسدا و قبضه ثم وقف تلك الدار على جهة بر وقفا صحيحا جامعا الشروطه فهل لعمرو ان لايأخذ قيمة الدار المرقومة من زيد و يبطل الوقف المزبور ام لا افتونا مأجورين
* الجواب * ليس له ذلك

(ولو اشترى رجل دارا شراء فاسدا وقبضها ثم وقفها على الفقراء والمساكين جاز وتصير وقفا على ماوقف عليه فعليه قيمتها للبايع (خانيه فى وقف المريض) قال بيع المكره فاسد منعقد مفيد للملك اذا اتصل به القبض خلافا لزفر رحمه الله تعالى والفرق بينه و بين الفاسد لا باكراه ان المشترى ههنا لو باعه اووهبه اوتصدق به اوكاتبه اوآجره ونحو ذلك مما يقبل النقض فللبايع ان ينقضها و ثمه ليس له ان ينقض ذلك لانه به راض بهذه التصرفات

طايعا وههنا لا (قاعديه فى البيوع)

زيد فوتندنصكره ثلث مالنى جهت بره وقف وتعيين شروطنى وصى مختارى عمروه تفويض ايتدكدنصكره مصرا فوت اولدقده عمرو تركهٔ زيدك ثلثنى اخذ واول جهته وقف ايدوب توليتنى اولا كندويه بعده اولادنه واولاد اولادنه شرط ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرسه عمروك وجه محرر اوزره وقف وشروطى صحيح اولورمى *الجواب* اولور

برمحله ده واقع عتيق مسجد شريف ضيق اولمغله محلهٔ مزبوره اهالىسى اول مسجدى هدم ايدوب توسيع وكندى مالاريله متين بنا ايتمك شرعا جائز اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده اهالىٔ محله مسجد مزبورك عتيق محراب وديوارينى هدم وتوسيع ايتدكلرنده مجددا قبله جانبنه بنا اولنان ديواره محراب بنا ايدوب عتيق محراب يرى مسجد وسطنده قالسه بأس وارميدر *الجواب* يوقدر

مسجد مبنى اراد رجل ان ينقضه ويبنيه ثانيا احكم من الاول ليس له ذلك لانه لاولاية له ولاهل المسجد ان يهدوا المسجد ويجددوا بناءه ويفرشوا الحصير ويعلقوا القناديل ولكن هذا اذا فعلوا من اموال انفسهم اما اذا ارادوا ان يفعلوا من اموال المسجد ليس لهم ذلك الا بامر القاضى لان هذا تصرف فى الوقف وليس لهم ذلك الولاية

(ولوالجيه فى ٢ من الوقف)

زيد متولىسى اولديغى وقف عرصه يى زوجه سى هنده ايجار وتسليم ايدوب اوزرينه نفسيچون كندى ماليله ملكيت اوزره بنايه هنده اذن ويرمكله هند دخى عرصهٔ مرقومه اوزرينه كندى ماليله نفسيچون بنا احداث ايتدكدنصكره زيدك يرينه عمرو متولى اولوب بنانك طورماسى وقفه مضر اولميوب قلعى وقفه مضر اولمغله هند عمروه عرصه نك اجر مثلنى ويركن عمرو الميوب هنده زيد زوجك اولمغله ساكه ايجارى صحيح اولماز اويله اوليجق ساكه عرصهٔ مزبوره اوزرينه ملكيت اوزره بنايه اذنى دخى صحيح اولماز ديوب بغير وجه هندك بناسنى قلع ايتدردوب ياخود هندك بناسنى مجددا وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

بروقفك متولىسى زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده زيد زمان توليت حسابنى عمروه ويركن عمرو زيده سندن مقدم اولان متولينك زماننك حسابنى دخى ويرديكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد دفن موتى ايچون معد اولان بر وقف عرصه ده متولىسى عمروك اذنيله ميتنى دفن ايتدكدنصكره عمروك يرينه بكر متولى اولسه بكر راضى اولمام ديوب زيده ميتنى اخراج ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

سلاطين ماضيه دن زيد شوقدر عقار ونقود وقف صحيح ايله وقف ايدوب جمله غله دن استانبول قربنده واقع برقريه ده بنا ووقف ايلديكى جامع شريفك مصارفنه ونقودك

غله سندن شومقداريني اول قريه محافظه سيچون تعيين اولنان بستانجى طعاميه سنه تعيين ايلديكى غله رأى حاكمله جامع مرقومك مصارفنه صرف اولنمق جائز اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده وقف مزبورك متوليسى عمرو ذكرى سبق ايدن طعاميه ايچون تعيين اولنان غله يى جامع مزبور مصارفنه صرف ايتميوب مجرد بستانجيلره مشروطه اولمغله آخر يرده اولان بستانجى طائفه سنك طعاميه لرينه صرف ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متصرف اولديغى جهتك براتنى عمروه ويروب بعده اول جهت زيدك حسن رضاسيله فراغ وقصر يدندن اولمق اوزره عمروه توجيه اولندقدنصكره زيد بن اول جهتى عمروه فراغ ايتميوب براتى امانت ويرمشيدم ديوب و عمرو زيدك اول جهتى حسن رضاسيله كندويه فراغ وبراتى اكابناء ويرديكنى اثبات ايدركن زيد امانت ويرديكمه اقامت بينه ايدرم ديسه بوكلامنه التفات اولنورمى *الجواب* اولنماز

اسمى مقدما ميره بعده اوغان اولان بر وقف مزرعه يه براتله متصرف اولان زيد فوت اولدقده اول مزرعه زيدك فوتندن براتله عمروه توجيه اولندقده مزرعه نك اسمى اوغان اولمغله براتنده اوغان تحرير اولنوب بعده اول مزرعه ميره اسمى ايله زيدك فوتندن بكره توجيه و برات اولنوب لكن عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنقيسنك براتيله عمل اولنور * الجواب * عمرك

سكناسى بر مسجد شريفده امام اولنلره مشروطه وقف منزل خراب و تعميره محتاج اولوب لكن واقف منزل مزبورك تعميريچون نسنه شرط ايتمش اولماسه حالا اول مسجد شريفده امام اولان زيد كندى ماليله تعمير ايتميوب اول مسجدك اوقافنه متولى اولان عمروه مال وقف ايله تعمير ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان وقف دارا على سكنى ولده فالعمارة على من له السكنى (من وقف الهدايه)

﴿ باب فى الاحكام الجارية فى الاجارة المعجلة والمؤجلة المتعارفة فى الديار الرومية ﴾

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف دكانى عمروه فراغ ايلسه فراغ مزبور معتبر اولورمى *الجواب* اولماز

معتوه اولان زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى عمروه فراغ ايلسه فراغ مزبور معتبر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى اذن متوليسز شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ايدوب بعده اذن متولى بولنمدين عمرو فوت اولسه ورثه سى منزلى زيده رد ايدوب بدل مرقومى زيددن استرداده قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف عرصه يى عمروه مواضعة فراغ وتسليم ايدوب لكن فراغ قطعى بولنماسه زيد عرصهٔ مزبوره يى رأى متوليله عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

محمود الحال اولان زید صغیر اوغلی عمروك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی بدل مثلی واذن متولی ایله آخره فراغه قادراولورمی * الجواب * اولور
زید صغیرك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عرصه نك سنه ده حاصلی مؤجله سنه وفا ایتیوب صغیرك مالندن تکمیل ایله ضرر معین اولمغله صغیرك وصیسی هند اول عرصه دن قصر ید و عمروه فراغ ایتمك استدکده عمرو عرصه نك بدل مثلی مقداری صغیر ایچون تبرعا هنده شوقدر اقچه ویرمکله هند مبلغ مزبوری صغیر ایچون عمرودن الوب اذن متولیله عرصه یی عمروه فراغ ایلسه صغیر بالغ اولدقده عرصه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
زید مجنونك اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف خان ومنزلی خرابه مشرف اولوب حاصل اولان اجاره سی تعمیرینه وفا ایتمامکله مجنونك وصیسی عمرو اول خان ومنزلی آخره فراغ ایتمك استدکده بکر اول خان و منزلك بدل مثلی مقداری شوقدر اقچه تبرعا عمروه ویروب عمرو دخی مبلغ مزبوری زید ایچون قبض واول خان ومنزلی اذن متولیله بکره فراغ ایلسه مجنون عاقل اولدقده اول خان ومنزله مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
زید عمروك اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف دکانی بکره اذن متولیله فراغ وتسلیم ایتدکدنصکره بکر عمروه مصادفه ایدوب زید اول خانی با که فراغ ایتدی دیدکده عمرو الله مبارك ایلیه دیسه بوقول ایله عمرو فراغی مجیز اولمش اولورمی * الجواب * اولور
بو صورتده عمرو اجازتنه نادم اولوب اول دکانه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اشتری دارا فی اجارة انسان فقال اخو المشتری ان اخی اشتری الدار التی فی اجارتك فقال مبارك باد فهذا اجازة (قنیه فی البیع الموقوف)

﴿ نوع فی الفراغ بالوفاء و بالشرط ﴾

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه مقابله سنده داینی عمروه اذن متولیله وفاء فراغ وتسلیم ایتدکدنصکره منزل مزبور حریقده بلاتعد محترق اولوب عرصه صرفه قالسه عمرو عرصه یی زیده تسلیم ایدوب مبلغ مزبوری تماما زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
زید وهند علی الاشتراك اجارتین ایله متصرف اولدقلری وقف منزلی اذن متولیله داینلری عمروه شوقدر اقچه دینلری مقابله سنده فراغ ایدر اولدقلرنده زید وهند هرنه زمان دینلرینی عمروه ادا ایدرلرسه عمرو منزلی مزبورلره رد ایتمك شرطیله فراغ عمرو دخی قبول ایدوب بعده عمرو مزبورلرك اذنلرینسز منزلی بکره فراغ ایلسه مزبورلر فراغی مجیز اولمیوب اداء دین ایدوب رأی متولیله منزلی بکردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف ربع دکانی هنددن قرض الدیغی شوقدر اقچه مقابله سنده هنده فراغ ایدر اولدقده زید هرنه زمان مبلغ مزبوری هنده ادا

ایدرسه هند ربع دکانی زیده رد ایتمك شرطیله فراغ هند دخی اول شرطیله قبول وقبض ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری ادا ایتمدین فوت اولوب اوغلی اوغللرینی ترك ایلسه زیدك اوغللری مبلغ مزبوری هنده ادا ایدوب ربع دکانی رأی متولیله هنددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده فراغ مزبورك وجه محرر اوزره شرطله اولدیغی شرعا ثابت ایکن عمرو مجرد فراغ مزبورك وجه مشروح اوزره شرطله اولدیغی فراغ تمسکنده تحریر اولنمامغله فراغ قطعی اولور دیوب مبلغ مزبوری اخذدن وربع دکانی زیدك اوغللرینه رددن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف منزلی اذن متولیله زیده فراغ وتسلیم ومنزل مزبوره متعلقه دعوادن زیدی ابراء ایتدکدنصکره هند منزل مزبوری فراغ ایتمامشیدم دیو زیددن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

هند اجارتین ایله تصرف ایتدیکی وقف منزلی اوغلی زیده اولنجه کندوبی کوروب کوزتمك شرطیله فراغ وتسلیم ایلسه شرط مزبور معتبر اولمامغله هند منزل مزبوری رأی متولیله زیددن الوب کالاول ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المتولی اذا آجر الوقف مقاطعة من ابنه الکبیر لایجوز (نقلا من العمادیة فی الوقف)

بوصورتده زید منزل مزبوری اذن متولیله عمروه فراغ ایتمش اولسه متولی منزلی عمرودن الوب هنده ضبط ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروك اناسی هندی تزوج مراد ایتدکده عمرو زیده اجارتین ایله تصرف ایتدکده اولان وقف دکانی با که فراغ ایتمدکجه هندی نکاح ایتدرمم دیمکله زید اول شرطله دکانی عمروه فراغ ایدوب هندی تزوج ایلسه حالا زید فوت اولوب فراغ مزبور معتبر اولمامغله اولادی اول دکانی رأی متولیله عمرودن الوب ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی درتیوز غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو منزلی سا که وفاء فارغ اولمشیدم دیو دعوی وعمرو فراغ قطعی ایله فارغ اولمشیدك دیو دعوی ایتدکلرنده منزلك حین فراغده بدل مثلی سکزیوز غروش اولدیغی ظاهر اولسه زید مبلغ مزبوری عمروه رد ایدوب رأی متولیله منزلی عمرودن الوب ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی بشیوز غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو منزل مزبوری برمدت ضبط ایتدکدنصکره زید عمرودن منزلی سا که وفا طریقیله فارغ اولمشیدم بدل مرقومی آل منزلی با که رد ایله دیو دعوی ایتدکده منزلك حین فراغده بدل مثلی انجق بشیوز غروش اولوب زیاده اولمدیغی ظاهر اولسه زیدك دعوای مذکوره سنه التفات اولنمیوب منزل مرقوم رأی متولیله عمروك یدنده ابقا اولنورمی * الجواب * اولنور

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف دکانی شوقدر اقچه مقابله سنده زیده فراغ

ومتولیسی دخی هنده اولقدر اقچه بدل ویرمك اوزره اذن وتمسك ویروب لكن زید هنده بدل مرقومی ویرماسه هند اول دكانی رأی متولیله كالاول ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زید اول دكانی عمروه فراغ ایلسه فراغ مزبور معتبر اولورمی * الجواب اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ ایدر اولدقده زید بدل مزبوری نه زمان عمروه ویررسه عمرو منزلی كندویه رد ایتمك شرطیله فراغ ایتدكدنصكره زید فوت اولسه اوغللری بدل مزبوری ویرمدین منزل مذكوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری بهر یوم اوتوز اقچه مؤجله سی واردر دیو شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اول شرطله اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم عمرو دخی اول شرطله قبول وقبض ایتدكدنصكره عقارك وقفه بهر یوم مؤجله سی اوتوز اقچه اولیوب طقسان اقچه اولدیغی ظاهر اولسه عمرو اول عقاری زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف اوطه لری عمروه فراغ ایدر اولدقده بهر یوم یتمشر اقچه یه ایجار اولنور غله سی یومی یتمش اقچه دردیوب شوقدر ریال غروش بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وتسلیم عمرو دخی اول شرطله قبول وقبض و بدل مزبوری دفع ایتدكدنصكره اوطه لرك غله سی یومی قرقر اقچه اولدیغی ظاهر اولسه عمرو اوطه لری زیده رد ایدوب مبلغ مزبوری زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دكانی اذن متولیله عمروه فراغ ایدوب عمرو دخی اول دكانی زیدك مواجهه سنده اون بش سنه اجارتین ایله متصرف اولوب زید بومدتده بلاعذر سكوت ایتمشیكن حالا زید فوت اولدقده اولادی زید اول دكانی فراغ بالوفا ایله فارغ اولمشیدی دیو عمرودن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

فصل فیمایتعلق باستیفاء البدل

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری شوقدر اقچه معجله ویومی شوقدر اقچه مؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجله ٔ مزبوره یی قبض ایتدكدنصكره معجله یی استیفاء ایتمدین عمرو بلاولد فوت اولوب زید دخی فوت اولمش اولمغله یرینه متولی اولان بكر عقاری ضبط وآخره ایجار ایدوب زیدك قبض ایتدیكی بدل ورثه سی یدلرنده موجود اولمغله بدل مرقومی دخی ورثه دن وقف ایچون السه عمروك ورثه سی معجله دن استیفاء اولنمیان مقداری بكردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده بكر بدل مرقومی وقفك مصارف ضروریه سنه قدر معروف صرف ایتمش اولسه ورثه عمروك استیفا ایتمدیكی مقداری بكرك یدنده اولان غله ٔ وقفدن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زيد متولیسی اولدیغی وقف دکانی شو قدر اقچه معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار ومعجله یی الوب عمرو دخی برمدت تصرفدنصکره دکانی بکره شوقدراقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله فراغ وتسلیم ایدوب بکر دخی شو قدر اقچه مقابله سنده بشره فراغ وتسلیم ایدوب قبل الاستیفاء دکان بشرك یدنده محترق اولمغله بشر عرصه وانقاض باقیه سندن قصر ید ایدوب بدلدن استیفاء اولنمیان مقداری بکردن الوب بکر دخی عرصه وانقاض مزبوره یی عمروه تسلیم ایدوب بدلدن استیفاء اولنمیان مقداری عمرودن السه عمرو دخی عرصه وانقاضی زیده تسلیم ایدوب زیده ویردیکی معجله دن کندینك و بکر و بشرك من حیث المجموع استیفا ایتدکلری مقدار دن ماعداسنی زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی قایقخانه یی شو قدر اقچه معجله ومؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه یی عمرودن الدقدنصکره عمرو زمان قلیلده فوت اولوب قایقخانه یی اولادی بکر و بشر وخالد ضبط و بعده زمان قلیلده بکر و بشر دخی بلا ولد فوت اولوب زید اول قایقخانه دن بکر و بشرك حصه لرینی آخره ایجار ایتدکده ورثه لری بکر و بشرك معجلهٔ مرقومه دن استیفاء ایتمدکلری مقداری زید دن طلب ایتدکلرنده زید مجرد قایقخانه نك حصه سنی خالد ضبط ایتمکله ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی هنده ایکیوز یکرمی غروش بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب هند منزل مزبوری التی سنه تصرفدنصکره بامرالله تعالی محترق اولسه منزل مزبورك سنه ده اجرتی اون بش غروش اولوب مدت مزبوره ده هند مبلغ مزبورك طقسان غروشنی استیفا ایتمش اولمغله مزبورك عرصه سندن قصر ید واستیفاء ایتمدیکی مقداری زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف یهودیخانه یی هنده شو قدر اقچه مقابله سنده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایدوب هند بدل مرقومی استیفاء ایتمدین یهودیخانه یی اذن متولیله شو قدر اقچه بدل مقابله سنده زوجی عمروه فراغ وتسلیم وقبض بدل ایدوب بعده عمرو بدل مرقومی استیفا ایتمدین یهودیخانه محترق اولسه عمرو یهودیخانه نك عرصه سندن قصر ید ایدوب بدل مرقومدن استیفا ایتمدیکی مقداری هند فوت اولمش اولمغله ترکه سندن الدقدنصکره هندك زیده ویردیکی بدلدن استیفا اولنمیان مقداری هندك سائر ورثه سیله زید دن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده زید اول یهودیخانه یی وجه محرر اوزره هنده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره هندك زوجی عمرو بدل مرقومدن زیدی فضولا ابرا ایدوب بعده هند ابرایی مجیزه اولمدین فوت اولوب ابرا باطل اولمشیکن زید الدیغی بدلدن استیفا اولنمیان مقداری ابراء مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شو قدر اقچه اجرت معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه

ایجار وتسلیم ومعجله‌یی اخذ ایدوب بعده عمرو قبل الاستیفاء بلا وارث فوت اولمغله زید منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه امین بیت المال عمروك معجلۀ مرقومه‌دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف منزلی شو قدر اقچه اجارۀ معجله ویومی شو قدر اقچه اجارۀ مؤجله ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره زید اول منزلی معجله‌سنی استیفا اید نجه تصرف ایدوب بعد الاستیفا برقاج سنه ضبط ایدوب بعده منزل محترق اولمغله زید منزلی امر متولی ایله مصروفی اجرت معجله‌سنه محسوب اولمق اوزره کندی مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایدوب وقف ایچون بنا ایتدکدنصکره منزلی برقاج سنه دخی تصرف ایدوب بعده بلاولد فوت اولوب متولی منزلی وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایتدکده زیدك ورثه‌سی زید مصروفنی بعد البناء استیفا ایتمدین فوت اولدی دیو استیفا دعوی ایلسه‌لر زیدك متولی‌یه ویردیکی معجله‌یی استیفا ایتدکدنصکره قبل البناء تصرف ایتدیکی مدتك اجر مثلی دخی مصروف استیفاسنه محسوب اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارۀ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزل عرصه‌سنده متولی امریله مصروفی معجله‌سنه محسوب اولمق اوزره وقف ایچون بنا احداث ایتدکدنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین زید فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قیزی هندی ترك ایدوب بعده زمان قلیلده هند دخی بلا ولد فوت اولمغله متولی اول بنانك نصفنی وقف ایچون ضبط ایلسه حالا هندك ورثه‌سی زیدك مصروفندن استیفا اولنمیان مقداری هندك حصه‌سنی متولیدن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی نوادر ظهیر الدین المرغینانی المستأجر اذا بنی فی دار الوقف علی ان یرجع فی الغلة فله الرجوع (ناقلا من احکام العمادیه)

بوصورتده ورثۀ هند زیدك اول عرصه‌یه متصرف اولدیغی کوندن هندك فوتی کوننه کلنجه بنایه زیدك مصروفندن استیفا اولنان مقداردن ماعداینی متولیدن طلب ایتدکده متولی زیدك تصرفندن شو قدر سنه مقدم اول عرصه‌یی بکر جانب وقفدن اجارتین ایله استیجار ایدوب برمدت تصرف ومعجله‌سنی استیفا ایتدکدنصکره بشره بشر دخی خالده خالد دخی ولیده ولید دخی سعیده سعید دخی زیده اذن متولیله فراغ ایتمشلر ایدی اویله اولیجق اول سنه‌لرده عرصه‌نك نقصان اجاره‌سنی زیدك مصروفندن تکمیل ایدرم دیوب مقدار مرقومی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانلری شو قدر اقچه بدل مقابله‌سنده اذن متولیله هنده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره هند بدل مرقومی استیفا ایتمدین فوت اولوب قیزی زینبی واوغلنك اوغلی عمروی ترك ایتدکده اول دکانلری انتقال عادی‌یه بناء زینب رأی متولیله ضبط ایلسه عمرو زینبه هندك بدل مرقومدن استیفا ایتمدیکی مقداردن حصه‌می باکه ویر والا دکانلری بدل مرقومدن استیفا اولنمیان مقداردن حصه‌می استیفا اید نجه سنکله معا ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلى شو قدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متوليله عمروه فراغ وتسليم وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو قبل الاستيفا ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب انتقال عادى يه بناء اولادى اول منزلى ضبط ايدوب ديونى ادا ايلماسه لر حاكم اداء دينه بكرى وصى نصب ايدوب بكر بدل مزبوردن عمروك استيفا ايتديكى مقدارى زيددن الوب اداء دينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمروك اولادى اول منزلى مجانا ضبط ايتمزلر ايسه متولى معجله ومؤجله مثلنى ويرك والا منزلى آخره ايجار ايدرم ديدكده اولادى امتناع ايلسه لر متولى منزلى اولاددن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى شو قدر اقچه اجرت معجله ويومى شو قدر اقچه مؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو معجله مرقومه يى استيفا ايتدكدنصكره منزل مزبورى اولقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متوليله بكره فراغ ايدوب بكر دخى بعد الاستيفا اولقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متوليله خالده فراغ وتسليم ايدوب بعده منزل حريقده محترق اولمغله خالد عرصه سنده مصروفى معجله سنه محسوب اولمق اوزره حالا وقف مزبوره متوليسى اولان وليدك امرى وكندى ماليله وقف ايچون منزل بنا ايتدكدنصكره خالد بلا ولد فوت اولوب وليد منزلى وقف ايچون ضبط وآخره ايجار ايلسه خالدك ورثه سى خالدك مصروفندن استيفا ايتديكى مقدارى وليددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده وليد خالدك ورثه سنه خالدك مصروفندن استيفا ايتديكى مقدارى بكردن الك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف حمامى عمروه شو قدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متوليله فراغ وقبض بدل ايتدكدنصكره قبل الاستيفا حمامك كلخن وجامكانى محترق اولوب حمام انتفاعدن قالسه عمرو حمامدن قصر يد ايدوب بدلدن استيفا ايتديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد متوليسى اولديغى وقف دكانى اجارتين ايله عمروه ايجار ومعجله سنى قبض ايتدكدنصكره قبل الاستيفا اول دكان زلزله دن منهدم اولوب انتفاع ممكن اولماسه عمرو عرصه ونقضنى زيده رد ايدوب معجله دن استيفا ايتديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

فصل فى تصرفات المتولى فى هذا الباب

زيدك اجارتين ايله تصرفنده اولان منزلك اجارهٔ معجله سنى متولى وقتنده طلب ايدوب زيد برقاچ سنه عنادا ويرميوب لكن زيد ويرديكى معجله يى تماما استيفا ايتمش اولماسه متولى زيدك استيفا ايتديكى مقدارى زيده ويروب منزلى آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلى عمروه فراغ وقاضى حجت ايتدكدنصكره

اذن متولی یولمدین زید بلا ولد فوت اولسه متولی منزلی وقف ایچون ضبط ایدوب آخره ایجاره
قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله متصرف اولدیغی اوطه لری تعمیر ایتمیوب منهدم اولدقده زید مصروفنی
معجله سنده محسوب اولمق اوزره اوطه لری کندی مالیله یاپمامغله متولی کندی مال وقف ایله
بعد البنا منزل رغبت بولوب اجر مثلی مؤجل مسماسندن زیاده اولسه زید مسما دن
زیاده ایله قبول ایتمیوب ووقفه ویردیکی معجله یی استیفا ایتمامش اولسه متولی استیفا اولنمیان
مقداری زیده ویروب منزلی آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل النسفی عن ارض وقف فیه بناء مملوك وكان صاحب السكنی قد استأجر الارض
باجر مثله يومئذ فتبدل المولی بعد زمان وزاد اجر مثله فابی مالك البناء الا بالاجرة الاولی
والمتولی الجديد لا يرضی الا باجر المثل الآن هل للمتولی ذلك قال نعم (جع) لو آجره باجر مثله
ثم زاد اجر مثله لا يفسخ ولو آجره باقل وجب الاقل فلو زاد آخر فللمتولی ان يخرج الاول
الا ان يستأجره الاول باجر مثله بنی المستأجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاد فی الاجرة
للمستقبل فرضی صاحب السكنی بالزيادة فهو اولی
(جامع الفصولين فی ١٣ فی دعوی الوقف)

هند اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف باغچه یی داینی عمروه اذن متولیله درتیوز غروش
دینی مقابله سنده وفاء فراغ و تسلیم ایتدکدنصکره قبل اداء الدین هند بلا ولد فوت
اولوب ورثه سی ترکه سندن دین مزبوری عمروه ادا ایلسه لر متولی باغچه یی عمرو دن
الوب هندك محلولندن آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری اجارتین ایله عمروه ایجار ایتدکده مؤجله سی اجر
مثلندن نقصان الفحش ایله تسمیه اولنوب عمرو عقاری بر مدت ضبط ایتدکدنصکره
زیدك یرینه بکر متولی اولوب مؤجله ٔ مثلی تکمیل ایله دیو عمرودن دعوی ایدوب حاکم دخی
تکمیل ایچون حکم و تنبیه ایتدکدنصکره عمرو عنادا تکمیل ایتماسه عمرو معجلنی استیفاء
ایتمش اولمغله بکر عقاری عمرودن الوب اجر مثلی ایله آخره ایجاره قادر
اولورمی * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولوب اجارتین ایله بعض کمسنه لرك تصرفنده اولان شو قدر
دکانلر محترق اولدقده وقف مزبور متولیسی زید اول کمسنه لره دکانلری معجله لرینه
محسوب اولمق اوزره بنا وکالاول ضبط ایدك دیدکده مزبورلر مال وقف ایله سن بنا ایله
دیوب بنادن امتناع ایلسه لر مزبورلردن بعضیلری معجله لرینی استیفا ایتمش اولوب بعضیلر
استیفا ایتمش اولمایجق متولی استیفا ایتمامشلرك معجله لرندن استیفا ایتدکاری مقداری
مال وقفدن ویروب اول دکانلری مصروفلری معجله لرینه محسوب اولمق اوزره بنا ایدن
آخر کمسنه لره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر وقفك مستغلاتندن اولان خانك اجارتین ایله بعض کمسنه لرك تصرفلرنده اولان اوطه لری
خرابه مشرف اولوب تعمیره محتاج اولدقده متولیسی زید اول کمسنه لره اوطه لری معجله لرینه

محسوب اولمق اوزره بنا و كالاول ضبط ايدك ديدكده مزبورلر مال وقف ايله سن بنا ايله ديوب بنادن امتناع ايلسه لر مزبورلر معجله لرينى استيفا ايتمش اولمغله متوليسى اول اوطه لرى مزبورلردن الوب مصروفلرى معجله لرينه محسوب اولمق اوزره بنا ايدن كمسنه لره ايجاره قادر اولورمى *الجواب* اولور

بروقف حمامه زيد وعمرو و بكر اجارۀ معجله ومؤجله ايله متصرفلر ايكن حمام حريقده محترق اولدقده متوليسى بشر مزبورلره حمامى معجله سنه محسوب اولمق اوزره بنا و كالاول ضبط ايدك ديدكده زيد وعمرو بنايه راضيلر اولوب بكر بنادن امتناع ايلسه بكر معجله سنى استيفا ايتمش اولمغله متولى حمامدن حصه سنى مصروفى معجله سنه محسوب اولمق اوزره بنا ايدن آخر كمسنه لره ايجاره قادر اولورمى *الجواب* اولور

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلى عمروه دينى مقابله سنده وفاء فارغ اولوب لكن منزلى عمروه تسليم ايتميوب بر مدت منزلده ساكن اولسه حالا متولى منزل مزبورك مدت مزبوره ده اجرت معجله سنى زيددن طلب ايتميوب فراغ مزبوره بناء عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند عمرو متوليدن شوقدر اقچه قرض الدقده اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى عمروه فراغ بالوفا طريقيله متولئ وقف بكرك اذنيله فراغ و تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب هند دين مزبورى يرينه متولى اولان بشره ادا ايدوب منزلى المق استدكده منزل متوليسى بمجرد عمرو بلا ولد فوت اولمغله منزلى وقف ايچون ضبط ايدرم ديو هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوليسى اولديغى وقف مستغلاتندن برعرصه يى مقاطعۀ مثلى اولان شوقدر اقچه مقاطعه ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب اوزرينه عمرو ماليله نفسيچون ابنيه احداث واشجار غرسنه اذن و يرمكله عمرو دخى اول عرصه نك بر مقدارى اوزرينه مخزن و اوطه بنا و برمقدارى اوزرينه اشجار غرس ايدوب اول ابنيه واشجارى جهت اخرايه وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره عمرو بلا ولد فوت اولوب جهت متوليسى بكر عرصه نك مقاطعۀ مثلنى ويروب وابنيه و اشجارك طورماسى وقفه مضر دكل ايكن عرصه متوليسى بشر بمجرد عمرو بلا ولد فوت اولمغله عرصۀ مرقومه يى آخره ايجار ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزل بامر الله تعالى محترق اولوب عرصۀ صرفه قالدقده زيد عرصۀ مزبوره يى اذن متوليله عمروه فراغ ايدوب متولى دخى سنه ده شو قدر اقچه مقاطعه ايله عمروه ايجار واوزرينه ماليله احداث ايتديكى بنا ملكى اولمق اوزره عمروه اذن و تمسك ويروب لكن عمرو عرصه اوزرينه بنا احداث ايتميوب اذن متوليله عرصۀ مزبوره يى بكره فراغ و متولى دخى اولقدر اقچه مقاطعه ايله ضبط ايتمك اوزره بكره تمسك ويروب بعده بكر متولى اذنسز عرصۀ مزبوره اوزرينه نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره اول بنايى بشره ثمن معلومه بيع و تسليم ايلسه حالا متولى بنانك قلعى

وقفه مضر دكل ايسه بشره بناسنى قلع ايتدر دوب قلعى مضر ايسه بشره بنانك قائما ومنزوعا قيمتلرينك اقلى ايله وقف ايچون باكه بيع ياخود متخلص اولنجه تربص ايله ديمكه قادراولورمى *الجواب* اولور

بر وقف حمامه اجارۀ معجله ومؤجله ايه متصرف اولان زيد معجله سنى استيفا ايتدكدنصكره بلا ولد فوت اولوب متوليسى حمامى ضبط وآخره ايجار ايتمك استدكده زيدك ورثه سى حمامه متعلقه حمام ايچنده اولان شوقدر اشيايى و حمامك كديكنى حمامجى طائفه سنك رأيلريله بكره شوقدر اقچه يه بيع ايتمشيدك سندخى حمامى بكره ايجار ايله ياخود اولقدر اقچه يى حمامجيلرك رأيلريله هركيم بزه ويررسه اكه ايجارايله ديو ورثه ياخود بكر متولى يى منعه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

بر وقف يهودى خانه نك اون برحصه ده سكز حصه سنه زيد اوج حصه سنه عمرو وبكر و بشر وخالد اجارۀ معجله و مؤجله ايله متصرفلر ايكن يهودى خانه نك بر طرفى خراب وتعميره محتاج اولدقده وقفده بنايه مساعده اولميوب زيد مصروفى اجرت معجله يه محسوب اولمق اوزره تعميره راضى اولوب مزبورلر امتناع ايتملريله تعمير ايتميوب وقفه ضرر مقرر اولسه متولى عمرو و بكر و بشر وخالدك معجله دن استيفا ايتدكلرى مقدارى مزبورلره ويروب يهودى خانه دن حصه لرينى وجه محرر اوزره زيده ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد بر وقف اوطه يى شوقدر اقچه معجله و مؤجلۀ معلومه ايله متوليسندن استيجار ايتدكدنصكره بر قاچ سنه ضبط ايدوب متولى معجله سنى طلب ايتدكده عنادا ويرميوب بعده فوت اولمغله اوطه يى اولادى ضبط ايلسه لر زيد ويرديكى معجله يى استيفا ايتمش اولمغله متولى اوطه يى اولاد دن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف فرنى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ ايدر اولدقده زيد مبلغ مزبورى نه زمان عمروه ويررسه فرنى عمرودن المق شرطيله فراغ عمرو دخى اول شرطله قبول ودفع بدل ايتدكدنصكر زيد بلا ولد فوت اولمغله متوليسى فرنى وقف ايچون ضبط وآخره ايجار ايتمك استدكده عمرو بدل مزبورى زيدك تركۀ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتميوب فراغ مزبوره بناء متولى يى منعه قادر اولورمى*الجواب*اولماز

مدت معلومه تمامنه دك اجارۀ صحيحه ايله ايجارى مشروطه اولان وقف مسقفاتى متوليسى اجارتين ايله ايجاره قادراولورمى * الجواب * اولماز

اجارۀ معجله ايله ايجار اولنه كلن وقف عقار محلول اولدقده متوليسى زيد شوقدر بيك اقچه اجرت معجله ويومى شوقدر اقچه اجرت مؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم و اولقدر اقچه اجرت معجله يى قبض ايلسه متولى اول اقچه يى مصالح وقفه توجهله صرف ايتمك كركدر * الجواب * اجرت معجله مؤجله نك مكمليدر مثلا يومى يكرمى اقچه اجرمثلى

اولان برعقاری متولیسی شوقدر بیك اقچه اجرت معجله و بهر یوم بشر اقچه مؤجله ایله
ایجار و معجله سنی قبض ایتدکده یومی اون بشر اقچه دخی معجله دن ضم ایدوب قاچ
آیده تمام اولورسه اول آیلرده اولان مصالح وقفه صرف ایتمك کرکدر

اجارهٔ معجله ومؤجله ایله ایجار اولنه کلن بر وقفك عقاراتندن برعقار محلول اولدقده متولیسی
اول عقاری شوقدر بیك اقچه اجرت معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله آخره ایجار ومعجلهٔ مرقومه یی
قبض ایتدکده اجرت معجله دن حاصله اولان غله واقفك وقفیهٔ معمول بهاسنده تعیین
ایلدیکی جهاته کفایت ایدرکن اول جهاته متصرف اولان مرتزقه واقف جهاتدن فضله
غله یی کندولره شرط ایتمش دکل ایکن اول معجله دن وظیفه نامنه نسنه
المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

بوصورتده متولی اول معجله ایله وقف ایچون عقار اشترا و استغلاله قادر
اولورمی * الجواب * اولور

بروقفه ضعف طاری اولوب غله سی وظایفه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه نك وظایفنی علی
الحساب رقبه اوزره ویررکن اول مستغلاتدن برمنزل محلول اولدقده متولیسی شوقدر
اقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار و تسلیم و معجلهٔ مرقومه یی عمرودن
الدقده مرتزقه بعد الیوم معجلهٔ مرقومه تمام اولنجه مستحق اولدقلری وظیفه لرینی اجارهٔ
معجله دن تکمیل ایتدرمك استدکلرنده متولی معجله غله دن دکلدر بن معجله ایله وقف ایچون
عقار اشترا ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عرصه یی عمروه شو قدر اقچه بدل مقابله سنده
فراغ ایدر اولدقده بدل مرقومی نه زمان عمروه ویررسه عرصه نك نصفنی عمرودن المق
شرطیله فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره قبل اداء الدین زید بلاولد فوت اولسه
متولی عرصه یی عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو بدل مرقومی زیدك ترکهٔ وافیه سندن الیوب متولی یه مجرد عرصه یی
بتون الوب آخره ایجار ایتمکله بدل مرقومی کندی مالکدن ضامن اول دیو
جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف مخزنك نصفنی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده
فراغ ایدر اولدقده بدل مرقومی نه زمان عمروه ویررسه نصفنی عمرودن المق شرطیله
فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره قبل اداء الدین زید مفلسا بلاولد فوت اولسه متولی
مخزنك نصفنی عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو مجرد زید مفلسا فوت اولوب مخزنك نصفنی بندن الوب آخره ایجار
ایتمکله بدل مرقومی مالوقفدن یا مالکدن ضامن اول دیو متولی یه جبره
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید مرض موتنده اجارهٔ معجله وموجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولیله
عمروه فراغ ایدوب عمرو دخی اذن متولیله زینبه فراغ ایتدکدنصکره زید اول مرضدن

فوت اولسه متولی منزلی زیدبدن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید صغیرك اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف دکانلری صغیرك مرض موتنده وصیسی عمرو اذن متولیله شوقدراقجه بدل مقابله سنده بکره فراغ وتسلیم وقبض بدل ایتدکدنصکره صغیر فوت اولسه متولی اول دکانلری بکردن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده بکر بدل مرقومی عمرودن استرداده قادراولورمی * الجواب * اولور

﴿ نوع فیمایتعلق بتقسیم العقار الموقوفة بین الرجلین ﴾

زید وعمرو بروقف عرصه یه اشتراکا اجارتین ایله متصرفلر ایکن زید بن حصه می افراز ایدرزم دیوب اول یری قسمت ایتمك ایچون عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لکن قسمتده وقفه نفع وار ایسه متولی قسمت ایدر * جواب آخر رأی متولیله اقتسام ایدرلر

زید وعمرو بروقف عرصهٔ خالیه یه اجارتین ایله اشتراکا متصرفلر اولوب زید متولی یه عرصه یی بیمزده قسمت ایله حصه مه دوشن یرده وقف ایچون ماملمه منزل بنا ایدرم دیوب متولی دخی وجه محرر اوزره بنا وقفه نافع اولمغله عرصه یی زید وعمرو بینلرنده قسمت ایدوب زیده تمسك ویردکدنصکره زید متولینك تعیین ایتدیکی حصه یی مستقلا ضبط واوزرینه بنا ایتمك استدکده عمرو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرو و بکر ایله اشتراکا اجارتین ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه دن حصه سنی متولیسنه افراز ایتدروب تمسك دخی الدقدنصکره اوزرینه کندی مالی واذن متولیله نفسیچون منزل بنا ایلسه عمرو و بکر اول بنایه مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

﴿ نوع فی احکام ایجار المتصرف للعقار الموقوفة بالاجارتین الی آخر بالصحیحة ﴾

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمرو صغیرك وصیسی بکر زیدنده اولان ماندن قرض الدیغی شوقدراقجه مقابله سنده اذن متولیله بکره فراغ ایدر اولدقده زید مبلغ مزبوری نه زمان بکره ادا ایدرسه منزلی بکردن الملق شرطیله فراغ بکر دخی اول شرطله صغیر ایچون قبض وقبول ایتدکدنصکره بکر منزل مزبوری بعد التخلیه زیده شوقدر اقجه یه ایجار وتسلیم ایلسه حالا بکر اجارهٔ مزبوره یی زیددن الوب صغیر ایچون حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عمروه صحیحا ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید اول دکانی داینی بکره دینی مقابله سنده فراغ ایدر اولدقده هرنه زمان دینی بکره ادا ایدرسه بکر دکانی ینه زیده فراغ ایتمك شرطیله فراغ ایدوب بعده زید عمرو

﴿ ذمتنده ﴾

ذمتنده مجتمعه اولان اجاره یی عمرو دن المق استدکده بکر مجرد دکانی وجه مشروح اوزره باکه فراغ ایتمکله اجارۀ مرقومه یی بن الورم دیو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

نوع فی الانتقال الی الولد

اجارۀ معجله ومؤجله ایله وقف عقاره متصرف اولان زید معجله سنی استیفاء ایتدکدن صکره فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترک ایتدکده مزبورلر انتقال عادی یه بناء اول عقاری نوجهله تصرف ایدرلر * الجواب * برابر

بر وقف منزله اجارتین ایله متصرفه اولان هند نصرانیه فوت اولوب اوغلی زید مسلم ایله آخر اوغلی عمرو ذمی یی ترک ایلسه اول منزلدن زیده حصه انتقال ایدرمی * الجواب * ایتمز

فی المتفرقات فی هذا الباب

اجارتین ایله بر وقف عقاره متصرف اولان زید و یردیکی معجله سنی بعد الاستیفا مفلسا فوت اولوب عقاری اوغلی عمرو ضبط ایلسه زیدک داینلری عمروه مجرد عقاری سن ضبط ایتمکله زید ذمتنده اولان جقمزی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

عرصه و بناسی وقف اولان بر یهودی خانه نک اون بر حصه دن سکز حصه سنه زید اوچ حصه سنه عمرو و بکر و بشر و خالد اجارۀ مؤجله ایله علی الاشتراک متصرفلر ایکن یهودی خانه نک برطرفی خراب و تعمیره محتاج اولدقده زید مصروفی اجرت معجله یه محسوب اولمق اوزره تعمیره راضی اولوب مزبورلر اباء ایتملریله متولیسی زید مصروفک اجرت معجله یه محسوب اولمق اوزره مالکدن تعمیر ایدوب ومصروفنی استیفا ایدنجه یهودی خانه یه مستقلا متصرف اول دیمکله زید دخی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیر ایلسه زید مصروفندن عمرو و بکر و بشر و خالدک حصه لرینه اصابت ایدن مقداری استیفا ایدنجه یهودی خانه یی مستقلا ضبط ایدوب مزبورلری تصرفندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

لب دریاده عرصه و بناسی وقف اولان منزله اجارتین ایله متصرف اولان زید اذن سلطانی ایله دریایه قازق قاقوب رختم ایدوب اوزرینه اذن سلطانی ایله اوطه بنا ایلسه منزل مزبور متولیسی عمرو اول قازق قاقیلان محل عرصه یه متصل اولمغله بنا ایتدیکک اوطه نک یری ایچون باکه شوقدر اجارۀ معجله ومؤجله و یر دیوب بغیر وجه شرعی عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید بلااولاد فوت اولوب ورثه سنی ترک ایتدکده ورثه رختم اوزرینه زیدک بنا ایلدیکی اوطه لری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

اهل ذمت طائفه سندن برقاچ کمسنه لر اجارتین ایله متصرف اولدقلری وقف عرصه یه موتالرینی دفن مراد ایلسه لر مزبورلری متولی منعه قادر

اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده مزبورلر موتالرینی اول عرصه یه متولی اذنسز دفن ایتمش اولسه لر متولی موتالرینی اخراجه قادر اولورمی * الجواب * اولور

هند اجارتین ایله متصرفه اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده زیده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره زید مبلغ مرقومك دعواسندن هندی ابرا ایلسه بعده زمان قلیلده منزل محترق اولسه زید بدل مرقومك شو مقدارینی استیفا ایتمدم دیو هنددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

درت سنه دنبرو مرض مزمنه مبتلاة اولان هند اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف عقاری اذن متولیله زیده فراغ ایتدکدنصکره یکرمی کون مرورنده هندك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب بلاولد فوت اولسه هند بوحال اوزره ایکن فراغی مرض موتنده اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمرونك اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف منزلنی کورمدین عمرو منزل مزبوری شوقدر اقچه بدل مقابله سنده زیده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایلسه زید منزلی کوردکده بکنمایجك خیار رؤیت ایله منزلی عمروه رد ایدوب بدلی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف منزلی بتونی اجارتین ایله تصرفنده دردیو شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متولیله عمروه فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره منزل مزبورك شو مقداری اجارتین ایله بکرك تصرفنده ایدیکی بینه ایله ثابت اولوب حاکم حکم ایدوب مقدار مرقومی بکر رأی متولیله ضبط ایلسه عمرو منزل مرقومك باقیسنی رأی متولیله زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

اجارهٔ معجله ومؤجله ایله وقف عقاراته متصرف اولان زید فوت اولدقده اوغلی عمرو انتقال عادی یه بناء عقارات مرقومه یی ضبط ایدوب بعده اول عقاراتی بدل معلوم مقابله سنده اذن متولیله برقاچ کمسنه لره فراغ ومتولی دخی اول عقاراتی اجرت معینه ایله اول کمسنه لره ایجار وضبطلریچون یدلرینه تمسك ویروب برقاچ سنه مرورنده عمرونك حجری موجب حالی اولمغله حاکم عمروی تصرفدن حجر وبکری عمروه وصی نصب ایتدکدن صکره بکر بشر قاضی حضورنده عمرو عقارات مذکوره یی جنون مطبق ایله مجنون اولدیغی حالده فارغ اولمشیدی دیو اول کمسنه لردن دعوی ومزبورلر عمرو عاقل اولدیغی حالده فارغ اولمشیدی دیو دعوی ایدوب لکن مدعالرینه اقامت بینه دن عاجز اولملریله اوتوز قرق نفر کمسنه لر عمرو حال صغرندن اشبو یوم خصومته کلنجه یه دك جنون مطبق ایله مجنون در دیو شهادت ایتملریله بشر عمرونك جنونی تواتر ایله ثابت اولدی اویله اولیجق عقارات مذکوره یی وجه محرر اوزره عمرونك فراغی معتبر اولماز دیو حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * حکم صحیح دعوای صحیحه وشهادت مستقیمه ضمننده اولاندر بکرك دعوای مذکوره سی صحیحه اولمامغله شهادت دخی مستقیمه

﴿اولمیوب﴾

اولميوب حكم مزبور نافذ اولماز وحجت دخى معتبره دكلدر

بوصورتده بكر عقارات مرقومه يى حكم مزبوره بناء اول كمسنه لرك يدلرندن الوب عمرو ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى شوقدر اقچه اجارهٔ معجله و يوميه شوقدر اقچه مؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ومعجلهٔ مرقومه يى قبض ايتدكدنصكره عمرو معجلهٔ مثلندن زياده يه استيجار ايتمش اويله اوليجق مبلغ مزبورك شو مقدارينى باكه ويرديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

امراض مزمنه دن طمله مرضنه مبتلاة اولان هند مرضى مشتد وحالى متغير اولدقدنصكره اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى اذن متوليله زينبه فراغ ايدوب بعده برقاچ كون مرورنده هند بلاولد فوت اولسه حالا متولى منزل مزبورى زينبدن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند حامله وضع حملى قريب اولدقده هنده كاه وجع عارض وكاه ساكن اولوب انفصال ولده متصل اولان وجع عارض اولمدين اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف منزلى اذن متو ايله زوجى زيده فراغ ايدوب بعده بركون مرورنده هندى انفصال ولده متصل اولان وجع اخذ ايدوب وضع حمل اثناسنده بلا ولد فوت اولسه هندك اول حالده فراغى مرض موتده اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف دكانى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده اذن متوليله فراغ قطعى ايله فراغ وتسليم ايدوب عمرو دخى برقاچ سنه ضبط ايدوب بعده زيد عمروه اولقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبور مقابله سنده اول دكانى زيده فراغ ايلسه حالا زيد عمروه دكانى باكه فراغت ايتمكله فراغ بالوفا اولمش اولور اويله اوليجق اول دكانك مدت مزبوره ده اجر مثلى ناشنه باكه شوقدر اقچه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر وقفده ضعف طارى اولوب مرتزقه لرى وظيفه لرينى رقبه اوزره الورلركن اول وقفك مستغلاتندن برمنزل محلول اولوب متوليسى عمرو شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار واولقدر اقچه معجله يى قبض ايلسه حالا وقفك مرتزقه لرى اجارهٔ معجله مؤجله نك مكملى اولمغله قبض اولنان معجله شهور آتيه يه توزيع وتقسيم اولنوب هر آيه اصابت ايدن مقدارى رقبه ايله نقصان اولان وظيفه مزه على الحساب ويرديدكلرنده متولى اجارهٔ معجله غله دن دكلدر ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزلك تعميره محتاج اولان مواضعنى بالكليه تعمير ايله مصروفنى اجرته حساب ايدرم ديمكله عمرو دخى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ومنزلى تعمير ايتدكدنصكره متولى عمروى منزلدن اخراج مراد ايلسه عمرو مصروفنى زيددن المغه ياخود استيفا ايدنجه منزلى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد اوتوز قنطار صابونى واوتوز ذراع ديبا و بش طونلق شالنى صفقهٔ واحده ايله يتمش بش غروش ايله عمروك جاريه سى هند مقابله سنده عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبور ايله هندى عمرودن طلب ايتدكده عمرو حين بيعده صابونك هرقيه سنه وشالك ذراع وطونلوغنه باشقه باشقه قيمت ذكر اولنمامغله بيع فاسد اولور ديو فسخ بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان سمى الجملتين اى جملتى المبيع والثمن بان قال بعت هذه الثلثة وهى مائة بالف درهم او بعت هذا العدل وهو عشرة اثواب بمائة بلا تفصيل اى لايقول كل شاة بكذا اوكل ثوب بكذا صح البيع فى الكل اجماعا متفاوتا اولا لمعلومية المبيع والثمن وان باع المذروع هكذا اى سمى الجملتين ولم يقل كل ذراع بكذا صح البيع (درر فى البيوع ملخصا)

زيد بر يغن كوسبه سنى شو قدر وقيه در ديو عمروه شو قدر اقچه يه بيع ايتدكدنصكره عمرو كوسبه يى قبض مراد ايلسه وزن ايتدكده شو قدر ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو ديلرسه بيعى فسخ ايدوب ديلرسه مبيعى ثمندن حصه سيله قبوله قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اشترى مكيلا اوموزونا على انه كذا فوجده اقل جاز البيع فيما وجد وهل يخير المشترى ان كان لم يقبض المبيع اوقبض البعض كان له ان يرد فان قبض الكل لايخير (قاضيخان فى آخر الشروط المفسدة)

زيد برمقدار الماسنى اللى بيك دانه در ديو هر بيك دانه سنى التمش اقچه يه اولمق اوزره عمروه اوچ بيك اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده الماسى صايدقده مقدار مزبوردن بيك ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو موجود اولان الماسى ثمندن حصه سيله قبول ايدوب ناقص اولان بيك الماسك ثمندن حصه سنى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان باعها على انها مائة قفيز بمائة وهى اقل اخذه بحصته من الثمن اوفسخ العقد (نقلا من غرر كذا فى البدايع) فاما اذا سماها بان قال بعت منك هذه الصبرة على انها مائة قفيز بدرهم اوقال على انها مائة قفيز بمائة درهم سمى لكل واحد من القفيزين ثمنا على حدة اوسمى للكل ثمنا واحدا هما سواء فلاشك فى جواز البيع وكذلك الجواب فى الموزونات وكذا المعدودات المتقاربة (بدايع فى شرائط الصحة من البيوع)

زيد شوقدر عرصه سنى شوقدر ارشوندر ديو شوقدر اقچه يه عمروه بيع ايدوب لكن هر ارشونى شو قدر اقچه يه ديو ارشونك حصه سنى بيان ايتماسه حالا اول عرصه اولقدر ارشوندن زياده اولمحق اولزياده زيد وعمرودن قنغيسنك اولور * الجواب * عمروك

(وفى بيع المذروع من نحو الارض والثوب ان لم يبين حصة كل فان نقص اخذ المشترى الاقل بكل الثمن اى مجموعه اوترك وفسخ البيع وان زاد كان الاكثر له اى للمشترى بالثمن بلا زيادة قضاء وليس له ديانة (قهستانى فى اوائل البيع ملخصا)

زید ملك تارلاسنی شو قدر دونم اولمق اوزره هر دونمك ثمندن حصه سنی بیان ایتمکسزین عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب بعده مساحه اولندقده اولقدر دونم اولمدیغی ظاهر اولسه عمرو بیعی فسخه قادر اولورمی *الجواب* اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید بر متاعی عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید دفع ثمن ایتمدین زید متاع مزبوری ثمن اولدن شو قدر زیاده ایله عمروه بیع ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(ولاشراء ماباع باقل مماباع قبل نقد الثمن (ملتقی فی البیع الفاسد) وقید بالاقل احترازا عن المثل اوالاکثر فانه جائز (بحر رائق فی البیع الفاسد)

زید شو قدر قنطار بویه سنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده عمرو ثمنه کفیل ویرمك شرطیله بیع وتسلیم ایدوب بکر مجلس بیعده حاضر اولمغله ثمن مزبوره کفیل اولسه بیع مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولو باع علی ان یعطیه بالثمن کفیلا فان کان الکفیل غائبا عن المجلس وکفل حین علم اولم یکفل کان فاسدا وان کان الکفیل حاضرا فی المجلس اوکان غائبا وحضر قبل الافتراق وکفل جاز استحسانا (خانیه فی الشروط المفسدة من البیوع)

زید ملك عرصه سنی آخره بیع ایتمامك شرطیله عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فصح ای البیع بشرط یقتضیه العقد کشرط الملك للمشتری اولا یقتضیه العقد ولانفع فیه کشرط ان لایبیع الدابة المبیعة فانها لیست باهل للنفع (درر فی البیع الفاسد)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی یری دخی ملك باغچه دن حصه سنی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وفی شفعة خواهرزاده فی باب العروض اذا باع نصف البناء مع نصف الارض جاز سواء باعه من اجنبی اومن شریکه وللشفیع الشفعة (عمادیه فی ٣٠ فی مسائل الشیوع)

زید ملك دکانی ایچنده اولان شو قدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو حین بیعده اول دکان ایچنده اولان اشیا معلومم دکل ایدی دیو بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال بعت منك جمیع مالی فی هذا البیت بکذا جاز وان لم یعلم به المشتری لان الجهالة فی البیت یسیرة (خانیه فی البیع الفاسد)

بوصورتده زید ثمن مذکوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بغیر وجه ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید ملك منزلنی اجارتین ایله تصرفده اولان وقف عرصه ایله صفقهٔ واحده ایله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه منزلده ثمندن حصه سیله بیع صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وصح فی قن ضم الی مدبر اوالی قن غیره بالحصة وکذا فی ملك ضم الی وقف فی الصحیح

(ملتقى في البيع الفاسد)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا ایتدیکی عقارك حدودینی بیلوب لکن حین بیعده بیان اولنماسه زید مجرد حين بيعده بيان اولنمامغله بيع من بور جائز اولمازديوب بيعي فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو باع دارا ولم يبين حدودها جاز اذا كان المشتري يعرف حدودها ولا يشترط معرفة جيرانها (خانيه في ١ من البيع الفاسد)

﴿ نوع فيما يدخل في المبيع بدون ذكره وما لا ﴾

زيد ملك كرومني عمروه ثمن معلومه بيع ايتدكده كرومده موجود اولان اوزم ذكر اولنماسه داخل اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يدخل الزرع في الارض ولا الثمر في بيع الشجر الا باشتراطه وان ذكر الحقوق والمرافق ويقال للبايع اقلعه واقطعها وسلم المبيع (ملتقى في البيوع)

زيد ملك خاني ايچنده اولان اوطه لرندن برقاچ معين اوطه لرى عمروه بيع ايتدكده اوطه لرك طريقنى صراحة ذكر ايتميوب ياخود حقوق ومرافقنى ذكر ايتميوب طريقك دخولنى اقتضا ايدر بر عبارت سويلماسه مجرد اوطه لرى بيع ايتمكله طريقى دخى بيع ايتمش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اشترى دارا لا يدخل فيه الطريق من غير ذكر فان لم يكن للدار طريق فاشتراها على ظن ان لها طريقا قد ذكرنا قبل هذا في باب العيوب وان باع دارا وقال بحقوقها وبمرافقها او قال بكل قليل وكثير له فيها داخل فيها وخارج عنها كان له الطريق (خانيه فيما يدخل في البيع من غير ذكر)

زيد ملك منزلني عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد حين بيعده منزلك عرصه سى ذكر اولنمامغله بيعده داخل اولماز اويله اولبجق منزلك بناسنى رفع ايدوب عرصه يى بآكه تسليم ايله ديو عمروه جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(واجمعوا على ان ماتحت الشجرة من الارض يدخل في القسمة وذكر شيخ الاسلام في كتاب القسمة ان ماتحت الارض يدخل في الاقرار والقسمة والبيع وذكر في المنتقى ايضا ان ماتحت الحائط من الارض يدخل في بيع الحائط (تاتارخانيه في ٦ من البيوع)

زيد ملك عرصه سنى عمروه بيع ايدر اولدقده شو قدر عرصه يى ساكه شوقدر غروشه بيع ايلدم ديوب عمرو دخى اشترا وقبض ايدوب اول عرصه ده مستقر اولمق وجهى اوزره غرس اولنان اشجار بيعده صريحا ذكر اولنماسه حالا عمرو اول اشجارى ضبط ايتمك استدكده زيد اشجار ذكر اولنمامغله بيعده داخل اولماز ديو عمروى منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ويدخل الشجر في بيع الارض بلا ذكر مثمرة كانت اولا اذا كانت موضوعة فيها للقرار (تنوير الابصار فيما يدخل في البيع)

زيد دارينى بيع ايدر اولدقده اشبو دارى ساكه شو قدر اقچه يه بيع ايلدم ديوب عمرو

دخی اشترا ایلدم دیسه دارك تحتنده اولان مخزن بیعده داخل اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اشتري دارا يدخل فيه علوها وسفلها وان لم يقل بحقوقها ومرافقها وان اشترى منزلا ان قال اشتريت منك هذا المنزل بكل حق هوله يدخل فيه العلو وان لم يقل بكل حق هوله لايدخل فيه العلو قالوا هذا فى عرفهم اما فى عرفنا العلو يدخل فى البيع من غير ذكر الحقوق فى المسائل الثلث لان فى عرفنا كل مسكن سمى خانة صغيرا كان اوكبيرا (خانيه فيما يدخل فى البيع من غير ذكر ومالا)

﴿ نوع فيما يتعلق بالثمن ﴾

زيد عمروك ملك چفتلك منزلنى عمرودن بيك يوز غروشه اشترا ايدوب قبل دفع الثمن زيد اول منزلى ثانيا عمرودن بيك اوچيوز غروشه اشترا وقبض ايلسه حالا عمرو زيددن بيك اوچيوز غروشى طلب ايتدكده زيد عقد اوله بناء بيك يوز غروش ويروب زياده سنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشراء بعد الشراء صحيح اطلقه فى جامع الفصولين وقيده فى القنية بان يكون الثانى اكثر ثمنا من الاول اواقل او بجنس آخر والا فلا (اشباه فى البيع)

زيد برمتاعنى عمروه ثمن معلومه بيع صحيح ايله بيع وتسليم ايدوب قبل قبض الثمن عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد متاعى غرما بينلرنده قسمته ادخال ايتديرميوب مجرد عينى موجود اولمغله متاع مزبورى باخود بيع اولندقده ثمنى مستقلا بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اشترى شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبايع اسوة للغرماء (درر قبيل خيار الشرط)

زيد قولى عمروى ثمن معلومه بكره بيع وثمن مزبورى بكردن الدقدنصكره زيد عمروى بكره تسليم ايتمدين عمرو زيدك يدندن اباق ايدوب بولنماسه بكر بيعى فسخ ايدوب ثمنى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باعه ولبس بابق ثم ابق قبل القبض فان المشترى بالخيار فى فسخ ذلك العقد ولايكون للبايع ان يطالب المشترى بالثمن مالم يحضر العبد (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب بعده قبض ثمن ايتمدين هندى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه زيد مجرد قبض ثمن بولنمدى ديو تدبيرى نقض وبيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا استوفى الثمن وسلم المبيع اوسلم بغير قبض الثمن اوقبض المشترى باجازة البايع لفظا اوقبضه وهو يراه ولاينهاه ليس له ان يسترده ليحبسه بالثمن وان قبضه بغير اذنه صريحا اودلالة له ان ينقض قبضه ويبطل تصرف المشترى من البيع والهبة ومايقبل النقض بخلاف العتق والتدبير والاستيلاد (خلاصه فى ١٣ من الثمن فى البيوع)

زيد ملك باغنى عمروه ثمن معلومه اجل معلوم ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو قبل

حلول الاجل باغى بكره بيع ايتمك استدكده زيد اداء ثمن ايتدكجه بيع ايتدرم ديو عمروى بعدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللبايع حق حبس المبيع لاستيفاء الثمن ان كان حالا لان حق المشترى متعين فى المبيع وان كان الثمن مؤجلا لم يكن له ذلك لانه بالتأجيل اسقط حق نفسه فى المساواة فلا يسقط فى حق الاخر (محيط رضوى فى حق حبس المبيع من البيوع)

زيد شو قدر وقيه اوننى عمروه ثمن معلومه بيع ايتدكدنصكره اوننى عمروه تسليم ايتميوب ثمنى المدين اوننى زيدك يدندن بكر غصبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو بيعى فسخ ايتمكله زيد ثمنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان بفعل اجنبى خير المشترى فان فسخ وعاد الى ملك البايع ضمن الجانى المثل اوالقيمة وان اختار المشترى امضاء البيع اتبع الجانى بالمثل اوالقيمة (بزازيه فى قبض المبيع)

زيد عمروه قولم بكر فرار ايدوب غائب اولدى ديدكده عمرو بنم يانمده دربا كه بيع ايله ديوب زيد دخى عمروه بكرى ثمن معلومه بيع ايدوب عمرودخى ثمنى اتدكدنصكره عمروزيده بكر يانمده يوغيدى ديوب ثمنى استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بيع الآبق الا ممن يزعم انه عنده (ملتقى فى البيع الفاسد)

بربلده ده بين الناس بيع معامله تسميه اولنان بيع ايله اون غروشه بيع اولنان متاعك ثمنى ادا اولندقده رايج اولان نقود مختلفه دن طقوز غروش و يريلوب فى الحقيقه بيع مذكور طقوز غروش اوزرينه منعقد اولمق اوزره متعارف اولمغله اول بلده اهالسندن زيد عمروه زولته سكسان اقچه يه رايج ايكن شو قدر متاعنى اون بيك غروشه بيع معامله وجهى اوزره بيع وتسليم ايدوب قبض ثمن ايتمدين طرف سلطنتدن امر ايله زولته طقسان اقچه يه رايج اولسه حالا زيد متعارف اوزره اول متاعك ثمنى اولان طقوز بيك غروشنى عمرودن طلب ايتدكده عمروزيده حين بيعده زولته سكسان اقچه يه رايج ايدى حالا طقسان اقچه يه رايج اولمغله زولته يى يوز اقچه حسابى اوزره طقوز بيك غروشدن شو قدر غروش نقصان آل ديوب تماما ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى النوازل سئل والدى عمن باع من آخر شيئا بعشرة دنانير وقد استقرت العادة فى ذلك البلد انهم يصرفون الاثمان فيما بينهم فيعطون كل خمسة اسداس مكان الدنانير واشتهرت تلك العادة فيما بينهم هل لبايع تلك العين ان يطالب المشترى بالوزن ام ينعقد على الذى تعارفه المسلمين فيما بينهم بطريق الدلالة فقال ينصرف الى ما تعارفه الناس فيما بينهم فى تلك العادة (تاتارخانيه فى ٥ فيما يتعلق بالثمن من البيوع)

بوصورتده عمروزيده ثمن مزبوردن شو قدر غروش نقصان ويرسه زيد اول نقصانى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروه شو قدر غروش ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول اقچه ايله بكرك زيتون وانجير باغچه لرينى تفسيحون بكردن اشترا وقبض ومبلغ مزبورى بكره دفع ايلسه اول باغچه لر عمروك ملكى اولوب مبلغ مزبورك مثلنى عمروه ضمان لازم

اولورمی * الجواب * اولور

(الشراء بدراهم الغير او دنانيره لايتوقف على اجازته ويقع للعاقد بذمته لانها لا تتعين فان اجاز صاحب الدراهم لايصير العقد له لانه قد نفذ على العاقد لكن يكون اجازته اقراضا للدراهم منه فيكون على العاقد مثلها (قاعديه فى البيوع)

بوصورتده عمرو اول اقچه نك مثلنى زيده ضامن اولورلكن زيد راضى اولميوب باقچه لر بنم اقچهم ايله آلمغله بن اشترايى مجيز اولمشيدم اويله اولمجق باقچه لر بنم ملكم اولمش اولور ديو باقچه لره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك شوقدر قنطار صابوننى اشترا ايدراولدقده عمرو زيده هر قنطارينى شوقدر اقچه يه بيع ايتدم ديوب زيد دخى اولقدر قنطار صابوننى قبض ايدوب نسنه ديمسه زيد صابونك هر قنطار ايچون عمرو دن اولقدر اقچه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل قال لرجل بيع الحنطة بكم تبيع فقال قفيز بدرهم فقال لكلنى خمسة اقفزة وكاله فذهب بها فهو بيع وعليه خمسة دراهم (قاضيخان فى باب لاينعقد الا بلفظين من البيوع) بعتك عبدى هذا بالف فقبضه المشترى ولم يقل شيئا تم البيع وكذا اذا قال المشترى كله بدرهم فكاله ولم يقل شيئا (بزازيه فى التعاطى فى ٢ من البيوع وكذا فى الالفاظ)

نوع فى تصرف احد العاقدين فى المبيع

زيد شوقدر وقيه قهوه ايله شوقدر كيل پرنجى عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب لكن عمرو اول قهوه و پرنجى قبض ايتمدين بكره هبه وقبضنه تسليط ايدوب بكر دخى اول قهوه و پرنجى قبض ايلسه هبهٔ مزبوره شرعا صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(وفى العيون اذا اشترى غلاما فلم يقبضه حتى وهبه من رجل اورهنه وامر بالقبض جاز ولو آجر وامر المستأجر بالقبض لم يجز (محيط برها فى تصرف احد العاقدين فى البيوع)

زيد منقولاتدن برمتاعنى قرق غروشه عمروه بيع وقبض ثمن ايدوب متاع مزبورى عمروه تسليم ايتمدين عمرو متاعى قرق التى غروشه زيده بيع ايلسه بيع ثانى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(لواشترى رجل من آخر عبدا وباعه قبل القبض من بايعه اومن اجنبى لايجوز (ذخيره فى ٢ فى الاختلاف من البيوع)

باب خيار الشرط

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع ايدر اولدقده زيد اوچ كونه دك مخير اولمق اوزره هندى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اوچ كون مرور ايتمدين هند عمروك يدنده فوت اولسه زيد عمرودن هندك قيمتنى مى الور يوخسه ثمن مزبورىمى الور

* الجواب * قيمتنى الور

(واوهلك المبيع فى يد المشترى فان كان الخيار للبايع ينتقض البيع ويلزم على المشترى القيمة وان كان الخيار للمشترى يلزمه القيمة و يتم البيع (عماديه فى ٢٥ من البيوع)

زید عمروك باركیرینی عمرودن ثمن معلومه اشترا ایدر اولدقده اوچ كونه دك بكمز سم
بیمزده بیع یوقدر دیوب مخیرا بووجهله اشترا وقبض ایتدكدنصكره اوچ كون مرور
ایتمدین باركیر زیدك یدنده حتف انفه هلاك اولسه عمرو ثمن مزبوری زیددن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

ویخرج المبیع عن ملك البائع بخیار المشتری فان هلك المبیع عنده ضمن الثمن (درر فی خیار الشرط

﴿ فصل فی خیار الرؤية ﴾

زید عمروك آخر دیارده اولان ملك باغچه سنی عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه مقابله سنده
عمرودن اشترا ایدوب لكن زید باغچه یی كورمدین نادم اولمغله بیعی فسخ ایدوب مبلغ
مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لوفسخ قبل الرؤية ینفذ الفسخ بحكم انه عقد غیر لازم (صدر الشریعة
فی شراء مالم یره)

زید عمروك ملك چفتلكنی وایچنده موجود اولان مواشی وقول وجاریه وچفت آلاتی ایله
ثمن معلومه كورمدین اشترا وقبض ایتدكدنصكره برسنه دن زیاده چفتلك زیدك ضبطنده
اولوب ایچنده اولان مزارعلری اراضیسنی زرع ایدوب شوقدر محصول واشجارنده
میوه حاصل اولسه زیدك خیار رؤیتی ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(خیار الرؤیة یبطل بحدوث الثمرة والزیادة فی ید المشتری او وكیله و بعد ما حدث
الزیادة علی یده لیس له الرد بحال تناولها اولم یتناولها (جواهر الفتاوی فی ٥ من البیوع
ومثله فی قاضیخان)

بوصورتده زید خیار رؤیت ایله اول چفتلكی عمروه رده قادر اولورمی * الجواب اولماز

(رجل اشتری ارضا لم یرها ولها اكار فترك المشتری الارض فی ید الاكارة فزرعها الاكار
ثم اراد المشتری ان یردها بخیار الرؤیة لم یكن له ذلك لان فعل الاكار منتقل الیه فصار
كانه زرعها بنفسه (قاضیخان فی خیار الرؤیه)

زید عمروك منزلنی كوروب بعده التی آی مرورنده زید منزل مزبوری عمرودن اشترا
ایدوب تكرار كوردكده منزل متغیر اولمش دكل ایكن زید خیار رؤیت ایله بیعی
فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید وعمرو اختلاف ایدوب زید منزل مزبور مقدما كوردوكم كبی دكلدر متغیر
اولمشدر دیوب عمرو دخی كیفیت اولاسندن متغیر اولمامشدر دیسه قول
قنغیسنكدر * الجواب * عمرونكدر

(وان اختلفا فی التغیر فقال المشتری قد تغیر فالقول للبائع مع یمینه وعلی المشتری البینة
هذا اذا كان المدة قریبة یعلم انه لایتغیر فی مثل تلك المدة فان بعدت المدة بان رأی
امة شابة ثم اشتراها بعد عشرین سنة وزعم البائع انها لم تتغیر فالقول للمشتری كذا فی الكافی
وعلیه الفتوی وكذا فی قاضیخان (هندیه فی ٧ من خیار الرؤیه)

زید عمروك آخر دیارده اولان برقول ایله برجاریه سنی ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ایتدكدنصكره

زيد بكرى رؤيته توكيل ايدوب بكر كوردكده راضى اولوب زيد كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولواشترى شيئا لم يره ثم وكل رجلا بالرؤية وقال له ان رضيته فخذه لايجوز ذلك ولايكون رؤية الوكيل كرؤية الموكل (قاضيخان فى خيار الرؤيه)

زيد عمرونك ملك باغچه سنى كوروب بعده باغچه نك يوز ذراع مقدارى ديوارى منهدم اولمغله متغير اولدقدنصكره زيد اول باغچه يى تكرار كورمدين عمرودن اشترا ودفع ثمن ايلسه حالا زيد باغچه يى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخ ايدوب باغچه يى عمروه رده وويرديكى ثمنى استردادة قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ومن رأى شيئا ثم شراه فوجده متغيرا يخير والافلا (ملتقى فيمن اشترى مالم يره)

زيد عمرونك منزلنه واروب ايچروسنى وطشره سنى بتون كوروب بعده برسنه دنصكره اشترا ايدوب قبض ايچون منزله واردقده مقدما كورديكى كبى بولوب اصلا متغير اولمش دكل ايكن خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ومن اشترى مارآه خير ان تغير والالا (كنز فى خيار الرؤيه)

زيد عمرونك منزلنى اشترا ايتدكده منزلك بعض مواضعنى كوروب لكن جميع بيوتنى كورماسه زيد جميع بيوتنى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايكفى خارج الدار وصحنها بل يجب رؤيت جميع بيوتها (درر فى خيارالرؤيه)

زيد عمرونك منزلنى كورمدين عمرودن اشترا ايتدكدنصكره زيد عمرونك عامهٔ دعاوى زيدن ذمتنى ابرا ايلسه حالا زيد منزلى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخ مراد ايتدكده عمرو ابراء مزبوره بناء خيار رؤيت ساقط اولوب فسخ جائز اولمازديو ثمنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واماوقت ثبوت الخيار فوقته عند رؤية المشترى لاقبلها حتى لايصح اجازته قبل الرؤية ولايلزم البيع (محيط رضوى فى خيار الرؤيه) لاتسمع الدعوى بعد الابراء العام الا بحق حادث بعده (اشباه فى الدعوى)

زيد عمرونك ملك چفتلكنى كورمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ايتدكدنصكره برسنه مرور ايدوب زيد چفتلكى كورماسه حالا زيد چفتلكى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وخيار الرؤية والعيب لايبطلان بمضى الزمان (جواهر الفتاوى فى اول البيوع)

﴿باب خيار العيب﴾

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى جاريه نك عمرونك يانده آخر كمسنه دن ولد كتورديكى ثابت اولسه زيد جاريه يى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(فان كان عيبا لايطلع عليه الا النساء كالحبل فالقاضى يريها الواحدة العدلة يكفى فيحلف البايع فاذا نكل فقدتأيدت شهادتهن بنكوله فيثبت الرد (ذخيره فى دعوى العيب من البيوع).

زيد عمرولك جاريه سنى عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره جاريه نك حملى اولديغى ظاهر اولسه عمروك يدنده اول عيب ايله معيب اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد جاريه يى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اذا اشترى جارية قدولدت عندالبايع لامن البايع اوعند آخرولم يعلم المشترى بذلك وقت العقد هل له ان يردفيه روايتان فى رواية البيوع لايرد اذالم يكن لها بسبب الولادة نقصان ظاهر وعلى روايةفى المضاربة يرد لان الولادة عيب لازم لان التكسر الذى يحصل بسب الولادة لايزول ابدا و عليه الفتوى (تتمة الفتاوى البرهانى فى مسائل العيب) و الحبل فى الجارية عيب يزول بالولادة (محيط برهانى فى ١٤ من البيوع)

زيد عمروك قولى بكرى اشترا و قبض ايتدكدنصكره بكر زيدك يدندن اباق ايلسه حالا بكر عودت ايدوب و بكرك عمرويدنده ايكن دخى اباقى ثابت اوليحق زيد بكرى خيار عيب ايله عمروه رده قادراولورمى *الجواب* اولور

(من وجد بمشريه ماينقص الثمن عندالتجار اخذه بكل الثمن اورده (تنوير الابصار فى خيار العيب) والعيوب كلها الابدلهامن المعاودة عندالمشترى (زيلعى فى خيارالعيب) اشترى عبدا فابق بعد القبض لاخصومة له مع البايع حتى يحضر العبد (منية المفتى فى مسائل العيب)

زيد شوقدر قيونى شوقدر غروشه صفقة واحده ايله عمروه بيع وتسليم عمرودخى جمله سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو قيونلردن بر قاچنك ردلرينى ايجاب ايدر عيب قديملرينه مطلع اولسه عمرو عيب قديم ايله معيب اولنلرى ثمندن حصه لريله زيده رد ايتميوب مجرد برقاچى معيب اولمغله زيدك رضاسنسز جمله سنى رده قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(لو قبض جميع المبيع ثم وجد ببعضه عيبا كان عند العقد او حدث بعد العقد قبل القبض فانه ينظر ان كان المبيع شيئا واحدا كالدار و الكرم و الارض و الثوب او كيليا اووزنيا فى وعاء واحداوفى صبرة واحدة او شيئين فى الحكم كشئ واحد فالمشترى بالخيار ان شاء رضى بالكل بجميع الثمن وان شاء ردالكل وليس له ان يرد البعض دون القبض لانه يكون ردا بزيادة عيب وهوعيب الاشتقاق فى الاعيان وان كان المبيع شيئين او اشياء ليس فى الحكم كشئ واحد كالثياب والعبيد وغيرهما اوكيليا اووزنيا فى اوعية مختلفة فالمشترى بالخيار ان شاء رضى به ولزمه جميع الثمن وان شاء رد المعيب خاصة وليس له ان يرد الكل الا اذاتراضيا على ردالكل وليس له ان يردالمعيب الا بقضاء القاضى او برضاء البايع (عماديه فى ٢٠ من خيارالعيب)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ايتديكى سكز طقوز ياشنده اولان جاريۀ صغيره نك فراشنه تبول ايدر اولديغى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيداول جاريه يى بالغه اولمدين خيار عيب ايله عمروه رده قادراولورمى *الجواب* اولور

(قال فان اشترى غلاما فوجده يبول فى الفراش ان كان بحال يبول مثله على الفراش عادة

لايملك الرد بالعيب وان كان الصبي بحال لايبول مثله فى الفراش عادة لايملك الخصومة ثم صاحب الكتاب اشار الى ان الصبيان الذى يبولون فى الفراش ان يكون رباعيا او خماسيا فاذا جاوز هذا فالبول فيه عيب فان لم يخاصمه حتى بلغ وهو يبول فى الفراش فانه لايملك الخصومة فى الرد بالعيب (انقروى نقلا من شرح ادب القاضى ملخصا فى ٧٤)

زيد عمروك بر عيب ايله معيب جاريه سى هندى اول عيب ايله عمرودن اشترا و قبض ايتدكدنصكره هندك ردينى ايجاب ايدر عيب قديم آخرى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد هندى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وله ان يرد بالعيب الذى لم يبرأ منه لانه لم يرض بذلك العيب (والواجيه قبيل فى ٩ من البيوع)

زيد عمرودن اشترا و قبض ايتديكى درت قلم قورو اوزمك ايكى قلمنى آخره بيع و تسليم ايتدكدنصكره باقى قلان ايكى قلم اوزمك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد اول ايكى قلم اوزمى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اشترى شيئين وقبضهما فباع احدهما ثم وجد بهما او بالباقى عيبا له ان يرد المعيب ولو اشترى طعاما فى وعاء فباع بعضه فهو بمنزلة عبد باع نصفه ولوكان فى وعائين فهو بمنزلة عبدين (منية المفتى فيما يمنع الرد من البيوع)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم و قبض ثمن ايتدكدنصكره بر قاچ كون مرورنده جاريه نك فرج داخلنده عندالتجار نقصان ثمن ايجاب ايدر ياره سى ظاهر اولوب عمرو زيددن جايه نك ياره سى سنك يانكده ايكن موجوده ايدى ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده اصحاب بصارتدن عادله لر زينب وخديجه يه ارائت اولندقده زينب وخديجه هندك فرج داخلنده ياره سى اولوب اولقدر كون مقدم زيدك يانده حادث اولميوب عيب قديمدر ديو شهادت ايلسه لر حاكم زينب و خديجه نك شهادتلرينى قبول و هندى زيده رد ايله حكم ايلسه حكم مزبور صحيح اولوب عمرو هندى زيده رد ايدوب ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وعن محمد رحمه الله تعالى فى رواية ابن سماعه مطلقا انه يثبت الرد بشهادة النساء فيما لايطلع عليه الرجال الاالحبل وفى منتقى ابن سماعه عن ابى يوسف رحمه الله تعالى اذا اشترى جارية و قبضها فادعى انها رتقاء اريها النساء فان قلن هى رتقاء رددتها على البايع وكذا اذا ادعى ان بها كية قديمة فى موضع لاينظر اليه الاالنساء قال ارد فى مثل هذا بقول امرأة واحدة وحكى عن محمد بن الحسن مثل ذلك (محيط برهانى فى ١٤ من البيوع ملخصا)

﴿نوع فيما يمنع الرد بالعيب﴾

هند بشيوز غروش قيمتلو جاريه سنى اوچيوز غروشه عمروه بيع و تسليم و قبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو جاريه يى وطئ ايدوب جاريه نك هند يانده داء بطندن بر مرضه

مبتلاة اولدیغی ظاهر اولوب جاریه نك قیمتی اول مرض ایله انجق اوچیوز غروش اولسه عمرو ثمندن یوزیکرمی غروش ایله هنده مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال القدوری فی کتابه کل مایوجب نقصانا فی الثمن او القیمة فی عادة التجار فهو عیب (تاتارخانیه فی ١٥ من البیوع) اشتری ثوبا بخمسة وهو یساوی عشرة فوجد عیبا ینقصه خمسة رجع بدرهمین و نصف لانه فات نصف المبیع (منیة المفتی فی مسائل العیوب)

زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب ایله معیب اولدیغی ظاهر اولوب عمروه رد صددنده ایکن جاریه زیدك یدنده فوت اولسه اول جاریه نك عمروك یدنده ایکن اول عیب ایله معیب اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق زید عمروه نقصان ثمن ایله مراجعته قادر اولورمی *الجواب* اولور

بوصورتده نقصان ثمن نه ایله معلوم اولور * الجواب * بیغرض اهل وقوفك اخبارلریله

(فلوحدث عیب آخر عندالمشتری رجع بنقصانه اورد برضاء بایعه اطلقه فی الحدوث فشمل مااذا کان بآفة سماویة او بغیرها کذا فی المعراج وشمل مااذا اشتراه مریضا فازداد فی یده فانه لیس له الرد وقیل ینبغی ان یرده کما فی وجع السن اذا صار صاحب فراش کذا فی خزانة الفقه (بحر رائق فی العیوب من البیوع)

زیدك عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه نك مرض مزمنه مبتلاة اولدیغی ظاهر اولوب رد صددنده ایکن جاریه نك اول مرضی زیدك یدنده زیاده مشتد اولوب صاحبهٔ فراش اولسه اول جاریه نك عمرو یدنده ایکن مرض مزبوره مبتلاة اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق زید عمروه نقصان ثمن ایله مراجعته قادر اولورمی *الجواب* اولور (مرت مسئلته)

زید عمروك بارکیرینی اشترا وقبض ایتدکدنصکره بارکیرك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی ظاهر اولمغله زید بارکیری قاضی یه کتوروب عیب وشرایه عمروك غیابنده اقامت بینه ایتمکله قاضی دخی تسجیل ایدوب بعده زید بارکیری عمروك منزلنه کتوروب رضا و قضادن بری یوغیکن بارکیری عمروك منزلنده براغوب کتدکدنصکره بارکیر آنده هلاك اولسه زید مجرد قاضی حضورنده بارکیرك عیب قدیمنی اثبات ایدوب بارکیری کتوروب منزلکده براقمغله فسخ بیع ایتمش اولورم دیو ثمنی عمرودن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جاریة من رجل وغاب البایع واطلع المشتری علی عیب الجاریة فرفع الامر الی القاضی واثبت عنده الشراء و العیب فاخذها القاضی و وضعها علی یدی عدل فماتت فی یده وحضر البایع لیس للمشتری ان یسترد الثمن لان الرد علی البایع لم یثبت لمکان غیبته فکان الهلاك علی المشتری قال فی الخلاصة قلت ینبغی ان یکون هذا فیما اذا لم یقض

القاضی بازد علی البایع بل اخذها منه و وضعها عند عدل اما اذاقضی علی البایع بارد فینبغی ان تهلك من مال البایع و یسترد المشتری لان اقصی مافی الباب ان هذاقضاء علی الغائب من غیرخصم لکنه ینفذ فی اظهر الروایتین عن اصحابنا
(درر فی خیار العیب کذا فی الخلاصة فی البراءة عن العیوب)

زید جاریه سی هندی عمروه بیع وتسلیم عمرودخی بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی ظاهر اولمغله بکر جاریه یی خیار عیب ایله عمروه رد ایتدکده بلاحکم حاکم رضاسیله قبول ایلسه حالا عمرو خیار عیب ایله زیده رد یاخود نقصان عیب ایله رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الذخیرة وذکر فی صلح العیون اذا اشتری جاریة و قبضها وباعها و سلمها الثانی ثم ظهر بها عیب فردها المشتری الاخیر علی بایعه بغیر قضاء لم یکن لبایعه ان یخاصم بایعه فی قول ابی حنیفة وبه اخذ صاحباه (تاتارخانیه فی البیوع)

بوصورتده عمرو جاریهٔ مزبوره نك نقصان ثمنی ایله رجوع مراد ایتدکده زید لازم کلور ظن ایدوب عمرو ایله نقصان ثمندن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(کل تصرف یدل علی الرضاء بعد العلم به یمنع الرد والرجوع بالنقص (بزازیه فیما یمتنع الرد ومالا من السادس) ولوصالح المشتری الاول بایعه لایصح الصلح عند الامام رحمه الله تعالی لانه لاحق له (من المحل المزبور)

زید عمروك جاریه سی هندی عمرودن اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید عمرودن الاجغم یوقدر ذمتی عامهٔ دعاویدن ابراء ایتدم دیدکدنصکره زید اول جاریه نك عیب قدیمنه مطلع اولسه خیار عیب ایله جاریه یی عمروه رده قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(قال المشتری للبایع انت بریءٌ من کل حق لی قبلك دخل تحت البراءة الابراء عن العیب لاعن الاستحقاق فی المختار (بزازیه فی المحل المذکور)

زید عمرودن اشترا و قبض ایتدیکی جاریه نك حملی ظاهر اولدقدنصکره جاریه زیدك یدنده وضع حمل ایلسه حالا زید خیار عیب ایله جاریه یی عمروه رده قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(اشتری امة حبلی فولدت عند المشتری لیس له مع البایع خصومة فان ماتت فی ید المشتری فی نفاسها رجع بالنقصان لابکل القیمة ان لم یعلم بالحبل عند الشراء
(بزازیه فی ٦ من البیوع)

زید عمرودن اشترا و قبض و دفع ثمن ایتدیکی جاریه نك حملی ظاهر اولوب عمروه رد صددنده ایکن جاریه زیدك یدنده وضع حمل ایدوب نفاسی ایچنده فوت اولسه اول جاریه عمروك یدنده ایکن حامل اولدیغی شرعا ثابت اولیجق زید عمروه نقصان حمل ایله مراجعته قادراولورمی *الجواب* اولور

(رأى عيبا فصالحه على مال ثم وجد عيبا آخر فله رده مع بدل الصلح ولو قبض بدل الصلح وزال ذلك العيب يرد بدل الصلح وقيل هذا لو زال بلا علاجه فان زال بعلاجه لا يرد
(فصولين فى ٢٥)

زيد عمرودن اشترا و قبض ايتديكى جاريه سى هندك رديني ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره زيد هندى بكره بيع وتسليم ايدوب بعده هندك اول عيبك غيرى رديني ايجاب ايدر عيب آخرى ظاهر اولوب عيب آخرك زيد يدنده موجود اولديغى بينه ايله ثابت اولمغله حكم حاكم ايله بكر هندى زيده رد ايتمكله زيد اول عيب آخر ايله عمروه رد ايتمك استدكده عمرو مجرد رديني ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره بيع ايتمكله سنك ايچون بالكليه خيار عيب ساقط اولور ديوب هندى قبول ايتمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيده جاريه نك عيب قديمى ظاهر اولدى جاريه يى رد ايتدم آل زيد دخى قبول ايتدم ديوب لكن جاريه او مجلسده حاضره اولماسه حالا عمرو جاريه يى زيده ويروب ثمنى استرداد مراد ايتدكده زيد عمروه سن رد ايتدم ديوب بن دخى قبول ايتدم ديديكم مجلسده هند حاضره دكل ايدى اويله اولنجق جاريه يى المام وثمنى ويرمم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل اشترى جارية فوجد فيها عيبا فردها وقبل البايع الرد ولم تكن الجارية فى مجلس الرد صح الرد لان البيع على هذا الوجه جائز فكذلك الرد
(جواهر الفتاوى من البيوع)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض و دفع ثمن ايتديكى صوغان تخمنى عرصه سنده زرع ايتدكدنصكره اول تخم اصلا بتيوب عمروك يانده چورك اولديغى ظاهر اولسه زيد ثمن مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(اشترى بذر البصل وزرعه ولم ينبت فظهر به فساده وبالفارسية پوسيده رجع بالثمن
(بزازيه فى ٦ فى العيب من البيوع)

زيد مطعون اولان قولى عمروى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكده زيد بكره قورقه عمرو بو طاعوندن اولورسه بن ضامنم ديوب بعده عمرو اول طاعوندن بكرك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مذكورى بكره رد ياخود عمروك قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن باع فرسا وبه جراحة وقال للمشترى لا تخف منها فان هلك بسببها فانا ضامن واخذه وهلك بسببها لاشىء عليه (قنيه فى المتفرقات من العيوب فى البيوع)

زيد عمروه جاريه م بكردر چركس جنسندندر ديمكله عمرو جاريه يى اول جنسندن اولمق اوزره اشترا وقبض و دفع ثمن ايدوب بعده جاريه يى وطئ و بكريني ازاله ايتدكدنصكره جاريه اول جنسدن الحق روافض عجم جنسى اولديغى ظاهر اولسه حالا زيد جاريه يى اخذه

راضی ایکن عمرو جاریه یی زیده رد ایتیوب نقصان ثمن ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جارية ولم تبرأ عن عيوبها فوطئها اوقبلها اومسها بشهوة ثم وجد بها عيبا لم يردها مطلقا اى سواء كانت بكرا او ثيبا نقصها الوطئ اولا لان كلا منهما عيب حادث ويرجع بالنقصان لامتناع الرد لااذا رضى البايع باخذها لان الامتناع كان لحقه فاذا رضى زال الامتناع (درر فى خيار العيب من البيوع)

زید عمرودن بین الناس مشهور اولان قره محمود مصنوعی اولمق اوزره اشترا و قبض ایتدیکی جوهردار تفنك قره محمودك اولمیوب قیمتده ورغبتده اندن دون اولان تفنك ایدیکی شرعا ثابت اولسه زید تفنکی عمروه رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل عن شخص اشترى من آخر فرسا وذكر انها من نسل فرس فلان اوفرس مشهورة بالجودة ثم تبين كذبه هل للمشترى الرد اجاب اذا اشتراها بناء على وصف له بثمن لولم يصفها بهذه الصفة لايشترى بذلك الثمن والتفاوت بين الثمنين فاحش وهى لاتساوى ما اشتراها به فله الرد اذاتبين خلاف ذلك (قارئ الهدايه)

هند جاریه سی زینبی ثمن معلومه قزی عایشه یه بیع وتسلیم ایدوب ثمنی عایشه یه هبه ایتدکدنصکره جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی ظاهر اولسه عایشه جاریه یی رد یاخود نقصان عیب نامنه هند دن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ابرأ المشترى عن الثمن ثم اطلع على عيب لايرد ولايرجع بشئ (بزازيه فيما يمنع الرد)

﴿فصل فى خيار الغبن مع التغرير﴾

زید ملك منزلنی تغریر وغبن فاحش ایله عمروه بیع وتسلیم عمرو دخی بکره بیع وتسلیم ایلسه حالا زید بیع مذکوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واصحابنا رحمهم الله تعالى يقولون فى المغبون انه لايرد ولكن هذا فى مغبون لم يغر اما فى مغبون غر يكون له حق الرد استدلالا بمسئلة المرابحة ذكره الامام علاء الدين السمرقندى فى تحفة الفقهاء (جواهر الفتاوى فى ٦ من البيوع)

زید متوفانك ورثه سی ترکه دن بر منزلی تغریر وغبن فاحش ایله عمروه بیع وتسلیم عمرو دخی بکره بیع وتسلیم ایلسه حالا ورثه بیع مزبوری فسخ ایدوب منزلی بکردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفى المحيط لو حدث به مايمنع الفسخ نحو الهلاك لزمه المسمى بلاخيار ولاشئ له فى قول الطرفين وعن محمد رحمه الله تعالى ان المشترى يرد قيمة المبيع ويرجع على البايع بالثمن (قهستانى فى التولية والمرابحة)

زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بیع مزبورده تغریر وغبن فاحشه مطلع اولوب بعده عمروی برقاچ سنه استخدام ایتدکدنصکره بکر عمروی تغریر وغبن فاحش ایله المشیدم دیو زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو تصرف المشترى المغبون فى المبيع تصرف الملاك بعد ما علم الغبن فيه لايرده بالغبن
(حاوى المنيه فى خيار المغبون)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده عمرو اول منزلى برجهته وقف صحيح ولازم ايله وقف ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك باغچه سنى تغرير وغبن فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايلسه زيد بيعى فسخ ايدوب باغچه يى الدقده محصول مستهلكه ايچون عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك زيتون باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم عمرو دخى برقاچ سنه باغچه يى ملكيت اوزره ضبط و محصولنى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب ورثه سى اول باغچه يى ضبط ايلسه لرحالا زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايدوب باغچه يى الدقده مدت مزبوره نك محصولنى تركه دن ياخود مالكلرندن ضامن اولك ديو ورثه يه جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(لوهلك المبيع اوحدث به مايمنع الفسخ عند ظهور الخيانة سقط خياره ولاشئ له فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو المشهور فى قول محمد رحمه الله تعالى
(تاتارخانيه فى ١٦ من البيوع)

حيوانده غبن فاحش نه مقدار در *الجواب* اونلق اون بره ويرلمك اون برلك اونه الحاق غبن فاحشدر (ومالايتغابن الناس فيه قيل فى العروض ده نيم وفى الحيوان ده يازده وفى العقار ده دوازده وقيل مالايدخل تحت تقويم المقومين
(فصولين فى ٢٨ فى آخره)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايلديكى عرصه اوزرينه بنا احداث ايدوب بعده عمرو بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى و مدعاسنه اقامت بينه ايدوب زيد بناسنى قلع وعرصه يى زيددن المغه قادراولورمى *الجواب* اولماز
(البناء استهلاك (شرح سير الكبير)

زيد شو قدر قيونلرينى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمروك ملكنده قيونلردن شوقدر فروع حاصله اولوب بعده زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايدوب قيونلرى الدقده فروعلرقيونلردن حاصله اولدى اويله اولنجق بنم اولمش اولور ديو فروعلرينى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك توكيليله بكرك منزلنى عقدى عمروه اضافت ايله بكردن اشترا وقبض و عمروه تسليم ايتدكدنصكره بكر عمرودن بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايديجك بيعى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولولم يغره البايع لكن غره الدلال فله الرد (قنيه فى خيار المغبون من البيع)

﴿ فصل فى بيع المرابحة والتولية ﴾

زيد اشترا ايتديكى متاعلرى اون بر غروشه اشترا ايتدم ديو عمروه اون بر بچق غروش ذكر بهاسيد ر اشترا ايله ديمكله عمرو دخى اول متاعلرى اون بر بچق غروشه زيددن مرابحة اشترا ايتدكدنصكره زيدك اول متاعلرى اون غروشه اشترا ايتديكى شرعا ثابت اولسه عمرو اول متاعلرى موجود اولمغله زيده رده قادر اولورمى *الجواب* اولور

(فان ظهر خيانة فى مرابحة اخذه بثمنه اورد المبيع وفى التولية حط وعند ابى يوسف رحمه الله حط فيهما وعند محمد رحمه الله خير فيهما بين الاخذ بالثمن و بين الرد ولم يحط شئ فيهما وفى المحيط لو حدث به ما يمنع الفسخ من نحو الهلاك لزمه المسمى بلا خيار ولا شئ له فى قول الطرفين وعن محمد رحمه الله ان المشترى يرد قيمة المبيع و يرجع على البايع بالثمن والكلام مشعر بانه لو قال للمشترى قيمة متاعى كذا او متاعى يساوى كذا فاشترى بناء على ذلك فظهر بخلافه كان له الرد بحكم التغرير وان لم يقل ذلك ليس له الرد و بعضهم لا يفتون بالرد بكل حال والصحيح ان يفتى بالرد اذا وجد التغرير و بدونه لا يفتى بالرد كما فى الكافى (قهستانى فى التولية ملخصا)

زيد شو قدر قيوننى بر ربچق غروشه اشترا ايتدم وحالا اوزريمه برز بچق غروشه قائمدر ديوب عمروه تولية بر ربچق غروشه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيدك اول قيونلرى برر غروشه اشترا ايتديكى شرعا ثابت اولسه عمرو برر غروشدن زياده سنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان خان فى المرابحة اخذه بكل ثمنه او رده وحط فى التولية (كنز فى التولية)

﴿ باب البيع الفاسد ﴾

قريم خانلرى اولادندن زيد صغيره طرف دولتدن تعيين اولنان شوقدر اقچه علوفه طرف ميريدن بر بلده جزيه دارينه حواله اولندقدنصكره زيدك وصيسى عمرو جزيه دارمرقومدن النه جق مبلغى بكره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

(و بيع العطاء والصلح عنه قبل القبض لا يجوز (فى باب الصلح الفاسد من المحيط الرضوى)

زيده ميريدن شو قدر اقچه خلعت بها احسان اولنوب مبلغ مزبور مال ميرى جامعلرندن عمرو اوزرينه حواله اولنوب يدينه روزنامچه ويرلدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى بكره بيع ايدوب روزنامچه يى بكره ويرسه بيع مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد عمروذمتنده قرضدن اولان يوز غروشنى اللى غروشه بكره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

بو صورتده زيد مبلغ مرقومى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمرودن السه حالا زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر مقدما وجه محرر اوزره اللى غروشه بالكه بيع ايتمكله بنم اولمش اولور ديوب تماما ويرمامكه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ان باع الدین من الذی علیه الدین فالبیع جائز وان باع الی غیره فالبیع فاسد
(تنف فی البیوع)
زید بر سفینه بناء ایتمك مراد ایتدکده اول بنا ایده جکی سفینه یی قبل البنا عمروه شوقدر
اقچه یه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(شرط جواز البیع کون المبیع قائما معلوما مقدور التسلیم (قنیه فیما یجوز البیع ومالا)
زیدك دریایه غرق اولان سفینه سی دریا دبنده اولوب چیقرمق ممکن دکل ایکن زید
سفینهٔ مزبوره یی عمروه بیع ایلسه سفینه مقدور التسلیم اولمیوب زید تسلیمدن عاجز
اولیجق بیع مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)
زید متوفانك ورثه سندن عمرو زیدك ترکه سندن اولان مزلدن حصه سنی بکره بشیوز
غروشه بیع ایلسه لکن اول مزلدن عمروك نه مقدار حصه سی وار ایدیکی بکرك معلومی
اولماسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل قال لآخر بعتك نصیبی من هذه الدار بکذا ان علم المشتری نصیبه ولم یعلم البایع
جاز بعد ان یقر البایع انه کما قال المشتری وان لم یعلم المشتری عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله
لایجوز علمه البایع اولا (خلاصه فی ٣ من البیوع)
زید شوقدر چواللر ایچنده اولان پنبه سنی عمروه بیع ایدر اولدقده چواللرك وزنلری
معلوم اولمیوب چواللر ایله پنبه یی وزن ایدوب هر چوال ایچون شوقدر وقیه اسقاط
ایتمك اوزره بیع ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل اشتری هذا الزیت وهو الف رطل علی ان یزنه بظروفه فیطرح عنه مکان کل
ظرف خمسین رطلا قال هذا فاسد (فتح القدیر فی البیع الفاسد)
زید قیونلرینك ممه لرنده حاصل اولوب هنوز صاغلمین سودینی عمروه بیع ایدوب بعده
اول قیونلری صاغوب سودی عمروه تسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(لایجوز بیع لبن فی ضرع ولا ولد فی بطن ولا یجوز بیع صوف علی ظهر الغنم فی الروایة
المشهورة کذا فی المحیط السرخسی ولو سلم الصوف واللبن بعد العقد لم یجز ایضا ولا ینقلب
صحیحا کذا فی البحر الرائق (هندیه فی ٩ من البیوع)
شیخ محمد فوت اولوب اوغلی احمد کبیر ایله قزی حلیمهٔ کبیره یی وزوجه لری عایشه وستی
واصیل و اولاد صغارینی ترك ایتدکده احمد وحلیمه قبل القسمه ترکه دن عرصه سی
ارض میری واشجاری ملك اولان باغچه یی عایشه واصیل وصغارك وصیلری اذنلرنسز
بکر و بشره بیع وتسلیم ایلسه لر عایشه واصیل حصه لرنده بیعی مجیزه لر اولمیوب وصغار
بالغ اولد قلرنده اشجاردن حصه لرینی بکر و بشردن المغه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(بناء بین رجلین باع احدهما نصیبه من آخر بغیر اذن شریکه لم یجز وکذا الشجر والزرع

ولو باع من شريكه جاز وفى نوادر ابن هشام انه لايجوز (عماديه فى ٣٠)
بوصورتده وجه محرر اوزره احمد وحليمه‌نك حصه‌لرنده جائز اولمامغله احمد وحليمه دخى حصه‌لرينى بكر و بشردن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر
زيد حامل قسراغنى عمروه بيع ايدر اولدقده حملنى بيع ايتمم ديو استثناء ايدوب انجق قسراغى بيع ايلسه صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(باع حيوانا واستثنى حملها فسد كاستثناء بعض الاطراف لان الحمل لايفرد بالعقد (بزازيه فى ٥ من البيع بشرط)
زيد عمروك باركيرينى عمروك توكيليله ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره قبض ثمن بولنمدين زيد اول باركيرى عمروك توكيليله عمرو ايچون ثمن اولدن نقصانه بكردن اشترا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(وفسد شراء ماباع بنفسه او بوكيله بالاقل قبل نقد الثمن (تنوير الابصار فى البيع الفاسد)
زيد تحت ارضده اولوب اصلا برطريق ايله وجودى اوليان لاله صوغانى شومقوله شوقدر لاله صوغانيدر ديو عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(ولو اشترى شيئا مغيبا فى الارض كالجوز والبصل والثوم والشلجم والفجل ان باع قبل ان ينبت او بعد ما نبت نباتا لايفهم وجوده تحت الارض لايجوز البيع وان باع بعد مانبت نباتا يفهم وجوده تحت الارض يجوز البيع (خلاصه فى ٧ فى خيار الرؤية)
مديون اولان زيد زوجه سى هنددن اولان ولدينى بيع وثمن نامنه الديغم اقجه يه اداء دين ايدرم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
(و بطل بيع ماليس بمال كالدم والميتة والحر والبيع به (وقايه فى البيع الفاسد)
زيد ملك عرصه خاليه سنى عمروه بيع ايتميوب علونى عمروه بيع ايلسه صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(ولايبع علو بعد سقوط اذ بعد السقوط لم يبق الاحق السفلى وهو ليس بمال (صدر الشريعة فى البيع الفاسد ملخصا)
زيد ملك منزلنك سقفنى عمروه بيع ايتميوب سقفك علوى اولان هوايى عمروه بيع ايلسه صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(لواذن له فى الابتداء ان يضع الخشب على حائطه وان يلقى الدابة الميتة فى ارضه كان ذلك اعارة منه حتى بدا له ان يطالبه بالرفع عن ارضه وان باع منه ذلك لايجوز لان هذا بيع الحق وبيع الحق لايجوز (شرح ادب القاضى للحسام فى ٢١)
بوصورتده عمرو بيع مزبوره بناء منزل مرقومك اوزرينه اوطه بنا ايتمك استدكده زيد عمروى منعه قادر اولورمى *الجواب* اولور
(فلكل منهما فسخه فان خرج من ملك المشترى او بنى فيه بناء فلافسخ وفيه اشارة الى انه لو عاد الى ملكه بفك الرهن اورد المشترى بالعيب فقد فسخ (قهستانى فى بطل بيع ماليس بماله ملخصا)

زید عمروه مقدور التسلیم اولمیان پرسوری متوحش جاموسنی بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته انفا)

زید مقدور التسلیم اولمیان عبد آبق عمروی بکره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله والآبق ای لم یجز بیع الآبق لنهی النبی علیه الصلوة والسلام عنه ولانه لایقدر علی تسلیمه ولو باعه ثم عاد من الاباق لایتم ذلك العقد لانه وقع باطلا لانعدام المحلیة کبیع الطیر فی الهواء (بحر رائق فی البیع الفاسد)

زید ملك توت باغچه سنی بیع فاسد ایله عمروه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو دخی اول باغچه یی بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره باغچه نك ردینی ایجاب اید ر عیب قدیمی ظاهر اولمغله بکر باغچه یی عمروه رد ایلسه حالا زید فسخ بیع ایدوب باغچه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال قالوا فی البیع الفاسد اذا زال ملك المشتری منه سقط حق الفسخ فان عاد علیه حکم الملك الاول عاد الفسخ لانه عاد علی حکم الملك الاول فعاد حقوقه و ان عاد بحکم ملك مبتدأ لم یثبت الفسخ لان اختلاف الملکین کاختلاف العینین (قاعدیه فی البیوع)

زید برلاله صوغانی صبح بهار لاله سی صوغانی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو اول صوغانی غرس ایدوب بعده لاله ظاهر اولدقده صبح بهار لاله سی صوغانی اولمیوب اندن دون درعدن صوغانی اولدیغی ظاهر اولسه بیع مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری بذر الفیلق علی انها مروزیة والمشتری لایعرف ذلك فلما خرج دوده فاذاهو غیر مروزیة و بین المروزی وغیره تفاوت فعلی البایع رد الثمن ان کان قبض وعلی المشتری رد مثله لان البیع وقع فاسدا لانه باع مالیس عنده (ولوالجیه فی ٢ من شروط البیع)

بوصورتده اول صوغان غرس اولنوب لاله سی ظاهر اولمغله جرمی ناقص اولیوب عینی موجود اولمغین عمرو صوغانی زیده رد ایدوب ثمن مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

(و بطل بیع مالیس فی ملکه اذ من شرط المعقود علیه ان یکون مالا موجودا متقوما مملوکا فی نفسه وان یکون ملك البایع فیما یبیعه بنفسه وان یکون مقدور التسلیم فلم ینعقد بیع المعدوم کهذا الثوب الهروی فاذاهو مروزی (منح فی البیع الفاسد ملخصا) شری انه بذر بطیخ شتوی فزرعه فوجده صیفیا بطل البیع (فصولین فی ٣٨ الخامس والعشرین)

﴿ فصل فی الشروط المفسدة ﴾

زید ملك منزلنی زوجه سی هنده بیع ایدر اولدقده هند زیددن مقدم فوت اولورسه بیع منفسخ اولوب منزل ینه زیدك ملکنده قالمق اوزره بیع ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم ينظر ان ذكرا شرط فسخ البيع فسد البيع (قاضيخان فى الشروط المفسدة)

زيد شو قدر اشياسنى عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده ثمن مزبوره هند كفيل اولمق شرطيله بيع ايدوب لكن هند اول مجلسده حاضره اولديغى حالده كفالتى قبول ايتميوب متفرق اولسه لر بيع مزبور فاسد اولورمى * الجواب * اولور

(وشرط الخيار لايفسده وان كان متعارفا كشراء النعل على ان يحذوها البايع او يشركها فهو جائز وان كان ملايما للبيع لا يفسده كالبيع بشرط كفيل بالثمن اذا كان حاضرا وقبلها او غائبا فحضر وقبل قبل التفرق وكشرط رهن معلوم بالاشارة او التسمية فان حاصلهما التوفيق للثمن قيدنا بحضرة الكفيل لانه لوكان غائبا فحضر وقبل بعد التفرق او كان حاضرا فلم يقبل لم يجز (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد ملك حمامنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو حمامى كندويه ايجار ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز ويفسد البيع بشرط لايقتضيه العقد وفيه نفع لاحدهما اى المتعاقدين كشرط البايع ان لا يسلمه الى المشترى الى شهر او يواجره او بغيره

(قهستانى فى البيع الفاسد ملخصا)

بوصورتده عمرو حمامى وجه محرر اوزره اشترا ايدوب زيده ايجار وتسليم وزيد دن برقاچ سنه اجرت نامنه شو قدر اقچه المش اولسه زيد اجرت مزبوره يى عمرودن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(على قول من يجعل بيع الوفاء فاسدا لوقبضه وآجره من غيره فله الاجرة لانه لو غصب وآجر فله الاجرة فهذا اولى ولو آجره من مالكه لم يجز اذا زد على مالكه يجب عليه وقدرد عليه والحكم فى البيع الفاسد ان المستحق بجهة لايقع الا عن تلك الجهة وان اوقعه الموقع بجهة اخرى (فصولين فى ١٢)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو منزلى آخره بيع يا هبه ايتامك شرطيله ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه شرط مزبور ايله بيع فاسد اولورمى * الجواب * اولماز

(فيصح بشرط يقتضيه العقد كشرط الملك للمشترى اولايقتضيه ولا نفع فيه لاحد كشرط ان لايبيع الدار المبيعة فانها ليست باهل للنفع (منح فى البيع الفاسد)

بوصورتده عمرو اول منزلك بر مقدارينى افراز و بكره هبه وتسليم ايلسه زيد شرطه وفا ايتمدك ديو منزله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد قولى عمروى بكره بيع ايدر اولدقده بكر عمروى برسنه دنصكره اعتاق ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو باع عبدا بشرط ان يعتقه لايجوز عندنا (قاضيخان فى الشرط المفسدة)

زيد جاريه سى هندى زينبه بيع ايدر اولدقده من بعد جوارى چوق كلدكده زيد زينبه آخر جاريه اليويروب هندى المق اوزره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اشترى شيئا ليبيعه من البايع فالبيع فاسد (هنديه في ١٠ من الشروط المفسدة)
زيد دكرمنى ايله شو قدر رأس باركيرلرينى وشو قدر اشياسنى صفقهٔ واحده ايله داينى عمروه شو قدر اقچه دينى مقابله سنده بيع ايدر اولدقده هرنه زمان دين مزبورى عمروه ادا ايدرسه عمرو اول دكرمن و باركير واشيايى زيده رد ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(والفتوى على ان بيع الوفاء فاسد يوفر عليه احكام البيع الفاسد الا ان المشترى لو باعه من آخر فللبايع الاول ان يأخذه كما باعه المشترى من المكره من آخر (فصولين في ١٨)
بو صورتده عمرو اول دكرمن و باركير واشيايى قبض ايتدكدن صكره ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه حالا زيد اول دكرمن و باركير واشيانك يوم قبضده اولان قيمتلرينى عمروه تضمين ايتيوب دكرمن و باركير واشيايى بكردن جبرا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فان خرج هذا المبيع المقبوض عن ملك المشترى بتصرف يحتمل النقض كالبيع والرهن والهبة مع التسليم اولا كالاعتاق والتدبير والكتابة او بنى فيه بناء فلا فسخ لكل منهما فى شئ منها الا اذا رضى المشترى بالفسخ (قهستانى فى بيع مالبس بمال)
زيد عمروك بلبلنى اشترا ايدر اولدقده بلبل كيجه جى اولوب كيجه لرده اوتمك شرطيله بيع واشترا ايلسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اشترى حمامة على انها تصوت كذا وكذا صوتا فالبيع فاسد و فى الاصل اذا باع كلبا على انه عقور وحمامة على انها دوارة لايجوز (هنديه فى ١٠ من البيوع)
زيد ملك عقارينى عمروه بيع ايدر اولدقده يومى يكرمىشر اقچه‌يه ايجار اولنور غله سى بهر ماه شو قدر اقچه در ديو ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدن صكره اول عقار يومى اون بشر اقچه‌يه ايجار اولنوب غله سى انجق اون بش اقچه اولديغى ظاهر اولسه بيع مزبور جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(لو باع حانوتا على ان غلته عشرون درهما فاذا هى خمسة عشر ان اراد بذلك ان غلتها فيما مضى كانت عشرين جاز البيع وان اراد ان غلتها فيما يستقبل عشرون فسد البيع كما لو باع حيوانا على انها كل يوم تحلب كذا وان لم يبين مراده فسد البيع لان الناس يريدون بهذا الغلة فيما يستقبل (خزانة المفتين فى الشروط المفسدة)
زيد برمتاعى عمروه بيع ايدر اولدقده ثمنيله بكرى عمرو اوزرينه حواله شرطيله ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو باع على ان يحيل البايع رجلا بالثمن على المشترى فسد البيع قياسا واستحسانا (قاضيخان فى الشروط المفسدة)
زيد ملك اخورينى عمروه بيع ايدر اولدقده زيد اول اخورك طامى اوزرينه چاشور صو اقيتمق استعمال ايتمك شرطيله بيع ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
زيد ملك اخورينى عمروه بيع ايدر اولدقده زيد اول آخور اوزرنده كندى نفسيچون بنا ايتمك شرطيله عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

﴿فصل﴾

﴿فصل فى احكام البيع الفاسد﴾

هند جاريه‌سی زينبی زيده بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد زينبی اعتاق ايلسه زينبك يوم قبضده اولان قيمتنی زيددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(فان باعه ای باع المشتری بشراء فاسد ما قبضه اووهبه وسلمه اواعتقه نفذ بيعه وهبته واعتاقه فعليه قيمته (درر فی البيع الفاسد ملخصا) ويعتبر قيمته يوم القبض وان زادت قيمته فاتلفه لانه دخل فی ضمانه بالقبض فلا يعتبر كالمغصوب كذا فی الكافی (درر فی البيع الفاسد)

هند ملك منزلنی عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول منزلده نفسی ايچون بنا احداث ايدوب بعده هند وعمرو بيعك فسادنه بناء بيعی فسخ ايلسه‌لر عمرو بناسنی قلع واخذ مراد ايتدكده هند بنايی مجانا ضبط ايدرم ديو بغير وجه شرعی عمروی منعه قادره اولورمی *الجواب* اولماز

(ومن باع دارا بيعا فاسدا فبناها المشتری فعليه قيمتها عند ابی حنيفة رحمه الله تعالی رواه يعقوب عنه فی الجامع الصغير ثم شك بعد ذلك فی الرواية وقالا رحمهما الله تعالی ينقض البناء وترد الدار (هدايه فی البيع الفاسد) وقولهما اوجه (فتح القدير فی المحل المزبور)

زيد جاريه‌سی هندی زينبه بيع ايدر اولدقده ثمنی بر آيه دك زيده ويررسه يوز غروشه ايكی آيه دك ويررسه يوز يكرمی غروش اولمق اوزره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی *الجواب* اولماز

(باع بالنقد كذا وبالنسيئة كذا اوالی شهر بكذا والی شهرين بكذا فسد (بزازيه فی الثمن فی ٥ من البيوع)

بوصورتده جاريه زينبك يدنده موجوده اولمغله زيد فساد بيعه بناء بيعی فسخ ايدوب جاريه‌يی زينبدن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

زيد عمروك باغچه‌سنی خراجی شوقدر اقچه اولمق اوزره ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره باغچه‌نك خراجی زياده اولديغی ظاهر اولسه زيد باغچه‌يی عمروه رده قادر اولورمی *الجواب* اولور

(اشتری ارضا علی ان خراجها ثلثة اواربعة فان زيد او نقص فسد لانه باع بشرط ان يجب علی المشتری خراج ارض اخری هذا اذا علم فان لم يعلم جاز وخير المشتری بين التزام الخراج كله والترك (بزازيه فی الخراج فی ٥ من البيوع)

زيد ملك خاننی عمروه بيع ايدر اولدقده غله‌سی بهرماه قرق بش غروشدر ديوب شوقدر غروشه بيع وتسليم عمرو دخی اول شرطله اشترا وقبض ومبلغ مزبوری دفع ايتدكدن صكره اول خانك غله‌سی بهرماه انجق اوتوز غروش اولديغی ظاهر اولسه عمرو اول خانی زيده رد ايدوب مبلغ مزبوری زيددن استرداده قادر اولورمی *الجواب* اولور

(مرت مسئلته من خزانة المفتين قبل تسع مسائل وكذا نقل من الخلاصه فی ٥ من البيوع)

تنضيه ٢٤٤

زيد خرابه مشرف اولان منزلنى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيدمنزل مزبورى مرمت و بعض ابنيه احداث ايلسه حالا زيد منزل مزبورك يوم قبضده اولان قيمتله عمروى مطالبه ايتمبوب بيعى فسخ ايله منزل مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو بنى فى دار شراها فاسدا اوغرس فعليه قيمتها (ملتقى قبيل الاقاله)

زيد برمقدار پيرينى عمروه بيع ايتدكده ثمن تسميه ايتمكسزين بيع فاسد ايله بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو اول پيرى آخره بيع صحيح ايله بيع وتسليم ايلسه زيد اول پيرك يوم قبضده اولان قيمتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع شيئا فقال بعتك بغيرثمن اوقال بعتك على ان لاثمن له كان باطلا ولو باع وسكت عن ذكر الثمن كان فاسدا (قاضيخان فى البيع الباطل) فاذ باع المشترى ماشراه شراء فاسدا صح وكذالواعتقه اووهبه وسلمه سقط حق الفسخ وعليه قيمته (ملتقى فى البيع الفاسد)

زيد شو قدر وقيه شيروغنى عمروه شو قدر اقچه يه بيع ايدر اولدقده اول شيروغنى آخره بيع ايتدكده ضرر ايدرسه ضررينى زيد ضامن اولمق شرطيله بيع وتسليم عمرو دخى اول شرطله اشترا وقبض ايتدكدنصكره عمرو اول شيروغنى آخره بيع ايتدكده برمقدار ضرر ايلسه شيروغنك حين بيعده اولان قيمتى ثمن مزبوره مساوى ايكن عمرو شرط مزبوره بناء ضررينى ضامن اولديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال اشترى ارضا شراء فاسدا فبنى فيها اوغرس ثم اراد المشترى ان يفسخ البيع ويردها بحكم الفساد هل له ذلك اجاب لا لانه رضى لضرورة وهو نقص بنائه بخلاف مالواراد البايع ذلك (قاعديه فى البيع الفاسد)

هند قرقرنداشى زينب ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلدن حصهٔ معلومه سنى زينبه شرط مفسد ايله شوقدر اقچه يه بيع ايتدكدنصكره تكرار حصهٔ مرقومه يى هند زينبه اولقدر اقچه يه بيع صحيح ايله بيع ايدوب قاضى دخى حجت ويرسه بيع اول منفسخ اولورمى * الجواب * اولور

اشترى شيئا بالف وقبضه ثم باعه من البايع بالف وخمسمائة الى اجل مجهول وهو مقبوض فى يده فهو فاسد ولايتضمن الثانى فسخ الاول بخلاف ما اذا كان الثانى صحيحا قال رضى الله تعالى عنه و فيه نظر فقد نص بخلافه كذا صاحب الذخيرة بان الثانى وان كان فاسدا يتضمن فسخ الاول (قنيه فيما يتعلق بالشراء ثانيا)

بوصورتده هند مجرد بيع اول فاسد اولمغله صحيحا اولان عقد ثانى يه اعتبار يوقدر ديوب مقبوضى اولان ثمنى زينبه و يروب رضاسنسز بيع ثانى يى فسخ وحصهٔ مرقومه يى ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

باع منه صحيحا ثم باعه ايضا منه فاسدا ينفسخ الاول لان الثانى صحيحا ينفسخ الاول به فكذا لوكان فاسدا لانه ملحق بالصحيح فى كثير من الاحكام (بزازيه فى ٤ من البيع الفاسد)

هند ملك منزلنى زيده فاسدا بيع ايدوب زيد دخى منزلده بنا احداث ايتدكدنصكره

هند بیعك فسادنه بناءً زیدك رضاسنسز بیعی فسخه قادره اولورمی *الجواب* اولماز
(مرت مسئلته من الملتقی قبل اربع مسائل)
تهدیدینی ایقاعه قادر اولان زید عمرو قصابه باکه شو قدر وقیه لحمکی شو قدر اقچه یه
بیع وتسلیم ایله دیو اکراه ایتمکله عمرو دخی اولقدر وقیه لحمنی اولقدر اقچه یه زیده مکرها بیع
و تسلیم ایتدکدنصکره اول لحمك یوم قبضده اولان قیمتنی زیددن طلب ایتدکده زید
ثمن مسمایی ال دیوب تماما قیمتنی ویرمامکه قادراولورمی *الجواب* اولماز
(ولو اکره البایع لا المشتری وهلك المبیع فی یده ضمن قیمته للبایع (تنویر فی الاکراه) اللحم قیمی
عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی مثلی عندهما رحمهما الله تعالی (فقط) اللحم یضمن بالقیمة
لو مطبوخا بالاجماع وکذا لو نیا هو الصحیح (فصولین فی ۳۳ فیما هو مثلی)
هند ملك منزلنی ثمن معلومه اوکی قزی زینب ایله معتقه سی خدیجه یه اولنجه کندی
ایچنده ساکن اولوب ومزبوره لر اولنجه کندو یی کوزتمك شرطیله بیع و تسلیم ایلسه
صحیح اولورمی *الجواب* اولماز
بو صورتده وجه محرر اوزره اولان بیعی فسخ دعواسندن زینب وخدیجه یی ابرا ایلسه
ابراء مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولماز
بو صورتده ابراء مزبور صحیح اولمامغله هند بیعی فسخ ایتمك ایچون زینب و خدیجه ایله
زید قاضی یه مرافعه اولدقلرنده زید دخی بیع مزبوری فسخله حکم ایلسه هند منزل
مزبوری مزبوره لردن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور
(وصرح الولوالجی فی الفصل السابع بان البیع الفاسد معصیة یجب رفعها وسیأتی فی باب
الربوا ان کل عقد فاسد فهو ربا (بحر رائق فی اول البیع الفاسد) ولكل منهما فسخه
یعنی علی کل واحد فسخه لان رفع الفساد واجب علیهما واللام تکون بمعنی علی قال الله
تعالی وان اسأتم فلها ای فعلیها (زیلعی فی قبض المشتری بالبیع الفاسد) وان کان
الفساد بشرط زائد فلمن له الشرط فسخه والا فلكل منهما فسخه والاولی فی الموضعین
مکان اللام علی فان اعدام الفساد واجب حقا للشرع کما فی المحیط وغیره (قهستانی فی بطل
بیع ما لیس بمال ملخصا) واما حقوق الله تعالی فلا تقبل الاسقاط من العبد قالوا لو عفا
المقذوف ثم عاد وطلب حد لکن لا یقام بعد عفوه لفقد الطلب (اشباه فی احکام الحد)
وعلی کل واحد منهما فسخه قبل القبض و بعده مادام فی ید المشتری ولا یشترط فیه قضاء
قاض واذا اصرا علی امساکه وعلم به القاضی فله فسخه تنویر فی البیع الفاسد جبرا علیهما قال
فی البزازیة واذا اصر البایع والمشتری علی امساك المشتری فاسدا وعلم به القاضی فسخه
حقا للشرع (بحر رائق فی احکام البیع الفاسد)

فصل فی البیع بالتلجئة

زید ملك حمامنی عمروه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره زید عمرودن بیع مزبور مواضعه
طریقیله اولمشیدی دیو دعوی و عمرو بیع صحیح ایله اولمشیدی دیو مواضعه یی انکار
ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده مماسه زید عمروه یمین ویردرمکه قادر

اولورمی * الجواب * اولور

(وان اختلفا فادعی احدهما ان البیع کان تلجئة والآخر ینکر التلجئة لایقبل قول مدعی التلجئة الابینة ویستحلف الآخر وصورة التلجئة ان یقول الرجل لغیره انی ابیع داری منك بکذا ولیس ذلك بیع فی الحقیقة بل هو تلجئة ویشهد علی ذلك ثم یبیع فی الظاهر من غیر شرط فهذا البیع یکون باطلا بمنزلة بیع الهازل (قاضیخان فی احکام البیع الفاسد)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی زیده مواضعه ندر دیو سؤال ایتدکده زید عمروه تهاده اشیاء مرقومه‌یی ساکه شوقدر اقچه‌یه بیع ایتدم لکن بیعم فی الحقیقه بیع اولیوب تلجئه در دیو اشهاد ایتدکدنصکره خلق ایچنده من غیر شرط بیع ایتمشیدم دیسه بر وجه شرعی تفسیر مواضعه ایتمش اولورمی * الجواب * اولور (مررت مسئلته)

نفس مبیعده اولان مواضعه طریقیله اولان بیع باطلمیدر یوخسه فاسد میدر * الجواب * باطلدر

(التلجئة علی ثلثة اوجه احدها التلجئة فی نفس المبیع وصورتها ان یقول الرجل لغیره انی ارید ان ابیع منك عبدی هذا فی الظاهر لامر اخافه ولایکون ذلك بیعا فی الحقیقة فقال نعم واشهد علی مقالته ذلك ثم باعه من مجلس آخر بالف درهم وتصادقا علی ما کان بینهما من المواضعة کان البیع باطلا وهو بیع الهازل (قاضیخان فی التلجئة)

بو صورتده زید عمرودن مواضعه طریقیله اشترا ایتدیکی ذ مرد کوپه‌یی عمروك اذننسز بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو بیعی مجیز اولمدین اول کوپه‌یی استهلاك ایلسه عمرو اول کوپه‌یی زید وبکردن قنقیسنه دیلرسه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وحکمه عدم ملك المشتری ایاه اذا قبضه فلاضمان لو هلك المبیع عند المشتری لان المقبوض امانة عنده لان العقد اذا بطل بقی مجرد القبض باذن المالك وهو لایوجب الضمان الا بالتعدی وقیل یکون مضمونا لانه لایصیر کالمقبوض علی سوم الشراء (منح الغفار فی البیع الفاسد ملخصا)

هند زیدك یدنده اولان منزل ایچون حلکمه رد دیو دعوی ایتدکده زید سن اول منزلی دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زوجك عمروه حیاتنده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو فوت اولدقده ترکه سنی قبضه ودیونی ادایه وصی نصب اولنان بکر منزل مزبوری باکه شوقدر اقچه‌یه بیع وتسلیم ایلدی دیو دعوی و هند بیع اول ایچون مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه‌یی تفسیر ایدوب مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك منزلی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قبضه المشتری فاعتقه لایعتق لان خیار الهزل یمنع وقوع الملك للمشتری کخیار الشرط (محیط رضوی فی التلجئة من کتاب البیوع)

﴿ باب البیع بالوفاء ﴾

منقولاتده بیع بالوفاء جائز اولورمی * الجواب * اولماز

وسئل رحمه الله تعالى جمع فى البيع الجائز بين العقار وبين المنقول الذى لايجوز البيع الجائز فيه بان لم يكن تبعا للعقار حتى فسد البيع فيه هل يفسد فى العقار اجاب رحمه الله تعالى لايفسد فى العقار ويبقى جائزا هذا اشارة الى انه لايجوز البيع الجائز فى المنقول (عماديه فى الفصل التاسع عشر)

﴿ باب فى البيع الفضولى ﴾

زيد باباسى عمروك شوقدر املاكنى فضولا بكره بيع و تسليم ايدوب بعده عمرو بيعى مجيز اولمدين فوت اولوب انجق زيدى ترك ايلسه زيد اول املاكى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(باع مال ابيه ثم ورثه لاينفذ بلا تجديد (بزازيه فى ١٠ من البيوع)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو وبكرى ترك ايتدكده عمرو تركه دن شوقدر جاموس اينكنى بكرك اذنسز خالده بيع وتسليم ايدوب خالدك يدنده فروع حاصله اولسه بكر حصه سنده بيعى مجيز اولميوب اينكلردن حصه سنى ضبط ايتدكده فروعلردن حصه سنى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

والموقوف مايصح باصله و وصفه ويفيد الملك على سبيل التوقف ولايفيد تمامه لتعلق حق الغير (درر فى البيع الفاسد)

زيدك ملك باغنى زوجه سى هند زيدك اذنسز عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيعى مجيز اولمدين فوت اولسه ورثه سى باغى عمرودن الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (يفهم جوابه تمامى)

﴿ باب فى بيع الاب مال ولده الصغير ﴾

مفسد ومبذر اولان زيد صغيره قزى هندك شوقدر املاكنى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده املاكنى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الاب مال طفله من الاجنبى على ثلثة اوجه فان الاب اما عدل اومستور الحال اوفاسق فجاز فى الاولين وفى الوجه الثالث لم يجز بيع عقاره وجاز بيع منقوله فى الرواية الاخيرة بضعف قيمته وبه يفتى (فصولين فى ٢٧ ملخصا)

(ماقول شيخ الاسلام فى هند ورثت من بعلها المتوفى فى حصة معلومة من عقاراته المختلفة وباعت تلك الحصة من ابن ابنها زيد الصغير بثمن معين واشتراها ابوها لزيد وقبضها له ودفع الثمن من ماله لها و الحال ان الثمن ثمن مثلها والشراء خير لزيد وابوه محمود الحال فهل يصح هذا البيع والشراء افتونا مأجورين * الجواب * نعم يصح

﴿ باب فى بيع الوصى وشرائه لليتيم ﴾

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك عرصه سنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول عرصه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الولاية فى مال الصغير الى الاب و وصيه ثم وصى وصيه الى آخره ولكل هؤلاء ولاية

التجارة بالمعروف فى مال اليتيم فلو كان عقدهم بمثل القيمة او بيسير الغبن صح وكذا شراءهم لليتيم صح بيسير الغبن ولوفاحشا نفذ عليهم لاعليه (فصولين فى ٢٨ ملخصا)

بوصورتده عمرو اول عرصه ده بنا احداث ايتمش اولسه صغير بالغ اولوب عرصه سنى الدقده عمروه بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول منزلى برجهته وقف ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلى واضع اليد اولان متوليسندن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وصى باع ضيعة الصغير ثم تبين ان قيمته اكثر مما باع فالبيع باطل (جواهر الفتاوى فى البيع الفاسد)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك عمرو وبكر ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزل قسمت اولنديغى تقديرجه صغيرك حصه سيله انتفاع ممكن اولميوب صغيره ضرر محقق اولسه زيد صغيرك منزلندن حصه سنى ثمن مثليله بشره بيع و تسليم ايتدكدنصكره صغير بالغ اولسه منزل مرقومه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للوصى ان يبيع العقار الا لزيادة فى الثمن بان يبيعه بضعف القيمة اولضرورة الدين اولوصية مرسلة فى التركة لاتنفذ بدون بيعها اولوصية ببعضه وهو لايقسم اولضرورة القسمة اولحاجة اليتيم الى ثمنه اولزيادة مؤنته وخراجه على غلته وارتفاعه اولتداعيه الى الخراب فيما اذا كان دارا اوحانوتا اوالخوف من تسلط جابر ذى شوكة عليه ذكره فى الخانية وغيرها (ادب الاوصياء فى البيع)

زيد متوفانك اولاد صغارينه قاضى هندى وصى نصب ايتدكدنصكره هند زيدك منقولاتى اولمامغله تركه دن برعقارى زيدك ضرورت ديون مثبته سيچون بيع ايتدكده زوجى عمروه ثمن مثليله بيع ايلسه صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

(وكذا لايملك وصى القاضى البيع ممن لاتقبل له شهادته (بزازيه فى بيع الاب والوصى)

﴿ باب الاقالة ﴾

زيد صندل تعبير اولنان سفينه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمر زيد ايله بيعى اقاله وثمنى زيددن اخذ ايدوب لكن سفينه يى زيده تسليم ايتميوب سفينه عمروك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مذكورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هلك المبيع بعد الاقالة قبل التسليم بطلت (بزازيه فى الاقالة)

زيد ملك توت باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايدوب بعده اشجارندن يپراق حاصل اولوب عمرو اول يپراغى استهلاك ايتدكدنصكره عمرو باغچه يى اقاله ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(فتبطل الاقالة بعد ولادة المبيعة المقبوضة اذ الزيادة المنفصلة مانعة للفسخ بخلاف المتصلة (قهستانى فى الاقالة)

﴿ زيد ﴾

زيد قاطرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين بيعى اقاله ايدوب بعده عمرو قاطرى زيده تسليم ايتمدين قاطر عمروك يدنده هلاك اولسه اقالهٔ مزبوره باطل اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البزازية آنفا)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولدقده زيد ثمنى تركه دن المق استدكده ورثه زيدايله بيعى اقاله ايدوب منزلى زيده تسليم ايتدكلرندنصكره زيد اقاله يه نادم اولوب ورثه يه منزلى رد وثمنى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايشترط لصحتها بقاء المتعاقدين فتصح اقالة الوارث والوصى ولاتصح اقالة الموصى له (بحر رائق فى الاقالة)

زيد برقاچ كسنه لرك على الاشتراك مالك اولدقلرى برمعين دكرمنى شوقدر اقچه يه شرايه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول دكرمنى اولقدر اقچه يه زيد ايچون اشترا و قبض ودفع ثمن ايدوب بعده عمرو اول كسنه لرايله اقاله ايلسه اقالهٔ مزبوره صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالشراء لايملك الاقالة فى قولهم جميعا (عماديه فى ٢٧)

هند وصيسى اولديغى صغيرك ملك باغنى ثمن مثلندن ازيد شوقدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند عمرو ايله بيعى اقاله ايلسه اقاله صغيره نافع اولميوب ضرر اولمغين اقالهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى جميع التفاريق اقالة الوارث جائزة واطلق فى الجامع جواز اقالة الوصى و هو مقيد بما اذا المبيع باكثر من القيمة فان باع باكثر منها لايصح اقالته وكذا المتولى ايضا لواشترى باقل من القيمة ليس له الاقالة (فتح القدير فى الاقالة)

﴿ باب الاستحقاق ﴾

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند عمرودن زيد بنى قبل البيع تدبير مطلق ايله تدبير ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى شهود عدول ايله اثبات ايتدكدنصكره هندك تدبيرينه حكم اولنسه عمرو ثمن مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولواستولد المشترى الجارية ثم اقامت بينة على البائع بالعتق يرجع على بايعها بالثمن (قنيه فى الاستيلاد من العتاق) والتدبير كالاعتاق لانه ايضا لايحتمل النقض لثبوت بعض آثار الحرية كامتناع التمليك للغير (درر فى دعوى النسب)

زيد عمروك جاريه سى هندى عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد هند حرة الاصلدر ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه زيد ويرديكى ثمنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولواشترى عبدا ثم اقرانه حر فانفذ القاضى عليه اقراره ثم خاصم البائع واقام البينة انه حر الاصل والعبد يجحد الحرية فانه تقبل بينة المشترى ويرجع بالثمن على بايعه (قاضيخان فى البيع الفاسد)

زید عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی قولی بکری بشره بشردخی خالده خالد دخی ولیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ولیددن بن حر الاصلم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب سبیلی تخلیه اولنسه ولید بکرک ثمنی ایله خالده خالد دخی بشره بشر دخی زیده رجوع ایتدکدن زید عمروه ویردیکی ثمنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الاستحقاق نوعان مبطل للملك كالحرية الاصلية والعتق ونحوه وناقل له كالاستحقاق بالملك الاول يوجب انفساخ العقود فلكل من الباعة الرجوع على بايعه وان لم يرجع عليه (غرر فی الاستحقاق)

زید برمنزلی عمروه عرصه سی مقاطعه لو وقف و بتون بناسی ملکمدر دیو ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بناك دخی شو مقداری وقف ایتدیکی بینه ایله ثابت اولوب بعد الحکم مقدار مرقوم وقف ایچون ضبط اولنسه عمرو باقی یی زیده رد ایدوب زیددن تماما ثمنی المغه یاخود باقی یی یدنده ابقا ایدوب وقف ایچون حکم اولنان مقدار بنانك ثمندن حصه سیله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قبض الکل ثم استحق بعضه فان البیع فی مقدار المستحق باطل ثم ینظر ان کان استحقاق ما استحق یورث عیبا فی الباقی کما اذا کان المعقود علیه شیئا واحدا مما فی تبعیضه ضرر کالدار والارض والکرم والعبد ونحوها فالمشتری بالخیار فی الباقی ان شاء رضی بحصته من الثمن وان شاء رد وکذلك اذا کان المعقود علیه شیئین وفی الحکم کشیء واحد فاستحق احدهما فله الخیار فی الباقی (عمادیه فی ١٥)

زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی قاطری بکره قرق غروشه بیع وتسلیم ومبلغ مزبوری قبض ایتدکدنصکره بکر اول قاطری اون سکز غروشه زیده بیع وتسلیم ومبلغ مرقومی قبض ایدوب بعده بشر قاطره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم زیددن السه زید بکره اون سکز غروش ایله بکر زیده قرق غروش ایله رجوع ایتدکدنصکره زید ویردیکی ثمن مزبور ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الذخیرة اذا اشتری من آخر عبدا وباعه من غیره ثم ان المشتری الاول اشتراه ثانیا ثم استحق من یده یرجع هو علی البایع الاول هکذا حکی فتوی شمس الاسلام الاوزجندی وهذا الجواب انما یستقیم علی الروایة التی یقول فیها ان القضاء بالملك للمستحق یوجب انفساخ البیاعات کلها فخرج بیع المشتری الاول وشراؤه ثانیا من البین وصار کانه لم یبع من غیره اما علی ظاهر الروایة القضاء بالملك للمستحق لا یوجب انفساخ البیاعات فیبقی بیع المشتری الاول وشراؤه ثانیا علی حاله فلا یکون له الرجوع علی البایع الاول ولکن یرجع هو علی بایعه ثم بایعه یرجع علیه ثم یرجع هو علی البایع الاول (عمادیه فی الفصل الخامس عشر)

زید عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی ملك خانی بکره هبه وتسلیم بکر دخی خانی شو قدر اقچه عوض مقابله سنده بشره هبه وتسلیم ومبلغ مزبوری قبض ایتدکدنصکره اول خانه خالد مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم خانی بشردن الوب

بشر دخی بکره عوض ویردیکی مبلغ مزبوری بکردن السه حالا زید ثمن مزبور ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(المشتری وهبه لاخر واستحق من ید المشتری من الموهوب له لایرجع المشتری الاول علی بایعه حتی یرجع المشتری من الموهوب له بالثمن علی الموهوب له فحینئذ یرجع هو علی البایع الاول (بزازیه فی ١٦ من الدعوی) الهبة بشرط العوض تبرع ابتداء وبیع انتهاء حتی لایجبر علی التسلیم ولایصح فی المشاع وبعد القبض تلزم ویثبت خیار الرؤیة وخیار العیب والرجوع عند الاستحقاق (خلاصه قبیل الفصل الثالث من الهبه) وان استحق العوض رجع فی الهبة وان استحقت الهبة رجع فی العوض (خلاصه فی المحل المزبور)

زید یدنده اولان منزلی ملکیمدر دیو اون التی بیك غروشه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر وبشر اول منزلك ثمندن درت بیك غروشه مقابل اولان شو مقداری بنم مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم عمروك یدندن السه لر بو صورتده حکم شرعی نه وجهله در *الجواب* عمرو مخیردر دیلرسه منزلدن مستحق چیقمیان مقداری زیده رد ایدوب ثمنی تماما زیددن الور دیلرسه اولمقدار ثمندن اون ایکی بیك غروش مقابلهسنده الیقویوب ثمندن درت بیك غروشی زیددن الور

بو صورتده عمرو منزلدن یدنده قلان مقداری زیده رد ایتمدین اولمقدار عمروك یدنده محترق اولسه حالا عمرو ثمندن ذکر اولنان درت بیك غروش ایله قبل الاحتراق مقدار مزبوره استحقاق ایله طاری اولان نقصانی زیددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وفی الجامع الفصولین ذهب به الی بایعه لیرده بعیبه فهلك فی الطریق هلك علی المشتری ویرجع بنقصانه والحاصل ان هلاك المبیع لیس کاعتاقه فانه اذا هلك المبیع یرجع بنقصان العیب سواء کان بعد العلم به اوقبله واما الاعتاق بعد العلم به فمانع من الرجوع بنقصانه (بحر رائق فی خیار العیب ملخصا)

زید بر منزلی ملکیمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی شو قدر اقچهیه بیع وتسلیم ایدوب زید وعمرو دن هر بری قبض ثمن ایتدکدنصکره بشر اول منزله مستحق چیقوب مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله منزلی بعد الحکم بکردن السه حالا عمرو بلاوارث فوت اولوب مالی دخی اولماغله بکر حاکمه عمرو ایچون بر وصی نصب ایتدردوب ثمن مزبور ایله وصی مزبوره رجوع ایتمش اولسه وصی مزبور دخی عمروك زیده ویردیکی ثمن ایله رجوعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(سئل شمس الاسلام الاوزجندی عن رجل اشتری من آخر جاریة ثم ظهر انها حرة وقد مات البایع ولم یترك شیئا ولا وارثا ولاوصیا غیر ان البایع المیت حاضر فان القاضی یجعل للمیت وصیا حتی یرجع المشتری علی وصی المیت ثم هو یرجع علی البایع المیت (تاتارخانیه فی ١٧ من الاستحقاق)

زید ملك منزلنی عمروه شو قدر اقچهیه بیع وتسلیم ایدوب مبلغ مزبوردن عمروه ابرا ایتدکدنصکره بکر منزل مزبوره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم منزل مزبوری

عمرودن السه عمر زيده رجوع ايدوب زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوابرأ البايع المشترى عن ثمنه او وهب منه ثم استحق المبيع عن يد المشترى لا يرجع بشئ على بايعه وكذا بقية الباعة لا يرجع بعضهم على بعض لتعذر القضاء على الذى ابرأ مشتريه كذا قيل و فى لفظ لا يرجع المشترى الاخير على بايعه لوجود الابراء وهل يرجع بايعه على بايعه اختلف المتأخرون وقيل لا (فصولين فى ١٦)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى دوه يه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات دوه يى زيددن اولدقدنصكره زيد ثمن مزبور ايله عمروه مراجعت ايتمك استدكده عمرو اول دوه ملكمده اولان دوه مدن طوغمش ايدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدى دفع ايدوب دوه يى استحقاقله حكم باطل اولمغله زيد دوه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لواستحق بنتاج فطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج عندى اوعند بايعى ينبغى ان يسمع بينته ويبطل الحكم بالاستحقاق بالنتاج (فصولين فى ١٦)

بوصورتده زيد ثمن مذكورى عمرودن تغلبا اخذ ايتمش اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد ملكى اولمق اوزره برجاريه يى عمروه بيع وتسليم عمرو دخى بكره بكر دخى بشره ثمن معلومه بيع وتسليم وهر برى قبض ثمن ايدوب بعده خالد جاريه يه مستحق چقوب وليد قاضى حضورنده بعد اقامة البينة والحكم جاريه يى بشردن الدقدنصكره هر برى بايعلرينه ثمن مزبور ايله رجوع ايلسه لر حالا زيد سعيد قاضى حضورنده اسعددن سن جاريه مزبوره يى باكه شو قدر اقچه يه بيع وقبض ثمن ايتمشيدك ثمنى باكه رد ايله ديو دعوى ايتدكده اسعد جاريه يى بيعى واستحقاق ورجوعلرينى بالكليه انكار ايتمكله زيد اسعددن جاريه يى اولقدر اقچه يه اشترا ودفع ثمن ايتديكنه اقامت بينه ايتدكدنصكره زيد جاريه مزبوره بشردن بعد الاثبات والحكم استحقاقا اخذ اولنوب ومزبورلر وجه محرر اوزره برى برلرى اوزرينه ثمن مدفوع ايله رجوع ايتدكلرينى اثبات ايتدكجه اسعددن جاريه ثمنى نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تداولته الايدى فاستحق فرجع بعضهم على بعض بثمنه بحكم فانكر البيع احد الباعة يحتاج الى اقامة البينة على البيع فى حقه وهل يحتاج الى اقامة البينة على الرجوعات وعلى الاستحقاق الاول فان علم القاضى بتلك الرجوعات لا يحتاج الى اثباتها والا بان كانت عند قاض آخر اوعنده الا انه نسى يحتاج الى اثباتها (فصولين فى ١٦ من الاستحقاق) وان كانت الرجوعات بين يديه وهو ذاكرلها لا يحتاج الى اثباتها (خزانة المفتين)

زيد جاريه سنى عمروه عمرو دخى بكره بكر دخى بشره بيع وتسليم وهر برى قبض ثمن ايتدكلرندنصكره خالد جاريه يى وليد قاضى حضورنده دعواى استحقاق واقامت بينه ايدوب بعد الحكم جاريه يى بشردن اخذ وهر برى بايعلرينه وليد قاضى حضورنده

بعد الدعوى والحكم ثمن ايله رجوع ايتدكدنصكره زيد وليد حضورنده سعيد دن سن اول جاريه‌يى با كه يوزغروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدك ثمنى رد ايله ديودعوى وسعيد بيع واستحقاق ورجوعاتى بالكليه انكار ايدوب زيد جاريه‌يى سعيد دن اشترا ودفع ثمن ايتديكنه اقامت بينه ايتدكدنصكره دعواى استحقاق ورجوعات وليد قاضى حضورنده اولمش اولوب حالا وليدك خاطرنده مجزومى اولمغله زيده عادة بينه ايتدرميوب زيد سعيد اوزرينه ثمن ايله رجوع ايتمك اوزره حكم ايلسه نافذ اولورمى *الجواب* اولور

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمرو دن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى بر رأس اتى بكره هبه وتسليم ايتدكدنصكره بشر اول آته مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بكر دن السه زيد ثمن مذكور ايله عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شراه فوهبه فاستحق من الموهوب له يرجع الواهب على بايعه لان يد الموهوب له يد واهبه فى الابتداء اذ الملك انما يثبت بالقبض فلابد ان يثبت له اولا حتى يصير قابضا للملكه

(فصولين فى السادس عشر)

زيد قولى عمروى بكرك قولى بشر مقابله سنده بطريق المقايضه بكره بيع وطرفيندن تقابض بولدقدنصكره زيد بشرى خالده بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو بكردن حر الاصلم ديودعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريته حكم اولنسه بكر زيدك بشرى خالده بيعنى مجيز اولمش اولمامغله بشرى خالددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى ارضا بعرض و وقفها ثم استحق العرض يرد قيمة الارض يوم قبضها والوقف جائز لان بدل المستحق مملوك والارض بدله غاية الامر ان البيع فاسد وانه لايمنع الوقف ولوكان اشتراها بعبد ووجد العبد حرا بطل الوقف لان بدل الحر لايملك

(بزازيه فيمايمنع الرد وما لا فى ٦ من البيوع)

﴿ فصل فى احكام المغرور ﴾

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك ملكيدر ديو برمنزلى مسوغ شرعى يه بناء ثمن مثلى اولان شو قدر الجه‌يه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكر دخى منزل مزبوره ده ابنيه احداث ايتدكدنصكره بشر اول منزله مستحق چقوب بعدالاثبات والحكم بكردن السه بكر ابنيه مرقومه‌يى زيده تسليم ايدوب يوم تسليمده مبنية قيمتيله ثمن مزبورى زيدك يدنده اولان صغيرك مالندن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(الوصى اذاباع دار اليتيم ثم ان المشترى بنى فيها بناء عظيما ثم جاء مستحق واستحق الدار يرجع المشترى على الوصى بالثمن وبقيمة البناء فيكون ذلك فى مال اليتيم (محيط برهانى فى ١٤ فى جناية الحايط من الجنايات)

زيد برعرصه‌يى ملكيمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى اول عرصه ده خان بنا ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب ايكن بكر اول عرصه‌يه

مستحق چقوب بعد الاثبات اول عرصه بکره حکم اولنسه زید حاضر اولمدین بکر عمروه اول بناسی هدم وعرصه یی فارغة باکه تسلیم ایله دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولور
(فان استحقت الدار بعد البناء والبایع غائب والمستحق اخذ المشتری بهدم البناء فقال المشتری ان البایع قد غرنی وهو غائب قال ابو حنیفة رحمه الله لایلتفت الی قول المشتری بل یؤمر بهدم البناء و بدفع الدار الی المستحق (قاضیخان فی مسائل الغرور)
زید یدنده اولان برمقدار عرصه یی ملکی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عرصهٔ مزبوره یه متصل ملك عرصه سی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه تمامها رعایت ایدوب عرصهٔ مزبوره یی شفعه ایله عمرودن الوب ثمنی عمروه و یردکدنصکره بکر اول عرصه اوزرینه بنا احداث ایدوب بعده بشر اول عرصه یه مستحق چقوب بعد الاثبات والحکم عرصه بشره حکم اولنسه حالا بشر بناسنی بکره قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب* اولور
(اربعة اشیاء لایکون الرجل فیها مغرورا الشفعة والقسمة واستیلاد جاریة الابن و استیلاد الجاریة المشترکة بیانه رجل اخذ ارضا بالشفعة اوقاسم ثم بنی فیها اوغرس ثم استحق مافی یده لایرجع الشفیع والقاسم علی البایع والمشتری بقیمة البناء والغرس وکذلك الاب لایرجع علی الابن بقیمة الولد ولا الشریك علی الشریك بقیمة الولد
(خزانة الفقه لابی اللیث رحمه الله فی الشفعة)
بوصورتده بکر ثمن مزبوری عمرودن الدقده بناء مزبوری دخی زید عمروه تسلیم ایدوب قیمتنی باکه ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز
زید عمروك شوقدر اقچه داینی بکره بن عمروك قولی یم بنی مبلغ مرقوم مقابله سنده عمرودن رهن آل دیوب بکر دخی زیدی مبلغ مرقوم مقابله سنده رهن الدقدنصکره زیدك حر الاصل اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولوب سبیلی تخلیه اولنسه مجرد بویله دیمکله بکر مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اوقال العبد ارتهنی عن هذا فانی عبده فارتهن ثم تبین انه کان حرا لایرجع المرتهن علی القن لان الرهن لایقتضی سلامة العوض لانه لیس بمعاوضة فلایجعل ضامنا وانما جعلناه ضامنا فی کل عقد یقتضی السلامة (شرح الجامع الصغیر لقاضیخان)
زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مرقومی عمروه ویروب زیده ویردیو امر ایدوب عمرو دخی زیده ویردکدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو بکردن دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتمکله عمروك سبیلی تخلیه اولندقده بکر زیدك مکانی معلوم اولمامغله عمروه مجرد ثمنی وجه محرر اوزره یدیکه ویردم دیو عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
زید هندك یدنده اولان زینبی هندك جاریه سی اولمق اوزره اشترا ایتمك مراد ایتدکده عمرو زیده زینب جاریه در حره دکلدر اشترا ایله دیوب زید دخی زینبی هنددن شوقدر اقچه یه اشترا وقبض وثمنی هنده تسلیم ایتدکدنصکره زینب زیددن بن

حرة الاصل دیو دعوی و زید انکار ایدوب زینب مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله حریتنه حکم اولنسه زید بنی وجه محرر اوزره مغرور ایتمکله بن زینبی اشترا ایلدم دیو ثمن مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال له اجنبی اشتره فهو قن والباقی بحاله لایرجع علی الاجنبی بحال (فصولین فی السادس عشر وفیه تفصیل)

﴿ باب السلم ﴾

زید شوقدر رقیه شاب ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه اجل حلولنده زید اولقدر شابی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یصح السلم فیما یعلم قدره ووصفه ای فیما یمکن ان یضبط بالوصف والقدر فی المسلم فیه کالمکیل ای مایعرف مقداره بالکیل کالحنطة والشعیر والتمر والملح والجص والارز والذرة والرب والسمن والخل والعسل والعدس والتوتیاء والکحل وغیرها والموزون ای مایعرف مقداره بالوزن کالدهن والمسك والزعفران والعنبر والغالیة والسکر والبصل والثوم والحدید والنحاس والصفر والقطن وغیرها (قهستانی فی السلم ملخصا)

زید جنسی معلوم شوقدر وقیه پینر ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه زید اجل حلولنده پینری عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب اولماز

(ولا بأس بالسلم فی الجبن والبصل اذا کان معلوما عند اهل الصنعة علی وجه لایتفاوت هو الصحیح (ذخیره فی السلم)

ساقز اهالیسندن زید تورنج نوعندن شوقدر عدد پورتقال ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی رعایت ایلسه اجل حلولنده زید اولقدر پورتقالی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اقچه کی آل دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن السلم فی اللیمون عددا هل یصح اذا ذکرت شرائطه ام لا اجاب نعم یصح (فتاوای ابن نجیم من البیوع)

زید دبس نوعندن اولان اوزم ناردنکندن شوقدر وقیه ناردنك ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویرسه عمرو مبلغ مزبوری زیده ویردکن زید المیوب اولقدر وقیه ناردنك الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز السلم فی الدبس قال فی جواهر الفتاوی من کتاب الاجارة لو جعل الدبس اجرة فی الاجارات لایجوز لانه لیس من ذوات الامثال لان النار عملت فیه ولهذا لایجوز السلم فیه ولا یجب فی الذمة حتی لو کان عنبا جاز انتهی (منح فی السلم)

اوزم صویندن آتشده طبخله اتخاذ اولنان پکمزده سلم صحیح اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

﴿ باب الاستصناع ﴾

زيد قايق ياپمق صنعتی ايله معروف اولان عمروه شو قدر اقچه ويروب كراسته سی ايله باكه بر قايق ياپ ديوب عمرو دخی كراسته سيله بر قايق ياپوب لكن زيد قايغی كوردكده بكنميوب ترك ايلسه عمروه ويرديكی اقچه‌يی استردادده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وله الخيار اذا رآه ای للمستصنع الخيار اذا رأی المصنوع وللصانع بيعه قبل ان يراه لانه لايتعين الا باختيار المستصنع وقبل ان يراه له ان يبيعه لعدم تعينه واذا رآه ورضی به ليس له ان يبيعه (زيلعی فی السلم ملخصا)

﴿ مسائل شتی فی البيوع ﴾

زيد موزوناتدن برمتاعی عمروه بيع ايتدكده اجرت وزنی زيدوعمرودن قنغيسنه لازم اولور * الجواب * زيده

(واجرة الكيل وعد المبيع و وزنه وزرعه علی البايع (ملتقی الابحر قبيل باب الخيارات)

﴿ كتاب الصرف ﴾

زيد شوقدر زولته‌سنی عمرو صرافه شوقدر التون ويرديو ويروب عمرو دخی الوب التونلری ويره جك اولدقدنصكره زيد التونلری قبض ايتمدين زيد عمرودن مفارقت ايدوب بعده عمرو زولته‌زی استهلاك ايتدكدنصكره زيد اول زولته‌لرك مثللرينی عمرودن طلب ايتدكده عمرو اولقدر التون ال ديوب زولته لرك مثللرينی ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اعلم ان التفرق الذی يوجب بطلان العقد فی الصرف ان يتفرق المتعاقدان بابدانهما عن مجلس الصرف قبل القبض وكل واحد منهما فی جهة اويذهب احدهما ويبقی الاخر وفی السراجية بحيث لايراه الاخر فهذا تفرق معتبر يوجب بطلان العقد سواء كان العقد دينا بدين كدراهم بدراهم ودنانير بدنانير اواحدهما بالاخر او كان عينا بعين كالاوانی والقلب (تاتارخانيه فی الصرف)

زيد عمرو صرافه هر بری ايچون برآيدنصكره يكرمی سكز پاره ويرمك اوزره التيشر درهم بردنك كلور شوقدر جديد زولته ويروب بعده هر بری ايچون اولقدر پاره‌يی المدين زولته طقسان اقچه‌يه رايج اولمغله زيد اولقدر زولته‌يی عمرودن طلب ايتدكده عمرو قولنيزه بناء هر بری ايچون يكرمی سكز پاره ويررم ديوب اول مثللو اولقدر زولته‌يی ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد كمشی بلاضرر تخليص ممكن اولميان انجو وجواهرايله مصنوع اولان برقوشاغی عمروه سكزيوز غروش مقابله سنده بيع وتسليم ايدوب بعده قبل نقد الثمن زيد وعمرو مفترق اولدقدنصكره عمرو بيع مزبورك عدم جوازنه بناء اول قوشاغی زيده رد ايتمك مراد ايتدكده زيد اليوم عمروه بيع مزبوره بناء ثمنی ويرديو جبره قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وان لم يتخلص الحلية من السيف بطل البيع اصلا ای فی الحلية والسيف لانعدام الشرط

(قهستانی فی کتاب الصرف)

﴿کتاب المداینات﴾

دیون کثیره‌سی اولان زید ملك منزلنی داینلرندن عمروه شوقدر اقجه دینی مقابله‌سنده بیع وتسلیم وثمنی دیننه تقاص ایلسه زیدك سائر داینلری عمروه زیدك مالی دیونه وفا ایتمامكله منزلی سندن الوب تكرار بیع وثمنی داینلر بیننده کوره اقتسام ایده‌رز دیمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(سئل عطاء بن حمزة فیمن علیه الف لرجل وخمسمائة لاخر ومائتان لاخر ترافعوا الی القاضی وحبسوه بدیونهم وله خمسمائة لاغیر کیف یقسم بینهم هذا قال هو یقتضی كل دین منهم كما اراد یؤخر ویقدم من شاء لولایة الحی علی نفسه وماله وان كان غائبا وماله لایفی بالدیون قسم بینهم بالحصص لان ولایة لقاضی نظریة والایثار والتقدیم ینافی النظر (بزازیه فی ولایة القاضی فی ١٠ من ادب القاضی)

زید داینی عمروه دینی جنسندن اولان شوقدر اقجه‌سنی ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره زید دیونی تركه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زید صحتنده مبلغ مزبوری دینه تقاص ایتمش اولمامغله زیدك سائر داینلری مبلغ مزبوردن دینلرینه اصابت ایدن مقداری رأی حاكمه عمرودن المق مراد ایتدكلرنده عمرو مجرد یدنده بولنمغله دینه تقاص ایدرم دیوب ویرمامكله قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل له عند رجل ودیعة وللمودع علی صاحب الودیعة دین هو من جنس الودیعة لم تصر الودیعة قصاصا بالدین قبل ان یجتمعا علیه وبعد ما اجتمعا علیه لایصیر قصاصا ایضا مالم یرجع الی اهله فیأخذها وان كانت فی یده فاجتمعا علی جعلها قصاصا لایحتاج الی شیء غیر ذلك ومتی صار دینا صار قصاصا (ذخیره قبیل العاشر من الصرف)

زید عمروه با كه بركسنه‌دن درتیوز غروش قرض الیویروب ربحنی اوزریكه التزام ایله بعده بن سا كه ویره‌یم دیو امر ایتمكله عمرو بكردن درتیوز غروش قرض الوب ویرسنه تمامنه دك التمش غروش ربح التزام ایدوب درتیوز غروش زیده ویردكدنصكره حالا زید سنه تمامنده درتیوز غروشی عمروه ویردكده عمرو ربح مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(امره برهن شیء والتزام ربح علی ان یؤدیه الآمر ففعل لایصح ولایرجع لعدم صحة لامر (بزازیه فی الوكیل بالاستقراض فی ٣ من لوكالة)

زید عمروك بكره اولان شوقدر اقجه دینینی تبرعا بكره ادا ایلسه زید نادم اولوب مبلغ مزبوری بكردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(من قضی دین غیره بامره او بغیر امره یخرج المقضی به عن ملك القاضی لاملك المقضی له من غیران یدخل فی الملك المقضی عنه الاتری ان قضاء القاضی عن المیت صحیح مع ان المیت لیس من اهل الملك ابتداء ومن قضی دین غیره بسبب فعند ارتفاع ذلك السبب یعود المقضی به الی ملك القاضی ان قضاه بغیر امر المقضی عنه وان قضاه بامر المقضی عنه

يعود الى ملك المقضى عنه (ذخيره فى ٢ من المداينات)

زيد عمروه عرصه مده ه كندى مالكله بنم ايچون شو قدر اوطه بنا ايله بعده اوطه لرى آخره ايجار ايتديكمده مصروفكى اوطه لرك اجاره سندن ويريرم ديمكله عمرو زيدك عرصه سنده كندى مالندن قدر معروف اقچه صرف ايدوب زيد ايچون اولقدر اوطه بنا وزيده تسليم ايلسه حالا عمرو مصروفنى زيددن طلب ايتدكده زيد عمروه مصروفكى اوطه لرك اجاره سندن ويرمك اوزره تأجيل ايتمشيدم اويله اوليجق اجاره حاصله اولدقجه على مهل آل ديوب حالا ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(التأجيل على ثلثة اضرب تأجيل بايام اوشهور اوسنين معلومة وانه صحيح اذا قبل المطلوب والا فلا والمال حال وتأجيل الى اجل مجهول جهالة متفاوتة كالاجل الى مهب الريح اومطر السماء او قدوم الحاج اوقدوم شريكه من سفره ونحوها فالاجل باطل والمال حال (قنيه فى الاجل من المداينات)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن سكز بيك يديوز غروش حقنك درت بيك يديوز غروشنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد عمروه درت بيك يديوز غروش ويروب بعده بكرك كفيل اولديغى درت بيك يديوز غروش دينم ايچون ويرمشيدم ديسه عمرو قوليله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(وفى المحيط ولوكان بالمال كفيلا فاداه الاصيل ولم يبين فهو بينهما لانه به يندفع الترجيح بلامرجح وكذا لوكان لكل نصف منه كفيل على حدة فادى الاصيل نصفامنه وقال هو عما كفل به فلان فهو عنه لانه جعل فعله لاحد مايحتمله فيقع عنه فيصدق فيه (ضمانات فضيليه فى ضمان تعدد الكفالة)

مصر قاهره ده متمكن شقاوت وسعى بالفساد ايله بعضيلرى قتل اولنوب و بعضيلرى فرار ايدنكسنه لرك ضبط و تصرفلرنده اولوب محلوله اولان ميرى قريه لر طرف سلطنت عليه دن آخر كسنه لره معتاد اوزره حلوان تعبير اولنور شو قدر اقچه بدل مقابله سنده تفويض اولندقده اول مقتوللرك و فراريلرك ديون مثبته لرى شرعا اول حلواندنمى ادا اولنمق اقتضا ايدر يوخسه موجوده اولان عروض وعقارلرندنمى ادا اولنمق اقتضا ايدر * الجواب * ذكر اولنان قرى و حلوان اموال ميريدن كه مال بيت المال مسلميندندر مزبورلرك اموالندن دكلدر بناء عليه دينلرى حلواندن ادا اولنمق مشروع دكلدر مرقوملردن مقتول اولنلرك ديونى تركه لرندن ادا اولنوب فراريلرك دخى ديونى تركه لرندن ادا اولنور لكن فراريلر كندولرى ياوكيللرى حاضرلر اولدقجه ياخود موتلرى ثابت اولدقجه داينلرى مطالبه يه قادر اولمازلر

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر تركه سندن ويرك ديدكده ورثه اولقدر حق وارظنيله تركه سندن اولقدر اقچه زيده ويردكلرندنصكره زيدك عمرو ذمتنده اصلا حقى اولمديغى ظاهر اولسه ورثه مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر اقرار ايدوب ويرمديلرسه

(لوظن ان عليه دينا فبان خلافه رجع بما ادى (اشباه فى اواخر قاعده ١٧)
زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكره اولان شو قدر اقجه دينني كندى مالندن ادا ايتدكدنصكره تركهٔ زيده رجوع ايتمدين تركه هلاك اولسه عمرو زيدك دينني ادا ايتدم ديو سائر ورثه دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(احد الورثة اذا قضى دين الميت من مال نفسه ثم هلك التركة قبل ان يرجع فيها ثم ورثوا من ميت آخر لايكون للذى قضى دين الميت الاول ان يرجع فى تركة الميت الثانى لان القاضى انما قضى الدين من خالص ماله ليصير ذلك دينا فى مال الميت الاول لافى مال الميت الثانى (ذخيره فى ٢ من المداينات)

﴿ نوع فى القروض ﴾

زيد مصر قاهره ده عمرو رئيسه شو قدر اقجه ويروب آل مصارفكده صرف ايله ديوب قرض ياهبه ذكر اولنماسه مبلغ مزبور قرضمى اولور يوخسه هبه مى
* الجواب * قرض اولور

(وفى السراجية اذا دفع الى آخر ثوبا وقال اكس نفسك كان هبة بخلاف ما اذا دفع اليه دراهم وقال انفقها حيث يكون قرضا (منح فى اوائل الهبة)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبورى سفينه سى مصارفنه صرف ايدوب بعده درياده سفينه ايله استانبوله كلوركن سفينه فرطنه دن هلاك اولسه حالا زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده سن اكر سفينه لك هلاك اولورسه مبلغ مزبورى سندن اليام ديو وعد ايتمشيدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

التى درهم بردنك كلور جديد زولته سكسان براقجه يه رايج ايكن زيد عمرودن شو قدر زولته قرض الدقدنصكره زولته طقسان اقجه يه رايج اولسه حالا عمرو زيده ويرديكى زولته لرك مثللرينى زيددن طلب ايتدكده زيد الديغم زولته لرك هر برينى سكسان براقجه يه خرج ايتمشيدم سندخى هر برى مقابلهسنده سكسان بر اقجه ال ديوب مثللرينى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان استقرض دانق فلوس اونصف درهم ثم رخصت اوغلت لم يكن عليه الامثل العدد الذى اخذ لان المقبوض على وجه القرض مضمون بمثله (منح فى القروض)

خالص العيار اولوب ياخود غشنه غالب يامساوى اولان مسكوك التون وغروش وسائر رايج اولان نقودك استقراضلرى وزنامى اولور يوخسه عددامى * الجواب *
وزنا لازمدر عددا جائز دكلدر

(اقول فان قيل الدراهم الخالصة المضروبة يستقرض فى بلادنا و يباع بها عددا لاوزنا فينبغى ان لايجوز كما مر ان التبايع والاستقراض بالخالصة يصح وزنا لاعددا يمكن ان يجاب بانه و ان كان بالعدد صورة ولكنه بالوزن معنى لان وزنها معتبر فى عددها مثل ان يكون مائتان وخمسون عددا من الدراهم المضروبة مائة درهم والوزن الذى عشرتها سبعة مثاقيل فاذا اعتبر وزنها فى اعدادها لايتفاوت اعدادها تفاوتا يفضى الى النزاع فالتبايع

بها عددا كالتبايع وزنا معنى والاعتبار للمعانى لا للصورة (شرح التسهيل فى الصرف)
بو صورتده وزن ومقدارى مضبوط ومعلوم اولان نقود مضروبه يى اليوم خلقك بينلرنده تكرار وزن اولنمدين بطريق القرض الوب ويردكارنده حكم شرعى نه وجهله در
* الجواب * عين اصل نقود مذكوره نك وزن ومقدارى معلوم ومضبوط اولوب آحادك نزاعه مؤدى تفاوتى اولمامغله قرض طريقيله النوب ويرلدكده تكرار وزن اولنميوب عددا النوب ويرلمه ده بأس يوقدر معتاده وزنا الوب ويرلمش اولور مكر مقطوع الاطراف اوله اول صورتده عددا اولماز تكرار وزنه محتاجدر

﴿ كتاب الكفالة ﴾

زيد عمرو بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقكى بن ويره يم ديو وعد ايليوب مجرد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(من قال لغيره الدين الذى لك على فلان انا ادفعه اليك انا اسلمه اليك انا قضيه لا يصير كفيلا ما لم يتكلم بلفظ يدل على الالتزام (عماديه فى الكفالة الفاسده فى ٢٩)
زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقجه حقى اولوب بكر زيده ضمنت لك بما على فلان اقبضه منه وادفعه اليك معناسنه سنك عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبورك ادا سنه كفيلم ديسه مجرد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(قال للطالب ضمنت لك ما على فلان انا اقبضه منه وادفعه اليك ليس بكفالة ومعناه ان يتقاضاه له ويدفعه اليه اذ قبضه على هذا معانى كلام الناس (بزازيه فى اول الكفالة)
زيد عمروه بكرك قرضدن سابقه اولان دينينه كفيل وضامنم ديوب لكن بكرك دينينه مقدار اولديغى بيان اولنماسه وقت كفالتده عمروك بكر ذمتنده قرضدن شوقدر اقجه حقى اولديغى بينهٔ عادله ياخود زيدك اقراريله ثابت اولمغله مبلغ مزبورى كفالت مرقومه يه بناء زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد حين كفالتده مقدار دين معلوم اولنمامغله كفالت صحيحه اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
فان كفل بماله عليه فبرهن على الف لزمه لان الثابت بالبينة كالثابت عيانا (بحر رائق فى الكفاله) وان كفل بمالك عليه من مال مجهول ضمن ما قامت به من قدره بينة فان لم يقم بينة فالقول للكفيل فيما يعترف به (قهستانى فى الكفالة)
زيد عمروه شوقدر اقجه اقراض ايده جك اولدقده بكر زيده سنك عمروه ويره جك اولديغك اولقدر اقجه يه كفيلم ديوب بعده برقاچ كون مرورنده زيد عمروه اولقدر اقجه ويرسه حالا زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(طلب من غيره قرضا فلم يقرضه فقال رجل اقرضه فانا ضامن فاقرضه فى الحال من غير ان يقبل ضمانه صريحا يصح ويكفى هذا القدر (بزازيه فى الكفاله)
زيد قولى عمروى بكروه يتمش سكز غروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر قورقرم عمرو اباق ايدر ديدكده زيد عمرو اباق ايدرسه بن قيمتنه ضامن وكفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوان رجلاقال ان ابق عبدك فانا ضامن فهذا باطل (تاتارخانيه فى الكفالة)

بوصورتده عمرو بكرك يدنده اباق ايتمكله بكر زيدى قاضى يه كتوروب عمروى بول ياخود قيمتنى ضامن اول ديو دعوى وقاضى مز بورلرى فتوايه حواله ايدوب اول بلده مفتيسى دخى كفالت مزبوره صحيحه در قيمتى لازمه اولور ديو فتوى و يرمكله قاضى اول فتوى ايله عملا عمروك قيمتنى زيده حكم ايدوب الويرسه قاضى تعمدا جور ايتميوب اول فتوايه اعتمادا خطا ايديجك مبلغ مزبورى قاضى يه ضمان لازم اولورمى *الجواب* لولماز

(قضى بالجور متعمدا واقر به فالغرم عليه من ماله ولوقضى بالجور خطاء فعلى المقضى له (درر فى القضاء)

زيد عمروه بر بلده نك سردارلغنى اليويرمك ايچون عمرو زيده يوز غروش ويره يم ديو وعد ايدوب زيد عمروك اوزرينه اول يوز غروشى دين ايتمك ايچون عددى نامعلوم بر مقدار اقچه ايله بر كيسه يى عمروه ويروب باكه يوز غروش دينك وارديدر ديدكده عمرو دخى واردر ديوب بعده عمرو ايچنده اقچه ايله اول كيسه يى زيده و يرديو بكره و يروب بكر دخى زيده و يرسه بعده بشر مبلغ مزبوره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكفالة المال تصح ولوكان مجهولا اذاكان دينا صحيحا وهومالايسقط الابالاداء اوالابراء (منح الغفار فى الكفالة)

بوصورتده اول مجلسده قبول بولنمدين بكر نفسنى كفالت مزبوره دن اخراجه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولاتصح الكفالة بلاقبول الطالب وهوالمكفول له اومايقوم مقامه من وكيل اوفضولى فى مجلس العقد عندهما والخلاف فى الكفالة فى النفس والمال جميعا وللكفيل ان يخرج نفسه عنها قبل اجازته (منح فى الكفالة ملخصا)

زيد وعمرو اشتراكا مالك اولدقلرى شوقدر اقچه يى معا بكره اقراض وتسليم ايتدكلرنده زيد مبلغ مزبوردن عمروك حصه سنه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى *الجواب* اولماز

(لهما دين على آخر فكفل احدهما لصاحبه بنصيبه لم يجز يعنى اذا كفل احد الشريكين لصاحبه بنصيبه فى الدين لم يجز لانه لوانصرف الى نصيبه يكون قسمة الدين وهو باطل ولوانصرف الى الشايع يكون ضامنا لنفسه (درر فى فصل من الكفالة)

زيد شوقدر طوب بزينى بوياجى اولان عمروه بويه مق ايچون ويردكده بكر بن بو بزه كفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى *الجواب* اولماز

(لودفع ثوبا الى قصار ليقصره وضمن به رجل لوهلك جاز على قول من يضمن القصار لاعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا امثاله من الصنايع ولوقال ان افسده جاز بالاجماع اذا علق التكفل بمايوجب الضمان (فصولين فى ٣٠ من تصرفات الفاسدة)

بوصورتده عمرو اول بزلرى الوب فرار ايلسه زيد كفالت مرقومه يه بناء ساكه ضمان لازم

اولور ديو بكرك تغلبا شوقدر اقجه سنى السه بكر مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر
اولورمى * الجواب * اولور

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنده زيدك غيابنده بكر كفيل اولوب زيد
ياوكيلى اول مجلسده كفالتى قبول ايتمش اولماسه كفالت مزبوره صحيحه
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتصح الكفالة الابقبول المكفول له فى مجلس العقد وهذا عندابى حنيفة ومحمد رحمهما
الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يجوزاذابلغه فاجاز والمختار قولهما عندالمحبوبى
والنسفى وغيرهما (تصحيح قدورى فى الكفالة)

زيد برتفنكنى بيع ايچون عمرو دلاله ويردكده بكر زيده اكر عمرو سنك تفنككى اضاعت
واستهلاك ايدرسه بن كفيل وضامنم ديسه كفالت مزبوره صحيحه
اولورمى * الجواب * اولور

(قال لو كفل بالامانة لم يجز ثم لو صارت الامانة مضمونة هل تعود الكفالة جائزة
حتى يؤاخذ به الكفيل اجاب لا الا ان يكون اضاف الكفالة الى سبب الضمان من شخص
معلوم او علقها به نحو ان يقول ان افسد القصار ثوبك هذا ولو ضمن بنفس الثوب
بغير شرط الافساد لا تصح عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما تصح لانه
غير مضمون على الاخير عنده ومضمون عندهما (قاعديه فى الكفالة) وكذا لوقال
للمودع لو جحد المودع اواتلف فعلى جاز وكذا فى كل امانة
(فصولين فى ٣٠ من تصرفات الفاسدة)

زيد عمروه اكر بكر ذمتنده حقك ظهور ايدرسه بن ضامنم وكفيلم ديوب بعده عمروك
بكر ذمتنده اصلا حقى ثابت اولماسه عمرو مجرد وجه محرر اوزره كفيل اولمشيدك ديو
زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيد مشروطيت اوزره متوليسى اولديغى وقف عقاراتى برقاچ كمسنه لره اجارهٔ شرعيه ايله
ايجار وتسليم ايتدكدنصكره وقف مزبورك مرتزقه سندن زيده اول كمسنه لره افلاس
طارى اولورسه اجارات مرقومه يه كفيل اولورميسن ديدكلرنده زيد بن اجارات مزبوره يه
كفيل وضامنم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكيل باع وضمن الثمن لموكله عن المشترى لايصح لانه يلزم المطالبة على نفسه لنفسه
وانه باطل (حب) وكذا لو باع الوصى اوالاب وضمن للقاضى اواليتيم بعد بلوغه لم يجز
(قنيه فيما يصح من الضمان من الكفالة ملخصا) المتولى وكيل الفقراء لاوكيل الواقف
(تاتارخانيه فى ٤ من الوقف)

اشقيادن برقاچ كمسنه لر زيدك عيالنه تعرض مراد ايتدكلرنده زيد عمرو وبكره مزبورلر ايله
مقاتله ودفع ايديكز اكر دفعنه تصدى ايتديككزده مزبورلر سزك مالكزى تغلبا اولورلرسه
بن كفيل وضامنم ديوب بو وجهله كفيل اولدقدنصكره عمرو وبكر مزبورلرى دفع ايچون
مقاتله ايتدكلرنده مزبورلر عمرو وبكرك ايكى باركيرلرينى غصبا اخذ وفرار ايلمه لر عمرو

وبكر اول باركيرلرى زيده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(ولوقال ان قتلك فلان اوان شجك فلان اوان غصبك فلان اوان بايعت فلان فانا ضامن ذلك جاز لان هذه الافعال اسباب لوجوب الضمان (بدايع فى الكفاله)
زيد عمروه مديونك بكر ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقكه كفيلم ديديكى مجلسده عمرو قبول ايتموب بعده مجلس آخرده زيدك كفالتنى قبول ايتدم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من تصحيح القدورى)
اشقيادن زيد ضابطى عمروك حبسنده ايكن عمرو زيدى اطلاق ايتمك مراد ايتدكده بكر عمروه زيدى اطلاق ايدرسك قورقرم بنم منزلمى باصوب مالمى نهب وغارت واولادمى ياخود زوجه مى قتل ايدر ديدكده عمرو بكره اكر زيد سنك منزلكى باصوب مالكى نهب واولاد وزوجه كدن برينى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايدرسه بن ضامن وكفيلم ديوب زيدى اطلاق ايلسه بعده زيد بكرك منزلنى باصوب شوقدر مالنى نهب وغارت وزوجه سى هندى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه بكر مال مرقومى وهندك ديتنى كفالت مزبوره يه بناء عمرودن تضمين واخذه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولوقال ان قتلك اوابنك فلان خطاء فانا ضامن الدية صح بخلاف قوله ان اكلك سبع (خلاصه فى ٢ من الكفاله ومثله فى البزازيه فى ٢)
زيد عمروى خدمتكارلغه بكره ويرمك صددنده زيد بكره اكر عمرو سنك مالكى سرقه ايدرسه بن كفيل وضامنم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)
بوصورتده عمرو بكرك يانندن فرار ايتدكده بكر زيددن عمرو شوقدر اقچه مى سرقه ايتمشيدى كفالت مرقومه يه بناء ضامن اول ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده عمرو غائب ايكن بكر زيدك اوزرينه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز عمروك حضورى لازمدر
(قال محمد رحمه الله تعالى فى الجامع الصغير رجل ضمن عن رجل بماقضى له عليه ثم غاب المكفول عنه واقام الطالب بينة على الكفيل ان على الغائب الف درهم فانه لايقضى له بذلك لاعلى الكفيل ولاعلى الاصيل (ذخيره فى ١٤ من الكفالة) كفل بماذاب له اوقضى له عليه فغاب الاصيل فبرهن المدعى على الكفيل ان له على الاصيل كذا رد اى لم يقبل برهانه على الكفيل حتى يحضر الغائب فيقضى عليه لان شرط وجوب المال على الكفيل القضاء بالمال على الاصيل وهو لم يوجد لكونه غائبا برهن ان له على زيد الغائب كذا وهذا كفيله قضى على الكفيل لان المدعى ههنا مال مطلق فامكن اثباته بخلاف ماتقدم فانه مقيد بكون المال مقضيابه على الاصيل (درر فى الكفالة) حيلة اثبات الدين على الغائب ان يكفل بكل ماله على الغائب ويجيزه المدعى فى المجلس فيدعى على الكفيل مالا مقدرا بسبب الكفالة المطلقة ويقر الكفيل بالكفالة وينكر دينه فبرهن المدعى بدينه على الغائب فيحكم القاضى على الكفيل بما ادعاه عليه باقراره بكفالة ثم يبرأ المدعى الكفيل فيثبت الدين

على الغائب لانتصاب الكفيل خصما عنه اذا المدعى على الحاضر لايثبت الابثبوت الدين على الغائب وفي مثله يصير الحاضر خصما عن الغائب (فصولين في ٤)

زيد مرض موتنده عمرولك بكره ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه دينته كفيل اولوب بعده فوت اولسه ورثه سى ثلث مساعد اولمديغى مقدارده كفالتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(كفالة المريض تكون من الثلث كتبرعة (مجمع الفتاوى في الكفالة)

برقريه اهاليسندن زيدك اوزرينه طام يقلوب هلاك اولدقده ورثه سى كشف ايتدرمدين دفن مراد ايتدكلرنده قريۀ مزبوره اهاليسى ورثه يه كشف ايتدرمدين دفن ايدرسكز اهل عرف طائفه سى بزدن عشر ديت الور ديدكلرنده ورثه اهل عرف طائفه سى سزدن عشر ديت الورسه بز ضامنز ديوب زيدى دفن ايتدكلرندنصكره اهل عرف طائفه سندن عمرو قريۀ مزبوره اهاليسندن عشر ديت نامنه شوقدر اقچه السه قريۀ مذكوره اهاليسى مبلغ مزبورى ورثه يه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(جهالة المكفول عنه في الكفالة المضافة كقوله ان غصبك انسان شيئا فانا كفيل يمنع جوازها الا في الكفالة المرسلة (شخ) قال لاخر اسلك هذا الطريق فان اخذ مالك فانا ضامن فاخذ ماله صح الضمان والمضمون عنه مجهول (فصولين في ٣٠)

زيد عمرو نجاره منزلى شو وجه اوزره بنا ايديويرديوب عمرو اول وجه اوزره بنا ايدرسم معمار آغايى تجريم ايدر ديدكده زيد اكر معمار آغاسى تجريم ايدرسه ونه قدر اقچه كى الورسه بن كفيلم ديوب بعده عمرو زيدك منزلنى وجه محرر اوزره بنا ايتدكده معمار اغا عمروك شوقدر اقچه سنى السه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر)

ابناء سبيلدن زيد بر مخوف طريقه سلوكدن خوف ايدوب كتمامكله اول طريقه طرف دولت عليه دن دربندجى تعيين اولنان عمرو و بكر زيده اول طريق مخوف دكلدر ديو اول طريقه سلوك ايله اكر مالك اخذ اولنورسه بز ضامن اولورز ديملريله زيد اول طريقدن سلوك ايدركن شوقدر مالى اخذ اولنسه زيد اول طريقده اخذ اولنان مالنى عمرو و بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا قال الرجل لغيره اسلك هذا الطريق فانه امن فسلك و اخذه اللصوص لايضمن ولو قال ان كان مخوفا واخذ مالك فانا ضامن والمسئلة بحالها يضمن و الاصل في جنس هذه المسائل ان بالغرور انما يثبت حق الرجوع للمغرور على الغار اذا حصل ذلك في ضمن عقد معاوضة اذا ضمن الغار المغرور صفة السلامة نصا وكذلك اذا قال كل هذا الطعام فانه طيب فاذا هو مسموم فهو على ما قلنا (تاتارخانيه في ١٥ من الغصب)

﴿ نوع في الكفالة موقتا ومؤجلا ﴾

زيدك عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولور اولدقده اوتوز بركونه دك كفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولسه زيد اوتوز بركون مرور ايتدكدنصكره مبلغ

مزبوری کفالتنه بناء بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال انا کفیل الی ثلثة ایام یصیر کفیلا بعد الایام الثلثة وعن الامام ابی بکر محمد بن الفضل رحمه الله تعالی انه کان یأخذ بهذه الروایة ویقول هذا اشبه بعرف الناس (قاضیخان فی باب الدعوی من کتاب الدعوی)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولور اولدقده طقسان برکون مرورنه دک کفیلم دیوب بو وجهله کفیل اولسه زید طقسان برکون مرور ایتمدین کفالت مزبوره یه بناء بکری مطالبه یه قادر اولورمی * الجواب * طقسان برکون مرورنده مطالبه ایدر

(اذا کفل عن انسان مالا اونفسا الی شهر فانما یطالبه بعد مضی الشهر (ولوالجیه فی الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولور اولدقده بوکوندن شوقدر کون تمامنه دک کفیل اولوب اولقدر کون مرور ایتدکدنصکره کفالتدن بری اولمق اوزره موقتا کفیل اولدم دیسه اولقدر کون مرور ایدیجک زید کفالت مزبوره یه بناء بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال انا کفیل بنفس فلان من الیوم الی عشرة ایام یصیر کفیلا فی الحال و اذا مضت العشرة لایبقی کفیلا فی قولهم لانه وقت الکفالة بعشرة ایام و الکفالة مما یقبل التوقیت (قاضیخان فی اوائل الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه هند بوکوندن شوقدر کون تمامنه دک موقتا کفیل اولوب اولقدر کون مرور ایتدکدنصکره کفالتدن بری اولمق اوزره موقتا کفیل اولدم دیسه اولقدر کون مرور ایدیجک زید کفالت مزبوره یه بناء هند دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال کفلت بنفسه من هذه الساعة الی شهر یبرأ بمضی الشهر بلا خلاف وکذا لوقال انی بریء بعد الشهر (فصولین فی ٢٦)

زیدک عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه حقنه هند بوکوندن شوقدر کون تمامنه دک موقتا کفیل اولسه زید مدت مزبوره ایچنده مبلغ مزبوری کفالتنه بناء هند دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر)

زید عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه سنی اجل معلوم ایله تأجیل ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوره کفیل اولسه زید قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کفل ولم یذکر الاجل یجب علی الکفیل کما یجب علی الاصیل حالا اومؤجلا (منیة المفتی فی کتاب الکفالة)

﴿ نوع فیما یصح الکفالة ومالا منجزا ومعلقا ﴾

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه استرباح قصد یله ویردیکی شوقدر

الجه یه کفیل اولسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز
(قوله و بالثمن للموکل الخ ای بطلت کفالة الوکیل لموکله بالثمن وکفالة المضارب لرب المال بالثمن فیما باعاه لان حق القبض لهما بجهة الاصالة فی البیع وظاهر کلامهم ان الوصیین والمتولی علی الوقف اذا باعا شیئا وضمنا الثمن عن المشتری فهما کالوکیل والمضارب
(بحر رائق فی الکفالة)
ممیز اولمیان زید صغیر عمروه شو قدر آقچه دین اقرار ایدوب بکر دخی مبلغ مزبوره کفیل اولسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز
(وکفالة المال تصح به ولو کان مجهولا اذا کان دینا صحیحا وهو ما لا یسقط الا بالاداء او الابراء
(تنویر الابصار فی الکفالة)
زید عمروك شو قدر اشیاسنی عمرو کندویه برمقدار آقچه قرض ویردك شرطیله عمرودن اشترا وقبض ایتدکده بکر ثمن مزبوره کفیل اولسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو کفل بالثمن ثم ظهر فساد البیع رجع الکفیل علی البایع بما نقده وان شاء علی المشتری ثم هو علی البایع (تاتارخانیه فی ۱۲ من الکفالة)
زید عمرو ذمتنده اولان شو قدر آقچه سنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبورك برمقدارینی قبض ایدوب یدنده ایکن بشر بکرك یدنده اولان مقدار مرقومه بن کفیلم دیو بو وجه اوزره کفیل اولسه کفالت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز
(واما الکفالة بالاعیان فهی انواع ثلثة احدیها الکفالة بعین هی غیر مضمونة بنفسها لو هلك کالودیعة ومال المضاربة والشرکة لاتصح اصلا (محیط رضوی فی الکفالة)
زید والی عمروك جاریه سی هندی ترجمانلق ایچون استدکده عمرو ویرمیوب جائزکه ظلما الیقور دیدکده بکر عمروه هندی ویر اکر زید هندی الیقورسه بن ضامن وکفیلم دیوب بو وجهله کفیل اولمغله عمرو دخی هندی زیده ویروب بعده طلب ایتدکده زید ویرمیوب هندی ظلما الیقوسه عمرو هندی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وکذا اذا کان مغصوبا لانه مضمونا بعینه فان کان المضمون قائما یلزم الضامن احضارها وتسلیمها وقیمتها ان هلك وان کان المضمون مستهلکا فالمضمون قیمته
(منح الغفار فی الکفالة)
زید قولی عمرو ایله بکرك اوطه سنده مسافرا نازل اولوب زید عمروی محافظه یه مشغول اولدقده بکر زیده کندی صفاکده اول اکر عمرو فرار ایدرسه بن کفیل وضامنم دیوب اول کیجه عمرو بکرك صنعنسز فرار وغیبت ایلسه زید عمروك قیمتنی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وضمان الخسران باطل لان الضمان لایکون الا بمضمون والخسران غیر مضمون لو قال بایع فی السوق علی ان کل خسران یلحقك فعلی اوقال لمشتری العبدان ابق

عبدك فعلى لم يصح (منح الغفار فى الكفالة)

زيد عمروك قولى بكرى غصبا اخذ ايتدكدنصكره عمرو زيدى مؤاخذه ايتدكده بشر بن زيدك مغصوبى اولان بكره كفيلم زيدى مؤاخذه ايتمه ديمكله عمرو زيدى مؤاخذه دن ترك ايتدكدنصكره بكر زيدك يدنده هلاك اولسه عمرو بكرك قيمتنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه ممامر قبل مسئلة)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروك قولى بكر مقابله سنده بطريق المقايضة بيع وتسليم و بكرى قبض ايتدكدنصكره بشر دركه كفيل اولوب بعده زيد بكرى استهلاك ايتدكدنصكره هند عمرودن بن حرة الاصلم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله حريتنه حكم اولنسه حالا عمرو بكرك قيمتنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتصح ايضا بقوله كفلت بمالك عليه و بمايدركك فى هذا البيع يعنى اذا استحق المبيع فى يد المشترى ولزمه غرامة الثمن وهذا هو ضمان الدرك وهو الرجوع بالثمن عند استحقاق المبيع (منح الغفار فى الكفالة ملخصا)

زيد عمروه مديونك بكر ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقكى فلان زمانه دك بكر ادا ايتمزسه مبلغ مزبوره بن كفيلم وضامنم ديوب بعده اول زمان مرورندن مقدم بكر قبل الاداء فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى كفالت مرقومه يه بناء زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل كفل بنفس رجل على انه ان لم يواف به غدا فعلى ما عليه فمات المكفول عنه قبل مجئ الغد يلزمه المال (جواهر الفتاوى فى ٢ من الكفاله)

زيد شو قدر قيونلرينى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو قورقرم قيونلردن ضرر ايدرم ديدكده زيد عمروه اكر بو قيونلردن ضرر ايدرسك بن ضررينه كفيلم ديوب بعده اول قيونلرك بعضيسى عمروك يدنده هلاك اولوب عمرو ضرر ايلسه مجرد بويله ديمكله زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر قبل ثلث مسائل)

زيد رئيس سفينه سيله آخر دياره كيدركن اثناء طريقده فورتنه ظهور ايتدكده سفينه ده اولان عمرو زيده شو قدر متاعكى دريايه القاء ايله بن ضامنم وكفيلم ديمكله زيد دخى اولقدر متاعنى دريايه القاء ايلسه حالا زيد مجرد بويله ديمكله امتعهٔ مزبوره يى ضامن اول ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كانا فى سفينة فخافا الغرق فقال لصاحبه الق متاعك على ان متاعى بيننا فالقاه ضمن الآمر نصف قيمة متاعه كذا عن ابى يوسف رحمه الله ولو قال من رمى بشئ فى السفينة فهو علينا بالحصص فهو باطل ومن رمى بمتاع صاحبه لخوف الغرق ضمن (عتابيه فى ٣ من الكفالة) ولو ان سفينة خشى غرقها فالقوا ما فيها من المتاع الى البحر ففى قول ابى حنيفة رحمه الله واصحابه ان من [illegible] منها شيئا لغيره ضمنه وكذلك لو شرط ان ما يلقى فعلى الجميع وما بقى فعلى الحصص فالشر[illegible] ومن القى شيئا لغيره ضمنه وان شرط ان يكون ما يلقى

عليهم جميعا على حصص مالهم من المتاع فالشرط جائز عندنا وهو ضامن لما ضمنه منه (نتف فى كتاب الدعوى)

﴿ نوع فى الكفالة بالنفس ﴾

زيد عمرونك مديونى اولوب مكانى معلوم اولميان بكر غائبك نفسنه كفيل اولسه كفالتى مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بنفس غائب لا يعرف مكانه لا تصح (فصولين فى التصرفات الفاسدة)

زيد عمرويى ضرب ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايدوب مكانى معلوم اولماسه عمرو زيدى بول ديو بكره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا جبر عليهما اى لا يجوز للقاضى جبر الاصيل على اعطاء الكفيل فى حد او قصاص وفيه اشارة الى انه اجبر عليهما فى التعزيرات وكل جراحة بلا قصاص كما فى المحيط (قهستانى فى الكفالة)

﴿ نوع فيمن يصح الكفالة منه ومن لا ﴾

زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقنه بكرك ام ولدى هند بكرك اذننسز كفيل اولسه زيد مبلغ مزبورى بكردن ياخود هند ازاد اولمدين هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكفالة العبد وام الولد والمدبر بمال او نفس بدون اذن المولى لا تجوز فى حق المولى وفى حق نفسه صحيح يؤاخذ به بعد العتق (بزازيه فى اوائل كتاب الكفالة)

﴿ فصل فيما يقع به البراءة وفيما لا ﴾

زيد عمرويى بغير حق قتل ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايتمكله ورثه سى بكره زيدى بول ديدكلرنده بكر زيدك مكانى معلوم دكلدر ديوب ورثه دخى بكرى تصديق ايلسه لر ورثه نك زيدى بول ديو بكرى مطالبه لرى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال لا علم لى بمكان المكفول به ان صدقه المكفول له سقط المطالبة وان لم يصدق يحبس حتى يظهر عجزه فهل يحلف قال القاضى الامام لا (مجمع الفتاوى فى الكفاله وكذا فى البحر) فان غاب ولم يعلم مكانه لا يطالب به ان ثبت ذلك بتصديق الطالب او بينة اقامها الكفيل (تنوير فى الكفاله)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبور مقابله سنده زيده شوقدر بغداى بيع وتسليم ايدوب بعده بشر بغدايه مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بغداى زيددن النسه زيد مبلغ مزبورى كفالت مزبوره يه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر بيع مزبوره بناء بن كفالتدن خلاص اولمشيدم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وبالاستحقاق والرد بالقضاء ينفسخ البيع من كل وجه فيعود ما سقط حكما له (ضمانات فضيليه فى الكفالة الموقتة)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو ملك منزلنى

مبلغ مزبور مقابله سنده وفاء زيده بيع وتسليم ايتدكد نصكره زيد وعمرو فسخ عقد ايدوب منزلى عمرو ضبط ايلسه زيد كفالت مرقومه يه بناء بكردن نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وكذا لو باع الاصيل الطالب بدينه سقط فلو ردعليه بملك جديد عاد الدين على الاصيل فلم يعد على الكفيل وبالفسخ من كل وجه يعود على الكفيل (بحر رائق فى وبرئ باداء الاصيل)

كفل بمال ثم باع الغريم من الداين عقارا بيعا جائزا او تقاصا او وقعت المقاصة للجناس برئ الكفيل فاذا تفاسخا البيع بعده لايعود الكفالة (بزازيه من البيع الفاسد)

زيد متولىسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه معامله قصديله شوقدر اقچه قرض ويردكدنصكره بكر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده عمرو مبلغ مرقوم مقابله سنده بر عقارينى زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول عقاره مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم عقارى زيددن السه حالا زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد عقار مزبوردين مقابله سنده بيع اولنمغله كفالتدن خلاص اولمش اولورم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا كفل الرجل عن رجل بمال وباع الاصيل من الطالب عبدا بذلك المال وسلمه اليه حتى برئ الكفيل عن الكفالة حكما لبراءة الاصيل ثم استحق العبد عن يد الطالب او رده الطالب بالعيب بقضاء القاضى عاد المال على الكفيل ولورده بغير قضاء لايعود المال على الكفيل (تاتارخانيه فى ٦ من الكفاله)

زيدك قرنداشى عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد فوت اولوب عمرودن غيرى وارثى اولماسه بكر كفالتدن برى اولورمى * الجواب * اولور

(فان مات الطالب والمكفول عنه وارثه برئ الكفيل لان المطلوب وهو الاصيل ملك ما فى ذمته فبرأ وبراءة الاصيل توجب براءة الكفيل (قاضيخان قبيل مسائل السفتجة من الكفاله)

بوصورتده زيدك فوتندنصكره عمرو مفلسا فوت اولسه زيدك بعض كسنه لره اولان دينلرينى اداية من جهة الحاكم نصب اولنان وصيسى كفالت مزبوره يه بناء بكردن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورك شو مقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح اولوب لكن قبض بدل ايتمامكله بدل صلحى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد عمرو ايله صلح اولمغله كفالتدن برى اولمش اولورم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الكافى وان صالح الكفيل او الاصيل رب المال عن الالف على خمسمائة برأ الكفيل والاصيل عن خمسمائة واذا ادى الكفيل خمسمائة رجع على الاصيل بخمسمائة اداها فقط ان كانت بامره (تاتارخانيه فى الفصل العاشر من كتاب الكفالة)

﴿ فصل فی الرجوع علی المکفول عنه ﴾

زیدک عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنه عمروک قولی بکر عمروک امریله کفیل اولوب زید مبلغ مزبوری کفالتنه بناء بعد العتق بکردن الدقدنصکره عمرو فوت اولسه بکر مبلغ مزبور ایله عمروک ترکه‌سنه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فاذا ادی العبد دین المولی بعد العتق وقد کان کفل باذنه لا یرجع بذلک علی المولی (تاتارخانیه فی ٣ من الکفالة) کفل عبد عن مولاه بامره وعتق فاداه اوعکس ای کفل مولی عن عبده واداه بعد عتقه لم یرجع احدهما علی الآخر (درر فی آخر الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره بکرک ذمتنه لازم کلان مبلغه بکرک امریله بشر کفیل اولوب بعده عمرو و بکر فوت اولمغله زید کفالت مرقومه‌یه بناء مبلغ مزبوری بشردن السه بشر دخی مبلغ مزبوری بکرک ترکه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وصح الکفالة عن الکفیل لان موجب الکفالة التزام المطالبة وعلی الکفیل مطالبته فتصح الکفالة عن الکفیل کما تصح عن الاصیل (عنایه فی کفالة الرجلین)

زید بر متاعی عمروه شو قدر اقچه‌یه اجل معلوم ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر عمروک امریله مبلغ مزبوره کفیل اولوب بعده قبل حلول الاجل بکر فوت اولسه زید مبلغ مزبوری حالا بکرک ترکه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده بکرک ورثه‌سی مبلغ مزبوری قبل الاجل عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(سئل عن رجل کفل والده فی المهر الواجبة علیه لزوجته کفالة صحیحة مقبولة بامر المکفول عنه والمهر المذکور مؤجل علی الاصیل الی موت اوطلاق فهل اذا مات الکفیل یؤخذ المال المکفول به من ترکته حالا ام لا اجاب نعم یؤخذ المال المکفول به من ترکة الکفیل حالا ولا یرجع ورثته علی المکفول عنه الا بعد حلول الاجل لانه باق فی حق المکفول عنه کما فی فتح القدیر وفتاوی الولوالجی وشرح الوهبانیة ومجمع البحرین (من فتاوی التمرتاشی فی فصل الکفالة)

زید عمروک بکره اولان شو قدر اقچه دیننه عمروک امریله کفیل اولدقدنصکره زید مبلغ مزبور مقابله‌سنده قیمتی دین مزبوردن از بر قوشاغی بکره بیع وتسلیم ایلسه حالا عمرو اول قوشاغی قیمتندن دین مزبور مقداری زیده ویرلکن زید قناعت ایتمیوب اول قوشاغک قیمتنی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کفل بالزیوف وادی الجیاد یرجع علی المکفول عنه بالزیوف (نهایه فی اوائل الکفالة)

زید عمرودن بکر متوفی ذمتنده اینک بهاسندن اولان شو قدر اقچه حقنه بکرک حیاتنده امریله کفیل اولمشیدک ویردیو دعوی وعمرو کفالتی انکار ایتمکله مرافعه اولدقلری قاضی زیدک کفالت مرقومه‌یه اقامت ایتدیکی بینه‌سنی قبول ومبلغ مزبوری زیده عمرودن الیویردکدنصکره عمرو بکرک امریله کفیل اولدیغنی انکار ایتمیوب وشاهدلرینی

تكذيب ايتمش اولمايجق مبلغ مزبوري ايله بكرك تركه سنه رجوعه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولوادعى على رجل انه كفل له عن فلان بامره بكذا من المال فانكر المدعى عليه فبرهن اى اقام المدعى بينة فادى ما كفل بالزام القاضى حكمت له بالرجوع على الاصيل وقال زفر لايرجع لانه اذارجع يكون مدعيا بالكفالة وقد جحدها اولا فيتناقض ولنا انه صار مكذبا شرعا بقضاء القاضى فصار جحوده كعدمه (شرح المجمع لابن ملك فى الكفالة بالمال)

بوصورتده عمرو بكرك عنانا شريكى اولمغله بكرك مال شركتدن حصه سندن عمروك ذمتنده اولقدر اقچه سى اولمغله بكرك ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى كفالت مرقومه يه بناء بكرك زيده اولان دينه ويرديكى مبلغ مزبوره تقاص ايدوب ورثه يه ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(قضى عليه بالكفالة بنكوله طالب الاصيل ان اقر بالامر او برهن عليه والالا (بزازيه قبيل الرابع فى صلح الكفيل من الكفالة)

﴿ فصل فى الدعوى فى الكفالة وما يناسبها ﴾

زيد عمروك بكر ذمتنده اولان بيك التى غروش حقنه بكرك امريله كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيده هبه وزيد دخى قبول ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(والداين اذا ابرأ الكفيل عن الدين لايرجع على المكفول عنه واذا وهب يرجع (بزازيه قبيل نوع فى ثبوت الملك للموكل بالشراء فى ٥ من الوكالة)

زيد عمروه شو قدر اقچه قرضدن دينم واردر ديو اقرار ايدوب بكر دخى زيدك امريله مبلغ مزبوره كفيل اولدقدنصكره عمرو اولقدر اقچه يى بكردن كفالته بناء طلب ايتدكده بكر مبلغ مزبورك شو مقدارى قرض ماعداسى ربوادر ديوب دعوى ايلسه دفع صددنده اولوب لكن دفعى مسموع اولمامغله مبلغ مزبورى عمرو تماما بكردن اخذ ايلسه حالا بكر مراجعت ايتدكده زيد مبلغ مزبورك شو مقدارى ربوادر ديو تماما ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وفى الاصل اذا ادعى الكفيل ان الالف الذى كفل من ثمن الخمر فانه ليس بخصم لذلك حتى لواقام البينة على اقرار الطالب بذلك لاتقبل ولواراد ان يحلفه ليس له ذلك وكذا لوادى الكفيل المال واراد الرجوع عليه بحكم الامر فقال المطلوب المال من ثمن الخمر واقام البينة لاتقبل امالوادعى المال ثم اقام البينة على الطالب انه من ثمن خمر تقبل (خلاصه فى الكفالة ملخصا)

بوصورتده بكر مبلغ مرقومى زيددن تماما اخذ ايتدكدنصكره زيد عمرودن مبلغ مزبورك شومقدارى قرض ماعداسى ربوا ايدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه ماعدايى عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز (يفهم جوابه من المسئلة المتقدمة)

زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه كفيل اولمشيدك ويرديو دعوى

وعمرو بن مبلغ مز بوره كفيل اولديغندنصكره بكر مبلغ مز بورى ساكه تماما اداء وتسليم
ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدك مطالبه سندن خلاص
اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقام البينة على القضاء بعد الكفالة يبرأ الكفيل لان الثابت بالبينة العادلة كالثابت
عيانا ولو عاينا قضاء الاصيل بعد كفالة الكفيل يبرأ الكفيل فكذا اذ ثبت ذلك بالبينة
(ذخيره فى ١١ من الكفالة)

زيد عمروه سنك بكر ذمتنده قرضدن شو قدر اقجه حقك واردر بن مبلغ مز بوره كفيلم ديوب
بو وجهله كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مز بورى كفالتنه بناءً زيددن طلب ايتدكده
زيد عمروه سن كفالتدنصكره مبلغ مز بورى بكردن دعوى و بكر انكار ايدوب مدعاكه
اقامت بينه ايده مامكله بكره يمين ويروب بكر دخى يمين ايتمكله حاكم سنى معارضه دن منع
ايتمشيدى اويله اوليجق كفالت مز بوره صحيحه اولمش اولماز ديوب عمروى دفع ايدوب
مبلغ مز بورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لو كفل بالالف و اقر ان لفلان عليه الفا و انكر المكفول عنه يجب المال على الكفيل
(خلاصه فى آخر الكفالة) رجل قال لجماعة اشهدوا انى قد ضمنت لهذا الرجل بالالف
الذى له على فلان ثم ان المديون اقام البينة انه كان قضاه قبل ان يضمنه الكفيل قبلت بينته
و برئ المطلوب عن دين الطالب ولا يبرأ الكفيل عن الطالب لان قول الكفيل ذلك كان
اقرارا منه بالدين عند الكفالة فلا يبرأ الكفيل ولو اقام المديون بينة على القضاء بعد الكفالة
برئ المديون والكفيل جميعا (خانيه فى الكفالة بالمال)

زيد عمرودن بكر غائب ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقمه بكرك امريله كفيل
اولمشيدك وير ديو دعوى وعمرو كفالتى انكار ايتمكله مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك كفالت
مرقومه يه اقامت ايتديكى بينه سنى قبول ومبلغ مرقومى زيده عمرودن اليويردكدنصكره
عمرو بكرك امريله كفيل اولديغنى انكار ايتميوب كفالتنه شهادت ايدن شاهدلرى تكذيب
ايتمش اولماليجق مبلغ مز بورايله عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور ع اقض ٤٥٩

رجل ادعى ان له على فلان الغائب الف درهم وان هذا الرجل الذى احضره معه كفل له
عن الغائب بامره وانكر الكفيل الكفالة فان اقام المدعى البينة على الكفيل انه كفل بامر
الغائب وان له على الغائب الف درهم ذكر انه تقبل البينة ويرجع الكفيل على الغائب فان
قال الكفيل بعد القضاء لم يأمرنى الغائب بذلك لا يرجع على الغائب اذا ادى ويجعل
ذلك بمنزلة الابراء (خانيه فى المجتهدات من كتاب الدعوى)

زيد عمرودن بكر ذمتنده ثمن مبيعدن شو قدر اقجه حقم اولوب سن مبلغ مز بوره بكرك
امريله كفيل اولمشيدك ديو بكرك غيابنده دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيد مدعاسنه اقامت
بينه ايدوب موجبيله حكم اولندقدنصكره عمرو اداء دين ايتمدين بكر حاضر اولسه زيد
مبلغ مز بورى بكردن طلب ايتدكده بكر زيده دينى بنم بورجمه دخى اثبات ايتمكه ويرم
ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادعى على رجل ان له على الغائب الف درهم وان هذا الرجل كفل لى على الغائب بالالف التى عليه بامره فهذا وماتقدم سواء يقضى على الحاضر ويكون ذلك قضاء على الغائب
(خانيه فى فصل المجتهدات من الدعوى)

حجاج طائفه سندن زيد عمروك دوه لرينى مكۀ مكرمه دن شام شريفه وارنجه بنك اېچون شوقدر اقچه يه استيجار ايدر اولدقده بكر مبلغ مزبورى پشين ويرا كرعمرو دوه لرى الوب فرار ايدرسه مبلغ مزبوره بن ضامنم ديمكله زيد مبلغ مزبورى عمروه پشين ويروب بعده مدينۀ منوره يه كلدكده عمرو دوه لريله فرار ايلسه بكر زيدك عمروه پشين ويرديكى اجرتدن مدينۀ منوره يه كلنجه مراحله اصابت ايدن مقداردن ماعداسنى كفالت مزبوره يه بناء زيده ويروكن زيد راضى اولميوب بكردن زياده نسنه المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(عجل الاجرة فتكفل بها رجل ان لم يؤخذ المنافع صحت الكفالة لانه دين مضمون
(بزازيه قبيل فصل ٥ من الاجارة)

زيد عمرودن ذمتكده جهت كفالتدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى ايدوب لكن كفيل اولديغى اقچه نه جهتدن اولديغى بيان ايلمسه دعواسى مسموعه
اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك دعواى مرقومه سنى استماع واقامت ايتديكى بينه سنى قبول ايدوب مبلغ مزبورى زيده حكم ايلسه حكمى نافذ
اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى مالا بكفالة لابد من بيان المال انه باى سبب لجواز بطلانها اذ الكفالة بنفقة المرأة اذا لم تذكر مدة معلومة لاتصح الا ان يقول ماعشت او مادمت فى نكاحه و الكفالة بمال الكتابة لاتصح وكذا الكفالة بالدية على العاقلة ولابد ان يقول واجاز المكفول له الكفالة فى المجلس حتى لو قام فى مجلسه لم يجز (جامع الفصولين فى آخر الفصل السادس)

﴿باب فى احكام السفتجة﴾

زيد عمروه سفتجه طريقيله ويرديكى شوقدر اقچه نك تمسكنى عمروك سپارش ايتديكى ديار آخرده اولان بكره كوندروب ويردكده بكر زيده مبلغ مزبورى ويرهيم شوقدر كوندنصكره كل الديوب لكن ضمان والتزامى متضمن كلمه سويلماسه حالا بكر مبلغ مزبورى ويرميجك زيد مجرد تمسكى قبول ايدوب ويرهيم ديمشيدك ديو مبلغ مزبورى جبرا بكردن
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل جاء بكتاب السفتجة الى رجل من آخر فقرأ ثم قال كتبتها لك عندى او قال اثبتها لك عندى فهذا ليس بضمان بخلاف ما اذا قال كتبتها لك او اثبتها لك على لان كلمة عندى لاتنبئ عن الالتزام بخلاف كلمة على حيث تذكر للالتزام (ولوالجيه)

ماقول شيخ الاسلام فى زيد من اهالى المدينة المنورة من دمشق الشام اقرض عمروا الف درهم فكتب عمرو الى شريكه التاجر بمدينة غلطه كتاب السفتجة لزيد فبعد ذلك وكل

زيد بشرا فى قبض تلك الدراهم وارسل كتاب السفتجة الى بكر فلما جاء بشر بالكتاب الى بكر وافاد بوكالة المحكية وطلب مافيه قرأ بكر كتاب السفتجة وقبل وضمن مافيه من الدراهم المزبورة فاداه تماما الى بشر والآن ندم بكر على اداه واراد ان يسترد من بشر فهل له ذلك ام لا افتونا مأجورين لكم الثواب من الرب المعين * الجواب * ليس له ذلك

زيد عمره سفتجه طريقيله ويرديكى شوقدر اقجه نك تمسكى عمروك سپارش ايتديكى آخر دياره اولان شريكى بكره كتوروب ويردكده بكر سفتجه يى قبول ومبلغ مزبورى زيده ادا ايتدكدنصكره عمرو بكره كاغد كوندريب ساكه زيد ايله يازديغم سفتجه يى قبول ايتمه اكر مبلغ مزبورى زيده ويردك ايسه كيرو الوب تمسكى كيرويه رد ايده سن ديو تحرير ايتمكله بكر اداسنه نادم اولوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

رجل جاء بكتاب السفتجة الى رجل من شريكه اوخليطه فدفع الكتاب الى الذى جاء اليه فقرأ المدفوع اليه ثم قال كتبتها لك عندى ذكر محمد رحمه الله تعالى فى النوادر ان ذلك لايكون ضمان من المدفوع اليه وكذا لوقال له الدافع اضمنها لى فقال قد اثبتها لك عندى اوقال كتبتها لك عندى فهو باطل ان شاء دفع اليه المال وان شاء لم يدفع وان قال المدفوع اليه الكتاب كتبتها لك على اوقال اثبتها لك على فهو ضمان صحيح يأخذه صاحب السفتجة (خانيه فى فصل مسائل السفتجة) رجل له الى مدينة من المداين ثم انفذ الى الاجير بعد خروج الاجير من المدينة شيئا من السور وبان ثم كتب الى اجيره هذا الرجل سفتجة باسم رجل فلما وصلت السفتجة الى الاجير قبلها وادى بعض المال وبذل اصحاب السفتجة خطابا لباقى المال ثم ورد الى الاجير كتاب من الاستاد ان لايقبل السفتجة التى كتبتها اليك باسم فلان فان كنت قبلتها فلا توفه المال ورد عليه السفتجة فقد بدا لى ذلك وتبدل الامر هل للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى قال رحمه الله تعالى ان كان المكتوب اليه وهو صاحب السفتجة دفع المال الذى كتب له السفتجة وضمن له المكتوب اليه يصح ضمان الاجير عنه ولايكون للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى وان لم يكن صاحب السفتجة دفع المال الى الكاتب لايصح ضمان الاجير عنه وكان للاجير ان يمنع عن اداء الباقى ولايكون له ان يسترد مادفع اليه (خانيه فى مسائل السفتجة من كتاب الكفالة)

﴿ فى مسائل شتى فى الكفالة ﴾

هند بر مجوهر قوشاغنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبوره بكر كفيل اولمش اولمغله كفالتنه بناء عمروه ادا ايلسه بكر اول قوشاغه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان بالدين رهن عند الطالب من المطلوب وقضى الكفيل الدين فلاسبيل على الرهن (من الفتاوى العتابية فى ٣ من الباب الاول)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنه بكر عمروك امريله كفيل اولدقدنصكره عمرو كفالتنه بناء زيده ويره سن ديو اولقدر اقجه يى بكره ويردكدنصكره بكر زيده ويردين

عمرو نادم اولوب مجرد اقچه هنوز زيدكده اولمغله باكه و يربن ديمى زيده كند م ادا ايدرم ديوب المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(واذا كفل عن رجل بالف درهم فادى الاصيل المال الى الكفيل قبل ان يؤدى الكفيل الى الطالب ثم اراد الاصيل ان يسترد الالف من الكفيل ليس له ذلك لان ذلك صار حقا للقابض على احتمال ان يؤدى الدين بنفسه فالم ينقطع هذا الاحتمال باداء الاصيل ليس له ان يرجع وانما ينقطع ذلك باداء الاصيل بنفسه فيسترد من الكفيل ما اخذ (شرح الوقايه لابن ملك فى الكفالة)

زيد عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكدنصكره بكر بشره مبلغ مزبوره كفيل اول ديوب بشر دخى كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى كفالته بناء بشردن السه بشر مجرد امر كله كفيل المشيدم ديو مبلغ مزبور ايله بكره رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولو ان رجلا امر رجلا بان يكفل عن فلان فكفل وادى لا يرجع على الآمر (خزانة المفتين فى الكفالة)

زيد عمروه باباك بكر ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم وار در ويرديكده عمرو كندى مالندن تبرعا بكرك دينى ايچون ديو زيده اولقدر اقچه ويروب بعده زيدك بكر ذمتنده اصلا حقى اولماديغى شرعا ظاهر اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(تبرع الاب بمهر الابن ورد الابن النكاح عاد المهر الى الاب كما فى سائر الديون اذا تبرع احد بقضاء الدين ثم علم انه لا دين عاد الى المتبرع (بزازيه فى الثانى من النكاح وكذا فى الخلاصه فى ٢ من نكاح)

محمود الحال اولان زيد صغيره قزى هندك مالنى حفظ اوزره ايكن عمرو قسام زيددن كفيل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للمدعى ولا للقاضى طلب الكفيل بقوله لى عليه دعوى قبل بيان الدعوى (قنيه قبيل باب تعليق الكفالة)

برقاچ كمسنه لر زيده آخر دياره اولان عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقمز وار در ديدكلرنده زيد مزبورلرى قول مذكورلرنده صادق ظن ايدوب اول كمسنه لره عمرو ذمتنده اولان دينكز ايچون الك ديو كندى مالندن تبرعا شوقدر اقچه ويروب بعده عمروك اول كمسنه لره اصلا دينى اولماديغى ظاهر اولسه زيد مزبورلره ويرديكى مبلغ مزبورى اول كمسنه لردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زيد عمرو صرافه التونه تبديل ايتمك ايچون شوقدر زولته ويروب بعده عمرو اول زولته لرك بدلى اولان شوقدر التونلرى زيده ويرمدين زولته لرى استهلاك ايتدكدنصكره زيدك قاين اناسى هند اول زولته لر بنم اولوب تبديل ايچون زيده بن ويرمشيدم ديو طلب ايتدكده زيد وعمرو دخى هندى تصديق ايدوب بعده عمروك زوجه سى زينب مبلغ مزبوره كفيل

اولسه هند مبلغ مزبوری زیدك توكیل واحاله سیله عمرو وزینبك قبضندن دیلرسه الغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی سنكله دعوام وار دردیو قاضی یه كتوردكده دعواسنی بیان ایتمدین زید یاخود قاضی عمرودن كفیل طلب ایتمكه قادراولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلتین من القنیه)

﴿ كتاب الحواله ﴾

زید برمعین اسكله یه نقل ایتمك ایچون عمرو رئیسك سفینه سنی هرقنطاری شوقدرالجه یه اجرتله شوقدر قنطار بلاموده نی تحمیل وعمرواجرت مرقومه ده بی اول قدر الجه مدیونی بكره حواله ایدوب وزید و بكردن هر بری حواله یی قبول ایتدكدنصكره عمرو اول قدر بلاموده ی تعیین اولنان اسكله یه كتوروب زیدك امریله وكیلنه تسلیم ایتدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه سی اجرت مرقومه یی توی متحقق دكل ایكن زیددن الغه قادر اولورلرمی *الجواب * اولمازلر

(وكل دین جازت الكفالة به جازت الحوالة (بزازیه فی اوائل الحواله) الكفالة بالاجرة جائزة وكذا الحوالة ولایطالب بشئ منهاحتی یجب بالایفاء اوشرط التعجیل (خلاصه فی٤ من الاجارة) وفی الزیادات المحتال له اذا اخذ الكفیل من المحتال علیه بالمال ثم مات المحتال علیه مفلسا لایعود الدین الی ذمة المحیل سواء كفل عنه بامره او بغیر امره

(خلاصه فی الحواله)

زید داینی عمروی شو قدر الجه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایتدكدنصكره بشر بكرك اوزرینه حوالهٔ مرقومه دن لازم كلان مبلغ مزبوره كفیل اولسه عمرو مبلغ مزبوری بكر وبشرك قبضندن دیلرسه الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو مبلغ مزبوری المدین مفلسا فوت اولسه حالا عمرو مبلغ مزبوری بشردن المیوب بكرمفلسا فوت اولمغله زیددن الغه قادراولورمی *الجواب* اولماز

(مسئلته فوق صورته)

زید اون كیسه الجه مدیونی عمروی بكر اوزرینه حوالهٔ مطلقهٔ شرعیه ایله حواله وعمرو و بكر حواله یی قبول ایتدكدنصكره بكر و زید فوت اولوب عمرو اول قدر الجه یی حوالهٔ مرقومه یه بناء بكرك تركه سندن المق استدكده بكرك ورثه سی مال محتال مزبور دیون صحیحه دن اولمیوب زیده فارغ اولدیغك مالكانه قریه لری بدل فراغیدر دیو عمرو دن دعوی واقامت بینه ایلسه لر مقبوله اولور می *الجواب * اولماز

(غاب المحیل وزعم المحتال علیه ان مال المحتال علی المحیل كان ثمن خمر لایصح دعواه وان برهن علی ذلك كما فی الكفالة (بزازیه فی اواخر الكفالة)

زید داینی عمروی شو قدر الجه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله ایدر اولدقده عمرو مخیر اولوب دیلرسه بكردن دیلرسه زیدك كند وسندن المق اوزره حواله ایدوب عمرودخی

بو وجه اوزره حواله یی قبول ایتمش اولسه حالا عمره وجه مشروح اوزره مخیر اولوب اول قدر اقچه یی زید و بکردن قنقیسندن دیلرسه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وکذلك اذا احال علیه علی ان المحتال له متی شاء یرجع علی المحیل فهو جائز وللمحتال له الخیار یرجع علی ایهما شاء (محیط برهانی فی ۹ من الحوالة)

زید عمره بکر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقکی بنم اوزریمه حواله ایله دیوب عمرو دخی راضی اولمغله زید مبلغ مزبوری عمره ویرسه حالا زید نادم اولوب مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وکذا لایعتبر حضرة المحیل حتی لوقال رجل لصاحب الدین لك علی فلان الف درهم فاحتل بها علی فرضی الطالب بذلك واجاز صحت الحوالة حتی لایکون له ان یرجع بعد ذلك (خانیه فی اول الحوالة وکذا فی البزازیة فی اول الحوالة) قضی دین غیره لیکون له ماعلی المطلوب فرضی جاز (قنیه فی المداینات)

زید عمرو والینك قپو کتخداسی بکره عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر سن اول قدر اقچه یی باکه ویر عمرو ذمتنده اولان اول قدر اقچه یی ال سنك اولسون اکر عمرو ویرمزسه مبلغ مزبوری بندن ال دیوب بکر دخی اول قول ایله زیده اول قدر اقچه یی ویروب بعده عمروه اعلام ایتدکده عمرو راضی اولمیوب بکره ویرماسه بکر زیده ویردیکی اقچه یی استردادة قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولواعطی الوکیل بالبیع للامر الثمن من ماله قضاء عن المشتری علی ان یکون الثمن له کان القضاء علی هذا فاسدا ویرجع البائع علی الامر بما اعطاه وکان الثمن علی المشتری علی حاله (قنیه فی المداینات)

زیدك عمرو ذمتنده جهت قرضدن بشیوز غروش حقی اولوب عمرو زیدی اولقدر اقچه ایله بکرك اوزرینه حواله ایدر اولدقده زید عمره اکر مبلغ مزبوری یوز یکرمی بش کونه دك ویرمزسه مبلغ مزبوری سن بنه باکه ادا ایدرمیسك دیدکده عمرو دخی بنه بن ادا ایدرم دیو زیدی بو وجهله بکر اوزرینه حواله ایتدکدنصکره یوز یکرمی بش کون مرورنده بکر ویرماسه زید مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل له علی رجل مال فقال الطالب للمدیون احلنی بمال علیك علی فلان علی انك ضامن لذلك ففعل فهو جائز وله ان یأخذ بالمال ایهما شاء لانه لما شرط الضمان علی المحیل فقد جعل الحوالة کفالة لان الحوالة بشرط عدم البراءة المحیل کفالة (خانیه فی اواخر الحوالة وفیه مسئلة اخری من نقد المسائل)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله و هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره زید وعمرو رضالریله حواله یی فسخ ایلسه لر عمرو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ثانیها انها تنفسخ بالفسخ ولوسقط الدین لایعد (بحر فی اول الحوالة)

زيد شوقدر اقچه داینی عمروی اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حوالهٔ مقیده ایله حواله بکر دخی حواله یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری بکردن المدین دین مزبوردن بکرك ذمتنی ابرا ایدوب بعده زید اول دینی بکردن الدقدنصکره بکر فوت اولسه حالا عمرو حوالهٔ مرقومه یه بناء بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ابرأ المحتال له المحتال علیه من الدین وقد احاله بدینه مقیدا فللمحیل ان یرجع علی المحتال علیه ولو وهبه من المحتال علیه فلیس للمحیل ان یرجع علی المحتال علیه والهبة کالاستیفاء (خلاصه فی اول الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حوالهٔ مطلقه ایله حواله و عمرو و بکردن هر بری حواله یی قبول بعده عمرو مبلغ مزبوری بکردن المدین عمرو زید ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیوب زیدی عامهٔ دعاویدن ابرا ایتدکدنصکره بکره افلاس طاری اولوب قاضی افلاسنه حکم ایتمکله توی متحقق اولوب عمرو مبلغ مزبوری بکردن الاماسه حالا عمرو مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید ابراء مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب * اولماز

(اختلف المشایخ رحمهم الله تعالی فی ان الحوالة نقل الدین ام نقل المطالبة فعند البعض نقل الدین وعند البعض نقل المطالبة هکذا ذکر فی بعض شروح جامع الکبیر وفی نسخة الامام خواهر زاده رحمه الله تعالی الاختلاف بین ابی یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی فعند ابی یوسف نقل الدین وعند محمد رحمه الله تعالی نقل المطالبة وثمرة الخلاف تظهر فیما اذا ابرأ المحتال له المحیل عن الدین بعد الحوالة عند ابی یوسف لایصح لانه انتقل الدین منه الی المحتال علیه وعند محمد یصح وفی التجرید اذا احال وقبل برئ المحیل عند الثلاثة رحمهم الله وکذا لو کفل علی ان الاصیل برئ (خلاصه فی اول الحوالة) والصحیح من المذهب انها توجب البراءة عن الدین کما فی فتح القدیر (منح الغفار فی اول الحواله)

قارجی باشی اولان زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله ایتدکدنصکره بکر اولقدر اقچه یی زیدك ملکی اولان شو قدر قاری بیع وثمنندن ادا ایتمك اوزره حوالهٔ مقیده ایله حواله وقاری بیعه بکری توکیل ایتمکله بکر دخی وکالتی قبول ووجه محرر اوزره تمسك تحریر وعمروك یدینه ویروب بعده بکر قاری ثمن مثلنه بیع وثمنی عمروه ویروب لکن ثمن زیدك عمروه اولان دینته وفا ایتماسه عمرو بکره مجرد زیدك دینی ادایه وکیل اولوب وجه محرر اوزره تمسك ویرمکله حوالهٔ مرقومه یه بناء زید ذمتنده باقی قلان حقمی مالکدن سا که ادا لازم اولور دیو بغیر وجه بکردن نسنه المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(احال غریمه علی رجل علی ان یعطیه من ثمن داره ای دار المحتال علیه فقبل صحت الحوالة لانه احال بما یقدر علی ایفائه لانه یملك بیعها ولایجبر علی البیع لعدم وجوب الاداء قبل البیع ولو باع یجبر علی الاداء لتحقق الوجوب ولو احال علی ان یعطی من ثمن دار المحیل لا ای لایصح لانه لایقدر علی بیعها الا اذا امره بالبیع فحینئذ یصح لوجود القدرة علی البیع والاداء (درر فی آخر الحواله)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه دین مزبوردن ادا ایتمك اوزره حواله مقیده ایله حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایتدكدنصكره بكر دین مزبوری عمروك اذنسز زیده ویرسه عمرو مجبر اولمیوب بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایقدر المحتال علیه ان یدفعها الی المحیل حتی لودفع صار ضامنا للمحتال له لانه استهلك ماتعلق به حق المحتال له (درر فی الحوالة ملخصا)

زید یوز غروش داینی عمروی دین مرقوم ایله بكرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو و بكردن هر بری حواله یی قبول ایتدكدنصكره عمرو زعمنجه توثیق حواله ایچون عددی نا معلوم برمقدار اقچه ایله بركیسه یی بكره ویروب باكه یوز غروش دینك وارمید ردیدكده بكر دخی وارد ردیوب محال به مذكوری حواله یه بناء بكردن طلب ایتدكده بكر مجرد اوزریمه دوركیسه ایتمكله مدیون دكلم دیوب ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومایبطل بالشروط الفاسدة ولایصح تعلیقها بالشرط ثلثة عشر البیع والقسمة والاجارة والرجعة والصلح عن مال والابراء عن الدین وعزل الوكیل فی روایة والوقف فی روایة وایجاب الاعتكاف والمزارعة والمعاملة والاقرار وما لاینبطل ستة عشر الطلاق والخلع والكفالة والحوالة والوكالة الخ (بزازیه فی ٥ فی البیع بشرط ملخصا)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله مطلقه ایله حواله ایتدكدنصكره بكر زید كندویه شوقدر اقچه قرض ویرمك شرطیله قبول ایتدكدنصكره زید بكره اولقدر اقچه ویرماسه حالا عمرو مبلغ مزبوری حواله مرقومه یه بناء بكردن طلب ایتدكده بكر مجرد زید باكه اولقدر قرض ویرمامكله حواله باطل اولوردیوب ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بكرك اوزرینه حواله مطلقه ایله حواله وعمرو و بكر حواله یی قبول ایتدكلرندنصكره عمرو مبلغ مزبوری اجل معلومه تأجیل ایتمش اولسه عمرو اجل حلول ایتمدین مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(صح تأجیل الدیون الی اجل معلوم اومجهول جهالة یسیرة سوی القرض الااذا اوصی به اواحال المستقرض المقرض علی آخر بدینه فاجله المقرض مدة معلومة (درر فی آخر فصل صح بیع العقار)

زید شوقدر اقچه داینی عمروی اولقدر اقچه مدیونی بكرك اوزرینه حواله مقیده ایله حواله ایدوب عمرو و بكر حواله یی قبول ایتدكلرندنصكره بكر دخی دین مزبور ایله عمروی اولقدر اقچه مدیونی بشرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایلسه عمرو حواله ثانیه یه بناء مبلغ مزبوری بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور بوصورتده بكرك ذمتی دین مزبوردن بری اولورمی * الجواب * اولور

(ولوكان المحتال علیه احاله بالمال علی غیره كان جائزا لانه لماتحول المال الیه بالحوالة التحق

بما كان واجبا عليه فى الاصل وكما يصح التحويل من الذمة الاولى الى ذمته يصح التحويل من ذمته الى ذمة اخرى (مبسوط سرخسى فى الحوالة من الكفالة)

زيد دائنى عمرو ينك شو قدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وعمرو وبكردن هر برى حواله يى قبول ايدوب عمرو مبلغ مزبورك برمقدارينى بكردن الدقدنصكره عمرو بكره ماعداسى ذمتكده دينك اولسونمى ديوب بكر دخى اولسون ديوب بعده بكر مفلسا فوت اولسه حالا عمرو ماعدانى زيددن طلب ايتدكده زيد عمروه ماعداسى بكرك ذمتنده دينى اولسون ديدكده بن برى اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو مات المحيل وعليه ديون تحاص غرماءه فى الدين على المحتال عليه ولا يسلم للمحتال له الا ما قبض قبل موته لان الدين على المحتال عليه بقى على ملك المحيل لانه لو صار ملكا للمحتال له كان هذا تمليك الدين من غير من عليه الدين فلم يثبت ملك رقبة ولا ملك يد ولكن يثبت له حق الاستيفاء وثبوت حق الاستيفاء يمنع المالك من تصرف يبطل عليه هذا الحق لكن لا يمنع من تعلق حق سائر الغرماء به (ولوالجيه فى ٣ من الكفالة)

زيد ملك باغچه سنى عمروه شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايدوب اولقدر اقچه دائنى بكرى ثمن مزبوردن ادا ايتمك اوزره عمرولك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله حواله ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى ادا ايتمدين باغچه يه خالد مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم باغچه يى عمرودن السه بكر حوالهٔ مزبوره يه بناء عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا باع عبدا من آخر واحال البايع غريما له على المشترى بالثمن ثم استحق العبد اوظهر حرا وقد ترافعوا الامر الى القاضى فانه يبطل الحوالة (خلاصه فى الحوالة وهنا مسئلة اخرى من الجوهرة)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه بكر ايله صلح اولسه عمرو مجرد صلح اولدم ديوب ماعدانى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واما اذا كانت مطلقة فانها لا تبطل بحال من الاحوال (جوهره شرح القدورى)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه دينى ايله اولقدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله حواله ايدوب هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى المدين زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك دائنلرى حواله يى طوتميوب مبلغ مزبورى بكردن الوب قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا مات المحيل بعد ما احال غريمه قبل قبض المال من المحتال عليه وعليه ديون كثيرة فالمحتال له وسائر الغرماء سواء فيه على المحتال عليه ولا يكون هو اولى بالحوالة وكذا لو احاله المحيل على ان يؤدى المحتال عليه مما عليه من الدين وهى الحوالة المقيدة بالدين (خلاصه فى الحواله وهنا مسئلة مفصلة من شرح الزيادات)

زيد دائنى عمروى شو قدر اقچه دينى ايله اولقدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حواله وعمرو

وبكر حواله‌يى قبول ايتدكلرندنصكره عمرو بكرده افلاس طارى اولدى مبلغ مرقومى
ويرديو زيددن دعوى زيد دخى تصديق ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى البزازية احال على رجل فغاب المحتال عليه فزعم المحتال ان المحتال عليه جحد الحوالة وحلف وبرهن على ذلك لاتقبل ولاتصح دعواه لان المشهود عليه غائب انتهى وفى المحيط وان صدقه المحيل رجع عليه بدون البينة (بحر رائق فى الحواله)
بوصورتده عمرو مبلغ مزبورك بر مقدارينى زيددن الوب ماعداسندن زيدك ذمتنى ابرا ايتدكدنصكره عمرو ابراسنه نادم اولوب ماعداسنى زيددن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو ابرأ المحتال المحتال عليه برئ ولايرجع على المحيل (بزازيه فى كتاب الحوالة)

﴿نوع فى الحوالة الفاسدة﴾

قارجى باشى اولان زيد دينى عمروى شوقدر غروش دينى ايله بكرك اوزرينه حواله ايدر اولدقده بكر اولقدر اقچه‌يى زيدك ملكندن اولان قارتمندن ادا ايتمك اوزره حواله
ايدوب لكن قارى بيعه توكيل وامر ايتمش اولماسه حوالهٔ مرقومه صحيحه
اولورمى * الجواب * اولماز
(والفاسدة ان يقيدها باعطائه من ثمن دار المحيل او ثمن عبده لانها حوالة بما لايقدر على الوفاء به وهو بيع الدار والعبد فان الحوالة بهذا الشرط لاتكون توكيلا ببيع دار المحيل (بحر رائق)

﴿كتاب الوكالة﴾

مميز اولميان زيد صغير ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايلسه وكالت مزبوره صحيحه
اولورمى * الجواب * اولماز
(قال محمد رحمه الله فى الاصل واذا وكل صبى وكيلا ببيع له او شراء لايجوز واراد به الصبى المحجور لانه لو باع بنفسه لايجوز وكذا توكيله (تاتارخانيه من الوكاله)
زقاقلره چقوب مصالحنده رجال ايله مخالطه‌سى اولان هند مخدره ميدر
* الجواب * دكلدر
(ويصح توكيل المخدرة بلا رضاء وهى التى لم تجر عادتها بالبروز ومخالطة الرجال قال الحلوانى والتى تخرج فى حوائجها برزة قال البزدوى من لايراها غير المحارم مخدرة بكرا كانت او ثيبا (بزازيه من التوكيل بالخصومة) وان كانت تخرج فى الابد ان تخرج حتى صار الخروج لها عادة لاتبقى مخدرة (بزازيه قبيل الثانى من كتاب القضاء)
مخدره اولان هند زيد ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده عمروى توكيل عمرو دخى هندك اذنيله بكرى توكيل ايلسه زيد راضى اولميوب هند ياخود عمرو حاضر اولسون ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الوكيل لايوكل الا باذن الآمر بان يقول له اذنت لك فى ان توكل وانما كان كذلك لانه مفوض اليه التصرف دون التوكيل به وهذا لانه رضى برأيه والناس مختلفون فى الآراء

الا ان يأذن له الموكل لوجود الرضاء (منح فيمن يجوز للوكيل من الوكاله)
زيد عمرودن آخر دياره كيدن بكر ايله شو قدر قرض اقجه يه متعلقه دعوام اولمغله بكر ايله خصومته طلبم ايله سنى توكيل ايدوب كتمشيدى مرافعه اوله لم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيد ايله بكر طرفندن مرافعه وخصومت ايله ديو عمروه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور
(العدل لوأمورا ببيع الرهن والراهن غائب يجبر على بيعه كوكيل بخصومة بطلب المدعى لوغاب موكله يجبر على الخصومة (فصولين فى ٣٤ من احكام الوكلاء)
زيد آخر دياره اولان زوجه سى هنده معنون ومرسوم مكتوب يازوب ايچنده تركى كلمات ايله وكلتك فى جميع امورى التى يجوز بها التوكيل فحواسنى مؤدى سوزلر يازوب بو وجه اوزره وكالت عامه ايله توكيل ايتمش اولمغله هند وكالت مرقومه يه بناء زيدك بعض اشياسنى ثمن مثللريله آخره بيع و تسليم ايتدكدنصكره زيد كلدكده بيع مزبورى نقضه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل قال لغيره وكلتك فى جميع امورى واقمتك مقام نفسى لاتكون الوكالة عامة ولو قال وكلتك فى جميع امورى التى يجوز بها التوكيل كانت الوكالة عامة يتناول البياعات والا نكحة (تاتارخانيه فى اوائل الوكاله)
زيد زوجه سى هنده آخر دياردن معنون ومرسوم مكتوب كوندروب ايچنده تركى كلمات ايله انت وكيلى فى كل شئ جاز امرك فحواسنى مؤدى سوزلر يازوب بو وجهله وكيل ايتمش اولسه هند زيدك بعض اشياسنى عمروه هبه ايلسه زيد هبه يى مجيز اولميوب اشياسنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(قال له انت وكيلى فى كل شئ جاز صنيعك فانه وكيل فى المعاوضات دون الهبات (خزانة المفتين فى اوائل الوكاله)
زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايتمزسم منزلمى بيع وثمنندن استيفاء دين ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول زمان كلدين منزلى وكالت مزبوره يه بناء بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(وكله بقبض الوديعة فى اليوم فله قبضه غدا ولو وكله بقبضه غدا لايملك قبضه اليوم الخ ولايلزم من وكالة الغد وكالة اليوم لاصريحا ولادلالة وكذا لو قال اقبضه الساعة فله قبضه بعدها قال اقبضه بمحضر من فلان فقبضه بغيبته جاز قال اقبضه بشهود فله قبضه بدونهم بخلاف قوله لاتقبضه الا بمحضر الخ قال بع قنى اوطلق امرأتى اليوم ففعله فى غد جاز فيصير وكيلا فى اليوم و بعده لافيما قبله (جامع الفصولين فى ٣٤ فى احكام الوكلاء

﴿ فصل فى الوكيل بالبيع ﴾

زيد ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايدوب بعده زيد منزل مزبورى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزلى بكرك اذننسز بشره بيع ايلسه بيع ثانى نافذ

اولورمی * الجواب * اولماز
(وتبطل الوكالة بموت احدهما وبتصرف الموكل فيماوكل به (صدر الشريعة
فى آخر الوكالة ملخصا)
زيد سفينه‌سيله قريم ديارينه كيدر كن عمرو زيده بنم ايچون قريمدن بشيوز وقيه صرلمش
ساده ياغ اشترا ايله كتور اقچه‌سنى ويررم ديو امر ايتمكله زيد دخى قريمده عمرو ايچون
ثمن مثليله اولمقوله ياغ اشترا ودستيلره طولديروب كتيرسنه قيوب كلوركن كمى قره يه
دوشوب پاره لنوب بلاتعد اول ياغ ضايع اولسه زيد قيمتنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو
ياغ باكه واصل اولمدين ضايع اولمغله ثمن لازم اولماز ديو ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وللوكيل ان يحبس المشترى عن الموكل الى ان يأخذ منه ما نقده وان هلك المشترى
فى يد الوكيل قبل الحبس هلك على الموكل من غير ضمان على الوكيل
(تاتارخانيه فى ١٠ من الوكالة)
زيد عمروك برمقدار متاعنى ثمن مثلنه عمروك توكيليله بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره
زيد ثمن مزبورى اخذه عمرويى بكرك اوزرينه احاله ايدركن عمرو راضى اولميوب البته
ثمن مزبورى سن وار بكردن آل وباكه كتور ديو زيده جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(قال الوكيل بالبيع هل يجبر على استيفاء الثمن من المشترى اجاب لا لانه متبرع ولكن
يقال له اقبض بنفسك او احل الموكل على المشترى اى وكله بالقبض وهذا لان حق
القبض للعاقد والموكل ليس بعاقد فلا يملك القبض الا بامر من له حق القبض
(قاعديه فى الوكاله)
هند جاريه‌سنى بيعه زوجى زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول جاريه‌يى ثمن مثلى
اولان شوقدر اقچه‌يه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرودن اول جاريه‌يى نفسيچون
شوقدر اقچه‌يه اشترا وقبض ايلسه هند راضيه اولميوب جاريهٔ مزبوره‌يى زيددن
المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى النصاب الوكيل بالبيع لايملك الشراء لنفسه لان الواحد لايصلح قابضا للثمن ودافعاله
فاذا اراد يبيعه من آخر ثم يشتريه منه (ضمانات الفضلية فى الوكاله)
زيد ملك دكاننى بيعه عمرويى توكيل ايلسه عمرو دكانى آخره بيع ايتميوب نفسيچون شرايه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الثالث الوكيل بالبيع والشراء اذا اشترى مال الموكل او باع مال نفسه للموكل لايجوز عندهم
جميعا سواء كان خيرا اوشرا (من وصايا الخانية فى تصرفات الوصى)
هند قولى زيدى شوقدر اقچه‌يه بيعه زوجى عمرويى توكيل ايتدكدنصكره عمرو زيدى
هندك اذنسز مبلغ مزبوردن نقصان ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بعده بكر زيدى
شوقدر اقچه‌يه كتابته كسوب بدل كتابتى زيددن السه هند بيع وكتابتى مجيزه اولميوب زيدى

استرقاق و بیعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وكله بالبيع بالف وقد باع بخمسمائة فصار مخالفا فاذا صار مخالفا لم يكن هذا البيع داخلا تحت التوكيل فصار الوكيل فى هذا البيع كما كان قبل الوكالة وقبل الوكالة لو باعه وقبضه المشترى لايصير ملكا له حتى لو اعتقه لاينفذ كذا ههنا (محيط برهانى فى التوكيل بالبيع)

زید برکورکنی بیعه عمرویی توکیل ایلسه عمرو کورکی آخره بیع ایتیوب نفسیچون اشترا ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید شو قدر اشیاسنی بیعه عمرویی توکیل ایتدکده عمرو زیدك اذنسز اشیاء مزبوره یی بیعه بکری توکیل ایدوب بکر دخی اول اشیایی عمروك غیابنده ثمن مثلیله بشره بیع وتسلیم ایلسه زید عمروه اعمل برأیك دیمیوب واشیاء مزبوره ایچون ثمن بیان ایتمش اولمامغله بیعی مجیز اولمیوب اشیایی بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكيل البيع اذا لم يقل له اعمل برأيك فوكل آخر وتصرف الثانى بحضرة الاول جاز والعهدة على الوكيل الثانى وان باع الاول بحضرة الموكل فالعهدة على الوكيل وحضرة الموكل وغيبته سواء وان باع الثانى بغيبة الاول ولم يكن قيل له اعمل برأيك ان اجازه الموكل جاز والا ان كان بين الثمن جاز والا لا (بزازيه فى نوع الاول من الفصل الرابع من كتاب الوكالة)

﴿ فصل فى الوكيل بالشراء ﴾

زید عمروك برمعین قوننی شو قدر اقچه یه شرایه بکری توکیل بکر دخی بعد القبول اول قوننی اول قدر اقچه یه نفسیچون اشترا وثمنی مالندن عمروه ویرسه حالا زید اول قدر اقچه یی بکره ویروب قوننی بکردن المق استدکده بکر بن قوننی نفسم ایچون اشترا واشهاد ایتمشیدم دیوب زیده ویرمکدن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ بعينه لايملك شراءه لنفسه وان قال عند العقد اشتريته لنفسى (بزازيه فى الوكيل بالشراء من الوكالة)

زید عمروك برمعین باغچه سنی شو قدر اقچه یه شرایه بکری توکیل ایدوب بکر دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره بکر اول باغچه یی اول قدر اقچه یه نفسیچون اشترا وقبض ایدوب ثمنی کندی مالندن عمروه ادا ایلسه حالا بکر باغچه یی زیده ویروب ثمن مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید توکیلنه نادم اولوب نفسك ایچون اشترا ایتمکله باغچه سنك اولمش اولور دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید عمروك برمعین جاریه سنی شو قدر اقچه یه شرایه بکری توکیل ایدوب بکر دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره بکر اول جاریه یی زیدك غیابنده نفسیچون اولقدر اقچه یه عمرودن اشترا وقبض وثمنی کندی مالندن عمروه ادا ایدوب بعده جاریه یی وطئ ایتمکله جاریه بر ولد طوغورسه زید ثمن مزبوری بکره ویروب جاریه یی واول ولدی بکردن الوب استرقاق و بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده ولدك نسبی بکردن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(وفى كافى الحاكم اذا وكل رجل رجلا بشراء جارية بعينها فقال الوكيل نعم فاشتراها

لنفسه ووطئها فحبلت منه فانه يدرأ عنه الحد وتكون الامة وولدها للآمر ولايثبت النسب
(بحر رائق فی وكله بشراء شئ بعينه)

زيد عمرو وبكری باكه شو مقوله برمتاع اشترا ايديويركز ديو كلام واحد ايله توكيل ايتدكده عمرو بكرك اذنندن زيد ايچون اولمقوله برمتاع اشترا ايتمك جائز اولورمی *الجواب* اولماز
(ولايصح تصرف احد الوكيلين وحده ای يبطل تصرف احدهما والمتبادر ان يكون وكالتهما بكلام واحد بان قال وكلتكما بيبع عبدی واما اذا وكل بكلامين بان وكل به رجلا ثم آخر صح تصرف كل بدون اجازة الآخر (قهستانی فی الوكاله)

﴿ فصل فی الوكيل بالقبض ﴾

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شو قدر اقچه سنی قبضه بكری توكيل بكر دخی اثبات وكالت ومبلغ مزبوری عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبورك شو مقدارينی زيده ويروب ماعداسندن ذمتی ابراء ايتمشيدی ديو دعوی وبكر انكار ايلسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايلسه دعوای دفعی مسموعه وبينه سی مقبوله اولورمی *الجواب* اولور
(وكيل بقبض دين فلو برهن عليه ان موكله استوفاه اوابرأه تقبل عنده لانه يملك الخصومة وعندهما لا لانه لايملك الخصومة (بزازيه فی ٢ من التوكيل بالخصومة وعلی قول الامام مشی الامام المحبوبی فی اصح الاقاويل وصاحب الاختيارات والنسفی والموصلی وصدر الشريعه (تصحيح القدوری لقطلوبغا)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه سنی قبضه بكری توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبوری عمرودن المدين عمرو فوت اولسه بكر مبلغ مزبوری عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مات المطلوب يبقى الوكالة بقبض الدين لان الوكيل انما ينعزل اما بفوت المأمور به او بزوال ولاية الموكل وولايته قائمة والمأمور به قائم وهو استيفاء الدين عن تركته (محيط رضوی فيما يخرج به الوكيل)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده قرضدن شو قدر اقچه سی اولوب بكر مبلغ مزبوری قضبه بنی توكيل ايتدی ديو دعوی ايتدكده عمرو دينی ووكالتی اقرار ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبوری زيده ويرمكدن امتناعه قادر اولورمی *الجواب اولماز
(رجل قال لآخر ان فلانا وكلنی بقبض ماله عليك من الدين فقال المديون صدقت وامتنع عن الدفع ليس له ان يمتنع (خانيه فی التوكيل بالخصومة)

مصر قاهره قضالرندن برقضانك قاضيسی اولان زيد مأذون اولمغله قضاء مزبوره ده حكومت ايچون عمروی نائب نصب وجانب ميريدن اول قضا قاضيلرينه رزق ايچون ويريلن شو قدر اقچه يی قبضه توكيل ايدوب عمرو دخی قضاء مزبوره ده حكومت وزيد ايچون ويريله كلن شو قدر اقچه يی قبض ايتدكدنصكره عمرو خسته اولدقده مبلغ مزبوری زيده ويرديو زوجه سی هنده ويروب بعده عمرو فوت اولسه حالا زيد

مبلغ مزبوری طلب ایتدکده هند یا سائر ورثه زید بنفسه حکومت ایتمیوب عمرو حکومت ایتمکله مبلغ مزبور عمروك اولمش اولور دیوب ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(وذكر عن عمر ابن الخطاب رضى الله تعالى عنه انه كتب الى ابى عبيدة ومعاذ ابن جبل رضى الله تعالى عنهما بالشام ان انظروا رجالا من اهل العلم من الصالحين من قبلكم فاستعملوهم على القضاء واوسعوا عليهم من الرزق فيه دليل على ان للقاضى ان يأخذ كفايته من بيت المال الا يرى انه قال واوسعوا عليهم من الرزق والدليل عليه ما روى عن ابى بكر الصديق رضى الله تعالى عنه الخ ولانه محبوس بحق العامة والحبس من اسباب وجوب النفقة ولايكون هذا اجرا على القضاء لكنه انما يأخذ كفايته (ادب القاضى الخصاف فى ١٣ فى القاضى يأخذ الرزق ملخصا) واما اذا مات بعد تمام السنة قبل ان يخرج عطائه فالصحيح من الجواب فيه انه لايصير ميراثا ايضا لان استحقاق العطاء بطريق الصلة والصلات لاتتم الا بالقبض كذا فى النهاية (فتح فى آخر باب الجزية) اذا قبض الوكيل برئ المديون لان قبضه بمنزلة قبض الموكل (محيط رضوى فى الوكيل بالاقتضاء والاستيفاء)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل بکردخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو امتناع ایلسه بکر دین مزبورده عمرو ایله خصومته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوكيل بالخصومة وبالتقاضى لا يملك القبض وبه يفتى والوكيل بقبض الدين يملكها اى الخصومة عند ابى حنيفة رحمه الله ليس بوكيل بالخصومة وعلى قول الامام مشى الامام المحبوبى فى اصح الاقاويل وصاحب الاختيارات والنسفى والموصلى كما مر (قطلوبغا تصحيح القدورى)

تجار دن زيد ديار آخرده اولان عمرو و بكر و بشر ذمتلرنده اولان حقوقنی طلب واخذه خالدی وكيل ايدر اولدقده بنم اوزريمه اولان دعوی وخصومته وكيل اولميوب انجق مزبورلردن ذمتلرنده اولان حقوقمی طلب واخذه سنی وكيل ايلدم ديوب عمرو دخی بو وجه اوزره وكالتی قبول ايتدكدنصكره اول دياره واروب عمرو و بكر و بشر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه حقنی طلب ايتدكده مزبورلر بز مبلغ مزبوری زيده دفع وتسليم ايلدك ذمتمزده نسنه قالمدی ديو خالدك يوزينه دعوی ايلسه‌لر مسموعه اولوب خالدی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وكل رجلا بخصوماته واخذ حقوقه من الناس على ان لايكون وكيلا فيما يدعى على هذا الموكل يصح هذا التوكيل ولو اثبت الوكيل المال لموكله ثم المدعى عليه يريد الدفع لا يسمع على الوكيل لان الموكل شرط ان لايكون وكيلا فيما يدعى عليه ودعوى الدفع دعوى على الموكل فلايقبل (ولوالجيه فى ١ من الوكالة)

بوصورتده خالد وكالت ومبلغ مزبوری وجه شرعی اوزره اثبات ايدیجك عمرو و بكر و بشر ذمتلرنده اولان مبلغ مزبوری المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

﴿ وكله ﴾

(وكله بطلب حقوقه من الناس واخذه على ان لايكون وكيلا عنه فى الذى يدعى على الموكل صح فلو برهن الوكيل على المال واراد المدعى عليه الدفع لا يسمع ويحكم بالمال ويتبع الدائن بدفعه (بزازيه فى ٢ من الوكاله)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى اوچ آى تمامنه دك تأجيل ايلسه زيد مجيز اولميوب قبل حلول الاجل مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يصح ابراء الوكيل بالقبض ولاحطه ولا اخذه الرهن و لاتأجيله ولا قبول الحوالة بخلاف الوكيل بالبيع (بحر رائق فى الوكالة بايفائه)

﴿ نوع فى قبض الفضولى ﴾

دريا بكلرندن زيد چكدريسنده اولان اسيرلرينك اجرتلريچون ميريدن تعيين اولنان برسنه لك شوقدر اقچه سالیانه سنی عمرو فضولا دفتر دار افندیدن الوب كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره زيد عمرولك قبضنى مجيز اولوب بعده عمرو فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى عمرولك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لمديون ادفع الالف التى لفلان عليك فعسى يجيز الطالب وانا لست بوكيل عنه فدفع واجاز الطالب يجوز ولو هلك بعد الاجازة هلك على الطالب ولو هلك ثم اجاز لايعتبر الاجازة (عماديه فى آخر فى ٢٤)

﴿ فصل فى المأمور ﴾

ماقول شيخ الاسلام ومفتى الانام دام بابه مفتوحا للناس لحل مشكلات الاحكام فى زيد من اهالى دمشق الشام اراد السفر الى عتبة الدولة العليه فامره عمرو باخراج براة السلطان لجهة معروف بينهما على ان يرجع بمايصرفه فى اخراجها فذهب زيد واخرج البراة واتى بها الى عمرو واخبره بمقدار ما صرف واعطاه تماما ثم ندم عمرو على امره بذلك واراد استرداد ما اداه من الدراهم فهل له ذلك ام لا افتونا مأجورين * الجواب * ليس له ذلك

زيد عمروه بكره اولان شوقدر اقچه دينمى طرفدن مالكدن اداء ايله ديو امر ايتمكله عمرو دين مزبورى بكره ادا ايلسه عمرو اولقدر اقچه يى زيددن طلب ايتدكده زيد بن سا كه انجق اداية امر ايتدم بعد الاداء اوزريمه رجوع شرطيله امر ايتدم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الامر بقضاء الدين لاحاجة الى اشتراط الضمان او اشتراط الرجوع وفى كتاب اللقيط للامام السرخسى رحمه الله اذا قال لغيره انفق على فانفق يرجع على الآمر وان لم يشترط الضمان والرجوع وهكذا اختاره الصدر الشهيد رحمه الله فى فتاوى الصغرى (خلاصه فى ٣ من القضاء)

زيد عمروه بنم بكره شوقدر اقچه دينم وار درسن مالكدن اداايله سا كه ويرهيم ديو امر ايدوب عمرو دخى بعد الوعد ادادن امتناع ايلسه بكر مجرد امر مزبوره بناء دين مزبورى

باكه مالكدن ادا ايله ديوجبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وكذا المأمور باداء الدين من مال نفسه لايجبر على الاداء (جامع الفصولين في ٣٤ من احكام الوكلاء)

زيد عمروه بكره اولان اون غروشلق دينی مالكدن بكره وير بعده بن ساكه ويره‌يم ديمكله عمرو دخی التی غروشلق برخماری بكره اون غروشه بيع وتسليم ايدوب ثمن مرقومی دين مزبوره تقاص وبكر دخی قبول ايتدكد نصكره عمرو اولقدر غروشی زيددن طلب ايتدكده خماری قيمتدن زياده‌يه ويرمكله بن ساكه انجق خمارك قيمتنی ويررم ديوب اون غروشی تماما ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا وكل رجل رجلا ليقضی دينه فباع الوكيل بها دنانير او عرضا فهو جائز ويرجع الوكيل بها على المطلوب بالدراهم (محيط برهانی قبيل في ٩ من الوكاله)

زيد هند متكاری عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه وشوقدر ذراع چوقه ويروب لكن بكر اول اقچه وچوقه‌يی عمروه ويرماسه عمرو اول اقچه وچوقه‌يی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال حرر قنی او دبره اوكاتبه اوهبه من زيد او بعه منه او طلق امرأتی او ادفع هذا الثوب الى فلان فقبله وغاب موكله لايجبر الوكيل على شیء من ذلك الادفع الثوب اليه قال لاحتمال ان الثوب له فيجب دفعه اليه (فصولين في من احكام الوكلاء فيما يجبر)

زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمروه دائنم هنده ويرديو شوقدر اقچه ويروب لكن عمرو ويرماسه هند مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولوتقاضا الطالب فقال لرجل ادفعها اليه فقال نعم فله ان لايؤدی الا ان يكون عنده وديعة للامر اوعليه دين فليس له ان يمتنع كذا عند ابی يوسف رحمه الله تعالى (عتابيه في ٣ من الكفالة)

برقلعه ده فرمان ايله قلعه بند اولان زيد آستانه ده عمروه مالكدن بنی تخليص ايچون اقچه صرف وبنی تخليص ايله مصارفكی ويره‌يم ديومعنون ومرسوم مكتوب تحرير وارسال ايدوب مكتوب عمروه واصل اولدقدنصكره عمرو زيدی تخليص ايچون كندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب زيدی تخليص ايلسه حالا عمرو مصروفنی زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال في الهداية الكتاب كالخطاب وكذا الارسال حتى اعتبر مجلس بلوغ الكتاب واداء الرسالة انتهى وقال في البزازية الكتاب من الصحيح والاخرس على ثلثة اوجه ان كتب على وجه الرسالة مصدرا معنونا وثبت باقرار او بالبينة فكالخطاب (اشباه في احكام الكتابة) الكتابة اقيمت مقام العبارة اعتبارا للحاجة (خانيه في الطلاق بالكتابة)

زيد رئيس عمرودن قرض الديغی شوقدر اقچه ايله برمقدار متاع اشترا وسفينه سنه تحميل ايدوب آخر دياره كيدر اولدقده عمرو سفينه‌يه كيروب ايله كيدركن درياده فورتنه ظهور ايتمكله عمرو زيده متاع مرقومی دريايه القاء ايله ديوب زيد دخی القاء ايلسه حالا عمرو

مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید مجرد مبلغ مرقوم ایله اشترا ایلدیکم متاعی امرکله دریایه القا ایلدم اویله اولیجق دین ساقط اولمش اولور دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وقوله للمدیون ادفع مالی علیك من الدین الی من شئت اواطرحه فی البحر ففعل لایسقط عنه الدین لان الدین یقضی بملك المدیون فلایصح امره لمصادفته ملك الغیر (بزازیه فی ٣ من الوکالة)

زیدك اوغلی عمرو برقریه اهالیسندن بکری بغیر حق طبانجه ایله ضرب وجرح ایدوب اهالی قریه بکری حاکمه کشف ایتدرمدکجه منزلنه قومازز دیملریله زیدك باباسی بشره بکری حاکمه کشف ایتدرمك ایچون نقدر اقچه صرف ایدرسك بن ویره یم دیمکله بشر بکری حاکمه کشف ایتدرمکه کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه بشر مبلغ مزبوری امرینه بناء زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی فتاوی النسفی السلطان اذا صادر رجلا وطالبه شیء من المال ظلما وطالب الرجل من غیره ان یدفع الی السلطان المال المطالب به و یدفع الی اعوانه شیئا من المال و یقال لذلك بالعربیة جعل ومؤنه فدفع الرجل ذلك کله ثم اراد ان یرجع علی الآمر بما دفع بامره وطلبه قال لیس له ذلك لان امره بالدفع بمنزلة امره بان یتلف ماله بان قال له الق مالك فی البحر وهناك لاضمان علی الامر فهذا کذلك وذکر شیخ الامام فخر الاسلام علی البزدوی والشیخ الامام شمس الائمة السرخسی ان له الرجوع وعلیه الفتوی (ذخیره فی ١٠ من متفرقات المداینات)

زید بر خصوصك تمشیتیچون رشوت طریقیله عمروه شوقدر اقچه ویره جك اولوب بکر ایله استشاره ایتدکده بکر عمرو ایله آدمدر ویردیوب بن سا کا ویره یم دیمش دکل ایکن زید عمروه اولقدر اقچه ویرسه زید بکردن مجرد مبلغ مزبوری سنك امرکله ویردم دیوب نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(امره بان ینفق علیه او یقضی دینه ففعل یرجع بلا شرط الرجوع ولوقال عوض عن هبتی اواطعم عن کفارتی اواد زکوة مالی اوهب لفلان عنی الفا لایرجع بلا شرط الرجوع ففی کل موضع ملك المدفوع الیه المال المدفوع مقابلا بملك المال فالمأمور یرجع بلا شرط الرجوع وفی کل موضع ملك المدفوع الیه غیر مقابل بملك المال لایرجع بلا شرط (بزازیه فی ٣ فی المأمور من الوکاله)

زید عمروه بکره شوقدر اقچه قرض ویر دیو امر ایتمکله عمرو دخی بکره اولقدر اقچه قرض ویرسه عمرو مجرد امرکله ویردم دیو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال اقرض فلانا الف درهم فاقرضه لایضمن الآمر شیئا سواء کان خلیطا له اولم یکن (خانیه فی الکفالة بالمال)

زید عیالنده اولان قزی هندك بر مصلحتنه هندك امریله کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه زید مصروفنی هند دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان قال اقبض اوادفع ولم يقل عنى ان المأمور شريك اوخليط ان جرت العادة بينهما ان وكيل الآمر اورسوله بأخذ منه مايحتاج اليه الآمر شراء اوقرضا ثم يعطيه الآمر له اوالمأمور فى عيال الآمر اوالآمر فى عيال المأمور يرجع وعند انتفاء هؤلاء لايرجع عندهما خلافا للثانى (بزازيه فى ٣ فى المأمور من الوكاله)

زيد كندى رسولى اولان عمروه شوقدر اقچه ويروب آخر دياره اولان دائنم بكره كوتور وير ديو امر ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره ويرمدين زيد ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولسه حالا زيدك ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن الوب قسمت غرماده ادخال ايتمك استدكده بكر مجرد دينم ايچون ارسال ايتمكله مستقلا بن اخذ ايدرم ديوب ورثه يى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخانية ارسل الداين الى المديون ليبعث دينه فبعثه فهلك قبل وصوله اليه ان بعثه برسول الداين فهو من مال الآمر اذا اقر انه رسوله ويبرأ به المديون عن الدين لان قبض رسوله كقبضه ولاضمان على الرسول وان ارسله المديون برسول نفسه يهلك من مال المديون لان المال قبل الوصول الى الداين فى قبض المديون لان يد رسوله يد نفسه فصار كانه هلك عنده فيكون الدين عليه على حاله (ضمانات فضيليه فى ضمان الاتفاق)

زيد كندى رسولى اولان عمروه بكره وير ديو شوقدر اقچه ويروب بعده عمرو دخى بكره وير ديو امينى اولان بشره ويروب لكن بشر مبلغ مزبورى ويرمدين زيد فوت اولسه حالا بكر زيد ذمتنده اولان حقنى زيدك تركه واقيه سنى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتميوب مجرد زيد بنم ايچون ارسال ايتمكله مبلغ مزبورى باكه وير ديو بشره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿فصل فى ضمان الوكيل وعدمه﴾

بر وقفدن وظيفه يه متصرف اولان زيد مستحق اولديغى شوقدر وظيفه سنى متوليدن قبضه جابيسى عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى قبض ايتدكدنصكره زيده ويرميوب مجهلا فوت اولسه زيد مبلغ مرقومى عمروك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن الودايع ويبرأ فيها (بدايع فى حكم الوكالة من الوكاله)

زيد ملك خانى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول خانى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى آخره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعى مجيز اولميوب خان مزبورك قيمتنى عمرو وبكردن قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الوتار رحمه الله ان للمستحق ولاية الدعوى من البايع وان كان العين فى يد المشترى لانه غاصب بالبيع والتسليم والمشترى غاصب الغاصب ودعوى الفعل على الغاصب وان كانت العين فى يد غاصب الغاصب يصح وذكر السرخسى رحمه الله تعالى ان دعوى

الغصب على غير ذى اليد مقبولة و دعوى الملك لا (من دعوى البزازيه فى ١٥ فيمن يشترط حضرته)

زيد جاريه سى هندى عمروه ويروب بيع و ثمنى فلان مصلحتمه صرف ايله ديو توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى بيع ايتميوب واول مصلحتى كورمامكله زيد هندى عمرودن طلب ايتدكده عمرو هندى زيده تسليم ممكن ايكن تسليم ايتميوب تغلبا اليقودقدنصكره هند عمروك يدنده فوت اولسه زيد هندى عمروه تضمينه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(فان طلبها ربها فحبسها وهو قادر على تسليمها صار غاصبا (ملتقى فى الوديعة) وماهلك من المغصوب فى يد الغاصب بفعله او بغير فعله ضمنه لانه يجب عليه رده الى المالك حقيقة اومعنى وقد تعذر بالهلاك فى يده فيجب الضمان (مختارات النوازل فى الغصب)

زيد شوقدر وقيه چودينى عمروه استانبولده والده خانده واروب بيع ايله ديو امر ايتمكله عمرو اول چودى استانبولده بيع ايتميوب زيدك اذنسز مكارى باركيرلرينه يوكلدوب حلب وطر ابلسه ومصره كوتوروب بيع ايدوب بعده ثمنى عمروك يدنده سرقه اولنسه اول چودى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب* اولور

(الوكيل بالبيع بالكوفة اذاسافر به يضمن والوكيل بالبيع المطلق اذا سافر به ان لم يكن له حمل ومؤنة لايضمن وان كان له حمل ومؤنة يضمن (بزازيه قبيل فى ٣ من الوديعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه ثمن مزبورى منزلم مصارفنه صرف ايله ديو امر ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبورى زيدك منزلى مصارفنه قدر معروف صرف ايلسه زيد امرينه نادم اولوب ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وجاز التصرف فى الثمن ببيع وهبة واجارة ووصية وتمليك ممن عليه بعوض او بغير عوض قبل قبضه (منح الغفار فى احكام المبيع قبل قبضه من البيع)

هند ملك چفتلك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول چفتلكى ثمن مثليله بيعى هنده اضافت ايله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن وثمنى هنده تسليم ايدوب بعده بكر كورمدين اشترا ايتمكله كوردكده بكمديوب خيار رؤيت ايله چفتلكى هنده رد ايتميوب مجرد عقد سنكله اولدى ديو عمروه رده وثمنى عمروه تضمينه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(الوكيل بالبيع و الشراء اذا اضاف العقد الى الموكل لايرجع حقوق العقد الى الوكيل (عماديه فى ٢٧)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتمكله بكر مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره زيدك اذنسز امينى اولميان بشره ايداع وتسليم ايدوب بعد المفارقه مبلغ مزبور بشرك يدنده ضايع اولسه زيد مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(والوكيل بالقبض اذاقبض المال كان امانة فى يده كالمودع والقول قوله مع يمينه فى هلاك المال

(حاوی القدسی فی الوکالة)

زید عمروه دائنم بکره دینم ایچون ویردیو شو قدر غروش ویردکده بکرده اولان دین تمسکمه ظهریه ایتدین ویرمه دیونهی ایتمیکن عمرو مبلغ مزبوری بکره ویردکده بکرده اولان دین تمسکنه ظهریه ایتمیوب بعده بکر قبضنی انکار ایدوب قبض ثابت اولمامغله اولقدر غروشی بکر زیددن السه زید مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المدیون اذا دفع مائة الی رجل لیقضی به دینه وقال له المدیون ادفع هذه المائة الی فلان قضاء ممالہ علی وخذ الصك فدفع ولم یأخذ فلا ضمان ولو قال لاتدفع هذه المائة حتی تأخذ الصك اوقال مالم یأخذ الصك فدفع قبل اخذ الصك فهو ضامن (محیط برهانی من الوکاله) ولو قال الآمر لاتدفع الدین الابشهود اوالابمحضر فلان یصح التقیید ویصدق انه فعل مع الشرط (عتابیه فی فصل من الوکالة) وفی المبسوط لاتدفع الدین الابمحضر فلان فدفع بلامحضره ضمن (بزازیه فی المأمور من الوکالة)

زید عمرو و بکری کندویه خدمت ایتمك ایچون استیجاره کتخداسی بشری توکیل ایدوب بشر دخی عقدی زیده اضافت ایتمکسزین عمرو و بکری مدت معلومه تمامنه دك اجر مثللری اولان شو قدر اجرته یه استیجار ایدوب عمرو و بکر دخی مدت مزبوره تمامنه دك زیده خدمت ایلسه لر حالا عمرو و بکر اجر مسمالرینی بشردن طلب ایتدکلرنده بشر بن سزی زید ایچون استیجار ایتمشیدم اجر مسمالری زیددن الك دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واما العقود التی یتعلق حقوقها بالعاقد خمسة البیع والشراء والاجارة والاستیجار والصلح عن المال (خانیة فی الاخذ والسرقة من الایمان)

بو صورتده عمرو و بکر مبلغ مزبوری بشردن السه لر بشر مبلغ مرقوم ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا دفع الوکیل بالشراء الثمن من مال نفسه وقبض المبیع فله ان یرجع علی الموکل (جوهره شرح قدوری فی الوکالة)

زید تعیین ثمن ایتمکسزین جاریه سی هندی بیعه عمروی توکیل ایدوب هندی عمروه ویردکدنصکره عمرو مأذون دکل ایکن بکری بیعه توکیل وهندی بکره تسلیم ایدوب بعده بکر هندی زیدك اذنندن عمروك غیابنده آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید هندی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان باع الثانی بغیبة الاول ولم یکن قیل له اعمل برأیك ان اجازه الموکل جاز والا ان کان بین الثمن جاز والالا (بزازیه فی ٤ من الوکاله)

زید دیار آخره کیدوب زوجه سی هنده معنون ومرسوم مکتوب یازوب ایچنده ترکی کلمات ایله انت وکیلی فی کل شیئ جائز امرك فحواسنی مؤدی سوزلر یازوب بو وجه اوزره توکیل ایتمکله هند دخی زیدك بعض اشیاسنی ثمن مثللریله آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید کلدکده بیعی طوتمیوب اشیالری هنده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال انت وكيلي في كل شئ جائز امرك فهو وكيل بالحفظ والبيع والشراء
(خلاصه في اول كتاب الوكالة)

بر وقف نقودك متولیسی زید اصل مال اولان شوقدر اقچه یی قبض ایدوب بعده مجهلا فوت اولدقده عمرو متولی دكل ایكن مبلغ مزبوری زیددن تضمین وفضولا قبض واستهلاك ایتدكدنصكره زیدك یرینه متولی اولان بكر مبلغ مزبوری تركهٔ زیددن تضمین ایتمیوب عمروك قبضنی مجیز اولسه بكرك بو وجه اوزره اجازتی معتبر اولوب مبلغ مرقومی وقف ایچون عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(قال لمديون ادفع الى الفا لفلان عليك فعسى يجيز الطالب وانا لست بوكيل عنه فدفع واجاز الطالب يجوز ولو هلك بعد الاجازة هلك على الطالب ولو هلك ثم اجاز لايعتبر الاجازة (فصولين في آخر في ٢٤) من قبض دين غيره بلا امره ثم اجاز الطالب لم يجز قائما او هالكا (فصولين في المحل المزبور)

بر وقفك متولیسی زید نقود موقوفه دن بیك غروش اصل مالی قبض ایدوب بعده مجهلا فوت اولدقده تركه سندن ضمان لازم اولوب عمرو زیدك یرینه متولی اولان بكرك اذنسز مبلغ مرقومی زیددن تضمین واخذ ایدوب مبلغ مرقوم عمروك یدنده ضایع اولدقدنصكره عمرو دخی فوت اولسه حالا بكر عمروك مبلغ مرقومی قبضنی مجیز اولوب مبلغ مزبوری عمروك تركه سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلتها قبلها)

زید سپاهینك تیماری قریه لرینی ضبط وعشر ومحصولنی قبضه وكیلی اولان عمرو آخری توكیله مأذون اولمغله بكری توكیل ایتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بعده بكر اول قریه لری ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایتدكدنصكره بكر اول محصولی زیدك اذنسز عمروك ورثه سنه دفع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید اول محصولی بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لا يوكل اى الوكيل الا باذن آمره او باعمل برأيك ونحوه كاصنع ماشئت مثلا فان وكل به اى باذن الآمر كان وكيل الآمر لا ينعزل بعزل الموكل او موته وينعزلان بموت الاول
(درر في الوكيل بالبيع والشراء)

زیدك عمروه بر جهتدن شوقدر اقچه دینی اولمغله زید بكره اولقدر اقچه ویروب اول جهتدن عمروه اولان دینم ایچون عمروه ویردیو امر ایتمكله بكر دخی مبلغ مزبوری عمروه ویرر اولدقده شوقدر اقچه یی زید سابقا ارسال ایلدی دیو عمروه ویروب لكن اول جهتدن اولان دینی ایچون ویردی دیمسه حالا بكرسن مبلغ مزبوری عمروه ویردكده اول جهتدن اولان دینم ایچون ویردیكمی ذكر ایتمامكله عمرو مبلغ مزبوری برآخر مصلحت ضمننده كندویه وعد ایلدیكم مبلغه طوتوب دین مذكوره تقاص ایتمدی دیو مبلغ مرقومی بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اخذ من غريم غيره ودفعه الى الداين قال ابن سلمه رحمه الله تعالى هو غاصب والغريم

غاصب الغاصب وان ضمن للاخذ لم يصر قصاصا بدينه ولو ضمن الغريم صار قصاصا وقال نصر بن يحيى رحمه الله تعالى صار قصاصا بدينه والآخذ معين له وبه افتى (قنيه فى المداينات)

بو صورتده بكرك مبلغ مزبوره عمروه و يرديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولىجق مبلغ مزبور دين مذكوره تقاص اولوب زيدك ذمتى ديندن برى اولورمى * الجواب * اولور

(اخذ من الداين من مال المديون قدر الدين ودفعه الى الداين ان كان ما اخذه من جنس الدين فالمختار فيه قول نصير يعنى انه يقع قصاصا بالدين ولا يكون للمديون تضمين احد الغاصبين وان كان غير جنسه فالمختار قول ابن سلمه رحمه الله تعالى يعنى ان المديون يخير فيضمن ايهما شاء (ضمانات فضيليه فى غصب الغاصب)

زيد عمروه شوقدر راجه ويروب مصرده شريكم بكره ويردبو توكيل ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره مصرده ويرميوب جده ده ويروب بعده بكر مبلغ مزبور ايله بعض امتعه الوب زيده ارسال ايتدكده امتعه ضايعه اولسه زيد عمروه مجرد مبلغ مزبورى بكره مصرده ويرميوب جده ده ويردكدبو تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاصل ان الموكل اذ قيد على وكيله فان كان مقيدا اعتبر مطلقا والا لا وان كان نافعا من وجه وضارا من وجه فان اكده بالنفى اعتبر والا لا وعليه فروع ومن هذا بعه فى سوق كذا فباعه فى غيره نفذ بخلاف لاتبعه الا فى سوق كذا (اشباه فى اول الوكاله)

مصر قاهره محافظه سنده اولان يكيچرى اوجاغى نفراتندن بلا وارث فوت اولانلرك تركه سنى اوجاق ضابطلرى حفظ ايدوب مكهٔ مكرمه جانبنه دولت عليه طرفندن سفر ايچون تعيين اولنان سردارلرك خرجلقلرينى برموجب فرمان اول مالدن ويره كلديله اشبو سنهٔ مباركه ده روان سفرنه اول اوجاقدن تعيين اولنان عسكره ضابطلرندن زيد سردار تعيين اولندقده اوجاق امورينى كورمكده ضابطلرك وكالت عامهٔ مطلقه ايله وكيللرى اولان عمرو و بكر و بشر زيده خرجلقلرى نامنه معتاد اوزره اول مالدن شوقدر بك غروش ويروب زيد دخى عسكر يله استانبوله كلدكده مأذون اولمغله خالدى طرفندن بافرمان عالى عسكره باش بوغ ايدوب مبلغ مزبوردن شومقدارينى خالده ويروب خالد محل مأموره واروب اداء خدمت ايدوب مبلغ مزبور زيد و خالدك اجر مثللرينه معادل اولسه حالا زيد فوت اولدقده عمرو و بكر وبشر بنفسه محل مأموره كتمدى ديو مبلغ مزبوردن شومقدارينى تركه سندن تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى بكره ويردم ديو دعوى و بكر انكار ايتدكده عمرو مدعاسنه بكرك يوزينه اقامت بينه ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقام الغريم البينة على الوكيل بالقبض وجحد هو برئ الغريم وضمن الوكيل للموكل (عتابيه فى ٣ من كتاب الوكاله)

﴿ فصل ﴾

﴿ فصل فی الاختلاف بین الوکیل والموکل ﴾

هند زیده ویردیو زوجی عمروه شوقدر اقچه ویروب بعده فوت اولدقده سائر ورثه سی عمرودن مبلغ مزبوری زیده ویرمیوب یدکده قالدی حصه لریمزی ویر دیو دعوی و عمرو مبلغ مزبوری هندك حیاتنده تماما زیده ویردم دیوب اوزرینه رد و ضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی *الجواب* اولور

(کل امین ادعی ایصال الامانة الی مستحقها قبل قوله سواء کان فی حیوة مستحقها او بعد موته الا فی الوکیل بقبض الدین اذا ادعی بعد موت الموکل انه قبضه ودفعه الیه فی حیوته لم یقبل الا ببینة بخلاف الوکیل بقبض العین و الفرق فی الواجبه

(اشباه فی اواسط الامانات)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب مبلغ مزبوری معاملهٔ شرعیه ایچون آخر کسنه یه عقد مبایعه ایله التزام ربح ایدوب ویر ومقابله سنده رهن آل دیو امر وشرط ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری الزام ربح ایله بکره ویروب لکن مقابله سنده رهن المیوب بعده بکر مفلسا فوت اولمغله مبلغ مزبور ضایع اولسه زید مجیز اولمامغله عمروه ضمان لازم اولورمی *الجواب* اولور

(الاصل فی هذا النوع ان الموکل اذا شرط علی الوکیل شرطا مفیدا من کل وجه بان کان ینفعه من کل وجه فانه یجب علی الوکیل مراعاة شرطه اکده بالنفی اولم یؤکد

(محیط برهانی فی ١١ من الوکاله)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره رهن المق شرط اولنمدی دیو دعوی وزید شرط اولندی دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر *الجواب* زیدکدر

(ولو امره بان یبیعه برهن ثقة او بکفیل ثقة فباعه بغیر رهن او کفیل لم یجز و لو اختلفا فی اشتراط الرهن فالقول قول الموکل (خلاصه فی ٤ من الوکاله)

زید شوقدر کتابلرینی عمروه ویروب بیعه توکیل ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی اول کتابلری عمرودن طلب ایتدکلرنده عمرو اول کتابلردن برقاچنی زیدك حیاتنده ثمن مثلیله بیع وثمنی الوب زیده تسلیم ایدوب و بیع اولنمیان کتابلری دخی زیده دفع وتسلیم ایتمشیدم دیسه اول کتابلر مستهلك اولوب موجود اولمیجق عمرو اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی *الجواب* اولور

(و فیما اذا قال بعد موت الموکل بعته من فلان بالف درهم و قبضتها و هلك و کذبته الورثة فی البیع فانه لا یصدق ان کان المبیع قائما بعینه بخلاف ما اذا کان مستهلکا

(اشباه فی الوکالة)

برقاچ کسنه لر زید ایله ارثا مالك اولدقلری عقاراتك ایرادندن حصه لرینی قبض و کندولرینه ایصاله زیدی طرفلرندن بعد التوکیل زید ایراددن شوقدر اقچه یی اولوب بعده فوت اولدقده مزبور زید مبلغ مزبوردن حصه مزی ویرمیوب مجهلا فوت اولمغله ترکه سندن حصه مزی ضامن اولور دیو ورثه دن دعوی ایتدکلرنده ورثهٔ زید مبلغ مزبوردن

حصه لرینکزی سزلره تماما ویرمکله یدنده اصلا حقکز قالموب حتی حیاتنده وجه شرعی اوزره بیان واشهاد ایتمشیدی دیو دعوی ومدعا رینه اقامت بینه ایلسه‌لر مزبورلری دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ومعنى موته مجهلا ان لايبين حال الامانة وكان لايعلم ان وارثها يعلمها فان بينها وقال في حياته رددتها فلاتجهيل ان برهن الوارث على مقالته والا لم يقبل قوله وان كان يعلم ان وارثه يعلمها فلاتجهيل ولذا قال في البزازية والمودع انما يضمن بالتجهيل اذا لم يعلم الوارث الوديعة امااذاعرف والمودع يعلم انه يعلم ومات لم يبين لم يضمن ولوقال الوارث انا علمتها وانكر الطالب ان فسرها وقال هى كذا وكذا وهلكت صدق انتهى

(اشباه في الامانات)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدک ترکه سنی قبض ودیوننی ادایه وصی منصوبی اولان عمرو بکردن زید ساکه شوقدر اقچه سنی ایداع وتسلیم ایتمشیدی مبلغ مزبوری یدکده اولمغله ویر دیو دعوی وبکر زید مبلغ مزبوری باکه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بشره ویر دیو امر ایتمکله بندخی مبلغ مزبوری زیدک حیاتنده بشره ویروب یدمده نسنه قالمدی دیو دعوی وعمرو زیدک امرینی انکار ایتدکده بکر زیدک وجه محرر اوزره امرینی اثبات ایدوب لکن بشره دفعنه اقامت بینه ایده ماسه بکر زیدک حیاتنده مبلغ مزبوری تماما بشره ویروب یدنده نسنه قالمادیغنه یمین ایدیجک عمروک مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكله بقبض وديعة عند فلان اوعارية ثم مات الموكل فقد خرج الوكيل من الوكالة لانتقال الملك الى الوارث ولم يوجد من الوارث الرضاء بقبضه وان قال الوكيل قد كنت قبضتها في حياته وهلكت عندى اودفعتها الى الميت فالقول قوله بخلاف الدين لان المودع لوادعى الرد على الوكيل كان القول قوله وان لم يصدق الوكيل فاذا صدقه اولى وفي الدين لوادعى المديون قضاء الدين وجحد الوكيل لم يقبل قوله فكذلك اذا صدقه الوكيل لان قول الوكيل ليس بحجة في حق الوارث فتصديقه كتكذيبه في الفصلين

(مبسوط سرخسي في الوكالة)

زید عمروک یدنده ودیعت اولان شوقدر اقچه سنی المدین فوت اولوب صغیر اوغلی بکری ترک ایتدکدنصکره بکر بالغ اولوب مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری صغرکده وصی مختارک اولان بشره دفع وتسلیم ایلدم دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجک عمروک مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكل بقبض وديعة ثم مات الموكل فقال الوكيل قبضت في حياته وهلك وانكر الورثة اوقال دفعت اليه صدق ولوكان دينا لم يصدق لان الوكيل في الموضعين حكى امرا لايملك استينافه لكن من حكى امرا لا يملك استينافه ان كان فيه ايجاب الضمان على الغير لايصدق وان كان فيه نفى الضمان عن نفسه يصدق والوكيل بقبض الوديعة يحكى

بنفى الضمان عن نفسه فيصدق والوكيل بقبض الدين فيما يحكى يوجب الضمان على الموكل وهو ضمان مثل المقبوض فلا يصدق (ولوالجيه فى ٤ من الوكالة)

دلال اولان زيد عمروك شو قدر متاعنى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر زيده شو قدر اقجه ويروب بعده بكر مبلغ مزبورى ثمن مبيعدن اولمق اوزره ويردم ديوب زيد دلاليه م ايجون باكه ويردك ثمن مبيع ايجون ويرمدك ديسه بكر يميناله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(شرى من دلال شيئا فدفع اليه عشرة دراهم ويقول هى من الثمن وقال الدلال دفعت الدلالية صدق الدافع بيمينه لانه مملك (فصولين فى ٣٤ من احكام الدلال)

زيد بعض كسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر اقجه سنى قبضه عمرويى توكيل ايدوب بعده عمرو مبلغ مزبورى اول كسنه لردن اخذ ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده ورثه سى عمرودن سن مبلغ مزبورى اول كسنه لردن الوب زيده ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى اول كسنه لردن زيدك حياتنده اخذ وقبض ايدوب زيده دفع وتسليم ايلدم ديوب يمين ايلسه تصديق اولنورمى يوخسه اقامت بينه لازمه اولورمى * الجواب * اقامت بينه لازمه اولور

(لوقال الوكيل كنت قبضت المال حال حيوة الموكل وسلمت اليه لم يصدق الا بحجة (خلاصه فى ٣ من الوكالة)

زيد عمروه ويرديو بكره شو قدر اقجه ويروب بعده بكر مبلغ مزبورى ويردم ديدكده زيد وعمرو تماما ويرميوب شو مقدارى يدكده قالدى ديوب بكرى تكذيب ايلسه لر بكر مبلغ مزبورى عمروه تماما ويردم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمادیغنه يمين ايديجك زيد وعمروك مطالبه لرندن خلاص اولورمى *الجواب* اولور

(اذا دفع الرجل الى رجل مالا ليدفعه الى رجل فذكر انه دفعه الى رجل فكذبه فى ذلك الآمر والمأمور له بالمال فالقول قول الذى يدعى الدفع الى المأمور له فى براءة نفسه من الضمان (شرح الطحاوى للاسبيجابى فى الوكالة)

برقاچ كسنه لر زيده شو قدر اقجه ويروب فلان مصلحتمزه صرف ايله ديو امر ايتدكلرنده زيد فوت اولدقده اول كسنه لر زيد مبلغ مزبورى اول مصلحتمزه صرف ايتميوب مجهلا فوت اولدى ديو ورثه سندن دعوى ايتدكلرنده ورثه مبلغ مزبورى تماما قدر معروف اول مصلحتكزه صرف ايدوب حتى حياتنده وجه محرر اوزره اقرار وبيانته اقامت بينه ايديجك مزبورلرك مطالبه لرندن خلاص اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(والورثة اذا قالوا رد الوديعة فى حياته لم تقبل قولهم ولو اقاموا البينة انه قال فى حال حياته رددتها تقبل (خلاصه فى ٢ من الوديعه)

﴿نوع فيما يتعلق بعزل الوكيل﴾

زيدك قرنداشى عمرو ايله عقاره متعلقه دعواسى اولمغله عمرو زيدك طلبيله زيد ايله مرافعه وخصومته طرفندن بكرى توكيل ايدوب بكر دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره

بکر زید ایله مرافعه اولمدین عمرو زیدك غیابنده بکری وکالتدن عزل ایتمسی صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو عزل الوکیل بالخصومة بغیر محضر الخصم فان کان وکیل الطالب یصح عزله لان الحق فی هذا التوکیل للطالب علی الخصوص لانه یعمل للطالب و یعینه علی الخصومة ولاحق للمطلوب فی الخصومة مع الموکل وان کان وکیل المطلوب ان وکله بالتماس الطالب لایصح عزله الا بمحضر من الخصم (محیط رضوی فی الوکالة)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنی قبضه بکری توکیل ایدر اولدقده کلما اخرجتك فانت وکیلی مضمونی اوزره بکری وکالت دوریه ایله توکیل بکر دخی بعد القبول زید بکرك عزلنی مراد ایتدکده وکالت معلقه دن رجوع ووکالت منجزه دن سنی اخراج ایتدم دیسه بکر وکالتدن منعزل اولورمی * الجواب * اولور

(ثم یقول بعد ذلك اخرجتك عن هذه الوکالة وقال شمس الائمة السرخسی رحمه الله تعالی الاصح ان یقول عزلتك من هذه الوکالات فینصرف ذلك الی المعلق والمنجز (خانیه فی التوکیل بالخصومة من الوکالة ملخصا) یقول رجعت عن الوکالة المعلقة وعزلتك عن الوکالة المنجزة وهو الصحیح کما فی الشروح وبه یفتی کما فی الخلاصة (بحر رائق فی عزل الوکیل من الوکالة) وکان والدی یقول ینبغی ان یقول عزلتك عن الوکالة المنفذة ورجعت عن الوکالة المعلقة (فی فتاوی الصغری فی آخر الوکالة)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده بکری توکیل ایتدکدنصکره زید فوت اولسه بکر وکالت مرقومه یه بناء خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتبطل الوکالة بموت الموکل (ملتقی فی عزل الوکیل)

زید شوقدر متاعنی بیعه عمروی توکیل ایدر اولدقده ما صنعت من شیٔ فهو جائز فحواسی اوزره توکیل واول متاعی عمروه تسلیم ایتدکدنصکره عمرو دخی متاعی بیعه بکری توکیل ومتاعی بکره ویرسه حالا عمرو بکری وکالت مزبوره دن عزل ومتاعی بکردن الوب کندی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال للوکیل ماصنعت من شیٔ فهو جائز صح توکیله واذا وکل یملك عزل وکیله و بیع ما اشتری (تاتارخانیه فی ۱۳ من الوکالة)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله عمرو زیدك طلبنسز زید ایله مرافعه وخصومته بکری توکیل ایتدکدنصکره زید بکر ایله مرافعه اولمدین عمرو بکره سنی وکالتدن عزل ایتدم دیسه زید وکالت مزبوره یه بناء بکر ایله مرافعه یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویملك الموکل عزله مالم یتعلق بها حق الغیر کالوکالة بالخصومة اذا ثبت من المطلوب بطلب المدعی فلایملك عزله لمافیه من ابطال حق الغیر وفی الفصول هذا اذا علم الوکیل بالوکالة وان لم یعلم بها فله عزله علی کل حال قیدنا بالطلب لانه لو وکله بلاطلب یملك

الموكل عزله سواء كان الخصم حاضرا اوغائبا وقيدنا بكون التوكيل من المطلوب لانه لو وكله الطالب فله عزله عندغيبة المطلوب (شرح المجمع فى عزل الوكيل)

زيد هند ايله شو قدر راجه يه متعلقه دعواسنده هند زيد ايله خصومته عمرى توكيل ايدوب بعده زيد عمروايله مرافعه اولدقلرنده زيدك هند ذمتنده اولقدر اقجه حقى اولديغى ثابت اولوب قاضى حكم ايلسه زيد مبلغ مزبورى هند دن طلب ايتدكده هند بن عمروى قبل المرافعه وكالتدن عزل ايتمشيدم لكن خبر واصل اولمامش ديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل ينعزل بعزل الموكل لان الوكالة حقه فله ان يبطله و بعزل نفسه بان يقول عزلت نفسى بشرط علم الآخر فيهما اى فى الصورتين يعنى اذاعزل الموكل يشترط علم الوكيل به وان عزل نفسه يشترط علم الموكل به حتى اذالم تبلغه العزل فهو على وكالته وتصرفه جائز حتى يعلم (د رر فى عزل الوكيل)

زيد عمروه سنى فلان خصوصى بكردن دعوايه هرنه زمان توكيل ايدرسم معزول اول ديدكدنصكره زيد عمروى خصوص مزبورى بكردن دعوايه توكيل ايتمكله عمرو خصوص مزبورى بكردن دعوى ايتمك استدكده بكر تعليق مزبوره بناء اول وكالتدن معزول اولمش اولورسك ديوب عمروى دعوادن منعه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم انه لو قال كلما وكلتك فانت معزول لم يصح والفرق ان التوكيل يصح تعليقه بالشرط والعزل كما صرح به فى الصغرى والصيرفية فاذا وكله لم ينعزل (بحر رائق)

﴿نوع فى توكيل الوكيل﴾

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد خصوص مزبورى عمرودن بنفسه دعوايه بكرى توكيل ايلسه بكر زيدك اذنسز خصوص مزبورى عمرودن دعوايه بشرى توكيله قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشارة الى انه لو علق وكالته بالشرط ثم عزله قبل وجوده صح وعليه الفتوى والى انه بطل تعليق العزل بالشرط كما فى الخلاصة (قهستانى فى الوكيل بالخصومة) وليس للوكيل ان يوكل فيما وكل به لانه فوض اليه التصرف دون التوكيل به وهذا لانه رضى برأيه والناس متفاوتون فى الآراء (هدايه فى الوكاله)

﴿كتاب الدعوى﴾

هند زينب ايله اصلا دعوى ونزاعم يوقدر ديوب زينبى ابرا ايتدكدنصكره هندك اناسى خديجه فوت اولوب هند زينبدن سن انام خديجه نك شو قدر اشياسنى تغلبا اخذايدوب حالا يدكده در ويرديو دعوى ايتدكده زينب مقره ايكن مجرد خديجه نك فوتندن مقدم وجه محرر اوزره ابرا ايتمكله حقك ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ابرأ عن الدعوى ثم ادعى عليه ارثا من ابيه ان كان مات ابوه قبل الابراء لايصح الدعوى وان كان لايعلم موته وقت الابراء تصح (بزازيه فى ١٤ فى دعوى الصلح والابراء)

زيد برقاج كمسنه‌لردن شوقدر النجه قيمتلو شوقدر اشيامى تغلبا اخذ واستهلاك ايلديكن ديو دعوى ومدعا سنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب اشياء مذكوره يى تضمين مراد ايتدكده مزبورلر اشياء مذكوره دن هر برينك على حدة قيمتى بيان اولنمامغله دعواك صحيحه اولماز ديو ضماندن امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادعى اعيانا مختلفة الجنس والنوع والقدر وذكر قيمة الكل جملة ولم يفصل قيمة كل عين على حدة الصحيح القبول (بزازيه فى ٥ من الدعوى)

زيدك وقفى متولىسى عمرو بكرك وقفى اولمق اوزره متولىسى بشرك يدنده اولان عرصه ايچون عرصهٔ مزبوره نك برمقدارى زيدك وقفيدر ديو بشردن دعوى ايدوب لكن مدعاسنى تعيين وتحديد ايتماسه عمروك وجه محرر اوزره اولان دعواسنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(قال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى يشترط مع ذلك ذكر الذكورة والانوثة وفى العقار بيان البلدة والمحلة ثم ذكر الحدود باسماء اصحابها لانه تعذر التعريف بالاشارة فقام التحديد مقامه الا اذا كان دارا معروفا مشهورة فى هذه البلدة لايحتاج اليه تحديده (مختارات النوازل فى الدعوى) وركنها اضافة الحق الى نفسه اوالى من ناب منابه عند النزاع واهلها العاقل المميز وشرطها مجلس القاضى وحضور خصم ومعلومية الدعوى (تنوير فى اول الدعوى)

ميرى يه اولان دينى تركه سندن ازيد اولان زيد متوفانك تركه سنى ورثه سنى استخلاص ايتمامرله زيدك تركه سنى بيعه قبل سلطانيدن تعيين اولنان عمرو زيدك رقه منقاد اولان قولى بكرى معرفت حاكم الشرع ايله بشره بيع وتسليم ايتدكده بكر زيد صحتنده بن انك ملكنده ايكن بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى و بشر انكار ايلسه بكر مدعاسنه اقامت بينه ايدوب حكم قاضى ايله سبيلى تخليه اولندقدنصكره زيدك اوغلى خالد زيد صحتنده بكرى باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه دعواسنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ثم اذا ادعى انى كنت عبد فلان واعتقنى وقضى القاضى به ثم اقام الآخر البينة انك عبدى لاتقبل لان ذلك القضاء قضاء على الناس جميعا وصار كان الناس حضروا وادعوا والعبد ادعى العتق واقام البينة عليهم فانه لاتقبل كذا هنا فان دعواهم وبينتهم لاتقبل (ترجيح البينات للغانم نقلا من مشتمل الاحكام)

زيدك عمرو ايله معاملات واخذ واعطاسى اولمغله عمرو ذمتنده شوقدر حقى اولوب لكن عمرو ايله حساب كورمدين زيد فوت اولسه حالا زيدك ورثه سى عمروه محاسبه كوره لم ديدكلرنده عمرو زيده برمقدار ويره جكى اولديغنه معترف ايكن مقدارينى بيان ايتمدين بغير وجه محاسبه دن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويقال له بين المجهول لان التجهيل من جهته فصار كما اذا اعتق احد عبديه فان لم يبين اجبره القاضى على البيان لانه لزمه الخروج عما لزمه بتصحيح اقراره وذلك بالبيان (هدايه فى اول الاقرار)

زيد متوفانك ورثه سى زيدك شو مقدار اقجه داينى عمرودن زيد حياتنده شو قدر اشياسنى ساكه ايداع وتسليم ايدوب بعده فوت اولدقده ديوننى ادايه وصى نصب اولنان بكر اشياء مرقومه يى زيدك دينى مقابله سنده بيع ايتدكده ثمن مثللرندن نقصان فاحش ايله ساكه بيع ايدوب سندخى استهلاك ايتمشسن ضامن اول ديو دعوى ايتدكلرنده اول اشيانك انواع واجناس واوصافنى وحين بيعده اولان قيمتلرينى بيانه قادر اولماسه لر دعوالرى استماع اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو ادعى دينا على الميت وذكر انه ترك مائة وفاء بدينه لم يصح حتى يبينوا التركة بصفتها والمحدود بحدوده وموضعه وفى ذكر العبد والجارية لا يكفى قوله قيمتها كذا وكذا فى سائر الاعيان مالم يبين صفاتها وجنسها ونوعها ثم يذكر القيمة وان عد الاعيان بصفاتها ثم ذكر قيمة الجملة ولم يفصل قيمة كل واحد اختلف المشايخ رحمهم الله فيه منهم من اكتفى بالاجمال ومنهم من شرط التفصيل (عتابيه فى الوصيه) ثم اعلم انه انما يكتفى بالقيمة عند التعذر فيما اذا ادعى العين اما اذا ادعى قيمة شئ مستهلك فلا بد من بيان جنسه ونوعه واختلفوا فى بيان الذكورة والانوثة فى الدابة كذا فى الخزانة (بحر رائق فى اوائل الدعوى)

﴿فصل فيمن يشترط حضرته فى الدعوى ومن لا ومن يكون خصما ومن لا﴾

زيد عمروك عبد مأذونى بكردن بنم قولم بشرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلدك ديو دعوى وبكر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتمك استدكده عمروك حضورى لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وينفذ اقراره على نفسه دون مولاه ويلزمه المال بعد العتق والحد والقصاص فى الحال يعنى اذا اقر هو بما يوجب الحد او القصاص لزماه فى الحال ولم يؤخر الى ما بعد العتق لانه مبقى على اصل الحرية فى حقهما لانهما من خواص الانسانية وهو ليس بمملوك من حيث انه ادمى الا ان حضرة المولى ليست بشرط فى اقراره ولو لم يقر ولكن اقيمت البينة فحضرة المولى شرط عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله (من شرح المجمع لابن ملك فى الحجر ملخصا) ولو شهدوا على عبد مأذون بالزنا او بقتل عمد او شرب خمر او قذف وهو يجحد ومولاه غائب لا تقبل فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله خلافا لابى يوسف رحمه الله (خانيه فى المأذون)

بو صورتده زيد مدعاسنه عمروك حضورنده اقامت بينه ايدوب حاكم بكر اوزرينه قصاص ايله حكم ايلسه زيد بكرى قبل العتق قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرو متوفانك تركه سندن ترسانه ده مربوط بر چكدرى ايچنده اولان شو قدر رأس اسيرلرى عمرو صحتنده باكه هبه وتسليم ايتمشيدى ديو غلطه قسامى حضورنده ورثه زيددن دعوى واقامت بينه ايدوب المق استدكده مدعى وشاهدلر حين دعوى وشهادتده اشارت وتعيين ايتمك ايچون قسام اول اسيرلرى مجلس شرعه احضار ايتدرمك لازممیدر * الجواب * لازمدر

فلووقعت فی عين فلایخلو اما ان يكون عقارا اومنقولا والمنقول اما هالك اوقائم والمنقول القائم ان امكن احضاره مجلس الحكم فالقاضی لايسمع الدعوى ولا الشهادة الا بعد احضار المدعى مجلس الحكم ليشير اليه المدعى و الشهود لينقطع الشركة بين المدعى و بين غيره (فصولين فی اول السادس)

زيد مقتولك ورثه سی عمروك عبد محجوری بكردن سن زيدی موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوی ايتدكلرنده عمروك حضوری لازميدر * الجواب * لازمدر

والعبد المحجور يؤخذ بافعاله دون اقواله الا فيما يرجع الى نفسه كالقصاص وحد الزنا وحد الشرب وحد القذف فانه يصح اقراره فيها وحضرة المولى ليست بشرط فان لم يقر ولكن اقيمت عليه البينة فحضرة المولى شرط عندهما و عند ابی يوسف رحمه الله تعالى ليست بشرط (خلاصه فی المأذون)

زيد عمروك تحت اجاره سنده اولان وقف عقاری عمرودن غصبا اخذ وضبط ايتدكدنصكره عمرو اول عقاری زيددن دعوی ايدوب المق استدكده متولينك حضوری لازميدر * الجواب * دكلدر

(غصب دارا من يد مستأجر فدعوى المالك على الغاصب لم يجز بلا حضرة المستأجر اذ اليدله ودعوى المستأجر على الغاصب بلا حضرة المالك يسمع اذ ملك المنفعة له بعقد الاجارة فله الخصومة بلا حضرة المالك (فصولين فی ٣)

زيد عمروی آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه صكره عمروك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله بكر ظهور ايدوب بن عمروك لابوين ار قرنداشی و حصرا وارثی يم ديو زيدی موجب قتل ايله مؤاخذه ايلمك استدكده زيد بكرك لابوين ار قرنداشی اولديغنی انكار ايلسه بكر عمروك لابوين قرنداشی اولديغنی اثبات ايدبجك زيدی موجب قتل ايله شرعا مؤاخذه يه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بنی الباب على اصلين احدهما ان من ادعى على انسان شيئا ان كان المدعى عليه لو اقر يصح اقراره ينتصب خصما فی اقامة البينة بالانكار وان كان لو اقر لا يصح اقراره فانه لا ينتصب خصما فی اقامة البينة بالانكار لان البينة انما تقبل على الخصم المنكر ومن يصح اقراره يصح انكاره فيكون خصما فی اقامة البينة عليه ومن لا يصح اقراره لا يصح انكاره فلا يكون خصما فی اقامة البينة عليه بخلاف الوصی فانه لا يصح اقراره و يصح انكاره (شرح ادب القاضی للخصاف فی ٧٢)

زيد عمرو متوفانك ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنی اثبات ايتمك مراد ايتدكده عمروك مديونی بكر زيده خصم شرعی اولورمی * الجواب * اولماز

(و اقام البينة على مديون مديونه لا تقبل ولا يملك اخذ الدين منه (تاتارخانيه فی السادس عشر من الدعوى)

زيد متوفانك تركه سنی ورثه سی بينلرنده اقتسام ايتدكلرنده ايچلرندن عمروك حصه سنه تركه دن اصابت ايدوب حالا عمروك يدنده اولان باغچه يی بابامك توليت و غله سی باكه

مشروطه وقفیدر دیو دعوی ایتمك استدکده عمرو دن دعوی ایتمیوب سائر ورثه دن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی عینا واحضر وارثا لیس ذلك العین بیده لا تسمع اذ احد الورثة اذا لم یکن بیده ترکة ینتصب خصما عن مورثه فی دعوی دین لا عین

(فصولین فی ٢٨)

هند جاریه سنی عمروك برکوله سی ایله شو قدر عدد معین استاری مقابله سنده عمروه بیع وکوله واستاری اخذ ایدوب لکن هنوز جاریه یی عمروه تسلیم ایتمیوب یدنده ایکن زینب اول جاریه ایچون ملکمدر دیو دعوی ایدوب المق استدکده یالکز هندڭ دعوی ایدر یوخسه عمروك حضوری دخی لازممیدر * الجواب * ایکیسنڭ دخی حضوری لازمدر

(اشتری جاریة وقبل قبضها استحقها رجل یشترط حضورهما لان القضاء به یستلزم ابطال الید و الملك للبایع والمشتری فیشترط حضورهما (بزازیه فیمن یشترط حضرته فی الفصل الخامس عشر من الدعوی)

زید بر منزلنی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره منزل مزبور عمروك یدنده ایکن بکر منزل مزبور بنم ملکمدر دیو دعوی واخذ مراد ایتدکده زیدك حضوری لازممیدر * الجواب دکلدر

(وفی المبیع قبل قبضه لاتسمع بینته المستحق مالم یحضر البایع والمشتری اذ الملك للمشتری والید للبایع فتبطلهما البینة فصار کدعوی الرهن و بعد قبضه یشترط حضرة المشتری فقط والاخذ بالشفعة نظیر الاستحقاق (فصولین فی ٣)

زید بر خاتمی عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره خاتم عمروك یدنده ایکن بکر خاتم ایچون ملکمدر دیو دعوی و اخذ مراد ایتدکده عمرو دن دعوی ایتمیوب زید دن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو بعد القبض فالخصم هو المشتری لاغیر وذکر الوتار ان للمستحق ولایة الدعوی من البایع و ان العین فی ید المشتری لانه غاصب بالبیع و التسلیم و المشتری غاصب الغاصب ودعوی الفعل علی الغاصب و ان العین فی ید غاصب الغاصب یصح

(بزازیه فیمن یشترط حضرته فی ١٥ من الدعوی)

زید ملك منزلنی عمروه ایداع و تسلیم ایتدکدنصکره بکر منزل مزبوری باکه شو قدر اقجه یه بیع وتسلیم ایدوب ومنزل مزبوری سندن الوب قبض ایتمك ایچون بنی طرفندن وکیل ایتمشیدی دیو دعوی و عمرو بیع و توکیلی انکار ایلسه زید مدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدیجك منزلی عمرو دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قوله وان قال المدعی ابتعته من فلان وقال ذوالید اودعنیه فلان ذلك سقطت الخصومة ای بغیر برهان الا ان یقیم المدعی بینة ان فلانا وکله بقبضه لانه اثبت کونه احق بامساکها

(بحر رائق فی دفع الدعوی)

زيد سپاهی تیماری اراضیسندن بر تارلایی طاپو ایله عمروه ویردکدنصکره اول تارلا عمروك تصرفنده ایکن بکر زیددن سن اول تارلایی طاپو ایله عمروه ویرمزدن مقدم طاپو ایله باکه ویرمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمروك حضوری لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وفی دعوی المستأجر یشترط حضرة العاقدین اذ الملك للموجر والید للمستأجر و یشترط حضرتهما کالرهن (نور العین فی ٣)

هند زید متوفانك اصلا ترکه سنی قبض ایتمیان ورثه سندن زید ذمتنده فلان جهتدن شوقدر حقم واردر دیو مزبورلرك یوزینه دعوی واقامت بینه ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(اثبات الدین علی المیت بحضرة الوارث اوالوصی یجوز وان لم یکن فی یدهما شیء من الترکة لما فی الاثبات من الفائدة وهو التمکن من اخذ حقه من مال المیت عند الظهور (عمادیه)

زید مرض موتنده فوتندنصکره ترکه سنی اخذ و ورثه سنه ایصال ه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید فوت اولوب عمرو ترکه سنی اخذ ایتدکدنصکره بکر وبشر عمرودن زیدك لابوین عمی وحصرا وارثلری یز دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایدوب ترکه یی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الخصم فی اثبات النسب خمسة الوارث والوصی والموصی له و الغریم للمیت اوعلی المیت (بزازیه فی اوائل الدعوی)

زید شو قدر اشیاسنی آخر دیاره اجرت ایله کوتورمك ایچون عمرو رئیسه ویروب عمرو دخی سفینه سیله کوتوررکن روزکار اولوب سفینه اشیاء ایله باتدقدنصکره اهل عرف طائفه سندن بکر اول اشیایی دریادن اخراج ایدوب تغلبا کندی الیقوسه عمرو اول اشیایی بکردن الوب اول دیاره کوتورمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ (شرح جامع الکبیر للحصیری فی الغصب فی ضمان القیمة من البیوع)

زید بر چفتلك منزلنی ملکمدر دیو عمروه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره عمرو غائب اولدقده بکر منزل مزبوری عمروه بیعدن اول باکه بیع ایتمشیدی ملك مشترامدر دیو زیددن دعوی ایدوب قاضی دخی دعوای مذکوره سنی استماع و بکرك زید اوزرینه بینه سنی قبول ایدوب ملك مشتراسی اولمق اوزره منزلی بکره حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(الدعوی علی غیر ذی الید لاتسمع الا فی دعوی الغصب فی المنقول واما فی الدور و العقار فلا فرق بین دعوی الغصب و الملك حیث لاتسمع الا علی ذی الید
(اشباه فی اواخر کتاب القضاء)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنه بکر کفیل اولوب بعده زید مبلغ مزبوری عمرو و بکردن المدین دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده زید بعده عمرو متعاقبا بلاوارث فوت اولملریله حاکم زیده بشری وصی نصب ایلسه بشر زیدك عمرو

ذمتنده اولان حقنی عمروك كفيلى بكردن الوب زيدك دائنلرينه قسمت ايتمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اذامات الغريم واوصى الى رجل فجاء رجل يدعى دينا على الميت والوصى غائب ينصب القاضى خصما عن الميت حتى يخاصم الغريم ليصل الى حقه وفى فتاوى رشيد الدين رحمه الله تعالى للقاضى نصب الوصى اذا كان الوارث غائبا ويكتب فى نسخة الوصاية انه جعله وصيا ووارث الميت غائب مدة السفر (عماديه قبيل فى ٦)
بر بلده اهالیسندن اولان زيد متوفانك وصى مختارى اولميوب اول بلده ده حاكم اولان عمرو بكرى زيدك ديوننى ادايه وصى نصب ايدوب بعده بعض كمسنه لر زيد ذمتنده اولان دينلرينى بكرك مواجهه سنده دعوى ووجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بعد الحلف والحكم هند ظاهر اولوب عمرودن مقدم بلدهٔ مزبوره ده حاكم اولان بشر بنى زيدك اولاد صغارينه وصى نصب ايتمشيدى ديو ديون مذكوره نك بكرك يوزينه اثبات اولنوب حكم اولنديغنى طوتمام تكرار بشرك مواجهه مده دخى اثبات ايدك ديو اول كمسنه لره جبره
قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(احد الورثة خصم عن الميت فيما يستحق له وعليه الاترى انه لوادعى احدهم على رجل للميت وبرهن ثبت فى حق الكل (فصولين فى ١٤)
بوصورتده اول كمسنه لر حكم مزبوره بناء ثابت اولان دينلرينى تركه دن المغه قادر
اولورلرمى * الجواب * اولورلر
زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ارقرنداشلرى عمرو وبكرى ترك ايتدكده عمرو هنددن تركه دن شوقدر اقچه اخذ واخفا ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك حصه مى ويرديو دعوى وهند بالكليه انكار ايلسه عمرو هندك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدوب بعد الحكم هند ايله حصه سندن برمقدارى اوزرينه صلح اولدقدنصكره بكر مبلغ مزبوردن حصه سنى هنددن طلب ايتدكده هند بروجه مشروح مبلغ مرقومك ثبوتنى معترفه
ايكن بكره سندخى اثبات ايتدكجه ويرمم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قال مالى من الدين على فلان بفلان او من الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار له وحق القبض للمقر ويسلمه الى المقرله فان سلم المودع او المديون الى المقرله برئ
(بزازيه فى اول الاقرار)
زيد عمروه شوقدر اقچه قرض ويروب بعده مبلغ مرقوم اتام بكركدر ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زيد مبلغ مرقومى تركهٔ عمرودن الوب بكره ويرمك استدكده ورثه مجرد بكر ايچون اقرار ايتمكله حق قبض بكرك اولور بكر حاضر اولمينجه ويرمم ديمكه قادر
اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)
هند زوجى زيده زينب يدنده اولان شوقدر اشيامى قبض ايله ديو انجق قبضه وكيل ايتدكدنصكره زيد اول اشيايى قبض ايتمك مراد ايتدكده زينب اول اشيايى هند ثمن معلومه باكه بيع وتسليم ايتدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيدك قصر يدينه حكم اولنسه بينهٔ مرقومه

هند حقنده معتبره اولوب هندك بيعي ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
وكل وكيلا بقبض عبد له وغاب فاقام ذواليد البينة انه اشتراه من وكله بالقبض لم يقبل بينته
فى اثبات الشراء وتقبل فى دفع الخصومة فيوقف حتى يحضر الموكل و يعيد البينة
(درر فى الوكالة بالخصومة والقبض)

﴿ باب فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع ﴾

زيد شاب امرد اولان عمرودن سابقا شوقدر اقچه واشيا ويرمشيدم ديو دعوى ايلسه
استماع اولنورمى * الجواب * اولنماز ممنوعدر
زيد هنددن عقد نكاح بيان ايتمدين سن بنم منكوحه مسك ز يرا بويله اقرار ايتمشيدك ديو
اقرارى سبب طوتوب دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(وكما لايصح دعوى المال بسبب الاقرار لايصح دعوى النكاح ايضا بسبب الاقرار
(فصولين فى ٦)
زيد عمرودن ذمتكده چوقه ثمندن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب
زيد مدعاسنى اثباته قادر اولمامغله زيد دونوب مبلغ مزبور چوقه ثمندن اولميوب وديعه
ايدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل ادعى على آخر الف درهم ثمن مبيع بشرائطه ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك
الالف وديعة لاتسمع ولو ادعى على آخر الف درهم وديعة ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك
الالف قرض تسمع (خلاصه فى ٥ من الدعوى)
زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد سابقا اون درت بيك بشيوز غروش لدى الشهود عد
ايدوب قرض ويرمشيدى وسندخى تماما المشيدك ويرديو دعوى وعمرو دخى بن زيددن
انجق يدى بيك غروش قرض الدم ديوب زياده يى انكار ايتدكده ورثه زيد اون درت بيك غروش
عمروه عد واقراض وتسليم عمرو دخى تماما قبض ايتمشيدى ديو بينه عادله اقامت ايتدكلرنده
عمرو اوزريمه ثابت اولان غروشلرك شو مقدارى قرض ماعداسى ربوادر ديو دعوى
ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ومنها كون المدعى مما يحتمل الثبوت فدعوى مايستحيل وجوده باطلة
(بحر رائق فى اوائل الدعوى)
زيد متوفانك ورثه سي عمرو متوفانك ورثه سندن بكر و بشردن زيدك عمرو ذمتنده جهت
كفالتدن شو قدر اقچه حق وار در ديو دعوى وبكر و بشر زيد صحتنده عمروى مبلغ
مزبوردن ابرا عمرو دخى قبول ايتمشيدى ديو مدعا رينه اقامت بينه ايتدكلرنده ورثهٔ زيد
عمروى مبلغ مزبوردن ابراء ايتمشيدى لكن عمر زيدك ابراسندنصكره جهت مزبوره دن
اولقدر اقچه دينى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه لر مسموعه
اولورمى * الجواب * اولماز
(وان قال المدعى عليه ابرأتنى عن هذه الدعوى و قبلت الابراء و قال صدقتك فى ذلك
لايصح دفع الدفع يعنى دعوى الاقرار ثانيا (محيط برهانى فى ٢٣ من الدعوى)

﴿زيد﴾

زيدك عمرودن اشترا وقبض ايتديكى قولى بكر فرار ايدوب زيدك يدنده دكل ايكن بشر اول
قول بنم ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ودعوى الملك لايصح الا على ذى اليد اونائبه بخلاف دعوى الفعل فانه يصح على غير
ذى اليد فان دعوى الغصب يصح على الغاصب وان كان العين فى يد غاصب الغاصب
(بزازيه فى ١٠ من الدعوى)

زيد اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف دكانى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده اذن متوليله
عمروه فراغ وقبض بدل ايتدكدنصكره زيد عمروه قورقرم مبلغ مزبورى صكره طلب ايدرسين
ديدكده عمرو طلب ايتمم وسنده حقم ودعوام يوقدر ديوب بعده قبل استيفاء البدل عمرو
بلاولد فوت اولوب متولى دكانى ضبط وآخره ايجار ايلسه عمروك ورثه سى مبلغ مزبورى
زيددن دعوى ايلسه‌لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(قال المدعى لادعوى لى قبل زيد اولاخصومة لى قبله بطل دعواه الا فى امر حادث بعده
(فصولين فى ١٠)

بندرجده مقاطعه سى طرف دولتدن ابتداء سنه دن امرادن زيده توجيه اولنوب لكن
زيد مسافهٔ بعيده اولوب ضبطى وقتندن شو قدر كون مرور ايدوب واره مامغله اول
كونلرى مقدما مقاطعهٔ مذكوره متصرفى عمرو ضبط وحاصل اولان شوقدر بيك غروش
كرك مالى قبض ايتدكدنصكره زيد جده يه واروب مقاطعه يى ضبط و ذكر اولنان
كونلر ده حاصل اولان اولقدر غروشى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده جهت مزبوره دن
اولقدر بيك غروش دينم در ديو اقرار ايدوب تمسك ويرمش اولسه حالا زيد اول اقرار
وتمسكه بناء مبلغ مزبورى عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ان كانت المقاطعة بمال واقعة على خراج الخارج من الارض وثمار الاشجار ومايستحق
لجهة بيت المال من عشر وزكوة ونحوها فهى باطلة من اصلها لاصحة لذلك شرعا
فلايناط به حكم من الاحكام الشرعية الجارية فى العقود الصحيحة الشرعية
(خيريه فى الاجارة ملخصا)

زيد عمرودن بكرك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو
اصلا كفيل اولمدم ديو انكار ايدوب زيد مدعا سنه اقامت بينه ايتدكدنصكره عمرو سن
كفالتدن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل فى رجل ادعى على آخر كفالة بدين فانكرها فاقام البينة عليه فادعى الابراء هل تسمع
دعواه الابراء عنها مع انكاره صدورها ام لا اجاب لاتسمع لتناقضه الظاهر والامر فى ذلك
بين ظاهر (فتاواى خيريه فى الدعوى)

هند زينبدن ساكه بر بلازك ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وزينب انكار ايدوب هند
بلازكك وصفنى وجنسنى وقيمتنى ومقدارينى بيان ايلماسه دعواسى مسموعه
اولورمى * الجواب * اولماز

زيد فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو

ظهور ایدوب زید بابام بکر متوفانك قولی اولوب ملکنده ایکن اعتاق ایتمشیدی بن زیدك ولاجهتندن وارثیم زیدك وارثی هند ایله باکه منحصره در دیو دعوی ومدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدوب بعد الحکم زیدك ترکه سنك نصفنی هنددن الدقدنصکره هند زید بشرك ازادلوسی اولوب بشر بلاوارث فوت اولمغله زیدك وارثی باکه منحصره در دیو دعوی ایلسه مسموعه اولور می *الجواب* اولماز

(ولوقضی القاضی لاحدهما بالولاء والارث ثم شهد آخران بمثله لایقبلهما الاان یشهدوا انه اشتری من الاول قبل ان یعتقه فیبطل القضاء الاول لانه ظهر ان القضاء وقع بعتق غیرنافذ و بولاء باطل فیکون باطلا بخلاف الاول لان القضاء بالعتق نفذ من حیث الظاهر والعتق لایحتمل الفسخ فکذلك القضاء بالعتق لایحتمل الفسخ وصار کالوادعیا اثبات نسب واحد واقاما البینة یقضی بینهما ولوقضی لاحدهما به ثم اقام الاخر البینة لایقضی له لان النسب لایحتمل الفسخ فکذا هذا (محیط رضوی فی الشهادة بالولاء)

زید متوفانك ترکه سنی قرزی هند و زینب قبض ایتدکلرندنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وعصوبت نسبیه جهتندن وارثی اولوب زیدك وارثی هند وزینب ایله باکه منحصره در دیو دعوی و برقاج کسنه لر زیدك باباسی بکر ایله عمروك باباسی بشر لاب قرنداشلر در بابالری اسمی خالد و خالدك باباسی ولید در دیو عمروك مدعاسنه وجه شرعی اوزره شهادت ایتدکلرنده هند و زینب زیدك باباسنك باباسی نذیر در دیو دعوی و مدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر مسموعه و مقبوله اولور می *الجواب* اولماز

(ادعی ارثا من میت وزعم انه ابن عم المیت لابیه و اقام البینة علی النسب و ذکر الشهود اسم ابیه وجده واسم اب المیت وجده کما هوالرسم والمدعی علیه اقام البینة ان جد المیت کان فلانا غیر ما اثبته المدعی علیه لاتقبل بینة المدعی علیه لان البینات للاثبات لاللنفی و بینة المدعی علیه قامت علی النفی و هو لیس بخصم فی اثبات اسم جد المدعی و هو کما لوادعی میراثا عن ابیه فاقام المدعی علیه البینة ان اباالمدعی رجل آخر غیرالذی یدعیه المدعی وثمه لاتقبل بینة المدعی علیه (خانیه فی آخر مایبطل دعوی المدعی من الدعوی)

زید ملك منزلنی ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم وثمننده ن عمروی ابرا ایتدکدنصکره زید برسنه مرورنده صحتنده بن منزل مزبوری عمروه بیع صحیح ایله بیع ایلدم و عمرو ایله منزل مزبوره متعلقه اصلا دعوام یوقدردیوب عمروی عامهٔ دعاویدن ابرا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی عمرودن زیدك منزل مزبوری سابقا مقدما اولان بیع وثمنندن ابراسی مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه لر مسموعه اولور می *الجواب* اولماز

زید عمروك یدنده اولان جاریه ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید دن سن اول جاریه یی زوجه م هنده هبه وتسلیم ایتمشیدك هندك ملك موهوبه سی ایدی ردیو وکالة دعوی

ایتدکدنصکره عمرو دنوب زیددن سن اول جاریه یی باکه بیع وتسلیم ایتمشیدک دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوادعی لغیره بوکالة ثم لنفسه لایسمع لان ماهوملکه لایضیفه الی غیره عند الخصومة فتمکن المنافات (فصولین فی ١٠)

﴿ نوع آخر ﴾

زید عمروه قرض ویردیکی اقچه سیچون الزام ربح ایتمدین بر قاچ سنه ده ربح نامنه اصل مالدن شو قدر اقچه ربح آلوب استهلاک ایتدکدنصکره عمرو زید ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیو زیدی عامهٔ دعوادن ابراء ایلسه حالا عمرو ربح مذکوری زیددن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولاب قرنداشی عمروی ترک ایتدکده ترکهٔ زیدی هند وعمرو بینلرنده اقتسام ایتدکلرندنصکره هند زید ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم وارد ر دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بعده مبلغ مزبوردن زیدی ابرا ایتدکدنصکره هند ابراسنه نادمه اولوب زید ذمتنده جهت مزبوره دن اولقدر اقچه حقم وارد ر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل مات فوهبت امرأته مهرها منه صحت هبتها و برئ الزوج لان الدین لایسقط بالموت وقبول المدیون لیس بشرط لجواز الهبة (ناقلا من هبة الخانیة فی هبة المرأة مهرها) لو وهب الدین من الغریم منه لم یفتقر الی القبول عند ابی حنیفة رحمه الله و یبطل بالرد وقال زفر رحمه الله یتوقف علی القبول (من هبة الینابیع)

هند ملک باغنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی باغی ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده هند توکیل مزبورک طوعا اولدیغنی اقرار ایتدکدنصکره هند توکیل مزبور اکراه معتبر ایله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ نوع آخر ﴾

زید ملک چفتلکنی ایچنده اولان شو قدر مواشی وآلات وقول وجاریه ایله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده عمرو بیع مزبوردن تغریر وغبن فاحش دعواسندن زیدی ابرا ایتدکدنصکره عمرو تغریر وغبن فاحش ایله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الکافی للحاکم رحمه الله مایفید دخول الکل ونصه اذا اقر الرجل انه لاحق له قبل فلان فهو جائز علیه و فلان برئ من کل قلیل وکثیر دین او ودیعة او کفالة او غصب او عاریة او اجارة او جنایة او غیر ذلک (شرح الاشباه لبیری زاده فی الدعوی)

زید عمروه سنک ذمتکده بنم ایچون حق یوقدر دیوب عمروی عامهٔ دعاویدن ابراء عام ایله ابرا ایتدکدنصکره زید عمرودن قبل الابرا سا که شو قدر اقچه ایداع و تسلیم ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(فلا یصح الابراء عن الاعیان والابراء عن دعواها صحیح فلو قال ابرأتک عن دعوی

هذا العين صح الابراء وفى كافى الحاكم رحمه الله من الاقرار لاحق لى قبله يبرئ من العين والدين والكفالة والاجارة والحد والقصاص انتهى وبه علم انه يبرأ من الاعيان فى الابراء العام كذا فى مداينات القنيه (اشباه من القول فى الدين من الاحكامات)

زيد عمرودن برچفتلكى ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن و قبض مبيع ايتدكدنصكره زيد بيع مزبورده فساده بناء چفتلكى عمروه رد ايلك دعواسندن عمروى ابرا ايلسه حالا زيد عقد مزبور شووجه اوزره فاسد اولمغله چفتلكى ساكه رد ايدرم ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

هند فوت اولوب قزى زينبى وسائر ورثه سنى ترك ايدوب مزبورلر تركهٔ هندى اقتسام ايتدكلرندنصكره برمنزلى تركه دن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب منزل مزبور ورثه دن خديجه نك حصه سنه اصابت ايتمكله قبض ايتدكدنصكره فوت اولوب ورثه سى منزل مزبورى ضبط ايتدكلرنده زينب منزل مزبور اجداددن عمروك توليت وغله سى اولادنه واولاد اولادنه مشروطه مسجل وقفيدر ديو خديجه نك ورثه سندن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * بينهٔ عادله اقامت ايدرسه بينه سى مقبوله اولور

(باعها ثم ادعى انى كنت وقفتها اوقال وقف على لاتسمع وليس له تحليف المشترى اما لو برهن تقبل (جامع الفصولين فى ١٣ قريبا من اوائله)

زيد فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى هندى ترك ايتدكده زيدك ظاهرده موجود اولان تركه سنى عمرو وهند بينلرنده اقتسام ايدوب بعده هند تركه يه متعلقه دعوادن زيدى ابرا ايتدكدنصكره هند عمرودن زيدك تركه سندن شومقوله شومقدارينى اخفا ايلدك حصه مى وير ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه هندك وجه محرر اوزره اولان دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط لوابرأ احد الورثة الباقى ثم ادعى التركة و انكروا لا تسمع دعواه وان اقروا بالتركة امروا بالرد عليه (بزازيه فى اواخر فى ٦ من الصلح)

زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره زوجه سى هندك حضورنده داينى عمروه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند سكوت ايلسه حالا هند منزل مزبورى زيدايكى سنه مقدم بيع قطعى ايله باكه ثمن معلومه بيع ايتمشيدى اول جهتدن ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو مجرد زيد باكه استغلال طريقيله بيع وتسليم ايتديكى مجلسده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو هندى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذلافرق عندنا بين الرهن و بين بيع الوفاء فى حكم من الاحكام لان المتعاقدين وان سمياه البيع لكن غرضهما الرهن والاستيثاق بالدين لان البايع يقول بعد البيع لكل من يشاء له قد رهنت والمشترى يقول ارتهنت والعبرة فى باب التصرفات والعقود للمقاصد والمعانى لا للالفاظ والمبانى (جواهر الفتاوى فى بيع الوفاء فى ٤ من البيوع)

زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره عمروك مواجهه سنده داينى بكره شوقدر اقچه دينى

مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو سكوت ايلسه حالا زيد
اداء دين ايدوب منزلى بكردن الوب قبض ايتدكدنصكره عمرو زيددن منزل مزبورى
بكره بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتمزدن مقدم باكه ثمن معلومه بيع صحيح وقطعى
ايله بيع ايتمشيدك ديودعوى ايتدكده زيد مجرد سنك مواجهه كده بكره بطريق الاستغلال
بيع وتسليم ايلديكمده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديوب عمروى دعوادن منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك منزلنى اوغلى عمروك مواجهه سنده هنده وصيت ايدوب عمرو سكوت ايتدكدنصكره
زيد مصرا فوت اولوب هند منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء ضبط ايلسه حالا عمرو
منزل مزبور بنم ملكم اولوب حتى زيد صحتنده ساكه وصيت ايتمزدن مقدم منزل
مزبور عمروك ملكيدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده
هند مجرد حين وصيتده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديوب عمروى دعوادن
منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ نوع آخر ﴾

هند جاريه سى زينبى زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند زينبى قبل البيع
تدبير مطلق ايله تدبير ايتمشيدم ديو زيددن دعوى وزيد انكار ايدوب هند مدعاسنه
اقامت بينه ايلسه هند ثمنى زيده رد ايدوب زينبى زيددن الوب استخدامه قادره
اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر العتابى ادعى بايع العبد انه كان دبره وبرهن تسمع ويحلف المشترى على عدم علمه
ان لم يكن للبايع بينة (بزازيه فى نوع فى التناقض من الدعوى)

زيد ديار آخرده اولان عمروه معنون ومرسوم مكتوب يازوب فلان ملك عرصه كى باكه
بيع ايله ديو شرايه طالب اولوب عمرو بيع ايتمامكله زيد عرصهٔ مزبوره قبل الاستشراء
ملكيمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(الكتابة من الصحيح والاخرس على ثلثة اوجه ان كتب على وجه الرسالة مصدرا معنونا
وثبت ذلك باقراره او البينة فكالخطاب (بزازيه فى مسائل الطلاق)

امرادن زيد قتل اولندقده يدنده اولان سفينه ملكى اولمق اوزره ميرى يه اولان دينى
ايچون ضبط اولندقده عمرو اول سفينه نك ثلثى بنم ملكمدر ديو طرف ميريدن مرافعه يه
توكيل بيوريلان بكر يوزينه دعوى وبكر انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه كلن بشر
وخالد سفينه نك ثلثى عمروك ملكيدر وثلثانى زيد ملكيدر ديو شهادت ايتمكله عمرو
حكم قاضى ايله سفينه نك ثلثنى ضبط ايتدكدنصكره بشر وخالد قبل الشهادة ثلث
مرقوم قرنداشمز سعيدك ملكى اولوب حالا سعيد فوت اولمغله ارثا بزه انتقال ايتمشيدى
ثلث وثلثان وجهى اوزره سفينه ده شريكز ديو عمرودن دعوى ايلسه لر مسموعه
اولورمى * الجواب اولماز

(ولو ادعى رجل شراء ثوب وشهدا له بشراء من المدعى عليه اولا وقضى اولا ثم زعم

احد الشاهدين ان الثوب له اولابيه ورثه هومنه لاتسمع دعواه ولوقال عند الشهادة هذا الثوب باعه منه لكنه لى او لابى ورثته عنه يقضى بالبيع ويسمع دعوى الشاهد فاذ برهن على ما ادعاء قضى له لانعدام التناقض (هنديه فى التناقض من الدعوى)

هند زينبك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وزينب سن اول منزلى باكه شوقدر اقچه يه بيع ايتمشيدك ديودعوى وهند بيع ايتدم واصلا بيلمزده منزل مذكورى بيعه متعلق كلام جريان ايتمامشدر ديدكده زينب مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده نصكره هند دونوب اولقچه بنى كوزتمك شرطيله بيع ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى الشراء فقال المدعى عليه لم يكن بيننا بيع فلما اقام المدعى البينة على ما ادعى وقضى القاضى له بالبيع ثم وجد بها اصبعا زائدة وفى ظاهر الرواية لاتقبل البينة على البراءة من العيب لان البراءة عن العيب يكون اقرارا بالبيع (خانيه فيما يبطل الدعوى) قوله ومن ادعى على آخر مالا فقال ما كان لك على شئ قط فبرهن المدعى على الف وهو برهن على القضاء اوالابراء قبل لامكان التوفيق لان غير الحق قد يقضى ويبرأ منه (بحر رائق فى مسائل شتى من القضاء)

زيد عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم وارد ديو دعوى ايتدكده عمرو زيده اولقدر اقچه دينمى ادايه استمهال ايتدكدنصكره عمرو زيددن قبل الاستمهال مبلغ مزبوردن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم فيما اذا استمهل فى قضاء الدين ثم ادعى الابراء لاتسمع (قنيه فيما يبطل دعوى المدعى)

زيد عمرودن سابقه فلان زمانده فلان خصوص ايچون بطريق الرشوه شوقدر اقچه ويرمشيدم ديو دعوى وعمرو الماده م ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتمك استدكده عمرو سن مقدما مبلغ مزبورى بندن دعوى صددنده اولدقدنصكره مبلغ مزبورى سابقه ويرميوب عنانا شريكك بكره ويرمشيدم سنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار وذمتمى عامة دعاويدن ابرا ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من البحر)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمرو بعد البلوغ زيدك آخر اوغلى بكرك مستقلا ملكى اولمق اوزره يدنده اولان اسيرلرى بكردن اشترا ايتدكدنصكره عمرو اول اسيرلر زيدك ملكيدر تركه سندندر بن فوتندنصكره صغير بولنمغله بكر بغير حق مستقلا ضبط ايتمش بن بعد الاشترا اول اسيرلر زيدك ملكى اولديغنه واقف اولدم حالا حصه مى استرم ديو بكردن دعوى وبو وجه اوزره تناقضى توفيق ايلسه عمروك دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولور

(استأجر دارا ثم برهن على الموجر انه ملكى لان ابى شراه لاجلى فى صغرى يسمع ولايمنعه هذا التناقض لما فيه من الخفاء (فصولين فى ١٠)

زيد متوفانك ورثه سى زيدك وصى مختارى عمروك تركه دن يدنده اولان مالى اخذ

ایتدکارنده تماما اخذایلدك ترکه‌دن عمروده‌نسنه قالمدی دیوب عمروی ابرا ایتدکارندنصکره ترکه‌دن عمروك یدنده بعض اشیا دخی ظاهر اولسه حالا ورثه اشیاء مزبوره‌یی عمرودن المق استدکارنده عمرو ابراء مرقومه بناء ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(اذا ابرأ الوارث الوصی ابراء عاما بان اقر انه قبض ترکة والده ولم یبق له حق منها الا استوفاه ثم ادعی فی ید الوصی شیئا من ترکة ابیه وبرهن تقبل (اشباه من الدعوی)

زید عمرودن ذمتکده ثمن مبیعدن شوقدر اقچه حقم وارد ر دیو دعوی ایتدکدنصکره زید دونوب مبلغ مزبور بکرك حقی اولوب بن بکرك دعوی وقبضه وکیلی یم دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه زید مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی الفا فی صك جاء به باسمه ثم برهن ان ذلك المال بعینه لفلان وهو وکلنی بخصومته تقبل لما مر ان الوکیل قد تضیف الملك الی نفسه (فصولین فی ١٠)

زید بر وقف مقاطعه‌یی متولیسی عمرودن شوقدر بیك غروشه اوچ سنه تمامنه دك التزام ایله الوب اولقدر اقچه پشین ویروب اوچ سنه تمامنه دك مقاطعه‌یی ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایتدکده زید مقبوضم بدل التزامه بالغ اولمیوب بیك غروش ضررم واردر دیوب بیك غروشدن زیاده ضررم یوقدر دیمیوب بعده ضررم بش بیك غروشدر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمك استدکده عمرو مجرد بیك غروش ضرردعوی ایتمکله ثانیا بش بیك غروش ضرر دعواك مسموعه اولماز دیوب زیدی بش بیك غروش ضرر دعواسندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی نصف دار ثم ادعی کله قیل لا یسمع ولو علی العکس تقبل والصواب انه تقبل فی الوجهین جمیعا کذا (فقط) وفی (فش) ادعی نصفه ثم کله لاتسمع لان دعوی نصفه اقرار انه لا ملك له فی کله فیصیر متناقضا بدعوی کله بخلاف عکسه وفیه ادعی ثلثه ثم ثلثیه تسمع ولو ادعی ثلثه وقال لا حق لی فیما وراء ثلثه ثم ادعی ثلثیه لاتسمع للتناقض اقول بین مسئلتی النصف والثلث منافاة فینبغی ان یحملا علی الروایتین (فصولین فی ١٠)

غله‌سی واقفك اولادینه واولاد اولادینه مشروطه وقفك غله‌سنه واقفك اولاد اولادندن زید وعمرو وبکر متصرفلر اولوب بشر بن واقفك اولادندن دکلم دیو اقرار ایتدکدنصکره بشر مزبورلردن بن دخی واقفك اولاد اولادندنم دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب غله‌ده مزبورلره مشارك اولمق استدکده مزبورلر مجرد وجه محرر اوزره اقرار ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو بشری منعه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(اذا التناقض فی النسب لایمنع صحة دعواه (فصولین فی اواخر فی ١٠)

زید متوفانك زوجه‌سی هند زیدك سائر ورثه سندن زیدك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب ترکه سندن ادایه حاکم حکم ایتدکدنصکره سائر ورثه برحمام ایچون زیدك ترکه سندندر دیو اقرار ایدوب حمامدن حصه‌لرینی مبلغ مزبوردن حصه‌لرینه اصابت ایدن مقدار مقابله سنده بیع وتسلیم

ایتدکارندنصکره سائر ورثه دن زینب زید حیاتنده اول حامی باکه هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواقر انه ملك فلان ثم ادعاه انفسه لاتقبل (فصولین فی اواخر فی ١٠)

زید قاضی مجلسی اولمیان برمجلسده عمرودن ساکه شوقدر وشو مقوله اشیا ایداع وتسلیم ایتمشیدم ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو سن بکا اصلا نسنه ایداع وتسلیم ایتمدك دیو انکار ایدوب بعده زید قاضی حضورنده اشیاء مزبوره‌یی عمرودن دعوی ایتدکده عمرو کرچك اشیاء مزبوره‌یی سن باکه ایداع وتسلیم ایتمشیدك لکن اشیاء مزبوره‌یی ساکه دفع وتسلیم ایلدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط ادعی علی آخر عند غیر الحاکم بالشراء او الارث ثم ادعاه عند الحاکم ملکا مطلقا ان کان ادعی الشراء من معروف لاتقبل وان کان ادعاه من رجل مجهول بان قال من رجل ثم ادعی الملك المطلق عند الحاکم تقبل دلت المسئلة انه لایشترط فی التناقض کون المتدافعین فی مجلس القاضی بل یکتفی کون الثانی فی مجلس الحاکم (بزازیه فی نوع آخر فی الدفع من الاول من کتاب الدعوی) ثم اعلم انهم اختلفوا فی اشتراط کون الکلامین عند القاضی فنهم من شرطه ومنهم من شرط کون الثانی عند القاضی فقط ذکر القولین فی البزازیة ولم یرجح وینبغی ترجیح الثانی (بحر رائق فی مسائل شتی من القضاء)

بو صورتده زید اشیاء مزبوره نك عینلرینی موجود ایسه الوب مستهلکه ایسه قیمتلرینی تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بارکیرینی اوغلی عمرونك حضورنده بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بلا عذر سکوت ایدوب بکر اول بارکیری برقاچ سنه ضبط ایتدکدنصکره عمرو اول بارکیری قبل البیع ملکمدر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(باع عقارا او حیوانا اوثوبا وابنه اوامرأته حاضر یعلم به ثم ادعی الابن انه ملکه لاتسمع دعواه (منح الغفار فی مسائل شتی من القضاء)

زید وعمرو بکرك یدنده اولان باغی ایچون بابامز وبشر متوفانك ملکی اولوب ارثله بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وبکر بشر اول باغی بنا ایتدیکی متولیسی اولدیغم مدرسه‌یه صحتنده وقف صحیح ایله وقف وتسجیل ایتدرمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب قاضی زید وعمروی دفع ایدوب باغك وقفیتنه حکم ایدوب حجت ویرسه زید وعمرو اول باغی بابامز بشر وقف ایتمزدن مقدم بزه بیع ایتمشیدی اول وجهله ملکمزدر دیو دعوی ایلسه‌لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(لوادعی المیراث اولا ثم ادعی الشراء لاتقبل ویثبت التناقض (فتاوی الصغری فی التناقض)

بوصورتده زید وعمرو قاضی حضورنده بشر اول باغی وقف ایتمزدن شوقدر سنه مقدم بزه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایتدکلرنده قاضی دعوالرینی استماع وبینه‌لرینی قبول ایدوب باغی زید وعمروه حکم ایدوب حجت ویرسه

حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اقام البينة علی دار فی يد رجل انها كانت لابيه مات وتركها ميراثا له ثم ادعی انه اشتراها من ابيه لايسمع دعواه (خانيه فی تكذيب المدعی الشهود)

زيد مرض موتنده عمروك ذمتنده اللجق اوجيوز غروش حقم واردر ذمتنده اندن غيری اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره فوت اولوب ورثه سی عمرودن اقرار مزبوردن مقدم زيدك ذمتكده اوجيوز غروشدن ماعدا اللی غروش حقی واردر ديو دعوی ايلسه‌لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(مريض له علی وارثه دين فابرأه قال لم يجز ولو قال لم يكن لی عليه شیء ثم مات جاز اقراره قضاء لاديانة (نور العين فی الهبة فی ٣٤) مريضة قالت لزوجها لامهر لی عليك صح اقرارها (نور العين فی الاقرار فی ٣٤)

﴿ نوع فيما يكون تناقضا ومالا ﴾

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدی مبلغ مزبوری تركه سندن ويرك ديو دعوی وورثه عمروك كفالتی واول جهتدن ساكه دينی يوقدر ديو انكار ايتملريله زيد بكر ذمتنده قرضدن اولان اول قدر اقچه سنه وعمروك كفيل اولديغنه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف حاكم مبلغ مزبوری عمروك تركه سندن زيده حكم ايلسه ورثه زيده سن عمرويی كفالتدن اخراج وذمتنی ابرا ايتمشيدك ديو دعوی ومدعالرينه اقامت بينه ايلسه‌لر مسموعه ومقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی آخر ان له فی يده كذا وكذا من مال الشركة فانكر المدعی عليه الشركة ثم ان المدعی عليه ادعی دفع ذلك المال الی المدعی فان كان انكر الشركة اصلا بان قال لم يكن بيننا شركة اصلا او ما دفعت الی شيئا من المال اصلا لاتسمع منه دعوی دفع المال لمكان التناقض وان انكر الشركة والمال فی الحال بان قال لا شركة بيننا وليس لك فی يدی مال الشركة يسمع منه دفع المال ولا تناقض هنا (محيط برهانی فی ١٩ من دعوی التناقض) اذا التناقض انما يمنع لولم يوفق اولم يمكن توفيقه واما اذا وفق فينبغی ان يسمع اذلاتناقض حينئذ حقيقة اما لوامكن توفيقه ولكن لم يوفق ففيه اختلاف ونص علی فی (ت) وغيره علی ان الامكان يكفی (جامع الفصولين فی ١٠ فی التناقض فی الدعاوی)

زيدك قولی عمرو زيددن سن بنی اعتاق ايلدك ديو دعوی وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامسه زيد عمرويی شوقدر اقچه كتابته كسوب مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سنی ترك ايتدكده عمرو ورثه دن زيدك كندو صحتنده اعتاقنی دعوی واثبات ايديجك مبلغ مزبوری تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الرقيق لوقبل الكتابة وادی البدل ثم ادعی الاعتاق قبله تسمع ويسترد بدل الكتابة اذا برهن (نور العين فی العاشر قبيل التناقض فی النسب)

زید عمرودن بکرك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه یه کفیل اولمشیدك دیو دعوی وعمرو اصلا کفیل اولمادم دیو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو بکر مبلغ مزبوری سابقا ادا ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه

اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی علیه مالا بحکم الکفالة فقال ما تکفلت اصلا ثم اثبته علیه فادعی ان الاصیل اداه لاتسمع منه (قنیه فیمایبطل دعوی المدعی)

هند متوفاتك ترکه سندن اولمق اوزره ورثه سی یدلرنده قابل قسمت اولان برمنزل ایچون هندك معتقه سی زینب هند صحتنده منزل مزبورك نصفنی با که هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایدوب لکن نصفنی افراز وتعیین ایتدیکنی ذکر ایتمامکله مرافعه اولدقلری قاضی زینبك دعواسنی استماع ایتمیوب بعده حاکم آخر حضورنده زینب ورثه دن هند صحتنده منزل مزبورك نصفنی افراز وتعیین ایدوب با که هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایتدکده ورثه مجرد مقدما افراز وتعیین ایتدیکنی ذکر ایتمامشیدی او یله اولیحق دعوالك تناقض اولمش اولور دیو زینبی دعوادن منعه قادر

اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی النوازل ذکر عطاء بن حمزه رحمه الله وقع الغلط فی الدعوی والشهادة ثم اعادوها فی مجلس آخر بلاخلل ان زادوا اوزادوا لاتقبل وان خلا عن تناقض لان الظاهر ان الزيادة كانت بتلقين انسان وعن الامام شهدا عند القاضی ثم زاد فیها قبل القضاء او بعده وقالا اوهمنا وهما عدلان تقبل وعلیه الفتوی اما تعیین المحتمل وتقیید المطلق یصح من الشاهد ولو بعد الافتراق ذکره القاضی وعن الامام الثانی لوشهد عند القاضی ثم جاء بعد یوم وقال شککت فی شهادتی فی کذا وکذا فان کان یعرف بالصلاح تقبل شهادته فیمابقی وان کان لایعرف به فهذه تهمة تلغی وفی قوله رجعت عن شهادتی کذا وکذا اوغلطت فی کذا ونسیت مثل شککت وهذا کله بشرط عدم المناقضة بین الاولی والثانی (بزازیه فی الشهادة)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقرارکی مشتمل وخط وختمکی حاوی معنون ومرسوم دین تمسکی ویرمشیدك دیو دعوی وعمرو بن سنکله قطعا معامله ایتمدم ووجه محرر اوزره اقرار وتمسك دخی ویرمدم دیو بالکلیه انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو اقرار دین وتمسك مواضعة اولمشیدی دیو دعوی

ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

زید برمنزلنی عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی اون یدی سنه ضبط ایتدکدنصکره زید منزل مزبور متولیسی اولدیغم بکرك وقف مسجدیدر دیو دعوی ایلسه مسموعه

اولورمی * الجواب * بینهٔ عادله اقامت ایدرسه مقبوله اولور

(ولوقال انها ملکی ورثته من ابی ثم ادعی ان ابی وقف علی لایسمع للتناقض وکذا لوادعی الوقف اولا ثم ادعی ارثه لاتقبل الا اذا وفق وقال وقف ابی لکن لایلزم عند ابی حنیفة رحمه الله فمات ابی فحینئذ تقبل (فصولین فی ١٣ فی دعوی الوقف) ادعی دارا فی ید رجل

انی اشتریتها من ابی فی حیاته وصحته وهو یملکها فعجز عن البینة فادعی انها دار ابی مات وترکها میراثا لی واقام البینة تقبل ولو ادعی المیراث اولا لا (منیة المفتی فی التناقض)

زید عمرو واقفك وقف ایتدیکی عقاراتك تولیت وغله سنه متصرف اولان بکردن عمرو اول وقف ایتدیکی عقارك تولیت وغله سنی کندویه بعده اولادنه واولاد اولادنه بعده عتقاسنه بعد الانقراض رأی حاکمله بر مستحقنه توجیه اولنه دیو شرط ایدوب حالا عمرو فوت اولوب اولادی واولاد اولادی وعتقاسی منقرضلر اولمغله حاکم اول وقف عقاراتك تولیت وغله سنی باکه توجیه ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه مطابق اوتوز سنه سی تاریخیله مورخ بر وقفیه ابراز ایتدکده بکر اول عقاراتك تولیت وغله سنی وجه محرر اوزره شرط ایتمیوب باکه واولادمه واولاد اولادمه شرط ایتمشیدی دیو انکار واوتوز بر سنه سی تاریخیله مورخ بر وقفیه ابراز ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره بکر دنوب عمرو اول عقاراتك تولیت وغله سنی وجه محرر اوزره شرط ایتمشیدی لکن تبدیل وتغییری شروطنی یدنده قومغله عمرو رجوع ایدوب تولیت وغله سنی باکه واولادمه واولاد اولادمه شرط ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ذکر القاضی الامام جلال الدین رحمه الله فی المحاضر من اقر بعین لغیره کما لا یملك ان یدعیه لنفسه لا یملك ان یدعیه لغیره بوکالة اووصایة (عمادیه فی اوائل فی ٧)

زید عمرو متوفانك ترکه سندن اولمق اوزره ورثه سی یدلرنده اولان شوقدر اشیا ایچون عمرو حیاتنده اشیاء مزبوره یی صغیر اوغلم بکره هبه ایتمشیدی دیو دعوی ایتدکدنصکره زید عمرو اشیاء مزبوره یی بکا تسلیم ایتمامکله هبه تامه اولمیوب بعده عمرو اول اشیایی بکره وصیت ایدوب مصرا فوت اولمشدر دیو دعوی وعمروك وجه محرر اوزره وصیتنه اقامت بینه ایلسه مسموعه ومقبوله اولوب ثلث مساعد اولمغله زید اشیاء مزبوره یی ورثه دن الوب بکر ایچون حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغلی عمرویی ترك ایتدکده هند عمروك یدنده اولان منزل ایچون زیدك ترکه سندندر حصه می ویر دیو دعوی وعمرو زید صحتنده منزل مزبوری باکه هبه ایتمشیدی دیو دعوی وهند انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده هند دونوب زید منزل مزبوری سا که هبه ایتمزدن مقدم ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهر مؤجلم مقابله سنده باکه بیع ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك زوجه سی هند زیدك منزلنده بولنان شوقدر اقچه ایچون زیدك ترکه سندندر دیو اقرار ایتدکدنصکره هند مبلغ مزبوری اقرارمدن مقدم زوجم عمرو متوفادن اولوب وصیلری اولدیغم اولاد صغارکدر دیو زیدك سائر ورثه سندن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتین من العمادیه)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره زید منزل مزبوری عمرودن استشرا ایدوب عمرو بیع ایتمامکله زید بن منزل مزبوری مقدما سا که مواضعه طریقیله بیع ایتمشیدم قبل الاستشرا ملکمدر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی الجواب * اولماز

(بيع التلجئة لايزيل المبيع من ملك البايع وان اتصل به القبض (خلاصه فى الاجاره فى الفصل الثانى)

هند زيدك يدنده اولان شو قدر اقچه يى زيددن استيداع ايدوب زيد ايداع ايتمامكله هند مبلغ مزبورى قبل الاستيداع ملكمدر ديو زيددن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

الاستشراء والاستيهاب والاستيداع والاستيجار يمنع دعوى الملك للطالب لان كلا منها اقرار بان ذلك الشئ ملك لذى اليد فيكون الطلب بعده تناقضا (دررفى الاستشراء من الدعوى)

غزاة مسلمين دن برقاچ كمسنه لر على الاشتراك مالك اولدقلرى شو قدر اسيرلرى اقتسام ايتدكلرنده برجاريه يى مال شركتدن اولق اوزره قسمته ادخال ايدوب جاريهٔ مزبوره اول كمسنه لردن زيدك حصه سنه اصابت ايتمكله زيد قبض ايتدكدنصكره ايچلرندن عمرو بن اول جاريه يى مستقلا دارحربدن سبى و اخراج ايتمشيدم بوطريق ايله قبل الاقتسام بنم ملكمدر ديو زيددن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى *الجواب* اولماز

زيد عمرودن بن ساكه شومقوله برجاريه مى يوز غروشه بيع ايتمشيدم ثمنى ويرديو دعوى و عمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب بن اول جاريه يى بيعه سنى توكيل ايتمشيدم سندخى اول جاريه يى ثمن مثلى اولان يوز غروشه بيع وقبض ثمن ايدوب ثمن مزبور يدكده قالدى ويرديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

رجل ادعى على آخر الف درهم ثمن مبيع بشرائط ولم يمكنه اثباته فادعى ان ذلك الالف وديعة لايسمع (خلاصه فى ٥ من الدعوى)

﴿ فصل فى مرورالزمان ﴾

اون بش سنه بلاعذر ترك اولنان حد قذف دعواسى بلاامر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ولوترك المدعى دعواه ثلث وثلثين سنة تبطل دعواه ولاتسمع بعدها حتى لايجوز حكم القاضى بها عند المتقدمين الابثلثة اعذار احدها ان يكون غائبا و الثانى ان يكون صبيا او مجنونا لم يبلغ ولم يفق فيها والثالث ان يكون المدعى عليه اميرا جائرا قال بعض المتأخرين رحمهم الله لوتركها ثلثين سنة لاتسمع بعدها الاباحدى الاعذار الثلثة المذكورة غير الصباوة وقال بعضهم لوتركها ستة وثلثين سنة لاتسمع بعدها الا باحدى الاعذار المذكورة هكذا ذكرت فى الفتاوى لكن قيل لاخلاف بينهم فى الحقيقة لان الرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ثلاث سنين فى الاراضى الموقوفة والمسبلة ومايحتاج فى ابقائه الى الانفاق والمرمة والرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ثلثين سنة فى الاراضى الاميرية والرواية فى عدم سماعها منه بعد تركها ستة وثلثين فى الاراضى الاملاك امافى الوقف فلثبوت حق القرار للمتصرف فيه فيمافوق الثلث ولهذا لاتجوز اجارته الى مافوقها خوفا منه وامافى الاراضى الاميرية و الاملاك فلهذه العلة ايضا لكن افتى

المأخوذ بذلك فيما بعد ثلثين سنة في كلها لكونها اوسط الروايات الثلث وخير الامور اوسطها
(حاوي الزاهدي فيما يبطل دعوى المدعي من كتاب الدعوى)

(ماقول شيخ الاسلام في اخوة من سكان المدينة المنورة رجل منهم راح الى قرية بينها وبين المدينة اقل من مسيرة السفر فاقام خمسة و عشرين سنة و اخواه في المدينة ساكن في تلك المدة من غير عذر ولم يدعيا عليه شيئا ثم مات عن اولاد و ام و الآن يدعى اخواه عليهم بان كان في ذمة زيد قبل هذه المدة كذا درهما هل يسمع دعواهما وحضرة السلطان منع القضاة من استماع دعوى تركت خمسة عشر سنة من غير عذر
الجواب لا يسمع دعواهما

(القضاء يجوز تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات كما في الخلاصة وعلى هذا لو امر السلطان بعدم سماع الدعوى بعد خمسة عشر سنة لا تسمع ويجب عدم سماعها (اشباه في القضاء والشهادات)

قرق سنه بلا عذر ترك اولنان وقف عرصه دعواسي مسموعه اولورمي * الجواب * اولماز

بوصورتده قاضي استماع وحكم ايدوب حجت ويرسه حكمي نافذ وحجتي معتبره اولورمي *الجواب* اولماز

زيد بر بلده ده واقع برعقاري اول بلده ده واقع بر وقفك متولیسي ناظري ومرتزقه لري مواجهه لرنده برقاج سنه ملكيت اوزره ضبط و بعده عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخي اوتوز سنه دن زياده مواجهه لرنده ملكيت اوزره ضبط ايدوب متولي و ناظر و مرتزقه بلا عذر سكوت ايتدكلرندنصكره اول عقار سنين مرقومه دن مقدم وقف مز بورك مستغلاتندندر ديو متولي دعوى ايلسه مسموعه اولورمي * الجواب* اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلري قاضي متولينك دعواسني استماع وعمرك اوزرينه وقفه سماعله بكر و بشرك شهادتلريني قبول و عقاري وقفه حكم ايلسه نافذ اولورمي * الجواب * اولماز

(ما قول شيخ الاسلام ومفتي الانام سلمه العزيز العلام في ارض جارية على انها من مستغلات وقف بر معروسة بغرس موقوفة على جهة اخرى يستأجرها من متصرف تولية الجهة الاخرى من متولي وقف البر في كل سنة باجرة معلومة مدة خمسين سنة ولم يدع احد ممن تصرف تولية الجهة الاخرى انها من مستغلاتها وتركت الدعوى في تلك المدة من غير عذر فامتنع زيد و هو متولي الجهة الاخرى من دفع اجرتها الى متوليها ست سنين وادعى انها من مستغلات تلك الجهة فهل يسمع دعواه بعد مرور خمسين سنة على ذلك الوجه افتونا مأجورين * الجواب* لا يسمع دعواه

(وفي هذه الصورة اذا ادعاها زيد على متولي وقف البر وترافعا عند قاض و اقام البينة على ما ادعاه فاستمع القاضي دعواه وقبل بينته وحكم لزيد بانها من مستغلات الجهة الاخرى هل ينفذ حكمه افتونا * الجواب * لا ينفذ حكمه

هند مشایخ اسلامدن زید ایله بر بلده ده اوتوزسنه ساکن اولوب بو مدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا زید فوت اولدقده هند سنین مذکوره دن مقدم زید ذمتنده شوقدر حقم واردر دیو دعوی ایلسه بلا امر مسموعه اولورمی *الجواب* اولماز

بو صورتده هند زوجم عمرو با که خصوص مزبوری زیددن دعوی ایدرسک ناس بزی تعییب ایدر غیری فائده حاصله اولماز دیمشیدی مجرد بو یله دیمکله منع اکیدایله منع ایتمش اولور دیوب خصوص مزبوری ورثه دن دعوایه قادره اولورمی *الجواب* اولماز

بر بلده اهالیسندن زیدک ینه اول بلده اهالیسندن قهر و تغلبی اولان عسکری طائفه سندن عمرو ایله شوقدر اقچه یه متعلقه دعواسی اولوب لکن عمروک قهر و تغلبی اون یدی سنه متمادی اولمغله زید بو مدتده اول خصوصی دعوی ایده ماسه حالا عمروک قهر و تغلبی زائل اولمغله زید خصوص مزبوری عمرودن دعوی مراد ایتدکده عمرو زیده مدت مزبوره اثناسنده برقاچ دفعه بنم ایله سفرلرده بولنوب خصوص مذکوری بندن دعوی ایتمامشیدک اویله اولیجق دعواک مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن منعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید بر وقف دکانه هند و زینبک مواجهه لرنده یکرمی سنه اجارۂ معجله و مؤجله ایله متصرف اولوب هند و زینب بو مدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا هند و زینب دکان مرقوم سنین مزبوره دن مقدم اجارتین ایله تصرفمزده ایدی دیو دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی *الجواب* اولماز

ام کلثوم و یوسف بک وامینه خانم علی الاشتراک بر وقف دکانه اجارتین ایله صالحه خانمک مواجهه سنده اوتوزسنه دن متجاوز متصرفلر اولوب سنین مزبوره ده مؤجله سنی مزبورلر متولی یه ویروب صالحه بو مدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا صالحه اول دکان سنین مرقومه دن مقدم بنم تحت اجاره مده ایدی بن مزبورلره کراسنی الوب انکله تعیش ایتسونلر دیو ویرمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی *الجواب* اولماز

باب مایکون دفعا لدعوی المدعی ومالا

هند زیدک یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی و زید سن اول منزلی بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی ملکنده ایکن باکه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدیجک هندی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(رجل ادعی دارا فی ید رجل انهاله واقام المدعی علیه البینة ان المدعی باع هذه الدار من فلان الغائب بکذا قبلت بینته و بطلت بینة المدعی و لایثبت الشراء فی حق الغائب الا ان یشهد الشاهدان ان المدعی باعها من فلان الغائب وقبضها الغائب منه

(ترجیح البینات للغانم البغدادی فی کتاب البیع)

زید عمرودن ذمتکده بکرک فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی اولوب بن بکرک دعوی وقبضه وکیلی یم دیو دعوی و وکالتنه بعد اقامة البینه عمرو بن مقدما مبلغ مزبوری بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی و زید انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجک زیدی دفعه

قادر اولورمی * الجواب * اولور
(الوكيل بقبض الدين يملكها اى الخصومة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى حتى لواقام المدعى عليه البينة ان الداين استوفاه منه او ابرأه تقبل بينته و الوكيل بقبض العين لا اى لايملكها (درر فى الوكالة بالخصومة)
زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو مبلغ مزبورى فلان بلده ده ساكه ادا ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله دونوب اول بلده نك غيرى بلده ده ويرمشيدم ديو دعوى و وجه شرعى اوزره توفيق ايدوب مدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى الفا فقال خصمه اديته فى سوق سمرقند وعجز من البينة ثم قال اديته فى قرية كذا وبرهن تقبل اذا التوفيق ممكن وهذا يدل على ان امكان التوفيق يكفى من غير دعوى التوفيق ادعى اداء دينه بسمرقند ثم برهن على ادائه ببخارا كان متناقضا الا اذا اوفق (فصولين فى ١٠ كذا فى العماديه)
زيد عمرودن قولمسن سنى بش سنه مقدم اشترا ايتمش ايدم ديو دعوى ايتدكده عمرو بن هند غائبه نك قولى اولوب ملكنده ايكن اوچ سنه مقدم بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولوادعى الورثة على غلام انك كنت ملك ابينا الى يوم الموت ونحن الوارثون واقام العبد بينة انى كنت ملك فلان واعتقنى تقبل بينة العبد وينتصب خصما عن الغائب فى اثبات الملك والاعتاق ثم اذا ادعى انى كنت عبد فلان واعتقنى وقضى به ثم اقام آخر بينة انك عبدى لاتقبل (خزانة المفتين فى العتق عن الغير)
زيدك رقه منقاد اولان قولى عمرو اون سنه مقدم هند غائبه با که مالکه اولوب شوقدر اقچه كتابته كسوب بندخى مبلغ مزبورى هنده ادا وبوطريق ايله آزاد اولمشيدم ديوب زيددن دعوى ايتدكده زيد بن سنى اون اوچ سنه مقدم بكردن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب اول تاريخدن بوآنه دك ملكمده اولوب الآن ملكمسن ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه عمروك دعواسى مندفعه اولوب عمرو رقيت اوزره زيدك يدنده ابقاء اولنورمى * الجواب * اولنور
(واذا قال زيد لبكر انك عبدى ملكتك منذ خمسة اعوام فقال بكر انى كنت عبد بشر ملكنى منذ ستة اعوام فاعتقنى فبرهن عليه اندفع دعوى زيد ثم اذا قال عمرو لبكر انك عبدى ملكتك منذ سبعة اعوام وانت ملكى الآن فبرهن عليه تقبل ويفسخ الحكم بحريته ويجعل ملكا لعمرو (درر فى الاستحقاق)
زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى كندولره ايصاله وصى مختارى اولان عمرودن سن زيدك بكر ذمتنده فلان جهتدن اولان شوقدر اقچه حقنى بكردن الدك بزه وير ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بكر ذمتنده جهت مزبوره دن اولان اولقدر اقچه بنم اولمغله حتى زيد حياتنده بكر ذمتنده جهت مزبوره دن اولان اولقدر اقچه بنم اولديغنى اقرار دخى

ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه بالکلیه انکار ایلسه لر عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت
بینه ایدیجك ورثه یی دفعه قادراولورمی * الجواب * اولور
(ولوقال مالی من الدین علی فلان لفلان اومن الودیعة عندفلان لفلان فهواقراروحق
القبض للمقر ویسلمه الی المقرله و ان سلم المودع اوالمدیون الی المقرله برئ
(من اوائل اقرار البزازیه)
زید بروقف عرصه ده منزل بنا ایتدکدنصکره دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت
اولدقده اول بنایی وقف ایچون تبرعا بنا ایتمك اوزره رأی متولیله انتقال عادی وجهی
اوزره زیدك اولادی ضبط اوزره ایکن داینلری وقف مزبور متولیسی حضورنده زید
اول بنایی نفسیچون ملکیت اوزره بنا ایتمشیدی دیو زیدك اولادندن دعوی ایتدکلرنده
متولی زید اول بنایی وقف ایچون تبرعا بنا ایدوب حتی بعدالبنا صحتنده وقف ایچون بنا
ایتدیکنی اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی و زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك
داینلری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والاجنبی اذا بنی ولم ینو شیئا فله ذلك و لو نوی کونه للوقف کان وقفا
(درر قبیل الوقف علی الاولاد)
زید عمرو متوفانك ورثه سندن بیك یوز اوتوز طقوز سنه سی محرمنك اون بشنجی کونی
مصر قاهره ده عمروه ایکی بیك بشیوز غروشه امتعهٔ متنوعه بیع وتسلیم ایدوب ثمن مزبوردن
بیك غروشنی حیاتنده باکه ویروب بیك بشیوز غروش ذمتنده قالمشیدی ترکهٔ وافیه سندن
ویرك دیو دعوی ایتدکلرنده ورثه عمرو بیك یوز اوتوز یدی سنه سی صفرنده فوت اولمشیدی
دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر مقبوله اولوب زیدك دعواسی مندفعه
اولورمی * الجواب * اولماز
بوصورتده وجه محرر اوزره عمرو امتعهٔ متنوعه بیع و تسلیم ایتدیکنه اقامت بینه ایدیجك
بعدالحلف مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور
(یوم الموت لایدخل تحت القضاء حتی لو برهن الوارث علی موت مورثه فی یوم ثم برهنت
المرأة علی ان مورثه کان نکحها بعد ذلك الیوم یقضی لها بالنکاح و یوم القتل یدخل تحت
القضاء حتی لو برهن الوارث علی انه قتل یوم کذا فبرهنت المرأة علی ان المقتول هذا
نکحها بعد ذلك الیوم لاتقبل وعلی هذا جمیع العقود والمداینات (بزازیه
من دعوی النکاح من الدعوی)
زید متوفانك اوغلی عمرو بکردن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر
ویر دیو دعوی و بکر مبلغ مزبوری صغرکده وصیك اولان اشبو بشره ویردم دیو دعوی
وعمروو بشر بالکلیه انکار ایلسه لر بکر مدعاسنه اقامت بینه ایدوب عمروی دفع ایتدکدنصکره
عمرو مبلغ مزبوری بشردن المدین بشر فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوری بشرك ترکه سندن
المغه قادر اولورمی * الجواب اولور
اون سکز یاشنده اولان زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف اوطه لری اذن متولیله

عمروه فراغ ایتدکدنصکره زید غیررشید بالغ اولمغله محجر اولنوب زیده بکر وصی نصب اولندقده بکر عمرودن زید ارطه لری ساکه بعدالحجر فراغ ایلدی دیو اوطه لری عمرودن المق استدکده عمرو بکردن زید اول اوطه لری باکه قبل الحجر فراغ ایلدی دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره متولی حضورنده اثبات ایدیجك بکری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایحجر مکلف بسفه وفسق وعندهما یحجر وبه یفتی فیکون فی احکامه کصغیر الا فی نکاح وعتاق واستیلاد الی آخره (تنویر فی الحجر ملخصا) فان بلغ غیر رشید لم یسلم الیه ماله حتی یبلغ خمسا وعشرین سنة فصح تصرفه قبله وبعده یسلم الیه وان لم یکن رشیدا (تنویر الابصار فی الحجر)

زید عمرودن ساکه قرض اولمق اوزره شو قدر اقچه ویرمشیدم ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو کرچك سن اولقدر غروش ویردك لکن بکره ویردیو امر ایتمکله بن دخی مبلغ مزبوری بکره ویردم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی آخر وقال انی دفعت الیك عشرة دراهم قرضا فقال نعم دفعت الی ولکن امرتنی ان ادفعها الی فلان وقد دفعت الیه واقام البینة فهذا دفع صحیح (عمادیه)

زید عمرودن ساکه سکز عدد بارکیرمی شو قدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتمشیدم مبلغ مزبوری باکه ویردیو دعوی ایتدکده عمرو سن اول بارکیرلری باکه بیع ایتمیوب بکره ویردیو ویرمشیدك بن دخی الوب بکره ویردم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید سابقا شریکی عمرودن ذمتکده اون غروش حقم اولوب حتی اقرار دخی ایدوب اشبو تمسکی ویرمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو تمسك بغدر لکن مال شرکتدن بکر وبشر ذمتلرنده یکرمی غروش حقمز اولوب سن اول یکرمی غروشی تحصیل ایله بعده مبلغ مزبوردن حصه می ویر لکن بعد التحصیل باکه حصه می ویره جککه اینادرمق ایچون باکه قرضدن دینك اولمق اوزره بر تمسك یاز بعد التحصیل اون غروش حصه می باکه ویردکده باخود تحصیلدن یأس کلدکده تمسکی ال دیو لدی الشهود عقد مواضعه ایدوب بناء علیها بن دخی اقرار ایدوب تمسکی یازمشیدم دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ثم کما لایجوز بیع التلجئة لایجوز الاقرار بالتلجئة بان یقول لآخر انی اقرلك فی العلانیة بمالی اوبداری وتواضعا علی فساد الاقرار لایصح اقراره حتی لایملکه المقرله (بدایع فی بیع التلجئة من البیوع)

زید عمروك حضورنده عمروك یدنده اولان هند دن سن بنم زوجم وحلالمسن دیو دعوی ایتدکده هند زیده سن بنی تطلیق ایچون بکری توکیل ایدوب بکر دخی وکالة بنی تطلیق ایتمکله عدتم منقضیه اولدقدنصکره نفسمی عمروه تزویج ایتمشیدم دیو دعوی عمرودخی

هندی تزوج ایتمشیدم زیدك هندی مقدم نكاح و طلاقنی بلمم دیوب زید بالكلیه انكار ایلسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدك دعواسی مندفعه اولوب هند عمروك زوجه سی اولمق اوزره یدنده ابقاء اولنورمی * الجواب * اولنور

(ادعی انها امرأته وحلاله وقالت كنت امرأته ولكنه طلقنی وتزوجت بهذه الثانی وهی فی یده و یدعی الثانی انه تزوجها و ینكر نكاح الاول و طلاقه فعلیها اقامة البینة للطلاق (فصولین فی ٢٠ كذا فی العمادیة ونور العین)

زیدك عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ایتدیكی ورد احمر اسمی ایله مسماة اولان جاریه یه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم زید دن الدقده قاضی حجته جاریه نك اسمی ورد احمر اولمق اوزره تحریر ایدوب بعده ثمن مزبور ایله عمروه مراجعت ایتمك استدكده سندن ثمن معلومه اشترا وقبض ایتدیكم كل رخ اسمی ایله مسماة اولان جاریه یه بكر مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم یدمدن اخذ ایلدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدكده عمرو حین استحقاقده جاریه نك اسمی ورد احمر اولمق اوزره حجتده تحریر اولنوب حالا كل رخ اسمی ایله مسماة دیو دعوی تناقض اولوب مسموعه اولماز دیو زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جاریة اسمها شجرة الدرة واستحقت بذلك الاسم وعند ارادة المشتری الرجوع قال استحق منی جاریة اسمها قضیب البان یصح الدعوی ان كان قال استحقت عنی الجاریة التی اشتریت منك والغلط فی الاسم لایمنع الدعوی بعد ماعرفها بذلك التعریف ولانه یجوز ان یكون لها اسمان (من اواخر الدعوی البزازیة)

زید عمرودن شوقدر متاع ثمن معلومه اشترا و قبض ایتدكدنصكره عمرو زید دن متاع مزبورك ثمننی و یر دیو دعوی وزید بن خدمتنده اولدیغم بكرك رسولی اولوب متاع مزبوری سندن علی وجه الرساله بكر ایچون اشتری ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو سن متاعی نفسك ایچون اشترا ایتمشیدك دیو دعوی وزید انكار ایلسه عمر مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك ثمن مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وقز قرنداشی زینبی ترك ایتدكده مزبورلر حصرا وارثه اولمق اوزره تركهٔ زیدی قبض ایتدكلرندنصكره عمرو ظهور ایدوب زیدك باباسی بكر بنم بابامك باباسی بشرك معتقی اولوب من حیث العصوبة السببیة ولاء بعد الفرض وراثتی باكه منحصره دردیو زینبدن دعوی وزینب زید بكرك فراشندن حاصل حرة الاصل اولان زوجه سی خدیجه دن متولد اولوب خدیجه نك اناسی عایشه دخی حرة الاصل در مزبورلرك اصلارینه اصلارق طاری اولماشدر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمروك دعواسی مندفعه اولورمی *الجواب * اولور

(ذكر فی شروط ظهیر الدین المرغینانی انه یشترط فی حریة الاصل ذكر حریة الجدة ام الام كما یشترط حریة الام (قاعدیه فی اول كتاب الدعوی)

زید عمروك یدنده اولان متاع ایچون ملكم ایكن سرقه اولندی دیو دعوی وعمرو بكر غائب

اول متاعی باکه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیودعوی واقامت بینه ایدوب زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(قال المدعی سرق منی وقال صاحب الید اودعنی فلان واقام البینة لایندفع الخصومة عنه هذا قول ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله وهو استحسان وقال محمد رحمه الله تعالی تندفع قال الاسبیجابی والصحیح الاستحسان وعلیه اعتمد الائمة المصححون
(من تصحیح القدوری لقطلو باغه فی کتاب الدعوی)
زید عمرو ذمتنده شو قدر اقجه حقم وارد ردیدکده بکر بن مبلغ مزبوره کفیلم دیوب بعده عمرو غائب ایکن زید مبلغ مزبوری بکردن دعوی ایتدکده بکر عمرو فلان مقاطعه‌یی سندن اولقدر اقچه بدل مقابله‌سنده التزام ایدوب بندنجی بدل مزبوره کفیل اولمشیدم مبلغ مزبور دین شرعی اولمامغله کفالت صحیحه دکلدر دیسه بکرک قوله التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز
(رجل کفل من رجل بالف بامره ثم ادعی الکفیل ان الالف الذی تکفل بها قمار او ثمن خمر اوما اشبه ذلك مما لایکون واجبا لایقبل قوله ولو اقام البینة علی اقرار المکفول له بذلك والمکفول له یجحد لاتقبل بینته ولو اراد ان یحلف الطالب لایلتفت الیه ولو کان الکفیل ادی المال الی الطالب واراد ان یرجع علی المکفول عنه غائب وقال المکفول عنه کان المال قمارا او ثمن میتة اوما اشبه ذلك واراد ان یقیم البینة علی الکفیل لاتقبل بینته فیؤمر باداء المال الی الکفیل ویقال له اطلب خصمك وحاصله فان حضر الطالب قبل ان یأخذ المال من الکفیل فاقر الطالب عند القاضی ان المال کان ثمن خمر اوما اشبه ذلك بریء الاصیل والکفیل جمیعا (خانیه فی الکفالة بالمال)
بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی مبلغ مزبوری بحکم الکفاله بکر اوزرینه حکم ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری بکردن المدین عمرو حاضر اولوب زید ایله مرافعه اولدقده زید قاضی حضورنده مبلغ مزبورك وجه محرر اوزره بدل التزام اولدیغنی اقرار ایلسه عمرو و بکرك ذمتلری بری اولوب زیدك مطالبه سندن خلاص اولورلرمی * الجواب * اولورلر
زید عمروك یدنده اولان منزلی ایچون بکر غائبدن ثمن معلومه اشترا ایلدم اولوجهله ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو منزل مزبوری بکر باکه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیسه بلا بینه زیدك دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور
(ولو قال اشتریته من زید وقال ذو الید هو ای زید اودعنی دفعت الخصومة بلا حجة لتصادقهما علی ان اصل الملك فیه لزید فالظاهر ان وصوله الی ید ذی الید من جهته فلم یکن یده ید خصومة بل ید نیابة والدعوی انما تصح علی من یکون له ید ملك
(درر غرر فیمن یکون خصما ومن لایکون من کتاب الدعوی)
هند صغیره فوت اولوب انامی زینبی ولابوین ارقرنداشی زیدی ترك ایتدکده عمرو هندك باباسی بکر متوفی حیاتنده هندی باکه تزویج ایتمشیدی اولوجهله هند منکوحه‌م اولوب

ترکه سنك نصفی باکه انتقال ایلدی دیو دعوی وزینب وزید سنك انالك فاطمه مدت رضاعده هندی ارضاع ایدوب هند رضاعا قرنداشکدر دیو دعوی ومدعاز ینه ایکی رجل یاخود بررجل وایکی عورت شهادت ایلسه‌لر عمروك دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور

(ولوادعی النکاح فدفعه دعوی طلاق اواقراربه اواقرار بحرمة المصاهرة او برضاع (فصولین فی ١٠ فی اواخره)

زید متوفانك حصرا وارثی صغیر اوغلی عمرو بعد البلوغ بکردن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حق واردر دیودعوی ایتدکده بکر بن مبلغ مزبوری صغرکده وصی مختارك اولان بشره دفع وتسلیم ایلدم دیودعوی وعمرو انکارایلسه بکرمدعاسنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متوفانك حصرا وارثی عمرو بکردن زیدك ذمتکده زعفران ثمنندن شوقدر اقچه حق واردر ویر دیودعوی و بکر بن مبلغ مزبوری زیده ادا ایدوب حق زیده ادا ایتدیکمی زیدك حیاتنده سن اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه بکر وجه محرر اوزره عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی ارثا فبرهن المدعی علیه ان مورثه اقر ان المدعی لیس له اوهو ملك المدعی اوعلی اقرار الوارث قبل موت مورثه او بعده انه لم یکن لابیه اوعلی اقراره ان اباه مات والدار لیست له کان کله دفعا (فصولین فی ١٠)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو بکر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه کفیل اولمشیدی مبلغ مرقومی ترکه سندن ویرك دیو دعوی وورثه عمروك کفالتی واول جهتدن سا که دینی یوقدر دیو انکارایتملریله زید بکر ذمتنده قرضدن اولان اولقدر اقچه سنه عمروك کفیل اولدیغنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف حاکم مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن زیده حکم ایتدکدنصکره ورثه زیده سن عمروی کفالتدن اخراج وذمتنی ابرا ایتمشیدك دیودعوی ومدعازینه اقامت بینه ایلسه‌لر زیدك دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور

زید متوفانك ظاهرده زوجه سی هنددن غیری وارث معروفی اولمامغله ترکه‌نك ربعی هند ماعداسنی بیت المال امینی اولان عمرو قبض ایتدکدنصکره بکر ظهور ایدوب بن زیدك ذی رحم جهتندن وارثی‌یم دیو دعوی ایتدکده عمرو بکرك بو دعوامده مبطلم دیو اقرارینی دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك بکری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المدعی علیه اذا اقام البینة ان المدعی قال انا مبطل فی دعوای صح الدفع (خلاصه فی ١٧ من الدعوی فتاوای عطائیه فی الدعوی وفیه تفصیل من تاتارخانیه) علی افندی ٤٩٢

﴿نوع آخر﴾

﴿زید﴾

زید عمرودن سن بنم شومقوله شو قدر غروش الجه قیمتلو قولم بکری غصبا اخذ ایدوب یدکده فوت اولدی قیمتنی ضامن اول دیو دعوی وعمرو بن اول قولی غصب ایتمدم دیو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو سن اول قولی اعتاق ایتمشیدک دیو زیددن دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجک زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی انها امته وغصبها منه ذو الید فبرهن ذو الید انها کانت امة فلان وقد حررها وانا تزوجتها فهو دفع (فصولین فی ١٠)

زید عمرودن ذمتکده ثمن مبیعدن شوقدر حقم واردر دیو دعوی و عمرو سن فلان زمانده مبلغ مزبوردن ذمتمی ابرا ایتمشیدک دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمرو مدعاسنی اثبات ایتدکده زید عمروک اول زماندنصکره مبلغ مزبوردن شومقداری اوزرینه صلحه طالب اولدیغنی اثبات ایلسه عمروی دفع ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن ساکه التیوز غروشه شوقدر رطوب استار بیع وتسلیم ایتمشیدم ثمنی ویر دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایدوب حکم اولندقدنصکره عمرو زیددن سن اول استارلری باکه التیوز غروشه بیع فاسد ایله بیع ایتمکله سنکله بیع مزبوری فسخ ایدوب اول استارلری ساکه رد ایتمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجک زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علیه البیع فانکر فبرهن علی البیع فادعی المدعی علیه فسخه یسمع ولا یکون تناقضا لان جحود ماعدا النکاح فسخ (بزازیه فی نوع الدفع من الدعوی)

هند زید متوفانک ورثه سندن بن زیدک منکوحه سی اولوب ذمتنده شوقدر اقجه مهر مؤجلم واردر دیو دعوی وسائر ورثه هند زیدک منکوحه سی ایدیکنی اقرار لکن مهر مزبور شوقدردن ناقصدر دیوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره سائر ورثه مهر مزبوردن زیدک ذمتنی حال حیاتنده ابرا ایتمشیدک دیو هنددن دعوی ومدعالرینی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجک هندی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو صدقها الورثة فی النکاح وانکروا هذا القدر من المهر واثبت ببینة ثم برهن الورثة انها ابرأت الزوج فی حیاته او بعد موته یصح (فصولین فی ٢٠)

زید متوفانک ورثه سی ترکهٔ زیدی قبض ایتدکلرندنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدک جاریهٔ موطوئه سی ندیمه دن متولد اوغلی اولوب حتی حیاتنده زید بنی اوغلمدر دیو دعوی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه قبل الدعوه سنک ایچون قولم بهرامک اوغلیدر دیو اقرار ایتمشیدی دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر عمروی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی الجامع لو قال هذا ابن عبدی او ابن فلان الغائب ثم قال هو ابنی لا یکون ابنه ابدا

(بزازيه فى ٢٠ فى النسب والارث من الدعوى)

زيد مرض موتنده زوجهم هندك مهر مؤجلى شوقدر اقچه در وحالا ذمتمده در ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند تركه دن مهر مزبورى طلب ايتدكده سائر ورثه سن مهر مزبورى زيده اقرار مزبوردن مقدم هبه ايتمشيدك ديو دعوى ومدعالرينه اقامت بينه ايلسه‌لر بينه‌لرى مقبوله اولوب هندى دفعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اقر لها بمهرها فيه و برهن الوارث انها ابرأته عنه فى حياته لاتقبل والمهر لازم

(بزازيه فى اقرار المريض من الاقرار)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكدنصكره بكرك يدنده اولان منزل وباغ ايچون زيدك الى انوفاة ملكى اولوب ارثا ثمن حصه‌سى باكا انتقال ايلدى ديودعوى و بكر اول منزل وباغ عمروك ملكى اولوب عمرو ثمن معلومه باكه بيع وتسليم ايتمشيدى بو وجه اوزره ملكمدر ديو انكار ايلسه هند مدعاسنه اقامت بينه ايد يجك منزل وباغدن حصه‌سنى ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ادعاه ارثا عن ابيه فقال ذواليد كان ملكا لفلان آخر باعه منى لايسمع لان الدار لوكانت بيد بايعها و برهن انها ملكى لايندفع دعوى المدعى فكذا من تلقى الملك منه

(نور العين فى ٨ وكذا فى الخلاصة والبزازيه)

زيد شو قدر اقچه‌سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى المدين فوت اولمغله ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى زيدك امريله حياتنده بكره ويردم ديودعوى وورثه زيدك امرينى انكار ايدوب زيدك امرى ثابت اولماسه عمرو قول مجرديله ورثه‌يى دفع ايدوب مبلغ مزبورى ورثه‌يه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده فلان جهتندن شو قدر اقچه حقم واردر تركه دن ويرك ديو دعوى وورثه فلان زمانده سن عمروك ذمتنى ابرا عمرو دخى ابرايى قبول ايتمشيدى ديودعوى وزيد انكار ايدوب ورثه مدعالرينى اثبات ايتدكده زيد عمروك اول زماندنصكره جهت مزبوره دن كندويه اولقدر غروش ديتى اولديغنه اقرارينى دعوى واقامت بينه ايدوب ورثه‌يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل ادعى على رجل ستة دنانير فقال المدعى عليه فى دعوى دفع المدعى انه ابرأنى من هذه الدعوى واقام على ذلك بينة فادعى المدعى ثانيا ان المدعى عليه اقرلى بستة دنانير بعد ابرائى اياه هل يصح دفع الدفع فقد قيل ان قال المدعى ابرأتنى عن هذه الدعوى وقبلت الابراء وقال صدقتك فى ذلك لايصح منه دفع الدفع يعنى دعوى الاقرار ثانيا وان لم يقل قبلت الابراء ولا قال صدقتك فى ذلك يصح منه دفع الدفع يعنى دعوى الاقرار ثانيا لان الابراء يرتد بالرد وان لم يذكر القبول ولا التصديق يحتمل الرد فيصح دعوى الاقرار ثانيا لان بينة المدعى عليه يثبت ابراء المدعى اياه عن هذه الدعوى وارتفع السبب

الذي وجب به الدين على المدعى عليه فدعوى اقرار المدعى عليه ثانيا يكون في الحاصل دعوى المال بسبب الاقرار ودعوى المال بسبب الاقرار غير صحيح وعليه عامة المشايخ رحمهم الله وقيل دعوى الاقرار ثانيا صحيح من غير فصل لان المدعى يدعى الاقرار ثانيا فيثبت بطلان دعوى المدعى عليه الابراء على المدعى بان يقول دعوى الابراء على لم يصح وكنت مبطلا في ذلك لما اقررت الى بالدنانير بعد ذلك ودعوى بطلان الدعوى من اى طرف كان ذلك صحيح (محيط برهاني في ٢٣ من الدعوى)

زيد عمروك يدنده اولان جاريه ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو بكر غائب بنى اول جاريه يى شرايه توكيل ايتمكله بن دخى بكر ايچون ثمن معلومه اشترا ايلدم بو وجهله جاريه بكركدر ديو دعوى ايدوب زيد عمروى تصديق ايتماسه عمرو مدعاسنه اقامت ايدوب زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ادعى عليه انسان الدار التي في يديه واجاب صاحب اليد انه وكيل فلان في الشراء لايندفع عنه الخصومة (منية المفتي في القضاء على الغائب)

زيد متوفانك ورثه سى عمرو متوفانك تركه ٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن زيد حياتنده شو قدر التونى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور بكرك يدنده ايكن بكر فوت اولوب عمرو بكرك وارثى اولمغله مبلغ مرقومى قبض ايدوب حتى عمرو حياتنده فلان تاريخده قبضنى اقرار ايدوب بعده مجهلا فوت اولمشدر تركه سندن ضامن اولك ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه لر ورثه ٔ زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى تركه سندن تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بو صورتده عمروك ورثه سى زيد اول قدر التونى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بشر اول التونلرى بكرك حياتنده بكرك يدندن تغلبا اخذ ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكلرنده ورثه ٔ زيد ورثه ٔ عمروى تصديق ايتميوب بشر دخى انكار ايلسه ورثه ٔ عمرو مدعالرينه اقامت بينه ايدوب ورثه ٔ زيدى دفعه ياخود مبلغ مزبورى بشردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

﴿نوع آخر﴾

زيد عمرودن بكر ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شو قدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو سن بكرى مبلغ مزبورك شو مقدارندن ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايلسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اول مقدارك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن سن بنم باشمه ضرب ايتمكله ضربكدن ناشى بر قولاغم بالكليه اشتمز اولدى ديتنى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو ضرب ايتديكنى اقرار ولكن ضربدن ناشى زيدك بر قولاغى اشتمز اولديغنى انكار ايدوب زيد قولاغى اشتمز اولديغنى بلماسه عمرو ضربندن ناشى قولاغى اشتمز اولماديغنه يمين ايديجك زيدك ديت مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(وطريق معرفة ذهاب السمع ان يتغافل فينادى فان اجاب بذلك علم ان سمعه لم يذهب

هكذا ذكر محمد فى الاصل وهكذا ذكر فى المنتقى عن ابى حنيفة رحمه الله وقال ابو يوسف ذهاب السمع لا يعرف والقول فيه قول الجانى (محيط برهانى من الجنايات)

زيد عمروك بورننى بچاق ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمرو زيددن ضربكدن ناشى بورنم اصلا رايحه شم ايتمز اولدى شرعا لازم كلن ديت كامله يى ويرديو دعوى و زيد انكار ايدوب عمروك رايحه شم ايتمز اولديغى برطريقله معلوم اولماسه زيد عمروك رايحه شم ايتمز اولمادیغنه يمين ايديجك عمروك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(واذا ضرب انف رجل فلم يشم رايحة طيبة ولا كريهة فان اقر الضارب بذهاب شمه ففيه الدية وان انكر يختبر بالروايح الكريهة (خزانة المفتين فى الجنايات) وان لم يعلم ذلك بما ذكرناه فالقول للضارب مع يمينه على البتات (من المحل المذكور فى جناية العينين)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمروك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وورثه مبلغ مرقومك شو مقدارى قرضدر ماعداسى ربوادر ديو دعوى ومدعالرينى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده عمروك حياتنده مبلغ مزبوره كفيل اولان بكر دخى ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(اقر بدين ثم ادعى ان بعضه قرض وبعضه ربوا وبرهن عليه قبل برهانه ذكره فى القنية وغيره (منح فى مسائل شتى من القضاء)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى وعمرو بن مبلغ مزبورى زيدك وصى مختارى بكره ويردم ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كانت الورثة كلهم كبارا ان كانوا حضورا ولا دين على الميت لا يملك الوصى التصرف فى التركة اصلا لكن يتقاضى ديون الميت ويقبض ويدفع الى الورثة (خلاصه فى ٨ من البيوع)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمروك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وورثه عمرو فلان تاريخده مبلغ مزبورك شو مقدارينى سا كه ادا ايتمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايتمك استدكده زيد عمرو اول تاريخدن صكره مبلغ مزبور تماما ذمتنده با كه دينى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك ورثه يى دفع ايدوب بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ فصل فى دعوى النسب ﴾

هند زيددن سن اوچ سنه مقدم بنى تزويج و برقاچ آى بنم ايله ازواج معامله سى ايدوب بعده بن سندن حامل ايكن ديار آخره كتديككده يدمده اولوب ايكى ياشنده اولان

ولدی مغرورمشیدم نفقه وکسوه سنی ویردیو دعوی ایتدکده زید اول تاریخده کرچه سنی تزوج ایتمشیدم لکن اول تاریخدن برسنه صکره بن سنی تطلیق ایدوب وقت تطلیقدن اوچ آی مرورنده سن ذات حیض اولمغله عدتم منقضیه اولدی دیو اقرار ایتمشیدك ولد مزبور بندن دکلدر دیدکده هند بالکلیه انکار ایتمکله زید مدعاسنه اقامت بینه ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعت علی رجل انه زوجها وهذا الولد ابن ثمانیة اشهر منه فعلیه نفقته فاقر بالزوجیة الا انه قال طلقتها منذ سنة و عشرة اشهر واقرت بانقضاء العدة بعد ثلثة اشهر من التطلیق فهذا الولد لیس منی وانکرت جمیع ذلك فاقام البینة علی ما ادعی لاتقبل لانها علی نفی النسب ویلزمه نفقته ونفقة العدة الماضی لاتلزم (قنیه فی دعوی الولد من کتاب الدعوی)

بو صورتده زید وجه محرر اوزره هندی تزوجنی اقرارینه بناء ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

هند زید متوفایه بن وارثه دکلم دیوب بعده ترکه سنی زوجه سی زینب ایله لابوین خالته سنك اوغلینك قزی خدیجه قبض ایتدکدنصکره هند زینب و خدیجه دن بن لابوین خالی قزینك قزی و ذوی الارحام جهتندن وارثه سی اولوب زیدك وراثتی زینب ایله بکا منحصره در دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولور

(قال لست انا وارث فلان ثم ادعی ارثه و بین الجهة صح لماسیأتی ان التناقض فی موضع الخفاء لایمنع صحة الدعوی (درر فی الاستشراء من الدعوی)

زید فوت اولوب ترکه سنی لابوین قز قرنداشی هند قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی و عصوبت جهتندن وارثی یم دیو هنددن دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب قاضی دخی حکم ایتمکله عمرو ترکه نك نصفنی هند دن الدقدنصکره زیدك باباسنك لابوین عمی اوغلی بکر ظهور ایدوب عمرو زیدك باباسنك لابوین عمي اوغلینك اوغلیدر دیو دعوی و اثبات ایدوب عمروی دفعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(برهن انه عمه لابیه و امه و برهن الدافع انه ابن عمه لامه فقط اوعلی اقرار المیت به ای بانه ابن عمه لامه فقط کان دفعا قبل القضاء بالاول لابعده لتأکده بالقضاء بخلاف الاول (درر فی فصل الاستشراء من کتاب الدعوی) ولواقام البینة انه ابن عمه لابیه وامه فاقام الدافع بینة انه ابن العم لامه لالابیه قبل القضاء بالاول کان دفعا وکذا لواقام بینة علی اقرار المیت انه ابن عمی لابی لالامی وذکر فی مجمع النوازل ادعی ما فی ید رجل میراثا عن جده اب امه فقال انا محمد واسم امی حرة وابوها محمد بن الحارث بن نوفل فاقام المدعی علیه بینة ان المدعی کان زعم قبل هذا انه کان ابن عایشة بنت علی بن الحسن فاجاب شیخ عطاء بن حمزه رحمه الله تعالی انه دفع لدعواه کمن ادعی عینا فی ید انسان میراثا عن ابیه ثم ادعاها میراثا عن امه وکان شمس الاسلام الاوزجندی یفتی فی هذه الجنس انه یندفع دعوی المدعی و لایقبل

بينة المدعى عليه على ما ادعاه وتابعه فى ذلك مشايخ زمانه وكان به يفتى ظهير الدين المرغينانى وهو الصواب عندنا قاله صاحب الذخيرة لانها لو قبلت اما ان تقبل على اثبات اسم جد المدعى وانه ليس بخصم فيه اولنفى ما ادعاه من الميراث وهى النفى غير مقبوله وعلى هذا مسئلة كانت واقعة الفتوى وصى ادعى على آخر انه كان لابيه على ابن ابى القاسم بن محمد عليك كذا وانه مات قبل استيفاء منه شئ فصار ذلك ميراثا للمدعى فقال المدعى عليه ان والدك اباالقاسم احمد لايكون هذا دفعا لدعوى المدعى ولايقبل لك على ما اختاره شمس الاسلام ومن تابعه قلت ورأيت بخط من اثق به من القول الاول الذى كان عليه شيخ الاسلام عطاء بن حمزه اختار شيخ الاسلام على السغدى واختار السيد الاجل ناصر الدين قوله قلت وانااميل الى هذا (فى ٧ من العماديه قبيل الثامن من الورقتين ونصف

﴿ فصل فى دعوى الولاء ﴾

زيد معتق فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده عمرو ظهور ايدوب زيد بنم انام زينب متوفانك معتقى اولوب بن زيده عصوبت سببيه جهتندن وارثه يم ديو دعوى ايتدكده هند قبل الحكم زيدزيدك باباسى بكر متوفانك معتقيدر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك عمروى دفعه قادراولورمى *الجواب* اولور

(والمذكور فى كتاب الجنايات ان البينة تجوز ان تقبل على شئ فى حق ابطال حجة الخصم لافى حق ثبوت ذلك الشئ كعاقلة برهنوا على ورثة القتيل ان قاتله فلان (فصولين فى الفصل العاشر)

زيد فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده تركۀ زيدى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد بابام بكر متوفانك معتقى اولوب بن بكرك حصرا وارثى اولمغله زيدك من جهة العصوبة السببيه وارثى يم ديو دعوى و اقامت بينه ايتمك مراد ايتدكده هند زيد بكرك معتقى اولميوب بشرك معتقى اولوب بشر بلاوارث فوت اولمغله زيدك وراثتى باكه منحصره در ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك عمروى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولو برهن انه ابن عم فلان الآخر تقبل فى حق الدفع لافى اثبات النسب كعاقلة برهنوا ان القاتل فلان لاولينا تقبل فى دفع الدية عنهم لافى ثبوت القتل من فلان قاله فى الفتاوى الرشيدية (معين الاحكام فى القضاء بالتناقض)

زيد معتق فوت اولوب قرى هند تركه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيدك شوقدر اقچه مديونى بكردن زيد انام زينب متوفانك قولى اولوب ملكنده ايكن يك يوز اوتوز ايكى سنه سنده اعتاق ايتمشيدى بن زيدك ولاجهتندن وارثى يم زيدك وراثتى قرى هند ايله باكه منحصره در ديو دعوى ومدعاسنه وجه شرعى اوزره اقامت بينه ايدوب يدنده اولان تركه سندن دخى حصه سنى المق استدكده هند زيد زينبك اناسى خديجه نك قولى اولوب ملكنده ايكن يك يوز يكرمى بش سنه سنده اعتاق ايتمكله زيدك وراثتى باكه منحصره در ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى *الجواب* اولماز

﴿ ولو ادعى ﴾

(ولو ادعى رجلان ولاء رجل واحد فاقام كل واحد منهما بينة انه اعتقه وهو يملكه لا نعلم له وارثا غيره وجعل الولاء بينهما والميراث لانهما استويا في سبب الاستحقاق والولاء انما يعتبر بالنسب ولو اقام البينة على نسبه كان الميراث بينهما لاستوائهما في النسب او يجعل الولاء كالملك لانه اثر من آثار الملك واذا استويا في اقامة البينة على الملك يقضى بالملك بينهما نصفان فان اقام احدهما بينة قبل صاحبه وقضيت له ثم اقام الآخر بعد ذلك بينة لم تقبل منه ولم يشارك الاول لان الولاء كالنسب من حيث انه لا يحتمل النقض والفسخ ولا يحتمل النقل من شخص الى شخص آخر ثم في النسب اذا ترجحت البينة الاولى بالقضاء لم تقبل الثانية بعد ذلك فكذلك في الولاء (مبسوط سرخسى في الشهادة في النسب) ولو قضى القاضى لاحدهما بالولاء والارث ثم شهد آخران لآخر بمثله لا يقبلها الا ان يشهدوا انه اشترى من الاول قبل ان يعتقه فيبطل القضاء الاول لانه ظهر ان القضاء وقع بعتق غير نافذ والولاء باطل فيكون باطلا بخلاف الاول لان القضاء بالعتق نفذ من حيث الظاهر والعتق لا يحتمل الفسخ فكذلك القضاء بالعتق لا يحتمل الفسخ (محيط رضوى في الشهادة بالولاء من كتاب الولاء)

﴿ باب التحليف ﴾

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى عمرودن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى و عمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده مسه لر عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ان اشهد البائع على البيع وقبض الثمن ثم ادعى ان البيع كان تلجئة وطلب تحليف المشترى ذكر في كتاب الاستحقاق انه يحلف عندهم جميعا (تاتارخانيه في ١٠ من اليمين)

باباسى معتق اولان زيد فوت اولوب اناسى هندى و باباسى اعتاق ايدن عمروى ترك ايتدكده هند بنم انام اصلنده رق طارى اولمامق معناسنه حرة الاصل اولمغله بن دخى بو معناجه حرة الاصلم ديو تركهٔ زيدى مستقلا قبض ايتدكده عمرو هنددن سنك انانك معتقه اولوب بن زيده ولا جهتندن وارثم ديو دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مسه هنده اناسنك معتقه اولديغنى بلمديكنه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الخصاف انه كان الامام الثانى وغيره من اصحابنا رحمهم الله تعالى يقولون يحلف في كل نسب لو اقر المدعى عليه لزم كالو ادعى انه ابوه او ابنه او زوجته او مولاه ولو ادعى انه اخوه او عمه او نحوه لا يحلف الا اذا ادعى حقا في ذمته كالارث فحينئذ يحلف و ان نكل يقضى بالمال (بزازيه في ٧ من القضاء)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو حياتنده ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذ نه بنى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولمشيدى ديو دعوى و ورثهٔ عمرو زيدى وصى نصب ايتديكنى اقرار لكن ثلث مالنى وجوه بره وصيت ايتديكنى انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت

بنه ایده ماسه ورثه یه یمین و یردرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و دعوی الوصية بثلث المال كدعوى الارث على ما ذكرنا الا فى فصل واحد وهو ان الوارث لو نكل عن اليمين على موت مورثه ودفع ثلث ما فى يده من ماله الى مدعى الوصية بالثلث ثم جاء الوارث حيا لا يضمن الوارث الناكل شيئا (بزازيه فى المحل المذكور)

هند زیددن ذمتكده قرضدن شوقدر حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدكده زید اقرارم بور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب لكن مواضعه یه اقامت بینه ایده ماسه هنده یمین و یردرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن ذمتكده قرضدن شو قدر حقم واردر دیو دعوی ایتدكده عمرو سن مبلغ مزبوری بكره ویردیو باكه ویروب بندخی ویردم دیو دعوی وزید منوال محرر اوزره امرینی اقرار ایدوب لكن بكره ویردیكنی زید و بكر تكذیب ایلسه لر عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده ماینجق یمینی ایله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز

المأذون بالدفع اذا ادعاه وكذباه فان كانت امانة فالقول له وان كان مضمونا كالغصب والدين لا كما فى فتاوى قارئ الهدايه (اشباه فى الامانات)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبوری بكره ویردیكنی بلمادیكنه زیده یمین ویردرمكه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولو كذب الآمر المأمور فى الدفع وطلب المأمور يمينه فانه يحلف على العلم بالله ما يعلم انه دفع فان حلف اخذ منه الضمان وان نكل سقط عنه الضمان (من وكالة الانقروى نقلا من شرح الطحاوى للاسبيجابى)

زید عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر بیك اقچه می سرقه ایتدك دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه زیدك مرادی قطع ید اولمیوب تضمین مال اولیجق عمروه یمین ویردرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والسارق يحلف لاجل المال اذا اراد المالك اخذ المال لا القطع (فصولين فى ١٥)

زید مقتولك ورثه سی عمرودن زیدی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی و عمرو انكار ایدوب ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایده ماسه لر عمروه یمین و یردرمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان ادعى انه قتل ابنه خطاء او قطع يده او شجه خطاء اذا ادعى شيئا فيه دية او ارش يستحلف بالله تعالى ما لفلان عليك هذا الحق الذى يدعى من الوجه الذى ادعى ولا شئ منه و يسمى الارش والدية عند اليمين لانه ادعى مالا فيحلف على الحاصل كما فى سائر الاموال وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى كل حق يجب على المدعى عليه كالدية فى قتل الخطاء وما اشبه ذلك يحلف على السبب بالله تعالى ما قتلت ابن هذا فلانا الى آخره (قاضيخان فى اليمين ملخصا)

زید عمرو متوفانك تركه سندن اولمق اوزره اوغلی بكرك یدنده اولان شو قدر اشیا ایچون

ملكمدر ديو دعوى و بكر عمرولك ملكيدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه
ايده ماسه بكره عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
بو صورتده قاضى زيدك طلبيله بكره يمين تكليف ايلدكده نكول ايلسه زيد بعد الحلف
اشياء مزبوره يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان عمرولك ورثه سندن عمرو ذمتنده
فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و ورثه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت
بينه ايده ماسه ورثه يه ياخود سائر داينلره يمين ويردرمكه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل مات وعليه ديون كثيرة مستغرقة فجاء رجل و ادعى ان له على الميت دين فعجز عن اقامة البينة فاراد ان يحلف الورثة او الغريم ليس له ذلك لان التركة اذا كانت مستغرقة لا حق للوارث فيه فلا يكون خصما والغريم ليس بخصم لانهم لو قضوا ديونهم من مال آخر جاز واليمين انما يتوجه على الخصم (والولوالجيه فى ٨ من الوصايا)

زيد متوفانك تركه سنى لابوين عمى اوغللرى عمرو و بكر قبض ايتدكلرندنصكره بشر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى وحصرا وارثى يم تركه سنى بكا ويرك ديو دعوى و عمرو و بكر انكار ايدوب بشر مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه قاضى زيدك تركه سنى وجه مشروح اوزره بشره موروث اولديغنى بلمدكلرينه عمرو و بكره وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايتدكده عمرو و بكر يميندن نكول ايتملريله قاضى تركهٔ زيدى بشره حكم ايلسه بشر تركه يى مزبورلردن
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(منكر الاخوة يستحلفه المدعى على المال عند الكل لا على النسب فيستحلف بالله ما يعلم له نصيبا من هذا المال كما يدعى فان حلف برئ وان نكل يقضى عليه بالمال ولا يقضى بالنسب
(خانيه فى اليمين من الدعوى)

زيد فوت اولوب آخر دياره اولان زوجه سى هندى و حاضرلر اولان سائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركه نك جمله سنى سائر ورثه قبض ايتملريله عمرو هند بنى زيد ذمتنده اولان مهريمى وماعدا دن حصه مى دعوى و قبضه توكيل ايلدى ديو دعوى و اثبات ايتدكده سائر ورثه عمروه هند كلوب مهرينى بر طريق ايله استيفا ياخود ابراء ايتديكنه يمين ايتدكجه
ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا ثبت الحق على المطلوب فقال للقاضى حلف الوكيل بالله تعالى ما يعلم ان الطالب قد قبضه منى فلا يمين عليه وان ادعى عليه مالا لو اقر به لزمه لان اليمين يترتب على صحة الدعوى و صحة الدعوى يترتب على كونه خصما و المدعى به قبض على الموكل فالوكيل لا يكون خصما فان قال المطلوب اريد يمين الطالب قيل له ادفع الحق الى الوكيل واتبع الطالب واستحلفه (شرح ادب القاضى للخصاف فى ٦٨)

زيد عمرو متوفانك اولاد صغارينك وصيلرى بكردن آخر دياره اولان بشرك عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى اولوب بن مبلغ مزبورى دعوى و قبضه وكيلى يم ديو

دعوای دین ووکالتی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب مبلغ مزبوری عمرولک بکر یدنده اولان ترکه سندن المق استدکده بکر بشرکاوب مبلغ مزبوری برطریق ایله استیفا یاخود ابرا ایتدیکنه یمین ایتدکجه ویرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زیدک جاریه سی هند بر ولد طغوردقدنصکره زید هندی ولدیله عمروه بیع مراد ایتدکده هند زید دن ولد مزبور فراشکدن حاصل اولوب ام ولدک اولمشیدم دیو دعوی و زید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه زیده یمین ویردرمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

اذا ادعت الامة علی مولاها انها ولدت منه هذا الولد اوکان الولد مات وادعت امومة الولد وانکر المولی فانه لایستحلف عندابی حنیفة رحمه الله تعالی ویکون القول قوله من غیر یمین وعندهما یستحلف (شرح ادب القاضی لحسام الشهید فی باب مالایجب الیمین) ولایحلف فی نکاح ورجعة وفیء وایلاء واستیلادورق ونسب وولاء وعندهما یحلف وبه یفتی (من دعوی ملتقی الابحر)

زید عمرولک یدنده اولان صغر ایچون ملکمدر دیو دعوی و عمرو بنم ملکمدر دیو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه عمروه یمین ویردرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وکذا لوادعی ملکا فی عین حاضراوحقا فی عین حضراو ادعاه مطلقا ولم یذکرله سببا یحلف علی الحاصل ماهذا لفلان ولاشیء منه (جامع الفصولین فی ١٢)

زید متوفانک ورثه سی عمرودن سن زیدک ترکه سندن شوقدراقچه تغلبا الوب حق اقرار دخی ایتمشیدک دیودعوی ایتدکلرنده عمرو اقرار ایتمشیدم لکن هازلا اقرار ایتمشیدم دیسه ورثه عمرولک اقرارنده هازل اولمادیغنه یمین اید یجک مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اذا قال المستقرض اقررت بالمال ولکن ماأخذت المال یحلف المقرض بالله مااقرهازلا لان الاقرار هازلا لایوجب المال وهو یدعی انه اقرهازلا والمقرض ینکر فیحلف (عمادیه فی ٧ وکذا فی فصولین فی ١٠)

زید عمرودن سن بنم بکرجاریه م هنده زنا ایدوب بکارتنی ازاله ایلدک نقصان بکارتنی ضامن اول دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه نقصان بکارتی تضمین مرادایدیجک عمروه یمین ویردرمکه قادراولورمی * الجواب * اولور عمرو یمین ایدیجک زیده حد قذف لازم اولور

(ادعی علی آخر انه وطیء جاریته وحبلت منه وادعی النقصان بهذا السبب وانکرهو الدخول فله ان یحلفه ولوحلف المدعی علیه فله ان یطلب من القاضی تعزیر المدعی ولواقام المدعی بینة فله قیمة النقصان (قنیه فی القضاء حدود البزازیه)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی و سائر ورثه سنی ترک ایتدکده سائر ورثه دن عمرو هند دن سن ترکه دن شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو شوقدر مندر اخذ و اخفا ایلدک دیو

دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله هنده يمين ويردكدنصكره سائر ورثه دن بكر هند دن سن تركه دن شو مقوله شو قدر اقچه قيمتلو بر مجوهر خنجر اخذ واخفا ايلدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب بكر دخى مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله هنده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ مسائل شتى فى الدعوى ﴾

زيد اون بر ياشنده اولوب نفسندن تعبيره قادر اولان عمروى قولى اولمق اوزره بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكر دخى عمروى قبض ايدوب منزلنه كوتوردكده عمرو ساكت اولسه عمرو رقه انقياد ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع عبدا ودفعه الى المشترى وقبض البائع ثمنه وقبضه المشترى وذهب به الى منزله والعبد ساكت وهو ممن يعبر عن نفسه فهذا اقرار منه بالرق فلا يصدق فى دعوى الحرية بعد ذلك الا ان يقوم له بينة على ذلك فحينئذ يقبل (بحر رائق فى الاستحقاق من البيع)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره رقه انقياد ايتمكله بن حر الاصلم ديو بكردن دعوى ايلسه عمرو قول مجرديله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو قال انا عبدك ثم ادعى العتق لم تسمع عنده على قول بعضهم وكذا لو باعه وسلم فذهب به المشترى وهو يعقله وسكت فهو اقرار بالرق وكذا اذا ارهنه اودفعه بجناية وهو يسكت بخلاف ما اذا آجره او عرضه على البيع او زوجه او ساومه فالسكوت فيه لا يكون اقرارا بالرق (عتابيه فى ٣ من الاقرار)

زيد فوت اولوب انجق اناسنك لابوين عمى اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده امين بيت المال اولان بكر تركه يى تغلبا قبض ايلسه عمرو تركه يى بكردن طلب ايتدكده بكر زيدك عصبه سى وار ايمش ديوب بغير وجه تركه يى عمروه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند نفسنى زيده تزويج ايتدكدنصكره عمرو زيدك حضورنده هند دن نفسنكى زيده تزويج ايتمزدن مقدم شهود محضرلرنده باكه تزويج ايتمشيدك ديو دعوى ومزبوره انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله زيده عدم علمه يمين تكليف اولنوب نكول ايتمكله هنده زيدك منكوحه سى اولديغنه يمين تكليف اولندقده اول دخى نكول ايلسه هند عمروك منكوحه سى اولمق اوزره قضا اولنورمى * الجواب * اولنور

(ادعى رجل على منكوحة الغير انها منكوحته ولا بينة له اى للمدعى يحلف الزوج على العلم اى انه لا يعلم انها منكوحته فان حلف انقطع النزاع وان نكل حلفت اى المرأة على البتات اى انها ليست امرأته فان نكلت قضى بنكاح المدعى كذا فى العماديه (درر فى الدعوى)

هند زوجى زيد دن سن بنى دبردن وطئ ايلدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب هند

مدعاسنه اقامت بینه ایده‌مامسه زیده یمین ویردرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(ومن عمل عمل قوم لوط فلاحد علیه عند ابی حنیفة لکنه یعزر ویسجن حتی یموت اویتوب (فتح القدیر فی الحدود) ویحلف فی التعزیر فان نکل عزر (درر غرر فی الدعوی)

﴿ کتاب الشهادات ﴾

رجال دولتدن اولوب اسم ولقبی معروف ومشهور اولان زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده هند قبل القسمه ترکه‌دن برجاریه ایچون زید صحتنده باکه هبه ایتمشیدی دیو دعوی وسائر ورثه انکار ایدوب هندك مدعاسنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زیدك معروف ومشهور اولدیغی وجه اوزره اسم ولقبی وباباسی اسمنی ذکر ایدوب دده‌سی اسمنی ذکر ایتماسه‌لر سائر ورثه مجرد دده‌سی اسمنی ذکر ایتمامرله شهادتلرینی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ولوحصل التعریف باسمه واسم ابیه ولقبه فلاحاجة الی ذکر الجد (جامع الفصولین فی الفصل التاسع)

زید معتق فوت اولوب ترکه‌سنی زیدی اعتاق ایدن عمروك اوغلی وولا جهتندن وارثی بکر قبض ایتدکدنصکره بشر ظهور ایدوب بن زیدك لابوین ارقرنداشی وعصوبت نسبیه جهتندن حصرا وارثی یم دیو دعوی وبکر انکار ایلسه زید ایله بشرك لابوین ارقرنداشلر اولدیغنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زید ایله بشرك دده‌لری اسمنی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر
(لب) برهن انه اخوه لابیه وامه تقبل ولم یشترط ذکر الجد (شج) فی الاخ لایشترط ذکر اسم الجد وغیره اما لوادعی انه ابن عمه لابد ان یذکر اسم جده
(فصولین فی ٦ کذا فی العمادیة)

زیدك حر الاصل اولدیغنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زیدك اناسی واناسنك باباسی اسملرینی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر
(ولایشترط لصحة دعوی الحریة الاصلیة ذکر اسم امه ولا اسم اب امه لجواز ان یکون حر الاصل وامه رقیقة صرح به فی آخر العمادیه (اشباه فی القضاء)

برحجتك مضمونه شهادت ایدن زید وعمرو اول حجتده اولان خصوصه شهادت ایدن کمسنه‌لرك اسملرینی ذکر لازممیدر * الجواب * دکلدر
(والناس لایرون تسمیة الشهود فی السجل بل یکتب ثبت عندی بشهادة شهود عدول لانه لوسماه فی السجل فربما عدل البعض وادی ذلك الی الافتضاح علی المسلم وقدامرنا بالستر (شرح ادب القاضی لصدر الشهید فی ٣٨)

زیدك زوجه‌سی هند حامل اسقاط جنین ایدرکن فوت اولوب بعده اسقاط ایلدیکی جنین ایچون زید هندك سائر ورثه‌سندن جنین مزبور هنددن حیا طوغوب بعده فوت اولدی اویله اولیجق ترکهٔ هنددن بطریق المناسخه دخی حصه الورم دیو دعوی وسائر ورثه میتا طوغدی دیو انکار ایتدکلرنده ارث حقنده زیدك مدعاسی یالکز نسوان

شهادتلريله ثابت اولوب تركهٔ هند دن بطريق المناسخه دخی حصه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان وقع الاختلاف فی انفصاله حيا اوميتا فشهدت القابلة علی انفصاله حيا اجمعوا علی انه تقبل شهادتها فی حق الصلاة عليه وهل تقبل شهادتها فی حق الارث قال ابو حنيفة رحمه الله لا تقبل وقالا تقبل (تاتارخانيه فی ميراث الجنين)

زيد عمرو دن سن بنی ظلم ايله معروف اولان اهل عرفه بغير حق غمز ايدوب جريمه ناميله ظلما شو قدر اقچه می الدرمغه سبب اولدك ديو دعوی ايتدكده مدعاسنه شهادت ايدن بكر و بشر عادللر اهل عرفك اسمنی ذكر ايتمك لازممیدر * الجواب * دكلدر

(لوادعی السعاية فلاحاجة الی تعيين العوان فی دعوی السعاية ولايجب ذكر قابض المال (فصولين فی ٦)

هند زوجی زيد دن ذمتكده شو قدر اقچه حقم اولوب حتی اشبو معنون ومرسوم باكه تحرير ايتديكك مكتوبده باكه اولقدر اقچه دينك اولد يغنی يازمش ايدك ديو دعوی ومضمونی تقريرينه مطابق برمكتوب ابراز ايدوب زيد بالكليه انكار ايتدكده عمرو و بكر بومكتوبك خطی زيدك خطيدر ديو شهادت ايلسه لر شهادتلريله هندك مدعاسی ثابت اولورمی * الجواب * كتابت يانلرنده اولمق اوزره ياخود زيدك اقرارينه شهادت ايلسه لر ثابت اولور

(سئل اذا كتب الرجل خطه باقرار ثم مات اوانكر فشهد عليه انه خطه هل يحكم عليه بما فيه * اجاب اذا كتب علی الرسم المتعارف بحضرة الشهود فهو معتبر فيسع من شاهد كتابه ان يشهد عليه اذا جحده او اعرف الشاهد ما كتب فيه او اقراره عليه اما اذا شهدوا انه خطه من غير ان يشاهدوا كتابه لايحكم بذلك (قارئ لهدايه فی الاقرار)

زيد عمرو دن ذمتكده قهوه ثمندن ايكيوز غروش حقم وار در ديو دعوی وعمرو بن مبلغ مزبوری ساكه ادا ايتمشيدم ديو دعوی و زيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر عمرو زيده ايكيوز غروش ويردی لكن دين مرقومی ايچونمی ويردی و يا آخر دين ايچونمی ويردی بلمازز ديو شهادت ايلسه لر شهادتلری مقبوله اولوب عمرو زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(رجل ادعی علی رجل خمسة دنانير وقال المدعی عليه قد اوفيتكها فجاء بشهود شهدوا ان هذا المدعی عليه دفع الی هذا المدعی خمسة دنانير الا انا لاندری من ای مال دفعها اليه من هذا الدين اومن دين آخر جازت شهادتهما و برئ المدعی عليه (خانيه فی الدعوی كذا فی خزانة المفتين فی التناقض) وفی المحيط ادعی عليه الفا فشهدا انه دفع اليه الفا ولاندری بای جهة دفع قيل لاتقبل والاشبه الی الصواب ان تقبل (من شهادة البزازيه)

هندك غنچه نامنده اولان جاريه سی هند بنی برسنه مقدم ملكنده ايكن اعتاق ايتمشيدی ديو هندن دعوی وهند انكار ايدوب غنچه نك مدعاسنه اقامت ايتديكی شاهدلری هند برسنه مقدم غنچه نام جاريه می اعتاق ايلدم ديمشيدی ديو شهادت ايدوب لكن غنچه نك ذاتنی بلميوب

هندك حين اعتاقده غنجه دن غيرى جاريه سى اولما سه مز بورلرك شهادتلرى مقبوله اولوب غنجه نك عتقى ايله حكم اولنورمى *الجواب* اولنور

(اذا شهدالشهود انه اعتق عبده سالما ولايعرفون سالما وله عبد اسمه سالم ولاعبدله غيره فانه تقبل هذه الشهادة ويقضى بعتقه (تاتارخانيه فى ٩ من العتاق)

زيد هندى ضرب ايدوب اندن ناشى ايكى جنين القا ايتدكدنصكره هند جنينلرى حيا القا ايدوب بعده فوت اولديلر ديتلرينى ويرديو دعوى وزيد حيا القا ايتدك ايكى غره ويررم ديسه هندك مدعاسنه بعض نساء شهادت ايلسه لر رجالدن شاهد اولماسه مجرد نساء شهادتلريله هندك مدعاسى ثابت اولمش اولوب زيد دن ديت المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وعلى استهلال الصبى فى حق الارث لاتقبل الا شهادة رجلين اورجل وامرأتين وعندهما تقبل شهادة حرة مسلمة وعلى حركة الولد بعد الولادة على هذا الخلاف الخ)

(بزازيه فى ٣ من الشهادة)

زيد عمرودن فلان مرعاده قيونلرم اوتلاركن اول قيونلردن شو مقوله شو قدر راس قيمتلو شو قدر قيونلرم سنك مرعا ده قيونلرك سوروسنه قاريشوب بعده قيونلرى اخذ واستهلاك ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر وخالد زيدك قيونلرندن برمقدارى عمروك قيونلرى سوروسنه قارشدى ديو شهادت ايدوب لكن قارشن قيونلرك مقدار ووصف وقيمتلرينى بيان ايتمايه لر مزبورلرك بو وجه اوزره شهادتلريله زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى النسفى فى الشهادة على استهلاك الدابة لابد ان يذكر صفة الذكورة والانوثة وعدد الذكور والاناث وذكر اللون ليس بشرط ويشترط ذكر القيمة عند الاستهلاك (خلاصة فى الشهادة من الثانى) الشهادة هى الاخبار بصحة الشئ عن مشاهدة وعيان لا عن تخمين وحسبان فمن حيث ان السبب قد تحقق مشاهدة يسمى الاداء به شهادة واليه اشار النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بقوله للشاهد اذا رأيت مثل الشمس فاشهد والا فدع (مختارات النوازل فى الشهادة وكذا فى الهداية والدرر)

ولاء ثبوتنده بر رجل ايله ايكى عورتك شهادتلرى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(ونصابها لغيرها اى الحدود والقصاص لما لايطلع عليه الرجال من الحقوق سواء كان الحق مالا اوغيره اى غير المال كالنكاح والطلاق والوكالة واستهلال صبى للارث والعتاق والنسب رجلان اورجل وامرأتان (منح الغفار فى الشهادة)

هند متوفانك رقه منقاده اولان جاريه سى زينب ورثه دن زيددن هند بنى صحتنده تدبير مطلق ايله مدبره ايتمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده زينبك مدعاسنه عمرو اجنبى ايله ورثه دن بكر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(اذا شهد وارثان على الوصية جازت شهادتهما على جميع الورثة لانه لاتهمة فى شهادتهما وان كانا غير عدلين اواقرا ولم يشهدا لزمهما بالحصة فى نصيبهما لان اقرارهما ليس

بحجة على غيرهما وكذلك شهادتهما بدون صفة العدالة لايكون حجة على غيرهما وانما هي حجة عليهما (مبسوط فى اقرار الوارث من كتاب الوصايا)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده بكر قاضينك حكمنى ناطق اولان حجتك مضمونه شهادته كلن بشر وخالد درون حجتده اولان ماده يى بيان ايتميوب انجق بو حجت بكر قاضينك حجتى اولديغنه شاهد زديسه لر بو مرتبه ايله اول حجتك مضمونى ثابت اولمش اولورمى * الجواب اولماز

(لايحكم القاضى بسجل الاستحقاق انه كتاب كذا بل لابد من الشهادة على مضمونه كذا ماسوى نقل الشهادة والوكالة المراد بماسواهما المحاضر والسجلات والصكوك فان فى كل منهما يجب الشهادة على مضمون المكتوب لان المقصود بكل منهما كونه حجة على الخصم وهو لايكون الابه بخلاف نقل الوكالة والشهادة فان المقصود منهما حصول العلم للقاضى ولهذا لايجوز كون شهود الطريق كفارا وان كان الخصم كافرا (منح الغفار فى الاستحقاق من البيوع)

زيد عمرودن شوقدر اقچه دعوى وعمرو انكار ايدوب بكر و بشر عادللر زيدك مدعاسنه شهادت ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشره شهادتلرنده كاذب اولمادقلرينه يمين تكليف ايدوب مزبورز يمين ايتماسه لر شهادتلرينه خلل كلورمى * الجواب * كلماز

(برهن على دعواه فطلب من القاضى ان يحلف المدعى انه محق فى الدعوى اوعلى ان الشهود صادقون فى الشهادة لايجيبه قال علامة خوارزم الخصم لايحلف مرتين فكيف الشاهد فان قول الشاهد اشهد يمين لان لفظ اشهد يمين عندنا واذا طلب منه الشهادة فى مجلس القضاء وقال اشهد فقد حلف ولايكرر الحلف لانا امرنا باكرام الشهود وفى التحليف تعطيل الحقوق فان الشاهد اذا علم ان القاضى يحلفه بالمنسوخ له الامتناع عن اداء الشهادة لانه لايلزم عليه ومن اقدم على الشهادة الباطلة يقدم ايضا على الحلف بما لبالترويج الباطل وان لم يحلف وقد رد شهادته فقد ظلم بخلاف اليمين فى باب اليمين (بزازيه فى ٢ من ادب القاضى)

زيد وعمرو قاضى يه واروب بكرك حضورنده بكر زوجه سى هند غائبه يى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(والشهادة بعتق الامة والطلاق تقبل حسبة بلادعوى ولايشترط حضور المرأة والامة ولكن يشترط حضور الزوج والمولى ليشير اليه الشهود (فصولين فى ١٢)

هند زيدن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى مبلغ مزبورى زيد قاضى حضورنده دعوى واثبات ايدوب زيد دخى مبلغ مزبورى باكه حكم ايتمشيدى ديو دعوى وزينب با الكليه انكار ايلسه هند زيدك مبلغ مزبورى زيندن كندويه حكمنه وجه شرعى اوزره اقامت بينه ايتمك استدكده زيدك مجرد قاضيدن يدكده حكم حجتى اولماغله حكم مزبوره اولان بينه كى طوتمام اصل شاهدلر يكى كتوردبمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فمن اقر بحق اوقامت عليه بينة ازمه قوله اوقامت عليه بينة اعم من ان يشهد باصل الحق اوبحكم القاضى (منح الغفار فى القضاء ملخصا)

زيد عمرودن برخصوصى بكر قاضى حضورنده دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله بكر خصوص مزبورى شرعا زيده حكم ايدوب حجت ويردكدنصكره عمرو تعنت ايتمكله بشر قاضى يه تكرار مرافعه اولوب زيد اول حجتى ابراز ايتدكده عمرو مضمون حجتى منكر اولمغله زيد مضموننه اقامت بينه ايتمك استدكده بشر مضمون حجته بينه كى طوتمام اصل شاهدلرى كتورديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)

زيد عمرودن ذمتكده ثمن مبيعدن شوقدر اقچه حقم واردر ويرديو دعوى ايتدكده عمرو سا كه اولقدر اقچه ثمن مبيعدن دينم واردر لكن مبلغ مرقوم مقابلنده سا كه برمجوهر خنجر رهن وتسليم ايتمشيدم رهن مزبورى كتور دينى ادا ايده‌يم ديدكده زيد رهنى انكار ايتمكله عمروك اقامت ايلديكى شاهدلر دين مزبورك مقدارينى بلماسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا شهدوا بالرهن ولم يعلموا قدر الدين لايجوز (تجنيس الملتقط فى الرهن)

هند متوفاتك جاريه سى عرب مريم قاضى يه واروب هندك ورثه سى مواجهه سنده هند حياتنده بنى تدبير مطلق ايله تدبير ايدوب ثلث مالى قيمتمه مساوى اولمغله هندك فوتيله بن آزاد اولمشيكن ورثه رق اوزره باكه وضع يد ايدرلر سبيلم تخليه اولنسون ديو طلب ايدرم ديو ورثه دن دعوى وورثه انكار ايدوب مريمك مدعاسنه شهادته كلن زيد وعمرو هند حياتنده مريم اسميله مسماة اولان عرب جاريه سنى تدبير مطلق ايله تدبير ايلدى بووجه اوزره شاهدلرز لكن عرب مريم اشبو مدعيه ميدر يوخسه دكلميدر بلمزز ديسه‌لر هندك جاريه سى عرب مريم كندى اولديغنه اقامت بينه ايديجك شهادتلرى مقبوله اولوب مريمك عتقيله حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(شهدا على امرأة باسمها ونسبها وهى حاضرة فقال القاضى للشهود هل تعرفون المدعى عليها فقالوا لا لاتقبل شهادتهم ولو قالوا تحملنا الشهادة على امرأة اسمها كذا ولكن لاندرى ان هذه المرأة هل هى تلك ام لا صحت شهادتهم على المسماة فكان على المدعى اقامة البينة ان هذه هى بخلاف الاول اذ اقروا فى الاول بالجهالة فبطلت شهادتهم (فصولين فى ٩)

زيد مديونى عمروى حاكمه حبس ايتدردوب بعده برقاچ آى مرورنده عمرو عسارينى دعوى وزيد دخى عمروك يسارينى دعوى ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر عمرو اداء دينه قادر موسردر ديو شهادت ايتدكارنده بكر و بشر شهادتلرينك قبولنده مابت به اليسار بيانى لازميدر * الجواب * دكلدر

(فان برهن المطلوب على الاعسار والطالب على اليسار فبينة الطالب اولى كبينة الابراء مع بينة الاقراض ولايشترط بيان مابه اليسار (بزازيه فى ١٠ من القضاء)

دار حرب اولان اباره دیاری اهالیسندن زید وعمرو سبی ودار اسلامه اخراج اولندقده زیدی بکر وعمروی بشر اشترا ایدوب بعده زید وعمرو اسلام ایله مشرف اولدقلرندنصکره زیدی بکر عمروی بشر اعتاق ایدوب بعده زید فوت اولوب ترکه سنی عصوبت جهتندن وارثی اولمق اوزره بکرک اوغلی زفر قبض ایتدکدنصکره عمرو بن زیدک لابوین عمی اوغلی وعصوبت نسبیه جهتندن حصراً وارثیم دیو دعوی ایتدکده عمروک مدعاسنه شهادته کلن خالد وولید زیدک باباسی خنوزعه دیوانه ایله عمروک باباسی ماموقه لابوین قرنداشلر اولوب بابالری اسمی عبرائیل عبرائیلک باباسی اسمی کورکید ردیو شهادت ایلسه‌لر شهادتلری مقبوله اولوب عمرو زیده عصوبت نسبیه جهتندن وارثی اولدیغی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولور

﴿ باب فیمن یقبل شهادته ومن لا ﴾

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمیوب تأخیر ایتمش اولسه شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(قال القاضی فخر الدین الفتوی ان تأخیر الزکوة من غیر عذر یسقط العدالة لما فیه من حق الفقراء وتأخیر الحج لایسقط عدالته خصوصاً فی زماننا (تاتارخانیه فی ٣)

زیدک عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده زیدک مدعاسنه جذام مرضنه مبتلا اولان بکر عادل شهادت ایلسه عمرو مجرد بکر مجذوم اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زیددن کلمهٔ کفر صادر اولوب اوزرینه تجدید ایمان ونکاح لازم اولدقده زید تجدید ایمان ایتمدین برخصوصه شهادت ایلسه مقبوله اولورمی الجواب * اولماز

(ومرتد اذ الشهادة من باب الولایة ولاولایة له علی احد فلا تقبل شهادته ولو علی کافر (درر فی الشهادة)

فاسق معلن اولان زید وعمروک شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(وتکلم المشایخ رحمهم الله فی الفسق الذی یمنع به قبول الشهادة واتفقوا علی ان اعلان کبیرة من الکبائر یمنع الشهادة وفی الصغائر ان کان معلناً نوع فسق مستشنع یسمیه الناس بذلک فاسقاً مطلقاً لاتقبل شهادته (ظهیریه فی الشهادة)

بوصورتده اصح اقوال ایله حکمه قبل سلطانیدن مأمور اولان بکر قاضی فاسق معلن اولان زید وعمروک شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(فلو قضی بشهادة فاسق نفذ الا ان یمنعه الامام منه (تنویر الابصار فی الشهادة)

اعوان ملتزمیندن اولوب حلالی طالب وحرامدن مجانب اولمیان زیدک شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فی رجل من اعوان حکام السیاسة فی زماننا هل تقبل شهادته ام لا لکونه لایتوقف عن الحرام ولا یبالی من این اکتسب المال اجاب لا تقبل شهادته (خیریه فی الشهادة)

احتیاجی اولیوب ناسدن جر وسؤال ایدن زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(شهادة السائل لاتجوز فی قول ابی لیلی رحمه الله فی شیء (من شهادة التتف)
بلاتأویل ترك جماعت ایتمك عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(ولایجوز شهادة من ترك الصلوة بجماعة الااذا ترکها بتأویل (منح الغفار فی الشهادة)
قمارو جهی اوزره شطرنج او ینایوب طاوله او ینامق عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله
اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا تقبل شهادة من یلعب بالطیور الخ او یلعب بنرد او یقامر بشطرنج
(منح الغفار فی الشهادة)
دار حربدن جلیب وزیدك عبد مشتراسی اولان عمرو بعد العتق زیدك قزی فاطمه نك
قزی امهانی یی تزوج ودخول ایتدکدنصکره امهانی ایله ازواج معامله سی ایدرکن زید
فوت اولوب فاطمه یی ترك ایتدکده عمرو فاطمه دن بن امهانی یی تزوج ایتمزدن مقدم
زید بنم ایچون حیاتنده اوغلمدر دیو اقرار و بندخی تصدیق ایتمشدم بناء علیه بن زیدك
اوغلی اولوب سن همشیره مسن زوجهم امهانی محرممدر دیو دعوی وفاطمه بالکلیه
انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه عمرو ایله بربلده ده ساکنلر اولوب عمروك امهانی ایله
مدت مزبوره ده ازواج معامله سی ایتدیکنه عالملر اولوب بلا عذر سکوت ایلیان بکر
و بشر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(واعلم ان شاهد الحسبة اذا اخر شهادته بلاعذر یفسق ولا تقبل شهادته نصوا علیه
فی الحدود وطلاق الزوجة وعتق الامة وظاهر ما فی القنیة انه فی الکل وهی الظهیریة
والیتیمة (اشباه فی آخر القضاء)
بوصورتده قاضی دخی مزبورلرك شهادتلرینی قبول وموجبیله عمرو زیدك نسبا اوغلی وفاطمه
ایله معا وارث اولمق اوزره حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
زید عمروك ملکیت اوزره یدنده اولان منزل ایچون باکه ثمن معلومه بیع ایتمشیدك دیو
دعوی وعمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادته کلن خالد وولید اول منزلی زیده بیع
ایلدی دیوب لکن تسمیهٔ ثمن ایتمسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(ادعی شراء دار فی ید رجل وشهد شاهدان ولم یسمیا الثمن والبایع ینکر ذلك فشهادتهما
باطلة وکذا لو سمیا واختلفا فی جنسه او فی مقداره وان شهدا علی اقرار البایع بالبیع
ولم یسمیا الثمن ولم یشهدا بقبض الثمن فالشهادة باطلة وان قالا اقر عندنا انه باع منه
واستوفی الثمن ولم یسم الثمن فهو جائز (فی الشهادة علی البیع من المبسوط ملخصا
وفیه مسئلة من وجیز سرخسی)
زید عمرودن برخصوصی دعوی وعمرو دخی زیددن سن بنی خصوص مزبوره متعلقه
دعوادن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی ایدوب زید ابرایی انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه اطرش
اولوب صوت خفی یی اشتمیوب لکن صوت اعلایی اشیدن بکر شهادت ایتدکده زید مجرد بکر
اشتمده صوت اعلایه محتاج اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿وتولیة﴾

(وتولية الاطرش الاصح جوازها وفسره الشراح بان يسمع ماقوى من الاصوات والاصم بخلافه وهو من لايسمع البتة (منح فى شرح قوله واهله اهل الشهادة من القضاء)

زيد فوت اولوب كبير اوغللرى عمرو و بكر واولاد صغار ينى ترك ايتدكده هند زيد ذمتنده قرضدن بشيوز غروش حقم اولوب حتى صحتنده اقرار ايتمشيدى ديو صغارك وصيلرى بشردن دعوى و بشر انكار وعمرو و بكر اقرار ايدوب بعده قاضى دين مزبورى عمرو و بكرك اقرارينه بناء عمرو وبكره تركه دن حصه لرندن ادايه حكم ايتمزدن مقدم عمرو و بكر قاضى حضورنده زيدك وجه محرر اوزره دين مزبورى اقرارينه شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(مات الرجل عن ورثة فاقر وارثاه بدين على الميت ثم شهدا بهذا الدين لذلك الرجل عند القاضى قبل ان يلزم القاضى باقرارهما الدين فى حصتهما من التركة يقبل لان بمجرد اقرارهما الدين قبل القضاء عليهما لايحمل الدين فى قسطهما وان قضى عليهما باقرارهما ثم شهدا به له عليه لايقضى بشهادتهما لانهما يريدان ان يحولا بعض مالزمهما على باقى الورثة فكان جر مغنم ودفع مغرم (بزازيه فى الشهادة)

بوصورتده عمرو و بكرك شهادتلريله دين مزبور جمله ورثه اوزرلرينه ثابت اولوب هند دينى تركه نك جمله سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولدقدنصكره برمدت مرورنده زيد عمروك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه شهادت ايتدكده مدت مزبوره ده زيددن مسقط عدالت نسنه صادر اولمش دكل ايكن بكر مجرد زيدك اسلامى حادث اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الكافر اذا اسلم اسلم عدلا الى ان يظهر خلافه منه (فتح القدير فى كتاب الصوم)

(النصرانى اذا اسلم وقد كان فاسقا فشهد فى حادثة لا تقبل شهادته استحسانا حتى يتبين حاله بعد الاسلام ولو كان هذا النصرانى عدلا فاسلم ثم شهد تقبل شهادته من غير ان يسئل عنه (خانيه قبيل التعديل من الشهادة)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال قبض ايتدكدنصكره هند ظهور ايدوب بن زيدك قزى وحصرا وارثى يم ديو امين مزبوردن دعوى وعمرو و بكر هند زيدك قزى وحصرا وارثى اولوب وارث اخرى اولديغى معلوممز دكلدر ديو بو وجه اوزره شهادت ايدوب حاكم بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول وموجبى ايله حكم ايدوب هند تركهٔ زيدى امين بيت المالدن الدقدنصكره زينب بن زيدك اوغلنك قزى يم تركهٔ زيددن حصه مى ويرديو هنددن دعوى وهند انكار ايتدكده زينبك مدعاسنه عمرو و بكر وجه شرعى اوزره شهادت ايتدكلرنده هند مجرد مقدما زيدك هنددن غيرى وارثى اولديغنى بيلمزز ديمشيديكز او يله اولمجق شهادتكزى طوتمام ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شهد الرجل بوراثة رجل فقال لاوارث لهذا الميت غيره اولا نعلم له وارثا غيره ثم شهد

بعد ذلك بوراثة رجل آخر عن هذا الميت قبلت هذه الشهادة لان قوله لاوارث له غيره ليس من صلب الشهادة بل هوامر زائد لان الشهادة مقبولة بدونه على مامر فصار ذكره وعدم ذكره سواء لان التوفيق ممكن فانه يمكنه ان يقول ماعلمت له وارثا آخر حال ماشهدت به ثم علمت بعد ذلك (محيط برهانى فى ٨ من الشهادة)

برقضا اهالیسندن زید عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى فلان تاريخده قضاء مرقومه قاضيسى اولوب حالا معزول اولان بكرك حضورنده اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب عمروك وجه محرر اوزره اقرارينه بكر و بشر شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب اولور

(شهادة القاضى على الاقرار بعد عزله يجوز (تجنيس الملتقط للاستروشنى فى الشهادة)

زيدك مدعاسنه رضاعا باباسى عمروك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الملتقط الشهادة لابنه من الرضاع ولابيه تقبل (مضمرات فى الشهادة)

هندك مدعاسنه زوجى عمروك خدمتكارى بكرك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن ساكه يوز غروش قرض ويرمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد مبلغ مزبورى عمروه ويردكده بز مبلغ مزبورى زيدك حضورنده عمروه وزن وعد ايديو يرمشيدك ديو شهادت ايلسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المنتقى شهدا انه قبض منه الفا وهو ينكر وقالا وزناه لك ان قال ورب المال حاضرا تقبل والا لا (بزازيه فى الشهادة على فعل نفسه)

زيد وعمرو برخصوصه بكر قاضى حضورنده شهادت ايدوب بكر لعلة الفسق شهادتلرينى رد ايتدكدنصكره زيد وعمرو حاكم آخر حضورنده اول خصوصه شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ومتى ردت الشهادة لعلة ثم زالت العلة لاتقبل شهادته الا فى اربع مواضع العبد والكافر والاعمى والصبى (خلاصه فى ٨ من الشهادة ملخصا)

بوصورتده قاضى آخر زيد و عمروك اول خصوصه شهادتلرينى قبول و موجبيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(ماقول شيخ الاسلام فيما ادعى رجل على رجل بان لى عليه كذا درهما من ثمن مبيع وانكر المدعى عليه فشهد عليه بذلك رجلان بينهما و بين المدعى عليه عداوة دنيوية ظاهرة فهل تقبل شهادتهما ام لا * الجواب * لاتقبل

(ولاتجوز شهادة رجل على رجل بينهما عداوة فى شئ من امور الدنيا و اذا كان بسبب شئ من امور الدين تقبل (قنيه فيمن تقبل شهادته)

زيد قاضى زمان قضاسنده ايتديكى كندى حكمنه بعد العزل شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(الحاكم اذا شهد على حكمه بعد العزل فانه لاتقبل شهادته فى قول ابى حنيفة رحمه الله
تعالى واصحابه (نتف فى الشهادة)

زيد وعمرو بروقف عرصه اوزرنده اولان بنا ايچون متولى اولميان بكر ماليله نفسيچون بنا
ايدوب بكرك ملكيدر ديو شهادت ايتدكارندنصكره بناء مزبورى بكر وقف ايچون بنا
ايتمشيدى بنا وقفدر ديو شهادت ايلسه لر وقف ايچون شهادتلرى مقبوله
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوشهد بملك لانسان ثم شهد به لغيره لاتقبل (جامع الفصولين فى ١٤)

زيد كسنه نك تحت نكاحنده وعدتنده اولميان هنددن سن بنم منكوحه مسن ديو دعوى
وهند انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن عمرو و بكر هندى زيده وكالة بزنكاح
ايتمشيدك ديوب كندى فعللرينه شهادت ايلسه لر مزبورلرك بووجه اوزره شهادتلرى
مقبوله اولوب هند زيدك منكوسى اولورمى * الجواب * اولماز

شهادة الوكيلين اوالدلالين اذا قالا نحن بعنا هذا الشئ اوالوكيلين بالنكاح او الخلع اذا
قالا نحن فعلنا هذا الخلع اوالنكاح لاتقبل امالوشهدا لوكيلان بالبيع اوالنكاح انهامنكوحته
او ملكه تقبل (بزازيه فى الشهادة على فعل نفسه)

زيد عمرو متوفانك وصى مختارى بكردن عمرو ذمتنده فلانجهتدن شوقدراقچه حقم واردر
ديو دعوى و بكر انكار ايدوب لكن دين مزبوره ورثه دن بشر وخالدك معلوملرى اولمغله
بشر وخالد اقرار ايدوب قبل الدفع والحكم زيدك مدعاسنه شهادت ايلسه لر زيدك بشر
وخالدك شهادتلريله مدعاسى ثابت اولمش اولوب بعدالحلف والحكم زيد تركه دن اول
قدر اقچه يى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لوشهد الوارثان على الميت بدين جازت شهادتهما قبل الدفع ولاتقبل بعد الدفع
(خانيه فى تصرفات الوصى)

زيدك وقفى اولمق اوزره عمروك اجارتين ايله تصرفنده اولان عرصه ايچون بكر متولىسى
حضورنده دعوى ومدعاسنه خالد ووليد شهادت ايدوب قاضى شهادتلرينى قبول وموجبيله
عرصه يى بكرك وقفنه حكم ايتدكدنصكره زفر وقفى متولىسى عرصهٔ مزبوره زفرك
وقفى مستغلاتندندر ديو دعوى ايتدكده مدعاسنه خالد و وليد شهادت ايلسه لر مقبوله
اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى ملكا لنفسه ثم شهد به لغيره او شهد بملك لزيد ثم شهد به لعمرو لاتقبل
(نورالعين فى ١٤)

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى شهادت مزبوره يى قبول وموجبيله اول عرصه يى
زفرك وقفى اولمق اوزره حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

زيد وعمرو بكردن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقمز واردر ديو دعوى ومدعالرينه
بشر وخالد شهاد ايدوب بعده بشر وخالد بكردن جهت اخرادن شوقدر اقچه دعوى
ايتدكلرنده مدعالرينه زيد وعمرو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ان رجلين ادعيا على رجل دينا الف درهم وهو يجحد ذلك فشهد لهما عليه رجلان ثم شهد المشهود لهما للشاهدين على الرجل بالف درهم وهما يدعيان ذلك عليه وهو يجحد فان هذه الشهادة جائزة لان الشركة لا تثبت (شرح ادب القاضى للخصاف فى الفصل العشرين ومائة)

(رجل خاصم رجلا فى دار او فى حق ثم ان هذا الرجل شهد عليه فى حق آخر جازت شهادته اذا كان عدلا (من دعوى الخانية فيما يبطل دعوى المدعى)

زيد حياتنده سكسان غروشنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره فوت اولدقده بكر عمرودن زيد اول سكسان غروشك يكرمىسنى افراز وتعيين ايدوب وفاتندنصكره باكه ويرمك اوزره وصيت وسكا تسليم ايدوب مصرا فوت اولمشدر باكه ويرديو دعوى ايتدكده بكرك مدعاسنه بشر وخالد شهادت ايدوب حكم اولندقدنصكره بشر عمرودن زيد اول سكسان غروشك التمشنى افراز وتعيين ووفاتندنصكره باكه ويرلمك اوزره وصيت وسكا تسليم ايدوب بعده مصرا بلاوارث فوت اولمشدر باكه ويرديو دعوى ايتدكده بشرك مدعاسنه بكرايله خالدشهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(ولا يجوز شهادة كل فريق للآخر بالوصية بالثلث المشتركة اولاحدهما بالثلث والاخر بالف اولاحدهما بعين وللآخر بالثلث المشتركة ويجوز لكل واحد بعين الآخر لانعدام الشركة ولا يجوز لكل واحد بالدرهم ولو شهد احدهما للآخر بالدرهم والآخر للاول بالدنانير وصية فى رواية المجرد جاز وقيل لا يجوز لانهما جنس واحد فى المالية كالدراهم (عتابيه فى ٢ من الشهادة)

زيد متوفانك زوجه سى هندك زيدك فوتندن بش آى تمامنده وضع ايلديكى ولدك زيده ارثى حقنده حيا طوغوب بعده فوت اولدى ديو يالكز نسوان شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز (مرت مسئلته من المنح)

زيد عمرودن بر خصوصى دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلان بكر خصوص مزبورى تذكر ايده مامكله اداء شهادت ايده مامسه حالا بكر خصوص مزبورى تذكر ايتمكله شهادت ايلسه مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

زيدك مدعاسنه زيدك قاين باباسى عمروك شهادتى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(ويجوز شهادة الرجل لام امرأته اولزوج ابنته لان المصاهرة التى بينهما تأثيرها فى حرمة النكاح فقط (مبسوط سرخسى فيمن يجوز شهادته ومن لا)

شرائط اسلامى بلميان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

هندك مدعاسنه دامادى زيدك شهادتى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زيد معتوه عمروك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

(ولا تقبل شهادة الصبى والمعتوه والمجنون (تنوير الابصار فى الشهادة)

﴿ نوع آخر ﴾

﴿ زيدك ﴾

زيدك برقريه ده بنا ووقف ايلديكى مكتبده معلم صبيان اولوب متولىسى اولان عمرو بكرك يدنده اولان عرصه ايچون زيدك اول مكتبده معلم صبيان اولانلره مشروطه وقفيدر ديو دعوى و بكر ملكمدر ديو انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه قريهٔ مزبوره اهاليسندن اولوب اولادى اول مكتبده عمرودن تعلم قرآن عظيم الشان ايدن بشر شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

وفى الفتاوى وقف على مكتب وعلى معلمه فغصب رجل هذا الوقف فشهد بعض اهل القرية ان هذا وقف فلان بن فلان على هذا المكتب وعلى معلمه وليس للشهود اولاد فى المكتب تقبل ولولهم فيه اولاد تقبل ايضا فى الاصح (بزازيه فيما تقبل شهادته)

بر محله ده واقع برچشمه نك متولىسى زيد قنواتيله عمروك يدنده اولان شو قدر ماصوره صو ايچون قنواتيله اول چشمه نك وقف مستجليدر ديو دعوى ايتدكده مدعاسنه شهادت ايدن بكرو بشر اول محله دن اولسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولوشهدوا انه اوصى لفقراء جيرانه وللشهود اولاد محتاجون فى جوار الموصى قال محمد رحمه الله تعالى تقبل فى حق الباقين وفى وقف على فقراء جيرانه على هذا وذكر هلال رحمه الله تعالى تقبل شهادة الجيران على الوقف (بزازيه فى نوع فى الشهادة)

زيد عمروك يدنده اولان عرصه ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بذر وارض زيدك اولمق اوزره زيدايله عقد مزارعه ايدوب عرصهٔ مزبوره يى زراعت ايدن بكر شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(و لاتقبل شهادة المزارع لرب الارض اذا البذر من قبل رب الارض لانه اجير (حاوى المنيه للزاهدى فيمن تقبل شهادته)

بر بلده اهاليسندن زيد هندى بعده زينبى تزوج ايتدكدنصكره عمرو و بكر زيد ايله اول بلده ده برسنه ساكنلر اولوب زيدك زينبى تزوجنه و بومدتده هندايله ازواج معامله سى ايتديكنه عالملر اولوب بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره عمرو و بكر زيد سنهٔ مزبوره دن مقدم زينبى تزوج ايتمدين هندك اوزرينه اولنورسم هند بندن اوچ طلاق بوش اولسون ديمشيدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده ائمهٔ حنفيه دن رضوان الله تعالى عليهم اجمعين اصح اقوال ايله حكمه مأمور اولان زيد قاضى عمرو و بكرك وجه محرر اوزره شهادتلرينى قبول ايدوب هندك اطلاقيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه عيالنده اولان خدمتكارلرى بكر و بشرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وخصوص مزبورى زيده حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك يدنده اولان شوقدر بال مومى ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو

انكار ايتدكده بكر بو بال مومى ايچون زيدك ملكيدر مقدما بنم ملكم اولوب زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدم ديو شهادت ايلسه مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

احد الشاهدين قال هذا الشئ ملك المدعى كان لى بعته منه وقبضت الثمن لاتقبل شهادته (قنية فى شهادة رجل على رجل حصل بفعله كذا فى الخانية)

﴿ نوع فى التعديل والتزكية ﴾

هندك مدعاسنه شهادت ايدن زيد وعمروى ايكى نفر كسنه‌لر تعديل وتزكيه ايدوب لكن يالكز بشر مزبورلرى جرح ايلسه كلامنه التفات اولنورمى *الجواب* اولنماز

وان جرحه واحد وعدله اثنان ثبت العدالة فى قولهم لان قول الاثنين حجة فى الاحكام بخلاف قول الواحد (خانية فيمن تقبل شهادته)

﴿ فصل فى الاختلاف بين الشهادة والدعوى و بين الشاهدين ﴾

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو بن مبلغ مزبورى ساكا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد مبلغ مزبوردن عمروى ابرا ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

ادعى المديون ايصال الدين وشهدوا له بالابراء تقبل لاحتمال حصول الابراء بالاستيفاء (قنيه فى الاختلاف بين الشهادة والدعوى)

زيد صغارنده وصيسى اولان عمرو متوفانك ورثه سندن عمروك مقبوضى اولان مالنك اصل ورباسندن ذمتنده شوقدر اقچه حقم اولوب حتى عمرو حياتنده بروجه محرر اولقدر اقچه حقم اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وعمروك اقرارينه اقامت بينه ايده‌جك بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن الغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

بو صورتده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر عمروك حياتنده زيده اولقدر اقچه دينم واردر ديو مطلقا اقرارينه شهادت ايدوب سبب ذكر ايتماسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى دينا بسبب قرض او نحوه و شهدا بدين مطلق قيل يقبل و قيل لا و الصحيح انها تقبل (فصولين فى ١١)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو زيد اول منزلى باكه قرق غروشه بيع و تسليم وقبض ثمن ايدوب حتى وجه مشروح اوزره اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى و زيد بالكليه انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتدكارنده زيدك منزل مزبورى عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتديكنه بزم حضورمزده اقرار ايتدى لكن ثمنك مقدارينى بيان ايتمدى ديسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى *الجواب* اولور

(وفى الاقضية لو شهد الشاهدان على البيع و لم يبين الثمن ان شهدوا على قبض الثمن تقبل وكذا لو بين احدهما وسكت الاخر (خلاصه فى ٤ من الشهاده)

زيد عمرو متوفانك شوقدر اقچه مديونى بكردن بى عمرو مرض موتنده اولاد صغارينه وصى

نصب ایدوب مصرا فوت اولمغله مبلغ مزبوری باکه ویر دیو دعوی و بکروصایتی انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادته کلن بشر وخالد عمرو فوتندن مقدم زیدی وجه محرر اوزره وصی نصب ایتدی دیوب لکن بشر فوتندن اون کون مقدم وصی نصب ایلدی وخالد بش کون مقدم وصی نصب ایلدی دیوب تعیین زمانده توافق ایتماسه لر مزبورلر عادللر اولیجق شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اختلف الشاهدان لایخلو من ثلثة اوجه امّاان اختلفا فی الزمان اوالمکان اوالانشاء اوالاقرار وان کان الاختلاف فی قول محض کالطلاق والبیع والشراء والوکالة والوصیة والرهن والعتق والعتاق والدین والابراء والکفالة والحوالة لایمنع فی الوجوه الثلثة (خلاصه فی ٤ من الشهادة ملخصا)

زید مقتولك ورثه سی عمرو دن زیدی سن قتل ایتدك دیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده ورثه نك مدعالرینه شهادته کلن بکرو بشر زیدی عمرو قتل ایتدی دیوب لکن بکر بچاق ایله جرح وقتل ایتدی دیوب بشر خنجر صغیرایله ضرب وقتل ایتدی دیوب آلت قتلده توافق ایتماسه لر مزبورلك شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اختلف شاهدا القتل فی الزمان اوفیما وقع به القتل اوقال احدهما قتله بعصا وقال الآخر لم ادر بماذاقتله بطلت الخ (زیلعی فی الشهادة بالقتل)

هند زوج مطلق زید ذمتنده اولان شوقدرآقچه مهرینی زیددن دعوی وزید بن مهریکی سا که ادا ایتمشیدم دیو دعوی وهند انکارایتدکده عمرو زید هنده مهرینی قضاء ایلدی دیو شهادت ایدوب بکردخی هندك زید ذمتنده اولان مهریمی استیفاء ایلدم دیو اقرارینه شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی المدیون الایصال فشهدله احد الشاهدین بالایصال والآخر علی اقرار رب الدین بالایصال لاتقبل (شط) واصله انه لوشهد احدهما علی معاینة الفعل وشهد الآخر علی الاقرار بذلك الفعل لاتقبل لانهما شهدا بامرین مختلفین (قنیه فی اختلاف الشاهدین)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون ملکم اولوب سکا شو قدر آقچه دینم مقابله سنده وفاء بیع ایتمشیدم دیو دعوی و عمرو سن منزل مزبوری اول قدر آقچه یه باکه باتا بیع ایتمشیدك دیو وفاء بیعی انکارایتدکده زیدك مدعاسنه شهادته کلن بکر زید منزل مزبوری عمروه شوقدر آقچه دینی مقابله سنده وفاء بیع ایتدی دیو شهادت ایدوب بشر دخی زید منزل مزبوری اول قدر آقچه مقابله سنده باکه وفاء بیع ایتدی دیمشیدی دیو اقرارینه شهادت ایلسه شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی بیعا بشرط الوفاء فانکر ذو الید فشهد احدهما انه باعه بشرط الوفاء وآخر انه اقر المشتری انه شری بشرط الوفاء تقبل لان فی البیع لفظ الانشاء ولفظ الاقرار واحد (فصولین فی ١١ وکذافی العمادیه ١٢)

زید متوفانك اوغلی وحصرا وارثی عمرو بکردن بشر قاضی حضورنده زید سکا فلان مکانده وفلان وقتده شوقدر آقچه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی و بکر انکار ایدوب

عمرونك مدعاسنه خالد ووليد بشرك حضورنده شهادت ايتدكارنده بشر خالد وليده زيد مبلغ مزبوری بكره نه وقتده ونه مكانده ايداع وتسليم ايتمشيدی ديو سؤال ايتدكده خالد ووليد نه مكانده ونه زمانده اولديغنی بلمازز ديسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(سكت شاهد البيع عن بيان الوقت و المكان فسألهما القاضی فقالا لانعلم ذلك تقبل شهادتهما (فصولين فی ١١)

زيد مقتولك ورثه سی عمرودن زيدی سن قتل ايلدك ديو دعوی ايتدكده مدعالرينه بكر زيدی عمرو قتل ايتدی ديو شهادت ايدوب بشر دخی عمرو زيدی قتل ايتدم ديو اقرار ايلدی ديو شهادت ايلسه لر مزبورلرك شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا ادعی غصبا او قتلا فشهد احدهما به والآخر بالاقرار لا تقبل (درر فی الاختلاف فی الشهادة)

زيد عمرودن ساكن اولديغم فلان منزلده شوقدر غروش قرض ويردم ديو دعوی وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد مبلغ مزبوری عمروه فلان سوقده قرض ويردی ديو شهادت ايلسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(الشهادة لوخالفت الدعوی بزيادة لايحتاج الی اثباتها او بنقصان كذلك فان ذلك لايمنع قبولها امثاله لوشهدا علی الاقرار بمال وقالا اقر فی يوم كذا والمدعی لم يذكر اليوم اوشهدا ولم يورخا والمدعی ارخ اوشهدا انه اقر فی بلد كذا وقد اطلق اوذكر المدعی المكان ولم يذكر المدعی مكانا اوهما سميا غير ذلك المكان اوقال المدعی اقر وهو راكب فرس اولابس عمامة وقال اقر وهو راجل اوراكب حمار اولابس قلنسوة واشباه ذلك فانه لايمنع القبول لان هذه الاشياء لايحتاج الی اثباتها فذكرها والسكوت عنها سواء وكذلك لووقع مثل هذا التفاوت بين الشهادتين لايضر (قاعديه فی الشهادة وكذا فی فصولين فی ١٧)

﴿ فصل فی الشهادة بالتسامع ﴾

زيد واقف وقفنك توليتنی بركمسنه يه شرط ايلديكی معلوم اولمامغله توليت مذكوره قديمدن برات ايله تصرف اولنه كلمشيكن حالا واقفك عتقاسی اولادندن عمرو واقف وقف مزبورك توليتی عتقاسنه وعتقا سنك اولادنه شرط ايتمشيدی ديو اول وقفك توليتنه متصرف اولان بكردن دعوی ايتدكده بشر وخالد وقف مزبورك توليتی واقفك عتقاسنه وعتقاسی اولادنه واولاد اولادنه مشروطه در ديو محض سماعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی مزبورلرك سماعله شهادتلرينی قبول واول وقفك توليتنی عمروه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(اعمی اولان زيدك نسب دعواسنده بلا تفسير سماعله شهادتی مقبوله

﴿ اولورمی ﴾

اولورمی * الجواب * اولور
(شهادة الاعمى لاتجوز الافى النسب والموت ومايجوز الشهادة عليه بالشهرة والتسامع
(واقعات حساميه وكذا فى الهدايه فى الشهادة بعلامة النون)
ملك عرصه دعواسنده سماعله شهادت مقبوله اولورمی *الجواب *اولماز
(لاتجوز الشهادة بالتسامع والشهرة على الاملاك واسبابها نحو البيع والهبة والصدقه
(عماديه فى ١٣)
ثبوت قتلده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
اما الموت ففى البزازية والموت كالقتل ولعله والقتل كالموت كما فى الخلاصة وخزانة المفتين
وظاهره ان الشهادة على القتل بالتسامع جائزة وهو باطلاقه مشكل لترتب القصاص
عليها وفيها شبهة فلايثبت بها مايندرء بالشبهة ولم ارمن اوضحه الى الآن وقدظهرلى
ان التشبيه انما هو فى خاص وهوجواز اعتداد المرأة اذا اخبرت بقتله كموته للزوج وان كان
السابق بخلافه وكذا اذا تعارض الخبران عندنا بقتله وحياته (بحر رائق فى الشهادة)
ثبوت ولاده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
وكذلك الشهادة على الولاء بالتسامع لاتجوز فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهم الله فى الاول
(من شهادة الولوالجى كذا فى الزيلعى)
(دعوای مهرده بلاتفسير سماعله شهادت مقبوله اولورمی *الجواب *اولور
(وهل لهم ان يشهدوا على المهر فيه روايتان عن محمد رحمه الله فى رواية يحل الشهادة على المهر
كما يحل على النكاح وفى رواية لايحل لهم الشهادة على المهر والصحيح هو الاول
(خانية فى الشهادة وكذا فى الخلاصة)
(دعوای هبه ده و بيعده سماعله شهادت مقبوله اولورمی *الجواب * اولماز
(مرت مسئلته قبل ٣ مسئلة)
(سئل فى عقار فى يد زيد يتصرف بها تصرف الملاك بالشراء الشرعى من عمرو مدة تزيد
على ثلثين سنة و بعد موته يتصرف فيه ورثته بالارث والآن وقف يدعى عليهم بان ذلك
العقار من الوقف ببينة يشهد بدعواه بالسماع فهل للقاضى ان ينزع العقار من يد الورثة
بتلك الشهادة ام لا * الجواب * ليس له ذلك
وفى هذه الصورة اذا سمع القاضى تلك الشهادة وحكم بنزع العقار من يد الورثة وكتب به
حجة فهل تنفذ حكمه و يعتبر حجته وما يلزم القاضى * الجواب *
لا تنفذ حكمه ولايعتبر حجته و يؤدب القاضى
زيدك برجهته مشروطه وقفى اولملق اوزره ضبط اولنان منزل ايچون زيدك قرنداشى
عمروك ابناء ابناسندن بكر منزل مزبور جدم عمروك ابناء ابناسنه وقفيدر ديو دعوى ايتدكده
مدعاسنه بشر وخالد سماعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی *الجواب *اولور
وفى الوقف الصحيح انه تقبل بالتسامع على اصله لاشرائطه لانه يبقى فى الاعصار لاشرائطه
وكل مايتعلق به صحة الوقف و يتوقف عليه فهو من اصله ومالايتوقف عليه الصحة فهو

من شرائطه ونص الفضيلي على انه لا يصح فى الوقف الشهادة بالتسامع واختار السرخسى جوازه على اصله لا على شرائطه بان يقولوا انه وقف على المسجد هذا والمقبرة هذه اما اذا لم يذكروا هذه لا تقبل والمراد من الشرائط ان يقولوا ان قدرا من الغلة لهذا ثم يصرف الفاضل الى كذا بعد بيان الجهة فلو ذكروا هذا لا تقبل من شهادة البزازيه فى الجنس الاول قال فى الفتح القدير وليس معنى الشروط ان يبين الموقوف عليه بل ان يقول ان يبدأ من غلتها بكذا وكذا (بحر فى الشهادة)

بر عرصه نك اصل وقفيته شهادته كلن زيد وعمرو عرصهٔ مزبوره بكرك فلان مسجد شريفده امام اولانلره وقفيدر ديو سماعله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

﴿ فصل فى الشهرة والتواتر ﴾

زيد ملك منزلنى اليوم بشيوز غروش ذكر ديوب عمروه بشيوز غروشه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك منزل مزبورك حين بيعده قيمتى الجق اوجيوز غروش اولوب زياده دكز ايدى ديو دعواى غبن وتغرير ايله فسخ بيع مراد ايتدكده زيد منزل مزبورك حين بيعده قيمتى بشيوز غروش ايدكنى كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير شهادت وخبرلريله اثبات ايتدكدنصكره عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(التواتر خبر جماعة لا يتصور تواطئهم على الكذب بشرط ان يكونوا عالمين بما اخبروا علما مستندا الى الحس وتباين اماكنهم (مفتى ءاخستكى فى باب السنه) قوله وتباين اماكنهم اى تباعدها بشير الى اختلاف بلدانهم واوطانهم وهو مختار البعض لانه اشد تأثيرا فى دفع امكان التواطئ على الكذب وعند الجمهور لا يشترط ذلك لحصول العلم باخبار مواطئين ببقعة واحدة او بلدة واحدة (تحقيق شرح اخسيكى فى باب السنة من اصول الفقه)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى عمروك بينهٔ مرقومه سنى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

هند بلا وارث ظاهر فوت اولدقده تركه سندن بر منزلى امين بيت المال رأى حاكله ثمن مثلى اولمق اوزره يوز غروشه زيده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بش سنه مرورنده هندك حصرا وارثى عمرو ظهور ايدوب منزل مزبور حين بيعده قيمتى يوز يكرمى غروش ايدى ديو زيددن دعوى ومدعاسنه بكر وبشر شهادت ايلسه‌لر كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير منزل مزبورك اول وقتده قيمتى انجق يوز غروش اولوب زياده دكلدر ديو اخبار ايتمكله بو صورتده حاصل اولان تواتر خلافنه عمروك دعواى غبنى واقامت ايتديكى بينه سى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

هند فوت اولوب قزى زينب جمله مالنى قبض ايتدكدنصكره زيد ظهور ايدوب بن هندك لابوين عمى اوغلى يم ديو دعوى وزينب زيده سن هندك لام عمى اوغلى سن ديو مدعاسنى كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير شهادتلريله متواترا اثبات ايلسه زيدك دعواسى مسموعه ومتواترك خلافنه بينه سى مقبوله اولورمى الجواب * اولماز

برسنجاقده واقع برقضايه تابع برقريه ده جريان ايدن نهردن اهالى قريه قديمدن مزارعلرينى سقى ايده كلدكلرى قريهٔ مزبوره نك اطرافنده اولان سائر قرا اهاليسندن كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير مسلمين خبرلريله ثابت اولسه خصوص مذكور شرعا متواتر اولورمى *الجواب* اولور

بوصورتده قريهٔ اخرى اهاليسى نهر مزبور قديمدن بزم مزارعمزه اقه كلشيدى ديو دعوى ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى سنجاقده اولان بلاد وقرانك جميع اهاليسى بلمدكجه يالكز قريهٔ اولى اطرافنده قرانك اهاليسندن كذب اوزرينه تواطئلرى متصور اولميان جم غفير مسلمين خبرلريله تواتر حاصل اولماز ديوب دعواى مذكوره يى استماع ومتواترك خلافنه اقامت ايتدكلرى بينه يى قبول وموجبيله حكم ونهرى قريهٔ اخرى مزارعنه اجراسيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى *الجواب* اولماز

توليت وغله سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليت وغله سنه زيدك اولادندن موجود اولان عمرو متصرف ايكن زيدك اولادندن اولميوب بكرك اولادندن اولديغى متواتر اولان بشر بندخى زيدك اولادندن اولوب توليت وغله ده سا كه مشارك اولورم ديو عمرودن دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه اولورمى *الجواب* اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بشرك دعواى مزبوره سنى استماع ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلديكى بينه يى قبول و بشر زيدك اولادندن اولوب توليت وغله ده عمروه مشارك اولمق اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى *الجواب* اولماز

زيد بربلده اهاليسندن عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان سفينه ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو سفينه ملكم اولمغله زيدك مواجهه سنده يكرمى سنه ضبط وتصرف ايدوب مدت مزبوره ده بلاعذر سكوت ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اول مدتده مدت سفر بعيد آخر دیارده مكث ايتمكله دعوى ايده مدم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه زيدك مدت مزبوره ده اول بلده ده اولوب بلاعذر سكوت ايتديكى مشهور ومتواتر اولنجق دعواسى مسموعه وبينه سى مقبوله اولورمى *الجواب* اولماز

زيدك وقفى اولان قريه ايله عمروك تيمارى قريه سى اراسنده اولان اراضى ايچون زيدك وقفى متوليسى بكر زيدك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر *الجواب* شهرت شايعه قنغى طرفدن ايسه اول طرفك بينه سى اوليدر

بوصورتده بكر اول اراضى عمروك تيمارى اراضيسندن اولميوب زيدك وقفى اولديغى شهرت شايعه ايله اثبات ايتمكله مرافعه اولدقلرى قاضى اول اراضى يى زيدك وقفى اولمق اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حالا عمرو مقضى عليه اولمشيكن بندخى اول اراضى يى تيمارم اراضيسندن اولديغى شهرت شايعه ايله اثبات ايدرم ديسه كلامنه التفات

اولنورمى * الجواب * اولنماز

﴿ باب فى شهادة الذمى ﴾

اهل حربدن اولوب امانله داراسلامه چقان زيد مستأمنك عمرو ذمى ايله اولان دعواسنده زيدك مدعاسنه مستأمنلر اولان بكر و بشر كافرلر شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(شهادة اهل الذمة على المستأمنين جائزة بخلاف شهادة المستأمنين على اهل الذمة وشهادة بعضهم على بعض تقبل اذا كانوا من دار واحدة وان كانوا من اهل دارين كالروم والترك لاتقبل كذا فى الظهيرية (هنديه فى ١٠ من الشهادة)

زيد وعمرو نصرانيلر هند نصرانيه ايچون هند اسلامه كلدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولو شهد نصرانيان على نصرانية بانها اسلمت جاز واجبرت على الاسلام (درر قبيل كتاب النكاح)

زيد عمرو ذمى متوفانك تركه سنه وصى نصب اولنان بكر مسلمدن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و بكر انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بشر وخالد ذميلر شهادت ايتدكارنده بكر مجرد مسلم اولمغله ذميلرك شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(كافر مات واوصى الى رجل مسلم فشهد كافران بدين على ميت فان القاضى يقبل شهادتهما وفى الظهيرية وان كان المدعى مسلما (من شهادة التاتارخانيه فى ١٠)

زيد مسلم جاريه سى هند نصرانيه يى عمرو ذمى يه عمرو دخى بكر ذمى يه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكارندنصكره هند بكردن بن حرة الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه خالد ووليد ذميلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولوب هندك حريتنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(وفى المنتقى عبد باعه نصرانى من نصرانى ثم باعه المشترى من نصرانى ثم وثم حتى تداولته عشرة ايد من الباعة كلهم نصرانى ثم اسلم واحد منهم ثم ادعى العبد انه حر الاصل واقام على ذلك شهودا من النصارى قال زفر لاتقبل بينته سواء اسلم اولهم اوآخرهم او اوسطهم حتى يقيم البينة من المسلمين وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان كان المشترى الاخير هو الذى اسلم لا اقبل بينته وان كان غيره اسلم اقضى بعتقه ويرد الثمن فيما بينهم حتى ينتهى الى المسلم فلا يؤخذ برد الثمن ولا من قبله من الباعة وهذا عند ابى حنيفة رحمه الله (من التاتارخانية فى ١١ من الشهادة)

زيد يهودى عمرو مسلمدن بابام بكر يهودى متوفانك ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقى واردر بن بكرك حصرا وارثى يم مبلغ مزبورى باكه وير ديو دعوى وعمرو بكره جهت مزبوره دن اول قدر اقچه دينى اولديغنى اقرار ايدوب لكن زيد بكرك اوغلى اولديغنى انكار ايتدكده زيد بكرك اوغلى اولديغنه برقاچ يهوديلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(لامن كافر على مسلم الا فى الوصاية والنسب اذا ادعى حقا من قبل المورث على خصم حاضر يعنى اذا ادعى الايصاء من نصرانى و اقام شاهدين نصرانيين على خصم مسلم او ادعى ان فلان بن فلان النصرانى مات وهو وارثه واحضر مسلما للميت عليه دين واقام شاهدين نصرانيين على نسبه تقبل (درر فى القبول وعدمه من الشهادة)

زيد ذمى فوت اولدقده ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد باكه شوقدر اقچه سنى وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدى تركه سندن ويرديوامين مزبور يوزينه دعوى ايتدكده عمروك مدعاسنه برقاچ ذميلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(لا تقبل شهادة كافر على مسلم الا تبعا اوضرورة فالاول اثبات توكيل كافر كافرا بكافرين بكل حق له بالكوفة على خصم كافر فيتعدى الى خصم مسلم آخر وكذا شهادتهما على عبد كافر بدين ومولاه مسلم وكذا شهادتهما على وكيل كافر موكله مسلم وهذا بخلاف العكس فى المسئلتين لكونها شهادة على المسلم قصدا وفيما سبق ضمنا و الثانى فى مسئلتين فى الايصاء وشهدا كافران على كافر ان اوصى الى كافر واحضر مسلما عليه حق للميت وفى النسب شهدا ان النصرانى ابن الميت فادعى على مسلم بحق (اشباه فى القضاء)

زيد ذمى عمرو ذميدن بن بكر ذمى متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارلرى اولوب بكرك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى وار در مبلغ مزبورى ويرديو دعوى وعمرو دين ووصايتى انكار ايتدكده زيد دين ووصايتنى ذميلر شهادتلريله اثبات ايدوب بعد الحكم مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره زيد بكرك بشر مسلم ذمتنده اولان حقنى طلب ايتدكده بشر دين مزبوره معترف ايكن زيده وصايتكى ينم يوزيمه مسلمان شهادتلريله اثبات ايتدكجه ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر آنفا)

زيد ذمى عمرو ذمينك خصومته وكيلى اولان بكر مسلمدن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى وبكر انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكرك مواجهه سنده بشر وخالد ذميلر شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولوب زيد مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وكل كافر مسلما بخصومته فشهد عليه كافران بالدين قبلت البينة (مبسوط سرخسى قبيل شهادة النساء)

زيد وعمرو ذميلر حاكم حضورنده اسلامنى منكره اولان هند نصرانيه مواجهه سنده هند شرف اسلامله مشرفه اولدى ديو شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده حاكم زيد وعمروك شهادتلرينى قبول وهندك اسلامنه حكم ايلسه هند ضرب وحبس ايله اسلامه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(وفى نوادر ابن رستم لو شهد نصرانيان على نصرانية انها اسلمت صح واجبرت على الاسلام بخلاف ما لو شهدوا على نصرانى انه اسلم فانه لا تقبل (خزانة الاكمل فى السير)

زيد ذمی قتل اولندقده ورثه سی عمرو ذمیدن زیدی سن آلت جارحه ایله قتل ایلدك دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده مدعالرینه بكر و بشر ذمیلر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده زیدك ورثه سی عمروی قصاص ایتدرمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (قال ابن سماعه عن محمد رحمهما الله فی النصرانیین شهدا علی مسلم ونصرانی انهما قتلا مسلما معا عمدا قال لا اجوز شهادتهما علی المسلم وادرؤ عن النصرانی القتل واجعل علیه الدیة فی ماله (محیط برهانی فی ١١ من الشهادة وفیه تمامه)

﴿باب الشهادة علی الشهادة﴾

موت دعواسنده شهاده علی الشهاده مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (الشهادة علی الشهادة جائزة فی الاقاریر والحقوق واقضیة القضاة وكل شیء جاز الا فی الحدود والقصاص (خانیه فی الشهادة علی الشهادة)

زید فلان فعلی اشلرسم زوجه‌م هنده اوچ طلاق بوش اولسون دیوب بعده اول فعلی اشلیوب وآخر دیاره كتمكله هند دعوی ایده میوب بعده زید كلوب هند ایله زوجیت معامله سی ایتمك استدكده هند بن سندن شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولدم دیوب زیددن دعوی وزید انكار ایدوب اصل شاهدلری عمرو و بكر مدت سفر بعید آخر دیارده اولمغله مزبورلرك طرفلرندن تحمل شهادت ایدن خالد وولید هندك مدعاسنه شهاده علی الشهاده‌نك كیفیت معهوده سیله شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(الاصل ان كل مایثبت بشهادة النساء مع الرجال یثبت بالشهادة علی الشهادة (تاتارخانیه فی الشهادة علی الشهادة)

زید شام شریفده عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر راٸجه حقم واردر دیو دعوی وعمرو سن مبلغ مزبورك دعواسندن بنی ابرا ایدوب تمسك دخی ویرمشیدك دیو دعوی ایتدكده زید ابراء مزبورا كراه معتبر ایله اولدیغنه اصل شاهدلری اولان بشر و بكر طرفلرندن تحمل شهادت ایدن خالد وولید زیدك مدعاسنه شهاده علی الشهاده نك كیفیت معهوده سی اوزره شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(فی كل شیء ماخلا الحدود والقصاص (منیة المفتی فی الشهادة علی الشهادة)

زیدك عمرو ایله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدی اولان بكر مسافهٔ سفر بعید آخر دیارده اولمغله بكرك طرفندن تحمل شهادت ایدن بشر وخالد مسافهٔ سفر بعید آخر دیاره كتمك مراد ایتملریله بشر خالددن هر بری ولید ونذیری وجه شرعی اوزره اشهاد انلر دخی تحمل شهادت ایدوب بعده بشر وخالد آخر دیاره كتدكلرندنصكره ولید ونذیر زیدك مدعاسنه شهاده علی الشهاده‌نك كیفیت معهوده سی اوزره شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ان الشهادة علی الشهادة وان كثروا تقبل (خلاصه فی ٧ من الشهادة)

قصاص دعواسنده شهاده علی الشهاده مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر)

﴿ باب الرجوع عن الشهادة ﴾

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شو قدر بيك اقچه قيمتلو كوركمى سرقه واستهلاك ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر وجه شرعى اوزره شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وقطع يد ايله حكم ايدوب عمروك صاغ النى قطع ايتديردكدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه لر عمرو اول الينك ديتنى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا شهد شاهدان على رجل بسرقة الف درهم بعينها فقطعت يده ثم رجعا ضمنا دية اليد فى مالهما ولا قصاص عليهما عندنا وضمنا الالف ايضا لانهما اتلفاه على المشهود عليه وكذلك كل قصاص فى نفس او دونها كذا فى المبسوط (هنديه فى ٩ فى الرجوع من الشهادة)

زيد عمروك يدنده اولان شوقدر بيك اقچه قيمتلو بر قلج ايچون ملكم اولوب مكان محرزمدن سرقه ايتدك ديو دعوى وعمرو سرقه يى انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر وجه شرعى اوزره شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وموجبيله قطع يد ايله وقلج زيدك ملكى اولمق اوزره حكم ايدوب عمروك صاغ الى قطع اولندقدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه لر عمرو النك ديتنى واول قلجك قيمتنى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى مبلغ مزبورى زيده حكم ايدوب زيد اول مبلغى عمرودن الدقدنصكره بكر قاضى حضورنده شهادتندن رجوع ايلسه عمرو مبلغ مزبورك نصفنى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان رجع احدهما ضمن النصف (تنوير الابصار فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن سابقا شوقدر اقچه قرض ويرمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب بكر و بشر زيدك مدعاسنه شهادت ايتدكلرندنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن بعد الحكم رجوع ايتملريله اوزرلرينه شرعا ضمانله حكم اولندقدنصكره مزبورلره تعزير بالتشهير دخى لازم اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده شهادتلرندن رجوع ايدن شاهدلره تعزير بالتشهير لزومى موجب شهادتلريله بعد القضاء رجوعلرنده ميدر يوخسه قبل القضاء رجوعلرنده دخى تعزير مرقوم لازم اولورمى * الجواب * قبل القضاء رجوعلرنده دخى لازم اولور

(واما حكمه فايجاب التعزير على كل حال سواء رجع قبل القضاء بشهادته او بعد القضاء بها والضمان مع التعزير ان رجع بعد القضاء وكان المشهود به مالا وقد ازاله بغير عوض كذا فى سراج الوهاج (هنديه فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقى اولمغله بكرك مبلغ مزبورى دعوى وقبضه يى توكيل ايلدى ديو دعوى وعمرو توكيلى انكار ايدوب وكالتنه بشر وخالد شهادت ايتدكلرنده قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول ووكالت ايله حكم ايدوب بعده زيد مبلغ مزبورى وكالت مرقومه يه بناء عمرودن الدقدنصكره بشر وخالد قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر مجرد شهادتلرندن رجوع ايتملريله بشر وخالده مبلغ مزبورى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

ولو شهدوا بوكالة انسان وقضى به ثم رجعا لم يبطل القضاء بالوكالة ولم يضمنا لانهما ما اتلفا شيئا متقوما وكذا لو رجعا بعد ماقبض الوكيل الدين لان القبض ليس بالشهادة بل بالتوكيل (فى ١٩ من وكالة المحيط البرهانى)

(زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه بكر وبشر مدت سفر بعيد آخر دياره اولان خالد ووليد طرفلرندن شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر وبشرك شهادت مرقومه‌لرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدنصكره خالد ووليد كلوب خصوص مزبوره بكرو بشرك شهادتلرينى انكار ايلسه‌لر حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا رجع شهود الفرع ضمنوا لان الشهادة فى مجلس القضاء صدرت منهم فكان التلف مضافا اليها ولو رجع شهود الاصل وقالوا لم نشهد شهود الفرع على شهادتنا فلا ضمان عليهم لانهم انكروا السبب للضمان وهو الاشهاد ولا يبطل القضاء لانه خبر محتمل فصار كرجوع الشاهد بخلاف ماقبل القضاء (هداية فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتملريله قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول وموجبيله مبلغ مزبورى عمرودن زيده حكم ايتدكدنصكره عمرو زيددن بكر وبشر حضور قاضيدنك غيريده شهادتلرندن رجوع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه دعواسى مسموعه واقامت ايلديكى بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يصح الرجوع الا عند القاضى سواء كان هو الاول اوغيره لان الرجوع عنها توبة والتوبة على حسب الجناية فالسر بالسر والاعلان بالاعلان وشهادة الزور جناية فى مجلس الحكم فالتوبة عنها يقيد به واذا لم يصح الرجوع فى غير مجلس القاضى فاذا ادعى المشهود عليه رجوعها واقام عليه بينة او عجز عنها واراد تحليف الشاهد لم يقبل القاضى بينته ولا يحلفهما لان البينة واليمين تترتبان على صحة الدعوى ودعوى الرجوع فى غير مجلس القاضى باطلة حتى لو اقام البينة انه عند قاض فلان وضمنه المال قبلت بينته لصحة السبب (درر فى الرجوع عن الشهادة)

﴿باب ترجيح احد البينتين المتضادين﴾

زيد عمرو ذمتنده اولان حقندن عمروى ابرا ايتدكدنصكره زيد حين ابراده اون برياشنده اولوب بالغ اولمامشيدم ديو مبلغ مزبورى عمرودن دعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى

بلوغ بينه سى اولى

زيد د ن سن حين ارادة اون بش باشكى تكميل ايتمشيدك ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه
قنغيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك بينه سى

ولواقام البايع بينة انى بعتها فى صغرى واقام المشترى بينة انك بعتها بعد البلوغ فبينة
المشترى اولى لانها تثبت العارض (قنيه فى البينتين المتضادتين)

قتل بينه سى اولى

زيد عمرو دن سن اوغلم بكرى فلان سنه سنده شهر شعبان المعظمك اون بشنجى كونى
موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايتمشيدك ديودعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بكر
اول سنه شهر رمضانك يكرمنجى كونى حياتده اولوب حتى بعض كسنه لر ايله دخى صحبت
ايتمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر* الجواب* زيدك

(ولو اقام الابن البينة على رجل انه قتل اباه فى رمضان و اقامت بينة انه تزوجها فى شوال
فالقتل اولى لانهما تساويا فى اثبات الحق و يترجح ذلك ماسبق ولا تسمع بينة القاتل انه
كان حيا بعد ذلك واقرضه (عنايه فى الوصيه من الشهادة)

طلاق فى الصحة بينه سى اولى

(زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوج طلاق ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه
اولمدين زيد فوت اولدقده هند زيدك ورثه سندن زيدبنى مرض موتنده رضامسز تطليق
ايلدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ورثه دخى زيد سنى صحتنده تطليق ايلدى ديودعوى
واقامت بينه ايدوب ايكى طرف دخى طلاقك وقت واحد ده اولديغنه اتفاق ايلسه لر
قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * ورثه نك بينه سى

(ادعت امرأة ان زوجها طلقها فى مرض موته ومات وهى فى العدة ولها الميراث وادعى
الورثة ان الطلاق كان فى الصحة فالقول لها وان برهنا و وقتا وقتا واحدا فبينة الورثة
على طلاقها فى الصحة اولى (بزازيه فى ٨ من الشهادة)

صحت عقد بينه سى اولى

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو زيد صحتنده بن صغير ايكن
شوقدر اشياسنى با كه هبه واعلام واشهاد ايتمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايدوب سائر
ورثه دخى زيد اول اشيايى سا كه هبه ايتدكده سن بالغ اولوب زيد اشياء مزبوره يى سا كه
تسليم ايتمدين فوت اولمغله هبه باطله اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه لر
قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

وقد يترجح البينة بكونها لمن يدعى صحة العقد الذى وقع الاختلاف فيه بينه و بين الآخر
(ترجيح بينات) رجل مات وترك مالا فادعى الورثة عينا من اعيان التركة ان المورث وهبها
منه فى الصحة وقبضه و بقية الورثة قالوا كان ذلك فى المرض فان القول يكون قول من يدعى
الهبة فى المرض وان اقاموا البينة فالبينة بينة من يدعى الهبة فى الصحة
(خانية فيما يتعلق بالنكاح من كتاب الدعوى)

زيدك وقفى اولان منزل ايله عمروك وقفى اولان منزل بيننده اولان جدارك برطرفندن زيدك
وقفنه اتصال تربيعى ايله اتصالى اولوب عمروك وقفنه اتصالى اولميوب زيدك وقفى متوليسى
بكر جدار مزبور مستقلا زيدك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمروك وقفى متوليسى
بشر دخى مستقلا عمروك وقفيدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه

خارج بينه سى اولى

قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * بشرك
(الحائط لمن جذوعه عليه ومتصل به اتصال تربيع (درر فى دعوى الرجلين) والمتعلق خارج وذو اليد اولى واما اذا اقاما بينة فبينة الخارج اولى لما مر مرارا (درر فى دعوى الرجلين)

اهاليسى مسلمين وكفره اولان برقصبه ايچنده واقعه كنيسه ايچون اهل اسلام قصبهٔ مزبوره عنوة فتح اولنمغله هدم ايدرز ديو دعوى ايدوب كفره دخى قصبهٔ مزبوره صلحا فتح اولنمغله يديمزده ابقاء اولنان كنيسه مزدر ديو دعوى ايدوب طرفين دخى دعوالرينه اقامت بينه ايلسه‌لر قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * اهل اسلامك بينه‌سى اوليدر
(وعلى هذا لو جاء اثر انهم اهل صلح واثر انهم اخذوا عنوة فالقول فيه قولهم ايضا لتعارض الاثار وهذا بخلاف ما اذا شهد شهود على شهادة شهود انهم صالحوا وشهد شهود على شهادة شهود انهم اخذوا عنوة فانه يعمل بشهادة الفريق الثانى الخ واشار الى معنى آخر فى الكتاب قال لما جعل القول قولهم قبل اقامة البينة كان المحتاج الى البينة هم المسلمون دون اهل الذمة فتقبل بينتهم على ذلك بمنزلة الخارج مع ذى اليد فى دعوى الملك المطلق (شرح سير الكبير قبيل ما يحل للمسلمين ان يفعلوا)

نتاج وغصب دعواسنده خارج بينه سى اولى

زيد عمروك يدنده اولان طاى ايچون قسراغمدن طوغمش ملكمدر بندن غصب ايتدك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى اول طاى بنم قسراغمدن طوغمش ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك بينه سى
(ان بينة ذى اليد على النتاج انما يترجح على بينة الخارج على الملك المطلق او على النتاج اذا لم يدع الخارج عليه فعلا كرهن وغصب ونحوه اما لو ادعى الخارج فعلا مع ذلك فبينته اولى (فصولين فى ٢)

ملك مطلق دعواسنده خارج بينه سى اولى

زيد عمروك يدنده اولان قوشاق ايچون ملكمدر التى آيدن برى غائب اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى التى سنه دن برى ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * زيدك
(ادعى هذا العبد لى غاب عنى منذ شهر وقال ذو اليد لى منذ سنة يقضى للمدعى ولا يلتفت الى بينة المدعى عليه (درر فى دعوى الرجلين)

مبيعده وثمن مبيعده زياده بينه سى اولى

زيد بر يغن كسبه‌سنى هر وقيه‌سنى شو قدر اقچه‌يه اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره قبض ثمن ايتمدين عمرو فوت اولوب زيد ثمنى ورثه‌سندن دعوى ايتدكده زيد بيع ايتديكم كسبه اون بيك وقيه در ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ورثه دخى سكز بيك وقيه در ديو دعوى واقامت بينه ايلسه‌لر قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * زيدك بينه سى
(اختلفا فى قدر الثمن او المبيع قضى لمن برهن وان برهنا فلمثبت الزيادة (كنز الحقايق فى التحالف كذا فى القهستانى)

زيد عمروك ملك منزلنى عمرودن اشترا ايتدكدنصكره عمرو بن منزل مزبورى ساكه درتيوز غروشه بيع ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى انجق اوچيوز غروشه بيع

زيد بينه سي اولى

ايتمشيدك ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك
بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك بينه سنى قبول و موجبيله حكم ايدوب حجت
ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز
برعرصه زيد و عمروك يدلرنده اولوب ايكيسى دخى متصرفلر ايكن زيد عمرودن اول
عرصه نك مجموعى مستقلا بنم ملكمدر ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه عمرو دخى نصفى
بنم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر
* الجواب * زيدك بينه سى
(وان كانت اى الدار معهما اى فى يديهما فهى للثانى وهو مدعى الكل لانه اذا برهن كان
نصفها له على وجه القضاء وهو الذى كان بيد صاحبه اذا اجتمع فيه بينة الخارج و بينة ذى
اليد و بينة الخارج اولى فقضى له بذلك ونصفها الاعلى وجه القضاء وهو الذى كان بيده لان
صاحبه لم يدع ولاقضاء فيه بلادعوى فيترك فى يده (درر فى دعوى الرجلين)
صالح فوت اولوب زوجهء متوفاتى زينبدن اولان اوغلى عبدالله ايله زوجهء متوفاة اخراسى
عايشه دن اولان محمدى ترك ايتدكدنصكره عبدالله ومحمد يدلرنده اولان منزلده نزاع ايدوب
عبدالله منزل مزبور انام زينبك ملكى اولوب بعدوفاتها باكه و بابامزه موروث اولمشيدى
ديو دعوى واقامت بينه ايدوب محمد دخى منزل مزبور بابامز صالحك اولوب بعد وفاته
ملكى ايكيمزه موروث اولمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى
اولى در * الجواب * عبداللهك
اقام احد الاخوين بينة ان الدار التى فى ايدينا كانت لامى تركها ميراثا بينى و بين ابى و اقام
الآخر البينة انها كانت لابينا تركها ميراثا لنا فبينة الاول اولى لاثباته الزيادة
(قنية فى البينتين المتضادين)
بوصورتده عبداللهك بينه سى اولى اولیجق منزل مزبور عبدالله ومحمد بينلرنده نوجهله
قسمت اولنور * الجواب * سكز سهمدن يدى سهم عبداللهه برسهم محمده ويريلور
زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان برسيم قلج ايچون ملكم اولوب عمروه ايداع وتسليم
ايتمشيدم ديودعوى واقامت بينه ايدوب بكر دخى اول قلج بنم ملكم اولوب عمرو بندن غصبا
اخذ ايتمشيدى ديو دعوى و اقامت بينه ايلسه زيد و بكرك بينه لرى مقبوله اولوب اول
قلج ايكيسنك مناصفة ملكى اولمق اوزره حكم اولنورمى * الجواب * اولنور
(و اذا كان العبد فى يد رجل اقام رجلان عليه بينة احدهما بغصب و الآخر بوديعة
فهو بينهما وهذه من مسائل جامع الصغير ذكرها فى كتاب القضاء و ذلك لان المودع
لما جحد الوديعة صار كالغاصب فصار دعوى الغصب والوديعة سواء والتساوى فى سبب
الاستحقاق يوجب التساوى فى نفس الاستحقاق (غاية البيان قبيل التنازع بالايدى)
زيد وعمرو بكرى مجلس شرعه احضار ايدوب زيد بكرك يدنده اولان منزل ايچون فلان
تاريخده بكردن اشترا ايتمشيدم ملكمدر ديودعوى عمرو دخى منزل مزبورى اول تاريخدن
مقدم بكردن اشترا ايتمشيدم ملكمدر ديودعوى و بكر زيد وعمروك دعوالرينى انكار ايتمكله

زيد وعمرو مدعا بهنه اقامت ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

رجل فى يده دارا قام خارجان كل منهما بينة انه اشتراها من ذى اليد بكذا ونقده وهو ينكر دعواهما ان ارخا واحدهما اسبق فهو اولى (من دعوى الملك بسبب من الخانيه)

زيد عمروك يدنده اولان قول ايچون ملكم اولوب اوچ سنه دن برى غائب اولمشدر ديو دعوى و اقامت بينه ايدوب عمرو دخى اول قول اون درت سنه دنبرو ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى ملك مطلق دعوى ايتسه لر زيدك تاريخى تاريخ ملك اولميوب تاريخ غيبت اوليجق قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

زيد متوفانك ورثه سى زيدك داينى عمروك يدنده اولان منزل ايچون زيد اول منزلى ساكه ذمتنده اولان شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايدوب قبل الفك فوت اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيد صحتنده اول منزلى برمعلوم يوزك عوض ويرمك شرطيله هبه وتسليم واول يوزكى بندن المشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(والرهن مع القبض اولى من الهبة معه فان كانت بشرط العوض فهى اولى (ملتقى فى دعوى الرجلين)

زيد برسمور كوركنى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد وعمرو ثمنده اختلاف ايدوب زيد بيك اوچيوز اللى غروشه بيع ايتمشيدم ديو دعوى و اقامت بينه ايدوب عمرو دخى يديوز غروشه بيع ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسك بينه سى اوليدر * الجواب * زيدك

زيد متوفانك اوغلى عمرو زيدك حصرا وارثى اولمق اوزره تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك زوجه سى هند متوفانك اناسى زينب ايله باباسى بكر زيد هنددن مقدم فوت اولوب بزلر بطريق المناسخه وارثز ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيد هنددنصكره فوت اولدى سزلر زيده وارث اولمازسز ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زينب ايله بكرك

ارث دعواسنده زياده بينه سى اولى

(مات عن زوجة واخ وابنه مات ايضا فقال الاخ مات اخى بعد موت ابنه فلى الميراث وقالت الزوجة بل مات اخوك قبل موت ابنه فالقول للمرأة (ه) والاصل فى هذا الجنس ان الورثة متى اختلفت فى تاريخ موت الاقارب اواصله فالبينة بينة من يدعى زيادة الارث والقول قول من ينكر (قنيه فى الاختلاف فى المواريث من الدعوى)

هند فوت اولوب تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره زيد عمرو دن بن هندك معتق وولاجهتندن حصرا وارثيم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخى هند حرة الاصل اولوب تركه سى بيت الماله عائد در ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اوليدر * الجواب * عمروك

(رجل مات وترك مالا و بنتا فاقام رجل البينة انه كان عبده فاعتقه وان ولاه له واقامت البنت بينة انه كان حر الاصل ذكر فى الولاء الاصل ان البينته بينة البنت (خانيه فى ما يبطل دعوى المدعى

﴿ زيد ﴾

زيد ملك منزلنی داینی عمروه شو قدر اقچه دینی مقابله سنده رهن و تسليم ايدوب بعده منزل مزبور عمروك يدنده محترق اولدقدنصكره زيد منزل مزبورك قيمتی دين مزبوره مساوی ايدی ديو دعوی واقامت بينه ايدوب عمرو دخی دين مزبوردن شوقدر ناقصدر ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * عمروك

(وان اختلفا فی قيمة الرهن بعد ماهلك كله او بعضه فالقول قول المرتهن فی قيمة الهالك مع يمينه والبينة بينة الراهن (محيط برهانی فی ٢١ من الشهادت) وان اختلف الراهن والمرتهن فی قيمة الرهن بعد هلاكه فالقول للمرتهن والبينة للراهن (ترجيح البينات للغانم البغدادی)

زيد زوجه سی هنده اكر اذنمسز عمروك منزلنه وحمامنه واررسك بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره هند بن سنك اذنكسز عمروك منزلنه وحمامنه واروب شرط واقع اولمغله سندن اوچ طلاق بوش اولدم ذمتكده اولان شو قدر اقچه مهريمی ويرديو زيد دن دعوی واقامت بينه ايدوب زيد سن عمروك منزلنه وحمامنه اذنمله كتمشيدك ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * هندك

بوصورتده هند مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيده يمين ويردرمكه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال لامرأته ان شربت سكرا بغير اذنك فامرك بيدك فاقامت بينة علی وجود الشرط واقام الزوج بينة انه كان باذنها فبينة المرأة اولی (قنيه فی البينتين المتضادتين)

هند فوت اولوب زوجی زيدی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده سائر ورثه زيددن هندك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر مبلغ مزبوردن حصه مزی ويرديو دعوی وزيد هند صحتنده مبلغ مزبوردن ذمتی ابراء ايتمشيدی ديو دعوی وسائر ورثه ابراء مزبور شو مقوله شرط مفسد ايله اولمشيدی ديو دعوی واقامت بينه ايدوب زيد دخی بلاشرط اولمشيدی ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * زيدك

زيد مديونی عمرودن سن برآی مقدم موسر ايدك ديو دعوی واقامت بينه ايدوب عمرو دخی بلكه اول آيدنصكره شو مقوله امر سببيله افلاس طاری اولوب معسر اولدم ديو دعوی واول مقوله امرك حدوثيله افلاس طريانه اقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * عمروك

(وبينة اليسار احق بالقبول من بينة الاعسار لانها يثبت امرا عارضا هو اليسار والبينات للاثبات قال فی الفتح القدير اللهم الا ان يدعی انه موسر وهو يقول اعسرت بعد ذلك واقام بينة لذلك لان معها علم بامر حادث وهو حدوث ذهاب المال انتهی وينبغی ان يكون معنی المسئلة انه بين سبب الاعسار وشهدوا به وقوله فی البحر الظاهر انه يجب منه وهوليس بصحيح لجواز حدوث اليسار بعد اعساره الذی ادعاه مدفوع بانهم لم يشهدوا بيسار حادث بل بما هو سابق علی الاعسار الحادث وبينة الاعسار الحادث يثبت امرا عارضا فقدمت (نهر فائق فی الحبس من كتاب ادب القاضی)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوين ارقرنداشی اوغلی عمروی ترك ايتدكده عمرو هندك مستقلا يدنده اولان منزل ايچون زيد حياتنده فلان تاريخده بكردن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب بعده فوت اولمغله اوچ ربعی با كه انتقال ايدوب ملك مورثمدرديو دعوی واقامت بينه ايدوب هند دخی اثنام زينب تاريخ مزبورده منزل مزبوری بكردن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب بعده زيددن مقدم فوت اولمغله با كه انتقال ايدوب اول وجهله ملك مورثمدر ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * هندك

(دار في يد رجل فاقام رجل عليها شاهدين انها داره اشتراها من فلان واقام ذواليد البينة انها داره اشتراها من فلان ذلك ايضا فهی للذی فی يده لانهما تصادقا علی ان اصل الملك فيها كان للبايع وادعی كل واحد منهما سبب انتقال الملك اليه وسبب ذی اليد اقوی لان الشراء مع القبض اقوی من الشراء بدون القبض ولان تمكنه من القبض دليل سبق عهده فهواولی الا ان يورخا وتاريخ الخارج اسبق فحينئذ يقضی بها له لانه اثبت الشراء فی وقت لاينازعه الآخر (مبسوط سرخسی فی الشهادة فی الشراءوالبيع وكذا فی الثامن من الفصولين)

بر بلده اهالیسندن اولان زيد اول بلده يه ايكی قوناق بعدی اولان محله كتمك ايچون عمروك باركيرينی استعاره ايتدكدنصكره عمرو زيددن اول باركيرايله اذنمسز بلدۀ مزبوره يه درت قوناق بعدی اولان فلان محله كيدوب اثناء طريقده باركير يدكده هلاك اولدی قيمتنی ضمان اول ديو دعوی واقامت بينه ايدوب زيد دخی بن اول باركيری سا كه رد وتسليم ايتمشيدم ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * عمروك

(برهن المستعير علی ردها والمعير علی هلاكها عنده بالتعدی فبينة المعير اولی (من عارية البزازية وكذا فی الخلاصه)

زيد عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروی ابرا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی زيد مرض موتنده ابرا ايتمشيدی ثلث مبلغ مزبوره مساعد دكلدر ثلث مساعد اولمادیغی مقداری وير ديو دعوی وعمرو زيدبنی صحتنده ابرا ايتمشيدی ديو دعوی ايدوب ايكی طرف دخی مدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * عمروك

زيد عمروك قديمی دكرمننك آلت جانبنده دكرمن بندی بنا ايتدكده صوقاروب عمروك دكرمننك دورانه مانع اولمغله عمرو زيددن سن بندی موضع قديمدن يوقارو بنا واحداث ايلدك ديو دعوی واقامت بينه ايدوب زيد دخی موضع قديمنده بنا ايتدم ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اوليدر * الجواب * عمروك

(والبينة بينة من يدعی انه محدث فان اقاما البينة فبينته من يدعی انه محدث اولی ايضا (قعم) علی عكسه قال رحمه الله والصحيح هوالاول (قنيه فی باب التصرفات)

زيد برسنه دن زياده ملكنده اولان جاريه سی هندی ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم

﴿ ايتدكده ﴾

ايتدكدنصكره جاريه عمروك يدنده برولد طغوردقده زيد هند ولدى وقت بيعدن بش آى اون كون تمامنده طغوروب ولد بنم فراشمدن حاصل اولان ولد مدر ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخى وقت بيع وتسليمدن التى آى مرورنده طغوب ولد سنك فراشكدن حاصل دكلدر ديودعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * عمروك

(امة ولدت عند المشترى فقال البائع هو ولدى ولدته لاقل من ستة اشهر من البيع وقال المشترى دعواك باطلة لانها ولدته لاكثر من ستة اشهر فالقول للمشترى بخلاف ما اذا قال المشترى لم يكن العلوق عندك والبائع يقول كان عندى فالقول له فان اقام احدهما بينة تقضى له وان اقاما البينة فعند ابى يوسف رحمه الله بينة المشترى اولى لاثباتها صحة البيع وعند محمد رحمه الله بينة البائع اولى لاثباتها الحرية ولو اقاما البينة فى الاختلاف فى العلوق فكذلك (قنيه فى دعوى الولد من كتاب الدعوى)

زيد واقفك اولادندن عمرو و بكر برمزرعه‌نك توليت وغله‌سنه مشروطيت اوزره متصرفلر ايكن عمرو فوت اولوب اوغللرى بشر وخالدى ترك ايتدكده بشر وخالد دخى بكر ايله على الاشتراك اول مزارعلره متصرفلر ايكن بكر بشر وخالددن واقف اول مزرعه‌نك توليت وغله‌سنى بطنا بعد بطن اولادنه واولاد واولادنه شرط ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب بشر وخالد دخى واقف اول مزرعه‌نك توليت وغله‌سنى مطلقا اولادينه واولاد اولادنه شرط ايتمكله توليت وغله‌ده سكا مشاركز اولورز ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه‌سى اوليدر * الجواب * بكرك

(وقف بين اخوين مات احدهما و بقى فى يد الحى واولاد الميت ثم الحى برهن على واحد من اولاد الاخ ان الوقف بطنا بعد بطن والباقى غيب والوقف واحد تقبل و ينتصب خصما عن الباقين ولو برهن اولاد الاخ ان الوقف مطلق عليك وعلينا فبينة من يدعى الوقف بطنا بعد بطن اولى (من وقف الدرر فيما يتعلق بوقف الاولاد)

﴿ باب القول لمن ﴾

زيدك ملك منزلى ايله عمروك منزلى ماييننده اولان ديوار ايچون زيد بنم ملكمدر ديوب عمرو دخى بنم ملكمدر ديوب لكن اول ديوار اوزرنده زيدك بناسى اولسه زيد وعمروك بينه‌لرى اولميجق اول ديوارده قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدك

(حائط بين دارين لاحدهما عليه ازج من لبن اوآجر اختصما فى الحائط فهو لصاحب الازج بمنزلة الجذوع (خانيه فى الحيطان من الصلح)

هند صغيره يى ولى اقربى اناسى زينب مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند قاضى يه واروب بن شمدى بالغه اولدم وخيار بلوغله فرقت اختيار ايتدم ديوب عمرو دخى بوندن اقدم بالغه اولوب سكوت وقبول عقد ايتدك ديسه قول قنقيسنكدر * الجواب * هندكدر

(بلغت بكرا فقالت رددت كما بلغت والزوج يقول سكتت فالقول للزوج هذا فى الاختلاف

بعد البلوغ اما لو اختلفا حالة البلوغ فقالت رددت وقال سكتت فالقول قولها
(فصولين فی ٢٥ فی خیار البلوغ ملخصا)

زيد بكر بالغه اولان قزی هندی فضولا عمروه تزویج ایتدكدنصكره عمرو قبل الدخول والخلوه ابتدا هند دن نكاح خبری سماعنده بالغ اولدقده سكوت ایتمشیدك دیو دعوی و هند رد ایتمشیدم دیو دعوی ایدوب طرفينك بينه لری اولماسه قول قنقیسنككدر * الجواب * هندكدر

(الولى اذا زوج البكر البالغة ثم اختلف الزوج والمرأة فقال الزوج بلغك النكاح فسكتت فقالت لا بل رددت كان القول قولها عندنا لان الزوج يدعى لزوم العقد والمرأة تنكر فكان القول قولها (خانيه فی فصل شرائط النكاح)

زيد عمرو دن قولمسن دیو دعوی وعمرو حر الاصلم دیو دعوی ایدوب طرفينك بينه لری اولماسه عمروك رقه انقيادی سبق ایتمش اولميجق قول قنقیسنككدر * الجواب * عمروكدر
(غلام فی يد رجل يدعى الحرية وقال ذو اليد هو غلامی ان كان لا يعبر عن نفسه فالقول لذی اليد لانه كالمتاع وان كان يعبر عن نفسه او بالغا فالقول للغلام
(بزازيه فی ١١ من الدعوى)

بو صورتده • زيد بن عمروی بكر غائبك ملكنده ايكن ثمن معلومه بكر دن اشترا ايتديكمده عمرو بيعه عالم اولوب رقه انقياد ایتمشیدی دیو دعوی وعمرو رقه انقیادینی انكار ايدوب زيد عمروك رقه انقيادينه اقامت بينه ايده مامكله مرافعه اولدقلری قاضی عمروه رقه انقياد ايتديكنه وجه شرعی اوزره يمين ويرسه زيد عمروه تعرضدن منع اولنورمی * الجواب * اولنور
(القول للغلام بلا يمين عند ابی حنيفة رحمه الله ومع اليمين عندهما على ما عرف
(قاعديه فی الدعوى)

زيد زوجه سی هنده شوقدر اقچه ويردكدنصكره فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده هند تركه دن مهرینی تماما اخذ مراد ايتدكده سائر ورثه زيد مبلغ مزبوری مهر يكه طوته ويرمشيدی ديوب هند دخی هبه ایتمشیدی ديوب طرفينك بينه لری اولماسه قول قنقیسنككدر * الجواب * سائر ورثه نككدر
(ولو ادعى الزوج ان المدفوع من المهر وقالت هدية فالقول له الا فی المهيأ للاكل
(عن مداينات الاشباه) افتى الامام الحلوانی واختار الفقيه ابو الليث رحمهما الله انه اذا كان متاعا واجبا على الزوج كالخمار والدرع لا يكون من المهر وان غير واجب عليه فالقول له على المختار (بزازيه فی المهر من النكاح)

زيد عمروی باركيرينی حفظ ايدوب كورمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه به استيجار ايدوب عمرو دخی باركيری كوروب حفظ اوزره ايكن باركير هلاك اولسه عمرو باركير سنه تمامنده هلاك اولمغله اجر مسمايی تماما ويرديو دعوی وزيد اوچ آی مرورنده هلاك اولمغله اجر مسمادن اوچ آيه اصابت ايدن مقداردن زياده ويرمم ديوب طرفينك بينه لری اولماسه قول قنقیسنككدر * الجواب * زيدكدر

(هلك المستأجر على حفظه فقال الاجير هلك بعد تمام السنة فعليك اجر السنة وقال المستأجر هلك بعد شهر واحد فالقول للمستأجر لانه ينكر وجوب الاجر عليه اقول فان قيل الاصل ان يضاف الحادث الى اقرب الاوقات فينبغى ان يصدق الاجير فيقال الاصل المذكور ظاهر يصلح للدفع لا للاستحقاق وغرض الاجير اخذ الاجر فلا يصلح له
(فصولين فى ١٩ من مسائل الاجارات)

زيد شو قدر اقچه داينى عمروه اولقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو سن مبلغ مزبورى بنم آريه لغمده نائبم اولان بكرك طرفندن محصول اولمق اوزره تبرعا ويردك ديوب زيد بن مبلغ مزبورى ساكه اولان دينم ايچون ويردم ديسه قول قنقيسنكدر
* الجواب * زيدكدر

(ومن بعث الى امرأته شيئا فقالت هو هدية وقال هو من المهر فالقول له فى غير المهياة للاكل لانه المملك فكان اعرف بجهة التمليك كما اذا قال اودعتك هذا الشئ فقالت بل وهبته لى وكذا الظاهر يشهد لانه يسعى فى اسقاط ما فى ذمته لا فى الطعام المهياة للاكل كالشوى واللحم المطبوخ والفواكه التى لا تبقى فان القول قولها فيه استحسانا بجريان العادة باهدائها فكان الظاهر شاهدا بخلاف ما اذا لم يكن مهيئا كالعسل والجوز واللوز
(زيلعى فى آخر المهر)

زيد متوفانك لابوين ارقرنداشى عمرو زيدك حصرا وارثى اولمق اوزره تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك زوجه سى هند متوفانك اناسى زينب ايله لابوين قز قرنداشى خديجه زيد هنددن مقدم فوت اولوب بز زيده مناسخه طريقيله وارثه يز ديو دعوى وعمرو زيد هنددن صكره فوت اولوب سز زيده وارث اولمازسز ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(سئل فى امرأة ولدت غلاما حيا ومات هى والغلام فادعى زوجها تقدم موتها على الغلام وادعى اخوتها لابويها عكسه فالحكم اجاب القول قول الزوج بيمينه والبينة على الاخوة قال فى القنية مات عن زوجة واخ وابن مات ايضا فقال الاخ مات اخى بعد موت ابنه وقالت الزوجة بل مات اخوك قبل موت ابنه فالقول للمرأة (فتاواى خيريه فى كتاب الدعوى)

﴿ كتاب القضاء ﴾

قضاة طائفه سندن زيد بعض كبار مجلسلرنده ناسى تقليد ومسخره لق ايدوب حكايات كاذبه نقل ايتمك عادتى اولوب مسقط عدالت اولان بعض مناهيدن اجتنابى اولماسه زيده تقليد قضا جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(الفاسق اهل للقضاء كما هو اهل للشهادة الا انه لا ينبغى ان يقلد كما قدمناه انه من باب واحد ولا ينبغى تقليده لان القضاء من باب واحد لا ينبغى تقليده لان القضاء من باب الامانة والفاسق لا يؤتمن فى امر الدين لقلة مبالاته وفى اصلاح الايضاح من قلد فاسقا يأثم واذا قبل القاضى شهادته يأثم (بحر رائق فى القضاء ملخصا)

صاغر اولوب مدعى ومدعى عليهك كلاملرينى اصلا اشتمين زيده تقليد قضا

جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الوهبانیة وتولیة الاطرش الاصح جوازها و فسر الشراح بان تسمع ما قوی من الاصوات والاصم بخلافه وهومن لایسمع البتة(بحر فی قوله واهله اهل الشهادة)

اطرش اولوب مدعی ومدعی علیهك صوت قویلرینی استماع ایدن زیده تقلید قضا جائز اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه من مسئلة قبلها)

بر دیارده قاضی اولان زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمروی اول دیاره نائب نصب ایتدکدنصکره زیده عمی طاری اولوب بعده بکر عمروك حضورنده بشردن شوقدر اقچه دعوی ایدوب و بشر منکر اولمغله بکر مدعاسنه اقامت بینه ایدوب عمرو مبلغ مزبوری بکره بشردن حکم ایتدکده بشر اعمی اولان کمسنه یه تقلید قضا صحیح اولمامغله نائبك حکمی نافذ دکلدر دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اربع خصال اذا دخل بالقاضی انعزل فوات السمع او البصر اوالعقل اوالدین وعند الثانی لا مالم یقلد مکانه آخر (بزازیه فی القضاء) ولاینعزل ای نائب القاضی بخروجه ای القاضی عن القضا (درر فی القضاء) وینبغی ان لاینعزل النائب بعزل القاضی لانه نائب السلطان اونائب العامة الایری انه لاینعزل بموت القاضی وعلیه الاکثر من مشایخنا رحمهم الله (فصولین فی الفصل الاول)

بر بلده ده واقع تولیت وغله سی زید واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف عقاره اولاددن عمرو متصرف ایکن اول بلده ده قاضی اولان بکر بن دخی زیدك اولادندن اولوب وقف مزبورك تولیت وغله سنه ساکه مشارك اولورم دیو حال قضاسنده عمرودن دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب زیدك اولادندن اولمق اوزره نفسیچون حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(لایقضی القاضی لنفسه ولا لمن لا تقبل شهادته له (اشباه فی القضاء)

غله سی بر قضانك قاضیسی اولان زیده مشروطه وقفك متولیسی عمرو قضاء مزبورده واقع بکرك ملکیت اوزره یدنده اولان عرصه ایچون وقف مزبورك مستغلاتندندر دیو زیدك حضورنده بکردن دعوی و بکر انکار ایتمکله عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده زید عمروك وجه محرر اوزره اولان دعواسنی استماع و بینه سنی قبول ایدوب عرصهٔ مزبوره وقف مزبور مستغلاتندن اولمق اوزره حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواوصی رجل بثلث ماله للقاضی ولاخر لم یجز قضاؤه فی شیء لهذا المیت لانه قضاءه لنفسه وکذا لوکان القاضی احد الورثة والحاصل انه لابد من اجتناب التهمة وقت القضاء (بزازیه فی ٤ من القضاء ملخصا)

زید قاضینك باباسی عمرو بکردن زیدك حضورنده بنم جبرا بغیر حق شوقدر اقچه می المشیدك ویر دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله زید مبلغ مزبوری بکردن عمروه حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(وحكم الحاكم لابويه وولده وزوجته باطل والمولى والمحكم فيه سواء وهذا لانه لا تقبل شهادته لهؤلاء لمكان التهمة فكذلك لايصح القضاء (هدايه فى التحكيم)

برخصوصى قضاة استماع ايتميه‌لر ديو طرف سلطاندن امر شريف وارد اولدقدنصكره خلافنه امر آخر وارد اولمدين زيد قاضى خصوص مزبورى استماع وحكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجوز استثناء سماع بعض الخصومات اوسماع خصومة رجل بعينه ولايصير قاضيا فى المستثنى (فصولين فى الفصل الاول)

غلطه ويوده سنك بيت الماله متعلقه اولان دعوالرينى حرمين مفتشى استماع ايدوب غلطه ده حاكم الشرع اولانلر استماع ايتمامك اوزره امر شريف وارد اولدقدنصكره خلافنه امر وارد اولمدين غلطه قاضيسى غلطه ويوده سنك بيت الماله متعلقه دعوالرينى استماع وحكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

بعده طوع بينه سيله اكراه بينه سى جمع اولسه قنقيسى اوليدر * الجواب * اكراه بينه سى اوليدر

(اختلفا فى الطوع والكره فالقول لمن يدعى الجواز ولو اقاما بينة فبينة من يدعى الكره اولى وعليه الفتوى (من بيوع البزازيه فى ١١)

بوصورتده ائمۀ حنفيه‌نك اصح اقوالى ايله حكمه منصوب اولان زيد قاضى طوع بينه سنى استماع ايدوب موجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرودن برخصوصى بكر قاضى حضورنده دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه شهادته كلن كمسنه‌لرى بكر قاضى تعديل وتزكيه وشهادتلرينى قبول ايدوب عمرو غيبت ايتمكله بكر موجبيله حكم ايتمدين قضادن معزول اولدقدنصكره بكرك يرينه قاضى اولان بشرك حضورنده زيد خصوص مزبورى تكرار دعوى ايلسه بكرك حضورنده اولان شهادت مرقومه‌يه بناء بشر اول خصوصى زيده حكم ايتمك مشروعميدر يوخسه بشرك حضورنده اعادۀ بينه لازمميدر * الجواب * لازمدر

(واما البينة اذا قامت عنده بحق انسان على انسان فقبل ان يقضى بها عزل ثم اعيد الى القضاء فرفعت اليه تلك القضية فان المدعى يكلف اعادة البينة تذكر اولم يتذكر فرقا بين الاقرار والبينة والفرق ان البينة لاتوجب الحق بنفسها وانما توجب باتصال القضاء بها ولم يوجد فصار تقليد هذا القاضى بعد ذلك وتقليد قاض آخر سواء ولوقلد قاض آخر لا يسعه ان تقضى بتلك البينة حتى يستقبلوا الخصومة ويعيدوا البينة فكذا ههنا (ادب الخصاف فى القضاء)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكدنصكره مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايدوب بعده عمرو قبل التعديل والتزكية غيبت ايتدكدنصكره مرافعه اولدقلرى قاضى بعد التديل والتزكيه مزبورلرك شهادتلرينى

قبول وعمروك غيابنده مبلغ مزبوری عمرودن زیده حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر الخصاف رحمه الله اذا غاب المدعی علیه بعد ما سمع القاضی علیه البینة اوغاب الوکیل بالخصومة بعد قبول البینة قبل التعدیل اومات الوکیل ثم عدلت تلك البینة لایقضی بتلك البینة وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی یقضی قال شمس الائمة الحلوانی رحمه الله وهذا ارفق بالناس ولو اقر المدعی علیه ثم غاب فانه یقضی علیه باقراره فی قولهم وان غاب الوکیل اومات بعد ما اقیمت علیه البینة ثم حضر الموکل یقضی علیه بتلك البینة کذا ذکر فی الزیادات (خانیه فی فصل مایستحق للقاضی وما ینبغی)

زید برخصوصی عمرودن دعوی ایتدکده عمرو خصوص مزبوری قاضی حضورنده اقرار ایتدکدنصکره قاضی عمروك اقراریله حکم ایتمدین عمرو فرار وغیبت ایلسه قاضینك عمرو غیابنده عمروك خصوص مزبوره اقراریله حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر قبل صورتها)

بر بلده ده قاضی اولوب نائب نصبنه مأذون اولان زید اول بلده ده کندی نصب ایتدیکی نائبی عمروك حضورنده بکردن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمکله عمرو مبلغ مزبوری بکردن زیده حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(قال ولو ان قاضیا قضی للامام الذی ولاه بقضیة اوقضی علیه جاز ذلك لما روینا من الاثر ولما قلنا من المعنی قال وکذلك لوقضی لولد الامام اولوالده اولزوجته لان نفس الامام اقرب الیه من الولد والوالد والزوجة فاذا جاز ذلك فهذا اولی قال وکذلك لو ان القاضی قضی لاخ نفسه اولعمه اولابن اخیه اولاخته اولخالته اوللخاله اولاحد من محارمه یجوز لانه لو شهد لهؤلاء جاز قال وکذا قاضی القضاة اذا خوصم الی قاض ولاه هو فقضی له اوعلیه جاز ذلك لان قاضی القضاة فی حق هذا القاضی بمنزلة الامام فی حقه وهو لوقضی للامام جاز فکذا ههنا قال وکذلك لوان الامام ولی قاضیا علی مثل خراسان وامره ان یولی قضاة علی الکور ففعل ثم خاصم القاضی الاعلی الی بعض من ولاه فقضاؤه جائز له وعلیه لما قلنا (من شرح ادب القاضی فی ٥٧)

زید بر قریه ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه ورثه سی قریۀ مزبوره اهالیسندن عمرودن زیدی سن موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ایتدکلرنده مدعا لرینه قریۀ مذکوره اهالیسندن بکر وبشر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ادعی الولی علی رجل من غیر اهل المحلة فقد ابرأ اهل المحلة من القسامة والدیة لانه نفی القتل عنهم ولو شهد اثنان من اهل المحلة بما ادعی لم تقبل عند ابو حنیفة رحمه الله وعندهما تقبل لان الاصل انما یجب الضمان علی القاتل وانما یجب علی غیره عند طلب الولی فالم تطلب لایصیر اهل المحلة خصما فتقبل شهادتهم ولابی حنیفة رحمه الله تعالی

ان وجود القتل بين اظهرهم سبب لوجوب الدية والقسامة عليهم فصاروا خصما فلا تقبل شهادتهم ولو ادعى على واحد من اهل المحلة بعينه فشهد شاهدان من اهل المحلة عليه لم تقبل الشهادة عندهم اما عند ابي حنيفة فكما مر واما عندهما فلان الخصومة على اهل المحلة قائمة (ولوالجيه قبيل فى ٨ من الديات)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول و عمرويى قصاص ايله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

بر بلده ده صراف اولوب بين الناس خطى معلوم اولان زيد عمروه قرضدن بيك غروش ذمتمده دينمدر ديو دفترينه تحرير ايدوب بعده فوت اولدقده عمرو زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن مبلغ مزبورى دعوى ايتدكده ورثه انكار ايدوب عمرو زيدك اول دفترده وجه محرر اوزره اولان خطنى ابراز ايد و ب خط زيدك اولديغى عند الحاكم ثابت اولوب اولديارده بو منوال اوزره اولان خطه عمل اولنمق متعارف اولمغله زيدك خطى وعرفه بناء حاكم مبلغ مزبورى تركه دن زيده حكم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(صراف كتب على نفسه بمال معلوم وخط معلوم بين التجار واهل البلدة ثم مات فجاء غريمه يطلب المال من الورثة وعرض خط الميت بحيث يعرف الناس خطه حكم بذلك من تركته ان ثبت انه خطه وقد جرت العادة بين الناس ان مثله حجة (خزانة الاكمل فى الشهادة قبيل ادب القاضى) واما خطه البياع والسمسار والصراف فهو حجة وان لم يكن مصدرا معنونا لعرف ظاهر بين الناس وكذلك ما يكتب الناس فيما بينهم يجب ان يكون حجة للعرف (مجتبى فى آخر كتاب الاقرار)

مدعى يدنده اولوب مضمونى ثابت اولميان تمسك ايله عمل اولورمى * الجواب * اولماز

(قال العلامة العينى رحمه الله انما يعمل بخط الصراف ونحوه لانه لا يكتب فى دفتره الا ماله وعليه صيانة عن النسيان والبناء على العادة الظاهرة واجب فعلى هذا اذا قال البياع وجدت فى يادكارى بخطى اوكتب فى يادكارى بيدى ان لفلان على الف درهم كان هذا اقرارا ملزما اياه اقول ويرد ان العمل بالحقيقة بما هو بموجب العرف لا بمجرد الخط (شرح الاشباه ابيرى زاده)

﴿نوع آخر﴾

هند زيد ايله بر خصوصه متعلقه دعواسنده عمرو قاضى يه مرافعه اولدقده حق هندك يدنده ايدكى ظاهر اولمغله عمرو خصوص مزبورى هنده حكم ايتدكدنصكره بكر قاضى عمروك حكمنى نقض ايدوب خصوص مزبورى زيده حكم ايلسه حكم مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قضى قاض على قول من اقاويل العلماء لكان صحيحا وليس لاحد من القضاة نقضه الى يوم القيمة (قهستانى فى القضاء)

زيد بر خصوصى قاضى حضورنده عمرودن دعوى و بكر و بشر شهادت ايتملريله قاضى

بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول وحكم ايدوب بعده بكر وبشر فاسقلر اولدقلرى ظاهر اولسه حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز شهادة الفاسق ولو قضى بشهادته نفذ (خلاصه من الشهادة) فلو قضى ثم ظهر ان الشهود فسقة لم ينقض القضاء (بحر رائق فى الشهادة)

زيد عمرودن سابقا شو قدر راقجه اقراض ايتمشيدم ويرديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك اقراضنه شاهدى اولمامغله قاضى زيده يمين ويروب اول قدر راقجه يى عمرودن زيده حكم ايلسه نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(المسئلة مختلفة بين الصحابة وكان عمر رضى الله تعالى عنه ممن يرى رد اليمين الى المدعى وعلى ابن ابى طالب رضى الله تعالى عنه كان ممن لايرى والشافعى رحمه الله اخذ بقول عمرو وعلماؤنا اخذوا بقول على وقد صح رجوع عمر رضى الله تعالى عنه (شرح ادب القاضى)

ماقول شيخ الاسلام فى زيد استأجر دارا موقوفة من ناظرها مدة التى قدرها تسعون سنة متوالية باجرة معجلة مسلمة ومؤجلة معلومة وهى اجرمثلها وحكم حاكم حنبلى بصحة الاجارة المذكورة على قاعدة مذهب امام حنبلى رحمه الله فيها ثم رفع ذلك الى امام حنفى فنفذه فى حضرة ناظر الوقف الموجر ومواجهة المستأجر بعد المرافعة واستيفاء شرائط الحكم وكتب على ذلك وثيقة فهل يصح ذلك الحكم والتنفيذ ويعمل بالوثيقة التى تشتملها ثم ادعى ناظر الوقف فساد الاجارة المذكورة وطلب الفسخ هل له ذلك ام لا * الجواب * نعم يصح الحكم والتنفيذ المذكور ان يعمل بالوثيقة المرقومة وبعد ماوقع حكم حاكم حنبلى على صحة اجارة الدار الموقوفة المذكورة وامضاء حاكم حنفى وتنفيذه ذلك الحكم على الوجه الشرعى لايصح دعوى الناظر بفساد العقد المزبور ولاطلب فسخه والحالة هذه والله العليم وهو الهادى الى الطريق المستقيم

(رجل آجر ارض وقف مدة طويلة مائة سنة من رجل انهما باشر الواحد من المسلمين وان حاكما حكم بصحة ذلك فالاجارة صحيحة اذا حكم حاكم بصحتها مع طول المدة ولاينفسخ بموت احدهما بعد اقرارهما بان العقد وقع لواحد غير معين ويكون المال حلالا له هكذا ذكر وهو الصحيح وهذا ممالاخلاف فيه لانهما لما اقرا ان حاكما حكم بصحة ذلك فقد ارتفع الخلاف لانا قدمنا فى الباب الاول اختلاف المشايخ رحمهم الله فى اجارة ارض الوقف مدة طويلة فاذا كان مختلفا فيه وحكم حاكم بصحته صار متفقا عليه (جواهر الفتاوى فى ه من الاجارات)

ماقول شيخ الاسلام بركة الانام كاشف معضلات الاحكام فى زيد وقف عقارات وقفا شرعيا وشرط توليته الى اولاده واولاد اولاده ثم بعد مدة آجر عمرو من اولاد الواقف العقارات المذكورة ببكر باجرة معلومة اجارة طويلة نحو تسعين سنة لدى حاكم شافعى يرى جواز تلك الاجارة وحكم بجوازها حكما صحيحا ثم انفذ هذا الحكم قاض من قضاة الحنفية وتصرف بكر العقارات مدة ثم مات الموجر والمستأجر وانتقل نوبة التولية الى بشر من اولاد الواقف فادعى هو عند قاض حنفى على ورثة البكر المتصرفين لها

بان الاجارة المذكورة قد انفسخت بموت احد العاقدين وطلب الحكم منه بذلك فحكم هو انفساخها بموت المستأجر وامر للورثة قصر اليد من العقارات الموقوفة وتسليمها الى بشر فهل ينفذ حكمه بالانفساخ ام يمنع ذلك حكم القاضى الشافعى المقدم نفاذه لكونه حكما بالموجب افتونا مأجورين * الجواب * نعم ينفذ حكم القاضى الحنفى بانفساخ الاجارة المذكورة ولايكون حكم القاضى الشافعى المقدم مانعا لهذا الحكم اذلايتوجه حكم القاضى الشافعى الى بقاء الاجارة بعدموت احدالعاقدين لكونه معدوما وقت الحكم بجوازها والحكم لايتوجه الى المعدوم وكذا تنفيذ الحنفى لايكون مانعا لهذا المعنى

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سى هند زيد دن بن حرة الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه عمرو و بكر شهادت ايدوب قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول وهندك حريتنه حكم ايتدكدنصكره زيد عمرو و بكر محدود فى القذف ايديلر ديو دعوى ومزبورلرك قبل ادا الشهاده محدود فى القذف اولدقلرينه اقامت بينه ايدوب بووجه اوزره قاضينك حكم مزبورده خطاسى ظاهر اولسه حكم مزبور باطل اولوب هند رق اولمق اوزره زيده رد اولنورمى * الجواب * اولنور

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سى هند زيد دن بن حرة الاصلم ديو دعوى وزيد انكار ايتمكله هند مدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولندقدنصكره هند بن حريت دعواسنده كاذبه ايدم ديسه حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى الحرية وبرهن عليه وقضى بها ثم قال كذبت فى دعوى الحرية لايبطل القضاء لان الحرية حق الناس كافة (بزازيه فى ٤ من ادب القاضى) فان ظهر له نص بخلاف قضائه نقضه ثم ان كان فى حقوق العباد كالطلاق والعتاق والقصاص ثم ظهر ان الشهود عبيد اومحدود فى القذف ان قال القاضى تعمدت فالضمان فى ماله ويعزر للخيانة وان اخطاء يضمن الدية وفى الطلاق والعتاق يرد المرأة الى الزوج والمولى هذا اذاظهر الخطاء بالبينة اوباقرار المقضى له امااذااقر القاضى بذلك لايثبت الخطاء (بزازيه فى ٤ من القضاء ملخصا وكذا فى الخلاصة)

هند قاضى يه واروب بن فلان بلده ده حرة الاصل اولان خديجه دن متولده حرة الاصل ايكن غائب عن البلده زيد بنى اياردوب جاريه مملوكه سى اولمق اوزره بكره بيع وتسليم بندخى رقه انقياد ايدوب بعده بكر آخر دياره كيدر اولدقده بنى بركسنه نك يانده براغوب كتمشيدى ديدكده بكر غائب اولوب مكانى معلوم و هند فقيره و محتاجه اولمغله نفسنى انفاق وحفظنده مضطره اولديغى ظاهر اولمغين قاضى بكره بشرى وكيل نصب ايدوب هندك حريت اصليه دعواسنه اقامت ايتديكى بينه يى بشرك مواجهه سنده استماع ايدوب هندك حريتنه حكم ايلسه نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(وهل ينصب القاضى وكيلا عن الغائب عندنا لايفعل امالوفعل بان حكم على الغائب نفذ اجماعا لان المجتهد بسبب القضاء وهو ان البينة هل تكون حجة بلاخصم حاضر للقضاء ام لافان رأها حجة وحكم نفذ كمالوحكم بشهادة الفساق وعليه الفتوى (بزازيه فى المفقود)

اقول هذا اضطراب ارائهم و بيانهم فى مسائل الحكم للغائب وعليه ولم يصف ولم ينقل عنهم اصل قوى يبتنى عليه الفروع بلا اضطراب ولا اشكال فالظاهر عندى ان يتأمل فى الوقايع و يحتاط و يلاحظ الحرج والضرورات فيفتى بحسبها جوازا اوفسادا

(جامع الفصولين فى الخامس)

زيد فوت اولوب تركه سنى وصى مختارى عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر زيدك لابوين قرنداشى وحصرا وارثى يم ديو حاكم حضورنده عمرودن دعوى و مدعاسنه بشر وخالد شهادت ايتملريله حاكم بكرك وراثتى ايله حكم وتركه يى بكره تسليم ايدوب بعده آخر دياردن وليد كلوب زيد اوغلى اولوب وراثتى بأكه منحصره در ديو بكردن دعوى ومدعاسنه حاكم حضورنده اقامت بينه ايدوب حاكم وليدك وراثتى ايله حكم ايلسه بكرك وراثتى ايله اولان حكم اول منتقض اولور مى * الجواب * اولور

(شهد شاهدان ان فلان اخ الميت لابيه وامه لانعلم له وارثا غيره وقضى ثم شهد آخران لآخر انه ابنه ينتقض القضاء الاول لان الفريق الثانى لم يناقضا فى شهادتهما فقبلت وثبت البنوة بشهادتهما فانتقض القضاء بالوراثة للاخ ضرورة فان كان المال قائما فى يده دفع الى الابن وان كان هالكا فللابن الخيار ان شاء ضمن الاخ وان شاء ضمن الشاهدين فان ضمن الاخ لايرجع على احد وان ضمن الشاهدين رجعا على الاخ لما عرف

(محيط رضوى فى الشهادة بالميراث)

بوصورتده بكر تركهٔ زيدى استهلاك ايتمش اولسه وليد تركه يى بشر وخالده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

بوصورتده وليد بشر وخالده تضمين ايتدردكدنصكره مزبورلر ضامن اولدقلرى مبلغ ايله بكره رجوعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

﴿ نوع آخر ﴾

(ماقول الائمة الحنفية فيما لو منع السلطان قاضى بلدة عن استماع دعوى زيد على عمرو بالبستان الذى فى البلدة وورد بذلك الامر الشريف الى القاضى فهل يلزم عليه ان يعمل بمضمون الامر ان لايسمع تلك الدعوى افتونا مأجورين * الجواب * نعم يلزم عليه ان يعمل بمضمون الامر الشريف

(و فى هذه الصورة اذا سمع القاضى تلك الدعوى بغير صدور امر مغاير للامر الاول وحكم بالبستان لزيد فهل ينفذ حكمه ومايلزم عليه افتونا مأجورين * الجواب * لاينفذ حكمه و يؤدب بالعزل

(والحاصل ان القاضى وكيل عن السلطان و الوكيل يستفيد التصرف من موكله فلذا خصص له تخصص واذا عمم تعمم و القضاء يتخصص بالزمان و المكان و الحوادث والاشخاص (خيريه فى كتاب ادب القاضى بعدورق)

بر بلده اهاليسندن زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو استانبوله كلدكدنصكره بكر بنم زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر سنده وديعت اولان اقچه دن

ویردیو دعوی ایتمك استدکده عمرو بن خصم شرعی دکلم دیو مرافعه دن امتناع ایتدکده
بکر اول بلده والیسندن عمروك اوزرینه مباشر تعیین ایدوب عمرودن مال ودیعه دن جبرا
یدی یوز غروش السه عمرو مبلغ مزبوری بکردن استرداده قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(فی الاصل اتلف ودیعة انسان للمودع ان یخاصم و یغرم القیمة (بزازیه فی الخامس
من اختلاف الودیعة)
بوصورتده مبلغ مزبوری قاضی حضورنده بکردن دعوی ایدوب والدیغی فتوای شریفهٔ
شرعیه یی ابراز ایتدکدنصکره قاضی فتوای شریفه ایله عمل ایتمیوب ودیعه مودع یدندن
غصبا اخذ اولندقده صاحب الودیعه حاضر اولمیجه مودع خصم اولهمزدیو عمروی دعوادن
منع ایلسه قاضئ مزبوره نه لازم اولور * الجواب * عزل وتعزیر
(القاضی بتأخیر الحکم یأثم و یعزل و یعزر (فصولین فی ۱)

﴿ فصل فی الحبس ﴾

زید یهودی طائفهٔ قضاتدن عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنی عمرودن
طلب ایتدکده عمروك ادایه قدرتی وار ایکن مماطله ایتمکله زید عمروی حاکمه حبس
ایتدرمك استدکده عمرو ذمی دینی ایچون مسلم حبس اولنماز دیو امتناعه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
(یحبس المسلم بدین الذمی والمستأمن وعکسه (بزازیه فی ۱۰ من القضاء)
هند جدی عمروی ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقی ایچون عمروی حاکمه حبس ایتدرمکه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز
بوصورتده هند مبلغ مزبوری عمرودن استدکده عمروك ادایه قدرتی وار ایکن ادادن امتناع
ومماطله ایتمکله حاکم عمروه اداء دین ایله دیو تنبیه وتضییق ایدوب عمرو عنادا ادا ایلماسه
حاکم عمروك جنس دیندن مالی وار ایسه انکله ادا یوغیسه سائر اموال وعروضنی وفا ایتمزسه
عقارینی ثمن مثلیله بیع واداء دینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وفی المحیط لایحبس الابوان و الجدان و الجدتان الا فی النفقة لولدهما انتهی و ظاهر
کلامهم انه لافرق بین الموسر والمعسر ولکن ینبغی ان یبینه بشیٔ وهوانه اذا کان موسرا
وامتنع من قضاء دین ولده قلنا لایحبس فالقاضی یقضی دینه من ماله ان کان من جنسه
والا باعه القضاء کبیعه مال المحبوس الممتنع عن قضاء والصحیح عندنا بیع عقاره کمنقوله
(بحررائق فی الحبس من القضاء)
زید مقتولك ورثه سی زیدك قاتلی عمروی امر حاکمله ضابطی بکره حبس ایتدردکلرندنصکره
بکر عمروی ورثه اذنلرنسز اطلاق ایلسه ورثه بکره عمروی احضار ایله دیو مطالبه یه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(سجان القاضی خلی رجلا من المحبوسین حبسه القاضی بدین علیه فلرب الدین ان
یطالب السجان باحضاره (قنیه فی الحبس من القضاء)

زيد مديونى عمروى حقنى تحصيل ايچون حاكم الشرعه حبس ايتدرسه سجانك اجرتى زيد وعمرودن قنقيسنه لازم اولور * الجواب * زيده
(واجرة سجان القاضى لاتجب على المحبوس (سط) قيل فى زماننا اجرة السجان على رب الدين لانه يعمل له (قنيه فيمن يجب عليه الاجر من الاجاره)
زيد اوزرينه نفقه سى لازم اولان اولاد صغارينك نفقه لرينى ادادن امتناع ايلسه حاكم زيدى صغارك نفقه لريچون حبسه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لايحبس الاب بدين الولد ويحبس لنفقته لانه اذا امتنع عن نفقته فقد قصد اتلافه (محيط رضوى فيمن يكره قتله من اهل الحرب من السير)
زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى طلب ايتدكده عمرو اداية قدرتم يوقدر معسرم ديوب زيد اداء دينه قادر موسردر ديو دعوى و مدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمروى حاكمه دين مذكور ايچون حبس ايتدردكدنصكره عمروك حالندن سؤال ايدوب اصلا مالى ظهور ايتماسه حاكم عمروك اطلاقنى رأى ايديجك حبسندن اطلاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ان برهن غريمه على غناه فيحبس بما رأى ثم يسئل عنه فان لم يظهر له مال خلاه (تنوير فى الحبس من القضاء) لاتقدير بمدة حبسه وانما هو مفوض الى رأى القاضى (منح الغفار فى الحبس من القضاء)
زيد مقتولك ورثه سى عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى و عمرو انكار ايدوب ورثه نك بينه لرى اولمامغله مرافعه اولدقلرى حاكم ورثه نك طلبيله عمروه وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايدوب عمرو يميندن نكول ايلسه حاكم عمروى يمين ياخود اقرار ايدنجه حبس ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ومن ادعى قصاصا على غيره فجحد استحلف بالاجماع ثم ان نكل عن اليمين فيما دون النفس يلزمه القصاص وان نكل فى النفس حبس حتى يحلف او يقر هذا عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لزمه الارش فيهما (هدايه فى اليمين من الدعوى)

﴿ مسائل شتى ﴾

مديونا فوت اولان زيدك ذمتنده شوقدر اقچه حقى اولوب لكن ورثه سى مبلغ مزبورى تحصيل ايتميوب اداء ديندن امتناع ايلسه لر حاكم مبلغ مزبورى تحصيل ايدوب زيدك دينني اداية قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اذا مات الرجل وعليه ديون كثيرة فجاء رجل عند القاضى واقر ان للميت عليه كذا وكذا من الدراهم و الدنانير فامر القاضى المقر باداء ماعليه فى غريم الميت صح امره فاذا دفع برئ عن دين الميت لان للقاضى ولاية قضاء دين الميت فلما امره بما هو تحت ولايته يصح الامر وصح الدفع بناء عليه (من مداينات ذخيرة الفتاوى)
بر بلده اهاليسندن زيدك بر كونده واريلوب رجعت ممكن اولميان قريه اهاليسندن عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسى اولوب لكن زيد ياوكيلى اول قريه يه واريبوب مجرد

شاهدلرم كندى بلدمده در ديو عمروى بلدهٔ مزبوره يه احضار ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * قاضى استكشاف حال ايدوب زيد دن بينه طلب ايدر عاجز اولورسه احضار ايتمز اقامت ايدرسه احضار ايدر لكن حين دعواده مواجههٔ عمروده اعادهٔ بينه لازمدر

(وان بعيدا يأمره باقامة البينة لا للحكم بل ليكشف الحال فاذا احضره اعاد عليه وقيل يحلفه انه محق فى الدعوى ثم يحضره (من قضاء البزازيه فى نوع تقدم الى القاضى)

زيد عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولوب بعده زيد بكردن حجت طلب ايتدكده بكر اجرت قولنسز زيده حجت يازدقده زيد رضاسيله بكره حجتك اجرتى اولمق اوزره اجرمثلندن زائد شوقدر اقچه ويروب بعده بكر معزول اولدقده زيد ساكه ويرديكم اجرمثلندن زياده اولمغله برمقدار اربنى باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويحل للقاضى اخذ الاجرة لكتبة السجلات والمحاضر والوثايق قدرما يجوز غيره لان ذلك ليس واجب عليه (عتابيه فى النوع الاول من الباب الاول) رجل دفع الى خياط ثوبا ليخيط له قباء او جبة ولم يشارطه الاجر فلما فرغ منه اعطاه صاحب الثوب زيادة على اجرمثله فى قياس قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى يطيب له بناء على مسئلة صلح الاصل اذا استهلك ثوب انسان فصالحه على اكثر من قيمته جاز عند ابى حنيفة خلافا لهما وقال الفقيه ابو الليث الزيادة جائزة فى قولهم جميعا (خلاصه فى ١٠ من الاجاره)

بر قضانك قاضيسى زيد قضاء مزبوره ده حكومتيچون عمروى نائب نصب ايتدكده عمرو زيده محصول قضاء نامنه هرآى شو قدر اقچه ويرمك اوزره التزام ايدوب بعده عمرو قضاء مزبوره واروب برقاچ آى نيابت ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه حالا زيد التزام مرقومه بناء عمروك تركه سندن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بر بلده اهاليسندن زيدك عمرو و بكر ايله تارلايه متعلقه دعواسى اولوب عمرو و بكرك تمردلرى يوغيكن زيد والى يه واروب بر مباشر كتوروب عمرو و بكرى قاضى بلده يه احضار ايدوب مرافعه اولدقلرندنصكره مباشر قاضى حضورنده مزبورلردن اجرت مباشريه طلب ودعوى ايتدكده عمرو و بكرك تمردلرى اولماديغنه بناء قاضى مباشرك اجرتى اولان شوقدر اقچه يى شرعا زيددن حكم ايدوب مباشره اليويرسه زيد مجرد اجرت مباشرى خصملردن حكم ايتميوب بندن حكم ايتدك ديو قاضى يه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

مؤنة المشخص على المتمرد وهو الصحيح وقيل يكون فى بيت المال (خانيه فيما يستحق على القاضى من الدعوى (صت) فالحاصل ان مؤنة الرجالة على المدعى فى الابتداء فاذا امتنع فعلى المدعى عليه وكان هذا استحسان مال اليه للزجر فان القياس ان يكون على المدعى فى الحالين (قنية فى ١ من القضاء)

قضاتدن زيد قاضى اولديغى بلده يه واردقده بلاعذر شرعى اون بش سنه ترك اولنان املاك دعواسنى استماع وحكم ايتديكندن ماعدا بلاعذر اوتوزالتى وقرق سنه ترك اولنان

املاك دعوالرینی دخی استماع ومدعی اولنلرك اقامت ایتدكلری بینه لرى ايله ومدعى عليه
اولنلرك يميندن نكوللريله حكم ايلسه زيدك عمدا بو مقوله ايتديكی احكام نافذ اولورمی
* الجواب * احكامی نافذ اولماز عزل اولنوب صلاحی ظاهر اولنجه تقليد
قضاء اولنمامق كركدر
(ولوقضى بحد او قصاص اومال مضار به ثم قال قضيت بالجور وانا اعلم ذلك ضمن من
ماله وعزل عن القضاء (منح الغفار فی القضاء كذا فی البزازيه)
زيد توفنك طبانجه سنی دورتمك ايچون تحريك ايدر ايكن توفنك خطاء آتيلوب قورشونی
عمروه اصابت ايتمكله عمرو فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت
بوصورتده بكر قاضی زيده قصاص لازمدر ديو جورا وتعمدا زيدك اوزرينه قصاص
ايله حكم ومزبوری قصاص اوزره صلب وقتل ايلسه زيدك ديتی كيمدن لازم اولور
* الجواب * بكردن لازمدر عزل اولنمق كركدر
متعدد حاكمی اولان بر بلدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زيد بكر حاكمه
مرافعه اولهلم ديدكده عمرو بن بكر حاكمه مرافعه اولمام بشر حاكمه واروب مرافعه اولورم
ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان كان المدعی فی موضع والمدعی عليه فی موضع آخر فی مصر واحد وفيه قاضيان
فقال احدهما ارفع الخصومة الى قاضی فلان وقال الآخر لابل الى فلان قال ابو يوسف
رحمه الله تعالى الاعتبار فی ذلك الى المدعى عليه لانه مطلوب (خزانة الفتاوی فی كتاب
ادب القاضی) واذا كان فی المصر قاضيان كل واحد منهما فی محلة على حدة فوقعت
الخصومة بين رجلين احدهما فی محلة الاخرى والمدعى يريد ان يخاصمه الى قاضی محلته
والآخر يأبى ذلك فالعبرة للمدعی هو الصحيح وكذلك لو كان احدهما من اهل العسكر
والآخر من البلدة فاراد العسكری ان يخاصمه الى قاضی العسكری فهو على هذا
(خزانة المفتين قبيل القضاء فی المجتهدات من ادب القاضی)
بر بلده قاضيسی زيد معزول اولدقدنصكره اول بلده اهاليسندن عمرو بلدهٔ مزبوره واليسی
بكرك بشره شوقدر اقچه دينی اولمغله خالد ذمتنده اولان اقچه می خالد دن اخذ و بشره
تسليم ايله ديو امر ايدوب لكن بن مبلغ مزبوری خالد دن اخذ ايتمدين بشر مبلغ مزبوری
زيد حضورنده بندن دعوی ايتدكده زيد حين قضاسنده باكه جورا وتعمدا مبلغ مزبوری
كندی مالمدن ويرمكا وزره حكم ايدوب وبشره دفع وتسليم ايتدردی ديو زيد دن
دعوی ايتدكده زيد بشر مبلغ مزبوره سنك كفيل اولديغكی بنم حضورمده سنك مواجهه كده
شهود عدول ايله اثبات ايدوب بندخی بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينی قبول ومبلغ مزبوری
وجه شرعی اوزره بشره حكم ايلدم ديسه زيد بلا يمين بو قولنده تصديق اولنوب عمروك
دعواسی مندفعه اولورمی * الجواب * اولور
بوصورتده عمرو سن حين حكومتكده باكه تعمد وجور ايتديككی اقرار ايتمشيدك ديو دعوی
واقامت بينه ايتمك مراد ايلسه عمروك قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(واذا عزل القاضى فادعى عليه رجل انه اخذ منه الفا بغير حق اوقطع يده فقال قضيت بها عليك لفلان ودفعتها اليه وقضيت بقطعك فى حق فالقول قول القاضى لان هذا فى امر ثابت فلابد ان يكون القول للقاضى والا امتنع الناس من قبول القضاء اذا كان يتوجه عليه بعد العزل خصومات فى النفس والاموال فلابد ان يكون القول له على الاتفاق مقيد بما اذا كان المدعى مقرا بان فعل ذلك وهو قاض لانهما لما توافقا على ذلك صار كان الدعوى جرت وهو قاض والقول قوله فى ذلك لما قلنا ولان الظاهر انه لا يقضى بالجور ثم لا يمين على المعزول لانه ثبت فعله فى حال قضائه بالتصادق ولو ادعى عليه فى حال قضائه بذلك لا يمين عليه فكذا بعده

(فتح القدير فى آخر القضاء)

زيد متولیسی اولدیغی وقف منزلی اجر مثلیله قزی هنده ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك یرینه متولی اولان عمرو بکر قاضی یه هند ایله مرافعه اولدقلرنده بکر امامین رحمهما الله تعالی قول شریفلری اوزره اجارهٔ مزبوره نك جوازیله حکم ایدوب بعده بشر قاضی دخی حکم مزبوری تنفیذ ایتدکدنصکره حکم مزبورك خلافنی قضاة استماع ایتمیه‌لر دیو امر سلطانی صادر اولوب حالا عمرو هند ایله تکرار خالد قاضی حضورنده مرافعه اولوب خالد خلاف امر حکم مزبورك خلافنی استماع واجارهٔ مرقومه‌نك عدم جوازینه حکم ایلسه حکم مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا آجر القيم دار الوقف من نفسه لا يجوز وان آجر من ابيه فهو على الاختلاف لا يجوز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما رحمهما الله تعالى يجوز

(ظهيريه فى تصرفات القيم من الوقف ملخصا)

زید فوت اولوب اوغلی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه عمرودن سن زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایدوب حتی زیدك فوتندنصکره بن بابام زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایتمشیدم دیو اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایدوب سائر ورثه‌نك اقامت ایلدکلری شاهدلر عمرو بن بابام زیدك حیاتنده اون عدد قولنی غصبا اخذ ایتمشیدم دیو اقرارینه شهادت ایدوب دعوی وشهادتده قوللرك اوصاف وقیمتلری ذکر اولنماسه وجه محرر اوزره اولان دعوی وشهادت ایله عمروك غصبی ثابت اولوب قوللری غصب ایله عمرو اوزرینه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو ادعى انه غصب منه جارية ولم يذكر قيمتها تسمع دعواه ويؤمر برد الجارية فان عجز عن ردها كان القول فى مقدار قيمتها قول الغاصب (خزانة المفتين فى اول الدعوى)

بو صورتده حاکم عمروه قوللری احضار ایله دیو حبس واحضار ایده مدیکی تقدیرجه قیمتلرینی بیان ایله دیو جبر وبیان ایده مدیکی تقدیرجه اون عدد ادنی قول قیمتنی عمرو اوزرینه حکمه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ویجبره القاضى على بيانه وان لم يبين بعد الاجبار لزمه ادنى ما يغصب الناس من ذلك الجنس

(محيط رضوى فى الاقرار بالغصب)

زید عمرو ایله قاضی یه واروب زید بکر غائب طرفندن برخصوصی بشر غائبدن دعوایه وکالت

ادعا ایدوب عمرو دخی بشر طرفندن خصوص مزبورده خصومته وكالت ادعا ایدوب بعض كمسنه لر دخی وجه محرر اوزره خصم شرعی یوغیكن شهادت ایلسه لر مزبورلرك شهادتلریله زید وعمروك وكالتلری ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(واحد من وكلاء المحكمة ادعى انه وكيل من فلان فی طلب حقوقه علی هذا المحضر فقال وكيل آخر من وكلاء المحكمة ان موكلی هذا یرید المدعى عليه يقول ليس علی هذا الحق وليس لی علم بالوكالة هذه فبرهن الوكيل علی الوكالة لاتقبل لعدم الخصم (بزازيه قبيل الثامن من الدعوى)

بوصورتده قاضی وجه محرر اوزره عمرو و بكرك وكالتلریله حكم ایدوب زیدك بكر غائبك طرفندن بشر غائبدن اولان دعواسنی عمروك یوزینه استماع وحكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

زید وعمرو قاضی یه واروب بكر وزوجه سی هند حاضر دكلرایكن زید بكر هندی تطلیقه بنی توكيل ایتدی دیو دعوی وعمرو هند دخی زید ایله خصومته بنی توكیل ایتدی دیو دعوی ومدعا علیه برقاچ كمسنه لر شهادت ایلسه لر شهادت مزبوره ایله بكر وهندك زید وعمروی توكیللری ثابت اولوب زید هندی بكردن تطلیقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده قاضی زیدك وجه محرر اوزره وكالتیله حكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(فاقام الوكيل شاهدين علی التوكيل وطلب الحكم من القاضی فقضی القاضی بثبوت وكالة والمدعى عليه ساكت لايصح هذا الحكم ولايصير هو وكيل لان شرط قبول البينة انكار الخصم ولم يوجد (فيض كركی فی دعوى الوكالة من الدعوى)

زید هندك غيابنده قاضی یه واروب هند فلان موضعده اولان ملك عقارینی بیعه بنی توكیل ایلدی دیو ثمن معلومه عمروه بیع ایدوب قاضی دخی حجت یازدقده بكرو بشرك شهادتلریله ثابت الوكاله اولان زید بیع ایلدی دیو یازمش اولسه حالا هند توكیلی انكار ایدوب اول عقاری عمرودن المق استدكده عمرو یدنده اولان حجتك مضمونی اثبات ایدرمی یوخسه هندك اصل توكیلنی اثبات لازمیدر * الجواب * لازمدر

زید قاضی برخصوصده تعمد وجور ایتیوب لكن مسئله یه عالم اولما مغله خطاء خلاف شرع عمرودن خصمی بكره برمقدار اقچه حكم ایتمكله بكر حكم مزبوره بناء اول قدر اقچه یی عمرودن المش اولسه حالا عمرو بكرك الدیغی اقچه یی بكردن طلب ایتیوب مجرد سن حكم ایلدك دیو زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال وما حكم به القاضی فاخطأ فهو علی وجهين الخ اما ان كان خطأ يمكن رده بان قضی بمال ثم ظهر ان الشهود عبيد او محدود فی القذف يؤخذ ذلك من المقضی له ويرد الی المقضی عليه فاما اذا تعمد كان الضمان عليه فيعزل ان اقر به وهو قاض ولاتنقض تلك القضية وان اقر وهو معزول يغرم ولاتنقض تلك القضية (شرح ادب القاضی للخصاف قبيل الثامن والاربعين ملخصا) القاضی اذا قضی مالايجوز فاخطأ فيه كان خطاؤه علی الذی

قضى له ولوقال تعمدت ذلك كان غرمه عليه فى ماله (مجموع النوازل فى السير)

بوصورتده زيد تعمدوجور ايتديكنه معترف دكل ايكن عمرو زيددن سن حين حكومتكده خصوص مزبورده تعمد وجور ايتديككى اقرار ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايتمك مراد ايلسه عمروك قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ادعى رجل على القاضى المعزول انه قتل ابنه وهو قاض اواخذ ماله اوارضه اومافى يده او شيئا ذكره فى العقود والطلاق والعتاق وانك قد فعلت لى ظلما وتعديا فقال القاضى اقامت عليك البينة عندى بمافعلت اواقررت بذلك لمن حكمت له بماحكمت فالقول قول القاضى المعزول ولايمين عليه فى ذلك كائنا ماكان ذلك ولا تقبل بينة يقيمها على ذلك (روضة القضاة للسمنانى فى فصل الثامن من باب عزل القاضى)

﴿كتاب الاقرار﴾

زيد مسلم خمردن سكران ايكن عمروه شوقدر اقچه قرضدن دينم وارد ديو اقرار ايلسه اقرار مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(اقرار السكران يصح لا المكره (منية المفتى فى الاقرار قبيل الاشارة والكتابة) ويصح اقرار السكران زجرا له (جواهر الفتاوى فى الاقرار)

سئل فى زيد اقر ان لعمرو عليه شيئا اوحقا فهل يصح هذا الاقرار ام لا فاذا قلتم نعم فهل لزيد بيان مااقربه فاذا امتنع عن ذلك فهل للقاضى ان يجبره على بيانه بماله قيمة * الجواب * نعم يلزمه بيان مااقر به فاذا امتنع للقاضى ان يجبره على بيان بماله قيمة

(ولواقر بمجهول صح ولزمه بيان ماجهل بماله قيمة يعنى اذاقال لفلان على شئ اوحق لزمه ان يبينه بماله قيمة (درر فى اول الاقرار ملخصا)

زيد عمرودن ذمتكده قهوه ثمنندن شوقدر اقچه حقم وارددر ديو دعوى ايتدكده عمرو ذمتمده اول قدر اقچه سندن اشترا ايتديكم شوقدر اوقيه قهوه ثمنندن ديندر لكن اول قهوه‌يى بن قبض ايتمدم ديوب زيد دخى قبض ايلدك ديسه عمرو قبض ايتمدم ديمكله زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(على الف لك من ثمن عبداشتريته منك الا انى لم اقبضه وقال المقرله قبضته لايصدق فى قوله لم اقبضه وصل ام فصل (بزازيه فى ٢ من الاقرار)

بوصورتده زيد اقرار مزبوره بناء مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرو متوفانك تركه سنى قبض ايدن حصرا وارثى اوغلى بكردن تركه‌دن اولوب ثلث مساعد اولديغى بر منزل ايچون عمروبا كه وصيت ايدوب مصرا فوت اولدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعده بشر ظهور ايدوب عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم وارددر ديو بكردن طلب ايتدكده بكر بشرى تصديق ايلسه حالا زيد منكر اولوب حقنده دين ثابت اولمامغله وصيب مزبوره يه بناء منزل مرقومى تماما بكردن المق استدكده بكر مجرد تركه‌دن دين مذكور ادا اولنوب باقيدن ثلث مساعد اولديغى

مقداری ال دیو منزلی تماما و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(احد الورثة اقر بدین قیل یلزمه کله وقیل حصته یعنی اذا ادعی رجل دینا علی میت واقر بعض الورثة فی قول اصحابنا یؤخذ من حصة المقر جمیع الدین
(درر قبیل الاستثناء من الاقرار)

زید عمرودن ذمتکده جهت ارثدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو طلب ایتدکده عمرو زیده اول قدر اقچه دن شومقداری اوزرینه صلح اوله‌لم دیوب مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولسه عمرو مبلغ مرقومی اقرار ایتمش اولورمی * الجواب * اولور
طلب الصلح والابراء عن الدعوی لایکون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال یکون اقرارا
(من اقرار البزازیه فی ا من الاستثناء)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره اول قدر اقچه دن مقدار مرقوم اوزرینه طلب صلح ایتمکله مبلغ مزبوره اقرار ایتدکدنصکره عمرو زیددن قبل طلب الصلح سن بنی مبلغ مزبوردن ابرا ایتمشیدک دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(صالح عن دعوی دین ثم برهن علی الایفاء اوالابراء لوصالح عن انکار لایسمع بینته لان هذا الصلح افتداء عن الیمین فلاینتقض وکذا لواقر بدین ولم یدع الایفاء اوالابراء وصالح ثم ادعی الایفاء اوالابراء لاتقبل (فصولین فی ١٠)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سندن عمروی ابرا عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبور زیده دینمدر دیوب بووجهله اقرار ایلسه زید مجرد اقرار مزبوره بناء عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لما اقر بالبراءة یثبت سقوط المال عن ذمته فاقرار المدعی علیه بعده بهذا المال لغو وکذب فلایعتبر (جامع الفصولین وکذا فی الاشباه) ابرأ عاما ثم اقر بالمال المبرأة عنه فهل یعود بعد سقوطه فاجبت بانه لایعود (اشباه فی ان الساقط لایعود من احکام النقد)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید یدنده اولان بعض اشیا ایچون عمروک ملکیدر دیو اقرار ایلسه اقراری معتبر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولایصح طلاق الصبی والمجنون ولااعتاقهما ولااقرارهما (ملتقی الابحر فی کتاب الحجر)

﴿فصل فی اقرار المریض﴾

زید مرض موتنده ملک منزلی صحتنده عمرو اجنبی‌یه ثمن معلومه بیع وتسلیم وثمن مزبوری استیفاء ایتمشیدم دیو اقرار وعمرو زیدی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سنی ترک ایتدکده زیدک انجق بیعی اقراری معتبر اولوب قبض ثمن حقنده اقراری ثلثدن زیاده ده معتبر اولمیوب وورثه دخی زیدی تصدیق ایتمامله ثلث مساعد اولمدیغی مقداری عمرودن المق استدکلرنده عمرو اقرار مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو اقر فی المرض الذی مات فیه انه باع عبده هذا من فلان فی صحته وقبض الثمن وادعی ذلک المشتری فانه یصدق فی البیع ولایصدق فی قبض الثمن الابقدر الثلث

(خزانة المفتين فی اقرار المريض)

زيد باباسی عمروك يدنده اولان منزل ایچون منزل مزبوری بكا برسنه مقدم يوز غروشه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب حتی التی آيدن مقدم صاحب فراش خسته ايكن بروجه مشروح اقرار دخی ايتمشيدك ديو دعوی وعمرو بالكليه انكار ايدوب زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايتمكله منزلی عمرودن المق استدكده عمرو مجرد خسته ايكن وارثه اقرار صحيح دكلدر ديو منزلی زيده تسليمدن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا اقر المريض لوارثه بدين ثم برئ من مرضه هل يصح اقراره ام يبطل اجاب لا يبطل اقراره (نقد المسائل فی اقرار المريض)

زيد مرض موتنده زوجهم هندك مهر مؤجلی شوقدر در حالا ذمتمده در ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكدنصكره مبلغ مزبور هندك مهر مثلنه مساوی اولمغله اول قدر اقچه‌يی تركهٔ زيددن المق استدكده سائر ورثه مجرد مرضنده اقرار ايتمشيدی حين عقدده تسميه اولندیغنه شاهد كتوردیمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مريض اقر لامرأته بدين المهر هل يصح اقراره ام يبطل اجاب لا يبطل اقراره (نقد المسائل فی اقرار المريض)

زيد مرض موتنده ساكن اولديغی بلده ده مجهول النسب اولوب كندويه اوغل اولمغه صالح اولان عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار عمرو دخی تصديق ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده عمرو تركهٔ زيددن حصه سنی المق استدكده سائر ورثه زيد مرض موتنده اقرار ايتمكله اقراری معتبر اولماز ديوب ويرممكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان اقر لغلام مجهول يولد مثله لمثله ای مثل المقر انه ابنه وصدقه الغلام يثبت نسبه ولو مريضا وشارك الورثة لان النسب من الحوائج الاصلية وهو ايضا اقرار علی نفسه علی ما بيناه وليس فيه ضرر علی غيره قصدا فيصح (زيلعی فی اقرار المريض)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو بنم بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه صحتنده كفيل اولديغنی مرض موتنده اقرار ايتمشيدی ديو دعوی وورثه بالكليه انكار ايلسه‌لر زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدیجك بعد الحلف مبلغ مزبوری كفالتنه بناء عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(جميع كفالة المريض تعتبر من الثلث ولو اقر فی مرضه انه كفل فی صحته تعتبر من جميع ماله (جامع الفصولين فی كفالة المرضی)

زيد مرض موتنده يدنده اولان بر دكان ايچون قز قرنداشم هندك ملكی اولوب برقاچ سنه دنبرو بطريق الامانه يدمده در بنم قطعا علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره فوت اولوب اوغللرينی ترك ايلسه اول دكانی زيدك حال صحتنده تملكی معلوم دكل ايكن زيدك اوغللری اقرار مزبوری طوتميوب اول دكانه مداخله يه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قال استادنا فهذا كالتنصيص ان المريض اذا اقر بعين فى يده لاجنبى فانما يصح اقراره من جميع المال اذا لم يكن تملكه اياها فى حال مرضه معلوما فاما اذا علم تملكه فى حال مرضه فاقراره به لا يصح الا من ثلث ماله وانه احسن من حيث المعنى (قنيه فى اقرار المريض)

هند صحتنده اوغلى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايتديكى ملك منزلك ثمنى زيددن بش سنه مقدم قبض ايتمشيدم ديو مرض موتنده اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولسه سائر ورثه تصديق ايتميوب وجه محرر اوزره قبض ثمن ثابت اولمامغله مبلغ مزبوردن حصه لرينى طلب ايتدكلرنده زيد مجرد اقرار مزبوره بناء ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واقرار المريض ببيع عبده فى صحته وقبض الثمن مع دعوى المشترى ذلك صحيح فى البيع دون قبض الثمن الا بقدر الثلث بخلاف اقراره باستيفاء ثمن ما باعه فى صحته من وارثه فانه لا يصح (بحر رائق فى اقرار المريض ملخصا)

﴿ باب الاقرار بالنسب ﴾

كمسنه نك نكاح وعدتنده اولميان هند مجهول النسب اولوب سنا هنده اوغل اولمغه صالح اولان زيد ايچون اوغلمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند فوت اولسه زيدك نسبى هنددن ثابت اولوب هنده وارث اولورمى * الجواب * اولور

(وان ادعت امرأة صبيا انه ابنها ولم تكن منكوحة ولا معتدة قالوا يثبت النسب بقولها لان فيه الزاما على نفسها دون غيره (هدايه فى دعوى النسب)

بوصورتده مجهول النسب كيمدر * الجواب * ساكن اولديغى بلده ده كمسنه دن نسبى معروف اوليان كمسنه در

(مجهول النسب الذى يذكر فى الكتب هو من لا يعرف نسبه فى البلدة التى هو فيها (قنيه فى الاقرار بالعتق من الاقرار)

زيد متوفانك اوغلى عمرو بكر ايچون لابوين قرنداشمدر ديو اقرار بكر دخى تصديق ايتدكدنصكره بكر تركهٔ زيددن حصه المق استدكده عمرو اقرارينه نادم اولوب بكره نسبكى اثبات ايله والا تركه يه سنى مشارك ايتم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوارث لو كان واحدا واقر بابن آخر للميت لا يثبت نسبه من الميت خلافا لابى يوسف والشافعى رحمهما الله واجمعوا على انه يشاركه فى الارث ولم يثبت نسبه لما ذكرنا ان اقراره مقبول فى حق نفسه غير مقبول فى حق غيره فاذا قبل اقراره فى حق نفسه يستحق المقرله نصف نصيب المقر مطلقا (منح فى اقرار المريض)

زيد فوت اولوب قيزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده تركه سنى بعد الاقتسام عمرو ظهور ايدوب بندخى زيدك ام ولدى خديجه دن متولد اوغليم ديو هند و زينبدن دعوى ايتدكده هند انكار وزينب عمروى دعواسنده تصديق واقرار ايدوب عمروك مدعاسنه بينه سى اولماسه عمرو زينبك حصه سنده زينبه حصه سيله مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

كمسنه نك تحت نكاح وعدتنده اولميان هند ساكن اولديغى بلده ده مجهول النسب اولوب سنا

کندویه اوغل اولمغه صالح اولان عمرو ایچون اوغلمدر دیو اقرار وعمرو دخی تصدیق ایدوب بعده هند فوت اولوب عمرو یی وآخر اوغلی بکر ی ترک ایلسه عمرو بکر ایله معا هنده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وصح اقرارها بالولد مطلقا ان لم یکن الامر کذلك بان لم یکن ذات زوج ولا معتدة او کانت ذات زوج وادعت انه ای الولد من غیره ای غیر زوجها (منح فی اقرار المریض)

زیدك زوجه سی هند ساکنه اولدیغی بلده ده مجهول النسب اولوب کندویه سنا ولد اولمقلغه صالحه اولان زینب حره ایچون نفسمی زیده تزویج ایتمزدن مقدم بندن تولد ایتمش صدریه قزمدر دیو اقرار وزینب دخی تصدیق ایلسه زینبك نسبی هنددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

دار حرب اولان کورجستاندن سبی اولنان مجهول النسب زید صغیر ایله هند صغیره یه شراء مالك اولان عمرو هندی زیده تزویج ایدوب بعده هند وزیدی اعتاق ایتدکدنصکره مزبورلر بالغ اولمدین کورجی طائفه سندن بکر معتق زید کورجستانده حالا زوجهم اولان زینب معتقه دن متولد اوغلمدر هند کذلك مزبوره دن متولده قزمدر دیو اقرار ایدوب زینب دخی بکری اقرار مذکورنده تصدیق ایلسه حالا زید وهندك نسبلری بکر وزینبدن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(اقرار الرجل جائز باربعة نفر بولد ووالد وزوجة ومولى فنی الولد یحتاج الی ثلثة اشیاء تصدیق المقر له ایاه لو معبرا عن نفسه وان یولد مثله لمثله وان لیس له نسب معروف (جامع الفصولین فی ٢٩)

زید معتق کندویه ام اولمغه صالحه اولمیان هند ایچون انامدر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولوب کندوینی اعتاق ایدن بکرك اوغلی بشری ترك ایلسه بشر ترکهٔ زیدی ضبط ایتمك استدکده هند اقرار مزبوره بناء بن دخی وارثه اولورم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(صح اقراره بالولد والوالدین بالشروط المتقدمة فی الابن (منح فی اقرار المریض)

بر بلده اهالیسندن زید اول بلده ده ساکن عمروك اوغلی اولمیوب بکرك اوغلی اولدیغی معروف ایکن زید بن عمروك اوغلی یم دیدکدنصکره بکر فوت اولوب ترکه سنی قزلری هند وزینب قبض ایلسه لر زید ترکهٔ بکردن حصه سنی المق استدکده مزبوره لر مجرد سن عمروك اوغلی یم دیمشیدك اویله اولیجق بکرك اوغلی اولمازسن دیو زیدی حصهٔ شرعیه سنی المقدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وذکر فیه ایضا لو ان ابنا هو معروف النسب من رجل فقال انا ابن فلان الآخر لا یسمع لانه لا یقدر علی تحویل النسب ولا یجوز للقاضی ان یسمع هذه الدعوی اذا عرف انه معروف النسب (فصول استروشنی فی ١٢)

اکراه معتبر ایله اولان اقرار نسب شرعا صحیح ومعتبر اولورمی * الجواب * اولماز

(اقرار المكره باطل الا اذا اقر السارق مكرها فقد افتى بعض المتأخرين بصحته كما فى سرقة الظهيرية (اشباه فى الاقرار)

كندونك نكاح وعدتنده اولميان هند ساكن اولديغى بلده ده مجهول النسب اولوب سنا هنده اوغل اولمغه صالح اولان زيد صغير ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن زيد نفسندن تعبيره قادر اولميوب تصديقه اهل اولمامغله تصديق ايتميوب بعده زيد صغرنده فوت اولوب انجق هندى ترك ايلسه هند تركهٔ زيدى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اقر الرجل بالولد فقال هذا ابنى وهذه ابنتى لصبى فى يده فان كان لا يعبر عن نفسه فانه يثبت نسبه منه (غاية البيان فى الاقرار)

زيد متوفانك تركه سنى ذى رحم جهتندن وارثى اولان عمرو ضبط ايدوب يكرمى سنه مرورندنصكره بكر ظهور ايد وب عمرودن بندخى سنكله درجه ده مساوى ذى رحم جهتندن زيدك وارثى اولوب اوچ سند مقدم وجه محرر اوزره وراثتمى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه بكر عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايتمكله تركه نك نصفنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وارث معروف اقر بوارث قاسمه مابيده على موجب اقراره اذا اقر باستحقاق المال فنفذ فى حق المال لا فى النسب اذ فيه حمل النسب على الغير (فصولين ١٩)

هند زيد ايچون لابوين ارقرنداشمدر وحصرا وارثمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولوب وارث معروفى اولماسه زيد بيت الماله مقدم اولوب تركهٔ هندى احراز مراد ايتدكده زيدك لابوين ارقرنداشى عمرو مجرد زيدك قرنداشى اولمغله تركهٔ هنده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن اقر باخ او عم لم تقبل فى النسب لان فيه حمله على الغير واما فى الارث فاما ان يكون له وارث قريب كذوى الفروض والعصبات مطلقا او بعيد كذوى الارحام اولا يكون فان كان فهو اولى بالميراث من المقر له وان لم يكن استحق المقر له ميراثه لانه اقر بشيئين بالنسب وبالاستحقاق لماله بعده والاول اقرار على غيره وهو غير مسموع والثانى على نفسه وهو مسموع لان له التصرف فى مال نفسه عند عدم الغريم والوارث حتى لو اوصى بجميعه يستحق الموصى له (اكمل حاشية هدايه فى اقرار المريض)

زيد عمروك جاريه سى اولوب مجهول النسب وزيده قز اولمغه صالحه اولان هند ايچون قزمدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايلسه هندك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

هندك معتقه سى زينب كندويه ولد اولمغله صالحه ومجهول النسب زيدك ام ولدى اولان خديجه ايچون قبل الاسترقاق دار الحربده اولان زوجك فراشندن حاصله قزمدر ديو اقرار وخديجه دخى تصديق ايدوب لكن زيد زينبى اقرار مذكورنده تصديق ايتماسه مجرد خديجه تصديق ايتمكله خديجه نك نسبى هنددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(ولابد من تصديق هؤلاء الافى الولد اذا كان لايعبر عن نفسه ولوكان المقر له عبد الغير يشترط تصديق المولى (تنوير الابصار فى اقرار المريض من كتاب الفرائض)

﴿كتاب الصلح والابراء﴾

زيد عمرودن قولمسن ديودعوى وعمرو بن حرالاصل ديوانكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو زيدايله دعواى مذكوره دن شوقدراقجه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايلسه صلح مز بور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وعن دعوى الرق اذا ادعى على مجهول الحال انه عبده فصالحه المدعى عليه على مال جاز (من صلح الدرر)

زيد هندة شتم ايتمكله زيده تعزير لازم كلدكده هندايله تعزيردن شوقدراقجه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايتدكدنصكره زيد صلح مز بور جائز دكلدر ديو بدل مز بورى استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والصلح جائز من دعوى الاموال والمنافع وجناية العمد والخطاء والتعزير (صرة الفتاوى نقلا من صلح الدرر)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدرغروش حقندن عمروايله برمعين كرا كه اوزرينه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسه حالا زيد اول كرا كهيى عمرودن طلب ايتدكده مجرد مجلس صلحده قبض اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وان وقع من دراهم فى الذمة على كر بمعين وتفرقا قبل قبض الكر جاز لانه اشترى بالدراهم التى على المطلوب كرامعينا وتفرقا قبل قبضه (بزازيه فى ٢ من الصلح)

زيد عمروك يدنده اولان دكرمن ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد عمروايله اول دكرمنك نصفى اوزرينه صلح اولوب باقيسى دعواسندن عمروى ابراء ايلسه صلح مز بور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(صالح عن بعض مايدعيه لم يصح الازيادة شئ فى البدل اوالابراء عن دعوى الباقى (دررفى الصلح)

هند زوج مطلقى زيدايله شوقدرمتاعه متعلقه دعواسندن شوقدراقجه اوزرينه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسه هند مجرد بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنمادى ديو صلحى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشعار بانه لوصالحه على خلاف جنسه كان معاوضة فلوصالح من الدار على الدراهم وافترقا قبل قبضه صح سواء كان عن اقرار اوعن انكار (قهستانى فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدراقجه حقنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد بكردن سن مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايدوب حالا يدكده درويرديودعوى و بكر مبلغ مز بورى عمرودن اخذ ايتمدم ديوانكار ايدوب بعده بكر زيدايله دعواى مز بوره دن عن انكار شوقدر اقجه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه صلح مز بور صحيح اولورمى *الجواب* اولور

(والجواب فى الصلح عن العارية نظير الجواب فى الوديعة ان انكر المستعير العارية اصلا

ثم صالح صح الصلح وكذلك الجواب فى المضاربة وكل مال اصله امانة
(تاتارخانية فى ٥ من الصلح)

بو صورتده زيد بكردن بعد الصلح مبلغ مزبورى عمرودن اخذ وقبض ايتمش سك اويله اولیجق صلح باطل اولمش اولور مبلغ مزبورى باكه وير ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ادعى على شخص بشئ فانكره ثم صالحه بعد ذلك على شئ ثم بعد الصلح اقر بما كان ادعى عليه فلا يتغير ذلك الصلح بهذا الاقرار بعد ما انكر
(شرح المنظومة الوهبانية فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو عن اقرار برمقدار متاع اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايتدكدنصكره متاعك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد اول متاعى خيار عيب ايله عمروه رد ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(هو عقد يرفع النزاع صح مع اقرار وسكوت وانكار فالاول كبيع ان وقع عن مال بمال فيجرى فيه الشفعة والرد بعيب وخيار رؤية وشرط سواء كان صولح عن دار او على دار فللشفيع الشفعة ويثبت الرد بالخيارات الثلث لكل واحد من المدعى والمدعى عليه فى بدل الصلح والمصالح عنه (صدر الشريعة فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ايله عن اقرار شومقدارى اوزرينه صلح اولدقدنصكره زيد بدل صلحى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(رجل له على رجل الف درهم من قرض فصالحه على مائة منها الى اجل صح الحط والمائة حالة وان كان المستقرض جاحدا للقرض فالمائة الى الاجل
(خانية فى الصرف من البيوع)

زيد متوفانك حصر اوارثلرى اوغللرى عمرو و بكر بشرك يدنده اولان سفينه ايچون زيدك ملكيدر ديو دعوى و بشر بنم ملكمدر ديو انكار ايدوب بالكز عمرو سفينه مزبوره دن حصه سندن شوقدر اقچه اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بكر صلح اولماسه بكر بدل مزبوره دن عمروه مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ادعيا دارا اوعقارا من رجل بالارث من مورثه فانكر الرجل ثم صالحه احدهما على مائة لم يكن لشريكه ان يشاركه فى هذه المائة (بزازيه فى ٦ من الصلح)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره زيد عمروك ورثه سيله قصاصدن ايكى بيك غروشه صلح ودفع بدل ايلسه حالا زيد بدل صلح ديتدن زياده اولمغله زياده سى باطله اولمش اولور ديو بدل مرقومك ديتدن زياده سنى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وصح فى العمد باكثر من الدية والارش وفى الخطاء لا لان الدية فى الخطاء مقدرة والزيادة عليها يكون ربوا فيبطل الفضل والواجب فى العمد هو القصاص وهو ليس بمال فلا يتحقق

فيه الربوا فلا يبطل الفضل (درر في الصلح)
زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقني برسنه تمامنه دك تأجيل ايتدكدنصكره زيد عمرو ايله عاجلا اداايتمك اوزره مبلغ مزبورك بعضى اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز
(وفي التجريد اذا كان الدين مؤجلا فصالحه على بعضه عاجلا فالصلح باطل (تاتارخانيه في الصلح)
زيد مقتولك ورثه سندن اناسى هند عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكده عمرو هند ايله دعواى مذكوره دن عن انكار شو قدر اقچه اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايلسه سائر ورثه بدل مزبورده هنده مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(صالح احد الوليين عن دم العمد على مائة جاز و لايشاركه الآخر فيها وان كان القتل خطاء يشاركه الآخر فيها لان الدية وجبت لهما بسبب متحد فصارت مشتركة بينهما واحد ربى الدين اذا صالح عن نصيبه كان للآخران يشاركه فيما قبض فاما المال في القصاص وجب بعقد المصالح فانما انقلب حق الآخر مالا بعد عقد الصلح لانه بعد الصلح لما تعذر على الساكت استيفاء حقه لمعنى من جهة الساكت انقلب حقه مالا فكان انقلاب حقه مالا بعد وجوب المال للاول بعقد الصلح منه فلم يكن بدل الصلح مشتركا بينهما (محيط رضوى في الصلح عن الجنايات كذا في مبسوط السرخسي في الصلح من الجنايات)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عن اقرار عمرو ايله صلح اولدقدنصكره زيد بدل صلحى اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه زيد قبل حلول الاجل بدل صلحى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور
(واذا كان لرجل على رجل دين الى اجل من ثمن مبيع فحط عنه على ان يعجل له مابقى فلا خير فيه ولكن يرد ما اخذ والمال كله الى اجل وهو مذهب عبد الله بن عمرو رضى الله تعالى عنه وكان زيد بن ثابت رضى الله تعالى عنه يجوز ذلك ولنا نأخذ بقوله لان هذا مقابلة الاجل الدراهم ومقابلة الاجل بالدرهم ربوا الا ترى ان في الدين ارتحال لوزاده في المال ليؤجله لم يجز وكذلك في المؤجل اذا حط عنه البعض ليعجل له ما بقى (محيط سرخسي في العيوب من البيوع)
زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اناسى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند قصاصدن زيد ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايلسه سائر ورثه بدل مرقومده هنده مشاركته قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
بوصورتده سائر ورثه عمروك ديتندن حصه لريني زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب* اولورلر (مرت مسئلته قبل مسئلة)
زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن

شو قدر الجه به صلح اولوب لكن اول جرحدن حادث اولاندن صلح اولميوب بعده عمرو اول جرحدن فوت اولسه ورثه سى عمروك ديتنى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل اوكثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع والضرب ان برأ صح الصلح وان مات منها بطل الى آخره ويجب الدية استحسانا فى ماله ان كان عمدا وفى عاقلته ان كان خطاء عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما صح العفو ولو صالحه مما يحدث منه صح عاش اومات (خزانة الاكمل فى الصلح)

﴿ فصل فى الصلح الفاسد ﴾

زيد عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعوا سندن صلح اولور اولدقده دعواى مزبوره دن صلح اولدم ديوب لكن بدل صلح ذكر اولنماسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(فان اصطلحا على ان يدفع احدهما مالا الى آخر ايترك دعواه لايجوز لانه يحتاج فيه الى التسليم والتسلم وجهالة البدل مانعة من التسليم والتسلم فيقع بينهما منازعة (محيط رضوى فيما يمنع جواز الصلح)

بوصورتده مرافعه اولدقلري قاضى صلح مزبورك جوازيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو ايله شوقدر الجه يه متعلقه دعواسندن عن انكار يوزعدد معين ومشارقيون اوزرينه صلح اولوب زيد قيونلرى قبض ايتمدين قيونلر عمروك يدنده حتف انفه هلاك اولسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن تكرار دعوى مراد ايتدكده عمرو صلح مزبوره بناء زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو هلك بدل الصلح قبل التسليم فالجواب فى الاستحقاق فى الفصلين اى فى الاقرار والانكار فان كان عن اقرار رجع بعد الهلاك الى المدعى فان كان عن انكار رجع بالدعوى (اكمل فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروش حقنى المدين عمرو فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده زيد ورثه ايله مبلغ مزبوردن تركه دن برمنزل اوزرينه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره منزل مزبوره مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلى زيددن السه حالا زيد مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وقع الصلح على سبيل المعاوضة بان وقع الصلح على خلاف جنس المدعى فعند الاستحقاق يرجع على اصل دعواه هذا اذا استحق بدل الصلح فان استحق المصالح عنه كما لو ادعى دارا فصالحه المدعى عليه واخذ المدعى بدل الصلح ثم استحقت الدار من يدذى اليد كان له ان يرجع على المدعى ويسترد منه مادفع اليه (خزانة المفتين فى الاستحقاق)

هند زيد ايله شوقدر الجه يه متعلقه دعواسندن برملك منزل اوزرينه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره منزله زينب مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلى هنددن السه حالا هند مبلغ مزبورى زيددن دعوايه قادره اولورمى * الجواب * اولور

﴿ وبالاشارة ﴾

(وبالاشارة والتعيين فيما اذا صالحه على حيوان كما فى العمادية (قهستانى فى الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقجه سندن عمروك طابو ايله تصرفنده اولان تارلاسى اوزرينه صلح اولوب عمرو دخى اول تارلايى بدل صلح اولمق اوزره زيده فراغ ايلسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(فاذا كان الصلح على الاعيان فكل شئ جاز بيعه جاز الصلح عليه ومالم يجز بيعه لم يجز الصلح عليه مثل الحر وام الولد والمدبر والخمر والخنزير ونحوها (تتف فى الصلح)

زيد ثلث مالنى اوغلنك اوغلى عمروه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولسه زيدك اوغللرى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بو صورتده زيدك اوغللرى اعيان تركه دن شوقدر اشيايى قبض ايتدكلرندنصكره عمرو اول اشيانك ثلثندن برمقدارى اوزرينه صلح اولوب ماعداسندن ابرا ايلمسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(صالح على بعض مايدعيه لم يصح الا بزيادة شئ فى البدل او الابراء عن دعوى الباقى (دررفى الصلح)

تجاردن زيد شوقدر اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايتمكله عمرو اول اشيايى ثمن مثللرى ايله بكره بيع وتسليم دنصكره زيد ثمندن مقبوضك اولان شوقدر اقجه يى استهلاك ايتدك ضامن اول ديودعوى عمرو دخى مبلغ مزبورى ساكه ويردم ديو دعوى ايدركن زيد ايله شو قدر اقجه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو بدل صلح نامنه زيده اول قدر اقجه ويرمش اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

هند زيده استرباح قصديله ويرديكى اقجه سيچون ازام ربح ايتدين زيددن شوقدر اقجه دعوى ايتدكده زيد هند ايله دعواى مرقومه دن شوقدر غروش اوزرينه صلح اولسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الصلح عن الدعوى الفاسدة يصح وعن الباطلة لايصح (من صلح منح الغفار)

زيد برآتنى داينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره اول آت عمروك يدندن سرقه اولندقده زيد سن تعدى وتقصير ايتمشيدك ديو دعوى و عمرو بلاتعد سرقه اولندى ديوب زيد ايله عن انكار صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره عمرو صلحك عدم جوازينه بناء بدل مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوجه الثالث اذا ادعى صاحب المال عليه الاستهلاك والمودع يدعى الرد او الهلاك ثم صالحه على شئ جاز الصلح فى قول محمد وابى يوسف رحمهما الله الآخر واختلفوا فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى والصحيح انه لايجوز فى قوله وهو قول ابى يوسف الاول وعليه الفتوى واجمعوا انه لو صالح بعد ماحلف المستودع انه رد او هلك لايجوز الصلح انما الخلاف فيما اذا كان الصلح قبل يمين المودع (قاضيخان فى صلح العمال)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ارقرنداشى بكرى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك

جمله سنی بکر قبض ایدوب بعده هند حصه سندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه صلح اولور اولدقده زیدك دینی ظاهر اولورسه هندادا ایتمك شرطیله صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(و اذا شرطوا فی هذا الصلح ان لو ظهر علی المیت دین فلاشیٔ علیه لایصح الصلح وکذلك لوشرطوا انه لوظهر للمیت دین فلاحصة لها من ذلك فلایصح الصلح (تتمة الفتوی فی الصلح)

ارنود طائفه سندن زید متوفا نك ترکه سنی حصرا وارثلری اوغلی عمرو ایله قزی زینب بینلرنده اقتسام ایدوب بیك غروش عمروه بشیوز غروش زینبه اصابت ایتدکدنصکره عمرو زینبدن زید سابقا جهاز ایدوب اره و یردی بلده مزك عادتی اوزره میراثدن محروم اولدك دیو بشیوز غروش استرداد مراد ایتدکده زینب عمرو ایله دعوای مزبوره دن ایکیوز اللی غروشه صلح اولوب دفع بدل ایلسه زینب بدل مزبوری عمرودن استردادہ قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والذی استقر علیه فتوی ائمهٔ خوارزم رحمهم الله تعالی ان الصلح عن دعوی فاسدة لایمکن تصحیحه لایصح والذی یمکن تصحیحه کما اذا ترك ذکر الجد اوغلط فی حد من الحدود تصح (بزازیه فی ۲ من الصلح)

زید عمرو دن ذمتکده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله عن انکار برمقدار اقچه اوزرینه صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره زیدك اول جهتدن عمروذمتنده اصلا حقی اولمدیغی بعدالصلح زیدك اقراریله ظاهراولسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادراولورمی * الجواب * اولور

ادعی علی انسان مالا او حقا فی شیٔ فصالحه علی مال ثم تبین انه لم یکن ذلك ثابتا کان للمدعی علیه حق استرداد المال الذی اعطاه (ذخیرهٔ برهانیه فی ۲ من الصلح)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وعمرو بنم ملکمدر دیو انکار ایدوب بعده زید منزل مزبورك سلاملغی اوزرینه عمرو ایله صلح اولوب باقیسی دعواسندن عمروی ابرا ایتماسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید صلحی بوزوب منزل مزبوری تکرار دعوی و اقامت بینه ایدوب عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن قولمسن دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بعده زید ایله دعوای مزبوره دن یوز غروش اوزرینه صلح و دفع بدل ایتدکدنصکره حالا عمرو سن بنی ایکی سنه مقدم آزاد ایتمشیدك دیو زیددن دعوی واقامت بینه ایدیجك بدل مزبوری زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و فی صلح الاصل ادعی انها امته فانکرت فصالحته علی مائة جاز فصار کانها ادت بدل العتق وقد اعتقها علی مال فان اقامت بینة علی انه اعتقها عاما اول تقبل و ترجع بالمائة واقدامها علی الصلح لایکون مناقضا فی دعوی الحریة (عمادیه فی ٤٠)

﴿ زید ﴾

زید عمروك جاریه سی هندی حامل اولمق اوزره عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید عمرودن هند حامل ایکن بیع ایتدك دیو دعوی ایتدکده عمرو دعوای حملدن زید ایله شوقدر اقجه اوزرینه صلح اولوب وقبض بدل ایتدکدنصکره حملك عمرو یانده عدم ظهوری شرعا ثابت ومتحقق اولیجق عمرو بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وکذا الصلح عن دعوی حبل المبیعة بان بعد الصلح عدم الحبل یرد البدل
(منح فی الصلح عن العیب)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقندن عمرو ایله صلح اولدقده عمرو حاصل اوله جق بغدایندن زیده شوقدر کیل بغدای ویرمك اوزره صلح اولوب لکن مجلسده بغدایی عمرودن قبض ایتمدین زید وعمرو متفرق اولدقلرندنصکره زید صلحك عدم صحتنه بناء عمرودن مبلغ مزبوری طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اول قدر بغدای ویردم دیمکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(ولوکان المدعی دینا وصالح علی کیلی اووزنی مشار الیه فی المجلس اوالبیت صح ولایبطل بالقیام عن المجلس بلاقبض اذا لم یتفرقا عن دین بدین ولوکان الکیلی اوالوزنی بغیرعینه بطل بالافتراق عن دین بدین (فصولین فی ۳۰ وکذا فی العمادیه)

زید عمرودن جاریهم زینبی غصب ایدوب یدکده فوت اولدی قیمتنی ضامن اول دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله قرق غروشه صلح اولوب دفع بدل ایتدکدنصکره زید زینبی بکرید نده بولوب شرعا السه عمرو بدل مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی انسان مالا وصالحه علی مال ثم بان الحق علی انسان آخر یرد البدل
(منح فی الصلح کذا فی الفصولین فی ۲۰)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن سن زیدك قولی اولوب ارثله بزه انتقال ایلدك دیو دعوی وعمرو زید صحتنده بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله ورثه ایله عمرو دعوای مزبوره دن صلح ودفع بدل ایلسه حالا عمرو زید صحتنده کندوبی اعتاق ایلدیکنه اقامت بینه ایدیجك بدل مرقومی ورثه دن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زید فوت اولوب زیدك باباسنك خالی اوغلنك اوغلی عمرو حصرا وارثی اولمق اوزره ترکهٔ زیدی قبض ایتدکدنصکره بکر ظهور ایدوب بن زیدك باباسنك خالی اوغلی یم دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بکر مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله عمرو ایله عن انکار دعوای مزبوره دن شو مقداری اوزرینه صلح اولسه حالا بکر مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك صلح مزبور باطل اولوب ترکهٔ زیدی تماما عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(صلح از دعوای فاسد درست است اجاب عن دعوای فاسدة الاصل لا نحو ان یدعی

اخو الميت وللميت ابن فصالحه على شئ وان كان عن دعوى فاسدة الوصف نحو ان يكون له خلل وقصور فنعم (قاعديه فى الصلح ملخصا)

بوصورتده بكرصلح مزبور ضمننده عمروى تركه يه متعلقه دعوادن ابرا ايتمش اولسه ابراء مذكور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(اذا بطل الشئ بطل ما فى ضمنه (اشباه قبيل الفن الرابع)

زيد متوفانك تركه سنى اوغلى عمرو حصرا وارثى اولمق اوزره قبض ايتدكدنصكره هند ظهور ايدوب بن زيدك منكوحه سى يم تركه سندن زيد ذمتنده مهر يمى وماعدادن حصه مى باكه وير ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده هند مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله عمرو ايله عن انكار مهر وحصه سندن برمقدار نسنه اوزرينه صلح اولسه حالا هند مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك صلح مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند صلح مزبور ضمننده عمروى تركه يه متعلقه دعوادن ابرا ايتمش اولسه ابراء مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة ادعت قبل ورثة زوجها ميراثا وهم جاحدون انها امرأة الميت فصالحوها على اقل من حصتها من المهر والميراث على دراهم معلومة ونصيبها من الميراث من تلك الدراهم اكثر من بدل الصلح قال ابو يوسف رحمه الله الصلح جائز ولا يحل للورثة ان علموا انها امرأة الميت فان اقامت المرأة البينة بعد ذلك انها امرأة الميت بطل الصلح (خانيه فى اول الصلح كذا فى السادس من البزازية)

زيد حياتنده شوقدر اقچه سنى وقفنك غله سى حفظ اولنان صندوق ايچنه وضع ايتدكدنصكره فوت اولوب مبلغ مزبورى وقف مزبور متوليسى عمرو وقفك غله سندندر ديو ضبط بعده زيدك ورثه سندن بكر مبلغ مزبوردن حقمى ترك واسقاط وذمت وقفى ابرا ايتدم ديسه بووجهله مبلغ مزبوردن ابراسى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده مبلغ مزبور زيدك تركه سندن اولديغى شرعا ظاهر اولدقدنصكره بكر اول مبلغدن حصه سنى قبض ايلسه حالا وقف مزبور متوليسى بشر وجه محرر اوزره مبلغ مزبوردن حقكى ترك واسقاط ووقفى ابرا ايتمشيدك اويله اولجق مبلغ مزبور مصالح وقفه صرف اولنمق لازم اولور ديوب بكردن استردادا قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿فصل فى صلح الاب والوصى﴾

هند فوت اولوب زوجى زيدى وزيددن اولان اولاد صغارينى ترك ايتدكده زيد عمرودن هندك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه سى واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك بينه سى اولمامغله عمرو ايله عن انكار مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايلسه بعده زيد بينه بولوب اقامت ايلدكده صغيرلرك حصه لرندن باقى قلان مبلغى دخى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو له دين فصالح ابوه اووصيه على بعض فلو وجب الدين بمعاقدة ابيه اووصيه صح الحط وضمن عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله لا عند ابى يوسف رحمه الله كوكيل ابرا

المشترى عن الثمن ولو لم يكن بمعاقدته لم يجز للتبرع (جامع الفصولين فى ٢٠)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند صغيره يى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك جمله سنى سائر ورثه قبض ايدوب بعده صغيره نك باباسى عمرو صغيره نك حصه سندن غبن فاحش ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى *الجواب* اولماز

(وان كان للصبى دين على آخر فصالحه الاب على مال قليل ولا بينة له والآخر منكر للدين جاز وان كان الدين ظاهرا ببينة اواقرار فصالحه على ما يتغابن الناس فى مثله فان كان الدين وجب بمعاقدة الاب جاز على نفسه وضمن قدر الدين وان لم يكن وجب بمعاقدة الاب لم يجز كذا فى السراجيه (هنديه فى صلح الوصى)

زيد عمرو يى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو حصرا وارثى صغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده بكرك وصيسى بشر زيدى قصاصدن عمروك ديتندن اقل شو قدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صغير بالغ اولدقده عمروك ديتنى تماما زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اراد الوصى ان يصالح عن قصاص وجب للصغير ان كان فى النفس فيه روايتان فى رواية صلح الاصل ليس له ذلك وعلى رواية زيادات الاصل والجامع الصغير له ذلك وان صالح الوصى عن قصاص وجب للصغير وحط من الدية لا يجوز الحط من غير فصل بين الفاحش وبين اليسير (تاتارخانيه فى الجنايات) والاب والوصى لو صالح عن قصاص الصغير على اقل من الدية لا يجوز الصلح ولكن يضمن القاتل تمام الدية ومعنى قوله لا يجوز الصلح اى يكمل الى تمام الدية ولو صالح على تمام الدية جاز (قاعديه)

فصل فى التخارج

تركه سى عروض وعقار اولان زيد متوفانك اوغلى عمرو سائر ورثه ايله حصه سندن شوقدر اثاث بيت اوزرينه بطريق التخارج صلح وقبض بدل ايتدكده اعيان تركه معلوم اولميوب مجهول اولسه حالا عمرو تركه مجهول ايكن صلح اولمغله صحيح اولماز ديو صلحى فسخه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ويفسده جهالة البدل لانها هى المفضية الى المنازعة دون جهالة المصالح عنه لانه يسقط (هدايه فى اول الصلح)

تركه سى عروض ونقود اولان زيد معتق فوت اولوب زوجه سى هندى و قيزى زينبى وكندو يى اعتاق ايدن عمرو يى ترك ايتدكده تركه يى هند وزينب قبض ايدوب بعده هند و زينب عمروك تركه ده اولان حصه سى كندولرينك اولمق اوزره عمرو ايله حصه سندن عمروك تركه ده اولان نقود دن حصه سندن ازيد اولان كندى ماللرندن يوز غروشه صلح و بدل مزبورى ماللرندن عمروه دفع ايتدكلرندنصكره بكرك زيد ذمتنده اللى غروش دينى اولدبغى ظاهر اولسه بكر مبلغ مرقومى عمروك مقبوضى اولان بدل صلحدن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(وذكر فى شروطه ايضا الورثة اذا صالحوا احدا من الورثة على مال ثم ظهر على الميت

دین فان کانوا صالحوا المدعی علی مقدار معلوم من مالهم واعطوه ذلك من مالهم لم یکن للورثة سبیل علی المدعی لان مافی یده لیس من جملة الترکة بل هو ثمن مبیع باعه ایاهم وان اعطوه من الترکة کان للغریم ان یأخذه من یده لان حقه مقدم علی حق الارث فالم یفضل من الدین شیٔ لایکون له علیه سبیل فلهذا اخذه من یده وقسم بینهم (عمادیه فی ٢٧)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند سائر ورثه ایله حصه سندن ترکه دن برمنزل اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایتدکدنصکره منزل مزبور وقف اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب بعدالحکم هند دن النسه هند سائر ورثه نك مقبوضلری اولان ترکه دن حصه سنی سائر ورثه دن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور

(ولو استحق المصالح علیه او بعضه رجع الی الدعوی فی کله او بعضه الا اذا کان ممالایتعین بالتعیین و هو من جنس المدعی به فحینئذ یرجع بمثل مااستحق ولا یبطل الصلح (بحر رائق فی الصلح)

زید ثلث مالنی عمروه وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب ورثه سنی ترك ایتدکده عمرو ترکه نك ثلثندن برمقدار نسنه اوزرینه ورثه ایله علی طریق التخارج صلح اولدقده زیدك بعض کسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سی ورثه نك اولمق اوزره صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولماز

(رجل مات و اوصی لرجل بثلث ماله و ترك ورثة صغارا وکبارا فصالح بعض الورثة الموصی له من الوصیة علی دراهم معلومة علی ان یسلم لهذا الوارث حق الموصی له فهذا واما لوصالح بعض الورثة البعض سواء ان لم یکن فی الترکة دین و لاشیٔ من النقود یجوز الصلح وان کان فیها دین علی رجل لایجوز لان الموصی له یملك ثلث الدین بمنزلة الوارث فان کان فی الترکة نقد فان کان ثلث النقد مثل بدل الصلح او اکثر لایجوز وان کان بدل الصلح اکثر من ثلث النقد جاز اذا قبض الموصی له بدل الصلح قبل الافتراق وان افترقا قبل القبض بطل فی النقد (خانیه فی الفصل الاول من الصلح)

﴿باب الابراء ومایصح منه ومالا﴾

زید عمروی عمدا تفنك ایله اوروب جرح ایتدکدنصکره عمرو زیدی جرح مزبور وما یحدث منه دن ابرا ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(ومن قطع ید رجل فعفی المقطوع یده عن القطع ثم مات من ذلك فعلی القاطع الدیة فی ماله فان عفی عن القطع ومایحدث منه او عن الجنایة ثم مات من ذلك فهو عفو عن النفس ثم ان کان خطأ فهو من الثلث وان کان عمدا فهو من جمیع المال وهذا عند ابی حنیفة وقالا اذا عفی عن القطع فهو عفو عن النفس ایضا وعلی هذا الاختلاف عن الشجة ثم سری الی النفس ومات (هدایه فی الجنایات)

زید عمروی خطاء جرح ایدوب بعده عمرو زیدی جرحدن ومایحدث منهدن ابرا ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سی ثلث مساعد اولدیغی

مقدارنی زید دن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید عمرودن متندە اولان شو قدر اقچە حقندن عمروی ابرا ایدر اولدقده عمرو فلان فعلی اشلرسك مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیو بو وجهله ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید ابراء مزبور شرط مفسدایله اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی اول ابرا بلاشرط اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنغیسنك بینه‌سی اولیدر * الجواب * زیدك

(ولوادعت المرأة البراءة عن المهر بشرط وادعاها الزوج مطلقة واقاما البينة فبينة المرأة اولى (قنيه فى البينتين المتضادتين) رجل قال لمديونه ان لم تقض مالى عليك حتى تموت فانت فى حل فهو باطل لانه تعليق (خانيه فى آخر هبة المرأة من كتاب الهبة)

عنانا شریکلر اولان زید وعمرو محاسبه کوروب فسخ عقد شرکت ایتدکلرنده زید عمروایله مال شرکته متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایدر اولدقده عمروه اکر حسابمزده غلط بولنمسه مال شرکته متعلقه دعوادن سنی ابرا ایتدم دیوب بو وجهله عمروی ابرا ایتدکدنصکره محاسبهٔ مذکوره‌ده غلط واقع اولوب زیدك عمرو ذمتنده مال شرکتدن شو قدر اقچه حقی اولدیغی ثابت اولمغله زید مبلغ مزبوری عمرودن المق استدکده عمرو ابراء مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وجملة ما لايصح تعليقه بشرط ويبطل بفاسده ثلثة عشر البيع والقسمة والاجارة والرجعة والصلح والابراء عن الدين وحجر المأذون وعزل الوكيل فى رواية وايجاب الاعتكاف والمزارعة والمعاملة والاقرار والوقف فى رواية (جامع الفصولين فى ٢٦)

هند زوج مطلقی زید دن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره‌یه اجنبی‌یه تزویج ایدوب نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله زید صغیره‌یی هند دن المق استدکده هند زیده اکر بندن المازسك ذمتکده اولان حقمدن سنی ابرا ایتدم دیوب بو وجهله ابرا ایلسه ابراء مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید تحت التزامنده اولان وقف مقاطعه‌یی التزام ایلدیکی مبلغدن شو قدر غروش زیاده‌یه التزامله عمروه ویروب اول زیاده‌یی عمرودن الدقدنصکره عمرو مبلغ مزبورك دعواسندن زیدی ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو بعد الابراء اول زیاده‌یی دعوی صددنده اولمغله زید اول زیاده‌یی دیمدر دیو اقرار ایدوب تمسك ویرسه حالا عمرو مجرد اقرار وتمسکنه بناء زید دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو زیدك اقرار وتمسکنه بناء زید دن برمقدار اقچه السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید ملك منزلنی بیع فاسد ایله عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی

بکری ترك ایلسه مزبور عمروك یدنده ایکن بکر مزبور عینده ن عمروی ابرا
ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(والاسقاط لایرد علی العین بل هو مخصوص بالدین حتی اذا مات واحد وترك میراثا فابرأ
بعض الورثة عن نصیبه لم یجز لکونه براءة عن الاعیان (منح فی الصلح)
زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن برمقداری اوزرینه صلح اولدقده صلح
مزبور ضمننده باقیسندن زید عمروی ابرا ایدوب بعده صلح مزبورك بعض شروطه بناء
باطل اولدیغی شیخ الاسلامدن النان فتوای شریفه ایله ظاهر اولسه بوتقدیرجه ابراء
مزبوردخی باطل اولوب مبلغ باقیی زید عمرودن المغه قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(جری الصلح بین المتداعیین وکتب الصك وفیه ابراء کل منهما الآخر اوکتب واقر
المدعی ان العین للمدعی علیه ثم ظهر فساد الصلح بفتوی الائمة رحمه الله واراد المدعی
العود الی دعواه قیل لایصح للابراء السابق والمختار انه یصح الدعوی والابراء والاقرار
فی ضمن عقد فاسد لایمنع صحة الدعوی لان بطلان المتضمن یدل علی بطلان المتضمن
(من دعوی البزازیه فی ٩)
زید عمروه قرض ویردیکی اقچه سیچون الزام ربح ایتدین عمرودن ربح نامنه شوقدر
اقچه الوب استهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیدك ذمتی ربح مزبوردن ابرا ایلسه ابراء
مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور
(واما الذی یجب حقا للشرع رد عین الربوا ان کان قائما لارد ضمانه قال بعض الفضلاء
وقد علمت ان العقد المذکور تعلق به حقان حق العبد وهو رد عینه ان کان باقیا اورد
ضمانه ان کان مستهلکا وحق الشرع وهو رد عینه بنقض العقد السابق المنهی عنه
شرعا وابراء العبد انما یکون فیما یملکه وهو الدین الثابت فی الذمة ولاشك فی براءته عنه لان
المالك له قد ابرأه منه واما فیما لایملکه وهو حق الشرع فلا عمل لابرائه لانه لیس حقاله
وقد تعذر لعدم التصور بعد الهلاك وکلام رکن الدین مفروض فیه الابراء وعلل بقوله
کان رده لحق الشرع وما ذکر البزدوی من ان الثابت فی الذمة وهو ضمانه قابل للابراء
فالواجب القطع بان الضمان الثابت بالاستهلاك فی الذمة یقع الابراء عنه واما حق الشرع
فلصاحبه لادخل فیه للعبد فکیف یقول بابرائه (حموی شرح الاشباه فی القضاء
وکذا فی مداینات القنیه)
بوصورتده عمرو بعد الاستهلاك ربح مزبوردن زیدك ذمتی ابرا ایتمشیکن ربحدن
ابرا صحیح اولماز دیو زیدك تغلبا شوقدر اقچه سنی المش اولسه زید مبلغ مزبوری عمرودن
استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور
زید برخصوصك تمشیتیچون رشوت طریقیله عمروك شوقدر اقچه سنی الدقده اول مجلسده
مبلغ مزبورك عینی قائم وموجود ایکن عمرو مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیوب بووجهله
ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید مبلغ مزبوری عمروك وجه محرر اوزره ابراسندنصکره بغیر حق استهلاك ایلسه حالا عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمین ایتمك استدکده زید ابراء مزبوره بناءً ضماندن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن هندی ابرا ایتدکده هند ابراء مزبوری قبول ایتمیوب رد ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(لانه اذا لم یقل قبلت الابراء یجوز ان یکون المال علیه لرده الابراء لان الابراء یرتد بالرد (عمادیه فی الفصل السابع)

زید حیاتنده شوقدر اقچه سنی وقفنك غله سی حفظ اولنان صندوق ایچنه وضع ایتدکدنصکره فوت اولوب مبلغ مزبوری وقف مزبور متولیسی اولان عمرو وقفك غله سندندر دیو ضبط ایدوب بعده زیدك ورثه سندن بکر مبلغ مزبوردن حقمی ترك واسقاط وذمت وقفی ابرا ایلدم دیسه بو وجهله مبلغ مرقومدن حصه سنی ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(المصرح به ان الوقف لاذمة له وان الاستدانة من القیم للوقف لایثبت الدین فی الوقف اذلاذمة له ولایثبت الدین الاعلیه ویرجع به علی الوقف (خیریه فی الوقف)

بوصورتده مبلغ مزبور زیدك ترکه سندن اولدیغی شرعا ظاهر اولدقدنصکره بکر اول مبلغدن حصه سنی قبض ایلسه حالا وقف مزبور متولیسی بشر وجه محرر اوزره مبلغ مزبور مصالح وقفه صرف اولنمق لازمدر دیوب بکردن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال ترکت حقی من المیراث اوابرأت منه اومن حصتی لایصح وهوعلی حقه لان الارث حق جبری لایصح ترکه (بزازیه فی ١٤ من الدعوی)

زید طوعا شرب خمر ایدوب خمردن سکران ایکن عمروایله برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(السکران من خمر واشربة متخذة من تمر وزبیب کنبیذ تمر ومثلث وغیرهما عندنا ینفذ تصرفاته کطلاق وعتق واقرار بدین وعین وتزویج صغیر وصغیرة واقراض واستقراض وصدقة وهبة وبه اخذ عامة المشایخ (فصولین فی احکام السکران)

بوصورتده زید سکران ایکن ابرا ایتمکله ابرا صحیح اولماز دیوب خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید برمنزلی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده زید عمروی منزل مزبوره متعلقه عامهٔ دعوادن ابرا وعمرودخی زیدی ثمن مدفوعه متعلقه عامهٔ دعوادن ابرا ووجه محرر اوزره حجت تحریر اولنوب مزبورلردن هر بری آخره حجت ویردکدنصکره بکر منزل مزبوره مستحق چقوب بعد الاثبات والحکم منزلی عمرودن السه حالا عمرو ثمن مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید ابراء مزبور ایله حجت مرقومه یه بناءً ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اتفقت الروايات على ان المدعى لوقال لادعوى لى قبل فلان اولا خصومة لى قبل فلان يصح حتى لاتسمع دعواه الافى حق حادث بعد البراءة فى اليمين (من دعوى الخانيه)

زيد برات پادشاهى ايله متصرف اولديغى امامت جهتنى اوچيوز غروش بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ايدر اولدقده امامتك يومى بكرمى ايكيشر اقچه وظيفه سى اولمق اوزره فراغ ايدوب عمرو دخى بو امامتك وظيفه سندن باكه يومى بكرمى ايكيشر اقچه واصل اولورسه بدل مزبوردن سنى ابرا ايتدم ديو بووجهله ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * الماز

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى وعمرو سن مبلغ مزبوردن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد ابراء مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى وزيد ابراو مواضعه يى تفسير ايتمك استدكده زيد عمروه مبلغ مزبوردن سنى ابرا ايدردم لكن حقيقتده ابرا دكل ديو اشهاد ايدوب بعده ظاهرده ابرا ايلدم ديو بووجه اوزره مواضعه يى تفسير ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه وجه محرر اوزره اولان ابرا لغو اولوب زيد مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصورة التلجئة فى البيع ان يقول الرجل لغيره انى ابيع دارى منك بكذا وليس بيع فى الحقيقة بل هو تلجئة ويشهد على ذلك ثم يبيع فى الظاهر من غير شرط فهذا البيع يكون باطلا بمنزلة الهازل (خانيه فى البيع الفاسد)

اخرس اولان زيد صحتنده عمرو ايله ميراثه متعلقه دعواسندن اشارت معهوده سيله عمروى ابرا ايتدكدنصكره فوت اولسه ورثه سى مجرد اخرس اولمغله ابراسى صحيح دكلدر ديو خصوص مزبورى عمرودن دعوايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاشارة من الاخرس معتبرة قائمة مقام العبارة فى كل شئ من بيع واجارة وهبة ورهن ونكاح وطلاق وعتاق وابراء واقرار وقصاص الافى الحدود ولوحد قذف وهذا مما خالف فيه القصاص والحدود (اشباه النظائر فى احكام الاشارة)

﴿ كتاب الهبة باب مايصح من الهبة ومالا ﴾

تركى لسانده جبه ايتدم ديمك هبه ايتدم ديمك معناسنه مستعمل اولمغله زيد داينى عمروه ذمتكده اولان دينى ساكه جبه ايتدم ديسه زيد اول دينى عمروه هبه ايتمش اولوب عمروك ذمتى دين مزبوردن برى اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال لابنه اين مال ترا كردم اوقال بنام توكردم اوكما يجرى مجراه انه تمليك من الابن (تاتارخانيه فى ١ من الهبة)

بوصورتده هبه نك تماننده عمروك قبولى لازميدر * الجواب * دكلدر

(وذكر عامة المشايخ رحمهم الله ان هبة الدين ممن عليه الدين وابراءه يتم من غير قبول ويرتد بالرد وفى العتابية والاظهر هذا وهو المختار (تاتارخانيه فى ٤)

زيد قزى هنده شوقدر جهاز اثوابى هبه وتسليم ايتدكدنصكره نادم اولوب اثواب مرقومه يى تغلبا هنددن السه هند اثواب مزبوره يى زيددن استرداده

قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید حامل اینکنی اناسی هنده هبه وتسلیم ایدوب لکن حملنی استثنا ایلسه مجرد حملنی استثنا ایتمکله هبهٔ مزبوره صحیحه اولمامش اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن وهب امة الا حملها اوعلی ان یردها علیه او یعتقها او یستولدها صحت الهبة و بطل الشرط (ملتقی فی الهبه)

زید صحتنده منزلی ایچنده اولان شو قدر اشیاسنی زوجه سی هنده هبه و منزلی اول اشیا ایله هنده تسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب سائر ورثه سی مجرد اشیا باشقه تسلیم اولنموب شاغل اولدیغی منزل ایله معا تسلیم اولنمغله هبه تامه اولمامش اولور دیو اشیاء مزبوره یه مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وتتم عطف علی قوله فتتم بالقبض وتفریع علی قوله ولوشاغلا بملك الواهب لامشغولا به فی متاع فی داره وطعاما فی جرابه اذا سلمها ای الدار والجراب بمافیهما بخلاف العکس یعنی لووهب متاعا فی داره اوطعاما فی جرابه وسلمهما ای الدار والجراب بما فیهما صحت الهبة فی المتاع والطعام (درر فی اوائل کتاب الهبة)

زید شو قدر اشیاسنی کبیر اوغلی عمروه هبه ایدوب قبل التسلیم زید نادم اولمغله اشیایی عمروه ویرمیوب عمروی قبضدن نهی ایتدکدنصکره عمرو اشیاء مزبوره یی تغلبا زیددن السه زید اشیاء مزبوره یی عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و یصح بقبول وقبض بلااذن فی المجلس و بعده به ولونهاه لم یصح مطلقا الافی المجلس ولاغیره (منح الغفار کذا فی الدرر)

زید ملك بقال دکانی عمروك ذخیره سیله مشغول ایکن اوغلی بکر کبیره هبه وذخیره ایله مشغول اولدیغی حالده بکره تسلیم ایدوب بعده بکر فوت اولوب باباسی زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه دکانی میراثه ادخال مراد ایلسهلر زید مجرد مشغول ایکن هبه ایتمکله تامه اولماز دیو دکانی مستقلا ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتغال الموهوب بملك غیرالواهب هل یمنع تمام الهبة ذکرصاحب المحیط فی الباب الاول من هبة الزیادات انه لایمنع (فصول العمادی فی ۲۹)

زید جاریه سی هندی زوجه سی زینبك بطننده اولان حملنه هبه ایلسه هبهٔ مزبوره جائزه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولااى لم یجز الهبة للحمل وان جاز الاقرارله ان بین سببا صالحا وسیأتی بیانه ان شاءالله تعالی (درر فی الهبه)

هند زوجی زیدی برقاچ دفعه منزلنه قوموب بعده بینلرنده مصافاة وقوعندنصکره زید هنده ذمتکده اولان شو قدر اقچه م بعد الیوم باکه بویله جفاء ایتمزسك سنك اولسون دیوب بو وجهله هبه ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قالت وهبت منك ان مکثت معی فهذه هبة فاسدة وهی مخاطرة (من هبة النوازل لابی اللیث رحمه الله)

زید ملك باغچه‌سنك عرصه سنی اوغلی عمرو کبیره هبه ایدوب اشجارینی هبه ایتمیوب بعده اشجاری قلع وعرصه‌یی عمروه تسلیم ایتمدین زید فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وهب ارضا فیها زرع اونخیل او نخیلا علیها ثمر او وهب الزرع دون الارض اوالنخل دون الارض اونخیلا بدون الثمر لایجوز الهبة فی هذه المسائل لان الموهوب متصل بغیر الهبة اتصال خلقة مع امکان القطع والفصل وقبض احدهما بدون الآخر غیر ممکن فی حالة الاتصال فیکون بمنزلة المشاع یحتمل القسمة (خانیة فی هبة المشاع)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه دن حصه سنی قرزی زینبه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(وفیما لایقسم کالعبد والدابة والثوب والحمام یجوز هبة المشاع من الشریك (من الخانیه فی هبة المشاع)

زید ام ولدی هنده شوقدر اثواب ایدیوب بعدکه کره قبل العتق هند فوت اولدقده زید اثواب مزبوره یی زوجه سی زینبدن اولان قرزی خدیجه یه جهاز نامیله هبه و تسلیم ایلسه زیدك هنددن قرزی فاطمه مجرد انام اثوابندندر دیو اول اثوابه مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الوصایا الهبة لام الولد والاقرار بالدین باطل بخلاف الوصیة لها مضافة الی مابعد الموت لانها حرة فی تلك الحالة (بزازیه فی ٥ من الوصایا)

بودفعه واقعه سورختان شوکتمقرون مکرمت نشانده بیوك شهزادکان جوانبختان سیری ایچون جمع اولان کیسنه لردن زید آنکنی آچوب نثر اولنان عطایای سلطانیه دن اوج التون ایله شوقدر اقچه زیدك آنکنه واقع اولسه زید اول التونلر ایله مبلغ مزبوره مالك اولورمی * الجواب * اولور

(ولو بسط ذیله عند نثار لیقع فیه شیٔ من المنثور ملکه بالوقوع فیه (زیلعی فی البیع الفاسد)

بوصورتده عمرو اول التون ایله مبلغ مزبوری زیدك آنکندن تغلبا السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید شوقدر اشیاسنی عمروه هبه ایدوب لکن مجلس هبه ده قبض بولنمیوب مجلس آخرده عمرو اشیاء مزبوره یی زیدك اذنیله قبض ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه وتامه اولورمی * الجواب * اولور

(وتصح بقبول وقبض بلا اذن فی المجلس و بعده به (منح الغفار فی الهبه)

زیدك جاریه سی هند مال مکسوبندن شوقدر اشیاینی عمروه هبه ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولمامغله زید اشیاء مزبوره یی عمرودن استردا ده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وشرائط صحتها فی الواهب العقل و البلوغ والملك فلا یصح هبة المجنون و الصغیر

﴿ والعبد ﴾

والعبد ولومكاتبا اوام ولد اومدبرا (بحر فی الهبة)

زید عریت بلیان زوجه سی هنده وهبت مهری منك دی دیوب هند دخی وهبت دیسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی *الجواب* اولماز

(قال لها وهی لاتعرف العربية قولی وهبت مهری منك فقالت وهبت لاتصح بخلاف الطلاق والعتاق لان الرضاء شرط جواز الهبة لاشرط وقوع الطلاق والعتاق (من هبة البزازیه فی الفصل الاول)

(ربلده اهالیسندن زید دوکون ایدوب بسلمه سی هندی اره ویرر اولدقده دوکنه کلان کسنه لر صاحبی نامنه کتوردکاری شوقدر اشیابی هند ایچون یاخود زید ایچون کتوردکارینی بیان ایتمیوب لکن اول بلده ده بومقوله دوکونده صاحبی نامنه کتوریلن اشیا دوکون ایدن ایچون اولمیوب کلن ایچون اولدیغی متعارف اولسه اول اشیا زید ایله هنددن قنقیسنك اولور* الجواب * هندك

(ولو اتخذ وليمة للختان فاهدى الناس هدايا ووضعوا بين ايدى الولد فهذا على وجهين اما ان قال المهتدى هذا للولد اولم يقل فالجواب فى الوجهين واحد ان كانت الهدية تصلح للصبيان مثل ثياب الصبيان او شيئا يستعملها الصبيان فالهدية للصبى اعتبارا للعرف والعادة وان كانت الهدية للابوين ولاتصلح للصبى كالدراهم والدنانير ومتاع البيت ينظر فان كان من اقرباء الاب او من معارفه فهى للاب وان كان من اقرباء الام او من معارفها فهى للام والحاصل ان التعديل فى مثل هذا مبنى على العرف والعادة حتى لو وجد سبب اووجه يستدل به غير ماقلنا يعتمد على ذلك وكذا لو اتخذ وليمة لزفاف ابنة الى بيت زوجها فاهدى اقرباء المرأة وهذا كله اذا لم يقل المهدى اهديت للاب ام للام فى المسئلة الاولى وللزوج او للمرأة فى المسئلة الثانية وتعذر الرجوع الى قول المهدى اما اذا لم يتعذر فالقول قول المهدى (احكام الصغار للاستروشنى فى مسائل الهبة)

بوصورتده زید اشياء مزبوره يى تغلبا قبض ايتمش اولسه هند اشياء مزبوره يى زيددن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور

هند فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى زينبى ترك ايتدكده تركهٔ هندى عمرو قبض ايدوب بعده زينب تركه دن حصهٔ مجهوله سنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زينب مبلغ مزبورى قبض ايتمدين شومقدارينى عمروه هبه ايتدم ديسه حالا زينب تركه دن حصه سنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد سن حصه كى باكه اول قدر اقچه يه بيع ايدوب شومقدارينى هبه ايتدم ديمش ايدك اويله اوليجق باكه اول قدر اقچه و يرمدكجه حصه كى و يرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب* اولماز

(القبض ثلثة قبض امانة كالوديعة والعارية وانه ينوب عن قبض الهبة استحسانا وقبض مضمون بقيمة المقبوض او بمثله كالمغصوب والمقبوض على سوم الشراء وانه ينوب عن قبض الهبة ايضا وقبض مضمون بغيره كالمبيع المضمون بالثمن وكالرهن المضمون بالدين فلابد فيه من تجديد القبض بعد الهبة (مجتبى للزاهدى فى الهبة ملخصا)

زيد ملك منزلنی عمروه ایجار ومنزل ایچنده اولان شوقدر اشیاسنی دخی عمروه ایداع وتسليم ایدوب منزل واشيا عمروك يدنده ایكن منزلی عمروه هبه ایلسه هبۀ مزبوره صحيحه اولور می * الجواب * اولور

(وملك الموهوب له العين الموهوب بلاقبض جديد لوكان الموهوب فى يد الموهوب له اطلقه فشمل ما اذا كان فى يده امانة اومضمونة الى آخره (منح الغفار فى الهبة)

بوصورتده زيد فوت اولوب ورثه سنی ترك ايتدكده ورثه زيد منزلی هبه ايتدكده قبض جديد بولنميوب زيد فوت اولمغله هبه باطل اولمش اولور ديو ب منزلی عمرودن المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

هند اب وجد ووصيدن برى اوليوب تعقل قبض ايدن زيد صغيره شوقدر اشياسنى هبه وتسليم ايدوب زيد دخی قبض ايلسه هبۀ مزبوره صحيحه اولورمی *الجواب* اولور

(وان كان الصغير تعقل الهبة والقبض فقبض الهبة جاز قبضه و يبعه القاضى حتى لايرجع الواهب فى الهبة (قاضيخان فى قبض الهبة للصغير)

﴿ فصل فى هبة المريض ﴾

هند حاملك وضع حملی قريب اولدقده گاه وجع عارض وگاه ساكن اولوب انفصال ولده متصل اولان وجع عارض اولمدين زوجی زيد ذمتنده اولان مهرينی زيده هبه ايدوب بعده برمدت مرورنده هندی انفصال ولده متصل وجع اخذ ايدوب وضع حمل اثناسنده فوت اولسه سائر ورثه هبه يى طوتميوب مهر مزبوردن حصه لرى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لواخذها وجع الولادة فهى كمريض اذا اشرفت على الهلاك الا انه قد يأخذها الوجع ثم يسكن فذلك لايعتبر كمرض يعقبه برأ وانما يعتبر وجع آخر الولادة اذ المعتبر مرض الموت وهو مايتصل به الموت (فصولين فى الطلاق من احكام المرضى)

هند مطعونه ايكن زوجی زيد ذمتنده اولان مهرينی هبه ايتدكدنصكره اول طاعوندن فوت اولسه سائر ورثه هبه يى طوتميوب مهر بوردن حصه لرينی زيددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زيد مرض موتنده شو قدر اشياسنى اوغلى عمرو كبيره هبه ايدوب بعده فوت اولدقده عمرو ايله صغيره مميزه قرزی هندی ترك ايدوب هند هبه يى مجيزه اولسه اجازتنه اعتبار اولنورمی * الجواب* اولنماز

بوصورتده هندك وصيسى اشياء مزبوره دن حصه سنى المق استدكده عمرو مجرد هند صاحبۀ فهم ومميزه اولمغله اجازتى معتبره اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والمتبادر من الورثة من يكون اجازته معتبرة بان يكون عاقلا بالغا صحيحا حتى لو اجازها صغير منهم او مجنون لايصح (قهستانى فى الوصيه)

هند مرض موتنده جمله اشياسنى زوجی زيده هبه و تسليم ايتدكدنصكره هند فوت

اولوب انجق زیدی ترك ایلسه امین بیت المال اشیاء مذکوره یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ باب الرجوع عن الهبة ﴾

زید معتق قرنداشی اولوب عمرو اجنبینك مملوکی اولان بکره شوقدر اشیاسنی هبه وتسلیم ایتدکدنصکره مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ایدوب اول اشیایی بکردن المق استدکده عمرو مجرد بکر قرنداشك اولمغله رجوع صحیح اولماز دیوب اول اشیایی بکردن الوب زیده ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولووهب لاخیه وهوعبد اجنبی کان له الرجوع لان الهبة وقعت لمولی الاخ وهواجنبی (قاضیخان فی الرجوع عن الهبة)

زید برعقارینی عمروه هبه و تسلیمدنصکره عمرو اول عقاری برجهت بره وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایتدردکدنصکره زید نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لوزال الموهوب عن ملك الموهوب له یبطل الرجوع (تاتارخانیه فی الرجوع عن الهبة)

زید شوقدر اقجه سنی عمرو اجنبی یه هبه و تسلیم ایدوب عمرو اول اقجه یی استهلاك ایتدکدنصکره زید نادم اولوب بن هبه مدن رجوع ایتدم مبلغ مزبوری سا که ضمان لازم کلور دیو دعوی ومؤاخذه ایتدکده عمرو دخی کندویه ضمان لازم کلورظنیله زیده اول قدر اقجه یی ویرمش اولوب بعده عمرو زیدك هبه سندن رجوعی مشروع اولمادیغنه واقف اولوب مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك ورثه سی زیدك ترکه سندن زیدك ام ولدی هندك یدنده اولان شوقدر اشیایی هنده معاهبه ایتدکدنصکره هند بعد الاتهاب اشیاء مرقومه یی استهلاك ایلسه ورثه دن بعضی نادم اولوب حین هبه ده مجددا تسلیم بولنمدی دیو اشیاء مرقومه دن حصه سنی هنده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید ذمی زوجه سی هند نصرانیه یه شوقدر اشیاسنی هبه وتسلیم ایتدکدنصکره هند شرف اسلامله مشرفه اولوب زیدابا ایتمکله هند زیددن تفریق اولنمغله زید هبه سندن رجوع ایدوب اشیاء مزبوره یی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ کتاب الاجارات مایصح به الاجارة ومالا ومالاجر والمستأجر ومالا ﴾

برقاج کمسنه لر زید ایله علی الاشتراك اجارتین ایله تصرفلرنده اولان وقف بستان عرصه سندن حصه لرینی برسنه تمامنه دك زیده شوقدر اقجه یه ایجار ایلسه لر ایجار مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(لاتصح اجارة المشاع الا من شریکه و عندهما یصح مطلقا (ملتقی الابحر فی الاجارة الفاسدة)

زید قیونلرینی رعی ایچون عمروی آیده اوچیوز اقجه یه استیجار ایدوب عمرو دخی برآی رعی ایتدکدنصکره زیده کلوب اجر مسمی ایله قیونلریکی رعی ایتم آیده بشریوز اقجه یه

رعی اید رم دیدکده زید سکوت ایدوب بعده عمرو قیونلری برقاج آی رعی ایلسه عمرو زید دن ابتدا رعی ایتدیکی آیلرده اجر مسمایی بعده رعی ایتدیکی آیلرده بشر یوزاقچه یی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال الراعی لاارضی بالمسمی وانما ارضی بکذا فسکت المالک فرعی لزمته
(من اجارات الاشباه)

زید تارلاسنده ادراک ایتدیکی اکنی بچمک ایچون اوراقجیلردن عمرو و بکری شوقدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله استیجار عمرو و بکر دخی اکینک برمقدارینی بچدکلرنده بامر الله تعالی طولو یاغوب ماعدایی اتلاف ایلسه مزبورلر اجرت مزبوره دن بچدکلری اکینه اصابت ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

الاجارة تنتقض بالاعذار الثلثة عندنا و ذلک علی وجوه الی آخره اوکان عذر یمنعه من الجری علی موجب العقد شرعا تنتقض الاجارة من غیر نقض کما لواستأجر انسانا لقطع یده عندوقوع الآکلة اولقلع السن عندالوجع وابرأت الاکلة وزاد الوجع تنتقض الاجارة لانه لایمکنه الجری علی موجب العقد شرعا (خانیه فی فصل ماتنتقض الاجارة)

زید برتارلاسنده حاصل اولان بغدایی بچمک ایچون عمرو و بکری شوقدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله استیجار ومزبورلر برمقدارینی بچوب ماعداسی بچیلمدین اول ماعدا آفت سماویه ایله هلاک اولسه زید اجر مسمادن بچدکلری مقداره اصابت ایدن اجرتی ویردکن مزبورلر قناعت ایتمیوب تماما اجر مسمایی الورز دیمکه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلایی مدت معلومه تمامنه دک شو قدر کیل بغدایه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی بغدایی زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب یشل جن ایکن عمرو فوت اولوب بعده مدت اجاره تمامنده اکن ادراک ایلسه ورثه سی اجر مسمایی زیده ویروب اکنی الق استدکلرنده زید عمروک فوتنه دک مسمادن قسطنی الوب فوتندن تمام مدته دک اولان زمانک اجرمثلی اجر مسمادن اکثر اولمغله اجرمثلنی الورم دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(و الزرع یترک باجر المثل الی ان یدرک لان له نهایة معلومة فامکن رعایة الجانبین اذا انقضت هذه الاجارة بخلاف موت احدهما قبل ادراکه فانه یترک بالمسمی علی حاله الی الحصاد وان انفسخت الاجارة لان القائه علی ماکان اولی مادامت المدة باقیة
(بحر رائق فی مایجوز الاجارة)

زید عمروک ملک بستان یرینی بقول زرع ایچون مدت معلومه تمامنه دک اجارهٔ صحیحه ایله استیجار و بقول زرع ایتدکدنصکره بقول ادراک ایتمدین مدت اجاره تمام اولسه زید مدت مزبوره ایچون اجر مسمایی عمروه ویروب بعده بقول ادراک ایدنجه یدنده ترک ایدوب بستان یرینک اجرمثلنی دخی ویره یم دیده عمرو راضی اولمیوب مجرد مدت منقضیه اولمغله بقولی قبل الادراک قلع ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید ملک دکانی سکز آی تمامنه دک عمروه شو قدر اقچه یه ایجار و تسلیم ایتدکدنصکره

برآی مرورنده متغلبه دن بکر اول دکاندن عمروی اخراج ودکانی تغلبا ضبط ایدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمرو اجرت مرقومه دن برآیه اصابت ایدن مقداری زیده ویرکن زید قناعت ایتمیوب اجر مسمایی تماما المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(فان غصبها غاصب من يده سقطت الاجرة لان تسليم المحل انما اقيم مقام تسليم المنفعة للتمكن من الانتفاع فاذا فات التمكن فات التسليم وانفسخ العقد به فسقطت الاجرة وان وجد الغصب فى بعض المدة سقط الاجر بقدره اذا لانفساخ فى بعضها

(هدايه فى الاجر)

زید مالك دکرمنی اجرت معلومه ایله برسنه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم عمرودخی قبض ایتدکدنصکره ایکی آی تمامنده دکرمنك صویی منقطع اولوب التی آی جریان ایتمامکله دکرمن عمروك یدنده معطل قالوب بعده صوجریان ایدوب سنه تمامنه دك عمرو دکرمنی اشلتسه حالا عمرو اجرمسمادن التی آیه اصابت ایدن مقداری زیده ویرکن زید قناعت ایتمیوب اجرمسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمر ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه دن حصه سنی عمروه شو قدر اقجه یه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم ایتدکده اجرت مرقومه یی وقت ایجاردن برسنه تمامنه دك تأجیل ایلسه زید سنه تمام اولمدین اجرت مرقومه یی عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(الاجير متى يستحق الاجرة لاتخلوا اما ان تكون معجلة اومؤجلة اومسكوتا عنها اما اذا كانت مؤجلة فليس له ان يطالبه بها مالم يمض الاجل وان كانت منجمة فانه يطالبه عند كل نجم (شرح الطحاوى فى الاجارة)

برقریه اهالیسی زیدی بربارکیر ایله خدمتلرنده اولمق ایچون عدد ایام بیان اولنمدین یومی برغروشه استیجار ایدوب زید دخی بارکیر ایله اون ایکی کون اهالی قریه نك خدمتلرنده اولسه زید اون ایکی غروشی اهالی قریه دن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

زید علمادن عمروه هفته ده ایکی کون فلان مسجد شریفه کل خلقه وعظ ونصیحت ایله سنه ده ساکه مالمدن التیشر غروش ویره یم دیمکله عمرو دخی ایکی سنه اول مسجد ده هفته ده ایکی کون واروب خلقه وعظ ونصیحت ایلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرو رئیسه فلان دیاره واروب اول دیارده شو قدر کیل بغدای سفینه ك ایله کتور ساکه شو قدر اقجه ویره یم دیوب عمرو دخی اول بغدایی کتورمك ایچون سفینه سیله اول دیاره واروب لکن بغدای ضایع اولمغله نسنه کتوره ماسه عمرو اجر مسمادن فارغة ذهابك اقل اجرتنه اصابت ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل استأجر سفينة ليذهب بها الى موضع كذا ويحمل عليها كذا ويجئ بها فذهب بالسفينة ولم يجد ذلك الشئ قال محمد رحمه الله تعالى يلزمه كراء السفينة فى الذهاب فارغة

﴿ باب مايجب على المستأجر من الاجر ومالا ﴾

زيد دالغج اولان عمروى دريايه دوشن شوقدر تيمورينى اخراج ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرودخى اول تيمورى دالوب اخراج ايلسه عمرو اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

زيد يالى تعبير اولنور ملك منزلنى التى آى تمامنه دك يوز سكسان غروشه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول منزلى ينه التى آى تمامنه دك عمروه ايكيوز غروشه ايجار وتسليم عمرودخى استيجار وتسلم ايتدكدنصكره عمرو منزلى التى آى ضبط ايلسه حالا زيد عمرودن ايكيوز الى غروشى طلب ايتدكده عمرو يوزسكسان غروش ويررم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وعن محمد رحمه الله تعالى استأجر من غيره ارضا باكرار حنطة فزاد رجل للموجر كرا فآجره الموجر منه فزاد المستأجر الاول كرا ايضا فآجرها منه فالاجارة هى الثانية وانفسخت الاولى لاقتضاء التجديد ذلك وحاصل ماروى عن الامام الثانى فيه ان صاحب الدار اذا جدد الاجارة ينتقض الاول وان لم يجدد لا ويكون الثانية زيادة (بزازيه فى ٢ قبيل اجارة الوقف)

زيد برمصلحتى ايچون آخر دياره كيدر اولدقده عمرو زيده كلوركن اقربامدن هند وزينبى كلورلرسه كتورسا كه شوقدر اقچه ويررم ديوب لكن زيد هندوزينبى كتوره ماسه زيد عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اذا المعلق بالشئ لايثبت وجود ذلك (جامع الفصولين فى ٤٠)

زيد برمقدار امتعه سنى آخر دياره كتورمك ايچون عمروك شوقدر دوه سنى شوقدر اقچه يه استيجار واجرتى پشين عمروه ويروب امتعه يى دوه لره تحميل ايدوب عمروايله معا كيدركن نصف طريقده زيد فوت اولوب اجاره منفسخه اولوب عمرو اول متاعى اول محله براقسه زيدك ورثه سى اول محله دك اجرتدن قسطندن زياده سنى عمرودن استردادة قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولومات المستأجر فى بعض الطريق لزم من الاجر بحساب ما سافر وسقط الباقى (بزازيه فى ٧ من الاجارات)

زيد عمروى كندويه خدمت ايتمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب بعده عمرو زيده التى آى خدمت ايتدكدنصكره عمرو زيددن ايريلوب آخر دياره كيدوب سنه تمامنه دك كلميوب بعده كلسه عمرو اجر مسمادن التى آيه اصابت ايدن مقدارى طلب ايتدكده زيد سنه تمامنه دك خدمت ايتمدك ديو عمرو اشلديكى التى آى خدمتك اجرتنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو عمل فى منزل المستأجر فكلما عمل شيئا استحق بقسط من الاجرة (وجيز سرخسى فى اول الاجارة)

بربلده اهالسندن زيد عمرو رئيسى سفينه سيله بلدة اخرايه واروب انده اولان شوقدر

بغدادینی بلدهٔ اولایه کتورمك ایچون شوقدراقچه یه استیجار ایتمکله عمرو سفینه‌سیله بلدهٔ
اخرایه واروب زید بغدادینی عمروك سفینه‌سنه تحمیل ایتامکله عمرو دونوب بلدهٔ اولی یه
کلسه عمرو زیددن خالیة اجر ذهاب المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وفی النوازل لواستأجر الدواب الی بلدة لیحمل علیها حمولة فجاء المکاری وقال ذهبت
وماجدت الحمولة ان صدقه المستکری فی ذلك فاجر الذهاب خالیا من غیر حمل واجب
(خلاصه فی ٤ من الاجارة)

زید عمروی برسنه کندویه خدمت ایتمك ایچون شوقدراقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله استیجار
ایدوب بعده عمرو زیده خدمت ایدرکن اثناء سنه ده برآی خسته اولوب اول آیده زیده
خدمت ایده میوب بعده سنه تمامنه دك زیده خدمت ایلسه زید عمروه اون برآیه اصابت
ایدن مقداری ویررکن عمرو راضی اولمیوب اجر مسمایی تماما زیددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الاجیر الخاص من یعمل لواحد عملا موقتا بالتخصیص ویستحق الاجر بتسلیم نفسه
مدته وان لم یعمل کاجیر شخص لخدمته اورعی غنمه ولیس له ان یعمل لغیره لان منافعه
صارت مستحقة والاجر مقابل بها فیستحقه ما لم یمنع من العمل مانع کالمرض والمطر
ونحو ذلك مما یمنع التمکن من العمل (درر فی الاجارة)

زید عمروك سفینه‌سنی شوقدر بغدای براسکله یه کتورمك ایچون شوقدراقچه یه
استیجار ومبلغ مرقومی پشین ویردکدنصکره عمرو دخی سفینه یه قیوب زید ایله به
کتمیوب عمرو سفینه‌سیله کیدرکن اثناء طریقده حربی کفره یه راست کلوب حربیلر
سفینه ایچنده اولان زیدك بغدایینی قهرا اخذ ایلسه‌لر زید مبلغ مزبوری تماما
عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور
(سئل عن شخص عاقد رب السفینة علی ان یحمل له کذا الی مکان کذا فسافرت السفینة
وانکسر فی بعض الطریق هل یستحق شیئا من الاجرة واذا استأجر رب السفینة ملاحا
فیها باجرة معلومة ذهابا فهل یستحق من الاجرة بقسطها واذا هال البحر علیهم وتحققوا
الغرق ان لم یلقوا بضاعتهم فالقوا بعضها فی البحر فالحکم فی ذلك اجاب اذا غرقت السفینة
وانکسرت بغیر صنع ربها لاضمان علیه ولا اجر له (قاری الهدایه من الاجاره)

زید ملك عرصه‌سنی مدت معلومه تمامنه دك عمروه شوقدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله
بقول زرع ایتمك ایچون ایجار وتسلیم عمرو دخی مدت مزبوره تمامنه دك ضبط ایدوب
لکن زرع ممکن ایکن زرع ایتمیوب تعطیل ایلسه زید اجر مسمایی عمرودن طلب ایتدکده عمرو
مجرد زرع ایتمدم دیو ویرممکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والاجرة لاتستحق بالعقد بل بالتعجیل او بشرطه او باستیفاء المعقود علیه او التمکن منه
فیجب لوقبض الدار ولم یسکنه حتی مضت المدة وتسقط بالغصب بقدر فوت التمکن
(ملتقی فی الاجاره)

زید زوجه‌سی هندك منزلنی شوقدر اقچه یه اجرت ایله استیجار ایدوب هند زید ایله معا

اول منزلده ساکنه اولسه هند زیددن اجرت منزل مزبوره یی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(امرأة آجرت دارها من زوجها فسكنا ها قالوا لا اجرلها وهو بمنزلة ما لو استأجرها ليخبزه او يطحنه (خانيه فيما يجب على المستأجر)

زیدسق ایله انتفاع اولنان عرصه سنی شربی ایله برسنه تمامنه دك عمروه اجارهٔ معلومه ایله ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی تصرف اوزره ایکن اثناء سنه ده شربی بالکلیه منقطع اولسه حالا عمرو اجاره یی فسخ ایدوب وقت انقطاعه دك حصه سنی ویردکن زید قناعت ایتمیوب اجرمسمایی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفي نوادر ابن سماعة عن ابي يوسف رحمه الله في رجل استأجر ارضا فانقطع عنها شربها وقد بقي من الاجارة شئ قال ان كان مما يصلح ان يزرع فيها عرفا فلم يخاصم في الاجارة فلم ينقضها حتى مضت المدة يلزمها الاجر تاما فان كان خاصم كان له ان يردها ويعطيه من الاجر بحسابه وان كانت مما لا تزرع فيها لم يلزمه اجرها فيما بقي من السنة وان لم يخاصم في ردها (ذخيره في ١٤ من الاجارة)

زید عربه جی اولان عمروی بربلده یه شوقدر ذخیره سنی عربه سیله کوتورمك ایچون شوقدر اجره یه استیجار ایدوب عمرو دخی عربه سنه تحمیل ایدوب زید بلده کتمیوب عمرو عربه سیله اول بلده یه کیدرکن بعض کسنه لر تخویف ایتمکله طریقدن دونوب ذخیره یی محل تحمیله رد وزیده تسلیم ایلسه عمرو زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر مكاريا ليحمل كذا وقرا من الحنطة الى موضع كذا فلما بلغ نصف الطريق عاد به الى المكان الاول لا يجب الاجر (بزازيه قبيل نوع آخر استأجر دابة)

زید زوجه سی هندی نکاح بینلرنده قائم ایکن اعمال بیت ایچون شوقدر اجره اجرت ایله استیجار ایدوب هند دخی برمدت اعمال بیتی اشلیوب خدمت ایلسه هند زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر زوجته ليخبز ان اراد بيع الخبز لها الاجر وان اراد الاكل في البيت لا اجرلها (من اجارة البزازية) استأجر امرأته للخدمة لم يجز (وجيز سرخسي في الاجارة)

زید وعمرو وبکر قرماندن استانبوله شوقدر سوری قیون کتورر اولدقلرنده سوریلره دلالت ایچون بشر وخالدك کوسم تعبیر اولنور طقوز عدد قیونلرینی شوقدر اجره یه استیجار ایتدکلرندنصکره اول کوسم قیونلر سوریلر اوکنده دلالت ایدوب استانبوله کلسه لر حالا زید وعمرو وبکر اول کوسم قیونلری بشر وخالده دفع وتسلیم ایتدکلرنده بشر وخالد اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو استأجر شاة تبعة ليذهب بشاته فتبعه الشاة لا اجرله (خانيه في الاجارة الفاسدة) واذا استأجر شاة تبعة او كبشا للدلالة ليسوق بها الغنم لا يجوز (محيط برهاني في ١٥ من الاجارة)

زيد ملك عرصه سنده طولا وعرضا معلوم المقدار شومقوله بر قيو حفر ايتمك ايچون شوقدر اقچه يه عمرو وبكر وبشرى استيجار ايدوب بعده عمرو وبكر وبشر دخى زيدك عرصه سنده قيو حفر ايدوب لكن تمام ايتمدين مزبورلر فوت اولسه لر ورثه لرى اجرتدن حفر ايتدكلرى مقداره اصابت ايدن مقدارى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولواستأجر رجلا ليبنى بناء اوليحفر بئرا فى داره فانهدم البناء اوانهدمت البئر بعد الفراغ عنه فله الاجر كاملا وان انهدمت قبل الفراغ فله الاجر بحسابه (وجيز سرخسى فى تسليم المستأجر)

زيد متوفانك ورثه سى تركه دن برمنزلى اجرت ايله دلال اولان عمروه آخره بيع ايله ديملريله عمرو اول منزلى اون كون بيعه عرض ايدوب لكن بيع ايده ميوب بعده ورثه امريله بكر دلال منزل مزبورى ثمن معلومه آخره بيع وتسليم ايلسه عمرو اون كون بيعه عرض ايتمشيدم ديو اجرت نامنه نسنه المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(وفى النوازل رجل قال لدلال بع ضيعتى على ان لك من اجر كذا فلم يقدر هو على الاتمام فباعها دلال آخر ليس للاول شئ وبه اخذ الفقيه ابو الليث رحمه الله قال فى المحيط وهو الاستحسان وعليه الفتوى (خلاصه فى الفصل الخامس قريبا من اوله من كتاب الاجارة)

﴿فصل فى فسخ الاجارة﴾

زيد متوليسى اولديغى وقف خانى مدت معلومه تمامنه دك عمروه اجارۂ صحيحه ايله ايجار وتسليم ايتدكدنصكره قبل تمام المدة زيد فوت اولسه اجارۂ مزبوره منفسخه اولورمى * الجواب * اولماز

(وتنفسخ بموت احد العاقدين ان عقدها لنفسه فان عقد لغيره لا كالوكيل والوصى ومتولى الوقف (صدر الشريعة فى فسخ الاجاره)

زيد ملك خاننى عمروه برسنه تمامنه دك اجارۂ صحيحه ايله ايجار وتسليم ايتدكدنصكره برقاچ آى مرورنده خان محترق اولوب بعده فسخ اجاره بولنمدين زيد خانى كالاول بنا ايلسه عمرو بقيۂ مدتده خانه متصرف اولمق استدكده زيد عذر دين يوغيكن قبل تمام المده اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وعن محمد رحمه الله تعالى اذا انهدمت الدار المستأجرة وبناها الآجر فاراد المستأجر ان يسكن بقية المدة لم يكن للآجر ان يمنعه اراد بذلك ما اذا بناها الآجر قبل ان يفسخ المستأجر الاجارة كذا فى فتاوى قاضيخان (هنديه فى فسخ الاجاره)

زيد ملك دكرمنى شوقدر اقچه يه اجارۂ صحيحه ايله اوچ سنه تمامنه دك ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو ايكى سنه دكرمنى ضبط ايدوب بعده دكرمن منهدم اولميوب وصويى منقطع اولمش دكل ايكن زيدك غيابنده عمرو اجاره يى فسخ ايتدم ديوب برسنه دكرمنى اشلتمسه حالا زيد اوچ سنه نك اجرتنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو وجه محرر اوزره فسخ عقد ايدوب دكرمنى برسنه اشلتمدم ديو تماما ويرمامكه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر دارا وقبضها فسقط منها حائط اوانهدم بيت من الدار كان للمستأجر ان يفسخ الاجارة بحضرة الآجر ولايصح فسخه فى غيبته لان هذا بمنزلة الرد بالعيب وان انهدم كل الدار كان للمستأجر ان يفسخ عند حضرته وغيبته و يسقط الاجر عند الكل (خانيه فى الاجارة فيما يجب الاجر على المستأجر)

زيد عمروك خاننى كورمدين عمرو دن استيجار ايلسه زيد خانى كوردكده بكمامجك خيار رؤيت ايله اجاره‌يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وخيار الرؤية ثابتة للمستأجر (بزازيه فى ٣ من الاجارة)

زيد ملك منزلنى اوچ سنه تمامنه دك اجرت معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو منزلده برسنه ساكن اولوب لكن منزلك دوشمه تختەلرينى قيروب وطوان ايچنده اولان دركارينى قطع ايله منزلى تخريب ايدوب زيد عمروى منعه قادر اولماسه زيد عمروى حاكمه كوتوروب قبل تمام المده اجاره‌يى حاكمه فسخ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل آجر ارضا والمستأجر يخرب الارض تخريبا ظاهرا والمالك لايقدر على دفعه فان هذا عذر فى فسخ الاجارة لكن الحاكم يفسخه (جواهر الفتاوى فى الاجارات)

زيد سپاهى تيمارى قريه‌سى اراضيسندن اولوب كسنه نك طاپو ايله تصرفنده اولميان برتارلايى بغداى زرع ايتمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه‌يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو سپاهى تيمارى اراضيسنى ايجار صحيح دكلدر ديو قبل تمام المدة اجاره‌يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فكذلك ماقطعه الجندى فى ملك منفعة لاقطاع بمقابلة استعداده لما اعد له كان مالكا للمنفعة بعوض فلك تمليكها بعوض فهو عقد الاجارة ايضا (لسان الحكام فى ٢ من الاجارة) واما اجارة المقطع وهو ماقطعه الامام فافتى العلامة قاسم رحمه الله تعالى بصحتها (اشباه فى تنبيه قبيل القول فى الدين فى الفن الثالث)

زيد عمروك ملك منزلنى عدد شهور بيان ايتمدين آيده شو قدر اقچه‌يه عمرودن استيجار وقبض ايتدكدنصكره زوجه‌سى هندى منزلده براغوب آخر دياره كتسه زيد آخر دياره ايكن عمرو بغير وجه هندى منزلدن اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل استأجر دارا مشاهرة من رجل فغاب المستأجر وترك امرأته فى الدار فليس للموجر ان يخرجها لانه ليس له ان يفسخ الاجارة بغير محضر من صاحبه (من الواقعات الحساميه فى الاجارات)

زيد برحمامى كندى ضبط ايتمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك هنددن اجارهٔ صحيحه ايله بعد الاستيجار زيد اول حمامى مدت مزبوره تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه هند حمامى زيد كندى ضبط ايتميوب عمروه ايجار ايتديكنه رضا ويرمم ديو اجاره‌يى قبل تمام المدة فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فاما العقار ومالايختلف باختلاف المستعمل فان شرط سكنى واحد فله ان يسكن غيره

(حاوی القدسی فی الاجارة ومثله فی القنیة)

هند ك تحت اجاره سنده اولان وقف منزلك كاریزی طوالدقده هند كاریزی تفریغ ایله دیو متولی یه جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واصلاح ماء البالوعة والمخرج یكون علی صاحب الدار وان كان امتلاء من قبل المستأجر لكن لایجبر رب الدار علی ذلك ولایكون ذلك علی المستأجر ایضا فان فعل المستأجر ذلك متبرعا لایحتسب من الاجرة وله ان یخرج من الدار ان لم یفعل ذلك رب الدار

(خانیه فی توابع الاجارة)

بوصورتده متولی كاریزی تفریغ ایتمامكله هند اجاره یی فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید طاپو ایله تحت تصرفنده اولان بستان عرصه سنی بقول زرع ایتمك ایچون مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی بقول زرع ایتدكدنصكره بقول ادراك ایتمدین زید بلا ولد فوت اولوب اجاره منقضیه اولمغله صاحب ارض عمروه دیلرسك بقولی قبل الادراك قلع ایله والا بقولی ادراك ایدنجه عرصه ده ترك ایدوب با كه اجرمثلنی ویردیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل استأجر ارضا فزرع فیها ثم مات المستأجر قبل انقضاء مدة الاجارة كان علی ورثته ماسمی من الاجر الی ان یدرك الزرع لان الاجارة كما تنتقض بالاعذار وكذا لومات الموجر وبقی المستأجر تبقی الاجارة الی ان یدرك الزرع فان انقضت مدة الاجارة والزرع بقی فی القیاس یؤمر المستأجر بقلع الزرع وفی الاستحسان یقال ان شئت فاقلع الزرع فی الحال وان شئت فاتركه فی الارض الی ان یدرك وعلیك لصاحب الارض اجرمثل الارض

(من اجارة الانقروی نقلا من الخانیة)

زید مكهٔ مكرمه دن شام شریفه كلنجه عمرو مكاریك شوقدر دوه سنی شوقدر اجره یه استیجار ومبلغ مزبوری پشین عمروه ویروب بعده زید خدمتكارلری اول دوه لره بندروب اوچ قوناق كلدكدنصكره زید فوت اولوب فوتیله عقد اجاره منفسخه اولسه ورثه سی مبلغ مزبوردن اوچ قوناغه اصابت ایدن مقداردن ماعدایی عمرودن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بوصورتده زیدك خدمتكارلری عمرو ایله مجددا عقد اجاره ایتمدین زیدك وجه محرر اوزره عمرودن استیجار ایتدیكی دوه لره بنوب شامه كلسه لر حالا زیدك ورثه سی مبلغ مزبوردن اول ماعدایی عمرودن طلب ایتمیوب دوه لری سز بنمكله ماعدایی ضامن اولك دیو مزبورلره جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی قطع المسافة یأخذ اجرة كل مرحلة اذا انتهی الیها (وجیز سرخسی فی الاجارة)

زید عمروك عرصه سنی زراعت ایتمك ایچون اون سنه تمامنه دك استیجار ایتدكدنصكره زید بالكلیه زراعتی ترك ایلسه اجاره یی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل عن رجل استأجر ارضا لیزرعها مدة معلومة ثم بدا له ان یترك الزراعة اصلا هل له

فسخ الاجارة ام لا اجاب نعم له فسخ الاجارة بذلك (من فتاوای ابن نجیم)
زید اجارتین ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عدد شهور بیان اولنمدین آیده شو قدر
اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی برقاچ آی ضبط ایتدکدنصکره عمرو فسخ اجاره ایتمدین
آخر دیاره کیدوب غائب اولدقده زید دکانی نصف شهردن بکره ایجار ایلسه نصف
شهر مرورنده عمروه ایجاری منفسخ اولوب بکره ایجاری منعقد اولمش
اولورمی * الجواب * اولور
(آجر کل شهر بکذا ینعقد عند کل شهر ولکل منهما فسخه عند تمام رأس الشهر
ولو فسخ احدهما بغیبة الآخر لم یجز عند ابی حنیفة وعند ابی یوسف رحمهما الله الاصح
انه لم یجز ایضا ولو آجر الموجر بغیبة صاحبه من آخر فی بعض الشهر فمضی الشهر ینفسخ
الاول وینعقد الثانی وکذا قال ابو حنیفة رحمه الله فیمن باع بخیار فاراد فسخه بغیبة
مشتریه لم یجز فلو باع من غیره وانفسخ الاول (فصولین فی ٣٠)
زید عمرو نجاره منزلی کندی کراسته‌لك ایله شو وجه اوزره بنا ایله ساکه بشیوز غروش
اجرت ویره‌یم دیمکله عمرو دخی راضی اولوب کندی کراسته سیله وجه محرر اوزره منزلی
بنا ایتدکدنصکره عمرو بشیوز غروشدن زیاده خرجم کندی دیو دعوی ونزاع ایتمکله
بنانك مبنیا قیمتی تقویم اولندقده التی یوز غروش اولدیغی ظاهر اولوب کراسته نك یوم
ادخالده قیمتی بشیوز غروش اولوب اجر مثلی دخی یوز غروش اولسه عمرو التیوز غروشی
زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والمستأجر اجارة فاسدة لو آجره من غیره اجارة صحیحة یجوز فی الصحیح
(بزازیه فی اجارة المشاع)
زید وعمرو وهند علی الاشتراك مالك اولدقلری بذرخانه یی عدد سنین بیان اولنمدین
سنه ده شو قدر اقچه یه بکره معا ایجار وتسلیم ایدوب بکر دخی اول بذرخانه یی سکز سنه
ضبط ایتدکدنصکره مزبورلردن هر بری سکزنجی سنه نك آخرنده اجاره یی فسخ ایتمامکله
بکر طقوزنجی سنه دن دخی اول بذرخانه یی درت بش کون ضبط ایلسه حالا زید عذر
دینی یوغیکن طقوزنجی سنه تمام اولمدین حصه سنده اجاره یی فسخه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(آجر دارا کل شهر بکذا صح فی واحد فقط وفی کل شهر سکن فی اوله فانه اذا سکن
ساعة من الشهر الثانی صح العقد فیه ولم یکن للموجر ان یخرجه الی ان ینقضی الا بعذر
وکذا کل شهر سکن فی اوله لان التراضی فیها بالعقد یتم بالسکنی فی الشهر الثانی وهذا
هو القیاس وقد مال الیه بعض المتأخرین رحمهم الله وفی ظاهر الروایة لکل منهما الخیار
فی اللیلة الاولی من الشهر الداخل ویومها لان ذلك رأس الشهر وفی اعتبار الاول
نوع حرج (درر فی الاجارة الفاسده ملخصا)

﴿ فصل فی اجارة الوقف ﴾

اجر مثلی یومی ایکیشر اقچه اولان وقف دکانك متولیسی زید اول دکانی یومی اوچ اقچه

اجرت ايله نفسيچون قاضيدن استيجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(متولى الوقف اذا تقبل ارض الوقف من نفسه لنفسه لايجوز لان الواحد لايتولى طرفى العقد الا اذا تقبلها من القاضى لنفسه فيتم العقد باثنين (من وقف بحر رائق)
زيد متولسى اولديغى وقف حمامى برسنه تمامنه دك اجر مثلى اولان التيوز غروشه قرى هنده ايجار وتسليم ايدوب بعده زيد توليتدن عزل و يرينه بكر متولى اولسه بكر قبل تمام المدة حمامى هنددن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور
(المتولى اذا اجر دار الوقف من ابنه البالغ او ابنته لم يجز عند ابى حنيفة الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصى لو بقيمة صح عندهما ولو خيراليتيم صح عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متولى آجر من نفسه لو خيرا صح والا لا ومعنى الخيرية فيه و فى بيع الوصى من نفسه سواء وبه يفتى و تفسير الخيرية ان يشترى مايساوى عشرة بخمسة عشر فصاعدا او يبيع منه مال نفسه مايساوى خمسة عشر بعشرة فهو خير و بمافوقها لا وهذا يحفظ و به يفتى (عماديه فى ٢٧)
زيد متولسى اولديغى وقف خانى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه برسنه تمامنه دك ايجار ايلسه زيد اجاره يى قبل تمام المدة فسخ ايدوب خانى اجر مثليله آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ان المتولى و الوصى لو آجرا بدون اجر المثل يلزم المستأجر تمام اجر المثل و انه يعمل بالانفع للوقف الى آخره ولوادعى انها بغبن فاحش فان اخبر القاضى ذوخبرة انها كذلك فسخها (درالمختار شرح تنوير الابصار فى اول كتاب الاجارات)
بوصورتده اجاره ده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * اونلق اون ايكى يه اون ايكيلك اونه ايجار واستيجار اولنمقدر
(الغبن الفاحش فى الاجارة مقدرة بده يازده (جواهر الفتاوى فى ١ من الاجاره)
زيد متولسى اولديغى وقف منزلى اجر مثليله زوجه سى هنده ايجار جائز اولورمى * الجواب * اولماز
بوصورتده زيد منزل مزبورى اجر مثليله هنده ايجار و تسليم ايدوب هند دخى منزلى برمدت ضبط و تصرف ايلسه زيدك يرينه متولى اولان عمرو اجاره نك عدم صحتنه بناء منزلى هنددن الوب آخره ايجار ايدوب منزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنى هنددن طلب ايتدكده هند مجرد اجاره صحيحه اولمامغله اجر مثلنى ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
اجارهٔ صحيحه ايله ايجارى مشروطه اولان وقف منزلى متولسى خلاف شرط واقف اجارتين ايله ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(شرط الواقف يجب اتباعه لقوله عليه الصلاة والسلام شرط الواقف كنص الشارع اى فى وجوب العمل به (اشباه فى الوقف)
زيد متولسى اولديغى شوقدر ركبنك دكانلرى طقسان سنه تمامنه دك سنه ده شو قدر

اقچه اجرت ایله بر قاچ کمسنه لره ایجار وتسلیم ایتدکده ائمهٔ مجتهدیندن اجارهٔ طویله نك جوازنه ذاهب اولان امامك قولی اوزره عقد مزبورك صحتنه حکم حاکم ایله حجت اولنوب زید دخی تمسك ویروب اول کمسنه لر مدت مزبوره تمامنه دك دکانلری ضبط ایلسه لر حالا زیدك یرینه متولی اولان عمرو اول دکانلری ضبط واخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف منزلی تغلبا ضبط ایدوب وفضولا عمروه برسنه تمامنه دك اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه ایجار و تسلیم ایدوب اجر مسمایی تماما عمرو دن سنه تمامنده السه وقف مزبور متولیسی اولان بکر مبلغ مزبوری زیددن وقف ایچون المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

آجر فضولی دارا موقوفة واستوفی الاجر خرج المستأجر عن العهدة ان كان ذلك اجر المثل ثم سئل ان الاجر للعاقد ام للوقف فقال يرده الى الوقف
(قنيه فى اجارة غير المالك)

زید وقف حمامی مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره زید آخر دیاره سفر مراد ایتمکله حمامی اون برآی یکرمی ایکی کون تمامنه دك بکره ایجار وتسلیم ایلسه حالا زید آخر دیاردن کلدکده حمامی اون برآی یکرمی ایکی کون تمامنده بکردن الوب مدت مزبوره تمامنه دك کندو ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

﴿ باب الاجارة الفاسدة ﴾

زید ملك عرصه سنی عمروه ایجار ایدر اولدقده عمرو عرصهٔ مزبوره طپراغنده نفسیچون کرپج کسوب المق اوزره مدت معلومه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم ایلسه اجارهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر ارضا ليلبن فيها لايصح الاجارة و اللبن كله للبان و على اللبان قيمة التراب لصاحب الارض ان كان للتراب قيمة فى ذلك الموضع وان لم يكن للتراب قيمة فعلى اللبان اجر الارض ان لم يكن ذلك ينفع الارض فان كان ينفع الارض فلا شئ على اللبان
(قاضيخان فى الاجارة الفاسدة)

بو صورتده زید قبل تمام المده عرصه یی عمرودن الوب ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر مسجد شریفك مؤذنی زید آخر دیاره کیدر اولدقده عمروه بن کلنجه مسجدده مؤذنلك ایله سا که مالمدن شوقدر اقچه اجرت ویره یم دیوب کتدکدنصکره عمرو اول مسجدده برسنه مؤذنلك ایدوب بعده زید کلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایتمز

(استحسنوا الاستيجار على تعليم القرأن اليوم يعنى فى زماننا وجوزوا له ضرب المدة وافتوا بوجوب المسمى وعند عدم الاستيجار اوعند عدم ضرب المدة افتوا بوجوب اجر المثل
(من اجارة العناية شرح الهداية فى الاجارة الفاسدة)

زيد عمرك تارلاسنى عمرودن استيجار ايتدكده زيد اول تارلايه هرنه قدر بغداى زرع ايدرسه هركيل باشنه حاصل اوله جق بغدايدن برشنك بغداى ويرمك اوزره عقد اجاره اولنوب بعده زيد تارلايى زرع ايدوب محصول حاصل اولدقده عمرو زيددن محصولدن هر كيل مزروع ايچون برشنك بغداى المغه قادر اولور مى * الجواب *
اجر مثل الور مسمايى تجاوز ايتمز

(صورة قفيز الطحان ان يستأجر الرجل من آخر ثورا ليطحن به الحنطة على ان يكون لصاحبه قفيز من دقيقها او استأجر انسانا ليطحن له بنصف دقيق الحنطة او ثلثه او ربعه وماشبه ذلك فهو فاسد لانه عليه الصلاة و السلام نهى عن قفيز الطحان (ذخيره فى ٩ من الاجارة) ثم لما فسد لكونه فى معنى قفيز الطحان لزمه اجر المثل لانه الواجب فى فاسد الاجارات (ضمانات فضيليه فى ضمان المأمور)

هند ملك باغ و باغچه سنى حاصل اوله جق ميوه سى زيدك اولمق اوزره برسنه تمامنه دك شو قدر اقچه يه زيده ايجار و تسليم ايدوب زيد دخى باغ و باغچه يى برسنه ضبط ومحصوللرينى اخذ واستهلاك ايلسه هند باغ و باغچه نك وجه محرر اوزره ايجارى صحيح اولمامغله مبلغ مزبورى زيده رد ايدوب باغ و باغچه نك محصوللرندن زيدك عملنك اجر مثلندن ماعداسنى زيده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى شرح الطحاوى رحمه الله تعالى الاجارة على استهلاك الاعيان باطلة كما لو استأجر كرما الى مدة معلومة ليأكل ثمارها او استأجر غنما ليأكل لبنها وسمنها او استأجر المرعى ليرعى البهايم و ما اشبه ذلك لم تصح الاجارة انتهى فهذا صريح فى ان الاجاره باطلة (شرح الاشباه لبيرى زاده فى الاجارة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى خاندن حصۀ شايعه سنى بكره ايجار ايلسه ايجار مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الكرخى فى جامعه نص ابو حنيفة رحمهما الله تعالى انه اذا آجر بعض ملكه او آجر احد الشريكين نصيبه من اجنبى فهو فاسد فيما يقسم و ما لايقسم قلت صحح فى الحقايق انه فاسد وحكى عن بعض انه باطل و هو فى نظم الخلافيات و قال القاضى الامام اجارة المشاع فيما يقسم ومالايقسم فاسد فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعليه الفتوى (من اجارة تصحيح القدورى لقاسم بن قطلو بغا)

بروقف مدرسه محلول اولده عمرو متوليسنه مدرسه بكه توجيه اولنمق ايچون شوكاغدده عرض يازاكر عرض معمول به اولورسه ساكه يوز غروش ويره يم ديوب متولى دخى عرضى يازدقده عمرو متوليه يوز غروش ديمدر ديو قول مزبوره بناء تمسك يازوب عرض دردولتده معمول به اولميوب مدرسه آخره توجيه اولندقده عمرو متولى عرض تحريرينك اجر مثلى اولان ايكى غروشى ويرمكه راضى ايكن متولى مجرد وجه محرر اوزره تمسك يازمغله يوز غروشى تماما ويرديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب *
اجر مثلى الور زياده يه جبر ايده مز

(ولو استأجر رجلا ليكتب له غنا بالفارسية او العربية طاب له الاجر وكذا لو كتب لامرأة كتابا الى حبيبها باجر كما فى الظهيرية (ولو استأجر لكتابة السحر والتعويذ يجوز ان بين الكاغد والخط كما فى المنية (قهستانى فى اول الاجارة)

زيد ملك عرصه سنك اورتاسنده اولان بناسنى عمروه ايجار ايتمیوب انجق بنانك جوانب اربعه سنده اولان عرصه سنى زراعت ايتمك ايچون عمروه ايجار ايلسه صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

رجل استأجر ارضا فيها اشجار ان كانت الاشجار فى وسط الارض لايجوز الاجارة وكذا لودفع ارضه مزارعة فيها اشجار ولم يدفع الاشجار اليه معاملة لايجوز المزارعة وان كانت الاشجار فى نواحى الارض على المسناة جازت الاجارة والمزارعة وان كان فى وسط الارض شجرة او شجرتان صغيرتان مثل التالية مضى عليه حول او حولان جازت الاجارة والمزارعة وان كانت الشجرة عظيمة لايجوز لان العظيمة لها عروق كثيرة يأخذ الارض وظلها يضر بالارض وكذا لو كان فى وسط الارض ابنية وهى بمنزلة الشجرة العظيمة وان كانت الابنية فى ناحية الارض جازت الاجارة (خانيه فى الاجارة الفاسدة)

زيد برصوقيوسنك صوينى چكوب اخذ ايتمك ايچون عمروه شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت اول قيونك صوينى چكوب كريچ كسمش اولسه زيد عمرودن اول قدر اقچه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد عمرودن اجرت نامنه اول قدر اقچه السه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استردادہ قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك ملك منزلنده اوچ سنه تمامنه دك كندى ساكن اولوب عمرو دخى مقابله سنده زيدك ملك منزلنده كذلك اوچ سنه يه دك ساكن اولمق اوزره عقد اجاره ايلسه بو وجه اوزره اجاره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده وجه محرر اوزره عقد اجاره يه بناء زيد عمروك منزلنده برسنه ساكن اولوب بعده عمرو منزلنى آخره ايجار مراد ايلسه حالا زيد اوچ سنه تمام اولمدقچه آخره ايجاردن عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الايرى انه او استأجر ارضا بارض له او دارا بدار له و نحو ذلك لايجوز (قنيه فى باب استيجار المستقرض المقرض فلكل منهما فسخ الاجارة الفاسدة (فصولين فى ٣٠)

﴿ باب فى ضمان المنفعة وعدمه ﴾

زيد عمرو مكارينك معد للاستغلال اولان باركيرينى عمروك اذنسز برمدت استعمال ايلسه عمرو مدت مزبوره ده باركيرك اجر مثلنى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد اجرت قول اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استعمل ثور انسان او عجلته وصاحب الثور مرة يستعمله ومرة يوجره يجب على المستعمل اجر المثل ان كان اعده للاجارة بان قال بلسانه اعددته لها (من هامش القنيه فى اول الاجارة)

زيد عمرودن شوقدر اقچه قرض طلب ايتدكده فلان تارلامى بلا اجرة اداء دين ايدنجه

زراعت ایله دیمکله عمرو دخی اول قدر اقجه زیده تسلیم ایدوب تارلایی ایکی سنه زراعت
ایتدکدنصکره زید اداء دین ایدوب تارلایی عمرودن الدقده تارلانک اجر مثلنی عمرودن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والمقرض لو سکن دار المستقرض او استعمل دابته یجب اجر المثل اذا اسکنه عوضا
عن نفع القرض لامجانا (نور العین فی ٢٩ فی الاجارة الفاسدة)

زید نجار اجرت قولنسز عمروک طلبیله برمدت عمروک منزلنده اشلیوب عمروه براوطه
بنا ایلسه زید عملنک اجر مثلنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومنها لو عمل له شیئا ولم یستأجره وکان الصانع معروفا بتلک الصنعة وجب اجر المثل
علی قول محمد وبه یفتی (اشباه فی الکلام فی اجر المثل من الفن الثالث)

زید هندک معد للاستغلال اولمیان منزلنده برمدت هندک اذنسز ساکن اولسه هند زیددن
منزل اجرتی نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده بعض کمسنه لر اول منزلده اجاره ایله ساکن اولمش اولوب لکن عن اصل منزل
مزبور استغلال ایچون بنا اولنموب یاخود استغلال ایچون اشترا اولنمش اولماسه مجرد
ایکی سنه اجاره یه ویرلمکله معد للاستغلال اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا تصیر الدار معدة للاستغلال بالاجارة سنة اوسنتین او اکثر الا اذا بناها لذلک او اشتراها
لذلک واشار نجم الائمة انه باعداد البائع لا تصیر معدة للاستغلال فی حق المشتری
(بزازیه فی المتفرقات من الاجارة)

زید عمرو ایله اشتراکا مالک اولدیغی عرصه یی برمدت تغلبا مستغلا ضبط وزراعت ایلسه
عمرو عرصه سنی حصه سنی الدقده زیدک زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضدن حصه سنی
زیده تضمینه اولورمی * الجواب * اولور

(زرع ارضا مشترکة بینه وبین غیره هل للشریک ان یطالبه بالربع او الثلث بحصة نفسه
من الارض کما هو عرف ذلک الموضع اجیب انه لا یملک ذلک ولکن یغرمه نقصان ارضه
بمقدار نصیبه ان دخل فیها النقصان (فصول عمادی فی ٣٢)

زید عمروک قولی بکری غصبا اخذ و برمدت بعض کمسنه لره ایجار واجرتنی الوب استهلاک
ایلسه عمرو اجرت مستهلکه یی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
لکن زیده دخی طیب اولماز

(اذا غصب عبدا مثلا وآجره واخذ اجرته فنقصه بالاستعمال وضمن مانقص یتصدق
باجر اخذه (درر فی اوائل الغصب) وان غصب الدار من المستأجر غاصب سقط الاجر
وان آجر الدار ثم استحقت منه فالاجر للعاقد لا للمستحق وتصدق به عندهما خلافا للثانی
(بزازیه فی ٣ من الاجارة)

زید هند صغیره یی ولیسی اذنسز برمدت استخدام ایتمکله هنده اول مدتده خدمتی
مقابله سنده اجر مثلنه مساوی اثواب ایدیویرسه حالا هند بالغه اولدقده زیددن اجر مثل
المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(يتيم لااب له ولاام له ايضا استعمله اقرباؤه مدة فى اعمال شتى بلا اذن الحاكم و بلا اجرة له طلب اجر المثل بعد البلوغ ان كان مايعطونه من الكسوة و الكفاية لايساوى اجر المثل (بزازيه فى الاجارة على المعاصى من كتاب الاجارة)

﴿ نوع فى ضمان المنفعة فى الوقف ﴾

زيد عمرو ايله على الاشتراك السويه اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلده برمدت تغلبا ساكن اولسه حالا عمرو منزل مزبورك مدت مزبوره ده اجر مثلنك نصفنى وقف مزبور متوليسنك توكيل واحاله سيله زيد دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(احد الشريكين اذا استعمل الوقف بالغلبة دون اذن الآخر فعليه اجر حصة الشريك سواء كانت وقفا على سكناهم اوموقوفة للاستغلال (قنيه فى باب سكنى الوقف)

زيدك اجارۂ معجله و مؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى عمرو غصبا اخذ ايدوب برمدت ضبط وتصرف ايلسه اول مدتك اجاره سى زيدا وزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز وقف ايچون اول مدتده عمرودن اجر مثل الور

(سكنها سنة ثم بان انها وقف اولصغير يجب اجر المثل (قنيه فى سكنى الوقف والاجارة)

توليت وسكناسى واقفك اولادينه مشروطه وقف منزلى واقفك اناسى هند تغلبا ضبط وزيده بيع وتسليم ايلسه حالا اولاددن عمرو منزل مزبورى زيددن الوب شرط واقف اوزره سكنايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد منزل مزبورده برقاچ سنه ساكن اولمش اولسه عمرو منزلى الدقده اول سنه لرده سكناسيچون عمرودن اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ فى ضمان المنفعة للصغير ﴾

هند زوجى زيد متوفادن اولوب بش التى ياشنده اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى عمروه تزويج ايتدكده عمروه بنى آخر منزله نقل ايله دير ايكن عمرو هندى آخريه نقل ايتميوب زينبك منزلنده برمدت اجرت قولنسز زينب وهند ايله ساكن اولسه وصيسى منزل مرقومك مدت مزبوره ده اجر مثلنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد صغيرايله معا ساكن اولدم ديو ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(سئل صاحب المحيط عن امرأة لها ولد صغير وللصغير دارلها ان يسكن فى دار ولدها الصغير قال ان لم يكن لها زوج لها ذلك بحكم الحاجة وان كان لها زوج ليس لها ذلك لان سكناها على الزوج فلايكون محتاجا الى السكنى وكذلك ان كان لها مال و هل يجب عليها اجر المثل قال ينظر ان كان للصغير يد قائمة بحيث يقدر على المنع والتسليم بان كان ابن عشر سنين اواكثر لا اجر عليها لانه يوجد التسليم و ان لم يكن للصغير يد قائمة بان كان الولد صغيرا يجب عليها اجر المثل وهو جواب المشايخ رحمهم الله تعالى واما على جواب الكتاب فلااجر عليها لانها صارت غاصبة والفتوى على جواب المشايخ رحمه الله

(من اجارة احكام الصغار للاستروشنى)

هند وصىسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى مسوغ شرعى يوغيكن عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى برمدت تصرف ايلسه صغير بالغ اولوب منزلى عمرودن الدقده صغرنده تصرفيچون اجرمثل طلب ايتدكده عمرو مجرد تأويل ملك ايله ضبط ايتمكله اجرت لازم كلمز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والسكنى بتأويل ملك اوعقد فى الوقف لايمنع لزوم اجرالمثل وقيل دار اليتيم كالوقف (بزازيه قبيل نوع فى الاعمال التى بصح الاجارة)

هند وصىسى اولديغى صغير اوغلى زيدك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه عمرودخى بكره بيع و تسليم ايدوب بكردخى برمدت ضبط و تصرف ايلسه صغير بالغ اولوب منزلنى الدقده صغرنده تصرفيچون منزلك اجرمثلنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصى باع ضيعة الصغير للدين ثم تبين ان قيمته اكثر مماباع فالبيع باطل (جواهر الفتاوى فى البيع الفاسد) وحكمه اى حكم البيع الباطل ان المبيع به لايملك اى لايكون ملكا للمشترى لان الباطل لايترتب عليه الحكم بخلاف الفاسد (درر فى البيع الفاسد) اذا آجر الاب والجد اب الاب اووصيهما فى عمل من الاعمال فهوجائز لان لهؤلاء ولاية استعمال الصغير من غير عوض بطريق التهذيب والرياضة فمع العوض اولى (من احكام الصغار للاستروشنى فى اول مسائل الاجارة وفى الذخيرة للاب اعارة ولده وفى فوائد المحيط انما يجوزله اعارة الولد اذاكان لخدمة الاستاد ولتعلم الحرفة واما لغير ذلك فلايجوز (ادب الاوصيا فى الاجارة ملخصا)

﴿باب فى ضمان الاجير والمستأجر وعدم ضمانه وفى ضمان الاجير المشترك وعدمه﴾

زيد برقپچى ناردنكى فلان محله كتورمك ايچون عمرو حماله اجرت ايله ويروب عمرو دخى كتورركن اياغى سورچوب قپچى دوشمكله پاره لنوب ناردنك بالكليه ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ويضمن ماتلف بعمله اتفاقا كتحريق الثوب من دقه وزلق الحمال وانقطاع الحبل (ملتقى فى الاجير المشترك)

زيد عمرو رئيسى شوقدر اشياسنى سفينه سنك انبارينه وضع ايدوب براسكله يه كوتورمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره يى سفينه نك اوزرينه وضع ايدوب اول مقوله اشيا سفينه نك اوزرينه وضع اولنمق معروف دكل ايكن اشياء مزبوره عمروك وجه محرر اوزره تقصيرندن ناشى دريايه دوشوب هلاك اولسه زيد اشياء مزبوره يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الصغرى سفينة استأجرها فغرقت من اصابة ريح اوصدم موج اوصدم جبل اووقع شئ بلافعل من ملاح من نحو مداوعنف جذب لم يضمن الملاح وفاقا لان التلف ليس بفعله و لايمكنه التحرز عنه ولوحرقت من فعله فان خالف بان جاوز العادة ضمن

اجماعا لانه متعد بفعله متعمد لاتلافه والاضمن عندهما لامكان التحرز عنه ولم يضمن عنده
لانه امين ولم يتعد ولو دخلها الماء فافسد المتاع ان دخل بصنع منه كالمد ضمن اجماعا
لعين مامر والافان لم يمكنه التحرز لم يضمن كذلك لذلك وان امكن فعلى خلاف فى الاجير
المشترك وهذا اذا لم يكن رب المتاع او وكيله فى السفينة فان كان فيها احدهما لم يضمن
فى الاحوال كلها الا اذا تعمد الفساد او خالف المعروف او جاوز العادة فيضمن
(ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح من الاجارة)

زيد شوقدر كيل بغداينى تكفورطاغندن عمروك سفينه سنه اجرت ايله استانبوله كوتورمك
ايچون يوكلدوب بعده يلكن ايدوب كيدركن روزكار مشتد اولوب زياده فورتنه اولوب
اركلى ليمانى برابرنه كلدكده ليمانه كيرمكده سهولت اولمغله زيد عمروه كتمه ليمانه كير روزكار
بر مقدار ساكن اولدقدنصكره كيده لم ديمشيكن عمرو كلميوب كتدكده فورتنه دن سفينه
قاره يه دوشوب بغداى تلف اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(سئل الترجمانى عن ملاح ملأ سفينة من امتعة الناس وشدها فى الشط ليلا وظهر فيها
ثقب امتلأت ماء فغرقت قال لم يضمن ان كانت يترك كذلك عادة فلو قال مالك الامتعة
شد السفينة ههنا فاخرجها الملاح فغرقت السفينة من الموج ان كانت تشد فى تلك الحالة
ضمن الملاح والا لم يضمن (ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح)

زيد شوقدر متاعنى عمروك سفينه سنه اجرت ايله كورتومك ايچون تحميل ايدوب بعده
برمحله واروب يانشدقده اول سفينه نك بعض مواضعى كهنه لنمش اولوب صونشف ايتمكله
قلفاته محتاج اولمغله زيد عمروه سفينه كى تعمير و قلفات ايله ياخود متاعى كوتورمه وير
ديمشيكن عمرو دكلميوب استانبوله كلوركن دريادن صونشف ايدوب زيدك متاعى چوزيوب
تلف اولسه زيد متاعى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد درزى اولان عمروه شوقدر ثوبنى دكمك ايچون ويرا ولدقده عمرو كندى دكمك
اوزره شرط ايدوب اول شرطله عمرو دخى ثوبلرى الوب بعده كندى دكميوب آخر كسنه يه
دكمك ايچون دفع وتسليم ايتدكدنصكره ثوبلر اول كسنه نك يدنده ضايعه اولسه زيد ثوابنى
عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شرط ان يقصر بنفسه ضمن بدفعه الى غيره والا فلا وكذا امثاله وهذا مما يحفظ جدا
فلاجبران يعمل بنفسه و بغيره الا اذا شرط بنفسه (فصولين فى ٣٣)

هند برطوب دیباسنی درزی اولان زيده ويروب اكر اول ديبا بر قاوشدرمه چقارسه
كس وديك ديدكده عمرو دخى چقارديوب بعده كسدكده قاوشدرمه چقماسه هند ديباسنى
زيده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(قال له لوكفانى قميصا فاقطعه وخطه وقال الخياط نعم وقطعه فاذا هو لايكفى ضمن اذا
اذن بقطعه بشرط الكفاية (فصولين فى ٣٣)

زيد شوقدر بياض بزينى بوياجى اولان عمروه اجرتله بويامق ايچون ويردكدنصكره
عمرو بزى قلب بويامغله بزلرك قيمتلرينه نقصان ترتب ايلسه زيد بزلرى المیوب بياض قيمتلرينى

عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولودفعه اليه ليصبغه بعصفر من عنده الا انه خالف فى صبغه ماامر به بان اشبع اوقصر فى الاشباع حتى تعيب فالكه بالخيار ان شاء ترك الثوب وضمنه قيمته ابيض اواخذه باجر مثله لايتجاوز ماسمى (فصولين فى ٣٣)

زید حمامه واردقده ناطر اولوب اجیر مشترك اولان عمرو زیده ویرکوستروب زید دخی صویونوب اثوابنی اول محلده براغوب حمامه کیردکدنصکره زیدك قوشاغی عمروك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * ضمان بالتنصیف اختیار اولنمشدر

(رجل دفع ثوبه الى جامه دار وهو الثيابى فعلى الاختلاف عند ابى حنيفة رحمه الله يبرأ لا عندهما لانه اجير مشترك قال حينئذ ينبغى ان يكون الجواب عند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله على التفصيل لوكان الثيابى اجير الحمامى يأخذ منه كل يوم اجرا معلوما لهذا العمل يبرأ وفاقا بمنزلة تلميذ القصار والمودع يقول الفقير ان كان الثيابى يبرأ يضمن الحمامى كما يضمن القصار ونحوها مااتلفه تلميذه بلاتعمد امالولم يكن الثيابى اجير الحمامى يضمن الثيابى عندهما لاعند ابى حنيفة رحمه الله كمامر (فى نور العين فى ضمان الغاصب)

زید عمروك خانی اوطه‌لرندن آیده شوقدر اقچه‌یه استیجار ایلدیکی اوطه‌یه متاعنی قویوب اوطه‌نك قپوسنی کلدلیوب آخر یره کتدکده سارق خانه‌یه کیروب اول اوطه‌نك کلیدینی قیروب ایچنده اولان شوقدر متاعنی سرقه ایلسه زید اول متاعی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفى القنية ذهب الخانى المستأجر بحفظ الامتعة ليلا اونهارا الى الحمام وترك بابه مفتوحا بلاحافظ فكسر السارق قفل الانبار حانه واخذ مافيها لم يضمن الخانى ولوسرق الكنادر التى فى الصحن ضمن لانه لااقل من ان يكون مودعا وهو ضامن بترك الحفظ وقد ترك (ضمانات فضيليه فى ضمان الخانى)

هند وزینب هر بری شوقدر بورنجکلرینی باشقه باشقه بورنجك نسج ایتمك ایچون عمروه ویردکدنصکره عمرو هند وزینبك بورنجکلرینی بربرینه قاتوب بعده اول بورنجکی نسج ایدوب بز ایلسه اول بز عمروك اولوب هند وزینبك ویردکاری بورنجکلری عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(واذا خلط الحائك من نسج كرباسا من غزلين كل غزل لرجل وتم الكرباس يكون الكرباس للحائك وعليه ضمان كل غزل من صاحبها كما لوغصب كله من احد ونسجه كرباسا (قاعديه فى الغصب)

هند جریجی اولان زینبه برطوب بزینی آغارتمق ایچون ویردکدنصکره زینب اول بزی آغارتدکن معتاد اوزره کونشه سردکده بزعن اصل چورك اولوب بعض یرلری کونشك حرارتندن محترق اولمغله قیمتنه نقصان ترتب ایلسه زینبه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(والمتاع فى يده امانة لا يضمن ان هلك وان شرط ضمانه وبه يفتى
(ملتقى الابحر فى الاجير المشترك)

زيد عمرو رئيسى شو قدر متاعنى سفينه سيله آخر دياره كوتورمك ايچون استيجار ايدر اولدقده فورتنه دن سفينه پاره لنوب متاع ضايع اولورسه عمرو ضامن اولمق اوزره استيجار ومتاعى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى كوتورركن سفينه فورتنه دن پاره لنوب متاع ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمرودن قرض الديغى شو قدر اقچه نك زيوفنى بيان وتمييز ايله ديو بكر صرافه شو قدر اقچه اجرت ايله ويروب تمييز ايتدكدنصكره مبلغ مرقومك خمسى مقدارى زيوف اولوب بكرك تمييزده خطاسى ظاهر اولسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد ويرديكى اجرتك خمسنى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى المحيط انه لو قال للصراف انقد لى هذا الالف بعشرة دراهم فنقده فوجد بعضه زيوفا اوستوقا لم يضمن الصراف لانه لم يبطل عليه حقا وانما اوفى بعض الحق وهو تمييز البعض ولانه مجتهد اخطأ فى اجتهاده والمجتهد قد يخطأ وقد يصيب ذكر فى النوازل قال البرهانى فيسترد صاحب الدراهم منه من الاجر بحسابه فان كان الزيف مائة يسترد منه عشر الاجر درهما وان كان نصفا فالنصف وان كان كله زيفا يأخذ الاجر كله
(ضمانات فضيليه فى ضمان الصراف)

زيد عمرو رئيسى بر طولم عسلنى سفينه سيله آخر دياره كوتورمك ايچون استيجار ايدوب عمرو دخى كوتورركن اثناء طريقده طولوم بنفسه پاره لنوب عسل ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو انشقت الحقيبة بنفسها وخرج مافيها قيل ضمن كانقطاع الحبل وقيل لا فى قياس قول ابى حنيفة رحمه الله ولا يشبه انقطاع الحبل اذا التفريط ثمه من الحمال حيث شده بحبل واه وهنا من المالك حيث جعل ماله فى حقيبة واهية وبه يفتى (فصولين فى ٣٣)

﴿فصل فى ضمان الاجير الخاص وعدمه﴾

زيد بر قاچ قاطرينى اجير خاصى اولان عمروه طاغدن اوطون كتورمك ايچون دفع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو طاغه كيدركن قاطرلرى اوتلامق ايچون بلا حافظ صاليوروب كندى اول محلده ياتوب اويوركن قاطرلردن برى سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(البقار والراعى اذا نام حتى ضاع ان نام مضطجعا كان ضامنا وان نام جالسا فان غاب البقر عن عينه كان ضامنا والا فلا (قاضيخان فى الراعى والبقار من الاجارة)

طاغدن اوطون قطع وبيع ايدن زيد عمرو حمارينى ويروب طاغدن حماره اوطون تحميل ايله كتورسا كه هر بريوك اوطون ايچون شو قدر اقچه ويره يم ديو قول ايدوب

بو وجدا اوزره حماری ویردکدنصکره حمار زیدك یدنده تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر رجلاودفع له حمارا وخمسين يشترى شيئا للتجارة فى موضع كذا فذهب واشترى واخذ الظالم حمر القافلة لاضمان (بزازيه فى ٦ من الاجارات)

زیدك قیون چوبانی عمرو زیدك قیونلرینی مرعاده رعی ایدرکن بامرالله تعالی زیاده قار یاغمغله قیونلر قار التنده قالوب زیدك قیونلرینك برمقداری هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاضمان على المستأجر فى الدابة ان هلكت وهى فى يده على اجارة فاسدة لانه مستعمل للدابة باذن مالكه (قنيه فى متفرقات الاجارة ملخصا)

زید حمال عمروك بال مومی فچیسنی قالدررکن بکرك بر رواق بال فچیسی اوزرینه دوشوب بکرك بال فچیسی قرلمغله بال آقوب ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولوحمل حملا فى الطريق فدفع على شئ فاتلفه ضمن لانه اثرفعله (فصولين فى ٣٣ وكذا فى الدرر) شق زق سائل فسال مافيه ضمن الزق وماسال منه وفاقا لان المايع لايستمسك الا بالوعاء فشق الوعاء بمنزلة صب مافيه (ضمانات فضيليه فى التسبب)

﴿فصل فى ضمان المستأجر وعدمه﴾

زید عمروك سفینه سنی برمحل معینه واروب کلنجه متاع تحمیل ایتمك ایچون استیجار وقبض ومتاع تحمیل ایدوب اول محله واردقدنصکره سفینه یی کتورمیوب بغیر وجه اول محلده براقمغله ضایعه اولسه عمرو سفینه یی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(استأجرها من موضع الى موضع معلوم ليذهب عليها ويجئ فارد الى الموضع الذى استأجرها على المستأجر وان ذهب بها الى منزله فنفقت ضمن المستأجر فان قال اركبها الى موضع كذا وردها الى منزلى ليس على المستأجر الرد الى مكان الاجارة بل على الموجر الاتيان حتى يأخذ دابته (بزازيه فى السادس من الاجارة)

زید عمروك بارکیرینی شوقدر کیل بغدای تحمیل ایدوب آخر دیاره نقل ایتمك ایچون شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب بعده عمروك اذننسز بارکیره اولمقداردن زیاده تحمل ایتمیه جك قدر بغدای تحمیل ایدوب آخر دیاره نقل ایدرکن اثناء طریقده حملك ثقلتندن ناشی بارکیر هلاك اولسه عمرو بارکیرك تماما قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وضمن بالزيادة على حمل معلوم مازاد ان طاقت الحمل اى ضمن قدرمازاد على قدرالحمل المعلوم فى الثقل لانها هلكت بمأذون فيه وبغير مأذون والسبب الثقل فانقسم عليهاوالا اى وان لم يطق حمل مثله فيضمن كل قيمتها لعدم الاذن فيه فيكون اهلا كا كهلاكها بضربه (درر فى كتاب الاجارة)

زید عمرودن استانبولدن ادرنه یه وارنجه بنمك ایچون استیجار وقبض ایتدیکی بارکیره

بنوب چورلویه واردقده زیدك یوك بارکیری یوریلوب قالمغله اول بارکیره بوکلدوب کیدرکن
چامورده یقلوب آیاغی قیریلوب هلاك اولسه زیده ضمان لازم
اولورمی * الجواب * اولور
(استأجر للحمل فله ان یرکبه ولو للرکوب لیس له ان یحمل علیه ولو حمل لا یستحق الاجر
ویضمن بهلاکه (نور العین فی ٣٢ فیما خالف الحمل والرکوب)
زید ادرنه دن استانبوله کلنجه بنمك ایچون عمروك بارکیرینی شو قدر اقچه اجرت ایله
استیجار واخذ ایدوب بنوب کیدرکن بارکیر اثناء طریقده بلا تعد یوریلوب طوردقده
زید بارکیری طوردیغی یرده براغوب رفقاسیله ماشیا قوناغه کیدوب بارکیر انده ضایع
اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اکر مشیدن بالکلیه عاجز ایسه اولماز
اکر قریبنده اولان قریه یه کیده جك مرتبه فی الجمله مشیه قادر ایسه ترك ایلدیکی
موضعده قیمتنی ضامن اولور
(رجل دفع الی رجل بعیرا من مرو الی نیسابور فعجز عن المشیء فی الطریق فترکه ومضی
لا یجب الضمان علیه هکذا ذکر فسألت شیخنا جمال الدین البزدوی عن وجه هذا الجواب
فان الاشکال فیه انه لما قبل ان یسلم البعیر فی نیسابور فقد وجب علیه حفظه فاذا ترك
ینبغی ان یجب الضمان قال انما لا یجب الضمان لان من شان البعیر ان یمشی الی ان یبقی فیه رمق
من الحیوة فاذا عجز عن المشی یموت فی مقامه وقد رأینا ذلك کثیرا فی طریق مکة فلهذا
افتی بانه لا شیء علیه لانه کالو ترکه میتا قلت له ولو کان مکان البعیر فرسا او حمارا والمسئلة
بحالها کیف یکون قال ان امکنه ان یسیر الی قریة یسلمها الی انسان فلم یفعل یلزمه قیمته
فی الموضع الذی ترکه وان کان لا یمکن ان یسیره الی موضع یکون فیه انسان یکون حکمه
حکم الابل (جواهر الفتاوی فی اول الغصب)
زید عمرو مکاریسنك شو قدر رقا طرلرینی هر برینه یوز یکرمیشر قیه اثواب تحمیل ایتمك
اوزره استانبولدن ادرنه یه دك دردر غروشه استیجار ایدوب بعده هر برقاطره یوك اولمق
اوزره یوز اوتوز وقیه اثوابی ایکیشر غراره قویوب باغلیوب عمرو دخی کندی ایله
قاطرلره یوکلدوب ادرنه یه متوجه اولدقده قاطرلردن بری دوشوب آیاغی قیرلسه عمرو
بن بلمز ایدم قوللردن زیاده یوك باغلمش سن قاطری ضامن اولدیو زیده جبره
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
زید عمروك بارکیرینی فلان محله واروب کلنجه بنمك ایچون شو قدر اقچه یه عمرودن
استیجار ایدوب بعده اول بارکیر ایله محل مزبوره واردقدنصکره عمروك اذنسز بارکیر ایله
محل مرقومی عادتا مسافه بعیده اولمیحق مقدار تجاوز ایدوب بارکیری محل مذکوره
کتورمدین بارکیر زیدك یدنده ضایع اولسه عمرو بارکیری زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(استأجر دابة للرکوب الی الکوفة فجاوزتها عن الکوفة مقدار ما لا یتسامح فیه الناس ورکب فی
تلك الزیادة اولم یرکب ثم ردها الی الکوفة کان علیه الاجر الی الکوفة فتکون الدابة مضمونة علیه

مالم يردها الى صاحبها حتى لو هلكت فى طريق الكوفة يضمن قيمتها (خانيه فى اجارة الدواب)

﴿ مسائل شتى فى الاجارة ﴾

زيد ذمى عمرو رئيس مسلمه شو قدر وقيه خمرمى سفينه‌ك ايله فلان محله‌كه كتورسا كه شو قدر اقچه ويره‌يم ديمكله عمرو دخى اول خمرى سفينه‌سنه قويوب اول محله كتوردكدنصكره اجر مسمايى زيددن السه اول اجرت عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولور

(ومن حمل لذمى خمرا باجر طاب له وعندهما يكره (ملتقى فى الكسب من الكراهية)

زيد زوجه‌سى هند حاملى تطليق ايدوب بعده هندى بورى اخذ ايتدكده زيد قابله كتورميوب هند قابله اولان زينبى چاغروب زينب ايله لك ايدوب هند وضع حمل ايلسه اجرت قابله هندوزيددن قنقيسى اوزرينه لازمه اولور * الجواب * هندك اوزرينه لازمه اولور

(واجرة القابلة على من دعاها من احد الزوجين (قنيه فيمن يجب عليه الاجرة)

هند زوجى زيد مطلق زيده سندن اولان حملمى وضع ايدركن باكه برقابله استيجار ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجبر الزوج على استيجار القابلة لانها كالطبيب ولا يجب اجرة الطبيب عليه (قنيه فى المحل المذكور)

زيد ملك منزلنى عمروه ويروب ساكن اول مالك ايله مرمت ايله سندن اجرت استمم ديوب عمرو دخى اول منزلده برمدت ساكن اولوب كندى ماليله مرمت ايلسه حالا زيد مدت مزبوره ده سكناسيچون عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل دفع دارا الى آخر ليسكنها ويرمها ولا اجر عليه فهذه عارية وليست باجارة لانه لم يشترط الاجر والمرمة نفقة على الدار ونفقة الدار المستعار على المستعير (ولواجيه فى الفصل الاول من كتاب الاجارة)

زيد عمروك ملك منزلنى فضولا بكره ايجار وتسليم ايلسه عمرو ايجارى مجيز اولميوب منزلى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

توليتى واقفك اولادنه مشروطه بر وقفك مستغلاتندن زيد بردكانى آخره ايجار ايلسه متولى وقف اولان عمرو دكان مزبوردن زيدك فضولا الديغى اجاره‌يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * قول متأخرينه كوره تضمينه قادر اولور قول متقدمينه كوره قادر اولماز لكن الديغى اجاره كندوسنه ديانة طيب اولماز صاحبنه رد ياخود فقرايه تصدق ايدر

(الغاصب اذا آجر مامنافعه مضمونة من مال وقف او يتيم اومعد للاستغلال فعلى المستأجر المسمى لا اجر المثل ولا يلزم الغاصب اجر المثل وانما يرد ماقبضه (اشباه فى الغصب) قوله الافى ثلاث مال اليتيم ومال الوقف الخ اقول وعلى ما اختاره المتأخرون رحمهم الله من تضمين منافع الغصب ومال اليتيم والمعد للاستغلال بالغصب فينبغى ان ماقبضه الغاصب من الاجر اذا كان اقل من اجر المثل يكمل الغاصب اجر المثل للوقف مثلا وان كان ماقبضه

زائدا يرد ايضا لعدم طيبه له فحينئذ لايحكم به الحاكم بل يفتى اما بالرد او بالتصدق على ماقاله الخصاف واختاره الامام محمد بن الفضل فلايكون المدفوع اليه غاصبا ويضمن اجره كما فى الاجارة الفاسدة كما فى المحيط فينبغى ان يضمن بحقيقة لانتفاع لا بالتمكن كما فى الاجارة الفاسدة (چوى زاده على الاشباه فى الغصب)

برقريه اهالیسی حيوانلرينى نوبت ايله رعى ايده كلمريله حالا اهاليدن زيدك نوبتنده زيدك تعدى وتقصيرنسز اهاليدن عمروك صغرينى قورد پاره‌ليوب اهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اهل قرية يرعون دوابهم بالنوبة فضاعت بقرة فى نوبة احدهم قيل يضمن عند من يضمن الاجير المشترك وقيل يبرأ وفاقا لانه معين لااجير اذ لوجعل اجيرا كان مبادلة منفعة بمنفعة من جنسها وذلك لم يجز فكان معينا لا اجيرا والمعين لايضمن (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيد عمروك عرصه‌سنى كروم غرس ايتمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك اجارۂ صحيحه ايله استيجار ايدكدنصكره كروم غرس ايدوب بعده اجاره منقضيه اولسه زيد قلعى عرصه‌يه مضر اولمامغله كرومى قلع واخذ مراد ايتدكده عمرو مجرد عرصه‌مده غرس اولنمغله كروم ملكم اولور ديو منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(او ارض عطف على دار اى صح استيجار ارض لبناء اوغرس فاذا مضى المدة قلعه (درر فى كتاب الاجارة)

زيد ملك خاننى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو اول خانده برمدت ساكن اولوب حيوان بغلمغله خان مزبورك عرصه‌سى اوزرينه برمقدار كوبره مجتمع اولوب عمرو كوبره سنى كندى اخراج ايتميوب زيده سن اخراج ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا اخرج المستأجر من الدار وفيها تراب ورماد من كناسته فعلى المستأجر اخراجه وكذا ماشبه ذلك مماهو ظاهر على وجه الارض واما البالوعة واشباهها فليس على المستأجر تنظيفها استحسانا (خزانة الاكمل فى اجارة الدواب)

هند شوقدر شربتجى آلاتنى عمروه اجارۂ صحيحه ايله ايجار ايدوب اجرتى عمرودن السه اجرت مرقومه هنده حلال اولورمى * الجواب * اولور

زيد رئيسك سفينه سنده دومنجيسى اولوب دومن طوتان عمرو دومن ايله سفينه يى صرفه قادر ايكن صرف ايتميوب بكرك سفينه‌سى اوزرينه قصدا اوغرايوب دوقندقده اندن ناشى بكرك سفينه‌سى غرق وهلاك اولسه بكر سفينه‌يى عمروه تضمين ايتدريوب زيدك اصلا صنعى يوغيكن مجرد سفينه‌سنك اولمغله سا كه ضمان لازم اولور ديو زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولواصطدمت السفينتان ان كان بفعل الراكب اوالملاح ضمن الراكب اوالملاح المال لا الانفس عنده خلافا لهما كالاجير المشترك (من جنايات العناية)

دلال اولان زيد عمروك برآتنى عمروك امريله مزايده واذنيله بكره بيع ايدوب ثمنى

جعلشدر قد نصكره عمرو زيده اجرت دلاليه سنى ويروب بعده عمرو و بكر رضالريله
يعنى اقاله ايلسه لر عمرو زيده ويرديكى اجرت دلاليه يى زيددن استرداده
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(دلال باع شيئا واخذ الدلالية ثم استحق المبيع اورد بعيب قضاء او بغير قضاء لايسترد الدلالية وان انفسخ البيع لانه لم يظهر ان البيع لم يكن فلا يبطل عمله وفى فوائد صاحب المحيط لوتبين ان المبيع كان حرا او وقفا تسترد لان العقد غير منعقد (عماديه فى احكام الدلالى فى ٣٣ كذا فى الخلاصة فى الخامس من الاجارة)

﴿كتاب المضاربة﴾

زيد عمروه بكرذمتنده اولان شو قدر اقجه حقمى اخذ ومضاربة عمل ايله ديو امر ايدوب
عمرو دخى مبلغ مزبورى تماما بكردن السه عمروه مبلغ مزبور ايله مضاربة عمل ايتمك
جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ان كان لرجل على رجل الف درهم فقال لآخر اقبض بعض دينى من فلان ثم اعمل به مضاربة بالنصف فقبض بعضه وعمل فيه جاز فرق بين هذا وبين ما اذا قال اقبض دينى من فلان ثم اعمل به مضاربة فقبض البعض فانه لايجوز مالم يقبض الكل وان قال اقبض مالى على فلان واعمل به مضاربة جاز (تاتارخانيه فى اول المضاربة)

زيد شو قدر اشياسنى عمروه ويروب اشياء مزبوره يى بيع وثمنى ايله مضاربة عمل ايله ديو
امر ايدوب عمرو دخى اول اشيايى ثمن مثللرى اولان شو قدر اقجه يه بيع وقبض ثمن ايلسه
ثمن مزبور ايله مضاربة عمل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى شو قدر اقجه يى متاعه بوزوب مبلغ مزبور متاعده
اولوب فضله اولماغله زيد متاعك جمله سنى عمروه ويرركن عمرو الميوب متاعى بيع ايله ديو
زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان لم يكن فى المال فضل لايجبر المضارب على البيع ويقال لرب المتاع كله خالص مالك فاما ان تأخذه برأس مالك مالك او تبعه حتى تصل الى مالك (تاتارخانيه من المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقجه ايله آخر دياره سفر ايتدكده زيد اول دياره
وارنجه يه كلنجه مال مضاربه دن ركوبنه ونفقه سنه ومصارفنه قدر معروف
صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سافر ولو يوما ليعمل فيه انفق منه على نفسه ومن يخدمه واخرج ما لابد منه فى العادة بالمعروف (من مضاربة مجمع البحرين) وفى الكافى بخلاف الشريك فانه لاينفق على نفسه من مال الشركة لانه لم يجر التعارف به (ابن ملك شرح مجمع البحرين فى المضاربه)

زيد عمروه شو قدر اقجه ويروب مبلغ مزبور ايله عقد شركت عنان ايتدكلرنده مبلغ
مزبور ايله يالكز عمرو عمل ايدوب زيد عمل ايتميوب وعمرو رأس مالدن زياده ربح المق اوزره عقد
شركت عنان ايدوب بعده مبلغ مزبور ايله يالكز عمرو عمل ايلسه مبلغ مزبور عمروك يدنده
مضاربه مى اولمش اولور يوخسه شركتمى اولور * الجواب * مضاربه اولور

(وان شرطا اى فى شركة العنان ان يعمل احدهما دون الاخر والربح بينهما على قدر رأس المال جاز ويكون المال الذى لا يعمل فيه بضاعة عند العامل وربحه لصاحبه ووضيعته عليه وان شرطا للعامل اكثر من رأس المال المدفوع عند العامل مضاربة (مضمرات فى الشركة)

بوصورتده عمرو مبلغ مز بورى متاعه بورقد نصكره عمرو متاعى بيع ايتمدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد دلينلره متاع بيع اولنوب ثمنندن رأس مالى وربحندن حصه مى الدقدنصكره ماعدى الك ديدكده دائنلر معترف ايكن عمروه سنى مداخله ايتدرميوب متاعى قسمت غرماده ادخال ايدرزديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مات المضارب وعليه دين فرب المال احق برأس ماله وحصته من الربح ان كانت المضاربة معروفة (من مضاربة الخانية)

﴿ باب المضاربة الفاسدة ﴾

زيد شو قدر متاعنى مضاربه طريقيله عمروه ويردكده عمرو اول متاعى بيع وحاصل اولان ربحك ربعى عمروك اولوب ثلثه ارباعى زيدك اولمغى شرط ايدوب بعده عمرو اول متاعى بيع وشوقدر ربح حاصل اولسه مضاربه مز بوره فاسد اولمغله زيد اصل مالى وتمامار بحى السه عمرو عملنك اجرمثلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولاتصح المضاربة الا بما تصح به الشركة وهى الدراهم والدنانير لا غير (زيلعى فى المضاربة) اذا عمل المضارب فى المضاربة الفاسدة وربح كان كل الربح لرب المال وللمضارب اجر المثل تاما لان المضاربة اذا فسدت تبقى اجارة وفى الاجارة الفاسدة اذا عمل الآجر كان اجر المثل (خانيه فى اول المضاربة)

زيد شو قدر متاعنى مضاربه طريقيله عمروه ويردكده عمرو اول متاعى فائده ايله آخره بيع ايتدكده حاصل اولان ربحك نصفى زيدك ونصف آخرى عمروك اولمق قوليله ويروب عمرو دخى اول متاعى ثمن مثليله آخره بيع ايتدكده فائده حاصله اولماسه عمرو ثمن متاعى زيده ويروب عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المضاربة الفاسدة الربح كله لرب المال والخسران عليه وللمضارب اجر المثل ربح اولم يربح (منية المفتى فى المضاربة)

بوصورتده زيد عمروه بن متاعى ثمن مز بوردن زياده شوقدر اقچه يه اشترا ايتمشيدم شوقدر اقچه ضرر ايلدم ضررك نصفنى سكا ضمان لازم اولور ديدكده عمرو دخى كندويه ضمان لازم اولورزعميله زيده شوقدر اقچه دينم در ديو اقرار وتمسك ويرمش اولسه حالا زيد وجه محرر اوزره اقرار وتمسك ويرمكله عمرودن ضررنامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمردن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله عمل ايتمدين عمرو فوت اولسه مضاربه باطله اولورمى * الجواب * اولور

(و بموت رب المال ينعزل علم اولا فلايملك الشراء المبتدأ و يملك بيع المشترى (من مضاربة البزازيه فى الثانى)

بوصورتده زيد مبلغ مزبور ايله عمروك فوتندنصكره عمل ايدوب شو قدر فائده حاصله اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروك ورثه سنه ويرسه فائدۂ مرقومه دن دخى بزه حصه ويرديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

﴿ فصل فيما يتعلق بالربح ﴾

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى متاعه بوزوب سفينه ايله آخر دياره كوتورركن عمرو زيده متاعى بيع ايتدكدنصكره ثمنى ايله آخر متاع اشترا ايتميوب ثمنى نقدا كتورديو شرط وزيدى ثانيا عملدن نهى ايتدكدنصكره زيد اخر دياره واروب متاعى بيع ايتدكده عمروك شرطنه مخالفت وثمن ايله برمقدار متاع دخى اشترا ايلسه حالا زيد اول متاعى بيع ايدوب شوقدر ربح حاصل اولدقده عمرو رأس ماليله اعمال اولده حاصل اولان ربحدن حصه سنى ويرر ايكن عمرو قناعت ايتميوب مجرد رأس مال بنم اولمغله اعمال ثانيده حاصل اولان ربحدن دخى حصه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المضاربة العامة اذا لم تكن مقيدة ملك التصرف على كل حال و فى اى مكان وان كانت مقيدة بمكان اوتصرف لايتعدى عن ذلك (تجنيس الملتقط فى المضاربة) ولايتجاوز بلد اوسلعة اووقت اوشخص عينه المالك فان تجاوز ضمن وله ربحه وعليه خسرانه) (غرر الاحكام فى المضاربة)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره شرط ونهى ايتمشيكن بعده شراء مرقومه واقف اولدقده مجيز اولمش اولسه مجرد مجيز اولمش اولمغله شرط مذكور لغو و اعمال ثانى مضاربه يه داخل اولوب انك ربحى دخى بينلرنده مشترك اولورمى * الجواب * اولماز

وغصب ان خالف لتعديه على مال غيره فيكون ضامنا و لواجاز بعده اى المضارب اذا اشترى ما نهى عنه ثم باعه وتصرف فيه و اجاز رب المال لم يجز

(درر فى المضاربة وكذا فى منح الغفار)

زيد عمروه ربح بينلرنده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله ويرديكى شوقدر اقچه يى آخره مضاربه ايله ويرمكه عمروه اذن ويرمش اولمغله عمرو دخى مبلغ مزبورى ربحك ثلثى بكرك اولمق اوزره مضاربه طريقيله بكره ويروب بكر دخى مبلغ مزبور ايله عمل ايدوب شوقدر ربح حاصل اولسه ربح مزبورك بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * جميع ربحك نصفى زيده سدسى عمروه ثلثى بكره در

(وان دفع اليه رب المال مضاربة بالنصف واذن له ان يدفعه الى غيره فدفعه بالثلث وقد تصرف الثانى وربح فان كان رب المال قال له على ان مارزق الله تعالى فهو بيننا نصفان فلرب المال النصف وللمضارب الثانى الثلث وللمضارب الاول السدس لان الدفع الثانى مضاربة قد صح لوجود الامر به من جهة المالك و رب المال شرط لنفسه نصف

ما رزق الله تعالى فلم يبق للاول الا النصف فينصرف تصرفه الى نصيبه وقد جعل من ذلك بقدر ثلث الجميع للثانى فيكون له فلم يبق الا السدس و يطيب لهما ذلك لان فعل الثانى واقع للاول كمن استوجر على خياطة ثوب بدرهم فاستأجره غيره عليه بنصف درهم

(هدايه فى المضارب يضارب)

زيدك عنانا شريكى عمرو مال شركتدن شوقدر اقچه يى مضاربه طريقيله بكره ويروب بكردخى عمل ايدوب شوقدر ربح حاصل اولمغله عمرو بكردن شوقدر ربح السه زيد ربح مزبورده عمروه مشاركته قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ويدفع مضاربة لانها دون الشركة فيتضمنها وعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه ليس له ذلك لانه نوع شركة والاول اصح وهو رواية الاصل لان الشركة غير مقصودة وانما المقصود تحصيل الربح كما اذا استأجر باجر بل اولى لانه تحصيل بدون ضمان فى ذمته بخلاف الشركة حيث لا يملكها لان الشئ لا يستتبع مثله (هدايه فى الشركة)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه و يردكدنصكره مبلغ مزبور ايله ازميره سفر ايله ديوب تخصيص وتعيين ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبور ايله ازميره سفر ايتميوب زيدك اذنسز ازميرك غيرى بلده يه سفر ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه زيد اول فائده ده عمروه مشاركته قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من غرر الاحكام قبيل ثلاث مسائل وهو قوله ولا تجاوز بلدا)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره مبلغ مزبور ايله باغ اشترا ايله ديو تعيين وتخصيص ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبور ايله باغ اشترا ايتميوب زيدك اذنسز اسير اشترا ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه زيد اول فائده ده عمروه مشاركته قادر اولور مى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

﴿ فصل فيما يضمن به المضارب ومالا ﴾

زيد عمرو و بكردن مضاربة شوقدر اقچه الوب بعده زيد مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولور مى * الجواب * اولور

(واذا مات المودع ولم يعرف الوديعة بعينها وهى متحققة عنده فهى دين فى تركته وتحاص صاحبها غرماء الصحة فيكون كاحدهم (حاوى القدسى فى الوديعة)

بوصورتده زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولمغله عمرو و بكر زيدك جهات اخرادن داينلرى اولان بشر وخالده تركهٔ زيدى حقلريمزه كوره بيمزده تقسيم ايده لم ديدكلرنده بشر وخالد راضيلر اولميوب تركه نك جمله سنى بزه تقسيم ايده لم ديدكلرنده بشر وخالد راضيلر اولميوب تركه نك جمله سنى بزه يمز ايچون الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده نقد ايكن زيد فوت اولسه مضاربه باطل اولور مى * الجواب * اولور

وتبطل اى المضاربة بموت احدهما اى المالك او المضارب لانها توكيل وموت الوكيل

اوالموكل يبطل الوكالة (درر فى المضاربة)

بوصورتده عمرو زيدك ورثه سى اذنلرنسز مبلغ مزبورى متاعه بوزدقده كره رأس ماله ضرر ترتب ايلسه ورثه اول ضررى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد عمردن مضاربه طريقيله الديغى شوقدر اقچه يى اعمال ايتميوب عمروك اذنلرنسز يولسزجه طريقيله بكره ويروب استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايقرض مال المضاربة ولا يأخذ سفتجة بمال المضاربة ولا يدفع مال المضاربة سفتجة وان كان رب المال قال له اعمل برأيك الا ان يأذن له بالسفتجة نصا (خانيه فيما يجوز للمضارب)

زيد شو قدر وقيه بالغى آخر دياره كوتوروب بيع وحاصل اولان ربح بينلرنده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله عمروه ويروب عمرو دخى بالغى ديار آخره كوتوروب لكن بيع ايتمدين بالغك شومقدارى بلاتعد چوريوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا تصح المضاربة الا بما يصح فيه الشركة من النقدين والتبر والفلس النافقة فتفسد بالعروض (قهستانى فى المضاربه ملخصا) ولا يضمن المضارب المال بهلاكه وهو ظاهر الرواية وبه يفتى كما فى الواقعات (قهستانى فى المضاربة)

بو صورتده عمرو اولمقدار بالق بلاتعد چوريوب ضايع اولدى ديسه يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(ادعى الرد اوالهلاك وادعى ربها الاتلاف فالقول للمودع ولو برهنا قيل تقبل بينة المودع ايضا وقيل بينة المالك لانها تثبت الضمان (فصولين فى ٣٢)

بو صورتده عمرو بالغك اول مقداردن ماعداسنى ثمن مثليله بيع وثمنى زيده ويردكده كره عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هى عقد شركة فى الربح وتوكيل عند عمله وشركة ان ربح واجارة فاسدة ان فسدت اى المضاربة فلا ربح له بل اجر عمله ربح اولا ولا يضمن المضارب المال بهلاكه فيها اى الفاسدة كما لا يضمن فى الصحيحة (قهستانى فى المضاربة)

بر بلده اهاليسندن زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى كندى ماله خلط ايدوب متاع اشترا ايلسه عقد مضاربه اعمل برأيك مضمونى اوزره اولميوب اول بلده ده تجار اقچه لرين مضاربه طريقيله الديغى اقچه يه خلط ايتمك متعارف اولماسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو خلط مال نفسه بمال المضاربة ضمن مال المضاربة وكان الربح له والوضيعة عليه هذا اذا لم يقل اعمل برأيك الا ان معاملة التجار فى تلك البلدة ان المضار بين يخلطون المال ولا ينهاهم رب المال عن ذلك قالوا ان غلب التعارف بينهم فى مثل هذا نرجو ان لا يضمن ويكون المضاربة بينهما على العرف (خانيه فى ما يجوز للمضارب)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره مصرده اشترا ايتديكك متاعى دريا مخوف اولمغله خوفدن امين اولان بكلك سفينه‌يه وضع ايله آخر سفينه‌يه وضع ايلمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله مصرده اشترا ايتديكى متاعى بكلك سفينه‌يه وضع ايتميوب آخر سفينه‌يه وضع ايدوب درياده كلوركن حربى كفره اول سفينه‌يى قهر الوب اول متاع ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وليس له ان يسافر سفرا مخوفا يتخافى الناس عنه فى قولهم (خانيه فى المحل المذكور) والاصل ان رب المال متى شرط على المضارب شرطا فى المضاربة ان كان لرب المال فيه فائدة فانه يصح الشرط ويجب على المضارب المراعات و الوفاء و اذا لم يف صار مخالفا (تاتارخانيه فى ٩ من المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى امينى اولان بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى كوتوروب فرار ايتمكله مبلغ مزبور ضايع اولسه عمرو مجرد ضايع اولدى ديو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللمضارب فى مطلقها ان يبيع بنقد ونسيئة لاباجل لم يعهد وان يشترى ويوكل بهما ويسافر ويبضع ويوضع ويرهن (صدر الشريعه فى المضاربة)

زيد عمرو وبكر وبشرك هر برندن مضاربه طريقيله شو قدر اقچه الوب بعده متاعه بوزمق ايچون مدت سفر بعيد آخر دياره كيدوب اياب وذهابده كنديك نفقه سنه والديغى متاعك كراسنه مال مضاربه دن شو قدر اقچه صرف ايتدكدنصكره عمروك اقچه سيله الديغى متاعى بيع ايدوب مال مضاربه نقد اولدقده عمرو زيدك قدر معروف مصروفندن حصه سيله اصابت ايدن مقدارى زيده ويرركن زيد راضى اولميوب جمله مصروفى سن جك ديو مقدار مزبوردن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرودن مضاربهٔ مطلقة ايله الديغى اقچه ايله اسير اشترا ايتدكدنصكره زيد عمروه اسيرلرى فلان بلده‌ده بيع ايله آخر بلده‌يه كوتورمه ديو نهى ايدوب عمرو اسيرلرى آخر بلده‌يه كوتوردكده اسيرلر آخر بلده‌ده فوت اولسه‌لر زيد مجرد وجه محرر اوزره نهى ايتمكله عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكانت المضاربة مطلقة فخصها رب المال بعد عقد المضاربة نحو ان قال له لاتبع بالنسيئة اولا تشتر رقيقا ولاطعاما اولاتشتر من فلان اولاتسافر فان كان التخصيص قبل ان يعمل المضارب او بعد ماعمل فاشترى وباع وقبض الثمن صار المال ناضا جاز تخصيصه لانه لونهاه عن البيع بعد ما عمل وصار المال عرضا لايصح تخصيصه لانه لونهاه عن البيع فى تلك الحالة اواراد عزله لايصح فلايصح تخصيصه وكذا لونهاه عن السفر فعلى الرواية التى يملك السفر فى المضاربة المطلقة ان كان المال عرضا لايصح نهيه وكذا لوكانت المضاربة عامة بان قال رب المال له اعمل فيه برأيك ثم نهاه عن الشركة وخلط المال يصح نهيه (قاضيخان فيمايجوز للمضارب)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله ابتدا عمل ايدركن مبلغ مزبور زيدك تعدى وتقصيرندن ناشى ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى عمروك اذنيله بكر رئيسه ويروب آخر دياره متاعه بوز ديوب توكيل ايتمكله بكر سفينه ايله اول دياره كيدركن اثناء طريقده سفينه نك دركى شكست اولوب پايدرمق ايچون استانبوله عازم اولدقده اول محلدن سفينه سنه برمقدار اوطون تحميل ايدوب كلوركن سفينه پاره لنوب بكر هلاك اولوب مبلغ مرقوم ضايع اولسه عمرو مجرد بكر كلوركن اوطون تحميل ايتمكله سن تعدى ايتمش اولورسك ديو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويسافر المضارب بالمال مطلقا وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى انه ليس له ان يسافر بلا اذنه (ملامسكين شرح كنز)

زيد عمرودن اعمل برأيك مضمونى اوزره مضاربه طريقيله الديغى شوقدر غروشى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور زيد وبكرك تعدى وتقصيرلرى اولمقسزين بكرك يدنده ضايع اولسه مبلغ مزبورى زيده يابكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قسم من المضاربة وتوابعها وهو يملك بمطلق المضاربة قال له اعمل برأيك اولا كالايداع والاعارة والاستيجار والاجارة والارتهان والرهن (بزازيه فى ٢ من المضاربه)

﴿ فصل فى الاختلاف ﴾

زيد عمرودن الديغى شوقدر اقچه ايله برمدت تجارت ايدوب اون سكز بيك اقچه فائده حصولندنصكره زيد مبلغ مزبورى فائده سى بيننمزده مناصفه اولمق اوزره المشيدك فائده نك نصفى طقوز بيك اقچه بنم اولور ديو دعوى عمرو دخى بن مبلغ مزبورى سا كه بضاعه طريقيله ويرمشيدم جمله فائده بنمدر ديوب اختلاف اوزره اولسه لر قول قنغيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(واذا ادعى رب المال البضاعة وادعى المضارب المضاربة الصحيحة او الفاسدة فالقول قول رب المال فاذا اقاما البينة فالبينة بينة المضارب (ذخيره فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى ابتدا اعمال ايتدكده بلاتعد اصل ماله ضرر ترتب ايتدى ديو دعوى وعمرو ضرر ايتميوب شوقدر فائده حاصل اولدى ديو دعوى ايدوب بعده زيد رأس مالى تماما عمروه ويرمك اوزره عمرو ايله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى الوضيعة ورب المال الربح فصولح بينهما على رأس المال لا يصح (من مضاربة البزازيه كذا فى القنية)

زيد عمرودن مضاربة الديغى اقچه يى ابتداء عملده بلاتعد يوز غروش ضرر ترتب ايتدكدنصكره عمرو ضرر اولمدى شوقدر فائده حاصل اولدى ديوب زيد بلاتعد اول قدر اقچه ضرر ترتب ايتدى ديوب بعده بينلرنده اللى غروش اوزرينه اصلاح ايتدكلرنده

زيد صلح مزبور صحيحدر ظنيله اللي غروشي ديمغدر ديو اقرار وتمسك تحرير ايدوب و زيدك زوجه سي هند دخي مبلغ مزبوره كفيل اولسه عمرو مبلغ مزبوري زيددن ياهنددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(اذا بطل الشئ بطل مافي ضمنه وهو معنى قولهم اذا بطل المتضمن بالكسر بطل المتضمن قالوا لو ابرأه واقرله في ضمن عقد فاسد فسد الابراء والاقرار كما في البزازية
(اشباه في آخر فن الثالث)

زيد عمروه شوقدر كراسته ويروب كراسته لري سفينه لرك ايله آخر دياره كوتور بيع ايله فائده نك نصفي سنك اولسون ونصفي بنم اولسون ديوب عمرو دخي سفينه لرينه قويوب آخر دياره كيدركن سفينه فورتنه دن پاره لنوب بلا تعد كراسته لر ضايع اولسه زيد عمروه كرسته لريني تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ولا يضمن المال بهلاكه في المضاربة الفاسدة وهذا ظاهر الرواية وبه يفتى
(قهستاني في المضاربة)

زيد عمروه شوقدر اقجه ويروب عمرو دخي مبلغ مزبوري متاعه بوزدقدنصكره زيد مبلغ مزبوري سا كه قرض ويرمشيدم ديو عمرودن دعوى وعمرو مضاربه طريقيله المشيدم ديو دعوى ايدوب لكن زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ميوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايتسه عمروك بينه سي مقبوله اولوب مبلغ مزبورك مال مضاربه اولديغي شرعا ثابت اولورمي * الجواب * اولور

(ولو ادعى رب المال القرض والمضارب المضاربة كان القول قول المضارب وايهما اقام البينة قبلت وان اقاما فبينة رب المال اولى (بحر رائق في المضاربة ملخصا)

زيد عمرودن الديغي شوقدر اقجه ايله عمل ايتمدين مبلغ مزبور زيدك تعدي وتقصيرنسز ضايع اولدقده عمرو مبلغ مزبوري قرض ويرمشيدم ديو دعوى وزيد مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لري اولماسه قول قنقيسنكدر
* الجواب * عمروكدر

(ولو قال رب المال هو قرض وادعى القابض المضاربة فان كان القول بعد ما تصرف فالقول لرب المال والبينة بينته ايضا والمضارب ضامن وان كان قبل التصرف فالقول له ولا ضمان عليه اي القابض (محيط سرخسي في الاختلاف)

زيد مضاربي عمروك يدنده اولان بيك بشيوز غروش ايچون جمله سي رأس مالدر ديو دعوى وعمرو بيك غروشي رأس مالدر ماعداسي ربحدر ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لري اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(فالقول في مقدار رأس المال للمضارب بيمينه وفاقا لانه اعرف بمقدار ماقبضه الا يرى انه لو انكر القبض اصلا كان القول قوله مع يمينه فكذا في مقداره لانه ينكر زيادة القبض
(ضمانات فضيليه في المضاربة ملخصا)

﴿باب البضاعة﴾

﴿زيد﴾

زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمرو زيده برمتاع ويروب اول دیارده متاعی بیع واقچه سیله
جمله فائده سی بنم اولمق اوزره عمل ایله دیمکله زید دخی متاعی کوتوروب ثمن مثلی اولان
شوقدر اقچه يه بعد البيع ثمنيله وجه محرر اوزره تجارت ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه
اول فائده زيد وعمرودن قنقيسنكدر * الجواب * عمروكدر
(ولوكان شرط رب المال فى عقد المضاربة ان مارزق الله تعالى فى ذلك من شئ فكله لى
كان بضاعة (تاتارخانيه فى ٤)
زيد عمروه بضاعه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده مبلغ مزبورايله شومقوله متاع اشترا ايله
ونسيئة آخره بيع ايتديككده ثمننه رهن ياكفيل ال رهن وكفيلسز بيع ايلمه ديو تخصيص
ايدوب بعده عمرو مبلغ مزبورايله اول مقوله متاع اشترا وقبض ايتدكدنصكره متاع مزبوری
بكره رهن وكفيلسز بيع وتسليم ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(البضاعة كالمضاربة الا ان المضارب يملك البيع والمستبضع لا الا اذا كان فى لفظه مايعلم
انه قصد الاسترباح اونص عليه على ذلك (بزازيه فى ٤ من الوكالة)

﴿ كتاب المزارعه ﴾

تخم وارض وبقر والات زيدك عمل عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد
وعمرو عقد مزارعه ايدوب لكن تعيين مدت ايتماسه لر بووجه اوزره اولان عقد مزارعه
صحيح اولورمی * الجواب * اولماز
وشرائط جواز المزارعة ستة منها بيان الوقت فان دفع ارضه مزارعة ولم يذكر الوقت
قال فى الكتاب لايصح المزارعة وقال مشايخ بلخ رحمهم الله تعالى لايشترط بيان المدة
ويكون المزارعة على اول السنة يعنى على اول زرع يكون فى تلك السنة والفتوى فى بيان
الوقت على جواز الكتاب (خانيه فى اول المزارعة ملخصا)
بوصورتده عمرو عمل ايدوب محصول حاصل اولدقده زيد عمروه عملنك اجر مثلنی ویروب
جمله محصولی كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور
ارض زيدك تخم وبقر وعمل عمروك اولوب عمرو تخمی اخراج ايتدكدنصكره محصولك
ماعداسی بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ايلسه لر عقد مزبور صحيح
اولورمی * الجواب * اولماز
(وكذا اوشرط ان يرفع صاحب البذر بذره من الخارج والباقى يكون بينهما كان فاسدا
من ايهما كان البذر (من اول المزارعة فى الخانيه)
عمل وبقر بالكز زيدك تخم وارضك نصفی زيدك ونصف آخری عمروك اولوب خارج
بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره زيد وجه محرر اوزره
عمل ايدوب محصول حاصل اولدقده زيد محصولك نصفنی الغه قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(ولوكان الارض بينهما وشرط العمل على احدهما على ان يكون الخارج بينهما نصفين
يجوز ويكون غير العامل مستعينا فى نصيبه (خانيه فى اواسط المزارعة)

ارض زيدك عمل و بقر وتخم عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ایتدکلرندن نصکره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب تخم نابت اولوب قبل الحصاد زید فوت اولسه ورثه سی حاصل اولان محصولك نصفنی المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان مات رب المال بعد المزارعة قبل النبات ففی بقاء المزارعة اختلاف المشايخ رحمهم الله ولو مات بعد مانبت قبل ان يستحصد بقی العقد استحسانا الی ان يستحصد كما فی الذخيرة (قهستانی فی المزارعة)

تخمك نصفی و ارض و بقر وعمل زیدك وتخمك نصف آخری عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ایتدکلرندن نصکره زید وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولسه عمرو نصف ارضك اجرمثلنی زیده و یروب محصولك نصفنی المق استدکده زید قناعت ایتمیوب عمل و بقرمك اجرمثلرینك نصفنی دخی و یردیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(دفع ارضه الی آخر علی ان يزرعها بنفسه و بقره والبذر بينهما نصفان والخارج بينهما كذلك فعمل علی هذا فالمزارعة فاسدة ويكون الخارج بينهما نصفان وليس للعامل علی رب الارض اجر لانه عمل فی شئ هو فيه شريك ويجب علی العامل اجر نصف الارض صاحبها لانه استوفی منافع نصف ارضه بعقد فاسد (منح فی المزارعه وكذا فی اواخر المزارعة من الخانيه وكذا فی جامع الفصولين فی التصرفات الفاسدة)

عمل و بقر زیدك تخم وارض عمروك اولوب حاصل اولان محصولك تخمدن ماعداسی برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتملریله زید عمروك عرصه سنی سوروب نطس ایتدکدنصکره عمرو زراعتدن امتناع ایلسه زید عملنك اجرمثلنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(دفع ارضه مزارعة فاسدة فكرب وحفر الانهار ثم امتنع صاحب البذر عن الزراعة فعليه اجر مثل عمل المزارعة (منية المفتی فی المزارعة)

زید مزارع بعدالزراعه زرعدن نصفنی عمروه شوقدر اقچه یه بیع ایدوب بعده اکین ادراك ایتدکده زید بیعك عدم صحتنه بناء محصولك شرعا حصه سنی المق استدکده عمرو مجرد بیع ایتمکله ثمن مسمایی ویروب جمله محصولی بن الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(جس) باع مزارع حظه من الزرع من رب الارض اومن غيره لم يجز وفيه باع حظه من رب الارض اومن غيره لم يجز بعد النبات لاقبله (جامع الفصولين فی ٣٢)

زید عمروایله عقد مزارعه ایدوب عمل زیدك تخم و بقر وارض عمروك اولمق اوزره قول ایتدکلرندنصکره زید عمروك اوکوزیله عمل ایدرکن اوکوز بلا تعد یدنده هلاك اولسه عمرو اول اوکوزی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاجير الخاص لايضمن ماهلك فی يده بلاصنعه او هلك من عمله المأذون فيه بالاجماع ولاينقص شئ من اجره (فصولين فی ٣٣)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو و بکر ایله قیزی هندی ترك ایتدکده ترکهٔ زیدی اقتسام ایتیوب عمرو و بکر هندك اذنیله جمله سنك علی الاشتراك طاپو ایله متصرف اولدقلری تارلاده ترکه دن بینلرنده مشترك اولان تخمی زرع ایدوب شو قدر محصول حاصل اولدقده عمرو و بکر قبض ایلسهلر حالا ترکه یی اقتسام ایتدکلرنده هند اول محصولدن حصه طلب ایتدکده عمرو و بکر مجرد عملمز ایله حاصل اولدی دیو محصولدن هنده حصه ویرمامکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(واذا مات الرجل وترك اولادا صغارا وكبارا اوامرأة واولاد الكبار من هذه المرأة او امرأة اخرى لهذا الميت فعمل الاولاد عمل الحراثة فزرعوا فی ارض مشتركة او فی ارض الغير بالاكارة كما هو المعتاد من الناس وهؤلاء الاولاد كلهم فی عيال المرأة تتعاهد احوالهم وهم يزرعون ويجمعون الغلات فی بيت واحد وينتفعون من ذلك جملة فهذه الغلات تكون مشتركة بين المرأة الاولاد او تكون خاصة للمزارعين فهذه المسئلة صارت واقعة الفتوى فاتفقت الاجوبة على انهم ان زرعوا من بذر مشترك بينهم باذن الباقين ان كانوا كبارا او باذن الوصی ان كان البعض صغارا كانت الغلات كلها على التركة وان زرعوا من بذر انفسهم كانت الغلات للمزارعين (من فتاوى الظهيرية فی مقطعات المزارعة)

بر قریه اهالیسندن زید وعمرو عقد مزارعه ایدر اولدقلرنده ارض زیدك تخم وآلات عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو برسنه تمامنه دك عقد مزارعه ایدوب بعده اول سنه بو وجه اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقده شرطلری اوزره بینلرنده اقتسام ایتدکلرندنصکره عمرو برسنه عقد مزارعه ایتمدین وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولسه اول قریه اهالیلری برسنه عقد مزارعه ایتدکلرنده ایکی اوج سنه بلاعقد زراعت ایدوب حاصل اولان محصولی عقد اولنان سنه نك شروطی اوزره اقتسام ایده کلمك عادتلری اولیجق اول عقد اولنمیان سنه ده حاصل اولان محصولی عقد اولنان سنه نك شروطی اوزره زید وعمرو بینلرنده قسمت اولنورمی *الجواب* اولنور

(دفع ارضه للزراعة فی هذا العام فزرعها فی عام آخر بلا اذن ربها ان عادة تلك الناحية انهم يزرعون بالعقد على عام عامين او ازيد فالخارج على الشرط الاول والا فلصاحب البذر (بزازيه فی المزارعة)

عمل زیدك تخم وارض وبقر وآلات عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتملریله زید عمروك تارلاسنی سوروب نطس ایتدکدنصکره القاء بذر ایتمدین فوت اولوب عمرو عرصه یی ضبط ایلسه ورثه سی زیدك عملنك اجر مثلی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر لکن برشیء ایله ورثه استرضاء اولنمق کرکدر

(ولو ابى رب البذر والارض له وقد كرب العامل فلاشیء له فی عمل الكرب قضاء لان عمله انما تقوم بالعقد والعقد قوم بالعمل بجزء من الخارج ولا خارج بعد ويسترضى ديانة يعنی ان ما ذكر جواب فی القضاء واما فيما بينه وبين ربه فيلزم ان يعطی العامل اجر مثل عمله لانه انما اشتغل باقامة هذه الاعمال ليحصل له نصيب من الخارج فاذا اخذ الارض منه فقد غره

والتغرير مدفوع فيقضى بان يطلب رضاه (غرر فى المزارعة)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكر و بشر وخالدى ترك ايتدكده مزبورلردن يالكز عمرو و بكر عقد مزارعه ايدوب مستقلا مالك اولدقلرى تخمى بابالرندن منتقل على الاشتراك متصرف اولدقلرى تارلايه زرع ايدوب شو قدر محصول حاصل اولدقده بشر وخالد اول محصولده زيد وعمروه مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمرو ايله برعرصه يه على الاشتراك مالك ايكن آخر دياره كيدوب غائب اولوب لكن عرصهٔ مزبوره زراعت اولنديغى تقديرجه زراعتدن عرصه يه ضرر ترتب ونقصان ارض طارى اولماسه عمرو اول عرصه نك كلبسنى كندى نفسيچون زراعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو اول عرصه نك كلبسنى ايكى سنه مستقلا زراعت ايتدكدنصكره زيد آخر دياردن كلسه زيد دخى عرصهٔ مزبوره يى ايكى سنه مستقلا ضبط وزراعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا كان احدهما غائبا ان الزرع ينفع الارض او لا يضره ولا ينقص له ان يزرع الكل فان حضر الغائب له ان ينتفع مثل تلك المدة لرضى الغائب به دلالة (بزازيه فى المزارعة)

اذا فى فتاويه فى اوائل فصل زراعة الارض بغير اذن صاحبها

﴿كتاب المساقات﴾

زيد عرصهٔ خاليه سنى معامله طريقيله مدت معلومه تمامنه دك عمروه ويروب عمرو اول عرصه ده ملك كرومنى غرس ايدوب باغ اولدقده كروم و اوزملرى بينلرنده على وجه المناصفه مشترك اولمق اوزره شرط ايدوب عرصه ده اشتراك ذكر اولنميوب بعده عمرو وجه محرر اوزره عرصهٔ مرقومه ده ملك چبوقلرينى غرس وعمل ايدوب باغ ايتدكده شرط مزبوره بناء عمرو اول باغك كروم واوزملرينك نصفنى المق استدكده زيد مجرد عرصه بنم اولمغله كرومك جمله سى بنم اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى شرح الطحاوى رحمه الله واو ان رجلا دفع ارضه معاملة مدة معلومة على ان يغرس العامل فيها اغراسا وما يحصل من الثمار والاغراس يكون بينهما فهذا يجوز ويكون الغراس والثمار بينهما (تاتارخانيه فى ٥ من المزارعة)

برخاص قريه سى طپراغنده قديمدن خدايى نابت اولان زيتون اشجارينى قريه اهالىسى قديمدن تيمار وتربيه ايدوب حاصل اولان زيتونك بر موجب امر ودفتر نصفنى اهالى قريه ونصف آخرينى خاص ضابطلرى اله كلمشيكن خاص مزبوره ضابطى نصفنه قناعت ايتميوب خلاف امر ودفتر زياده المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿كتاب العارية﴾

زيد شو قدر انجوسنى هنده لك عارية هبة مضمونى اوزره عاريت طريقيله ساكه هبه اولديغى حالده ويردم آل قوللن ديوب بو وجهله دفع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول انجويى هنددن طلب ايتدكده هند مجرد لفظ هبه ذكر اولنمغله اول انجو بنم ملك موهوبم

﴿اولور﴾

اولوز ديو ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وعارية هبة اى دارى لك بطريق العارية حال كونها هبة فلما قال عارية فهم منه المنفعة فمعناه حال كون المنافع موهوبة (من صدر الشريعه كذا فى الدرر)

زيد عمروه مالك عرصه مده كندى مالك ايله نفسك ايچون منزل بنا ايله دائما بناك اوزرنده طورسون اصلا عرصه يى يدكدن الميم اكر عرصه يى يدكده ترك ايتمزسم بنايه مصروفكى ضامن اوله يم بنا بنم اولسون ديوب بعده عمرو مالندن شوقدر اقچه صرف ايدوب نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره زيد عرصه يى تصرفدن عمروى منع ايلسه بناك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل قال لرجل ابن فى ارضى هذه لنفسك على ان اتركها فى يدك ابدا اوقال الى وقت كذا فان لم اتركها فانا ضامن لك ما تنفق فى بناك ويكون البناء لى فاذا اخرجه من الارض يضمن قيمة البناء والغرس ويكون جميع ذلك لصاحب الارض (قاعديه فى العاريه)

بو صورتده زيد بناك قيمتنى عمروه ضامن اولسه بناء مزبور زيدك ملكى اولورمى * الجواب * اولور

﴿ كتاب الوديعة ﴾

زيد شوقدر اشياسنى استانبولده عمروك دكاننده وديعة وضع ايدوب بعده ايكيسى دخى ادرنه يه كتدكلرنده زيد عمروه اشيامى ادرنه يه كتور آنده باكه تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال رب الوديعة احملها الى اليوم فقال افعل ولم يحملها حتى مضى اليوم فهلك عنده بعده فقال عطاء لا يضمن لان الواجب عليه التحلية لا حملها اليه فقبوله تبرع فلا يجبر عليه (ضمانات فضيليه فى ضمان الوديعة)

محمود الحال اولان زيد حفظنده اولان ولد صغيرينك مالنى صغيرك حاضنه سى اناسنك اناسى هنده حفظ ايچون ويروب برمدت هند حفظ ايلسه حالا زيد اول مالى هندن آلوب بحكم الولايه حفظ ايتمك استدكده هند مال مزبورى حفظ ايچون باكه ويرمكله حق ولايتك ساقط اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الولاية مراتب الاولى ولاية الاب والجد وهى ذاتى لهما ونقل ابن السبكى رحمه الله الاجماع على انهما لو عزلا انفسهما لم ينعزلا (اشباه فى القاعدة السادسة عشر)

﴿ باب ما يضمن به المودع ومالا ﴾

زيد بر مصحف شريفى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مصحف شريفى دكاننه كوتوروب پيشتخته سى اوزرينه قويوب مضطجعا نائم اولمغله مصحف شريف سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الفوائد المرغينانى رحمه الله وضعها تحت رأسه اوجنبه ونام فسرقت لم يضمن وكذا لو وضعها بين يديه ونام وهو الصحيح واليه مال السرخسى رحمه الله (فى شرح كتاب السرقة) قالوا انما يبرأ فى الفصل الثانى لو نام قاعدا اما فى الاضطجاع يضمن الا فى السفر (ضمانات فضيليه فيما يضمن به المودع كذا فى فصولين فى ٣٣)

زید بر مقفل صندوغنی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب بعده صندوغی عمرودن الدقده ایچنده شو قدر وشومقوله اشیام یوقدر دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو اشیاء مزبورهنك حین ایداعده صندوق ایچنده اولدیغنی بلمم دیجك عمروه ضمان لازم
یاخود یمین لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(نجار اودع عند رجل زنبیلا فیه آلاته ثم ادعی انه کان فیه قدوم وطلب منه فقال المودع لاادری ما کان فیه قال الفقیه ابو جعفر رحمه الله لاضمان علیه ولا یمین حتی یدعی علیه انه دفعه اوضیعه فحینئذ یحلف فان حلف بریء وان نکل ضمن (من ودیعة الخانیة)
زید عمرودن بکره ویر دیو ساکه برکورك وبرقوشاق وبرمشیدم بکره ویرمیوب یدکده قالدی ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو اول کورك وقوشاغی بکره ویرمك ایچون سندن آلوب کیدرکن اثناء طریقده برموضعده یانمه وضع ایدوب بعده اونودوب کتمکله کورك وقوشاق اول موضعده قالوب ضایع اولمشدر دیسه کورك وقوشاغی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(قال وضعتها بین یدی وقت ونسیت فضاعت ضمن (جامع الفصولین فی ٣٣)
زید حمامه واردقده برسیم ساعتنی وبرالتون خنجرینی ناظر اولان عمروه حمامدن چقنجه حفظ ایچون ایداع وتسلیم ایدوب زید حمامه کیردکد نصکره عمروه چارشویه وارمق اقتضا ایتمکله عمرو اول ساعت وخنجری بکر دلاکه حفظ ایله دیو ویروب بکرك یدنده بلاتعد ضایع اولسه بکر عمروك امینی اولمیجق زید اول ساعت وخنجری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وله حفظها بنفسه وامینه لم یقل وعیاله لان الدفع الی العیال انما یجوز بشرط تحقق الامانة وعند تحققها لاحاجة الی کونه عیالا قال فی الذخیرة ولودفع الی امین من امنائه ولیس فی عیاله یجوز وعلیه الفتوی (اصلاح ایضاح فی الودیعة)
زید وعمرو وبکر وبشر اشتراکا اجاره لرنده اولان اوطه ده ثیابلرین وضع ایدوب ساکن اولورلرکن برکون مزبورلر واحدا بعد واحد اوطه دن قالقوب یالکز بشر قالدقده شرعا اشیایی محافظه بشر اوزرینه لازم اولمشیکن بشر دخی قالقوب اوطهنك قپوسنی آچق قویوب کتمکله مزبورلر دن زیدك ثیابی سرقه اولنوب ضایعه اولسه اول بلده ده اوطه ده اشیاء وار ایکن آچق براغلمق عادت اولمیجق بشره ضمان لازم
اولورمی * الجواب * اولور
(وفی السمرقندیة جاء الیه بثوب وقال هذا ودیعة عندك اووضعه عنده ولم یقل له شیئا فسکت الرجل وغاب المالك ثم قام من بعده الرجل وترك الثوب فی موضعه فضاع ضمن لانه وجد منه القبول دلالة وعرفا فیکون بترکه مضیعا (ضمانات فضیلیه فی الودیعة)
زید عمرو ایله مدرسه ده براوطه ده ساکن ایکن زید کتابنی اول اوطه ده وضع ایدوب بعده طشره یه کیدوب اوطه ده یالکز عمرو قالدقده شرعا کتابی حفظ عمروه لازم اولمشیکن عمرو دخی اوطهنك قپوسنی آچق براغوب طشره کتمکله کتاب ضایع اولسه اول بلده ده اوطه ده نسنه وار ایکن آچق براغلمق عادت اولمیجق عمروه ضمان لازم ولورمی * الجواب * اولور

﴿وفی﴾

وفى الفتوى من قام من المجلس وترك كتابه ثمه فذهب القوم وتركوا الكتاب هناك فضاع قال ابن سلمه ان قاموا واحدا بعد واحد ضمن المتأخر لانه بالتأخر يتعين للحفظ فلما تركه فقد ضيعه وهذا كمن شرى قفيز بر من صبرة فتلف الاقفيزا منها يتعين هو للعقد ولو قاموا جملة ضمنوا جميعا قال القاضى الامام لان المالك لما تركه عندهم فقد استحفظهم فلما تركوه هناك فقد ضيعوه وتركوا ماالتزموه من الحفظ دلالة فيضمنون (ضمانات فضيلية)

زيد برسمو كوركنى وشو قدر ذراع ديباسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره اول كورك وديبا عمرولك يدنده ايكن عمرو خسته اولد قده اشبو كورك وديبا زيدك ردبو اقرار وبيان ايتدكدنصكره فوت اولوب بعده ورثه سى اول كورك وديبايى قبض ايدوب يدلرنده ايكن واقع اولان حريقده كورك وديبا محترق اولسه لر عمرولك تركه سندن ياخود ورثه سنه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده ورثه اول كورك وديبا حريقده بلاتعد محترق اولدى ديسه لر تصديق اولنورلرمى * الجواب * اولنورلر

(ولوعين الميت الوديعة حال حياته واعلم ذلك فيكون امانة فى يد وصيه او فى يد وارثه كما كان فى يده ويصدقون على الهلاك او الدفع الى صاحبه كما يصدق الميت حال حياته (مجمع الفتاوى فى الوديعة)

زيد باركيرينى عمرو وبكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو وبكر زيدك اذنسز اول باركيرى زيدك منزلنده زوجه سى هنده دفع وتسليم ايدوب بعده زيد كلوب باركيرى قبض ايتمدين باركير هلاك اولدقده حاكم ضمانله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ردها الى بيت المودع اوالى من فى عياله قيل يضمن وبه يفتى اذلم يرض لغيره وقيل لا وبه يفتى اذ الرد الى من فى عيال المالك رد الى المالك (فصولين) وقدصرح كثير من المحققين رحمهم الله تعالى بانه اذاكان فى المسئلة قولان مصححان فانه يجوز القضاء والافتاء باحدهما (منح الغفار فى كتاب الوقف)

زيد عمروه بركيسه ايله شوقدر اقچه سنى ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول اقچه يى كيسه ايله باشى التنه قويوب اويومغله اقچه سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه مبلغ مزبورى ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(ولونام ووضعها تحت رأسه او جنبه يبرأ وكذا لو وضعها بين يديه هو الصحيح (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروه بكره ويرديو شو قدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى بكره كوتور ويرديو امينى اولان بشره ويردكدنصكره مبلغ مزبور بشرك يدنده تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه بشره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

وللمودع حفظها بنفسه وعياله لانه التزم ان يحفظها بما يحفظ ماله وذلك باليدو بالحرز بداره وحانوته سواء كان ملكا او اجارة او عارية اما اليد فيه نفسه وزوجته و زوجها وعبده واجيره

الخاص بالمشاهرة (منح فی الودیعة) کشریکه العنان و عبده المأذون لایضمن و علیه الفتوی (شرح مجمع البحرین لابن ملك فی الودیعة)

بر بلده‌اهالیسندن زید استانبوله کلوب خسته اولدقده ترکه سنی ورثه سنه ایصاله عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه یی قبض و ثمن مثلنه بیع و ثمنی حفظ اوزره ایکن ورثه دیلدیکك برکسنه ایله ثمن مزبوری بزه ایصال ایله دیو عمروه مکتوب کوندروب عمرو دخی امینی اولان بکره ورثه یه کوتورمك ایچون ویروب بکردخی ثمنی الوب سفینه ایله کیدرکن اثناء طریقده فورتنه دن سفینه باتمغله بکر غرق اولوب مبلغ مرقوم ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی *الجواب* اولماز

(وفی الصیرفیة وضع امانة فقال امانة من بدست هرکه خواهی بفرست فبعث علی ید امین فهلك فی یده قال یضمن وقیل لایضمن لان قوله بدست هرکه خواهی معلوم والامر عام بخلاف قوله ابعث علی ید رجل هنا یضمن لانه مجهول فلایصح الامر (تاتارخانیه فی ٤ من الودیعة)

هند قزی زینبك کندوده ودیعت اولان شوقدر مالی قبضنده ایکن مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(و معنی کونه مجهلا ان لایبین حال الامانة و کان لایعلم ان وارثه یعلمها فان بینها و قال فی حیاته رددتها فلاتجهیل ان برهن الوارث علی مقالته والا لم یقبل قوله و ان کان یعلم ان وارثه یعلمها فلاتجهیل (اشباه فی الودیعه)

بوصورتده مجهلا فوت اولمنك معناسی ندر * الجواب * اکرهند کندوده اولان امانتك حالنی بیان ایتمیوب ورثه سنك کندیده اولان امانتی بلدکلرینی بلمیوب فوت اولدیسه مجهلا فوت اولمش اولور اکر ورثه هند حیاتنده امانتی صاحبنه رد ایتدم دیدیکنی اثبات ایدرلرسه یاخود هند ده اولان امانت نه ایدیکنی بیان ایدوب هلاك اولدی دیرلرسه مجهلا فوت اولمش اولماز

هند بر بلازکنی عمروه ایداع و تسلیم ایتدکدنصکره اول بلازکی کیسه کده حفظ ایله دیوب عمرودخی کیسه سنده حفظ ایتمیوب کندی اشیاسنی حفظ ایتدیکی چوال ایچنه قویوب حفظ اوزره ایکن عمروك تعدی و تقصیرنسز بلازك چوال ایله سرقه اولنوب ضایع اولسه زید قوله مخالفت ایتمش اولمغله تعدی ایتمش اولورسك دیو بلازکی عمروه تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال احفظهابیدك ولاتضعهامن یدك لغااوقال ضعهافی کیسك فوضعهافی صندوقه لم یضمن (فصولین فی ٣٣)

هندك منزلنه زینب اجنبیهٔ مسافرت وجهی اوزره کلوب بعده منزلنك قپوسنی قپایوب کلیدلیوب زینب ایله معا حمامه کتدکدنصکره حمامده زینب هنده کورکم وحمام بوغچه م منزلکده قالمش قپوکلیدینك انخدارینی ویروارهیم الایم دیدکدنصکره هنددخی انخداری زینبه ویروب زینب منزلی آچوب کورك وبوغچه سنی الوب ینه قپویی کلیدلیوب انخداری

هنده تسليم ايتدكدنصكره هند منزلنه كلوب زيدك كندويه ايداع وتسليم واول منزلده حفظ ايلديكى بر مجوهر قوشاق و برالتون كوپه سنى بوليوب ضايع اولمش اولسه مجرد وجه محرر اوزره انحدارى زينبه و يرمكله قوشاق وكوپه يى هنده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(غاب عن منزله فقال له اجنبى لى فى منزلك شئ واخذ منه المفتاح فلما رجع المودع الى منزله لم يجد الوديعة لم يضمن قيل لمحمد بن الفضل بدفع المفتاح الى الاجنبى ايصير جاعلا البيت بما فيه فى يده فقال لا (جامع الفصولين فى ٣٣ فيما يضمن به المودع ومالا)

چكدرى بيكلرندن زيد اياقلرى تيمور ايله مقيد شوقدر قوللرينى چكدريده وارديان اولان عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز اول قوللرك بعضيسنك تيمورلرينى اچوب بعده تيمورلرى چيقان قوللرى اباق ايدوب ضايع اولسه عمروه اباق ايدن قوللرى ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولور

(والمودع لو فتح باب قفص اوحل قيد قن ضمن وفاقا وقف اولا لالتزام الحفظ (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد برقصبه اهاليسندن عمروه باركيرينى ايداع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو باركيرى منزلنك قپوسنك حلقه سنه باغليوب ايچرو كيروب باركيرى كورمز اولدقدنصكره باركير ضايع اولسه زيد باركيرينى عمروه تضمينه قادراولورمى *الجواب * اولور

(وفى المحيط ربط الدابة على باب داره ودخلها ان كانت بحيث يراها لم يضمن والايضمن قال وهذا فى الامصار واما فى القرى فلا يضمن لان المعروف فى القرى جلوس النساء على باب دورهن فيحفظن ما على جارهن فلا يكون مضيعا ولا كذلك فى الامصار (ضمانات (فضايه فى الوديعة)

زيد عمرودن وديعه الديغى شوقدر اقچه يى عمروك اذنسز امر قاضى يوغيكن عمروك زوجه سى هندك نفقه سنه صرف ايلسه عمرو راضى اولميوب مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(المودع والمديون اذا انفق على ولد المودع او امرأته بغير اذن القاضى يضمن المودع ولا يبرأ المديون لان نفقتها لا يكون اعلى من دين واجب عليه والمودع لو قضى دين المودع بغير اذنه يضمن فهذا اولى ولا يرجع المنفق عليه لانه ملكه بالضمان فتبين انه دفعه ملك نفسه فكان متبرعا فلا يرجع عليه (من نفقة الولوالجيه فى كتاب النكاح)

زيد عمروك كندوده وديعت اولان اقچه سنى بكره ايداع وتسليم ايدوب بعده عمروه اعلام ايتدكده عمرو زيدك ايداعنى مجيز اولمغله زيد عمروى مبلغ مزبورى بكردن قبضه توكيل ايدوب عمرو دخى مبلغ مزبورك برمقداريني بكردن الوب ماعداسنى المدين مجهلا فوت اولمغله عمرو ماعدايى بكرك تركه سندن تضمين ايتميوب زيده تضمين ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن غصب من آخر شيئا فاجاز المالك قبضه يصح و برئ الغاصب من الضمان ولو انه

انتفع به فامره بالحفظ لايبرأ عن الضمان مالم يحفظ وكذا لواودع مال الغير فاجاز المالك ذلك برئ من الضمان (فصول استروشنی فی ۱۲)

زید شوقدر اشیاسنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرودخی ثمن مثلاریله آخره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده ثمن مزبوری امناسندن کندوایله برحجره ده ساکن اولوب امینی اولان بکره حفظ ایچون ویردکده بکر اول ثمنی الوب غائب اولسه زید ثمنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرووجه محرراوزره ثمن مزبوری امینم اولان بکره حفظ ایچون ویردکدنصکره بکرالوب غائب اولمشدر دیوب زید دخی ثمن یدکده در دیسه عمرو اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

﴿ فصل فی الاختلاف ﴾

زید برفرده قهوه سنی عمروه ایداع ایدوب فلان دیارده اولان بکره کوتورو ویردیوب امر ایدوب لکن عمرو اول دیاره کیده مامکله اول قهوه یی امینی اولان شرکت عنان ایله شریکی بشرایله بکره ارسال ایتدکدنصکره زید عمرودن قهوه یدکده در و یردیودعوی ایتدکده عمرو بشر ایله بکره کوندردم دیوب بشر اول مجلسده عمروی تکذیب ایلسه عمرو اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(قال ربها ادفعها الی فلان فقال دفعتها الیه وقال ذلك الرجل لم یدفعها الی او قال ربها لم یدفعها الیه فالقول للمودع فی حق برائته لا فی حق ایجاب الضمان علی المدفوع الیه (فصولین فی الثالث والثلثین)

بوصورتده زید عمرو ایله قاضی یه مرافعه اولدقلرنده قاضی بشرك کوندرمدی دیمسیله عمروه ضمان لازم کلور دیو عمروه یمین تکلیف ایتمیوب عمروك اوزرینه ردوضمان لازم اولور دیوحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی *الجواب* اولماز

زید متوفانك ورثه سی عمرودن زید حیاتنده شوقدر وقیه چوبدینی شوقدر غروشه سا که بیع وتسلیم ایتمشیدی ویر دیو دعوی ایتدکلرنده زید اول چوبدی با که ایداع وتسلیم ایدوب بعده تعدی وتقصیرمسز ضایع اولمشیدی دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات ایده ماسه لر قول مجرد لریله عمرودن تضمینه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو ادعی قرضا فشهدا ان المدعی دفع الیه کذا ولم یقولا قبض المدعی علیه ثبت قبضه کشهادة بیع وشراء فالقول قول ذی الید انی قبضته امانة فلابد من بینته علی القرض (فصولین فی الحادی عشر)

زید متوفانك ورثه سی عمروه برمعتمد کسنه یه ویروب زید ایچون احجاج ایتدر دیو شوقدر اقچه ویروب بعده عمرو فوت اولدقده زید متوفانك ورثه سی عمروك ورثه سندن عمرو مبلغ مزبور ایله زید ایچون احجاج ایتدرمیوب بغیر حق کندی مصارفنه صرفله

استهلاك ايتمشيدى تركه سندن ضامن اولك ديو دعوى ايتدكلرنده ورثه عمرو حيا تنده مبلغ مرقومى بر معتمد رجله ويروب زيد ايچون احجاج ايتدر دم ديمشيدى ديو عمرودن بو كلام صادر اولديغنى وجه شرعى اوزره ثابت اولمغله ورثه عمروك مبلغ مزبورايله زيد ايچون احجاج ايتديكنى بلمدكلرينه يمينلريله تصديق اولنورلرمى *الجواب* اولنورلر

(مات وقال ورثته ردها فى حياته فلو سمع من المودع ردها صدق الورثة بينهم على علمهم ولولم يسمع من المودع ردها لم يصدق الورثة (فصولين فى ٣٣) قال مات ربها مجهلا فقال ورثة المودع كانت قائمة معروفة ثم هلكت بعد موته صدق ربها هو الصحيح اذ الوديعة صارت دينا فى الظاهر فلا يصدق الورثة ولو قال ورثة ردها فى حياته او تلف فى حياته لم يصدق بلا بينة لموته مجهلا فيتقرر الضمان ولو برهنوا ان المودع قال فى حياته رددتها تقبل اذ الثابت ببينة كثابت بعيان (جامع الفصولين فى ٣٣)

﴿ مسائل شتى ﴾

زيد بر مصحف شريفنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب بعده اول مصحف شريفى بكر عمرودن تغلبا السه عمرو اول مصحف شريفى بكردن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(بخلاف الوديعة فان الوديعة للمودع ان يأخذ من الثانى (خانيه فى الوديعه)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولدقده بكر حاكم اذنسز عمروى كندى مالندن برمدت انفاق ايلسه زيد كلدكده بكر نفقه بها نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو انفق على الوديعة حال غيبة المالك بغير امر القاضى كان متبرعا كذا فى السراجيه (هنديه فى متفرقات الوديعة)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولسه بكر امر حاكمله عمروى ايجار ايدوب اجرتى ايله عمروى انفاق ياخود ثمن مثليله بيع ايدوب ثمنى زيد ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اودع رجلا عبده وغاب فجاء المودع الى القاضى فطلب ان يأمره بالنفقة او بالبيع فان القاضى يأمر ان يوجر العبد وينفق عليه من اجرته وان رأى ان يبيعه فعل (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد بر رأس اركيرينى خانجى اولان عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره برقاچ كون مرورنده زيد غائب اولوب مكانى معلوم اولماسه عمرو باركيرى امر حاكمله بيع ايدوب ثمنى زيد ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر انه ان كانت الوديعة شيئا يمكن ان يواجر وينفق عليه من غلتها امره القاضى به وان كان شيئا لايمكن ان يوجر امره القاضى ان ينفق عليه من ماله يوما او يومين اوثلثة رجاء ان يحضر المالك ولا يأمره بالانفاق زيادة على ذلك بل يأمره بالبيع وامساك الثمن وان امره بالبيع فى اول الوهلة كان جائزا (ذخيره فى ١١ من الوديعه)

زيد عمروك بكر يدنده وديعت اولان شو قدر اشياسنی قبضه عمرو بنی توكيل ايلدی ديو بكردن دعوی ايتدكده بكر زيدی تصديق ايلسه مجرد تصديق ايتمكله اشياء مرقومه يی زيده دفع ايله ديو بكره جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ومن قال انی وكيل بقبض الوديعة فصدقه المودع لم يؤمر بالتسليم اليه هذا لفظ القدوری فی مختصره وذلك لان اقراره وقع فی مال الغير وهو لا يملك

(غاية البيان فی الوكالة)

زيد شو قدر اشياسنی عمروه ايداع و تسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولدقده عمرو اشياء مرقومه دن فسادی متسارع اولانلری رأی حاكمله ثمن مثلاريله بيع وثمنلرينی حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومنها انه يبيع من ماله مايتسارع اليه الفساد و يحفظ ثمنه لان ذلك حفظ له معنی ولا يأخذ ماله الذی فی يد مودعه ومضاربه ليحفظ لان يديهما يد نيابة فی الحفظ فكان محفوظا بحفظه معنی فلا حاجة الی حفظ القاضی (بدايع فی المفقود)

﴿ كتاب الرهن ﴾

زيد و هند عمرو دن شوقدر اقچه قرض الدقلرندنصكره علی الاشتراك مالك اولدقلری منزلی مبلغ مرقوم مقابله سنده عمروه رهن واحد ايله رهن وتسليم ايتدكارندنصكره زيد دين مزبوردن كندی حصه سنی عمروه اداء ايلسه زيد منزلدن حصه سنی عمرودن المق استدكده عمرو هند دخی اداء دين ايدنجه منزلی ويرميوب امساكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی التهذيب ولو كان المرتهن اثنان فاستوفی احدهما دينه فللآخر حبس الرهن حتی يستوفی دينه وكذا لو كان الراهن اثنان فاوفی احدهما حصته للمرتهن حبس الكل حتی يؤدی الآخر (تاتارخانيه فی ٥ من الرهن)

زيد شوقدر اشياسنی داينی عمروه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروی دين مزبور ايله بكرك اوزرينه حواله ايدوب بكر دخی حواله يی قبول ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبوری بكردن المدين زيد رهن مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل عنده رهن فاحال غريمه بالمال علی رجل فللمرتهن منع الرهن حتی يقبض فی اصح الروايتين (تاتارخانيه فی ٥ فی الحواله)

زيد صحتنده ملك منزلنی عمرودن قرض الديغی شو قدر اقچه مقابله سنده عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزل مزبوری زيدك اذنيله بكردن قرض الديغی شوقدر اقچه دينی مقابله سنده بكره رهن وتسليم ايلسه منزل مزبور عمروه رهن اولمقدن چقمش اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اذن له الراهن ان يرهنه فرهنه من غيره وسلمه اليه يخرج من الرهن الاول (خانيه فيمن يرهن بمال الغير)

﴿ بوصورتده ﴾

بوصورتده عمرو زید مقدما اول منزلی باکه رهن ایتمشیدی دیو منزلی بکردن الوب کالاول رهن اولمق اوزره حفظه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

زید عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملك اولان منزلك بنا سنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زید اداء دین ایتمدین منزل مزبور عمروك یدنده ایکن دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه حالا عمرو منزلك بناسی بیع اولنوب ثمنندن دینی استیفا ایتدکدنصکره ماعداسی سائر غرما بینلرنده قسمت اولنسون دیرکن سائر غرما راضیلر اولمیوب جمله ثمنی قسمت غرماده ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والرهن الفاسد کالصحیح فی حال الحیوة والممات حتی تقابضا و تناقضا الرهن فللمرتهن حبس الرهن حتی یؤدی الیه ما قبضه و بعد الموت یکون المرتهن اولی بالرهن الفاسد کما فی الرهن الصحیح (ضمانات فضیلیه فی الرهن)

زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه ویردکده عمرو ملك منزلنی مبلغ مرقوم مقابله سنده رهن وتسلیم ایلسه رهن مزبور صحیح اولورمی * الجواب* اولماز

(الرهن بالاعیان علی ثلثة اوجه احدها ان یکون بعین هی امانة وهو باطل الثانی بعین مضمونة بغیرها کالمبیع فی ید بایعه قبل قبضه و هذا لایجوز ایضا و هو موافق لما ذکر فی المبسوط وعلیه الفتوی الثالث ان یکون باعیان مضمونة بنفسها کالمغصوب وهو صحیح (تصحیح قدوری لقطلو بغا فی الرهن)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده التی آی تمامنه دك مؤجلا رهن ایلسه رهن مزبور صحیح اولورمی *الجواب* اولماز

(الاجل فی الرهن یفسد الرهن لان حکمه حبس مستدام وفی الدین لا (قنیه فیما یصح الرهن)

زید صحتنده قیمتی داینی عمروه اولان دینه مساوی ملك عقارنی عمروه رهن و تسلیم ایتدکدنصکره زید دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زیدك سائر داینلری اول عقاره مداخله یه قادر اولورلرمی *الجواب * اولمازلر

(ولومات الراهن وعلیه دیون کثیرة فالمرتهن احق به من سائر الغرماء حتی یستوفی دینه لان له علی المحل ید مستحقة علی ماذکرنا (منح الغفار فی آخر الرهن)

بوصورتده عمرو اول عقاری زید دن رهن الدقلرندنصکره اول عقارده کندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایدوب تعمیر ایتمکله عقارك قیمتی دین مزبوردن زیاده اولسه حالا زیدك سائر داینلری اول عقاری بیع ایتدردوب عقارك قیمتندن زیدك تعمیری ایله دین مزبوردن زیاده اولان مقداری قسمت غرماده ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولیس للمرتهن والعدل ان یتصرف بشیء فی الرهن غیر الامساك لایبیع ولایوجر ولایستخدم

وله ان يسلم الى زوجته وخادمه ومن فى عياله واجرائه الذين يتصرفون له لان يده على العين يد وديعة فيصنع به مايصنع بالوديعة (ولوالجيه فى ٨)

زيد شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو آخر دياره كيدر اولدقده اشياء مزبوره يى زوجه سى هنده ويروب كتسه حالا زيد هنده دينى ال اشياء مزبوره يى باكه وير ديدكده هند امتناع ايلسه هنده جبر اولنورمى *الجواب* اولمماز

(صدقه اوكذبه اوسكت لايجبر بدفع الوديعة ولودفعها لايسترد (فصولين فى ٣٤ من احكام الوكلاء)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد دين مزبورك برمقدارينى عمروه ادا ايدوب باقيسنى ادا ايتمدين فك رهن ايدوب منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رهن ثوبا قيمته خمسة بخمسة وقضى دينارين ثم قال يكون الرهن رهنا بمابقى من الدين فهو رهن بالخمسة حتى لو هلك يرجع عليه الراهن بدينارين (قنيه فى حكم الرهن عند هلاكه)

زيد صحتنده ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند منزل مزبورك داخليه سنه مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزل مزبورك داخليه سنى عمرودن السه زيدك ورثه سى رهن مزبور باطل اولو رديو دين مزبوردن خارجيه يه اصابت ايدن مقدار عمروه ادا اولنمدين خارجيه يى عمرودن المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(قال الشيخ ابوالحسن الكرخى رحمه الله تعالى فان رهن الارض بمافيها اوالدار ثم استحق بعض الرهن نظرت الى مابقى فان كان يجوز ابتداء الرهن عليه وحده فهو باق على الرهن بحصته من الدين وان كان ابتداء الرهن لايجوز عليه بطل الرهن كله الى هنا لفظ الكرخى يعنى اذا كان الباقى مفرزا بقى الرهن فيه وان كان شايعا بطل وذلك لان بالاستحقاق تبين ان المستحق لم يكن داخلا فى العقد فصار راهنا لمابقى فان كان مفرزا جاز والا فلا وقال الامام الاسبيجابى رحمه الله تعالى فى شرح الطحاوى وان استحق بعض الرهن بعد صحته فانه ينظر ان كان الباقى بعد ورود الاستحقاق يمكن ان يجوز الرهن عليه ابتداء فلا يبطل الرهن فيه فيكون الباقى محبوسا بجميع الدين ولكنه يكون مضمونا بحصته من الدين ان قسم الدين على قيمة مااستحق منه من حيث انه لوهلك الباقى هلك بحصته من الدين وان كان فى قيمته مااستحق وفاء بالدين لايذهب جميع الدين بخلاف ما اذا رهن الباقى بالدين ابتداء وفيه وفاء بالدين ولوكان الباقى بعد ورود الاستحقاق ممالايجوز رهنه ابتداء فانه يبطل الرهن به (غاية البيان فيمايجوز رهنه ومالا)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايتمزسم بكر وكيلم اولوب منزلى بيع واداء دين ايلسون ديو بكرى توكيل بكر دخى وكالتى

ایتدکدنصکره اول زمان مرور ایدوب اداء دین ایتمدین زید وعمرو متعاقبا فوت اولسه‌لر حالا عمروك ورثه سی بکره منزل مزبوری ثمن مثلیله بیع ایدوب دینی ایفا ایله دیدکلرنده زیدك ورثه سی زید وعمرو متعاقبا فوت اولمغله بکر وکالتدن منعزل اولمش اولوردیو بکری بیع وایفادن منعه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(وللعدل ان یبیع الرهن ویوفی الدین للمرتهن ولیس للراهن ان یفسخ الوکالة ولاللمرتهن ان یمنعه عن البیع ایضا ولومات الراهن والمرتهن بقی العدل علی ماکان یمسك الرهن ویبیع ولومات العدل یبطل الوکالة ولایقوم وارثه ولاوصیه مقامه

(تاتارخانیه فی الثانی من الرهن)

(ماقول شیخ الاسلام جلال مشکلات الانام فی جماعة من الیهود استقرضوا عن عمرو مبلغا وقبضوا ذلك ثم وضعوا کتبا عند عمرو رهنا للمبلغ المزبور ومضی علی ذلك مدة فهل لعمرو ان یبیع الکتب المرهونة باذن الراهنین المزبورین واستیفاء دینه عن ثمن الکتب المرقومة ام لاافتونا مأجورین * الجواب* نعم له البیع والاستیفاء

هند عمرودن قرض الدیغی شوقدر اقجه مقابله سنده قیمتی مبلغ مزبوردن ازید اولان پرانجولی سرپوشنی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره هند مبلغ مزبوری عمروه اداایتمکله عمروایله فسخ رهن ایتدکدنصکره سرپوشنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو تسلیمی ممکن ایکن ویرمیوب هندك اذنسز الیقودقدنصکره سرپوش عمروك یدنده ضایع اولسه هند سرپوشنی عمروه تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط ولومنع المرتهن الرهن بعدالطلب بعد ما ابرأه عن الدین او بعد ما تفاسخا الرهن الصحیح فهلك بعده عنده ضمن قیمته بالغة مابلغت اجماعا لانه کان امینا فیه فبالمنع بعدالطلب ضمن (من ضمانات فضیلیه فی ضمان هلاك الرهن)

زید عمرودن قرض شوقدر اقجه طلب ایدوب عمرودخی ویره‌جك اولدقده زید بکرایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزلدن حصهٔ شایعه سنی اول اقجه مقابله سنده عمروه رهن وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبوری عمرودن قبض ایتدکدنصکره زید قبل الفك دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرو منزل مزبوردن زیدك حصه سی بیع اولنوب ثمنندن دینی استیفا ایتدکدنصکره ماعداسی سائر غرما بینلرنده قسمت اولنسون دیرکن غرماء راضیلر اولمیوب جمله ثمنی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(الاصل فیه ان الشیوع یمنع صحة الرهن ابتداء وکذلك الشیوع الطاری

(عنایه فی اول کتاب الرهن)

﴿ فصل فی تصرفات الحاکم فی الرهن ﴾

زید ملك منزلنك حولیسندن برمقدار عرصه ایله برطاش اوطه‌یی افراز ایدوب داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید منزل مزبورك مجموعنی آخر داینی بکره عمروك اذنسز رهن وتسلیم ایتدکده اکر برسنه‌یه دك اداء دین ایتمزسم بشر

منزلی بیع واداء دین ایلسون دیو بشری توکیل بشر دخی وکالتی قبول ایدوب زید آخر دیاره کتدکدنصکره برسنه مرور ایدوب زید کلیوب اداء دین ایتامکله بشر اول منزلی ثمن مثلیله بیع ایدوب عمرو واقف اولدقده کندویه رهن اولان مقدارده بیعی مجیز اولسه بیع مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(فان حل الاجل والراهن اووارثه بعد موته غائب فابی الوکیل ان یبیعه اجبر بالاتفاق الوکیل علی البیع ای حبسه القاضی اياما حتی باعه فان ابی بعده باعه القاضی عندهم وقیل لم یبعه عنده کما فی الکرمانی وفیه رمز الی انه لو حضر الراهن لم یجبر الوکیل کذا ذکره الکرخی وروی عن ابی یوسف رحمه الله والصحیح انه یجبر کما فی الذخیرة (قهستانی فی الرهن کذا فی البزازیة)

زید ملک منزلنی داینی عمروه شو قدر غروش دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زیدسنه تمامنده لک اداء دین ایتمزسم بکر منزلی بیع ایدوب ثمنی ایله اداء دین ایلسون دیو بکری توکیل بکر دخی وکالتی قبول ایدوب زید آخر دیاره کتدکدنصکره ایکی سنه مرور ایدوب کلیوب اداء دین ایتامکله عمرو منزلی بیع ایله دیو بکری حاکمه کوتوروب حبس وتضییق ایتدکده عنادا بیع ایتماسه حاکم منزل مزبوری ثمن مثلیله بیع ایدوب اداء دینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وتفسیر الجبر یحبس العدل ایاما فان الخ یجبر الراهن علی البیع فان امتنع باع الحاکم بنفسه قیل هذا علی قولهما بناء علی بیع الحاکم مال المدیون اذا امتنع وقیل هذا قول الکل لتقدم رضاء منه علی البیع والصحیح (بزازیه فی الثالث من الرهن)

﴿فصل فی الرهن المستعار﴾

زید هنددن شو قدر اشیا استعاره ایدوب داینی عمروه هندک اذنیله رهن وتسلیم ایلسه هند اشیاسنی رهندن تخلیص ایدوب باکه تسلیم ایله دیو زیدی مؤاخذهیه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(استعار شیئا لیرهنه فرهن جاز له ان یأمره بقضاء الدین واسترداده (قنیه فی رهن المستعار ومثله فی ٣ من الذخیرة)

زید عمرودن شو قدر اشیا استعاره ایدوب داینی بکره شو قدر اقچه دینی مقابلهسنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید اداء دیندن عاجز اولمغله عمرو دین مزبوری کندی مالندن ادا ایدوب فک رهن ایلسه اشیاء مزبورهنک قیمتلری دیندن اقل اولمیحق عمرو دین مزبور ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ان الراهن عجز عن انفکاک الرهن فقضی المعیر دین الراهن کان للمعیر ان یرجع علی الراهن بقدر ماسقط من الدین عند الهلاک ولایرجع باکثر من ذلک حتی لو کان قیمة الرهن الفا فرهنه بالفین باذن المستعیر وانفکه المالک بالفی درهم لایرجع علی الراهن باکثر من الف (خانیه فیمن رهن مال الغیر)

زید عمرودن شو قدر اشیا استعاره ایدوب بکره یوز غروش دینم مقابلهسنده بکره رهن

ایده یم دیمکله عمرو دخی اشیاسنی وجه مشروح اوزره رهن ایتمك ایچون اعاره وتسلیم ایتدکدنصکره زید اشیایی عمروك اذنسز بشره اولان سکسان غروش دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایلسه عمرو مجبر اولیوب اشیاسنی زیدك حضورنده بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو استعار لیرهنه عند فلان بعینه فرهنه عند غیره او استعار لیرهنه بالکوفة فرهنه بالبصرة فللمعیر ان یأخذ من المرتهن (خانیه فیمن یرهن مال الغیر)

زید عمروك برمتاعنی رهن ایتمك ایچون استعاره ایدوب شوقدر اقچه یه بکره رهن وتسلیمدنصکره اول متاع بکرك یدنده ضایع اولسه متاعك قیمتی دینه مساوی اولمغله دین مزبور ساقط اولوب عمرو متاعك قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان رهنه المستعیر علی الوجه الذی اذن له المعیر کان علی المستعیر قدر ماسقط من دین المرتهن برهنه وکذا لو دخله عیب فسقط بعض الدین یضمن الراهن للمعیر قدر ذلك (خانیه فیمن یرهن مال الغیر)

﴿فصل فی هلاك الرهن ومایسقط به الدین ومالا﴾

هند قیمتی دینه مساوی اولان برزمرد کوپه سنی داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو کوپه یی منزلنده حفظ اوزره ایکن هند دینی ادا ایدوب لکن عمرو کوپه یی هنده رد ایتمدین حریق ظهور ایدوب عمروك منزلی محترق اولمغله کوپه دخی عمروك تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه هند مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قبض المرتهن دینه او بعضه او غیره او شری بالدین عینا او صالح عنه علی شیء او احال الراهن مرتهنه بدینه علی الآخر ثم هلك رهنه فی ید المرتهن هلك بالدین ورد ماقبض الی من ادی وبطلت الحوالة (تنویر الابصار فی آخر الرهن)

هند زینبدن استقراض وقبض ایتدیکی یوز غروش مقابله سنده ملك منزلنی زینبه رهن وتسلیم ایدوب بعده هند منزلی زینبدن برسنه تمامنه دك اون بش غروشه استیجار وقبض ایدوب منزل هندك یدنده ایکن حریقده محترق اولوب زینب یوز غروشی هنددن طلب ایتدکده مجرد رهن اولان منزل محترق اولمغله دین مزبور ساقط اولدی دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز اجارة الرهن من الراهن ولا من المرتهن ولا من اجنبی فان اوجر خرج من کونه رهنا (حاوی القدسی فی الرهن)

هند شوقدر اقچه قیمتلو برحلیسنی زیده کندویه اول قدر اقچه قرض ویرمك ایچون رهن وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبوری زیددن المدین اول حلی زیدك یدنده تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه هند زیددن اول قدر اقچه یی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ارتهن علی ان یقرضه الفا فهلك فعلیه الالف اذ یسوم الرهن حکم الرهن (تسهیل فی آخر الرهن)

زيد عمرودن صحتده قرض الديغى شوقدر اقچه دينى مقابله سنده عمروه مرض موتنده شو قدر اشيا رهن وتسليم ايتدكدنصكره قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك سائر داينلرى اشياء مرقومه‌يى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

سئل نجم الائمة البخارى عن رهن المريض هل يصح قال نعم وقد ثبت فيه سائر احكام الرهن قيل له اليس هذا تبرعا بما زاد على قدر الدين اذا كان قيمته اكثر من الدين قال لا بل يهلك الزائد امانة ومعنى هذا الكلام ان المريض غير محجور عن جعل المال فى يد الامين قيل له هل يظهر صحة هذا الرهن فى حق سائر الغرماء اذا كان عليه غير هذا الدين ديون فقال لا لكونه ايثارا عليهم (مجمع الفتاوى) رهن المريض يصح وان كان قيمته اكثر من الدين كايداعه ولكن لا يظهر حكمه فى حق سائر الغرماء (قنيه فى الرهن)

زيد بناسنك قيمتى يوزغروشدن ازيدى وقف وبناسى ملك منزلنك بناسنى عمروه رهن ايدوب بعده مقابله سنده عمرودن يوز غروش دين اخذ ايدوب ومنزلى عمروه تسليم ايتدكدنصكره منزل مرقوم بقضاء الله تعالى حريقده بالكليه محترق اولسه دين مزبور ساقط اولورمى *الجواب * اولور

(ان كل ما هو محل للرهن الصحيح فاذا رهنه رهنا فاسدا فهلك فى يد المرتهن يهلك بالاقل من قيمته ومن الدين (شرح منظومه لابن شحنه فى الرهن)

بوصورتده عمرو منزل مرقوم محترق اولمازدن مقدم دين مزبورك شو مقدارينى زيددن المش اولسه حالا زيد مقدار مذكورى عمرودن استردادة قادر اولورمى *الجواب* اولور (رهن المشاع فاسد يتعلق به الضمان اذا قبض (منح فى الرهن ملخصا)

زيد عمرودن قرض الديغى يكرمى غروش مقابله سنده اوتوز غروش قيمتلو برسيم بخوردان وبرسيم كلابدانى عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده واقع اولان حريقده عمروك منزلى محترق اولدقده عمرو اول بخوردان وكلابدانى چقاره‌ميوب يانغله انجق يكرمى غروشلق كمش قالسه دين مزبوردن نه مقدارى ساقط اولور *الجواب* ثلثى ساقط اولور

(فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة فافسده السوس فصارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف ويسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقد بقى من الفرو ربعه فبقى ايضا من الدين ربعه (بزازيه فى الضمان من الرهن)

زيد هنددن قرض الديغى اقچه مقابله سنده ملك منزلنى رهن ايدوب لكن تسليم وقبض بولنمدين منزل مزبور بامر الله تعالى زيدك يدنده محترق اولسه دين مذكوردن نسنه ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اون بش غروش داينى عمروه بش غروش قيمتلى بريوزيكى ايله اون غروش قيمتلو برانجولى سرپوشى مبلغ مزبور مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره يوزك عمروك يدنده تعدى وتقصيرنسز ضايع اولوب دين مزبور ساقط اولمش ايكن عمرو سرپوشى زيده ويروب اون بش غروشى تماما زيددن المش اولسه زيد مبلغ مزبورك نصفنى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك بكرذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنده بكرك امريله كفيل اولدقدنصكره زيد قيمتى دينه مساوى اولان ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابلهسنده عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده منزل مزبور عمروك يدنده محترق اولمغله دين مزبور ساقط اولسه زيد مبلغ مزبور ايله بكره مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل عليه دين لرجل وبه كفيل فاخذ الطالب من الكفيل رهنا ومن الاصيل رهنا احدهما بعد الآخر ولكل واحد من الرهنين وفاء بالدين فهلك احد الرهنين عند المرتهن قال زفر رحمه الله تعالى ايهما يهلك بكل الدين وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان هلك الرهن الثانى ان كان الراهن الثانى علم بالرهن الاول فان الثانى يهلك بنصف الدين وان لم يعلم بذلك يهلك بجميع الدين وذكر فى كتاب الرهن ان الثانى يهلك بنصف الدين ولم يذكر العلم والجهل والصحيح ماذكر فى كتاب الرهن لان كل واحد منهما مطالب بجميع الدين فيجعل الرهن الثانى زيادة فى الرهن فيقسم الدين على الرهن الاول والثانى على قدر قيمتها فان استوى قيمتها فايهما هلك يهلك بنصف الدين

(قاضيخان فيما يجوز الرهن وفيما لا)

زيد بر مرضعه جاريهسى هندى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابلهسنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو صغير اوغلى بكرى برمدت هندده ارضاع ايتدرسه دين مزبوردن نسنه ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل رهن جارية فارضعت صبيا للمرتهن لم يسقط شئ من الدين لان لبن الآدمى لا تتقوم فلوكانت شاة فشرب المرتهن لبنها كان ذلك محسوبا عليه من الدين لان لبن الشاة متقوم (خانيه فى الانتفاع بالرهن)

هند طقوز يوز غروش قيمتلو انجولى جبهسنى التيوز غروش داينهسى زينبه دينى مقابلهسنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زينب دوكنه كتدكده جبهيى كيت ديو امر ايدوب بعده زينب دوكنه كتدكده جبهيى ارقهسندن چقاروب صندوق ايچنه وضع وحفظ اوزره ايكن واقع اولان حريقده صندوق وجبه محترق اولوب ضايع اولسه هندك دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ولو رهن خاتما وقال تختم به ففعل وهلك فالدين على حاله لان الخاتم صار عارية هذا اذا امر بالتختم فى الخنصر ولو اخرجه من الاصبع ثم هلك يهلك بالدين لانه عاد رهنا

(تجنيس الملتقط فى الفصل الثانى من كتاب الرهن)

﴿فصل فى الاختلاف بين الراهن والمرتهن﴾

زيد بر سمور كوركنى عمروه اولان شوقدر اقچه دينى مقابلهسنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اداء دين ايدوب عمرو كوركى زيده تسليم ايتدكده زيد بنم رهن ايتديكم بوكورك دكل ايدى ديوب عمرو بودرديسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(قال الراهن الرهن غير هذا وقال المرتهن بل هذا هو الذى رهنته عندى فالقول للمرتهن لانه هو القابض والقول للقابض (منح فى الرهن)

زيد اوچيوز غروش قيمتلو شو قدر متاعنى دائنى عمروه يوز سكسان غروش دينى مقابلەسندە رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو من غير ضرورة اول متاعى بكره ايداع ايدر اولدقده بشر حا له زيدك اذننسز بكره ويرديو ويروب بعد المفارقه متاع بكر و بشر بينلرنده ضايع اولسه دين مزبور ساقط اولوب متاعك قيمتندن دينندن زياده اولان يوز يكرمى غروشى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لو دفع العدل الرهن الى اجنبى ولاضرورة حيث يضمن وكذا يضمن المرتهن بدفعه اليه لان المرتهن امين فى العين حافظ له للراهن فيعامل معه معاملة المودع ولودفع الى اجنبى لضرورة اقتضاء كان وقع فى بيته حريق فدفعه الى الاجنبى ليحفظه لايضمن ومرت فى الوديعة وهل يضمن الاجنبى المدفوع اليه ان هلك عنده فهو على الخلاف المقدم فى ضمان المودع يضمن عندهما رحمهما الله خلافا للامام رحمه الله تعالى (ضمانات فضيليه فى الضمان فيما يوضع عند العدل)

هند شو قدر الچه قيمتلو حليسنى عمرو كندويه اول قدر الچه قرض ويرمك ايچون رهن وتسليم ايدوب بعده مبلغ مزبورى عمرودن المدين اول حلى عمروك يدنده تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه هند عمرودن اول قدر الچه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو اول متاعى بكر و بشردن طلب ايتدكده بشر بن متاعى بكره ويردم ديوب بكر المادم ديو انكار ايتدكده عمرو بشرى تصديق ايدوب بكرى تكذيب ايتمكله بكره يمين ويردرسه بكر و بشر عمروك مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا دفع الرجل الى رجل مالا ليدفعه الى رجل فذكر انه قد دفعه اليه فكذبه فى ذلك الآمر والمأمورله بالمال فالقول للذى يدعى الدفع الى المأمورله فى براءة نفسه من الضمان والقول قول المأمورله اذ لم يقبضه ولاتسقط دينه عن الآمر ولايجب اليمين عليهما جميعا وانما يجب على احدهما لانه لابد للامر من تصديق احدهما وتكذيب الآخر فيجب اليمين له على الذى كذبه دون الذى صدقه فان صدق المأمور بالدفع فانه يحلف الآخر بالله ماقبض فان حلف لم يسقط دينه ولم يظهر القبض وان نكل ظهر قبضه ويسقط من الآمر دينه وان صدق الآخر انه يقبضه وكذب المأمور فانه يحلف المأمور حاصة بالله لقد دفعه اليه فان حلف برئ وان نكل لزمه مادفع اليه (تاتارخانيه فى متفرقات الوكالة وكذا فى وكالة شرح الطحاوى)

هند قيمتى ديندن ازيد اولان برقوشاغى دائنى عمروه شوقدر الچه دينى مقابلەسندە رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند عمرودن سن رهن مزبورى اذنمسز آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايدوب حتى وجه محرر اوزره استهلاككى اقرار دخى ايتمشيدك قيمتندن دين مقدارندن زياده سنى ضامن اول ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن اول قوشاغى بعد القبض ساكه رد وتسليم ايدوب قوشاق يدكده ضايع اولدى ديو دعوى واقامت

بنه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولیدر * الجواب * هندك
(اذا اختلف الراهن والمرتهن فقال الراهن هلك الرهن فی یدك وقال المرتهن قبضته منی وهلك فی یدك فالقول قول الراهن و ان اقاما بینة فالبینة بینة الراهن ایضا و یصیر المرتهن ضامنا (تاتارخانیه فی ۹ من الرهن)
بوصورتده اول قوشاغك قیمتندن دین مقداری ایله دین ساقط اولوب قیمتندن دیندن زیاده یی عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
زید قولی عمروی داینی بکره رهن وتسلیم ایتدکدنصکره عمروك نفقه سی زید و بکردن قنقیسنه لازم اولور * الجواب * زیده
(وعلی الراهن خراج الرهن ومؤنته بسقیه واصلاح منافعه کنفقة الرهن وکسوته واجر راعیه وظئر ولد الرهن وسقی البستان والقیام باموره فالحاصل ان مایرجع الی بقائه فهو علی الراهن سواء کان فی الرهن فضل اولا لان العین بقیت علی ملکه وکذا منافعه مملوکة له (درر غرر فی آخر الرهن)

باب فی احکام الاستغلال

زید بیك غروش قیمتلو ملك منزلنی داینی عمروه بیك غروش مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع وتسلیم و برسنه تمامنه دك بعد التخلیه شوقدر اقچه یه استیجار وقبض ایدوب یدنده ایکن حریق واقع اولوب بلا تعد منزل محترق اولمغله منزلك قیمتنه شوقدر غروش نقصان ترتب ایلسه اول نقصان مقداری ساقط اولورمی * الجواب * اولور
زید بناسنك قیمتی یوز غروشدن ازید یری وقف و بناسی ملك منزلنك بناسنی یوز غروش داینی عمروه دینی مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع وتسلیم ایتدکدنصکره برسنه تمامنه دك بعد التخلیه شوقدر اقچه یه استیجار وقبض ایدوب بعده منزل بقضاء الله تعالی حریقده بالکلیه محترق اولسه دین مزبور ساقط اولورمی * الجواب * اولور
زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده استغلال طریقیله بیع ایدوب بعده منزلی عمرودن برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه استیجار و سنه تمامنه دك ضبط ایتدکدنصکره عمرو زیددن اجر مسمایی طلب ایتدکده زید بن منزلی ساکه تخلیه وتسلیم ایتدین استیجار ایتمشیدم اویله اولیجق اجرت لازمه اولماز دیو دعوی ایتدکده عمرو زیده سن منزلی باکه تخلیه وتسلیم بندخی قبض ایتدکدنصکره استیجار ایدوب حتی وجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت دخی و یرمشیدك دیو دعوی و تقریر مشروحنه مطابق بر حجت ابراز ایتدکده زید وجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت و یردیکنه معترف ایکن عمروه کاذبا اقرار ایتمشیدم تسلیم وقبضی اثبات ایله و الا اجر مسمایی و یرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اقام المرتهن البینة علی اقرار الراهن والتسلیم یحکم بصحة الرهن ودعوی فساد الرهن لایقبل (جواهر الفتاوی فی الرهن) وان ادعی المرتهن الرهن مع القبض یقبل برهانه علیها سواء شهد الشهود علی معاینة القبض او علی اقرار الراهن به عند الامام رحمه الله تعالی

آخرا وهو قولهما (بزازيه فى ٥ من الرهن)

بوصورتده زيد عمروه اقرار مزبورنده كاذب اولماديغنه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد يرى مقاطعه لو وقف وكرومى ملك باغنى هند دن قرض الديغى شو قدر اقجه بدل مقابله سنده هنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول كرومى هند دن استيجار و برمدت ضبط واجاره نامنه هنده شوقدر اقجه ويروب زيد مبلغ مزبورى اصله حسابه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز اجارة الشجر و الكرم باجر على ان يكون الثمرله وكذا البان الغنم وصوفها (من اجارة الاشباه)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقجه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايدوب عمرو اول منزلى سنه ده شوقدر اقجه يه زيده ايجار ايدوب لكن منزلى زيده تسليم ايتميوب برقاج سنه كندى ساكن اولسه عمرو اول سنه لرك اجرتى نامنه زيد دن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو برسنه نك اجرتى نامنه زيددن شوقدر اقجه المش اولسه زيد مبلغ مزبورى اصل دينه طوتمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

نوع فى استغلال المتولى مال الوقف

زيد متولىسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شو قدر اقجه قرض ويردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده زيده استغلال طريقيله بيع ايدوب بعده منزلى زيد دن برسنه تمامنه دك شو قدر اقجه يه استيجار وسنه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره عمرو بن ساكه منزلى تسليم ايتمدين استيجار ايتمشيدم مسمى اجرمثلندن زياده اولمغله زياده يى ويرمم ديو دعوى و زيد بعد التخليه و التسليم استيجار ايدوب بووجه اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرارمشروحنه اقامت بينه ايديجك عمروى دفع ايدوب مسمايى تماما المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(رهن داره واعترف بالقبض الاانه لم يتصل به القبض فاذا تصادقا على القبض والاقباض يؤخذ باقراره (جواهر الفتاوى فى ٥ من كتاب الرهن)

زيد بر وقفك متولىسى عمرو دن مال وقفدن الديغى بشيوز غروش مقابله سنده ايكيوز غروش قيمتلو بر ملك دكانى بطريق الاستغلال عمروه بيع و بعد التخلية والتقابض اجرت معينه ايله برمدت معلومه تمامنه دك عمرودن استيجار ايدوب يدنده ايكن اول دكان حريقده محترق اولوب انجق يوز غروش قيمتلو عرصه ونقضى قالوب مبلغ مزبور دن يوزغروش ساقط اولمغله باقى درتيوز غروشى عمروه ويروب اول عرصه و نقضى فك ايله تخليص مراد ايتدكده عمرو بشيوزغروشى تماما ويرمدكجه ويرمم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

كتاب الغصب

زيد عمروك ملك منزلنى تغلبا هدم ايدوب بعده نقضى استهلاك ايتدكدن قبل الضمان فوت

اولوب عمرو منزل مزبورك نقضنی زيدك ورثه سنه رد ايدوب بناء مهدومك مبنيا قيمتنی
ياخود نقض مزبوری امساك ايدوب بنانك قيمتندن نقض مزبورك قيمتنی دفع ماعداسنی
زيدك تركه سندن تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المحيط لوهدم حائط انسان لايجبر علی بنائه والمالك بالخيار ان شاء ضمنه قيمة الجدار
والنقض للضامن وان شاء ضمنه بالنقصان والنقض له (عماديه فی ٣٢
فی انواع الضمانات)

زيد عمروك شوقدر رأس كچيلرينی تغلبا اخذ ايدوب اول كچيلرك برمدت سودلرينی اكل
و يدنده اولان كچيلردن فروع حاصله اولدقدنصكره عمرو كچيلرينی الدقده فروعلرينی
دخی زيددن الوب اكل اولنان سودلرينی زيده تضمينه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(وزوائد الغصب ونماؤه متصلة كالسمن والجمال او منفصلة كالولد واللبن والثمر لايضمن
ان هلك الا بالتعدی اوالمنع بعدالطلب و يضمن ان استهلك
(قهستانی فی الغصب ملخصا)

زيد عمروك اذنسز عمروك آتنه بنوب كيدركن آتك اياغی قيريلوب عمل مانده اولسه
عمرو اول آتی زيده ويروب قيمتنی زيده تضمينه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وفی فتاوی الفضيلی رحمه الله تعالی اذا قطع الرجل دابة انسان اورجلها اوكانت
لايؤكل فعلی الجانی قيمتها وليس للمالك ان يمسك الدابة ويضمن النقصان و ان كانت
مأكولة اللحم كالشاة والبعير والغنم فكذلك فی ظاهر الرواية وعليه الفتوی كذا فی الذخيرة
(هنديه فی الجنايات وكذا فی المسكين شرح كنز)

زيد عمروك قره صغراوكوزينك قويرغينك برمقدارينی تغلبا قطع ايدوب دوشرسه عمرو
اول اوكوزك نقصان قيمتنی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الذخيرة عن النوادر قطع اذن دابة كلا او بعضا ضمن النقصان وكذا لوقطع ذنبها
(جناية الدواب من ضمانات فضيليه)

زيد فوت اولوب اوغللری عمرو و بكری ترك ايتدكده عمرو قبل القسمه تركه دن شوقدر
اقچه يی بكرك اذنسز اخذ و مبلغ مزبور ايله نفسيچون برجاموس اشترا ايدوب بعده
مبلغ مزبوردن بكرك حصه سنی حكم قاضی ايله شرعا بكره ضامن اولدقدنصكره اول
جاموسدن فروع حاصله اولمغله عمرو جاموس وفروع وسوديله انتفاع ايلسه بكر عمروه
اول جاموسك سودی وفروعی سا كه طيب اولماز انلردن بالكه حصه و يرديوجبره قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

(فان ظهر ای المغصوب وهی ای قيمته اكثر مما ضمن الغاصب و قد ضمن بقوله مع يمينه
اخذه المالك ورد عوضه اذا رضی المالك الضمان لان رضاه بهذا القدر لم يتم حيث ادعی
الزيادة وانما اخذ دونها لعدم البينة ولوضمن الغاصب بقول مالكه اوبحجته ای حجة مالكه
اونكول الغاصب فهو ای المغصوب للغاصب ولاخيار للمالك (درر فی ١ من الغصب)

(حريق وقع فى محلة فهدم انسان دار غيره بغير امره حتى انقطع الحريق من داره فهو ضامن ان لم يعمل باذن السلطان اونائبه لانه اتلف مال الغير لكن بعذر فيضمن ولا يأثم كالمضطر يأخذ طعام الغير بغير امر صاحب الطعام (ولوالجيه فى الغصب)

زيد برمقدار متاعنى آخر دياره كوتورمك ايچون عمرو ويلسه و يروب عمرو دخى كوتوردكن اثناء طريقده حربى كفره يه راست كلكله حربى كفره دن فرار ايدوب قورتلق ايچون اول متاعك برمقدارينى دريايه القايلسه زيد اول متاعك وقت القاده اولان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك شوقدر الجه سيله شوقدر اشياسنى غصبا اخذ ايدوب بعده عمرو زيده لصوص مستولى اولديغى بر مفازه ده ملاقى اولدقده زيد اول الجه و اشياء يدنده قائم ايكن عمروه الجه و اشياكى ال ديوب بعده اول الجه و اشياء زيدك يدنده ضايع اولسه ل عمرو الجه و اشيانى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اعطى المديون دينه الى الداين حيث اخذ اللصوص الطريق يأخذون اموال المسافرين فاراد الداين ان لا يأخذ منه ليس له ذلك لان المديون حيث ما قدر على الاداء فله ان يؤدى كذا ذكر عن ابراهيم بن يوسف رحمه الله تعالى قال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى عندى ان اللصوص اذا استولوا عليهم فله ان يمتنع من القبض لان المال صار فى ايدى اللصوص الا ترى ان الكفيل بالنفس اذا سلم فى مفازة اوفى موضع لا يقدر المكفول له على استيفاء حقه لم يصح تسليمه وكذا الغاصب اذا سلم المغصوب الى المالك فى موضع يخاف عليه لم يصح تسليمه حتى صار للمالك ان لا يقبل واذا لم يقبل لا يبرأ الغاصب عن الضمان و بقول الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى يفتى (ذخيره فى المداينات)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد شوقدر پلامودى عمروك اولديغنى بيلوركن تغلبا اخذ ايلسه زيد آثم اولورمى * الجواب * اولور

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (دررفى الغصب)

بوصورتده زيده اول پلامودك عينلرى قائمه ايسه عينلرينى رد مستهلكه ايسه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك برمقدار بغداينى اخذ و تارلاسنه زرع ايتدكدنصكره زيد اول بغدايك مثلنى عمروه ويروب ضمانه راضى ايكن عمرو قناعت ايتميوب حاصل اولان بغدايدن دخى حصه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وملك بلا حل قبل اداء الضمان بطحن وطبخ وزرع واتخاذ سيف (كنزفى الغصب)

زيد عمروك شوقدر قنطار اوزمنى غصبا اخذ و استهلاك ايتدكدنصكره اوزم ايدى ناسدن منقطع اولوب اصلا بولنماز ايكن عمرو اول اوزمى زيددن دعوى ايلسه زيده اول اوزمك يوم خصومتده اولان قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(و لو غصب عنبا اورطبا فانقطع من ايدى الناس فعلى الغاصب قيمته يوم الخصومة

عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی و عند ابی یوسف رحمه الله تعالی یوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالی یوم الانقطاع (وجیز سرخسی فی الغصب)

زید عمروك شوقدر کیل اربه سنی میخالجده غصبا اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیده استانبولده ملاقی اولوب اول اربه یی زیددن دعوی ایلسه اربه نك میخالجده اولان قیمتی بهر کیلی اون ایکیشر پاره یه اولوب استانبولده اولان قیمتی اوز پاره یه اولیجق عمرو اول اربه نك میخالجده اولان قیمتی زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

زید عمروك شوقدر کیل بغدایني تکفورطاغنده بغیرحق اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیده استانبولده ملاقی اولوب اول بغدایی زیددن دعوی ایتدکده بغدایك یوم خصومتده اولان قیمتی تکفورطاغنده یوم غصبده اولان قیمتنه مساوی اولمغله زید بغدایك مثلنی عمروه ویرركن عمرو المبوب قیمتنی ویردیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المثلی لوتساوی القیمة فی البلدتین یطالب برد مثله وویبرأ برد مثله (نور العین فی ٣٢)

زید عمروك قولی بکری غصبا اخذ ایتدکدنصکره بکر زیدك یدنده کندی نفسنی قتل ایلسه عمرو بکری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(غصب عبدا فقتل العبدنفسه ضمن (فی ٣ من غصب البزازیه)

زید عمروك شوقدر کیل مرجمکنی سلستره ده بغیر حق اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیده استانبولده ملاقی اولوب اول مرجمکی دعوی ایلسه مرجمکك استانبولده اولان قیمتی سلستره ده اولان قیمتندن اکثر اولمغله زید عمروه اول مرجمکك مثلنی سلستره ده سا که ویره یم یاخود اول مرجمکك سلستره ده اولان قیمتنی بونده ویره یم دیرکن عمرو راضی اولمیوب مرجمکك مثلنی بونده با که ویردبو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکان قیمته عند الغصب اکثر فالغاصب مخیر بین عطاء المثل اوقیمته فی بلد الغصب اذلایستحق الرد الافی مکان الغصب (جامع الفصولین فی ٣٣)

زید عمروك خرشوه ده شوقدر کیل اربه سنی غصبا اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره ضامن اولمدین زید فوت اولوب بعده عمرو زیدك ورثه سنه بلدهٔ اخراده ملاقی اولسه اربه نك خرشوه ده یوم غصبده اولان قیمتی مکان خصومتده اولان ثمنندن اکثر اولمغله عمرو اربه نك خرشوه ده یوم غصبده اولان قیمتنی زیدك ترکه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولوکان العین المغصوبة قد هلکت وهی من ذوات الامثال فان کان السعر فی مکان الذی التقیا فیه مثل السعر فی مکان الغصب وقت الغصب فالغاصب یبرأ برد المثل وان کان السعر فی هذا المکان اقل فالمالك بالخیار ان شاء اخذ قیمة العین فی مکان الغصب وقت الغصب وان شاء انتظر (منح الغفار فی الغصب)

زید عمروك برتفنکنی نیشده بغیر حق اخذ وانده براغوب استانبوله کلدکده عمرو تفنکنی

زيددن استانبولده دعوى ايدوب تفنكك نيشده اولان قيمتى استانبولده اولان قيمتندن اكثر اولمغله عمرو تفنكى نيشده اخذه توقف ايتمعوب نيشده اولان قيمتنى استانبولده زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(غصب شيئا و طالبه ربه فى بلد آخر ذكر فى غصب الايضاح المغصوب ان كان قائما فى يد الغاصب فالمغصوب منه يأخذه مثليا كان المغصوب اوغير مثلى فى الوجوه كلها الا اذا كان قيمته فى بلد الخصومة اقل من قيمته فى بلد الغصب فحينئذ يثبت للمغصوب منه خيارات ثلثة ان شاء انتظر و ان شاء رضى به و ان شاء اخذ قيمة المغصوب فى مكان الغصب يوم الخصومة (عماديه فى فصل اثنى والثلثين)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد هندك ملك عرصه سنده هندك اذنسز ملك اشجارينى غرس ايلسه زيد اشجارك قلعى عرصه يه مضر اولمغله قلع ايدوب المق استدكده هند اشجاره تابعدر ديو زيدى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن بنى فى ارض غيره اوغرس امر بالقلع و الرد وللمالك ان يضمن له قيمة بنائه اوشجره اوبقله ان نقصت به (صدر الشريعة فى الغصب)

زيد عمروك ملك عرصه سنده تانهايتده نفسيچون بنا احداث ايلسه عمرو قلعى عرصه يه مضر اولمغله زيده بناسنك مقلوعا قيمتنى ويروب بنايى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اوليوب اهاليسى قديمدن عربه لرينى چكه كلدكارى خالى عرصه اوزرينه بنا احداث ايلسه اهالى زيدك بناسنى حاكمه قلع ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولايجوز احياء ماقرب من العامر بل يترك مرعى لاهل القرية مطرحا لحصايدهم (ملتقى فى احياء الموات)

زيدك بر جبل اوزرنده اولان ملك عرصه سى الت طرفنده عمروك ملك عرصه سى اوزرينه جبل ايله بامر الله تعالى يوريبوب عمروك عرصه سى زيدك عرصه سنك التنده قالسه حكم شرعى نيجه در * الجواب * زيدك عرصه سنك قيمتى عمروك عرصه سنك قيمتندن اقل ايسه عمرو زيدك عرصه سنك قيمتنى زيده ويروب زيدك عرصه سنى تملك ايدر واكر عمروك عرصه سنك قيمتى زيدك عرصه سنك قيمتندن اقل ايسه زيد عمروك عرصه سنك قيمتنى عمروه ويروب عمروك عرصه سنى تملك ايدر

(وذكر فى الضمانات الفضيلية فى غصب العقار انه ذكر فى هامش نسخته من الحافظية مقروة على المصنف من الاصل انه لواندك الجبل بما عليه من الحديقة على حديقة رجل فى اسفل الجبل يردها باقل قيمتها صاحب الاكثر على صاحب الاقل و يملكها (بزازية فى الثالث من كتاب الغصب) ولايفتى بقول الكرخى صرح ابو السعود العمادى بانه لايعمل بما نقل من الكرخى فانظر الى ما نقل من القهستانى والى ما فى الفصولين فى الوجوه لاينقطع بها

حق المالك منه من هامش انقروى مسئلة الحديقة غير موجودة فى عامة النسخ وانما نقلت عن نسخة منسخة من الاصل مقروة على الاصل فى سنة ثمان عشرة وثمانمائة كذا زبره مولانا ابو السعود فى الافتاء (من هامش الانقروى)

زيدك برجبل اوزرنده اولان ملك عرصه سى الت طرفنده عمروك ملك عرصه سى اوزرينه جبل ايله بامر الله تعالى يوريوب عمروك عرصه سى التنده قالسه زيدك عرصه سنك قيمتى عمروك عرصه سنك قيمتندن اقل اولمغله عمرو زيدك عرصه سنك قيمتنى زيده ويروب زيدك عرصه سنى تملكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه ده نفسيچون بنا احداث ايدوب زيد عرصه يى حاكمه قسمت ايتدردوب عمروك حصه سنده واقع اولان بنانك قلعى عرصه يه مضر اولمامغله قلع ايتمك استدكده عمرو مجرد عرصه مده بنا اولمغله بنا ملكم اولمش اولور ديوب زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل الخجندى رحمه الله عمن بنى فى ارض غيره هل له ان يقلعها فقال له ان يقلعها اذا لم يضر بالارض (تاتارخانيه فى ١١ من الغصب)

زيد عمروك عرصه سنده ملك تخمى زرع ايتدكدنصكره قبل النبات عمرو زيد ايله مخاصمه ايلسه لر زيد بذرينك ارض غيريده مبذور اولديغى حالده قيمتنى ويروب بعده اكين ادراك ايتدكده كندى قبضه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(زرع الغاصب حنطة ثم اختصما قبل نباته لصاحب الارض ان يصبر ثم يأمره بقلع الزرع وان شاء اعطاه ما زاد الزرع فيه وتفسيره عن محمد رحمه الله انه يقوم الارض بلا بذر ويقوم به بذر مستحق القلع فى ارض الغير والمختار ان يضمن قيمة بذره مبذورا فى ارض الغير (بزازيه فى المزارعة فى نوع آخر)

زيد عرصه سنده بغداى زرع ايتدكدنصكره عمرو عرصه ٔ مزبوره ده تغلبا بغدايى زرع وعرصه يى تقليب ايدوب بعده ايكيسى دخى نابت اولدقده جمله اكنى زيد قبض ايلسه عمرو زيدك زرع ايتديكى بغدايك مزروعا قيمتنى زيده ويروب جمله بغدايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل زرع ارض نفسه فجاء آخر والقا بذره فى تلك الارض فقلب الارض قبل ان ينبت بذر صاحب الارض اولم يقلب وسقى الارض حتى ينبت البذران فالنابت يكون للثانى عند ابى حنيفة رحمه الله ويكون على الثانى قيمة بذره ولكن مبذورا فى ارض نفسه (تاتارخانيه فى ١١ من الغصب)

زيد عمروك باغچه سنده اولان ملك امرود اغاجنى دبنه قريب محلدن تغلبا قطع ايدوب داللرى قالدقدنصكره عمرو ملك قلنى عمروك اذنسز اول آغاجه اشليوب ميوه حاصل اولسه اول اغاجك وقت قطعنده اولان قيمتنى عمروه ضامن اولوب اغاجى ملكيت اوزره ضبط وحاصل اولان ميوه يى السه عمرو اول اغاجى زيده قطع ايتدردوب زيدى تعزير ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زید عمروك عرصه سنده ملك امرود اغاجنك برقاج داللرینی قطع ایدوب بعده زید اول امرود جنسندن ملك امرود فدانلرینی عمروك اذنسز اول اغاجه اشلیوب یوكسك داللری اولوب انلردن میوه حاصل اولسه اول داللر ومیوه واصل اغاج وقطع اولنمیان داللر زید وعمرودن قنقیسنك اولور * الجواب * فدانلردن بیوین داللر ومیوه زیدك اولور میوه‌یی تصدق ایتمك كركدر اصل اغاج وقطع اولنمیان داللر عمروكدر عمرو دیلرسه فدانلردن بیوین داللری قطع ایتدروب اغاجك یوم قطعده نقصان قیمتنی زیده تضمین ایتدررر

مردی یكی توده شده زردالوی خود بشاخ زردالوی دیكری بنكاشته است بی دستوری مالك زردالوی توده كلان كرده است و بر می كند كه‌را بود اجاب صاحب توده را بود ویتصدق به ودرخت نابنكاشتكی ملك صاحب درخت بود وازان برسوم صاحب توده را وعلیه نقصان الشجرة یوم قطعها لان الشجرة مع هذا الفضل نزلا منزلة التالة مع الارض من غرس تالة فی ارض غیره فالتالة له و الارض لصاحبها كما كان هكذا افتی الامامان برهان الدین ورضی الدین رحمهما الله تعالی وافتی قاضیخان رحمه الله تعالی ببخارا انه یصیر متملكا للشجر بالضمان وجه ذلك انه احدث صنعه متقومة وصارت حق المالك هالكا من وجه اما ان وصل بها خلاف جنسها نحو ان وصل المشمش بالاجاص فظاهر لانها صارت شجرة اخری واما ان وصل من جنسها فجوابه فیما اذا وصل بجمیع التالة بحیث لم یبق من الاصل غصن وجوابهما فیما اذا وصل بغصن من الاغصان وبقیت سائر الاغصان علی حالها (من القاعدیة من كتاب القسمة)

زید عمروك ملك عرصه سنی تغلبا ضبط وكرب ایدوب بعده عمرو عرصه سنی الوب نطس اوزرینه بزرنی القامراد ایتدكده زید مجرد نطس ایتمكله عرصه دن حقك ساقط اولمش اولور قیمتیله تملك ایدرم دیو ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید بر وقف عرصه اوزرینه متولیسی اذنسز مالیله نفسیچون بنا احداث ایدوب اول بنانك قلعی وقفه مضر اولمغله متولی منزوعا و مبنیا قیمتلرندن اقل ایله وقف ایچون المق استدكده زید ویرمامكله متولی زیده تربص ایدوب متخلص اولدقده مالكی الدیكده زید تربص ایتمیوب اول بنایی قلعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروك عرصه سنی تغلبا ضبط و زراعت ایلسه عمرو عرصه سنی الدقده زیدك زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده نقصان ارض نیجه معلوم اولور * الجواب * عرصه نك زراعتدن اول اولان اجرتیله زراعتدنصكره اولان اجرتنه نظر و تقویم اولنور تفاوتی نه مقدار اولورسه اجرتدن اول مقدار نقصان ارضدر مثلا زراعتدنصكره اجرتك نصف عشری مقداری ناقص اولورسه نصف عشری لازم اولور

(رجل زرع ارض الغیر لنفسه كان الزرع له وعلیه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقضت بزراعته وطریق معرفة نقصان الارض عند البعض ینظر الی قیمة الارض

قبل الزرع والى قيمتها بعد الزرع فيضمن الفضل وعند البعض بكم تستأجر الارض قبل الزرع وبكم تستأجر بعد الزرع فيضمن الفضل (قاضيخان فى زرع ارض الغير)

﴿ فصل فى ضمان غاصب الغاصب وعدمه ﴾

زيد عمروك شو قدر كيل بغداى واريه سنى فضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمش اولمامغله اول بغداى واريه يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باعه الغاصب وسلمه فالمالك بالخيار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بيعه والثمن له وان شاء ضمن المشترى ويرجع على الغاصب و بطل البيع ولا يرجع بما ضمن وان باع ولم يسلم لا يضمن (من غصب البزازيه فى اوله)

زيد عمروك بر قلجنى غصبا اخذ ايدوب داينى بكره دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره قلج بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو قلجك قيمتك نصفنى زيده ونصف آخرينى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لو آجره الغاصب اورهنه فهلك كان للمغصوب منه ان يضمن ايهما شاء (بزازيه فى اوائل الغصب) فان اراد المالك ان يضمن كل واحد منهما نصف قيمة المغصوب فله ذلك (محيط برهانى فى ١٢ من الغصب)

زيدك عبد آبق عمروى ضابط اوابق اولميان بكر اخذ ايدوب اشهاد ممكن ايكن اشهاد ايتميوب قبل الاشهاد فضولا بشره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بشرك يدندن دخى اباق ايدوب ضايع اولسه زيد عمروى بكر و بشرك قنقيسنه ديلرسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

يخير المالك بين تضمين الغاصب وبين تضمين غاصب الغاصب (ذخيره فى ٩ من غاصب الغاصب)

زيدك خدمتكارى عمرو زيدك شو قدر اقچه سنى غصبا اخذ ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى سفتجه طريقيله بكره دفع وتسليم بكر دخى استهلاك ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره تضمين وقبض ايلسه حالا زيد مبلغ مزبورى عمروه تضمين ايتدرميوب مجرد وجه محرر اوزره مبلغ مرقومى بندن اخذ ايتدكدنصكره ساكه سفتجه طريقيله ويرمشيدى ديو بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(غاصب الغاصب اذا استهلك المغصوب اوهلك عنده فادى القيمة الى الاول برئ عن الضمان وعند ابى يوسف انه لا يبرأ ولو رد عين المغصوب برئ عند الكل (قاضيخان فيما يضمن بالنار من الغصب)

اهل عرف طائفه سندن زيد عمروك شو قدر حيوانلرينى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكره ايداع وتسليم بعده زيد اول حيوانلرى بكردن الوب استهلاك ايلسه حالا عمرو حيوانلرى زيده تضمين ايتدرميوب مجرد مقدما وجه محرر اوزره ساكه ايداع ايتمشيدى ديو بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا دفع غاصب الغاصب الى الاول اوضمن له القيمة برئ عن الضمان و استقر الضمان على الاول قال الكردرى وهذا هو المختار لان الثانى فسخ فعله بالرد والضمان (ضمانات فضيليه فى ضمان الغصب)

زيد عمروك برآتنى غصبا اخذ و بيع ايچون بكر دلاله و يردكدن صكره عمرو بكردن بن آتى سنك يدكده كورمشيدم سندن ويرديو دعوى و بكر بن آتى زيدك امريله مزايده ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه بكر عمروى دفع ايدوب ضماندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(جف) دلال معروف يده ثوب تبين انه مسروق فقال رددته على من اخذته منه يبرأ كغاصب الغاصب اذا رد على الغاصب المغصوب منه الذى هو الغاصب يبرأ وانما يبرأ لواثبت رده بحجة (فصولين فى ضمان المأمور فى ٣٣)

زيد كندوده وديعت طريقيله اولان عمروك شو قدر اقچه سنى بغير حق بكره دفع وتسليم ايله استهلاك ايدوب بعده زيد فوت اولدقده عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن تضمين اختيار ايدوب وورثه دخى راضيلر اولمريله مبلغ مزبورك شو مقدارى اوزرينه ورثه ايله صلح وقبض بدل ايدوب باقيسندن ورثه يى ابرا ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى بكردن دعوى ايلسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا ضمن احدهما يبرأ الآخر امالو اختار تضمين احدهما فهل يبرأ الآخر حتى لوتوى المال على من اختاره هل يرجع على الاخر فيه روايتان (فصولين فى ٣٣) اما هل يبرأ بمجرد الاختيار فيه روايتان وفى نوادر ابن سماعه عن محمد رحمهما الله تعالى انه يبرأ فيما اذا رضى فى اختيار تضمينه بذلك اوقضى به عليه (ضمانات فضيليه فى ضمان غاصب الغاصب)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وصغير قزلرى زينب وخديجه يى ترك ايتدكده زيد قبل القسمه تركه دن شو قدر اشيايى تغلبا قبض وزوجهء اخراسى زينبه هبه وتسليم ايدوب زينب دخى اشياء مزبوره يى استهلاك ايلسه صغيرلر بالغه اولدقده اشياء مزبوره دن حصه لرينى زينبه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وهب ماغصب او باع او تصدق او آجر اواعار فهلك ضمنوا قيمته ولا يرجع الموهوب له والمتصدق والمستعير بما ضمنوا على الغاصب و يرجع المستأجر والمودع والمرتهن بالقيمة عليه و يرجع المشترى بثمنه عليه ولا يرجع الغاصب ولا السارق منه (فصولين فى ١٦)

زيدك جاريه سى هند اباق ايدوب زينبك يانته واردقده زينب هندى الوب زيدك اذنسز عمروه يوز الى غروشه بيع وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايتدكدن صكره زيد عمرودن هندك قيمتى درتيوز غروشدر ديو حاكم حضورنده دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حاكم جاريه نك قيمتيله عمروه حكم ايتمكله مبلغ مرقومى زيد عمرودن اخذ ايلسه عمرو زينبه دفع ايتديكى ثمن ايله مى رجوع ايدر يوخسه زيده ويرديكى ثمن ايله مى رجوع ايدر * الجواب * زينبه دفع ايتديكى ثمن ايله رجوع ايدر

(ولو باع الغاصب وسلمه فالمالك بالخيار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بيعه والثمن له وان شاء

ضمن المشتری و یرجع الغاصب بالثمن و بطل البیع ولا یرجع بما ضمن وان باع ولم یسلم لم یضمن
(بزازیه فی اوائل الغصب)

زید عمروك شو قدر اشیاسنی غصبا اخذ ایتدکدنصکره بکر اشیاء مزبوره یی زیددن اخذ ایدوب بعد بکر اشیاء مزبوره یی زیده رد ایلسه عمرو بکره اشیایی زیده رد ایتدیککی طو تمام مجرد غاصب اولمکله بکره ضامن اولدیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(غاصب الغاصب اذا رد علی الغاصب الاول بریٔ من الضمان ولوهلك المغصوب فی ید الغاصب فادی القیمة الی الاول بریٔ من الضمان ایضا (عمادیه فی ٣٢)

یمن بازرکانلرندن زیدك فوتی شایع اولمغله مکهٔ مکرمه ده شریف اولان عمرو زیدك جده ده واقع مالنی تغلبا قبض ایتدکده زیدك مالندن شو قدر فرده قهوه یی مکهٔ مکرمه قاضیسی بکرك کتخداسی بشره ویروب رسم قسمت اولمق اوزره بکره ویردیو ویروب بعده زیدك فوتی غیر واقع اولمغله عمرو قهوه یی بشردن کیرو الوب بعده زید کلدکده قهوه یی عمرودن طلب ایتمیوب مجرد وجه محرر اوزره قبض ایدوب بعده عمروه رد ایتمکله ضماندن بری اولمازسك دیو بشره تضمین مراد ایتدکده بشر دخی کندویه ضمان لازم اولورزعمیله زیده اول قهوه بهاسندن شو قدر اقچه دینم واردر دیو تمسك ویروب بعده مجهلا فوت اولسه حالا زید اول تمسکه بناء مبلغ مزبوری بشرك ترکه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

* نوع آخر *

بر بلده ضابطی زید عمروی بر جرمله اتهام ایدوب زیدك توابعندن بکر زیدك امریله جریمه نامنه عمروك ایکی صغرینی الوب زیده ویروب زید صغرلری استهلاك ایتدکدنصکره عمرو صغرلری بکره تضمین ایتدرسه بکر زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الفتوی علی ان الاخذ ضامن علی کل حال ثم لودفع المأخوذ الی آمره یرجع علیه لا لوتلف عنده ولوانفقه فی حاجة الآمر بامره فهو کمأمور بالانفاق من مال نفسه فی حاجة الامر وقیل یرجع لوشرط الرجوع وقیل الاصح انه یرجع شرط اولا (فصولین فی ٣٣)

زید بر خصوصك تمشیتیچون رشوت طریقیله شو قدر اقچه عمرودن الاجق اولدقده خدمتده اولان بکره عمرودن اول قدر اقچه یی ال دیو امر ایتمکله بکر دخی عمرودن اول قدر اقچه الوب زیده ویرسه حالا عمرو مبلغ مزبوری استرداد مراد ایتدکده زید وبکردن قنقیسندن الور * الجواب * بکردن الور

بو صورتده عمرو مبلغ مزبوری بکردن السه بکر مبلغ مزبور ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والاخذ ضامن علی کل حال و یرجع علی الآمر ان دفع المأخوذ الیه وان هلك او استهلك لا
(بزازیه فی مسائل الضمان من الغصب)

زید مالکانه سی قریه سنك محصول شرعیسنی قبضه عمروی توکیل ایتدکده عمرو اهالی

قريه دن برقاج كمسنه‌لرك جبرا بغير حق شوقدر اقچه‌لرينى الوب بعده زيد عمروك اول كمسنه‌لردن تغلبا الديغى اقچه‌يى مالكانه م قريه سى اها لىسندن المشيسك ديوب عمرودن تغلبا اخذ ايتدكدنصكره اول كمسنه‌لر مبلغ مرقومى عمرودن تضمين ايلسه‌لر عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وان غصب من الاول غاصب ثان وتلف عنده اواتلف فالمالك بالخيار وقرار الضمان على الثانى (بزازيه فى الفصل الاول من الغصب)

﴿ باب فى التسبيب ﴾

زيد رئيس سفينه سى قره ده مشدوده ايكن صاليويروب روزكار اولما مغله انافور ايله بشكطاشدن اورته كويه طوغرى اجرا ايدركن سفينه‌نك باشى عمروك كنار بحرده واقع يالى تعبير اولنور منزلنه طوغرى دوندكده زيد رئيس سفينه‌يى دومن ايله وكوندرديكى اغاج ايله عمروك يالیسندن صرف وايقاف ياخود دمر براقمغله سفينه‌يى ايقاف ممكن ايكن صرف وايقاف ايتميوب سفينه نك ترنكته دركى يالينك براوطه‌سنه اصابت واوطه‌يى هدم ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور
(سفينة واقفة على شط فجائت اخرى واصابت الواقفة فانكسرت احدهما فان انكسرت الواقفة ضمن رب الجائية وان انكسرت الجائية لم يضمن صاحب الواقفة
(ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح)

زيد رئيسك سفينه‌سى كيجه ايله يلكن ايله يوروركن فورتنه ظهور ايتمكله سفينه زيدك صنعىنمز قارشوسنه كلان عمروك سفينه‌سى اوزرينه اوغرايوب زيد صرفه قادر اولمامغله غرق قيرسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل اذا قوى الريح على سفينة سائرة بالملاح فصدمت سفينة اخرى فغرق من فيهما ومافيها وعجز الملاح عن ردها هل يلزم عليه الضمان اجاب لاضمان اذلاصنع له فى ذلك
(من فتاوى قارئ الهداية)

زيد رئيسك سفينه‌سى يلكن ايله درياده يوروركن روزكار معتدل اولوب زيد صرفه قادر ايكن صرف ايتميوب عمروك سفينه‌سى اوزرينه قصدا اوغرايوب دوقوندقده اندن ناشى عمروك سفينه‌سى غرق وهلاك اولسه عمرو سفينه‌سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك غيابنده عمروك كليدلى دكانى تغلبا كليدينى قيروب دكان آچلمغله عمروك دكانى ايچنده اولان اشياسى سرقه اولنوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(فى المختلفات القديمة فتح باب دار فسرق متاع لم يضمن الفاتح وفاقاسرق فى فور فتحه او بعده
(ضمانات فضيليه فى ضمان التسبيب)

برسوقده حريق واقع اولمغله اول سوقده دكانى اولان زيد دكانه آتش سرايت ايتمسون ديو برقاج كمسنه‌لرك دكانلرينك كبنكاريني وسقفلريني يىقوب دكانلرى آچق براقمغله

دكانلرك ایچندن شو مقدار اشیالری سرقه اولنوب ضایعه اولسه حالا زید بناء مهدومك مبنیا قیمتلرینی اول كمسنه‌لره ضامن اولور كن مزبورلر قناعت ایتمیوب سرقه اولنان اشیامزی دخی ضامن اول دیو زیده جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید عمروی ظلمله معروف اولان اهل عرفه بغیر حق غمز ایدوب جریمه نامنه شو قدر اقچه سنی الدرمغه سبب اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی دعوی السعایة لاحاجة الی ذكر اسم قابض المال ونسبه لانه جعل آلة لكن لابد من بیان السعایة لان السعایة الموجبة للضمان لابد ان یكون لا علی قصد الحسبة و یكون سببا للتغریم غالبا بان یكون معلوما من خلق الظالم انه یغرمه فی امثال هذا

(بزازیه فی ٤ من الدعوی)

زید عمروی ظلمله معروف اولان اهل عرفه بغیر حق غمز ایدوب ظلما شو قدر اقچه سنی الدرمغه سبب اولمغله عمرو خصوص مزبوری زیددن دعوی واثبات مدعی ایدوب قاضی زید اوزرینه ضمان ایله حكم ایدوب بعده زید مبلغ مزبوری الان ظالم بعض غمز ایله تغریم ایدر بعض غمز ایله تغریم ایتمز هر غمز ایله تغریم ایدر مقوله سی دكلدر دیو ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ومن سعی ونم الی سلطان ولو غیر جابر یضمن الساعی مطلقا و علیه الفتوی كما فی الجواهر

(قهستانی فی الغصب)

زید یوله بله اینوب نهب اموال ایدن عمرو بلوكباشی یه بكرك بر كوزل معلم آتی واردر دیوب عمروه دلالت ایتمكله عمرو بكرك آتنی ظلما الوب بكر آتنی عمرودن الاماسه بكر آتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والفتوی الیوم بوجوب الضمان علی الساعی مطلقا (معین المفتی فی الغصب)

زید عمروی ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن بكره بغیر حق غمز ایتمكله بكر عمروی اخذ و ظلما ایاقلرینه ضرب شدید ایله ضرب ایدوب اول ضربدن ناشی عمروك بر ایاغی مجروح اولوب مفصلندن دوشسه عمرو اول ایاغنك دیتنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(شكی عند الوالی بغیر حق واتی بقائد فضرب المشكو عنه فكسر سنه او یده یضمن الشاكی ارشه كالمال (قنیه فی باب ضمان الساعی)

زید عمروی ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن بكره بغیر حق غمز ایتمكله بكر عمروی اخذ وظلما قارننه دپمه ایله ضرب ایدوب عمرو اول ضربدن فتقه مبتلی اولوب حكومت عدل لازمه اولسه عمرو اول ضربدن لازم كلن حكومت عدلی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمرودن ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنی حضور قاضیده عمرودن طلب ایدوب عمرو تعنتا ویرمامكله زید والی ولایته اعلام ایتدكده والی عمرو اوزرینه مباشر تعیین

ایدوب ظلما شو قدر اقچه سنی السه عمرو اقچه م سنك اعلامك سببیله الندی دیو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(و فی الفتاوی اراد ان یستوفی حقه من باب السلطان ولابد هب الی القاضی فهومطلق فیه شرعا ولکن لایفتی به الا اذا عجز من باب القاضی و بعض مشایخ زماننا رحمهم الله تعالی علی انه انما یطلق له فی ذلك اذا ذهب الی القاضی اولا وعجز عن الاستیفاء من جهته اما لواراد الذهاب الی باب السلطان اولا لایطلق له ذلك و به یفتی و اذا ذهب الی باب السلطان والتمس جویدارلاحضار خصمه و اخذ جویدار من خصمه زیادة علی الرسم هل للخصم ان یرجع بالزیادة علی المدعی ینظر ان ذهب المدعی القاضی اولا و عجز عن استیفاء حقه من جهة القاضی لایرجع الخصم بالزیادة علی المدعی وان لم یذهب الی باب القاضی اولا یرجع (خلاصه فی القضاء وکذا فی البزازیة)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی الیامغله قاضی یه واروب قاضی دخی محضر کوندروب عمروی شرعه دعوت ایتدکده امتناع ایتمکله زید والی یه واروب مباشر تعیین ایتدردوب عمروی احضار و زیدك حقنی قاضی شرعا عمرودن تحصیل ایدوب بعده مباشر سن تمرد ایتدك دیوقدر معروفدن زیاده عمروك اجرت قدم ومباشریه نامیله شو قد ر اقچه سنی السه عمروك سن سبب اولدك دیو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لکن لابد من تفسیر السعایة لیعلم انها توجب الضمان اولا فانه یجوز ان یکون بحق مثل ان یکون علیه حق فلم یؤده ورفع الی السلطان اوکان یأتی و یطرق امته اوزوجته فرفع الی السلطان وغرمه السلطان مالا فانه لایضمنه الساعی لانه قاصد الحسبة بخلاف ما اذا قال انه وجد کنزا فی ملکه و غرمه لذلك حیث یضمن و ان کان صدقا لانه لاحسبة فیه فانتفاء الضمان ولزومه دائر علی اقامة الحسبة واستیفاء الحق وعدمه لا علی کونه صدقا وکذبا کما ظنه البعض (بزازیه فی نوع من انواع الدعاوی)

زید عمروك یقه سنی یرتوب و بغیر حق شو قدر اقچه سنی الدقدنصکره عمرو قاضیدن محضر کوندردکده اطاعت ایتمیوب مرافعه دن امتناع ایتمکله عمرو والی یه واروب زیددن شکایت ایتدکده والی زیدك جریمه نامنه ظلما شو قد ر اقچه سنی السه زید عمروه سن سبب اولدك دیو مبلغ مزبوری تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولماز

زیدك بر بلده اهالیسندن عمرو ایله عقاره متعلقه دعواسی اولوب بلدهٔ مزبوره قاضیسی عمروی احضار شرع و ثابت اولان حق شرعیسنی عمرودن تحصیله قادر ایکن زید قاضی یه وارمیوب اولا اول بلده ده ظلمله معروف اولان والی یه واروب عمرو اوزرینه مباشر تعیین ایتدرمکله والی طرفندن مباشریه نامیله رسم معتاددن زیاده عمرودن جبرا شوقدر اقچه النسه زیادهٔ مزبوره یی زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

بر قریه اهالیسندن زید اهل عرف طائفه سندن خوفله فرار ایدوب آخر قریه یه واردقده آخر قریه اهالیسندن عمرو زیدی فراردن منع ایتمکله اهل عرف طائفه سی

جبرا الوب زیدی طوتوب ظلما شو قدر اقجه سنی السه زید مجرد سنك بنی فراردن منع واخذك اقچه می انمغه سبب اولدی دیو مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی *الجواب* اولماز لكن عمروه تعزیر لازم اولور

(ومن امسك رجلا حتی جاء آخر واخذ دراهمه فضمان الدراهم علی الاخذ عندنا لاعلی الممسك (تاتارخانیه فی ٢٧ من الدعوی)

زید جاری عمروك ملك دیوارینه متصل اولان ملك عرصه سنی حفر ایدرکن تعدی وعمروك دیوارینك تملی طاشلرینی اخراج ایتمكله عمروك دیواری منهدم اولوب مبنیا قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمرو اول دیوارینك مبنیا قیمتنه ترتب ایدن نقصانی زیده تضمینه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(هدم داره فانهدم من ذلك بناء جاره لایضمن (بزازیه فی ٢ فی غصب الضیاع) ولو هدم حائطا لرجل ملكا له او حفر فیها بئرا یضمن النقصان ولا یأمر بالتسویة ولا بناء الحائط (خانیه فی اوائل كتاب الحظر والاباحة)

بر قاچ كسنه لر زیدی ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن عمروه بغیر حق غمز ایتملریله عمرو زیدی صلب و قتل ایلسه ورثه سی موجب قتل ایله عمروی مطالبه ایتمیوب مجرد زیدك صلب وقتلنه غمز كز سبب اولدی موجب قتل ایله اول كسنه لری مطالبه یه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر لكن اول كسنه لره تعزیر شدید لازم اولور

(شكی عند الوالی بغیر حق فاتی بقائد فضرب المشكو عنه فكسر سنه او یده یضمن الشاكی ارشه كالمال (وقیل ان من حبس بسعایة فهرب وتسور جدار السجن فاصاب بدنه تلف یضمن الساعی فكیف ههنا فقیل ایفتی بالضمان فی مسئلة الهرب فقال لا ولو مات المشكو عنه بضرب القائد لایضمن الشاكی لان الموت فیه نادر فسعایته لایفضی الیه غالبا (قنیه فی ضمان الساعی والنمام من الغصب)

حمام كلخننده معتاد اوزره آتش یاقوب آتش آخر یره تعدی ایتمك ایچون كوزدوب وقت معینده كلخنك اغزینی قپامق ایچون كلخنده كلخانچی اتخاذ ایتمك معتاد اولان بلده ده واقع بروقف حمامك مستأجری زید اول حمامك كلخننده كلخانچی اتخاذ ایتمیوب غالبا شراره واصل اوله جق مرتبه یه قریب محله اوطون یغوب كلخنه آتش یاقوب كلخنك اغزینی قپامیوب حالی اوزرینه ترك ایتمكله آتشك شراره لری اول اوطونه واصل اولوب اوطون طوتوشمغله كلخنك طامی بالكلیه محترق اولسه وقف مزبور متولیسی عمرو بناء محترقك مبنیا قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی *الجواب* اولور

رجل احرق شوكا او تبنا فی ارضه فذهب الریح بالشرارة الی ارض جاره واحرقت زرعه ان كانت النار بعید من ارض الجار علی وجه لایصل شرر النار فی العادة فلا ضمان علیه لانه حصل بفعل النار وانه جبار ولو كان بقرب من ارضه علی وجه یصل الیه شرر النار غالبا فانه یضمن لان له الایقاد فی ملك نفسه لكن بشرط السلامة (جامع الفصولین فی الفصل الثالث الثلثین فی مسائل الماء والنار)

بوصورتده بلدهٔ مزبوره اهالیسندن برقاج کمسنه لر وقف مزبور مسقفاتندن اولوب اول حمامك قربنده اولان وقف منزللری یقمش اولسه لر متولیسی عمرو زیده منزللرك یقلدیسنه سبب اولدك اویله اولیجق منزللری دخی ضامن اول دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید روزکارلی کونده بر قریه اهالیسندن عمرو و بکرك منزللری قربنده بر خالی یرده فوق المعتاد آتش یاقوب شدت ریحدن آتش مزبورلرك منزللرینه سرایت ایدوب منزللری وچقاره مد قلری اشیاری یانسه مزبورلر محترق اولان منزللرینك مبنا قیمتلرینی و اشیاء محترقه لرینك قیمتلرینی زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(احرق فی ارضه کلاء فذهبت النار یمنة و یسرة و احترق شیٔ منها لم یضمن شیئا قال الامام خواهر زاده فی شرحه قالوا تأویلها ما اذا اوقدها ایقادا معتادا حتی لو اوقدها اکثر منه ضمن وهذا کالایقاد فی داره فتعدی الی جاره لایضمن فی المعتاد و یضمن فی غیره (ضمانات فضیلیه فی ضمان ایقاد النار)

زید صغیر ریح اولمیان کونده برکرمد پارچه سنه اوندن برمقدار آتش الوب وطریق عامده دوکوب کتدکدنصکره روزکار ظهور ایدوب اول آتشی اشعال ایتدکده عمرو صغیر کمسنه نك صنعنسز اول آتشك یانه کلمکله روزکار اول آتشك بر جره سنی یوارلیوب عمروك اتکنه کوتوروب واتکی طوتوشوب عمرو محترقا فوت اولسه زیده عمروك دیتی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(و لو وضع جمرا فی الطریق فاحترق به شیٔ کان ضامنا لانه کان متعدیا بوضع النار فی الطریق وان حرکته الریح فذهب به الی موضع آخر ثم احترق به شیٔ لایکون ضامنا لانه لما تحول عن ذلك المکان انتسخ حکم الفعل الاول قالوا هذا اذا لم یکن فی الیوم ریح فان کان ریحا کان ضامنا (قاضیخان فیما یحدث فی الطریق)

بر قریه اهالیسندن زید منزلنه کوتورمك ایچون برصاقسی قریغنه آتش قویوب عمروك حولیسی دیبندن طریق عامدن کیدرکن صاقسیدن اول موضعه آتش دوشوب بعده زیدك مروردنصکره روزکار مشتد اولوب آتشی اشعال ایتمکله اول موضعده اولان اوتلری یاقوب بعده حولینك بناسنه سرایت ایدوب بتون حولی محترق اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(قال بعض مشایخنا رحمهم الله تعالی ان من مر بالنار فی موضع له حق المرور فهبت به الریح واوقعت شرارة فی مال انسان لایضمن وان مر بها فی موضع لیس له حق المرور فحینئذ یتأتی التفصیل ان هبت به الریح لایضمن وان وقعت منه شرارة ضمن (من التاتارخانیه فی الغصب فی ۱۲ من مسائل النار)

زید روزکار یوغیکن برصحراده آتش یاقدقدنصکره روزکار مشتد اولوب قربنده اولان قریه اهالیسنك قورولرینه سرایت ایدوب برمقدار اشجار محترق اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(و فى الخلاصة عن الفتاوى ولو اوقدها فى الجارة فنقلتها الريح الى دار غيره فاحرقتها
لم يضمن الموقد لان جنايته قدزالت وصاركما اذا احتملت الريح الحديد المحمات من فوق غلاة
الحداد على ماسيأتى (ضمانات فضيليه فى ايقاد النار)
زيد يارانلريله منزلنه فاحشه كتوروب اوطه سنده فاحشه ايله اوتورركن روزكارلى
وقتده مجلسلرنده يانان مومى پنبه ايله مملو دولابنه قويوب پنبه طوتوشوب سويندره ميوب
دولابك قپاقلرينى قپايوب منزل طوتوشوب آتش جارى عمروك منزلنه سرايت ايدوب
محترق اولسه عمرو منزلينك بناسندن محترق اولانى مبنيا زيده تضمينه قادر
اولورمى * الجواب * اولور
(اوقد فى تنوره حطبا لايتحمله التنور فاحترقت بيته و بيت جاره يضمن
(ضمانات فضيليه فى ضمان ايقاد النار)
زيد عمروك منزلنه آتش اوروب احراق ايتدكده عمروك اول منزلنه متصل بكرك منزلى
دخى اول آتشدن محترق اولسه عمرو و بكر بناء محترقك مبنيا قيمتنى زيده تضمينه قادر
اولورلرمى * الجواب * اولورلر
زيد ملك باغنى سق ايدر اولدقده صويك مجرا سنه معتاد دن زياده صو صاليويروب
طاشمغله الت يانده منزلى اولان عمروك منزلينك كرپچ ديوارينى دلوب منزلنه تعدى
وجريان ايتمكله عمروك منزلى ايچنده اولان بغدايى اصلدوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه
عمرو اول بغدايك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اجرى فى نهر ماء فدخل الماء الى دار جاره واتلف ماله وافسد متاعه قال ابو القاسم
رحمه الله تعالى لو دخله من جحر فيه خفى لا يعلمه لو لا الجحر لم يدخله و الماء قدر ما يحتمله
النهر لم يضمن وان كان ازيد منه او كان الجحر ظاهرا او كان يعلمه و يعلم انه يتعدى منه
الى الدار فلم يسده ضمن كما اذا احمل عليه مايتعدى اليها بغير النقب
(ضمانات فضيليه فى ضمان الماء وحفر الانهار)
زيد هندك منزلنك ملك باغچه سنده هندك اذنسز بر قيو حفر و قيونك اغزنه قورد
طوتمغيچون قپان قوروب اوزرينى حشيش ايله اورتوب بعده هند بلمامكله باغچه ده
كزركن على الغفله اول قيونك اغزنه باصوب قپان هندك اياغنى طوتوب بالدرينى جرح
ايدوب قيويه دوشوب اول جرحدن هند فوت اولسه ورثه سى هندك ديتنى زيددن المغه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(لوحفر بئرا فى ملكه فوقع فيه انسان لم يضمن وفى غير ملكه يضمن
(اشباه فى الغصب)
زيد عمروك قيون چوبانى بكرى برخصوصه متعلقه دعواسيچون قاضى يه احضار ايتدكده
بكرى قيونلردن آيرمغله عمروك شوقدر قيونلرى ضايع اولسه عمرو زيده سن سبب اولدك
ديو قيونلرى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(و بدون فعل فى المحل لا يصير غاصبا حتى لو منعه من دخول داره ولم يمكنه من اخذ ماله

او بعد المالك عن المواشي حتى ضاعت المواشي لم يضمن (بزازيه في اول كتاب الغصب)

زيدك باركيري عمروك تارلاسنه كيردكده عمرو باركيرك اوزرينه هجوم ايدوب زياده تضييق ايتمكله باركير حولينك اوزرندن صيچراركن قازيغه صابلنوب هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولور

(اذا وجد دابة في زرعه فحمل عليها فاسرعت ضمن ما اصابها وكذا اذا اتبعها بعدما اخرجها كثيرا فذهب ضمن (عتابيه في ٣ من الغصب)

بامر الله تعالى برقضا اوزرينه چكركه مستولى اولوب باغ و باغچه وزرعلريني اكل ايدركن قضاء مزبوره تابع برقريه اهاليسي قريه لرينه نزول ايدن چكركه لري منع ودفع ايتدكدنصكره قريهء مزبوره يه قريب قريهء اخراك ميوه و مزروعاتلريني چكركه اكل و اتلاف ايلسه قريهء اخرى اهاليسي سزك چكركه لري قريه كزدن منع ايتمكز ايله بزم قريه مزه كلوب ميوه و مزروعاتمزي اكل و اتلاف ايلدي اويله اولنجق ميوه و مزروعاتمزي ضامن اولك ديوجبره قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

﴿ مسائل شتى ﴾

زيدك تيمار شريكي عمرو اول تيمار رعاياسندن بر قاچ كمسنه لرك جبرا بغير حق شو قدر اقچه لريني الدقده زيد عمروه مجرد تيمار شريكم اولمغله مبلغ مزبورك نصفني باكه ويرديو طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبوردن زيده حصه ويرمك لازم اولورمي يوخسه مبلغ مزبوري اول كمسنه لره ردمي لازم اولور * الجواب * اول كمسنه لره رد لازم اولور

زيد عمروك عرصه سنده عمروك سقي وانباتنسز نابت اولان اوتلغي عمروك رضاسنسز بحجوب كندي منزلنه كوتورسه زيد اول اوتلغه مالك اولوب آخره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه ثمن مزبور زيده حلال اولورمي * الجواب * اولور

(ولو ان رجلا اخذ من ارض رجل كلاء او من بئره ماء في دار الاسلام كان ذلك له ولو باعه كان الثمن طيباله (شرح سير الكبير في ما يأخذ الرجل في دار الحرب)

بر قريه اهاليسنك مرعازنده كمسنه نك سقي وانباتنسز حاصل اولان اوتي قريهء مزبوره اهاليسندن زيد بحجوب اخذ ايتدكدنصكره عمرو اول اوتي زيددن تغلبا اخذ ايلسه زيد اول اوتي عمرودن استرداده قادر اولورمي * الجواب * اولور

ارباب دولتدن زيد عمروك برمصلحتنه رشوت قولنسز سعي واتمام ايدوب بعده عمرو صحتنده زيده بلاطلب بر باركير اهدا ايتدكدنصكره زيد باركيري استهلاك ايدوب بعده عمرو فوت اولسه ورثه سي باركيري زيده تضمينه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

برقصبه ده ساكن يهود طائفه سنك قصبهء مزبوره قربنده اولان مزارستاني اوزرينه قصبه اهاليسندن بعض كمسنه لر كوبره و سپورندي دوكر اولسه لر طائفهء مزبوره حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم اول كمسنه لري منعه قادر اولورمي * الجواب * اولور

زيدك ملك سماق اشجارينك عروقي تحت الارض جاري عمروك عرصه سنه تجاوز ايدوب

اول عروقدن عمروك عرصه سنده فدانلر نابت اولسه اول فدانلر زيدك اولوب عمرو زيده فدانلرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرجل ان كان له ارض و بجنب ارضه لرجل شجرة فنبت من عروق تلك الشجرة نابتة فى ارضه كانت النابتة لصاحب الشجرة و يؤمر بقلعها لانه من اجزاء ملكه (قاضيخان فى احياء الموات من كتاب الزكوة)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى عرصه ده خدايى نابت اولان اشجارى زيد تغلبا ضبط ايلسه عمرو اشجار مرقومه دن دخى حصه سنى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاصل ان الشجرة اذا لم يعرف له غارس ولا مالك النابتة يحكم بالارض (عماديه فى ٣٤ فى المتفرقات)

برقصبه ده ساكن سادات كرامدن اولان شوقدر نفر كسنه لردن اهل عرف طائفه سى بلا امر تكاليف شاقه و رسوم رعيت طلب و اخذ ايتمه لر ديو امر سلطانى صادر اولمشيكن اهل عرف طائفه سى اول كسنه لردن تكاليف شاقه يا رسوم رعيت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

﴿كتاب الاكراه﴾

دار السلطنة العليه اولان بلدهٔ قسطنطينيه ده اكراه معتبر وقوعى ممكن اولورمى * الجواب * اولور

(واطلاقه يشير الى ان الاكراه يتحقق من اى ظالم فى اى مكان وهذا عندهما رحمهما الله واما عنده رحمه الله فلا يتحقق الا من السلطان و بمجرد امره (قهستانى فى الاكراه)

استانبولده وادرنه ده و بروسه ده اكراه معتبر وقوعى ممكن اولورمى * الجواب * اولور

زيد استانبولده عمروك يدنده اولان دكان ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو سن اول دكانى مقدما استانبولده باكه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد بيع مزبور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى شهود عدول ايله اثبات ايتدكده مرافعه اولدقلرى قاضى مجرد استانبول مقر سلطان اولمغله انده اكراه اولماز ديو شهود عدولى دكليوب دكانى عمروك يدنده ابقايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يتحقق من غير السلطان فى قول ابى حنيفة رحمه الله وفى قول صاحبيه يتحقق من كل متغلب يقدر على تحقيق ماهدد به وعليه الفتوى (من الخانيه فى الاكراه)

امر مجردى اكراه اولان زيد عمروه مالكدن بكره شو قدر اقچه هبه ايله ديو امر ايتمكله عمرو زيدك حضورنده مكرها بكره اول قدر اقچه هبه و بكره دخى قبض ايله ديو امر ايدوب بكر دخى اول اقچه يى مكرها كندى نفسى ايچون اخذ ايدوب بعده مبلغ مزبور بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيد و بكرك قنقيسندن ديلرسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اكره صاحب المال على ان يهبه لصاحبه و اكره الآخر على ان يقبل الهبة منه وقبضها بوعيد تلف فقبضها فضاعت عنده فان قال القابض اخذتها على ان يكون منك وديعة فى يدى حتى اردها على صاحبها فالقول قوله بيمينه لان الاكراه شاهد له على انه غير راغب فى تملكها فيكون الضمان على المكره خاصة و ان قال اخذتها على الهبة لتسلم لى كان لرب المال ان يضمنه ان شاء وان شاء ضمن المكره لان الموهوب له قبض مال الغير على وجه التملك بغير رضاء صاحبه وهو طايع فى ذلك القبض على هذا القصد فيكون ضامنا للمال (مبسوط سرخسى فى الاكراه على دفع المال ومثله فى المحيط البرهانى)

زيدك برمقدار اقجه سى سرقه اولنوب خدمتكارلرندن عمروى اتهام وعمروه بشبوزد كنك اوروب و تباعندن بكره عمروه اشكنجه ايدوب سويلت ديو امر ايتمكله بكر دخى زيدك حضورنده عمروك آغزينه قينار صوطولديروب وكلبتين ايله عمروك اعضاسندن بعض عضولرينى وخصيتينى صقوب قره بره ايدوب بو اشكنجه دن عمرو فوت اولسه زيد و بكره نه لازم اولور * الجواب * زيدك امر مجردى اكراه معتبر مقوله سندن ايسه زيده ديت كامله وتعزير شديد وحبس مديد لازمدر بو يله فعل معتادى ايسه بومقوله خبيثى سياسة قتل دخى مشروعدر واكر امر مجردى اكراه اولور مقوله سندن دكل ايسه بكره ديت كامله ايكيسنه دخى تعزير شديد و حبس مديد لازمدر بكرى سياسة قتل دخى مشروعدر اكر بومقوله فعل معتادى ايسه

(اذا اكره الرجل بوعيد او حبس على قتل مسلم فقتل لا يصح الاكراه وعلى القاتل القصاص فى قولهم وان اكره بقتل او اتلاف عضو ففعل قال ابو حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى يصح الاكراه و يجب القصاص على المكره دون المأمور وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يصح الاكراه ولا يجب القصاص على احد وكان على الآمر دية المقتول من ماله فى ثلث سنين (من الخانية فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكرى آلت جارحه ايله قتل ايله ايتمزسك سنى قتل ايدرم ديو اكراه ايدوب عمرو دخى بكرى قتل ايتديكى تقديرجه كندوبى قتل ايده جكى معلومى اولمغله بكرى آلت جارحه ايله قتل ايلسه بكرك ورثه سى زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

امر مجردى اكراه اولميان زيد عمروه بكرى قتل ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى بكرى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه بكرك ورثه سى بكرك ديتنى عمرودن طلب ايتميوب زيده مجرد امر ايتمكله بكرك ديتنى بزه وير ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر لكن زيده تعزير شديد وحبس مديد لازم اولور

زيدك هند ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولوب هند منكره اولمغله دعواى مزبوره دن شوقدر اقجه اوزرينه بنم ايله صلح اول ديو زيد هنده اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب هند دخى مكرهة زيد ايله صلح اولدقدنصكره هند اختيار ايله صلح مزبورى امضا و بدل صلحى طوعا زيده تسليم ايلسه صلح مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(ومايحتمل الفسخ يفسخ اى فسخ المكره ومالايحتمله فلايفسخ الاول وهو مايحتمل الفسخ كبيعه و شرائه و اجارته وصلحه وابرائه مديونه اوكفيله وهبته فانه اذا اكره على واحد منها باحد نوعى الاكراه خير الفاعل بعدزوال الاكراه ان شاء امضاه وان شاء فسخ الاكراه (د ررفى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه مالكدن فلان جهت بره شوقدر اقجه وقف ايله ديو امر و اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب عمرو دخى مالندن مكرها اول جهته اول قدر اقجه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروه منزلكى باكه بيع ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو منزلنى ثمن معلومه زيده مكرها بيع و مكرها تسليم ايتدكدنصكره زيد اول منزلى عمروك اذنسز بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه حالا عمرو زيدك بيعنى مجيز اولميوب بيع اولى فسخ ومنزل مزبورى بكردن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

ولاينقطع حق الاسترداد للمبيع وان تداولته الايدى بخلاف سائر البياعات الفاسدة (منح)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور وتسليم اكراه معتبرايله اولمشيدى ديودعوى واكراه معتبرى اثبات ايتدكده مكرهى تعيين لازميدر * الجواب * دكلدر

(وفى دعوى البيع مكرها لاحاجة الى تعيين المكره كالوادعى السعاية فلاحاجة الى تعيين العوان (فصولين فى الفصل السادس)

زيد هندى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوه عمرو زيده هندى تطليق ايله ديو اكراه معتبرايله اكراه ايتمكله زيد هندى مكرها تطليق ايتمكله هند مهر مزبورك نصفنى زيدن السه زيد نصف مرقوم ايله عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اكره على طلاق اوعتاق اوتوكيل بهما نفذ و يرجع بقيمة العبد على المكره وكذا بنصف المهر فى الطلاق قبل الدخول ولا رجوع لو بعده (ملتقى فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه قاضى يه واروب منزلكى باكه بيع ايله ديو اكراه ايتمكله عمرو دخى قاضى يه واروب زيدك حضورنده ملك منزلنى مكرها بيع ايدوب بيعى حجت اولنسه عمروك مكرها بيعى ثابت ايكن زيد مجرد قاضى حضورنده اكراه معتبر اولماز ديوب حجت مرقومه يه بناء منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

امر مجردى اكراه اولان زيد عمروه شو قدر رأس قيونلريكى بكره هبه ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى اول قيونلرينى مكرها بكره هبه و بكره دخى قبض ايله ديو امر ايدوب بكر دخى مكرها قبض ايتدكدنصكره اول قيونلر بكرك يدنده بلاتعد شدت شتادن هلاك اولدقده عمرو اول قيونلرى نفسيچون تملكا قبض ايتمشيدك ضامن اول ديو بكردن دعوى و بكر بن اول قيونلرى برمدت يدمده وديعه قالوب بعده سا كه رد ايتمك ايچون قبض ايتمشيدم ديو اختلاف ايلسه‌لر بكر قوليله تصديق اولنوب ضماندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

﴿ كتاب الشفعة ﴾

عروضده شفعه جارى اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايثبت الشفعة فى عرض وهو بفتحتين ويجمع على عروض حطام الدنيا كذا فى المغرب وفى الصحاح والعرض بسكون الراء المتاع وكل شئ فهو عرض سوى الدنانير والدراهم وقال ابو عبيد العروض الامتعة التى لايدخلها كيل ولاوزن ولايكون حيوانا ولاعقارا وعلى هذا جعلها هنا جمع عرض بالسكون اولى لانه فى بيان مالايجب الشفعة فيه وهو غير العقار لكن يكون الحيوان خارجا عنه ايضا مع ان الشفعة غير واجبة فيه ايضا فحينئذ يراد به ماليس بعقار (منح فى احكام ماتثبت الشفعة)

زيد عمرونك ملك منزللرينك قپولرى مقابلا بر طريق خاصده اولوب حق مرورده خليط اولسه لر زيد منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تماما رعايت ايديجك منزل مزبورى شفعه ايله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويثبت اى الشفعة بعد البيع للخليط اى الشريك فى نفس المبيع ثم فى حقه اى فى حق المبيع كالشرب والطريق الخاصين (درر فى الشفعة كذا فى الزيلعى)

زيد هند ايله اشتراكا مالك اولديغى منزلده حصه سنى اول منزله متصل ملك منزلى اولان عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب وشرائطنه تمامها رعايت ايديجك حصه مرقومه يى عمرودن المق استدكده عمرو مجرد بنده منزلمك اتصالى اولمغله شفعه ده ساكه مشارك اولورم ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه يى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه تمامها رعايت ايدوب لكن حكم حاكم لاحق اولميوب وبكر رضاسيله تسليم ايتمدين عمرو فوت اولسه حق شفعه ورثه سنه انتقال ايدرمى وحصه مرقومه يى شفعه ايله بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والشفعة لاتورث فلو بيعت دار وطلب الشفيع طلبين ثم مات قبل الاخذ بقضاء اوتسليم المشترى اليه وارادت الورثة اخذه بها ليس لهم ذلك ولوكان ملكها بالقضاء اوالاخذ بالتسليم اليه يكون ميراثا لورثته (خزانة المفتين فى الشفعة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه دن حصه سنى عمرو آخر دياره ايكن بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول دياره بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب وبلا مكث ديارينه كلدكده بكر مدت سفر بعيد آخر دياره فرار وغيبت واختفاء ايتمش اولمغله عرصه يانده طلب واشهاد ايدوب بكر اوچ سنه يه كين كلمامكله دعوى ايده مامسه حالا بكر كلدكده عمرو بكر اوزرينه دعواى شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايتمش اولمغله عرصه يى شفعه ايله بكردن المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كان الشفيع غائبا فعلم بالشراء فانه ينبغى ان يطلب طلب المواثبة ثم له من الاجل قدر المسير الى المشترى او البايع او الدار المبيعة بطلب الاشهاد والتقرير فاذا مضى ذلك الاجل قبل ان يطلب هذا الطلب او يبعث من يطلب فلا شفعة له فان قدم المصر الذى فيه الدار فتغيب المشترى وطلب طلب الاشهاد والتقرير عند البايع اذا كان الدار فى يده ادعت الدار ثم ترك الطلب لا تبطل شفعته وان طال ذلك بلا خلاف لانه انما ترك هذا الطلب بعذر لانه لا يمكنه اتباع المشترى (محيط برهانى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده ابتدا طلب مواثبه بعده طلب اشهاد ايدوب لكن عمرو متغلبه دن اولوب بكر عمروك قهر وتغلبى سببيله بش سنه طلب تمليك ايده ميوب منزل عمروك يدنده قالسه حالا عمروك قهر وتغلبى زائل اولمغله بكر قاضى يه واروب طلب مواثبه وطلب اشهادينى بروجه شرعى بيان ايتمكله قاضى منزلى شفعه ايله بكره ويرديو شرعا عمروك اوزرينه حكم ايلسه عمرو مجرد بش سنه كچمكله شفعه ساقط اولوردیو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويطلبها فى مجلس علمه ويسمى طلب المواثبة ثم يشهد عند الدار او البايع ان كان المبيع فى يده او المشترى ويسمى طلب الاشهاد ثم يطلب عند قاض ويسمى طلب تمليك وخصومة وبتأخيره مطلقا اى شهرا كان او اكثر لا يبطل الشفعة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وبه ويفتى (زيلعى فى الشفعة وكذا فى الهداية) وبتأخيره اى طلب الخصومة شهرا تبطل عند محمد رحمه الله تعالى ويستثنى الاعذار من ذلك فبتأخير واحد من هذا الطلبات بها لم تبطل الشفعة كما اذا علم بالبيع نصف الليل واخر الطلب الى الصبح او طلب مواثبة واخر الطلبين لمرض او الحبس او غيرهما كما فى المحيط وغيره

(قهستانى فى الشفعة ملخصا)

برقصبه اهاليسندن زيد قصبۀ اخراده واقع برمعين ملك منزلى شوقدر اقچه يه شرايه عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى اول منزلى اول قدر اقچه يه زيد ايچون اشترا ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزل اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايلسه حالا عمرو منزلى زيده تسليم ايتمش اولمامغله بكر منزل مزبورى عمرودن شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوكيل بالشراء خصم للشفيع لانه العاقد والاخذ بالشفعة من حقوق العقد ما لم يسلم الى الموكل فاذا سلمه اليه يكون هو الخصم اذا لم يكن له يد ولا ملك فيكون الخصم هو الموكل

(درر فى الشفعة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلى عمروك اذنسز ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده كندو حصه سنده بيعى مجيز اولمدين زيدك حصه سنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايلسه منزلدن كندو حصه سنى

مجاناوزیدك حصه سنی شفعه ایله بکردن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(رجل آجر داره مدة معلومة ثم باعها قبل مضی المدة والمستأجر شفيعها فالبيع جائز بين المشتری والبايع موقوف فی حق المستأجر لقيام الاجارة فان اجاز المستأجر نفذ فی حقه وقدر البايع علی التسليم لانه بطلت الاجارة وكان للمستأجر الشفعة لوجود سببها ولو لم يجز البيع ولكن طلب الشفعة بطلت الاجارة لانه لا صحة للطلب الا بعد بطلان الاجارة (ولوالجيه فی ١ من الشفعة)
زید ملك عرصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب عرصهٔ مزبوره‌یی ورثه‌سی ضبط ایدوب بعده اول عرصه‌یه متصل ملك منزلی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایلسه عرصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله ورثه دن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور
(ويبطلها موت الشفيع بعد البيع قبل القضاء بها ای بالشفعة لا ای لا يبطلها فوت المشتری لان المستحق باق فبموت المستحق عليه لا يتغير سبب الاستحقاق (درر فيما يكون ومايبطلها ملخصا)
زید ملك عرصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره اول عرصه‌یه متصل ملك عرصه سی اولان بکر اتخاذ شفعه وطلب مواثبه واشهاد ایدوب لکن قاضی قبل الحکم والقبض بکر فوت اولسه ورثه‌سی مجرد بکر طلب مواثبه واشهاد ایتمشیدی دیو عرصهٔ مزبوره‌یی شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر
زید برمنزلی مستقلا ملکی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره منزل مزبورده ثلث حصه ادعاسنده اولان هند بیعی استماع ایتدیکی آنده منزل مزبورك ثلثانده طلب مواثبه وطلب اشهاد ایدوب بعده هند منزل مزبورك ثلثی ملکم اولوب وثلثانی زیدك ملکی اولوب زید منزل مزبوری سا که بیع وتسلیم ایدوب بن بیعی استماع ایتدیکم آنده ثلثانده طلب مواثبه وطلب اشهاد ایتمشیدم منزل مزبورك ثلثی مجانا وثلثانی شفعه ایله باکه ویردیو قاضی حضورنده عمرودن دعوی وعمرو ثلث مرقوم هندك ملکی اولدیغنی انکار ایلسه هند ثلث مزبور ملکی اولدیغنه ومراعات شرائط شفعه‌یه اقامت بینه ایدیجك منزلك ثلثی مجانا وثلثانی دخی شفعه ایله عمرودن المغه قادره اولورمی *الجواب* اولور
(رجل له دار غصبها منه غاصب والغاصب يجحد ملك المغصوب منه فبيعت دار بجنب هذه الدار والمغصوب منه شفيع الدار المبيعة والمشتری يجحد الشفعة ويجحد ان المغصوب له قال ابن مقاتل رحمه الله يطلب المغصوب منه شفعة الدار المبيعة ثم يخاصم المشتری والغاصب الی القاضی ويقول هذا الرجل اشتری هذه الدار وقد طلبت منه الشفعة ولی شفعتها بهذه الدار التی غصبها منی هذا الغاصب فان اقام البينة ان الدار المغصوبة له قضی له القاضی بالدار المغصوبة وبالشفعة ايضا وان لم يكن له بينة حلف الغاصب والمشتری (خانيه فی الشفعة فی ترتيب الشفعاء)

زيدك ملك منزلنه متصل ملك منزلى اولان عمرو منزلنى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى منزلى اوغلى بشره هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبورى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايديجك بكرك هبه سنى نقض ايدوب اول منزلى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(كما ينقض الشفيع جميع تصرفاته حتى الوقف والمسجد والمقبرة صرح به الزيلعى فى شرح الكنز وغيره وفى المجتبى ولهذا ينقض بيعه وهبته وغيرهما من التصرفات (منح فى الشفعة)

زيد ملك عرصه سنى عمروه هبه ايدر اولدقده عمرو زيده معين برطوب بوغاصى عوض ويرمك شرطيله هبه وتسليم عمرو دخى اول شرطيله قبول وعرصه يى قبض واول بزى زيده عوض ويروب زيد دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره اول عرصه يه متصل ملك منزلى اولان بكر وجه محرر اوزره هبه وتقابضى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايديجك بوغاصينك قيمتنى عمروه ويروب اول عرصه يى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب * اولور

(ولو وهبت دارا بشرط العوض فلا شفعة فيهما ما لم يتقابضا فاذا تقابضا وجبت الشفعة فيأخذ الشفيع الدار بمثل العوض ان كان العوض مثليا وان لم يكن مثليا فبقيمته (خانيه فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه بلا عوض هبه وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر هبه يى استماع ايتدكده اتخاذ شفعه ايتمشيدم ديو منزل مزبورى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشفعة تثبت فى الشراء دون الهبة (مبسوط سرخسى فى السير)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى دكاندن حصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده اول دكانه متصل ملك دكانى اولان بكر حصهٔ مرقومه يى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتثبت اى الشفعة بعد البيع للخليط اى الشريك فى نفس المبيع ثم بعد ما سلمها تثبت للخليط فى حقه اى حق المبيع كالشرب والطريق الخاصين ثم اى بعد ما سلمها تثبت لجار ملاصق ولو ذميا اومأذونا اومكاتبا (درر فى الشفعة)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره زيد ورثه سى ايله قصاصدن يرى دخى ملك برباغ اوزرينه صلح اولسه لر اول باغه متصل ملك باغى اولان بكر اول باغى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب * اولماز

(اذا صالح من دم عمد على دار لا يجب الشفعة لان القصاص ليس بمال فلم يوجد معاوضة المال وكذا لو صالح من جناية يوجب القصاص فيما دون النفس على دار لما قلنا (من شفعة البدايع)

هند زوجى زيد ايله مهرى ويرى دخى ملك منزلى اوزرينه خلع اولوب اول باغى زيده تسليم ايتدكدنصكره اول باغه متصل يرى دخى ملك باغى اولان عمرو بن خلعى استماع

ايتديكم آنده اتخاذ شفعه ايتمشيدم ديو اول باغى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(ولاشفعة فى دار جعلت مهرا وان قوبل ببعضها مال وبدل خلع وصلح عن دم عمد وعتق (كافى فيمايجب فيه الشفعة)

زيد ملكيت اوزره عمروك يدنده اولان بشبيك غروشلق منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيد ايله دعواى مزبوره دن ييك سكز يوز غروش اوزرينه عن انكار صلح و دفع بدل ايتدكدنصكره منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر منزل مزبورى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل صالح فى دار ادعاها على مائة درهم وهو جاحد فلاشفعة للشفيع لان الصلح عن الانكار ليس ببيع فى حق المدعى عليه (والوالجية فى٤)

زيد يرى دخى ملك باغنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول باغه متصل يرى دخى ملك باغى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايتدكدنصكره اول باغى شفعه ايله المدين عمرو فوت اولوب باغى ورثه سى ضبط ايلسه زيد بكر اول باغى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا مات الشفيع بطلت شفعته وان مات المشترى لم يبطل لان المستحق باق ولم يتغير سبب حقه (هدايه فيمايبطل الشفعة)

هند زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلدن حصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده هند بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وفسخ قصد ايتدكده اولمغله عمرو هنده ثمن اولدن زياده شوقدر اقچه ويروب قطع نزاع ايتدكلرندنصكره زيد بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايلسه عقد بيعده تسميه اولنان ثمنى عمروه ويروب حصهٔ مزبوره يى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان زاد المشترى البايع فى الثمن لم يلزم الزيادة الشفيع لانه استحق اخذها بالثمن الاول قبل الزيادة و المشترى لايملك ابطال الحق الثابت له فلا يملك لغيره ايضا (كافى فى الاختلاف فى الشفعة) ولو زاد فى الثمن اخذها الشفيع باصل الثمن (عتابيه فى الشفعة كذا فى الزيلعى مفصلا)

بوصورتده زيد ثمن مرقومى عمروه ويروب حصهٔ مزبوره يى شفعه ايله بعد الحكم المق استدكده عمرو وجه مبين اوزره عقد بيعدنصكره هنده اول قدر اقچه زياده ويرمكله سنك ايچون حق شفعه ثابت اولماز ياخود اول زياده يى باكه ويرمينجه حصهٔ مرقومه يى تسليم ايتم ديوب امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿نوع آخر﴾

هند ملك منزلنى زيده فاسدا بيع وتسليم ايتدكدنصكره فسخ بيع ساقط اولمدين اول منزله متصل ملك منزلى اولان عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب عمرو

زيد دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولايثبت الشفعة فى عروض او بيعت الدار بيعا فاسدا يعنى اذا اشترى دارا شراء فاسدا فلاشفعة فيها اما قبل القبض فلبقاء ملك البايع فيها اما بعده فلاحتمال الفسخ لان لكل واحد من المتبايعين سبيل الى فسخه و لم يسقط فسخه فان سقط فسخه بان بنى المشترى فيها وجبت الشفعة (منح الغفار فى الشفعة ملخصا) هذه الحيلة انما تتم بموافقة الشفيع على عدم المعرفة اما لو لم يوافق الشفيع المتبايعين عليه بان ادعى ثمنا معينا فانه يأخذ المبيع بالشفعة ثم يعطى الثمن بزعمه كما نقله فى شرح تنوير الابصار عن الظهيرية (وظاهره عدم لزوم اليمين على الشفيع لان المتبايعين لم يدعيا قدرا معلوما ليترتب عليه اليمين بعد انكاره وهذا يقطع به الفقيه هذا وقد علت المسئلة بتعذر الحكم على الحاكم و ذلك يكون بعد موافقة الشفيع لهما على الجهل به و عدم الامكان اطلاع الحاكم عليه و لذلك قال فى المضمرات ثم يستهلكه من ساعته و فى الدرر و الغرر و متن التنوير وضيع الفلوس بعد القبض وفى الظهيرية وقد هلك فى يد البايع بعد التقابض فعلم منه انه اذا كان قائما تعين احضاره لامكان الحكم وان الحاكم بترك طلبه مع علمه بوجوده يأثم لتركه مايتعرف به الحكم وقد قال فى منح الغفار رأيت منقولا عن الظهيرية اشترى عقارا بدراهم جزافا و اتفق المتبايعان على انهما لايعلمان مقدار الدراهم وقد هلكت فى يد البايع بعد التقابض فالشفيع كيف يفعل قال القاضى الامام عمر بن ابو بكر يأخذ الدار بالشفعة ثم يعطى الثمن على زعمه الا اذا اثبت المشترى الزيادة عليه انتهى وكان قد قال اولا و ينبغى ان الشفيع اذا قال انا اعلم قيمة الفلوس وهى كذا ان يأخذ الدراهم وقيمتها فقال هنا وهذا موافق لما بحثته يعنى وافق بحث المنقول و قد علمت الاحكام المسؤل عنها

(خيريه فى آخر الشفعة)

زيد منزلنى شوقدر اقچه ايله عددى معلوم اولميوب مشاراليها اولان برقبضه فلوسه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب اول فلوسى مجلس بيعده صاچوب ضايع ايلسه اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر منزل مزبورى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده متبايعين فلوس مضيعه نك مجهوليتنده اتفاق ايدوب لكن بكر مزبورلرى تصديق ايتميوب بن بيلورم فلوس مضيعه نك قيمتى شوقدر اقچه ايدى ديو دعوى ومتبايعين بكر ديديكى مقداردن زياده ايدى ديو دعوى ايتميوب مجهوليتنده مستقر اولسه لر بكر فلوس مزبوره نك قيمتى كندى معترف اولديغى مقداردن زياده دكل ايديكنه تحليفى اولنمقسزين بكر ثمن مزبور ايله قيمت مزبوره يى عمروه و يروب منزل مزبورى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد يرى دخى ملك باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم عمرو دخى اول باغچه يى شو قدر اقچه عدد نامعلوم برقبضه فلوسه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب فلوسى مجلس بيعده تضييع ايتدكدن صكره اول باغچه يه متصل ملك باغچه سى اولان بشر بيع اولى استماع

ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایتمش اولمغله عمرونك حضورنده بیع اول ایله اول باغچه یی شفعه ایله بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده طلب مواثبه و طلب اشهاد ایدوب بعده طلب تملیك ایتمیوب تأخیر ایلسه بکرك شفعه سی ساقط اولورمی * الجواب * مرض یاحبس کبی عذر شرعیه بناءایلدیسه ساقط اولماز عذر سز برآی طلب ایتمیوب تأخیر ایلدیسه ساقط اولور

(ثم یطلب عند قاض فیقول اشتری فلان دارا کذا و انا شفیعها بدار کذا لی فمره بتسلیم الدار الی- وهو ای هذا الطلب طلب تملك و خصومة و بتأخیر هذا الطلب مطلقا ای بعذر وغیره لاتبطل الشفعة و به یفتی (منح الغفار فی الشفعة) ولوکان التأخیر بعذر من مرض اوحبس اوعدم قاض لایری الشفعة بالجواز فی بلدة لایسقط بالاجماع وان طالت المدة لکونه لایتمکن من الخصومة فی مصره (منح الغفار فی الشفعة) قال شیخ الاسلام الفتوی الیوم علی انه اذا اخر شهرا سقطت الشفعة لتغیر احوال الناس فی قصد الاضرار بالغیر (زیلعی فی الشفعة)

﴿ کتاب القسمة ﴾

زید متوفانك ثلث مالندن وصایاسی تنفیذ اولنمدین ورثه سی ترکه سنی بینلرنده اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * وصایا تقدیم اولنور

رجل مات عن امرأة وابنین فالمرأة تدعی انها حامل قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل تعرض علی امرأة ثقة او امرأتین حتی تمس جنبها فان لم یقف علی شئ من علامات الحمل یقسم المیراث وان وقفت علی شئ من امارات الحمل تربصوا حتی تلد فانه لایقسم (قاضیخان فی القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغللری عمرو و بکر وقزی زینبی ترك ایتدکده ترکه یی قبل الاقتسام عمرو غیبت ایلسه حالا عمرو حاضر اولمقسزین هند و بکر و زینب قاضی یه واروب قسمته طالب اولملریله قاضی عمرو ایچون وکیل نصب ایدوب ترکه یی بین الورثه قسمت ایدوب عمرونك حصه سنی وکیلنه ضبط ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان کان فیهم غائب یقسم ولاینظر حضور الغائب بعد ان یکون الحاضر ابنین کبیرین اواحدهما صغیر فینصب عن الصغیر وصیا و یقسم لان احد الورثة خصم عن الباقین ویضع حصة الغائب تحت ید عدل (خلاصه فی ٤ من القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی و قزی زینبی و لابوین قرنداشی فاطمه یی ترك ایتدکده هند زینب و فاطمه دن بن حامله یم دیو دعوی و منبورهلر حامل دکلسون دیو انکار ایلسه لر هند ثقاتدن برایکی قابله یه عرض اولنوب قابله لر علامات حملدن برعلامته واقفلر اولمایجق ترکه زید هند وزینب وفاطمه بینلرنده تقسیم اولنورمی * الجواب * اولنور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد فوت اولوب زوجه سی هند حامل ولابوين قرنداشی عمروی ترك ايلسه قسمت تركه وضع حمله دك توقيف اولنورمی * الجواب * اولنور

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی و قزی زينبی وقز قرنداشی خديجه يی ترك ايتدكده هند زينب وخديجه دن بن حاملم ديو دعوی وزينب وخديجه حامل دكلسون ديوانكار ايدوب هند ثقاتدن برايكی قابله يه عرض اولندقده قابله لر علامات حملدن بعض علامانه واقف اولسه لر قسمت تركه وضع حمله دك توقيف اولنورمی * الجواب * اولنور

(فان كانوا لايرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل يوقف جميع التركة ولايقسم لان فی حق الاخوة فی طلب القسمة شك فلايقسم (خانيه فی آخر القسمة)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوين قز قرنداشی قزی زينبی ترك ايتدكده مز بورلر رضالريله تركهٔ زيدی بينلرنده قسمت ايدر اولدقلرنده جمله مالدن حصه سی مقابله سنده زينب تركه دن برزيتون باغچه سنی الوب سائر تركه يی هند الوب بو وجه اوزره اقتسام ايدوب بعده بشر اول باغچه يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم زينبك يدندن السه زينب هندك يدنده اولان تركه دن حصه سيله هنده مراجعته قادره اولورمی * الجواب * اولور

زيد عمرو ايله علی الاشتراك ارثا مالك اولدقلری مختلفة القيمه اشجار متنوعه يی مشتمله يری دخی ملك باغچه يی اقتسام مراد ايلسه لر نه وجهله اقتسام ايدرلر * الجواب * عرصه سنی ذراع اشجارينی تقدير قيمت ايله اقتسام ايدرلر

ثم اذا قسم الدار فانه يقسم العرصة بالذراع ويقسم البناء بالقيمة (محيط رضوی فی القسمة)

زيد مرض موتنده هندی بشيوز غروش مهر ايله تزوج ايدوب بعده ديونی تركه سندن ازيد اوادبغی حالده فوت اولوب هندك مهر مثلی انجق يوز غروش اولمغله اصحاب ديون هنده يوز غروش مهر مثل مقابله سنده تركه دن قسمت غرماطريقيله اصابت ايدن مقداری ويرمكه راضيلر ايكن هند قناعت ايتميوب مهر مسمی ايله غرمايه داخل اولورم ديمكه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی اقرار الزيادات المريض اذا كان عليه دين الصحة فتزوج حالة المرض فقدار مهر المثل يكون مساويا لدين الصحة والزيادة علی مهر المثل كان دين الصحة مقدما عليه (عماديه فی ٣٣ من النكاح)

(ماقول شيخ الاسلام بركة الانام ملجأ الخاص والعام فی جماعة معلومين لهم عقار وعروض مشتركة بينهم فاقتسموا العروض وبعض العقارات المذكورة بالتراضی وبعضها بقضاء القاضی ثم اقر كل واحد منهم باستيفاء حقه اقرارا صحيحا شرعيا ثم ادعی واحد منهم الغبن الفاحش فی القسمة المزبورة فهل تسمع دعواه هذه وتنقض القسمة اولا افتونا مأجورين * اجاب * لاتسمع دعواه ولا تنقض القسمة)

زید متوفانك ورثه سی تركهٔ زیدی اقتسام ایتدكارندنصكره ایچلرنده عمرو سائر ورثه دن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد التحلیف دین مزبوردن هر برینك یدنده اولان حصه یه اصابت ایدن مقداری سائر ورثه دن المق استدكده سائر ورثه حین قسمتده سكوت ایتمشیدك دیو ویرمامكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ادعی بعض الورثة بعد الاقتسام دینا علی المیت و برهن یقبل و لایكون الاقتسام ابراء عن الدین لان حقه غیرمتعلق بالعین فلم یكن الرضاء اقرار لعدم التعلق

(بزازیه فی ٣ من القسمة)

زید فوت اولوب ورثهٔ كبارینی ترك ایتدكده ورثه دن عمرو سائر ورثه یه تركه یی قسمت ایده لم دیوب سائر ورثه اباء ایتملریله عمرو بكر قسامی قسمت ایتمك ایچون استیجار ایدوب تركه دن كندی حصه سنی افراز و تعیین ایتدرسه اجرت قسمت بالكلیه عمروه می لازمه اولور یوخسه جمله ورثه یه می * الجواب * بالكلیه عمروه

(واذا طلب احد الشریكین القسمة وابی الباقون فاستأجر الطالب قساما كان الاجر علیه خاصة فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وفی قول صاحبیه یكون علی الكل (فی ١٣ من قسمة التاتارخانیه) قال الاسبیجابی رحمه الله تعالی الصحیح قول ابی حنیفة و علیه مشی النسفی والمحبوبی وغیرهما (تصحیح قدوری لقطلو بغا فی القسمة)

بر بلده اهالیسندن زید فوت اولدقده بلدهٔ مزبوره قاضیسی عمرو زیدك اولاد صغارینك وصیلری بكره زیدك ذمم ناسده اولان اقچه سیچون رسم قسمت اولمق اوزره بكا شوقدر اقچه ویر بعده مال تحصیل اولندقده اول مالدن آل دیو تضییق ایتمكله بكر دخی كندی مالندن زیدك ذمم ناسده اولان اقچه سیچون رسم قسمت اولمق اوزره اول قدر اقچه یی عمروه ویرسه حالا بكر مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر بلده اهالیسندن زید عسكری فوت اولوب ورثهٔ صغارینی ترك ایتدكده بلدهٔ مزبورده قسام اولان عمرو تركهٔ زیدی تحریر ودفتر ایتموب وصغارك مال موروثلرینی حفظ ایچون صغاره وصی نصب ایتموب بغیر حق تركه دن رسم قسمت نامیله برقاچ اقچه الوب زیدك قسمتی التمشدر دیو تذكره یازدقدنصكره قاضیعسكر طرفندن قسام سواری تعیین اولنان بكر بلدهٔ مزبوره یه كلدكده تركهٔ زیدی تحریر ودفتر ایدوب وصغاره وصی نصب وتركه یی صغار ایچون حفظ ایتدرمك استدكده صغارك اقرباسی مجرد قسام بزه وجه محرر اوزره تذكره ویرمشیدی دیو بكری شرعا منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وكذا لومات عن امرأة وصغار وسأل الجیران ختم الابواب للصغار وقالت جمیع ما فی البیت لی لم یتعرض لها القاضی ولایبعث امینا فی اشباه ذلك الا فی رجل یموت عن صغار و لیس احد یدعی شیئا مما فی البیت فیبعث فی ذلك امینا یحفظ للصغار

(قنیه فی منع الدعوی من كتاب القضاء)

برقضایه بروجه اربه لق متصرف اولان زیدك نائبی عمرو قضاء مزبوره ده ساكن

عسكرى طائفه سندن فوت اولانلرك تركه لرينى تحرير و بين الورثه بالفريضة الشرعيه
تقسيم ايتمكه مأمور اولمغله بكر متوفانك تركه سنى تحرير و بين الورثه بالفريضة الشرعيه
تقسيم ايتدكدنصكره بشر بن بكرك تركه سنى تحرير وتقسيمه مأمورم ديوب تركه يى تحرير
ايدوب ورثه دن رسم قسمت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
بو صورتده بشر تركهٔ بكرى تحرير ايدوب رسم قسمت نامنه ورثه دن جبرا شوقدر اقچه
السه ورثه مبلغ مزبورى بشردن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

نوع آخر

زيد ايله هند على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان منزلى اقتسام ايتدكلرنده
منزلك قپوسى زيدك حصه سنده دوشوب هندك حصه سنده طريق اولميوب وقپو
اچمق دخى ممكن اولماسه حين اقتسامده هندك حصه سنه قپو اچمق ممكن اولماديغى بلنمايجك
قسمت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز
(اقتسما دارا ولا طريق فى نصيب احدهما ان امكنه ان يفتح بابا آخر جازت القسمة
وان لم يمكنه ان علم وقت القسمة جازت القسمة وان لم يعلم بذلك لا يجوز القسمة
(بزازيه فى الحيطان فى نوع من الطريق)
زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى خان صغيرده زيدك حصه سى اقل اولوب
قسمت اولنديغى تقديرجه زيد حصه سيله انتفاع ممكن اولماسه عمرو قسمته طالب دكل
ايكن زيد خانى قسمت ايتدردوب حصه سنى افرازه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(واذا انتفع كل من الشركاء بنصيبه بعد القسمة قسم بطلب احدهم وان تضرر الكل
لايقسم الا برضاهم وان انتفع البعض دون البعض قسم بطلب ذى المنفعة لا بطلب الاخر
هو الاصح (ملتقى الابحر فى القسمة)
يكرمى درت سهمدن يدى سهم زيدك سكز سهمى هند وزينبك برسهمى خديجه نك
ملكلرى اولان منزل قسمت اولنديغى تقديرجه خديجه حصه سيله انتفاع ممكن اولميوب
لكن زيد وهند وزينبدن هر برينه حصه سيله انتفاع ممكن اولمغله هند وزيد و زينب
قسمته طالبلر اولوب خديجه اباء ايلسه حاكم خديجه يه قسمت اوزرينه جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولور
(وان تضرر الكل لم يقسم الا برضاهم ولو انتفع بعض وتضرر بعض قسم بطلب ذى
منفعة بالاجماع الا فى رواية عن مالك رحمه الله تعالى (عيون المذاهب فى القسمة)
توليت و سكناسى واقفك اولادنه مشروطه وقف منزل قابل قسمت اولمغله اولاددن
هند وزينب رضالريله اقتسام ايدوب بعده برى مراد ايتديكى وقتده قسمت مزبوره يى
نقضه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(عك) اقتسموا ارضا موقوفة بتراضيهم ثم اراد احدهم بعد سنين ابطال تلك القسمة فله ذلك
(قنيه فى فسخ القسمة)

بر وقف منزل كبيره زيد وعمرو اجارتين ايله اشتراكا متصرفلر ايكن زيد عمروه منزلى رأى متولى ايله بيننرده اقتسام ايده لم ديركن عمرو بغير وجه اباء ايدوب مزبوران وقفه و پردكارى معجله يى استيفا ايتمش اولسه لر متولى زيدك حصه سنى رأى حاكمله افراز ووقف ايچون بر مقدار اجره الوب مجددا زيده تمسك و يرسه وجه مشروح اوزره اولمق وقفه نافع اولمجق عمرو راضى اولميوب بنه اشتراكا ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واجمعوا ان الكل اذا كان وقفا على الارباب فارادوا القسمة لايجوز

(عماديه فى وقف المشاع فى الثلثون)

﴿ نوع آخر ﴾

بر قريه اهالىسى اوزرلرينه تحصين املاك ايچون نازله اولان تكاليفى بينلرنده نه وجهله چكرلر * الجواب * ملكلرينه كوره چكرلر

(اهل قرية غرمهم السلطان قال بعضهم يقسم ذلك على قدر الاملاك وقال بعضهم على قدر الرؤس قال الفقيه ابو جعفر رحمه الله تعالى ان كان الغرامة لتحصين الابدان يقسم على قدر الرؤس الذى يتعرض لهم لانها مؤنة الرؤس ولاشئ من ذلك على النساء والصبيان لانه لايتعرض لهم (خانيه فى قسمة الوصى والاب من القسمة)

بر قريه اهالىسنك اوزرلرينه تحصين املاك ايچون نازله اولان تكاليف بينلرنده ملكلرينه كوره تقسيم اولنمق لازم اولدقده اول قريه اهاليسندن اولوب قريهٔ مزبوره ده املاكى اولان صبيان ونسوانه ملكلرينه كوره تكاليفدن حصه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(الواقع فى بلادنا اخذ العوارض من النساء على دورهن لان السلطان يجعلها على الخانات وهى الدور الذى يظهر ان عدم دخولهن فى الغرامات عند اطلاق الغرامة واما اذا عينها الامام على الدور وجعل على كل دار قدرا معينا دخلن بالتعين الصريح بتسمية الدار ولابد من اخذ المسمى لامحالة وان لم يؤخذ لزم تضاعف الضرر على ارباب الدور و يظهر لك صحة ماافتيت فى العوارض من انها على قدر سهام الدار ذكورا كانوا اواناثا فتأمل (شرح الاشباه لخير الدين الرملى فى آخر احكام الانثى من الفن الثالث)

بر قريه اهالىسى اوزرلرينه تحصين املاك ايچون نازله اولان تكاليفى بينلرنده نه وجهله چكرلر * الجواب * ملكلرينه كوره چكرلر

(ومايضع السلطان لتحصين املاكهم فعلى قدرها (منية المفتى فى القسمة)

بو صورتده بعض كسنه لرك قريهٔ مزبوره ده تصرفلرنده املاكلرى اولوب كندولرى قصبه ده ساكن اولسه لر اول قريه يه نازله اولان تكاليف مزبوره يى قريه اهالىسى املاك اوزرينه عدل اوزره توزيع ايدوب اول كسنه لرك قريه ده اولان ملكلرينه اصابت ايدن حصه لرينى مزبورلردن استدكلرنده مجرد املاكمز اوزره اوتورميوب آخر يرده اوتوررز ديو حصه لرينى و يرمكدن امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بر قريه اهالىسى اوزرلرينه تحصين املاك ايچون تكاليف نازله اولدقده ايچلرنده اصلا ملكى

مستأجر اولان زيده مجرد قريه مزده ساكن اولمكله تكاليف من بوره ايچون شو قدر اقچه ويرديو جبره قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

بوصورتده اهالى زيدك تغلبا شو قدر اقچه سنى المش اولسه لر زيد مبلغ مرقومى اهاليدن استرداده قادر اولورمى *الجواب* اولور

بر بلده محلاتندن بر محله ده مؤذن اولان زيددن تكاليف نامنه نسنه المغه ديو امر سلطانى صادر اولمشيكن تكاليف جمع وتحصيلنه مأمور اولان عمرو زيددن خلاف امر سلطانى تكاليف عرفيه شاقه ايچون نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

بر بلده محلاتندن بر محله ده مؤذن اولان عمرودن تكاليف نامنه نسنه المغه ديو امر سلطانى صادر اولمشيكن تركمان اغاسى اولان عمروسن مقدما تركمان قبيله سندن ايمش سن ديو باش خرجى نامنه خلاف امر نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

* باب المهايات *

حمام ودكرمن وقابل قسمت اولميان بيت صغيرك هر برنده على حدة مهاياة جاريه اولورمى * الجواب* اولور

(المهاياة قسمة المنافع يصار اليها لتكميل استيفاء المنفعة لتعذر الاجتماع على عين واحدة فى الانتفاع بها فكانت المهاياة جمعا للمنافع فى زمان واحد كالقسمة جمع النصب الشايع فى مكان واحد معين فجرت المهاياة فى المنافع مجرى القسمة من الاعيان ولو لم يجز المهاياة لادى الى تعطيل الاعيان التى لا يمكن قسمتها وانه قبيح فان الاعيان خلقت للانتفاع بها وهو ينافيه فيجوز ضرورة كقسمة الاعيان فيجرى جبر القاضى بها كما يجرى فى قسمة الاعيان (زيلعى فى القسمة)

زيد وعمرو اشتراكا مالك اولدقلرى دكرمن قابل قسمت اولمامغله زيد عمروه دكرمنى مهاياة تصرف ايده لم ديدكده عمرو راضى اولميوب انجق بن متصرف اولورم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

هند وزينب اشتراكا مالكه اولدقلرى حمامك برسنه غله سنى هند وبرسنه غله سنى زينب المق اوزره مهاياة ايدوب سنه لرك غله لرى مساوى اولسه هند نوبتى سنه سنده حمامى آخره ايجار وغله سنى المق استدكده زينب بغير وجه هندى منعه قادره اولورمى * الجواب* اولماز

(اما اذا تهايئاه على ان يواجرها هذا سنة وهذا سنة اختلفوا فيه قال الشيخ الامام المعروف بخواهر زاده رحمه الله تعالى الظاهر انه يجوز ان استوت الغلتان فيها وان فضلت فى نوبة احدهما يشتركان فى الفضل وعليه الفتوى
(خانيه فى المهاياة من كتاب الصلح)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى حمامدن حصه سنى عمروه اضرار قصديله بيع وياخود ايجار ايتمكدن اباء ايتمكله حاكم عمروك طلبيله حمامى بينلرنده مهاياة تصرف ايدك ديو زيده جبره قادر اولورمى *الجواب* اولور

(والثوب الواحد لايقسم اراد بالثوب الواحد القميص لانه لاينتفع كل واحد منهما بنصيبه وكذا البيت الصغير والحمام لكنهما يتهايئان (شرح ادب القاضى للحسام الشهيد فى القسمة)

زيد عمروه على الاشتراك مالك اولدبغى قولى مهايأة استخدام ايده لم ديوب عمرو اباء ايلسه حاكم مهايأة استخدام ايتمك اوزره عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(طلب احد ربى العبد المهاياة فى الخدمة وابى الآخر فالقاضى يجبره (منية المفتى فى القسمة)

سكناسى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل صغير اولوب توليت سكنا اصحابى اولان اولاد جمله سى ساكن اولمق ممكن اولمامغله ايچلرندن زيد وعمرو سائرلرينه مهايأة ساكن اوله لم ديدكلرنده سائر اولاد راضيلر اولميوب بز ساكن اولورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجوز المهاياة فى سكنى الدار الموقوفة للسكنى وان لم يشترط الواقف للسكنى اختلفوا فيه (وجيز فى الموقوف عليه السكنى من الوقف)

زيد وعمرو على الاشتراك اجارتين ايله تصرفلرنده اولان وقف دكرمنى هر برى دردر سنه مستقلا ضبط ايتمك اوزره بالتراضى عقد مهايأه ايدوب بعده زيد تولينى تصرف اوزره ايكن عمرو برسنه مرورنده دكرمندن حصه سنى بكره فراغ ايدوب حالا بكر زيد وعمروك وجه محرر اوزره عقد ايتدكلرى مهاياٴيى فسخ ايدوب زيده دكرمنى سنكله على الاشتراك تصرف باخود مجددا التبشر آيه بابرر سنه اوزرينه عقد مهايأه ايده لم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للشريك الذى لم يستعمل الوقف ان يقول للآخر انا استعمل بقدر ما استعملته لان المهاياة انمايكون بعد الخصومة (حاوى المنيه فى سكنى الوقف)

﴿ كتاب الحجر ﴾

اون اوچ ياشنده اولوب لكن جثه سنك بلوغه تحملى اوليان زيد احتلام اولوب بلوغه كلدم ديو اقرار ايلسه زيدك اقرارى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

صبى اقرانه بالغ وقاسم وصى الميت قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل ان كان الصبى مراهقا قبل قوله فيجوز قسمته وان لم يكن مراهقا ويعلم ان مثله لايحتلم لايجوز قسمته ولايقبل قوله لانه يكذب ظاهرا وتبين بهذا ان ابن اثنى عشر سنة اذا كان بحال لايحتلم مثله اذا اقر بالبلوغ لايقبل قوله (منح قبيل المأذون)

اون بر ياشنده اولوب لكن جثه سنك بلوغه تحملى اوليان هند صغيره حيض كوروب بالغه اولدم ديو اقرار ايلسه هندك قولى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

اقوال وافعالى استقامت اوزره اولان زيد عاقلميدر * الجواب * عاقلدر

(العاقل من يستقيم كلامه وافعاله الانادرا والمجنون ضده (بزازيه فى اول الطلاق)

بوصورتده زيدك عقود وتصرفاتى شرعا جائز ومعتبر اولورمى * الجواب * اولور

هند مجنونه زوجی زیدك شو قدر اشیاسنی جبرا یدندن الوب اتلاف ایلسه هنده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(الصبي والمجنون لايصح عقودهما ولااقرارهما ولاطلاقهما وضمن ما اتلفاه وصح قبض الهبة (كفوى فی بیع المجنون نقلا من جامع الفصولین فی ٣٤ فی احکام الصبیان)

﴿ كتاب المأذون ﴾

زید مدیون اولان عبد مأذونی عمروه شوقدر اقچه اقراض وشو قدر اشیاء ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو اشیاء مزبوره ایله متاع اشترا ایدوب مبلغ مزبور ومتاع یدنده ایکن عمرو فوت اولوب زید مبلغ مزبور ایله متاعی قبض ایلسه عمروك یدنده مال مکسوب وموهوبی اولمامغله داینلر زیده مبلغ مزبور واول متاعدن بزه حصه یاخود عمرو ذمتنده اولان حقمزی ضامن اول دیوجبره قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولواقرض المولى عبده المأذون المديون الفا فالمولى احق بها وكذلك ان اودعه وديعة فاشترى بها العبد متاعا فالمولى احق بالمتاع لانه بدل ملكه (محيط رضوى فى المأذون)

زیدك عبد مأذونی عمرو مضاربه طریقیله بکردن شوقدر اقچه الوب بعده مبلغ مزبور ایله دیار آخرده متاع اشترا ایتدکدنصکره عمرو متاعی بکره ارسال ایلسه حالا بکر متاعی قبض ایتمك استدکده زید قولم اشترا ایتمکله بنم اولمش اولور دیو متاعی بکره ویرمیوب تغلبا قبض ایلسه بکر متاعی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وللمأذون ان يدفع المال مضاربة وله ان يأخذ المال مضاربة

(محيط برهانى فى ٤ من المأذون)

زیدك عبد مأذونی عمرو اکتساب ایتدیکی مالدن اشترا ایتدیکی جاریه یی زیدك اذنی یاخود اذنسز وطئ ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ولايشترى العبد جارية من اكسابه لانه لاملك للعبد حقيقة والوطئ بدون احد الملكين منفى شرعا وسواء اذن له المولى اولم يأذن له لما ذكرنا ان العبد لايملك شيئا لانه مملوك فيستحيل ان يكون مالكا وبالاذن لايخرج عن كونه مملوكا فلا يندفع الاستحالة

(بدايع فيما يملكه المأذون)

بوصورتده عمرو اول جاریه یی وطئ ایدوب جاریه بر ولد طوغوردقده عمرو ولد بندندر دیسه ولدك نسبی عمرودن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(العبد التاجر اذا اشترى امة فوطئها فولدت فادعى الولد وانكر مولاه يجوز ادعاؤه ويثبت نسبه منه وانما يثبت النسب من العبد وان كذبه مولاه فى ذلك لان للعبد فى نسبه شبهة وان لم يكن له حق ملك ولاحقيقة ملك وشبهة الملك كافية لثبوت النسب وان كذبه المالك فى ذلك (محيط برهانى فى من المأذون)

بوصورتده عمرو اول جاریه وولدی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال محمد رحمه الله فى الاصل العبد المأذون فى التجارة اذا اشترى امة ووطئها وولدت ولدا ثم ان العبد ادعى نسب هذا الولد صحت دعوته صدقه المولى فى ذلك اوكذبه ويملك

بيع الولد (تاتارخانيه فى ٢٢ من الدعوى)

زيدك قولى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن شوقدر اقچه يى بكره ايداع و تسليم ايتدكدنصكره زيد عمرو ى اعتاق ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمروك توكيليله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على مودع العبد وديعة العبد لاتصح مع ان مال العبد لمولاه لكن لما وصلت الوديعة اليه من العبد لاتسمع دعوى مولاه (بزازيه فى المأذون)

﴿ كتاب الكراهية والاستحسان ﴾

ترياق اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * تحريما كراهتنده علماء رحمهم الله تعالى اختلاف ايتمشلر مداواتنده بأس يوقدر

(و يكره ترياق وجوز بيعه طبا للشفاء اكل القنافذ يغفر الدرياق بالدال والتاء وهو فارسى معرب وهو دواء يجعل فيه من لحوم الحيات يتداوى به من السموم وغيرها وفى شرح التمرتاشى وفى المنتقى عن محمد رحمه الله كره شرب الترياق اذا كان فيه لحوم الحيات وقد فصل المصنف بين مافيه لحم الحيات ومالس فيه شئ فنفى الكراهة فى الثانى دون الاول و النظم لم يذكر فيه القول بالحرمة فيما فيه لحم الحيات بل قاصر على القول بالكراهة والظاهر كراهة تحريم لاتنزيه ان كان مراده مافيه لحم الحيات وهو الظاهر (شرح المنظومه لابن الشحنه فى الكراهية)

طيب نوعندن اولان عنبرك اكلى حلالميدر * الجواب * حلالدر

الاشياء على الاصل الاباحة مالم يتبين دليل الحرمة (تجنيس مزيد لصاحب الهدايه فى الكراهية)

هند مرضعه برقوزويى ارضاع ايلسه هنده وغيره اول قوزينك لحمنى اكل حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ان الجدى غدى بلبن الخنزير فلا بأس باكله لانه لم يتغير لحمه وما غدى صار مستهلكا لم يبق له اثر وعلى هذا القول لابأس باكل الدجاجة التى تخلط بالعذرة وغيره لانه لم يتغير لحمه والذى يروى انه يحبس الدجاجة ثلاثة ايام تأويله ان ذلك على سبيل التنزيه (ولوالجيه فى الصيد كذا فى صيد البزازيه)

قرمز ديدكلرى بويه كه اصلنده اشجارك بر نوعنك قابغنده من جمله قدر دخى بيوك وكوچك دوده لر اولوب قبل نفخ الروح انى وقتنده دوشرسه لر عصاره سندن قرمزى بويه اولور اكر وقتى كچوب دوشرلماسه باراده الله تعالى روح بولوب اوچار وروح بولدقده برطريقله دوشرلسه دخى بويه اولماز اول دوده دن قبل نفخ الروح دوشر دكلرينك عصاره سنى بعض معاجين وشربتلره قاتر اولسه لر اول معاجين وشربتلرى اكل وشربده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(اكل دود القز قبل ان ينفخ فيه الروح لابأس به وكذا اكل دود الزنبور قبل ان ينفخ فيه الروح لابأس به (هنديه فى ١١ من الكراهية والاستحسان)

زيد عمرودن برمقدار طعام اشترا ايتمك مراد ايتدكده ثمنى نه مقوله مالدن ايدا ايده جكنى

تعیین وتوصیف ایتمکسزین شوقدر اقچه یه عمرودن اشترا وقبض ایدوب بعده مبلغ مزبوری کسب خبیثدن جمع ایتدیکی مالدن ادا ایلسه اول طعام زیده طیب اولمقدن چقارمی * الجواب * چقماز

(اشتری بدراهم مغصوبة ان دفعها اولا للبایع ثم اشتری بها اوقبل الدفع اشار الیها ونقد منها لا یطیب الاکل بهما قبل الضمان و بعده لایطیب الربح فی المختار للفتوی وفیمابقی من الصور یطیب وهو قول الکرخی وعلیه الفتوی ولایعتبر النیة فی الفتوی (بزازیه فی الجنس الثالث فی الضمان من الغصب)

کتان تخمندن استخراج اولنوب بذرتعبیر اولنور یاغ طاهرمیدر یوخسه نجسمیدر *الجواب * طاهردر

(وقد وقع عند بعض الناس ان الصابون نجس لانه یتخذ من دهن الکتان و دهن الکتان نجس لانه فی اوعیة تکون مفتوحة الرأس عادة والفارة تقصد شربها وتقع فیها غالبا ولکنا لانفتی بنجاسة الصابون لانا لا نفتی بنجاسة الدهن لان الاصل الطهارة والنجاسة بعارض امر نادر ولوکنا نفتی بنجاسة الدهن لا نفتی بنجاسة الصابون لان الدهن قد تغیر وصار شیئا آخر (محیط برهانی فی ۷ من الطهارة)

بوصورتده ذکر اولنان یاغ بلاد اسلامیه ده استعمال اولنوب نجاست و حرمتنه دلیل یوغیکن عالم اولان زید اول یاغ نجسدر اکلی و غیر استعمالی حرامدر دیسه مزبورك قولنه التفات اولنورمی *الجواب * اولنماز تعزیرایله منع اولنمق کرکدر

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده یدنده بولنان خمری تخلیل ایتدکدنصکره اکل وبیع حلال اولورمی *الجواب * اولور

برضغراینکی طوغوردقده ولدی ایچنده بولنوب معا چقان ظرفنی اکل ایلسه بلا تأخیر اول اینکك سود ینی اکل ایتمکده بأس وارمیدر * الجواب * یوقدر

(الجلالة هی التی تعتاد اکل الجیف ولایختلط ویکون روایحه منتنة و انما کره الاستعمال کیلایتأذی الناس بروایحها واماما یختلط فتتناول الجیف وغیر الجیف علی وجه لایظهر ذلك فی لحمه فلابأس باکل لحمه والحمل علیها الاتری ماذکر محمد رحمه الله فی النوادر (لوان جدیا غدی بلبن الخنزیر فلا بأس باکله وعلی هذا لابأس باکل الدجاجة ان کان یقع علی الجیف لانها یختلط ولایتغیر لحمه ولاینتن والحکم یدور علی هذا المعنی (محیط برهانی فی ۱۲ من الصید)

زیدك کچیلری اویوز اولوب زیده خمر ایچرمك علاجدر دیمکلریله زید کچیلرینه خمر ایچروب بعده اول کچیلر برقاچ کون اوتلق یبوب اصلا خمر ایچماسه بعده اول کچیلری بوغازلسه انلرك اتلرینی اکل ایتمکده بأس وارمیدر *الجواب * یوقدر

زید کندی بهیمه سنی وطئ ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر

بوصورتده اول بهیمه مأکول اللحم اولمغله زید بعده ذبح ایدوب اتنی اکل ایلسه حلال اولورمی * الجواب * امام اعظم رحمه الله قتنده اولور امام ابو یوسف رحمه الله قتنده

بعد الذبح احراق اولنور
وبهيمة اى لا يحد بوطئ بهيمة لانه ليس فى معنى الزنا فى كونه جناية وفى وجود الداعى لان الطبع السليم ينفر عنه والحامل عليه نهاية السفه او فرط الشهوة ولهذا لا يجب ستر الالة الا انه يعزر لما بينا والذى يروى انه تذبح البهيمة وتحرق فذلك لقطع التحدث به وليس بواجب قالوا ان كانت مما لا تؤكل لحمها تذبح وتحرق لما ذكرنا وان كان مما تؤكل تذبح وتؤكل عند ابى حنيفة وقالا تحرق هذه ايضا هذا اذا كانت البهيمة للفاعل فان كان لغيره ففى الخانية كان لصاحبها ان يدفعه اليه بالقيمة ثم يذبح هكذا ذكر ولا يعرف ذلك الاسماعا فيحمل عليه انتهى والظاهر انه لا يجبر على دفعها
(بحر رائق فى الوطئ الذى يوجب الحد من الحدود)
آرو قوانده مجتمع اولان عسل اخراج مراد اولندقده قوانده اولان آرولر قتل اولنمدقجه تماما اخراج اولنميوب اول حالده آرولر طشره چيقارلسه اذيتى محقق اولمغله آرو قوانلرى اتخاذ ايدنكسنه لر عسلى چيقارمغه مباشرت ايتدكلرنده قوانلرك آغزلرينى قپايوب تقليب ايتمكله آرولر عسل ايچنده هلاك اولسه لر اول كسنه لر آثم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(قتل الزنبور واحراقهم بالنار هل يجوز قال يجوز اهلاكهم فى الشرع دفعا للاذى ولا يأثم به القاتل اذا لم يكن اهلاكهم بدون الاحراق فلا بأس به دفعا للاذى بما يمكن
(جواهر الفتاوى فى ه من الكراهية)
بوصورتده اول هلاك اولان آرولر مخلوط اولديغى عسلى اكل ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر
(ولا بأس بموت ما ليس له دم سائل سواء مات فى الماء اومايع آخر وسواء كان بحريا كطير الماء صغيرا كما فى المحيط او بريا كالجراد والذباب والزنبور والعقرب والبرغوث والقمل والبق
(قهستانى فى اول الطهارة)

﴿ فصل فيما يتعلق باللبس والاستعمال وما فى فعله حظر ومالا ﴾

رجاله حرير ثوبك لبسى حراممدر يوخسه حلالميدر * الجواب * حرامدر
بوصورتده زيد حرير ثوبله نماز قلسه زيده نمازى اعاده ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا بأس للمرأة بالصلوة فى الديباج والحرير ولا يحل لبسها للرجال وان صلى فيهما فليس عليه ان يعيدها (تتف فى الصلوة) ولو صلى مع القلنسوة الاطلس فانه يكره لبسها ولا تعلق للصلوة بذلك (جواهر الفتاوى فى اول الصلوة)
رجاله قرمزى و ياصارى ثوبك لبسى كراهت تنزيهيه ايله مى مكروهدر يوخسه كراهت تحريميه ايله مى مكروهدر * الجواب * كراهة تنزيهيه ايله
(وكره لبس المعصفر والمزعفر الاحمر والاصفر للرجال وفى المجتبى ولا بأس بلبس الثوب الاحمر انتهى وبه صرح ابو المكارم فى شرح النقاية وهذا ظاهر فى ان المراد بالكراهية كراهة

التنزيه لانها ترجع الى خلاف الاول (منح فى احكام اللبس من الحظر والاباحة)

بو صورتده زيد اول قرمزى ياصارى ثوبله نمازقلسه اول نمازى اعاده لازم اولورمى * الجواب * اولماز

ير بجدن مصنوع اولان ساعتك رجاله ونسايه استعمالى جائز اولورمى * الجواب * اولور

اكثرى كمش اولميوب انجق حلقه لرى و بافته لرى واطرافى كمشدن مصنوع اولان قوشاغى رجاله استعمال ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا بأس بان يجعل فى اطراف سيور اللجام والثفر واللبب والمنطقة الفضة و يكره ان يجعل جميعه اوعانة الفضة اوالذهب فى ذلك (ظهيريه فى ٤ من الكراهية)

رجاله بين الكتفين ارسال ذنب عمامه مستحب ميدر ونه مقدار ارسال اولنمق كركدر * الجواب * وسط ظهره وارنجه ارسال مستحبدر

(وندب لبس السواد وارسال ذنب العمامة كتفيه الى وسط الظهر (تنوير) والمستحب ارسال ذنب العمامة بين كتفيه الى وسط الظهر (خلاصه فى ٧)

ارباب صنايعدن بعض كمسنه لر صنعتلرينى اشلركن خنزيرك شعرينى استعمال ايتمكده مساغ شرعى وارميدر * الجواب * واردر

(وينتفع به اى يجوز الانتفاع بشعر الخنزير (بحر رائق فى البيع الفاسد)

زيد جاريه سى هندك اوغلى اولوب بش التى ياشنده اولان قولى عمرو صغيرى هنددن بغير حق آيروب آخره بيع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور لكن مكروهدر

(وكره التفريق بين صغير وذى رحم محرم منه لقوله عليه الصلاة والسلام من فرق بين والدة وولدها فرق الله تعالى بينه و بين احبته يوم القيامة (غرر درر قبيل الاقالة)

ابريشمدن سجاده و يا مصحف شريف ظرفى و ياچاتمه اتخاذ ايدوب استعمال ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولو صلى على سجادة من الابريسم فان لبسه حرام اما الانتفاع بسائر الوجوه فليس بحرام (جواهر الفتاوى فى اول الصلوة)

مسلمين يوم عيد و يوم جمعه ده وسائر ايامده بربرينه ملاقى اولدقلرنده مصافحه ايتملرنده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولا بأس بالمصافحة لانه هو المتوارث قال صلى الله تعالى عليه وسلم من صافح اخاه المسلم وحرك يده تناثرت ذنوبه (هدايه قبيل بيع السرقين من الكراهية)

هند قولى عمرو اجنبى يه محرم اولوب كورنمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وينظر من الاجنبية الى وجهها وكفيها فقط وعبدها كالاجنبى فى الحكم المذكور كلها معها اى مع سيدته (منح فى النظر من الكراهية)

ما قول شيخ الاسلام حلال مشكلات الانام فى عمل مولود نبينا محمد صلى الله تعالى عليه وسلم وهو اجتماع الناس فى اليوم الثانى عشر من شهر ربيع الاول ورواية الواعظ الاخبار الواردة فى مبدأ امره وما وقع فى مولوده من الايات و قراءة القارى مولده الشريف

واستبشار قدومه المنيف واظهارهم الفرح والسرور وتعطير المعطرات وتناول الاشربة والحلويات خاليا عن المنكرات الشرعية فهل هو ممدوح او مذموم * الجواب * الله اعلم عمل المولود الشريف على وجه المذكور ممدوح شرعا لاشتماله على المحاسن الكثيرة من تبجيل النبي وتعظيم قدومه واستبشار قدومه واظهار محبته صلى الله تعالى عليه وسلم وارغام الشياطين واهل الكفر والطغيان والله العليم الحكيم والصلوة والسلام على النبي الكريم وعمل المولود الشريف النبوى والصواب انه من البدع الحسنة المندوبة اذا خلا عن المنكرات شرعا من شرح الجامع الصغير في الحديث للعلقمي في شرح حديث امابعد فان اصدق وعمل المولود بقراءة القرأن والانشاء للمدايح النبوية والزهرة العرفانية واطعام الطعام والصدقات السنية امر حسن يثاب فاعله الثواب الجزيل بقصد الجميل وان كان عمل المولود المذكور لم ينقل من السلف الصالح في القرون الثلثة الفاضلة وانما حدث بعدها فذلك بدعة حسنة عند من حقق العلم واتقنه ثم لازال اهل الاسلام في سائر الاقطار والمدن العظام يحتفلون في مولوده صلى الله تعالى عليه وسلم (من رسالة نجم الدين احمد القطبي الشافعي في حق المولود كذا في على القارى في حق المولود)

بعمه صنعتنده مهارت ادعا ايدن زيد لغت ومنطق وحكمت وهيئت و بونلرك امثالى علوم آليه ده تأليف اولنان كتابلرك حروف وكلماتلرينك صورتلرينى بر قالبه نقش ايدوب اوراق اوزرينه بصمه ايله اول كتابلرك مثلرينى تحصيل ايدرم ديسه زيدك بو وجهله عمل كتابته مباشرتنه شرعا رخصت وارميدر * الجواب * بصمه صنعتنده مهارتى اولان كمسنه لر بر مصحح كتابك حروف وكلماتنى بر قالبه صحيحا نقش ايدوب اوراقه بصمغله زمان قليلده بلامشقة نسخ كثيره حاصله اولوب كثرت كتبه ورخيص بهاايله تملكه باعث اولور بو وجهله فائده يى مشتمل اولمغله اول كمسنه يه مساعده اولنوب بر قاچ عالم كمسنه لر صورتى نقش اوله جق كتابى تصحيح ايچون تعيين اولنوب انلر تصحيح ايتدكلرندنصكره صورتى قالبه نقش اولنورسه برعمل مستحسن اولور

معلم صبيان اولان زيد تعليم قرأن ايچون صبيانى قدر معتاد ضرب ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وفي الروضة له ان يكره الصغير على تعليم القرأن والادب والعلم لان ذلك فرض على الوالدين ولوامر غيره بضرب عبده حل للمأمور ضربه بخلاف الحر قال رحمه الله تعالى فهذا تنصيص على عدم جواز ضرب ولد الآمر بخلاف المعلم لان المأمور يضربه نيابة عن الاب لمصلحة والمعلم يضربه بحكم الملك بتمليك ابيه لمصلحة الولد انتهى (منح الغفار قبيل كتاب السرقة)

بر قريه يه طاعون اصابت ايتمكله اهاليسندن زيد اول قريه دن چيقوب آخر محله كتسه آثم اولورمى * الجواب * مرجودركه اوليه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك لطفنه التجاء ايديجك

(عن عبد الرحمن رضى الله تعالى عنه عن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم انه قال

اذا وقع هذا الرجز بارض فلاتدخلوها واذا وقع وانتم فيها فلاتخرجوا منها والرجز لعذاب والمراد ههنا الوباء وذكر الطحاوى فى مشكل الآثار هذا الحديث فقال تأويله انه اذا كان بحال لودخل وابتلى به وقع عنده انه ابتلى بدخوله ولوخرج فنجا وقع عنده انه نجا بخروجه فلايدخل ولايخرج صيانة لاعتقاده فاما اذا كان يعلم ان كل شئ بقدر الله تعالى وانه لايصيب الا ما كتب الله تعالى فلابأس بان يدخل ويخرج
(ظهيريه فى ج من الكراهية)

كلا به مأكولات جنسندن بعض شئ ويريلوب اطعام ايتمكده وارميدر * الجواب * بوقدر نائل اجر اولمق اوزره آثار صحيحه واردر
(وكذا له ان يطعم الخادم الواقف على المائدة ولايحل له ان يعطى سائلا اوداخلا لحاجته اوكلبا اوهرة لمضيف لانه لااذن فيه عادة فان اطعم الكلب او الهرة خبزا محترقا او فتاة المائدة حل ذلك لانه مأذون فيه عادة وهذا افضل لان اطعام هذه الحيوانات جائزة ولاينبغى ان يلقيها النهر او الطريق الا اذا وضع لاجل النمل ليأكل النمل فيجوز هكذا قاله بعض السلف (ذكره صاحب المحيط فى شرح التحفة لابن ملك من آخر فصل لاكل على ثلث مراتب)

هند مسلمه باغنده حاصل اولان اوزمنى ميخانه جى اولان عمرو ذمى يه بيع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * جائزدر
(وجاز بيع العصير من خمار لان المعصية لاتقوم بعينه بل بغيره بخلاف بيع السلاح من اهل الفتنة (زيلعى فى الكراهية فى فصل البيع)

عسل يازيتون ياغى ياسائر اطعمه دن برى متنجس اولسه اول عسل ویاغ و طعامى مأكول اللحم اولان حيوانه اكل ايتدرمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(اذا تنجس الخبز والطعام لايجوز ان يطعم الصغير او المعتوه اوالحيوان المأكول اللحم (قنيه فى الكراهية فى باب الانتفاع)

هند مزلنده مصحف شريف يازاراولمغله بلاغلاف مس وتقليب اوراق ايده رك مصحف كتابته اشتغال مراد ايتدكده نه كيفيت ايله اشتغال ويازمق كركدر * الجواب * جنب وحائض ونفسا ومحدثه اولميوب مطهره اولديغى حالده مصحف شريفى برمرتفعجك محله قويوب وقلمى پك اينجه ايتميوب آيين خط وپاك مداد ايله احسن وابيض كاغده تفريج سطور ايده رك يازوب حجمى بيوجك ايتمك كركدر
(ولايمس هؤلاء اى الحايض والجنب والنفساء والمحدث مصحفا الابغلاف متجاف عنه واما كتابة المصحف اذا كان موضوعا على لوح بحيث لايمس مكتوبه فعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يجوز وعند محمد رحمه الله تعالى لايجوز وكره بالكم (صدر الشريعه فى الحيض) ويكره تصغير المصحف وان يكتب بقلم دقيق يروى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى وهو قول ابو يوسف وزفر رحمه الله تعالى (خانيه فى التسبيح من الكراهية)

هند حره عجوزه مسنه اولوب بعض اجنبى ايله بحسب الضروره مكشوفة الوجه اولديغى

حالده مصاحبت ايدوب مؤنت يوميه سنى تهيئه واخذ ده بلا حائل بعض اجنبى الته طوقونسه هند شوهاى بى اشتها اولمغله خوف فتنه اولميحق هندك معامله سنده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(واما اذاكانت عجوزا لاتشتهى فلابأس بمصافحتها ومس يديها لانعدام خوف الفتنة (زيلعى فى الكراهية) العجوز الشوهاء والشيخ الذى لايجامع مثله بمنزلة المحارم (قنيه فى الخلوة من كتاب الكراهية)

زيد عمرو ايله برلعبده هرقنقيسى مغلوب اولورسه غالب اولانه شو قدر اقچه ويرمك اوزره قول ايدوب بعده اول لعبده زيد عمروه غالب اولوب عمروك شوقدراقچه سنى المش اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادراولورمى * الجواب * اولور

(وحرم لوشرطاه من الجانبين (دررفى الكراهية)

برسفينه شط بحره قريب محله كلدكده سفينه ركابيندن زيد عمروه اكرسفينه دن يوزه رك كناره واروب اندن ينه سفينه يه كلورسك ساكه برتفنك ويره يم ديدكده عمرو دخى اول محله يوزه رك واروب كلرسم ساكه برتفنك ويره يم ديوب طرفينك بووجه اوزره قوللرندن صكره عمرو يوزه رك كناره واروب ينه سفينه يه كلدكده قول مزبوره بناء زيدك برتفنكنى السه زيد تفنكنى عمرودن استرداده قادراولورمى * الجواب * اولور

زيدك زوجه سى هند نازلهٔ شديده بليه سنه مبتلاة اولوب مسائل دينيه دن بعض مشكلى اولوب زيد اول نازله ومشكله نى حله قادر اولميوب وبرعالمه سؤال وجوابنى هنده اخبار ايتمسه هند زيدك اذنندن عمرو صالح وعالم ومتقى يه واروب محتاجه اولديغى مشكلنى سؤال وتعلم ايتمكه مساغ شرعى وارميدر * الجواب * واردر

شيشه كاسه ياشيشه برداق ايچنده اولان خمرى روشن موضعه قويوب تلذذا باقق جائز اولورمى * الجواب * مكروهدر

(وكرهوا النظر الى الخمر فى الضوء وهى فى الزجاج تلذذا لحسن لونها (من صلاة الجلابى فيما يجوز الانتفاع من الاعيان النجسة ومالا)

كفره طائفه سى پاسقاليه زندهاشرافدن اولان عمرو مسلمه قرمزى يمورطه وچورك اهدا ايتدكده عمرو انلره موافقت اوزره اخذ ايتميوب كرما ومروة اخذ ايلسه بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ومايهدى المجوس يوم النيروز من اطعمتهم الى الاشراف ومن كان لهم به معرفة لايحل اخذ ذلك على وجه الموافقة معهم وان اخذه لاعلى ذلك الوجه لابأس به والاحتراز عنه اسلم (فى السادس فى التشبيه من الفاظ الكفر من البزازية)

توت يپراغى ايله تربيه اولنان ايپك قوردينك نسج ايتديكى قوزاق كنشه القا اولنمدقچه ايپكدن انتفاع ممكن اولميوب لكن اول قوزاق كنشه القا اولندقده ايچنده حى اولان قوردهلاك اولسه بوفعلده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولايكره القاء الفيلق فى الشمس ليموت الديدان (ملتقط فى كتاب الاداب فيما يكره ومالا

﴿كذا﴾

(كذا فى ٨ من كراهية البزازيه)

دريادہ بالق صيد ايدن زيد مجرد اكل و بيع وثمنى ايله تعيش قصد ايلسه زيدك بووجه اوزره كسبى مباح اولوب صيد ايتديكى بالغى بيع ايلسه ثمنى زيده حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ولم يرو خلاف لاحد فى اباحته اى الصيد فكان اجماعا ولانه نوع اكتساب والاكتساب مباح كالاحتطاب و هواستدلال بالمعقول كذا فى الهداية و العناية قلت و هو مفيد لحل اتخاذ الصيد حرفة لانه نوع من الاكتساب (منح فى الصيد)

زيد اعضاسندن برعضونده ايكنه دوكنى اتخاذ ايدوب بعده نادم اولسه اولدوكنى زيده سلخ لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(اتخذوا وسما ثم ندم لايلزم السلخ (قنيه فى التفرقات من الكراهية)

زيد ختان اولدقده موضع ختاننده اولان جلدك اكثرى قطع اولنماسه زيد ختان اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ختن غلامه فان قطع اكثر من النصف فهو ختان و الا فلا (منية المفتى فى الحظر والاباحة)

زيد صغيرا اناسندن سنتلى يه مشابه طوغوب خشفه سى اوزرنده اصلادرى اولماسه زيدى سنت ايتدرمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(صبى ولد و هو يشبه المختون لا يقطع منه شئ حتى يكون مايوارى الحشفة فيقطع الفضل عن ذلك (محيط رضوى فى الكراهية)

جاموس و قره صغر ذبح ايتمكى صنعت اتخاذ ايدن كمسنه جاموس و قره صغرى اجرتله وجه شرعى اوزره ذبحى صنعت اتخاذ ايدوب كسب ايتمك مكروهميدر يوخسه حراميدر * الجواب * مباحدر

(المذهب عند جمهور الفقهاء ان جميع انواع الكسب فى الاباحة على السواء و بعض الفقهاء قالوا الزراعة مذمومة و الصحيح ماذهب اليه الجمهور (تاتارخانيه فى ١٤ من الكراهية)

بين الناس قاروجهى اوزره شايع اولان جوز و يمرطه لعبلرى حلالميدر يوخسه حراميدر * الجواب * حرامدر

بو صورتده وجه محرر اوزره اولان لعبله كسب اولنان جوز و يمرطه لرى كسب ايدنلر ياخود انلردن اشترا ايدن كمسنه لر اكل ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(و الجوز الذى يلعب به الصبيان يوم عيد يؤكل وهذا اذا لم يكن على سبيل القمار اما اذا كان بهذا الصنيع حرام (خزانة المفتين فى المسابقة)

زيد كندوبى عمدا صلب وقتل ايلسه وزرى نه مرتبه در * الجواب * قاتل غيراولانك اثمندن اعظمدر نعوذ بالله تعالى

(هذا بمنزلة رجلين احدهما قتل نفسه و الآخر غيره كان قاتل نفسه اعظم و زرا واثما

(قاضیخان فی الهبة فی آخر فصل الصدقة)

فتق مرضنه مبتلا اولان زید جراحیدن برقاج مسلمانلر یاردیروب علاج ایتمکدن غیری علاج فائده ویرمز مرضك مشتد اولور اکر یاردرسك غالب احتمال هلاك اولمیوب خلاص اولمقدر دیو خبر ویروب بو مرضه مبتلا اولانلرك بعضیلری دخی اول علاج ایله خلاص اولدقلری واقع ایکن زید حذاق جراحیدن عمروه شق ایتدر دوب معتاد اوزره دواء ایدرکن متأثرا فوت اولسه زید آثم اولورمی * الجواب * اولماز

هند زوجی زیددن سن بنی طلاق باین ایله تطلیق ایتدك مهر مسمایی ویردیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنی اثبات ایده میوب زید دخی یمین ایلسه زید هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور طلاق باین واقع ایسه هند نفسنی زیده تمکین ایتمیوب زنادن احتراز لازمدر خلاص ممکن اولمازسه مطلقك طعامنه زهر قاتمق تجویز اولنمشدر

(وفی الفتاوی المرأة اذا سمعت ان زوجها طلقها ثلاثا ولا تقدر علی ان تمنع نفسها الا بقتله یسعها ان تقتله متی علمت انه یقربها ولکن تقتله بالدواء ولا تقتل المرأة نفسها وفی الفتاوی النسفی رحمه الله تعالی عن الامام ابی الشجاع هکذا وفی فوائد شمس الاسلام ان لم تکن لها بینة ترفع الامر الی القاضی ویحلفه فان حلف فلا اثم علیه وان قتلته فلا شیء علیها والطلاق البائن کالثلث (خلاصه فی الحظر والاباحة من کتاب الطلاق)

﴿نوع فیما یکون حظرا من القول ومالا﴾

مسلمی غیبت حرام اولدیغی کبی ذمی یی دخی غیبت حرام اولورمی * الجواب * اولور

(فتحرم غیبة الذمی کما تحرم غیبة المسلم فضلا عما یفعله السفهاء وشتمه فی الاسواق ظلما وعدوانا (فتح القدیر فی المستأمن من السیر)

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اهل بیتنه اهانت ایدوب کفری مشهور وفظاعة شری متواتر اولان یزیده لعن ایتمك جائز اولورمی

* الجواب * بأس یوقدر

(اللعن علی یزید یجوز ولکن ینبغی ان لا یفعل وکذا علی الحجاج ویحکی عن الامام قوام الدین الصفاری انه قال لا بأس باللعن علی یزید ولا یجوز اللعن علی معاویة لانه خال المؤمنین وکاتب الوحی وذو السابقة والفتوح الکثیرة وعامل الفاروق وذی النورین لکنه اخطأ فی اجتهاده فیتجاوز الله عنه برکة صحبة نبینا علیه الصلاة والسلام ویکف اللسان عنه تعظیما للمتبوعه وصاحبه علیه الصلا والسلام (وسئل الجوزی عن یزید وابیه فقال قال علیه السلام من دخل دار ابی سفیان فهو آمن فعلمنا ان اباه دخل داره فصار آمنا والابن لم یدخلها فلم یصر صاحب جد والحق ان یلعن یزید بناء علی اشتهار کفره وتواتر فضاعة شره علی ما عرف تفاصیله والا فاللعن علی الشخص وان کان فاسقا لا یجوز بخلاف اللعن علی الجنس لقوله تعالی الالعنة الله علی الظالمین (بزازیه فی ۱۱ من الفاظ الکفر)

جنازه یی تشییع ایدن کمسنه لر ذکر الله یاخود قراءة قرآن عظیم الشان ایله رفع صوت

ایتمکده کراهت وارمیدر * الجواب * واردر

ویکره رفع الصوت بالذکر وقولهم سیموت کل حی وهو حی لایموت ونحوه خلفها بدعة
(منیة المفتی فی الجنائز)

زید قرآن عظیم الشانی فاتحه دن سورهٔ فیله یاخود سورهٔ اخلاصه وارنجه قراءت
ایدوب ما عدا سوره لری قراءت ایتمیوب عمروه سن قراءت ایله دیمکله عمرو دخی نیابة
زیدك قراءت ایتمدیکی سوره لری قراءت ایلسه زید ختم قرآن عظیم الشان ایتمش
اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو اول سوره لری قراءت ایتدکده حاضر اولوب استماع ایدن کمسنه لر ختم قرآن
عظیم الشانده بولنمش اولوب ختم قرآنده بولنانلره وعد اولنان اجره نائل
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

العبادة المالیة تقبل النیابة مطلقا والبدنیة لا مطلقا والمرکبة منهما تقبل النیابة عند
العجز وبدنیة محضة کالصلوة والصوم والاعتکاف وقراءة القرآن والاذکار الی آخره
(منح الغفار فی الحج عن الغیر) والنیابة لاتجری فی العبادات البدنیة
(درر وغرر فی اول الشهادة علی الشهادة)

اعمی اولان زید محدث اولان عمرودن استماع ایتدیکی حدیث شریفی حفظ ایدوب روایت
ایلسه زیدك روایتنه اعتبار اولنورمی * الجواب * اولنور

(الاعمی اذا سمع الحدیث له ان یروی فان قتادة ولد اعمی وقد روی احادیث کثیرة عن
انس بن مالك وغیره وهم رضوان الله تعالی علیهم قبلوا روایته
(ولوالجیه فی ٢ من الشهادة)

دعا عقیبنده سبحان ربنا رب العزة عما یصفون دیمك می اولیدر یوخسه سبحان ربك رب
العزة عما یصفون دیمك می اولیدر * الجواب * سبحان ربنا رب العزة
عما یصفون دیمك اولی در

(وفی آخر الدعوات یقول سبحان ربنا رب العزة عما یصفون او یقول سبحان ربك رب
العزة عما یصفون المختار هو الاول لانه قصده الثناء دون القراءة وهذا الیق بالثناء (تجنیس
فرید لصاحب الهدایة فی کتاب الصلوة)

﴿ فصل فیما یتعلق بالامر بالمعروف والنهی عن المنکر ﴾

بر بلده صباغ طائفه سندن اولان برقاچ کمسنه لر قرمزی بویایه بعض نجس قان قاتوب
اول بویا ایله بعض البسه صبغ ایدوب وصاحبلرینه اعلام ایتمیوب تدنیس وناسه
ضرر اوزره اولوب ومسلمین بلامکله اول البسه ایله نماز قیلملریله امر بالمعروف عادتلری
اولان مسلمین تنبیه ونصح ایتدکلرنده دکلیوب بو وجه اوزره اضرار معتاد لری اولمغله
حاکم الشرع الشریفه اعلام ایلسه لر حالا حاکم مزبورلری زجر ومنع وتعزیره قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(اذا وقعت النجاسة فی صبغ فان یصبغ به الثوب ثم یغسل ثلثا فیطهر

(قاضیخان فی الطهارة قبیل باب الوضوء)
واعظ نامنده اولان زید کرسی یه چیقوب خلقه وعظ ایدرکن حیوانلردن حالا موجود اولان مایمن امم سالفه دن ممسوخ اولان بنی آدم نسلندندر دیسه زیدک بوقولنک اصلی وارمیدر * الجواب * یوقدر و امم ممسوخه اوچ کوندن زیاده باقی اولمیوب جمله سی هلاک اولمشلردر
(ثم الاصح ان المسخ صوری و معنوی و انهم هلکوا بعد ثلثة ایام ولم یبق منهم نسل کما صرح بذلک ابن عباس وغیره رحمهم الله تعالی من جماهیر السلف من تفسیر علی القاری رحمه الله تعالی فی تفسیر قوله تعالی فلما عتوا عما نهوا عنه فی سورة الاعراف و فی الحدیث لم یبق من الامم الممسوخة نسل (من تفسیر الکورانی فی قوله تعالی فلما عتوا عما نهو عنه
زید واعظ جوامعده کرسیلره چیقوب انبیاء علیهم السلام حضراتنک علو شانلرینه مناسب اولمیان تعبیرایله اهل سنت والجماعت عقائدینه مخالف حکایات بنی اسرائیل وسائر اراجیف باطله نقل ایتمک ایله جماعت مسلمینی اختلال ایتمک معتادی اولسه حکام شریعت اوزرلرینه زیدی وجه محرر اوزره کرسی یه چیقمقدن منع ایتمک لازممیدر * الجواب * واجبدر
حالا بلاد اسلامیه ده بین المهره شایع اولان علم منطقک تعلیم و تعلمی حلالمیدر * الجواب * حلالدر
(قال فی الخلاصة تعلم علم الکلام و النظر فیه والمناظرة وراء قدر الحاجة منهی عنه انتهی وقال فی البزازیة ودفع الخصم واثبات المذهب یحتاج الیه واما سائر العلوم الفلاسفة فالمنطق داخل فی الکلام و الهندسة مباح (من الطریقة المحمدیة لتقی الدین البرکوی فی ٣ نوع فی ٢ صنف وههنا تفصیل فی القهستانی)
کسرجیلر اتفاق ایدوب ایچلرندن اولان مسلمین اوزرلرینه عمرو ذمی یی کتخدا و ضابط نصب ایدوب عمرو مسلمین اوزرلرینه تدلیس و حیله ایتمسونلر دیو نظارت وکاهی لدی الاقتضاء بیلرنده تعزیر و تأدیب ایدر اولمغله حالا اول مسلمین حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم عمروی رفع ایدوب برمسلمی اوزرلرینه کتخدا وضابط نصب ایتمک مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر
ولا یجوز الاستعانة باهل الذمة علی امور المسلمین من العمال والکتبة (شرح الاشباه لبیری زاده فی احکام الذمی) و یشترط ان یکون من اهل الولایة المطلقة الکاملة ای مسلما حرا ذکرا عاقلا بالغا اذ ما جعل الله للکافرین علی المؤمنین سبیلا (شرح عقاید لسعد الدین التفتازانی فی بحث الامامة)
برجامعده وعظ اولندقده نسوان مجلس وعظه حاضر اولسه لر حاکم نز بونلری حضوردن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والفتوی الیوم علی الکراهیة فی کل الصلوة لظهور الفساد و متی کره حضور المسجد

للصلوة فيكره حضور مجالس الوعظ خصوصا عند هؤلاء الجهال تحلوا بحلية العلماء بل اولى ذكره فخر الاسلام (كافى فى الامامة)

جامجى اولان زيد متصرف اولديغى حمامى پاك طوتميوب ايچنده اولان اثوابى كيرلى اولوب تطهير ايتمامكله حمامه وارن كمسنه لر متأذى اولمغله حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيده حمامى پاك طوت واثوابى تطهير ايله ديو تنبيهه قادر اولورمى *الجواب* اولور

فصل فى الاستبراء

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتديكى جاريه مراهقه وجماعه مطيقه اولمغله زيد وطئ ودواعى وطئدن برينه قصد ايلسه قبل الاستبراء وطئ و دواعى وطئ زيده حلال اولورمى *الجواب* اولماز

(حرم عليه وطئها و دواعيه حتى يستبرئ بحيضة فيمن تحيض وشهر فى ضدها اى الصغير والآيسة والمنقطعة من الحيض (درر فى الكراهية ملخصا)

زيد جاريه سى هندى عمروه تزويج ايدوب عمرو دخى هندى وطئ ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زيد هندى بعد انقضاء العدة بلا استبراء وطئ ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

(واذا زوج امته من انسان ثم مات الزوج عنها فله ان يجامعها بعد مضى العدة ولا استبراء عليه (مجمع الفتاوى فى الاستبراء من البيوع)

زيد ثمن معلومه عمرودن اشتراء و قبض ايتديكى جاريه يى عقيب قبضده شو قدر اقچه كتابته كسوب بعده جاريه بدل كتابتى اداده عاجزه اولوب زيد جاريه نك رضاسيله كتابتى فسخ ايدوب بلا استبراء اول جاريه يى وطئ ايتمك جائز اولورمى *الجواب* اولور

وفى التاتارخانيه وفى شرح الادوار قال على بن احمد القنوى الحيلة التى ذكرت فى الذخيرة أسهل الحيل وهى ان الرجل اذا اشترى امة وكاتبها ثم فسخ الكتابة برضاها جاز للمولى الوطئ ولا استبراء عليه (منح الغفار فى الاستبراء من الحظر والاباحة) ولو كاتب امته ثم عجزت وعاد فى الرق لا يلزم الاستبراء (خزانة فى الاستبراء من البيوع)

كتاب الصيد

قلج وموره بالقلرى صيد اولندقده صودن اخراج اولنمدين باشلرينه طوقاق ايله ضرب شديد ايله ضرب وصوايچنده هلاك اولسه لر شرعا اكللرى حلال اولورمى *الجواب* اولور

(وان ضربها ضارب فقطع بعضها فلا بأس باكلها لانه مات بآفة (ولوالجيه فى ١ من الصيد) وكذلك كل ما مات بسبب بان ضربه بخشب او بنحوه او قطعته سمكة اخرى اوقطعه غيره يحل (تاتارخانيه فى الصيد ملخصا)

زيد صيد ايچون دريايه القاء ايتديكى شبكه يه دوشوب خلاص اولمغه قدرتى اولميوب شبكه ده هلاك اولان سمكك اكلى حلال اولورمى *الجواب* اولور

وان مات فى الشبكة وهى لا تقدر على التخلص منها اواكل شيئا القاه فى الماء ليأكل فماتت

منه اور بطها فى الماء فماتت او تجمد الماء فبقيت بين الجمد وماتت تؤكل
(درر وغرر فى الذبايح)
زيد برحمار وحشى يى صحراده طوتوب برمدت بسلكله مأنوس اولوب حتى اوزرينه پالان
اورلسه اول حمارك اكلى حلال اولورمى * الجواب * اولور
(الحمار الاهلى لايحل وان صار وحشيا والحمار الوحشى يحل وان صار اهليا ووضع عليه
الاكاف (فتاوى سراجيه فى الصيد)
حمر اهليدن بعض حمارلر يابانه داغيلوب برمدت يابانده كزمكله وحشيه اولسه لر اول
حمارلرك يابانه داغيلوب كزملريله صيد اولندقده اكلرى حلال
اولورمى * الجواب * اولماز
جزاير بحردن برجزيره نك اورمان وطاغلرنده ظاهرا وحشى اولان حمراصلى اهلى ميدر
ديوشك اولنوب اهلى اولوب توحش ايتديكى يقينا بلنمديكجه اول حمرك اكلى
حلالميدر * الجواب * حلالدر
(الحكم انما بنى على الظاهر فيما لايمكن الوقوف على حقيقته الاان يعارض الظاهر يقينا
بخلافه الى آخره البناء على الظاهر واجب فيما لايمكن الوقوف على حقيقته (شرح سير
الكبير فى باب امان الرسول) زيدك قواندن چيقان اوغل اريسى عمروك منزلنه قوندقده
عمرو اخذ ايلسه حالا زيد اول آرى يى الملق استدكده عمرو زيدك قواندن چيقديغنى
معترف ايكن مجرد بن اخذ ايتدم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ كتاب الذبايح ﴾

مسلم يا كتابى اولان زيد لسان عربينك غيرى تركى ياخود قبطى لسانى اوزره تسميه ايدوب
ذبح ايتديكى قيونك اكلى حلال اولورمى * الجواب * اولور
(وكذلك التسمية تقع باى لسان كان لحصول المقصود (شرح سير الكبير للسرخسى
فى اول باب الامامة)
بقره صغر اينكى باشى اوزرينه قويويه دوشوب حيا اخراج وحلقندن ذبح دخى ممكن
اولمامغله تسمية ايله صغرك قارنندن يا ارقه سندن جرح اولندقدنصكره هلاك اولسه
لحمى اكل حلال اولورمى * الجواب * اولور
(وهى اى الذبيحة اختيارية واضطرارية فالاولى الجرح مابين اللبة واللحيان والثانية
الجرح فى اى موضع من البدن وهذا كان البدل عن الاول الاانه لايصار اليه الاعند العجز عنه
(زيلعى فى الذبايح)
كتابى اولميوب مجوسى اولان زيدك ذبيحه سى حلال اولورمى * الجواب * اولماز
(فيحرم ذبيحة وثنى ومجوسى ومرتد (غرر فى الذبايح)

﴿ كتاب الاضحية ﴾

زيد صغير موسرك مالندن اضحيه واجبه اولورمى * الجواب * اولماز
(ذكر صدر الشهيد فى شرح الاضاحى للزعفرانى انه اذا كان للولد مال فى ظاهر

﴿ الرواية ﴾

الرواية لايجب على الاب والوصى ان يضحى من ماله و ان فعل الاب و الوصى ضمن ذلك
(فى ه من اضحية الذخيرة)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك مالندن اضحيه واجبه اولوب وصيسى اوزرينه زيدك مالندن اضحيه ايتمك واجب اولورمى * الجواب * اولماز
(والمعتوه والمجنون فى هذا بمنزلة الصبى الذى يجن ويفيق فهو كالصحيح
(خانيه فى الاضحية)

زيد كندى ماليله قربان اشترا ايدوب يوم نحرده صغير اوغلى عمرو ايچون اضحيه ايلسه اول قربانك لحمى نه كيفيت ايله صرف اولنمق كركدر * الجواب * زيد كندى نفسيچون ايتديكى قربانك لحمى كبى صرف ايدر
(وان ضحى الاب من مال نفسه عن الصبى يفعل ما يفعل بقربان نفسه
(احكام الصغار فى مسائل الاضحية)

زيد صغيرك باباسى عمرو صغيرك مالندن بر قربان اشترا ايدوب يوم نحرده صغير ايچون اضحيه ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(وروى الحسن عن ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى ان على الاب والوصى ان يضحى من مال الصبى وعند محمد وزفر رحمهما الله على ماروى الحسن يجب الضمان واما على ابى حنيفة وابى يوسف فالاب بلاخلاف على كل حال وفى الوصى اختلاف المشايخ ومنهم من قال لاضمان على الوصى على كل حال كما لاعلى لاب وعليه الفتوى
(احكام الصغار فى الذبايح والاضحية)

بوصورتده اول قربانك لحمك حكم شرعيسى نه در * الجواب * اول قربانك لحمندن صغير وخادمى وابوينى اكل ايدرلر باقى لحمى ايله صغيرانتفاع ايده جك برشى الىمق جائزدر
(وفى مجالس القاضى ابى جعفر الاسروشنى الاضحية تجب فى مال الصغير ويقوم به الاب او وصيه او جده ولا يطعم احدا منه بل يطعم الصبى وخادمه والابوان يأكلان استحسانا ويجوز ان يشترى بذلك اللحم مطعوم الصبى ولايشترى به شيئا آخر
(احكام الصغار فى الاضحية)

زيد اضحيه ايچون بر قيون اشترا ايدوب بعده برمدرسه طلبه سندن عمروه ان شاء الله تعالى بعد صلوة العيد كلوب ذبح ايدرم ديو ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بعد صلوة العيد زيددن اضحيه اولمق اوزره اول قيونى زيدك اذنسز ذبح ايلسه زيددن اضحيه ساقط اولورمى * الجواب * اولور
(اشترى شاة للاضحية فغصبها منه رجل ثم ذبحها بنية الاضحيـــة عن المالك يجزيه ولايحتاج الى الاجازة (قنيه فى الصيد والذبايح)

موسر اولان كمسنه يوم نحرده اوزرينه واجب اولان اضحيه قربانك لحمندن بطريق الهبه كفره يه ويرمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر
(ويستحب للرجل ان يأكل من لحم اضحيته ويطعم منها غيره ويجوز ان يطعم

منه الغنى والفقير ويهب منه ما يشاء الغنى والفقير والمسلم والذمى
(ذخيره فى التاسع من الاضحية ملخصا)

اوزرينه اضحيه واجبه اولميان زيد يوم نحرده تضحيه ايچون اشترا وذبح ايتديكى قربانك لحمندن كندى اكل ايتمك حلال اولورمى * الجواب * اولور
(سئل القاضى بديع الدين عن الفقير اذا اشترى شاة للاضحية حتى يصير واجبة عليه هل يحل له اكله قال نعم وقال القاضى برهان الدين لا يحل (تاتارخانيه فى الاضحية)

﴿ كتاب الاشربة ﴾

حالا بلاد اسلاميه ده بين المسلمين استعمالى شايع اولان قهوه نك شربى حلالميدر حراميدر * الجواب * حلالدر
(سئل عن جماعة يشربون القهوة مجتمعين لا على وجه منكر شرعا بل يذكرون الله تعالى ويصلون على النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بسبب انها تعين على السهر فهل يحرم شربها لقول بعض الناس انها مسكرة ام لا وهل تقاس على غيرها مما يحرم ام لا اجاب نعم يحل شربها لان الاصل فى الاعيان غير الفروج الاباحة كما ذكر كثير من علمائنا الحنفية رحمهما الله تعالى وان اختار بعضهم التوقف لان الاشياء مخلوقة لمنافع العباد قال الله تعالى قل لا اجد فيما اوحى الى محرما الخ ولانها ليست بمسكرة ولا مخدرة كما اخبره به جماعة من طلبة العلم ممن استعملها وقد ثبت ذلك عندى باستعمالها مرارا ولم اجد فيها شيئا من ذلك اصلا ولا يصح قياسها على غيرها فى التحريم لعدم وجود علة المقيس عليه فيها من اسكار او اخدار كما تقدم انه غير موجود فيها وبه افتى كثير من المشايخ منهم شيخ الاسلام الرملى ومنهم القاضى احمد بن على التميمى بعد ان ذكر انها لا يغير العقل وانما يحصل بها نشاط وطيب خاطر لا ينشأ عنه ضرر بل ربما تكون معونة على زيادة العمل فتأخذ حكمه فان كان ذلك طاعة فشربها طاعة وان كان مباحا فمباح لان للوسائل حكم المقاصد والله تعالى اعلم (من فتاوى الشيخ محمد الغزى التمرتاشى صاحب المنح الغفار فى الكراهية)

حشيش انواعندن غنچه ديمكله معروف اولوب بين الناس استعمالى شايع اولان شيئك اكل وشربى حلالميدر يوخسه حراميدر * الجواب * حرامدر
بو صورتده اول غنچه يى استعمال ايدنلره شرعا نه لازم اولور * الجواب * استعمال ايدنلرك بعضنى قتل و بعضنك عقلنى ازاله ايدوب ودخى نيجه مفاسده مؤدى اولمغله استعمال ايدنلرى تعزير شديد وانواع عقوبت ايله زجر ومنع حكام ذوى الاحترامه لازمدر و بيع ايدنلر تعزير شديد ايله زجر ومنع اولنوب بيع ايتدكلرى شيئى احراق ايتمك كركدر
بو صورتده اول غنچه نك استعمالى حلالدر ديوب اكل وشرب ايدنلره امور غيبيه منكشفه اولور ديوب جهله يى اضلال واول شيئك استعماله تحريض وترغيب ايدن شخصك امر ولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر قتلنده اجر جزيل واردر
(فلما عمت بلية الحشيش وشملت الاماكن فتنته اختاروا ائمة ما وراء النهر حرمته وافتوا

على ما افتى به المزنى من حرمة تناوله وافتوا باحراقها وان كان ثمنها خطيرا وجعلوا قيمته هدرا وامروا بتأديب بايعه وقال علمائنا من قال بحله فهو زنديق مبتدع فاسق وحكموا بوقوع طلاق آكل الحشيش اذا سكر منه زجرا له هكذا نقل الامام حافظ الدين النسفى عن شمس الائمة الكردرى فى شرح التمرتاشى فاستخرت الله تعالى وتقدس آلاؤه والحقت ذلك فى بيتين تكميلا للفائدة وتوفيرا للعائدة فقلت *وافتوا بتحريم الحشيش وحرمته* وتطليق محشش بزجر وقرروا* لبايعه التأديب اثبتوا* وزندقة للمستحل وحرروا (شرح الوهبانية لابن شحنه فى الكراهية) الزنديق يقتل ولاتقبل توبته (زيلعى فى المرتد وتفصيله فى اشربة المنح)

بنج وحشيش وآفيون اكل ايتمك حلالميدر يوخسه حراميدر *الجواب* حرامدر

بوصورتده اشياء مذكوره دن برينى اكل ايدنلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

بوصورتده حشيشى زرع و بيع ايدنلره نه لازم اولور * الجواب * تعزير ايله زجر ومنع لازم اولور

(ويحرم اكل البنج والحشيش والافيون لكن دون حرمة الخمر فان اكل شيئا من ذلك لاحد عليه بل يعزر بمادون الحد قال فى الجوهرة ولايجوز اكل البنج والحشيش والافيون وذلك كله حرام لانه مفسد للعقل حتى يصير للرجل فيه خلاعة وفساد يصد عن ذكر الله تعالى وتقدس وعن الصلوة لكن تحريم ذلك دون تحريم الخمر فان اكل شيئا لاحد عليه وان سكر منه كما اذا شرب بولا او اكل غائطا فانه حرام فلاحد عليه فى ذلك بل يعزر بمادون الحد (منح فى الاشربة وفيه تفصيل)

خمردن طبخله تقطير اولنان عرق معروفك قطره سنى حرامدر يوخسه سكريمى حرامدر * الجواب * قطره سى حرامدر

(فلو طبخت لم يبق خمرا وفيه خلاف كما اشار اليه فى الهداية فمن قال انه لم يبق خمرا لم يحد شاربه الا اذا سكر وعلى هذا ينبغى ان لايحد شارب العرق ما لم يسكر ولايحنث فى يمينه من قال والله لا اشرب الخمر وشرب العرق على ان مبنى الايمان على العرف و من قال انه بقى خمرا فقد انعكس الحكم واليه ذهب الامام السرخسى وعليه الفتوى (كما فى تتمة الفتاوى قهستانى فى الاشربة)

نبيذ تمر يا زبيب يا عسل يا تين يا شعير يا بونلرك امثالندن اتخاذ اولنوب مسكر اولان خمرك غيرى شربتلرك سكر ويرميجك مقدارى تلهى قصدنسز ايچلمك حلالميدر يوخسه قليل وكثيرى حراميدر * الجواب * قليلى وكثيرى حرامدر

(ونبيذ التمر والزبيب اذا طبخ ادنى طبخة ثم اشتد يجوز شربه دون السكر على قول الامام الثانى رحمه الله تعالى لاستمرار الطعام دون اللهو الخ وقال محمد رحمه الله يحرم قليله وكثيره قالوا وبه نأخذ (بزازيه فى الاشربة ملخصا)

﴿كتاب الشرب﴾

انهار غير مملوكه دن بر نهر عظيمك برجانبنده تارلاسى اولان زيد اول نهردن تارلاسنى سقى ايتمك استدكده عامه يه ضررى يوغيكن اول نهردن تارلالرينى سقى ايدن بعض كمسنه لر

زيدى تارلاسنى سقيدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(المياه ثلثة فى غاية العموم كالانهار العظام مثل دجلة وجيحون وسيحون ليست مملوكة لاحد فيملك كل احد سقى دوابه وارضه ونصب الطاحونة والدوالية والسانية واتخاذ المشرعة والنهر الخارجة الى ارضه بشرط ان لا يضر بالعامة فان اضر منع

(بزازيه فى الشرب)

بر قريه اهاليسى تصرفلرنده اولان تارلالرنده اذن صاحب ارضله خرق حفر واحداث ايتدكلرى چلتك تارلالرينه انهار غير مملوكه دن صو اجرا ايتمك استدكلرنده اول قريه نك اعلاسنده اولان قريه اهاليرينه ضررى يوغيكن مجرد بو قريه ده قديمدن چلتك تارلالرى اولمامغله يكيدن صو اجرا ايدوب انتفاع ايتديككزه راضى اولمازز ديو بغير وجه مزبورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

بر قريه اهاليسنه مخصوص اولان نهردن قريه اخرى اهاليسى بغير حق كندى اراضيلرينى سقى ايدوب قريه اولى اهاليسى نهر مزبورى استعمالدن منع مراد ايتدكلرنده مزبورلر يغمور ياغميوب اكنلريمز يوزلغله مضطرا سقى ايده رز ديو عدم امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وليس لاحد ان يسقى ارضه اوزرعه من نهر الغير اوعينه اوقناته اضطر لذلك اولم يضطر

(خانيه فى الشرب فى الانهار)

بر نهر خاصك اوزرنده برقاچ كمسنه لرك اراضيلرى اولوب اول نهردن قديمدن بحق اراضيلرينى سقى ايده كلوب لكن ايچلرندن زيدك نصيبى قدر كفايه دن زياده اولوب فضله مرقومه يه سائر شركاسنك احتياجلرى اولسه حالا سائر شركاسى صويه تصرفلرى حصص معينه اوزره اولمامغله اول فضله يى اخذ واراضيلرينى سقى مراد ايتدكلرنده زيد اول صويى قديمدن سقى ايده كلديكى اراضيدن ماعدا كنديننك آخر موضعده اولان اراضيسنه سوق ايدوب سائر شركاسنى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ملك نهر خاصنك صويى ايله دائر اولان ملك دكرمنى حذاسنده عمرو دكرمن احداث ايدوب ياز كونلرنده اول دكرمنك صوينه قلت كلمكله عمرو نهر مزبورك صوينك نصفنى زيدك اباحه ورضا سيله اوست طرفندن نهرى قازوب دلوب صوينك نصفنى افراز ومحدث دكرمن صوينه قاتوب ياز كونلرنده بش التى سنه اشلتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى دكرمنى بتون نهر وصويى ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى صوينك مجموعنى دكرمننه مستقلا اجرا مراد ايتدكده عمرو مجرد مالك اولك رضا واباحه سيله برقاچ ياز دكرمنه اجرا ايتمكله صوينك نصفى بنم اولمش اولور ديو بكرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(نهر بين رجلين لهما اربع كرى اضاف رجل كريين برضاها ليكرى عنه نهرا الى ارضه ثم بدا لاحدهما نقضه فله ذلك لانه اعارة لان صاحب النهر اعار نهرهما من الرجل لينتفع

بالماء فجاء الرجوع فى العارية (محيط رضوى فى الشرب فى احكام الانهار)
بر محله ده واقع وقف چشمه يه واقف بورمه لوله وضع ايتمش اوليوب صويى قديمدن لوله سندن ليل ونهار جريان ايدوب تلف اولمغله اهالى محله دن عمرو لوله دن طشره آقوب تلف اولان صويى منزلنه اجرا ايتمك استدكده سائر اهالى بغير وجه عمروى منعه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر
(وعن ابى يوسف رحمه الله انه سئل عن رجل له نهر خاص يأخذ الماء من الفرات او الدجلة ليسقى ارضه بهذا النهر الخاص زرعه او كرمه او نخله فاجراه انسان آخر الى ارضه قبل ان يصل الماء الى ارض صاحب النهر كان لصاحب النهر ان يمنعه واذا استغنى صاحب النهر عن هذا الماء لا ارى له ان يمنعه من ان يسقى ارضه او نخله (خانيه فى الانهار من الشرب)
زيد انهار غير مملوكه دن اولان بر نهر كبيردن ملك عرصه سنده بنا واحداث ايتديكى دكرمنه ملك عرصه سنده خرق حفر وصو اجرا ايتمك استدكده اصلا كسنه يه ضررى يوغيكن عمرو بن راضى اولمام ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الانهار العظام كالفرات ودجلة غير مملوكة ولكل احد فيها حق الشفة والوضوء ونصب الرحى وكرى نهر الى ارضه ان لم يضر بالعامة (ملتقى الابحر فى احياء الموات)
زيدك تارلاسندن ينبوع ايدوب قديمدن بحق تارلاسنى مستقلا سقى ايده كلديكى صودن برقاچ كسنه لر بغير حق تارلاسنى سقى ايتمك مراد ايلسه لر زيد اول كسنه لرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وليس لاحد ان يسقى ارضه اوزرعه من نهر الغير اضطر لذلك اولم يضطر (قاضيخان فى الشرب)
زيد قديمدن عمرو وبكرك باغ وباغچه لرينه جريان ايدن صويك برمقدارينى عمرو وبكرك اذنلريله كندى باغچه سنه اجرا ايدوب برقاچ سنه باغچه سنى سقى ايتدكدنصكره عمرو وبكر متعاقبا فوت اولسه لر ورثه لرى زيدى وجه محرر اوزره سقيدن منع ايدوب اول صويى مستقلا كندولرينك باغ وباغچه لرينه اجرايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(ولا ان يسوق شربه الى ارض له اخرى ليس لها منه شرب فان رضى البقية بشئ من ذلك جاز ولهم نقضه بعد الاجازة ولورثتهم من بعدهم (ملتقى الابحر فى الشرب)
قديمدن بحق زيدك دكرمنه خرقله جريان ايدن صو زياده اولدقده خرقك بندندن آشوب عمروك دكرمانه جريان ايدوب صو قليل اولدقده عمروك دكرمنى اشلميوب قديمدن بويله اوله كلمشيكن حالا صو قليل اولوب بند آشورى عمروك دكرمانه جريان ايتمديكى وقتده عمرو زيدك دكرمنى خرقنى بغير حق شق ايدوب كندى دكرمانه اجرا ايتمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
زيد ملك منزلنى عرصه سنده جارى عمروك انجق حق مجراسى اولمغله عمرو چشمه سى صوينك فضله سنى زيدك منزلى عرصه سندن اجرا ايدركن زيد منزلنى مجراى مزبور ايله

بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخی بيعه راضی اولسه عمروك حق مجراسی
ساقط اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو مجرد مقدما حق مجرام وار ايدی ديو بكرك اذنسز چشمه صوينك
فضله سنی اول منزل عرصه سندن اجرايه ياخود ثمن مزبوردن حق مجرايه مقابل ناميله
زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا كان لرجل مسيل فی دار رجل فباع الرجل داره مع المسيل ورضی به صاحب المسيل
ان كان له حق الاسالة دون رقبة المسيل فصار ملكا للمشتری ولايقابله شیء من الثمن وان
كان له رقبة المسيل فله ان يضرب بذلك فی الثمن (قاعديه فی القسمة)

بر خرقدن جريان ايدن صو زيدك دكرمنه بعده عمروك تارلاسنه جريان ايدركن اول
خرقك اعلا سندن بعض مواضعی بوزيلوب كری واصلاحه محتاج اولدقده زيد
اذن حاكم يوغيكن عمروك اذنسز شوقدر اقچه صرف ايدوب خرقی كری وصلاح ايلسه
زيد عمرو مجرد خرقدن جريان ايدن صودن ايكيمز انتفاع ايتمكله مصروفك شو مقدارينی
باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم فی النهر الخاص لواراد بعض الشركاء الكری وامتنع الباقون قال ابو بكر البلخی رحمه الله
تعالی لايجبرهم الامام علی ذلك ولو حفره الذين طلبوا الحفر كانوا متطوعين
(من شرب الخانية فی كری الانهار)

نهار اطلاقی طلوع شمسدن غروبه دك بينلرنده متعارف اولان بلده اهاليسندن اولان
كمسنه لر بر صودن نوبت ايله تارلا ياخود باغچه لرينی سقی ايده كلوب ايچلرندن بعضينك
نوبتی ليل اولمغله نهارا نوبتی اولان كمسنه لر نوبتلری كونی طلوع شمسدن غروبه دك
تارلا وباغچه لرينی سقيه قناعت ايتميوب طلوع فجردن غروبه دك سقی ايدرز ديمكه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والمشهور ان اليوم من طلوع الفجر الی غروب الشمس والنهار من طلوعها الی غروبها
والليل للسواد خاصة وهو ضد النهار (بحر رائق فی الفاظ الطلاق من كتاب الطلاق)

﴿فصل فيما يتعلق بحريم النهر والعين﴾

هر وقتده كريه محتاج اولان نهر صغيرك حريم مسناتی نه مقداردر * الجواب * نهرك
ايكی طرفندن القاء طين ايچون وبونك امثالی لزومی اولان موضع مقداريدر

(وذكر فی الاختيار وغيره انه لاحريم للنهر عنده اذا كان فی ملك الغير الا ببينة وكذا اذا حفر
فی موات خلافا لهما لكن المحققين من مشايخنا رحمهم الله تعالی قالوا ان له الحريم بالاتفاق
بقدر ما يحتاج اليه لالقاء الطين ونحوه (قهستانی فی احياء الموات)

برقاچ كمسنه لر زيدك ملك دكرمنه جريان ايدن نهرطاهرك اطرافنده اولوب زيدك القاء
طين ايده كلديكی مواضعنه سبزه وات زرع ايتمك مراد ايلسه لر زيد مزبورلری منعه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ان المجری لو كان صغيرا يحتاج الی الكری فی كل وقت فله حريم بالاتفاق كما فی الكفاية

(قهستانی فی احیاء الموات)

یروقف ذکرمنه جریان ایدوب هربار کریه محتاج اولان نهر صغیرك حریمنه زید تغلبا بناء احداث ایلسه ذکر من متولیسی عمرو زیده بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

کیمسنه‌نك ملکی اولمیوب موات عد اولنان یرده حفر اولنان عینك حریمی هر جانبدن قاچ ذراعدر * الجواب * بشیوز ذراعدر

(وحریم العین خمسمائة ذراع من کل جانب (خزانة المفتین فی احیاء الموات)

اصلا براحد مالك اولمیوب وعمرانه بعید اولوب مرعی ومحطب اولمیان جبل موات عد اولنورمی * الجواب * اولنور

(کل ارض لایملکها احد وقد انقطع عنه الماء ولم یکن من مرافق اهل المصر کان مواتا وان کانت قریبة عن العمرانات وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی انه شرط مع ذلك ان یکون بعیدا عن العمرانات وفی البقالی الموات ما لایقرب من العامر ویفضل عن حاجة اهل البلدة للمحطب والمرعی (تاتارخانیه فی الشرب ملخصا)

بوصورتده اول جبلده اذن سلطانی ایله زید برعین حفر ایلسه اول عینك هر جانبندن بشیوزر ذراع حریم اعتبار اولنوب اول حریم ایچنده آخر کمسنه عین حفر ایتمك مراد ایتدکده زید منعه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وحریم العین خمسمائة ذراع من کل جانب فمن اراد ان یحفر فی حریمها منع منه (خزانة المفتین فی الشرب)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاده صاحب ارض اذنیله قیو حفر ایتدکدنصکره عمرو دخی طاپو ومقاطعه ایله تصرفنده اولان تارلاسنده زیدك قیوسنه اللی ذراع بعیداولان موضعده قیو حفر ایلسه زیدك قیوسنك صوینی جذب ایدر دیو عمروك قیوسنی قپاتمغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

زیدك ذکرمنه جریان ایدن صو قدیمدن بحق عمروك عرصه سنـدن خرقله جریان ایدرکن طولمغله زید خرقی اصلاح واطرافنه القاء طین مراد ایتدکده عمرو زیده نهر ظاهرك حریمی اولماز دیو زیدی نهرك اطرافنه القاء طیندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

استانبولده جریان ایدوب اهالیسی انتفاع ایده کلدکلری قرق چشمه صوینی تعبیر اولنور ماء طاهرك اعلا طرفنده مرتفع محله رعایادن شوقدر کمسنه لر منازل بنا وبرقاج قریه اولوب حیوانلریله انده ساکن اولملریله حیوانلرینك ارواثی وکندولرینك قاذوراتی اول صویه دوکولوب تلویث ایتملریله بووجهله ضررلری عام اولوب مزبورلرك بنا ایلدکلری منزللرینك عرصه لری اراضیٔ امیریه دن اولوب بنالرینی اول محلدن قالدیروب ماء مزبورك جریان ایلدیکی محله بعیدموضعده ساکن اولملرندن غیری طریق آخر ایله ضررلری مندفع اولمامغله مزبورلرك بنا ایلدکلری منزللرك عرصه لری اراضیٔ امیریه دن اولمغله

یناریکی اول محلدن قالدیروب ماء مزبوره بعید محلده تمکن ایتملریچون امر سلطانی
صادر اولسه امر منیفه اطاعت و مزبورلرك بو وجهله ضررلرینی دفع
مشروعمیدر * الجواب * واجبدر
زید بر قریه ایچنده جریان ایدوب اهالیسی ایچه کلدکلری صویك کنارینه کنیف احداث
ایدوب صویی تلویث ایدر اولسه اهالی قریه زیده اول کنیفی قلع ایتدرمکه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(بالوعة قديمة لرجل على نهر الشفة يدخل فى سكة غير نافذة قال ابو بكر البلخى رحمه
الله تعالى لاعبرة للقديمة والحديثة فى هذا و يؤمر برفعه فان لم يرفع يرفع الامر الى صاحب
الحشمة ليأمره بالرفع (من شرب الخانية فى الانهار)
زیدك ملك دكرمننه جریان ایدوب نهر ایله عمرونك ملك عرصه سی بیننده اولوب وقت
كریده القاء طین ایدوب زیدك یدنده اولان عرصه زید و عمرودن قنقیسنك
اولور * الجواب * زیدك
(مسناة بين نهر رجل وارض لآخر ولبست تلك المسناة فى يد احد اى لبس لاحدهما
عليها غرس اوطين ملقى تكون تلك المسناة لصاحب الارض اما اذا كان لاحدهما عليها
ذلك فصاحب الشغل اولى لانه صاحب يد (غرر ودرر فى احياء الموات)

﴿كتاب احياء الموات﴾

زید موات عد اولنان اراضی یی بلا اذن الامام احیاء ایلسه زید اول اراضی یه مالك
اولورمی * الجواب * اولماز
(من احياها باذن الامام و لوذميا ملكها و بلا اذنه لاخلافا لهما (ملتقى الابحر فى احياء
الموات كذا فى عامة الكتب)
زید ارض مباحه دن برموضعی برمدت حفر ایدوب اخراج ایتدیکی طپراغله دستی
و برداق اشلیوب بعده زید فوت اولوب عمرو اول موضعده طپراق الوب برداق اشلمك
استدکده زیدك ورثه سی مجرد زید اول موضعی حفر ایتمکله ملکی اولمش اولور او یله اولیجق
ارثله بزه انتقال ایدر دیو عمرویی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(حفر موضعا من المعدن ثم باع تلك الحفرة اوآجرها لم يصح لانه انما يملك من المعدن مايخرج
ومايأخذه ومابقى فيه يبقى على الاباحة (قنيه فيما يجوز بيعه من البيوع)
قریم دیاری بلده لرندن بر بلده ده محله سی ایچنده اولوب اهالیسنك قدیمدن عربه لرینی
چکه کلوب دوابلرینی ایقاف ایده کلدکلری بر طریق کنارنده واقع عرصهٔ خالیه یی قریم
خانلری کمسنه یه تملیك ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا يجوز احياء ما قرب من العامر لتحقق حاجتهم اليه تحقيقا او تقديرا على ما بيناه
فصار كالنهر والطريق و على هذا قالوا لبس للامام ان يقطع ما لاغناء للمسلمين عنه
كالملح والابار التى يسقى منه الماء (زيلعى فى احياء الموات)
بو صورتده قریم خانلری اول عرصه یی عمروه تملیك ایدوب عمرو دخی اوزرینه بنا احداث

ایتمش اولسه اهالی محله عمروه بناسنی قلع ایتدر دوب عرصهٔ مرقومه‌یی کالاول ابقایه قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

(تصرف الامام علی الرعیة منوط بالمصلحة (اشباه فی القاعدة الخامسة)

کتاب الحیطان

بر بلده والیسی زید هندك منزلی قرشوسنده اولان طریق عامدن برمقدار یری سنه ده میری یه شوقدر اقجه مقاطعه ایله هنده ویروب هند دخی اول یری منزلنه الحاق واوزرینه بنا احداث ایدوب لکن طریقی تضییق ایتمکله ماره یه ضرری اولسه ماره هنده بناسنی شرعا قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وللامام الذی ولاه الخلیفة ان یقطع انسانا من طریق الجادة ان لم یضر بالمارة لان للامام ولایة التصرف فی حق الکافة فیما فیه نظر للمسلمین فاذا رأی فی ذلك مصلحة لهم کان له ان یفعله من غیران یلحق ضرر باحد (زیلعی فی مسائل شتی)

زیدك ملك یل دکرمننك قربنده یری اولان عمرو برمرتفع اوطه احداث ایدوب دکرمنك روزکارینی منع وسد ایتمکله ضرر بینی اولسه زید ضرر ینی عمروه دفع ایتدرمکه قادر اولورمی *الجواب* اولور

علوی زیدك ملکی سفلی عمروك ملکی اولان منزلك علونده زید عمروك اذنسز سفلنه مضر بنا زیاده ایتمك مراد ایلسه عمرو زیدی وجه مشروح اوزره بنادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(علو لرجل وسفل لآخر قال ابو حنیفة رحمه الله تعالی لیس لصاحب العلو ان یبنی فی العلو بناء او یتد وتدا الابرضاء صاحب السفل وقال صاحباه له ذلك اذا لم یضر بالسفل والمختار للفتوی انه ان اضر یمنع وان لم یضر لایمنع وعند الاشتباه و الاشکال یمنع (خانیه فی الحیطان)

تحتانی زیدك ملکی فوقانی عمرو ملکی اولان منزلك فوقانیسی زلزله دن منهدم اولوب عمرو منزلنی کالاول بنا واعاده ایتمك استدکده زید راضی اولمیوب عمروی منزلنی بنادن منعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

سفل لرجل وعلو لآخر وعلو العلو لثالث فسقط الکل فاصلاح السفل علی صاحب السفل واصلاح العلو علی صاحب العلو الی ان ینتهی الی الموضع الذی لصاحب العلو الاعلی ان یسقفه کما ان صاحب السفل یبنی الحائط الی الموضع الذی لصاحب العلو ان یسقف اذ الحیطان والجدران لصاحب ذلك البیت ولصاحب العلو ان یبنی علیه فیجب علی کل صاحب البیت ان یبنی ماهو حقه من الجدران ثم علی صاحب الاعلی ان یبنی ماشاء (جواهر الفتاوی فی ٢ من الصلح)

زید ملك منزلی اوزرنده برطبقه بنا دخی احداث ایتمك مراد ایدوب لکن زیدك وجه مشروح اوزره بناسی سببیله جاری عمروك منزلنه زیاده قرا کولق اولوب ضرر بینی اوله جغی متعین اولمغله عمرو زیدی وجه محرر اوزره بنادن منعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولايمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر الحاصل من تصرفه المتعلق لغيره ضررا بينا فيمنع من ذلك اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه ماشاء مالم يضر بغيره ضررا بينا وعليه الفتوى (منح الغفار فى كتاب القاضى فى مسائل شتى)

زيد ايله عمروك منزللرى بيننده اولوب اشتراكا ملكلرى اولان ديوارك اوزرنده ايكيسنك دخى بنا و جذوعى اولميوب حالا زيد اول ديوار اوزرينه بر قاج جذوع وضع وكندى عرصه سى اوستنده اوطه بنا ايتمك استدكده زيد عمروه بن قاج جذوع وضع ايدرسم سن دخى اول قدر جذوع وضع ايله ديركن عمرو بن وضع جذوع ايتم سن دخى وضع جذوع ايلمه ديو زيدى وضع جذوعدن بغير وجه منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و اذا كان الحائط بين رجلين لبس لواحد منهما عليه خشب و اراد احدهما ان يضع عليه خشبا له ذلك وليس لصاحبه ان يمنع ذلك لكن يقال له ضع انت مثل ذلك ان شئت هكذا حكى عن الامام الصاعد النيسابورى (تاتارخانيه فى الفصل الثالث عشر من دعوى الحايط من الدعوى)

زيد و جارى عمروك على الاشتراك مالك اولدقلرى ديوارك اعلى طرفنده زيد و عمروك منزللرى جذوعى وضع اولنمش ايكن عمرو كندى منزلى جذوعنى قالديروب ديوارك وسطنه وضع ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان لهما جذوع فاراد احدهما ان يحوله عن موضعه ان كان التحويل من جانب الايمن الى الايسر اومن جانب الايسر الى الايمن فليس له ذلك ولوكان عاليا فسفله لابأس به لان اساس الحائط يتحمل ومالايتحمل رأسه فكان هذا اقل ضررا (ولوالجيه فى الثالث من الصلح وكذا فى حيطان البزازيه)

زيد منزلى ديوارندن جار ملاصقى عمروك منزلى حولیسى عرصه سنده مقرنسوان اولان مواضعنه ناظر پنجره احداث ايدوب برمدت مرورنده عمرو اول عرصه ده مرتفع ديوار بنا ايتمكله زيد بناك اول پنجره نك ضياسنه مانع اولور ديو عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد ايله عمروك منزللرى بيننده اولوب اوزرنده زيدك اون جذوعى وعمروك درت جذوعى اولان ديوار ايچون زيد و عمرودن هر برى ديوار مستقلا ملكمدر ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه اول ديوار زيد وعمروك بينلرنده نه وجهله حكم اولنور * الجواب * برابر

(ولواحدهما عشر خشبات عليه وللآخر ثلث فهو بينهما نصفان اذا استويا فى استعمال بناء الحائط لاجله لانه بنى للسقف وهو كما يحصل بالعشرة يحصل بما دونهما الى الثلث فاستويا يدا وغاية مافى الباب ان الذى له العشرة زيادة استعمال الا ان الجنس واحد ولايثبت الترجيح بكثرته هذا ظاهر الرواية وعن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه رجع عنه الى آخره والصحيح هو ظاهر الرواية (فصولين فى ٣٦ قريبا من اوله)

زيد وعمروك منزللرى بيننده اولان ديوارك زيدك منزلى بناسنه اتصال تربيعى ايله متصل اولوب عمروك بناسنه ملازقة متصل اولوب زيد وعمرودن هر برى اول ديوار ملكمدر ديو نزاع ايدوب ايكيسنك دخى بينه سى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(وان كان الحائط متصلا ببناء احدهما يقضى لصاحب الاتصال والاتصال نوعين اتصال تربيع واتصال ملازقة فاتصال التربيع ان يكون انصاف لبن كل واحد من الحائطين داخلة فى انصاف لبن الآخر ان كان الحائط من مدر او آجر وان كان من الخشب ان يكون ساحة احدهما مركبة فى الآخر فان كان كلا الاتصالين اتصال تربيع واتصال مجاورة يقضى بينهما وان كان لاحدهما تربيع وللآخر ملازقة يقضى لصاحب التربيع وان كان لاحدهما اتصال تربيع وللآخر عليه جذوع فصاحب الاتصال اولى وصاحب الجذوع اولى من اتصال الملازقة ثم فى اتصال التربيع هل يكفى من جانب واحد فعلى رواية الطحاوى رحمه الله تعالى يكفى وهذا اظهر وان كان فى ظاهر الرواية يشترط من جوانبه الاربعة ولو اقاما البينة قضى لهما ولو اقام احدهما البينة قضى له وفى النصف فى يديه قضاء الترك لو اقام الآخر البينة قضى به له (خلاصه فى آخر الحيطان)

زيد وعمروك منزللرى بيننده اولان ديوار زيدك منزلى بناسنه طرفيندن اتصال تربيعى ايله متصل اولوب اول ديوار اوزرنده عمروك منزلى بناسنك جذوعى اولوب زيد وعمروك هر برى ديوار ملكمدر ديو نزاع ايدوب ايكيسنك دخى بينه لرى اولماسه اول ديوار زيد وعمرودن قنقيسنه حكم اولنور * الجواب * زيده لكن عمروك جذوعى ديواردن رفع اولنماز

ولو لاحدهما تربيع وللآخر جذوع فلو كان التربيع فى طرفى الحائط فذو التربيع اولى وعليه عامة المشايخ رحمهم الله تعالى وكذا عند ابى يوسف رحمه الله تعالى فرجح الاتصال على الجذوع ولو لكل منهما يد الاستعمال اذ الاستعمال بالتربيع وهو بالبناء اسبق على الاستعمال بجذوع وهو وضعها الا انه لا يرفع جذوع الآخر (فصولين فى السادس والثلثون)

بو صورتده اول ديوار تعميره محتاج اولمغله زيد اول ديوارى تعمير ايتمك استدكده عمرو بغير وجه زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك جارى عمروك حولبسنه متصل اولان منزلك ديوارى منهدم اولدقده طاش وطپراغى عمروك حولبسنه دوكلوب ديوارك اصلاحى عمروك حولبسنه كيروب حولبسى ايچنده چامور قاروب حولبسندن ياپمدقجه ممكن اولمامغله زيد عمروك حولبسنه كيروب حولبسى ايچنده چامور قاروب ديوارى تعمير ايتمك استدكده عمرو زيدى منع ايلسه حاكم عمروه ديوارى تعمير ايتمك ايچون حولبكه كيروب ايچنده چامور قاروب ياپمغه زيده اذن وير ياخود ديوارى مالك ايله تعمير ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل له حائط ووجهه فى دار رجل فاراد صاحبه ان يطين حائطه ولا سبيل له الى ذلك الا بدخول دار جاره وصاحبه يمنعه من الدخول او انهدم الحائط ووقع الطين فى دار جاره فاراد ان يدخل ويبل الطين فنعه صاحب الدار اوله مجرى ماء فى داره فاراد حفره

اواصلاحه ولايمكنه ذلك الابدخول داره وهو يمنعه فيقال لصاحب الدار اما ان يأذن حتى دخل واصلح ملكه واما ان تصلحه بماله وبه اخذ الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى ونظير هذا الماء اذا كان فى حوض فى كرم انسان ورجل محتاج اليه وصاحب الكرم يمنعه من الدخول فى كرمه فيقال له اما ان تخرج الماء الى اوتأذن الى بالدخول لاغترف منه
(والواجيه فى ٣ من الصلح وكذا فى البزازيه فى اول الحيطان)

برطريق عامك ايكى جانبى زيدك ملكى اولوب زيد اول طريق عامك هواسنه اوطه بنا ايدوب اوطه مرتفع اولمغله التندن ماره بلامزاحه چوب كسنه يه ضررى يوغيكن زيدك قومشولرى مجرد طريق عام هواسنه مبنى اولمغله اوطه يى قلع ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

له دار ان يمنة و يسرة اراد ان يبنى ظلة على طريق بينهما ولايضر بالطريق العام قال محمد رحمه الله تعالى لابأس به وان خاصمه احد بعد البناء فلا اهدمه وان قبل البناء امنعه
(بزازيه فى اول الحيطان وكذا فى الخلاصه فى الحيطان)

﴿ نوع آخر ﴾

زيد منزل بنا ايدوب عادت اوزره طريق عام اوزرينه شهنشين اخراج ايتدكده ماره يه ضررى يوغيكن برقاچ كسنه لر مجرد نسوانمز زوقاقه چقدقلرنده پنجره لرندن كوريور ديو شهنشينى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

حريقده هندك منزلى محترق اولدقدنصكره اطرافنده اولان منازل محترقه نك اصحابى مجددا بنا ايدوب هند بنا ايتمامكله مزبوره منزللر بزاورتا سنده خراب منزل اولديغنه راضى اولمازز منزلكى بنا ايله ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد برطريق خاصده واقع منزلنده اربابى اذنلرنسز طريق خاصك اوزرينه شهنشين اخراج ايلسه اربابى شهنشينى هدم ايتدرمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر
(من احدث فى طريق العامة كنيفا او ميزابا اوجرصنا بضم الجيم وسكون الراء وضم الصاد المهملة والنون وهو دخيل قيل معناه البرج وقيل الميزاب وقيل جذع يخرج من الحائط للبناء عليه كما فى المغرب او دكانا وسعه ذلك ان لم يضر بالناس ومن احدث فى طريق الخاصة غير نافذ لايسعه الا باذن الشركاء سواء ضر بهم اولا لانه ملكهم فلو احدثه كان لكل نقضه وهذا اذا علم احداثه والا فقد جعل قديما حتى لايكون لاحد نقضه كما فى العمادى (قهستانى فيما يحدث فى الطريق)

برطريق خاصده منزللرى اولان زيد و عمروك اول طريق خاصده قديمى شهنشينلرى اولوب بعده محترق اولمغله زيد شهنشينى كالاول بنا ايدوب اون سنه مرور ايتدكدنصكره حالا عمرو مجرد شهنشينى بعد الاحراق بنا ايتمكله محدث اولمش اولور ديوب كالاول بنا ايتديكى شهنشينى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيدك منزلنك صچاغى قديمدن بحق عمروك عرصه سى اوزرينه اوزانمش اولوب طمله سى عمروك عرصه سنه اقه كلشيكن حالا زيد وجه محرر اوزره صچاغنك طمله سى عرصهٔ

ولا يجوز التصرف في ملك غيره بغير اذنه وضمان

مزبوره اوزرينه اقه كلمكله عرصه نم اولمش اولور ديو صچاغك صوينى آخر موضعه اجرا ايدوب عمرونك اذنسز عرصهٔ مزبوره اوزرينه صچاغى برابر شهنشين بنا ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك ملك عرصه سى اوزرينه جارى عمرونك صچاغى اوزانمش اولوب قديمدن بحق طمله سى اقه كلمشيكن حالا زيد اول عرصه اوزرينه صچاغى التنده بنا احداث ايدوب لكن عمرونك صچاغى صوينك كالاول جريانه مانع اولماسه عمرو مجرد صچاغم التنده بنا احداث ايتديككه راضى اولمام ديوب زيده بناسنى هدم ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(دارا لجارين سطح احدهما اعلى والآخر اسفل ومسيل الاعلى على السفلى اراد مالك السفل اعلائها وان يبنى عليها ذلك ولا يملك الاعلى منعه بل يطالبه حتى يسيل ماءه الى طرف الميزاب (بزازيه فى الحيطان)

سكهٔ غيرنافذهٔ مستطيله نك سفلنده جانب يمندن منشعبه اولان سكهٔ مستطيلهٔ غير نافذه ده قديمدن زيد وعمرو وبكر و بشر وخالدك قپولرندن غيرى قپو يوغيكن منزلنك قپوسى اول سكهٔ مستطيلهٔ غيرنافذه اولوب ديوارى سكهٔ منشعبهٔ غيرنافذه ده اولان وليد ديوارنده قپو آچوب سكهٔ منشعبهٔ غيرنافذه دن اشلمك مراد ايلسه مزبورلر وليدى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال التمرتاشى رحمه الله تعالى سكة طويلة غيرنافذة فى اسفلها من جانب اليمين والشمال رقيقة طويلة غيرنافذة فليس لاحد من اهل السكة ان يفتح بابا على جواره من الرقيقة لانه لاحق له فيها (نهايه فى مسائل شتى من كتاب القضاء)

نوع آخر

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لرندن طريق عام آشورى هندك قديمى پنجره لرندن مقر نسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه هند زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد هنده سنك پنجره لرك طريق عام اوزرنده اولمغله پنجره لريكه قفس قوديغكده مقر نسوان اولان مواضعك قفس آردندن كورنمز اوله اولبجق قفس قوى ديوب حواله سنى دفعدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى اوطه نك پنجره لرندن جارى عمرونك منزلنك خارجيه سلاملق اوطه لرينه حواله سى اولسه عمرو زيده حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده برقاچ سنه مرورندنصكره عمرو اول سلاملق اوطه لرنده نسوان اسكان ايلسه حالا عمرو زيده مجرد سلاملق اوطه لرم قديم وسنك اوطه پنجره لرك حادث اولوب بن اول اوطه لرده نسوان اسكان ايدوب حرم ايتمكله پنجره لريكى قپات ياخود حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لرندن جارى اولوب حرمين شريفين اوقافندن

اجارتين ايله مقر نسوان اولميان بكار اوطه سى كوريوب متصرف اولان عمرو بلاولد
فوت اولدقده متوليسى اول اوطه يى اجارتين ايله بكره ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول
اوطه ده نسوان اسكان ايلسه حالا بكر زيده اول پنجره دن اوطه نك مقر نسوان اولان مواضعى
كورنمكله حواله طوت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لر ايله جارى عمروك مقر نسوان اولان مواضعى
بننده عمروك مرتفع اوطه سى اولمغله اول پنجره لردن عمروك مقرنسوان اولان مواضعى
كورنمز ايكن عمرو اول اوطه يى هدم ايتمكله حالا اول پنجره لردن عمروك مقر نسوان
اولان مواضعى كورنسه عمرو زيده مجرد پنجره محدث ايدى اويله اولبحق حواله طوت
ياخود پنجره لريكى ديوار ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لردن جارى عمرو يهودينك مقر نسوان اولان
مواضعى كوريوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله يى دفع ايله ديدكده زيد يهودى يه
حواله اولماز ديو شرعا امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(حكم الذمى كحكم المسلم الا انه لايؤمر بالعبادات ولايصح منه
(اشباه فى احكام الذمى)

زيدك منزلنك قديمى پنجره لردن عمروك مقرنسوان اولان مواضعنه حواله سى اولمغله
قديمدن عمروك ديوارى اوزرنده تخته پرده ايله دفع اولنمشيكن حالا عمرو تخته پرده يى هدم
ايدوب زيده قديمه مغاير پنجره لريكه حواله طوت ديو جبره قادر
اولورمى * الجواب * اولماز

(وهذا على خلاف اصل الامام رحمه الله تعالى لان عنده لايمنع من التصرف فى ملكه
وان اضر بغيره قال ابو القاسم رحمه الله تعالى يمنع وبه اخذ مشايخ بلخ و بخارى رحمهم
الله تعالى قال فى الفتاوى وعن استاذنا انه يفتى على قول الامام
(بزازيه فى الحيطان فيمن يحدث عمارة)

زيدك قديمى آت دكرمنى برقاچ سنه خراب اولوب بعده زيد يا پوب اشلتمك استدكده جارى
عمروك منزلى بعيد اولوب ضررى يوغيكن مجرد صدا سندن متأذى اولورم ديو زيدى منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد منزلنك طريق خاصده اولان قپوسنى قپايوب طريق عام طرفنه قپو آچدقدنصكره
زيد منزل مزبورى عمروه ثمن معلومه بيع و تسليم ايدوب بعده عمرو اول قديمى قپوسنى
آچوب طريق خاصدن منزلنه اشلمك مراد ايتدكده اول طريقده منزلى اولان بكر عمروه
مجرد زيد اول قپويى قپايمغله حالا سنك آچديغكه راضى اولمازز ديو عمروى بغير وجه شرعى
اول قپويى آچوب اشلمكدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا باع الرجل دارا بابها فى سكة نافذة وقد كان باب تلك الدار فى القديم فى سكة غير
نافذة فاراد المشترى ان يفتح بابا الى تلك السكة ومنعه الجيران عن ذلك ينظر ان اقر اهل
السكة بذلك الباب فله ان يفتحه و يمر به لانه قائم مقام البائع و كان للبائع ان يفتح ذلك

الباب فكذا لمن قام مقامه (عماديه فى الرابع وثلثين)

﴿باب فيما يمنع عنه الانسان ومالا وما يجبر عليه ومالا﴾

زيد منزلنده اولان توت آغاجنك اوزرينه چيقدقده جارى عمرونك مقرنسوان اولان مواضعى كورنمكله زيد عمروه ايكى اوج دفعه خبر ايدوب بعده اغاجك توتنى دوشرمك استدكده عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

رجل له فى داره شجرة فرصاد وقد باع اغصانها فالمشترى اذا ارتقاها يطلع على عورات الجار قال يرفع الجار الى القاضى حتى يمنعه من ذلك قال الصدر الشهيد فى واقعاته المختار ان المشترى يخبرهم وقت الارتقاء مرة او مرتين حتى يستروا نفسهم لان هذا جمع بين الحقين وان لم يفعل الآن يرفع الجار الى القاضى فان رأى القاضى المنع كان له ذلك (عماديه)

زيد عمرونك دكرمننك خرق قربنده واقعه عرصه سنده اشجار غرس ايتمكله اشجارك عروقى خرقى تضييق ايدوب ضرر يينى اولسه عمرو زيده ضرريني دفع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(نهر لقوم يجرى فى بستان رجل فلرب البستان ان يغرس على حافته اذ لا ضرر لارباب النهر فيه حتى لو تضرروا بان يضيق نهرهم به يمنع (نور العين فى ٣٥)

زيد و عمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى منزلى اقتسام ايتدكلرنده منزلك داخليه سى جميع حقوق و مرافقيله زيدك و خارجيه سى حقوق و مرافقيله عمرونك اولمق اوزره اقتسام ايدوب داخليه نك كاريزى قديمدن خارجيه دن آقه كلوب حالا آخر طريقله اجرا ممكن اولمامغله زيد داخليه نك كاريزينى خارجيه دن كالاول اجرا مراد ايتدكده عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان قسم بينهم ولاحدهم مسيل او طريق فى ملك الآخر ولم يشترط فى القسمة فان امكن صرف الطريق والمسيل عنه ليس له ان يستطرق و يسيل فى نصيب الآخر لامكان تحقق معنى القسمة عنه وهو قطع الشركة وتكميل المنفعة بلا ضرورة وان لم يمكن فسخت القسمة لان المقصود وهو ما ذكرنا لم يحصل فيفسخ و يستأنف على وجه يمكن لكل واحد ان يجعل لنفسه مسيلا وطريقا وحاصله انه ان امكن صرف الطريق والمسيل فلا يخلو من ان يذكر الحقوق اولم يذكر فان لم يذكر الحقوق او ذكر الحقوق لا يدخل الحقوق ولا يفسخ القسمة وان لم يمكن فان ذكر الحقوق يدخل الحقوق ولا يفسخ القسمة وان لم يذكر الحقوق لا يدخل الحقوق و يفسخ القسمة وصورته دار بين رجلين و فيها صفة و بيت و باب البيت فى الصفة ومسيل ماء ظهر البيت على ظهر الصفة فاقتسما واصاب الصفة لاحدهما وقطعة من الساحة واصاب البيت لاحدهما وقطعة من الساحة ولم يذكرا طريقا ولا مسيل ماء وصاحب البيت يقدر ان يفتح بابا فيما اصابه من الساحة و يسيل ماءه فى ذلك فاراد ان يمر من الصفة على حاله و يسيل ماءه كما كان فليس له ذلك سواء شرط كل واحد منهما ان له ما اصاب بكل حقوق له اولم يشترط ذلك وان لم يكن له مفتح للطريق ولا مسيل فان كانا ذكرا فى القسمة ان لكل واحد منهما ما اصابه بكل حق هو له جازت القسمة وكان طريقه فى الصفة

زید عمرو معتقی الت جارحه ایله عمدا جرح و قتل ایدوب عمرو انجق کند و بی اعتاق ایدن بکرك لابوین قرنداشی اوغلی بشری ترك ایلسه بشر زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان لم یکن له وارث غیر المولی یقتص منه عندهما رحمهما الله وعند محمد رحمه الله تعالی لایقتص (محیط رضوی فیما یستحق القصاص من الجنایات)
زید اناسی هندی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قصاص
(والفرع باصله لا الاصل بفرعه (ملتقی الابحر من الجنایات)
زید عمروك باشنه صو به تعبیر اولنور عصای کبیر ایله عمدا ضرب وجرح ایدوب عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قصاص
(اذا قتل انسانا معصوما بالحجر العظیم او الخشب الکبیر الذی لایطیق البنیة احتماله لایجب القصاص عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وهو قول زفر وعندهما والشافعی رحمهم الله یجب هذا اذا لم یجرح فان جرح الحجر او الخشب فان القصاص یجب بالاتفاق (قدریه نقلا من کشف البزدوی فی معرفة الوقوف)
زید عمرو ایله جرید اوینارکن زید اوجی سوری اولان جریدی عمروی اورماق قصدیله آتدقده نصکره جرید عمروك باشنه اصابت و باشنی جرح ایدوب عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب قالقمادین متأثرا فوت اولسه زیده نه لازم اولور
* الجواب * قصاص (یفهم جوابه مما مر آنفا)
زید عمرو صغیری آتشه آتوب یاقوب اهلاك ایلسه عمروك ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولو احرقه بالنار عمدا یجب القصاص (خانیه فی القصاص من الجنایات)
زید عمروك اوزرینه آلت جارحه ایله هجوم ایتدکده قربلرنده جماعت کثیره اولوب عمرو صیحه ایتسه جماعت مزبوره دن لحوق وغوث وخلاص متیقن ومقرر ایکن عمرو صیحه ایتیوب آلت حربله زیدی عمدا جرح و قتل ایلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * قصاص
(اذا شهر فی المصر فی مکان یلحقه الغوث لوصاح لایحل له قتله فان قتله بحدیدة قتل به وان قتله بغیر سلاح یجب فیه الدیة علی العاقلة (تاتارخانیه فی من یسع قتل الهاجم والاص)
برقاچ کسنه لر زیدی بغیر حق خروجه استطاعتی اولمیان آتشه القاء ایتملریله زید آتشدن چقامیوب محترقا فوت اولسه اول کسنه لره نه لازم اولور * الجواب * جمله سی قصاص اولنورلر
(وفی الکبری والفتوی علی قول ابی حنیفة رحمه الله قال محمد رحمه الله فی الجامع الصغیر اذا حمی تنورا فالقا فیها انسانا او القاه فی نار لایستطیع الخروج منها فاحرقته النار یجب القصاص (تاتارخانیه فی ٢ من الجنایات)
زید عمروی قتل ایچون طولو تفنکی عمرو اوزرینه عمدا آتوب عمروی جرح و قتل

ایندکدنصکره تفنك قورشونی عمرودن نفوذ ایدوب بکری دخی قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * عمرو ایچون قصاص بکر ایچون دیت

(رمى عمدا فنفذ سهمه الى آخر فماتا يقتص للاول لانه عمد وعلى عاقلته الدية فى الثانى لانه خطأ (در ر فى القود دون النفس)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمرو انجق زوجه سی هندی ترك ایلسه هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولور می * الجواب * اولور

(وولى القصاص من يرثه اى كل من يرث المقتول فله ولاية القصاص وان كان زوجا اوزوجة (درر فيما يوجب القصاص من الجنايات)

بر بلده ضابطی اولان زید صلحادن عمروی ظلما بوغازندن ایپ ایله صلب ایدوب بو وجه اوزره قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * امامین رحمهما الله تعالى قتلرنده قصاص

(خنق رجلا فمات فلاقود فيه عند ابى حنيفة رحمه الله لكنه اذا اعتاد يقتله الامام سياسة وعندهما فيه القود (من جنايات المنح ملخصا)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو صغیر اوغلی بکری ترك ایدوب بعده بکر بالغ اولمدین فوت اولوب لابوین عمی بشری ترك ایلسه بشر زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والقصاص يورث ولايدخل فيه الموصى له (من رسالة قاسم الشهير بقطلوبغا فيما يورث ومالا)

زید مقتولك حصرا وارثی لابوین ارقرنداشی عمرو بکردن زیدی‌سن موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدك دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه صددنده ایکن عمرو فوت اولوب حصرا وارثلری اوغلی بشر ایله قزی هندی ترك ایتدکده بشر وهند بکردن زیدی سن موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی و بکر انکار ایلسه بشر وهند مدعالرینی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك بکری قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(المقتول اذامات وترك ابنين لصلبه وصارت القصاص بينهم ثم مات احدهما وترك ابنيه فما كان للميت الثانى يتحول الى ابنه (تاتارخانيه فى ٧ من الجنايات)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمرو زوجه سی هندی وهنددن اولان صغیره قزلری زینب وخدیجه‌یی ولابوین ارقرنداشی بکری ترك ایلسه هند و بکر صغیره‌لر بالغه اولمدین زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وعلى هذا يخرج القصاص اذا كان بين صغير وكبير ان للكبير ولاية الاستيفاء عنده وعندهما ليس له ذلك وينتظر بلوغ الصغير والصحيح قول ابى حنيفة

زید عمرو و بکر و بشری آلت جارحه ایله عمدا ضرب وقتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

قزی هندی ترك ایتدکده بکر وهند زیدی قصاص ایتدرمك صددنده ایکن بکر دخی فوت اولوب لابوین قزقرنداشی هندی وزیدی ترك ایلسه زید عمروك دیتندن حصه سنی هنده ویرزکن هند الیوب زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قتل الرجل اخاه وله اخوة آخرون فارادوا قتله فمات احدهم قبل القصاص ولم یکن له وارث یحجب القاتل فان القاتل یرث بعض نفسه منه فلا یقدر الآخرون ان یقتلوه (تنف فی القصاص وکذا فی التاتارخانیه من الدیات)

﴿ کتاب الدیات ﴾

فی زماننا بیاعات ومعاملاتده یوز یکرمیسی برغروشه رایج اولوب وزنا یکرمیسی بردرهم شرعی اولان جدید اقچه دن رجالك دیتی نه مقداردر * الجواب * ایکیوز بیك اقچه در

رجالك دیتی کشندن اون طقوزی بردرهم شرعی کلور اقچه دن نه مقداردر * الجواب * یوز طقسان بیك اقچه در

خطاء قتل اولنان رجالك دیتی نه در ودیتك انواعی نه در * الجواب * التوندن بیك دینار کشندن اون بیك درهم دوه دن یوز عدد دوه در

بوصورتده دوه دن ویرلسه نه کونه دوه ویریلور * الجواب * ابن مخاض وبنت مخاض وبنت لبون وحقه وجذعه دن یکرمیشر عدد دوه ویریلور

ابن المخاض وهو الفصیل التی حملت امه وکذلك بنت مخاض (منح الغفار فی الذکوة) حقة وهی التی طعنت فی السنة الرابعة والجمع حقاق والذکر حق (منح الغفار فی الزکاة فی باب السائمة) الجذعة ماتم لها اربع ودخلت فی الخامسة (بحر رائق) ابن اللبون ولد الناقة اذا استکمل السنة الثانیة ودخل فی الثالثة والانثی بنت لبون (جوهری فی لغة لبن)

صورت مزبوره ده ابن مخاض وبنت مخاض وبنت لبون وحقه وجذعه قاچر یاشنده اولان دوه لردر * الجواب * ابن مخاض ایکی یاشنه کیرن دوه بنت مخاض ایکی یاشنه کیرن دیشی دوه بنت لبون اوچ یاشنه کیرن دیشی دوه حقه درت یاشنه کیرن دیشی دوه جذعه بش یاشنه کیرن دیشی دوه در

رجالك دیتی کشندن نه مقداردر * الجواب * اون بیك درهمدر

بوصورتده درهم شرعی نه در * الجواب * هر قیراطی بش شعیره فرض اولنان اون درت قیراطدر

المثقال عشرون قیراطا والدرهم اربعة عشر قیراطا والقیراط خمس شعیرات وهذا یجری فی کل شیء فی الزکوة ونصاب السرقة والمهر وتقدیر الدیات (منح الغفار فی الزکوة)

﴿ باب مایوجب الدیة ومالا ﴾

زید عمروی یومرق ایله ضرب وککلرینی کسر وقره برهاید وب بکر دخی بیچاق ایله قبا رینه ضرب وجرح ایدوب عمرو اول ایکی ضربدن متأثرا فوت اولسه عمرو وبکره نه لازم اولور * الجواب * دیت

(ولو اشترك فى قتل رجل رجلان احدهما ممن لايجب عليه القصاص اذا انفرد والآخر ممن يجب عليه الدية كالاجنبى والاب والخاطئ والعامد او احدهما بالسيف والآخر بالعصاء فانه لايجب القصاص و يجب الدية (شرح قدورى للحدادى فى الجنايات)

زيد مجنون جنونى حالنده عمروى آلت جارحه ايله جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(جناية الصبى و المجنون عمدا فى النفس كالخطاء توجب الدية على عاقلته (ضمانات فضيليه فى الضمان)

بو صورتده عمروك ورثه سى زيدك مالى اولمامغله زيدك باباسى بكره ديتى مالكدن و يردبو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن لاعاقلة له من العرب والعجم يعطى الدية من بيت المال ان كان موجودا او مضبوطا والا فعلى الجانى وعن ابى حنيفة رحمه الله تعالى انه على الجانى مطلقا وقال الزاهدى انه على الجانى فى زماننا لان العشائر فيها قد فنيت ورحمة التناصر قد ارتفعت و بيوت اموالهم قد انهدمت (قهستانى فى العاقلة من الجنايات)

زيد هندك منزلنه كيروب فجأة صيحه وهندى قتل قصديله آلت حربله اوزرينه هجوم ايتدكده هند اول صيحه دن فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأة

بو صورتده مرأتك ديتى كشدن نه مقداردر * الجواب * بش بيك درهمدر

(صاح على انسان فمات منه او سلخ جلد وجهه فمات منه ففيهما الدية (بزازيه فى اول الجنايات)

هند زوجى زيده عقلى ازاله ايدر بعض ادويه ايچروب زيدك عقلى زائل اولدقده هند اسطره ايله زيدك ذكرينى وخصيتينى بالكليه ديبلرندن قطع ايلسه زيد ذكر و حصيتينى ايچون هنددن بر ر ديتى آلور يوخسه ايكيسى ايچون بر ديتى آلور * الجواب * ذكر ايچون بر ديت كامله حصيتينى ايچون دخى بر ديت كامله

(ولو قطع ذكره من الاسفل فسقطت لحيته ففيه ثلاث ديات دية فى الذكر ودية فى الانثيين ودية فى اللحية (خلاصه فى آخر فى ٣ من الديات)

بر مكتبده خليفه اولان زيد عمرو صغيرك معلمى اولمغله عمروى تأديب ايچون لدى الاقتضا ضرب ايله تأديب ايتميوب خلاف معتاد دكنك ايله عمروك شاه طمرى اوزرينه ضرب وقره ره ايدوب عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقماديغى متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(المعلم اذا ضرب صبيا او الاستاد والمحترف اذا ضرب التلميذ فمات من ضربه قال ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالى ان ضربه باذن ابيه او وصيه ضربا معتادا فى موضع معتاد لايضمن وان ضربه غير معتاد ضمن (ضمانات غانم فى ضمان المعلم ومن بمعناه)

هند قتل اولنوب زوجى زيدى و سائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه سى زيددن سن هندى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى و زيد انكار ايلسه سائر ورثه

مد عاريته اقامت بينه ايلسه لر هندك ديتى زيد دن تماما النوب زيدك ديتندن حصه سى ابقا اولنورمى يوخسه اولنمازمى * الجواب * تماما النور زيد ميراثدن محروم اولور

(واما القتل الذى يتعلق به وجوب الكفارة فهو اما شبه العمد و اما خطاء وقد تقدم بيانه مفصلا فى كتاب الجنايات ففيه يحرم القاتل من الميراث فى هذه الصورة كلها (منح الغفار فى الفرائض)

زيد برقاج كسنه ايله سفينه نك ديركنى قالديروب ديكرلركن اولديرك زيد واول كسنه لرك اللرندن بوشانوب زيدك اوزرينه دوشمكله زيدهلاك اولسه ورثه سى زيدك ديتندن زيدك حصه سنه دوشندن ماعدابى اول كسنه لردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(رجل استأجر اربعة رهط يحفرون له بئرا فوقعت عليهم حفرهم فمات احدهم كان على كل واحد الثلثة من الباقين ربع الدية ويسقط ربعها لان البئر وقعت بفعلهم فكانوا مباشرين و الميت مباشر ايضا فتوزع الدية عليهم ارباعا ويجب ثلثة الارباع (خانيه فيما يحدث فى المسجد)

زيد و عمرو طريق حج شريفده برمحل شديد الحرده نزول ايدوب بعده اول محلدن قالقاركن زيد چادرى عمروك اوزرينه طنابلريله محكم صاروب اول وجه اوزره باغلو اولديغى حالده كنشده براغوب كتدكدنصكره عمرو خلاص اوله ميوب حرارت شمسدن چادرك ايچنده فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(ولو قمط فى قطر حار والقاه فى الشمس فى يوم قيظ فلم يتخلص حتى مات من حر الشمس فعليه الدية المغلظة (فضيليه فى ضمان اصناف القتل نقلا من الظهيرية)

زيد عمروى دكنك ايله ضرب و قره بره ايدوب عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت اكر عادتى ايسه قتل اولنور

(والقتل شبه العمد ضربه بغير ماذكره وفيه الاثم لانه قتل عمدا لاقود لكن لو تكرر منه القتل كان للامام ان يقتله سياسة كما فى الاختيار (قهستانى فى الكتابة ملخصا)

زيد عمروى قتل ايچون اوق آتدقده عمروه اصابت ايتميوب خطاء بكر صغيره اصابت ايتمكله بكرى اوق قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت وكفارت

(وخطاء وهو ان يرمى شخصا ظنه صيدا او حربيا فاذا هو مسلم او عرضا فاصاب آدميا وماجرى مجراه كنائم انقلب على رجل فقتله وموجبه الكفارة و الدية على عاقلته (تنوير الابصار فى الجناية)

زيد هندى دريايه القا ايدوب هند بلا سباحة فى الحال غرق اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأة

(القاه من سفينة فى بحر او دجلة فرسب كما وقع ومات فعلى عاقلته الدية وان سبح ساعة ثم غرق فلا دية فيه (منح فى ما يوجب القود من الجنايات)

﴿زيد﴾

زيد تفنكنی تحريك ايدركن تفنك زيدك فعلندن ناشی آتيلوب قورشونی خطــاء عمروه اصابت ايتمكله عمرو مجروح اولوب اول قورشونك ضرب و جرحندن متؤثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور* الجواب * ديت

زيد تفنك صاچمه سيله عمروك ايكی اياغنی ضرب و جرح ايدوب بعد البرأ عمروك اول جرحدن الی و اياغی بالكليه عمل مانده اولسه زيده نه لازم اولور* الجواب * ايكی ديت

زيد ذمی قتل اولندقده ورثه سی عمرو ذميدن زيدی سن آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلدك ديودعوی وعمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينی بكر و بشر ذميلرك شهادتلريله اثبات ايدوب حاكم قصاص ايله حكم ايتدكدنصكره عمرو قتل اولنمدين شرف اسلامله مشرف اولسه عمروه نه لازم اولور* الجواب * ديت

(قتل انسانا عمدا فدفع الی الولی ليقتله فجن قتل وان كان المجنون قبله فالدية استحسانا وكذا اذا جن ثم شهدوا بقتله فالدية وكذا اذا شهد كافر بقصاص لكافر فدفع الی وليه ليقتله فاسلم فالدية (عتابيه فی ١ من الجنايات)

زيد صيده تفنك آتدقده تفنكك قورشونی خطاء عمروه اصابت ايدوب قتل ايلسه زيد عمروك ديتنی ورثه سنه ويردكده زيده كفارت لازمه اولورمی *الجواب*اولور بوصورتده كفارت قتل ندر * الجواب * رقبهٔ مؤمنه يی اعتاقدر

(وكفارتهما ای كفارة شبه العمد والخطاء عتق رقبة ای اعتاق رقبة كاملة مؤمنة لاكافرة بخلاف سائر الكفارات فان عجز عن ذلك وقت الاداء لاالوجوب صام شهرين ولاء ای متتابعين (قهستانی فی الدية ملخصا)

زيد قاضی عمروه شرعا تعزير ايله حكم ايتدكده بكر محضر عمروك اياغنــه دكنك ايله ضرب ايتمك ايچون عمروی قالديروب يره اوردقده عمروك بلی قيريلوب اندن ناشی فوت اولسه عمروك ديتی زيد و بكردن قنقيسنه لازم اولور * الجواب * بكره

﴿ نوع آخر ﴾

زيدك زوجه سی هند يدی ياشنده مهرولده اولوب اول مثللی صغيره جماع اولنه كلمش دكل ايكن زيد هنده جماع ايدوب هند زيدك جماعندن ناشی فوت اولسه زيد هندك ميراثيدن محروم اولوب ورثه سی هندك ديتنی وزيد ذمتنده اولان مهرينی زيددن تماما المغه قادراولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل جامع صغيرة لاتجامع مثلها فماتت فان كانت اجنبية تجب الدية علی العاقلة وان كانت منكوحة فالدية علی العاقلة والمهر علی الزوج (خلاصه من الديات)

بوصورتده زيد هندك ديت وسائر تركه سندن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زيد عمرو صغيری ولبسی اذنندسز سيره كوتوروب اوتوردكن هوا بوزيلوب زياده يغمور

باغمغله سيل كلوب عمروى كوتوروب عمرو هلاك اولسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ومن غصب صبيا حرا اى من اذهب بلا اذن الولى حرا غير بالغ معبر عن نفسه فان عبر لم يثبت يد الغاصب حكما لان لسانه يعارضه فى الكلام مجازفات الصبى معه فجأة او بحمى لم يضمن وان مات بصاعقة اى بنار تسقط من السماء اى كل عذاب مهلك كما فى القاموس فيشمل الحر الشديد والبرد الشديد والغرق فى الماء والتردى من مكان عال كما فى قاضيخان وغيره او نهش حية ضمن عاقلته الدية (قهستانى فى الجنايات ملخصا)

زيد عمرو صغيرى ولبسى اذننسز الوب بر نهره كوتوروب نهردن يوزمك تعليمچون عمروى ارقه سنه الوب يوزركن عمرو زيدك ارقه سندن صو يه دوشوب هلاك اولسه عمروك ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

هند حضانه سنده اولوب برايكى ياشنده اولان ولد صغيرينى خالى اوطه ايچنده براغوب آخر يره كتمكله صغير آتشه دوشوب هلاك اولسه صغيرك ديتى هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(صبى ثلث سنين و حق الحضانة للام فخرجت و تركت الصبى فوقع فى النار يضمن الام (ط) لا يضمن فى بنت ست سنين (قنيه فى جناية الصبيان)

نوع آخر

زيده شرعا حد شرب لازم اولمغله زيده حكم حاكم الشرعله وجه شرعى اوزره حد چالنوركن زيد فوت اولسه زيدك دمى هدر اولورمى * الجواب * اولور

زيده شرعا تعزير لازم اولمغله زيد حكم حاكم الشرعله وجه شرعى اوزره تعزير اولنوركن زيد فوت اولسه زيدك دمى هدر اولورمى * الجواب * اولور

(من حد او عزر فات فدمه هدر لانه فعل مافعل بامر الشرع فيكون منسوبا الى الآمر فكانه مات حتف انفه (درر فى التعزير)

سرحد اسلاميه دن برقلعه اهاليسنك آكرك تعبير اولنور املاكلرينى ضبط وماللرينى نهب وغارات ايچون حربى كفره هجوم ايتدكلرنده مسلمانمنه اولان شوقدر نفركسنه لر حربى كفره لر ايله بكدل اولوب معا اهالى مزبوره نك ماللرينى نهب و غارت ايچون هجوم ايدوب طريق آخر ايله دفع ممكن اولمامغله اهالى مرقومه اول كسنه لرى قتل ايلسه لر ورثه لرى مزبورلرك ديتلرى نامنه ياخود اهل عرف عشر ديت نامنه اهاليدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن شهر على المسلمين سيفا وجب قتله ولاشئ بقتله لقوله عليه الصلاة و السلام من شهر على المسلمين سيفا فقد احل دمه ولان دفع الضرر واجب فوجب عليهم قتله اذا لم يمكن دفعه الا به ولا يجب على القاتل شئ لانه صار باغيا بذلك وكذا اذا شهر على رجل سلاحا فقتله او قتل غيره دفعا عنه فلا يجب بقتله شئ لما بينا و لا يختلف بين ان يكون بالليل و النهار فى المصر و خارج المصر لان السلاح لا يلبث (زيلعى فى الجنايات وكذا فى جناية الدرر)

زيد مسلم عاقل طوعا كلمهٔ كفر تكلم ايتمكله مرتد اولوب اول حالده عمرو زيدى قتل ايلسه عمرو اوزرينه زيد ايچون قصاص ياخود ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز لكن قبل القتل عرض اسلام مستحب در عمرو زيدى بلااذن الامام قتل ايتديكى ايچون تأديب اولنور

(الردة اجراء كلمة الكفر على اللسان بعد وجود الايمان و شرط صحتها العقل فلا تصح ردة المجنون والصبى الذى لايعقل وكذا لايصح ردة السكران ذاهب العقل (بدايع فى السير فان قتله قبل عرض الاسلام عليه كره ذلك ولاشئ عليه لان الارتداد يبيح دمه (زاهدى فى الردة من السير) ان قتله غيره اوقطع عضوا منه بغيراذن الامام ادبه الامام كما فى شرح الطحاوى (منح الغفار فى الردة)

زيد عمروك عصوبت جهتندن حصرا وارثى بكرك حضورنده عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدم ديو اقرار ايتدكدنصكره قاضى قصاص ايله حكم ايتمدين بكر عمروى قصاصا كندى قتل ايلسه بكره نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن رأى من قتل اباه عمدا او اقر عنده بالقتل و زعم انه انما قتله لارتداده او لقتله وليه ولا يعلم الابن من ذلك شيئا له ان يقتص منه اذا لم يكن وارث غيره (حاوى القدسى فى انواع المتفرقات من الكراهية)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدكده عمرو لابوين ار قرنداشى بكر ايله ولابوين قز قرنداشى هندى و اناسى زينبى ترك ايدوب هند و زينب ديار آخرده اولوب حاضر اولمادين بكر زيدى قصاصا قتل ايلسه بكره زيدك ديتى لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(القود حق لايتجزى لان سببه و هو القرابة لايتجزى فيثبت لكل واحد منهما كاملا كما فى ولاية النكاح ولهذا لو استوفاه بعض الاولياء لايضمن بشئ للقاتل ولو لم يكن له قتله يضمن كالاجنبى وكذا للباقين (زيلعى فى القود من الجنايات)

﴿ فصل فى الجنين ﴾

هند حامل زوجى زيد ايله مخالعه اولدقدنصكره اسقاط جنين ايله عدتى منقضيه اولمغيچون دواء ايچوب مستبين الخلقه بر جنين ميت و بر جنين حى القاء ايدوب فى الحال اول جنين دخى فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * ميتا القا ايتديكى جنين ايچون غره حيا القا ايتديكى آنده فوت اولان جنين ايچون ديت وكفارت

(امرأة شربت دواء لتسقط ولدها فالقت جنينا حيا ثم مات فعلى عاقلتها الدية فى ثلاث سنين ان كان لها عاقلة وان لم يكن فذلك فى مالها وذلك للاب ان لم يكن له وارث آخر ولا ترث منه شيئا وعليها الكفارة ولو القت جنينا ميتا تجب الغرة على العاقلة فى سنة واحدة الغرة عبد اوامة تعدل خمسمائة درهم ذكرا كان او انثى ولو كان الشرب لاجل اصلاح البدن فلاشئ عليها وترث منه (والواجليه فى ٢ من الديات)

بو صورتده زيد غره وديتى تماما هنددن طلب ايتدكده هند غره وديتك ثلثى باكه انتقال

ايد رديو تماما و يرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(اسقطت المختلعة لاستقاط العدة فعليها غرة لزوجها (جامع الفصولين فى ٣٣)
ولو القت جنينين ميتين ففى كل واحد منهما غرة وان كانا حيين ثم ماتا ففى كل واحد دية كاملة وكفارة وان كان احدهما حيا والآخر ميتا ففى الحى دية وفى الميت غرة اعتبارا لحال الاجتماع بحالة الانفراد (محيط رضوى فى دية الجنين من الجنايات) فهو مستثنى منقطع لانه ليس بوارث فانه قاتل له (قهستانى فى الدية)
هند زينب حامله قرننه دیمه ايله ضرب ايدوب هندك ضربندن ناشى زينب مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير وغره
زيد آتنه بنوب قتل قصديله هند حاملى آته چكندوب اندن ناشى بر جنين حى ذكر القا ايدوب جنين فى الحال فوت اولوب عقبنده هند دخى فوت اولسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * جنين ايچون دية رجل هند ايچون ديت وكفارت
هند زينب حاملى ضرب ايتمكله زينب اصلا خلقتى مستبين اوليان برقطعه مضغه القا ايلسه هنده غره لازمه اولورمى * الجواب * اولماز لكن تعزير شديد لازم اولور
زيد هند حامله ارقه سنه ضرب شديد ايله ضرب ايدوب هند دوشمكله زيدك ضربندن ناشى مستبين الخلقه برجنين القاء ايتدكدنصكره جنين مزبور فى الحال فوت اولسه حالا جنين مزبورك بعد الولاده تحريك اعضا ايدوب حيا ولادتى ثابت اولمغله ورثه سى زيددن ديت طلب ايتدكده زيد مجرد بعد الولاده رفع صوت ايتمامكله حى عد اولنماز ديو بديت ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى المحيط ولو خرج الجنين حيا بان استهل ثم مات ففيه الدية حرا وعليه الكفارة ايضا لانه قاتل للنفس بغير حق مباشرة والقيمة تم لو كان لان القيمة فى الرقيق كالدية فى الحر (ضمانات فضيليه فى ضمان الجنين) ومن ولد فمات يغسل و يصلى عليه ان استهل استهلال الصبى فى اللغة ان يرفع صوته بالبكاء عند الولادة وفى الشرع ان يكون منه ما يدل على حياته برفع صوت اوحركت عضو ولوان يطرف بعينه (منح الغفار فى الجنائز ملخصا)
هند زينب حاملى ضرب ايدوب ضربندن ناشى زينب برجنين حى القا ايدوب جنين مزبور فى الحال فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وديت وكفارت
(ولو خرج رأس الولد لا غير فاستهل ففقاء آخر عينه فعليه الدية الكاملة ولو ذبحه مكان الفقاء فعليه الغرة لانه جنين بعد ولا يقتص منه مالم يخرج اكثره وهو ان يخرج صدره مع الرأس (ضمانات فضيليه فى ضمان الجنين)
هند حامله وضع حملى قريب اولدقده انفصال ولده متصل وجع عارض اولوب هندك زوجى زيد قابله يى منع ايدوب ولدك حيا صدرى چقميوب انجق باشى چقدقده بچاق ايله ولدى ذبح وقتل ايدوب بعده ولدك بدنى اخراج ايچون هندك قارنى برقايش ايله باغليوب صقمغله ولدك بدنى چيقسه زيدك اول وجهله هندى باغليوب صقمسندن ناشى بر قاج ساعت مرورنده هند دخى فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب *

﴿ باب الجناية فيما دون النفس ﴾

زيد عمروك بر كوزينه عمدا يومرق ايله ضرب ايتمكله عمروك اول كوزى بعينها قائمه اولديغى حالده نورى زائل اولوب بالكليه كورمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(و فى الكبرى القصاص فى العين يجب اذا ذهب الضوء و العين قائمة (تاتارخانيه فى اصناف الدية فى ٤ من الجنايات)

بو صورتده كيفيت قصاص نيجه در * الجواب * زيدك قصاص اولنميه جق كوزينه ياش پنبه وضع اولنوب قصاص اولنه جق كوزينه مرأت محماة ايله مقابله اولنوب ناظره سى زائل اولدقده كف اولنور

(وكذا عين ضربت فزال ضوئها والحال انها قائمة لامكان غاية المماثلة فى هذه الصورة ثم بين طريق ذلك بقوله فيجعل على وجهه قطن رطب و يقابل عينه بالمرآة المحماة (منح الغفار فى القصاص فيما دون النفس)

زيد عمروك ايكى اللرينى مفصللرندن و ايكى قولاقلرينى ديبلرندن قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر برى ايچون قصاص

(واما الاذن فان قطعها من اصلها وجب القصاص لامكان المماثلة فيها و ان قطع بعضها ان كان ذلك البعض معروفا وجب القصاص لان الاذن لاتنقبض ولا تنبسط فاذا عرف قدر المقطوع يجب القصاص (من جنايات الحدادى)

زيد بچاق ايله عمروك بر قولاغنك نصفنى كسوب دوشرسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه حكومت عدل

زيد عمروك اوست دوداغنى خطاء بالكليه قطع ايدوب دوشرسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(واما مايكون زوجا فى البدن ففى قطعهما كمال الدية و فى احدها نصف الدية واصل ذلك انه صلى الله تعالى عليه وسلم قال فى العينين الدية وفى احديهما نصف الدية وفى اليدين الدية وفى احدهما نصف الدية وفى الرجلين الدية و فى احدهما نصف الدية ففى العينين واليدين والشفتين والحاجبين والرجلين والاذنين والانثيين وثدى المرأة الدية وفى احدهما نصف الدية (كما فى شرح الوافى فى الجنايات)

زيد زوجه سى هندك بر كوزينى چقاردقد نصكره ديتنى و يرمدن فوت اولسه هند كوزينك ديتنى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروك يومرق ايله اغزينه اوروب اوست چكه سنده كى آزى ديشنى اخراج ايدوب لكن زيدك اوست چكه سنده آزى ديشى اولماسه زيد عمروك آلت چكه سنده اولان ازى ديشى ايله قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتؤخذ الثنية بالثنية والناب بالناب ولاتؤخذ الاعلى بالاسفل ولا الاسفل بالاعلى

(منح الغفار فى الجنايات فى القود فيما دون النفس)
زيد عمرو صغيرك اغزينه اوروب بر ديشنى چقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب *
عمروك بلوغنه انتظار اولنور بالغ اولدقده بتامش ايسه ديت سن لازمه اولور
ضرب سن صبى فانتزعها ينتظر بلوغ المضروب ان بلغ ولم ينبت يجب على عاقلته الدية
(من ديات الدرر فى فصل لاقود فى الشجاج)
زيد طريق عامده كيدركن عمرو زيدى قاقوب عمروك قاقديغندن ناشى زيد الندہ اولان
شيشه اوزرينه دوشمكله شيشه‌نك پاره لرى زيدك النى جرح ايدوب بعد البرأ زيدك
الى بالكليه عملمانده اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت
(وما يتولد من التعدى يكون مضمونا وما يتولد مما ليس بتعد قد لا يكون مضمونا كما اذا سقى
ارضه فتلف به جدار غيره اوزرع غيره وقد يكون مضمونا كالذى يتولد من المشى فى الطريق
(قاعديه فى الشرب)
زيد وعمرو بكرك بر النى مفصلندن معا قطع ايلسه‌لر زيد وعمروه نه لازم اولور
* الجواب * نصف ديت
(وكل جناية فيما دون النفس اذا جناها رجلان على رجل كقطع اليد وقلع السن وما
اشبه ذلك فلا قصاص فيها وعليهما الارش لان القطع اذا وجد من الجماعة فقد حصلت
الشركة فى القطع فيضاف الى كل واحد بعضه فلا يمكن ايجاب القصاص فى الكل
والبعض بخلاف النفس لان القتل يصرف الى الروح وانه لا يتجزى فاضفنا الى كل واحد
كلا ضرورة انه لا يتجزى ولا ضرورة ههنا (قاعديه فى الجنايات)
زيد وهند عمروك اوچ ديشنى معا اخراج ايلسه‌لر زيد وهنده نه لازم اولور * الجواب *
هر بر ديشى ايچون ديت سن
(ولا قود ايضا بكسر نصف سن اسود باقيها اواحمر اواخضر اودخلها عيب بوجه ما
بل يجب كل دية السن كذا فى الكافى (درر فى لاقود فى الشجاج)
زيد عمروك اغزينه ضرب ايدوب بر ديشنك نصفنى قيرمغله باقيسى سياه اولوب نصف
باقى ايله انتفاع ممكن اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت سن
زيد عمروك بر كوزينى طاش ايله اوروب مجروح ايتمكله عمرو بكر جراحه اول كوزمه علاج
ايله ديسه بكر علاج فائده ويرمز ديدكده عمرو اولور اولماز سن علاج ايله ديو الحاح ايدوب
بكر دخى معتاد اوزره عمروك اول كوزينه علاج ايدوب جرحدن برأ حاصل اولوب لكن
عمروك اول كوزى بالكليه كورمز اولسه عمرو بكره سنك علاجكدن كوزم كورمز اولدى
ديو كوزينك ديتى نامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل وكز رجلا على عينه فجرحها فدعا المجروح رجلا معروفا لمداواة الاعين ايداويها
فقال المدعو ان هذه العين لا تصلح بمداواتى فقال داوها وان لم تصلح لعل وجعها يسكن
فداواها فاند مل جرح العين بعد زمان وقل وجعها ولكن ذهب بصرها فيقول المجروح
للمداوى افسدت عينى وعليك الضمان لا ضمان عليه لان اقصى ما فى الباب انه امر باتلاف

الطرف غير ضامن و يجب للمداوى له اجر مثل دوائه و فعله وكذا لوقال للمداوى اصلح العين بحيث لايذهب البصر فداواها فذهب البصر لايضمن هوايضا و يضاف السراية الى الخارج لا الى المداوى وللمداوى اجر مثله (جواهر الفتاوى فى ٣ من الجنايات)

بو صورتده بكر عمليك ودواسنك اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

جراح اولان زيد عمروك برقولنك مشترك طمرندن عمروك اذنيله فصد ايتدكده اول طمرى عمروك اذنسز معتادى تجاوز ايدوب زياده قطع ايتمكله عمرو اول فصددن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه ورثه سى عمروك نصف ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الا اذا جاوز المعتاد فيضمن الزائد كله اذا لم يهلك واذا هلك يضمن نصف دية النفس لانه هلك بمأذون فيه وغير مأذون فيضمن بحسابه وهو النصف (درر من الاجارة)

هندك كوزنده برعلت اولوب عمرو كحاله كوستروب عمرو اول علتى قان المق ازاله ايدرديوب هندك كوزينك بكارندن خلاف معتاد قان الوب زياده اقيدوب اول محل من بوردن عمروك قان الديغندن ناشى اصلا كورمز اولسه عمرو صنعتنده جاهل اولوب غلط وخطا ايتديكيچون هندكوزينك ديتنى عمروه تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فلم يضمنوا ما سرى وفاقا هذا لوفعل فعلا معتادا ولم يقصر فى ذلك العمل اما لوفعلوا بخلاف ذلك ضمنوا (جامع الفصولين فى ٣٣)

وجع عينه مبتلا اولان زيد كحال اولان عمروه كوزلرينه معتاد اوزره اصلاح ايدن كحل قوميوب عمى ايراث ايدر براوت قويوب اندن ناشى زيدك ايكى كوزى بالكليه كورمز اولسه زيد كوزلرينك ديتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مدعى علم الطب يضمن بخطائه وزيادته لا فى سرايته وبه الوبرى (قنيه فى ضمان المداوى من الجنايات)

زيد عمرو بربنم شو آغريان ديشمى اخراج ايله ديو تعيين ايتدكدنصكره عمرو خطأ زيدك آخر ديشنى اخراج ايلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * ديت سن

(ولو امر رجلا بنزع سنه لوجع اصابه وعين السن والمأمور نزع سنا آخر ثم اختلفا فيه فالقول للآمر فانه اختلف فالدية فى ماله لانه عامد و يسقط القصاص (فى ٣ من جنايات نقد الفتاوى)

رتقاء اولان هند شق رتقده مهارتى اولان زينبه موضع رتقمى شق ايله ديو امر ايتمكله زينب دخى اول موضعى شق ايدوب معتادى تجاوز ايتميوب بعده هند شقك جرحندن تشنج اولوب فوت اولسه ورثه سى هندك ديتنى زينبدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى القنية جراح اشترى جارية رتقاء فله شق الرتق وان تألمت انتهى (بحر فى باب العنين من الطلاق)

زيد ذات لبن اولان هندك ممه سنى آلت جارحه ايله ضرب ايدوب بعد البرأ زيدك ضربندن

ناشی هندك اول ممه‌سنك سودی منقطع اولوب ومنفعتی زائل اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نصف دیت مرأه

(وفی حلمة ثدی المرأة نصف دیتها لان اللبن لایستمسك فی الثدی بعد فوات الحلمة فیفوت المنفعة بقطع الحلمة (ولوالجیة فی ١من الدیات) وتفویت منفعة العضو بمنزلة تفویت ذلك العضو (ضمانات فضیلیه فیمادون النفس)

زید عمروك اوچ مفصلی اولان بر پارمغنك بر بچق مفصلنی قطع ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * بر مفصل ایچون ثلث دیت اصبع نصف مفصل ایچون حكومت عدل

(ولوقطع من الرجل المفصل الاعلی من اصبعه فقبل البرأ عاد وقطع نصف المفصل الثانی لایجب القصاص لانه جعل كانه قطع نصف المفصل الثانی من الابتداء فیه الارش دون القصاص حتی لوتخلل البرأ یجب القصاص فی الاعلی والارش فی الثانی وارش المفصل ثابت عشر الدیة وارش نصف المفصل نصف ثلث عشر الدیة (شرح الزیادات للعتابی فی الجنایات) وكذا لوقطع المفصل الاعلی ثم نصف المفصل الثانی فانه اذا لم یتخلل بینهما برأ ولم یقصر كانه قطعهما من نصف المفصل الثانی فعلیه الارش والحكومة اما لو برئ الاول اقتص منه وعلیه نصف الارش فی الثانی (ضمانات فضیلیه فی مسائل الید نقلا عن الزیادات)

(اهل عرف طائفه سندن زید عمروك دلنی دیبندن قطع ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(وفی اللسان الدیة ان كان خطأ وان كان عمدا ذكر فی الاصل انه لاقصاص فی اللسان قطع البعض اوالكل وعن ابی یوسف انه اذاقطع الكل یجب القصاص وفی العیون قال ابوحنیفة رحمه الله وفی اللسان اذا امكن القصاص یقتص والفتوی علی ان لاقصاص فی اللسان لانه لایمكن اعتبار المماثلة فی اللسان لانه ممایتقبض وینبسط (من جنایات الظهیریة)

بوصورتده رجلك دیلنك دیتی كسلدن نه مقدار در * الجواب * اون بیك درهمدر

زید عمروك النی اصروب عمرو دخی تخلیص ایچون چكدكده زیدك دیشی چیقسه زید دیشینك دیتی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوعض ید رجل فنزع صاحب الید یده وقلع سن العاض فهو هدر لاضمان علیه وفی قول ابی لیلی علیه دیة سن العاض (خانیة قبیل باب القصاص من الجنایات)

زید عمروك بورننه دكنك ایله ضرب ایتمكله عمروك بورنی پاره لنوب بعد البرء زیدك ضربندن ناشی عمروك قوت شامه سی بالكلیه فائت اولوب اصلا رایحه استشمام ایده‌ماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت كامله

(وفی النفس والمارن واللسان ان منع النطق اواداء اكثر الحروف والذكر والحشفة والعقل والسمع والبصر والشم والذوق واللحیة ان حلقت ولم تنبت وشعر الرأس ایضا ان حلق ولم ینبت دیة (غرر فی الدیات)

زید بر خصوصی عمرودن بكر قاضی حضورنده دعوی ایتدكده عمروه شرعا تعزیر لازم

اولمغله بكر عمروه تعزير ايله حكم ايدوب بشر محضر دخی بكرك امر يله عمروه تعزير ايدركن دكنك پاره لنوب پارچه‌سی عمروك كوزينه اصابت ايتمكله عمروك كوزی چيقسه عمرو كوزينك ديتی زيد وبكر وبشردن قنقيسنه لازم اولور * الجواب * بشره

بوصورتده عمرو بشری مطالبه ايتميوب مجرد دعواك سبب اولدی ديو كوزينك ديتی نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

* فصل فيما يجب فيه حكومة عدل *

زيد عمروك صقالنك برمقدارينی تغلبا يولدقدنصكره برسنه مرور ايدوب تماسه مقدار مرقوم معلوم اولميجق زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(وذكر فی فتاوی قاضيخان اذا نتف بعض لحيته ولم ينبت ولم يعلم مقداره يجب حكومة عدل واذا علم مقداره يقسم الدية علی ماذهب وعلی مابقی ويجب علی الجانی بحساب ذلك واذا نبت بعض اللحية يجب حكومة عدل (تاتارخانيه قبيل الثالث من الجنايات)

زيد عمروك برقولنی قورشون ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرأ اول قولنك بطشنه خلل كلوب كالاول بطشه قادر اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

بوصورتده عمرو قول فرض اولنوب بواثر ايله وبواثرسز تقويم اولندقده قيمتنك تفاوتی نه مقدار ايسه ديتدن اول مقدار حكومت عدل اولمغله اهل وقوف عمروی بواثر ايله يتمش بش غروشه وبو اثرسز يوز غروشه تقويم ايتملريله عمروك بواثر ايله ربع قيمتی ناقص اولسه ديتك ربعی كه ايكی بيك بشيوز درهم كشدر زيد اوزرينه لازم اولورمی * الجواب * اولور

زيد زوجه‌سی هندك طارلدقده هندك صاچنك ذوابه‌سنی دبنه قريب محلدن قطع ايدوب بعده برسنه مرور ايدوب هندك صاچی اوزاميوب قطع اولنديغی وجه اوزره قالسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(قطع ذوابة امرأته يستأنی حولا فان نبت فلاشئ عليه وان لم ينبت فعليه حكومة عدل (قنيه فی الجنايات)

زيد صغير اوغلی عمروی ختان ايچون بكر ختانه امر ايتمكله بكر عمروه ختان ايدركن خطأ عمروك حشفه‌سنك نصفنی قطع ايدوب بعده عمروه برء حاصل اولدقده نصف حشفه‌سی ناقص قالسه بكره نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(البزاغ والفصاد والحجام والختان لايضمنون بسراية فعلهم وهی معروفة وان قطع الختان بعض الحشفة يضمن حكومت عدل وان قطع الحشفة كلها ففيها كمال الدية (من تتمة البرهانی فی مسائل الاجير المشترك)

* نوع آخر *

زيد عمروی بغير حق ضرب وجرح ايدوب عمرو اول جرحدن ناشی صاحب فراش اولوب كسبدن عاجز اولسه عمروك اول حالده نفقه واجرت مداواتی زيد اوزرينه لازم اولورمی * الجواب * اولور

(رجل جرح رجلا فعجز المجروح عن الكسب يجب على الجارح النفقة والمداوات
(جواهر الفتاوى فى ١ من الجنايات)

زيدك كلبى عقور اولوب ضررى متعين اولدقده برقاچ كسنه لر زيده كلبك ضبط ايله ديو تنبيه و تقدم ايتدكلرند نصكره زيد اصغا ايتميوب صاليويرمكله اول كلب عمروك اياغنى اصروب جرح ايدوب اول جرحدن صاحب فراش اولوب كسبدن عاجز اولسه عمروك اول حالده نفقه واجرت مداواتى زيد اوزرينه لازم اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمروى بغير حق ضرب وجرح ايتدكدن نصكره عمرو كندويه برء حاصل اولنجه علاج وتيمار ايتدردوب اجرمثل طبيب ايله صرف اولنان ادويه نك ثمن مثللرى شوقدر اقچه صرف ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد برء حاصل اولمغله ساقط اولورديوب ويرمامكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز تعزير دخى لازم اولور

(وفى السراجية رجل ضرب رجلا سياطا فجرحه فبرئ منها فعليه ارش الضرب ان بقى اثر الضرب فان لم يبق لايجب شئ سوى التعزير وقال ابو يوسف يجب حكومت عدل وقال محمد اجرة الطبيب وثمن الادوية (تاتارخانيه فى الجنايات)

زيد عمروى بغير حق صاچمه تفنك ايله قبا رينه اوروب جرح ايدوب برآيدن نصكره برء تام حاصل اولوب اثرى قالماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

بوصورتده حاكم زيدى عمروك طلبيله جنابت مزبوره سى ايچون تعزير شديد و برمدت حبس ايدوب بعده اطلاق ايتدكده عمرو بن برآى مجروحا ياتوب كسب ايده مامكله كسب ايده مديكم كونلر ايچون يومى بر غروش ويرديو جبره قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد عمروك باشنى بغير حق عصا ايله ضرب ومتلاحمة شج ايتدكدن نصكره برء تام حاصل اولدقده اوزرنده صاچ بتوب اصلا اثرى قالماسه عمرو زيدى مقتضاى شرع اوزره حاكمه تعزير ايتدردكدن نصكره زيددن ارش نامنه نسنه المغه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

زيد صغير عمرو صغيرى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرأ اصلا اثرى قالماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تأديب

(الصغر لايمنع وجوب التعزير بين الصبيان وانه شرع فى حق الصبيان لانه من حقوق العباد (منح الغفار فى التعزير ملخصا)

﴿ باب الجناية فى الطريق وجناية الحائط المائل ﴾

نشسته جى اولان زيد نافذ اولان طريق عام اوزرينه نشسته صويى دوككله اول طريقدن مرور ايدن عمروك اياغى نشسته صويى اوزرندن قايوب دوشمكله اول اياغى قيريلوب اندن ناشى بالكليه عمل مانده اولسه عمرو اياغنك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى اصحاب الدور لحم فى السكة فبرق منه انسان اودابته قال محمد رحمه الله ان كانت السكة نافذة ضمن وان كانت غير نافذة لم يضمنوا (وجيز سرخسى فى الجناية)

زید طریق عامك اوزرینه اذن سلطانی یوغیكن قیو حفر واحداث ایتدكده عمرولك قاطری كسنه‌نك شوقنسز اول قیویه دوشوب هلاك اولسه عمرو اول قاطری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن احدث فی طریق العامة كنیفا اومیزابا اوجرصنا اودكانا وسعه ذلك ان لم یضربهم وعلی عاقلته دیته من مات بسقوطهافیها كمن حفر بئرا اووضع حجرا فی الطریق فتلف به انسان وان تلف به بهیمة فضمانها فی ماله وهذا اذافعله بلااذن الامام فان فعل شیئا من ذلك باذنه فلاضمان (ملتقی الابحر فیما یحدث فی الطریق)

زید و عمرو وهند صغیرلرك دیواری بكر و بشرك منزللری اوزرینه مائل اولوب لكن بكر و بشر اول دیواری هدم ایله دیو وصیلرینه تقدم و اشهاد ایتدكدن اول دیوار بكر و بشرك منزللری اوزرینه یقلوب بكر و بشرك منزللری دخی منهدم اولسه صغاره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

واذا تقدم الی وصی الیتیم فی ذلك فلم ینقضه حتی یسقط فاهلك شیئا فضمانه علی الیتیم دون الوصی وكذلك التقدم الی اب الوصی (كافی الحاكم الشهید فی جنایة الحائط)

بوصورتده صغارك وصیلری خالد اول دیوارك انقاضندن بكر و بشرك منزللری اوزرینه ساقط اولان انقاضی اخذ ایتمك استدكده بكر و بشر خالدی اخذدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زیدك اجارۀ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلك دیواری عمروك منزلنه مائل وانهدامه متوجه اولمغله عمرو زیده دیواری نقض ایله دیو تقدم واشهاد ایلسه معتبر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایصح الاشهاد علی المرتهن والمستأجر و المودع لانه لایملك النقض

(ولواجیه فی ٢ من الجنایات)

بوصورتده زید دیواری نقض ایتمكله دیوار یقلوب عمروك منزلنی دخی یقسه عمرو وجه محرر اوزره تقدم واشهاده بناء منزلك نقصانی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید و عمرو و بكر و بشر برمنزله علی الاشتراك مالكلر ایكن منزل مزبورك آنت طرفنده اولان خالدك منزلنه مائل وانهدامه متوجه اولمغله خالد یالكز زیده دیواری نقض ایله یقلورسه دیوارمی دخی نقض ایدر دیو تقدم واشهاد ایتدكدنصكره دیوار خالدك منزلنی یقسه زید خالدك منزلنك نقصانندن ربع حصه سنی ویردكن خالد راضی اولمیوب ماعدا نقصاننی ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوكان الدار بین جماعة فاشهد علی بعضهم دون البعض یضمن من اشهد علیه بقدر مایملك استحسانا لان ملكه یطلق له النقض و له ان یطالب الباقی (ولواجیه فی الفصل الثانی من الجنایات كذا فی الخانیه)

﴿ فصل فی جنایة الرقیق والجنایة علیه ﴾

زيدك قولى عمرو بكرك قولى بشرك برقولنى جرح ايدوب بعد البرأ بشرك اول قولى بالكليه عمل مانده اولسه بكر زيده عمروى باكه ويرياخود بشرك نصف قيمتنى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ففى يده اى فى اتلاف يد القن يلزمه نصف قيمته كما فى دية الحر بالغة ما بلغت فى الصحيح الا فى رواية محمد رحمه الله تعالى انه يجب فى قطع يد العبد خمسة آلاف درهم (درر فى دية العبد قيمته)

زيدك جاريه سى هند زينب حاملى بغير حق ضرب ايدوب زينب هندك ضر بندن ناشى مستبين الخلقه برجنين ميت القايلسه زيد هندى زينبه دفع ايدركن زينب الميوب زيده باكه بشيوز درهم وير ديمكه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(ولو قطع العبد يد عبد رجل يؤمر المولى بالدفع او الفداء (درر فى المحل المزبور)

زيد عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى قولى بكرى قتل ايلسه عمرو بكرك نصف قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى *الجواب* اولور لكن قيمتى نصف ديت حره بالغ ايسه بش درهم نقص اولنور

(وكل جناية يكون فيها اى فى الحر نصف الدية ففى العبد نصف القيمة الا اذا بلغت خمسة آلاف درهم فينقص عنه خمسة دراهم (ضمانات فضيليه فى اطراف العبد)

زيدك قولى عمرو بكرك برقولنى جرح ايدوب بعد البرأ بكرك اول قولى بالكله عمل مانده اولوب بكر زيده عمروى باكه وير ياخود قولومك ديتنى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(وان جنى عبد او امة على حر او مملوك فى النفس او الطرف خطاء دفعه سيده الى ولى الجناية بها اى بسبب الجناية فيملكه الولى او فداه بارشها اى الجناية فيمسك عبده (قهستانى فى الجنايات)

هند زيدك قولى عمروك برقولاغنى ديبندن قطع ايلسه زيد عمروك نصف قيمتنى هنده تضمين ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب* اولور اكر نصف قيمتى نصف ديت حره بالغ ايسه بش درهم نقص اولنور

(وفى الينابيع لو فوت عضوا على قن يوجب ذلك فى الحر نصف الدية ففيه نصف القيمة لايزاد على خمسة آلاف درهم (ضمانات فضيليه فى اطراف العبد)

زيد عمروك عبد محجورى بكرى عمروك اذنسز اصمه بودامق ايچون باغچه سنه كوتوروب اصمه يه چقردقده بكر اصمه دن دوشوب هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولور

(وفى الحافظية استخدام قن الغير بغير امره غصب اذا اتصل به الخدمة كقبضه بلا اذنه فلو هلك من عمله ذلك ضمن وان لم يتصل به الخدمة لم يضمن علم انه قن الغير اولا وفى الصغرى مثله (ضمانات فضيليه فى غصب العبد)

زيد قولم عمروى قتل ايله ديو بكره امر ايتمكله بكر دخى عمروى بچاق ايله عمدا جرح

وقتل ايلسه بكره قصاص ياخود عمروك قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل عمن قال لآخر اقتل عبدى فقتله هل يضمن قيمته ام يقتل به اجاب لايضمن قيمته ولايقتل به (نقد المسائل فى الجنايات)

زيد ام ولدى هندى بغير حق قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وزندانك اخبث مواضعنده حبس اولنور
(واذا قتل الرجل عبده اومدبره اوام ولده فانه يعزر و يحبس ولايجب القصاص ولا الدية (ضمانات غانم فى جناية الرقيق)

زيد جاريه سى هندى قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد (يفهم جوابه ممامر آنفا)

زيد قولى عمروك بكرى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايتديكنه عالم ايكن عمروى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه بكرك ورثه سى بكرك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(وان اعتقه بعد العلم بالجناية وجب عليه الارش لان فى الاول فوت حقه وفى الثانى صار مختارا لان الاعتاق يمنعه من الدفع فالاقدام عليه اختار منه للآخر وعلى هذين الوجهين البيع والهبة والتدبير والاستيلاد لان كل ذلك ممايمنع الدفع لزوال الملك به (هدايه فى جناية المملوك ملخصا)

زيدك قولى عمرو هند حره يى زيدك اذنيله مهرمثلى اولان شو قدر اقچه تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره بكر عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه هندك مهرى عمروك قيمتندن قضا اولنورمى * الجواب * اولنور
(ولوقتل اجنبى هذا العبد خطاء لايغرم الاقيمته واحدة للمالك ثم يدفعها المولى الى الغرماء (كافى فى الديات فى جناية المملوك) ولوتزوج باذن المولى فهر المثل كسائر الديون (تاتارخانيه)

﴿ فصل فى جناية الدواب والجناية عليها ﴾

زيد صحراده اولان جاموسنى بربلده يه ادخال ايدوب اردندن عصا ايله زقاقده سوق ايدركن عمرو اول زقاقدن مرور ايتمكله صاوله ميوب زيدك سوقندن ناشى جاموس عمروى چكنيوب اهلاك ايلسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(وان سيرها مالكها فى الطريق بان قادها اوساقها ضمن ماتلف بكومها اووطئها بيد اورجل (ضمانات فى جناية الدواب)

زيد آتنى طريق عامده يولاردن طوتوب بغير حق ايقاف ايتمكله قچ اياغيله يولجه كيدن عمروى دپوب اهلاك ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت
(قال الكردرى كذا ذكره عصام وقال الامام خواهرزاده رحمهما الله تعالى و لواوقفها على الطريق ضمن التالف مربوطة اوغيرمربوطة (ضمانات فضيليه)

زيد يوكه مألوف اولميان براوكوزينى بغداى يوكلتمك ايچون برموضعده ايقاف ايدوب

برچوال بغدایی قالدیروب یردن اوکوزك اوزرینه اوروب قارننی دورتدکده اورکوب علی الفور یاننده اولان عمرویی چکنیوب قارننه باصمغله اهلاك ایلسه ورثه سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید آتنه بنوب طریق عامده قوشدررکن آت برشیدن اورکوب قوشدقده زید آتی ضبط ایده میوب صرف ومنعه قادر اولامغله اول طریقده کیدن عمرویی چکنیوب اهلاك ایلسه زیده عمروك دیتنی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(سکران جمح به فرسه فاصطدم انسانا فمات قال لوكان تقدر على منعه فلبس بمسيره فلايضاف اليه سيره فيبرأ كذا غير السكران لوعاجزا عن منعه
(جامع الفصولين فى ٣٤ فى احكام السكران)

زید بارکیرینی عمرو صغیره ولیسی اذنسز کزدر دیو امر ایتمکله صغیر دخی اول بارکیری کزدررکن بارکیر عمرویی چکنیوب اهلاك ایلسه ورثه سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

امر صبيا ان يسقى له دابة من النهر اوارسله فى حاجته فمات اوضل لم يكن على رجل شئ ولو غرق فى النهر او صدمه دابة او نهشته حية كان الذى امره ضامنا (تتمة الفتاوى فى مسائل الصبى والجنين من الجنايات)

زید آتنه بنوب طریق عامده کیدرکن آتی عمروك اوزرینه سوروب اوغراتمغله آت اوك اياغیله عمرویی باصوب اهلاك ایلسه ورثه سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ضمن الراكب فى طريق العامة ماوطئت دابته وما اصابت بيدها اورجلها اورأسها اوكدمت اوخبطت اوصدمت (تنوير الابصار فى جناية البهيمة)

زید کلبنی عمرویی اصرسن دیو اشلا واغرا ایتمکله کلب عمروك برایاغنی اصروب جرح ایتدکدنصکره بعد البرأ عمروك اول اياغی بالكليه عمل ماندہ اولميوب لكن اعرج اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حکومت عدل

(وفى شرح الطحاوى دخل داره فعضه كلب عقوررب الدار لا ضمان عليه الا اذا شلاه اواغراه فيضمن (من جنايات الدواب من ضمانات)

زید عمروك آتنی شرایه طالب اولوب بعض اعضاسنه باقرایکن الیله صغر بسنه اوردقده آت زیدی دپمه ایله اوروب اول آن اهلاك ایلسه ورثه سی مجرد آتك اهلاك ایتدی دیو عمرودن دیت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولماز

(فان نفحت الناخس فدمه هدر (ملتقى الابحر فى جناية البهيمة)

زیدك بارکیری مرعاده اوتلایوب کزرکن عمرو آردنه واردقده عمرویی دپوب برکوزینی اخراج ایلسه عمرو زیده مجرد بارکیرك دپوب کوزیمی چیقاردی دیو کوزینك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(ولادابة منفلتة اصابت نفسا او مالا ليلا او نهارا لقوله عليه الصلاة و السلام جرح

العجماء جبار اى هدر (درر فى جناية البهيمة)
زيد بيطار عمروك امريله عمروك باركيرينك كوزندن قان الوب لكن معتادى تجاوز ايتمكله قان منقطع اولميوب اندن ناشى باركير هلاك اولسه عمرو باركيرك لاشه سنى زيده تسليم ايدوب قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولاضمان على حجام و بزاغ وفصاد لم يجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزيادة كلها (من اجارة تنوير الابصار)
زيد بيطار عمروك امريله عمروك باركيرينى معتاد اوزره انه يوب موضع معتادى تجاوز ايتمش دكل ايكن باركير هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
نعلبند اولان زيد عمروك امريله قاطرينى نعللر ايكن معتاددن زياده آكسرى قاقوب برآياغنى جرح ايتمكله قاطرك اول اياغى بعد البرأ طوپال اولسه عمرو قاطرى زيدك اوزرينه رد ايدوب قاطرك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(قطع احدى قوايم الدابة يضمن كل قيمتها هذا اذا كانت لاتؤكل وان كان مأكولا يخير اذا كان له قيمة بعد القطع سلمه وضمنه القيمة او امسكه واخذ من الجانى النقصان (بزازيه فى ٤ فى الجناية على غير)
زيد اروقوانلرينى عمروك باغى كنارينه وضع ايدوب بعده اول قوانلرك يانه عمروك باركيرى كلدكده اورلر قوانلردن چيقوب اول باركيرى اهلاك ايلسه لر زيده عمروك باركيرينى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
زيد عمروك صغرينك بر قولاغنك بر مقدارينى قطع ايلسه عمرو اول صغرك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(قطع اذن الدابة او بعضها اوذنبها ضمن النقصان (جامع الفصولين فى ٣٣)
زيدك كلب عقورى اولوب زيده كلبكى ضبط ايله ديو تنبيه وتقديم اولنمدين زيدك صنعنسز عمروى اصروب اهلاك ايلسه ورثه سى عمروك ديتى نامنه زيد دن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(له كلب عقور كلما مر عليه عضه لاهل القرية ان يقتلوه فان عض انسانا فقتله فان قبل التقدم اليه فلاضمان عليه وان بعد التقدم اليه عليه ضمان كالحائط المائل قبل الاشهاد و بعده و فى المنية فى مسئلة الثور يضمن بعد الاشهاد فى النفس و المال (فى ٤ من جنايات البزازيه فى جناية غير بنى آدم)

﴿ باب القسامة ﴾

زيد برقريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده مخنوقا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قرية مزبوره اهالىسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور
(سئل عن صبى وجد بارض قرية وبه اثر خنق فهل تجب دية وقسامة على اهل القرية ام لا اجاب اذا وجد الصبى المذكور وبه اثر الخنق ظاهر فهو قتيل فيجب ديته وقسامته على اهل القرية التى وجد بها (نقد المسائل فى الجنايات ملخصا)

زید بر طریق اربابنك ملكلری اولان طریق خاصده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اول طریقك اربابنه قسامه ودیت لازمه اولورمی *الجواب* اولور

(وان وجد القتیل فی مكان مملوك كانت القسامة علی الملاك والدیة علی عواقلهم (تاتارخانیه فی الشهادة علی الجنایات)

زیدك قزی هند زیدك ساكن اولدیغی ملك منزلنده مجروحة مقتوله بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زیده قسامه ودیت لازمه اولورمی *الجواب* اولور

ولو وجد الحر فی دار ابیه اوامه اوالمرأة فی دار زوجها ففیه القسامة والدیة علی العاقلة ولا یحرم من المیراث (خانیه فی الشهادة من الجنایات)

تركمان قبائلندن برقاج قبیله كمسنه نك ملكی اولمیان خالی صحراده اوبه لر بنی قوروب مختلطا ساكنلر ایكن اوبه لری اراسنده هند جریحة قتیله بولنوب قاتلی معلوم اولماسه مزبورلره قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(وفی خارجهما ای الخیمة والفسطاس ان كانوا ای الساكنون خارجها قبائل فعلی قبیلة وجد القتیل فیها ولو بین القبیلتین كان حكمه كما بین القریتین وقدمر بیانه ولو نزلوا جملة مختلفتین فعلی اهل العسكر كلهم (منح الغفار فی القسامة)

زیدك انجق اوج اوطه یی مشتمل بركوچك خانی اوچ نفر كمسنه لر استیجار ایدوب مستقلا انجق اول كمسنه لر ساكنلر ایكن اول خانك اورطه سنده عمرو جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت زیده می لازم اولور یوخسه اول كمسنه لره می *الجواب * اول كمسنه لره

(اذا وجد القتیل فی صف من السوق فان كان اهل ذلك الصف یبیتون فی حوانیتهم فدیة القتیل علیهم وان كانوا لایبیتون فی حوانیتهم فدیة القتیل علی الذین لهم ملك الحوانیت (نهایه فی القسامه) وفی حدیث عبدالله بن سهل قال ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم انما اوجب القسامة علی یهود خیبر وهم ساكنون بخیبر ولم یكونوا ملاكا فان الملاك للمسلمین (محیط برهانی)

زید اهالیسی مسلمین وكفره اولان قریه ایچنده كمسنه نك ملكی اولمیان یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اهالی مزبوره نك مسلمین وكفره سنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(المسلمون والكافرون فی القسامة سواء (حاوی القدسی فی القسامة)

جمله اهالیسی پریشان اولوب خرابه اولان قریه ایچنده كمسنه نك ملكی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قریهٔ مزبوره قربنده صوت استماع اولنان آخر قریهٔ عامره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی *الجواب* اولور

(واذا وجد القتیل فی محلة خرابة وبقربها محلة عامرة فالدیة علی المحلة العامرة (وجیز سرخسی فی القسامة)

زید انهار عظیمه دن برنهرك برقریه یه صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكنده اولمیان

جانبنده محتبس اولدیغی حالده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اهالی قریه یه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(ولوکان القتیل محتبسا فی جانبه من النهر کان القسامة والدیة علی اقرب الارض والقری الی الموضع الذی احتبس فیه القتیل اذا کان یصل صوت اهل الاراضی والقری والافلا (خانیه فی الشهادة علی الجنایات)

قرنداشلر اولان زید وعمرو برمنزلده علی الاشتراك مالکلر اولوب زید اول منزلده کندی حصه سنده اصالة عمروك حصه سنده عاریة مستقلا ساکن ایکن زوجه سی هند منزل مزبورده مصلوبة مقتوله بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت یالکز زیده می لازمه اولور یوخسه عمروه دخی لازمه اولورمی * الجواب * یالکز زیده لازمه اولور

زید عمروك ساکن اولدیغی منزلی ایچنده مصلوبا مقتول بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسام ودیت یالکز عمروه می لازم اولور یوخسه عمروك خدمه وغلمانه دخی لازم اولورمی * الجواب * یالکز عمروه لازم اولور

(وفی الاسبیجابی اذا وجد قتیل فی دار انسان وفیها خدمة وغلمان فان القسامة والدیة علی رب الدار دونهم (تاتارخانیه فی ۱۱ من الجنایات)

زیدك ساکن اولدیغی ملك منزلده واقع صوقیوسی ایچنده هند مجروحة مقتوله بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زیده قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

هند فوت اولوب زوجی زیدی ولابوین ارقرنداشی عمروی ولام قرنداشلری بکر و بشر وخالدی ترك ایدوب قبل القسمه مزبورلر منزل مزبورده ساکنلر ایکن ولید مزبورلره مسافر اولوب کیجه ایله منزل مزبورده بیتوتت ایتدکده ارته سی کون منزل مزبورده ولید جریحا قتیل بولنوب ورثه سی طلبیله بعد القسامه مزبورلره دیت لازمه اولدقده اولدیغی منزلده اولان سهملرینه کوره می و یررلر یوخسه رؤسلرینه کوره می * الجواب * رؤسلرینه کوره و یررلر

(وجد قتیل فی دار مشترکة بین قوم ولبعضهم اکثر بان کان لرجل نصفها مثلا وعشرها لرجل وباقیها لآخر فهی علی الرؤس و لایعتبر قدر الانصباء لاستواء صاحب القلیل والکثیر فی الحفظ والتقصیر (درر فی القسامه)

زید برقریه ده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب بعد القسامه اهالیسنه دیت لازمه اولدقده اهالینك بعضیسنك مستقلا برملك منزلی و بعضیلرینك ایکیشنك واوچنك اشتراکا برملك منزللری اولسه اهالی مزبوره دیت مزبوره یی نه وجهله و یررلر * الجواب * جمله سی برابر

برقریه ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمیان زیدك ورثه سی اهالی قریه یه قسامه ایتدیروب دیت المق استدکلرنده اهالی قریه دن قاچ آدمه یمین لازم اولور * الجواب * ولی قتیل اختیار ایتدیکی اللی آدمه یمین و یریلور اکر قریه ده اللی آدم بولنمزسه یمین و یریلان کسنه لره اللی یمین تمامنه دك تکرار اولنور

(ميت به جرح اواثر ضرب اوحنق او خروج دم من اذنه او عينه وجد فى محلة او بدنه اواكثره اونصفه مع رأسه ولم يعلم قاتله و ادعى وليه القتل على اهلها او بعضهم حلف خمسون رجلا منهم يختارهم الولى بالله ماقتلناه ولا علمنا له قاتلا لا لولى ثم قضى على اهل المحلة بالدية ان وقعت الدعوى بقتل عمد وان بخطاء فعلى عواقلهم وان لم يتم العدد كرر الحلف عليهم ليتم خمسون يمينا (تنوير الابصار فى القسامه)

زيد برسفينه ايچنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى سفينه يه قسامه و ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

ولووجد قتيل فى سفينة فان لم يكن معهم ركاب فالقسامة والدية على ارباب السفينة وعلى من يمدها ممن يملكها ولا يملكها وان كان معهم ركاب فعليهم جميعا وهذا فى الظاهر يؤيد قول ابى يوسف والدية على الملاك والسكان جميعا (بدايع فى القسامه)

بوصورتده اول سفينه اهالیسندن برقاچ كمسنه لر حين دعواده غائب اولسه لر مجرد غائب اولمغله مزبورلردن قسامه وديت ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

سلاطين ماضيه دن مرحوم سلطان بايزيد وقفى اراضيسندن برخالى وقف يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله جانب ميريدن غله سى برجامع شريفه مشروطه زيدك مقتول بولنديغى يردن صوت استماع اولنورقريه ضابطى وجامع مزبورك متولیسى عمرو قريهٔ مذكوره اهالیسندن قسامه ايتديروب جامع شريف ايچون ديت المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

﴿ نوع آخر ﴾

زيد برمناستره صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت بالكزاول مناسترده ساكن اولان راهبلره مى لازمه اولور يوخسه آيين باطله لرينى اجرا ايچون كلوب كيدن كفره يه مى لازمه * الجواب * يالكزاول مناسترده اولان راهبلره لازمه اولور

زيد بر بلده محلاتندن برمحله ده واقع ملك منزلنده ساكن اولوب آخر محله ده اولان ملك منزلنده ساكن اولميوب خالى ايكن آخر محله ده كمسنه نك ملكى اوليان خالى موضعده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه محلهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه وديت لازمه اولمغله زيددخى قسامه وديتده داخل اولورمى * الجواب * اولور

(وابو حنيفة رحمه الله تعالى يعتبر الملك دون السكنى فصار وجود السكنى وعدمه بمنزلة وابو يوسف رحمه الله تعالى يرجح السكنى على الملك عند الاجتماع فاذا لم يكن ثمه سكنى يعتبر الملك بالاجماع (محيط رضوى فى القسامه)

برقريه يه صوت استماع اولنان طريق عام اوزرنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه و ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وهكذا اعنى وجوب الدية على بيت المال فى السوق الغير المملوك و الشارع ليس على اطلاقه بل اذا كان السوق و الشارع بعيدا عن المحلة بحيث لايبلغ اهلها الصوت و الا فالقسامة على اهلها لا على بيت المال (يعقوب پاشا على صدر الشريعه)

﴿ زيد ﴾

زيد اهالیسی قوم محصور اولوب برقاچ محله اولیوب برمحله اولان قریه ده واقع مسجد شریفده جرح اولنوب بعده نقل اولندقدنصکره زید منزلنده فوت اولسه جارحی معلوم اولمامغله قریهٔ مذکوره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المحیط ولووجد فی المسجد فان کان جامعا فالدیة علی بیت المال وان کان مسجد محلة فهی علی اهل المحلة (ضمانات فضیلیه فی صور الوجدان)

برقصبه محلاتندن برخرابه محله ده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اول محله یه متصل صوت استماع اولنور محلهٔ عامره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(ان وجد القتیل فی محلة خرابة وبقربها محلة عامرة فالدیة علی اهل المحلة العامره (وجیز سرخسی فی القسامه)

زید برقریه یه صوت استماع اولنوب کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده زیدك بدننك نصفندن اقلی بولنسه قریهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاقسامة ولادیة فی میت لااثر به اوخرج الدم من فمه اوانفه اودبره اوذکره اووجد اقل من نصفه ولومع الرأس اونصفه مشقوقا بالطول (ملتقی الابحر فی القسامه)

بروقف دباغلق کارخانه سنه اجارتین ایله متصرف اولان زید اول کارخانه ده نهارا دباغلق اشلیوب لیلا آخر موضعده اولان منزلنده اهل وعیالیله بیتوتت ایدوب لیلا ونهارا اول کارخانه ده ساکن اولان زیدك اجیری عمرو کارخانه ده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زیده قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی نوادر بشر بن الولید عن ابی یوسف رحمه الله تعالی اذاوجد القتیل فی دار فیها سکان وارباربها غیب فالدیة والقسامة علی ارباب الدار وفی قول ابی حنیفة وقال ابو یوسف رحمهما الله تعالی علی السکان وان کانوا ینتقلون الی اهلهم باللیل مثل الخیاط والصباغ یکونون بالنهار فی موضع وینصرفون الی اهلهم باللیل فلاشیء علیهم (تاتارخانیة فی ١١ من الجنایات)

هند زیدك ساکنه اولدیغی ملك منزلنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زینبه قسامه ودیت لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط لووجد فی دار امرأة فی مصر لیس فیها من عشیرتها احد فالقسامة والدیة علی عاقلتها اقرب القبائل منهما عندهما وکذا عند ابی یوسف رحمه الله تعالی فی قوله الاول ثم قال آخرا انهما علی العاقلة جمیعا وروی انه اذاانقرض اهلها فالقسامة علیها والدیة علی الاقرب من قبیلة قومها ذکره العتابی (ضمانات فضیلیه فی صور الوجدان)

﴿ نوع آخر ﴾

زید برقریه ایچنده جریحا قتیل بولنوب بعده اهالی قریه دن عمرو زیدی بن قتل ایلدم دیو اقرار ایدوب زیدك ورثه سی عمروی اقرار مزبورنده تصدیق ایتدکلرندنصکره ورثه موجب قتل ایله عمروی مطالبه ایتمیوب مجرد قریه کزده جریحا قتیل بولنمغله زیدك

دیتنی و یرك دیو سائر اهالی یه جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان ادعى الولی القتل علی احد من غیرهم ای غیر اهل المحلة سقط القسامة کما سقط الدیة
(قهستانی فی القسامة)

زیدك بر محله ده واقع ملك منزلی ایچنده هند مجروحة مقتوله بولنوب ورثه سی اهالیٔ محله دن عمرودن هندی سن قتل ایلدك دیو دعوی و عمرو انکار ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات ایده مامسه لر حالا ورثه زیده قسامه ایتدیروب زیددن هندك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید وعمرو بکرك ملك خانك اجرت ایله خانجیلری اولوب خان مزبورك بر اوطه سنده انجق ایکیسی مستقلا ساکنلر ایکن اول اوطه ده عمرو جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه عمروك ورثه سی زیدی مطالبه ایتمیوب مجرد خانکده قتل اولنمغله دیتنی و یردیو بکره جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی رجلین کانا فی بیت لیس فیه غیرهما وجد احدهما قتیلا ضمن الرجل الآخر عند ابی یوسف رحمه الله خلافا لمحمد رحمه الله (قهستانی فی آخر الدیات)

بر قریه ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی موضعده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه ورثه سی اهالیٔ قریه دن قسامه ودیت طلب ایتدکلرنده اهالی قریه زیدی غائب عن المجلس عمرو قتل ایلدی دیو دعوی وآخر قریه اهالیسندن شهود عدول ایله اثبات ایدیجك ورثه‌یی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان ادعى اهل المحلة علی رجل من غیرهم انه هو الذی قتله واقاموا علیه بینة من غیرهم قبلت بینتهم لانهم یسقطون بهذه البینة الخصومة عن انفسهم
(انقروی فی القسامة نقلا من مبسوط السرخسی)

بر محله ایچنده کسنه نك ملکی اولمیوب خالی یرده زید میت بولنوب لکن بدننده قره یره واثر خنق اولمیوب حتف انفه فوت اولمشیکن ورثه سی اهل عرفه استناد ایله اهالی محله نك زیدك دیتی نامنه شوقدر اقچه‌لرینی السه‌لر اهالی مبلغ مزبوری ورثهٔ زیددن استردادہ قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولا قسامة ولا دیة فی میت لا اثر به (ملتقی الابحر فی القسامة)

زید بر محله ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه محلهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده قسامه اولندقده اهالی محله نك یمیندن ابا ایدنلرینه نه لازم اولور * الجواب * اقرار یاخود یمین ایدنجه حبس اولنورلر

(ومن ابی منهم حبس حتی یحلف لان الیمین فیه مستحق لذاته تعظیما لامر الدم ولهذا یجمع بینه وبین الدیة بخلاف النکول فی الاموال لان الیمین بدل عن اصل حقه ولهذا یسقط ببذل المدعی وفیما نحن فیه لا یسقط ببذل الدیة (هدایه فی القسامة)

زید وزوجه سی هند وقاین باباسی عمرو وقاین اناسی زینب جمله سی بر منزلده ساکنلر

اولوب زید مجروحا مقتول بولنسه زیدك دیتی عمرو وهند وزینبه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(فکذا فی الدار وجب ان یسوی بینهما اذا وجد صاحب الدار ولو وجد فیها اجنبی لم یهدر دمه تعظیما لامر الدم ووجب الدیة علی عاقلة صاحب الدار فلذا اذا وجد فیها صاحب الدار وجب ان لا یهدر دمه تعظیما لامر الدم وتجب دیته علی عاقلته (محیط برهانی فی القسامة

باب ما یتعلق بدعوی الجرح والقسامة

زید عمروك بعض اعضاسنی عمدا جرح ایتدکدنصکره عمرو زیدی اول جراحتدن حادث اولان عفو ایدوب بعده اول جرحدن فوت اولسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه یاخود زیددن عمروك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان کان العفو بلفظ الجنایة او بلفظ الجراحة ومایحدث منها صح بالاجماع ولاشیء علی القاتل (انقروی فی ٤ من القود نقلا من البدایع)

زید مقتولك ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ومدعالرینه اقامت بینه ایتمکله عمروك قصاصنه حکم اولندقدنصکره اجانبدن بکر عمروك برقولاغنی قطع ایلسه عمروك قصاصا قتلی زیدك رأی حاکمه قولاغنك برئنه دك تأخیر اولنورمی * الجواب * اولنور

زید مقتولك ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ایتدکلرنده عمروك خدمتکاری بکر زیدی یالکز بن قتل ایتدم دیو اقرار ایلسه ورثه بکری تصدیق ایتمیوب مدعالرینه اقامت بینه ایلسه لر عمروی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان اقر کل واحد منهما انه قتله وقال الولی قتلتماه جمیعا له قتلهما ولو کان مکان الاقرار شهادة لغت ولو قال فی صورة الاقرار صدقتما لیس له ان یقتل واحدا منهما لان کل واحد منهما یدعی الانفراد فتصدیقه یوجب ذلك ولو اقر رجل بانه قتله واقیمت البینة علی انه قتله کلاهما کان له قتل المقر دون المشهود علیه ولو قال لاحد المقرین صدقت انت قتلته وحدك کان له قتله (منح الغفار فی الشهادة فی القتل)

بر وقف حمامده دلاك اولان زید حمام ایچنده کسنه نك صنعنسز النده اولان بچاق اوزرینه دوشوب مجروح اولدقدنصکره زید وجه محرر اوزره مجروح اولدم دیو حمام مز بورك حما مجیسی ودلاکلری ونا طرلر یله دعوام وخصومتم یوقدرد یدکدنصکره زید اول جرحدن متأثرا فوت اولدقده ورثه سی زیدی سز قتل ایتدیکز دیوب مز بورلردن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك ورثه سی عمرودن سن زیدی آلت جارحه ایله عمدا ضرب وجرح ایدوب بعده برسنه تمامنده اول جرحدن متأثرا فوت اولدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرودخی زید اول جرحدن برأتام حاصل اولوب برسنة قدر سالما وصحیحا کزدکدنصکره

حتف انفه فوت اولدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنغیسنك بینه سی اولید ر * الجواب * عمروك بینه سی

(ادعی علی آخر انه ضرب امته وماتت بضربه فادعی المدعی علیه انها خرجت الی السوق بعد الضرب لایصح اما لو برهن انها صحت بعد الضرب فیصح ولو برهن هذا علی الصحة وهذا علی الموت بالضرب فبینة الصحة اولی (بزازیه فی ١٥ من کتاب الدعوی)

زید قتل اولنوب اناسی هندی و باباسی عمروی ترك ایتدکده هند یاوکیلی حاضر دکل ایکن عمرو بکردن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی و بکر انکار ایتمکله عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتدکدنصکره هند حاضره اولسه هند ایله عمرو بکرك قتلنی دعوی واقامت بینه ایتمك لازمید ر * الجواب * لازمد ر

(واذا ادعی بعض الورثة دم ابیه علی رجل واخوه غائب واقام البینة علی انه قد قتل اباه عمدا فانی اقبل ذلك واحبس القاتل واذا قدم اخوه کلفهم جمیعا ان یعیدوا البینة فی قول ابی حنیفة رحمه الله وقال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله لایکلفهم اعادة البینة ولو کان هذا فی دم خطأ لم یکلفوا اعادة البینة فی قولهم جمیعا (کافی للحاکم الشهید من الدیات)

بو صورتده هند حاضره اولدقدنصکره وجه محرر اوزره اعادۀ بینه ایتدرمدکجه موجب قتل بکر اوزرینه اجرا اولنورمی * الجواب * اولنماز

زید بر بلده ده واقع جامع شریفده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه جامع قربنده اولان محله اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی سوق غیر مملوك والشارع والسجن والجامع لاقسامة فی شیء منها والدیه علی بیت المال لان تدبیره الی الامام (قهستانی فی القسامه)

زید مقتولك ورثه سی قاضی حضورنده عمرودن زیدی سن اوطون ایله ضرب وقره بره ایدوب سنك ضربکدن ناشی متأثرا فوت اولدی دیتنی ویر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بن زیدی بنکال تعبیر اولنور آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلدم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(اذا اقر القاتل انه قتله خطأ وادعی الولی انه کان عمدا کانت الدیة فی مال القاتل لورثة المقتول ولو اقر القاتل بالعمد وادعی ولی القتل الخطأ لاشیء لورثة المقتول وروی زفر عن ابی حنیفة وجوب الدیة فی الوجهین جمیعا (خانیة فی القتل الذی یوجب الدیة) وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی فی النوادر اذا ادعی الولی الخطأ واقر القاتل بالعمد فعلی القاتل الدیة (محیط برهانی فی ١١ من الجنایات)

برقاچ کمسنه لر زیدك ساکن اولدیغی منزلده مسافرت طریقی اوزره ساکنلر اولوب ایچلرندن عمرو جرح اولنوب بعده آخر محله نقل اولندقدنصکره محل مزبورده اول جرحدن فوت اولمغله ورثه سی اول کمسنه لردن بکردن عمروی سن جرح وقتل ایلدك دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده مدعارینه اول کمسنه لردن خالد وولید شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * عادللر ایسه اولور

زيد مقتولك ورثه سي عمرودن زيدى آلت جارحه ايله جرح وقتل ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكارنده مدعاارينه شهادته كلان كمسنه لر آلت قتلى ذكر ايتمكسزين عمروك زيدى بن قتل ايلدم ديو اقرارينه شهادت ايلسه لر عمروه نه لازم اولور * الجواب * ديت

(والاقرار بالقتل المطلق يوجب الدية كالشهادة بالقتل المطلق (خزانة المفتين)

زيد عمرودن سن بنم كوزيمه ضرب ايدوب سنك ضربكدن ناشى اول كوزم كليا كورمز اولدى ديو دعوى وعمرو ضربنى اقرار لكن عمروك كوزينك كورمز اولدى يغنى انكار ايلسه عمروك كوزينك كورمز اولديغى نه ايله معلوم اولور * الجواب * اهل بصيرتدن ايكى رجل عادلك اخبارلريله

(واما البصر فانه ينظر اليه اهل العلم فان قالوا يذهابه وجب الدية وان قالوا لاندرى يعتبر الدعوى والانكار والقول قول الضارب (محيط رضوى فيما يدخل الشجاج من الدية)

﴿ مسائل شتى ﴾

زيد مقتولك ديونى ديتدن قضا اولنورمى * الجواب * اولنور

(رجل قتل عمدا وعلى المقتول ديون ثم ان ولى القتيل صالح مع القاتل على مال يقضى من ذلك ديون المقتول (تاتارخانيه فى ١٨ من الجنايات)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده موجب ديت اولان قتل ايله قتل اولنان زيدك ديونى ديتدن قضا اولنورمى * الجواب * اولنور

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده موجب قتل ايله قتل اولنان زيدك ورثه سى قاتلى عمرو ايله قصاصدن شوقدر اقچه اوزرينه صلح و قبض بدل ايلسه لر زيدك داينلرى بدل صلحى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

زيد صغيرك باشنده روحيه ظهور ايدوب هند صغيره نك اناسى زينب بووجهله اوزره سور ديو برمرهم ويروب زينب دخى تعليمى اوزره صغيرك باشنه سوروب اندن ناشى صغيرك ايكى كوزى صوغيلوب كورمز اولسه هندك طبابت ادعاسنده اولوب حذاقتى اولميوب ويرديكى مرهم سملى اولديغنه حذاق اطباء مسلمين اتفاق ايديجك هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله منع اولور

(ولوسقاه سما حتى مات فهو على الوجهين ان دفع اليه حتى اكل ولم يعلم به فمات لايجب القصاص ولاالدية ويحبس وتعزر ولوآجره ايجارا يجب على عاقلته وان دفع اليه شربة فشرب فمات فلايجب الدية لانه شرب باختياره الا ان الدفع خدعة فلا يجب فيه الا التعزير والاستغفار (من جنايات جامع الفتاوى قريبا من اوله)

زيد خدمتكارى عمروى برخصوص ايچون استانبولدن علائيه يه دك مكتوب ايلت ديوب بعده عمروى يولده لوند اشقياسى قتل ايلسه لر ورثه سى عمروك قتلنه سبب اولدك ديو زيددن ديت المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمروى بغير حق برچبق ايله قولنه عمدا ضرب وجرح ايدوب بعدالبرأ عمروك قولنده

اصلا اثری قالماسه عمروی تعزیر ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا ضرب وجرح ایتدکدنصکره عمرو اول جرحدن شوقدر اقچه یه صلح اولوب لکن جرحدن حادث اولان حقدن صلح اولمیوب بعده عمرو اول جرحدن متاثرا فوت اولسه ورثه سی عمروک دیتنی تماما زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوکان مکان العفو صلح بان صالح من القطع اوالجراحة علی مال فهو علی التفصیل الذی ذکرنا انه ان برئ المجروح فالصلح صحیح بای لفظ کان وسواء کان القطع عمدا اوخطأ لان الصلح وقع عن حق ثابت فیصح وان سری الی النفس بان کان الصلح بلفظ الجنایة او بلفظ الجراحة وما یحدث منها فالصلح صحیح ایضا لانه صلح عن حق ثابت وهو القصاص وان کان بلفظ الجراحة ولم یذکر ما یحدث منها فعند ابی حنیفة رحمه الله لا یصح الصلح ویؤخذ جمیع الدیة من ماله فی العمد وان کان خطأ یرد بدل الصلح ویجب الدیة علی العاقلة (بدایع فیما یسقط القصاص من الجنایات)

زید فوت اولوب ورثه سی عمرودن سن اسماء چکوب زیدی قتل ایتمشسن دیو دعوی وزیدک دیتی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

هند صغیره نک ولیسی زید عمرو صغیردن حاکم حضورنده سن هندک اوج دیشنی اخراج ایلدک دیو دعوی ایتدکده عمرو اقرار ایلسه مجرد اقرار ایتمکله عمرو هندک دیشلرینک دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید نجار عمروک منزلنی تعمیر ایدرکن زید منزلک دیرکلرینی اخراج ایدرکن زیدک فعلندن ناشی منزل عمروک اوزرینه یقلوب عمرو هلاک اولسه ورثه سی عمروک دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(استأجر نجارا لیهدم جداره علی الطریق فاخذ فی هدمه فسقط شیء علی رجل فمات یضمن النجار (قنیه فی التسبیب من الغصب)

زید مقتولک ورثه سی عمرودن سن زیدی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایلدک دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب ورثه مدعالرینی اثبات وقاضی قصاص ایله حکم ایتدکدنصکره ورثه بکره عمروی قصاصا قتل ایله دیو امر ایتملریله بکر دخی ورثه نک حضورنده عمروی قصاصا وجه شرعی اوزره قتل ایلسه بکره نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قتل رجل رجلا بمحضر جماعة وکان له ولی واحد جازله قتل القاتل بنفسه حتی لوکان متعددا فان اتفقوا کانوا کالواحد والا لم یجز القتل وجاز ایضا ان یأمر آخر بقتله (درر فیما یجب القود من الجنایات)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایتمکله زید عمروک یرینه شرعا قصاص اولنسه زیده عمروی قتل ایتدیکیچون آخرتده عقاب اولنورمی * الجواب * اولنماز

(اعلم ان المسلم اذا حد او اقتص لا یقتص فی الآخرة لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم من اذنب ذنبا فعوقب فی الدنیا لا یعاقب فی الآخره (معدن الحقایق شرح الکنز فی الحدود)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره عمروك ورثه‌سى زيدايله قصاصدن شوقدراقچه‌اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايلسه‌لر مبلغ مزبور ورثه يه حلال اولورمى * الجواب * اولور

﴿ كتاب الوصايا ﴾

زيد وصيت ايدر اولدقده جاريه‌سى هنده اوغلم عمرو صغيره ختان اولنجه يه دك خدمت ايدرسك آزاد اول ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده سائر ورثه سى مجيز لر اولوب لكن عمرو ختان اولنمدين فوت اولسه زيدك وصيت مزبوره سى باطل اولوب سائر ورثه هندى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(رجل قال لامته عندالوصية اذا خدمت ابنى هذا اوابنتى هذه حتى يستغنيا فانت حرة قالوا ان كان الابن والبنت كبيرين يخدمهما حتى يدركا فان مات احدهماقبل ذلك بطلت الوصية لانها كانت معلقة بخدمتهما و قد وقع اليأس عن ذلك (خانيه فى التعليق والاضافة من العتاق)

هند مرض موتنده وارثى اولميان زينبك جاريه سى خديجه ايچون مالندن شو قدر اقچه وصيت ايتدكدنصكره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولسه وصيت مزبوره صحيحه اولوب زينب اول قدر اقچه يى هندك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والثالث ان يوصى لعبد رجل غير وارث فانه جائز وهو لمولاه (نتف فى الوصايا)

زيد مرض موتنده زوجه سى هندك آزادسز جاريه سى زينبه شو قدر اقچه مالمدن ويريله ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه وصيتى مجيز لر اولمايجق هند وصيت مزبوره يه بناء تركه دن مستقلا نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(و لاتصح اى الوصية لعبد وارثه و مدبره و ام ولده لانه وصية للوارث حقيقة بخلاف الوصية لابن وارثه كافى النظم (قهستانى فى الوصايا)

زيد مرض موتنده برمعصيتك اجراسيچون شوقدر اقچه وصيت ايلسه وصيت مرقومه صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز الوصية فى سبعة اشياء و ان اجازها الورثة احدها فى المعاصى (نتف فى الوصايا)

بر قريه اهاليسندن زيد مجروحا خسته ايكن فوتندنصكره اهل عرف طائفه سنك عشر ديت نامنه اله كلديكى مبلغ اهل عرفه مالمدن ويريله ديو وصيت ايلسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال ثلث مالى لاهل بلد كذا اوقال للسودان اوللصبيان اوقال للشيوخ اوللشيطان اوقال للعميان اوما اشبه ذلك فالوصية باطلة (نتف فى الوصايا)

زيد سفره كيدر اولدقده بوسفردن كلدين فوت اولورسم عمروه مالمدن شو قدر اقچه

ویریله دیو وصیت ایدوب کتدکدنصکره زید اول سفردن کلسه وصیت مزبوره باطله
اولورمی *الجواب * اولور
(اوصی بوصایا فی مرضه ثم صح وبرئ ثم مات بعد ذلك سنین فهو علی وصایاه
الاولی مالم یرجع عنها ان لم یکن قال فی وصیته ان مت من مرضی هذا او بالفارسیة اکر
بمن ازین بیماری مرك آید اوا کرمن ازین بمیرم فان کان قال ذلك ثم برئ ثم مات بطلت
وصایاه (فی ١ من وصایا الفتاوی الکبری)
بوصورتده زید اول سفردن کلدکدنصکره برقاج سنه مرورنده فوت اولسه عمرو وصیت
مرقومه یه بناء ترکهٔ زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
زید مرض موتنده ثلث مالمدن شومقدارینی عتقاسنه باقیسنی فقرایه وصیت وتنفیذ نه
عمروی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولسه زیدك قرنداشی اوغلی اولوب وارثی اولمیان
بکر فقیر اولمغله عمرو باقی ثلثدن برمقدارینی بکره ویرمك اولی
اولورمی * الجواب * اولور
زید مرض موتنده جاریه م هند زوجه م زینبه اوج سنه خدمت ایدوب بعده آزاد
اولسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب وارثلری زینب وعمرو وبکری ترك
ایتدکده عمرو مجیز اولوب بکر مجیز اولمیوب رد ایلسه عمروك حصه سنده عتق نافذ اولوب
هند اوج سنه زینبه خدمت ایدوب بکرك حصه سنده دخی سعی ایدیجك سبیلی تخلیه
اولنورمی * الجواب* اولنور
(ومایجوز باجازة الوارث فالموصی له یملك من جهة الموصی لا من جهة المجیز حتی یجبر
الوارث علی التسلیم وعلی هذا لو اعتق المریض عبده ولامال له غیره فاجازت الورثة
عتقه بعد موته ینفذ العتق من جهة المیت حتی یکون کل الولاء له وان اجاز بعض الورثة
دون البعض یجوز فی نصیب المجیز ویبطل فی نصیب الراد لان هذا مما یقبل الوصف
بالتجزی علی امثال ابراء المدیون (محیط رضوی فی الوصیه)
زید جاریه م هند زوجه م زینبه اوج سنه خدمت ایدوب بعده آزاد اولسون دیو وصیت
ایدوب بعده مصرا فوت اولدقده زینبی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه ورثه وصیتی طوتمیوب
هندی استرقاق و بیعه قادر اولورلرمی *الجواب * اولورلر
(ولو اوصی بان یخدم عبده احد ورثته سنة ثم یعتق جاز ان اجازه بقیة الورثة وان لم یجیزوا
بطلت الوصیة بالعتق (محیط رضوی فی الوصیه بالعتق بعد الخدمة من الوصایا)
زید جاریه م هند فوتمدنصکره اوغللرم عمرو وبکر وبشره بش سنه خدمت ایدوب بعده
آزاد اولسون دیو وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب عمرو وبکر وبشردن غیری
وارثی اولمیوب ثلث مساعد اولسه وصیت مزبوره صحیحه
اولورمی*الجواب * اولور
(ولو اوصی ان یخدم عبده ورثته سنة ثم یعتق جاز هذا بطریق الارث لان حق استخدام
هذا العبد لجمیع الورثة ثابت فکانت هذه وصیة باعتاقه لاغیر بعد سنة ولکن بشرط

ان يخدم الورثة سنة فاذا خدم الورثة سنة يعتق عن الميت
(محيط رضوى فى الوصية بالعتق)

بوصورتده عمرو وبكر وبشر هندى بش سنه استخدام ايتمك استدكارنده هند بغيروجه امتناعه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

زيد هند مريضه يه ثلث مالكى وجوه بره وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايتد كى ديدكده هند دخى ايتدم ديوب بعده متصرة فوت اولسه هند زيده جواب اولمق اوزره ايتدم ديمكله ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه زيدى وصى نصب ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند مصرة فوت اولدقده زيد ثلث مالنى الوب وصيتنى تنفيذ ايتمك استدكده ورثه سى وجه محرر اوزره بالكز ايتدم ديمكله وجوه بره وصيت وسنى وصى نصب ايتمش اولماز ديوب زيدى منعه قادراولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(السؤال معاد فى الجواب اقول ظاهر اطلاقهم ان ذلك يجرى فى جميع الابواب واطلق الاعادة وهى مقيدة قال فى شرح الجامع الكبير للحصيرى ان الكلام متى خرج جوابا للسؤال ان كان يقدر مايحتاج اليه فى الجواب يقتصر على السؤال ويتضمن اعادة ما فى السؤال وان زاد على قدر مايحتاج اليه يصير كاملا مبتدأ مع احتمال انه جواب لكنه خلاف الظاهر حتى لو قال عنيت به الجواب يصدق ديانة لاقضاء انتهى وفى المحيط من الايمان بتقيد بمافى السؤال والخطاب فصار كالنص عليه انتهى (من شرح الاشباه لبيرى زاده المسمى بعمدة ذوى البصائر فى ١١ قاعده)

زيد مرض موتنده ورثه سنه خطابا فلان منزلمى عمروه هبه ايتدم فوتمدنصكره عمروه ويرك ديوب لكن وصيت لفظنى ذكرايتميوب بعده مصرا فوت اولسه بومرتبه ايله منزل مزبورى عمروه وصيتى صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

واذا قال اوصيت ان يوهب لفلان سدس دارى بعد موتى كان ذلك وصية لانه كما قال بعد موتى فقد علمنا انه قصد به الوصية دون الهبة لان الهبة بعد الموت هى الوصية فيصح مع الشيوع ولايشترط قبضه فى حيوة الموصى (محيط برهانى من كتاب الوصايا)

بوصورتده ثلث مساعد اولمغله عمرو منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء ضبط ايتمك استدكده ورثه مجرد وصيت لفظنى ذكرايتميوب فوتمدنصكره ويرك ديمكله وصيت ايتمش اولماز بلكه هبه لفظنى معاذكرايتمش اولمغله هبه ايتمش اولور اويله اولنجق قبل القبض زيد فوت اولمغله هبه باطله اولمش اولور ديو منزلى عمروه ويرمامكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

زيد جميع مالنى عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده انجق زوجه سى هندى ترك ايلسه هند وصيتى مجيزه اولمايجق تركهٔ زيد هندوعمرو بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * سدس هنده باقى عمروه ويريلور

(رجل مات ولم يدع وارثا غير امرأة واوصى لرجل بجميع المال فان اجازت كان له جميع المال وان لم تجز كان لها سدس جميع المال والباقى للموصى له لان الوصية منفذة فى الثلث بدون اجازتها و بقى الثلثان وحق المرأة من ذلك نصف الثلث وهو ربع الباقى وهو سدس الكل وكذلك لو ماتت ولم يبق الا زوجها ولم يجز للزوج الثلث والثلثان للموصى له على ماذكرنا (ولواجيه فى ١ من الوصايا)

زيد ثلث مالنى اجانبدن عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو دخى تركهٔ زيدك ثلثنى المدين فوت اولسه عمروك ورثه سى زيدك ثلثنى المغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(و يشترط فيها القبول صريحا اودلالة وذلك بان يموت الموصى له قبل القبول اوالرد فيكون موتها قبولا لها فيرثها ورثته (بزازيه فى ١ من كتاب الوصايا)

زيد فوتمدنصكره قرنداشمك اوغلنك اوغلى عمروه براوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب زوجه سى هندى واوغللرى بكر و بشرى وقرزلرى زينب وخديجه يى ترك ايلسه تركه زيد مز بورلرايله عمروك بينده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * التمش درت سهمدن سكز سهم هنده اون دردرسهم عمرو و بكر و بشره يديشرسهم زينبه وخديجه يه ويريلور

(وان اوصى لرجل بمثل نصيب ابنه او ابنته صحت الوصية لان مثل الشئ غيره فيقدر نصيب الابن ثم يزاد عليه مثله ثم يعطى للموصى له (عنايه شرح وقايه فى الوصية)

زيد حج شريفه كيدراولدقده مالك خمسى عمروه ويريله ديووصيت ايدوب بعده مكهٔ مكرمه يه واروب خسته اولدقده مالك خمسى عمروه ويريله ديو تكرار وصيت ايدوب مصرا فوت اولسه عمرو برخمسى الور يوخسه خمسينمى الور *الجواب * برخمس الور

(ولوقال سدس مالى لفلان ثم قال فى ذلك المجلس اوفى مجلس آخر سدس مالى لفلان فله سدس واحد لان المعرفة متى اعيدت معرفة كانت الثانية عين الاولى (زاهدى من الوصية)

زيد وفاتمدنصكره باباءك اناسى هنده انام زينبك حصه سى قدر حصه ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب اناسى زينبى ولابوين عميلرى عمرو و بكرى ترك ايلسه هنده تركهٔ زيددن نه مقدارنسنه ويريلور * الجواب* ربع (مرت مسئلته قبل ثلاث مسائل من الولواجيه)

زيد ملك منزلنك انجق برمعين اوطه سنى عمروه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله ورثه سى اول اوطه يى اقرارايدوب عمروه ويرركن عمرو اول اوطه يانده اولوب اوطه دن اوليان برصفه يى دخى ورثه نك رضالرنسز وصيت مرقومه يه ضبطه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

هند جميع مالنى زيده وصيت ايدوب بعده مصرة فوت اولوب انجق زوجى عمروى ترك ايلسه عمرو وصيتى مجيز اولمايجق تركهٔ هند زيد وعمرو بينلرنده نوجهله قسمت

اولنور * الجواب * ثلثان زيده ثلث عمروه ويريلور

بوصورتده امين بيت المال تركهٔ هنده مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

هند شوقدر اشياسنى زينبه وصيت ايدر اولدقده زينب نفسنى هندك اوغلى زيده تزويج ايتمك شرطيله وصيت ايتدكدنصكره مصرة فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومالايبطل به اى بالشرط الفاسد ستة وعشرون القرض و الهبة والصدقة والنكاح والطلاق والخلع والعتق والرهن والايصاء و الوصية الى آخره

(درروغرر فى مسائل شتى من البيوع)

زيد مرض موتنده وارثى اولميان عمروه ملك منزلنى وصيت ايتدكده عمرو حياتنده رد ايدوب قبول ايلماسه زيد مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو وصيتى قبول ايدوب ثلث مساعد اولمغله منزل مزبورى وصيت مرقومه يه بناء المق استدكده زيدك ورثه سى مجرد زيدك حياتنده وصيتى رد ايتمكله وصيت باطله اولمش اولوردیومنزلى عمروه ضبط ايتدرميوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وانمايصح قبولها بعد موته لان اوان ثبوت الحكم بعد الموت فبطل قبولها و ردها قبله اى قبل الموت (منح الغفار فى الوصايا)

(ماقول شيخ الاسلام فى زيدله فى ذمة عمرو مبلغ من الدراهم اوصى زيد الدراهم المذكورة لعمرو ثم مات زيد مصرا على ايصائه الدراهم و يخرج من ثلث ماله فهل لورثته ان يبطلوا الوصية و يأخذوا الدراهم بعضها اوكلها من عمرو ام ليس لهم ذلك افتونا مأجورين * الجواب * ليس لهم ذلك

هند مالمدن شوقدر اقچه تجهيز وتكفينمه صرف اولنسون ديووصيت ايدوب بعده فوت اولدقده تجهيز وتكفينى وصيت مرقومه يه بناء ثلث مالندنمى لازم اولور يوخسه زوجى زيده مى * الجواب * زوجى زيده

(امرأة اوصت الى زوجها ان يكفنها من مهرها الذى عليه فان امرها و نهيها فى باب الكفن باطل (كذا فى محيط السرخسى هنديه فى ٢ من الوصية)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واوغللرى عمرو و بكرى ترك ايتدكده مزبورلر تركه يى اقتسام ايتدكلرندنصكره بشر مزبورلردن زيد ثلث مالنى باكه وصيت ايدوب مصرا فوت اولمشيدى ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار ايدوب هند و بكر انكار ايلسه لر حالا عمرو مقبوضنك ثلثنى بشره و يررکن بشر راضى اولميوب جمله تركه نك ثلثنى حصه كدن و يرديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

احد الورثة لواقر بالوصية يؤخذ منه مايخصه وفاقا فاذا ترك ثلث بنين وثلثة آلاف فاخذ كل الفا فادعى رجل ان الميت اوصى له بثلث ماله و صدقه احدهم فالقياس ان يأخذ منه ثلثة اخماس مافى يده وهو قول زفر رحمه الله تعالى وفى الاستحسان يأخذ ثلث مافى يده لما مر وهو قول علمائنا رحمهم الله تعالى (جامع الفصولين فى ٣٩)

﴿ فصل فی اجتماع الوصایا ﴾

زید مرض موتنده ثلث مالدن عمرو و بکر و بشر اجنبیلردن هر برینه شو قدر اقچه ویریله فلان جامعك قورشونی تعمیر اولنه وجاریه‌م هند آزاد اولسون اوزریمه اداسی لازم اولان زکوتم ایچون اللی بیك اقچه فقرایه ویریله دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالی جمله وصایایه وفا ایتمیوب ورثه ثلثدن زیاده یی مجیز اولماسه لر وصایای مرقومه نه کیفیت ایله تنفیذ اولنور * الجواب * عتق منفذ اولمغله سائر وصایایه تقدیم اولنور بعده باقی ثلث عمرو و بکر و بشر ایله زکاته وجامع قورشونی تعمیرینه لازم اولان مقداره تقسیم اولنور بعده عمرو و بکر و بشره حصه لری ویریلوب مابیندن اخراج اولنور بعده زکوه تقدیم اولنور زکوتدنصکره باقی قالورسه جامع قورشونی تعمیرینه صرف اولنور

(وان جمع بین هذه الوصایا کلها فانهم یتضاربون فی الثلث بوصایاهم فما اصاب العبادة فهو لهم ولایقدم بعضهم علی بعض وما کان لله تعالی یجمع ذلك کله فیبدأ منها بالفرائض ثم بالواجبات ثم بالتطوع هذا اذا لم یکن فی الوصیة عتق منفذ و لامحاباة منجزة فان فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی ان کان المحاباة متقدمة علی العتق یصرف الثلث کله الی المحاباة ثم الی العتق ثم الی سائر الوصایا واذا کان العتق مقدما یصرف الثلث الیهما جمیعا فاذا فضل منها شئ فحینئذ یصرف الفضل الی سائر الوصایا (غایة البیان فی اواخر باب العتق فی المرض)

(اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین مرض موتنده ثلث مالدن عمرو و بکر و بشر اجنبلردن هر برینه شوقدر اقچه ویریله وفلان جامعك صو یولی تعمیر اولنه و بنم ایچون شو قدر اقچه ایله حج اولنه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالی وصایای مذکوره یه وفا ایتمیوب ورثه ثلثدن زیاده ده وصیتی مجیز اولماسه لر وصایای مرقومه نه کیفیت ایله تنفیذ اولنور * الجواب * ترکه نك ثلثی عمرو و بکر و بشر ایله حجه وجامعك صو یولی تعمیرینه لازم اولان مقداره تقسیم اولنوب عمرو و بکر و بشره حصه لری ویریلوب مابیندن اخراج اولنور بعده حج تقسیم اولنوب حجدنصکره باقی نه قالورسه جامعك صو یولی تعمیرینه صرف اولنور

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمین زید خسته اولدقده جاریه سی هندی تدبیر مطلق ایله تدبیر واوجیوز غروش ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مالی انجق اوجیوز غروشه بالغ اولسه ورثه سی ثلثدن زیاده ده وصیتی مجیز لر اولمیوب زیدك وصیتی نه وجهله تنفیذ اولنور * الجواب * ثلثدن هندك عتقی تقدیم اولنور اکر ثلثدن برشی باقی قالوب بلده سندن احجاجه وفا ایتمزسه وفا ایتدیکی محلدن زید ایچون احجاج اولنور

(هذا الذی ذکرنا اذا لم یکن فی الوصایا بالقرب عتق منجز وهو الاعتاق فی مرض الموت واعتاق معلق بالموت وهو التدبیر فان کان یقدم ذلك لان الاعتاق المنجز والمعلق بالموت

لايحتمل الفسخ فكان اقوى فيقدم (بدايع من الوصايا قبيل آخره بورقتين)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد فوتمدنصكره شوقدر اقجه ايله بنم ايچون احجاج اولنه شو قدر كتابم فلان جهته وقف اوله ديو وصيت ايدوب و عمرو و بكر اجنبيلردن هر برينه شوقدر اقجه ويريله ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده ثلث مالى جمله وصايايه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده ده وصيتى مجيز اولماسه لر وصاياى مرقومه نه وجهله تنفيذ اولنور * الجواب * تركهنك ثلثى عمرو و بكر و بشر ايله حجه واول كتابلرك قيمتلرينه تقسيم اولنوب بعده حج تقديم اولنوب حجدنصكره نه مقدار اقجه قالورسه كتابلردن اول مقدار اقجه قيمتلو كتاب اخراج اولنوب اول جهته وقف اولنور

(ولووقف ارضه فى مرض موته واوصى بوصايا فيصرف لاهل الوصايا وصاياهم ولاهل الوقف بقيمة هذه الارض فما اصاب اهل الوصايا يأخذوه وما اصاب قيمة الارض اخرج من الارض بذلك المقدار فصار وقفا على من وقف عليهم ولايكون الوقف المنفذ اولى (تاتارخانيه فى وقف المريض وكذا فى جامع الفصولين فى احكام المرضى)

زيد مرض موتنده عمروى وصى مختار ايدوب بعده عمروه يوز اللى غروش ويروب فلان جامع شريفك تعميرينه صرف ايله وايكيوز غروش دخى ويروب فلان جامع شريفك تعميرينه صرف ايله و يوز اللى غروش دخى ويروب محله م مسجدى تعميرينه صرف ايله و يوز اللى غروش دخى ويروب صلوة فائته م ايچون ويوزاون يدى غروش دخى ويروب اون مصحف شريف اشترا و بر مستحقينه ويرديو بو وجه اوزره وصيت ايدوب بعده ثلث مالم آزاد لم بكر صغيره ويرلسون ديو وصيت ايدوب وصاياى اولايى اصلا ذكر ايتمدين فوت اولوب ورثه سى ثلثدن زياده ده وصيتى مجيز اولميجق وصاياى مرقومه نه وجهله تنفيذ اولنور * الجواب * ثلث جميع وصايايه توزيع اولنوب بكرك حصه سى نه مقدار اولورسه بكره ويريلوب مابيندن اخراج اولندقدنصكره اسقاط صلاتى تقديم و باقى نه قالورسه سائر وصايايه توزيع وتقسيم اولنور

(اما اذا سمى الموصى به ولم يسم الوصية الاولى لم يكن رجوعا وكان بينهما كما اذا اوصى بعبده لرجل ثم اوصى به لآخر (انقروى فى الوصايا)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد مرض موتنده ثلث مالمدن غزايه كيدن عمروه يوز غروش ويريله و بنم ايچون اوچيوز غروش ايله حج اولنه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مالى وصيتين مزبورتينه وفا ايتميوب ورثه ثلثدن زياده ده وصيتى مجيز اولماسه لر وصيتين مزبورتين نه كيفيت ايله تنفيذ اولنور * الجواب * تركه نك ثلثى عمرو ايله حجه تقسيم اولنوب عمروه حصه سى و يريلوب مابيندن اخراج اولنور باقى ايله زيد ايچون كفايت محلدن احجاج اولنور

(امرأة اوصت الى امها ان يعطى بعد موتها مائة درهم الفقراء ومائة الاقارب وان يطعم الفقراء لماترك من الصلوة ثم ماتت وعليها صلوات و ثلث مالها لايبلغ جميع هذه الاشياء يقسم الثلث على مائة الفقراء وعلى مائة الاقرباء وعلى مايبلغ قيمة الطعام لكل صلوة

منوین من حنطة و یبدأ بالطعام و یجعل النقصان فی حصة الفقراء والاقارب لان اعطاء الطعام للصلوة واجب وللفقراء والاقارب تطوع فینقص من التطوع لامن الواجب
(ظهیریه فی ٤ من الوصایا)

زید ثلث مالم عمروه ویراسون دیو وصیت ایتدکدنصکره مالمدن بکره دخی یوزغروش ویراسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب ورثه سی وصیتی مجیز اولمیوب بکره وصیت اولنان یوزغروش ترکه نك عشری اولسه عمرو و بکره ترکه دن نه مقدار نسنه ویریلور * الجواب * زیدك ترکه سی اوتوز طقوز سهم قیلنوب اون سهمی عمروه اوچ سهمی بکره ویریلوب بکرمی التی سهمی بین الورثه بالفریضة الشرعیه قسمت اولنور

(ومن اوصی لرجل بربع ماله ولآخر بنصف ماله فان اجازت الورثة یکون نصف المال للذی اوصی له بالنصف والربع للذی اوصی له بالربع وبقی الربع بین الورثة علی فرائض الله تعالی ولولم تجز الورثة فانما تجوز الوصیة فی الثلث فیکون ثلث المال علی سبعة اسهم اربعة من ذلك للموصی له بالنصف وثلثة اسهم للموصی له بالنصف وهذا قول ابی حنیفة وعلی قولهما یقسم بینهما علی ثلثة اسهم سهمان للموصی له بالنصف وسهم للموصی له بالربع وانما یقسم علی سبعة اسهم عند ابی حنیفة لان مذهبه ان الموصی له بالنصف لایضرب الابالثلث والموصی له بالربع یضرب بالربع فاحتجنا الی حساب له ثلث وربع وذلك اثنی عشر الثلث من ذلك اربعة والربع ثلثة فیجعل وصیتها علی سبعة وذلك ثلث المال وثلثا المال اربعة عشر والجمیع احد وعشرون فیجعل المال کله علی احد وعشرن سبعة من ذلك للموصی لهما اربعة من ذلك للموصی له بالنصف وثلثة من ذلك للموصی له بالربع (تاتارخانیه فی الوصایا)

زید مرض موتنده خدمتنده اولان شوقدر نفر کسنه لر ایچون وصیت ایدر اولدقده هر بری ایچون مالندن مقدار معین نسنه تعیین ایتمیوب انجق ثلث مالمدن خدمه نك بعضیسنه یوزر و بعضیسنه ایکیشر یوزغروش ویریله دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولسه ورثه سی ثلثدن بروجه محرر یوزر وایکیشر یوزغروش اول کسنه لردن مراد ایتدکارینه تعیین ایدوب ویرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(واما المجهول فانه علی عشرة اوجه احدها انیقول اعطوا فلانا شیئا من مالی او جزأ او بعضا اوطائفة اوحظا اوماشئتم اوما احببتم اوماشاء الوصی اوما احبه الوصی اومقدار فان حکم هذه کلها واحد و یعطونه ما شاؤا من قلیل اوکثیر و لو قال اعطوه ثوبا من ثیابی اوشاة من شاتی او بقرة من بقری اوشجرة من اشجاری یعطونه ماشاؤا من ذلك جیدا اوردیا او وسطا و هذا ایضا مجهول الا انه معلوم الجنس
(نتف فی الوصایا)

زید فوتندنصکره شوقدر اقچه ایله فلان کبری تعمیر اولنه وشوقدر فلان کبری تعمیر اولنه وشوقدر اقچه ایله فلان چشمه تعمیر اولنه دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده ثلث مال وصایانك جمله سنه وافی اولمیوب ورثه ثلثدن زیاده ده وصیتی مجیز اولماسه لر ثلث مال تمام اولنجیه دك وصایادن ذکرده تقدیم اولانلره می صرف اولنور یوخسه وصایانك

جمله سنه می توزیع اولنور * الجواب * ذکرده مقدم اولانلره صرف اولنور

وان لم یجز الورثة فانه ینظر ان کانت وصایاه کلها للعباد فانهم یتضاربون بالثلث بینهم بالحصص وان کانت وصایاه کلها لله تعالی فانه ینظر ان کان کلها فرائض یبدأ بما بدأ به وان کانت کلها واجبات فانه یبدأ بما بدأ به ایضا وکذلك اذا کان کلها تطوعا (انقروی فی الوصایا نقلا من غایة البیان)

زید مرض موتنده اجانبدن عمرو وبکر وبشر وخالد وزینب وخدیجه دن هر برینه مالمدن شوقدر اقچه ویریله وبناء ایلدیکم مسجد شریفك مصالحی ایچون دخی شوقدر اقچه ویریله دیو وصیت ایدوب مصرا فوت اولدقده نصکره ثلث مالی انجق ذکر اولنان کسنه لره تعیین ایتدیکی مقداره وفا ایدوب ورثه ثلثدن زیاده ده وصیتی مجیز اولماسه لر مسجد مزبور متولیسی وصیت مرقومه یه بناء ترکه دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ فصل فی الرجوع عن الوصیة ﴾

هند ملك منزلنی برجامعده مؤذن اولان عمروه وصیت ایتدکدنصکره هند منزل مزبوری بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب بعده فوت اولنسه عمرو وصیت مرقومه یه بناء منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وکل تصرف اوجب زوال ملك الموصی فهو رجوع کما اذا باع العین الموصی به ثم اشتراه اووهبه ثم رجع فیه لان الوصیة لاینفذ الا فی ملکه فاذا ازاله کان رجوعا (هدایه فی الوصایا)

هند خسته اولدقده ثلث مالمدن عمرو وبکر وبشر وخالد وولید ونذیر وسعیددن هر برینه شوقدر اقچه ویریله دیو وصیت ایتدکدنصکره هند صحت بولوب برقاچ سنه مرورندنصکره تکرار خسته اولدقده عمرو وبکر وبشردن هر برینه ثلث مالمدن شوقدر اقچه ویریله دیو وصیت یتدکدنصکره بعض کسنه لر هنده غیر وصیتك وارمیدر دیدکلرنده عمرو وبکر وبشردن غیره وصیتم یوقدر دیوب بعده مصرا فوت اولسه هند مجرد عمرو وبکر وبشردن غیره وصیتم یوقدر دیمکله خالد وولید ونذیر وسعیده مقدما ایتدیکی وصیتدن رجوع ایتمش اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو وبکر وبشر وخالد وولید ونذیر وسعیددن هر بری وصیت مرقومه یه بناء هندك ثلث مالندن تعیین ایتدیکی مقداری المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل اوصی بوصایا وکتب علی ذلك صکا ثم انه وصی بوصایا آخر وکتب علی ذلك صکا ان لم یکتب فی الثانی انه رجع عن الاول یعمل بالوصیتین جمیعا لان کلتا الوصیتین صحیحة (والواجیه فی الثانی من کتاب الوصایا)

زید مالندن برمقدارینی وصیت ایدر اولدقده ما اوصیت هذا المقدار لعمرو ولکن اوصیته لبکر دیوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه زیدك ثلث مالندن اول مقداری عمرو وبکردن قنقیسی الور * الجواب * بکر الور

(الموصى اذا جحد الوصية كان رجوعا عند ابى يوسف وقال محمد رحمهما الله لايكون جحوده رجوعا و يختار قوله للفتوى (منبع شرح مجمع فى الوصايا وكذا فى القهستانى)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره وصيتده مذكور اولمغله موصى به اولان مالدن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وموجب الاستدراك بكلمة لكن اثبات مابعده فامانفى الاول فليس من احكامها بل يثبت بدليله وهو النفى الموجود فيه صريحا بخلاف كلمة بل فان موجبها وضعا نفى الاول واثبات الثانى (تحقيق فى الاصول فى باب حروف المعانى) ان الكلام الموصول بعضه ببعض يتوقف على آخره ويتبين مراد المتكلم بآخره ولايحكم باوله حتى ينتهى الى آخره ككلمة الاخلاص وكقوله لفلان على الف درهم الا مائة (محيط برهانى من الوصايا)

﴿ باب فى نصب الوصى وعزله ﴾

هند اوغلى زيد صغيره عمروى وصى نصب ايدوب زيدك باباسى بكر دخى بشرى وصى نصب ايدوب هند بعده بكر فوت اولدقدنصكره بشر تركهٔ هند و بكرى صغير ايچون حفظ مراد ايتدكده عمرو مجرد هندك وصيسى اولمغله هنددن صغيره موروث اولان تركه يى بن حفظ ايدرم ديوب بشرى تركهٔ هندى حفظدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم ينظر ان كان للصغير اب حاضر اووصى الاب اووصى وصيه اوالجد اب الاب فليس لوصى الام ولاية التصرف فيما تركته الام (شرح منظومه لابن شحنه فى الوصايا)

زيد صغير اوغلى عمروه بكرى بكردنصكره بشرى على التعاقب وصى نصب ومزبورلر وصايتى قبول و زيد مصرا فوت اولسه حالا بشر رأى حاكمله مستقلا صغيرك مالنى قبض وامورينى كورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مات احد الوصيين ليس للحى منهما ان يتصرف فى التركة عند الطرفين فيرفع الامر الى الحاكم فان رأى الضم ضم اليه وان رأى ان يجعله الحى وصيا وحده و يطلق له التصرف اطلق فحينئذ يستبد بالتصرف وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يستبد الحى بالتصرف ولايرفع الامر الى الحاكم (ادب الاوصيا فى فصل التعدد)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو بكرى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولسه بكر زيد عمروك ذممنده اولان ديونلرينى وسائر تركه لرينى قبضه و وصايته متعلقه امورلرينى كورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووصى الوصى وصى فى التركتين اى اذا مات الوصى فاوصى الى غيره فهو وصى فى تركته وتركة الميت الاول لان الايصاء اقامة غيره مقامه فيما له ولاية وعند الموت كانت له ولاية فى التركتين فله ان يفوض الى غيره (زيلعى فى الوصايا)

زيد ذمى عمرو مستأمنى تركه سنه وصى نصب ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولواوصى مسلم ذمى الى اومستأمن لم يصح وكذا وصية الذمى الى مستأمن اوحربى ولواوصى ذمى اومستأمن الى المسلم صح وكذا وصية ذمى الى ذمى (خزانه فى الوصايا)

﴿زيد﴾

زيد متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارلرى عمرو موجود ايكن قاضى صغاره بكرى وصى نصب ايلسه جائز اولورمى *الجواب* اولماز

نصب الوصى من القاضى انما يجوز اذا لم يكن الوصى من جهة الميت (فصول استروشنى فى ١١)

زيد ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايتدكده عمرو وصايتى قبول ايتميوب رد ايتدكدنصكره عمروك وجه محرر اوزره ردى زيدك معلومى اولوب بعده زيد فوت اولسه حالا عمرو وصايتى ايدرم ديوب ثلث ماله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان رد الموصى له الايصاء بوجه من الوجوه عنده اى فى علمه يرد ايصائه حتى انه اذا قبل بعد موته لايصح قبوله (قهستانى فى فصل من اوصى من الوصايا)

زيد متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارى هند امور وصايتى كورمكدن عاجزه اولسه حاكم عمروى دخى وصى نصب ايدوب هند ايله عمروه امور وصايتى كوردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان الوصى عاجزا عن القيام بالوصية ضم اليه غيره (ملتقى فى باب الوصى)

زيد مديونا فوت اولوب مدت سفر بعيد آخر دياره ورثهٔ كبارينى ترك ايلسه حاكم زيدك تركه سندن زيدك دينى ادا وماعداسنى ورثه كلنجه حفظ ايتمكيچون عمرو مستقيمى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى دينا فى تركة وكل الورثة كبار غيب ان كان البلد الذى فيه الورثة منقطعا عن بلدة المتوفى لاتأتى ولا تذهب القافلة نصب القاضى وصيا وان لم يكن منقطعا لاينصب (من قضاء البزازيه فى ٩)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك وابسى اولماغله حاكم زيدك كبير اغلى عمروى زيده وصى نصب ايلسه عمرو زيدك مالنى اخذ وحفظه قادر اولورمى * الجواب* اولور

(والاب اذا جن اوعته على قول الكل لايثبت للابن الولاية فى مال الاب (خلاصه فى ٢ من كتاب النكاح)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله برقاچ سنه صغير ايچون تجارت ايدوب صغير ايچون شوقدر فائده حاصله اولدقدنصكره اول فائده يدنده ايكن زيدك مال صغيره خيانتى ثابته اولسه حاكم زيدى عزل ايدوب يرينه عمرو مستقيمى وصى نصب ايلسه حالا عمرو اول فائده يى زيددن الوب صغير ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولكل من الاب والجد و القاضى و اوصيائهم ان يتجروا من اموال اليتامى بالمعروف (شرح طحاوى فى البيوع وكذا فى العتابية)

زيد مجنونك وصيسى عمرو مجنونك ملك عقارينى اجرمثلدن نقصان ايله نفسيچون استيجار ايلسه عمروى عزل لازم اولورمى * الجواب* اولور

زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده صغارك وصى مختارى عمرو زيد ذمتنده

شو قدر الجه حقم وارد ردیو حاكه اعلام حاكم عمرو ایله بو خصوصده خصومته بكرى وصى نصب ایدوب عمرو دخى دين مز بوره بكرك بوزينه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف والحكم اول قدر الجه يى تركه دن السه قاضى عمروى وصايتدن اخراج ايتمك لازممیدر *الجواب* دكلدر

(ان الوصى اذا ادعى دينا على الميت وليس له بينة يعزله عن الوصاية وان كان له بينة فان القاضى ينصب للميت وصيا حتى يقيم المدعى البينة عليه ثم القاضى بالخيار بعد ذلك ان شاء ترك الثانى وصيا وصار الاول خارجا عن الوصية وان شاء اعاد الاول الى الوصاية بعد ما قضى دينه وذكر الخصاف رحمه الله ان القاضى يجعل للميت وصيا فى مقدار الدين الذى يدعيه صاحبه ولا يخرج الوصى من الوصاية وبه اخذ المشايخ وعليه الفتوى

(خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد حج شريفه كيدراولادقده عمروى وصى نصب ايدوب بعده طريق حجده بكرى وصى نصب ايدوب عمروى وصايتدن اخراج ايتميوب مصرا فوت اولسه عمرو و بكر زيدك وصيلرى اولوب امور وصايتى معا كورمكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولورلر

(وفى التاتارخانية اوصى الى رجل ثم مكث زمانا فاوصى بوصاياه الى آخر فهما وصيان فى كل وصاياه تذكر ايصائه الى الاول اونسى لان الوصى عندنا لا ينعزل مالم يعزله الموصى ويخرجه عن الوصاية حتى لوكان بين وصيته مدة سنة او اكثر لا ينعزل الاول عن الوصاية

(ادب الاوصياء فى فصل التعدد)

زيد فوتندنصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وعمروى تنفيذنه وصى نصب ايتدكده زيد وصيتى تنفيذده عمل ايتميوب الا بكرك رأيى ايله عمل ايله ديوب بعده مصرا فوت اولسه عمرو تركه نك ثلثنى الوب وصيتى تنفيذ مراد ايتدكده بكرك اذنندن تنفيذه قادر اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل اوصى الى رجل وقال له اعمل برأى فلان فهو على وجهين احدهما ان يقول اعمل برأى فلان والثانى ان يقول لا تعمل الا برأى فلان اختلف المشايخ رحمهم الله تعالى فيه قال بعضهم الوصى هو المخاطب وقال بعضهم فى الوجهين كلاهما وصيان كانه اوصى اليهما وقال بعضهم فى قوله اعمل برأى فلان الوصى هو المخاطب وفى قوله لا تعمل الا برأى فلان هما وصيان واختار الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى هذا القول فقال هذا اشبه بقول اصحابنا قالوا اذا وكل الرجل غيره بالبيع وقال له بعه بشهود فباعه بغير شهود جاز ولو قال له لا تبع الا بشهود اوقال لا تبع الا بمحضر فلان فباع بغير شهود او بغير محضر فلان لا يجوز كذا هذا لو اوصى الى رجل وقال له اعمل بعلم فلان كان له ان يعمل بغير علمه ولو قال لا تعمل الا بعلم فلان لا يجوز له ان يعمل بغير علم فلان والفتوى على هذا القول

(من وصايا خانيه فى مايكون قبولا للوصية)

زيد مرض موتنده تركه سنى قبضه وآخر دیارده اولان ورثه سنه ايصاله عمروى وصى نصب ايدوب عمرو دخى وصايتى قبول ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولسه عمرو زيدك اولاد

صغارينه دخى وصى اولمش اولورمى * الجواب * اولور
(مريض قال لغيره اقبض ديونى يصير وصيا فى قول ابى حنيفة رحمه الله فى الكل لان الايصاء من الميت لاتقبل التخصيص والفتوى على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى (ظهيريه فى ٧ من الايصاء ملخصا) اذا اوصى الى رجل فى نوع كان وصيا فى الانواع كلها (خانية فى تصرفات الوصى)
هند صغير اوغلى زيده عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرة فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده زيدك باباسى بكر محمود الحال اولمغله تركهٔ هنددن زيدك حصه سنى زيد ايچون اخذ وحفظ ايتمك استدكده عمرو بن وصيسى اولمغله زيدك حصه سنى بن اخذ وحفظ ايدرم ديو بكرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته فى اول الباب من شرح المنظومه)
زيد معتوهك وصيسى عمروك مال معتوهه خيانتى ثابته اولسه حاكم عمروى عزل ايدوب يرينه زيدك اوغلى بكر مستقيمى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

* فصل فى تصرفات الاب والوصى *

محمود الحال اولان زيد صغير اوغلى عمروك مالنى حفظ اوزره ايكن حاكم بكرى وصى نصب ايدوب صغيرك مالنى حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم الى وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فى ٢٧ من العماديه ملخصا) فلو نصبه القاضى ثم ظهر للميت وصى فالوصى وصى الميت (اشباه فى القضاء من الفن الثانى)
هند متوفانك اولاد صغارينك باباارى زيد متلف ومبذر اولوب مال صغيرى اضاعت احتمالى غالب اولمغله هندك وصى مختارى عمرو رأى حاكمه صغارك مالارينى حفظ ايتمك استدكده زيد مجرد باباارى اولمغله حفظه اولايم ديو عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(صغير ورث مالا وله اب مبذر مسرف يستحق الحجر على قول من يجوز الحجر لايثبت الولاية فى المال للاب (خانيه فى الوصايا من تصرفات الوصى) وللقاضى ان يبعث مال الغائب الى الغائب اذا خاف الهلاك وله ان يأخذ مال اليتيم من والده اذا كان الوالد مسرفا مبذرا ويضعه على يد عدل الى ان يبلغ اليتيم (خانيه فيمن يجوز قضاء القاضى ومن لا)
محمود الحال اولان زيد حفظنده اولان ولد صغيرينك مالنى صغيرك خاضنه سى اناسنك اناسى هنده حفظ ايچون ويروب برمدت هند ضبط ايتدكدنصكره زيد اول مالى هنددن بحكم الولايه الوب حفظ ايتمك مراد ايتدكده هند مجرد لاجل الحفظ باكه تسليم ايتمكله حق ولايتك ساقط اولمش اولورديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(الولاية على مراتب الاولى ولاية الاب والجد وهو وصف ذاتى لهما ونقل ابن السبكى الاجماع على انهما لو عزلا نفسهما لاينعزلان (اشباه فى القاعدة السادسة عشر) والحاصل ان ولاية القاضى فى مال الصغير متأخرة عن ولاية الاب والجد وعن وصيهما وفى الحاوى الزاهدى صرح بان القاضى محجور عن التصرف فى مال الميت عند وصى الميت وعند من

نصبه وصيا عن الميت (من فتاوای خيريه فی الوصايا ملخصا)

زيد وصيسی اولديغی صغيرك ماليله مضاربه طريقيله عمل وفائدهنك نصفی كنديك اولمق اوزره ابتداء اشهاد ايتدكدنصكره عمل ايدوب شو قدر فائده حاصله اولسه فائدهنك نصفی زيدك ملكی اولورمی * الجواب * اولور

(وللوصی ان يدفع المال مضاربة ويعمل هو فيه مضاربة لانه قائم مقام الاب وللاب هذه التصرفات فكذا للوصی فان عمل بنفسه اشهد علی ذلك لان له ان يتجر فی مال الصغير (اختيار شرح المختار من كتاب الوصايا)

زيد وصيسی اولديغی صغيرك ماليله صغير ايچون مضاربه طريقيله تجارت ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

هند وصيسی اولديغی صغارك جاريه لرينی آخره تزويجه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(الاب والوصی يملك كل واحد منهما تزويج امة الصغير ولا يملكان تزويج عبده (خانيه فی تصرفات الوصی)

زيد وصيسی اولديغی صغارك جاريه لرينی اعتاق ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المبسوط لا يملك الوصی اعتاق عبد الصبی ولو علی مال ولا بيعه من نفسه وكذا الاب لان الاعتاق اضرار محض للصبی (ادب الاوصيا فی الاعتاق والكتابة)

زيد وصيسی اولديغی صغيرك امورينی كورمكدن امتناع ايلسه زيده صغيرك امورينی كور ديو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

(الوصی اذا امتنع عن التصرف لا يجبر (من قضاء الخلاصه فی الفصل السابع)

زيد عمروه فوتمدنصكره وصی مختارم اولوب ثلث مالمدن فلان وفلان جهتلره شوقدر اقچه صرف ايتدكدنصكره ماعدا قالورسه ماعدايی كندی استديكك يره وضع ايله ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو تركهنك ثلثنی اخذ واول جهتلره صرف ايدوب ماعدا شوقدر اقچه دخی قالسه عمرو اول ماعدايی نفسيچون اليقويوب كندی مصارفنه صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مريض قال اوصيت بثلث مالی يضعه شاء جاز له ان يضعه فی نفسه ولو قال للوصی اعط الثلث من شئت ليس له صرفه الی نفسه لانه صار معرفا بالاضافة فلا يدخل تحت النكرة وفی ضع ثلثی حيث شئت له ان يضعه فی نفسه وفی اعط لا (ادب الاوصيا فی تنفيذ (بزازيه من الوصايا)

زيد عمروه فوتمدنصكره وصی مختارم اولوب ثلث مالمدن فلان وفلان جهتلره شو قدر اقچه صرف ايتدكدنصكره ماعدايی هر كيمه ديرلرسك اكه ويرديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو تركهنك ثلثنی اخذ واول جهتلره اولقدر اقچه صرف ايدوب ماعدا شوقدر اقچه دخی قالسه عمرو اول ماعدايی نفسيچون اليقومغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زيد وصيسی اولديغی صغيرك ماليله نفسيچون تجارت واشهاد ايدوب شوقدر فائده

حاصله اولسه صغیر بالغ اولدقده فائده یی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب *
اولماز لکن زیده دخی طیب اولماز

زید عمروذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه حقنی المدین زید فوت اولوب صغیر
اوغلی بکری ترك ایتدکده صغیرك وصیسی بشر مبلغ مزبوری اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه
بشر تأجیل صحیح اولمامغله قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری عمرودن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والوصی لایملك ابراء غریم المیت ولا ان یحط عنه شیئا ولا ان یؤجله اذا لم یکن الدین
واجبا بعقده فان کان بعقده صح الحط و التأجیل و الابراء فی قول ابی حنیفة ومحمد
رحمهما الله تعالی ویکون ضامنا وعن ابی یوسف رحمه الله لایصح ذلك ولایکون ضامنا
(خانیه فی تصرفات الوصی)

زید متوفانك ورثه سی آخر دیارده اولملریله ترکه سنی ورثه سنه ایصاله وصی مختاری اولان
عمرو ترکه دن اولوب منقولات دن اولان بعض اشیایی ثمن مثللریله بیعه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوصی اذا باع الترکة فان کانت الورثة کلهم کبارا ولادین علی المیت ولاوصیة والورثة حضور
فلیس له ان یبیع شیئا وان کانت الورثة غیبا فله ان یبیع العروض (احکام الناطقی

زید قولی عمروی صغیر اوغلی بکره هبه واعلام واشهاد ایتدکدنصکره زید نادم اولوب
هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده زید وجه محرر اوزره عمروی بکره هبه ایتدکدنصکره زید عمروی اعتاقه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

زید وصیسی اولدیغی صغیره نافع اولان مضاربه ویا شرکت طریقیله آخره ویروب
حاصل اولان فائده دن صغیری انفاق ایتمك استدکده قاضی بغیر وجه زیدی منعه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

(وللوصی ان یضارب فی مال الصغیر وان یدفعه لآخر مضاربة وله ان یبضع ویتجر
ویشارك وان یدفعه للبضاعة والتجارة والشرکة وان یفعل کل ماکان خیرا للیتیم
(ادب الاوصیا فی المضاربه)

زید متوفانك حصرا وارثلری اولان اولاد صغارینك وصیلری عمرو زیدك مدیونلری بکر
و بشر وخالد ذمتلرنده اولان شو قدر اقچه سنی مزبورلردن اخذ وقبض ایلدم دیو اقرار
ایدوب بعده صغار بالغ اولدقلرنده عمروی اقرار مذکورده تصدیق ایتملریله مبلغ مزبوری
عمرودن طلب ایتیوب بکر و بشر و خالددن المغه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولورلر

بو صورتده صغار بعد البلوغ مبلغ مزبوری بکر و بشر و خالددن السه لر بکر و بشر
وخالد مبلغ مزبور ایله عمروه رجوعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

اذا اقر الوصی بقبض الدین ثم بلغ الیتیم ان شاء طالب الوصی ویکون مطالبته به تصدیقا له

فی اقراره بالقبض وان شاء طالب المدیون اذالم یصدق به الوصی فاذاقبض من المدیون فالمدیون یرجع علی الوصی لاقراره بالقبض اشار الی ان اقرارالوصی بالقبض لم یلزم الیتیم (قاعدیه فی الاقرار)

﴿فصل فی تنفیذ الوصیة﴾

زید فوتندنصکره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولسه حالا عمرو ترکهٔ زیدك ثلثنی صرف ایتمك مراد ایتدکده خیرو بر اطلاق اولنور وجوهه صرفه قادراولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال ارضی هذه صدقة موقوفة علی وجوه الخیر و البر اوعلی وجه البر اوقال علی وجه الخیر یکون وقفاعلی الفقراء لان البرعبارة عن الصدقة (اسعاف قریبامن اوله)

زید مرض موتنده مالنك ثلثنی وجوه بره وصیت اید وب تنفیذنه عمروی وصی نصب ایدوب مصرافوت اولدقدنصکره عمروتنفیذ وصیت ایتمیوب ترکه دن اولان باغ و باغچه دن شوقدر محصول حاصل اولسه حالا عمرو باغ و باغچه دن حاصل اولان محصولك ثلثنی قبض وتنفیذ وصیت ایتمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

(واذا اوصی له بجاریة فولدت ولدا بعد موت الموصی قبل ان یقبل الموصی له ثم قبل وهما یخرجان من الثلث فهما للموصی له (حاوی القدسی فی الوصایا)

زید ثلث مالنی وجوه بره وصیت و تنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه نك ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایتدکدنصکره زیدك ورثه سی عمروه ثلثی صرف ایلدیکك وجوهی بیان ایله دیو مؤاخذه یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید مرض موتنده ثلث مالیله فلان یرده بر چشمه یاپیلوب فضله قالورسه عمرو و بکر اول فضله یی هرکیمه و یرلمك رأی ایدرلرسه انلره و یراسون دیو وصیت وتنفیذ نه بشری وصی نصب ایتدکدنصکره بشر اول چشمه یی بنا ایتدکده ثلثدن برمقدارفضله قالوب زیدك جمله ورثه سی کبار وحاضرلر اولوب وکندولره فقر واحتیاج طاری اولمغله فضلهٔ مرقومه کندولره و یرلمسنی طلب و عمرو و بکردخی مزبورلره و یرلمسنی رأی ایتسه لر بشر اول فضله یی مزبورلره و یرمك جائزاولورمی * الجواب * اولور

(اوصی بثلث ماله للمساکین فاحتاج ورثته وهم کبار حضور فان اجمعوا ان یجعلوه لانفسهم اواحتاج بعضهم فاجمعوا علی ان یعطوه له فهوجائز و ان کان فی الورثة صغیر او غائب اوحاضر غیرراض لایجوز (منح الغفار فی الوصیة للاقارب)

زید حج شریفه کیدر اولدقده ثلث مالنی فلان جهت بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذ نه عمروی وصی نصب ایدوب بعده طریق حجده وصیت وتنفیذ نه بکری وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو بکرك اذنسز وصیتی تنفیذ ایتمش اولسه بکر عمروك تنفیذینی طوتمیوب ترکه دن برثلث دخی الوب تکرار تنفیذ وصیت ایدرم دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(احد الوصيين لاينفرد الا في ثمانية تجهيز الميت وشراء مالابد للصغير وتنفيذ الوصية المعينة سواء اوصى لهما معا او على التعاقب في الاصح (بزازيه في الوصايا)

هند فوتمدنصكره مالمدن شوقدر اثواب صلوة فائتهم فديه سيچون فقرايه تصدق اولنه ديو وصيت ايدوب مصرة فوت اولسه حالا ورثه تنفيذ وصيت مراد ايتدكلرنده مخير لر اولوب اول اثوابك عينلريني يا خود بيع ايدوب ثمنلريني يا خود كنديلري اليقويوب قيمتلريله تنفيذ وصيته قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولو قال تصدقوا بهذا الثوب ان شاؤا يتصدقوا به وان شاؤا باعوه واعطوا ثمنه وان شاؤا اعطو قيمته وامسكوا الثوب (ادب الاوصيا في التنفيذ)

زيد ثلث مالمدن شوقدر عدد مصحف شريف اشترا و مستحق اولان كسنه لره ويريله ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو زيدك ثلث مالندن اول قدر عدد مصحف شريف اشترا ايدوب مستحق اولان بكره اول مصحفلردن بر مصحف ويروب بكر دخى قبض ايلسه حالا عمرو نادم اولوب اول مصحفى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

تعيين الوصى كتعيين الموصى (ادب الاوصيا في التنفيذ) ولارجوع فيها اى في الصدقة ولا في الهبة اى لارجوع في الهبة للفقير لانها في المعنى صدقة ولا الصدقة بالجر اى لارجوع في الصدقة على الغنى (ابن ملك في العمرى والصدقة من كتاب الهبة)

زيد فوتمدنصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمرو و بكرى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولسه قبل التنفيذ عمرو فوت اولمغله قاضى عمروك يرينه بشرى وصى نصب ايلسه حالا بكر و بشر ثلثى الوب تنفيذ وصيت مراد ايتدكلرنده ورثه عمروك فوتيله بكر وصايتدن معزول اولوب قاضينك بشرى وصى نصبى دخى جائز اولماز اويله وليحق وصيتى بز تنفيذ ايدرز ديوب بكر و بشرى وجه محرر اوزره تنفيذ دن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وذكر في الحدادى اذامات احد الوصيين يجعل القاضى مكانه آخر اما عند هما فلان الباقى عاجز عن التصرف وحده واما عند ابى يوسف رفلان الحى وان كان يقدر التصرف وحده لكن الموصى قصد ان يخلفه متصرفان في حقه وقد امكن بنصب الآخر فينصب فجعل المسئلة اتفاقية (ادب الاوصيا في تعدد الوصى)

بر بلده اهالىسندن زيد فوتمدنصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره حاكم عمروى تنفيذ وصيته وصى نصب ايلسه عمرو ثلث مزبورى اول بلده ده واقع برجامع شريفك تعميرينه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اوصى بالثلث في وجوه الخير تصرف الى بناء القنطرة وبناء المسجد وطلبة العلم (بزازيه في اول الوصايا)

زيد ثلث مالى فقرايه صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايدوب

مصرا فوت اولسه عمرو ثلث مزبوردن زيدك ورثه سى اولميوب فقيره و محتاجه اولان قز قرنداشى قزى هنده وعمه سى قزى زينبه برمقدار اقچه ويرمكه قادر اولورمى *الجواب * اولور

زيد فوتمدنصكره فلان كمسنه لر ذمتلرنده ثمن مبيعدن اولان درتيوز غروشم تحصيل ومبلغ مزبور ايله فلان موضعده بر چشمه بنا اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمرى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب لكن اول كمسنه لرك بعضيسى مفلسا فوت اولوب و بعضنك افلاسنه حكم اولنمغله مبلغ مزبور تحصيل اولنميوب ضايع اولسه عمرو ثلث مساعد اولمغله زيدك سائر تركه سندن درتيوز غروشى الوب اول موضعده چشمه بناسنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقال فى المنتقى ولوهلك الالف المعينة للوصية يبطل الوصية وقيل يضمن الورثة مثله ان كان فى الثلث وفاء ومثله فى الظهيرية قال وكل منهما رواية عن محمد رحمه الله تعالى وقال فى الخانية المختار القول بضمان الورثة (ادب الاوصيا فى التنفيذ)

زيد ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه عمرى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولسه عمرو زيدك ثلث مالندن زيد ايچون بركسنه يى احجاج ايتدردوب ماعداسنى وجوه بره صرفه قادراولورمى * الجواب * اولور

﴿ فصل فى وصية المسلم للذمى والذمى للمسلم وامثاله ﴾

زيد مسلم ثلث مالنى قز قرنداشى هند نصرانيه يه وصيت ايتدكد نصكره زيد مصرا فوت اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(ويجوز ان يوصى المسلم للكافر والكافر للمسلم (هدايه فى الوصايا)

زيد ذمى ثلث مالنى اوغلى عمرو مسلمه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده عمرو زيدك ثلث مالنى المق استدكده زيدك ذمى اولان اوغللرى كافرك مسلمه وصيتى صحيحه دكلدر ديو و يرمامكه قادراولورلرمى * الجواب* اولمازلر

زيد ذمى فوتمدنصكره اوغلم عمرو مسلمه مالمك نصفى ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولوب اوغلى بكر ذمى يى ترك ايلسه بكر وصيتى مجيز اولمايجق عمروه تركه دن نه مقدار نسنه و يريلور *الجواب * ثلث

زيد ذمى ملك منزلنى اوغلى عمرو ذمى يه وصيت ايتدكد نصكره عمرو شرف اسلامله مشرف اولوب بعده زيد كافرايكن مصرا فوت اولسه ثلث مساعدايكن ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادراولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(ويعتبر كونه وارثا اوغيروارث وقت الموت لاوقت الوصية لانه تمليك مضاف الى مابعد الموت وحكمه يثبت بعده (هدايه فى الوصايا)

زيد حربى امانله داراسلامه چقدقده جمله ورثه سى دارحربده قالوب بعده داراسلامده مرض موتنده يانده موجود اولان جميع مالنك شومقدارينى عمرو ذمى يه هبه وتسليم ايدوب باقيسنى بكر و بشر ذميلره وصيت ايتدكد نصكره مصرا فوت اولسه هبه مزبوره ايله

وصيت مرقومه صحيحه اولورمى * الجواب * اولور
(ووصية المستأمن بجميع ماله لمسلم اوذمى تكون صحيحة ليس لوارثه فيه حق الرد لان حرمة ماله لحقه لالحق وارثه الذى فى دارالحرب ولان بطلان الوصية فيما زادعلى الثلث عند عدم اجازة الورثة من حكم الاسلام و المستأمن غير ملتزم لذلك فان كان وارث المستأمن معه بامان فينا لم يجز وصيته فيما زادعلى الثلث الاباجازة الوارث لان حق ورثته ههنا مرعى بسبب الامان (شرح السير الكبير فى باب مايختلف فيه اهل الحرب واهل الذمة من الشهادة والوصايا ملخصا)
بوصورتده زيدك فوتندن صكره دار حربده اولان ورثه سى امانله داراسلامه چقوب زيدك هبه ووصيتنى مجيزلر اولماسه لر ثلثدن زياده ده وصيت باطله اولورمى * الجواب * اولماز
(ووصية المستأمن بجميع ماله لمسلم اوذمى تكون صحيحة وليس لوارثه فيها حق الرد لانه حرمة ماله لحقه لا لحق وارثه الذى فى دار الحرب و لان بطلان الوصية فيما زاد على الثلث عند عدم اجازة الورثة و المستأمن من غير ملتزم لذلك وان كان وارث المستأمن معه فينا لم يجز وصيته فيمازاد على الثلث الا باجازة الوارث لان حق وارثه مرعى هناك بسبب الامان لحقه (من شرح سير الكبير للامام السرخسى فيمايختلف فيه اهل الحرب و اهل الذمة من الشهادة فى الوصايا)

﴿ نوع فيمايصدق به الوصى ومالا ﴾

زيدك وصيسى اولديغى عمرو صغير بالغ اولدقده عمرو زيددن صغرمده مقبوضك اولان مالمدن ايكى رأس صوصغرم يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده زيد صغركده اول صغرلرى ثمن مثللريله آخره بيع ايدوب ثمنى قدر معروف نفقه كه صرف ايتدم ديسه صغرلر هالك اولمحق زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
(لوادعى الوصى بعد بلوغ اليتيم انه كان باع عبده وانفق ثمنه ان كان هالكا صدق والالا (خزانة الاكمل فى الدعوى ومثله فى وصايا الاشباه والمنح)
زيد صغرنده وصيسى اولان عمرودن صغرمده قبض ايتديككك مال موروثمدن شو قدر اقچه مى باكه ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى عبد موروثك بكرك نفقه سنه قدر معروف صرف ايتمشيدم بدمده نسنه قالمدى ديوب بكر موجود اولوب ظاهر حال مكذب اولماسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن نفقه سنه قدر معروف صرفنده يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
بوصورتده صغير فوت اولدقده صغيرك ورثه سى زيده سن وصى اولديغك وقتده بن صغيرى كندى مالمدن تبرعا انفاق ايده يم ديو وعدايتمشيدك اويله اولمحق صغيرك مالندن صغيرك نفقه سنه صرفكى طوتمازز ديو مصروفنى زيده تضمينه قادر

اولورمی * الجواب * اولمازلر

زید قزی هند صغیره نك شو قدر اقجه سنی حفظ اوزره ایکن هند بالغه ورشیده اولوب بعده فوت اولدقده هندك سائر ورثه سی مبلغ مزبوردن حصه لرینی زید دن طلب ایتدکلرنده زید هند بالغه ورشیده اولدقده بن مبلغ مزبوری هنده تماما تسلیم ایتدم دیوب اوزرینه رد و ضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(کل امین ادعی ایصال الامانة الی مستحقها قبل قوله سواء کان فی حیوة مستحقها او بعد موته (اشباه فی کتاب الامانات ملخصا من الفن الثانی)

﴿ فصل فی ضمان الاب والوصی وعدمه ﴾

محمود الحال اولان زید صغیره قزی هندك منزلی اجاره سندن شو قدر اقجه یی قبض ایتدکدنصکره مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وضمن الاب اومات مجهلا وقیل لا کوصی یقول الحقیر ظاهر ان القول الثانی اصح اذ الاب لیس ادنی حالا من الوصی فینبغی اتحادهما حکما (نور العین ٢٦)

زید والی عمرو صغیرك وصیسی بکر یدنده اولان مالنی بغیر حق اخذ مراد ایتدکده بکر اول مالك برمقدارینی زیده ویرمزسه جمله سنی الاجغی معلومی اولمغله بکر مالك برمقدارینی زیده ویروب ماعداسنی تخلیص ایلسه بکره مقدار مرقومی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(طمع السلطان فی مال الیتیم فاعطی البعض من ماله ان امکن الدفع بلا اعطاء ضمن والا لا (بزازیه فی ٢ من دفع الظلم فی الوصایا)

زید صغیرك وصیسی عمروه استانبولدن ادرنه یه سفر اقتضا ایدوب طریق دخی امن اوزره اولمغله عمرو زیدك مالندن اوتوز التونی قبون جنبنه وضع وحفظ ایدوب بووجه اوزره رفقا سیله ادرنه یه کیدرکن اوزرلرینه درت شقی آلت حربله هجوم وعمروی طوتوب صویوب اول التونلری آلوب عمرو دفع ایده ماسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(واجمعوا علی ان للاب والوصی ان یسافر بمال الیتیم ولا یصیر ضامنا هذا اذا کان الطریق آمنا فان کان مخوفا وله بد من السفر یکون ضامنا عند الکل (قاضیخان فی الودیعة)

زید متوفانك ترکه سنی بلدهٔ اخرادن ورثه سنه ایصال وصی مختاری اولان عمرو ترکه یی قبض ایدوب ورثه یه ایصال اوزره ایکن عمرو بلا وصیت فوت اولوب ترکهٔ زید ورثهٔ عمرو یدلرنده قالوب ورثه سی وصی آخر نصبیچون حاکمه اعلام صدد ندیه ایکن ورثه نك صنعنسز وتعدی وتقصیرنسز ترکهٔ مزبوره سرقه اولنوب ضایعه اولسه ورثه یه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا ادعی الوصی ان المیت ترك رقیقا وانفقت علیهم الی وقت کذا ثم ماتوا وکذبه الابن

قال محمد والحسن بن زياد رحمهما الله تعالى القول قول الابن وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى القول قول الوصى واجمعوا على العبيد لوكانوا احياء كان القول قول الوصى
(خانيه فى تصرفات الوصى من الوصايا)

زيد صغير وقت ختانه بالغ اولوب ختان اقتضا ايتدكده وصيسى عمرو صغيرك مالندن ختان ايچون قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب زيدى سنت ايتدرسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(اتخذ ضيافة من مال الصغير لختنه للاقارب والجيران والحجام فاكلوا لم يضمن اذا لم يسرف
(قنيه فى تصرفات الاب والوصى)

زيد عمرو متوفانك اولاد صغارينك وصى مختارلرى بكردن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر تركه سندن ويرديو طلب ايتدكده بكر امر قاضى يوغيكن تركه دن اول قدر اقچه زيده ويروب بعده صغار بالغلر اولوب دين مذكورى انكار ايدوب زيدك بينه سى اولمامغله مبلغ مزبورى بكره شرعا تضمين ايتدرسه لر بكر مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واذا ادعى رجل على الميت دينا فصالحه الوصى من مال اليتيم على شئ فانه لايجوز اذا لم يكن للمدعى بينة لان فى هذا الصلح ضررا على الورثة فانه ازال مالهم بهذا الصلح من غير ان يجعل لهم عوضا وكذلك ان قضاه من غير صلح من مال الميت لم يجز وكانت الورثة بالخيار ان شاؤا ضمنوا الوصى وان شاؤا ضمنوا المقضى لان الوصى دفع ماليس له حق دفعه والمقضى قبض ماليس له حق القبض فصار ضامنا فكان للورثة الخيار فان ضمنوا المقضى لايرجع بما ضمن على احد وان ضمنوا الوصى يرجع على المقضى سواء كان ماقبض المقضى قائما فى يده اوهالكا (محيط برهانى فى ٨ من الصلح)

زيد ثلث مالندن شوقدر اقچه يى وجوه بره وصيت وتنفيذنه عمروى نصب وصى ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى تركه زيددن قبض ايدوب بعده مجهلا فوت اولسه مبلغ مزبورى تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايضمن الوصى بموته مجهلا ولوخلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقيل لاكوصى
(فصولين فى السابع والعشرين)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وصغير اوغلى عمرو ايله قزى زينب صغيره يى ترك ايتدكده هند نفسنى صغيرلك لابوين عميلرى ووصيلرى اولان بكره تزويج ايدوب جمله سى برمنزلده ساكنلر اولمغله بكر صغيرلك ماللرندن شوقدر اقچه قدر معروف نفقه ٔ مفروضه ايله اشترا ايلديكى طعامى صغيرلره خير اولمغله كندى ماليله نفسيچون اشترا ايتديكى طعامه خلط ايدوب معا اكل ايلسه لر حالا صغيرلر بالغ اولدقده وجه محرر اوزره نفقه مزى خلط ايدوب معا اكل ايتمكله بزى تبرعا انفاق ايتمش اولورسك ديوب نفقه لريچون ماللرندن صرف ايلديكى مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وفى القنية للزاهدى رحمه الله تعالى ان للوصى خلط النفقة المفروضة للصبى فى ماله

ان كان خيرا للصبي اذن القاضي فيه اولم يأذن وكذا لوخلط نفقة الايتام بعضها ببعض وانفاقها عليهم جملة واحدة اذا كان ذلك خيرا لهم اتحد مورثهم اواختلف (وفي جامع الفتاوى وللوصي ان يخلط مال الصغير بمال نفسه (وفي مجمع النوازل ان للوصي ان يخلط طعامه بطعام اليتيم ويأكل منه بمعروف (ادب الاوصيا في الضمانات)

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك وصي مختاري عمرو زيدك مدت سفر بعيد آخر دياره اولان مالني قبض ايدوب كتوردكن تعدي وتقصيرنسز ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي *الجواب* اولماز

(قبض احد الورثة دينا اووديعة للميت فضاع عنده ضمن يعني غير حصته منه ان لم يكن التركة مستغرقة بالدين وان كانت يضمن كل القيمة ولو قبضه الوصي فضاع لم يضمن شيئا (ضمانات فضيليه في الضمان في سائر تصرفات الوصي)

زيد متوفانك تركه سني آخر دياره اولان اولاد صغارينك وصيلرينه ايصاله وصيسي اولان عمرو تركه يي زيدك اولاد صغارينك وصيلري انالري هنده امر حاكمله تسليم ايدوب بعده تركه هندك يدنده ضايعه اولسه صغار بالغ اولدقلرنده تركه زيدي عمروه تضمينه قادر اولورلرمي *الجواب* اولمازلر

﴿ باب استخلاص التركة ﴾

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك ورثه سي تركه يي استخلاص مراد ايتدكلرنده تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله مي استخلاص ايدرلر يوخسه جمله ديني ادا ايله مي * الجواب * قيمتني ادا ايله استخلاص ايدرلر

(اذا باع المريض من الوارث بمثل قيمته حيث لا يجوز عنده لان حق بقية الورثة تعلق بعينه حتى كان لاحدهم الاستخلاص باداء قيمته اما حق الغرماء تعلق بالمالية لا غير (هدايه في المأذون ومثله في الزاهدي شرح القدوري في المأذون)

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك ورثه سي تركه يي غرمايه بيع ايتدرميوب تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله استخلاص ايتمكه قادر اولورلرمي *الجواب* اولورلر

(حق الورثة متعلق بعين ماله حتى كان لاحدهم استخلاص العين باداء قيمته الى الغرماء (منبع شرح المجمع في المأذون)

بو صورتده ورثه تركه نك قيمتني غرمايه ادا ايله استخلاص دين مراد ايتدكلرنده داينلر راضي اولميوب جمله ديني ادا ايله استخلاص ايدك ديو ورثه يه جبره قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(الوارث يستخلص التركة المستغرقة بالدين بقيمتها لا بالدين (قنيه في ثبوت الملك للوارث)

زيد ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولوب اوغلي عمرو صغيري ترك ايتدكده زيدك برمنزلدن غيري مالي اولمامغله وصي مختاري بكر اول منزلي ثمن مثلنه بشره بيع وتسليم ايدوب ثمني ايله اداء دين ايلسه صغير بالغ اولدقده دين مزبوري بن مالمدن ادا ايدوب منزلي استخلاص ايدرم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(انما يجوز للوصي ان يبيع من التركة مقدار ما يقضى به دين الميت بالاجماع اذا كانت الورثة

كلهم صغارا فان كانوا كبارا اوكان بعضهم كبارا لايجوز بالاجماع لان لهم ان يستخلصوا التركة ويقضوا الدين من خالص مالهم (قاعديه فى الوصايا)

﴿ مسائل شتى ﴾

زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده صغارك وصيلرى عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى بكردن اخذ ايدوب بعده صغار بالغ اولدقلرنده مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتميوب بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادى مديون الميت الدين الى الوصى يبرأ (منية المفتى فى الوصايا)

زيد متوفانك ورثه سى عمروه زيد سنكيچون برشئ وصيت ايتديمى ديد كلرنده عمرو ايتمدى ديدكد نصكره ورثه دن زيد حياتنده ثلث مالندن باكه شوقدر اقچه وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(قيل له هل اوصى لك شيئا فقال لا ثم ادعى الوصية فان كان قوله لا قبل موت الموصى يسمع والا فلا قلت والقياس على مسئلة المختلفة المكاتب اذا ادعى الاعتاق السابق يقتضى ان يسمع مطلقا (قنيه فى التناقض من الدعوى)

زيد صغير عاقل وبالغ اولدقده وصيسى يدنده اولان مالنى رشدى ثابت وظاهر اولمدين المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرشد المذكور فى القرأن يريد فى قوله تعالى فان آنستم منهم رشدا فادفعوا اليهم اموالهم هو الصلاح فى المال دون الدين والاعتقاد (ابن شحنه فى شرح الوهبانيه)

بوصورتده رشيد كيمه ديرلر بيان بيوريلها كوره غير رشيد معلوم اوله * الجواب * مقتضاى شرع وعقلك خلافنه مالنى صرف واسرافدن احتراز ايدن رشيددر

(وقد غلب السفه فى عرف الفقهاء على تبذير المال واسرافه على خلاف مقتضى الشرع والعقل (درر فى الحجر)

زيد وصاياسنى تنفيذه عمروى وصى نصب عمرو دخى وصايانى قبول ايدوب زيد مصرا فوت اولدقد نصكره عمرو وصايتى رد ايلسه ردى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقبلها فى حيوة الموصى ثم ردها بعد موته لزمت الوصية (بزازيه فى ٥ فى عزل الوصى من الوصايا)

زيد ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده ورثه سى تركه دن برمنزلى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكد نصكره عمرو ثمن مزبورك ثلثنى ورثه دن طلب ايتميوب منزل مزبورك ثلثنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اوصى بثلث ماله هل يملك الوارث بيع شئ من التركة قال ان اوصى بالثلث لشخص معين فانه لا يملك الوارث التصرف الا بقدر الثلثين وان كان اوصى بالثلث للفقراء او الصدقة فان الوارث يملك التصرف فى التركة لان له ان يدفع القيمة لان الغرض منه القربة وقد حصلت بدفع القيمة بخلاف الرجل المعين (جواهر الفتاوى فى الوصايا)

زيد ملك دكانلرم فلان جهت بره وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره ديوني تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى وصيتى طوتميوب اول دكانلري قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(الوصية مؤخرة عن الدين فلا يصح ممن يحيط دينه بماله (ملتقى فى الوصايا)
ديوني تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنه وضع يد ايتمامكله زيدك بعض كسنه لر ذمتلرنده اولان حقنى اخذ وديوننى ايفايه استانبولده وصى نصب اولنان عمرو زيدك استانبولده تركه سنى قبض ايتدكدنصكره زيدك آخر دياره اولان تركه سنى دخى قبضه قادر اولورمى * الجواب * اولور
زيد صغيرك حاكم طرفندن وصى منصوبى عمرو حاكه يومى شوقدر اقچه اجرت تقدير ايتدردوب لكن عمرو اصلا امور وصايتى كورماسه عمرو مجرد اجرت تقدير ايتدردم ديو صغيرك مالندن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
زيد مرض موتنده ثلث مالنى فقرايه وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو تركهٔ زيدك ثلثنى قبض ايدوب فقرادن اولان كسنه لره ويرمك استدكده بكر قسام رأيمسز كسنه يه نسنه ويرمه ويررسك ساكه تضمين ايتديررم ديو عمروى تنفيذ وصيتدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
زيد مرض موتنده ملك منزلنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه عقد مزبور زيدك ثلث مالندنمى معتبر اولور يوخسه جميع مالندنمى * الجواب * جميع مالندن
مريض آجر داره باقل من اجر المثل قالوا جازت الاجارة من جميع ماله ولايعتبر من الثلث لانه لو اعار وهو مريض من انسان جازت فالاجارة باقل من اجر المثل اولى
(شرح منظومة الوهبانية لابن شحنه فى الاجاره)
زيد مرض موتنده ملك منزلنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله وارثى اولان عمروه ايجار وتسليم ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولور
برمدرسه نك مدرسى زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ثلث مالنى مدرسهٔ مزبوره ده مدرس اولانلره غله سنه متصرف اولمق اوزره وقف اولسون ديو وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب مبلغ مزبورى اخذ وغله سنى مدرسهٔ مزبوره ده مدرس اولانلره مشروطه وقف اولمق اوزره تسجيل شرعى دخى ايتدردكدنصكره مدرسه زيدك رفعندن بكره توجيه اولندقده ورثه عمرو وصيت مزبوره دن رجوع ايتمشيدى ديو زيددن دعوى ايدوب زيد دخى ورثه يى تصديق ايلسه مجرد زيدك تصديقى ايله وقف مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز
بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك تصديقى ايله وقف مزبور منتقض اولور ديو حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

﴿ومن﴾

(ومن يصح اقراره يصح انكاره فيكون خصما فى اقامة البينة عليه ومن لا يصح اقراره لا يصح انكاره بخلاف الوصى فانه لا يصح اقراره ويصح انكاره (من شرح ادب القاضى فى الثانى والسبعين من اثبات النسب)

بر مدرسه نك مدرسى زيد عمرو متوفانك اولاد صغارى بكر و بشر وخالدك وصيلرى وليدن عمرو غله سى مدرسى اولديغى مدرسه نك تعميرى ايله ايچنده ساكن طلبه نك طعاميه لرينه وقف اولسون ديو ثلث مالندن بشيوز غروش وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايدوب مصرا فوت اولمغله مبلغ مزبورى عمروك تركه سنك ثلثندن وير ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب مبلغ مزبورى اخذ و اول جهته وقف وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره بكر و بشر و خالد بالغلر اولوب زيد دن عمرو وصيت مزبوره دن رجوع ايتمشيدى ديو دعوى وزيد دخى بكر و بشر وخالدى تصديق ايدوب مزبورلر ايله مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه صلح اولوب بدل صلحى مالندن مزبورلره ويرسه زيدك تصديقى صحيح اولمامغله بدل مرقومى مزبورلردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

﴿ كتاب الفرائض فصل فيما يمنع الارث وما لا ﴾

زيد مسلم فوت اولدقده اوغلى عمرو مرتدى ترك ايلسه عمرو زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(اما المرتد لا يرث ورثته ورثته المسلمون (اشباه فى الفرائض)

اهل ذمت كفره سى بينلرنده اولان اختلاف دين بريرينه توارثه مانعميدر * الجواب * دكلدر

(ثم ان الكفار يتوارثون بينهم وان اختلف مللهم لان الكفر ملة واحدة (سيد شرح سراجيه فى المانع من الارث)

زيد مسلم دار اسلامده فوت اولدقده زيدك دار حربده اولوب مسلم اولان ورثه سى زيدك ميراثندن محروم اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتباين الدار حقيقة لا حكما لا يمنع التوارث كالوامات المسلم فى دار الاسلام وله ورثة مسلمون فى دار الحرب (ابن كمال شرح الفرائض)

زيدك زوجه سى هند نفسنى طايعا عمروه تمكين ايدوب عمرو هنده زنا ايدركن زيد كوردكده عمرو وهندى قتل ايلسه زيده نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد هندك ميراثندن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(ما يحرم به الميراث الرق حتى ان الحر لا يرث من العبد والعبد لا يرث من الرق والقتل مباشرة بغير حق فى القتل يشترط لحرمان الميراث ثلثة اشياء احدها المباشرة سواء كان عمدا او خطاء الشرط الثانى ان يكون القتل بغير حق فالقتل بحق لا يوجب حرمان الميراث الشرط الثالث ان يكون المباشر مخطئا (محيط برهانى فى ٥ من الفرائض)

زيد باباسى عمروى قتل قصديله آلت حربله عمروك اوزرينه هجوم ايدوب عمرو طريق آخر ايله نفسنى تخليص ممكن اولمامغله زيدى قتل ايدوب نفسنى تخليص ايلسه عمرو ميراثدن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(واما اذا قتل مورثه قصاصا اودفعا عن نفسه فلا يحرم من الميراث اصلا
(سيد على السراجية فى موانع الارث)

زيد قرنداشى عمروك ساكن اولديغى منزلده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه عمرو زيدك ميراثندن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وجدالخر قتيلا فى دار ابيه اوامه اوالمرأة فى دار زوجها فعليه القسامة والدية ولايحرم من الميراث (من جنايات الخانية فى الشهادة على القتل)

هند زوجى زيده تعويذ طريقيله سحر ايدوب هندك بووجه اوزره سحرى سببيله زيد فوت اولسه هند زيدك ميراثندن محرومه اولورمى *الجواب* اولماز

(سئل ابو حنيفة عن امرأة سحر زوجها ومات قال ان سحر بالتعويذ لاتحرم وبدواء تحرم (من الفتاوى الصيرفيه فى الجنايات)

زيد ذمى دار اسلامده فوت اولدقده زيدك دار حربده اولوب لابوين قرنداشى عمرو زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(وتباين الدار ينقطع العصمة الاترى ان عصمة النكاح تنقطع بتباين الدار حقيقة اوحكما وكذلك تنقطع الولاية فينقطع التوارث باعتبار ان من فى الحرب يجعل فى حق هو اهل دار الاسلام كالميت (مبسوط سرخسى فى مواريث اهل الكفر)

بوصورتده زيدك تركه سنى دار اسلامده اولان لابوين عمى بكر ذمى قبض ايتدكدنصكره عمرو اما نله دار اسلامه چيقوب ذمت قبول ايلسه حالا عمرو مجرد ذمت قبول ايدم ديو زيدك تركه سنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد زوجه سى هند ايله براوطه ده ساكنلر ايكن اوطه محترق اولمغله زيد وهند دخى محترق اولوب قنقيسى مقدم فوت اولديغى معلوم اولماسه مزبورلردن هر برى آخره وارث اولورلرمى *الجواب* اولمازلر هر بريسنك مالى ورثهٔ احياسنه ويريلور

بوصورتده هندك ورثه سى هندك زيد ذمتنده اولان مهرينى زيدك مالندن تماما المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

هند زيد ايچون لابوين قز قرنداشم اوغلى وحصرا وارثمدر ديو اقرار زيددخى تصديق ايتدكدنصكره هند زيد ايچون وارثم دكلدر ديوب زيدك وراثتنى انكار واقراردن رجوع ايدوب بعده هند فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولماسه تركه سنى زيد ايله بيت المالدن قنقيسى ضبط ايدر * الجواب * امين بيت المال

(ولو اقر باخ وليس له وارث آخر كان المال له الا اذا رجع عن اقراره فانه لبيت المال كما فى المضمرات (قهستانى فى آخر الاقرار)

﴿ باب ميراث اصحاب الفرائض والعصبات ﴾

زيدكسنه نك تحت نكاح وعدتنده اولميان هند ايچون زوجه مدر وزينب وخديجه وعايشه اوغلى عمرو متوفانك قزلريدر وزاهده لاب قز قرنداشمدر ديو اقرار ومزبورلردن هر برى دخى زيدى تصديق ايتدكلرندنصكره زيد مصرا فوت اولوب وارث معروفى اولميوب ومزبورلردن هر برى آخرك وراثتنى انكار ايلسه لر تركهٔ زيد مزبورلر بينلرنده

نه وجهله قسمت اولنور *الجواب* سكسان درت سهمدن يكرمى برسهم هنده اون التيشر سهم زينب وخديجه وعايشه يه باقى اون بش سهم زاهده يه ذكر

(وان اقر بوارثين او بجماعة يصح اقراره بالبعض دون البعض فان تجاحدوا فيما بينهم لا يعتبر زعم المقر فى حق من يصح اقراره بيانه فيما اذا اقرت المرأة بزوج وابنة واخت و بعضهم ينكر بعضا فللزوج النصف والباقى بين البنت والاخت اثلاثا اصل المسئلة من ستة ولو تصادقوا فللزوج الربع والباقى بين البنت والاخت اثلاثا اصل المسئلة من اربعة وان زعمت المرأة فى الفصلين ان القسمة من اربعة الا ان فى فصل الانكار لم يظهر زعم المرأة فى حق من يصح اقرارها به وهو الزوج فكان للزوج ان يأخذ كمال حقه فكان القسمة من ستة (تتمة البرهانى فى آخر الفرائض)

هند فوت اولوب باباسنك لابوين عمى اوغلى اولان زوجى زيدى وباباسنك آخر لابوين عمى اوغلى عمرو و بكر و بشرى ترك ايلسه قسمت تركه مز بورلر بينلرنده نيجه در* الجواب* سكز سهمدن بش سهم زيده برسهم عمرو و بكر و بشره ذكر

بوصورتده خالد قاضى تركهٔ هندى مز بور بينلرنده تقسيم ايتدكده زيده حصهٔ زوجيتدن زياده نسنه انتقال ايتمزديو نصفنى زيده و يروب باقيسنى عمرو و بكر و بشره و يرسه حالا زيد اول باقيدن ربع حصه سنى مز بورلردن المغه قادر اولورمى* الجواب* اولور

زيد فوت اولوب اناسى هندى و لام قرنداشلرى عمرو و زينب وخديجه وعايشه يى و باباسنك لابوين عمى اوغلى بكرى ترك ايتمكله بكر تركه نك نصفنى المق استدكده مز بورلر بكره زيدك باباسنك باباسى خالد ايله سنك باباكك باباسى وليد لابوين قرنداشلر اولوب وليدك فوتندنصكره وليدك زوجه سى اولوب سنك باباكك اناسى اولان فاطمه يى خالد تزوج ايدوب زيدك باباسى فاطمه دن تولد ايتمكله زيدك باباسى ايله سنك باباك لام قرنداشلر اولوب بوطريق ايله سن زيدك باسنك لام قرنداشى اولوب ذوى الارحام اولمغله وارث اولمازسن ديوب تركه نك نصفنى بكره و يرمامكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(وان سئل عن رجل مات وترك عما لاب وام وخالا لام فورث الخال دون العم كيف يكون هذا قيل هذا رجل تزوج بام ام اخيه لابيه فولدت له ابنا ثم مات الرجل الذى تزوج بام اخيه ثم مات اخوه بعد ذلك وترك عما لاب وام وابن اخيه لابيه و هو اخاله فيرثه لابن اخيه دون العم (خزانة المفتين فى الفرائض فيمايسئل عن المتشابهات)

هندك اوغلى عمرو زينبك قزى خديجه يى تزوج ايتمكله عمروك خديجه دن تولد ايدن اوغلى بكر هندك قزينك قزى عايشه يى تزوج ايدوب بكرك عايشه دن اوغلى بشر تولد ايتدكدنصكره بشر فوت اولدقده مز بورلرك جمله سى فوت اولمش اولوب انجق هند وزينب حياتده اولمريله بشرك وراثتى هند وزينبه منحصره اولمغله بشرك تركه سى مز بورلر بينلرنده نوجهله قسمت اولنور *الجواب* برابر

(اذا كانت للميت جدتان احديهما من جهة واحدة بان يكون ام ام ام الميت والاخرى من جهتين اوثلث جهات قال ابو يوسف رحمه الله تعالى يكون السدس بينهما بالسوية

باعتبار الابدان و لااعتبار بكثرة الجهات و قال محمد رحمه الله تعالى يقسم المال بينهما باعتبار الجهات وان كان الاتصال من الجهتين فيقسم اثلاثا وان كان الاتصال من الجهات الثلاث فيقسم المال ارباعا وهلم جرا ثم قيل قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى مع محمد رحمه الله تعالى وقيل مع ابى يوسف رحمه الله تعالى وهو الاصح (منح شرح المجمع فى العصبات)

﴿ فصل فى الحمل ﴾

زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمروك حالا منكوحه سى اولان عمرودن حامل اناسى هندى ولاب ارقرنداشلرى بكر و بشر وخالد ايله لاب قزقرنداشى زينب وخديجه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * قرق سكز سهمدن سكزر سهم هند و بكر و بشر وخالده دردر سهم زينب وخديجه يه ويريلوب سكز سهم حمل ايچون اليقونور اكر حمل التى آيدن اقلده طوغارسه سهم موقوف اكه ويريلور والاسهم موقوفدن دخى ايكيشر سهم بكر و بشر وخالده بر سهم زينب وخديجه يه ويريلور

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * سكز سهمدن برسهم هنده ويريلوب يدى سهم حمل ايچون اليقونلور هند انقضاء عدته اقرار ايتمدين ايكى سنه تمامنه دك بر ولد كتورسه سهم موقوف اكه ويلور و الا سهم موقوفدن برسهم دخى هنده ويريلوب باقيسى امين بيت الماله ويريلور

(والمبتوتة تثبت نسب ولدها اذا جاءت به لاقل من سنتين وان جاءت به لتمام سنتين من وقت الفرقة لم يثبت (هدايه ملخصا فى ثبوت النسب من كتاب الطلاق) ويثبت لاقل منهما والا لاصادف بصورتين بما اذا اتت به لسنتين فقط وبما اتت به لاكثر منهما واقتصر الشارح على الثانى و صرح فى المجتبى والنقاية بان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر المختصر (بحر رائق فى ثبوت النسب)

زيد فوت اولوب اناسى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند بنم زيدك اوكى باباسندن حملم وار در ديو اقرار وسائر ورثه دخى كرچك وار در ديو تصديق ايتدكلرندنصكره هند زيدك فوتندن يدى آى تمامنده بر ولد طوغورسه ولد مزبور زيده وارث اولورمى * الجواب * اولور

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه وضع حمله توقيف اولنورمى * الجواب * اولنور

(وان كانوا لايرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل يوقف جميع التركة ولايقسم لان فى حق الاخوة فى طلب القسمه شك فلايقسم (خانيه فى آخر كتاب القسمة)

هند فوت اولوب انجق اناسى زينبى ترك ايتدكده زينب بنم هندك اوكى باباسى زيددن حملم وار در ديو اقرار و هندك فوتندن يدى آى تمامنده بر ولد طوغوروب بعده ولد مزبور دخى فوت اولوب زينبى و سائر ورثه سنى ترك ايتمكله ورثه ولد مزبورك تركهٔ هنددن حصه سندن حصه لرينى المق استدكلرنده زينب بن ولد مزبورى هندك فوتندنصكره التى آيدن آكثرده ولادت ايتمكله هنده وارث اولماز ديسه قولنه التفات

اولنورمی * الجواب * اولنماز

(الحمل يرث و يوقف نصيبه باجماع الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين فان ولد الى سنتين حيا ورث لانه عرف وجوده وان حدوثه بعد الموت لكن جعل موجودا قبل الموت حكما حتى يثبت نسبه لقيام الفراش فى العدة هذا اذا كان الحمل من الميت فاما اذا كان من غير الميت كما اذا مات وامه حامل من غير ابيه وزوجها حى فان جاءت به لاكثر من ستة اشهر لا يرث لاحتمال حدوثه بعد الموت فلا يرث بالشك الا ان يقر الورثة بحملها يوم الموت

(خزانة المفتين فى الفرائض)

﴿نوع آخر﴾

زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمرودن حامل اولان اناسى هندى ولابوين عمى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * التى سهمدن برسهم هنده اوچ سهم بكره و يريلوب ايكى سهم حمل ايچون اليقونيلور اكر التى آيدن اقلده ايكى ولد طوغرسه سهم موقوفدن برر سهم اول ولدلره و يريلور التى آيدن اكثرده طوغارسه موقوفدن برر سهم هند ايله بكره و يريلور

(و يوقف للحمل عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى نصيب اربعة بنين او نصيب اربع بنات ايهما اكثر و يعطى بقية الورثة اقل الانصباء و عند محمد رحمه الله تعالى يوقف ثلثة بنين رواه ليث ابن سعد رحمه الله تعالى و فى رواية اخرى عن محمد رحمه الله تعالى يوقف نصيب ابنين او بنتين ايهما اكثر و هو قول الحسن رحمه الله تعالى واحدى الروايتين عن ابى يوسف رحمه الله تعالى رواه عنه هشام رحمه الله تعالى و ذلك لان ولادة اربعة فى بطن واحد فى غاية الندرة فلا يبتنى عليه الحكم بل على مايعتاد فى الجملة وهو ولادة اثنين و روى الخصاف رحمه الله تعالى عن ابى يوسف رحمه الله تعالى نصيب ابن واحد اوابنة واحد ايهما اكثر وهو الاصح وعليه الفتوى

(سيد على السراجيه فى الحمل ملخصا)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حامله ولابوين قز قرنداشى زينبى ترك ايتدكدنصكره هند وضع حمل ايتمدين خديجه هندى ضرب ايدوب خديجه نك ضربندن ناشى هند مستبين الخلقه برجنين ذكر ميت القا ايدوب خديجه يه غره لازم اولسه اول جنين زيده وارث اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند زيدك تركه سندن جنينك حصه سنى وغره يى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ثم اعلم ان قولهم هنا من ولد ميتا لا يرث ليس على اطلاقه لما فى آخر الفتاوى الظهيرية من المقطعات ومتى انفصل الحمل ميتا انما لا يرث اذا انفصل بنفسه واما اذا فصل فهو من جملة الورثة بيانه اذا ضرب انسان بطنها فالقت جنينا ميتا فهذا الجنين من جملة الورثة لان الشارع وجب على الضارب الغرة ووجوب الضمان بالجناية على الحى دون الميت فاذا حكمنا بحياته كان له الميراث و يورث عنه بدل نفسه وهو الغرة انتهى وهكذا فى آخر المبسوط

من ميراث الحمل (بحر رائق فى الجنائز من كتاب الصلوة) .
هندك زوجى زيد فوت اولدقدنصكره هند زيدك فوتندنصكره ايكى سنه تمامنده برولد طوغورسه اول ولد زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(وصرح فى المجتبى و النهاية ان حكم السنتين كالاكثر وهو ظاهر (بحر رائق فى ثبوت النسب من كتاب الطلاق) وقيدنا بالاقل لانها لوجاءت بولد لاكثر من سنتين من وقت الموت لايثبت نسبه كذافى البدايع ولم ار من صرح بالسنتين و ينبغى ان يكون كالاكثر كما تقدم فى نظيره (بحر رائق فى المحل المزبور)

﴿ باب ميراث ذوى الارحام ﴾

زيد فوت اولوب لابوين ارقرنداشى قزى زينبى ولابوين قزقرنداشى اوغلى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكى سهم زينبه برسهم عمروه دكر
هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين خاله سى زينبك اوغلى عمرو ايله قزى خديجه يى ولابوين خالى قزى فاطمه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * يكرمى درت سهمدن اون ايكى سهم زيده درت سهم عمروه ايكى سهم خديجه يه التى سهم فاطمه يه دكر
زيد فوت اولوب باباسنك لاب خالى قزينك اوغلى عمرو ايله باباسنك خاله سى اوغلنك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكى سهم عمروه برسهم بكره دكر
زيد فوت اولوب لابوين عمه سى هندى ولابوين خاله سى زينبى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اوج سهمدن ايكى سهم هنده برسهم زينبه دكر
زيد فوت اولوب لابوين خالى عمروك اوغلنك اوغلى بكرى وعمروك قزينك اوغلى بشرى و عمروك آخر قزينك اوغلى خالدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن ايكى سهم بكره برر سهم بشر وخالده دكر
زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين عمى قزينك اوغلى عمرو ايله لابوين عمه سى اوغلنك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن برسهم هند و بكره ايكى سهم عمروه دكر
زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين قزقرنداشى اوغلى بكرى ولاب ار قرنداشى قزى خديجه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن ايكى سهم بكره برر سهم هند وخديجه يه دكر
هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين خاله سى اوغلى عمروى ولابوين خاله سى قزى زينبى ولام قرنداشى اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * اون سكز سهمدن طقوز سهم زيده ايكى سهم عمروه برسهم زينبه التى سهم بكره دكر
زيد فوت اولوب لام قرنداشى اوغلى عمروى ولابوين قز قرنداشى اوغلى بكرى ترك ايلسه

قسمت ترکه نیجه در * الجواب * درت سهمدن برسهم عمروه اوج سهم بکره دکر

هند فوت اولوب زوجی زیدی ولام خالی قزی زینبی ولام خاله سی خدیجه‌نك اوغلی عمرو ایله خدیجه‌نك قزی فاطمه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اون ایکی سهمدن التی سهم زیده اوج سهم زینبه ایکی سهم عمروه برسهم فاطمه‌یه دکر

زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندی ولاب قز قرنداشنك اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * درت سهمدن اوج سهم هنده برسهم عمروه دکر

زید فوت اولوب لابوین ار قرنداشی قزینك اوغلی عمرو ایله لابوین قز قرنداشی اوغلنك قزی هندی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * للذکر مثل حظ الانثیین

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واناسنك لابوین قز قرانداشی اوغلی عمروی ولاب ار قرنداشی قزی زینبی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اون ایکی سهمدن التی سهم عمروه اوجر سهم زینب وخدیجه‌یه دکر

زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی قزی هندی ولاب قز قرنداشنك اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * درت سهمدن اوج سهم هنده برسهم عمروه دکر

زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندك اوغلی عمروی وهندك قزی زینبی ولابوین ار قرنداشی قزی خدیجه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اون ایکی سهمدن درت سهم عمروه ایکی سهم زینبه التی سهم خدیجه‌یه دکر

هند فوت اولوب لابوین عمه سی قزی رابعه ولاب عمی قزی رقیه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * جمله ترکه رابعه‌یه ویریلور

هند فوت اولوب لابوین خاله سی زینبك اوغلی عمروك قزلری خدیجه وفاطمه‌یی وزینبك اوغلی بکرك اوغلی بشری وزینبك قزی عایشه‌نك اوغلی خالد ایله عایشه‌نك قزلری زاهده وعابده‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اوتوز التی سهمدن اون ایکی سهم بشره التیشر سهم خدیجه وفاطمه وخالده اوجر سهم زاهده وعابده‌یه دکر

هند فوت اولوب لابوین عمه سی هندی ولاب عمه سنی ترك ایلسه لاب عمه سی میراثدن حصه الورمی * الجواب * المز

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین خاله سنك اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك باباسنك لاب عمی اوغلنك قزی زینب دخی زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زینب بکر قاضی حضورنده عمرودن بن ولد عصبه اولمغله سندن میراثه اولایم دیو دعوی بکر دخی ولد عصبه بعید اولورسه دخی ولد ذوی الارحامدن اولی اولمق زعمیله ترکه‌نك اوج ربعنی زینبه حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده زینب حکم مزبوره بناء ترکهٔ هندك ثلاثهٔ ارباعنی قبض ایتمش اولسه عمرو مقبوضنی زینبدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد طاپو ايله متصرف اولديغي تارلايي كاه آخره ايجار وكاه كندي زراعت ايدوب حقوق ارض صاحب ارضه ادا اولنوركن برسنه ياخود ايكي سنه يري دكلندرمك ايچون زراعت ايتميوب بحسب الاقتضا تعطيل ايتدكده بومقوله اولان اراضي متصرفلرينك يدلرندن نزع اولنميه ديو امر شريف صادر اولمشيكن سپاهيسي عمرو زيده وجه محرر اوزره تعطيل ايتمكله اول تارلايي خلاف امر طاپو ايله آخره ويررم ديمكه
قادر اولورمي * الجواب * اولماز

زيد طاپو ايله تصرفنده اولان وقف تارلالريني دايني عمروه دينيمقابلهسنده اذن متوليله فراغ ايدر اولدقده زيد دين مزبوري نه زمان عمروه ادا ايدرسه عمرو تارلايي زيده رد ايتمك شرطيله فراغ عمرو دخي اول شرطله قبول ايلسه حالا زيد دين مزبوري ادا ايدوب
تارلايي عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

بر قريه سكانندن اولوب طاپو ايله ومقاطعه ايله اراضي اميريه يه متصرف اولانلر ايچون فوت اولدقلرنده متصرف اولدقلري يرلريني اوغللري ضبط وزراعت ايليه ديو امر سلطاني صادر اولوب ايچلرندن زيد فوت اولدقده متصرف اولديغي اراضيي برموجب امر اوغلي عمرو ضبط ايتمك استدكده سپاهيسي بكر طاپو ايله استديكم كمسنه يه ويررم ديمكه
قادر اولورمي * الجواب * اولماز

بوصورتده سپاهي اول اراضيي عمروه ضبط ايتدرميوب خلاف امر طاپو ايله بشره ويرسه عمرو اول اراضيي بشردن الوب امر عالي موجبنجه ضبطه قادر
اولورمي * الجواب * اولور

اراضي اميريه دن طاپو ايله تارلالره متصرفه اولان هند بلا ولد فوت اولوب تارلالريني برموجب امر سلطاني لابوين قز قرنداشي زينب صاحب ارضدن طاپو ايله الوب ضبط ايتمك استدكده هندك لام قز قرنداشي خديجه خلاف امر بن ضبط ايدرم ديوب
زينبي منعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

زيد آخر دياره كتدكده عمرو زيدك طاپو ايله متصرف اولديغي تارلاسني تغلبا ضبط ايدوب بعده زيد اون سنه مرورنده كلوب اذن سپاهي ايله تارلاسني ضبط مراد ايتدكده عمرو
مجرد اون سنه مرور ايتمكله سا كه ضبط ايتدرمم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

زيد فوت اولوب اراضي اميريه دن طاپو ايله متصرف اولديغي تارلالري برموجب امر سلطاني اوغلي عمروه انتقال ايدوب لكن عمرو آخر دياره بولنمغله عمرو طرفندن عمرو ايچون اقرباسي رأي حاكمله سائر مال موروثيله معا اول تارلالري ضبط وزراعت وحقوق ارضي هرسنه صاحب ارضه ويروب بومقوله هرسنه حقوق ارضي صاحب ارضه ويريلن تارلا آخره ويرلمكه امر سلطاني صادر اولمدين صاحب ارض مجرد عمرو آخر دياره اولمغله
اول تارلالري طاپو ايله آخره ويررم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

اراضي اميريه دن طاپو ايله تارلايه متصرف اولان زيد فوت اولوب انجق قزي هندي

ترك ایدوب متوفانك قزی طاپوی مثلیله المغه طالبه ایکن آخره ویرلیوب قرینه ویریله دیو امر سلطانی صادر اولمشیکن سپاهیسی مجرد تارلا محلول اولمغله استدیکم کمسندیه ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید طاپو ایله تصرفنده اولان میری تارلاسنی زرع ایدوب پشل چمن اولدقده بلا ابن فوت اولوب صاحب ارض تارلایی طاپو ایله آخردن عمروه ویردکده عمرو زیده اکینی قلع ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * حصاده دك اجرمثلی ایله ابقا اولنور

زید اراضی امیریه دن برقاچ تارلاره طاپو ایله متصرف ایکن بلا اولاد فوت اولمغله صاحب ارض اول تارلاری عمروه طاپو ایله ویردکدنصکره زیدك لام قرنداشی هند مجرد زیدك لام قرنداشی اولمغله اول تارلاره مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

اراضی امیریه دن برجامع ومدرسه یه وقف وتعیین اولنان یرلردن طاپو تمسکی ایله برقاچ تارلاره متصرف اولان زید بلا ولد فوت اولوب حق طاپو صاحبلرندن انجق اناسی هند موجود اولوب امر سلطانی اوزره طاپو ایله المغه طالبه ایکن متولیسی هنده ویرمیوب خلاف امر سلطانی آخره تفویضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده متولی اول تارلاری بکر و بشره ویرمش اولسه هند بکر و بشرك ویردکاری رسم طاپویی ویروب تارلاری امر سلطانی اوزره الوب زراعته قادره اولورمی * الجواب * اولور

زید اراضی امیریه دن طاپو ایله تصرفنده اولان تارلایی اذن صاحب ارضله شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره بدل مثلندن نقصان ایله فارغ اولمشم دیو اول تارلایه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

برقریه ده طاپو ایله تارلایه متصرف اولان زید بلا اولاد فوت اولوب حق طاپو صاحبی کمسنه سی اولمامغله اهالی قریه دن تارلایه احتیاجی اولان عمرو طاپوی مثلیله صاحب ارضدن المغه طالب اولوب بومقوله محلول تارلا اهالیدن احتیاج صاحبنه ویریلوب اجنبی یه ویرلیه دیو امر عالی صادر اولمشیکن صاحب ارض عمروه ویرمیوب خلاف امر آخر قریه اهالیسنه تفویضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

صلحا فتح اولنان بلده اراضیسندن موات اولان برسنجاقلق اراضی یی پادشاه اسلام حضرتلری اوجاقلق اولمق اوزره عمروه تملیك واحیایه اذن ویرمکله عمرو دخی اول اراضی یی احیا ایلسه اراضی مرقومه خراجیه اولوب عمروك ملکی اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زید فوت اولوب ورثه سی اول اراضی یی زیدك سائر ترکه سی کبی ملکیت اوزره ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید وعمرو علی الاشتراك طاپو ایله متصرف اولدقلری اراضیدن خدایی نابت اولان میوه اغاجنی زید اذن صاحب ارضله اشلیوب بعده میوه سنی مستقلا المق استدکده عمرو زیده مجرد وجه محرر اوزره مشترك اراضیده اولمغله اول اراضینك اغاجنك میوه سنده

سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

برقريه اهاليسندن زيد ذمى نقض عهد ودار حربه لحاق ايدوب لحوقيله حكم اولنسه قريهٔ مذكوره سپاهيسى زيدك اولادى اولمامغله طاپو ايله تصرفنده اولان تارلالرينى طاپو ايله آخره ويرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرو ايله على الاشتراك بر وقف تارلايه طاپو ومقاطعه ايله متصرفلر ايكن زيد فوت اولوب عمرو زيدك حصه سنى تغلبا ضبط ايتسه زيدك اوغلى بشر اول تارلالردن زيدك حصه سنى رأى متوليله عمرودن الوب ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

عرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى وبناسى اذن صاحب ارضله ملكيت اوزره بنا اولنان دكانلرك مالكلرى اولان كسنه لر عرصه نك مقاطعهٔ مثلنى ويروب بنانك طورماسى عرصه يه مضر دكل ايكن صاحب ارض مقاطعهٔ مثلندن شوقدر زياده ويرك والا بنايى قلع ايدك ديو اول كسنه لره تعنتا بنالرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد اراضى اميريه دن بر تارلايه متصرف ايكن فوت اولوب تارلايى امر سلطانى اوزره اوغلى عمرو ضبط ايتمك استدكده سپاهيسى بكر خلاف امر ديلديكم كسنه يه ويررم ديو بغير وجه عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

برقريه سپاهيسى زيد آخر قريه اهاليسندن اقچه لرينى الوب قريهٔ اولى مرعاسنده حيوانلرينى اوتلاتمغه اذن ويرمكله مزبورلر حيوانلرينى قريهٔ اولى مرعاسنده بغير حق كزدروب اوتلادر اولسه لر قريهٔ اولى اهاليسى مزبورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده قريهٔ اخرى اهاليسى مبلغ مزبورى زيددن استردادده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

برتيمار قريه سى رعاياسندن اولان زيد قريهٔ اخرايه نقل ايدوب التمش سنه قريهٔ اخراده ساكن اولدقدنصكره فوت اولدقده قريهٔ اخراده تولد ايدوب حالا قريهٔ اخراده ساكن اولان اولادينه حالا اول تيمارك متصرفى عمرو مجرد تيمارم رعاياسى اولادندن اولمغله تيمارم قريه سنه نقل ايلك ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

برقريه اهاليسندن زيد قريهٔ اخرايه نقل ايدوب التمش سنه دن متجاوز قريهٔ اخراده ساكن اولدقدنصكره قريهٔ اولى سپاهيسى زيده قريهٔ اولى يه نقل ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيدك عمرو سپاهينك تيمارى طپراغنده برقاج تارلاسى اولمغله زيد اول تارلالرك برقاچنى زراعت ايدوب برقاچنى زراعت ايتمامكله اوچ سنه متوالية بلاعذر تعطيل ايدوب بموجب امر ودفتر قديمدن ويريله كلن حقوق ارض عمروه ويرلماسه عمرو اول تارلالرى طاپو ايله آخره تفويض ايتمك استدكده زيد مجرد زراعت ايتدكلريمك حقوقلرينى ادا ايتمكله زراعت ايتمدكلرينى تفويضدن عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

حمد و ثنا اول ذات اجل واعلا حضرتلرینه لایق وسزا درکه یاوریٔ توفیق وعنایتیله
اشبو علوم شرع شریفدن بانقول (بهجة الفتاوى) نام کتاب جلیلك طبع وتمثیلی
دار الطباعة العامره ده حامیٔ حمای دین مبین ظل ظلیل حضرت رب معین السلطان
ابن السلطان السلطان ﴿ عبدالمجید خان ﴾ افندیمز حضرتلرینك زمان میمنت
ضمانلرنده اولع البرایا الى افضال الرب البارى (محمد رجائینك) معرفت
ونظارتیله بیك ایکیوز التمش التی سنه سی محرم الحرامی
اواخرنده ختام پذیر اولدى

